

**Урусатдин илмарин Академия
Чалар ахтармиш апІру Институт**

ЦИийи Йикърар

Цийи Йикърар

Библия илГикІру Институт

Москва 2010

Цийи Йикъар

Фикрар-хиялариз:
ibt_inform@ibt.org.ru

ISBN 978-5-93943-149-1

© Институт перевода Библии, Москва, 2010

Сифте гаф

Гьюрматлу дустар!

Учвухъ хъайи му «Цийи Йикърар» кІуру Китаб Аллагъдин гирами китабдин кьюбпи пай ву.

Сабпи пай, Кюгъне Йикърар, мегъел жугъуд чІалнаан ихъ чІалназ илтІибкІнадар. Дидин кІулин мяна-метлеб, сар касди, Адамди, учв халкъ гъапІу Аллагъди кІуруб дарапІди, фици гъадгъулантина гъабхъи вари инсаният гунагъвалиъ абхънуш ва гъадму гунгъиккан адмийир уърхбан бадали гъапІну ккундуш, улупуб ву. Яни Дугъу Чаз Чан хусуси халкъди жугъдар ктагъуру, дурарихъди Йикърар йитІну, Къанун дебккру, хъа дурарихъан думу Йикърар, Къанундиъ улупнайиси, кІулиз адагъуз гъабхъундар. Дурари, чпин терефнаан, Йикърар тамам апІури гъахъундар кІури, Аллагъра, дурариз дилигну, Чав кІуруб тамам апІбахъан гъудучІвундар. Жугъдарихъди йитІнайи Йикърарилантина вари инсаниятдиз дубхъну ккуни уж'вал Аллагъди тамам апІури имийи. Гъамус Дугъу жугъдарихъди ваъ, хъа вари инсанарихъди Цийи Йикърар йитІну ккундийи. Цийи Йикърар чпин ихтиярнаъ учІвган, сабпи Йикърар йирсивализ, яни кюгъневализ илтІикІнийи.

Аммаки, гъадму Кюгъне Йикърарна Къанун инсанариз, чпин удудукърувал ва чиб-чпиинди чпин гунгъариан удучІвуз даршлувал улупуз кІури, Цийи Йикърарихъ хъапІрайи рякътІан дайи. Ари гъадму Кюгъне Йикърариъ жугъуд халкъдихъди улхури гъахъи Аллагъ гъаму Цийи Йикърариъра, инсанарин арайиз дуфну, Учв адмиси адмийирихъди улхури гъахъну ва гъамус, гъиямат йигъаз хъана гъюрза дупну гаф тувну, аършариз душна.



Думу адмийиригъна гъаз гъафну? Кюгъне Йикърариъ Къанундиинди гъарсар касди чан гунгъихъанди мал гъурбан дапІну ккундийи, гъякъди апІуруш, гунагъ гъапІур аъжализ тувну ккундийи, хъа Аллагъдиз гъарсар кас масанди ву: Дугъу, инсан чИвиди гъитну, гъадгъан гунгъарихъанди маларин ифи удубзуз гъитру, эгер гунагъ гъапІу гъар касдин ифи удубзуйиш, дюн'яйиин гъич сар каскъан гъузидайи, гъаддиз инсандихъанди инсандин гунгъин жаза малариин алабхъуру.

Аллагъдиз инсанар гъадмукъан ккун гъахънушра, дурар гунгъарихъан хътакундар. Фукъанна фукъан ва фукъандизкъан гъич саб тахсир ктру маларин ифи удубзури хъидихъа! Аллагъдиз инсан гъадмукъан масанди вуйиган, Дугъу дурарихъан гъиямат йигъан Чан улихъ гъич саб тахсир ктарди дугъужвуз шлуси, саб ужу шлу рякъ ктабгъну ккундийи. Сар балайикк ккахънайиган, думу ккунири гъапІну ккунду? Дюз вучва, жвуван жан гъяйиф дапІну ккундар; ари Чав халкъ гъапІу инсан масан гъапІу Аллагъдира, гунгъариъ кІулихъди арснайи инсан марщ апІбан бадали, Чан жан гъяйиф дарапІди, варидарихъанди сар Учв гъурбан гъахъну. Дугъу гъапІу ужувлаз дилигну, гъар шли Думура гъаци ккун гъапІиш, дицир Дугъахъди гъаммишандиз женнетдиъ ахъди. Жараси женнетагъли хъуз шлуб дар.

Ари Аллагъдин гъадму ужувлакан ктибтурайи Гирами китабдин къюбпи пайназ Щийи Йикърар кІуру. Душваъ Аллагъдин гъадму ужувлакан ва Дугъан веледар хъпан бадали, инсанари гъапІну ккундуш, ктибтура. Аллагъди, Чав гъапІу ужувлакан вари инсаниятдиз хабар дебккай, гъапну, ари гъадму Хабар — Щийи Йикърар, учу, табасаран чІалназ илтІибкІу Рашид Азизовди, гъалатІар ктагъу Шарафудин Дашдемировди, Шамиль Казиевди, Сабрина Шихалиевайи, Михаил Алексеевди ва Гирами китабар илтІикІру институтдин, бищІирилан ккебгъну, вари гъулугъчйири табасаран халкъдиз дебккрача.

Щийи Йикърарнаъ улупнайи гъядисйир хъуз хъюгъхъанмина, яни думу Уж'вал инсаниятдиз дебккхъанмина къюд агъзур йистІан зиина гъубшну. Щийи Йикърарин пай гъадму гъядисйир чпин улариз гъяркъю шагъидари грек чІалниинди дибикІнайи Гирами китаб ву. Дидин хъана уччвуйи гъавриъ ахъруси, Китабдин ахириъ, алахъру читин гафарин мяна ачухъ апІурайи



словарь ва гядисйир наан шули гъахънуш гъавриъ тІаърайи шиклар, схемйир ва картйир туврача.

Цийи Йикърар 27 Китабдикан ибарат дубхънайи саб гъварч ву, ва, урхрудариз сацІиб гъавриъ ахъуз кюмек ибшри дупну, гъар Гирами китабдин улихъ дидкан жикъидиси мялуматра туврача.

Библия илтІибкІру институтди думу табасаран чІалназ илтІибкІдариз, дидин редакторариз ва думу адабгъуз кюмек гъапІдариз – варидариз чухсагъул кІура. Табасаранариз чпин багъри чІалниинди Аллагъдин Гаф урхуз мумкинвал хъувалиин учу шад вуча.

Библия илтІибкІру институт



МАТТАЙИ КТИБТУ УЖУВЛАН ХАБАР

Аллагъди гъапІу гъадму гъядисйирин вахтари Рим гъюку-матдиз налогар уч апІури гъахъи гъуллугъчи Маттайи чаин улубкъуб Гирами Рюгънан хиликкди гъаму Китабдиъ ктибтура. Китаб 60-ни – 65-ни йисари гъибикІуб вуди гъисаб апІура. Саб ражари, чан гъарганси, налогар уч апІури чан йишв'ин деънайи Матта Исайиз рякъюру. Гъаму вахтнахъанмина Маттайин уьмур асуллагъ дигиши шулу. Думу сарун Исайихъан, шагърар гъулар вуйибси лицури, зат хътакури гъахъундар. Матта чав дикІурайи Ужувлан хабарнаъ улупнайи гъядисйирин шагъид гъахъну. Дугъу Иса, гаф тувну, гъаму дюн'я уьбхюз дупнайи Уьрхрур вуйивал тастикъ апІури, Кюгъне Йикърариан гизаф йишвар улупура. Хъа Кюгъне Йикърариъ, Уьрхрур гъиди кІури, улихъмиди дунну айи. Му Ужувлан хабарнаъ Иса гъаму дюн'-яйиъ мясляаьт дебккуз Аллагъди гъаьнайи Месигъ вуди улупура. Аьршарин Адашди гъаьнайи Исайи Чаз тувнайи гъюкум Аллагъдиси ишетмиши апІуйи. Мушваъ Исайин улхбар йирхъуб пайназ жара апІуз шулу:

- 1. Дагъдиин туву аьгъювалар (5-6-ни кІулар);*
- 2. Исайи Чан терефкрариз туву табшуругъ (10-ни кІул);*
- 3. Аьршарин гъюкмикан тахалус (13-ни кІул);*
- 4. Чан терефкрариз лазим насигъятар (18-ни кІул);*
- 5. Фарисеярин иблисвал ва дюн'яйиин улукъру гъядисйир (23-25-ни кІулар).*



Месигь Исайин ата-бабйир

1 ¹Магъа Ибрагъмдин наслиан вуйи, Давудрин тухмиан вуйи Месигь Исайин ата-бабйир:

²Ибрагъмдиз Исакъ кІуру бай гъахъну, Исакъдиз Якъуб, Якъубдиз Ягъудана дугъан чвйир гъахъну;

³Ягъудайиз Тамар кІуру хпирикан Перецна Зерагъ гъахъну, Перецдиз Гъецрон, Гъецрондиз Арам гъахъну; ⁴Арамдиз Амминадаб, Амминадабдиз Нецрон, Нецрондиз Салман гъахъну; ⁵Салмандиз Рагъабдикан Воаз, Воаздиз Рутдикан Обед, Обеддиз Ессе гъахъну; ⁶Ессейиз Ягъудия улкейин паччагъ гъахъи Давуд гъахъну. Давудриз сифте Урияйихъ хъади гъаши хпирикан Сулейман гъахъну; ⁷Сулеймандиз Ригъаб, Ригъабдиз Абия, Абияйиз Аса гъахъну; ⁸Асайиз Юсафат, Юсафатдиз Юрам, Юрамдиз Уззия гъахъну; ⁹Уззияйиз Ятам, Ятамдиз Агъаз, Агъаздиз Гъизкия гъахъну; ¹⁰Гъизкияйиз Манассей, Манассейиз Амон, Амондиз Яшия гъахъну; ¹¹Яшияйиз (жугъдар Вавилондиз адау девриъ) Ехония гъахъну; ¹²Ехонияйиз (Вавилондиз адахъан) Шалтиэл, Шалтиэлиз Зеруббабел гъахъну; ¹³Зеруббабелиз Абиуд, Абиуддиз Элияким, Элиякимдиз Азор гъахъну; ¹⁴Азориз Садок, Садокдиз Агъм, Агъмдиз Элиуд гъахъну; ¹⁵Элиуддиз Элизар, Элизариз Маттан, Маттандиз Якъуб гъахъну; ¹⁶Якъубдиз, Месигь Иса гъапІу Мар'ямдин жилир Юсуф гъахъну. ¹⁷Гъаму саягъниинди, Ибрагъмдилан гъадабгъну Давудриина гъайиз йицІюкьуб насил, Давудрилан гъадабгъну Вавилондиз адаайиз йицІюкьуб насил ва Вавилондиз адахъан Исайиина гъайиз-ра йицІюкьуб насил шула.

Месигь бабкан хъуб

¹⁸Месигь Иса гъамци бабкан гъахъну: Дугъан дада Мар'ям Юсуфдиз хъирснайи. Мар'ямдик швуваз гъягъайиз Гирами Рюгъналан бицІир кади шулу. ¹⁹Хъасин дугъан жилир гъахъи Юсуфдиз, учв гъялал кас вуди хъпаз лигну, Мар'ямдикан чІуру аваза ипуз даккунди, чан дирчу лишнар жиниди къяляхъ апІуз ккун шулу. ²⁰Дугъу гъамциб хиял гъапІиган, нивкІукди дугъахъна Агъайин малайик дуфну, гъамци гъапну: «Давудгъарин бай Юсуф! Мар'ям хпирди гъадагъуз гучІ мапІан, фицики Дугъак



кайи Бицир Гирами Рюгналан ву. ²¹Мар'ямди Бай апИди ва Дугъ'ин Иса кІуру ччвур иливидива, фицики Дугъу Чан халкъ гунгъарихъан уърхиди». ²²Хъа вари гъаму ляхнар Агъайи Пайгъамбрин мелзналан гъапи исихъайи гафар кІулиз удучІвуз тамам духънайидар ву: ²³«Магъа, шурак Бицир киршди, Бай апИди ва Дугъ'ин Эммануил, яна „Ухъухъди Аллагъ хъа“, кІуру ччвур иливиди».

²⁴НивкІ'ан хъиргиган, Юсуфди Агъайин малайикди гъаписи апІуру, дугъу Мар'ям хпирди гъадагъуру.

²⁵Амма Мар'ямди чан сарпи Бай апІайизкъан, Юсуф дугъахъ гъучІври гъахъундар; хъа Бай гъашиган, Дугъ'ин Иса кІуру ччвур иливуру.

Исайихъна гъафи аьндраp

2 ¹Иса Гъирод паччагъдин девриъ Ягъудия уълкейиъ айи Вифлеем кІуру шагъриъ бабкан гъахънийи. Магъа, Ерусалимдиз ригъгъудубчІвру терефнахъан аьндраp гъюру. ²Дурари гъерхру: «Ягъудийин паччагъ хъуз пну бабкан гъашир нашди? Дугъкан хабар туврайи хяд ригъгъудубчІвру терефнаъ кабхъну гъябкъюнчуз, ва Дугъаз икрам апІуз гъафунча».

³Му гафар гъеерхъган, Гъирод паччагъдик ва Ерусалимдин агъалйирик гъалабулугъ кабхъру. ⁴Думуган Гъиродди, жугъдарин вари аьхюну маллйир ва къанунчйир уч дапІну, дурарихъан, Месигъ наан бабкан духъну ккунир вуйи, – пну, гъерхру.

⁵– Ягъудийин Вифлеем шагъриъ, – жаваб тувру дурари, – фицики Пайгъамбрин Китабдиъ дибикІна:

⁶«Увура, Вифлеем, Ягъудия юрднан шагърарин арайиъ сабдииндира бициб дарва, фицики ув'ан удучІвиди Йиз Израилин халкъ уърхру Аьхюр». ⁷Думуган Гъиродди, дуфнайи аьндраpиз жиниди дих дапІну, дурарихъан хяд гъудубчІвру вахт гъерхну, дюзди аьгъю апІуру. ⁸Ва, дурар Вифлеемдиз рякъюъ тІаъри, гъамци кІуру: «Душну Бицирин гъякънаан вари уччвуди аьгъю апІинай. Хъа учвуз Думу гъидихъган, узузра хабар дебккай, узхъанна, душну, Дугъаз икрам апІуз шлуганси». ⁹Паччагъдихъ хъебехъну, дурар рякъюъ учІвру. Ва магъа завун



ригъгъудубчІврѹ теревнаѹ чпиз гъябкъю хяд, тап БицІир айи йишв'ина дубшну дийибгъайизкъан, дурарин улихъди гъябгъюру. ¹⁰ Аьяндрар, хяд гъябкъган, къадар адрубкъан шад гъахънийи. ¹¹ Ва хулаѹ учІвган, дурариз БицІирна Дугъан дада Мар'ям рякъюру ва жил'ина ис духъну, Дугъаз икрам апІуру. Хъасин, чпин пешкешар адагъну, БицІириз тувру: гъизил, ладан кІуру ищи ниѹ хъайи ягъ ва смирна кІуру багъалу дармансиб шейѹ. ¹² Ва Гъироддихъна къяляхъ махъадаканай кІури нивкІукди дябкъну, аьяндрар жара рякъюѹди чпин юрдариз гъягъюру.

Египетдиз гъергну гъягъюб

¹³ Дурар гъушхъан, магъа Юсуфдиз нивкІукди малайикди дуфну кІуру: «Гъудужв, БицІирна Дугъан дада увухъди гъадагъну, Египетдиз гъергну гъарах ва узу увуз хабар апІайизкъан душваѹ гъуз; фицики Гъироддиз, БицІир пуч апІбан бадали, Думу агуз ккунди а». ¹⁴ Юсуфра дишла, гъадму йишван гъудужвну, Исана Мар'ям гъадагъну, Египетдиз гъягъюру ¹⁵ ва, Гъирод кечмиш хъайизкъан, душваѹ гъузру. Гъамци, Агъайи пайгъамбрин мелз-налан: «Египетдиан Узу Йиз Бализ дих гъапІунза», гъапи гафар кІулиз удучІвуз кІури, гъабхъиб вуйи.

*БицІидар терг апІбан
Гъироддин буйругъ*

¹⁶ Ва думуган Гъирод, аьяндрари чаз кучІлар гъапІуб агъю дубхъну, хъюлу ацІнийи ва дугъу Вифлеемдиѹна дидин аѹтра-фариф айикъан къюд йисазкъан вуйи вари жили веледар пуч апІуз чан эскрар гъаѹру. Швнуд йисаѹ айидар дийихну ккундуш, Гъиродди аьяндрари гъапибдиан агъю гъапІнийи. ¹⁷ Гъамци Еремия пайгъамбрин мелзналан дупнайи гъаму гафар кІулиз удучІвнийи:

¹⁸ «Рама шагъриѹ гъал абхъна ишбан, ишларин зурба фигъан; Рахил ишура чан веледарихъ, дугъаз ккебехъуз ккунди адар, гъаз гъапиш дурар сарун имдар».



Египетдиан хъадакнү гъюб

¹⁹ Хъа Гъирод кечмиш гъашихъан, Египетдиъ айи Юсуфдихъна нивкІукди Аллагъдин малайик гъюру ²⁰ ва гъамци кІуру: «Гъуджв, Бицирна Дугъан дада гъадагъну, дурарра хъади Израилин ругариина гъарах, фицики Бицирин аьжал ккунидар гъийихну». ²¹ Юсуф гъуджву ва, Бицирна Мар'ям гъадагъну, Израилин ругариина хъадаку.

²² Ягъудияйиъ чан адаш Гъироддин ерина дугъан бай Архелайи паччагъвал апІурайиваликан гъеобхъган, Юсуфдиз дина гъагъюз гучІ гъабхънийи. Амма хъасин чаз нивкІукди хабар дебккган, думу Галилейин ругариина гъагъюру. ²³ Ва душваз дуфну, Назарет кІуру шагъриъ бин ккебгъну. Гъамци: «Месигъдиз Назарей ччвур тувди», — кІуру пайгъамбрарин гафарра кІулиз удучІвнийи.

*Штуан апІру Ягъ'яйи
аьгъювалар улупуб*

3 ¹ Думу йигъари штуан апІру Ягъ'я дуфну, Ягъудияйин чюлле-риъ аьгъювалар улупуз хъюгъру: ² «Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІинай, — кІуйи дугъу, — фицики Аллагъдин Паччагълугъ багахъ шула». ³ Гъадму Ягъ'яйикан вуйиштІан Ишая пайгъамбри гъамци дупнайиб: «ИчІи чюлиъ дих атІабгура: Агъайиз рякъ ккабалгай. Дугъаз рякъяр-жилгъйир дишдар апІинай!» ⁴ Ягъ'яйиин девейин хъайин палат алийи, юкъвнаан гъидкъин яркъу чІул идибтІнайи. Дугъан ипІру хураг елгнагарна чІурдин йиччв вуйи. ⁵ Гъадмуган дугъахъна Ерусалимдиан, вари Ягъудияйиан ва Ярдан нирин аьтрафарихъан гизаф халкъ гъюйи. ⁶ Чпин гунгъариин швумал духъну, дурари чпин гунгъар гардандиъ дисуйи, ва Ягъ'яйи дурар Ярдан нириъ штуан апІуйи. ⁷ Хъа чахъна хайлин фарисйирна саддукйир штуан апІуз гъюри дяркъну, Ягъ'яйи дурариз кІуру: «БитІракан гъахъидар! Гъюз ккайи Аллагъдин хъюлхъан гъергуз шли улупунчвуз?!» ⁸ Учву, ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІуз шлуси, ичв ляхнариинди улупай. ⁹ Ва: „Ич аба Ибрагъим вуйич“ кІуру гафар учвуз чІяаьн ву пну, миж микиванай, гъаз гъапиш учвуз кІуразаки, Аллагъдихъан гъаму гъванариканра



Ибрагъмидиз веледар ктауз шулу. ¹⁰ Гьарин къаблехъ магъа екIв гьязурди хъа: гьяни йимиш туври адру гьарсаб гьар алдабГиди ва цIигъна гатIабхьиди.

¹¹ Учву гунгьарихъан марцц хъпан лишан вуди, узу учву анжагъ штуан апIураза, амма йиз къяляхъди Гьюрайир узутIанна Кьудратлур ву, узу Дугъан шаламар гьахузкъан лайикъ дарза. Дугъу учву Гирами Рюгънахъдина цIихъди цIийи алаидичву. ¹² Дугъан хилиъ йирф хьибди, Дугъу дяхинна нахъв жара апIиди: дяхин Чан танхарифъ абхъди, хъа нахъвар гьаммишан убгру цIигъ гьяхъну ургиди».

Иса штуан апIуб

¹³ Гьадму вахтна Ягъ'яйихъна штуан апIбан бадали Ярдан нирхъна Галилей улькейиан Иса гьюру. ¹⁴ Ягъ'яйиз сифте му ляхникк кIул ккивуз даккунди гьабхънийи: «Уву узу штуан апIуб лазим ву, хъа Уву узухъна гьюрава!»

¹⁵ Амма Исайи дугъаз жаваб вуди гьапи: «Гъит му ражну гьамци ибшри, фицики Аллагъди улупнайиб ухъу вари кIули гьабхуб лазим ву». Ва гьадмуган Ягъ'я Иса штуан апIуз рази гьахьи.

¹⁶ Штуан гьапIубси, Иса ниркан кудучIвур, магъа сабпну Дугъаз завар ачмиш гьаши, Дугъаз луфси ис шулайи Гирами Рюгъ Чаина гьюри гьябкъю. ¹⁷ Ва зав'ан дих шулу: «Му Йиз масан Бай вуйиз, Узу Дугъ'ин гизаф рази вуза!»

Иса ахтармиш апIуб

4 ¹ Мидин къяляхъ Гирами Рюгъну, Иса рякъ'ан адауз иблис чалишмиш хъуз кIури, Иса ичIи чюлиз гьухнийи. ² Душваъ Думу ягъчIвур йигъанна ягъчIвур йишвандин арайиъ уъл дирипIри гьузну, аьхирки Исайиз гаш гьабхънийи. ³ Думуган иблисди, Дугъахъна дүфну, Дугъаз гьамци кIуру: «Эгер Уву Аллагъдин Бай вуш, гьаму гьванарикан уьлер хъуз гьит».

⁴ Жаваб вуди Исайи гьапи: «Гирами китабарифъ дибикIнаки: „Инсан ялгъуз уьл'инди ваъ, хъа Аллагъдин ушвниан удубчIвуррайи гьарсаб гафниинди яшамиш хьиди“».

⁵ Думуган иблисди Иса гирами вуйи Ерусалим шагъриз хъади гьягьюру, Аллагъдин хулан вартIан ягълишв'ин дерккру ⁶ ва Дугъаз кIуру: «Эгер Уву Аллагъдин Бай вуш, гьамлин исина урс,



фицики дибикина: „Аллагъди Чан малайикариз Яв гъайгъушнаъ хъуз амур апици ва, Яв ликкъан гъвандихъ йивуз гъидритруганси, Уву чпин хилариина гъадагъиди“».

⁷ Исайи кIуру дугъаз: «Гирами китабарин жара йишваъ гъамцира дибикина: „Яв Агъа Аллагъ ахтармиш мапIан“». ⁸ Думуган иблисди Иса хъанара саб лап ягъал дагъдиина гъахуру, дилин Дугъаз дюн'яйин вари паччагълугъар, дурадин ад улупуру ⁹ ва Дугъаз кIуру: «Эгер Уву, ис алахъну, узуз икрам гъапиш, гъамрар вари Увуз тувдизавуз».

¹⁰ Думуган Исайи кIуру дугъаз: «Фана йибхъ Узхъан, иблис! Гирами китабарий дибикина: „Яв Агъа Аллагъдиз икрам апин ва сар ДугъазтIан гъуллугъ мапIан!“»

¹¹ Думуган иблис Исайихъан гъудубчIвну гъябгъюру ва магъа малайикар, дуфну, Исайин гъайгъушнаъ дийигъюру.

Иса Кафернагъумдиъ

¹² Хъа Ягъ'я душтагъ дапIнайиваликан гъеебхъиган, Иса Галилей улкейиз гъягъюру. ¹³ Думу, Назаретдиан удучIвну, Забулун ва Нафталим кIуру юрдарин аьтрафарий айи Галилей гъюлин гъирагъдихъ хъайи Кафернагъумдиъ дергру. ¹⁴ Мици гъаддиз гъабхънийики, Ишая пайгъамбрин мелзналан гъамци дупнайиб улубкъну ккундийи: ¹⁵ «Ярдан нирин гъюлихъинди теревнаъ айи Забулун юрд ва Нафталим юрд! Галилей улке, аллагъсузарин макан! ¹⁶ Мушваъ мучIувалиъ айи халкъдиз зурба акувал гъябкъну ва аьжалин сирникк ккайидариз нур удубчIвну!»

¹⁷ Думу вахтналанмина Исайи, аьгъювалар улупури, гъамци кIуз хъюгъру: «Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апинай, фицики Аллагъдин Паччагълугъ багахъ дубхъна».

¹⁸ Иса Галилей гъюлхъантина гъягъюрайиган, Дугъаз чвийр вуйи къюр кас гъяркънийи: Петри лакIам хъайи Симон ва дугъан чве Андрей. Дураар балугъчийр вуйи, ва думу вахтна дурари гъюликк чул ккипрайи. ¹⁹ «Узухъди гъачай, – кIуру Дугъу дурариз, – Узу учвкан инсанарин юкIвар дисру балугъчийр ктаурза». ²⁰ Дураар гъадмусьяат, чпин чулар дирчну, Гъадгъахъди гъягъюру.

²¹ Гъадлин тинаси гъушган, Исайиз хъанара жара къюр чве рякъюру: Зеведейин бай Якубна дугъан чве Югъан. Дурари чпин



адаш Зеведейихъди люткейиъ чулар рас апІурайи. Исайи дура-
ризра дих гъапІу ²² ва дурарра гъадмусяаът, люткена чпин адаш
гъитну, Исайихъди гъягъюру.

Иса халкъдин гъуллугънаъ

²³ Исайи, вари Галилей уълке вуйибси лицури, жугъдарин мис-
тариъ аьгъювалар улупури, Аллагъдин Паччагълугъдикан хабар
туври, гъарсаб уьзрихъан халкъ сагъ апІури гъахъну.

²⁴ Дугъан ад вари Сирия вилаят вуйиси абхънийи, Исайихъна
гъар жюрейин уьзрар кайидар хуз хъюгъру: жинар кайидар,
гъарза шлудар, паралич кайидар, – ва Дугъу дураар сагъ апІуйи.

²⁵ Галилей уълкейиан, ЙицІубшагъриан, Ерусалимдиан, Ягъу-
дияйиан ва Ярдандин аьтрафарихъан гъюри, гизаф халкъ Дугъан
къяляхъди лицури гъахъну.

*Исайи дагъдиин
аьгъювалар улупуб*

5 ¹ Уч духънайи халкъ дябкъну, Иса дагъдиина удучІвур; ва,
деъган, Дугъахъна Дугъан ученикар гъюру. ² Дугъу дураариз
гъамци аьгъювалар улупуз хъюгъру:

³ – Бахтаврар ву Аллагъдин улихъ касиб вуйидар, фицики Аьр-
шарин Паччагълугъ гъадраринуб ву.

⁴ Бахтаврар ву дерд зигрудар, фицики дураар Аллагъди ккарциди.

⁵ Фурс ктрудар бахтаврар ву, фицики дураариз ирс вуди жил
рубкьиди.

⁶ Агъайин гъякъвалихъ дахаргнайидар бахтаврар ву, фицики
Аллагъди дураар тухъ апІиди.

⁷ Бахтаврар ву рягъимлудар, фицики дураарилан хил алдабгъиди.

⁸ Бахтаврар ву юкІв марццидар, фицики дураариз Аллагъ ря-
къиди.

⁹ Ислягъвал гъабхрудар бахтаврар ву, фицики дураариз Аллагъ-
дин веледар пиди.

¹⁰ Бахтаврар ву Аллагъдин гаф тамам апІурайиган утІуккура-
йидар, фицики Аьршарин Паччагълугъ гъадраринуб ву.

¹¹ Бахтаврар вучва учву, гъаз гъапиш, Йиз ученикар хъпаз
лигну, учву беябур апІура, учвухъ хъергра ва учвлан футнийир
апІура.



¹²Гъаци беябур апІури гъахъну учву хъайиз гъахъи пайгъамбрарра. Рази йихбай ва шадвал ачмиш апІинай, фицики аършариъ учвуз айи пешкеш зурбаб ву.

Жилин кьил

¹³Учву жилин кьил вучва. Амма кьилан кьилзишин гъудубгиш, думу фти кьилзи апІиди? Думу сарун фтизкІа ярамиш шулдар: думу сарун, инсанарин ликариккан апІруси, гатІабхъиди. ¹⁴Учву дюн'яйин акв вучва. Дагъдиин али шагъур дяркъди гъубзидар. ¹⁵Ва чирагъ кабхъиган, думу гъабран кІанакк ккидривур, хъа, диди хулаъ вардариз акв тувруганси, чан йишв'ин дивур.

¹⁶Гъит гъаци ичв аквну инсанарин арайиъ акв туври, ичв ужудар ляхнар дурариз рякъруганси ва дурари Аършарин ичв Адаш адлу апІбан бадали.

¹⁷Хиял мапІанайки, Узу Къанун вая пайгъамбрар батІул апІуз Дуфнайир ву кІури. БатІул апІуз ваъ, хъа дурари кІурайиб кІулиз адабгъуз Дуфнайир вуза. ¹⁸Фицики дюзди кІуразачвуз, гьелелиг заварна жилар имиди, дибикІнайиб вари тамам дархъикъан гагъди, Къанундиан гъич саб гъярфкъан, ясана саб цІаркъан дубгидар. ¹⁹Гъаци вуйиган, му гафарикан фукІа тамам дарапІрур ва гъаци жара адмийирихъдира апІуз гъитрур Аършарин Паччагълугъдиъ вартІан бицІир вуди гъисаб апІиди. Хъа шли думу гафар тамам гъапІиш ва жара касарихъра гъаци апІуз гъитиш, думу Аършарин Паччагълугъдиъ вартІан зурба кас хъиди. ²⁰КІуразачвузки, эгер учву Аллагъдин табшуругъар къанунчйирина фарисйиритІан ужуди тамам дарапІди гъашиш, учву Аършарин Паччагълугъдиъ учІвидарчва.

Ажугълуваликан

²¹Учвуз агъячвузки, ихъ ата-бабйириз фу дупнаш: «Адми йивну миликІан; хъа шли гъакІиш, дугъу суддин улихъ жаваб тувди». ²²Хъа Узу учвуз кІуразаки, шли чан багахълу хъюлакк гъидисиш, думу чан суд апІбакк ккуркъди, ва шли чан гъардшиз «усал кас» гъапиш, думу Заан диванханайиъ чан суд апІбакк ккуркъди, хъа шли жарариз «ахмакъ» гъапиш, думу жегъеннемин цІигъ гъитбакк ккуркъди.



²³ Гъаци вуйиган, эгер уву Аллагъдиз яв багъиш Аллагъдин Хулаз хури айиган, яв гъардшиз увкан гиран кайивал кІваин гъабхьиш, ²⁴ гъурбан апІру йишвахъ яв багъиш гъибтну, душну, сифте яв гъардшихъди мясляабтар апІин, хъасин, дуфну, яв багъиш гъурбан апІин.

²⁵ Эгер шлиз увухъди суд апІуз ккунди аш, шлукъан ухди, суддиз рякъюъ имиди, мясляабтар апІин. Даршиш дугъу уву судьяйихъна, хъа судьяйи гъаравлихъна тувди ва дустагъдиъ итдиву. ²⁶ Гъякъди кІуразавуз: аьхиримжи кепкиина гъяйиз яв вари бурж ктипайизкъан, душв'ан удучІвидарва.

Къяппаваликан

²⁷ Учвуз гъеобхънийчвузки: «Къяппавал мапІан», – кІури. ²⁸ Хъа Узу учвуз кІуразаки: фуж жара дишагълийихъинди тямгъниинди лигураш, дугъу сарун чан кІваъ дугъахъди къяппавал гъапІну. ²⁹ Эгерки яв арччулну ули уву гунгъихъна гъахураш, думу адабгъ ва гагІабхъ тина, фицики бедендин саб гъендемдихъан шуб ужу вувуз, яв вари беден жегъеннемдиъ ипайиз. ³⁰ Ва эгер яв арччул хили уву гунгъихъна гъахураш, хъадабтІ думу ва гагІабхъ тина, фицики бедендин саб гъендемдихъан шуб ужу вувуз, яв вари беден жегъеннемдиъ ипайиз.

Хпир гъидитбакан

³¹ Дупна гъацира: «Эгер фуж чан хпирихъан жара шулаш, дугъу хпирихъна жара хъпан кагъаз туври». ³² Хъа Узу кІуразачвузки: шли, чан хпир, дугъу къяппавал дарапІди, гъидитиш, дугъу думу хпир къяппавалихъ хъаъра; ва шли гъидитнайир чаз дитиш, дугъура къяппавал апІура.

Ху апІбакан

³³ Хъана, аьгъячвузки, ичв абйир-бабариз фу дупнаш: «Уву гъапІу ху чІур дарапІди, Агъайин улихъ тамам апІин». ³⁴ Хъа Узу кІуразачвузки: затра ху мапІанай: я аьршариинди, гъаз гъапиш аьршар Аллагъдин тахт ву; ³⁵ я жилариинди, гъаз гъапиш жилар Аллагъдин ликарикк йишв ву; я Ерусалимдиинди, гъаз гъапиш думу Къудратлу Паччагъдин шагъур ву; ³⁶ ясана жвуван кІул'индира ху мапІанай, гъаз гъапиш гъич саб чІаркъан я кІару, я лизи



апІуз хьибдарчвухъан. ³⁷Эгер увуз «ав» пуз ккунди аш, гъаци «ав» йип; «ваъ» пуз ккунди аш, гъаци «ваъ» йип. Хъа митІлан артухъ вуйиб иблисдихъан ву.

³⁸Учвуз гъеобхъунчвуз, дупна: «Уву шлинкІа ул идипиш, яв улра идипну ккун, ва уву шлинкІа силиб идипиш, яв силибра идипну ккун». ³⁹Хъа Узу кІуразачвузки: писвализ писвал мапІан. Яв арччул гарцІликкан бачІ ккадатуриз тмунубра ккив. ⁴⁰Ва фуж, увухъди суддиз удучІвну, яв кІанккан ккабхъру ккуртт ккидибтуз ккаш, дугъаз яв заълан алабхъру палатра тув. ⁴¹Ва шли уву чахъди саб манзил гъягъюз мажбур апІуруш, дугъахъди къюб манзилра гъарах. ⁴²Увкан тІалаб апІурайириз тув, ва увкан буржназ ккун апІурайирихъан маш магъадабгъан.

Душнарехъна вуйи ккунивал

⁴³Учвуз гъеобхъунчвуз, дупна: «Багахъ хъайир ккун апІин, хъа душман – даккун». ⁴⁴Хъа Узу кІуразачвузки: ичв душмар ккун апІинай, ва ичв къяляхъ хъахънайидарихъанди ккарагай. ⁴⁵Мид’инди учву Аьршарин ичв Адашдин баяр хъидичва, гъаз гъапиш Дугъу гъам пис касар, гъамсана гъянидар Чан ригъдихъди тямин апІура ва мархъра гъам гъякълудариина, гъамсана нягъякъ вуйидариина гъапІра. ⁴⁶Фицики анжагъ учву ккунидартІан ккун апІдарш, учвуз фтин бадали пешкеш хьибди? Налук гъадабгъурайидарира гъаци апІурадаринхъа? ⁴⁷Хъа нагагъ учву анжагъ ичв гъардшартІан тебрик апІури шулдаш, имбудари апІурайибтІан артухъ учву фу апІурачвахъа? Гъаци апІури шулдаринхъа аллагъсузарира? ⁴⁸Гъаци вуйиган, ичв Аьршарин Адашси, тамамлудар ихъай.

Касибариз къюек тувуб

6 ¹Лигай-гъа, учву апІру уж’вал варидарин улихъ рябкъруганси мапІанай: даршиш Аьршарин ичв Адашдин терефнаан учвуз пешкеш хьибдар.

²Гъаддиз, гъар фила-вушра учву касибариз уж’вал апІруган, къюб маш гъяйидари чпин тярифар апІри дупну, мистариъна къюйириъ апІруганси, гъарйир мапІанай. Гъякъди кІуразачвуз, дурарихъна сарун чпин рубкъру пай вари дурубкъна. ³Уву уж’вал



апІруган, яв арччул хили гьапІраш, гагул хилиз аьгью дарибшри. ⁴Яв уж'вал жиниди ибшри. Жиниди апІурайибра рябкъру Яв Адашди думуган увуз пешкеш тувди.

Адашдиз ккарагуб

⁵Хъа учву ккарагруган, варидариз рякърѝ кІури, мистариьна кючйириь ккарагуз ккуни кьуб маш гьяйидарси махъанай. Гьякьди кІуразачвуз, дурарихъна чпин рубкъруб гьурубкьну. ⁶Уву ккарагруган, яв хулаь учІв ва, раккин хъябкьну, душваь шлизкІа дярякъру яв Адашдиз ккараг. Ва жиниди апІурайибра рябкъру яв Адашди увуз пешкеш тувди. ⁷Ккарагруган, аллагьсузариси, артухъ гафар мапІанай. Дурари фикир апІураки, чпи гизаф гафар апІури гъахьиш, дурар ерхьиди. ⁸Гъаци дурариз ухшар махъанай, фицики ичв Адашдиз учву ккарагайиз улихъна учвуз фу ккундушра аьгья. ⁹Гъаддиз гьамци ккарагай:

«Я аьршариь айи ич Адаш!

Яв ччвур гирами ибшри.

¹⁰ Яв Паччагълугъ улубкърѝ.

Яв гаф аьршариьси жилиинра тамам ибшри.

¹¹ Учуз лазим вуйи уьл гьийиз ча.

¹² Учук кайи бурж учуз гьялал апІин,
ва учура жарадарик кайи ич буржар
дурариз гьялал апІурча.

¹³ Учү тямгьариь маан, писвалихъан уьрх».

¹⁴Эгер учву инсанарилан хил алдабгьѝш, Аьршарин ичв Адашдира учвлан хил алдабгьѝди.

¹⁵Хъа эгер учву инсанарилан хил алдадабгьѝш, думуган ичв Адашдира ичв гунгьарилан хил алдабгьѝдар.

Ушв бисбакан

¹⁶Учву ушв бисруган, кьуб маш гьяйидар фици пашманвалиь кІул ипну лицураш, гъаци учвурѝ машар пашман дапІну милицанай. Фицики дурари, чпи ушв бисурайиб улупуз кІури, чпин машар язухъ гьюру гьялнаь дерккра. Гьякьди кІуразачвуз, дурарихъна рубкъруб дурубкьна.

¹⁷Хъа уву кІуруш, ушв бисруган, кушар журх, машар жикІ,
¹⁸уву ушв бисурайиб инсанариз ваь, хъа дярякьди увухъ хъайи



яв Адашдиз аьгью шлуганси апІин. Гьадмуган жиниди апІурайиб вари рябкъюрайи яв Адашди пешкеш тувдивуз.

¹⁹ Жилиин девлет уч мапІанай, мушваь думу сурарина мюркью ипІуру ва угърийири, хулаь учІвну, гьитІибкІуру.

²⁰ Аьршариин девлет уч апІинай, душваь думу сурарина мюркью ипІидар ва, угърийири, архьну, гьитІибкІидар, ²¹ Гьаз гьапиш яв девлет наан аш, яв юкІвра гьадушваь хьибди.

²² Бедендин чирагъ ул ву. Гьаддиз, эгер яв ул марцциди вуш, яв вари беденра акуди хьибди.

²³ Хьа эгер яв улар чІур духьнаш, уву вари мучІушнаь хьидива. Гьаци вуйиган, эгер увуь айи акв мучІушин вуш, думуган мучІушин фициб шул!

²⁴ Сарихьанра кьюр агьайиз сабси гьуллугъ апІуз шулдар, фицики дугьаз санур даккун, хьа тмунур ккун хьиди; вая сариз ужуди гьуллугъ апІиди, хьа тмуноуриз – чІуруди. Аллагьдизра, девлетназра сатІиди гьуллугъ апІуз хьибдарчвухьан.

²⁵ Гьаци вуйиган, кІуразачвуз: ичв гьян бадали фу ипІуруш, фу убхьуруш, ва ичв жан бадали фу алабхьуруш, гьаддин гьайгьушнаь махьанай. Фицики уьмур – ипІрубтІан, хьа беден палаттІан заан ву.

²⁶ Завуь айи жакьвариз лигай: дурари я убзури, я ккадабцІури шулдар, я амбарханйириз тахил уч апІдар. Хьа Аьршарин ичв Адашди дурар тухъ апІура. Хьа учву дурартІан хайлин артухъ дарнучвахьа?

²⁷ Хьа учвкан фуж фукьан хьюгьишра, шилхьан чан уьмур саб сьаьтназкъан ярхи апІуз шул?

²⁸ Палатдин гьакьнаанра гьаз гьайгьу качвузхьа? Чюлиь айи лизи кюкйир фици аьхю шулаш, лигай: дурари я зегьмет зигурадар, я парча убхурадар. ²⁹ КІуразачвузки, Сулейман паччагьди чан лап ад айи вахтнара дурарихъ гьарсабдихъ хьайисдар палтар алахури гьахьундар. ³⁰ Хьа гьи ади, закур цІигъ убгурайи чюлин укІ Аллагьди гьаци уччвуди балгурайиган, Дугьу учв'ин дицитІан уччвуди палат алабхьидаринхьа, цІибтІан хьтругьурдар! ³¹ Гьаддиз, «учу фу ипІуйкІан», «фу убхьуйкІан» вая «фу алабхьуйкІан» кІури, гьайгьушнаь махьанай. ³² Гьаз гьапиш гьамрар вари аллагьсузари агрудар ву, хьа учвуз гьамрар вари лазим вуйиб Аьршарин ичв Адашдиз аьгья. ³³ Сифтена-сифте учву Аллагьдин



Паччагълугъдихъ хъергай ва Дугъу кІурайиб вари тамам апІбахъ йихъай. Гъаци гъапІиш, имбуб вари Дугъу тувдичвуз. ³⁴Гъаци вуйиган, закурин йигъан гъайгъушнаъ махъанай, закурин йигъаз чан гъайгъушнар а. Гъарсаб йигъаз чан гъайгъушнар чІаьн ву.

Жарадарин суд мапІанай

7 ¹Жарадарин суд мапІанай, ичвра апІдар, ²фицики учву жарадарин фициб суд гъапІиш, ичвра гъациб суд апІиди. Жарадарин тахсрар учву фициб уълчмейиинди ерцураш, ичв тахсрара гъациб уълчмейиинди ерциди.

³Увуз яв улиъ айи хамхар гъидрибгъди, яв гъардшин улиъ айи чІюрх фици рябкъюравуз? ⁴Ваяки яв гъардшиз: «Яв улиъ айи чІюрх адабгъуза» – фици пидива, хъа яв улиъ хамхар ади?

⁵Эй къюб маш гъайир! Сифте яв улиъ айи хамхар адабгъ, ва гъадмуган, яв гъардшин ул’ан чІюрх фици адабгъуруш, рябкъидивуз.

⁶ФукІа гирамиб хуйириз миккипан, даршиш дурар, илдицну ув’ин алархъиди. Яв гавагъирар силарин улихъинди магатІахъан, даршиш силари дурар ликариккан апІиди.

Ча йипай, тувдичвуз

⁷Ча йипай – тувдичвуз; абгай – бихъидичвуз; раккник кучай – абцдичвуз. ⁸Фицики гъарсар ча кІурайириз тувди; абгурайириз бихъиди; кучрайириз абцди. ⁹Ичв арайиъ, уъл ча гъапиган, чан бализ гъван туврур айинхъа? ¹⁰Вая балугъ ча гъапиган, битІ туврур айинхъа?

¹¹Гъаци вуйиган, учву пис адмиир вушра, учвхъан ичв веледариз ужуб тувуз удукъруган, аьршариин али Адашдихъан хъанара ужуди Чахъан ча кІурудариз багъишар тувуз хъибди.

¹²Инсанар учвухъди фици духъну учвуз ккундуш, учвура дураихъди гъаци йихъай. Фицики Къанундин ва Пайгъамбрарин Китабарин мяна гъамдиъ а.

Ккуру урнар

¹³Завариз арццнайи ккуру урнарианди учІвай. Фицики яркъу урнарна дабкІнайи рякъ аьжалихъна гъахрудар ву, ва гизафдар гъадлинтина гъагъюра.



¹⁴Гъаз гъапиш ккудудубкІру уъмриз гъахру урнар ккурудар ву, дина гъабгъюрайи жилгъара читинуб ву. Ва цІидаризтІан думу бихъурадар.

Гъар йимишдиз лигну аьгъю шулу

¹⁵Къюб маш гъяйи пайгъамбрихъан ихтият йихъай. Учвухъна дурар марччлин гъидикъ алди гъюра, айтІан кІуруш дурар вягъши жанаврар ву. ¹⁶Дурар чпи туврайи бегъерниинди аьгъю хъидичвуз. Зазарилан тІумутІ вая пълкъярилан инжир уч апІуз шулин? ¹⁷Гъарсаб гъяни гъари гъяни йимиш, хъа чІуру гъари чІуру йимиш хуру. ¹⁸Гъяни гъархъан чІуру йимишар, я чІуру гъархъан гъяни йимишар тувуз шулдар. ¹⁹Гъяни бегъер дархру гъарсаб гъар алдабтІну, цІигъ гъипри шулу. ²⁰Дурар йимишариз лигну аьгъю хъидичвуз.

*Аллагъдин Паччагълугъдиъ
фуж учІвди?*

²¹Узуз «я Агъа, я Агъа» кІурур, фуж вушра, Аьршарин Паччагълугъдиъ учІвидар, хъа зиин али Аьршарин Йиз Адашди гъапиб тамам апІрур учІвди.

²²Узуз думу йигъан гизафдари пиди: «Я Агъа! Я Агъа! Яв ччвурнахъан учу аьяндарвалар улупури гъахъундайин? Яв ччвурниинди учу инсанарикан жинар ктаури гъахъундайин? Яв ччвурнахъди учу гизаф аьламатнан ляхнар гъапІундаринхъа?»

²³Ва думуган дурариз жаваб тувдиза: «Узуз учву саб вахтнара аьгъюдар дарзуз. Узхъан дург йихъай учву, писвал апІурайидар!»

Къюб шибритІ

²⁴Гъамци, Узухъ хъебехъну, Йиз гафар тамам апІру гъарсар кас чан хулар гъвандин шибритІин диврайи фагъумлу касдиз ухшар ву. ²⁵Мархъра гъубгъну, селлерра гъафну, микІарра хъивну ва гъамрар вари гъадму хулариина диш гъахъну, амма хулар гъадаргъундар, фицики дурар гъвандин дивнайидар ву.

²⁶Хъа Йиз гъаму гафар ерхъури, дурар тамам дарапІрайи гъарсар кас чан хулар гъумриин диву фагъумсуз касдиз ухшар ву. ²⁷Мархъ гъубгъну, селлер гъафну, микІар хъивну, вари гъамрар гъадму хулариина диш гъахъну, ва хулар гъадаргъну, хъа дурарин даргъувалра зурба хъухърумар хъайиб гъабхъну.



²⁸ Исайи, вари гьаму гафар дупну, ккудубкІган, мушвахъ хьа-йикъан халкъ Дугъан улупбариин мюгътал гьахъну, ²⁹ фицики Исайи дурариз, къанунчйириси ваъ, хъа гьюкум хлиъ айириси аьгъювалар улупури гьахъну.

Жузам кайир сагъ апІуб

8 ¹ Иса дагъдилан улдучІвиган, Дугъан къяляхъди ахъючІвеъ халкъ гьюри гьахъну. ² Магъа хамран аъзар кайи сари, дуфну, Исайиз икрам дапІну, гъапи: «Я Агъа! Увуз ккун гъабшиш, йиз хам марцц апІуз шулвухъан».

³ Исайи, хил гъачІабккну, дугъак кубкІну:

– Ккундузуз, марцц йихъ, – кІуру, ва дугъан хам дишлади марцц шулу. ⁴ Хъа Исайи дугъаз кІуру:

– Лиг гъа, мидкан саризра макІан, хъа маллайихъна душну, жвув улуп, халкъдиз уву марцц хъпан шагъидвал вуди, Муса пайгъамбри дупнайиганси, гьурбан апІуз ужуб гъайибх.

Исайи юзбашийин гьуллугъчи сагъ апІуб

⁵ Иса Кафернагъумдиъ учІвиган, Дугъахъна римлуйирин юзбаши дуфну, гъамци тІалаб апІуру:

⁶ – Я Агъа! Йиз гьуллугъчи, паралич уъзри хулаъ ахниъ итну, гизаф аъзабнакк кка.

⁷ Исайи дугъаз кІуру:

– Узу дуфну думу сагъ апІидиза.

⁸ Юзбашийи жаваб вуди гъапи:

– Я Агъа! Уву йиз хулаъ учІвбаз узу лайикъ дарза, анжагъ Уву саб гаф йип, ва йиз гьуллугъчи сагъ хьиди. ⁹ Фицики узура жарарин хликк ккайир вуза, ва узус мютІюгъ вуйи эскрарра азуз. Дурарикан сариз узу «гъарах» кІурза – думу гъягъюру, тмунуриз «гъач» кІурза – гъюру, йиз гьуллугъчийиз «гъамци апІин» кІурза, дугъу тамам апІуру.

¹⁰ Му гафар гъеерхъиган, Иса мюгътал шулу, Дугъу Чан къяляхъди гьюрайидариз кІуру:

– Гъякъди кІуразачвузки, Израилиъра Аллагъдихъ гъамкъан хъугърайи кас гъяркъюндарзуз. ¹¹ КІуразачвузки, гизафдар, ригъгудубчІвруна алабхъру терефарихъан дуфну, Аьршарин Паччагълугъдиъ ихъ ата-бабйир вуйи Ибрагъимдин, Исакъдин ва



Якъубдин гъвалахъ гъюн йивну дахъди. ¹²Хъа Паччагълугъдиз улупнайидар чІатинди мучІушназ утІурккиди: душваъ зурба ишубна суза хъибди.

¹³Хъа Исайи юзбашийиз гъапи:

– Гъарах, яв хъугънайивалиинди увуз хъибди.

Дугъан гъуллугъчи гъадмусааъ сагъ гъахънийи.

Исайи гизафдар сагъ апІуб

¹⁴Иса Петрин хулаз гъафиган, Дугъаз цІа алди дахънайи дугъан сижарбаб рякъюру. ¹⁵Иса дугъан хилик куркІу, дугъ’ин али цІа улдубчІу, ва сижарбаб, гъудужвну, Дугъан гъайгъушнаъ учІу.

¹⁶Хябяхъ гъабшиган, Исайихъна жинар кучІвнайи хайлин адмийир хъади гъафнийи. Дугъу Чан гафниинди дурарикан жинар ктаънийи ва вари ищрудар сагъ гъапІнийи. ¹⁷Му ляхнар Ишя пайгъамбрин мелзалан дупнайи: «Дугъу ихъ узъзар Чаина гъадагъну ва ухъу сагъ гъапІну», – кІуру гафар кІулиз удучІвбаз гъашидар вуйи.

Исайихъди хъуб читин ву

¹⁸Чан гъваларихъ гизаф халкъ уч духънади дябкъну, Исайи ученикариз люткейиъди гъюлин тмуну гъирагъдихъна гъягъюз амур гъапІнийи. ¹⁹Гъадмуган сар къанунчийи, дугъан багахъна дуфну, гъапнийи:

– Мялим! Уву наана гъушишра, узу Увухъди гъидиза.

²⁰Исайи дугъаз кІуру:

– Сулариз мугъарйир, завун ничхрариз мукъар а, хъа Инсаниятдин Бализ кІул дивну дахъру йишв адар.

²¹Ученикарикан сари Исайиз гъапи:

– Я Агъа! Узухъди сифте, душну, дукІнайи йиз адаш кивуз гъит.

²²Хъа Исайи дугъаз кІуру:

– Узухъди гъач, хъа дийихнайидари чпин гъийихдар киври.

Исайи тІурфан яваш апІуб

²³Иса люткейиъ эъган, Дугъан къяляхъди ученикаarra эънийи. ²⁴Саб дупну гъюл’ин гъациб тІурфан гъитІибккнийики, лепйири дурарин лютке ккапІуз саб цІибтІан имдайи. Хъа Иса даахнади гъахънийи. ²⁵Думуган ученикари, дуфну, Иса хъиргну, Дугъаз кІуру:



– Я Агъа! Ухъуз саб чара апІин, ихъ аьжал багахъ дубхъна.

²⁶ Исайи дурариз гъапи:

– Фицдар гучІбяхяр дарнучва, хътругърудар!

Хъасин, гъудужвну, Дугъу микІлазна лепйириз яваш хъуз амур апІуру. Дурар лал шулу. Зурба архаинвал абхъру. ²⁷ Дугъахъди хъайидари, мид’ин мюгътал духъну, кІуйи:

– Му мицир фуж вуйкІан – микІарра, гъюлра Чаз мютІюгъ шлур?

Исайи жинар кайи кьюр кас сагъ апІуб

²⁸ Иса гъюлин тмуну гъирагъдихъ хъайи Гадарин кІуру юрдназ гъафиган, Дугъан улихъна накъварин хъарар-дюрхъяриан кьюр жинар кайидар утІурччвuru. Дурар гъадмукъан вягъшидар вуйи-ки, гъадму рякъюьди сарихъанра гъягъюз шули гъабхъундаи.

²⁹ Ва сабпну дурари чІигъар апІуз хъюгъю:

– Яв учухъди фу вуяв, Аллагъдин Бай?! Вахт хъайизра учуз жаза тувуз дуфнана?

³⁰ Дурарихъан ярхладиси чІурдиин силарин ахъю лиж дарабгъ-найи. ³¹ Ва жинари Исайикан тІалаб апІуру:

– Учу утІуккурайихъамина гъатму силариъ учІвукъан гъит.

³² – Гъарахай, – гъапи Исайи.

Дурарра, адмийириан удучІвну, силариъ учІвру. Гъадмусяаьт вари силар гъарзлансина гъюлизди урсру, ва вари штукк ккахъну йихуру. ³³ Хъа силарин габнар жаргъну душну, шагъриъ гъаму чпиз гъябкъюбдикан: фици жинар кайидар сагъ гъапІнуш – ва-рибдикан ктибтуру.

³⁴ Гъадмуган шагърин вари агъалйир Исайин улихъна удучІвру ва, Думу гъяркъган, чпин юрдариан удучІвну гъарах кІури, миннатар апІуру.

Исайи паралич кайир сагъ апІуб

9 ¹ Гъаддихъан Иса, люткейиъ эьну, тмуну гъирагъдихъ хъайи Чан шагъриз гъюру.

² Ва магъа Дугъахъна, паралич дубхъну, сар ахниъ ахънайир хъади гъафи. Исайи, дурарин зурба хъугъвал дябкъну, паралич кайириз гъапи:

– ЮкІв ижми апІин, Йиз бай! Яв гунгъарилан хил алдабгъураза.



³ Мушв'ин сакьюдар къанунчйири чиб-чпикди гъапи: «Мугъу Аллагъдиз къаршу гафар кІура».

⁴ Дурарин фикрар аьгъяди, Исайи гъапи:

– Гъаз усал фикрар ичв юкІвариф тІаьрачва? ⁵ Фу рягъят ву: «Яв гунгъарилан хил алдабгъураза» пуб, вая «гъудужвну лиц» пуб?

⁶ Инсаниятдин Бализ жилиин гунгъарилан хил алдабгъуз гъюкум айиб учвуз аьгъю хьпан бадали, магъа лигай.

Хъа Дугъу паралич кайириз: «Гъудужв кІуразавуз, гъадабгъну яв ахин, яв хулаз гъарах», – кІуру.

⁷ Ва думу, гъудужвну, чан хулаз гъягъюру.

⁸ Му гъябкъю халкъ мюгътал гъахьи, ва дурари адмийириз мициб гъюкум туву Аллагъдин тярифар апІуз хъюгъю.

Исайи Матта ктагъуб

⁹ Ва гъадлинтина гъягъюрайиган, Исайиз налукар уч апІурушвахъ деънайи Матта кІуру сар кас рякъюру ва дугъаз кІуру:

– Узухъди гъач.

Маттара, гъудужвну, Дугъахъди гъягъюру.

¹⁰ Хъасин, Иса Дугъан хулаъ суфраийхъ гутайиз гъюн йивну дахънайиган, хайлин налукар уч апІрударна гунагъкрар дүфну, Дугъахъди ва Дугъан ученикарихъди деъру. ¹¹ Му аьгъвалат дябкъну, фарисйири Исайин ученикариз кІуру:

– Ичв Мялимди налукар уч апІурайидарихъдина гунагъкра-рихъди гъаз ипІура?

¹² Му гъеобхъган, Исайи гъапи:

– Духтир сагъидариз ваъ, хъа аьзарлуйириз лазим ву. ¹³ Учву сабан «Гъурбан апІуб ваъ, хъа рягъим апІуб ккун апІураза», – кІуру гафарин мяна аннамиш апІинай. Узу марцци касар ваъ, хъа гунагъкрар дюз рякъ'ина хуз Дүфнайир вуза.

¹⁴ Хъасин, Исайихъна дүфну, Ягъ'яйин ученикари гьерхру:

– Учунa фарисйири кми-кмиди ушвар дисури шулча, хъа Яв ученикари гъаз ушвар дисурадар?

¹⁵ Исайи дурариз кІуру:

– Швушв хурайир чпихъди хъимбукъан гагъди, сумчрин хялар гъич пашман даршлүб аьгъданчвухъа! Хъа дурарихъан швушв хурайир гужназ гъадагъру вахт гъибди, ари гъадмуган дурари ушвар дисиди.



¹⁶ Гъич сарира йирси палатдик цІийи цІил ктривур, фицики, цІийиди киву цІил кубчІвган, хъана ахю урхъ адабхъди.

¹⁷ Таза чяхирра йирси иржариъ убзри шулдар. Дици гъапІиш, иржарикан урхъар ктахъиди: чяхирра удубзиди, иржарра пуч хъиди. Хъа таза чяхир цІийи иржариъ убзру аьдат ву, думуган чяхирра, иржарра сагъди гъузди.

***Риш чІиви апІуб
ва кетІерцинайир сагъ апІуб***

¹⁸ Исайи гъамци кІурайи вахтна, Дугъахъна магъа сар гъаким дуфну, Дугъаз икрам дапІну, кІуру:

– Гъамусяаьт йиз риш йикІру гъялнаъ айиз. Уву дуфну, дугъ’ин Яв хил иливиш, думу чІивиди гъузди.

¹⁹ Иса, гъудужвну, дугъахъди гъягъюру. Дурарихъди ученикарра гъягъюру.

²⁰ Му вахтна йицІикъюд йисандин арайиъ ифи хъибтри шлу уьзур кайи сар дишагълийи, къялхъянди дуфну, Исайин ккурттдин канчІлик хил кучру. ²¹ Фицики дугъу чав-чакди гъамци фикир гъапІиний: «Эгер узу Дугъан палатдик анжагъ хил кубкІиш, узу сагъ хъидиза».

²² Иса къяляхъ илтІикІуру ва, думу дяркъну, кІуру:

– Яв юкІв ижми апІин, Йиз риш! Яв хъугъували уву сагъ гъапІунву.

Ва дишагъли сабпну сагъ гъахънийи.

²³ Хъасин Иса гъакимдин хулаз гъушу. Душваъ учІвган, саламдин мукъмар йивурайидар ва ишларин гъугъ ипнайидар дяркъну, Исайи гъапи:

²⁴ – Гъамлин удучІвай; риш дукІнадар, хъа даахна.

Дурар Дугъ’ин аьлхъюз хъюгъю.

²⁵ Халкъ удучІвган, Дугъу, риш айи хулаъ учІвну, дугъан хил гъибису, ва риш гъудужву.

²⁶ Ва мидкан вари юрд вуйиси аваза гъарабгъу.

Къюр кур кас сагъ апІуб

²⁷ Иса гъадушв’ан гъягъюрайиган, «Ич язухъ апІина, я Давудгъярин Бай!» – кІури, Дугъан къяляхъди къюр кур кас гъюз хъюгъю. ²⁸ Хъа думу хулаъ учІвган, кур вуйидар Дугъан багахъна гъафи.



Исайи дурариз кІуру: «Узхъан учву сагъ апІуз шулу пну, хъугъ-ранчва?» Дурари: «Ав, я Агъа!» – гъапи. ²⁹Гъадмуган Исайи, дурарин уларик хил кучну, гъапи:

– Ичв хъугънайивализ гъилигси ибшричвуз.

³⁰Ва дурариз рябкъюз хъюгъю. Хъа Исайи дурариз ижмишна-ан гъадагъа дебккру:

– Лигай гъа, мидкан саризра агъюу дарибшри.

³¹Хъа дурари, кІуруш, чІатинди удучІвган, думу вари юрд ву-йибси, Дугъан аваза рабгъуру.

Исайи чІал дибиснайир сагъ апІуб

³²Уларихъ акв гъибшдар удучІвубси, магъа Дугъахъна жинар кучІвнайивалиан чІал дибиснайир хъади гъафи.

³³Жинар ктаубси, чІал дибиснайир улхуз хъюгъю. Ва: «Израили-лиъ мициб ляхин саб вахтнара гъабхъиб дар!» – кІури, халкъ мюгътал гъахъи.

³⁴Хъа фарисйири кІуйи:

– Исайи жинар дурарин ахъюрихъан вуйи къувватниинди ктаура.

Исайиз халкъдин язухъ хъуб

³⁵Иса, жугъдарин мистариъ агъювалар улупури, Аллагъдин Паччагълугъдикан Ужувлан хабар рабгъури ва гъар жюрейин уз-рарна ицрушнара кайидар сагъ апІури, шагърарна гъулар вуйиси лиури гъахъну. ³⁶Халкъарин дестйир гъаркъган, Исайиз дурарин язухъ шулу, гъаз гъапиш дурар марччлихъан хътру марччарси, улдугну, кюмексузди айи. ³⁷Гъадмуган Чан ученикариз кІуру:

– Иган гизаф а, хъа убгрудар цІиб. ³⁸Гъаддиз игнин Агъайиз, Чан игниз убгрудар гъаъ, кІури, ккарагай.

Исайин йицІикъюр вакил

10 ¹Мидин къяляхъ саб ражари, Чан йицІикъюр ученикдиз Чахъна дих дапІну, инсанарикан жинар ктауз ва гъарсаб узур ва гъарсаб ицрушин сагъ апІуз кІури, Исайи дурариз жинарин зиин гъюкум тувру. ²Магъа йицІикъюр ученикдин ччув-рар: сарпир Петр кІури шлу Симон ва дугъан чве Андрей, Зеве-дейин бай Якубна дугъан чве Югъан, ³Филип ва Варфоломей,



Фома ва налукар уч апІру Матта, Алфейин бай Яклуб ва Фадей, ⁴Шимон Кананит ва кяндиси Иса масу туву Искарיות лакІам хъайи Ягьуда.

ЙицІикьюр ученикдиз табшуругъ

⁵Гьаму йицІикьюр кас Исайи, гьамциб насигьят тувну, гьаьру:

– Жугьдар дарудар яшамиш шулайи йишвариз мягьянай ва Самарияйн саб шагьригькан муучІванай; ⁶хъа улдугну чарв-йирси айи Израил халкьдихьна гьарахай, ⁷ва варишвариъ лицури, аьгьювалар улупури, Аьршарин Паччагьлугъ улубкьура кІури, хабар тувай. ⁸Иццурайидар сагъ апІинай, гьийихдар чІиви апІинай, жузам кайидар марцц апІинай, жинар кучІвнайидарикан кадаай; чІанади гьадабгьуб, чІанади тувай. ⁹⁻¹⁰Кьял’ан идибтІру чулиъ ивну, жвувахьди гьизилин, арсран, ясана йифрин пул, я тавра, я кьуб жар палат, я ликариин алахьрудар, ясана чумакъ рякьюз магьадабгьанай. Фицики лихрур ипІрубдиз лайикьлу ву. ¹¹Учву фуну шагьриъ вая гьулаъ учІвишра, душаъ лайикьлу вуйи касдихь дергай ва, дилин удучІвну гьягьйиз, гьадгьан хулаъ гьузай. ¹²Хъа хулаъ учІвруган, хулан эйсийиз гьамци салам тувай: «Яв хулаъ мясляаьт ибшрияв». ¹³Эгер думу хал лайикьлу вуш, душаъ мясляаьт убчІвди. Эгерки думу хал лайикьлу даршиш, ичв мясляаьт учвухьна кьяляхъ хътабкиди. ¹⁴Хъа эгер шли учву кьабул дарапІиш ва учвухъ хъпебехьиш, дугьан хул’ан вая гьадму шагьриан удучІвурайиган, ичв ликарик кайи биширугра кмиди кадабхъай. ¹⁵Гьякьди кІуразачвуз: гьяямат йигьан, Содомна Гоморра шагьрариз гьадму шагьризтІан ужу хьибди.

Улукьуз ккимбу хьергбар

¹⁶Магьа Узу учву жанаврарихьна гьаьрайи марччарси гьаьраза: битІарси фагьумлудар ва луфарси аьмал кадрудар йихъай. ¹⁷Адми-йирихьан ихтият апІинай, фицики дурари учву судариз гьахиди ва чпин мистарий урччвиди. ¹⁸Ва, учву Йиз ученикар ву кІури, гьякимдрарихьна ва паччгьарихьна гьахиди, дураринна аллагьсузарин улихъ Узкан шагьидвал апІбан бадали. ¹⁹Учву гьидисган, учву фу ва фици кІуруш, дидин гьайгьушнаъ махьанай, фицики гьадму арайиъ, учву фу дупну ккундуш, учвуз дишлади ачмиш апІиди, ²⁰фицики думу учву ваъ, хъа учвуъ айи ичв Адашдин Рюгьну пиди.



²¹ Чвуччву чве йикІуз масу тувди, хъа адашди – бай. Веледари, абйир-бабариз къаршу удучІвну, дурар йихиди.

²² Йиз ученикар хъпаз лигну, учву варидариз даккун хъиди. Хъа шли аьхиризкъан аьгъ гъапиш, думу дюрхну хъиди.

²³ Саб шагъриан учву утІуккруган, жара шагъриз жаргъай. Фицики дюзди кІуразачвуз: учву Израилин вари шагърар-гъуларилан илдицну ккудубкІайиз, Инсаниятдин Бай гъиди.

²⁴ Ученик чан мялимтІан заан дар, ва гъич сар гъуллугъчира чан агъатІан заан дар. ²⁵ Ученик – чан мялимсир, хъа гъуллугъчи чан агъасир гъахъиш, рази духъну ккун.

Шилхъан гучІ дапІну ккунду

²⁶ Гъаци вуйиган, адмийихъан гучІ мапІанай: учв ачухъ даршлу гъич саб гъитІибкІуб адар ва ашкар даршлу гъич саб жиниб адар. ²⁷ Узу учвуз мучІушнаъ кІурайиб аквнахъ йипай, ва Узу ичв ибахъ гъапиб гъваълан атІабгну йипай. ²⁸ Беден йибкІрударихъан гучІ мапІанай, фицики дурарихъан рюгъ йикІуз шулдар; хъа ичв беденра дубкІну, жегъеннемдиъ ичв рюгъра пуч апІуз Удукърурихъан гучІ апІинай.

²⁹ Саб кепкихъ къюб гъуланжакъв масу тувдаринхъа? Ичв Адашдиз даккунди дурарикан гъич сабра жил’ина абхъидар. ³⁰ Ичв кІул’ин али чІарарра кмиди Дугъу гъисаб дапІна. ³¹ Гъаддиз гучІ мапІанай: гизаф гъуланжакъвартІан учву заан вучва.

Месигдин аьгъювалар

³² Гъаддиз Узу адмийирин улихъ къабул гъапІу гъарсар кас Узура Йиз Адашдин улихъ къабул апІидиза. ³³ Хъа шли Узу адмийирин улихъ къабул дарапІиш, думу Узура Йиз Адашдин улихъ къабул апІидарза.

Узуз лайикълу вуйир

³⁴ Учву фикир мапІанайки, Узу жилиина мясляаьт хуз Дуфнайир ву кІури; Узу мясляаьт хъади ваъ, хъа дяви хъади Дуфнайир вуза. ³⁵ Фицики Узу адашдихъан – бай, дадайихъан – риш, си-жарихъан – швушв жара апІуз дуфназа. ³⁶ Ичв хизандиъ айидар учвуз вартІан пис душмнар хъиди.



³⁷УзутІан чан адаш вая дада артухъ ккун гъаІур Узуз лайикъ-лу вуйир дар; ва УзутІан чан бай вая риш артухъ ккун гъаІур Узуз лайикълу дар. ³⁸Хъа фуж, хач чан къял'ин алди*, Йиз къяляхъди дарфиш, гъадмура Узуз лайикълу дар. ³⁹Шли чан уьмур уьхъюз чарйир гъизигиш, дугъан думу дубгди, хъа Узу бадали чан уьмур пуч гъаІуриз ккудудубкІру уьмур хьибди.

Пешкеш

⁴⁰Учву къабул апІрури Узу къабул апІура, хъа Узу къабул апІрури Узу му дюн'яйиз Гъаур къабул апІура. ⁴¹Пайгъамбар, думу пайгъамбар хъпаз лигну, къабул апІурииз пайгъамбризсиб пешкеш хьибди, ва дугъри кас, думу дугърир хъпаз лигну, къабул апІурииз, дугъри касдиз туврубсиб пешкеш хьибди. ⁴²Хъа шли, Йиз ученик хъпаз лигну, гъаму бицІисдарикан сарнуриз саб кІифкъан мичІли шид тuviш, гъякъди кІуразачвуз, дугъаз чан пешкеш хьибди.

Штуан апІру Ягъ'яйин илчйир

11 ¹Чан йицІикъюр ученикдиз табшуругъар тувну ккудукІиган, Иса, дилин удучІвну, Галилей уълкейин шагърариз аьгъювалар улупуз гъягъюру.

²⁻³Дустагъдиъ айи Ягъ'яйи, Месигъ Исайин ляхнарикан гъе-ебхъган, чан ученикарикан къюр дугъаз гъамци пуз гъау: «Гъюз ккайи Месигъ Уву вуна, даршиш жарариз ккилигуча?»

⁴Исаяи дурариз жаваб туву:

– Учвуз рябкъюрайиб ва ебхъурайиб вари, душну, Ягъ'яйиз кидибтай: ⁵кур вуйидариз рябкъюра, ликудар лицура, хамран уьзур кайидарин хам марцц шула, кар вуйидариз ебхъура, гъа-чІидар чІиви шула ва касибариз Ужувлан хабар рабгъура.

⁶Шли Уз'ина вуйи хъугъвал дубградарш, думу бахтавар ву.

Месигъди Ягъ'яйин гъякънаан шагъидвал апІура

⁷Дурар гъушу вахтна Исаяи халкъдиз Ягъ'яйикан пуз хъюгъну:

– Ягъ'яйихъна ичІи чюлиз фтиз лигуз гъушнийчва? МикІлу тІубчвурайи чІеъдиз лигуз гъушнинчвахъа? ⁸Шлиз лигуз гъушунчва дина? Багъа палтар али касдиз? Багъалу палтар алидар

* 10:38 Яна чаин улукъру аьзабар аьгъ апІрур.



паччгъарин дараматарий ади шулу. ⁹ Дици даш, шлиз лигуз гъушунчва учву? Пайгъамбриз лигуз? Ав, кІуразачвуз, пайгъамбар-тІан ахъюриз лигуз гъушунчва.

¹⁰ Гъадму Ягъ'яйикан ву гъамци дибикІнайиб: «Магъа, Яв улихъди Узу Йиз кас гъаъраза: дугъу Яв улихъ Яв рякъ ккабалгиди».

¹¹ Дюзди кІуразачвуз: жиларин зиин дишагълийикан гъахъидарик штуан апІру Ягъ'ятІан зурба кас гъахъундар, хъа Аършарин Паччагълугъдиъ айидарикан варитІан бицІир думутІан зурба ву.

¹² Штуан апІру Ягъ'яйин вахтарихъанмина гъамусдиз Аършарин Паччагълугъ, саспидар дидиъ гужниинди учІвуз чалишмиш шулашра, мюгъкамди артмиш шула.

¹³ Фицики Ягъ'я гъяйиз вари пайгъамбрари ва Мусайин къанунди мидкан улихъ ккимиди дупна.

¹⁴ Учвуз ккундуш, Гирами китабарий дупнайиси, дуфну ккуни Ил'яс пайгъамбар Ягъ'я ву.

¹⁵ Ебхъуз ибар кайидариз гъит ебхъри!

¹⁶ Хъа гъаму заманайин насил шлихъ тевза?

¹⁷ Дурар, чиб-чпиз чІигъар апІури, раццарий гъамци кІури деънайи бицІидариз ухшар ву: «Учу учвуз швутІрамар йивури гъахъунча, хъа учву ялхъвнаркъан гъапІундарчва; учу учвуз ишлар апІури гъахъунча, хъа учву ишузкъан гъишундарчва».

¹⁸ Ягъ'я гъафну, дугъу ипІурдаи ва убхъурдаи, дурари дугъаз «Дугъаъ жин а» кІуйи.

¹⁹ Инсаниятдин Бай гъафну, Дугъу ипІуру ва убхъуру, ва дурари Дугъаз: «Лигай, магъа уъж ва пияниска, налукар гъюдюхрударинна гунагъкрарин дуст», кІура. Аькъюллувал ляхнариинди улупну ккун.

Хътругъру шагърар

²⁰ Хъасин Исайи вартІан гизаф Чав аьламатар улупу шагърариз тягънийир йивуз хъюгънийи, гъаз гъапиш дурари чпин гунгъар гардандиъ гъидисундайи.

²¹ – Гъял пис хъибдияв, Хоразин! Гъял пис хъибдияв, Вифсайда! Учвуз Узу улупу гъяйбатар Тириз ва Сайдаииз гъяркънийиш, дурарин агъайири ухдитІан, чпихъ ясанан палтар хъахъну ва кІул'ин рюкъ алабхъну, тахсрар чпин гардандиъ дисидийи.



²²Амма кІуразачвузки: суддин йигъан учвузтІан Тиризна Сай-дайиз рягъятди хьибди!

²³Хъа увура, Кафернагъум, аършаризкъан за хьибдиза кІурай-на? Ваъ, гурбагуриъ абхъдиву, фицики учвухъ улупу аьламатнан ляхнар Узу Содомдиъ улупнийиш, думу гъамусра сагъ-саламатди гъубздийи.

²⁴Гъаддиз кІуразачвузки, гъиямат йигъан учвузтІан Содомдин агъалйириз рягъятди хьибди.

Узухъна гъачай, эргвал йивидичва

²⁵Хъасин Исайи гъапи: «Адаш, заваринна жиларин Агъа! Аьяндрарихъанна аькъюллударихъан гьитІибкІнайиб бици ка-сариз ачухъ апІбаз Увуз чухсагъул!

²⁶Ав, Адаш, Увуз думу Яв ужувлан ният гъаци дубхъну ккун-дувуз.

²⁷Йиз Адашди Узуз вари тувну. Адашдилан гъайри, Бай фуж вуш, саризра аьгъдар, ва БализтІан гъайри, Адаш саризра аьгъдар. Хъа Бали шлиз ачмиш гъапиш, гъадгъаз Адаш аьгъю хьиди.

²⁸Эргну хъадахънайидар вари Узухъна гъачай, ва Узу учвуз ря-гъятвал тувдиза.

²⁹Узу гъюдлир ва фурс ктрур вуза. Йиз табшуругъарин юркагъ учв'ин иливай ва Узхъан вари дубгъай – архаинвал хьибдичвуз.

³⁰Гъаз гъапиш Узу учвухъна тувру юркагъ – уж'вал ву, ва Узу учв'ин иливру гъагъра пучІуб ву».

Султ йигъкан гъюжат

12¹Саб султ йигъан Иса дяхин дубзнайи хутІлиантина гъя-гъюру. Гаш дубхънайи Дугъан ученикари, дяхнин кІулар улдугІну, китІишну, итІуз хъюгъру. ²Му гъябкъю фарисйири Исайиз гъапи:

– Магъа Яв ученикари султ йигъан Къанунди гъадагъа дапІ-найи ляхин апІура.

³Хъа Исайи дурариз кІуру:

– Чазна чахъди хъайидариз гаш гъабхъи вахтна Давудри гъапІнуш, Гирами китабарин гъурхундарнучва? ⁴Фици думу Аллагъдин хулаъ учІвнуш ва дугъуна дугъахъди хъайидари я чаз, я чан юлдшариз итІуз гъадагъа вуйи, хъа анжагъ маллйиризтІан



итІуз ихтияр адру Аллагъдиз бахш дапІнаи уьлер фици гьитІ-нуш, гьурхундарнучва? ⁵ Ясана учву, Аллагъдин хулаь маллйири султ йигъандин къайда чІур апІурашра, дулар тахсиркрар гьисаб дарапІбакан Къанундиь гьурхундарнучва? ⁶ КІуразачвузки: мушвахь Аллагъдин халтІанра зиина Вуйир хъа. ⁷ Эгер учвуз: «Гьурбан апІуб ваь, хъа рягим апІуб ккундузуз», кІуру гафарин мяна аьгъяйиш, учву тахсир ктрудар тахсиркар ву, пидайчва, ⁸ фицики Инсаниятдин Бай султ йигъ'инра Агъа ву.

Хил деебцнайи кас сагъ апІуб

⁹ Хъасин Думу жугъдарин мистаз гъягъюру. ¹⁰ Душваь хил деебцнайи сар кас айи. Исайик саб тахсир кипбан бадали, маллйири Дугъхъан гьерхру:

– Мусайин Къанундиинди султ йигъан ищцурайир сагъ апІуз хай шулин?

¹¹ Исайи дулариз гьамци жаваб туву:

– Учвкан сарира султ йигъан ичІаь абхъу чан чарва ададабгъди гьибтрин? ¹² Хъа чарватІан инсан гизаф багъа даринхъа? Гъа-ци вуйиган, султ йигъанра уж'вал апІуз хай шулу.

¹³ Хъасин Исайи хил деебцнайириз кІуру:

– Яв хил гъачІабкк.

Дугъу хил гъачІабккуру, ва гъадмусяаьт думу гьатмуну хилси сагъ шулу. ¹⁴ Душв'ан фарисйири, чІатинди удучІвну, Иса фици пуч апІуруш, йикърар йитІуру.

Магъа йиз гъуллугъчи

¹⁵ Хъа Исайиз мидкан аьгъю шулу ва дишла удучІвну гъягъюру. Дугъан къяляхъди гизафдар гъягъюру, ва Дугъу ищцурайидар вари сагъ апІуру. ¹⁶ Ва Чакан шлизкІа жарадариз пуб гъадагъа апІуру. ¹⁷ Му вари мици, Аллагъди Ишая пайгъамбрин мелзналан гьамци гъапиб кІулиз удубчІвбан бадали гъабхънийи:

¹⁸ «Магъа Узу кадагънайи Йиз Гъуллугъчи.

Узуз Ккунир. Дугъ'ин Йиз юкІв рази ву.

Дугъахъна Йиз Рюгъра гъаъраза.

Ва Дугъу вари жугъуд дару халкъариз,

гъякъвалин вахт улубкъна кІури, хабар тувди.

¹⁹ Думу я гъюжатназ удучІврур дар,



- я чИгъар апІрур дар,
 ва кючйириъ саризра Дугъан сес ебхъидар.
- 20 Дугъу, улубкъну ккунѝ гъякъвал
 гъалибвалихъна дархидикъан гагъди,
 дюбгъну кебхнайѝ чІеъ ктубтІидар
 ва хъудубгурайѝ гъахма ктІубшвидар.
- 21 Ва вари миллетари Дугъахъ йирфар
 хъирчну хъибди».

Иса ва иблис

22 Дидин къяляхъ Исайихъна, жинар кади, дярѝбкъру ва чІал
 дѝбѝснаѝ сар кас хуру, Дугъу думу кас сагъ апІуру, гъаци думу
 чІалниинара гъюру ва дугъан улариз рябкъюзра хъюгъру.

23 Му ляхниин вари халкъ аъжайѝб шулу ва дурари гъамци
 кІуру: «Гъаяман гъаму Давудгъярин Бай вушул гъа?»

24 Хъа мѝдкан деебхъну, фарѝсѝири кІуру:

– Дугъу жинар жарасѝ ваъ, хъа жинарин ахъюр вуйѝ Велзеву-
 лин къувватниинди ктаура.

25 Амма Исайѝ, дурарин фикрар агъяѝди, гъамци гъапи:

– Чан айитІ душманвал аѝди, пай гъабши гъарсаб паччагълугъ
 ичІи шул, арайѝ душманвал айѝ я саб шагъур, я саб хѝзан гъуд-
 рубзур. 26 Эгер шейтІни шейтІан ктаураш, думу чав чаз къаршу
 дубхъна: дидин паччагълугъ фици сагъди гъубздѝхъа? 27 Ва эгер
 Узу жинар Велзевулин къувватну ктаураш, ичв адмѝйѝри дур-
 рар шлин кюмекниинди ктаура? Магъа гъамди учву гъякъ дар-
 увал улупура. 28 Дугъриданна, Узу жинар Гирами Рюгъниинди
 ктаураш, ичв арайѝз Аллагъдин Паччагълугъвал магъа хъубкъна.

29 Гъаци дарш сарѝхъанра, гуж кайѝрин хулаз дуфну, душв тІар-
 раш апІуз хъѝбдар – эгер эѝси йѝтІну адарш; гъѝйѝтІган, хал
 тІараш апІуз шул. 30 Фуж Узухъѝ дарш, думу Узуз къаршу ву ва
 шли Узухъѝ уч апІурадаш, дугъу зѝя апІура.

31 Гъадѝз кІуразачвуз: адмѝйѝрин гъарсаб гунгѝлан ва Ал-
 лагъѝдиз къаршу гафналан хѝл алдабгъѝди, хъа Гирами Рюгъназ
 къаршу гафналан хѝл алдабгъѝдар. 32 Эгер шли Инсаниятдин Ба-
 лѝз къаршуди чІуру гаф гъапиш, дугълан хѝл алдабгъѝди, хъа
 шли Гирами Рюгъназ гъапиш, дугълан я гъамус, ясана гъюз им-
 бу уъмриъ хѝл алдабгъѝдар.



Гьар ва дидин бегьер

³³ Учву гьарра ва дидин йимишра гьяниб ву йипай, ясана гьарра ва дидин йимишра чІуруб ву йипай; гьар йимишдиз лигну аьгью шулу.

³⁴ Эй битІракан гьахьидар! Учвхьан, пис юкІвар ади, ужуб гаф пуз фици хьибдичвухьан?! Фицики инсандин мелз, чан юкІв фти абцІнаш, гьаддикан улхури шулу. ³⁵ Ужур касди чан хазнайиан ужуб, хьа чІуру касди чан хазнайиан чІуруб адабгьуру. ³⁶ КІуразачвузки, инсанари чпин гьарсаб гьавайи гафнан жаваб гьяямат йигьан тувди. ³⁷ Фицики, яв гафариз дилигну, уву гьякь вая нягьякь апІиди.

*Исайикан аьламат улупуб
ккун апІуб*

³⁸ Гьадмуган кьанунчйириканна фарисйирикан бязидари Исаийиз кІуру:

– Мялим! Учуз уву АллагьдихьантІан даршлу саб аьламат улупну ккундучуз.

³⁹ Хьа Исайи дурариз жаваб вуди гьапи:

– Хьтругьру ва аьрбатан гьамусдин адмийири аьламатнан лишнар улупуб ккун апІура, хьа дурариз, Юнус пайгьамбрин кІул’ина гьафи аьламатналан гьайри, жара аьламат рябкьидар. ⁴⁰ Юнус пайгьамбар фици шубуд йигьанна шубуд йишван зурба балугьин фуниь ади гьахьнуш, гьаци Инсаниятдин Байра шубуд йигьанна шубуд йишван жилин айитІ хьиди. ⁴¹ Гьяямат йигьан суд апІру вахтна Ниневия шагьрин агьалйир гьамусдин адмийирин гунгьарин шагьидарди гьудужвиди, фицики дурари Юнусди улупу аьгьюваларихь хьебехьну, гунгьар гардандиь гьидисну; хьа мушвахь ЮнустІанна зурба Вуйир хьа.

⁴² Гьяямат йигьан суд апІру вахтна кьиблайин паччагь-ханумди, гьамусдин адмийириз кьаршу гьудужвну, дурар тахсиркар апІиди, фицики думу дюн’яйин тму кІулиан Сулеймандин фагьумлувалихь хьпехьуз гьафнийи; хьа магьа мушвахь СулеймантІан зурба Вуйир хьа.



Жин къяляхъ хътабкуб

⁴³ Чиркин рюгъ, инсандиан удубчІвиган, шид адрушварихъ либ-
цури, чаз архаинвал абгури шулу, дибрихъиган, ⁴⁴ кІуру: «Узу утІуб-
кку йиз хулаз хътабкидиза». Хътабкубдиз хал ичІиди, ичІибкнади
ва марщ дапІнади рябкъюру. ⁴⁵ Гъадмуган диди, дубшну, хъана
ургубсан жин чахъди хуру, дурар дугъаъ учІвну яшамиш шулу,
ва думу касдиз улихъдитІан гъамус артухъ пис шулу. Гъациб
хъибди гъамусдин хътругъру адмийиризра.

Исайин дада ва чвйир

⁴⁶ Исайи халкъдиз гъаму гафар кІури имиди, магъа Исайин
дадана чвйир дуфну, Дугъахъди гаф-чІал апІуз ккунди, чІат ду-
гъужвнади шулу. ⁴⁷ Ва сар шли-вуш Дугъаз кІуру:

– Магъа Яв дадана чвйир, Увухъди гаф-чІал апІуз ккунди,
чІат дийигъна.

⁴⁸ Чаз гъамци гъапириз Исайи кІуру:

– Йиз дада фуж ву ва Йиз чвйир фужар ву?

⁴⁹ Хъа Чан ученикарихъинди хил гъачІабккку, кІуру:

– Магъа Йиз дада ва Йиз чвйир, ⁵⁰ фицики Аършарин Йиз
Адашдин гаф тамам апІуру Йиз чвера, чира, дадара вуйиз.

Тум убзрурикан тахалус

13 ¹ Гъадму йигъан хул’ан удучІву Иса Галилей гъюлихъна
душну деъру. ² Дугълан гизаф халкъ илтІибшניים, ва гъад-
диз Думу люткейиъ эънийи, хъа халкъ гъюлин гъирагъдихъ
гъубзнийи. ³ Исайи дурариз, абгъювалар улупури тахалусариин-
ди гизафдарикан гъапнийи. Дугъу кІуру:

– Сар нежбер тум убзуз удучІвуру. ⁴ Убзурайиган, гъацІар уд-
рар рякъюхъ дахъру – дурар, жакъвар дуфну, удуру. ⁵ Сакъюдар
удрар гъван ккайи, руг цІибтІан алдру йишв’ина дахъру, ва дурар
ухди ктучІвуру, гъаз гъапиш ругдин гъат чІиллиб вуйи. ⁶ Ригъ
гъапІган, дурар чурхуру, ва, ччивар зяифди хъпаз лигну, ерщуру.
⁷ ГъацІар удрар зазарин тумрягъ гъяхъру, ва абхю гъахъи зазари
дурар ккаъру. ⁸ Хъа садар удрар авадан ругдик кахъру, дурари бе-
гъер хуру: фундари – варж, фундари – йирхъцІур, хъа фундари –
сумчІур ражари артухъ. ⁹ Шлин ибариз ебхъураш, гъит ебхъри.



Тахалусарин мяна

¹⁰ Багахъ духъну, ученикари Дугъхъан гьерхру:

– Уву халкъдиз тахалусариинди гъаз кІурава?

¹¹ Дугъу дурариз жаваб вуди кІуру:

– Гъаз гъапиш учвуз Аьршарин Паччагълугъдин сирар аьгъю хъуб тувначвуз, хъа имбудариз тувнадар. ¹² Фицики шлиз аш, дугъаз хъана тувди ва артухъра хъибди, хъа шлиз адарш, айибра тадабгъиди. ¹³ Гъаддиз дурариз тахалусариинди кІураза, дурариз, лигурашра, рябкъюрадар, хъпехъурашра, ебхъурадар ва гъаври ахърадар. ¹⁴ Ишая пайгъамбри магъа гъамци дупнайиб дурариин улубкъура:

«Учвуз ебхъуз гъеебхъунчвуз,
хъа гъавриъ ахъидарчву,
учвуз рябкъюз гъябкъюнчвуз,
хъа мучІуди гъуздичва.

¹⁵ Гъаз гъапиш му инсанарин юкІвар хъунти духъна.
Дурарин ибариз читиндитІан ебхъури имдар.
Дурариз, улар уьлчІюкънамиди, фукІара рябкъидар.
Гъаци дубхънаки, дурариз рябкъюзра
рябкъюри имдар.
Ебхъузра ебхъури амдар,
ва хъунти юкІвар гъавриъ ахърадар,
ва, чпи сагъ апІбан бадали,
Аллагъдихъинди илтІикІидар».

¹⁶ Учву, улариз рябкъюрайидар ва ибариз ебхъурайидар, бахтав-
рар вучва! ¹⁷ Фицики дюзди кІуразачвуз: гизаф пайгъамбраризна
марци касариз учвуз рябкъюрайиб рябкъюз ккундийи, хъа гъяб-
къюндар, ва учвуз ебхъурайиб ебхъуз ккундийи, хъа гъеебхъундар.

Тахалусдин мяна

¹⁸ Магъа тум уззрурикан вуйи тахалусдин мяна: ¹⁹ Аьршарин
Паччагълугъдикан гаф гъеебхъиган, дидин гъаври даршулайи
гъарсар касдихъна иблис гъюру ва дугъан кІваъ дубзнайиб гъи-
тІибкІуру: рякъ'ина ахъу ударар магъа гъадму ву. ²⁰ Гъван ккайи
йишв'ина ахъу удари, Аллагъдин гаф деебхъну, дишла шадди
къабул апІрур вуйиб улупура. ²¹ Хъа дугъакк ччив ккадар, гъаддиз



думу цѲиб вахтназѲан дар. Аллагьдин гаф себеб вуди чахь хьєрг-руган, ясана саб хатѲа-бала гьядябхьруган, думу гьадму сяаьт гаф-нахьан гьудучѲуру. ²² Зазар-варжйиригь дахьу удрари Аллагьдин гаф деебхьну, гьар йигьандин гьайгьушнари ва девлетназ вуйи нефснуну ккагьнайи кас улупура. Мицир касдиь гафну бегьєр тув-дар. ²³ Авадан ругдик кахьу удрари, Аллагьдин гаф деебхьну, дидин гьавриь ахьру кас улупура. Ари гьадму варж, йирхьцѲур, вая сумчѲур ражари артухь бегьєр туврайи удрариз ухшар ву.

АчѲал

²⁴ Исайи халкьдиз сабсана тахалус ктибтуру:

– Аьршарин Паччагьлугь магьа гьамдиз барабар ву: сар касди чан хутѲлиь марци тум узбуру. ²⁵ Адмийир даахнайиган, дугьан хайир даккни кас дуфну, дубзнайи хутѲлиь ачѲлин тум дабгьуру. ²⁶ Чар ктубчѲуру. Дяхни кѲул апѲуз хьюгьган, адмийириз душвягь ачѲалра ктубчѲури рябкьюру. ²⁷ Ва хулан эйсийихьна дуфну, дугьан лукѲари кѲуру: «Учу яв хутѲлиь гьубзуб марци тум вуйич, аьхир. Душваь ачѲал наьнан арайиз гьафну?» ²⁸ Дугьу дурариз кѲуру: «Думу йиз хайир даккни касди гьапѲуб ву». Хьа лукѲари кѲуру: «Увуз ккундуш, душну ачѲал апѲуча?» ²⁹ Дугьу кѲуру: «Ваь, ачѲал апѲруган, дяхинра уьчѲюбгьиди. ³⁰ Иган хьубкьбайиз, дянихьди ачѲалра гьибтай. Иган хьубкьган, узу иган убг-рудариз пидиза: сифте ачѲал дапѲну, цигь ургбан бадали, дурар гьварч-гьварчди йитѲай, хьа дяхин йиз танхаризди уч апѲинай».

Дилкан тахалус

³¹ Исайи дурариз хьана жара тахалус ктибтуру:

– Аьршарин Паччагьлугь магьа гьамдиз ухшар ву: сар касди бистниь бицѲи дил кивру. ³² Дил, учв варитѲан бицѲиб вушра, хьубкьган, думу, бистниь варитѲан аьхюб дубхьну, гьарси шулу, гьаци вуйиган дидигьна завун ничхрар гьюру ва дидин циркларигь мукьар апѲуру.

Дуникан тахалус

³³ Исайи дурариз хьана жара тахалус ктибтуру:

– Аьршарин Паччагьлугь, дишагьлийи, гьадабгьну, шубуб сєь хюйик капѲну, хамир вари утуз гьибту дуниз ухшар ву.



³⁴Гъамрар вари Исайи халкъдиз, тахалусар хури, ктитурѝ гъахъ-ну, ва, тахалус дархиди, фукIара кIури гъахъундар. ³⁵Исайи тахалусариинди пуб пайгъамбрин мелзналан улдучIву гъаму гафар кIулиз удучIвбаз вуйи:

«Узу улхруган, тахалусариинди улхидиза,
ва дюн'я ккебгъхъанмина вуйи сирар
тахалусариинди кдитидиза».

АчIликан вуйи тахалусдин мяна

³⁶Хъасин уч духънайи халкъдихъан гъудучIвну, Иса хулаз гъюру. Дугъан ученикарра Дугъахъди гъюру, ва хулаъ чпитIан амдру вахтна дурари Дугъкан тIалаб апIуру:

– Учү хутIлиъ ктубчIву ачIликан вуйи тахалусдин гъаврикк ккаъ сарун. ³⁷Ва Дугъу жаваб вуди гъапи:

– Марщѝ тум убзурайир Инсаниятдин Бай ву. ³⁸ХутIил дюн'я ву, марщѝ удар Аллагъдин Паччагълугъдиъ айи касар ву; хъа ачIал иблисдин баяр ву. ³⁹Дурар гъурзу душман иблис ву, иган убгувал гъиямат йигъ ву, хъа иган убгрудар малайикар ву. ⁴⁰Гъа-ци вуйиган, фици ачIал дапIну, укI цIигъ убгуруш, гъаци хъибди ахирзамандин вахт улубкъиган: ⁴¹Инсаниятдин Бали Чан малайикар гъади, дурари Дугъан Паччагълугъдиъ айи вари гунагъ-крарна къанунсуз ляхнар апIурайидар гъядягъну, уч апIиди ⁴²ва дурар жегъеннемдин цIигъна гатIахъиди; душваъ зурба ишуб, суза-фигъан абхъди. ⁴³Гъадму вахтна дугъри касари чпин Адашдин Паччагълугъдиъ ригъдиси нур тувди. Ебхъуз ибар кайидариз гъит ебхъри.

***Жиликк ккивнайи хазнайикан
тахалус***

⁴⁴Аършарин Паччагълугъ магъа гъамдиз барабар ву: сар касди, хутIлиъ жиликк хазна гъибихъган, думу чан айиси ккивру. Дугъу, къадар адрукъан шад духъну, чаз айи-адруб вари масу тувну, гъадму хутIил чазди гъадабгъуру.

Гавагъирикан тахалус

⁴⁵Аършарин Паччагълугъ магъа гъамдизра ухшар ву: Сар ал-верчийи багъалу гавагъириар агури шулу. ⁴⁶Саб ражари дугъаз



уларин акв гъабхрубсиб успагъи гавагъир масу туври рябкъюру, ва дугъу, душну, чаз айи-адруб вари масу тувну, гъадму гавагъир гъадабгъуру.

Чуликан тахалус

⁴⁷ Аършарин Паччагълугъ магъа гъамдизра ухшар ву: балугъ-чйири гъюликк чул ккипру ва гъар жюрейин балугъар дисуру. ⁴⁸ Чул абцІган, думу гъирагъдихъна ктабгъуру, ва, дидин гъвалахъ деъну, ужудар гъюдохну, чІурудар гатІахъуру. ⁴⁹ Гъаци хъибди гъиямат йигъан: малайикар гъиди ва дурари дугъри касарихъан писдар жара апІиди, ⁵⁰ ва дурар жегъеннемдин цІигъна гатІахъиди. Душваъ зурба ишуб, суза-фигъан абхъди.

⁵¹ Исайи дурарихъан гъерху:

– Гъамдин варибдин гъавриъ ахъунчву?

Дугъаз дурари: «Ав», – гъапи.

⁵² Исайи дурариз гъапи:

– Гъаддиз Аършарин Паччагълугъ агъю гъапІу гъарсар къанунчи, чан сундхиан гъам цІийиб, гъамсана йирсиб адабгъурайи хулан эйсийиз ухшар ву.

*Чан багъри шагъриъ ва хулаъ пайгъамбриз
гъюрмат ади шулдар*

⁵³ Гъаму тахалусар кидитну ккудубкІган, Иса дилин гъушу. ⁵⁴ Чан багъри шагъриз дуфну, дугъу жугъдарин мистаъ халкъдиз агъювалар улупуз хъюгъю. Вари мюгътал духънайи:

– Мугъан мукъан фагъум ва къувват наънан вуйкІан? – кІуйи дурари. – ⁵⁵ Думу харатчийин Бай даринхъа? Дугъан дадайиз Мар’ям кІурдаринхъа, Дугъан чвйирра Якъуб, Юсуф, Симон ва Ягъуда даринхъа? ⁵⁶ Дугъан чйирра вари ухъухъди хъадаринхъа? Дугъан му вари къудрат наънан вуйкІан?

⁵⁷ Дурариз Дугъахъ хъугъуз ккун гъабхъундайи.

Исайи дурариз гъапи:

– Гъюрмат адру пайгъамбар хъуб мумкин дар, хъа чан багъри шагъриъ ва хулаъ пайгъамбриз гъюрмат ади шулдар. ⁵⁸ Исайи душваъ, дурарин хъугъвал адрувализ дилигну, улупуз ккайи гизаф аьламатар улупундайи.



Штуан апІру Ягъ'яйин абжал

14 ¹Гьадму вахтари Галилей уьлкейин гьякимдар Гьироддиз Исайикан хабар шулу. ²Дугъу чан гьуллугъчйириз кІуру:

– Думу кас якьинди штуан апІру Ягъ'я ву. Думу, гьачІихъан, чІиви духъна, гьаддиз дугъхъан гьацдар аьламатар улупузра шула.

³Гьиродди гьаддиз гьамци фикир гьапІнийи: улихънаси дугъу чан чве Филипдин хпир Иродидадин кІуллаан Ягъ'я дидисну, зунжрарихъди йитІну, дустагъдиъ итнийи. ⁴Ягъ'яйи Гьироддиз, яв чвуччвун хпирихъди хъуз хай шулдар, гьапнийи. ⁵Ва Гьироддиз Ягъ'я йикІуз ккун гьабхънийи, амма халкъдихъан гучІбу гьакІундади, гьаз гьапиш халкъди Ягъ'я пайгьамбар ву кІури гьисаб апІурайи. ⁶Гьирод бабкан гьаши йигъан Иродидадин шуру шадлугъназ дуфнайидарин улихъ ялхъван гьапІнийи, ва Гьироддиз ялхъван къабул гьабхънийи. ⁷Гьирод гьадмукъан рази гьахъни-йики, дугъу шуру фу тІалаб гьапишра, гьадму кІули адабгъуз ху гьапІнийи. ⁸Шурура, чан дадади алаъну, гьамци гьапнийи:

– Гьамшвахъ ва гьамусяаьт узуз ленгерийиъди штуан апІру Ягъ'яйин кІул алдабтІну абкъин.

⁹Паччагъди, учв фукъан пашман гьахънушра, хяларин улихъ ху апІбаз лигну, шуран улихъна Ягъ'яйин кІул алдабтІну хуз буйругъ тувру. ¹⁰Ва гьаьдари дустагъдиъ Ягъ'яйин кІул алдабтІуру. ¹¹Дугъан кІул, дубхну, шурахъна тувру, шурура чан дадайихъна гьабхуру. ¹²Хъасин Ягъ'яйин ученикар дустагъдиз дуфну, дугъан беден гьадабгъну дубхну, накъвдик кивру, хъасин дурари, Исайихъна душну, гьабхъиси вари ктибтуру.

Хьуд агъзур кас тухъ апІуб

¹³Му хабар гьеебхъу Иса, люткейиъ эьну, фужкІа адру саб халват йишваз хъапІну, гьягъюру, хъа мидкан хабар дубхъну, адмийир, чпин шагърар гьитну, Дугъан къяляхъди ликри гьягъюз хъюгъю. ¹⁴Люткейиан удучІву Исайиз ахъючІвеш халкъ уч духънади рябкъюру ва, дурарин язухъ дубхъну, Дугъу уьзарар кайидар сагъ апІуру. ¹⁵Хябяхъ гьабшиган, Исайихъна дуфну, ученикари Дугъаз кІуру:

– Му йишв касра адру йишв ву, вахтра сарун къан дубхъна, халкъар деет, гьит дурари, багарихъ хъайи гьулариз душну, чпиз ипІруб гьадабгъри.



¹⁶ Хъа Исайи дурариз кІуру:

— Дурар наанакІа гъягъюб лазим дар, дурариз ипІруб учву тувай.

¹⁷ Ученикари Дугъаз гъапи:

— Учухъ мушваъ, хъуб уълна къюб балугътІан гъайри, фукІа хъадарчухъ.

¹⁸ Исайи ученикариз, дурар Чахъна акъин, кІуру. ¹⁹ Ва халкъ-диз майдандиин деуб амур дапІну, гъадму хъуб уълна къюб балугъ гъадагъну, завузди дилигну, Аллагъдин ужувлакк ккахъри, дупну, уълер гъудутІну, ученикарихъна тувру, хъа дурари халкъ-диз тувру. ²⁰ Вари халкъди ипІуру, тухъ шулу ва хъиригъу къацІари йицІикъюб тавра ацІру. ²¹ Уълна балугъ гъипІу жиларин къадар хъуд агъзурихънакъан вуйи. Дурарихъна хъана дишагълийирина бицІидарира гъипІнийи.

Иса гъюлилан гъягъюб

²² Мидин къяляхъ Исайи, Чав сабан халкъ гъаъри имиди, Чан ученикариз люткейиъ эъну, Галилей гъюлин тмуну гъирагъ-дихъна сирнав апІуб амур апІуру. ²³ Халкъ алдабгъиган, Иса, ялгъузди ккарагбан бадали, дагъдиз удучІвурру ва хъяхъдизкъан сарди гъадушваъ гъузру. ²⁴ Хъа лютке гъюлин гъацІкъяларизкъан дурубкънайи ва думу лепйири зарбди ккалабкъурайи, гъаз гъапиш гъаншар микІ хъиврайи. ²⁵ Ахсрар ккиврайи вахтна Иса гъюлилан ликар алдагъури люткейихъна гъюрайи. ²⁶ Хъа ученикариз, Думу гъюл'инди гъюри дяркъну, гъаци гучІ гъабхънийи-ки, Думу гъарантуси гъугъужвну, дурариан гучІбан гъарйир ада-хъуру. ²⁷ Ва гъадмусяаѳ Исайи дурариз гъапи:

— ЮкІв ижми апІинай, му Узу вуза, гучІ мапІанай.

²⁸ Хъа Петри Дугъаз гъапи:

— Я Агъа, эгер дугъриданра Уву вуш, узуз Увухъна штун зиинди гъюз амур апІин.

²⁹ Дугъу гъапи: «Гъач». Ва люткейиан эдеъну, Петр штуинди гъягъюз хъюгъю ва, Исайихъна хъуркърайиган, ³⁰ гужал микІ хъивну гъябкъюрик гучІ кабхъру ва, ккахъуз хъюгърайири, чИ-гъар апІуру:

— Я Агъа, узу ккахъуз мигъитана.

³¹ Исайи дишла, хил гъачІабккну, думу дисуру ва дугъаз кІуру:

— Эй Уз'ин бегъем хъугъвал алдрур, уву гъаз шаклу гъахъунва?



³²Дурар люткеийь учІвган, микІ яваш гъабхьи. ³³Хъа люткеийь айидари, Дугъаз икрам дапІну, кІуру: «Дугъриданна Уву Аллагъдин Бай вува».

*Геннисаретдиъ ищурайидар
сагъ апІуб*

³⁴Дурар, сирнав апІури, Геннисаретдин ругарихъна гъюру. ³⁵Иса аьгъю духъну, душван агъалйири варишвариъ хабар дебкк-ру ва Дугъахъна вари ищурайидар хуру. ³⁶Дурари Исайикан анжагъ Дугъан ккурттгарин канчІарик куркІузкъан гъитуб тІалабар апІуйи. Вари Дугъак куркІурудар сагъ шуйи.

*Абйирилантина гъузнайи
аьдатар*

15 ¹Мидин къяляхъ Исайихъна Ерусалимдиан фарисийрна къанунчйир гъюру, дурари кІуру:

²– Яв ученикари ихъ абйирин аьдатар гъаз кІули гъахурадар? Дурари, уьл ипІруган, хилар жикІурадар!

³Хъа Исайи дурариз жаваб вуди гъапи:

– Учвур, ичв аьдатар уьрхбан бадали, Аллагъдин табшуругъар гъаз кІули гъахурадарчва? ⁴Аллагъди табшурмиш гъапІундаринхъа, «адашдизна дадайиз гъюрмат апІинай» ва «адашдизна дадайиз люкънар апІурр аьжализ лайикъ ву», кІури. ⁵Хъа учву фу кІури шулчва? Эгер сари чан дадайиз вая адашдиз «Узу увуз буржлу вуйиб Аллагъдиз бахш дапІназа», гъапиш, ⁶дугъу сарун чан адашдизна дадайиз гъюрмат апІуб лазим дар, кІурачва. Гъамци кІури, Аллагъдин гаф тамам апІурадарчва. ⁷Эй къюб маш гъяйидар! Ишай пайгъамбри ичв гъакънаан хуб ужуди дупна:

⁸ «Гъаму адмийири Узуз гъюрмат ушвниинди апІура,
хъа дурарин юкІвар Узхъан ярхла ву.

⁹ Давди дурари Узуз икрам апІура,
фицики дурари инсанарин аьдатар уьрхюз улупура».

Инсан фти чиркин апІуру

¹⁰Хъасин Исайи, халкъдиз дих дапІну, кІуру:

– Узухъ хъебехъай ва аннамиш апІинай: ¹¹ушвниъ убчІврайибди ваъ, хъа ушвниан удубчІвурайибди инсан чиркин апІуру.



¹² Къандиси Исайиз багахь духъну, ученикари кІуру:

– Фарисйириз Уву гъапибдикан гиран гъабшиб, абгъяйвуз?

¹³ Исайи жаваб вуди гъапи:

– Чав ктриву гъарсаб рук-кюл Аършарин Йиз Адашди ччивариан уьчІюбгъиди. ¹⁴ Дурарикан фикир мапІанай. Дурар, улихь гъучІвну, курар хъади гъягъюрайи курар ву. Хъа кури кур хъади гъягъруган, дурар къюридра ичІаь ахъди.

¹⁵ Мидиз жаваб вуди Петри кІуру:

– Учуз тахалусдин мяна ачухь апІина.

¹⁶ Исайи гъапи:

– Учвур гъамцдарин гъавриь ахънаданчва? ¹⁷ Ушвниь уб-чІвуб вари фуниз рубкърувалин ва дилинтина чІатинди удубчІвну гъябгърувалин гъаз гъавриь ахърадарчва? ¹⁸ Хъа ушвниан удубчІвурайиб кІваанмина гъюра, ва диди инсан чиркин апІура. ¹⁹ Фицики чІуру ниятар, йивбар-йихбар, къяппавалар, аьрбатанвалар, икІ апІбар, кучІлар, футнйир – гъамрар вари кІваан удубчІвурайидар ву. ²⁰ Гъамцдари инсан чиркин апІуру, хъа джжрикІ-ру хиларихъди уьл гъипІну кІури, инсан чиркин шлуб дар.

Дишагълийин хъугъувал

²¹ Хъасин дилин удучІву, Иса Тир ва Сидон шагърарин аьтрафариз гъягъюру. ²² Магъа Хананей уьлкейиан вуйи сар дишагълийи, ишури дуфну, Исайиз кІуру:

– Я Агъа, Давудгъарин Бай, йиз язухь апІина! Йиз риш, жинар кучІвну, ахъю балайикк кка. ²³ Хъа Исайи дугъаз чІалкъан гъапундайи. Ученикари, багахь духъну, Исайикан ккун апІуру:

– Думу дишагъли хъутІуркк, гъаз гъапиш дугъу ихъ къяляхъ чІигъ хъипна. ²⁴ Дугъу жаваб вуди кІуру:

– Узу анжагъ Израилин хъудургнайи чарвйирихъна Гъаьнайир вуза. ²⁵ Хъа дишагълийи, дуфну, дугъаз икрам дапІну, кІуру:

– Я Агъа, узуз кюмек апІин сарун.

²⁶ Хъа Исайи гъапи:

– Баяр-шубарихъан тадабгъну, уьл хуйириз ккипуз хай даршул.

²⁷ Хъа дишагълийи жаваб туву:

– Дюзди кІурава, Агъа, хъа хуйирира чпин эйсийин суфрайилан ахъу уьлин урklar итІуру.

²⁸ Гъадмуган Исайи дугъаз кІуру:



– Эй дишагъли! Яв хъугъувал зурбаб вуяв. Гъит увуз ккуниганси ибшри.

Ва дугъан риш гъадмусяаѳ сагъ гъахънийи.

Исайи гизафдар сагъ апІуб

²⁹ Гъадлин гъудучІвну, Иса Галилей гъюлихъна гъюру ва, саб тепейиина за духъну, деъру. ³⁰ Дугъахъна ликудар, дярѳбкърайидар, чІал дибиснайидар ва гизаф жара уъзар кайидарра хъади ахъючІвеѳ халкъ уч шулу. Уъзурлуйир Дугъан багахъ дитру, Дугъу дурар сагъ апІуру. ³¹ Ва гъаддиз, чІал дибиснайидар чІалниина дуфну, сакъатлудар сагъ духъну, ликудар рягъятди лицури ва кур духънайидарин уларихъ акв гъибшну гъябкъган, халкъ мюгътал гъахънийи ва Израилин Аллагъдин адар апІуз хъюгънийи.

Исайи юкъуд агъзур кас тухъ апІуб

³² Хъасин Исайи, ученикариз дих дапІну, кІуру:

– Узуз адмийир гъяйиф вузуз. Магъа, дурарин Узухъди хъади шубуд йигъ ву, хъа дурариз ипІруб адар. Мурар рякъюѳ зяиф дархъбан бадали, фукІа-мукІа дирипІди, дурар деетидарза.

³³ Ученикари Дугъаз кІуру:

– Гъаму вари халкъ тухъ апІрубкъан уъл му ичІи йишваѳ наънан абгуча?

³⁴ Исайи дурариз кІуру:

– Учвухъ швнуб уъл хъачвухъ?

Дурари кІуру:

– Ургуб уълна сакъюдар балугъар.

³⁵ Исайи, халкъдикан жилиин деуб ккун дапІну, ³⁶ гъаму ургуб уълна балугъар гъадагъуру ва, Аллагъдиз чухсагъул кІури ккарагану, уълер гъудутІну – ученикарихъна, хъа ученикари халкъдиз тувру. ³⁷ ДипІну вари ацІру, хъа хъиригъу къацІари ургуб тавра ацІру. ³⁸ Уълна балугъ гъипІу жиларин къадар юкъуд агъзурихънакъан вуйи, дурарихъна хъана дишагълийирира, бицІидарира гъипІнийи. ³⁹ Хъасин Иса, халкъ деетну, Учв люткейиѳ эъну, Магдала кІуру юрдназ гъафнийи.



Аьламат улупуб ккун апІуб

16 ¹Саб арайилан фарисйиринна саддукйири, Исайин багахьна дуфну, думу ахтармиш апІуз ккунди, аьршариан чпиз саб аьламатнан лишан улупуб ккун апІуру. ²Хьа Исайи дурариз жаваб вуди кІуру:

– Ригь алабхьурайиган, учву: „Закур ригь апІиди, гьаз гьапиш зав уьруди а“, – кІуручва. ³Хьа гьирин ухди: „Гьи селсиб мархь убгьиди, гьаз гьапиш зав уьруди а“, – кІуручва. Эй, кьуб маш гьайидар! Завуз дилигну, гьава аьгью апІуз шулчвухьан, хьа гьаму шулайи ляхнарин гьавриь ахьуз шуладарчвухьан. ⁴Хьтругьру ва аьрбатан гьамусдин адмийири аьламатнан лишнар улупуб ккун апІура, хьа дурариз, Юнус пайгьамбрин кІул’ина гьафи аьламатналан гьайри, жара аьламат рябкьидар.

Гьамци дупну, Иса дурарихьан гьудучІвну гьагьюру.

*Фарисйирихьанна саддукйирихьан
ихтият йихьай*

⁵Дурар гьюлин тмуну гьирагьдихьна ктучІвиган, Дугьан ученикарин уьлер гьадагьуб кІваьлан дубшнади гьабхьну. ⁶Исайи дурариз кІуру:

– Лигай-гьа, фарисйиринна саддукйирин дунихьан ихтият йихьай. ⁷Ученикар: «Му учу уьлер гьададагьиган кІурайиб вуйкІан», – кІури, фикрик кахьнийи. ⁸Дурар фтикан улхураш аьгьяди, Исайи дурариз кІуру:

– Уьлер гьадагьундарча кІури, гьаз фикрарик кахьначва, хьугьвал адрудар. ⁹Учву гьамусра фтинкІа гьавриь ахьнаданчва? Хьа хьуд агьзур кас тухь гьапІу хьуб уьлкан хьиригьу кьацІари швнуб тавра ацІнуш, кІваьлан гьубшнийичв? ¹⁰Ясана юкьуд агьзур касдигьна пай гьапІу ургуб уьлкан хьиригьу кьацІари швнуб тавра ацІнуш, учвуз гьархнайин? ¹¹Учву гьаз гьавриь ахьрадайкІан? Узу уьлкан улхурадарза, хьа фарисйиринна саддукйирин дунихьан ихтият йихьай! кІураза.

¹²Гьадмуган, Дугьу дунихьан ваь, хьа фарисйиринна саддукйирин кучІлин аьгьюваларихьан ихтият йихьай, кІурайивалин дурар гьаври ахьнийи.



Петри, Иса Месигь ву, пуб

¹³ Хъа Филипдин Кесария кІуру шагърихъна гъафиган, Исайи Чан ученикарихъан гьерху:

– Адмийири Инсаниятдин Бай фуж ву, кІури, гьисаб апІура?

¹⁴ Дурари гъамци кІуру:

– Садари Уву – штуан апІру Ягъ’я ву, тмундари – Ил’яс ву, кІура, шубурпидари – Еремия вая жара пайгъамбраарикан сар ву, кІури, гьисаб апІура.

¹⁵ Хъа Исайи:

– Хъа учву, Узу фуж ву кІури, гьисаб апІурачва? – пну, гьерху.

¹⁶ Петри:

– Уву Месигь, чІиви Аллагъдин Бай вува, – пну, жаваб тувру.

¹⁷ Гъадмуган Исайи дугъаз жаваб вуди гъапи:

– Уву бахтавар вува, Юнусдин бай Симон, гъаз гъапиш увуз му, инсанари ваъ, хъа Аършарин Йиз Адашди ачмиш гъапІун-вуз. ¹⁸ Хъанара кІуразавузки, уву, гъацира Петр яна Гъарз вува ва гъаму гъарз’ин Узу Йиз хъугънайидарин бин ккабалгидиза, думу сарихъанра дабгъуз хьибдар, гъеле аъжалихъанна. ¹⁹ Узу увухъна Аършарин Паччагълугъдин ачар тувдиза, ва уву жилариин фу гъадагъа гъапІиш, аършариин гъадму гъадагъа дапІну хьибди, ва уву жилариин фтиз ихтияр тувиш, аършариинра гъаддиз ихтияр тувну хьибди.

²⁰ Ва гъадмуган Исайи Чан ученикариз, Учв Месигь вуйиваликан гъич саризра дарпуб ижмишнаан гъадагъа апІуру.

Исайи Чан аъжаликан пуб

²¹ Гъадму вахтналан хъюгъну, Исайи ученикариз Учв Ерусалим-диз душну ккуниваликан, душваъ аъхюдари, аъхюну маллийри, къанунчйири Учв гизаф аъзабарикк ккитруваликан ва Учв йивну йикІруваликан, шубудпи йигъан чІиви шлуваликан ктибтуз хъюгънийи. ²² Хъа Петри Иса гъирагъдиз гъадаъну, Дугъан гафар гъадатІуз хъюгъру:

– Аллагъди Увуз рягъим апІри, я Агъа! Яв кІул’ин дицисдар къазйир улулукъри.

²³ Исайи, Петрихъинди илдицну, гъапи:



– ГьудубчІв Узхъан, иблис! Уву Узу рьякъ’ан адаурава, гъаз гъапиш яв фикрар адмийирин фикрар вуяв, хъа Аллагъдин ваъ.

²⁴Хъасин Исайи Чан ученикариз гъапи:

– Шлиз Узухъди гъюз ккундуш, думу, чан тьямгъяр дирчну, чан хач гъадабгъну, Узухъди гъюри. ²⁵Шлиз чан уьмур уьбхюз ккундуш, дугъан думу дубгди. Хъа шли Узу бадали чан уьмур пуч гъапиш, дугъаз думу бихъиди. ²⁶Чан уьмур гьудубгу касдиз, вари дюн’я чаз гъабшишра, фу хайир ахъа? Чан уьмур къяляхъ апІбан бадали, дугъу фициб къимат тувди? ²⁷Фицики Инсаниятдин Бай Чан Адашдин аднаъди, Чан малайикарра хъади гъиди, ва гъадмуган гъарсар касдиз, чан ляхнариз лигну, къимат тувди. ²⁸Дюзди кІуразачвуз: мушв’ин дийигънайидарикан сакъюдариз, чпин аьжал хъубкъайиз, Чан Паччагълугъдиъ учІврайи Инсаниятдин Бай рьякъиди.

Исайи Мусайихъдина Ил’ясдихъди сюгбат апІуб

17 ¹Йирхъуд йигълан Исайи Петр, Якъуб ва дугъан чве Югъан гъадагъну, сарун жарар фужкІара хътарди, ягъли дагъдиина гъягъюру. ²Хъа Иса дурарин улихъ дигиш шулу: Дугъан маш рьякъюри-рьякъюри ригъси нурлу гъабхънийи, хъа палтар – йифси лизи. ³Дурарин улихъна Исайихъди гафар апІурайи Мусана Ил’яс ачмиш шулу. ⁴Гъадмуган Петри Исайиз гъапи:

– Я Агъа! Учуз мушвахъ ужуди вчуз! Увуз ккундуш, мушвахъ шубуб паж апІуча: саб Увуз, саб Мусайиз ва саб Ил’ясдиз.

⁵Дугъу гъамци кІури имиди, зав’ан дурариина аку диф ис шулу, ва сабпну дифрагъян гъамциб сес гъюру:

«Му Йиз масан Бай вуйиз. Узу Мугъ’ин гизаф рази вуза! Гъамгъахъ хъебехъай!»

⁶Му сес гъебхъу ученикариз яманди гучІ гъабхънийи, ва дурар, икрам апІури, жил’ина ахънийи. ⁷Исайи, дурарихъна дуфну, хил кучну, кІуру:

– Гьудужвай, гучІ мапІанай.

⁸Хъа ученикариз, кІулар за дапІну гъилигган, Исайилан гъайри фужкІа гъаркъюндайи. ⁹Хъа дурар дагъдилан гъюруган, Исайи дурариз ижмишнаан гъапи:

– Инсаниятдин Бай, дукІну, чІиви хъайиз, гъаму учвуз гъябкъюбдикан саризра макІанай.



¹⁰ Хъа ученикари Исайихъан гьерхру:

– Къанунчйири, сифте Ил’яс дуфну ккунду, гъаз кІура?

¹¹ Исайи дурариз гъамци жаваб туву:

– Дугъридан Ил’яси, улихъмиди дуфну, вари ккабалгну ккунду; ¹² Хъа кІуразачвузки, Ил’яс гъафну, амма инсанариз думу аьгъю гъахъундар, ва дугъкан дурари чпиз ккуниб гъаІну. Гъаци Инсаниятдин Бализра дурарин хиларилантина аьзабар хъиди.

¹³ Ва гъадмуган ученикар Иса штуан аІру Ягъ’яйикан улху-райивалин гъаври ахънийи.

Жин кубчІвнайи бай сагъ аІуб

¹⁴ Дурар халкъдихъна гъафиган, сар касди, Исайихъна дуфну, Дугъан улихъ къамкъариина ис духъну, ¹⁵ кІуру:

– Я Агъа! Йиз балин язухъ аІина! Думу гъарза шула ва читин аьзабарикк ккахъра, чІур шули, цІиъ ва штуъ урсрира шулу. ¹⁶ Узу думу Яв ученикарихъна хъади гъафунза, амма дурарихъан думу сагъ аІуз гъабхъундар.

¹⁷ – Эй хъругъру инсанар! – кІуру гъадмуган Исайи. – Узу учвухъди филадизкъан гъузди, кІурачва?! Узу учву филадиз аьгъ аІуза?! Думу Узухъна аькъинай!

¹⁸ Исайи буйругъ тувну, жин утІубкку, ва бай гъадмусьяьтди сагъ шулу.

¹⁹ Хъасин ученикари сасарди, Исайихъна дуфну, Дугъхъан гьерхру:

– Хъа учхъан думу утІубккуз гъаз гъабхъундайикІан?

²⁰ Исайи дурариз гъапи:

– Учву дериндиан хъугъну адрувалиан, фицики дюзди кІу-разачвуз: эгер учвуъ саб биціи дилсибкъан хъугъувал ади гъаб-хъиш, учву гъатму дагъдиз: «Гъамлин гъатинди гъудубчІв», гъа-пиш, думу тинди гъудубчІвур, ва учв’ан удудукъруб фукІа хъиб-дар. [²¹]*

* ^{17:21} Грекарин саспи БикІбарий гъамци кІура: «Му жин анжагъ ушвар дисби-индина ккарагъбииндитІан утІубккуз шлуб дар».



Исайи хъана чан аъжаликан пуб

²² Чпи Галилейиъ айи вахтна, Исайи ученикариз гъапи:
 – Инсаниятдин Бай багарихъди инсанарин хилиз тувди. ²³ Дурари Думу йикИиди, ва шубудпи йигъан Думу чИиви хъиди.
 Дугъу гъаци гъапиган, ученикар гизаф пашман гъахънийи.

*Аллагъдин хулаз вуйи
 налукарин гъякънаан*

²⁴ Дурар Кафернагъумдиз гъафиган, Аллагъдин хулаз налук гъюдюбхюрайидари, дуфну, Петриз кІуру:

– Ичв Мялимди Аллагъдин хулаз налук тувдаринхъа?

²⁵ Петри:

– Ав, тувру, – гъапи.

Ва Петри хулаъ учІвну, чан ушв абццайизра, Исайи дугъаз суал туву:

– Уву фици фикир апІурава, Симон Петр: гъаму дюн’яйин паччгъари шилхъан налукар гъадагъури шулу – чпин баярихъан, даршиш миди вуйи инсанарихъан?

²⁶ Петри жаваб туву:

– Миди вуйи инсанарихъан.

Думуган Исайи дугъаз гъапи:

– Гъаци вуйиган, дурарин баяр налукариккан азад ву. ²⁷ Амма ухъкантина дурар инжик дархъбан бадали, гъюлихъна душну, гъармах ккипну, сифте хъабхъу балугъ гъяззуйихъан хъадабгъ; ва дидин ушв абццган, душваъ лазим къадар арсран пул бихъидивуз; думу балугъин ушвниан адабгъну, Узхъандина увхъанди вуйи налукнаанди дурарихъна тув.

*Аллагъдин Паччагълугъдиъ
 вартІан ахъюр фуж ву?*

18 ¹ Гъадму вахтна, Исайихъна дуфну, ученикари гьерху:
 – Аършарин Паччагълугъдиъ вартІан ахъюр фуж ву?

² Исайи, сар биццириз дих дапІну, думу дурарин къялаъ деркк-ну, ³ кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз, учву ичв юкІвар дигиш дапІну, бицци баярси дархъиш, Аършарин Паччагълугъдиъ учІвидарчва; ⁴ гъаци



вуйиган, фуж гьаму бици байси мютюгъ гьахьши, гьадму Аършарин Паччагьлугьдиъ абхюрра ву. ⁵Ва шли Узу бадали сар гьамцир бицир къабул гьапиш, дугьу Узу къабул апира; ⁶хъа шли Узухъ хьугьнайи гьаму зяифдарикан саркъан рякъ'ан адаиш, дугьаз, чан гардандиъ рягьнин ахал ипну, гьюлизди гатIахьуб ужу шлийи. ⁷Тямягьлу дюн'яйиз бала хьибди. Нефс-тямягь адарди, дюн'я гьубзурдар, амма нефс-тямягь арайиз гьюбан тахсиркар ахью балайикк ккахъди. ⁸Эгер яв хили, вая яв ликри уву тямягьнахьна гьахури аш, думу хьадабтIну, ярхлаз гатIабхь: ккудудубкIру уьмриъ хил хьтарди, вая лик ккадарди учIвуб ужу вувуз, жегьеннемдиъ ккудудубкIру цигь ургури хьайиз. ⁹Яв ули уву тямягьнахьна гьахураш, думу адабгьну, ярхлаз гатIабхь: увуз, къюб ул ади, жегьеннемдин цигь ургайиз, саб ул ади, ккудудубкIру уьмриъ учIвуб ужу вувуз.

¹⁰Лигайгьа, бицидар вара ул'ан миидитанай, фицики дугьриданра дурарин малайикар Аършарин Йиз Адашдин машнахъ шулу. [11]*

Дудубгнайи марчч

¹²Фици фикир апирачва? Варж марчч сивариъ айи кас, дурарикан саб гьудубгиш, урчIвцирна урчIвуб гьитну, гьудубгу сабдихъ лицуз дурушди гьузрин? ¹³Ва эгер думу гьибихьши, дюзди кIуразачвузки, думу урчIвцирна урчIвуб дудругдариинтIан, саб гьаддиин артухъди шад хьиди. ¹⁴Гьаци ичв Аършарин Адашдизра гьаму бицидарикан саркъан дургну ккундар.

Улдугнайи гьардшиз фици кюмек апируш

¹⁵Эгер яв гьардши увуз къаршуди гунагъ шлу ляхин гьапиш, душну, сарна-сарди гаф-чIал дапIну, дугьаз чан тахсир кидибт. Эгер увухъ хьебехьши, дугькан увуз хьана гьардаш хьиди. ¹⁶Эгерки дугьу чан тахсир кIул'ин дибрисиш, жвувахъди хьана сар вая къюр кас хьади гьарах, гьадму шагьидари гьарсаб гаф тасдикъ апируганси. ¹⁷Дурарихьра хьебехьши, мидкан хьугьнайидариз йип; хъа хьугьнайидарихьра хьебехьши, сарун думу

* 18:11 Грекарин саспи БикIбарий гьамци кIурира абхьна: «Инсаниятдин Бай вари улдубгнайиб уьхьюз Дуфнайир ву».



аллагьсузсир, ясана налук гьюдюбхрурсир гьисаб апІин. ¹⁸ Дюзди кІуразачвуз: учву жилариин фу гьадагьа гьапиш, аьршариинра гьадму гьадагьа дапІну хьибди; ва учву жилариин фтиз ихтияр тувиш, аьршариинра гьаддиз ихтияр тувну хьибди. ¹⁹ Гьацира дугьриди кІуразачвузки, эгер жилиин учвкан кьюри сатІиди фу-кІа тІалаб гьапиш, Аьршарин Йиз Адашди думу тамам апІиди. ²⁰ Фицики кьюр вая шубур кас Йиз ччвурнахь уч гьашиш, дура-рин арайиь Узу хьидиза.

²¹ Гьадмуган Петри, Исайихна дүфну, гьерхру:

– Я Агьа! Узуз кьаршуди йиз гьардши гунгьар апІури гьашиш, швнубан дугьлан хил алдабгьну ккунду? Ургубан?

²² Исайи дугьаз кІуру:

– Увуз «ургубан» кІурадарза, хьа ургцІур ражари ургубан. ²³ Гьаддиз Аьршарин Паччагьлугь чан гьуллугьчийрихьди гьякь-гьисаб апІуз ккун гьабхьи паччагьдиз ухшар ву. ²⁴ Паччагьди гьякь-гьисаб апІуз хьюгьиган, дугьахьна гизаф миллионариинди пул буржлу вуйи сар гьуллугьчи хьади гьюру. ²⁵ Хьа дугьаз бурж кьяляхь апІуз пул адарди хьпаз лигну паччагьди, думура, дугьан хпирра, веледарра ва дугьаз айи-адруб вари масу тувну, бурж ктипуз амур апІуру. ²⁶ Гьуллугьчи дугьан ликарикк дахьну:

«Я паччагь! СацІиб аьх апІин, хьасин вари бурж ктипидиза», кІури, ккарагуз хьюгьру.

²⁷ Паччагьди, рягьим дапІну, дугьаз бурж гьялал дапІну, думу деетуру. ²⁸ Амма думу гьуллугьчийи, дилин удучІвиган, чан юлдшарикан чаз варж динар пул буржлу вуйир дагну, думу дидисну:

«Увук кайи йиз бурж ча», кІури, думу бугьмиш апІуз хьюгьнийи.

²⁹ Гьадмуган дугьан юлдаш, дугьан ликарикк ккархьну, «сацІиб сабур апІин, яв бурж туварза», кІури, ккарагуз хьюгью.

³⁰ Амма мугьаз мюгьлет тувуз ккун гьабхьундар ва, душну, бурж тувайизкьан, думу дустагьдиь иту.

³¹ Му ляхин гьябкью дугьан юлдшар гизаф мюгьтал ва пашман шулу ва, дүфну, паччагьдиз вари гьабши-гьабшиси ктибтуру. ³² Гьадмуган паччагьди гьуллугьчийиз дих дапІну, кІуру:

«Эй угьраш лукІ! Уву миннат апІбаз лигну, увуз яв думу бурж гьялал гьапІнийза. ³³ Узу увуз гьялал гьапІубси, увхьанра яв юлдшиз гьялал апІуз шулдайнухьанхьа?»



³⁴ Хъял кубчІву паччагъди думу, вари бурж ктипайизкъан, аъзабар тувуз, жаллатІарихъна тувру.

³⁵ Гъамци Аършарин Йиз Адашдира, учвкан гъарури чан гунгъар кайи гъардшилан кІвантІан хил алдадабгъиш, учвузра гъаци апІиди.

Хпир гъадагъбакан

19 ¹ Гъаму вари гафар дупну ккудукІхъан, Иса Галилей улкейиан удучІвну, Ярдан нирин тлихъан терефнаъ айи Ягъудияйин аърафариз гъягъюру. ² Дугъан къяляхъди гизаф инсанар гъюру, ва Дугъу душаваъ гизафдар сагъ апІуру. ³ Хъасин Исайихъна фарисйир гъюру, дурари, Думу ахтармиш апІуз ккунди, гьерху:

– Фициб себеб гъабхъишра, Къанундиинди жилириз хпир гъадауз ихтияр айин?

⁴ Дугъура дурариз жаваб вуди кІуру:

– Инсанар халкъ ГъапІури дурар сифтейиан жилирна хпир вуди халкъ гъапІуб Гирами китабарик гъурхунданчвахъа? ⁵ Гъаддиз жилир, адашна дада гъитну, чан хпирик карседи ва дурар къюрид саб беден хъиди. ⁶ Гъаци вуйиган, дурар сарун къюб ваъ, хъа саб беден ву. Гъамци Аллагъди китІдар инсанди жара дапІну ккундар.

⁷ Фарисйири Дугъан жавабназ кІуру:

– Дици вуш Муса пайгъамбри, жара хъпан кагъаз тувну, хпир гъадауз шулу, гъаз дупнахъа?

⁸ Исайи дурариз жаваб тувру:

– Мусайи, ичв гъициркъу юкІвариз дилигну, учвуз ичв хпирхъди жара хъуз ихтияр тувну, хъа сифтейиан дици дайи. ⁹ Амма кІуразачвузки: къяппавал себеб дарди шли чан хпир гъадаъну, жарар гъахиш, гъадгъу чав къяппавал апІура.

¹⁰ Гъадмуган Исайин ученикари дугъаз кІуру:

– Эгер гъамциб гъял вуш, зат хпир дархуб ужу ву.

¹¹ Исайи дурариз гъапну:

– Му гаф варидарихъан къабул апІуз шулдар, думу чпиз удучъувал тувнайи жиларихъантІан къабул апІуз даршул. ¹² Гъацисдар жилар аки, садар бабкан шлуган эвлемиш хъуз даршлудар, садар адмийири хаси апІуру, хъа гъацдарра аки, Аллагъдиз гъуллугъ апІури гъузбан бадали, чиб эвлемиш даршули гъузру. Гъавриъ ахъуз шлур, гъит, гъавриъ ахъри.



Исайи бицИдариз уж'вал ккун апІуб

¹³Хъасин Исайихъна, хилар иливну, дурариз уж'вал ккун апІ-бан бадали бицИдар хуру, хъа ученикари дурар хътІурккури шулу. ¹⁴Амма Исайи гъапи:

– БицИдар узухъна гъюз гъитай, гъадагъа мапІанай, фицики Аършарин Паччагълугъ гъацдаринуб ву.

¹⁵Исайи дурариин хилар иливну, хъасин Думу дилин удучІвну гъягъюру.

Девлетлуйир ва Аллагъдин паччагълугъ

¹⁶Саб ражари, сар живан дуфну, Исайихъан гьерху:

– Я Мялим, узуз ккудудубкІру уьмур рубкъбан бадали, узу фициб ужуб ляхин дапІну ккунду?

¹⁷Исайира дугъаз кІуру:

– Узхъан ужувлакан гъаз гьерхрава? Ужур вуйир анжагъ сар АллагътІан адар. Аллагъди увуз ккудудубкІру уьмур тувну ккундуш, Дугъу Мусайилантина тувнайи табшуругъар вари тамам апІин.

¹⁸– Фу табшуругъар? – гьерхру Дугъхъан живанди.

Исайи кІуру:

– «Адми миликІан», «къяппавал мапІан», «мигъитІибкІан», «кучІлин шагъидвал мапІан», ¹⁹«Адашдизна дадайиз гъюрмат апІин» ва «яв багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин».

²⁰Живанди Исайиз кІуру:

– Узу гъамрар вари тамам апІураза, сарун фу ккими узуз?

²¹Исайи дугъаз гъапи:

– Эгер увуз гъуркІу кас хъуз ккундуш, душну, яв айи-адруб масу тув, гъадмуган аършариъ яв девлет хъибдивуз. Хъасин Узухъди гъач.

²²Му гафар гъеерхъу живан пашманди гъудучІвну гъягъюру, гъаз гъапиш думу гизаф девлетлу вуйи. ²³Исайи мушв'ин Чан ученикариз гъапи:

– Дюзди кІуразачвузки, девлетлуйиз Аършарин Паччагълугъдиъ учІвуз читинди алабхъиди. ²⁴Хъанара кІуразачвуз: девлетлуйиз Аършарин Паччагълугъдиъ учІвубтІан девейиз рубдин гъюн'-ан удубчІвуз рягъят ву.



²⁵ Му гафар деерхъну, мюгътал гъаши ученикари Исайихъан гьерху:

– Дици вуйиган, шилхъан учв уърхюз хъиди?

²⁶ Дурарихъинди дилигну, Исайи гъапи:

– Инсанарихъан му удукъруб дар, хъа Аллагъдихъан удудукъ-руб адар.

²⁷ Гъадмуган Петри жаваб вуди Дугъаз гъапи:

– Магъа учу, вари гъибтну, Увухъди хъача: хъа учуз фу хъибди?

²⁸ Исайира дурариз гъамци кІуру:

– Дюзди кІуразачвуз: цІийи дюн'яйиъ, Инсаниятдин Бай Чан тахтнин деиган, Узухъди гъафи учвур йицІикъюб тахтнин деъну, Израилин йицІикъюб тухмин суд апІидичва. ²⁹ Гъар шли Узу бадали чан хулар, вая чвйир, вая чйир, вая адаш, вая дада, вая чан веледар, вая хутлар дирчиш, дугъу гъадрар вари варж ра-жари артухъди гъадагъиди, ва дугъаз ккудудубкІру уьмур руб-къиди. ³⁰ Му ражари гизаф сарпидар думуган ккудукІрудар хъиди, хъа ккудукІрудар – сарпидар.

ТумутІчйирикан тахалус

20 ¹ Аършарин Паччагълугъ – гвачІин ухди чан тІумтІин багъ-диъ лихуз нежбрар агуз удучІву эйсийиз ухшар ву. ² Дугъу, йигъан саб динар пул тувбан йикърар дапІну, дурар багъдиз ли-хуз гъаъру. ³ ГвачІнин урчІвуб шулади хул'ан удучІвуриз, ляхин дарди, дуфну майдандиин дийигънайи жара касар рякъюру.

⁴ Дугъу дураризра кІуру:

– Учвур йиз тІумтІин багъдиз гъачай, учвур ичв рубкъру гъякъи тувдиза. – Дурарра гъюру.

⁵ Хъанара лисунган ва лисхъан сѣаът шубубдихъанна, дугъу гъа-ци апІуру. ⁶ Хъа сѣаът хъубдихъан, жарадар дуфну дийигъну ря-къюру. Дугъу дураризра гъапи:

– Ярхи йигъди ляхин дарди гъаз дийигъначва?

⁷ Дурари дугъаз кІуру:

– Учү сарира лихуз гъидисундарчу.

Думуган дугъу дурариз кІуру:

– Учвур йиз тІумтІин багъдиз гъарахай.

⁸ Хъабхъ гъабшиган, эйсйи чан мяишатдин гъулугъчийиз кІуру:



– Нежбрариз дих дапІну, аьхиримжи вуди лихуз хьюгьдарилан ккебгьну, сарпидариина гьайизкъан, дурариз чпин ляхнин гьякъи тув.

⁹ Хябяхъдихъна, сьаьт хьубари, лихуз хьюгьдариз са-саб динар пул тувру. ¹⁰ Садпидарди лихуз хьюгьдари, чпиз артухъди рубкъур дупну, фикир дапІнайи; амма дураризра, йикъарнаъ айиганси, са-саб динар пултІан тувундайи. ¹¹ Чпин гьякъи гьадабгьну, дурар эйсийиз чпин наразивал улупуз хьюгью:

¹² – Гьаму къяляхъна гьафидар саб сьаьтнаътІан гьилихундар, хъа уву дурарна ярхи йигъди убцру ригъдикк гьилиху учу саб гьапІунва.

¹³ Эйсийи дурарикан сариз кІуру:

– Я дуст кас! Узу увуз гиран ктапІурадарза; уву саб динар пулихъ лихуз рази гьахъундайна? ¹⁴ Яв рубкъруб гьадабгьну, гьарах, увуз къанди лихуз хьюгьюрризра увузкъануб тувуз ккундуз. ¹⁵ Узуз йиз айибдикан увуз ккуниб апІуз ихтияр адаринхъа? Йиз мердвалиин уву гьаз бахил шулава? ¹⁶ Гьамци аьхиримжи вуйидарикан сарпидар, хъа сарпидарикан аьхиримжи вуйидар хьиди, фицики теклиф айидар гизаф ву, хъа кадагънайидар цІиб.

Шубубни ражари *Исайи Чан аьжаликан пуб*

¹⁷ Ерусалимдиз гьягьру рякъюъ Исайи, Чан йицІикъюр ученик гьирагъдиз гьадаъну, дурариз гьапи:

¹⁸ – Магъа ухъу Ерусалимдиз гьягьюрахъа. Инсаниятдин Бай аьхю маллийринна къанунчйирин хилиз тувди. Думу карснун йикІуз жаза гьадабтІиди. ¹⁹ Хъасин Думу аллагъсузарин хилиз, Дугъ'ина аьрвалар хуз, гьирмажарихъди Думу урччвуз ва дариз зигуз тувди.

Дадайин тІалаб

²⁰ Гьадму арайиъ Исайихъна, Чан баярра хъади, Зеведейин хпир гьафнийи ва, икрамнаъ ис духъну, дугъу фу-вуш тІалаб гьапІниийи. ²¹ Исайи дугъхъан, фу ккундуш гьерхиган, дугъу гьамци кІуру:

– Гьаму йиз къюр бализ Яв Паччагьлугъдиъ сар Яв арччул, тмунур гагул терефнаъ деуз гьита.

²² Исайира жаваб вуди гьапи:



– Учву фу тІалаб апІураш, учвуз агьдгарчвуз. Уз’ина гьюз ккайи аьзабар учвхьан аьх апІуз хьибдин?

Дурари: «Ав, шулчухьан», – гьапнийи.

²³ Исайи дурариз гьапи:

– Дугьриданна, Узу кьабул апІуз ккайи аьзабар учвура аьх апІарчва, хьа Йиз арччулна гагул терефарихьинди дитувал Узлан асиллу дар: думу йишвар, Йиз Адашди шлиз улупнаш, гьад-рариндар ву.

²⁴ Му гафар гьеерхьиган, имбу йицІур ученикди гьадму кьюр чвуччкван зарбди хьял апІуру. ²⁵ Хьа Исайи, дурариз вардариз дих дапІну, кІуру:

– Халкьарин гьакимари дурарин зиин агьавал апІурайивал ва аьхюдари дурарин зиин чпин гьюкум улупурайивал учвуз агьгячвуз. ²⁶ Хьа ичв арайиь дици дарибшри: шлиз ичв арайиь кІулинур хьуз ккундуш, гьит думу ичв гьайгьушнаь ишри. ²⁷ Шлиз ичв арайиь сарпир хьуз ккундуш, гьит ичв лукІ ишри. ²⁸ Гьаци Инсаниятдин Байра Чаз жарадари гьуллугь апІбан бадали ваь, хьа Чав гьуллугь апІбан бадали ва гизафдарин гунгьарилан хил алдабгьуз кІури Чан уьмур тувбан бадали Дуфнайир ву.

Исайи кьюр кур кас сагь апІуб

²⁹ Иса ва Дугьан ученикар Ерихондиан удучІурайиган, дурарин кьяляхьди гизаф халкь гьюз хьюгью. ³⁰ Ва магьа рякьюхь деьнайи кьюр кури, чпин багхьантина Иса гьягьюрайивал агьгю дубхьну, аьхю сесниинди гьапи:

– Я Давудгьарин Бай! Ич язухь апІина!

³¹ Халкьди дурариз ккебехь кІуйи, аммаки дурари хьанара зарбди чІигьар апІуз хьюгью:

– Я Агьа, Давудгьарин Бай! Ич язухь апІина!

³² Иса дугьжву ва, дурариз дих дапІну, гьапи:

– Узкан фу ккундучвуз?

³³ Дурари Исайиз кІуру:

– Я Агьа, ич улар сагь шлуси апІина.

³⁴ Исайи, язухь дапІну, дурарин уларик хил кучу, ва сабпну дурарин улариз рякьюз хьюгью, хьа дурарра Дугьахьди гьягьюру.



Иса Ерусалимдиз гъюб

21 ¹Дурар Ерусалимдиз багахь духъну, Елион дагъдиин али Вифания кІуру гъулахъна гъафиган, Исайи гъамциб буйругь тувну, кьюр ученик гъаьру:

² – Гъатму ичв гъаншарий аий гъулаз гъарахай, душваь, дибтІ-найи дажи ва дидин гъудугь рякъдичвуз; гъадрар, тудурчну, Узухъна аькъинай. ³ Ва нагагь учвуз шликІа фукІа гъапиш, дурар Агъайиз бакарди ву, Дугъу дурар дишлади кьяляхь апІиди, йипай.

⁴ Му мици хъуб пайгъамбри дупнайи исихъайи гафар кІулиз удучІвбан бадали шулайи ляхнар вуйи:

⁵ «Ерусалим шагъриз йипайки,
магъа, яв Паччагь,
даждиин элеъну гъюра.
Думу учвухъна гъудгъиинди,
Фурс ктарди, гъиди».

⁶ Ученикари, душну, Исайи чпиз гъаписи гъапІу. ⁷ Дажина гъудугь хъаьну гъахнийи, ва дурариин чпин палтар илирчнийи. Иса дурарин заьлан элеънийи. ⁸ Халкъдикан гизафдари чпин палтар, хъа имбудари гъарарин цирклар-кюлерра рякъюкк ккирчуйи. ⁹ Исайин улихъдира, кьяляхъдира гъюрайи халкъди чІигъар апІури гъахъну:

«Давудгъярин Бализ тяриф!
Агъайин ччвурнахь Гъюрайириз
уж'вал ибшри!
Аьршариз тяриф!»

¹⁰ Иса Ерусалимдиь учІвиган, вари шагъур гъяракатназ гъафи; варди: «Му фуж вуйкІан?» кІури, гъерхуйи. ¹¹ Хъа халкъдигъян:

– Му Галилейин Назаретдиан вуйи Иса пайгъамбар ву, – кІури, жаваб тувнийи.

*Исайи алвер апІурайидар
Аллагъдин хул'ан утІуккуб*

¹² Иса Аллагъдин хулан гъяятдиз гъафи. Душваь ариш-вериш апІурайидар вари утІукку, пул дигиш апІурайидарин устларна луфар масу туврайидарин кусрийир ккитІикІу. ¹³ Исайи дурариз гъамци кІурайи:



– Йиз хулаз ккарагру хал пиди», кІури дибикІна, хъа учву дидкан тІарашчйирин мугъара дапІначва.

¹⁴ Хъасин Аллагъдин хулаз Исайихъна гизаф куарна ликудар хуру, ва Дугъу дурар сагъ апІуру. ¹⁵ Дугъу апІурайи аьламатнан ляхнар ва, «Давудгъярин Бализ тяриф!» кІури, чІигъар апІурайи баяр-шубар дяркъну, аьхюну маллйир, къанунчйир хъюлу ацІру.

¹⁶ Ва дурари Дугъаз кІуру:

– Мурари фу кІураш, Увуз ебхъурануз?

Исайира дурариз кІуру:

– Ав, ебхъуразуз. Хъа учву Гирами китабарик: «Мухрихъ хъа-йидарин ва бицІидарин мелзналан Увуз тярифнан гафар пуз гытдива», пну дибикІнайиб гъурхундарнучвахъа?

¹⁷ Дурар гъадушв'ин илмиди, Иса Вифания кІуру гъулаз гъуш-нийи ва душваъ йишв адапІнийи.

Инжирин гъебциу гъар

¹⁸ ГвачІнин шагъриз хъадакну гъюрайи Исайиз рякъюъ гаш шулу. ¹⁹ Ва, рякъюн гъвалахъ инжирин гъар дябкъну, Думу дидин багахъна гъшу, амма кІажарилан гъайри, дидигъ фукІа гъибихъундайи. Исайи, му гъариз сарун асуллагъ бегъер дарибхрива, пну, амур гъапІнийи. Инжирин гъар сабпну гъебщцнийи. ²⁰ Му аьгвалат гъябкъю ученикар мюгътал гъахънийи:

– Инжирин гъар мици сабпну фици гъебщцнийкІан? – гъапи дурари.

²¹ Исайи дурариз жаваб вуди гъапи:

– Гъякъ кІуразачвуз, эгер учвуз хъугъувал аш ва учву шаклу даршиш, му инжирин гъарин кІул'ина гъафиб гъубзри, учву гъатму дагъдиз: «Яв йишв'лан улдубчІвну, гъюлиъ убс», гъапиш, гъадмура тамам хъибди. ²² Хъугъувал ади учву ккарагури фу ккун гъапІиш, гъадму хъибдичвуз.

Исайин гъюкмикан

²³ Хъасин Исайи, Аллагъдин хулан гъягъдиз дүфну, аьгъювалар улу-пурайиган, Дугъахъна аьхю маллйирна, къанунчйирна аьхюдар гъюру.

Дурари гъерхру:

– Уву му ляхнар фициб гъюкмиинди апІурава? Шли Увуз гъацдар ляхнар апІуз гъюкум тувну?



²⁴ Исайи дурариз жаваб вуди гъапи:

– Узура учвуз саб суал тувдиза. Эгер учву Узуз жаваб тувиш, Узура учвуз, мурар фициб гьюкмиинди апІураш, пидизачвуз.
²⁵ Штуан апІру Ягъ’яйиз штуан апІуз ихтияр шли тувну: Аллагъди, даршиш инсанари?

Дурар, фикрарикк ккахъну, чиб-чпикди гъамци пуз хъюгъру:

– Эгер ухъу «Аллагъдихъан» гъапиш, Дугъу ухъуз: «Дици вуш, дугъахъ гъаз хъугъундарчва?» пиди, ²⁶ хъа «инсанарин терефнаан» пуз ухъуз халкъдихъан гучІ а, гъаз гъапиш халкъди, Ягъ’я пайгъамбар ву кІури, гъисаб апІура.

²⁷ Гъаддиз дурари Исайиз жаваб вуди гъапи:

– Учуз аьгъдарчуз.

Хъа Исайи дурариз гъапи:

– Ари Узура, Йиз му ляхнар фициб гьюкмиинди апІураш, пидарзачвуз.

Къюр балкан тахалус

²⁸ Учву фици фикир апІурачва? Сар касдиз къюр бай айи. Думу касди, сарпирихъна дуфну, кІуру:

– Жан бай! Душну, гъи ихъ тІумтІин багъдиъ лих.

²⁹ Думу, «Ккундарзуз!» – пну, жаваб тувну, хъасин, швумал духъну, лихуз гъягъюру. ³⁰ Адашди, къюрпи балихъна дуфну, дугъазра кІуру.

– Ибшри, гъягъюрза, – жаваб туву му бали, амма думу гъушундайи.

³¹ Му къюрикан адашдин тІалаб шли тамам гъапІну?

Дурари кІуру: «Сарпири».

Исайи дурариз кІуру:

– Дугъриди кІуразачвуз: налук уч апІрударна чІуру аднан дишагълийир учвутІан ухди Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвди. ³² Фицики штуан апІру Ягъ’я учвухъна дугъривалин рякъюьди гъафну. Учву дугъахъ хъугъундарчва, хъа налук уч апІрударна чІуру аднан дишагълийир хъугъну. Учвуз гъамрар вари гъяркънушра, дугъахъ хъугъну, гунгъар гардандиъ гъиди-сундарчва.



ТумутІчйирикан тахалус

³³ Жара тахалусдихъра хъебехъай. Сар касди тІумтІин багъ ибт-ру ва дидлан арчил илтІибкІуру. Душваъ чяхир кчІюбкъру ичІ йибккуру ва паж апІуру хъасин, багъ тІумутІчйирихъна тувну, учв жара йишвариз гъягъюру. ³⁴ Хъа тІумтІар хъуркъру вахт улубкыган, дугъу, тІумтІин багъдикан чан бегъер хуз, лукІар тІумутІчйирихъна гъаъру. ³⁵ ТІумутІчйири, дугъан гъуллугъчйир дидисну, дуларикан фуж урччвур, фуж йивну йикІуру, шлиина гъван улюбхюру. ³⁶ Эйсийи хъанара жара лукІар гъаъру, хъа дуларизра гъаци гъапІнийи. ³⁷ Аьхирки дугъу «белки дулариз дугъхъан нач шул», кІури, дуларихъна чан бай гъаъру. ³⁸ Амма тІумутІчйири, эйсийин бай гъаркыган, чиб-чпин арайиъ кІуру: «Му эйсийин ирсчи ву; гъачай думу йивну йикІухъа ва дугъан ирс ухъуз гъибтдихъа». ³⁹ Думу дидисну, багъдиан адаъну, йивну йикІуру. ⁴⁰ Ари гъамус багъдин эйси гъафиган, дугъу тІумутІчйирикан гъапІди?

⁴¹ Му пис касар дугъу тІанкъ апІиди, хъа тІумтІин багъ вахт-ниинди чахъна бегъер рубкъру жара тІумутІчйирихъна арендаиз тувди.

⁴² Хъа Исайи, давам апІури, дулариз кІуру:

– Учву Гирами китабарий дидикІнайи гъаму гафар гъурхун-дарнучва:

«Устйири гатІабхъу гъван мурччвануб гъабхъну.

Му ухъуз гъябкъю аьлаMAT Агъайи гъапІуб ву».

⁴³ Гъаддиз кІуразачвуз, Аьршарин Паччагълугъ учвхъан тадаб-гъиди ва думу лайикълудариз тувди. ⁴⁴ Хъа фуж гъадму гъвандиина ахъиш, думу парчйир хъиди; хъа шил’ина думу абхъиш, чархъиди.

⁴⁵ Дугъан тахалусар гъеерхъу ахъюну маллйирна фарисйир Думу чпикан улхурайивалин гъавриъ ахъу. ⁴⁶ Дулариз Думу дисуз ккун шулу, амма халкъдихъан гучІ шулу, гъаз гъапиш халкъди Думу пайгъамбар вуди гъисаб апІурайи.

Сумчрин мяракайикан тахалус

22 ¹ Исайи хъанара дулар тахалусариинди гъаврикк ккауб да-вам гъапІнийи.

² Аьршарин Паччагълугъ сар гъамцир паччагъдиз ухшар ву. Сар паччагъди, гизафдариз сумчрик дупну, чан балин сумчрин



мярака дюзмиш гьапІнийи. ³Вахт улубкьган, дугъу чан лукІар хялариз теклиф апІуз гьау, амма дурариз гьюз ккун гьабхьунда-йи. ⁴Дугъу хьанара дурарихьна чан жара лукІар гьаьнийи:

– Магъа, дюрхнайи жердар, якъар дурккну, хурагарра дапІну, вари гьязурди а, сумчрин демраз гьачай.

⁵Садар, дугъан гафарихь хьепебехъди, чпин хутІлариз, тмундар ариш-вериш апІуз гьушнийи. ⁶Имбудари, дугъан лукІар дидис-ну, дурччвну йихуру. ⁷Мидкан, пис хьял дуфну, паччагъди, чан къушмар гьаьну, дурар тІанкъ апІуру ва дурарин шагърик ца кипру. ⁸Хьасин паччагъди чан лукІариз кІуру:

– Сумчрин дем гьязурди а, хьа сумчриз теклиф дапІнайидар лайикълу гьабхьундар. ⁹Гьаддиз, душну, кючйириъ алахькъандариз варидариз сумчрин демраз дих апІинай.

¹⁰ЛукІарира, душну, кючйириъ чпиз алахькъандар вари: гьам ужудар, гьамсана харжидар хьади дуфну, сумчрин суфра хялари хьабцІру. ¹¹Хяларихьна удучІву паччагъдиз дураригъ сумчриз яра-миш дару палтар али сар кас рякъюру. ¹²Паччагъди дугъаз кІуру:

– Я дуст кас, сумчрин палтар алдарди увхьан мина гьюз фици гьабхьунвухьан?

Дугъазра кІуруб гьибихьундаи. ¹³Гьадмуган паччагъди лукІа-риз гьапнийи:

– Му, ликар-хилар йитІну, чІатинди мучІушназ, ишуб, гьа-рай-суза, фигъан айишвазди гатІахьай. ¹⁴Фицики теклиф дапІ-найидар гизафдар ву, хьа кадагънайидар – цІиб.

**«Паччагъдиз паччагъдинуб,
хьа Аллагъдиз Аллагъдинуб тувай»**

¹⁵Гьадмуган фарисйири, мушв'ан удучІвну, Исайи фукІа дюз даруб кІайиз ккеуз мясляаьт апІуру, ¹⁶ва Дугъахьна, Гьироддин терефкрарра хьади, чпин ученикар гьаьру. Дурари Исайиз кІуру:

– Я Мялим! Учуз Уву гьакълу кас вуйивал ва инсанар Аллагъ-дин дугъри рякъюъ тІаьрайивал аьгъачуз. Уву инсандин маш-наз, яна гьуллугъназ лигурдарва. ¹⁷Гьаци вуйиган, учуз йип: Римдин паччагъдиз учу налук тувуз хай шулин, даш шулдарин?

¹⁸Исайи, дурарин чІуру ниятар рякъюри, кІуру:

– Кьюб маш гьайидар, Узу гьаз ахтармиш апІурачва? ¹⁹Учву налукди туврайи пул Узуз улупай.



Дурари Дугъахъна саб манат хуру.

²⁰ — Мидик шлин шикилна ччвур ка? — пну, гьерху Исайи дурарихъан.

²¹ — Римдин паччагъдин, — жаваб туву дурари.

Гъадмуган Исайи дурариз кІуру:

— Дици вуш, паччагъдинуб паччагъдиз, хъа Аллагъдинуб Аллагъдиз тувай.

²² Му гафар гьеерхыган, дурар мюгътал шулу ва Дугъхъан гьудучІвну гъягъюру.

ГъачІидар чІиви шлуваликан

²³ Гъадму йигъан Дугъахъна гъачІидар чІиви шуб айиб дар кІурайи саддукйир гъюру, ва дурари Исайихъан гьерхру:

²⁴ — Я Мялим! Муса пайгъамбри дупна: «Эгер фуж чаз велед даршиди гъачІиш, дугъан хпир дугъан чвуччвуз дитри ва чвуччвун тухум давам апІри». ²⁵ Учү ургүр чве вуйча, ва сарпир эвлемиш духъну, гъакІну ва, велед хътарди хъпаз лигну, хпир дугъан чвуччвуз дитру. ²⁶ Гъамци кьюрпирра, шубурпирра, та-а-ап ургүр-пириина гъайиз, вари йихуру. ²⁷ Аьхирки гъадму хпирра йикІуру. ²⁸ Гъаци гъабшиган, гъаямат йигъан вари чІиви шлуган, думу ургурикан фунурин хпир хъиди? Дурариз вардариз думу швуваз гъушнийи аьхир.

²⁹ Исайи дурариз гъамциб жаваб апІуру:

— Учву, я Гирами китабар, ясана Аллагъдин кьудрат аьгъдарди, улдугурачва. ³⁰ ЧИВИ гъахыган, дурари я швушвар хурдар, я швуваз гъягъюрдар. Дурар аьршариъ айи малайикарси хъиди. ³¹ Хъа гъиямат йигъан гъийихдар чІиви хьувалин гъякьнаан Аллагъди учвуз гъапи гъаму гафар яраб учву гьүрхундайкІан? ³² «Узу Ибрагъимдин Аллагъ вуза, Исакъдин Аллагъ вуза ва Якъубдин Аллагъ вуза». Аллагъ дийихнайидарин ваъ, хъа чІивидарин Аллагъ ву.

³³ Му гафар гьеерхыган, халкъ Исайин аьгъювалар улупбиин мюгътал шуйи.

ВартІан метлеблу табшуругъ

³⁴ Исайи саддукйир фици чпин йишв'ин дитнуш, гъеобхыган, фарисйирна саддукйир, сатІиди уч шулу. ³⁵ Дурарикан сар къанунчийи, Исайи фу кІуруш кІури, Дугъхъан гьерхру:



³⁶ – Мялим! Къанундиъ вартІан метлеблу табшуругъ фунуб ву?

³⁷ Исайира дугъаз кІуру:

– «Яв Агъа Аллагъ, вари юкІв хъипну, вари рюгънаан ва яв вари фагъмиан ккун апІин». ³⁸ Му сапи ва вартІан метлеблу табшуругъ ву. ³⁹ Къюбпибра гъаддиз барабар ву: «Яв багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин». ⁴⁰ Гъаму къюб табшуругъдиин вари Къанун ва пайгъамбарин БикІбар биналамиш духъна.

Месигъ шлин бай ву?

⁴¹ Саб йишв’ина уч духънайи фарисйирихъан Исайи гьерху:

⁴² – Учву Месигъдин гъакънаан фу фикир апІурачва? Думу шлин Бай ву?

Фарисйири Дугъаз:

– Давудгъарин Бай ву, – кІуру.

⁴³ Исайи дурарихъан хъана гьерхру:

– Дици вуйиган, Рюгъну ацІнайи Давудри Дугъаз Агъа фици кІура? Давудри дупнаки:

⁴⁴ «Агъайи йиз Агъайиз гъапну:

Узу Яв душмнар Яв ликарикк дахъайизкъан,

Йиз арччул гъвалахъ деъ?»

⁴⁵ Гъамци, Давудри Дугъаз Агъа кІурайиган, Думу дугъан Бай фици хъидихъа?

⁴⁶ Сарихъанра Дугъаз жаваб тувуз гъабхъундар. Ва гъадму йигъланмина, Исайиз суалар тувуз кІури, Сарун сарира Исайихъан гъич сабдиканра гьерхуз кІубанвал гъапІундар.

*Къанунчйирихъанна фарисйирихъан
ихтият йихъай*

23 ¹ Хъасин Исайи, халкъдихъна ва Чан ученикарихъна илдицну, гъапнийи:

² – Мусайин Къанундин гъаврикк ккаъри, тахтниин къанунчйирна фарисйир деъна. ³ Гъаци вуйиган, гъадрари кІурубдихъ хъебехъай ва кІулиз адабгъай, хъа дурари апІурайиганси мапІанай, фицики дурари, фу ккун апІураш, кІура, хъа чпи гъаци апІурадар. ⁴ Читин къайдйир кІули гъахуз гъитри, дурари гъюнариин гъулайсуз гъагъар иливура, хъа дурар алишвлан ришвбан бадали чпи тІубкъан кучрадар. ⁵ Хъа дурари фукІа апІурашра,



инсанариз рябкъри кІури апІурайиб ву. Гьамци дурари унтІланна хиллан илдижру Къанундиан гафар дидикІнайи чпин чІулар ахъю апІури шулу ва палтарин цІимцІлар ярхи апІури шулу. ⁶Дурар мажлисар-демариѳ ва мистариѳ ужусдар йишвар дидисну деуз ккунидар ву. ⁷Ва базар-майднариин чпи тебрик апІури ва адмийири чпиз «Мялим! Мялим!» кІури, дих апІури ккунидар ву. ⁸Хъа учвуз гьит мялимар дарипри, фицики гьякъ Мялим сар ву, хъа учву вари гьардшар вучва. ⁹Ва жилариин саризра адаш макІанай, фицики учвуз сар Аършарин АдаштІан адар. ¹⁰Ва учвуз насигьятчйирра дарипри, фицики сар ву учвуз айи Насигьятчи, думура Месигь ву! ¹¹Учвкан варитІан заан вуйириккан, учвуз гьараваш ишри, ¹²фицики, шли учв заанди дисури гьашиш, думу аскан апІиди, хъа шли учв асканди дисури гьашиш, гьадму заан хьиди.

Исайи къанунчйирна фарисйир беябур апІуб

¹³Ичв гьял пис хьибди, къюб маш гьяйи къанунчйирна фарисйир! Гьаз гьапиш адмийириин улихъ Аършарин Паччагьлугьдин раккар хьяркьрачва. Душваѳ я учву учІврадарчва, я учІврайидар учІвуз гьитрадарчва. [¹⁴]*

¹⁵Ичв гьял пис хьибди, къанунчйирна фарисйир, къюб маш гьяйидар, гьаз гьапиш сар каскъан учвухъинди илтІикІбан бадали, учву гьюлериланна жиларилан илдицури шулучва; ва дицир кас гьидихъган, дугъкан учвутІан къюб ражари бешбетер жегьеннемагьли апІуручва.

¹⁶Ичв гьял пис хьибди, рякъ улупурайи курар. Учву: «Аллагьдин хул’инди ху гьапІну пну, баладар, – кІурачва, – хъа Аллагьдин хулаѳ айи гьизилииинди ху гьапІур чав туву гаѳ тамам апІуз мажбур ву», – кІурачва. ¹⁷Я курар ва ахмакъар! Фу заан ву: гьизил, дарш гьадму гьизил гирами апІурайи Аллагьдин хал?

¹⁸Хъанара: «Шли Аллагьдиз багьишар апІру йишв’инди ху гьапІнуш, дугьаз, баладар, кІурачва, – хъа гьадина багьиш апІуз

* 23:14 Грекарин саспи БикІбарий гьамци кІура: «Ичв пис гьял хьибди, къюб маш гьяйи къанунчйирна фарисйир, фицики учву ачІни дишагьлийириин хулар хьтитІури, къюб маш гьивну, ярхи гьудгнар апІурачва ва гьаддиз ахъю жаза гьадабтІидичвуз».



дубхнайибдиинди ху гьапІур чав туву гаф тамам апІуз мажбур ву», – кІурачва. ¹⁹Эй кур духънайидар! Фу заан ву: багъиш апІуз дубхнайиб, дарш думу гирами апІурайи марцци йишв? ²⁰Гъаци вуйиган, шли Аллагъдиз багъишар апІру йишв'инди ху апІураш, дугъу гьадушв'ин дивру варибдииндира ху апІура. ²¹Аллагъдин хул'инди ху апІурайири, гьам Аллагъдин хул'инди, гьамсана душваъ яшамиш Шулайириинди ху апІура. ²²Зав'инди ху апІурайири Аллагъдин тахтниинди ва дид'ин Деънайириинди ху апІура. ²³Ичв гьал пис хьибди, къанунчйирна фарисйир, фицики учву, Къанунди дупнайибси, шюше, гьашв ва шивит укІарин йицІуб пайнакан саб пай туврачва, хъа Къанундиъ вартІан метлеблу вуйиб: гьакълувал, рягъмлувал, хъугъвал – гьархрчва; сифте вуди гьамрар дапІну ккунду, хъа тмунубра дарапІди гьибтну ккундар. ²⁴Эй рякъ улупурайи курар! Учву хурагнак кабхъу мизмиз ктабгъурачва, хъа деве хътІюбкъюрачва. ²⁵Ичв гьал пис хьибди, къюб маш гъяйи къанунчйирна фарисйир, гъаз гъапиш учву захна бушгъаб заълан марцц апІури шулучва, хъа дураин айтІишв угъраш'валинна тямгъкарвалин йимишари абцІри шулучва. ²⁶Эй кур фарисей! Сифте захранна бушгъабан айтІишв марцц апІин, дураин чІатан терефра марцциб шлуганси. ²⁷Ичв пис гьал хьибди, къюб маш гъяйи къанунчйирна фарисйир, фицики учву, уччвуди рякъюз кІури, чІатанди лизиди дарнайи, хъа айтІишв майтин кІурбарина жюрбежюр чиркишну ацІнайи накъварин гюмбтариз ухшар вучва. ²⁸Гъаци учвура, инсанариз заъланди дугъридарси улупури, айтІанди кучІляхваларина нягъакъвалари ацІначва.

Фарисйирна къанунчйир жазайикк ккуркъбакан

²⁹Ичв гьал пис хьибди, къюб маш гъяйи къанунчйир ва фарисйир! Учву, пайгъамбрариз ва жара марцци касариз гюмбтар диври, дураар кабалгурачва. ³⁰«Эгер учу ич ата-бабйирин девриъ яшамиш шули гъахънийиш, учу дурарихъди пайгъамбрарин ифи удубзбаъ иштирак хьидайча», – кІурачва. ³¹Гъаму гафариинди учву пайгъамбрар гъийихдарин веледар вуйивалин гьакънаан ачухъди шагъидвал апІурачва. ³²Гъаци вуйиган, ичв абйирин тахсарар давам апІинай! ³³Эй битІар, битІран ифи айидар! Учву жегъеннедин цІигъ гьитру жазайиккан фици гьергдичва? ³⁴Гъаддиз



магъа Узу учвухъна пайгъамбрар, фагъумлуйир ва аьлимар гъаъ-
раза. Учву дурарикан садар йивну йихидичва, хъа тмундар ичв
мистариъ урччвидичва ва шагъриан шагъриз утIуккури хъиди-
чва. ³⁵ Гъякълу Авелин ифдилан ккебгъну, Аллагъдиз багъишар
туврвшанна Аллагъдин хулан арайиъ учву йивну гъачIи Вараха-
йин бай Закар'яйин ифдиина гъяйизкъан, жилариин нягъякъди
удубзурайи вари ифдин тахсирра ичвуб хъибди. ³⁶ Дюзди кIура-
завуз: гъамусдин адмийириз гъаму варибдин жаза гъадабтIиди.

Ерусалимдин улубкъруб

³⁷ Эй, пайгъамбрар йивну йихру ва чахъна гъау илчйириин
гъван улюбхру Ерусалим! Швнубан Узуз, пеъли чан хлинцца-
риккна шюхъярси, яв халкъ уч апIуз ккун гъабхъунзуз, хъа учву
кIул ккивундарчва! ³⁸ Лигай, магъа ичв хал ичIиди гъубзна. ³⁹ Ма-
гъа кIуразачвуз: «Агъайин ччвурнахъ Гъюрайир ужувлакк иш-
ри», кIури, учву дих дарапIкъан гагъди, Узу сарун рякъидарчвуз.

Аллагъдин хал дабгъбакан

24 ¹ Иса Аллагъдин хул'ан удучIивиган, Дугъан ученикар, Ду-
гъаз Аллагъдин хулан дараматар улупуз кIури, багахъна
гъафи. ² Исайи дурариз кIуру:

– Гъамрар вари рякъюранчвуз? Дугъридан кIуразачвуз, мидин
гъван гъвандин гъубзидар, вари дабгъиди.

Исайин терефкранин аьзабар улуркъуб

³ Иса Елион дагъдиин деънайиган, Дугъахъна ученикар гъюру
ва жарадар алдру йишв'ин дурари Дугъхъан гьерхру:

– Йип учуз, дици фила хъибди? Уву хъадакнугъюрувал ва гъия-
мат йигъ улубкъруб учуз фицдар лишнариинди аьгъю хъибди?

⁴ Исайи дурариз жаваб вуди кIуру:

– Лигайгъа, шликIа учву алдатмиш дарапIбан бадали, ихтият
йихъай. ⁵ Фицики гизафдар: «Узу Месигъ вуза» кIури, Йиз ччвур-
наккди гъиди ва гизаф халкъар алдатмиш апIиди. ⁶ Гъацира учвуз
багахъ ва ярхла дявйирикан ебхъидичвуз. Лигайгъа, гучI мапIа-
най, фицики мурар духъну ккуни ляхнар ву, амма му сабан
аьхир дар. ⁷ Фицики халкъ халкъдиин, паччагълугъ паччагълугъ-
диин алархъиди. Гаш'валар ахъди, жюрбежюр йишвариъ жилар



тІурччвиди. ⁸ Мурар вари бедбахтваларин, бицІир апІру аьзабар-си, сифте кІулар ву. ⁹ Гьадмуган учвуз аьзабар тувди ва учву йивну йихиди; учву, Йиз ученикар хьпаз лигну, вари халкъариз даккун хьидичва. ¹⁰ Гьадмуган гизафдар хьугъвалихьан ярхла хьиди. Сари-сар масу тувуз хьюгъди, инсанарин арайиъ душманвал абхъди. ¹¹ Хьасин хайлин кучІлин пайгъамбрар арайиз удучІвиди ва дурари гизафдар алдатмиш апІиди. ¹² Къайдасузвалар гизаф артухъ хьпаз лигну, гизафдарин сар-сарихьна ккунивал цІиб хьибди. ¹³ Гьамрар вари шли аьхиризкъан аьх гьапІиш, гьадму дюрхну хьиди. ¹⁴ Гьарсаб миллетдиз ебхьруганси, Аьршарин Паччагьлугъдикан Ужувлан хабар вари дюн'яйиъ рабгъиди, гьадмуган гьиямат йигъ улубкъиди.

Улукъуз ккайи аьзабар

¹⁵ Гьамци Даниял пайгъамбри улихъ ккимиди дупнайи Гирами йишваъ Аллагъ гьясбикк ккадру алчагъвал учвуз гьябкъиган (урхурайир гьит гьавриъ ишри), ¹⁶ гьадмуган Ягьудия уьлкейиъ айидар дагълариз гьергри. ¹⁷ Фуж гьадму вахтна гьваин алди гьашиш, чан хулаъ айиб фукІа гьадабгъуз душвлан улдудучІври, ¹⁸ фуж хутІлиъ ади гьашиш, думу чан палтар гьадагъуз хулаз дурушри. ¹⁹ Гьагъдиъ айидаринна нанайихъ бицІидар хъайидарин гьадму йигъари гьял пис хьибди! ²⁰ Гьамрар вари улукъну, учву гьергуз мажбур гьабхьби вахт я къюрд, ясана султ йигъ дарибшри пну, ккарагай, ²¹ фицики гьадмуган дюн'я ккебгъхъанмина дарши ва сарун сабанра даршлусдар зурба бедбахтвалар хьиди. ²² Хъа гьадму йигъар Аллагъди кам гьапІундайиш, сар каскъан ккададархьрийи, амма Чав кадагънайидар бадали Дугъу гьадму йигъар кам апІиди. ²³ Эгер учвуз думуган «Лиг, Месигъ гьамшвахъ хъа» вая «Гьатушвахъ хъа» гьапиш, мухъугъанай, ²⁴ фицики кучІлин месигъар ва кучІлин пайгъамбрар удучІвну, зурба аьламатнан лишнар улупуз хьюгъди. Дурар, чпихьан шулуш, гьелле Аллагъди кадагънайи касарра алдатмиш апІуз чалишмиш хьиди. ²⁵ Магъа, Узу улихъмиди гьапунзачвуз. ²⁶ Гьамци, нагагъ учвуз «Магъа Думу ичІи чюлиъ а» гьапишра, дина мягъянай; «Магъа Думу хулариъ гьитІикІна» гьапишра, мухъугъанай. ²⁷ Кьюркълин цІа завун му кІулиан тму кІулиз фици кривчуруш, Инсаниятдин Байра гьаци гъиди. ²⁸ Наан майит ади гьабшиш, гьадина люкъяр уч хьиди.



***Инсаниятдин Бай
аьршариан гьюбкан***

²⁹ Хъа сабпну гьадму йигъарин къяляхъ «Ригъ ктІубшвиди, вазли акв тувидар, завариян хядар ахъди, завар ккадаршвиди». ³⁰ Гьадмуган зав'ина Инсаниятдин Балин лишан гьибди. Жилин али вари халкъар ишиди, дурариз, Чан къувват ва зурба гьайбат хъади, дифариин алди гьюрайи Инсаниятдин Бай рякъиди. ³¹ Дугъура зурба сес апІру зурна хъади Чан малайикар гьаъди, дурари Дугъу ктагъу касар, жилин саб кІул'ан тмуну кІулиз гьайизкъан, юкъбиб терефарихъанди уч апІиди.

Инжирин гьарин мисал

³² Инжирин гьархъан мисал гьадабгъай: дидин кюлери кьукъяр апІруган ва кІажар адашвруган, хъад багахъ шулайивал аьгъю шулучвуз. ³³ Гьаци учвузра, гьамрар вари гьяркъган, гьадму вахт, ичв раккнихъ хъайиси, багахъ дубхънайивал аьгъю йибхъай. ³⁴ Гьакъ кІуразачвуз: му вари улубкъайиз, гьамусдин насил гьубзди. ³⁵ Заварна жилар ккадахъиди, хъа Йиз гафар дургидар.

***Думу фила шулуш,
саризра аьгъдар***

³⁶ Я аьршарин малайикариз, я Бализ – саризра йигъ ва сьаьт аьгъдар, хъа сар Адашдиз аьгъя. ³⁷ Ньюгдин йигъари фици гьабхънуш, Инсаниятдин Бай гьювалра гьаци хьибди: ³⁸ жилин шид улубчІвайиз улихъна Ньюг чан гимдиъ учІву йигъ'ина гьайиз, вари фици ипІури-убхъури, швушвар хури, швуваз гьагъюри гьахънуш ³⁹ ва шид улубчІвайиз фици фтинкІа фикир ктарди гьахънуш, Инсаниятдин Бай гьювалра гьаци хьибди. ⁴⁰ Думу вахтна хутІлиъ кьюр нежбер лихури гьахъиш, дурарикан сарнур гьахиди, тмунур гьитди; ⁴¹ хилин рягъарихъ тахил рябгъюрайидар кьюр дишагъли гьахъиш, дурарикан сар гьадагъиди, тмунур гьитди. ⁴² Гьаци вуйиган, ул иливну мааханай, гьаз гьапиш ичв Агъа гьюру йигъ учвуз аьгъдарчвуз. ⁴³ Учвуз аьгъю йибхъайки, хулан эйсийиз угъри гьюру вахт аьгъайиш, думу даърахрийи ва чан хулаъ учІвуз гьидритрийи. ⁴⁴ Гьаддиз учвур гьазурди гьузай, фицики учву ккилигури адру сьаьтна Инсаниятдин Бай гьиди.



*Гьуллугъчийир
вафалудар духъну ккунду*

⁴⁵ Агъайин вартІан аькъюллу, вафалу гъараваш фунур ву? Дугъу имбу гъаравшариз ипІруб туврурди дурарин зиин гьуллугъчиди дерккур. ⁴⁶ Хулаз гъафи агъайиз ляхин апІури гъяркью гьуллугъчи бахтавар ву. ⁴⁷ Гъякъ кІуразачвузки, агъайи думу чан вари хал-йишван аьхюрди дерккди. ⁴⁸ Хъа эгер думу гьуллугъчийи, чан кІваан: «Йиз агъа багаригъди гъидар» пну, ⁴⁹ миди вуйи чавсариз сабра дарди йивури гъахъиш, лутйирихъди ипІуз-убхъуз хъюгъиш, ⁵⁰ агъа, думу ккилигури адру йигъан ва мялум дару с्याьтна хъуркъди ⁵¹ ва дугъу думу гьуллугъчи кьюб швур апІиди: дугъкан, кьюб маш гъайидарикан апІруб апІиди, душваъ суза-фигъан, зурба ишуб абхъди.

ЙицІур шуркан тахалус

25 ¹ Гъадмуган Аьршарин Паччагълугъ, лампйир гъадагъну, йишвну жамран улихъна гъюрайи йицІур шураз ухшар хъибди. ² Дурарикан хъур аькъюллудар ва хъур абдалдар гъахъну. ³ Абдал шубари, лампйир гъадагъну, дурарихъ хъубзруб гъадабгъундар. ⁴ Аькъюллудари лампйирихъди хъубзрубра гъадабгъуру. ⁵ Жамру къан апІуради хъпаз лигну, дурар вари нивкІуз гъягъюру. ⁶ Хъа гъацІишваринган: «Магъа жам гъюра, улихъна удучІвай», – кІури, сесер утІурччвур.

⁷ Вари шубар, гъудужвну, чпин лампйир акуди кархъуз хъюгъру. ⁸ Абдал шубари аькъюллудариз: «Ичв хъубзрубдикан учузра чавай, даршиш ич лампйир ктІушвур», – кІуру. ⁹ Хъа аькъюллудари: «Хъубзруб учузра, учвузра гъубкІидар. Масу туврайидарихъна душну, учвуз гъадабгъай», – кІуру.

¹⁰ Хъа дурар хъубзруб гъадабгъуз душну имиди, жам гъюру. Гъязурди айи шубар дугъахъди сумчрин демраз гъягъюру, ва сарун раккар хъяркьру. ¹¹ Хъасин хъубзруб гъадабгъуз гъушу тмуну шубарира дуфну: «Я Агъа, я Агъа! Учуз раккин абцца», – кІуру. ¹² Жамру дурариз жаваб вуди: «Дюзди кІуразачвуз, узуз учву зат аьгъюдаркъан дарзуз», – кІуру.

¹³ Гъаци вуйиган, мааханай, гъаз гъапиш я йигъ, я сяьт аьгъдарчвуз.



Шубур гьуллугъчийикан тахалус

¹⁴Аършарин Паччагълугъ сар гьамцир касдихъ тевуз шул: саб ражари ярхла уьлкйириз гьягъруган, дугъу чан гьуллугъчийириз дих дапІну, чан мяишатдиз лигуз табшурмиш гьапІнийи. ¹⁵Дурарин удукъвалариз лигну, сарихъна хьуд агъзур, тмунурихъна кьюд агъзур, шубурпирихъна сад агъзур манат тувну, учв гьуш-нийи. ¹⁶Хьуд агъзур манат гьибисури, дишлади думу ляхник кипру ва хьуд агъзурсана гъазанмиш апІуру. ¹⁷Гьаци кьюд агъзур гьибисурира кьюд агъзурсан гъазанмиш гьапІнийи. ¹⁸Хъа сад агъзур манат гьибисури, душну, жил деебккнуну, душвакк ккивну, пул жин гьапІну. ¹⁹Саб хайлин вахтналан агъа гьюру ва дурари-хъан арсран гьякъ-гьисаб апІувал ккун апІуру. ²⁰Чахъ хьуд агъзур манат гьибтури, пул дубхну, кІуру:

— Агъа! Уву узухъна хьуд агъзур манат тувунва, магъа узу дура-риинди хъана хьуд агъзурсан гъазанмиш гьапІунза.

²¹Агъайи дугъаз кІуру:

— Аферин увуз, ужур ва вафалу гьуллугъчи, бицІи ляхнийъ увуз вафалу гъахъунва, ахъю ляхнар табшурмиш апІидизавуз; яв агъа-ийн мяракайиз дуфну, дугъахъди шадвал апІин.

²²Гьаци кьюд агъзур манат гьибисурира, дуфну, кІуру:

— Агъа! Уву узухъна кьюд агъзур манат тувунва, магъа дурарин кюмекниинди узу хъана кьюд агъзурсан гъазанмиш гьапІунза.

²³Агъайи дугъаз кІуру:

— Увузра аферин, ужур ва вафалу гьуллугъчи, бицІи ляхнийъ увуз вафалу гъахъунва, ахъю ляхин табшурмиш апІидизавуз; йиз мяракайиз дуфну, узухъди йиз шадвал пай апІин.

²⁴Хъасин сад агъзур манат хъайир дуфну, кІуру:

— Агъа! Увуз уву учІру адми вуйиб аьгъяйзуз: дурубзру йишв'ан ккадабцІуз ва ктриву йишв'ан бегъер уч апІуз ккунир вува. ²⁵ГучІ кабхъури пул жиликк жин гьапІунза: магъа яв думу гъадабгъ.

²⁶Хъа агъайи дугъаз гьамци кІуру:

— Эй жинжал ва темпел гьуллугъчи, увуз узу дурубзру йишв'-ан ккадабцІурр ва ктриву йишв'ан бегъер уч апІурр вуйиб аьгъ-дайнуз? ²⁷Гъаддиз уву йиз пул ляхник кипну ккундийи, гьафири узу думу артухъ дубхъну гъадабгъидийза. ²⁸Гъаддиз тадабгъай му-гъахъ хъайи пул ва тувай йицІуд агъзур хъайирихъна. ²⁹Фицики



гъарсар чаз айи касдиз хъанара тувди ва дугъан разу хъибди, хъа чаз адрурихъан айибра тадабгъиди. ³⁰ Ва башаккадру гъуллугъчи чИатинди мучИушназ гатIахъай. Душваъ суза-фигъан, зурба ишуб хъибди.

Хъасин Исайи кIуру:

– Ебхъуз ибар кайидариз гъаму гафар ерхъри!

Аьхиримжи суд

³¹ Инсаниятдин Бай Чан аднагъди малайикарра хъади гъафиган, Дугъу Чан адлувалин паччагъвал апIиди. ³² Дугъан улихъ вари миллетар уч духъну хъиди, хъа Дугъу, марччлихъни марччар цIигъарихъан фици жара апIури шулуш, гъаци дурар сар-сарихъан жара апIиди: ³³ марччар Чан арччул, цIигъар гагул терефнаъ дерккиди. ³⁴ Гъадмуган Паччагъди Чан арччул терефнаъ айидариз пиди:

– Гъачай йиз адашдин ужувлакк ккахънайидар, дюн'я ккебгъхъанмина учвуз гъязурди дебккнайи Аьршарин Паччагълугъ ирсди къабул апIинай. ³⁵ Узуз гашди айзуз, учву Узуз уъл тувнийчва; Узу штухъ дахаргнайза, учву штухъди тухъ гъапIнийчва; Узу яд жви вуйза, учву Узу къабул гъапIнийчва; ³⁶ гъяцIалди айза, Уз'ин палат алабхънийчва; иццури айза, учву Узуз гъилигнийчва; дустагъдиъ айза, Узухъна гъафнийчва.

³⁷ Гъадмуган дугъри касари Дугъаз пиди:

– Я Агъа! Уву учуз гашди дяркъну, Увуз фила уъл гъивнийихъа? Вая дахаргну ади, фила шид тувнийихъа? ³⁸ Уву яд жви вуди, учу Уву фила къабул гъапIнийихъа? Вая гъяцIалди дяркъну, учу Ув'ин фила палат алабхънийихъа? ³⁹ Уву кетIерццу ади, ясана дустагъдиъ ади дяркъну, учу Увухъна фила гъафнийихъа?

⁴⁰ Ва Паччагъ вуйи Инсаниятдин Бали дурариз жаваб вуди пиди:

– Дюзди кIуразачвуз, учву гъаму Йиз бицIи гъардшарикан саризкъан гъаци гъапIнуш, гъадму учву Узуз гъапIу мисал ву.

⁴¹ Гъадмуган Дугъу чан гагул терефнахъ хъайидариз пиди:

– Йиз улариккан дург духъну гъарахай, нянайикк ккайидар, иблисдиз ва дугъан хликк ккайидариз гъязур дапIнайи жегъеннеминди цIиз гъарахай. ⁴² Узуз гашди айзуз, учву Узуз уъл тувундайчва; Узу дахаргнайза, шид тувундайчва; ⁴³ Узу яд жви вуди



гъафиган, Узу къабул гъапундайчва; гъяцІалди айиган, Узухъ палат хъабхундайчва; ищцурайиган ва дустагъдиъ айиган, Узухъна гъафундайчва.

⁴⁴ Гъадмуган дурарира Дугъаз жаваб вуди пиди:

– Я Агъа! Увуз гашди вая дахаргну ади, гъураба вая гъяцІалди ади, кетІерцнади, вая дустагъдиъ ади дяркъну, учу Увуз гъуллугъ дарапІди фила гъитнухъа?

⁴⁵ Гъадмуган Дугъу пиди:

– Дюзди кІуразачвузки, учву гъаму Йиз бицІи гъардшарикан саризкъан гъаци гъапундарш, Узузра гъапундарчва.

⁴⁶ Гъамци, нягъякъдар жегъеннемин ккудудубкІру аъзабнаъ ахъди, хъа гъякълудар ккудудубкІру уьмур хъапІри хъиди.

Иса йикІуз къаст апІуб

26 ¹ Вари гъаму гафар дупну ккудукІхъан, Исайи Чан ученикариз кІуру:

² – Учвуз агъячвузки, къюд йигълан Пасхайин машквар хъибди ва Инсаниятдин Бай хачриин дариз зигбан бадали душмарин хилиз тувди.

³ Гъадму вахтна ахъю маллійрна ахъудар Каяфа кІуру ахюну маллайн гъятдиъ уч духънайи. ⁴ Дурари, аъмалдарвалиинди дидисну, Иса йикІуз йикърар апІуру. ⁵ Амма дурари гъамци гъапнийи:

– Анжагъ машквар йигъан ваъ, фицики халкъдик гъалабулугъ кабхъди.

Вифанияйиъ

⁶ Иса Вифанияйиъ хамран аъзар кади гъаши Шимондин хулаъ айи вахтна, ⁷ Дугъан багахъна, лизи ругдин бетисибдиъди багъа ягъра хъади, сар дишагъли гъюру. Дугъу гутдиз гъюн йивну илдигънайи Исайин кІул’ин ягъ улубзуру. ⁸ Му гъябкъю ученикарик, хъял кубчІвру.

Дурари:

– Гъамкъан ищци ниъ хъайи ягъ мугъу гъаз чІур гъапІу? ⁹ Му ахъю къиматнахъ масу тувну, пул касибариз пай апІуз шулийда, – кІуйи.

¹⁰ Дурарин гъавриъ ахъю Исайи кІуру:



– Дишагълийиз нач шлуси гъаз кІурачва? Узу бадали дугъу ужуб ляхин апІура. ¹¹ Касибар гъарган учвухъди хъиди, хъа Узу учвухъди гъарган хъидарза. ¹² Гъаму ягъ Йиз кІулкан ктатбиинди дугъу Йиз беден накъвдик кивбан бадали гъазур апІура. ¹³ Гъякъ кІуразачвуз: дюн’яийъ му Ужувлан хабар наан рабгъури гъабшишра, думу кІваин апІиди ва дугъу гъапІубдикан ктибтиди.

***Искарיות Ягъудайи
Иса масу тувуб***

¹⁴ Гъадмуган йицІикъюрискан сари – Искариот Ягъуда кІурури, ахъюну маллийрихъна душну, кІуру:

¹⁵ – Иса дисуз учвуз кюмек гъапІиш, узуз фу тувдичва?

Дурари дугъаз, арсран сумчІур манат тувурча, гъапи. ¹⁶ Гъадди-хъанмина дугъу Иса масу тувуз гъулай вахт абгури шулу.

Пасхайин машквран суфраийхъ

¹⁷ ЛичІван лавшарин машквран садпи йигъан Исайихъна дугъу, Дугъан ученикари гъерхнийи:

– Увуз пасхайин хураг учу наан гъазур дапІну ккундувуз?

¹⁸ Исайи дурариз кІуру:

– Шагъриз сар фланурихъна гъарахай ва дугъаз йипай: «Мялимди гъерхра: „Узу пасхайин машквар Йиз ученикара хъади яв хулаъ апІурза“».

¹⁹ Исайи гъаписи вари дапІну, ученикари пасхайин хураг гъазур гъапІнийи. ²⁰ Хябяхъ гъабхъибси, Иса Чан йицІикъюр ученикдихъди гъюн йивну суфраийхъ деънийи. ²¹ Дурари ипІуз хъюгъиган, Дугъу кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз: учвкан сари Узу масу тувди.

²² Бегъем дерд дубхъну, гъарури Дугъаз пуз хъюгъю:

– Я Агъа, думу узу дарза ахир?

²³ Дугъура жаваб вуди кІуру:

– Узухъди саб гъабрак уъл кубсрайири Узу масу тувди.

²⁴ Гъамци, Гирами китабариъ улупнайиганси, Инсаниятдин Бай масу тувди, амма шли Инсаниятдин Бай масу тувраш, дугъаз бала хъибди: думу касдиз, учв бабкан гъахъундайиш, ужу шуйи!

²⁵ Иса душмариз масу тувуз рази гъахъи Ягъудайи кІуру:



– Думу узу дарза аъхир, Мялим?

Исайи дугъаз кІуру:

– Гъаци уву кІурава.

ЦІийи йикърарнан ифи

²⁶Дурари хураг ипІурайи вахтна, Исайи уъл гъадабгъуру, ужуб сяаьт ибшри дупну, думу гъудубтІуру ва, ученикарихъна туври, кІуру:

– Ма гъадабгъай, ипІинай: му Йиз беден вуйиз.

²⁷Аллагъдиз чухсагъул дупну, зах гъадабгъуру ва, ученикарихъна тувну, кІуру:

– Мид’ан варидари убхъай. ²⁸Му цІийи йикърар йитІурайи ва гизафдарихъанди, гунгъарилан хил алдабгъбан бадали, удубзурайи Йиз ифи вуйиз. ²⁹КІуразачвузки, тІумтІарин му чяхир сарун, Йиз Адашдин Паччагълугъдиь учвухъди цІийи чяхир убхъайизкъан, убхъидарза.

³⁰Хъасин Аллагъдин тярифназ мяъли дапІну, дурар Елион дагъдиз удучІуру.

Петрин инкар хъуваликан улихъмиди нуб

³¹Дагъдиина удучІвиган, Исайи ученикариз кІуру:

– Учву варидари ахъли Узу гъитдичва, фицики Гирами китабариь дибикІна:

«Марччлихъан йикІидиза,
ва лижраь айи марччар даргъиди!»

³²Хъа Узу чІиви гъашиган, Узу Галилейиз гъягъидиза ва душваь учвуз ккилигури хъидиза.

³³Хъа Петри Исайиз жаваб вуди гъапи:

– Варидари Уву гъитишра, узу гъич саб вахтнара дици дарапАрза.

³⁴Исайи дугъаз гъапи:

– Гъякъ кІуразавуз, ахъли даттли уьйир дапІну ккудубкІайиз, Узу шубубан «аьгъюр дарзуз» пидива.

³⁵Петри Дугъаз кІуру:

– Узу Увухъди йикІуб алабхъурушра, Уву «аьгъюр дарзуз» пидарза.

Имбу ученикарира гъамцдар гафар гъапнийи.



Исайин ккарагуб

³⁶ Хъасин Иса дурарихъди Гефсимания кІуру йишваз гъягъюру ва Дугъу чан ученикариз кІуру:

– Учву гъамшвахъ деай, хъа Узу душну гъатушвахъ ккарагидиза.

³⁷ Чахъди Петрна Зеведейин къюрид баярра гъадагъу. ЮкІв лап пашман дубхъну, Дугъак сикинсузвал кабхъру. ³⁸ Гъадмуган Исайи дурариз гъапи:

– Йиз юкІв яман хажалатнаъ абхънайиз, гъамшвахъ Узухъди гъузай, гъафил махъанай!

³⁹ Циб тинаси душну, машнахъди жил’ина ис духъну, Думу гъамци кІури, ккарагуз хъюгъру:

– Я Аършарин Адаш, эгер шулуш, му аъзаб Уз’ина дяргъруси апІина, вушра, Узуз ккуниси ваъ, хъа Увуз ккуниси ибшири.

⁴⁰ Хъасин ученикарихъна гъафиган, лигуруш, дурар нивкІуз душнади рякъюру. Думуган Дугъу Петриз кІуру:

– Саб сяабтнакъкъан Узухъди даърахди гъузуз шуладарин учвхъан? ⁴¹ Гъафил махъанай. Тямягъвалариъ адрахъбан бадали, ккарагай. Рюгъ кІубан ву, хъа беден – зяиф. ⁴² Хъана, гъудучІвну, Думу къюбпи ражарира ккарагуру:

– Я Адаш, эгер Узу му аъзабнаккан ккадауб мумкин дарш, Яв гаф тамам ибшири.

⁴³ Къяляхъ гъафириз, дурар хъана даахну рякъюру. Дурарин улар гъагъи духънайи. ⁴⁴ Дурар гъитну, хъана тинаси гъудучІвну, Исайи шубубпи ражари гъадму гафар кІури, Чан ккарагуб текрар гъапІинийи. ⁴⁵ Хъасин ученикарихъна дуфну, дурариз кІуру:

– Гъамусра даахну имичва, рягъятвал гъадабгъуранчва? Инсаниятдин Бай гунагъкрарин хилиз тувру вахт магъа сарун хъубкъна. ⁴⁶ Гъудужвай, гъягъюрхъа; лигайки, Узу масу туврайир багахъ шула.

Иса дисуб

⁴⁷ Дугъу гъеле гъамци кІури имиди магъа йицикъюрикан сар Ягъуда дуфну хъуркъу. Дугъахъди, ханжларна маргъар хъади, ахъюну маллийрина ахъюдари гъаънайи адмийирин ахъю гъварчра хъайи.



⁴⁸ Иса масу тувуз дуфнайи Ягьудайи дурариз гьамци дупнайи: салам тувруган, узу шлиз мак гьапИиш гьадму Иса ву, ари Гьадму дисай.

⁴⁹ Дугьу, дишлади Исайихьна дуфну, гьапи:

«Салам Увуз, Мялим!» – ва Дугьаз мак гьапІу.

⁵⁰ Исайи дугьаз кІуру:

– Яв апІуз ккайи ляхин апІин, дусткас.

Дишла, алархьну, эскрари Иса дисуру. ⁵¹ Гьадму арайиь Исайин ученикарикан сари, сабпну чан ханжал уьчІюбгьну, йивну, ахю маллайн гьаравшин иб ктабтІуру. ⁵² Гьадмуган Исайи дугьаз кІуру:

– Яв ханжал чан гьашариь ив, фицики ханжал уьчІюбгьно гьарсар ханжалихьан йикІиди. ⁵³ Ваяки Узу Йиз Адашдикан тІа-лаб гьапИиш, Дугьу Узуз гьамусьяьт малайикарин йицІикьюб кьу-шумтІан артухь тутрувур, кІурана? ⁵⁴ Даршиш, гьаму вари гьамци дубхьну ккунду, кІури, Гирами китабарийь дидикІнайидар фици кІулиз удучІвиди?

⁵⁵ Хьасин Исайи халкьдиз кІуру:

– Узу дисуз, гьачагь дисурайиганси, ханжларна маргьар хьади дуфначва. Узу гьар йиган Аллагьдин хулаь аьгьювалар улупури деьну шуйза, хьа думуган Узу гьидисундайчва.

⁵⁶ Вари гьаму ляхнар пайгьамбрарин Китабарийь дибикІнайиб кІули удубчІвуз шулайидар ву.

Гьадмуган вари Дугьан ученикар, Иса гьитну, гьергнийи.

Иса Заан диванханайин улихь

⁵⁷ Иса гьидисдари Думу ахюну малла Каяфайихьна гьухнийи, душаваьра кьанунчйирна ахюдар уч духьнайи. ⁵⁸ Петр ярхлаанси Исайихьди Каяфайин гьяятдихьнакьан гьафнийи ва, айтІинди учІвну, аьхир фициб шулуш лигуз кІури, Аллагьдин хулан эскрарихьди деьнийи. ⁵⁹ Ахюну маллийири, ахюдари ва вари Диванханайин миди вуйидари, Иса йикІбан кьарар адабгьбан бадали, Дугьаз кьаршуди кучІлин шагьидвалар агурайи. ⁶⁰ КучІлин шагьидвал апІури, гизафдар уч гьахьнушра, дурариз лазим вуйи шагьидвалар гьидихьундайи. Аьхирки кьюр кас багахьнаси гьафи ⁶¹ ва дурари гьапи:

– Мугьу кІурайи: Узхьан Аллагьдин хал рабгьуз ва шубуд йиган думу цІийи кІултІан тикмиш апІуз шулзухьан.



⁶² Маллийрин аьхюри, гьудужвну, Исайиз гьапи:

– Уву гьаз ч'алкъан к'урадарва? Мурари ап'урайи шагьидвал дюзиб вуйин?

⁶³ Исайи ч'алкъан гьапундаи. Маллийрин аьхюри гьудужвну Исайиз к'уру:

– Узу Аллагьдин улихь Увкан дишди пуб т'Алаб ап'ураза: Аллагьдин Бай Месигь Уву вуна?

⁶⁴ Исайи дугьаз к'уру:

– Уву гьаци к'урава. Дидланна гьайри, Узу к'уразачвуз: гьамусдихъантина Инсаниятдин Бай вари Удукьрурин арччулну гьвалахь деьну ва дифариинди гьюри рякьидичвуз.

⁶⁵ Гьадмуган маллийрин аьхюри, хьял улупури, чаин али палтар дьяч'яргьну, к'уру:

– Мугьу Аллагь гьясбикк ккадру гафар к'ура! Ухьуз сарун шагьидар гьаз ву? Магьа гьамусьяат учвуз варидариз Мугьан Аллагь гьясбикк ккадру гафар гьсерхьунчвуз! ⁶⁶ Учву фици фикир ап'урачва?

Дурарира жаваб вуди гьапи:

– Думу тахсиркар ву ва аьжализ лайикь ву.

⁶⁷ Гьадмуган садари Дугьан машнаь тутйир ат'у, гьурдар гьиву. Тмундари гарц'лариккан бач'ар ккадату ⁶⁸ ва «Увуз шли гьивнуш, йип ари, Уву Месигь вуш?» – к'ури, кьалхъри гьаши.

⁶⁹ Хьа Петр ч'ат гьяятдиь деьнайи. Дугьахьна дүфну, сар гьараваш дишагьлийи к'уру:

– Увур Галилейжви Исайихь хьади гьахьунва.

⁷⁰ Амма думу варидарин улихь инкар гьахьи:

– Уву фу к'урашра, аьгьдарзуз.

⁷¹ Петр урнариан удуч'вурайиган, думу сар жара гьараваш дишагьлийиз рякьюру, ва душваь айидариз к'уру:

– Гьаму кас Назаретдиан вуйи Исайихь хьади гьахьну.

⁷² Ва дугьу хьанара: «Узуз думу Кас аьгьюркъан дарзуз», – пну, ху ап'уру.

⁷³ Саб арайилан гьамшварихь дийигьнайидари, багахьнаси дүфну, Петриз к'уру:

– Дугьриданна увура гьадрарикан сар вува, фицики яв улхбан нугьатнура гьаци вуйиб улупура.

⁷⁴ Думуган Петр:



– Узуз думу Кас гыч аьгьюркьан дарзуз, – кІури, хуйир апІуз хьюгьнийи.

⁷⁵ Гьаму арайиь даттли уь-уь гьапІу. Петрин, Исайи гьапи: «Даттли уьйир дапІну ккудубкІайиз, Узу шубубан „аьгьдарзуз“ пидива», – кІуру гафар кІваина гьюру. Ва гьадлин удучІву Петр, дерд дубхьну, зарбди гьишнийи.

Иса Пилатдихьна хуб

27 ¹ ГвачІин улубкьиган, вари ахю маллйирина ахюдари, уч духьну, Иса йикІуз кьарар адабгьнийи. ² Дугьан хилар-ликар йитІуз гьитну, Думу духну, Римди Ягьудияйиь гьюкумдар вуди дерккнайи Понтий Пилатдин хилиз тувру. ³ Гьадмуган Иса масу туву Ягьудайи, Думу йикІуз ккайиб аьгю дубхьну, чав гьапІубдиин швумал духьну, сумчІур арсран манат ахюну маллйирихьна ва ахюдарихьна кьяляхь тувнийи. ⁴ Дугьу дурариз гьапнийи:

– Тахсирсуз кас масу тувну, гунагь шлу ляхин гьапІунза.

Дурарира гьапнийи:

– Ич дидихь фу хьа? Думу яв гьайгьу ву.

⁵ Ягьуда, арсар Аллагьдин хулаз гатІахьну, душну, чав учв ккирхну йикІуру. ⁶ Ахюну маллйири, арсран пулар гьадагьну, гьапи:

– Мурар Аллагьдин хулан хазнайиь дивуз хай шулдар, фицики дурар ифдихь туву кьимат ву.

⁷ Мясляаьт дапІну, яд агьалйир кивбан бадали, арсран пуларихь, сар гьабар апІру устайин хутІил гьадабгьнийи. ⁸ Гьаддиз гьадму хутІлиз гьамусра «Ифдин хутІил» кІури ими. ⁹ Гьамци Еремия пайгьамбрин мелзналан гьапи гьаму гафар кІулиз удучІвну:

«Израилин халкьди

Дугьан кьимат вуди дебкку

сумчІур арсран манат гьибиснийи

¹⁰ ва, узуз Агьайи апІин гьапиганси,

сар гьабар апІру устайин

хутІлихь тувнийи».



Иса Пилатдин улихь

¹¹ Иса гьюкумдрин улихь деркку, гьюкумдри Исайихьан гьерху:
– Уву «жугьдарин Паччагь» вуна?

Исайи гьапи:

– Уву гьаци кІурава.

¹² Маллйирина аьхюдари Исайик тахсрар кирчруган, Дугъу дурариз саб жавабра тувундайи. ¹³ Гьадмуган Пилатди Дугъаз кІуру:

– Увуз кьаршу вуди фукьан шагьидвалар апІураш, ебхьурардунуз?

¹⁴ Исайи саб гафнииндикьан жавабра тувундайи, хьа гьюкумдар мид'ин гизаф мюгьтал гьахьнийи.

¹⁵ Пасхайин машкварган, гьюкумдри, халкъди тІалаб гьапІган, сар дидиснайир деетру аьдат ади гьабхьнийи.

Пилатдин Иса йикІбан кьарар

¹⁶ Гьадму вахтна дустагьдиъ Варава кІуру вардин мелзниин али чІуру кас айи. ¹⁷ Вари уч гьашиган, Пилатди дурарихьан гьерхру:

– Узу фуж деетну ккундучвуз: Варава, дарш Месигь ву кІурайи Иса?

¹⁸ Пилатдиз дурари Иса бахилвалиан масу тувнайиваликан аьгьяйи.

¹⁹ Пилат суд апІру йишв'ин деънайи вахтна, дугъан хпири дугъаз гьамци пуз гьуллугьчи гьаьнийи:

– Гьадму марци Касдин суд апІбахьан ярхла йихь, гьаз гьапиш узуз сан Дугъкан гучІ ккапІру нивкІ гьабкьюнзуз.

²⁰ Хьа маллйирина аьхюдари халкъ, Варава ккадаьну, Иса пуч апІуб ккун апІинай, кІури, алауру. ²¹ Гьадмуган Пилатди гьерхру:

– Гьамрарикан узу фуж деетну ккундучвуз?

Дурари: «Варава», – гьапнийи.

²² Пилатди дурарихьан гьерхру:

– Хьа Месигь ву кІурайи Исайикан гьапІза?

Варидари: «Думу дариз зиг», – кІуру.

²³ – Фу чІуруб гьапІнухьа Мугъу? – кІуру дурариз Пилатди.

Амма дурари имбубсан артухь чІигьар апІуйи:

– Думу хачрак карс!



²⁴ФтикIа кюмек дарапIрайиб ва халкъдик гълабулугъ кабхъ-райиб дябкъну, Пилатди, шид хуз гъитну, чан хилар дижикIну, кIуру:

– Узу Му марци Касдин ифи удубзбан тахсиркар дарза, учвуз ккуниси апIнаи.

²⁵Дугъаз жаваб вуди вари халкъди гъапи:

– Дугъан ифи уч'ин ва ич веледариин гъубзри.

²⁶Гъадмуган Пилатди дурарихъна Варава деетуру. Иса кIуруш, гъирмажарихъди дурччвну, хачрак карсуз эскрарин хилиз тувру.

Эскрарин аьрвалар

²⁷Гъадмуган эскрари Иса гъюкумдрин гъягъдиз гъахуру, Дугъ-лан вари эскрарин десте илтIибшуру. ²⁸Думу гъяцIал дапIну, Дугъ'ин аку-элвен халат алабхъуру. ²⁹Зазарикан тажсиб дапIну, Дугъан кIул'ин улубкIуру ва Дугъан арччул хилиъ маргъ ив-ру, хъа Дугъан улихъ къамкъариина ис духъну, «Яшамиш ишри жугъдарин Паччагъ» кIури, бегъем кълхъюз хъюгъру. ³⁰Хъасин, туйир алатIури, хил'ан маргъ уьчIюбгъну, Дугъан кIуллан йивуз хъюгънийи. ³¹Исайиина бегъем аьрвалар хублан къяляхъ, Дугъ-хъан халат хъидибтну, Дугъ'ин Чан палтар алахуру ва хачрак карсуз гъахуру.

³²Шагъриан удучIвурайиган, дурариз Симон кIуру сар Кири-неяжви алахуру. Думу Иса дариз зигру хачсиб дарагъаж гъаб-хуз мажбур апIуру. ³³«Келле» мяна айи Голгофа кIуру йишв'ина гъафиган, ³⁴Дугъаз убхъуз сиб кипнайи чяхир тувру. Дугъаз, ду-му дадмиш дапIну, убхъуз ккун гъабхъундайи. ³⁵Иса дариз гъи-зигхъан, эскрари, тупут ипри, Дугъан палтар чпин арайиъ пай гъапIу. ³⁶Дурар Иса гъаравлиъ уьрхюри деъну, гъузу. ³⁷Исайин кIулихъ, Дугъан тахсир улупнайи гъамциб къул кебху: «Му Иса, жугъдарин паччагъ ву». ³⁸Исайихъди хъана къюр гъачагъра – сар Дугъан арччул, тмунур гагул гъвалхъанди – дариз гъизигнийи. ³⁹⁻⁴⁰Душвхъантина гъудучIвну гъягърудари Дугъаз люкънар апIу-йи, намуссуз кIуруганси кIулар тIурччвуйи ва кIуйи:

– Эй Аллагъдин хал дабгърур ва шубуд йигъан диврур! Уву Аллагъдин Бай вуш, Уву уьрх ва хачракан кудучIв.

⁴¹Гъаму саягъниинди аьхю маллийрира, къанунчйирихъдина аьхюдарихъди сатIиди Исайик кълхъри, кIуйи:



⁴² – Жарадар уърхюйи, гьамус Чахъан Учв уърхюз шуладар! Думу Израилин Паччагъ дарин? Гъит гьамус хачракан кудучІври, ва гьадмуган Дугъахъ хъугъархъа! ⁴³ Дугъу Аллагъдик миж кивнайи. «Узу Аллагъдин Бай вуза», – КІурайир, Думу, Аллагъдиз Гирамир вуш, Аллагъди уърхри.

⁴⁴ Гъацира Дугъахъди дариз дизигнайи гъачгъарра Дугъак кълхъюйи. ⁴⁵ Лисунган вари жилар мучІушну ккаъру. Гьамци шубуб сьаътнаъ гьубзнийи. ⁴⁶ Хъа сьаът шубубдихъна Исайи зарбди чІигъ апІуру:

– Эли! Эли! Лама савахфани? – яна: «Я Адаш! Я Адаш! Уву Узу гъаз гъитунва?»

⁴⁷ Душвахъ хъайидарикан бязидариз му гафар ерхъуру ва кІуру:
– Дугъу Ил’яс пайгъамбриз дих апІура.

⁴⁸ Гьадмусьаът дурарикан сар, жаргъну дүфну, бамбагсибдиин учІвру чяхир улубзну, думу маргълиинди, убхъуз кІури, Дугъан ушвнихъна гъаІабккуру. ⁴⁹ Тмундари гъапи:

– Гъит Думу Чан гъялнаъ, гъеле Думу уърхюз Ил’яс гъюруш, лигурхъа.

Исайин аьжал

⁵⁰ Исайи хъанара зарбди чІигъ апІуру, ва Дугъу Чан жан тувру. ⁵¹ Сабпну Аллагъдин хулаъ гъебхнайи перде, зиълан исина дячІябгъну, къюб швур шулу, жилар дутІурччвну, гъарзар-гъванар тІуркІуру. ⁵² Накъвар ачмиш духъну, гизаф марцци касар чІиви шулу.

⁵³ Иса чІиви хъублан къяляхъ, накъвариан удучІву марцци касар Ерусалимдиз гъафнийи ва душваъ дурар гизафдариз гъяркънийи.

⁵⁴ Исайин гъаравлиъ айи юзбашийина дугъахъди хъайи эскрари, жилар тІурччвувал ва мушв’ин гъаши жара гъядисйир гъяркъиган, бегъем гучІ кабхъну, гъапи:

– Му дугъриданра Аллагъдин Бай вуйиштІан.

⁵⁵ Гъацира, Исайиз гъуллугъ апІуз кІури, Дугъахъди Галилеийан дүфнайи гизаф дишагълийирра, ярхлаан лигури, дийигънайи. ⁵⁶ Дурарин арайиъ Магдалайиан вуйи Мар’ям, Якъубдинна Юсуфдин дада вуйи Мар’ям ва Зеведейин хпирра айи. ⁵⁷ Хябяхъ гъабшиган, Исайин ученик Аримафейиан вуйи Юсуф кІуру сар



деветлетлу кас гъюру. ⁵⁸ Дугъу, Пилатдихъна дуфну, Исайин беден чахъна тувуб тІалаб гъапІу. Пилатдира Думу тувуз амур апІуру. ⁵⁹ Юсуфди Исайин беден кадабгъну, думу марци ирин кафнигъян гьидиржуру. ⁶⁰ Хъасин гъарзариъ утІубкнайи чан хусуси таза накъвдиъ Дугъан беден ивнийи ва, душваз учІврүшвахъ ахю гъван гьипну, гъушнийи. ⁶¹ Магдалайиан вуйи Мар’ямна тмуну Мар’ям накъвдин гъаншариъ деъну гъузру.

⁶² Хъайигъан – му султ йигъ вуйи – ахюну маллийрина фарисйири, Пилатдихъна дуфну, ⁶³ гъамци кІуру:

– Ич ахюр, гъадму КучІляхри, Чав чІивиди имиди: «Узу гъачІихъан шубуд йигълан чІиви хьидиза», – гъапиб кІваина гъафнийич. ⁶⁴ Гъаци вуйиган, шубуд йигъ улдубчІвайиз, накъв ужуди уьхюз амур апІин, даршиш Дугъан ученикари беден жин дапІну, хъасин халкъдиз: «Думу гъачІихъан чІиви гъахъну», – пиди, хъа му кучІал сабпибтІан писуб хьибди.

⁶⁵ Пилатди дурариз гъапи:

– Магъа учвуз гъаравлар, учвуз аьгъюганси накъв уьхъй.

⁶⁶ Дурарира, душну, гъаравлар дерккнийи. Дидихъ хъайи гъван нюгъкам дапІну, дид’ин пичат алабснийи.

Иса чІиви хъуб

28 ¹ Султ йигъ улдубчІвну, гъяфтайин садпи, яна элгъет йигъан сигърин ухди, Магдалайиан вуйи Мар’ямна тмуну Мар’ям Исайин накъвдиз лигуз гъюру. ² Сабпну зарбди жилар тІурчвурү, фицики аьршариан Аллагъдин малайик гъюру ва, накъдихъ гьипнайи гъван гьидипну, дид’ин деъру. ³ Дугъан рябкъюб кьюркълин цІасиб, палат лизи йифсиб вуйи. ⁴ Дугъхан гучІ гъабхьи гъаравларин жандиъ зиз абхънийи, дурар майтарси гъахънийи. ⁵ Малайикди, чІалниина дуфну, дишагълийириз гъапи:

– ГучІ мапІанай, учву дариз гъизигу Иса агури дуфнайиб аьгъязуз. ⁶ Амма Думу мушваъ имдар. Думу, Чав гъапиганси, чІиви гъахъну. Багахъ духъну, Думу дитну гъахъи йишваз лигай. ⁷ Тяди душну, Дугъан ученикариз йипай: «Иса гъачІир чІиви гъахъну. Думу учвутІан ухди Галилейиъ хьиди, душваъ Думу рякъдичвуз. Магъа, узу учвуз йиз кІуруб гъапунза».

⁸ Дурар дишлади накъвдихъан гъудучІвну, гучІ кабхъну ва къадар адрукъан шадра духъну, ученикариз цІийи чІал апІуз,



жаргъури гъушу. ⁹ Сабпну Иса Учв дурарин улихъна гъудучІвур-ру, салам тувру. Дурарра, Исайиз багахъ духъну, Дугъан ликар хаблан дапІну, Дугъаз икрамнаъ дахъу. ¹⁰ Гъадмуган Исайи дурариз кІуру:

– ГучІ мапІанай. Душну, Йиз гъардшариз, Галилейиз гъарай, кІуру хабар тувай, душваъ дурариз Узу рьякъиди.

Гъаравлариз гъабхъиб

¹¹ Дишагълийир рьякъюъ имиди, гъаравларикан бязидари шагъриз дүфну, варибдикан ахъюну маллийриз ктибтнийи. ¹² Мурапира, ахъюдарихъди сатІиди мясляаъ дапІну, эскрариз бегъемди пул тувру ва кІуру:

¹³ – Варидариз йипайки: «Йишвну, учу даахну имиди, Дугъан ученикар дүфну, Думу жин дапІну гъурхну». ¹⁴ Нагагъ му хабар гъюкумдрихъна хъубкъиш, учу учвуз гаф дяргъруганси апІидича.

¹⁵ Дурари, пул гъадабгъну, чпиз гъапибси гъапІнийи. Хъа гъаму аваза жугъдарин арайиъ гъира дарабгъну ими.

Ученикариз вуйи Исайин табшуругъ

¹⁶ Хъа йицІисар ученик Галилейиз Исайи гъарай гъапи дагъдиина гъафнийи. ¹⁷ Думу гъаркъиган, дурар икрамнаъ дахънийи, амма сакъюдар шаклу гъахънийи. ¹⁸ Багахъна дүфну, Исайи дурариз гъапи:

– Узуз завариин ва жилариин вари гъюкум тувназуз. ¹⁹ Гъаци вуйиган, душну, Адашдин, Балин ва Гирами Рюгънан ччвурнахъан штуан апІури, вари миллетарикан Йиз ученикар апІинай. ²⁰ Дурариз Узу учвуз табшурмиш гъапІкъандар вари кІули гъахуз улупай. Хъа Узу, гъиямат йигъ хъайизкъан, гъаммишан учвухъди хъидиза.



МАРҚДИ КТИБТУ УЖУВЛАН ХАБАР

Гъаму Ужувлан хабар, «Марци вакиларин ляхнар» кІуру китабдиан ачухъ шулайиганси, саб вахтна Павелихъди гъаши Маркди Гирами Рюгънан кюмекниинди гъибикІуб ву. Му Хабар Маркди, чавна Павел Римдиъ айиган, Исайихъ хъугъну имбу жарра халкъариз кІури, 60-ни – 65-ни йисари гъибикІуб вуди гъисаб апІура. Му Хабарнаъ кІулин фикир, Иса Месиғь Аллагъдин Бай вуди, Дугъан гъурдаъ гъарсаб уъзрин, табиаътдиин, аъжалиин гъюкум айиб улупна. Аллагъдин шагъидвалиинди Исайи Чаз айи гъюкум гъич саб вахтнара Чан хайирназ ишетмиш гъапІундар – Дугъу Чан вари къувват инсан гунагъвалин гъялкъайиан азад апІуз харж гъапІу. Автори Исайин гъаму жилариин гъабхъи уъмрин аъхиримжи йигъарикан, Дугъан аъзабарикан, аъжалнакан ва Думу чІиви хъуваликан ктибтура. Гъаму Ужувлан хабарну Иса аъжалиин гъалиб хъуваликан лап ачухъди шагъидвал апІура.

Штуан апІру Ягъ'яйи
халкъ Месиғь гъювалихъна гъязур апІуб

1 ¹Аллагъдин Балкан, Иса Месиғьдикан вуйи Ужувлан хабар гъамци ккебгъра. ²Ишай пайгъамбрин китабдиъ дибикІна: «Магъа, Яв улихъди Узу Йиз дюн'яйиз кас гъаъраза. Дугъу Увуз рякъ гъязур апІиди.

³ ИчІи чолиъ дих атІабгура, „Агъайиз рякъ ккабалгай.



Дугъаз рякъяр-жилгъйир дишдар апІнай!“»

⁴ ИчІи чюлиъ, адмийир штуан апІури, гъар касди чан тахсар гардандиъ дисбан, инсанар штуан апІбан ва гъамци чпин гунгъарилан хил алдабгъбан бадали, аьгъювалар рагъури, Ягъ’я ачмиш шулу.

⁵ Дугъахъна вари Ягъудия жиларилан ва Ерусалимдиан халкъар гъюйи, чпин гунгъариин швумал духъну, дурари чпин гунгъар гардандиъ дисуйи, ва дугъу дурар Ярдан нириъ штуан апІуйи.

⁶ Ягъ’яйиин девейин хъайин палат алийи ва юкъвнаан гъидкъин яркъу чІул идибтІнайи. Дугъу елгнагарна чІурдин йиччв ипІуйи.

⁷ Дугъу адмийириз кІуйи: «Йиз къяляхъди узутІан Къудратлур гъюра. Узу, ис алахъну, Дугъан шаламарин гъахмйир гъядарчузкъан лайикъ дарза. ⁸ Узу учву штуан гъапІунзачву, хъа Дугъу учву Гирами Рюгънахъди цІийи алаидичву».

Иса штуан хуб

⁹ Гъадму йигъари Галилей уьлкейин Назарет шагъриан Иса гъюру, Ягъ’яйи Думу Ярдан нириъ штуан апІуру. ¹⁰ Иса штуан удучІвурайиган, аьршар гъатІарццну, Дугъаз Чаина Гирами Рюгъ луфси ис шули рякъюру, ¹¹ зав’ан дих шулу: «Уву Йиз масан Бай вува, Узу Ув’ин гизаф рази вуза!»

Иса ахтармиш апІуб

¹² Ва гъадму сьаьт Рюгъну Исайиз ичІи чюлиз гъягъюз амур апІуру. ¹³ Иблсиди ахтармиш апІури, Исайи ягъчІвур йигъ ичІи чюлиъ гъапІру. Думу чІурдин гъайванатарин арайиъ яшамиш шулу, ва малайикар Исайин гъайгъушнаъ дийигъуру.

Исаяи ученикар ктагъуб

¹⁴ Ягъ’я дустагъдиъ итбахъан, Ужувлан хабар рабгъури, Иса Галилей уьлкейиз гъягъюру.

¹⁵ Дугъу кІуйи: «Вахт улубкъна. Аллагъдин Паччагълугъ багахъ дубхъна! Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІнай, Ужувлан хабарнахъ хъугъай!»

¹⁶ Иса Галилей гъюлхъантина гъягъюрайиган, Дугъаз гъюликк чулар ккирчрайи Симон ва дугъан чве Андрей рякъюру. Дурар балугъчйир вуйи.



¹⁷ Исайи дурариз кІуру:

– Узухъди гъчай ва Узу учвкан инсанарин юкІвар дисру балугъчйир ктаурза.

¹⁸ Дурар, гъадмусяаѳт чпин чулар дирчну, Гъадгъахъди гъягъюру.

¹⁹ СацІиб тина гъушган, Дугъаз Зеведейин бай Якъубна дугъан чве Югъан рякъюру. Дурари люткейиѳ чулар рас апІурайи. ²⁰ Дугъу дурариз дих апІуру, ва дурар, чпин адаш Зеведей ва дугъан балугъчйир люткейиѳ гъитну, Гъадгъахъди гъягъюру.

Жин кайир сагъ апІуб

²¹ Дурари Кафернагъум шагъриз рякъ бисуру. Султ йигъан Иса жугъдарин мистаз гъюру ва душваѳ Дугъу адмийириз абгъювалар улупуру. ²² Дурар Дугъан улупбариин мюгъгал духънайи, фицики Исайи къанунчийириси ваѳ, хъа гъюкум хлиѳ айириси улупуйи.

²³ Сабпну мистаз жин кайи адми гъюру, дугъу чІигъар апІуру:

²⁴ – Учкан фу ккундувуз, Назаретдиан вуйи Иса? Уччу пуч апІуз дуфнана? Узуз Уву абгъязуз – Аллагъдин гъаънайи Ги-рамир!

²⁵ Исайи жиндиз буйругъ тувру:

– ХъючІюбкъ ва дугъ’ан удубчІв!

²⁶ Гъадмуган жин, думу дутІурччвну, чІветІ дапІну, дугъ’ан удубчІвуру. ²⁷ Вари русвагъ шулу, сари-сарихъан гъерхуз хъюгъру: «Мурар гъапІру цІийи абгъювалар ву? Мугъу жинаризра кми-ди амур апІураки, хъа дурар Мугъаз мютІюгъ шулира а». ²⁸ Мугъ-кан аваза вари Галилей уълке вуйибси рабгъуру.

Исайи гизаѳ адмийир сагъ апІуб

²⁹ Мист’ан удучІвган, Иса Якъубна Югъан хъади Симондинна Андрейин хулаз гъягъюру. ³⁰ Симондин сижарбаб цІа алди дахъ-найи. Дугъкан Исайиз кІуру. ³¹ Иса багахъна дуфну, хил дибис-ну, дугъаз гъудужвуз кюмек апІуру. ЦІа дишла улдубчІвуру, ва дишагъли хяларин гъайгъушнаѳ учІвру.

³² Хябяхъдихъна ригъ алабхъиган, Исайихъна вари ищрудар ва жинар кайидар хуру. ³³ УрчІарихъна вари шагъур уч дубхъ-найи. ³⁴ Жюрбежюр уъзрари ккагънайи гизаѳдар сагъ гъапІ-нийи ва гизаѳдариан жинар утІурккнийи. Исайи жинариз



Учв ашкар апЉуб гѡадагѡа гѡапЊнийи, фицики дурариз, Думу фуж вуш, абгѡяйи.

³⁵ Сигъринган, гѡеле мучЉуди имиди, Думу хул’ан удучЊвну, архаин йишвахѡна гѡягѡюру ва гѡадушвахѡ ккарагуру. ³⁶ Симонна Дугѡахѡди хѡайидар Думу агуз гѡягѡюру ³⁷ ва, гѡидихѡган, Дугѡаз кЉуру:

– Варидари Уву агура.

³⁸ – Гѡачай багахѡ хѡайи шагѡрариз гѡягѡюрхѡа, Узхѡан душварирѡа абгѡювалар улупуз шлуси. Узу гѡаддиз дуфнайир вуза, – кЉуру Исайи дурариз.

³⁹ Гѡамци Думу вари Галилей вуйибси, мистариѡ абгѡювалар улупури ва жинар утЉурккури, лицуру.

Хамран абзар кайир сагѡ апЉуб

⁴⁰ Хамран абзар кайир Исайихѡна дуфну, кѡамкѡарихѡди Дугѡан улихѡ дусну, кѡоек ккун апЉури, ккарагуз хѡюгѡру:

– Эгер Увуз ккун гѡабшиш, узу марщ апЉуз шулвухѡан.

⁴¹ Дугѡан язухѡ гѡабхѡи Исайи хил гѡачЉабккну, дугѡак кубкЊну, кЉуру:

– Ккундууз, марщ йихѡ!

⁴² Хамран абзар гѡадму сѡаѡт дугѡлан улдубчЊвуру ва марщ шулу. ⁴³⁻⁴⁴ Исайи, ижмиди гѡамци дупну, думу гѡаѡру:

– Лиг гѡа, мидкан гѡич саризра макЊан, хѡа маллайихѡна душну, жвув улуп, халкѡдиз уву марщ хѡпан шагѡидвал вуди, Муса пайгѡамбри дупнайиганси, гѡурбан апЉуз ужуб гѡайибх.

⁴⁵ Хѡа дугѡу, душну, гѡеле чаз макЊан гѡапнушра, варишвариѡ чаин улубкѡуб ктибтуру, гѡаддиз Исайихѡан сарун ашкарди шагѡриз гѡюз шули гѡабхѡундаи, Думу адмийир адрушвариѡ гѡузуѡйи. Гѡадушваризра кмиди Дугѡахѡна варишвариан гѡюйи.

Паралич кайир сагѡ апЉуб

2 ¹ Сакѡюдар йигѡарилан Иса Кафернагѡумдиз кѡяляхѡ гѡюру. Думу хулаѡ а, кЉури, хабар абхѡру. ² Дина гѡадмукѡан халкѡ уч шулуки, гѡеле урчЊарихѡкѡан йишв бихѡури гѡабхѡундар. Дугѡу дурариз абгѡювалар улупуйи.

³ Саб кѡадар адмийир Дугѡахѡна гѡюру, дурарикан юкѡури паралич кайир хурайи. ⁴ Аммаки дурарихѡан халкѡдигѡанмина



Исайихъна рукъуз шуладайи. Гъадмуган дурари хулан гъваъ алдабгъну, паралич кайир дахънайи ахин Думу хъайи йишвахъинди ибхру.

⁵ Дурарин хъугъвал гъябкъю Исайи ищурайириз кІуру:

– Йиз бай, яв гунгъарилан хил алдабгъураза!

⁶ Мушваъ сакъюдар къанунчйир деънайи. Дурари чиб-чпикди фикир гъаІу:

⁷ – Му Касди гъаз мици кІура? Думу Аллагъдиз къаршуди улхура! Сар Аллагъдилан гъайри сарун шлихъан гунгъарилан хил алдабгъуз шул?

⁸ Хъа Исайи, Чан Рюгънахъди дишла дурарин кІван фикрар аьгъю дапІну, кІуру:

– Гъаз дицдар фикрар ичв юкІвариъ тІаърачва? ⁹ Паралич кайириз фу пуб рягъятди ву: «Яв гунгъарилан хил алдабгъураза», даршиш: «Гъудужв, яв ахин гъадабгъ ва гъарах?» ¹⁰ Инсаниятдин Бализ жилиин гунгъарилан хил алдабгъуз гъюкум айиб учвуз аьгъю хъпан бадали, магъа лигай – пну, Дугъу паралич кайириз:

¹¹ – Гъудужв кІуразавуз, гъадабгъну яв ахин, яв хулаз гъарах, – кІуру.

¹² Думу дишла гъудужвuru ва, гъадабгъну чан ахин, варидарин улхъантина гъудучІвну гъягъюру. Халкъди, гучІбаан зегъле дубшну, Аллагъдин тярифар апІури, гъамци кІуру:

– Учуз гъич зат мидиз ушар аьламат гъябкъюб дарчуз!

¹³ Иса хъана гъюлихъна удучІвuru, вари халкъ Дугъахъна гъюру, ва Дугъу дурариз аьгъювалар улупуру.

¹⁴ Саб йишвхъантина гъягъюрайиган, Дугъаз налукар уч апІрушв’ин деънайи Алфейин бай Левий кІуру кас рякъюру ва дугъаз кІуру:

– Узухъди гъач!

Думу, гъудужвну, Исайихъди гъягъюру.

¹⁵ Саб ражари Исайи Левийин хулаъ лисун апІурайи. Исайихъдина Чан ученикарихъди налукар уч апІрудари ва хъана гизаф гунагъкрари уъл ипІурайи, дурар гъаци Исайихъди хъахънайидар гизаф вуйи. ¹⁶ Фарисйирикан вуйи къанунчйири, Думу гунагъкрарихъди ва налукар уч апІрударихъди уъл ипІури дяркъну, Дугъан ученикариз кІуру:



– Мугъу налукар уч апІрударихъдина гунагъкрарихъди гъаз уъл ипІура?

¹⁷ Му гъебхъган, Исайи кІуру:

– Духтир сагъидариз ваъ, хъа аъзарлуйириз лазим ву. Узу мар-
пци касар дюз рякъюз хуз дуфнайир дарза, хъа гунагъкран.

Ушвар дисбакан гъюжат

¹⁸ Гъадму вахтна Ягъ'яйинна фарисйирин ученикари ушвар дисурайи. Сакъюдар адмийири Исайихъна дуфну, гъерхру:

– Ягъ'яйин ученикарина фарисйири ушвар дисури шулу, хъа Яв ученикари гъаз ушвар дисурадар?

¹⁹ Исайи дурариз кІуру:

– Сумчрин хълари, швушв хурайир чпихъди хъимбукъан гагъ-
ди, ушвар дисдар! ²⁰ Хъа дурарихъан швушв хурайир гужназ гъа-
дагъру вахт гъибди, хъа гъадму йигъан дурари ушвар дисиди.
²¹ Гъич сарира йирси палатдик цІийи парчайикан кадабтІну цІил
ктривур, даршиш цІилну, палатдиз зигури, урхъ хъана ахю
апІиди. ²² Гъич сарира таза чяхир йирси иржарихъ удрубзур, дар-
шиш таза чяхри иржар гъутІурчвиди, чяхирра удубзиди, иржар-
ра пуч хъиди. Таза чяхир цІийи иржарихъ убзру.

Султ йигъкан

²³ Султ йигъан Исайиз дяхин дубзнайи хутІлариантина гъа-
гъюб алабхъуру. Гъадмуган Дугъан ученикари дяхнин кІулар ул-
дутІуз хъюгъру.

²⁴ Гъаци гъябкъю фарисйири Исайиз кІуру:

– Лиг, гъаз мурари султ йигъан Къанунди гъадагъа дапІнайи
ляхин апІура? ²⁵ Дугъу дурариз жаваб туву:

– Мегер учву, Давудри, чаз ва чахъди хъайидариз гаш гъаб-
шиган, гъапІнуш Гирами китабарин гъурхундаринчва? ²⁶ Авиа-
фар кІуру ахю маллайин девриъ думу Аллагъдин хулаъ учІвну,
маллийирилан гъайри шликІа итІуз ихтияр адру, Аллагъдиз бахш
дапІнайи уълер гъадагъну итІбакан ва чахъ хъайидаризра тувба-
кан агъдаринчвуз?

²⁷ Исайи давам апІуру:

– Султ йигъ адмийиз дапІнайиб ву, хъа султ йигъаз адми –
ваъ. ²⁸ Гъаци вуйиган, Инсаниятдин Бай султ йигъ'инра Агъа ву.



*Гъебциу хил хъайир
сагъ апІуб*

3¹ Иса хъа ражарира мистаз гъюру. Душваъ хил деебщнайи сар кас айи. ² Сакъюдар адмийири, чпиз рябкъюри сар фужкІа гъаму султ йигъан сагъ апІидайкІан, кІури, ва гъаддилантина тахсир кипуз, Исайихъ ул хъипнайи. ³ Дугъу хил дебщнайи кас-диз кІуру:

– Варидарин улихъ дийигъ.

⁴ Хъа Исайи гъатмундариз кІуру:

– Султ йигъан гъапІну ккунду: уж’вал ясана писвал? Уъмур уьбхну ккундин, дарш пуч дапІну?

Хъа дураар ккебехъну гъузнийи. ⁵ Исайи хъял кади ул дураарилан илбицуру ва, дураарин инсафсуз юкІвар вуйивалин хажалат зигури, гъадму адмийиз кІуру:

– Яв хил гъачІабкк.

Дугъу хил гъачІабккуру, ва му хилра гъатмунубси сагъ шулу.

⁶ Хъа фарисйири, удучІвну, гъадму саяът Гъироддин терефкра-рихъди, Иса фици пуч апІуруш, йикърар йитІуру.

Ученикар Исайилан илтІишуб

⁷ Иса Чан ученикарра хъади гъюлихъна гъюру. Дугъахъди гизаф къадар халкъар Галилей ва Ягъудия уьлкйириан хъайи. ⁸ Дугъу гъапІкъандарикан деебхъну Ерусалимдиан, Идумея уьлкейиан, Ярдан нирин гъатмуну патариан, Тир ва Сидон шагъ-раринишвариан гъатар-гъатарди адмийир Дугъахъна ахмиш шуйи. ⁹ Гизаф халкъ уч духънайивализ дилигну, дураарикк Учв ккадрахъбан бадали, Дугъу Чан ученикариз лютке гъязурди гъитуб табшурмиш апІуру. ¹⁰ Дугъу гизафдар сагъ гъапІнийи, гъаддиз ищурайидар Гъадгъак кучузкъан шулуш кІури, Исайилан илтІишуйи. ¹¹ Гъар ражари жинариз Думу рякърубкъан, дураар Дугъан улихъ машнахъди икрамназ дахъуйи ва гъамци кІури чІигъар апІуйи: «Уву Аллагъдин Бай вува!» ¹² Хъа Дугъу ижмишнаан дураариз, Учв фуж вуш, ашкар апІуб гъадагъа апІуйи.



ЙицИикъюр вакил ктагъуб

¹³ Иса, Чав дих дапІну ктагъдарра, хъади дагъдиина улдучІу-ру. ¹⁴ Дурар йицИикъюр кас вуйи, Дугъу дурариз Чан вакилар кІуйи. Дурар Дугъахъди гъаммишан духъну ккундийи. Дугъу дурар Ужувлан хабар рабгъуз гъаъди, ¹⁵ ва дурариз жинар утІур-ккуз шлу гъюкум тувди. ¹⁶ Магъа Дугъу ктагъу йицИикъюр: Симон (Дугъу мугъаз Петр кІуру ччвур тувнийи), ¹⁷ Зеведейин бай Якъуб ва Якъубдин чве Югъан (Дугъу мурариз «Воанергес», яна «Къюркълин цІин баяр» кІуру ччвур тувнийи), ¹⁸ Андрей, Филип, Варфоломей, Матта, Фома, Алфейин бай Якъуб, Фадей, Кананит кІуру лакІам хъайи Шимон, ¹⁹ ва хъасин Иса масу туву Искариот кІуру лакІам хъайи Ягъуда.

Жугъдарин ахъюдари, Исайик жин ка, пуб

²⁰ Мурар хулаз хътакуру. Хъана халкъ уч шулу, Исана Чан ученикар ушв гъибтукъан хъуркънадади. ²¹ Дугъан багахълуйириз мидкан гъеабхъган, дурар дуфну, Иса гужназ мушв'ан хъади гъагъюз ккун шулу, фицики дурари, Думу абдал духъна, кІуйи.

²² Ерусалимдиан гъафи къанунчйири кІуйи:

— Мугъаъ Велзевул убчІвна! Мугъу жинар дурарин ахъюри-хъан вуйи къувватниинди ктаура.

²³ Гъадмуган Исайи дурариз Чахънаси дих дапІну, тахалусариинди кІуру:

— ШейтІнихъан шейтІан фици утІубккуз шулу? ²⁴ Эгер пачагълугъдин айтІ дявйир аш, дициб пачагълугъ сагъди гъубзидар. ²⁵ Эгер хизандин айтІ дявйир аш, дициб хизан сагъди гъубзидар. ²⁶ Эгер шейтІан учв чаина гъедебгнуш, диди чав чахъди дяви гъубхнуш, дидхъан чан-учвди гъубзуз хъибдар — дидин ахъир хъибди. ²⁷ Сарихъанра, гуж кайирин хулаз дуфну, душв тІараш апІуз хъибдар — эгер эйси йитІну адарш; гъийитІган, хал тІараш апІуз шул. ²⁸ Гъякъ кІуразагъуз: адмийири Аллагъдиз фициб къаршу гаф гъапишра, варибдилан хил алдабгъиди, ²⁹ хъа Гирами Рюгназ къаршу гаф гъапирилан гъич зат, саб вахтнара хил алдабгъидар, дугъан гунагъ гъаммишандиз гъубзди!

³⁰ Адмийири: «Мугъаъ жин убчІвна» кІурайиган, Исайи гъаци гъапнийи.



Исайин хизан – чан ученикар

³¹ Хъасин Дугъан дадана чвйир гъюру; чІатинди дугъужвнами-ди, дурари Дугъаз гъач пуз гъаъру. ³² Дугълан халкъ илтІибшна-йи, ва Дугъаз гъапнийи:

– ЧІат, ключейиъ Яв дада, чвйир ва чйир дугъужвна, Уву гьерхра.

³³ Исайи дурариз жаваб туву:

– Йиз дадана чвйир фужар ву? – ³⁴ Чалан илтІишнаидарилан ул илбищну, Дугъу кІуру:

– Магъа Йиз дада ва чвйир! ³⁵ Аллагъдин гаф тамам апІрур Йиз чвера, чира, дадара вуйиз.

Тум убзурикан тахалус

4 ¹ Исайи хъана гъюлихъ агъювалар улупурайи. Дугълан гъад-мукъан халкъ илтІибшнайки, Думу люткейиъ зуз мажбур шулу, ва лютке гъюл’инаси цІиб хъапІру, хъа халкъ гъюлихъ гъузру. ² Исайи дурариз тахалусариинди гизафдарикан агъювалар тувуйи, ва Чан улупбарий кІуйи:

³ – Хъебехъай: нежбер тум убзуз удучІуру. ⁴ Убзурайиган, гъа-цІар удар рякъюхъ дахъру – дурар, жакъвар дүфну, удуру. ⁵ Сакъюдар удар гъван ккайи, руг цІибтІан алдру йишв’ин дахъру, ва дурар ухди ктучІуру, гъаз гъапиш ругдин гъат чІиллиб вуйи. ⁶ Ригъ гъапІган, дурар чурхуру ва, ччивар зяифди хъпаз лигну, ерццуру. ⁷ ГъацІар удар азарин тумрягъ гъяхъру, ахю гъахъи азари дурар ккаъру, ва дяхни кІул апІдар. ⁸ Хъа жара удар авадан ругдик кахъру, ктучІуру, ахю шулу ва сумчІур, йирхъцІур ва варж ражари артухъ бегьер тувру.

⁹ Хъасин Исайи гъапи:

– Шлин ибариз ебхъураш, гъит ебхъри!

Исайи тахалусдин мяна ачухъ апІуб

¹⁰ Чпи ялгъузди гъузиган, йицІикъюринд ученикарина Исайихъди хъайидари Дугъхъан, гъаз гъамци, тахалусариинди кІу-раш, гьерхру.

¹¹ – Учвуз Аллагъдин Паччагълугъдин сир агъю хъуб тувна-чвуз, – кІуру дурариз Исайи, – хъа агъдрудариз тахалусариинди



кІура. ¹²Фицики дурар лигури шулу, хъа рябкъюрдар, хъпехъури шулу, хъа гъавриъ ахъурдар. Жараси вуйиш, дурарихъан Аллагъ-дихъинди илтГикІуз шуйи ва дурарилан хил алдабгъидийи.

***Тум убзрурикан вуйи
тахалус ктибтуб***

¹³Хъа Дугъу дурариз кІуру:

– Мегер учву гъаму тахалусдин гъавриъ ахъундарнучва? Хъа учву жара тахалусарин фици гъавриъ ахъдичва? ¹⁴Убзрури Аллагъдин гаф убзуру. ¹⁵ГъацІар адмийир рякъюхъинди дахъу удра-риз барабар ву. Дурариз Аллагъдин гаф ебхъуру, ва гъадму сѣаѣт, иблис дүфну, дурарин кІваъ гъубзу гаф гъитІибкІуру. ¹⁶ГъацІар адмийир гъван ккайи йишв’ина ахъу удрариз барабар ву. Дурари, гаф гъеѣбхъубси, дишла шадди къабул апІуру. ¹⁷Хъа дурарикк ччив ккадар, гъаддиз дурар цѣиб вахтназтІан вуйидар дар. Аллагъдин гафналантина чпихъ хъергруган, ясана саб хатІа-бала гъядябхъруган, дурар гъадму сѣаѣт гафнахъан гъудучІвур. ¹⁸ГъацІар азаригъ гъяхъу удрариз барабар ву. Мурар гаф ебхъурдар ву, ¹⁹хъа гъар йигъандин гъайгъушнари, девлетнахъ хъергували ва жара тямгъари Аллагъдин гаф кІваълан гъапІуз гъитру, ва диди бегъер хури шулдар. ²⁰Хъа гъацІар авадан ругдик кахъу уд-рариз барабар ву. Мурар гаф ебхъурдар ва думу къабул апІурдар ву, ва диди саспиган сумчІур ражари, саспиган йирхъцІур ража-ри, хъа саспиган варж ражари артухъ бегъер хури шулу.

***Учвуз айиб
ишлетмиш апІури гъузай***

²¹Исайи хъана дурариз кІуру:

– Чирагъ хулаз, дид’ин гъаб иливуз, ясана краватдикк ккивуз, хруб вуйин? Ваъ, думу чан йишв’ин дивру! ²²ЧІатинди удудубчІвди гъубзру фукІа жиниб адар ва фукІара гъитІибкІнаиб адар. ²³Шлик ибар каш, гъит ебхъри!

²⁴Хъа Дугъу гъамцира кІуру:

– Учвуз ебхъурайибдиз фикир тувай. Фициб уълчмейинди учву ебцураш, гъаѣбдиинди учвузра ебѣиди ва артухъдира кади иливиди. ²⁵Шлиз аш, дугъаз хъана тувди, хъа шлиз адарш, айиб-ра тадабгъиди.



Хъубкъру удрикан тахалус

²⁶ Дугъу кІуру:

– Аллагъдин Паччагълугъ, думу фициб ву? Думу адмийи руг-диз тум гатІабхъувалсиб ву. ²⁷ Йишвну адми ахуру, йигъ шулади гъудужвuru, хъа тум гъадму вахтна ктубчІвuru ва ахю шулу – хъа думу фици ахю шулаш, адмийизра агъдар. ²⁸ Ругди чав-чалан бегъер хуру: сифте чар ктубчІвuru, хъа кІул апІуру, хъасин кІул удрарихъди абцІру. ²⁹ Удар хъубкъиган, адми дишла дагърихъан хъчІихуру, гъаз гъапиш иган хъубкъна.

Диликан тахалус

³⁰ Исайи хъана кІуру:

– Аллагъдин Паччагълугъ фтихъ тевуз шул? Ясана фициб тахалусдиинди дидкан пуз шул? ³¹ Думу дюн'яйиин варитІан бицІи дилихъ тевуз шул. ³² Хъа думу кивган, ктубчІвuru ва бистниъ айидарик варитІан ахю шулу. Дид'ин гъацисдар ахю кюлер илиршуруки, дурарин сирнарикк жакъварихъанра кмиди дусуз шулу.

³³ Гъамцдар гизаф тахалусариинди Дугъу дурарихъан аннамиш апІуз шлукъан агъгювалар улупуйи. ³⁴ Тахалусариинди дарди Дугъу фукІара кІурдаи, хъа Учв Чан ученикарихъди гъузиган, дурариз вари ктибгуйи.

Исайи тІурфан дебккуб

³⁵ Гъадму йигъан хябяхъган, Дугъу дурариз кІуру:

– Гъачай, гъюлин тмуну гъирагъдихъинди сирнав апІухъа.

³⁶ Дурар, халкъ гъитну, Исайихъди люткейиъ эъру. Дурарихъди жара люткйирра хъайи. ³⁷ Гужал микІ утІубччвuru ва лепйир люткейикан йивури, думу шту абцІрайи. ³⁸ Иса люткейин къялхъан йишваъ, кІуликк гутара квивну даахнайи. Люткейиъ айидари Думу хъиргру ва кІуру:

– Мялим! Ухъу ккахърайиваликан Увуз вижна ктарнуз дарш?!

³⁹ Гъадмуган Думу гъудужвну, микІлаз сикин хъуз амур апІуру ва штуз кІуру:

– Сикин йибхъ! Мирибшван!

⁴⁰ МикІ сикин шулу, ва архаинвал абхъру.



– Гъз гъамкъан гучІбяхяр вучва? – кІуру дурариз Исайи. – СацІибкъан хъугъвал адаринчвуз дарш?

⁴¹Дурарик лап яман гучІ кабхъру, ва чиб-чпикна кІуру:

– Му фуж ву, эгер микІра, гьюлра Мугъахъ хъпехъураш?

Жинар кайир сагъ апІуб

С¹Дурари гьюлин тмуну гъирагъдихъна Герасин юрдназ сир-нав апІуру. ²Иса люткейиан удучІвубси, Дугъан гъаншаризди накъваригъ яшамиш шулайи жинар кайи адми утІурччвурву. ³Думу сарихъанра дирккуз шуладайи – гъеле зунжрарииндикъан. ⁴Дугъан хилар-ликар зунжрарихъди швнуб-сабан гъийитІ-нийи, аммаки дугъу зунжрар ва гъялкъийир къатІар апІуйи – гъич сарихъанра думу дерккуз шулдайи. ⁵Зат сикин дарди йигъ-йишв накъварин хъарар-дюрхъяригъ ва гъярар-тепйиригъ дугъу чІигъар апІуйи ва учв гъванарикан йивуйи.

⁶Ярхлаан Иса гъяркъюбси, думу Дугъахъна жаргъну дүфну, икрам апІури, къамкъариинди дахъру ⁷ва ахъю дихниинди кІуру:

– Яв узухъди фу вуяв, ВаритІанзаанур, Аллагъдин Бай Иса? Аллагъисан, Увуз миннат вуйиз: йиз зегъле мабхан! ⁸Исайи: «УдубчІв гъаму адмийиан, чиркин рюгъ!» – гъапиган, диди гъаци гъапнийи. ⁹Хъа Исайи дугъхъан гъерхру:

– Ччвур фуж вуяв?

– Йиз ччвур къшум вуйиз, гъаз гъапиш учу гизаф жинар вуча, – жаваб туву дугъу. ¹⁰Жинар, му юрдариан чпи муутІур-ккан кІури, Исайиз миннат апІуз хъюгъру.

¹¹Хъа душвахъ таблик силарин ахъю лиж дарабгънайи.

¹²– Учхъан силариъ учІвуз шлуси, учу гъадраризди гъягъюз гъит, – кІури, жинари Исайикан тІалаб апІуру.

¹³Дугъу ихтияр тувру. Ва адмийиан удучІву чиркин рюгъяр силариъ учІвру. Хъа силарин лиж гъарзарилансина гъюлизди убсру ва ккабхъру. Дурарин къадар къюд агъзурихъна вуйи.

¹⁴Силарин габнари, жаргъну душну, шагъриъ ва гъирагъариъ айи гъулариъ, гъабхъибдикан ктибтуру. Агълар, фу гъабхънуш, лигуз гъюру. ¹⁵Дурар Исайихъна гъюру ва, фу лигурва: къушумкъан жинар кади гъашир, палтар алди, чан фикрихъ хъади деъна. Дурарик гучІ кабхъру. ¹⁶Му аьлаMAT гъябкъдари дурариз,



жинар кайирикан ва силарикан фу гъабхънуш, ктибтнийи.
 17 Гъадмуган Исайикан дурари, чпин юрдаринан удучІвну гъагъуб, ккун апІуру.

18 Иса люткейиъ эърайиган, чакан жинар ктІурккури учвра гъадагъуб ккун апІуру.

19 Хъа Дугъу ихтияр тувундайи.

– Хулаз гъарах явдарихъна. Аллагъди фици яв язухъ гъизигнуш ва Дугъу увуз гъапІубдикан дурариз кидибт, – кІуру Исайи.

20 Думу гъагъюру ва ЙицІубшагърин юрднан агълариз Исайи чакан гъапІнуш, ктибтуру – вари аълаамат гъахънийи.

***Ягъирин риш чІиви
 ва ицІурр сагъ апІуб***

21 Исайи хъана гъамуну гъирагъдихъна сирнав гъапІиган, Дугълан ахъючІвеъ адмийир илтІишнийи. Иса гъирагъдихъ гъузнайи.

22 Дугъахъна жугъдарин мистан ахъюр, Ягъир кІурур, гъюру. Иса гъаркъюбси, думу Дугъан ликарикк икрамназ дахъру 23 ва, Дугъкан миннат апІури, кІуру:

– Йиз риш йикІура. Миннат вуйиз, дуфну дугъ’ин хилар илив, думу сагъ хъиди, чІивиди гъузди.

24 Иса дугъахъди гъагъюру. Дугъахъди гизаф халкъра гъабгъюрайи ва юкъуб тереф Думу къялаъ тІаънайи.

25 Дураригъди сар дишагълира гъайи. ЙицІикъюд йисандин арайиъ дугъан ифи хътабтІурадайи. 26 Фукъан хъюгънийишра, гъич сар духтрихъанра думу сагъ апІуз гъабхъундайи. Дугъу чаз айи-адруб вари харж гъапІнушра, дугъаз кюмек гъабхъундайи, хъа гъял айибтІан пис гъабхънийи. 27 Дугъаз Исайикан гъеебхъиган, думу гужназ адмийиригъ гъючІву ва, Исайин къялхъянди дуфну, Дугъан ккурттарик куркІу, 28 фицики дугъу фикир дапІнайи: «Эгер узу Мугъан ккурттарик саб тикисикъан куркІиш, сагъ хъидизу». 29 Гъадму саяът дугъан ифи хътабтІуру, ва дугъаз чан вари жан сагъ хъувал гъисс шулу. 30 Исайиз дишла Чаан къувват удубчІубуб агъю шулу ва, халкъдихъинди илтІикІну, гъерхру:

– Узук фуж куркІну?

31 – Рябкъюрадарнуз, учІукъну, халкъди Уву фици хъуржраш, хъа Узук фуж куркІну кІури, гъерхрира ава! – кІуру Дугъаз



ученикари. ³²Хъа Дугъу ул алдатбиинди Чак куркІур агурайи. ³³ГучІ дубхънайи ва гукІнишин кабхънайи дишагълийи, чав гъапІубдин гъавриъ ахъну, халкъдигъян гъюдучІвну, икрам апІури, Исайин ликарикк ккархъну, вари вуйибси ктибтуру. ³⁴Дугъу дишагълийиз кІуру:

– Йиз риш, уву яв хъугъвали сагъ гъапІунву. Архаин духъну гъарах, ва сагъвалиъ хъидива.

³⁵Исайи му гафар кІурамиди, мистан ахъюр вуйи Ягъирин хул’ан адмийир дуфну кІуру:

– Яв риш гъакІну. Мялим инжик мапІан!

³⁶Хъа Исайи дурарин гафариз фикир тутрувди, мистан ахъюр из кІуру:

– ГучІ мапІан, анжагъ хъугъну гъуз!

³⁷Дугъу Петризна, Якъубдизна, Якъубдин чве ЮгъандизтІан ктарди, сарун саризра Чахъди гъюз ихтияр тувундайи. ³⁸Дурар мистан ахъюрин хулаъ учІвру. Исайиз, душваъ гъалабулугъ ади, яманди ишурайидар ва ишлар апІурайидар рякъюру.

³⁹– Учву гъаз дерд зигурачва, – кІуру учІву Исайи. – Риш дукІнадар, хъа даахна.

⁴⁰Дурар Дугъ’ин аълхъюз хъюгъру. Хъа Дугъу дурар вари адауру. Чахъди Чан ученикарна шуран адашна дада гъадагъну, риш дитнайи хулаъ учІвру. ⁴¹Шуран хил дибисну, Дугъу дугъаз кІуру:

– Талифа, куми! (яна «Риш, увуз кІураза, гъудужв!»)

⁴²Риш дишла гъудужвuru ва гъягъюз хъюгъру. Дугъан йицІи-къюд йискъан вуйи. Вари гъах гъахънийи. ⁴³Исайи мидкан саризра дарпуб ижмишнаан ккун апІуру ва, шураз ипІруб тувай, кІуру.

Иса Чан гъахи шагъриз гъягъюб

6 ¹Душв’ан удучІву Иса Чан гъахи шагъриз гъягъюру. Дугъахъди Чан ученикарра хъайи. ²Султ йигъан Исайи мистаъ аьгъювалар улупуз хъюгъру. Дугъахъ хъпехъурайи гизафдари, мюгътал духъну, кІуйи:

– Гъамгъан гъаму аьгъювалар наънан ву? Мугъаз мициб фъгъум шли тувна? Гъамцдар аьлааматнан ляхнар Гъамгъан хилариинди фици шула?! ³Му харатчи уста, Мар’ямдин Бай, Якъубдин,



Юсуфдин, Ягьудайин ва Симондин чве дарин? Мугъан чйир гьамшваъ, ихъ арайиъ, адаринхъа?

Гъаци вуйиган, дуариз Исайихъ хъугъуз ккунди адайи.

⁴ – Гъюрмат адру пайгъамбар хъуб мумкин дар, – кІуру Исайи, – хъа чан багъри шагъриъ ва хулаъ, жвуван багахълуйиригъ ва хизандиъ пайгъамбриз гъюрмат ади шулдар.

⁵ Гъаддиз Дугъхъан душваъ, сакъюдар ищцурайидариин хилар иливну сагъ гъапІдар ктарди, сану сабкъан аьламат улупуз гъабхундайи. ⁶ Думу дуарин хъругърайивалиин мюгътал духънайи.

Хъасин Думу гъул’ан-гъулаз гъягъюри, адмийириз аьгъювалар туври шулу.

⁷ Исайи Чахъна йицІикъюрид вакилариз дих дапІну, дуариз чиркин рюгъяр утІурккуз шлу гъюкум тувну, къю-къюрди аьгъювалар улупуз гъаьру. ⁸ Дугъу дуариз, чумакъ ктарди, фукІара гъададабгъуз амур апІуру: я уъл, я тавра, я пул – ⁹ анжагъ чпин ликариин али шаламартІан.

– Я гъич саб жара палатра магъадабгъанай, – кІуру Исайи дуариз. – ¹⁰ Учву фунуб гъулаъ къабул гъапІиш, гъадму йишвариан гъягъяйизкъан, гъадушваъ гъузай. ¹¹ Хъа учву фунуб йишваъ-вушра къабул дарапІиш ва учвухъ хъебехъиш, душв’ан удучІвну гъягърудари, ичв ликарик кайи бишируг кадабхъай. Гъит му дуариз чпиин улубкърубдин улихъмиди дебккрайи лишан ибшри.

¹² Дуар гъягъюру ва, адмийир чпин гунгъариин швумал хъпан бадали, дуариз аьгъювалар улупуру. ¹³ Дуарари гизаф жинар утІурккуру ва, хифарин ччим ктатури, хайлин ищцурайидар сагъ апІуру.

*Гъирод паччагъди,
Иса штуан апІру Ягъ’я ву кІури,
гъисаб апІуб*

¹⁴ Чан нубатнаъ Исайикан Гъирод паччагъдиз ебхъуру, гъаз гъапиш Дугъан аваза варишвариъ атІабгуру. ГъацІари: «ДукІнайи штуан апІру Ягъ’я чІиви гъахъну ва гъаддиз аьламатар улупура» – кІуйи. ¹⁵ Жарадари: «Думу Ил’яс ву» – кІуйи, хъа шубурпидари: «Думу кюгъне пайгъамбрарикан сарсир ву» – кІури тасдикъ апІуйи. ¹⁶ Гъамци гъеебхъу Гъиродди: «Узу кІул алдабтІу Ягъ’я чІиви гъахъну» – гъапнийи.



Штуан апІру Ягъ'я йикІуваликан

¹⁷ Гьиродди чав буйругъ тувну, Ягъ'я дидисну, чан чве Филлипин хпир Иродиадаин кІуллан дустагъдиъ итру. Хъасин Гьиродди Иродиада чаз шивди дитний. ¹⁸ Фицики Ягъ'яин Гьироддиз: «Яв чвуччвун хпир увуз хай шулдар» – гъапнийи. ¹⁹ Гъамци гъапну кІури, Иродиадаи Ягъ'яин хъял иливнийи ва дугъаз думу йикІуз ккун гъабхънийи, амма шуладаи, ²⁰ гъаз гъапиш Ягъ'яин хъян Гьироддиз гучІуйи, фицики дугъаз думу гъакълу ва гирами кас вуйивал агъяини ва, гъаддиз, думу уърхюрайи. Гьирод Ягъ'яин агъювалар улупбахъ, саспиган дуарикан учв инжик шулушра, иштагъниинди хъпехъуйи.

²¹ Ужуб дюшюш ккабхъру: Гьироддин бабкан гъахи йигъ улубкъну ва гъаддиз гьоре гешт хъапІуз ханар-беглар, юзбашйир ва Галилей уълкейин абхюдар уч апІуру. ²² Думу шадлугъназ ялхъвнар апІуз Иродиадаин ришра гъюру. Дугъан ялхъван Гьироддиз ва хялариз гизаф бегелмиш шулу ва паччагъди шураз кІуру:

– Узкан увуз фу ккундуш вари туварзавуз! – ²³ Хъа паччагъди ху апІуру. – Фу ккун гъапиш, вари тувурзавуз, гъеле йиз айи паччагълугъдин гъацІ пай вушра.

²⁴ Думу шуру душну дадайихъан гьерхру:

– Фу ккун апІуза?

– Штуан апІру Ягъ'яин кІул, – жаваб тувру Иродиадаи.

²⁵ Шуру, паччагъдихъна душну:

– Узуз штуан апІру Ягъ'яин кІул ленгерийиъди ккундузуз, думу узуз гъаму сьяат ча! – кІуру.

²⁶ Паччагъ яманди пашман шулу, хъа чав хяларин улихъ ху апІбаз лигну, дугъхъан, ккун гъапІуб тамам дарапІди гьибтуз гъабхъундаи. ²⁷ Дугъу дишла эскер гъаъну, чахъна Ягъ'яин кІул хуз буйругъ тувру. Эскри дустагъдиъ Ягъ'яин кІул алдабтІуру, ²⁸ ва ленгерийиъди кІул дубхну, шурахъна тувру, хъа дугъу – дадайихъна. ²⁹ Мидкан агъю гъабхъи Ягъ'яин ученикари дугъан жандак гъадабгъуру ва кивру.



*Исайи хьуд агъзур кас
тухъ апІуб*

³⁰ Вакилар Исайихьна хътакуру ва Дугъаз чпи гъапІарикан ва туву агъюваларикан варибдикан ктибтуру. ³¹ Дугъу дура-
риз кІуру:

– Хъа гъамус, адмийир адру фунуб-вущра йишваз гъягъиди-
хъа, гъадушваъ ялгъузди гъузай ва сацІиб рягъятвал гъадабгъай.

Гъаз гъапиш, дураар айишваъ гизаф халкъ айи, дураариз гъеле
уъл ипІузкъан мажал шуладайи. ³² Гъаддиз дураар люткейиъди
халват йишваз гъушу. ³³ Гъаци вущра гизафдариз дураар лютке-
йиъди гъягъюри рякъюру, фужар вуш, агъю шулу, ва гъюлин
гъирагъ вуйибси вари шагъриан адмийир хъергру ва вакилартІан
ухди гъюру. ³⁴ Люткейиан удучІву Исайиз абхючІвеъ халкъ ря-
къюру. Дугъаз дураарин язухъ шулу, гъаз гъапиш дураар марчч-
лихъан хъгру марччарси айи. Дугъу дураариз гизаф ляхнарикан
ктибтуру.

³⁵ Йигъар хябяхъ шулайи, ва Дугъан ученикари, багахьна дүф-
ну, кІуру:

³⁶ – Мушвайишв ичІи йишв ву, ва сарун йигъарра хябяхъ ву,
мурар деет, гъит багахъ гъулар-хулариз гъарахри, чпиз ипІруб
гъадабгъри.

³⁷ – Учву дураариз ипІруб тувай, – кІуру Исайи.

– Гъамус учу, душну, дураариз уъл гъадабгъураин? Ухъу вари
саб вазли гъилихишра, гъациб пулихъ дураариз уъл гъадабгъну
удудукъур! – кІуру вакилари.

³⁸ – Учвухъ фукъан уъл хъачвухъ? – пну, гъерхру Исайи. – Гъа-
рахай, лигай гъеле.

Дураар лигуру ва кІуру:

– Хъуб уълна къюб балугъ.

³⁹ Гъадмуган Дугъу дураариз, халкъ десте-дестеди чру укІ’ин
дитай, кІуру.

⁴⁰ Халкъ хъу-хъуцІур ва варж-варж кас ади, жергйириъди
деъру.

⁴¹ Исайи, хъуб уълна къюб балугъ гъадагъну, завузди дилиг-
ну, Аллагъдин ужувлакк ккахъри, дупну, уълер гъудутІну, халкъ-
диз пай апІуз ученикарихьна тувру. Дугъу варидаригъна къюб



балугъра пай апІуру. ⁴² Вари халкъди ипІуру, тухъ шулу ⁴³ ва балугъаринна уьлин хъригъу къацІари йицІикъюб тавра ацІру. ⁴⁴ Хъа вари гъипІдар хъуд агъзур кас вуйи.

Иса штуинди гъягъюб

⁴⁵ Мидин къяляхъ Исайи, Чав сабан халкъ гъаъри имиди, Чан ученикариз люткейиъ эъну, гъатмуну гъирагъдихъ хъайи Вифсайда гъулаз сирнав апІуб амур апІуру. ⁴⁶ Халкъ деетну, Думу ккарагуз дагъдиз удучІуру.

⁴⁷ Хябяхъдин вахт дубхънайиган, ученикар айи лютке гъюлин гъацІ къяларий айи, хъа Иса сарна-сарди гъирагъдихъ гъузнийи.

⁴⁸ МикІлаз къаршуди сирнав апІбу къувватнахъан душнайи ученикар дяркъну, Иса, акв алабхъуради, гъюлилантина дурарихъна гъягъюру. Думу дурарин люткейиз багахъ шулайи. ⁴⁹ Иса гъюлленмина гъюри гъяркъдариан, думу чпиз гъугъубжвурайи гъаранту вушул, пну, варидариан сабпну гъарай утІубччвур, ⁵⁰ гъаз гъапиш дурариз, Думу гъяркъюбси, гучІ гъабхънийи. Хъа Иса дишла дурарихъди улхуз хъюгъру:

– ЮкІв ижми апІинай, Узу вуза. ГучІ мапІанай! – ⁵¹ пну, дурарин люткейиъ учІвган, микІ яваш гъабхъи. Мици хъували дурар хъана артухъ гъах апІуру. ⁵² Уълерихъди гъабхъи аьламатнан дурар гъавриъ ахъундайи, ва дурарин юкІвар курди гъузнийи.

⁵³ Сирнав апІурайидар Геннисарет юрдназ гъюру. ⁵⁴ Дурар люткейиан эдеубси, гъирагъдихъ хъайидариз Иса аьгъю шулу, ⁵⁵ ва жаргъну душну, варишварий мидкан хабар ипру. Думу наан аш деебхъну, дурари гъадиана ахнарииндира кмиди ищцрудар хуйи.

⁵⁶ Иса наанди гъушишра: гъулариз, шагърариз, ятгъариина – варишварий ищцурайидар духну дитуйи ва Дугъкан Чан ккурттарин канчІарик куркІузкъан гъитуб тІалабар апІуйи. Вари Дугъак куркІрудар сагъ шуйи.

Инсанари деркку аьдатартІан

Аллагъдин законар заан ву

7 ¹ Ерусалимдиан Исайихъна саб къадар фарисийрна къанунч-ийр гъюру. ² Дурариз ученикарикан сари джжрикІу хиларихъди ипІури гъябкънийи. ³ Хъа фарисийринра, вари жугъдаринси, чпин абйириланмина гъубзнайи хъуршлихънакъан хилар



дижрикИди улихъ дедреъру аьдат айи. ⁴Базариан гьафидари сабан хилар дижрикИкъан гагьди уъл ипИдар. Гьамцдар хъана гизаф аьдатар дурари уърхюйи, мисалназ, захар, гажнар ва йифрин гьаб-гъажагъ жикИбан аьдатар.

⁵Фарисйирин кьанунчйири Исайихъан гьерхру:

– Яв ученикари абйирин аьдатар гъаз хъаърадар? Хилар дижрикИди уъл ипИура.

⁶Хъа Дугъу дурариз жаваб тувру:

– Гирами китабариз Ишяя пайгьамбри учвкан, кьуб маш гъайидарикан, ужуди гъапну:

«Гьаму адмийири Узуз гьюрмат ушвниинди апИура,
хъа дурарин юкИвар Узхъан ярхла ву.

⁷ Давди дурари Узуз икрам апИура,

фицики дурари инсанарин аьдатар уърхюз улупура».

⁸Учву адмийири ктагъу кьайдйирихъан хъичИхначва, хъа Аллагьдин табшуругьар тина апИурачва. ⁹Учву гьисаб апИурашалчва: ичв кьайдйир тамам апИбан бадали Аллагьдин табшуругьар батИул апИуб фагьумлу ляхин вуйич, кИури! – давам апИуру Исайи.

¹⁰– Магъа мисал. Мусайи гъапну: «Адашдизна дадайиз гьюрмат апИинай» ва «адашдизна дадайиз люкънар апИрур аьжализ лайикъ ву». ¹¹Хъа учву фу кИури шулчва? Эгер сари чан дадайиз вая адашдиз «Узу увуз буржлу вуйиб Аллагьдиз гьурбан гъапИунза», гъапиш, ¹²дугъхъан сарун чан адашдизна дадайиз кюмек дарапИрира гъузуз шулу, кИурачва. ¹³Гьамци учву Аллагьдин гаф ичв аьдатназ илтИибкИунчва ва наслариз гъаци ктибтуручва. Гьаму мисалназ ухшар гизаф чИуру ляхнар апИури шулчва.

¹⁴Исайи, хъана Чахъна халкъдиз дих дапИну, кИуру:

– Вари узухъ хъебехъай ва гъаври йихъай. ¹⁵Инсандиъ чИатан убчИвру гьич сабдихъанра думу чиркин апИуз даршул. Инсандиан удубчИвруб – магъа думу чиркин апИруб. [¹⁶]*

¹⁷Думу, халкъ гьитну, хулаз гъафиган, ученикари Дугъхъан гьадму гафарин мяна ачухъ апИуб ккун апИуру. ¹⁸Дугъу дурариз ктибтуру:

– Учву гьамдин гъавриъ ахъраданчва? Инсандиъ чИатан убчИвру гьич сабдира думу чиркин дарапИрайивал рябкъюраданчвуз?

*7:16 Грекарин саспи БикИбариз гьамци кИура: «Ибар кайириз гьит ебхъри».



¹⁹ Фицики думу адмийин кІваз гъябгъюрадар, хъа – фуниз, ва хъасин удубчІвурѹ (Гъамдиинди Дугъу ипІруб вари марщиб вуйивал улупура). ²⁰ Инсандиан удучІврѹдари, – кІуру Исайи, – думу чиркин апІуру. ²¹⁻²² «Самбал алдапІувалар», яна хил’ан адахъувалар, тІафалвалар, йивну йикІувалар, къяппавалар, тямягъкарвалар, угъраш’валар, инсафсузвалар, машнаъ ягъ адрувалар, гъанихвал ва хъял, футна, фурс, ахмакъвалар – гъамрарихъна хру пис фикрар инсандин кІваан удучІвурѹ. ²³ Гъаму вари писвалар инсандин айтІан удучІвурѹ ва дурари инсан чиркин апІуру.

Исайи жугъуд даруриз кюмек апІура

²⁴ Гъадму йишвар дирчну, Иса Тир юрднан жилариина гъягъюру. Душваъ Думу садар хулариф дергру. Дугъаз мидкан гъич саризра аьгъю дубхъну ккундайи, аммаки гъитІибкІну гъибтуз гъабхъундайи. ²⁵ Исайикан чиркин рюгъ убчІвнайи сар шуран дадайиз аьгъю шулу. Думу дишла Дугъахъна гъюру ва ликарикк, икрам апІури, ккархъру. ²⁶ Хъа думу дишагъли жугъуд дайи, думу Сирофиникияйин миллетдикан вуйи. Дугъу Исайикан чан шур’ан жин утІубккуб тІалаб апІурайи.

²⁷ Исайи гъапи:

– Сифте баяр-шубар ацІри. Дурарихъан тадабгъну, уъл хуйириз ккипуз хай даршул.

²⁸ Хъа дишагълийи кІуру:

– Йиз Агъа, хуйирира баяр-шубари тадахъу уьлин урklar итІуру, аьхир.

²⁹ – Яв гъамциб жавабназ лигну увхъан мясляатниинди хулаз гъягъюз шулвухъан. Яв шур’ан жин удубчІвну, – кІуру Исайи.

³⁰ Фу лигурва, хулаз хътаку дишагълийиз чан риш, сагъ духъну, ахниъ дахънади рякъюру ва жинра дугъ’ан удубчІвна.

Исайи кар сагъ апІуб

³¹ Тир юрднан жиларилан къяляхъ хътаку Иса Сидон ва ЙицІубшагърин жилариланмина Галилей гъюлихъинди гъюру. ³² Дугъахъна кар ва цІибтІан улхуз даршлу сар кас хъади гъюру, дугъ’ин хилар иливуб ккун апІуру.

³³ Исайи думу халкъдихъан гъадауру, дугъан ибариф Чан тІубар урчвру, хъасин Чан тІубарик шуруш кабтІну, дугъан



мелзнак кучру. ³⁴ Хъа завузди дилигну, дериндиз ил хъадабгъну, кІуру:

– Эффата! (яна «Арщ!») ³⁵ Гъадму саябт дугъаз ебхъуз хъюгъру ва дибиснайи мелз либхуз хъюбгъну, дугъан чІал ачухъ шулу. ³⁶ Исайи дурариз мидкан гъич саризра дарпуб ккун апІуру. Хъа Дугъу дарпуз гъадагъа апІбахъ, дурари артухъ рабгъуйи. ³⁷ Адмиийири, гизаф аьламат духъну, кІуйи:

– Мугъу вари ужу апІуру. Мугъу гъеле кардариз ебхъузра гъитру, улхуз даршлудариз чІалра улупуру!

Юкьуд агъзур кас тухъ апІуб

8 ¹ Гъадму йигъари хъана бегъем халкъ уч шулу, хъа дурарихъ ипІруб хъадайи. Исайи, ученикариз дих дапІну, кІуру:

² – Узуз адмиийирин язухъди вузуз. Магъа, дурарин Узухъди хъади шубуд йигъ ву, хъа дурариз ипІруб адар. ³ Эгер Узу дурар хулариз гашди гъаиш, рякьюъ зяиф хъиди, хъа гъацІар ярхларинан дуфнайидар даринхъа.

⁴ – Гъаму ичІи йишваъ варидариз гъубкІрубси уьл наънан апІуру? – жаваб апІуру ученикари.

⁵ Исайи дурарихъан гъерхру:

– Учвухъ швнуб уьл хъачвухъ?

– Ургуб уьл, – кІуру дурари.

⁶ Гъаци вуйиган, Дугъу халкъдикан жилиин деуб ккун апІуру. Ургуб уьл гъадагъну, Аллагъдиз чухсагъул кІури ккарагну, Дугъу уьл гъудубтІуру ва халкъдиз пай апІуз ученикарихъна тувру. Хъа дурарира пай апІуру. ⁷ Дурарихъ сакьюдар балугъарра хъайи. Исайи дурариин чухсагъулин ккарагуб дапІну, гъадрарра пай апІуз тувру. ⁸ Адмиийири гъипІу, дурар арцІу. Дидихъна хъиригъу къацІари ургуб таврара ацІнийи. ⁹ Хъа дурар вари юкьуд агъзурихънакъан вуйи. Исайи дурар чпин хулариз деетуру. ¹⁰ Хъа Учв, ученикара хъади, дишла люткеийъ эъру ва Далманут юрднан жилариина сирнав апІуру.

Аьламатнан лишан тІалаб апІуб

¹¹ Фарисйир гъюру ва Исайихъди гъюжатнаъ учІвру. Дурари Думу ахтармиш апІури, Дугъкан аьршариан лишан улупуб тІалаб апІуру. ¹² Исайи, гъагъиди ил хъадабгъну, дурариз кІуру:



– Гъз му наслин адмийири лишан ккун апІура? Дюзди кІу-разачвуз: му касариз лишан хъибдар.

¹³Хъасин, дурар гъитну, Думу хъана люткейиъ эъру ва гъатму-ну гъирагъдихъинди сирнав апІуру.

**«Фарисйирин ва Гъироддин
дунихъан ихтият йихъай»**

¹⁴Ученикариз чпихъди люткейиз уъл гъадабгъуз кІваълан гъарх-нийи. Дурарихъ саб уълтІан хътайи. ¹⁵Дурарихъди сюгъбатнаъ айи Исайи ихтият хъуб ккун апІуру:

– Лигай-гъа, фарисйирин ва Гъироддин дунихъан ихтият йихъай.

¹⁶Хъа дурари чиб-чпин арайиъ гъапи: «Мугъу мици, ухъухъ уъл хъадруган, кІурайиб ву».

¹⁷Дурар фтикан улхураш аьгъяди, Исайи кІуру:

– Учву уъл хътарчухъ кІури, гъз гъалабулугънаъ ахъначва? Мегер учву гъамусра гъаври ахънаданчва? Ва учвуъ фукІара убчІвнадарин? Ичв юкІвар гъамусра курди имийин? ¹⁸Мегер учвуз, улар ади рябкъюранданчвуз, ибар кади ебхъуранданчвуз? Мегер гъаври аданчва? ¹⁹Узу хъуб уъл хъуд агъзуригъна пай гъа-пІиган, хъиригъу уълерин швнуб тавра ацІунчва?

– ЙицІикъюб, – жаваб тувру дурари.

²⁰– Хъа ургуб юкъуд агъзуригъна пай гъапІиган, швнуб тавра хъиригъу уълерихъди ацІунчва?

– Ургуб, – жаваб тувру дурари.

²¹– Мегер учву гъамускъан гъаври ахъунданчву? – кІуру дурариз гъадруган Исайи.

**Вифсайда гъулаъ
Исайи кур сагъ апІуб**

²²Дурар Вифсайда гъулаз гъюру. Исайихъна кур хуру ва дугъак куркІуб ккун апІуру. ²³Исайи курин хилхъан дибисну, гъул’ан адауру, ва дугъан улар Чан шурушнахъди къяши дапІну, хилар кІул’ин иливну, гъерхру:

– ФукІа рябкъюрануз?

²⁴Дугъу дилигну кІуру:

– Рякъюразуз адмийир, рякъюразуз гъарарси гъягъюрайидар.



²⁵ Гьадмуган хъана Исайи хилар дугъан уларихь гьивру, ва думу сагъ шулу, уччвуди рябкъюри шулу. ²⁶ Хъа Исайи думу:

– Лиг-гъа, му гьулазди удручІвди, ичв хулаз гъарах, – пну, гъаъру.

*Иса Месигъ ву, –
кІуру Петри*

²⁷ Иса мушв’ан, Чан ученикаarra хъади, Филип паччагъдин Кесария юрднан гьулариз гъягъюру. Рякъюъ Дугъу ученикарихъан гьерхру:

– Адмийири Узу фуж ву кІури, гьисаб апІура?

²⁸ – Садари Уву шуван апІру Ягъ’я ву, кІура, тмундари – Ил’яс, хъа шубудпидари – пайгъамбраарикан сар, – пну, жаваб тувру дуради.

²⁹ – Хъа учву Узу фуж ву кІури, гьисаб апІурачва? – гьерхру Дугъу дуради.

– Уву Месигъ вува, – жаваб тувру Петри. ³⁰ Исайи дуради Чакан гьич саризра дарпуб ккун апІуру.

*«Шлиз Узухъди гъягъюз
ккундуш...»*

³¹ Хъа Дугъу дуради, Инсаниятдин Бал’ин гизаф аьзабар улукъиди, аьхюдари, маллийири ва къанунчйири Думу нигъ апІиди ва йикІиди, хъа шубуд йигълан накъвдиан, чІиви духъну, удучІвиди, кІури, аьгъювалар улупуйи. ³² Дугъу мидкан дуради ачухъди кІуйи. Хъа Петри Иса гъирагъдиз гъадаъну, Дугъан гафар гъадатІуз хъюгъру. ³³ Хъа Дугъу, илдицну, ученикарихъинди лигури, Петрин гафар къатІ апІуру.

– ГьудубчІв Узхъан, иблис! Яв фикрар адмийирин фикрар вуяв, хъа Аллагъдин – ваъ!

³⁴ Чахъна халкъдизна ученикариз дих дапІну, Исайи гъапи:

– Шлиз Узухъди гъягъюз ккундуш, думу, чан тямгъяр дирчну, чан хач гъадабгъну, Узухъди гъюри. ³⁵ Шлиз чан уьмур уьхюз ккундуш, дугъан думу дубгди. Хъа шли Узу ва Ужувлан хабар бадали чан уьмур пуч гъапІиш, дугъу думу уьхиди. ³⁶ Фумянфяаьт а адмийиз, уьмрихъан гъахъиган, вари дюн’я туври гъабшишра? ³⁷ Чан уьмур къяляхъ апІбан бадали, дугъу фициб



къмат тувди? ³⁸Гъаму гунагъкар ва Аллагъ аьгъдру халкъдин улихъ шли Узхъан ва Йиз гафарихъан нач гъапиш, дугъхъан Инсаниятдин Балира, Чан Адашдин аднаьди гирами малайикарихъди му жилиина гъафиган, нач апиди.

9 ¹Хъа Исайи кІуру – Гъякъди кІуразачвуз: мушв'ин дийигънайидарикан сакъюдариз чпин аьжал хъубкъайиз Аллагъдин Паччагълугъ гъубкІну чан къувватнаь ади рябкъиди.

Исайин

Мусайихъдина Ил'ясдихъди сюгъбат

²Йирхъуд йигълан Иса, Чахъди Петрна, Якъубна, Югъан гъадагъну, ягъли дагъдиина хъади гъягъюру. Душв'ин жара кас алдайи. Хъа Иса дурарин улихъ дигиш шулу. ³Дугъан палтар, улин нур гъабхури, къадар адрубкъан лизи шулу – гъурчнуну, гъич сарихъан дици лизи апиуз даршлийи. ⁴Дурарин улихъна Исайихъди гафар апиурайи Ил'ясна Муса ачмиш шулу. ⁵Хъа Петри Исайихъинди илтІикІну кІуру:

– Мялим! Учуз мушвахъ ужуди вучуз! Гъач, шубуб паж апиуча: саб Увуз, саб Мусайиз ва саб Ил'ясдиз.

⁶Петри мици, фу кІуруш ва гъапируш аьгъдрури, гъапиб вуйи, фицики ученикариз яман гучІ дубхънайи. ⁷Гъадмуган диф арайиз гъюру ва диди дурар чан сирникк ккаъру, хъа дифрагъян сес шулу: «Му Йиз масан Бай вуйиз. Гъамгъахъ хъебехъай!»

⁸Гъадму сьаьт дурар вари терефаризди лигуру, амма дурариз чпин багахъ Исайилан гъайри фужкІа гъяркъюндайи.

⁹Дурар дагъдилан гъюруган, Исайи Чан ученикарикан чпиз гъябкъюбдикан, Инсаниятдин Бай дукІну чИиви хъайиз, саризра даркІуб, ккун апиуру.

¹⁰Дурари му гъядиса чпин арайиь гъибтру, аммаки дурар чиб-чпигъ: «Чиви дархъикъан гагъди», – фу кІуру гафар вуйкІан, кІури, улхурайи. ¹¹Дурари Исайихъан гъерхру:

– Къанунчйири сифте Ил'яс дуфну ккунду гъаз кІура?

¹²Исайи дурариз жаваб тувру:

– Ав, дугъридан, Ил'ясди, улихъмиди дуфну, вари ккабалгну ккунду. Хъа Гирами китабарий Инсаниятдин Балкан Дугъ'ин



гизаф аьзабар улуркъиди ва Думу ужуз апІиди кІури, гъаз ди-
бикІна? ¹³ Хъа Узу учвуз кІуразагвуз: Ил'яс гъафну, ва дугъкан
чпиз ккуниб гъапІну. Гъаци дибикІна Гирами китабаригъра.

Исайи ициурайи бай сагъ апІуб

¹⁴ Дурариз, имбу ученикарихъна гъафиган, дурарилан халкъ
илтІишну, гъюжатар апІурайи къанунчїир рякъюру. ¹⁵ Гъадму
сяагъ Иса гъяркъю халкъ аьжайиб шулу ва, Думу тебрик апІури,
Дугъахъна жаргъуру.

¹⁶ Исайи ученикарихъан гъерхру:

– Фтин кІулан мурарихъди гъюжатар апІурачва?

¹⁷ Халкъдигъан сар касди жаваб тувру:

– Мялим! Увухъна йиз бай духназа. Дугъагъ чиркин рюгъ а.
Диди дугъахъди гафар апІуз гъитрадар. ¹⁸ Жин алабхъруган, думу
жилиина гатІахъури шулу, кІвантІаригъна каф гъадапІуру ва,
сппар илчІигури, жан дичІибгнуб дебккру. Узу яв ученикарихъан
думу жин утІубккуб ккун гъапІунза, хъа дурарихъан гъабхъундар.

¹⁹ – Эй хътругъру инсанар! – кІуру гъадмуган Исайи. – Узу
учвухъди филиадизкъан гъузди кІурачва?! Узу учву филиадиз агъ
апІуза?! Думу Узухъна абкъинай!

²⁰ Бай Дугъахъна хуру. Жинди, Иса гъяркъюбси, бай жилиина
гатІархъуз гъитру ва кІвантІаригъна каф гъютІубччвну, мина-ти-
на диргъуз гъитру.

²¹ – Мици дубхъну мугъан гизаф вахт вуйин? – гъерхру Исайи
дугъан адашдихъан.

– БицІидихъанмина, – жаваб тувру дугъура.

²² – Гизаф ражари жиндиз думу пуч апІуз ккун гъабхъну: сас-
пиган цІигъна гатІархъури, саспиган – штуз. Хъа эгер Увхъан
фукІа-мукІа апІуз шулуш, ич язухъ зиг, кюмек апІин!

²³ – Фу кІуру гаф ву «Эгер шулуш?!» – кІуру дугъаз Исайи. –
Хъугъвал айирихъан вари шулу.

²⁴ Балин адашди ишури кІуру:

– Хъугъурза! Хъа узхъан хъугъуз шулдарш, кюмек апІин!

²⁵ Халкъ Чахъна гъюри дябкъну, Исайи чиркин рюгназ буй-
ругъ тувру:

– Ебхъуз гъидритру ва чІал бисру жин, Узу увуз буйругъ тув-
раза: удубчІв дугъ'ан ва сану муубчІван!



²⁶ Жин, балин жан яманди дугубччвну, чигъар аплури, удубчлуру. Думу дукнаирси дитнайи, ва гизафдари думу гъаклну клуи. ²⁷ Хъа Исайи думу, хилхъан дидисну, заъру, ва бай гъудужвру.

²⁸ Иса хулаз гъафиган, Дугъахъди гъузу ученикари гъерхру:

– Хъа учхъан думу утлуккуз гъаз гъабхъундайи?

²⁹ – Мицдар жинар ккарагбииндитан утлуккуз шлудар дар, – гъапи Исайи.

Исайи Чан аьжаликан пуб

³⁰ Душв'ан удучлвар Галилей уьлкейиантина гъягъюру. Исайиз мидкан жарадариз аьгъю дубхъну ккундайи, ³¹ гъаз гъапиш Дугъаз Чан ученикариз аьгъювалар улупуз ккундийи. Дугъу дурариз гъапнийи:

– Инсаниятдин Бай багарихъди инсанарин хилиз тувди ва йиклиди. Думу йиклиди, амма шубуд йигълан чиви хъиди. ³² Дурар Исайи гъапибдин гъаври шуладайи, хъа Дугъхъан гъерхуз гчулйи.

Исайи аьхюрюкан пуб

³³ Дурар Кафернагъмдиз гъюру. Хулаъ айиган, Исайи ученикарихъан гъерхру:

– Мина гъюрайиган, гъюжатар гъаплудар вуйичв?

³⁴ Дурар ккебехъну гъузу, гъаз гъапиш рякъюъ айиган дурари, чпикан гъуллугъниинди фуж ахюр вуш, гъюжат гъитлибккнайи. ³⁵ Иса деъру, Чахъна Йицликъюрюиддизра дих даплну клуру:

– Шлиз учв сарпирди духъну ккундуш, гъит думу варитан аьхиримжир ишри ва варидарин лукл ишри.

³⁶ Дугъу бицлр гъадагъну, дурарин къялаъ дерккру ва, хабаъ тлаъну, ученикарихъинди клуру:

³⁷ – Шли Узу бадали гъамцдар бицлидарикан саркъан къабул гъапиш, дугъу Узу къабул аплура. Хъа шли Узу къабул гъапиш, неинки Узу къабул аплура, хъа гъацира – Узу Гъаурра.



*Ухъуз къаршу дарур
ухъхъанди ву*

³⁸ – Мялим, – кІуру Дугъаз Югъанди, – учуз Яв ччвурниинди жинар утІурккурайи сар кас гъаркъюнчуз, ва учу дугъаз, ухъухъди хътруган, гъадагъа гъапІунча.

³⁹ Исайи жаваб туву:

– Машат мапІанай дугъаз. Шли Йиз ччвур дибисну, аьламат улупиш, думу Узкан чІуруди улхидар. ⁴⁰ Фуж ухъуз къаршу дарш, думу ухъхъанди ву! ⁴¹ Шли учвуз, Месигъдин ученикар вуди хъпаз лигну, саб кІиф шид тuviш, хъугъай Узухъ, дугъаз чан пешкеш хъибди. ⁴² Хъа шли саркъан гъамцдар аьдатидарикан ва зяифдарикан хъугъувалихъан хътаиш, дугъаз чан гардандиъ рягънин ахал ипну, гъюлизди гатІархънийиш, ужу шуйи. ⁴³ Эгер яв хили уву тямгънахъна гъахураш, хъадабтІ думу! Увуз саб хил хъади женнетдиъ учІвуб ужу ву, къуб хил хъади зат ктІрубшвр цІа айи жегъеннемдиъ ахъайиз. [⁴⁴]* ⁴⁵ Эгер яв ликри уву тямгънахъна гъахураш, ккадабтІ думу! Увуз саб лик ккади женнетдиъ учІвуб ужу ву, къуб лик ккади жегъеннемдиъ ахъайиз. [⁴⁶] ⁴⁷ Эгер яв ули уву тямгънахъна гъахураш, адабгъ думу! Увуз саб ул ади Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвуб ужу ву, къубиб уларра амиди жегъеннемдиъ ахъайиз. ⁴⁸ Душваъ зат дийийигъди мялхъвари итІури шулу ва ктІрубшвр цІигъ ургури шулу. ⁴⁹ Гван къилахъди тартиб апІруганси, гъарсар цІихъди марцц апІиди. ⁵⁰ Къил ужуб мутму ву. Хъа эгер къилан къилзишин гъудубгиш, фти думу къилзи апІидичва. Учвук къил кади йибхъай! Ва сар-сарихъди мясляаьтнаъ йихъай.

Нюкягъ чІюбгъбакан

10 ¹ Му йишв’ан Иса Ягъудия юрдназ ва Ярдан нирин тмуну жилариина гъягъюру. Дугъахъна хъана халкъар гъюйи, Дугъу, гъарганси, дурариз аьгъювалар улупуйи.

² Иса ахтармиш апІуз ккунди, фарисйир гъюру ва Дугъаз суал тувру:

* 9:44,46 Грекарин саспи БикІбаригъ гъамци кІура: «Душваъ зат дийийигъди мялхъвари итІури шулу ва ктІрубшвр цІигъ ургури шулу».



– Къанундиинди жилириз хпир адауз ихтияр айин?

³ – Хъа Мусайи фици табшурмиш гъапІунчвуз? – кІуру Исайи.

⁴ – Мусайи, жара хъпан кагъазра дибикІну, хпир адауз ихтияр тувну, – жаваб тувру дурари.

⁵ – Мусайи, ичв гъициркъу юкІвариз дилигну, гъаци гъа-пунчвуз, – кІуру Исайи. ⁶ Хъа дюн’я ккебгъханмина Аллагъди жилирна хпир халкъ дапІна. ⁷ Гъаддиз жилир, чан адашна дада гъитну, чан хпирик карсди, ⁸ ва дурар къюрин саб беден хъиди. Гъаци вуйиган, дурар сарун къюб ваъ, хъа саб беден ву. ⁹ Гъамци Аллагъди китІдар инсанди жара дапІну ккундар

¹⁰ Хъасинси дурар хулаз гъафиган, ученикари Исайихъан хъана нюкгъикан гъерхру.

¹¹ Дугъу жаваб туву:

– Шли, чан хпир гъадаъну, жарар гъахиш, дугъу къяппавал апІура. ¹² Хъа эгер дишагъли, чан жилирихъан гъудучІвну, жарариз гъушиш, гъадму дишагълийира къяппавал апІура.

***Исайи бицІудариз
уж’вал ккун апІуб***

¹³ Исайихъна, Дугъу кІуллан карк алдатбан бадали, бицІидар хуру, хъа ученикари хуз гъитри гъахъундар. ¹⁴ Гъамци гъябкъю Исайик хъял кубчІвру ва Дугъу дурариз кІуру:

– БицІидар узухъна гъюз гъитай, гъадагъа мапІанай. Аллагъдин Паччагълугъ гъацдаринуб ву. ¹⁵ Гъякъ кІуразачвуз: шли Аллагъдин Паччагълугъ бицІириси къабул дарапІиш, думу душваъ учІвидар.

¹⁶ Хъа Исайи бицІидар хабаъ тІаъну, дурариин хилар иливури, уж’вал ибшричвуз, кІуру.

Девлетлуйин суал

¹⁷ Иса рякъюб учІврайиган, сар касди, Дугъахъна жаргъури дуфну, икрам апІури, къамкъариина дусну, гъерхру:

– Я гъяни Мялим, узу женнетдиъ ахъбан бадали гъапІну ккунду?

¹⁸ – Гъаз Узуз гъянир кІурава? – кІуру Исайи. – Сар Аллагъдилан гъайри саркъан гъянир дар. ¹⁹ Увуз Дугъан табшуругъар



аьгъявуз: адми миликІан, къяппавал мапІан, мигьитІибкІан, кучІлин шагьидвал мапІан, алдатмиш мапІан, адашдизна дада-йиз гьюрмат апІин.

²⁰ – Мьялим, узу дурар вари бицІидихъанмина тамам апІура-за, – жаваб гъабхъи Исайиз.

²¹ Иса дугъахъинди лигуру ва дишла Дугъаз думу ккун шулу. Исайи кІуру:

– Сабсана увуз гъубкІрадар: гъарах, увуз айиб вари масу тув ва пул касибариз пай апІин, гъадмуган аьршариь яв девлет хъибдивуз. Хъасин Узухъди гъач.

²² Хъа думу му гафарикан пашман шулу ва гъудучІвну гъя-гъюру, гъаз гъапиш думу гизаф девлетлу вуйи.

²³ Исайи, ул илбицну, ученикариз кІуру:

– Девлетлуйириз фукъан читин дарин Аллагъдин Паччагъ-лугъдиь учІвуз!

²⁴ Дугъан гафариин ученикар аьжайиб духънайи, хъа Исайи дурариз хъана гъапи:

– Йиз веледар, фукъан читин дарин Аллагъдин Паччагълугъ-диь учІвуз! ²⁵ Девлетлуйиз Аьршарин Паччагълугъдиь учІвубІан девейиз рубдин гъюн’ан удубчІвуз рягъят ву.

²⁶ Дурар хъана артухъ аьжайиб гъаши ва сари-сариз гъапи:

– Дици вуйиган, шилхъан учв уьрхюз хъиди?

²⁷ Дурарихъинди дилигну, Исайи кІуру:

– Инсанарихъан му удукъруб дар, хъа Аллагъдихъан удудукъ-руб адар.

²⁸ Гъадмуган Петри пуз хъюгъру:

– Хъа магъа, учу, вари гъибтну, Увухъди хъача.

²⁹ – Гъякъ кІуразачвуз, – кІуру Исайи, – Шли Узу ва Ужувлан хабар бадали чан хал, чвйир, чйир, дада, веледар, хутІлар гъит-нуш, дугъаз му дюн’яйиин ³⁰ варж ражари артухъ хулар, чвйир, чйир, дадйир, веледар, хутІлар, хъа гъацира жвувахъ хъчІир-ккувалар хъиди, хъа гъюз ккимбу уьмриь – гъаргандин уьмур.

³¹ Аммаки, гъаму ражари гизаф сарпидар думуган аьхиримжидар хъиди, хъа аьхиримжидар – сарпидар.



Исайи хъана чан аъжаликан пуб

³² Гъамус дурари Ерусалимдиз рякъ дибиснайи. Улихъди Иса гъягъюрайи. Исайихъди гъягъюрайи ученикарик гъалабулугъ кабхънийи, хъа дурарихъди хъайи имбудар гучІбу ккагънайи. Исайи, ЙицІикъюридра гъирагъдиз гъадаъну, Чаз фу шулуш, пуз хъюгъю:

³³ – Магъа ухъу Ерусалимдиз гъягъюрахъа. Инсаниятдин Бай ахъю маллйиринна къанунчйирин хилиз тувди. Думу, карснуйикІуз жаза адабтІну, жугъуд дарударин хилиз тувди. ³⁴ Хъа дурар Дугъак кълхъди, рихшанд апІиди, тугйир катІди, гъирмажарихъди урччвиди ва йикІиди. Аммаки шубуд йигълан Думу чІиви хъиди.

Югъандинна Якъубдин тІалаб

³⁵ Зеведейин баяр Якъубна Югъан Исайиз багахъ улучІвурова кІуру:

– Мялим! Учуб кІурайи тІалаб тамам апІина.

³⁶ – Узу учвуб гъапІну ккундучвуб? – гъерхру Дугъу.

³⁷ Дурари жаваб тувру:

– Яв аднаъ Увуб учІвган, учуб Яв гъвалахъ деърубси апІин – сар арччул, тмунур гагул терефнаъ.

³⁸ – Учубу фу тІалаб апІураш, учвуб агъдарчвуб, – кІуру Исайи. – Уз’ина гъюз ккайи аъзабар учвхъан ах апІуз хъибдин? Ясана, Узу марщ шлуганси, учвхъан шулин?

³⁹ Дурари: «Ав, шулчухъан», – гъапнийи.

Хъа Исайи дурариз гъапи:

– Дугъриданна, Узу къабул апІуз ккайи аъзабар учвуба ах апІарчва, ⁴⁰ хъа Йиз арччулну ва гагулну терефарихъинди дитувал Узлан асиллу дар: думу йишвар, Йиз Адашди шлиз улупнаш, гъадрариндар ву.

⁴¹ Якъубдинна Югъандин гафар гъеерхъиган, имбу йицІбидарик хъял кубчІвру. ⁴² Хъа Исайи дурариз Чахъна дих дапІну кІуру:

– Халкъарин гъакимарди гъисаб апІурайидари халкъарин зин агъавал апІурайивал ва ахъюдари дурарин зин чпин гъюкум улупурайивал учвуб агъячвуб. ⁴³ Хъа ичв арайиъ дици дарибшри:



шлиз ичв арайиъ кІулинур хьуз ккундуш, гьит думу ичв гьай-гьушнаъ ишри, ⁴⁴ва шлиз ичв арайиъ сарпир хьуз ккундуш, дицирикан варидадин лукІ ишри. ⁴⁵Инсаниятдин Байра Чаз жарадари гьуллугъ апІбан бадали ваъ, хъа Чав гьуллугъ апІбан бадали ва, гизафдарин гунгьарилан хил алдабгьуз кІури, Чан уьмур тувбан бадали Дуфнайир ву.

Исайи кур сагъ апІура

⁴⁶Хъасин дурар Ерихон шагьриз гьюру. Иса Чан ученикар ва гизаф халкъ хъади Ерихондиан удучІурайиган, рякъюхъ, тувру садакъайиз ккилигури, кур вуйи касиб, Тимейин бай Вартимей деънайи. ⁴⁷Дугъу, душвхъантина Назарет шагьриан вуйи Иса гьягьюра кІури деебхъну, чІигъ апІуру:

– Давудгьярин Бай Иса, йиз язухъ апІна!

⁴⁸Гизафдари дугъаз ккебехъ кІуйи, хъа кур вуйири айибтІан артухъ чІигьар апІуз хьюгъю:

– Давудгьярин Бай, йиз язухъ апІна!

⁴⁹Иса хьугъужвуру ва Дугъу кІуру:

– Мина гъач йипай дугъаз.

Куриз дих апІуру:

– Чкиди гьудужв, Исайи увуз Чахъна гъач кІура!

⁵⁰Вартимей, чуха хъидипну, гьедергуру ва Исайихъна жаргьуру.

⁵¹– Узкан фу ккундувуз? – гьерхру Исайи.

– Мялим, узуз рябкъюз ккундузуз! – жаваб тувру кури.

⁵²– Гъарах, яв хьугъвали уву гьюрхюну, – кІуру Исайи.

Дугъаз дишла рябкъюри шулу, ва думу Исайихъди гьягьюру.

Иса Ерусалимдиз гьюб

11 ¹Дурар Ерусалимдиз багахъ шулайиган, Вифагия ва Вифания гьуларихъан ярхла дарди, Элион кІуру дагъдин багахъ хьимиди, Исайи гьамци дупну, кьюр ученик гъаъру:

²– Гъатму ихъ гъаншариъ айи гьулаз гъарахай. Гьулаъ учІвайиз ярхла дарди, дибтІнайи жигьил дажи рябкъидичвуз. Дид'ин мегьел фужкІара элеундар. Тудубчну, думу гьамина аьбкъинай. ³Хъа эгер учвхъан шли: «ГъаІрачва?» кІури гьерхиш, «Думу Агъайиз лазимди ву, Дугъу думу дишла къяляхъ апІиди», йипай.



⁴Дурар гъягъюру, ва кючейий урарин багахъ дибтІнайи жигъил дажи рябкъюру. Думу тудубчуз хъюгъру. ⁵Душвахъ дийигънайи адмийири: «ГъапІрачва? Гъудугъ гъаз тудубчурачва?» – гъапи. ⁶Хъа дурари чпиз Исайи гъаписи кІуру, ва дурариз ихтияр тувру. ⁷Дура-ри дажи Исайихъна хуру. Дурари чпин палтар дид’ин иличуру, ва зиълан Иса элеуру. ⁸Гизафдари чпин палтар, хъа имбудари хутІлий гъарарикан ктатІу кюлер Думу гъягъру рякъюкк ккирчуйи. ⁹Улихъ-дира ва къяляхъдира гъябгъюрайи халкъди гъарйир апІурайи:

– Аллагъдиз тяриф!

Агъайин ччвурнахъ Гъюрайириз

уж’вал ибшри!

¹⁰ Ихъ аба Давудрин улубкъюрайи Паччагълугъдиз

уж’вал ибшри!

Аършариз тяриф!

¹¹Иса Ерусалимдиъ учІвру ва Аллагъдин хулаз гъягъюру. Ва-ришварилан ул илбищну, хябяхъган къанди, Думу, йицІикъюрин вакиларра хъади, Вифанияйиз хътакуру.

¹²Хъайигъан, дурар Вифанияйиан удучІвган, Исайиз гаш хъу-вал гъибгъру. ¹³Ярхлаъ инжирин гъар гъябкъю Думу, дидигъ йимишар гъаш лигуз кІури, багахъна гъягъюру, амма Дугъаз, гъаригъ фукІара гъибихъундайи, фицики инжирар хъркъру вахт улубкънадайи. ¹⁴Гъадмуган Дугъу гъариз кІуру:

– Сану гъич сарира сабанра яв йимишар диритІри!

Мици кІури ученикаризра гъебхънийи.

Иса Аллагъдин хулаз гъюб

¹⁵Дурар Ерусалимдиз гъюру. Иса Аллагъдин хулан гъягъдиз гъафи, ва душваъ ариш-вериш апІурайидар утІуккуз хъюгъру. Дугъу пул дигиш апІурайидарин устлар, луфар масу туврайида-рин кусрийир ккитІикІуру, ¹⁶ва гъич сарира чан шей’ар Аллагъ-дин хул’антина гъахуз гъитдар. ¹⁷Хъасин Исайи дурариз агъю-валар улупуз хъюгъю. Дугъу кІуру:

– Гирами китабариъ дибикІнадаринхъа: «Йиз хулаз вари мил-летар ккарагру хал пиди». Хъа учву дидкан тІарашчйирин мугъа-ра дапІначва!

¹⁸Ахъюдаризна къанунчйириз гъамци кІури гъебхъиган, Думу йикІуз, дурар саб чара абгуз хъюгъю. Дугъхъан дурариз гучІуйи,



гъаз гъапиш вари халкъ Дугъан аьгъюваларихъ аьхю иштагъни-инди хъпехъуйи.

¹⁹ Хябяхъ гъабшиган, Иса ученикара хъади, шагъриан удучІвну гъягъюру.

Хъугъвалин къуватнакан

²⁰ ГвачІнган инжирин гъарин багъхъантина гъягъюрайидариз думу ччиварианзина тап кІақІаризкъан вари деебщну рябкъюру. ²¹ Петри, накъ гъапиб кІваин дубхъну, Исайиз кІуру:

– Мялим, лиг, Уву накъ чаз люкъян гъапІу инжирин гъар гъебщну!

²² Исайи дурариз жаваб туву:

– Аллагъдихъ хъугъай! ²³ Гъякъ кІуразачвуз: эгер шли гъаму дагъдиз «Яв йишв’лан улдубчІвну, гъюлиъ убс!» гъапиш ва, кІваъ шаклу даршиди, хъугъиш, гъадмура тамам хъибди. ²⁴ Гъаддиз Узу кІуразачвуз: учву ккарагури фу ккун гъапІиш, вари учвухъна рубкърувалихъ хъугъай, рубкъидичвухъна ва думу ичв хъибди. ²⁵ Аьршарин ичв Адашдихъан ичв гунгъарилан хил алдабгъуз шлуси, ккарагруган, шлик ичв хъял каш, гъадгъулан хил алдабгъай. [²⁶]*

Исайин гъюкум наьнан ву?

²⁷ Дурар хъана Ерусалимдиз гъюру. Иса Аллагъдин хулан гъятдиъ лицурайиган, Дугъахъна аьхю маллійрна, къанунчйирна, аьхюдар гъюру.

²⁸ Дурари гъерхру:

– Уву му ляхнар фициб гъюкмиинди апІурава? Шли Увуз гъациб гъюкум тувну?

²⁹ Исайи дурариз кІуру:

– Узу учвуз саб суал тувдиза. Жаваб тувай – Узура, мурар фициб гъюкмиинди апІураш, пидизачвуз. ³⁰ Ягъ’яйин штуан апІувал Аллагъдихъан вуйин, даршиш инсанарихъан? Гъан, жаваб тувай!

³¹ Дурар, фикрарикк ккахъну, чиб-чпикди гъамци пуз хъюгъру: «Эгер ухъу „аьршариан“ гъапиш, Дугъу: „Хъа учву дугъахъ

* 11:26 Грекарин саспи БикІбарий гъамци кІура: «Хъа жарадарилан хил алдадабгъиш, Аьршариъ айи ичв Адашдира ичв гунгъарилан хил алдабгъидар».



гъз хьугъундайчва?“ пну, гьерхди. ³² Хъа адмийирихъан гъапиш...»

Дурариз халкъдихъан гучІуйи, гъз гъапиш варидади Ягъ’я дугъриданра пайгъамбар ву кІурайи. ³³ Гъаддиз дурари гъамциб жаваб тувру:

– Аьгъдарчуз.

– Дици вуш, Узура учвуз, фициб гьюкмиинди гъамцдар апІураш, пидарзачвуз, – жаваб тувру Исайи.

Абайи чан бай гъаьра

12 ¹ Иса дурариз тахалус ктибтуз хьюгъру:

– Сар касди тІумтІин багъ ибтру, арчил илтІибкІуру, ичІ ебккнуну, тІумтІар кчІюкьрушв ва паж апІуру. Хъасин багъ арендаиз тІумутІчйирихъна тувну, учв удучІвну жара йишвариз гъягъюру. ² Вахт гъабхьиган, дугъу тІумутІчйирихъна чан пай тІумтІар хуз лукІ гъаьру. ³ Хъа дурари думу дисуру, урччвурву ва, фукІара тутрувди, утІуккуру. ⁴ ТІумтІин багъдин эйсйи сарсана лукІ гъаьру, аммаки мугъан кІул уьбгъюру ва, аьйиб алапІну, утІуккуру. ⁵ Сарсана гъаьру – му йивну, йикІуру. Хъана гизаф жарадарра гъаьру – садар урччвуйи, тмундар йивну гъядауйи. ⁶ Эйсйиз хъайина-хътру сар бай ади шулу. Ва аьхиримжи ражари дурарихъна «Йиз балхъан нач апІурда» пну, гъадму гъаьру. ⁷ Хъа тІумутІчйири чиб-чпин арайиь гъамци кІуру: «Му эйсйин ирсчи ву. Гъачай, думу йивну йикІухъа, ва ирс ухъуз гъубзди!» ⁸ Дурари думу дисуру, йикІуру ва тІумтІин багъдиан гатІахъуру. ⁹ ТІумтІин багъдин эйсйи гъапІди? Думу хъадакнуну гъиди ва тІумутІчйир йихиди, хъа багъ жарадарихъна тувди.

Мурчван гъван

¹⁰ Мегер учву Гирами китабарий гьурхунданчва:

«Устйири гатІабхъу гъван мурчвануб гъабхъну.

¹¹ Му ухъуз гъябкъю аьлапат Агъайи гъапІуб ву».

¹² Жугъдарин аьхюдариз му тахалус чпиз къаршуди дупнайиваликан аьгъю шулу ва Иса дисуз ккун шулу, аммаки халкъдихъан гучІуйи. Гъаддиз дурар, Думу гъитнуну, гъягъюру.



*Исайи фукIа дюз даруб
кIайиз ккеуб*

¹³ Хъасин Исайихъна, Дугъу фукIа дюз даруб кIайиз ккеъбан бадали, сакъюдар фарисейрна Гъироддин терефкрар гъаъру.

¹⁴ Дурари дуфну кIуру:

– Мялим, учуз аьгъячуз Уву гъякъ кIурайиб, гъич сарихъанра гучIдарвуз, гъич саризра гучIар ккаурдарва, хъа дишди ва ачухъди Аллагъди кIурайиси яшамиш хъуз аьгъювалар улупурава. Йип гъеле, Рим паччагъдиз налук туврувал дюз вуйин, дарш дарин? Учу налук туврин, дарш тувурдарин?

¹⁵ Дурарин чIуру ниятарин гъаври айи Исайи кIуру:

– Гъаз Узу ахтармиш апIурачва? Аьбкъинай Узухъна манат, лигуза дидиз.

¹⁶ Дурари хуру. Исайи дурарихъан гъерхру:

– Мидик шлин шикилна ччвур ка?

– Римдин паччагъдин, – жаваб тувру дурари.

¹⁷ Исайи кIуру:

– Паччагъдинуб паччагъдиз, хъа Аллагъдинуб Аллагъдиз тувай. Дурар Дугъан жавабниин гъах гъаши.

Саддукйир ва Иса

¹⁸ Гъадму вахтна гъачIидар чIиви шлуб дар кIурайи саддукйири дуфну гъерхру.

¹⁹ – Мялим! Мусайи учуз, эгер хпир айи чве веледар даршиди гъачIиш, гъадгъан хпир тмуну чвуччву гъадагъну, чан чвуччвун тум арайиз дубхну ккунду, кIури дибикIна. ²⁰ Ургур чве гъахъну. Сарпи чвуччву шив хуру, амма, веледар дархъиди, йикIуру. ²¹ Къюрпи чвуччву дугъан хпир чаз дитру, ва мура, веледар дархъиди, йикIуру, шубурпирра – гъаци. ²² Ургрид чвийрикан гъич саризра веледар гъахъундар. Вардарилан къяляхъ гъадму дишагълира йикIуру. ²³ Гъиямат йигъан вари чIиви шлуган, думу шлин хпир хъиди? Ургрид чвийризра думу швуваз гъушнийи аьхир!

²⁴ Исайи дурариз гъамциб жаваб апIуру:

– Учву, я Гирами китабар, ясана Аллагъдин къудрат аьгъдарди, улдугурачва. ²⁵ Гъийихдар чIиви гъахъиган, дурари я



швушвар хурдар, я швуваз гъягъюрдар. Дурар аьршариъ айи малайикарси хъиди. ²⁶ Хъа гъийихдар чИиви хъуваликан кІури гъабшиш, учву Мусайин китабдиъ, Аллагъди фици убгурайи рукнаан дугъаз «Узу Ибрагъимдин Аллагъ, Исакъдин Аллагъ ва Якъубдин Аллагъ вуза» кІури дибикІнайиб гъурхунданчва, дарш? ²⁷ Аллагъ дийихнайидарин ваъ, хъа чИивидарин Аллагъ ву. Учву гизаф улдугурачва.

ВаритІан заан табшуругъ

²⁸ Гъюжат апІурайишвахъ сар къанунчира хъайи. Исайи дура-риз фукъан уччвуди жавабар тувраш, дугъаз гъеебхънийи, ва думу, Дугъахъна дупну, гъерхру:

– Фуну табшуругъ варитІан заануб ву?

²⁹ – ВаритІан заан вуйи табшуругъ, – кІуру Исайи. – «Хъебез-хъай, эй жугъдар! Ихъ Агъа Аллагъ – сар АгъатІан дар. ³⁰ Яв Агъа Аллагъ, вари юкІв хъипну, вари рюгънаан, вари фагъмиан ва вари жвуван къувватнаан ккун апІин». ³¹ Хъа магъа къюбпиб: «Багахъ хъайир увуз жвуваз жвувси ккун апІин». МурартІан ахю табшуругъар сарун адар.

³² – Ужуди дупна, Мялим, – кІуру къанунчийи. – «Думу сар ву ва, Дугълан гъайри, сану гъич фужкІара адар», – кІури, гъякъ гъапунва. ³³ «Думу вари юкІв хъипну, вари фагъмиинди ва вари жвуван къувватниинди» гъацира «багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин» кІуру гафар, вари урккру ва ургру гъурб-нартІан зиина ву.

³⁴ Дугъу фагъумлуди жаваб тувувал дябкъну, Исайи дугъаз кІуру:

– Уву Аллагъдин Паччагълугъдихъан ярхла дарва.

Гъамдихъан сарун сарира Исайихъан гъич сабдиканра гъерхуз кІубанвал гъапундар.

³⁵ Аллагъдин хулаъ халкъдиз агъювалар улупурайиган, Исайи кІуру:

– Къанунчйирихъан, Месигъ Давудгъярин Бай ву, пуз, фици удубкъуру? ³⁶ Гирами Рюгъну ацІнайи чав Давудри гъапну, аьхир:

«Агъайи йиз Агъайиз гъапну:

„Узу Яв душмнар, духну,



Яв ликарикк дахъайизкъан

Йиз арччул гъвалахъ деъ“».

³⁷ – Чав Давудри Дугъаз, Думу чан Агъа вуйиз, кІура. Гъаци вуйиган, Думу дугъан Бай фици хъидихъа?

Гизаф халкъ Дугъахъ ахъю иштагъниинди хъпехъурайи.

³⁸ Дугъу халкъдиз Чан улупбарихъ кІуи:

– Ярхи палтар алди лицу къанунчйирихъан ихтият йихъай. Дурариз, чпин тяриф апІури, халкъар уч шлушварихъ чпи тебрик апІури ккунду, ³⁹ дурар мистарихъ ва ипІру-убхърушварихъ варитІан гъюрматлу йишвариин деуз ккунидар ву. ⁴⁰ Гъадрар ву дурар, ачІни хпарин мутму хътипІурайидар, хъа халкъдин уларихъан ярхи гъуднар апІрудар. Гъиямат йигъан дурариз варитІан пис жаза ккилибгура!

Касиб ачІни хпирин садакъа

⁴¹ Иса, садакъади пул ипру ишкІин багахъ деъну, фици пул ипраш, лигурайи. Ахъю пай девлетлуйири гизаф пул ипуйи.

⁴² Хъа сар касиб ачІни хпир дуфну, душваъ къюб кепек ирчру.

⁴³ Гъадмуган Исайи, ученикариз Чахъна дих дапІну, кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз: гъаму касиб ачІни хпири варидаритІан артухъ пул ипну. ⁴⁴ Пул ипдари варидари чпиз артухъди вуйиб ипну, хъа мугъу, гъамцир касибри, чаз ипІрубдихъ тувру айи-адруб вари ипну.

Исайи Аллагъдин хал дабгъруваликан пуб

13 ¹ Иса Аллагъдин хул’ан удучІвурайиган, ученикарикан сари Дугъаз кІуру:

– Мялим, лиг, фицдар гъванар, фукъан уччву дараматар дарин!

² – Уву гъаму зурба дараматдиин гъайран духънана? – кІуру Исайи. – Мидин гъван-гъвандин гъубзидар, вари дабгъиди.

³ Хъасинси, Думу Элион дагъдиин Аллагъдин хулаз гъаншарди деънайиган, ялгъузди гъузнайи Петрина, Якъубдина, Югъандина Андрейи Дугъхъан гъерхру:

⁴ – Йип учуз, дици фила хъибди? Думу дабгърубдикан учуз фици агъю хъибди? Фициб лишниинди агъю хъибди?



⁵ Исайи кІуру:

– Лигайгъа, шликІа учву алдатмиш дарапІбан бадали, ихтият йихъай. ⁶ Фицики гизафдар: «Гъадму узу вуза» кІури, Йиз ччвурнаккди гъиди ва гизаф халкъар алдатмиш апІиди. ⁷ Учвуз багахъ ва ярхла дявйирикан гъеебхъиш, гучІ мапІанай: гъаци дубхъну ккунди айиб ву, хъа гъаци хъувал сабан аьхир вуди хъибдар. ⁸ Халкъ халкъдиин ва паччагълугъ паччагълугъдиин алархъиди, варишвариъ жилар тІурччвурин хъиди, гаш абхъди. Мурар бедбахтваларин, бицІир апІругандин аьзабарси, сифте кІулар ву. ⁹ Ихтиятди гъузай, гъаз гъапиш мажлисарин жазйир гъадатІидичвуз, мистарин урччвидичву; Узкан шагъидвал апІбан бадали, Узлантина паччгъарин ва гъакимдрарин улихъна гъахидичву. ¹⁰ Хъа сабан аьхир гъайиз вари миллетариз Ужувлан хабар деебхъну ккунду. ¹¹ Учву суддиз гъухиган, фу кІуруш, дидин гъайгъушнаъ махъанай: гъадму сяагъ учвуз кІуруб, фу тувнади гъабшиш, гъадму йипай – учву кІури хъидичва, хъа Гирами Рюгъну ичв мелзнииинди пиди. ¹² Чвуччву чве йикІуз масу тувди, хъа адашди – бай. Веледари, абйир-бабариз къаршу удучІвну, дурар йихиди. ¹³ Йиз ученикар хъпаз лигну, учву варидариз даккун хъиди. Хъа шли аьхирикъан аьгъ гъапиш, думу дюрхну хъиди. ¹⁴ Учвуз, Аллагъ гъясбикк ккадру алчагъвал лайикъ дарушваъ шули гъябкъиган (урхурайир, мидин мяна фу вуш, гъаври ахъну ккунду), Ягъудия уьлкейиъ айидар дагълариз гьергри. ¹⁵ Хъа фуж гъваин алди гъабшиш, улдудучІври ва чан хулаз фукІа гъадабгъуз дурушри. ¹⁶ Фуж хутІлиъ ади гъашиш, чан палтариз хулаз дурушри. ¹⁷ Гъагъдиъ айидаринна нанайихъ бицІидар хъайидарин гъадму йигъари гъял пис хъибди! ¹⁸ Мици къюрдну дарибшри пну, ккарагай. ¹⁹ Гъадму йигъари гъациб бедбахтвал хъибдики, дициб Аллагъди дюн'я арайиз гъабхихъанмина гъамусдиз гъабхъундар, ва гъамдихъантинара хъибдар! ²⁰ Ва эгер гъадму йигъар Агъайи кам гъапІундайиш, гъич фужкІара ккадархъидайи. Хъа Чан кадагънайидар бадали Дугъу гъадму йигъар кам гъапиш. ²¹ Эгер учвуз думуган «Лиг, Месигъ гъамшвахъ хъа», вая «Лиг, гъатушвахъ хъа» гъапиш, мухъугъанай. ²² Гъаз гъапиш кучІлин месигъар ва кучІлин пайгъамбрар ачмиш хъиди. Эгер удукъуруш, гъеле кадагънайидарра чпихъинди илтІикІуз дурари аьлааматнан лишнар ва аьжайиб



ляхнар улупиди. ²³Гъаци вуйиган, ихтиятди гъузай. Узу учвуз вари улубкъруб улихъ имиди гъапунзачвуз. ²⁴Хъа гъадму йи-гъари пис бедбахтваларин къяляхъ «Ригъ кТубшвиди, вазли акв тувидар, завариян ²⁵хъадар ахъди ва завар ккадаршвиди». ²⁶Гъадмуган дифариинди зурба къувват ва гъяйбат хъади Ин-саниятдин Бай гъюри рякъиди. ²⁷Гъадмуган Дугъу, дюн'яйин юкъбиб терефарихъан жилин саб кІулхъан тап гъатмунуб кІу-лихъна кадагънайидар уч апІуз малайикар гъаъди. ²⁸Инжирин гъархъан мисал гъадабгъай: дидин кюлери къюкъяр апІруган ва кІажар адашвруган, хъад багахъ шулайивал агъю шулучвуз. ²⁹Гъаци учвузра, гъамрар гъяркъган, гъадму вахт, ичв ракк-нихъ хъайиси, багахъ дубхънайивал агъю апІинай. ³⁰Гъякъ кІуразачвуз: му вари улубкъайиз гъамусдин насил гъубзди. ³¹Заварна жилар ккадахъиди, хъа Йиз гафар дургидар! ³²Я аър-шарин малайикариз, я Бализ – саризра йигъ ва сяаьт агъдар, хъа сар Адашдиз агъя. ³³Гъаци вуйиган, лигай, ккилигури ва гъязурди гъузай. Думу вахт фила улубкъуруш, учвуз агъдар-чвуз. ³⁴Думу вахт, чан хал ва гъардиз рубкъру ляхин лукІариин гъибтну, хъа гъаравлиз «ул иливну маахан» дупну, гъушу ху-лан эйсийихъ тевуз шулу. ³⁵Учвурал ул иливну мааханай! Учвуз агъдарчвуз, аьхир, хулан эйси фила гъюруш: хъяхъган, гъа-цІишваринган, сяаьт сабди, даттари уьъйир апІруган, даршиш гъиринган. ³⁶Хабарсузди Думу хъадакнугъафиган, учву даахна-ди Дугъаз дяркъри-гъа! ³⁷Узу учвуз кІурайиб варидариз кІура-за: ул иливну мааханай.

Иса йикІбан ниятар

14 ¹Къюд йигълан Пасха ва ЛичІван лавшарин машкврар улукъурайи. Аьхю маллийрина къанунчйири Иса дидисну йикІуз чарйир агурайи. ²«Хъа анжагъ машквар йигъан ваь, – кІуйи дурари, – даршиш халкъдин арайиь гъалабулугъ абхъ-ди». ³Думу Вифания гъулаь хамран аьзар кади гъахъи Шимон-дин хулаь гештнаь айиган, душваь, лизи ругдин бетисибдиьди, нард гъарин багъа марцци ягъ хъади, сар дишагъли учІвру, ва дугъу дидиь айи ицци ниь хъайи ягъ Исайин кІул'ин улубзу-ру. ⁴Душваь айи хъларикан сакъюдари наразиди чиб-чпикди гъамци кІуйи:



⁵ – Гьамкъан ицци ниъ хъайи ягъ мугъу гъаз чІур гъаІу? Гьаму ччим шубудварж динар пулихъ масу тувну, хъа гъадму пул касибариз пай апІуз шуйи, аьхир!

Дурари дишагълийиз люкънар апІуз хъюгъю, ⁶ хъа Исайи кІуру:

– Думу сикинди гытай! Фу кІури учву дугъак кудукъначва? Узуз дугъу ужуб ляхин гъаІну! ⁷ Касибар гъарган учвухъди хьиди, ва учвхъан дурариз кюмекар апІуз хьибдичвухъан, хъа Узу учвухъди гъарган хьидарза. ⁸ Дугъу чяхъан шлуб гъаІну: улихъмиди дугъу Йиз жан, ччим кадатну, накъвдиъ ивуз гъазур гъаІну. ⁹ Гъякъ кІуразачвуз: дюн’яйиъ му Ужувлан хабар наан рабгъури гъабшишра, думу кІваин апІиди ва дугъу гъаІубдикан ктибтиди.

Ягъудайи Иса масу тувуб

¹⁰ Гъадмуган ЙицІикъюрискан сар, Искариот лакІам хъайи Ягъуда, аьхюну маллийрихъна, Иса масу тувбан бадали, гъягъюру. ¹¹ Ягъудайихъ хъпехъдар шад шулу ва, дици гъабшиш, пул тувуз гаф тувру. Гъаддихъан думу Иса масу тувуз гъулай вахт абгури шулу. ¹² ЛичІван лавшарин машквран садпи йигъан, пасхайин ччил гъурбан апІруган, ученикари Исайихъан гьерхру:

– Увуз пасхайин хураг учу наан гъазур дапІну ккундувуз? Йип, гъазур апІуз гъягъюча.

¹³ Гъадмуган Дугъу, гъамци дупну, къюр ученик гъаъру:

– Шагъриз гъарахай. Учвуз шид айи гажин гъабхурайи сар кас гъахъдичвуз, гъадгъан къяляхъди гъарахай, ¹⁴ ва думу учІву хулан эйсийиз: «Мялимди гьерхра: „Узу ученикарихъди пасхайин хураг ипІру хал набши?“» йипай. ¹⁵ Дугъу учвуз ккабалгнайи, машквраз вари гъазурди айи, заан ахю хал улупиди. Гъадушваъ ухъуз вари гъазур апІинай. ¹⁶ Ученикар гъягъюру. Шагъриз гъафидариз Исайи гъапибси вари шулу ва пасхайин хураг гъазур апІуру. ¹⁷ Хябяхъ гъабхьибси, йицІикъюрисдра хъади, Иса гъюру. ¹⁸ Дурари, суфраийихъ деъну, уъл ипІурайиган, Исайи кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз: учвкан сари, Узухъди ипІурайири, Узу масу тувди.



¹⁹ Дурар пашман шулу, ва гъарури гьерхуз хьюгъру:

– Думу узу дарза аьхир?

²⁰ Хъа дугъу дурариз жаваб тувру:

– Думу йицИкьюрикан сар, Узухъди саб гъабрак уъл кубсра-йир ву! ²¹ Гъамци Инсаниятдин Бай, Гирами китабарий улупна-йиганси, масу тувди, амма шли Инсаниятдин Бай масу тувраш, дугъаз бала хьибди – думу касдиз, учв бабкан гъахъундайиш, ужу шуйи!

Агъайин хябахъ

²² Дурари хураг ипІурайи вахтна, Исайи уъл гъадабгъну, ужуб сьаьт ибшри дупну, думу гъудубтІуру ва, ученикарихъна туври, кІуру:

– Ма гъадабгъай, му Йиз беден вуйиз.

²³ Зах гъадабгъну, чухсагъулин ккарагуб дапІну, дурарихъна тувру. Хъа варидари дид’ан убхъуру. ²⁴ Дугъу дурариз кІуру:

– Му цІийи йикърар йитІурайи ва гизафдарихъанди удубзура-йи Йиз ифи вуйиз. ²⁵ Гъякъ кІуразачвуз: Узу сарун тІумтІарин му чяхир убхъидарза. Узу цІийи чяхир Аллагъдин Паччагълугъдиъ убхъидиза.

²⁶ Хъасин Аллагъдин тярифназ мяъли дапІну, дурар Елион дагъдиз удучІуру.

Ученикари Учв нигъ апІрубдикан Исайи улихъмиди пуб

²⁷ Исайи дурариз кІуру:

– Учву варидари Узлан хъугъвал алдабгъидичва, Гирами кита-барий дупнайиси:

«Марччлихъан йикІидиза,
ва марччар даргъиди».

²⁸ Хъа Узу чІиви гъашиган, Узу Галилейиз гъягъидиза ва душваъ учвуз ккилигури хъидиза.

²⁹ – Варидари хъугъвал алдабгъишра, узу алдабгъидарза! – кІуру Петри.

³⁰ – Гъякъ кІуразавуз, – кІуру дугъаз Исайи, – гъи, гъаму йишван, даттли кьуб ражари уьйир апІайиз, шубуб ражари Узу аьгъюр дарзуз, пидива.



³¹ Хъа Петри айибтІан артухъ гъисс кади текрар апІуру:
 – Узуз Увухъди йикІуб алабхъурушра, Уву «аьгъюр дарзуз»
 пидарза!

Имбударира гъамцдар гафар гъапнийи.

Исайин ккарагуб

³² Мидхъан дурап Гефсимания кІуру йишваз гъюру, ва Исайи
 ученикариз кІуру:

– Узу ккарагури имиди гъамшвахъ деай.

³³ Дугъу Чахъди Петрна, Якъубна Югъан гъадагъуру. Дугъан
 кІваъ дердна гъалабулугъ абхъру. ³⁴ Исайи дурариз кІуру:

– Йиз юкІв яман хажалатнаъ абхънайиз, гъамшвахъ гъузай,
 гъафил махъанай!

³⁵ Думу сацІиб тина гъудучІвуру, жилиина къамкъарихъди ис
 духъну, му аьзаб, эгер шулуш, Чахъан гъадапІбан бадали, ккара-
 гуз хъюгъру. ³⁶ Дугъу кІуйи:

– Авва! Адаш! Увхъан вари шулвухъан! Гъаму аьзабнаккан Узу
 ккадаъ! Аммаки Узуз ккунибси дарибшри, хъа – Увуз.

³⁷ Хъасин ученикарихъна гъафиган, лигуруш, дурап нивкІуз
 душнади рякъюру. Дугъу Петриз кІуру:

– Симон, уву даахнана? Саб сяаьтдикъан нивкІ дарди гъузуз
 гъабхъундарнухъан? ³⁸ Гъафил махъанай. Учву тямгъвалариъ ад-
 рахъбан бадали ккарагай. Рюгъ кІубан ву, хъа беден – зяиф!

³⁹ Иса хъана гъудучІвуру ва гъацдар гафариинди хъана ккара-
 гуру. ⁴⁰ Къяляхъ гъафириз, дурап хъана даахну рякъюру. Дурапин
 улар гъагъи духънайи. Дурапихъан Дугъаз саб жавабра тувуз шу-
 ладайи.

⁴¹ Шубубпи ражарира Иса къяляхъ гъюру, Дугъу кІуру:

– Гъамусра даахну имичва, рягъятвал гъадабгъуранчва? Ики-
 баштІан! Вахт хъгубкъну: магъа Инсаниятдин Бай гунагъкрарин
 хилиз тувра. ⁴² Гъудужвай, гъачай гъягъюрхъа! Лигай, масу тувра-
 йир багахъ хъа.

Иса дусуб

⁴³ Дугъу гъамци кІайизра, ЙицІикъюркан сар Ягъуда кказа-
 гуру, ва дугъахъди ахъю маллійрина, къанунчйиррина, ахъюдари
 ханжларна маргъар хъади гъаьнайи адмийирин гъварчра хъайи.



⁴⁴ Иса масу тувуз дуфнайи Ягъудайи дурариз гьамци дупнайи: «Салам тувруган, узу шлиз мак гьапIиш, гьадму Иса ву, ари Гьадму дисай, ва дишла, дидисну, мягькам гьаравликкди гьайихай».

⁴⁵ Ягъуда диш дапIну Исайихинди гьюру.

– Мялим! – кIуру дугъу, ва Исайиз мак апIуру.

⁴⁶ Гьадму сьаьт Иса дисуру ва гьаравлиь уьрхюру. ⁴⁷ Хьа багахь дугъужвнайи сар ученикди ханжал уьчIюбгъну, аьхю маллайн гьаравшин иб ктабIуру. ⁴⁸ Гьадмуган Исайи кIуру:

– Учву Уз'ин ханжларна маргьар хьади алжагъуз Узу гьачагь вуйин? ⁴⁹ Гьар йигъан Узу учвухъди, аьгьювалар улупури, Аллагьдин хулаь айза, ва учву Узу гьидисундайчва. Хьа гьит Гирами китабарий дупнайиси ибшри!

⁵⁰ Гьадмуган Думу сарди гьитну, ученикар вари гьергну гьагьюру.

⁵¹ Исайин терефкрарихъди хьади гьахьи сар жигьил, гьяцIли жандиин ирин чарч илипну, Иса дидисну гьахурайидарин кьляхъди гьагьюру. Думу дурари дисуру, ⁵² амма думу, чарч дурадин хилиь гьибтну, гьютIурччвну, гьяцIалди гьергну гьагьюру.

Иса аьхюдарин улихь дерккуб

⁵³ Иса аьхю маллийрихьна гьахуру. Душвахьна аьхю маллийирна, агьсакъларна кьанунчйир уч духьнайи. ⁵⁴ Хьа Петр ярхла-ярхлади дурадин кьляхъди гьюру, аьхюну маллайн гьаятдизди учIвну, гьаравшарихъди учвра цIихь мани апIуз деьру.

⁵⁵ Аьхю маллийрина вари дурадин мажлисди Исайиз аьжал адабIбан бадали Дугъаз кьаршу шагьидвалар агурайи. ⁵⁶ Гьеле кучIлин шагьидар гизаф удучIвнийишра, дурадин улупбар дюзди алахьурадайи.

⁵⁷ Гьадмуган гьамцдар кучIлин шагьидвалар улупру касар дихьуру:

⁵⁸ – Ич ибаринди гьеебхьунчуз, Мугъу: «Хилариинди гьапIу гьаму Аллагьдин хал дабгьурза ва шубуд йигъандин арайиь, хилариинди дарди, жараб дивурза», – кIура.

⁵⁹ Гьеле гьаму улупбаркьана дурадин дюзди алахьдайи.



⁶⁰ Гьадмуган аьхюну маллайи, кьялазси дуфну, Исайихьан гьерхру:

– Увуз кьаршуди кІурайидариз гьаз жаваб туврадарва?

⁶¹ Амма Исайи, ккебехьну, жаваб туврадайи.

Аьхюну маллайи хьана Дугьхьан гьерхру:

– Уву Месигь вуна, ВаритІанзаанурин Бай?

⁶² – Ав, вуза, – жаваб тувру Исайи. – Ва учвуз, вари Удукьрурин арччул хилихьинди деьну, аьршарин дифариинди Инсаниятдин Бай гьюри рякьидичвуз.

⁶³ Аьхюну маллайи, хьял кубчІвбаан чан ккурттар дячІяргьну, кІуру:

– Ихь сарун шагьидар гьаз ву? ⁶⁴ Аллагьдикан рихшанд апІури учвузра гьеебхьунчвуз! Ичв кьарар фициб хьибди?

– Тахсиркар ву, ва аьжал адабтІну ккунду, – кІуйи варидари.

⁶⁵ Дурарикан бязидари Дугьак тутйир катІуйи, Дугьан маш илибкнуну, кІулан йивуйи, хьа кІуйи:

– Эй, Пайгьамбар! Увуз шли гьивнуш, йип гьеле!

Петри Иса аьгьюр дарзус пуб

⁶⁶ Хьа гьадму вахтна Петр тинаси хьайи гьяятдиь айи. Дина аьхюну маллайин гьараваш дишагьлийирикан сар гьюру. ⁶⁷ Дугьаз цІихь чаз мани апІурайи Петр рякьюру ва, дугьахьинди ди-кьатниинди дилигну, кІуру:

– Хьа увура хьайва гьаму Назаретжви Исайихьди.

⁶⁸ Амма Петри кІул'ин бисдар:

– Увуз аьгьюб фукІара адарзуз, узу гьаври адарза, уву фтикан кІураш. – Думу чІатинди улихь гьяятдизди удучІву. Гьадмуган даттли уьу гьапІу.

⁶⁹ Гьараваш дишагьлийиз думу душваь дяркьну, душваь айи адмийириз хьана кІуру:

– Гьаму гьадрарикан сар ву.

⁷⁰ Петри хьана кІул'ин бисдар. СацІиб хьугьужвну, гьяятдиь дугьужвнайидари Петриз кІуру:

– Хьа уву дугьриданра гьадрарикан вува. Уву Галилейиан вува, аьхир.

⁷¹ Хьа Дугьу хуйир апІуйи:

– Учву кІурайи Кас узус аьгьюр дарзус!



⁷²Гьадмуган кьюбпи ражнура даттли уьйир апІуру. Петрин, Исайи гьапи гьаму гафар, кІваин шулу: «Даттли кьюб ражари уьйир апІайиз, шубуб ражари Узу аьгьюр дарзуз пидива». Ва ишуру.

Пилатди Исайихьан силис гьадабгьуб

15 ¹ГвачІнин ухди ахью маллйир, агьсакьлар, кьанунчйир ва вари заан диванханайин членар мажлисдиз уч шулу ва кьарар адабгьуру. Иса, хилар йитІну, духну, Пилатдин хилиз тувру.

²Пилатди Дугьхьан гьерхру:

– Уву «жугьдарин Паччагь» вуна?

– Увур гьаци кІурадарна, – пну, жаваб тувру Исайи.

³Ахьюну маллйири Дугьак гизаф тахсрар кирчуйи, ⁴гьадмуган Пилатди Дугьхьан хьана гьерхру:

– Уву гьаз жаваб туврадарва! Лиг, Увук фукьан тахсрар кирчраш.

⁵Амма Исайи дугьазра фукІа гьапундайи, хьа Пилат мид'ин гизаф мягьтал гьахьнийи.

*Пилатдин Иса азад апІуз
дав чалишмиш'валар*

⁶Халкьдин тІалабназ лигну, Пасхайин машкварган дурари ккун гьапІу сар дидиснайир деетру аьдат ади гьабхьнийи. ⁷На-разивалар ахьнайиган, адми йивну гьачІи, гьалабулугь гьитІибккдарихьди дидиснайи сар Варава кІурурра дустагьдиь айи.

⁸Халкьди, Пилатдихьна дуфну, дугькан муганайиз айи аьдат тамам апІуб ккун апІуру. ⁹Пилатди дурариз гьапи:

– Учвuz ккундуш «жугьдарин Паччагь» деетуза?

¹⁰Пилатдиз ахью маллйири Иса бахилвалиан масу тувнайиваликан аьгьяйи.

¹¹Хьа ахью маллйири халкь, Варава деетбан бадали, Пилатди-кан тІалаб апІуз алауру.

¹²– Учву «жугьдарин Паччагь» кІурайирикан гьапІза? – кІуру хьана Пилатди.

¹³– Думу хачрак карс! – кІури, чІигьар апІуру дурари.

¹⁴– Фу чІуруб гьапІнухьа Мугьу? – кІуру дурариз Пилатди.



Амма дурари имбубсан артухъ чИгъар апІуйи:

— Думу хачрак карс!

¹⁵ Халкъдиз учв ужур хъузди, Пилатди Варава деестуру, хъа Иса гьирмажарихъди урчвуз гьитну, хачрак карсуз эскрарин хилиз тувру.

¹⁶ Гъаравлари Думу айтІ гъятдизди, паччагъдин тахт шлушвазди гъахуру ва эскрарин дестейиз дих апІуру. ¹⁷ Дурари Дугъ'-ин аку-элвен халат алабхъну, хъа кІул'ин зазарикан гъубху тажсиб улубкІуру, ¹⁸ ва Думу «тебрик» апІуз хъюгъру: «Яшамиш ишри „жугъдарин Паччагъ“!»

¹⁹ Хъасин Дугъан кІуллан маргъар йивуйи, Дугъак тутйир катІуйи ва, Дугъан улихъ къамкъарихъди дусну, хътІерццури, икрам апІуйи. ²⁰ Чпиз ккунибкъан Исайикан рихшанд дапІну, Дугъхъан халат хътибтуру ва хачрак карсуз гъахуру.

Хачриин Исайин аьзабар

²¹ Думу дариз зигуз гъахуру. Сар багъхъантина гъягъюрайирихъди (Думу гъул'ан гъюрайи Александринна Рауфдин адаш, Киринея кІурушв'ан вуйи Симон вуйи) Дугъан хач гъабхуз гьитру. ²² Думу Голгофа кІурушвахъна хуру (илтІибкІиган, душван ччвур «Келле» кІуру гаф ву). ²³ Дугъаз фикрихъан хътагъру дармнар кайи чяхир убхъуз теклиф апІуйи, хъа Дугъу гъубхъундаи. ²⁴ Думу хачрак карсеру. Эскрари, чпиз гъардиз фунуб алабхъуруш, Дугъан палтар пай апІури, тупут ипру.

²⁵ Иса дариз зигурайиган, гвачІин сяаьт урчІувуб вуйи. ²⁶ «Жугъдарин Паччагъ» ву кІури тахсир кипну, гъамци дибикІнайи къул Дугъан кІулихъ кибхнайи. ²⁷ Дугъахъди сатІиди къюр гъачагъра дариз гъизигнийи: Дугъхъан сар — арччул, тмунур — гагул терефназди. [²⁸]*

²⁹ Душвхъантина гъудучІвну гъягърудари Дугъаз люкънар апІуйи, намуссуз кІуруганси кІулар тІурчвуйи ва кІуйи:

— Эй Аллагъдин хал дабгъур ва шубуд йигъан диврур! ³⁰ Уву Жвуву Жвув уьрх, кудучІв хачракан! — ³¹ гъамци зивзивар кчІикъуйи Дугъкан къанунчйирра хъади ахъю маллйири.

* 15:28 Грекарин саспи БикІбарихъ гъамци кІура: «Гъамци Гирами бикІбарихъ дибикІнайиб тамам гъабхънийи: „Думу гъачгъарин арайиь дерккнийи“».



– Жарадар уърхюйи, – кІуйи дурари, – хъа Чахъан Учв уърхюз шуладар! ³² Месигъ, Израилин Паччагъ! Ич уларикк, гъит, учуз рякъюри, хачракан кудучІври – гъадмуган учу Дугъахъ хъугъдича!

Гъеле Дугъахъди сатІиди дариз дизигнайидарра кмиди Дугъак кялхъюйи.

Исайин аъжал

³³ Лисхъантина тап саяът шуббаризкъан вари дюн’яйиин му-чІушин алабхъуру. ³⁴ Хъа саяът шубубди Исайи ахъю дихниинди гъарай апІуру:

– Элахи, Элахи, лама шевактани? (яна «Йиз Аллагъ, Йиз Аллагъ! Гъаз Уву Узу гъитунва?»)

³⁵ Душван багахъ дийигънайидарикан бязидари, Дугъан гафар гъеерхъиган, кІуйи:

– Ебхъурайчвуз, Ил’ясдиз дих апІура!

³⁶ Хъа сар кас, жаргъну дүфну, бамбагсибдиз сирке зигуз гъитну, маргълик кибтІну, Дугъаз убхъуз туври, кІуру:

– Гъамус лигухъа, Му ктагъуз Ил’яс гъюруш – гъюрдарш.

³⁷ Исайи, чІветІ дапІну, рюгъ деобтуру.

³⁸ Аллагъдин хулаъ, Гирамишвахъ гъибхънайи чарч зиълансина кІаназкъан къюб йишв’ина чІябгъюру. ³⁹ Хачран багахъ дийигънайи юзбашийиз, Исайилан фици ил алдабгънуш, рябкъюру ва кІуру:

– Дугъриданна Му Кас Аллагъдин Бай вуйи.

⁴⁰ Душвахъ, ярхлаан лигури, сакъюдар дишагълийирра хъайи. Дурарин арайиъ Магдалайиан вуйи Мар’ям, бицІирнур Якъубдинна Юсийин дада Мар’ям ва Саломея айи. ⁴¹ Иса Галилейиъ айиган, мурад Гъадгъахъди ва Гъадгъан гъайгъушнаъ шуйи. Дугъахъди Ерусалимдиз гъафи хъана жара дишагълийирра мушвахъ хъайи.

Исайин беден накъвдиъ ивуб

⁴² Сарун хябяхъ шулайи. Хъа му йигъ, султ йигъан улихъ хъимбу жвуми йигъ вуди хъпаз дилигну, ⁴³ жугъдарин заан диванханаийи къувват айи, гъацира Аллагъдин Паччагълугъдиз ккилигурайи Аримафейиан вуйи Юсуфди, кІубанвал кади Пилатдихъна



дуфну, Исайин беден чан ихтиярназ тІалаб апІуру. ⁴⁴Думу гьамкьян ухди йикІбиин Пилат мюгьтал духьнайи ва, юзбашийиз дих дапІну, Иса ухди дукІнаш, гьерхру. ⁴⁵Юзбашийикан гьаци вуйиб аьгью дапІну, дугьу Юсуфдиз дукІнайи беден гьадабгьуз ихтияр тувру. ⁴⁶Дугьу кафан гьадабгьуну, беден кадабгьуну, дидгьян гьибиржуру ва гьарзарифь утІубкнайи накьвдиь ивну, душваз учІврушвахь гьван гьипру.

⁴⁷Хъа Магдалайиан вуйи Мар'ямна Юсийин дада Мар'ям, Думу наан кивраш, лигурайи.

Ученикариз Иса чІиви хьуб аьгью шулу

16 ¹Султ йигь улдукьиган, Магдалайиан вуйи Якьубдин дада Мар'ямди ва Саломеяйи Исайин бедендикан ктатуз ищци ниь хьайи ччимар гьадагьуру. ²Гьяфтайин садпи йигьан, яна элгьетган, гвачІнин ухди, ригьдин сабпи нурарихьди, дураар накьвдихьна гьуру.

³– Ухьуз накьвдихьан гьван шли гьадабгьиди, – кІуйи чиб-чпиз дураари, гьаз гьапиш душвахь гьипнайи гьван гизаф аьхюб вуйи.

⁴Лигуруш, гьван гьидипна.

⁵Накьвдиь учІвдариз, арччул терефнаь лизи палтар алди деьнайи жигьил рякьюру ва сабпну гучІ шулу.

⁶– ГучІ мапІанай! – кІуру дугьу дарариз. – Дариз гьзизигу Назаретдиан вуйи Иса учву агурачва. Думу чІиви гьахьну, мушваь имдар. Магьа Думу дитну гьахьи йишвра. ⁷Сарун учву гьарахай, Дугьан ученикариз, илагьки Петриз, Думу Галилейиь дураариз ккилигура, йипай.

⁸Дураар, накьвдиан удучІвдар, гучІбаан гьергьну гьагьюру. Дураари гьич саризра фукІара гьапундайи – дураариз гучІуйи.

Сакьюдар ученикариз Иса рякьюру

⁹Гьяфтайин садпи йигьан гвачІинган чІиви гьахьи Иса сифте чаан ургуб жин утІукку Магдалайиан вуйи Мар'ямдиз ачмиш шулу. ¹⁰Дугьу мидкан гьам зигурайи ва ишурайи ученикариз хабар дебккру. ¹¹Хъа дураар Думу чІиви духьнайивалихь, му дишагьлийи чаз гьаркьюнзуз гьапнушра, хьугьундайи. ¹²Мидхьан



Думу жара суратнаъди дурарикан кьюриз, чпи шагъриан удуб-чІурайи рякъюъ айиган, ачмиш гъахънийи. ¹³Дурар къяляхъ хътакнийи ва мидкан имбударизра хабар дебккнийи. Амма дурар мурарихъра хъгъундайи.

***Исайи вакиларихъди
зафар апІуб***

¹⁴Аьхирки, йицІисар ученик суфраийхъ деъну уъл ипІурайи-ган, Иса Учв ачмиш шулу ва, кІван курвализ ва хътругъувализ дилигну, Дугъу дурариз тягъна йивуру, гъаз гъапиш дурар Думу чІиви духъну гъяркъдарихъ хъгъундайи. ¹⁵Дугъу дурариз кІуру:

– Вари дюн’я вуйиси гъарахай ва Ужувлан хабар вари инсаниятдиз дебккай. ¹⁶Шли, хъгъну, штуан апІувал къабул гъапІиш, думу женнетдиъ ахъди, хъа фуж хътругъиш, думу же-гъеннемдиъ итди. ¹⁷Хъугъдарихъан аьламатар улупуз хъибди: дурарихъан Йиз ччвурниинди жинар утІурккуз хъиди, цІийи чІалариинди кІури хъиди. ¹⁸Эгер битІ гъибисиш, ясана агъу гъубхъиш, дурариз саб зарарра хъибдар; иццрудариин хилар иливиди – ва дурар сагъ хъиди.

¹⁹Гъамци дупну, Агъа Иса завариз за шулу ва Аллагъдин ар-ччулну хилихъ деъру. ²⁰Хъа дурар гъягъюру ва варишвариъ Ужувлан хабар рабгъуру. Дурарин му ляхниз Агъайи кюмек апІуру, ва дурари улупру аьгъювалар аьжайиб лишнариинди мягъкам шуйи.



ЛУКАЙИ КТИБТУ УЖУВЛАН ХАБАР

Му Ужувлан хабар Лукайи 58-62-ни йисари гьибикГуб вуди гьисаб апГура. Лукайин кеспи духтирвал вуди гьабхьну. Жара миллетарикан вуди, Исайихъ хъугъу Лука, Аллагьдин рякъюб вари кьувват хьипну лихуз хъюгъру. Ужувлан хабар рабгъури, Рим вилаят вуйибси лицури гьахьи Павелихъди саспиган Лука-ра лицури шулу. Дугъан хиларилан, кIваъ Аллагьдин Рюгъ ади, «Ужувлан хабар» кIуру му китаб, зигьимлу грекжэви, Фиофилин чвур дибисну улдубчIуб вуди урхури шулухъа. Гирами Рюгьну дугъаз, дугъридан Иса Фуж вуш, Дугъу инсаният бадали фу гьапIнуш, улупну. Китабдин сифте кIуларуан хъюгъну, Ягъ'я пайгьамбрихъди ва Иса Месигъ бабкан хьпахъди аьлакьалу гьядисйирикан ктибтура. Му китабди жара «Ужувлан хабарнан» китабариъ алалахъру уьмрин гизаф терефарикан ктибтура, гьадму вахтнан гьядисйирихъди вуйи аьлакьйир улупура. Гьадму вари гьядисйирикан вуйи хабар неинки Исайин багахъ хьайида-риз, хъа дюн'яйин вари инсанариз дебккра.

Лукайин Феофилихъна вуйи гаф

1 ¹Ич арайиъ гьаши мялум вуйи гьядисйирин гьакьнаан гьа-мус гизафдари бикIуз хъюгъна. ²Учузра дуар сифте кIули-ан чпин улариинди гьяркъдари ва Аллагьдин Гафнан гьуллугъ-ниин алидари гизафдар ктитну. ³Узура, гьарсаб жигъат дикъат-ниинди сифтейиан аьхиризкъан ахтармиш апIбалан кьяляхъ,



гъамрарикан увуз, гъюрматлу Феофил, хъайи-хъайиси дибикІ-ну, ктибтуб лазим вуди фикир гъапІунза. ⁴Миди увуз туву агъюваларин бин мюгъкам апІиди.

Малайикди Закар'яйиз
Ягъ'я бабкан хъубкан туву хабар

⁵Ягъудия уълкейин паччагъ Гъироддин девриъ душваъ Абияйирин «ражнаъ» гъуллугъ гъабхурайи Закар'я кІуру сар малла ва Гъарундин тухмиан вуйи Елисавета кІуру дугъан хпир ади гъахъну. ⁶Дурар къюридра, Аллагъдин вари табшуругъар ва къайдйир урхюри, Дугъан улихъ дугъри агълар вуди гъахъну. ⁷Дурариз веледар адайи, гъаз гъапиш Елисавета бегъерсузур вуйи. Дурар къюридра агъли яшнахъна хъуркънайи.

⁸Сабан, Закар'яйи Аллагъдиз чан гъуллугъ апІурайи вахтна (дугъахъди хъайи малйирин раж, яна гъуллугънан нубат хъубкънайи), ⁹малйирин арайиъ, аьдат вуйиганси, тупут ипиган, думу Аллагъдин хулаъ ищци ниъ хъайидар ургуз гъягъбакк ккуркънайи. ¹⁰Хъа Аллагъдин хулан гъяятдиъ халкъ му вахтна ккарагурайи. ¹¹Гъадмуган Закар'яйиз ищци ниъ хъайидар ургурайишван арччул терефнаъ Аллагъдин малайик дийигъну рякъюру. ¹²Думу гъяркъган, Закар'я чашмиш шулу ва дугъак яманди гучІ кабхъру. ¹³Малайикди дугъаз гъамци кІуру:

– ГучІ мапІан, Закар'я, яв ккарагувал деебхъна, ва яв хпир Елисаветайи увуз бай апІиди, дугъ'ин Ягъ'я кІуру ччвур илив. ¹⁴Увуз хуш'вална шадвал хъибди, ва гизафдар думу бабкан хъувалиин шад хъиди, ¹⁵фицики думу Аллагъдин улихъ, зурба касси, заан хъиди. Дугъу чяхир вая жара ички убхъидар. Думу чав бабкан гъахъи йигъхъанмина Аллагъдин Рюгънахъди ацІнайир хъиди. ¹⁶Дугъу Израилин баярикан гизафдар Аллагъдихъинди илтІикІиди. ¹⁷Абйирин юкІвар веледарихъна илдицбан бадали, мютІюгъ дарудар марцци касарин фикрарихъна илтІикІбан бадали ва Агъа гъяйиз халкъ гъязур апІбан бадали, думу Дугъан улихъди Ил'ясдин рюгънахъди ва къудратнахъди гъягъюри хъиди.

¹⁸Закар'яйи Малайикдиз кІуру:

– Му гъякъ вуйиб узуз фици агъю хъибди, узу къабир вуза, хъа йиз хпирра агъли яшариъ а?

¹⁹Малайикди дугъаз гъапи:



– Узу Аллагъдин улихъ дийигънайи ва увухъна ужуб хабар тувуз гъаьнайи Жабраил вуза. ²⁰Амма гъадму ляхин кІулиз удубчІвру йигъ гъайиз, яв чІал бисиди ва увуз улхуз мумкинвал хьибдар. Гъаз гъапиш чарасуз кІулиз удучІвру му йиз гафарихъ хъугъундарва.

²¹Му арайиь чІат Закар’айиз ккилигурайи халкъ думу Аллагъдин хулаь энгел духънайивалиин мюгъталди айи. ²²Думу халкъдихъна удучІвиган, улхуз даршули гъузру ва дурариз, Закар’айиз Аллагъдин хулаь Малайик гъаркъюб, аьгью шулу. Закар’яра, лал гъаширси, халкъдихъди хилин ишаратариинди улхуз хъюгъру. ²³Хъа Аллагъдин хулаь гъуллугъ апІбан йигъар ккудукІиган, Закар’я чан хулаз хътакуру.

²⁴Гъадму йигъарилан къяляхъ дугъан шив Елисавета, гъагъдиь духъну, хъуб вазлин арайиь чІатна удудучІвди, учв улупури гъахъундар. Дугъу гъамци кІуйи:

²⁵– Гъаму йигъари узухъинди илдицу Аллагъди инсанарин арайиь уз’ин али бегъерсузвалин нянат алдабгъруганси гъапІну.

***Малайикди Мар’ямдиз
Иса бабкан хъуваликан туву хабар***

²⁶Хъа йирхъубпи ваз улубкъиган, Аллагъди Галилей уьлкейиь айи Назарет кІуру шагъриз ²⁷Давудрин тухмиан вуйи Юсуф кІуру касдиз хъирснайи шурахъна Жабраил малайик гъаьру. Шуран ччвур Мар’ям вуйи. ²⁸Малайикди, риш айи хулаь учІвну, гъапну:

– Хайир ибшри, Аллагъди кадагънайи Дишагъли! Аллагъ гъарган увухъди хъади хъиди!

²⁹Думу гъаркъиган, Мар’ям дугъан гафариин мюгътал шулу ва, учв мици саламламиш апІувал фу вуйкІан кІури, фикрарик кахъру.

³⁰Хъа малайикди дугъаз гъапну:

– ГучІ мапІан, Мар’ям, Аллагъди увуз уж’вал улупна: ³¹магъа БицІир киршдивук ва Бай апІдива. Дугъ’ин Иса кІуру ччвур иливидива. ³²Думу зурба Кас хъиди, ва Дугъаз ВаритІанзаанурин Бай пиди. Агъа Аллагъди Дугъаз Чан аба Давудрин паччагъвалин тахт тувди. ³³Дугъу Якъубдин халкъдиин уьмурлугъди паччагъвал апІиди, ва Дугъан паччагъвалин аьхир хьибдар.



³⁴Мар'ямди малайикдиз кІуру:

– Му ляхин хьуб фици мумкин вухъа, узу мегьел швуваз душ-надарди?

³⁵Малайикди Дугъаз гъапи:

– Аллагъдин Рюгь учІвди увуъ ва ВаритІанзаанури уву Чан къувватнакк ккаъди, гъаддиз бабкан шулайи Гирамийиз Аллагъдин Бай пиди. ³⁶Магъа чаз бегьерсузур кІурайи яв багахьлу Елисаветара чан къабишнаккди, бицІир кади гъагъдиъ ади, йирхубпи ваз ву, ³⁷гъаз гъапиш Аллагъдин гъич саб гафра къувватсузди гъубзурдар.

³⁸Мар'ямди:

– Узу Аллагъдин лукІ вуза, уз'ин уву кІурайидар улуркъри, – кІуру.

Хъа малайик Дугъхъан гъудучІуру.

Мар'ямдинна Елисаветайин сюгъбат

³⁹Гъадму йигъарикан сад йигъан Мар'ям, гъялаквал кади, Ягъудия улькейин дагъларий аи саб шагъриз гъягъюру ⁴⁰ва, Закар'яйин хулаъ учІвну, Елисаветайиз салам тувру. ⁴¹Мар'ямдин салам гъебхъиган, Елисаветайин фуний бицІир гъиришву ва Елисавета Аллагъдин Рюгънахъди ацІру. ⁴²Елисаветайи, зарбди чІигъ дапІну, гъапну:

– Уву дишагълийирин арайиъ бахтавар вува, ва яв фуний аи бегьерра бахтавар ву! ⁴³Узухъна йиз Агъайин дада гъювалин бахт узуз наънан гъафиб вуйкІан? ⁴⁴Яв салам туврайи сес йиз ибарихъна гъурубкъубси, йиз фуний аи бицІир шадди гъялак гъахъну. ⁴⁵Аллагъдихъан дупнайиб тамам шлувалихъ хъугънайир, хуш бахтавар вува.

⁴⁶Мар'ямди гъамци жаваб тувру:

– Узу йиз кІваан Агъа заан апІураза.

⁴⁷Йиз рюгь узу гъарсабдихъан урхъюрайи Аллагъдикан шад духъна.

⁴⁸Дугъу чан лукІран аъжуз гъялназ лигну рягъим гъапІну, гъамусдихъантина вари наслари узуз уж'вал алабхъу кас пиди,

⁴⁹Гъаз гъапиш Къувватлури узуз зурба ляхин гъапІну, ва Дугъан ччвур гирами ву.



- 50 Чахъан гучІрудариз наслариан наслариз Дугъан уж'вал а.
 51 Дугъу, Чан хиларин къувват улупури, кІваъ дамагълу
 фикрар айидар гъубкъушвахъинди гъарагъну.
 52 Къудратлудар тахтарилан илдитну ва аьжюзар заан гъапІну.
 53 Дарвал айидар ужувлариинди рази гъапІну,
 хъа девлетлутІан девлетлу шулайидар
 фукІа адарди деетну.
 54-55 Чан гъуллугъниин али Израилин халкъдиз кюмек гъапІну,
 Чав ихъ абйириз гъапиганси, Ибрагъимдиз ва дугъан
 тухмиз гъаргандиз уж'вал апІуз тувнайи гаф кІваин
 уьбхюра.
 56 Мар'ям Елисаветайихъ шубуб вазлигъкан гъузну, хъа чан ху-
 лаз хътакуру.

Ягъ'я бабкан хъуб

57 Елисаветайи, вахт улубкъиган, биціир апІуру. 58 Агъайи ря-
 гъим дапІну думу за апІбакан гъуншйиризна майил-мадатдиз
 гъеебхънийи ва дурар дугъахъди сабси шад гъахънийи.

59 Миржидпи йигъан багахълуйир биціирин суннат апІуз
 гъюру ва дугъ'ин чан адашдин ччвур Закар'я иливуз ккун шу-
 лу. 60 Мид'ин балин дада рази даршиди, дугъаз Ягъ'я кІурхъа,
 гъапну.

61 Хъа дугъаз: «Яв багахълуйиригъ дициб ччвур алир фужкІа
 гъядар», кІуру. 62 Хъасин, бал'ин фициб ччвур иливуруш, хилин
 ишаратариинди Закар'яйихъан гьерхру.

63 Дугъу, чахъна чан къул хуз гъитну, дидик гъамци бикІуру:
 «Дугъан ччвур Ягъ'я хъибди». Хъа вари мюгътал шулу. 64 Гъадму
 сяагъ дугъан ушвна мелз деебтнийи ва думу, Аллагъдин ад апІу-
 ри, улхуз хъюгъру. 65 Дурарин гъуншйир-мирасарик гучІ кабхъру
 ва вари гъамрарикан бютюн дагълу Ягъудия уьлке вуйибси ктиб-
 тури гъахъну. 66 Мидкан гъеебхъдари, мурар чпин кІваъ уьрхюри,
 гъамци кІури гъахъну:

— Аллагъдин хил али му балкан фуж шуйкІан?

Закар'яйин чан балихъна вуйи гаф

67 Хъа балин адаш Закар'яйира, Аллагъдин Рюгънахъди ацІ-
 нади, гъамци кІури, чан аьяндарвал улупуру:



- 68 – Израилин Аллагъ вуйи Агъайиз чухсагъул!
 Дугъу, кюмекназ дуфну, Чан халкъ азад гъапІну.
- 69-70 Дегъзаманайи гъахъи марцци пайгъамбарин мелзналан
 мялум гъапІубси, Дугъу Чан лукІ вуйи Давудрин
 тухмиан Къудратлур – ухъу гунгъарикан азад
 АпІрур – адаъну.
- 71 Дугъу ухъу вари ихъ душмнарехъан ва ухъу даккнидарихъан
 уърхюз гаф тувну.
- 72 Дугъу ихъ абйириз уж’вал апІуз ва дурарихъди гъийитІу
 гирами вуйи йикърар тамам апІуз гаф тувну.
- 73 Му йикърар Аллагъди ихъ ахъю аба Ибрагъимдиз ухъу
 душмнарехъан уърхюз туву агът ву:
- 74-75 Дурари ухъуз, гучІ дарди, ихъ уъмрин кІулиан ахъиризкъан
 Дугъан улихъ марцциди ва гъякъди гъуллугъ апІуз
 гъитди.
- 76 Хъа увуз, йиз бай, ВаритІанзаанурин пайгъамбар пиди,
 гъаз гъапиш уву Агъайин улихъди Дугъаз рякъяр
 ккабалгуз, ⁷⁷ Дугъу халкъ уърхрувалин ва инсанарин
 гунгъарилан хил алдабгърувалин гъякънаан халкъ
 гъаврикк ккауз,
- 78 Аллагъдин зурба уж’вал ахсрарин Нурси ухъ’ина дуфну,
 79 МучІушнаъ ва аъжалин гъабгъу дяхъникк деънайидариз
 акв тувуз, ихъ рякъяр мясляabtниина хуз, гъидива.
- ⁸⁰ БицІи Ягъ’я, ахъю шули, рюгъниинди мюгъкам хъуз хъюгъ-
 ру. Думу, Израилин халкъдиз гъуллугъ апІуз гъайизкъан, ичІи
 чюллерий яшамиш шулу.

Иса бабкан хуб

2 ¹ Думу йигъари Август кІуру Римдин паччагъдин чан вари
 ругариин али агъалйир гъисаб апІуз амур удубчІуру. ² Му
 Сирия вилаятдиъ Квиринийи паччагъвал апІурайи девриъ сабпи
 ражну гъабхурайи ляхин вуйи. ³ Гъаддиз вари, чпи дикІбан бада-
 ли, гъарур чан шагъриз гъушнийи.

⁴ Галилей уълкейиъ айи Назарет шагъриан Ягъудия уълке-
 йиъ айи Давуд бабкан гъахъи Вифлеем кІуру шагъриз Юсуфра
 гъягъюру, фицики думу Давудгъарин тухмиан вуйи. ⁵ Думу чаз
 хъирснайи ва гъагъдиъ айи Мар’ямдихъди чпи дикІуз душнайир



вуйи. ⁶Дурар душваъ айиган, Мар'ямдин бицІир шлу вахт улуб-кьюру, ⁷ва дугъу чан сарпи велед – Бай апІуру. Думу ччаппаригъян гьидиржну, аьхъиъ айи тІунаъ дитру, гъаз гъапиш дурариз хялар дергру хуларийъ йишв ади гъибихъундайи.

*Малайикари марччлихънариз,
Иса бабкан гъахъну, кІури, хабар дебккуб*

⁸Гъадму уьлкейиъ йишвну чюлиъ марччлихънар чпин сюрйирин гъаравлиъ айи. ⁹Сабпну дурарин улихъна Агъайин малайик гъафнийи. Агъайин гъайбатнан нурну дурар варишварихъанди аку гъапІнийи, ва дурарик гучІ кабхънийи.

¹⁰Малайикди дурариз кІуру:

– ГучІ мапІанай, узу учвуз вари халкъ шад апІру ужуб хабар дубхназа: ¹¹гъи Давудрин шагъриъ учву гунгъариккан азад апІрур, Агъа Месигъ, бабкан гъахъну. ¹²Магъа учвуз мидин лишанра: учвуз, ччаппаригъ гьидиржнади, тІунаъ БицІир дихъидичвуз.

¹³Ва сабпну му малайикдин къяляхъди гизаф къадарнаъди жара малаикарра гъюру ва дурари, Аллагъдин ад апІури, гъамци кІуру:

¹⁴– Аьршариин али Аллагъдин ад за ибшри, жилиин Аллагъдиз разивал хурайи инсанарин арайиъ ислягъвал ибшри!

¹⁵Малайикар дурарихъан завариз удучІвиган, марччлихънари чиб-чпиз гъамци кІуру:

– Вифлеемдиз душну, душваъ фу гъабхънуш, Агъайи ухъуз фтин гъякънаан хабар дебккнущ, лигухъа.

¹⁶Тядивал кади гъафидариз Мар'ямна Юсуф ва тІунахъ хъайи БицІир рякъюру. ¹⁷Дурар гъяркъиган, марччлихънари му БицІирин гъякънаан чпиз малайикди гъапибдикан ктибтуру.

¹⁸Мидкан гъеобхъкъандар вари марччлихънари ктитдариин мюгътал шулу. ¹⁹Хъа Мар'ямди му вари гафар, саб-сабдиин иливури, чан кІваъ уьрхюру.

²⁰Марччлихънарра, чпиз малайикди гъапидар, чпин улариз рякъбаз лигну, Аллагъ адлу апІури ва Дугъан тярифар апІури, къяляхъ хътакуру.



Иса Аллагъдиз бахш апІуб

²¹ Миржид йигълан Биџирин суннат апІру вахт улубкъиган, Дугъ'ин, Учв бабак киршайиз малайикди улупу, гъадму Иса кІуру ччвур иливуру.

²² Хъа, Мусайин къанундиз лигну, суннат марџц хъпан йигъар тамам гъашиган, Думу Агъайин улихь дерккбан бадали, Ерусалимдиз хуру. ²³ Агъайин Къанундиъ улупнайиганси, «гъарсаб хизандиъ сарпи жили бай Агъайиз бахш апІуб лазим вуйи». ²⁴ Ва, гъадму Къанундиъ дибикІнайиганси, «къюб гъюд вая луфран чиркквар, гъурбан дапІну, урккуб лазим вуйи».

Симеон ва Анна

²⁵ Думу деврин Ерусалимдиъ Симеон кІуру сар кас айи. Думу Израилиз Аллагъдихъан кюмек рубкъайиз ккилигурайи дугъри ва аьдалатлу адми вуйи. Дугъ'ин Аллагъдин Рюгъ алийи. ²⁶ Дугъаз Аллагъдин Рюгъну, Агъайи кадагънайи Месигъ чаз рякъяйиз, аьжал хъибдарив пну, улупнайи. ²⁷ Симеон Аллагъдин Рюгънаккди Аллагъдин хулаз гъюру. Абйир-бабари Биџи Иса Къанундиъ улупнайиб апІуз гъахиган, ²⁸ Симеонди, Иса хилариина гъадагъуру ва, Аллагъдин ад дапІну, кІуру:

²⁹ – Я Гъюкумдар! Уву гъапиганси, гъамус узу, Яв лукІ, разивалиинди деет, ³⁰⁻³² сарун, магъа вари халкъарин улихь Уву улупу, учу завалариккан уърхюз дуфнайи Месигъ Вуйир, аллагъсузар зигъимдихъна гъахру нур Вуйир ва Яв Израилин халкъдин адлувал Вуйир йиз улариз гъяркъниз.

³³ Юсуфна Мар'ям Биџи Исайикан гъапидариин мюгътал шулу. ³⁴ Симеонди, дурариз уж'вал ккун дапІну, Мар'ямдиз гъамци кІуру:

– Гъаму яв Бай Израилиъ гизафдар асккан хъпан, гъам заан хъпан сеbeb хъиди. Мугълантина гизаф улхбар хъиди. ³⁵ Яв кІвантина яракъ итІибгъиди ва гъаддиинди ахъючІвеъ юкІварий айи ниятар ачухъ хъиди.

³⁶ Мушваъ гъацира Ашерин тухмиан вуйи, гизаф къаби яшнаъ айи, чан жилирихъди ургуд йисантІан яшамиш дарши, Фануилин риш аьяндар Аннара айи. ³⁷ Думу, миржџурна юкъуд йисаъ



айи ачІни гъари, йигъ-йишвди ушвар дисбииндина ккарагбиинди Аллагъдиз гъуллугъ апІури, Аллагъдин хулхъан гъудудучІври шуйи. ³⁸ Аннайи, гъадму вахтна душвахъна дүфну, Аллагъ адлу апІури, Ерусалим азад хъувализ ккилигурайикъандариз вардариз Исайин гъякънаан ктитурѝ гъахъну.

³⁹ Вари ляхнар Агъайин Къанундиѝ улупнайиси ккудукІиган, Юсуфна Мар’ям Галилей уълкейиѝ айи чпин Назарет шагъриз хътакуру. ⁴⁰ Хъа БицІир ахъю шули, мюгъкам шули, агъювалари ацІри, Дугъ’ин Аллагъдин уж’вал алди гъабхъну.

*«Узу йиз Адашдин ужагъдиѝ
духъну ккунѝ»*

⁴¹ Исайин абйир-бабар гъар йисан Ерусалимдиз Пасхайин машквраз гъягъюри шуйи. ⁴² Исайин йицІикъюд йис тамам гъабшиган, дурар, чпин аьдат вуйиганси, Ерусалимдиз гъадму машквраз гъафну. ⁴³ Машквран йигъар ккудукІну, къяляхъ хътакру вахтна, живан Иса Ерусалимдиѝ гъузру. Амма абйир-бабариз мидкан агъяди гъабхъундар. ⁴⁴ Дурари, Иса жарадарихъди гъюрашул кІури, фикир апІуру. Хъа сад йигъандин рякъ ккадапІиган, дурари багахълуйирин ва таниш вуйидарин арайиѝ Иса агуз хъюгъру. ⁴⁵ Хъа чпиз Иса дидрихъиган, Дугъахъ лицури Ерусалимдиз хътакуру. ⁴⁶ Шубуд йигълан Думу, Аллагъдин хулаѝ мялимарин арайиѝ деъну, дурарихъ хъпехъури ва дурариз сулар туври рякъюру. ⁴⁷ Исайихъ хъпехъурайидар вари Дугъан фагъумлувалиин ва Дугъан жавабариин мюгътал духънайи. ⁴⁸ Душваѝ Иса гъяркъиган, абйир-бабар мюгътал гъахъи. Дада-йи Дугъаз гъапну:

– Я жан Бай! Уву учкан гъапІунва? Магъа узуна Яв адашди зурба хажалат кади Уву агури гъахъунча.

⁴⁹ Исайи дурариз гъапи:

– Узу гъаз агури гъахъунчва? Мегер учвуз узу йиз Адашдин ужагъдиѝ духъну ккунѝ абгъданчвуз?

⁵⁰ Амма дурар Дугъу гъапи гафарин гъаври ахъундайи.

⁵¹ Хъа Иса дурарихъди Назаретдиз гъюру ва мютІюгъ шулу. Дугъан дадаи вари гъаму ляхнар чан кІваѝ уърхюри шуйи. ⁵² Иса гъам фагъумлувалиѝ, гъам яшнаѝ улихъна гъягъюри гъахъну. Думу Аллагъдизра, инсанаризра ккунди гъузру.



Ягъ'яйи инсанар штуан апІуб

3¹Тиберий кІуру Римдин паччагъди паччагъвал апІури йи-
цІихъудпи йис вуйиган, Ягъудия уълкейиъ Понтий Пилатди
абхювал апІурайи девриъ, Гъирод – Галилей уълкейин, дугъан
чве Филип – Итурей уълкейинна Трагъонит юрднан, хъа Лиса-
ний – Абилей уълкейин гъюкумдрар вуйиган, ²Гъаннай ва Кая-
фа абхюну маллійр вуди гъахъну. Гъадму йисан ичІи чюлиъ айи
Закар'яйин бай Ягъ'яйиз завариан Аллагъдин дих гъабхънийи.
³Гъаму дихнахъди Ягъ'яйи, вари Ярдан нирин гъирагъар вуйиси
лицури, гъар касди чан тахсрар гардандиъ дисбан, инсанар шту-
ан апІбан ва гъамци чпин гунгъарилан хил алдабгъбан бадали,
агъювалар рагъури гъахъну. ⁴Му Ишая пайгъамбрин китабдиъ
дибикІну айиси гъабхъну:

– ИчІи чюлиъ дих атІабгура: «Агъайин рякъ ккабалгай, Ду-
гъаз рякъяр-жилгъйир диш апІинай. ⁵Гъарсаб гъяр ругди гъяб-
цІиди, гъарсаб дагъна тепе – ис, къяни йишвар – дюз, дюз дару
рякъяр цІалцІам хъиди. ⁶Гъарсар жан алириз Аллагъди Чав гун-
гъариккан азад апІувал рякъиди».

⁷Чахъна штуан апІуз гъафи халкъдиз Ягъ'яйи кІуйи:

– БитІракан гъахъидар! Гъюз ккайи Аллагъдин хъюлхъан гъер-
гуз шли улупунчвуз? ⁸Учву, ичв гунгъар гардандиъ дидисну,
уьмур дигиш апІуз шлуси, ичв ляхнариинди улупай ва, «Ич
аба Ибрагъим ву» кІури, фикиркъана мапІанай, гъаз гъапиш
учвуз кІуразаки, Аллагъдихъан гъаму гъванариканра Ибрагъим-
диз веледар ктауз шулу. ⁹Гъарин къаблихъ магъа екІв гъязурди
хъа: гъяни йимиш туври адру гъарсаб гъар алдабтІиди ва цІигъна
гатІабхъиди.

¹⁰Хъа халкъди дугъхъан гъерхру:

– Хъа учу гъапІну ккунду?

¹¹Ягъ'яйи кІуру:

– Къюб гъат палат айири, сабнуб адруриз туври; шлиз ипІ-
руб-убхъруб аш, гъадгъура гъаци пай апІри.

¹²Налук уч апІрударира, чпи штуан апІбан бадали дүфну, ду-
гъаз: «Я мялим! Учү гъапІча?» – кІури, гъерхру.

¹³Ягъ'яйи дураризра жаваб туву:

– Учвуз улупнайибтІан артухъ налук мибисанай.



¹⁴ Эскрарира дугъхъан гьерхру:

– Учу гъаІну ккунду?

Хъа дугъу дураризра кІуру:

– Сар касдизкъан гиран макадаІанай, футна мапІанай ва ичв дуллугъниин рази йихъай.

¹⁵ Халкъ Месигъдиз ккилигуради, вардари: «Гъаяман, му Ягъ’я Месигъ даришри гъа?» – кІури, фикир апІурайиган, ¹⁶ Ягъ’яйи дурариз вардариз жаваб туври гъахъну:

– Узу учву штуан апІуразачву, амма йиз къяляхъди узутІан Къудратлур гъюра, узу Дугъан шаламарин гъахмйир гъядарчузкъан лайикъ дарза. Дугъу Гирами Рюгънахъдина цІихъди цІийи алаидичву. ¹⁷ Дугъан хилиъ йирф хъибди, Дугъу дяхинна нахъв жара апІиди: дяхин Чан танхариъ абхъди, хъа нахъвар хътрубгру цІигъ гъахъну ургиди.

¹⁸ Ягъ’яйи гъамци ва хъанара жара гафариинди халкъдиз ужуб хабар дебккри гъахъну.

¹⁹ Хъа Ягъ’яйи гъакимдар Гъироддик, чан чвуччвун хпир Иродиада чаз дитбаз ва жара пис ляхнар апІбаз лигну, тахсир кипган, ²⁰ Гъиродди чан чІуру ляхнар, думу дустагъдиъ итбиинди, гужал гъаІну.

²¹ Вари халкъ штуан шулайиган, Исара Ягъ’яйихъна гъафну. Штуан гъахъи Иса ккарагурайиган, зав атІабццуру, ²² ва Аллагъдин Рюгъ луф жюрейиинди Исайиина ис шулу, хъа зав’ан дих шулу:

– Уву Йиз масан Бай вува! Узу Ув’ин гизаф рази вуза!

Исайин ата-бабйир

²³ Исайин, Аллагъдиз гьуллугъ апІуз хьюгъруган, сумчІур йис дубхънайи. Халкъди фикир апІурайиганси, Думу Юсуфдин бай ву кІура. Юсуф Гъелийин бай, ²⁴ Гъели Маттатдин бай, Маттат Левийин бай, Левий Мелкийин бай, Мелки Яннайин бай, Янна Юсуфдин бай, ²⁵ Юсуф Маттайин бай, Матта Амосдин бай, Амос Нагъумдин бай, Нагъум Эслимдин бай, Эслим Наггайин бай, ²⁶ Наггай Маатдин бай, Маат Маттайин бай, Матта Симеиндин бай, Симеин Ясегъдин бай, Ясегъ Ядайин бай, ²⁷ Яда Янандин бай, Янан Рисайин бай, Риса Зеруббабелдин бай, Зеруббабел Шеалтиэлин бай, Шеалтиэл Нерийин бай, ²⁸ Нери



Мелкийин бай, Мелки Аддийин бай, Адди Косамдин бай, Косам Элмадамдин бай, Элмадам Эрин бай, ²⁹ Эр Ешийин бай, Еши Элизарин бай, Элизар Яфимдин бай, Яфим Маттатдин бай, Маттат Левийин бай, ³⁰ Левий Симеондин бай, Симеон Ягьудайин бай, Ягьуда Юсуфдин бай, Юсуф Янамдин бай, Янам Элиякимдин бай, ³¹ Элияким Мемайин бай, Мема Меннандин бай, Меннан Маттатдин бай, Маттат Натандин бай, Натан Давудрин бай, ³² Давуд Ессейин бай, Ессе Обеддин бай, Обед Воаздин бай, Воаз Салмандин бай, Салман Нецрондин бай, ³³ Нецрон Амминадабдин бай, Амминадаб Арамдин бай, Арам Гьецрондин бай, Гьецрон Перецдин бай, Перец Ягьудайин бай, ³⁴ Ягьуда Якьубдин бай, Якьуб Исакьдин бай, Исакь Ибрагьимдин бай, Ибрагьим Терагьдин бай, Терагь Нагьорин бай, ³⁵ Нагьор Серукдин бай, Серук Реуйин бай, Реу Пелегдин бай, Пелег Эберин бай, Эбер Шелайин бай, ³⁶ Шела Каинандин бай, Каинан Арфакшаддин бай, Арфакшад Симдин бай, Сим Нюгьдин бай, Нюгь Лемекдин бай, ³⁷ Лемек Метушелагьдин бай, Метушелагь Янокдин бай, Янок Яреддин бай, Яред Магьалеелин бай, Магьалеел Кайнандин бай, ³⁸ Кайнан Еношдин бай, Енош Шитдин бай, Шит Адамдин бай, Адам Аллагьдин бай вуди гьахьну.

*Иблисдин Иса рьяк'ан адауз
чалишмиш'вал*

4 ¹ Гирами Рюгьну ацлу Иса Ярдан нирхьан кьяляхь хьтакуру, ва Рюгьну Думу ичли чюлиз гьахуру. ² Душваь иблис ягьчИвур йигьан Иса рьяк'ан адауз чалишмиш шулу. Исайи му йигьари фукла дирипИди гьахьну, хьа гьадму йигьар уллучИвиган, аьхирки, Дугьаз яманди гаш шулу.

³ Хьа иблисди Исайиз гьапи:

– Эгер Уву Аллагьдин Бай вуш, гьаму гьвандикан уьл хьуз гьит.

⁴ Исайи жаваб вуди гьапи:

– Гирами китабарий дибикИнаки: «Инсан ялгьуз уьл'инди яшамиш шуладар».

⁵ Иса ягьал йишв'ина адаьну, иблисди Дугьаз саб геренди вапри дюн'айин паччагьлугьар улупуру, ⁶ ва кIуру:



– Вари гьаму паччагьлугьар ва дурарин гьайбат Увуз тувдиза, фицики дурар йиз ихтиярназ тувна ва узхьан дурар узуз ккунириз тувуз шулзухьан. ⁷ Эгер Уву узуз икрам гьапиш, гьадрар вари Явдар хьиди.

⁸ Исайи дугъаз жаваб туву:

– Гирами китабарий дибикІна: «Яв Агъа Аллагьдиз икрам апиин ва сар ДугъазтІан гьуллугь мапІан».

⁹ Иблисди хъана Иса, Ерусалимдиз духну, Аллагьдин хулан вартІан ягьлишв'ин дерккру ва кІуру:

– Эгер Уву Аллагьдин Бай вуш, ари гьамлин исина урс, ¹⁰ фицики дибикІна: «Аллагьди Чан малайикариз, гьайгьушнаъ духьну Уву уьрх кІури, амур апииди. ¹¹ Ва Яв ликкьан гьвандихь йивуз гьидритруганси, Уву чпин хилариина гьадагьиди».

¹² Исайи дугъаз жаваб вуди гьапи:

– Гьамцира дупна: «Яв Агъа Аллагь ахтармиш мапІан».

¹³ Иса рякь'ан адаьру вари чарйир хьтІарциган, жара саб жужуб вахт ккабхъайиз, иблис Дугъхьан гьудучІвну гьушу.

*«Гьич сар пайгьамбарра чан ватандиъ
лайикьлуди кьабул апиури шулдар»*

¹⁴ Иса Аллагьдин Рюгьнан тьасирнаккди Галилей уьлкейиз хьтакуру ва Дугъан гьакьнаан бютюн уьлке вуйибси аваза рабгьуру.

¹⁵ Исайи мистарий аьгьювалар улупуйи, ва вардари Думу адлу апиуйи.

¹⁶ Хъа Иса, Учв тербияламиш гьаши Назаретдиз дуфну, Чан аьдат вуйиси, султ йигьан мистаъ учІвру ва Гирами китаб урхуз гьудужвуру. ¹⁷ Гьадмуган Исайихьна Ишая пайгьамбрин китаб тувру. Дугьура китаб абццуру ва гьамци дибикІнайишв'ин алахьуру:

¹⁸ – Агъайин Рюгь Уз'ин ал. Узуз Аллагьди касибариз Ужувлан хабар рабгьуз гьюкум тувнайиз ва Узу йисирариз азадвал хьади, курариз акв хьади ва гьацира зулум-зиллетнакк ккайидар азад апиуз ва ¹⁹ Аллагьдин рягьимнан вахт улубкьну, кІуру, хабар тувуз гьаьну.

²⁰ Хьасин китаб ккибкну, мистан гьулугьнаъ айирихьна тувну, Иса деьру. Хъа мистаъ айи вардарин улар Гьадгьуин алди гьахьну. ²¹ Исайи дурариз кІуру:



– Учвуз гъеерхъу Гирами китабдиъ дидикІнайи гъаму гафар, магъа, гъи ичв улихъ кІулиз удучІвна.

²² Исайин улихъ варидари гъаци вуйивал улупу ва, Дугъан мелз-налан гъюрайи кабалгру гафариин мюгътал шули, дурари гъерх-ри гъахъну:

– Му ихъ Юсуфдин бай даринхъа?

²³ Исайира дурариз гъапи:

– Гъелбетки, учву Узуз, абйирин мисалик дупнайиганси, пидичва: «Эй духтир! Сифте Жвуву Жвув сагъ апІин!» «Уву Кафер-нагъумдиъ гъапІу аьламаннан ляхнарикан учуз деебхъначуз, гъамус гъадму ляхнар мушваъ, Яв абайин ватандиъра, апІин» пидичва.

²⁴ Гъякъди кІуразачвуз, гъич сар пайгъамбарра чан абайин ватандиъ лайикълуди къабул апІури шулдар. ²⁵ Дюзди кІуразачвуз: Израилиъ Ил’ясдин девриъ, шубуд йисанна йирхъуб вазлин арайиъ мархъ адарди гъабхъи вахтна, гизаф ачІни дишагълийир гъахънийи, фицики вари жилиин ахъю гаш алабхънийи. ²⁶ Хъа дурарикан гъич сарихънакъан Ил’яс пайгъамбар гъаундайи. Думу ялгъуз Сайдаин багахъ хъайи Сарепта кІуру шагъриз сар ачІни дишагълийихънатІан гъаундайи.

²⁷ Гъацира Елисей пайгъамбрин девриъ хамран аъзар кабхъна-йидарра гизаф айи, хъа Сирияйиан вуйи Найман кІуру сар кас-дикантІан ктарди, сариканра хам марцц гъабхъундайи.

²⁸ Му гафар гъеерхъиган, мистаъ айидарик хъял кубчІвру ²⁹ ва, гъудужвну, дурари Иса, гъарзарилан итбан бадали, утІурккнуну, шагъур али дагъдиина гъахуз хъюгъру. ³⁰ Хъа Иса, рякъюъди дурарин къялгъян гъюдучІвну, гъушнийи.

*Исайи жинар кайи кас
сагъ апІуб*

³¹ Хъа Галилейиъ айи Кафернагъум кІуру шагъриз дүфну, Иса-йи халкъдиз султ йигъари аьгъювалар улупури гъахъну. ³² Исайин улупбариин халкъ мюгътал шуи, фицики Дугъан гафар гъюкум айидар вуйи.

³³ Мистаъ жин кубчІвнайи сар кас айи, ва дугъ’ан диди зарбди чІигъ апІуру:

³⁴ – Учухъ фу хъаяв, Назаретдиан вуйи Иса? Уву учу пуч апІуз дуфнана? Уву фуж вуш, аьгъязуз, Аллагъдин Гирамил!



³⁵ Исайи, дидиз улхуз гьадагъа дапІну, гъапи:

– ХьючІюбкъ ва удубчІв дугъ’ан!

Жин, думу кас мистан къял’ин алдакну, дугъаз саб зарарра тутрувди, дугъ’ан удубчІвуру.

³⁶ Му гъябкъю вардари, русвагъ духъну, чиб-чпиз гъамци кІури гъахъну:

– Мурар фу аьламатнан гафар ву: Дугъу, Чан гъюкмиинди ва къувватниинди амур апІури, жинар ктаурада!

³⁷ Юкъуб аьтраф вари йишвариъ Исайин аваза рабгъуру.

Симондин сижарбаб

³⁸ Мист’ан удучІвну, Думу Симондин хулаз гъушу. Симондин сижарбабак пис убцрушнан уьзур кайи ва Исайикан думу сагъ апІувал тІалаб гъапІнийи. ³⁹ Дугъан зиина ял духъну, Исайи убцрушназ гъадагъа апІуру ва думу ктубчІвуру. Симондин сижарбаб, дишла ликриина гъудужвну, хяларин гъайгъушнаъ учІву.

⁴⁰ Ригъ алабхъурайи вахтна, Исайин багахъна жюрбежюр ищ-рушнар кайидар хури гъахъну. Исайира, гъаруриин Чан хилар иливури, дуарар сагъ апІури гъахъну. ⁴¹ Гизафдариан жинарра удучІвури гъахъну. Жинари: «Уву Аллагъдин Бай вува!» – кІури, чІигъар апІуйи. Хъа Дугъу Учв Месигъ вуйибдикан жарадариз пуб дуарариз гъадагъа апІури гъахъну, фицики дуарариз, Думу Месигъ вуйиб, аьгъяйи.

Ягъудияйиъ аьгъювалар улупуб

⁴² Хъайигъан гвачІин улубкъиган, хул’ан удучІвну, Иса халват йишваз гъягъюру, хъа халкъди Думу агури шулу. Хъасин Исайихъна дуфну, учхъан мягъян кІури, Дугъахъ ккарагури хъюгъру.

⁴³ Амма Исайи дуарариз гъапи:

– Жара шагъраризра Аллагъдин Паччагълувал гъюрайиваликан Ужувлан хабар рабгъуб лазим ву, гъаз гъапиш Узу гъадин бадали Гъаьнайир вуза.

⁴⁴ Исайи Ягъудия улкейин мистариъ аьгъювалар улупувал давам апІури гъахъну.



*«Гьамусдихъантина
адмийрин юкIвар дисидива»*

5 ¹Сабан, Аллагъдин гаф ебхъбан бадали, халкъ Исайилан ил-Гишуру, хъа Думу Учв Геннисарет гьюлихъ дийигъну айиган, ²Дугъаз гьюл'ин кьюб лютке рякьюру. Дурариан эдеу балугъчийри чулар марцц апIурайи.

³Люткйирикан Симондинубдиъ учIвну, Исайи дугъхъан лютке гьирагъдихъан цIиб тинаси хъапIуб ккун гъапIну ва гъадлин, деъну, аьгьювалар улупуз хъюгъру.

⁴Чан улхуб ккудубкIиган, Исайи Симондиз кIуру:

– Яв лютке гьюлин кьялариз хъапI, хъа яв чулра ккип.

⁵Симонди Исайиз жаваб вуди гъапну:

– Я Мялим! Ярхи йишвди чалишмиш духъну, учхъан фукаIа бисуз гъабхъундарчухъан, амма Яв гафназ лигну чул ккипарза.

⁶Хъа гъаци дапIну, дурари гъадмукъан балугъар гьидиснуки, гьеле чул чIябгьюзра цIибтIан имдаи.

⁷Дурари тмуну люткейиъ айи юлдшаризра кюмекназ дих дапIну, дурарра дуфну кьюбиб люткйирра гъаци арцIруки, люткйир ккадрахъди саб нуфт гьубзнийи.

⁸Му гъябкъиган, Петр кIуру лакIам хъайи Симонди, Исайин къамкъариина ис духъну: «Я Агъа! Узхъан гьудучIв, гъаз гъапиш узу гунагъкар вуза», гъапи. ⁹Фицики Симон ва дугъахъ хъайидар, чпи гьидису аьхючIвеъ балугъариз лигну, русвагъ гъахънийи. ¹⁰Хъа Симондин дустар вуйи Зеведейин баяр Якъубдикна Югъандик Симондиксиб пис гучI кабхъру. Симондиз Исайи: «ГучI мапIан, гьамусдихъантина инсанарин юкIвар дисидива», кIуру.

¹¹Хъасин кьюбиб люткйирра гьирагъдихъна кадагъну, вари душваъ гьибтну, дурар Исайин кьяляхъди гъягъюру.

Хамран аьзар марцц апIувал

¹²Иса саб шагъриъ айиган, Дугъахъна хамран аьзар кабхънайи сар кас гьюру. Иса гъяркъиган, жил'ина ккадакнуну, думу Дугъаз ккарагъру:

– Я Агъа! Увуз ккун гъабшиш, узу марцц апIуз шулвухъан.

¹³Исайи, хил гъачIабккнуну, дугъак кубкIну, кIуру:



– Ккундузуз, марцц йихь!

Ва дишлади дугъан хам абзарнахъан марцц шулу. ¹⁴ Исайи дугъаз: мидкан саризра макІан, хъа маллайихъна душну, жвуу улуп, халкъдиз уву марцц хъпан шагъидвал вуди, Муса пайгъамбри дупнайиганси, гъурбан апІуз ужуб гъайибх, кІури, табшурмиш гъапІу.

¹⁵ Амма гъаци вушра, Исайикан аваза гъарабгъу, ва Дугъахъ хъпехъуз, чпин уъзар сагъ апІуз гизаф халкъ гъюз хъюгъру. ¹⁶ Хъа Иса, фужкІа адру йишвариз гъягъюри, ккарагури шулу.

Паралич кайир сагъ апІуб

¹⁷ Сад йигъан Исайи абгъювалар улупурайиган, Галилейна Ягъудия уълкйириан ва гъацира Ерусалимдиан Дугъахъна дуфнайи фарисйирна къанунчйир деънайи. Дугъу абзарлуйир Аллагъди туву къувватниинди сагъ апІурайи, ¹⁸ ва магъа Дугъахъна ахниин алди паралич кайи сар кас хуз хъюгъю. Думу хулаз духну, Исайин улихъ дитуз ккун гъабхъи. ¹⁹ Му кас гизаф илтІишна-йи халкъдин арайигъан гъахуз йишв дибрихъди, хулан гъваина за дапІну, гъваъланди, ахниин илмиди, Исайин улихъна хулан къялІина ирхру. ²⁰ Исайира, дурарин зурба хъугъвал рябкъюри, гъадму касдиз кІуру:

– Эй инсан, яв гунгъарилан хил алдабгъураза.

Къанунчйиризна фарисйириз Исайин гъюкум улупуб

²¹ Къанунчйирина фарисйири чиб-чпикди фикир гъапІу:

– Аллагъдиз къаршуди улхурайир гъаму фуж ву? Сар Аллагъдилан гъайри, сарун шлихъан гунгъарилан хил алдабгъуз шулухъа?

²² Исайи, дурарин фикрарин гъаври ахъну, жаваб тувру: «Гъаз дицдар фикрар ичв юкІвариъ тІаърачва? ²³ „Яв гунгъарилан хил алдабгъураза“ пуб рягъят вуйин, даршиш „гъудужвну лиц“ пуб? ²⁴ Инсаниятдин Бализ жилиин гунгъарилан хил алдабгъуз гъюкум айиб учвуз абгъю хъпан бадали, магъа лигай» – пну, Дугъу паралич кайириз: «Гъудужв кІуразавуз, гъадабгъну яв ахин, яв хулаз гъарах», – кІуру.



²⁵ Думура дишла гьудужвну, учв дахънайи ахинра гьадабгъну, Аллагъдин адар апІури, чан хулаз гьягъюру.

²⁶ Хъа вари мюгътал шулу ва, Аллагъдин тярифар апІури, гучІ-баан зегъле дубшну, гьамци кІури гьахъну:

– Гъи аьжаб кереметнан ляхнар гьяркъюндарин ухъуз!

Левийиз дих апІуб

²⁷ Мидхъан хул’ан удучІву Исайиз налук уч апІури деънайи Левий кІуру гьуллугъагъли рякъюру ва дугъаз Чахъди гьач кІуру.

²⁸ Думура, чан кеспи гьибтну, Дугъан къяляхъди, гьудужвну, гьягъюру.

²⁹ Хъасин дугъу чан хулаъ Исайиз ахъю хялижв’вал апІуру. Душваъ ахъючІвеъ налукар уч апІрудар ва дурарихъди гутйириз гъюн йивну дахънайи жара хяларра айи. ³⁰ Аьлимарина фарис-йири наразивал кади Исайин ученикариз: «Учву налукар уч апІрударихъдина гунагъкрарихъди гьапІуз ипІури-убхъури шулчва?» – кІури гьахъну.

³¹ Исайи дурариз жаваб вуди гьапну:

– Духтир сагъидариз ваъ, хъа аьзарлуйириз лазим ву. ³² Узумарци касари ваъ, хъа гунагъкрари, чпин гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІбан бадали, дуфнайир вуза.

Ушвар дисбакан

³³ Дурари кІуруш Исайиз гьапи:

– Гъаз Ягъ’айин ва гьацира фарисйирин ученикар кми-кмиди ушвар дисури ва ккарагури шулу, хъа Явдар чпиз ккун гьабши вахтна ипІури-убхъури гъаз шулу?

³⁴ Исайи дурариз кІуру:

– Швушв хурайирихъди хъайи сумчрин хяларихъди учвхъан ушвар дисуз гьитуз шулинхъа? ³⁵ Хъа швушв хурайир гужназ гьадагъру вахт гьибди, ва гьадму йигъари ушварра дисиди.

³⁶ Мидихъди сабси Дугъу саб тахалус ктибтуру:

– Гъич сарира, цІийи палатдикан кадабтІну, йирси палатдик цІил ктривур, даршиш дугъу цІийи палатра чІябгъиди, хъа гьацира дидкан ктабтІу цІил йирсибдик балгидира дар. ³⁷ Ва гъич сарира таза чяхир йирси иржариъ убзидар, фицики таза чяхри иржар гьутІурчвиди, учвра удубзиди ва иржарра пуч хьиди.



³⁸ Гъаддиз таза чяхир цІийи иржариъ убзуб лазим ву.

³⁹ Ва гъич саризра, кюгъне чяхир дубхъну, дишлади таза чяхир ккун хъидар, фицики «кюгъне чяхир ужу ву» – кІури шулу.

**«Инсаниятдин Бай
султ йигъ'инра Агъа ву»**

6 ¹ Султ йигъан Иса дяхин дубзнайи хутІлариян гъягъбакк ккуркъну, ва Дугъахъ хъайи ученикари, дяхнин кІулар кту-тІури, хиларигъ ктІиршури, итІури шулу. ² Фарисйирикани бязидари дурариз кІуру:

– Учву султ йигъан Къанунди гъадагъа дапІнайи ляхин апІуранчва?

³⁻⁴ Исайи дурариз жаваб туву:

– Мегер учвуз Давудри, чаз ва чахъ хъайидариз гаш гъабшиган, гъапІнуш, фици дугъу, Аллагъдин хулаъ учІвиган, маллийрилан гъайри шликІан итІуз ихтияр адру Аллагъдиз бахш дапІнайи улер гъадагъну гъитІнуш ва чахъди хъайидаризра тувнуш, Гирами китабаригъ гъурхунданчва?

⁵ Хъасин гъапи:

– Инсаниятдин Бай султ йигъ'инра Агъа ву.

Гъеебци хил хъайи кас

⁶ Жара саб султ йигъан Иса мистаз гъягъбакк ва душваъ аьгъювалар тувбакк ккуркъру. Душваъ арччул хил деебцинайи сар кас ади шулу. ⁷ Къанунчйирна фарисйир, Исайик тахсир кипбан бадали, Дугъу султ йигъан думу сагъ апІидайкІан кІури, ул хъипнайи. ⁸ Амма Исайи, дурарин ниятар аьгъяди, хил дебцинайи касдиз кІуру:

– Гъудужвну гъач, варидарин улихъ дийигъ.

Думу гъудужвну, улихъна гъюру. ⁹ Гъадмуган Исайи дурариз гъапи:

– Узу учвхъан гъерхраза: султ йигъан фу апІуз ихтияр а? Уж'вал, даршиш писвал? Уъмур уьбхюз, дарш пуч апІуз?

Дурар чІалкъан даркІури гъузру. ¹⁰ Вардарилан ул илбицну, Исайи гъадму касдиз кІуру:

– Яв хил гъачІабкк.



Дугъу гъаци гъапІумитІла, дугъан хил сагъ шулу. ¹¹Фарисйир-на аьлимар хъюл'ан деллу шулу ва, чпин арайиъ улхури, Исайи-кан гъапІруш, аьжуз духъну гъузру.

Исайин вакилар

¹²Гъадму йигъари Иса, ккарагбан бадали, дагъдиз удучІвур у ва ярхи йишвди Аллагъдиз ккарагури шулу.

¹³Йигъ улубкъиган, Чан ученикариз дих дапІну, дурарикан йи-цІикъюр кас ктагъуру ва дурариз Чан вакилар кІуру ччвур тувуру. ¹⁴Дурар: Петр кІуру лакІам хъайи Симонна дугъан чве Андрей, Якъубна Югъанна, Филипна Варфоломей, ¹⁵Маттана Фома, Алфе-йин Якъубна Зилот кІуру лакІам хъайи Шимон, ¹⁶Якъубдин Ягъу-да ва хъасин душман гъаши Искарот Ягъуда – гъамрар вуйи.

Рази хъубан гафар ва агърар

¹⁷Иса, дурарихъди дагъдилан гъафир, дюз майдандиина гъю-ру. Дугъахъди ахъючІвеъ Чан ученикара, вари Ягъудияйианна Ерусалимдиан, хъа гъацира гъюлин гъирагъдихъ хъайи Тир ва Сидон шагърариан дуфну, ¹⁸Исайихъ хъпехъуз ва чпи аьзарари-хъан сагъ апІуз гъафидарра, гъацира жинари гъаркІ апІурайи-дарра хъади гъахъну. Хъа, дурар вари сагъ шулира гъахъну. ¹⁹Ва-ри халкъдиз Исайик кучуз ккунди гъабхъну, фицики Дугъхъан къувват рабгъури ва диди вари сагъ апІури гъахъну. ²⁰Хъа Дугъу, Чан ученикарилан ул илбицури, гъапи:

– Бахтаврар вучва, касиб вуйидар,
фицики Аллагъдин Паччагълугъ учвусдаринуб ву.

²¹ Бахтаврар вучва, му вахтари гашлудар,
фицики тухъ хъидичва.
Бахтаврар вучва, му вахтари ишурайидар,
фицики аьлхъидичва.

²² Учву инсанариз даккун гъахъиган,
учву дурари утІурккган
ва беябур апІруган,
ичв ччвур нянайикк ккипруган
Инсаниятдин Бай бадали,
бахтаврар вучва.

²³ Гъадму йигъан рази йихъай



- ва шадвал ачмиш апІнай,
 фицики аьршариь учвуз айи пешкеш зурба ву.
 Учву даккнидарин абйирира
 пайгьамбрарихъди гьаци апІури гьахьну.
- 24 Мураризси дарди, пис гьял хьибди ичв,
 девлетлуйир,
 фицики учвуз сарун ужувлар дяркьначвуз.
- 25 Пис гьял хьибди ичв, му вахтари уьлдюгьну гьярайидар,
 гьаз гьапиш гаш хьибдичвуз.
 Пис гьял хьибди ичв, му вахтари аьлхьюраидар,
 фицики, гьяйиф дизигну, ишидичва.
- 26 Учвкан жарадар ужуди улхруганра,
 пис гьял хьибди ичв,
 фицики дурарин абйири
 кучІлин пайгьамбрариканра гьаци апІури гьахьну.

Душмнарра ккун апІнай

27 Хъа вари Узухъ хьебехънайидариз кІураза: ичв душмнар ккун апІнай, учву даккнидариз уж'вал апІнай. 28 Учву нянатлу апІурайидариз гьюрматлу гафар апІнай ва учвуз гиран ктапІ-рударихъанди ккарагай. 29 Яв саб гарцІликкан бачІ ккадатуриз тмунубра ккив ва яв зиьлан палат илдибтуруриз кІанакк ккайи ккурттра чаз гьадабгьуз манигь'вал мапІан. 30 Учвкан тІалаб апІурайириз тув ва явуб гьадабгьуриз «кьяляхъ ча» макІан. 31 Учвуз учвухъди адмийир фици духьну ккундуш, гьадрарихъди учвура гьаци йихъай. 32 Хъа эгер учву ккунидартІан учвуз ккундарш, мидкан фу чухсагьул ачвуз? Фицики гунагькраризра чиб ккунидар ккунди шулу. 33 Учвуз уж'вал апІрудариз учвура уж'вал апІураш, мидкан фу чухсагьул ачвуз? Фицики гунагькрарира гьаци апІуру. 34 Хъа эгер учву бурж кьяляхъ апІуз удукьрурихъна миж кади тувраш, мидкан фу чухсагьул ачвуз? Фицики гунагькрарира чпи буржназ тувкьануб кьяляхъ гьадабгьуз ният ади туври шулу. 35 Хъа учву ичв душмнар ккун апІнай, ужувлар апІнай, кьяляхъ бисуб миж ктарди, буржназра тувай, ва учвуз зурба пешкеш хьибди, ва учву ВаритІанзаанурин баяр хьидичва. Фицики чпиз гьапІу уж'вал аьгью даршлударизра, пис касаризра Аллагь гья-нир ву. 36 Гьаци учвура, ичв Адашси, мани юкІвар ади йихъай.



**Жарарин диван мапІанай,
Аллагъди ичвра апІидар**

³⁷Жарарин диван мапІанай, Аллагъди ичвра апІидар; жарар тахсир мапІанай, учвур тахсир апІидар. Хил алдабгъай, учвланра алдабгъиди. ³⁸Хил ачухъ апІинай, учвузра тувди: убжнайи ва кІакІ алди абцІнаи уълчмейиинди ичв танхлиъ абхъди, фицики учву фициб уълчмейиинди ебцураш, учвузра гъацибдиинди ебциди.

³⁹Дурариз Исайи тахалусарра ктитору:

– Курихъан кур хъади гъягъюз шулинхъа? Дурар кьюридра ичІаъ ахидаринхъа? ⁴⁰Ученик чан мялимІан заан дар, амма зегъмет зигури, дубгъури гъабхъиш, гъарсар чан мялимдихъ хъуркъди.

⁴¹Увуз яв чвуччвун улиъ айи чІюрх гъаз рябкъюрвуз, яв улиъ айи хамхар дярябкърайи вахтна? ⁴²Ваяки яв гъардшиз: «Яв улиъ айи чІюрх адабгъуза», – фици пидива, увуз яв улиъ айи хамхар дярябкърайиган? Эй, кьюб маш гъяйир! Сифте яв улиъ айи хамхар адабгъ, хъа гъадмуган увуз, яв гъардшин ул’ан чІюрх фици адабгъуруш, рябкъидивуз.

**Гъар йимишдиз лигну
аьгъю шулу**

⁴³Гъяни гъари чІуру бегъер, чІуру гъари гъяни бегъер хурдар, ⁴⁴фицики гъарсаб гъар чан йимишдиз лигну аьгъю шулу. Гъаддиз зазарилан инжир, чІуру хутарилан тІумутІ уч апІури шулдар. ⁴⁵Ужур касди чан кІван хазнайиан ужуб, хъа чІурури чан кІван хазнайиан чІуруб адабгъуру, фицики инсандин мелз, дугъан юкІв фти абцІнаш, гъаддикан улхури шулу.

Кьюб шибритІ

⁴⁶Учву Узуз: «Я Агъа, я Агъа!» гъаз кІуручва, Узу учвуз гъапиб дарапІрайиган? ⁴⁷Узухъна дуфну, Узухъ хъебехъну, Йиз гафар тамам апІру гъарсар кас шлиз ухшар вуш, кІарзачвуз: ⁴⁸Думу, хулар дивруган, жил дериндиз дирибккну, шибритІар гъвандин диву касдиз ухшар ву, фицики, селлер дуфну, шид улубчІвиган, думу хулар ришвуз гъахъундар, гъаз гъапиш дурар гъвандин дивнайидар вуди гъахъну.



⁴⁹ Хъа Йиз гафар ерхъури, дурар тамам дарапІрайи кас шибри-тІар ккадру хулар диву касдиз ухшар ву, фицики шид улубчІвиган, дурар дишлади ахъну, дармадагъин хъиди.

*Юзбашийин гьуллугъчи
сагъ апІуб*

7 ¹ Чахъ хъебехънайидариз пуз ккайи гафар ккудукІиган, Иса Кафернагъумдиъ учІвру. ² Римдин юзбашийин чаз ккуни сар гьуллугъчи кетІерццну йикІру гьялнаъ ади шулу. ³ Исайикан хабар дубхъну, юзбашийи, чан гьуллугъчи сагъ апІбан бадали, Думу хъади гъюз жугъдарин агъсакълар гъаъру. ⁴ Дурари, Исайихъна дуфну, Дугъкан ижмиди миннат апІуру:

– Му юзбаши Уву кюмек апІбаз лайикълу кас ву, ⁵ фицики думу кас ич халкъ гизаф ккунир ву ва дугъу учуз ккарагру хал тикмиш гъапІну.

⁶ Иса дурарихъди гъягъюру. Думу юзбашийин хуларихъна хъуркъради, юзбашийи Исайихъна гъамци пуз чан дустар гъаъру:

– Инжиг махъан, Агъа, гъаз гъапиш Уву йиз хулаъ учІвбаз узу лайикъ дарза. ⁷ Гъаддиз узу Увухъна гъюзкъан жвув лайикълур вуди гъисаб гъапІундарза. Анжагъ Уву саб гаф йип, ва йиз гьуллугъчи сагъ хъиди.

⁸ Фицики узур жарарин хликк ккайир вуза, ва узуз мютІюгъ вуйи эскрарра азуз. Дурарикан сариз узу «гъарах» кІурза – думу гъягъюру, тмунуриз «гъач» кІурза – гъюру, йиз гьуллугъчийиз «гъамци апІин» кІурза, дугъу тамам апІуру.

⁹ Му гафар гъеерхъиган, Иса дугъ’ин мюгътал шулу ва, илдицну, Чан къяляхъ хъайи халкъдиз кІуру:

– КІуразачвузки, Израилиъра Аллагъдихъ гъамкъан хъугърайи кас гъяркъюндарзуз.

¹⁰ Юзбашийи гъаъдариз, чпи дугъан хулаз хъадакнугъафиган, кетІерццнайи гьуллугъчи сагъ духънади рякъюру.

ДукІнайириин жан алапІуб

¹¹ Дидхъантина Иса Наин кІуру шагъриз гъушу. Дугъахъди Чан ученикар ва ахъючІвев халкъра гъягъюри гъахъну. ¹² Хъа Иса шагърин урнарехъна багахъ гъашиган, сар ачІни хпирин айина-адру бай дукІну, дугъан майит накъваригъна гъабхуз адабгъури шулу,



ва майтихъ хайлин халкъра хъайи. ¹³Агъайиз, балин дада гъяркъиган, язухъ шулу ва дугъаз, мишан, кІуру. ¹⁴Хъа багахъна дүфну, Исайи мягъражарик хил катру, майит гъабхурайидар дийигъуру ва Дугъу кІуру: «Живан! Увуз кІураза, гъудужв!» ¹⁵ДукІ-найир за духъну деъру ва улхуз хъюгъру, хъа Исайи думу дадйихъна тувру.

¹⁶Мушв'ин вардарик пис гучІ кабхъну, Аллагъдин адар апІури, гъамци кІури гъахъну:

– Ихъ арайиз зурба пайгъамбар адахъна, ва Аллагъ Чан халкъдин гъайгъушнаъ а.

¹⁷Исайикан гъамциб фикир вари Ягъудия вилайтдиъ ва аьтрафарихъ хъайи миди вуйи юрдаридь рабгъуру.

Ягъ'яйихъан вуйи илчйир

¹⁸Хъа Ягъ'яйиз чан ученикари гъамрар варидарикан ктитурү. ¹⁹Ягъ'яйи, чан ученикарикан кьюриз дих дапІну, дурар Агъа Исайихъна гъамци гьерхуз гъаъру: «Гъюз ккайи Месигъ Уву вүна, даршиш жарариз ккилигуча?»

²⁰Дурари, Исайихъна дүфну, кІуру:

– Штуан апІру Ягъ'яйи учу Увухъна гьерхуз гъаъна: «Гъюз ккайи Месигъ Уву вүна, даршиш жарариз ккилигуча?»

²¹Му вахтназ Исайи аьзарарикканна иццрушнариккан гизафдар ккадаъну, жинар кадаъну, аьхючІвез кур вуйидариз акв улупну айи. ²²Гъаддиз Исайи дурариз жаваб вуди кІуру:

– Душну Ягъ'яйиз, учвуз гъяркъдар ва гъеерхъдар кидитай: кур вуйидариз рябкъюра, ликудар лицура, хамран уьзур кайидарин хам марцц шула, кар вуйидариз ебхъура, гъачІидар чІиви шула ва касибариз Ужувлан хабар рабгъура. ²³Шли Уз'ина вуйи хъугъвал дубградарш, думу бахтавар ву.

Штуан апІру Ягъ'яйикан Исайин гаф

²⁴Ягъ'яйи гъаьдар гъушхъан, Исайи Ягъ'яйикан халкъдиз гъамци кІуру:

– ИчІи чюлиз фтиз лигуз гъушнийчва? МикІлу тІубчвурайи чЕъдиз лигуз гъушнийчвахъа? ²⁵Шлиз лигуз гъушунчва дина? Багъа палтар али касдиз? Хъа дамагънан палтар алахърудар ва чпиз ккуниси яшамиш шлудар паччгъарин дараматаридь а.



²⁶ Шлиз лигуз гъшунчва учву? Пайгъамбриз лигуз? Ав, кІура-
зачвуз, пайгъамбартІан аьхюриз лигуз гъшунчва. ²⁷ Гъадму Ягъ'-
яйикан ву гъамци дибикІнайиб: «Магъа, Яв улихъди Узу Йиз кас
гъаъраза: дугъу Яв улихъ Яв рякъ ккабалгиди». ²⁸ КІуразачвуз:
дишагълийири бабкан гъахидаригъ Ягъ'ятІан зурба кас гъядар;
хъа Аллагъдин Паччагълугъдиъ айидарикан варитІан бицІир ду-
мутІан зурба ву.

²⁹ Дугъахъ хъпехъурайи вари халкъди ва налук гъюдюбхрудар-
ра кмиди, Ягъ'яйин штуан апІувалиинди цІийи духъну, Аллагъ
гъякъ вуйиб гардандиъ гъибису. ³⁰ Хъа фарисейирна къанунчйир,
Аллагъдихъан чпиз вуйи ният гъясбикк дарапІри, Ягъ'яйихъ
штуан гъахъундар.

³¹ – Гъаму наслин адмийир шлихъ тевза ва дулар шлиз ухшар
ву? – пну, гъерху Исайи. – ³² Дулар, чиб-чпиз чІигъар апІури,
раццариъ гъамци кІури деънайи бицІидариз ухшар ву: «Учу
учвуз швутІрамар йивури гъахъунча, хъа учву ялхъвнаркъан гъа-
пІундарчва; учу учвуз ишлар апІури гъахъунча, хъа учву ишуз-
къан гъишундарчва».

³³ Штуан апІру Ягъ'я гъафну ва дугъу я уъл ипІури, ясана чя-
хир убхъури гъахъундар. Хъа учву: «Дугъаъ жин а», кІурачва.
³⁴ Инсаниятдин Бай гъафну, Дугъу ипІуру ва убхъуру, ва дулари
Дугъаз: «Лигай, магъа уъж ва пияниска, налукар гъюдюхруда-
ринна гунагъкрарин дуст», кІурачва. ³⁵ Аькъюллувал вари аькъюл-
лудари улупну ккун.

*Дишагълийин аьхючІевъ гунгъарилан
хил алдабгъну*

³⁶ Фарисейиркан сари Исайикан чан хулаз уъл ипІуз гъюб тек-
лиф апІуру. Фарисейин хулаз гъушу Иса гъюн йивну дахъру.
³⁷ Хъа магъа, гъаму шагъриан вуйи сар гунагъкар дишагълийи,
Думу фарисейин хулаъ гъюн йивну дахънайиб аьгъю дубхъ-
ну, лизи ругдин гажниъди аьтрин ниъ хъайи ягъсиб хуру ва,
³⁸ Исайин ликарихъ дийигъну ишури, Дугъан ликар нивгъарихъ-
ди къяши апІури ва чан кушарихъди марцц апІури, Дугъан ли-
кариз макар апІури, гъадму ягъ ктатури шулу.

³⁹ Му ляхин гъябкъиган, теклиф дапІну, Иса хулаз хъади гъа-
фи фарисейи чав-чакди фикир апІуру:



– Эгер Думу дугъриданра пайгъамбар вуйиш, Чак хилар катрайи дишагъли фуж вуш, Дугъаз аьгъю шлийи. Думу гунагъкар даринхъа!

⁴⁰ Фарисейихъинди илдицну, Исайи дугъаз гъапи:

– Я Симон! Увуз кІуру саб гаф айиз.

Дугъу: «Йип, Мялим!» – гъапи.

⁴¹ Исайи кІуру:

– Сар пул буржназ туврурихъ кьюр буржлу кас шулу. Дура-
рикан сар хъудварж динар-пул буржлу вуйи, тмунур – хъцІур.
⁴² Хъа дурарихъ кьяляхъ тувуз пул хътарди хъпаз лигну, дугъу
кьюриддизра буржар гъялал апІуру. Йип ари, гъадму жви гъадра-
рикан фунуриз артухъди ккун шул?

⁴³ Симонди жаваб тувру:

– Ахъю бурж кайириз вушул, пну, фикир апІураза. Исайи ду-
гъаз: «Ари дюзди фагъум гъапІунва» кІуру.

⁴⁴ Хъа дишагълийихъинди илдицну, Симондиз гъапи:

– Гъаму дишагъли рякъюрануз? Узу яв хулаз гъафунза, уву
Узуз ликар жикІуз шид тувундарва; хъа дугъу Йиз ликар чан
нивгъариинди гъижикІнийиз, чан кушарихъди марщ гъапІни-
йиз. ⁴⁵ Уву Узуз мак гъапІундарва, хъа дугъу, Узу гъафихъантина
Йиз ликариз сикин дарди макар апІура. ⁴⁶ Уву Йиз кІулкан ягъ
ктатундарва, хъа дугъу Йиз ликарикан ягъ ктатну. ⁴⁷ Магъа гъад-
диз кІуразавуз: чан гизаф ккун хъували дугъан ахъючІвеъ гунгъа-
рилан хил алдабгъурайиб улупура. Хъа шлиз цІибди багъишла-
миш’вал тувруш, дугъан ккунивалра цІибтІан дар.

⁴⁸ Дишагълийиз Исайи кІуру:

– Яв гунгъарилан хил алдабгъна.

⁴⁹ Хъа дугъан багахъ гъюн йивну дахънайидари чиб-чпикди пуз
хъюгъю:

– Му фуж ву гунгъариланра хил алдабгъуз?

⁵⁰ Исайи, кІуруш, дишагълийиз гъапи:

– Яв хъугъували уву гъюрхну, архаин духъну гъарах.

Исайихъди лицурайи дишагълийр

8 ¹ Дидхъантина Иса, шагъарийъна гъуларийъ, Аллагъдин Па-
ччагълугъдикан Ужувлан хабар рабгъури, Чан йицІикъюр
ученикарра хъади, лицури гъахъну. ² Дурарихъди жинарихъан



гьорхю ва уьзрар сагь гьапIу бязи дишагьлийир: чаан ургуб жин удучIву Магдалайиан вуйи Мар'ям, ³ Гьироддин мулкар идара апIурайи Хуздин хпир Югьанна, Сусанна, гьацира чпиз айи-ад-рубдиинди Дугьан гьайгьу зигурайи жара дишагьлийирра хьади гьахьну.

Тум узбзакан тахалус

⁴ АьхючIвеъ халкъ уч гьашиган ва вари шагьрариан агьалиир Дугьахьна гьафиган, Исайи тахалусдиинди пуз хьюгьру:

⁵ – Сар нежбер тум узбуз удучIвуру. Узбурайиган, гьацIар уд-рар рякьюхъ дахьру, малари ликариккан апIуру ва жакьвари удуру. ⁶ Сакьюдар гьван ккайи ругдиин дахьру ва ктучIвиган ер-ццуру, гьаз гьапиш дурариз ламушин адарди гьабхьну. ⁷ Сакью-дар уд-рар азаригъ гьахьру ва уд-рартIан зарбди ктучIву азари дурар ккаьру.

⁸ Хьа сакьюдар авадан ругдик кахьру, ктучIвиган дурари варж-бан артухъ бегьер тувру.

Гьамци дупну, Исайи гужал дихниинди гьапи:

– Шлин ибариз ебхьураш, гьит ебхьри!

Тахалусдин мяна

⁹ Ученикари Дугьхьан гьерхуз хьюгьну:

– Му тахалусдин мяна фу ву?

¹⁰ Дугьу гьапи:

– Учвуз Аллагьдин Паччагьлугьдин сирар агью хьуб тувна-чвуз, хьа имбудариз му тахалусариьтIан агью хьуб тувнадар. Гьаци вуйиган, лигурашра, дурариз рякььюрадар ва, ебхьураш-ра, дурари аннамиш апIурадар.

¹¹ Му тахалусдин мяна магьа: тумар – Аллагьдин гаф ву. ¹² Рякь'ина тадахьдар – мурар, чпиз Аллагьдин гаф ебхьурайи, амма чпихьна хьасин иблис дуфну, дурар ебхьурайи гафнахъ хьтругьри ва гьаци уьрхювал гьазанмиш дарибшри пну, дурарин кIваан иблисди гьадму гаф гьабхурайи касар ву. ¹³ Хьа гьва-нариина ахьдар – мурар, Аллагьдин гаф гьеебхьиган, думу шад-ди кьабул апIурудар, хьа чпихъ мягькам ччивар хьтарди хьпаз лигну, бязи вахтари хьугьрудар, хьа читин гьабшиган, хьтругь-рудар ву. ¹⁴ Хьа азаригъ гьахьдар – мурар Аллагьдин гафнахъ



хъпехърудар, амма гъайгъушнари, девлетну ва гешт хъапІбу йи-
сир дапІну, Аллагъдин гафнахъан гъудучІврудар ва, гъаддиз, бе-
гъер дархрудар ву. ¹⁵Хъа авадан ругдиина ахъдар – мурар, Ал-
лагъдин гаф гъеибхъиган, му чпин марцци кІваъ уьбхрудар ва са-
бур апІбиинди бегъер туврудар ву.

Чирагъ чан йишв'ин дивру

¹⁶Исайи хъанара давам апІуру:

– Сарира, чирагъ кабхъну, дид'ин гъаб иливдар вая кровать-
дикк ккивдар. Дугъу думу, хулаъ учІврайидариз акв шлуси, чан
йишв'ин дивру. ¹⁷Фицики ашкар даршлу жиниб фукІара адар
ва, мялум даршиди, арайиз ададабхъру гъич саб сир адар. ¹⁸Гъа-
ци вуйиган, учву Узухъ дикъатниинди хъебехъай: шлиз аш, ду-
гъаз хъана тувди; хъа шлиз адарш, айибдихъна хъибдизуз кІуруб-
ра тадабгъиди.

Исайин дадана чвйир

¹⁹Исайихъна дадана чвйир гъюру ва дурар, халкъ гизаф ади
хъпаз лигну, Дугъахъна багахъ хъуз даршули айи. ²⁰Хъа Исаяиз:
«Яв дадана чвйир, Уву рякъюз ккунди, чІат дийигъна», – кІури,
хабар тувру. ²¹Дугъу дурариз жаваб вуди кІуру:

– Йиз дадана чвйир, Аллагъдин гафнахъ хъпехърудар ва думу
тамам апІрудар вуйиз.

Исайи тІурфан яваш апІуб

²²Сад йигъан Дугъу, Чан ученикара хъади люткейиъ эъну,
дурариз гъапи:

– Гъюлин тмуну гъирагъдихъна сирнав апІидихъа.

Дурар люткейиъди гъушу. ²³Сирнав апІурайиган, Иса нивкІуз
гъягъюру. Гъюл'ина гужал тІурфан утІубчвну, лепйири лютке
ккапІуз хъюгъру, ва дурар хатІалу гъялнаъ ахъру. ²⁴Дурар, Иса-
йихъна дуфну, Думу нивкІ'ан хъиргну кІуру:

– Мялим! Мялим! Батмиш шулахъу!

Хъа Дугъу, гъудужвну микІлаз ва штун лепйиригъа гъадагъа апІу-
ру, ва дурар лал шулу, архаинвал абхъру. ²⁵Гъадмуган Исайи ду-
рариз гъапну:

– Хъугъ'вал набшдичв?



Дурари, гучІ кабхъну ва мюгътал духъну, чиб-чпиз кІури гъахъну:

– Му фуж вуйкІан, микІаризра, штузра амур апІур, ва дурар Мугъаз мютІюгъра шула?

Жинар кайир сагъ апІуб

²⁶Хъа дурари Галилей улкейин гъаншариф айи Герасин юрд-наз сирнав апІуру. ²⁷Иса гъирагъдихъна ктучІвиган, Дугъахъна ухдихъанмина жинар кайи сар кас гъюру. Думу, учв шагъриан вушра, палтар алалахъди, хулаъ ваъ, хъа накъварин хъарар-дюр-хъяригъ яшамиш шулайир вуйи.

²⁸⁻²⁹Жин гагъ-гагънак кубчІвруган, дугъан хилар-ликар зунж-рарихъди ва гъялкыйрихъди йитІуйи, амма дерккуз даршули, дурар къатІар апІуйи, жинди думу абсси апІуйи, хъа чІурариз гьергуйи. Исайи чиркин рюгъназ, мугъ’ан удубчІв пну, амур апІуру. Иса гъяркъиган, дугъ’ан чІигъ утІубччвур, ва, Дугъан улихъна ккадакн, зарбди кІуру:

– Яв узухъди фу вуяв, ВаритІанзаан Аллагъдин Бай Иса? Миннат вуйиз, йиз зегъле мабхан!

³⁰Исайи дугъхъан гьерхру:

– Ччвур фуж вуяв?

Дугъура: «Къушум вуйиз» – кІуру, гъаз гъапиш дугъак гизаф жинар кучІвнади гъабхъну.

³¹Хъа жинари Исайикан чпи гурбагуриз гъадрауб тІалаб апІуру. ³²Мушвхъан ярхла дарди дагъдик силарин абхю лиж карабгънайи, ва жинари чпиз гъадрариф учІвуз ихтияр тувуб тІалаб апІуру. Исайи дурариз ихтияр тувру. ³³Адмийиан удучІву жинар силариф учІвру, ва силарин лиж гъарзарилан гъюлиъ убсру ва ккабхъру. ³⁴Му ляхин гъябкъю силарбнари, жаргъну душну, шагъриъ ва гъулариф гъамдикан халкъдиз ктибту. ³⁵Хъа му гъякъикъи гъабши ляхниз лигуз халкъ Исайихъна гъюру. Жинар ктучІву кас Исайин ликарихъ деънади, палатра алди ва чан фикрихъ хъади гъяркъиган, дурарик гучІ кабхъру.

³⁶Му аьлаамат гъябкъдари дурариз, жинар кайир фици сагъ гъахънуш, ктибту. ³⁷Хъа Герасин юрднан вари халкъди Исайикан чпихъан гъудучІвну гъягъювал ккун апІуру, фицики дурарик зурба гучІ кабхънайи. Исара, люткейиъ эъну, къяляхъ хътаку.



³⁸ Чакан жинар ктучІву касди учвра гьадагьуб Исайикан тІалаб гьапІнийи. Амма Исайи думу гьамци дупну гьадауру:

³⁹ – Яв хулаз хьадакнуну, Аллагьди увуз фу гьапІнуш, кидибт.

Дугьура душну, Исайи чакан гьапІнуш, шагьур вуйибси ктибтуру.

«Яв хьугьували уву гьюрхну»

⁴⁰ Иса кьляхъ хьтакиган, халкьди думу тебрик апІуру, фицики вари Дугьаз ккилигурайи. ⁴¹ Ва магьа жугьдарин мистан ахьюр вуйи Ягьир кІуру сар кас дупну, Исайин ликарикк дахьну, Дугьаз чан хулаз гьуб тІалаб апІуру, ⁴² гьаз гьапиш дугьахъ йикІуру гьялнаъ айи йицикьюд йисаькьан айи риш хьайи.

Иса дина гьягьру вахтна халкь, Дугьлан илтІишну, кьляхъди гьюри гьахьну. ⁴³ Му арайиъ, йицикьюд йисан ифи хьгадабтІрайи, духтрариз вари чан айи-адруб харж дапІну, сарихьанра сагь апІуз дархьи сар дишагьлийи, ⁴⁴ кьялхьянди дупну, Исайин палатдин гьирагьдик хил кубкІуру ва дишлади дугьан ифи хьтабтІуру. ⁴⁵ Хьа Исайи гьерхру:

– Узук фуж куркІну?

Вари инкар шулайиган, Петри кІуру:

– Я Мялим! Халкьди уву кьялаъ тІаьна ва хьуржра.

⁴⁶ Хьа Исайи гьапи:

– Фуж-вуш Узук куркІну, Уз'ан кьувват удубчІвуб гьисс гьапІунза.

⁴⁷ Дишагьлийиз чахьан гьитІикІуз даршлуб дьабкьну, гукІунди багахъ духьну, Исайин ликарикк ккархьну, чав Дугьак гьаз куркІнуш ва фици учв дишла сагь гьахьнуш, вари халкьдин улихъ мялум гьапІу. ⁴⁸ Исайи дишагьлийиз гьапи:

– Йиз риш! Яв хьугьували уву сагь гьапІунву; архаин духьну, гьарах.

Ягьирин риш сагь апІуб

⁴⁹ Исайи гьамци кІури имиди, жугьдарин мистан ахьюрин хул'ан дупну, сар касди дугьаз кІуру:

– Яв риш гьакІну, сарун Мялим инжик мапІан.

⁵⁰ Хьа Исайи, гьаму гафар деерхьну, дугьаз кІуру:

– ГучІ мапІан, анжагь хьугь, яв риш ккадархьиди.



⁵¹Дурарин хулаз хъуркъган, Исайи Петризна, Югъандизна Якъубдиз ва гъацира шуран адашдизна дадайизтГан хулаъ учІвуз ихтияр тувундайи. ⁵²Вари гъачІи шурахъ ишури ва ишлар апІури айи. Хъа Исайи дурариз гъапи:

— Мишанай, думу дукІнадар, хъа даахна.

⁵³Хъа халкъ, думу дукІнайиб агъяди, Исайиин аялхъюри гъахъну. ⁵⁴Дугъу, кІуруш, вари хул’ан утІурккну, шуран хил дибисну, кІуру:

— Я риш! Гъудужв!

⁵⁵Ва шуран рюгъ къяляхъ хътабкуру, думу дишлади гъудужвур. Исайи, шураз ипІруб тувай, кІуру. ⁵⁶Шуран абйир-бабар мюгътал шулу. Исайи му ляхникан шлизкІа даркІуб амур апІуру.

ЙицІикъюр ученик Аллагъдин Паччагълугъдикан хабар рабгъуз гъауб

9 ¹Чан йицІикъюр ученикдиз дих дапІну, Исайи дурариз, вари жинарин зиин гъюкум ва уъзар сагъ апІбан бадали, къувват тувру. ²Дугъу дурар Аллагъдин Паччагълугъдикан хабар рабгъуз ва ищрудар сагъ апІуз гъаъру. ³Исайи дурариз кІуру: «Рякъюз фукІа магъадабгъанай: я чамах, я тавра, я уъл, я пул, ва къюб жар палатра хъади дарибшри. ⁴Фуну хулаъ учІвишра, гъадушваъ дергай ва гъадлин рякъюъ учІвай. ⁵Хъа эгер учву наанкІа къабул дарапІиш, думу шагъриан удучІвруган, ичв ликарик кайи бишируг гъадрарихъинди кадабхъай. Гъит му дурариз чпиин улубкърубдин улихъмиди дебккрайи лишан ибшри».

⁶Аллагъдин Паччагълугъдикан Ужувлан хабар рабгъури ва азъарлуйир сагъ апІури, дурар гъуларийъ лицуз рякъюъ учІву.

Гъироддин гъалабулугъ

⁷Исайи апІурайи гъаму вари ляхнарикан гъакимдар Гъироддиз ебхъуру. Думу мюгътал шули гъахъну, гъаз гъапиш садари му гъачІихъан чІиви гъаши Ягъ’я ву кІури, ⁸тмундари, Ил’яс пайгъамбар гъафну кІури, имбударира дегъзаманйирин пайгъамбарикан сар чІиви гъахъну кІури, аваза ипнийи. ⁹Хъа Гъиродди кІури гъахъну:



– Ягъ'яйин кІул узу алдабтІунза, хъа узуз Мугъкан гъамкъан ебхъурайи му Кас фуж вуйкІан?

Гъаддиз Гъиродди Иса рьякъюз чарйир зигурайи.

Хъуд агъзур кас тухъ апІуб

¹⁰Хъадакнугъафи вакилари, чпи фу гъапІнуш, Исайиз ктибтуру. Хъасин Иса, вакиларра гъадагъну, Вифсайда кІуру шагъриз гъягъюру. ¹¹Амма мидкан хабар гъабхъи халкъ Исайин къяляхъ хъахъру. Дугъура, къабул дапІну, дурариз Аллагъдин Паччагълугъдикан сюгъбат гъабхуру, хъа сагъ духъну ккунидар уззрарихъан марщ апІуру.

¹²Йигъ хъяхъ хъуз хъюбгъю. ЙицІикъюрддира Исайин багахъна дуфну, кІуру:

– Халкъ деет, гъит багахъ хъайи гъуларий ва ятгъарий йишв адапІри ва ипІруб абгри, гъаз гъапиш ухъу фукІа адрушваъ ахъа.

¹³Исайи: «Дурариз ипІруб учву тувай», – кІуру. Ученикарира: «Учухъ хъуб улна къюб балугътІан хъадарчухъ, гъамус учу, душну, му халкъдиз ипІруб гъадабгъну ккундинхъа?» – кІуру.

¹⁴Дурар хъуд агъзур касдихънакъан вуйи. Исайи дурариз: «Дурар дестйирий хъу-хъуцІуркъан ади дитай», – гъапи. ¹⁵Ученикари гъаци дапІну дурар дитру.

¹⁶Исайи, хъуб улна къюб балугъ гъадагъну, завузди дилигну, Аллагъдин ужувлакк ккахъри, дупну, гъудутІну, ученикарихъна халкъдиз пай апІуз тувру. ¹⁷Вари халкъди ипІуру, тухъ шулу ва хъиригъу къацІари йицІикъюб тавра ацІру.

Исайи

Чан улубкърубдикан кІура

¹⁸Сабан, Чан ученикара хъади, саб халват йишваъ ккарагура-йиган, Исайи дурарихъан гъерхру:

– Халкъди, Узу фуж ву пну, гъисаб апІура?

¹⁹Дурари жаваб вуди кІуру:

– Садари Уву штун апІру Ягъ'я, тмундари Ил'яс, шубурпидари къюгне пайгъамбрарикан сар чІиви гъахъну кІури, гъисаб апІура.

²⁰Исайи дурарихъан хъана гъерхру:

– Хъа учву, Узу фуж ву кІури, гъисаб апІурачва?



Петри жаваб тувру:

— Аллагъдин Месигъ ву кІури.

²¹ Хъа Дугъу, мидкан гъич саризра дарпуб ижмишнаан гъада-
гъа дапІну, ²² хъа давам апІуру:

— Инсаниятдин Бал’ин гизаф аъзабар улукъиди, ахъюдари,
маллйири ва къанунчйири Думу нигъ апІиди ва йикІиди, хъа
шубудпи йигъан чІиви хъиди.

**«Узухъди гъюз ккунури
чав учв нигъ апІри»**

²³ Вардарихъинди илдицну, Исайи кІуру:

— Шлиз Узухъди гъягъюз ккундуш, думу чан тямгъяр дирч-
ну, гъар йигъандин хач гъадабгъну* Узухъди гъюри. ²⁴ Фици-
ки, шлиз чан уьмур уьбхюз ккундуш, дугъан думу дубгди, хъа
шли чан уьмур Узу бадали пуч гъапІиш, дугъу думу уьбхиди.
²⁵ Чав учв пуч, ясана чав чаз зарар гъапІхъантина, вари дюн’я
чаз гъабшишра, инсандиз фу хайир ахъа? ²⁶ Шли Узхъан ва Йиз
гафарихъан нач гъапІиш, Адашдин, Чан ва марци малайика-
рин гъяйбатлувалигъди гъафиган, дугъхъан Инсаниятдин Бали-
ра нач апІиди. ²⁷ Гъякъди кІуразагъуз: мушв’ин дийигънайидари-
кан сакъюдариз, чпин аъжал хъубкъайиз, Аллагъдин Паччагълугъ
рябкъиди.

**Муса ва Ил’яс пайгъамбрарихъди
гъабхъи гюрюш**

²⁸ Гъаму гафар дупну миржид йигъланси Иса Петр, Югъан ва
Якъуб хъади дагъдиина ккарагуз удучІуру. ²⁹ Ккарагурайиган,
Исайин машнан рябкъювал дигиш шулу ва Дугъан палтарра
лизи шулу, вацІрацІар апІури, нур туври шулу. ³⁰ Ва магъа, Ду-
гъахъди къюр жвуву сюгъбат апІура: мурар Муса ва Ил’яс вуйи.
³¹ Гъяйбатлу аднагъди дуфнайидари, Ерусалимдигъ улубкъру Иса-
йин аъжаликан улхури айи. ³² Петрна дугъахъ хъайидар му ара-
йиъ нивкІуз душнайи, хъа нивкІ’ан хъиргиган, дурариз Исайин
гъяйбатлувал ва Дугъан багахъ хъайи гъадму къюр кас рякъюру.

* 9:23 Исайи му гафариинди Чан уьмур хачриин фици аъзабариккна тувнуш,
гъаци чан уьмур гъяйиф дарди тувуз шлуриз кІурайиб ву.



³³Дурар Исайихъан гъудучІвурайиган, Петри, чав фу кІурашра аьгъдарди, Исайиз кІуру:

– Я Мялим! Учуз мушвахъ ужуди вучуз! Гъач учу шубуб паж апІуча: саб Увуз, саб Мусайиз ва саб Ил’ясдиз (Петриз, чав фу кІураш, аьгъдаи).

³⁴Дугъу гъаци кІурайи вахтна, диф арайиз гъюру ва дурар ккаъру. Дурар дифру ккаъган, ученикарик гучІ кабхъру. ³⁵Хъа дифрагъян сес шулу:

– Му Йиз кадагънайи Бай вуйиз, Гъамгъахъ хъебехъай!

³⁶Му сеснахъан, Иса сарди гъузру. Ученикар гъадму йигъари чпиз гъабкъюбдикан саризра чІалкъан дарпиди гъузнийи.

***Жин кубчІери шлу бай
сагъ апІуб***

³⁷Хъайигъан дурар дагъдилан улдучІвган, Иса гизаф халкъди къаршуламиш апІуру. ³⁸Сабпну халкъдин арайигъян сари гъарай гъапІну:

– Мялим! Миннат вуйиз Увуз, дүфну йиз бализ лига, узухъ хъайир думу сар вуйиз! ³⁹Жинди думу чІюркъюри шулу, хъа сабпну чІигъар утІурччвурү ва чІиргуру, ушвниан каф утІубччвурү, хъасин, бегъемди аъзабар тувбалан къяляхъ, цІиб яваш шулу.

⁴⁰Узу Яв ученикарикан думу ктІубккуб тІалаб гъапІнийза, хъа дурарихъан гъабхъундар.

⁴¹Исайи жаваб тувру:

– Агъ хътрүгъру ва аьрбатан дүбхънайи насил! Узу филиадиз учвухъди хъиди ва учву аьх апІури гъузди! Хъади гъач мина яв бай.

⁴²Исайихъна гъюрайиган, бай жинди ккитІикІуру ва чІиргуру. Исайи чиркин рюгъназ буйругъ тувру ва жигбил, сагъ дапІну, чан адашдихъна тувру.

***Ученикар Чан аьжаликан гъати Исайин
гъаври ахъундар***

⁴³Вари Аллагъдин кьудратнийин мюгътал шуйи. Исайи гъапІкьандариин вари мюгъталди имиди, Дугъу Чан ученикариз кІуру:

⁴⁴– Гъаму гафар ужуди ичв кІваин гъитай: Инсаниятдин Бай багарихъди инсанарин хилиз тувди.



⁴⁵ Амма дурар му гафарин гъаври ахъундар ва дурарин мяна ученикарихъан гъебкнади гъабхъну, гъаддиз дурари думу анна-миш гъапундайи. Хъа мидкан Исайихъан гьерхуз дурариз гу-чIуйи.

Фуж ахъюр ву

⁴⁶ Хъасин ученикарин арайиъ, дурарикан ахъюр фуж вуйкIан кIури, гъюжат абхъру. ⁴⁷ Исайи, дурарин юкIвариъ айиб агъяди, сар бицIир гъадагъну, думу Чан улихъ дерккру, ⁴⁸ ва ученикариз Дугъу гъамци кIуру:

– Шли му бицIир Йиз ччвурнахъ къабул гъапIиш, гъадгъу Узу къабул апIура. Хъа шли Узу къабул гъапIиш, гъадгъу Узу Гъаур къабул апIура, фицики учвкан вартIан цIиб вуйир фуж вуш, гъадму зурба ву.

⁴⁹ Гъадмуган Югъанди гьерхру:

– Мялим! Учуз Яв ччвурнахъан жинар ктаурайи сар кас гъяркъюнчуз ва дугъаз гъадагъа гъапIунча, гъаз гъапиш думу ухъухъди лицури шлур дар.

⁵⁰ Исайи дугъаз кIуру:

– Гъадагъа мапIанай, фицики фуж учвуз къаршу дарш, думу учвхъанди ву.

***Самария уълкейин саб гъулаъ
Иса къабул гъапIундар***

⁵¹ Иса жиларилан аършариз гъадагъру йигъар багахъ гъахыган, Дугъаз Ерусалимдиз гъягъюз ккун шулу. ⁵² Ва Дугъу Чан улихъди чархачийр гъаъру. Дурарра душну, Думу гъюбаз гъязурвал апIбан бадали, Самария уълкейиъ айи саб гъулаъ учIвру. ⁵³ Амма душаъ Иса къабул гъапIундайи, гъаз гъапиш дурариз Думу Ерусалимдиз гъягъюрайир вуйиб агъю гъабхънийи. ⁵⁴ Му ляхин дябкъну, Дугъан ученикар вуйи Якъубдина Югъанди кIуру:

– Я Агъа! Учучу, завариан цIа убгъ, дупну, диди дурар тIанкъ дапIну ккундунуз?

⁵⁵ Хъа Дугъу, дурарихъинди илдицну, гъадагъа апIуру. ⁵⁶ Хъасин дурар саб жара шагъриз гъягъюру.



*Аллагъдин Паччагълугъдиъ
учІвуз лайикълуваликан*

⁵⁷Дурар рякъюъ айиган сари Исайиз:

– Уву наана гъушишра, узу Увухъди гъидиза, – кІуру.

⁵⁸Исайи дугъаз гъапи:

– Сулариз – мугъарйир, завун ничхрариз мукъар а, хъа Инсаниятдин Бализ кІул дивну дахъру йишв адар.

⁵⁹Хъа сар жарариз Исайи: «Узухъди гъач!» – кІуру. Хъа дугъу: «Агъа! Узухъди сифте, душну, дукІнайи йиз адаш кивуз гъит», – кІуру.

⁶⁰Хъа Исайи дугъаз гъапи:

– Гъит дийихнайидари чпин гъийихдар киври, хъа уву душну Аллагъдин Паччагълугъдикан Ужувлан хабар рабгъ.

⁶¹Хъана сари гъапи:

– Узура Увухъди гъягъидиза, Агъа, амма сифте, душну, йиз хуландариз баркаллагъ пуз гъит.

⁶²Исайи дугъазра гъамци гъапи:

– Дурциин чан хил иливхъан, къяляхъинди илдицру кас Аллагъдин Паччагълугъдиз ярамиш дар.

*Исайи чан улихъди шагърар-гъулариз
ургцІурна къюр ученик гъаъру*

10 ¹Мидхъан Исайи ургцІурна къюр жара ученикарра ктагъну ва къю-къюрди, Чан улихъди, Учв гъягъюз ккайи гъарсаб шагъриз вая гъулаз гъаъру. ²Дурариз гъамци кІуру:

– Иган гизаф а, хъа убгрудар цІиб; гъаддиз игнин Агъайиз, Чан игниз убгрудар гъаъ кІури, ккарагай. ³Гъарахай! Узу учву жанавраригъна агълижарси гъаъразачву. ⁴Жвувахъди я пул, я тавра, я шаламар магъадагъанай ва саризра рякъюъ салам мутуванай.

⁵Фуну хулаъ учІвишра, сифте: «Му хулаз мясляаът ибшри!» йипай. ⁶Ва эгер гъадму хулаъ мясляаътчи кас аш, дугъаз учвухъди мясляаът хъибди, хъа нагагъ адарш, мясляаът учвухъна къяляхъ гъибди. ⁷Дергу хулаъ гъузай, дурариз айибдикан ипІинай-убхъай, фицики лихруриз чан гъякъи лайикъ ву. Хул’ан хулаз удучІури махъанай. ⁸Фунуб вушра шагъриз гъафиш ва учву къабул гъапІиш, учвуз гъивуб ипІинай. ⁹Душваъ айи аъзарлуйир сагъ



апІнай ва дурариз: «Учвухъна Аллагъдин Паччагълугъ багахъ дубхъна», йипай. ¹⁰ Эгерки саб шагъриз дуфну, учву къабул да-рапІиш, кючейиз удучІвну йипай: ¹¹ «Ичв шагъриѳ учук къабсу биширугра ичв ликариина кІубччвурача, хъа агъю ѳибхъайки, учвухъна Аллагъдин Паччагълугъ багахъ дубхъна». ¹² Узу учвуз кІуразаки, гъиямат йигъан Содомдиз гъадму шагъризтІан ужу хъибди.

***Тахсрар гардандиѳ дидрисру
Галилей уълкейин шагърарин
гъял пис хъибди***

¹³ Гъял пис хъибдияв, Хоразин! Гъял пис хъибдияв, Вифсайда! Учвуз Узу улупу гъяйбатар Тириз ва Сайдайиз гъяркънийиш, дурарин агъалйири ухдитІан, чпихъ яснан палтар ва кІул’ин рюкъ алди деъну, тахсрар чпин гардандиѳ дисидийи. ¹⁴ Гъаци вушра, суд апІруган, учвузтІан Тиризна Сайдайиз рягъятди хъибди. ¹⁵ Хъа увура, Кафернагъм, аършаризкъан за хъибдиза кІурайна? Ваѳ, гурбагуриѳ абхъдиву!

¹⁶ Учвухъ хъпехъурайир Узухъ хъпехъура, ва учвхъан маш гъадабгъурайири Узхъан маш гъадабгъура. Хъа Узхъан маш гъадабгъурайири Узу му дюн’яйиз Гъаурихъан маш гъадабгъура.

***УргІурна къюр
шадди хъадакнугъаѳи***

¹⁷ Исайи гъаънайи ургІурна къюр ученикди, шадди къяляхъ хъадакнугъаѳи, кІуру:

— Агъа! Яв ччвурнахъди учуз жинарра кимиди мютІюгъ шуйи.

¹⁸ Исайи дурариз гъапи:

— Узуз зав’ан къюркълин цІаси абхъу иблис гъябкъюнзуз. ¹⁹ БитІариин, аькърабариин ва вари душманвалин къувватариин алархъуз Узу гъюкум тувразачвуз ва учвуз фтикІа зарар тувидар. ²⁰ Аммаки жинар учвуз мютІюгъ шула кІури, мид’ин шад махъанай; хъа гъаддиин шад йихъайки, ичв ччвурар сарун аършарик дидикІна.



Исайин шадвал

²¹ Гьадму сьаьтна Иса Аллагьдин Рюгьналан шадвали ацІру ва кІуру:

– Адаш, заваринна жиларин Агъа! Аьндрарихъанна аькьюл-лударихъан гьитІибкІнайиб бицІи касариз ачухъ апІбаз Увуз чухсагъул! Ав, Адаш, Увуз думу Яв ужувлан ният гъаци дубхъну ккундувуз. ²² Йиз Адашди вари тувунзуз. Бай фуж вуш, Адаш-дизтІан гъайри саризра аьгъдар, Адаш фуж вуш, БализтІан гъайри саризра аьгъдар. Ва Бали Адаш шлиз ачмиш гъапІиш, гьадгъаз аьгъю хьибди.

²³ Анжагъ ученикариз вуди, Исайи дурарихъинди илдицну кІуру:

– Учвуз рябкъюрайиб рябкъюрайи улар хушбахтаварар ву!
²⁴ Фицики кІуразачвуз: гизаф пайгъамбраризна паччгъариз учвуз рябкъюрайиб рябкъюз ккундийи, хъа гъябкъюндар, учвуз ебху-райиб ебхъуз ккундийи, хъа гъебхъундар.

Багахъ хъайир фуж ву

²⁵ Магъа сар къанунчийи гъудужвну, Иса ахтармиш апІури, гьерхру:

– Мялим! КкудудубкІру уьмур рубкъуз узу гъапІну ккунду?

²⁶ Исайи дугъхъан гьерхру:

– Къанундиъ фу дибикІна? Дидиъ фу урхури шулва?

²⁷ Дугъу гъапи:

– Яв Агъа Аллагъ, вари юкІв хъипну, вари рюгънаан, вари къувватнаан, вари фагъмиан ккун апІин ва яв багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин.

²⁸ Исайи дугъаз кІуру:

– Дюзди жаваб тувунва; гъаци апІин ва яшамиш хьидива.

²⁹ Хъа дугъу, учв дюз алауз ккунди, Исайиз кІуру:

– Хъа йиз багахъ хъайир фуж ву?

³⁰ Мидиз Исайи гъапи:

– Сар кас Ерусалимдиан Ерихондиз гъягъюри гъахъну ва, гъач-гъарин хилиъ ахъру, дурар, дугъан палтар илдитну, думу дурччв-ну, йикІру гъялнаъ итну, гъудучІвну гъягъюру. ³¹ Чан ляхин ади, гьадму рякъюъди сар малла гъягъюри гъахъну ва, гьадму кас



гъяркънушра, гъдучІвну гъушну. ³² Гъаци Левитра, гъадушвхъан-тина, дидригъди, гъдучІвну гъягъюру. ³³ Самария уълкейиан вуйи сар кас, гъадлинтина даждиинди гъягъюрайир, дугъ'ин алахъуру ва, дугъаз думу дяркъну, дугъан язухъ шулу. ³⁴ Хъасин багахъна дуфну, ччимна чяхир улубзури, дугъан зийнар илитІну, чан даждиин илитну, хялар дергрушваз духну, дугъан гъайгъу гъизигну. ³⁵ Хъайигъан гъягъюрайири, хялар дергрушван эйси-йихъна къюб динар пул тувну, дугъаз кІуру: «Мугъан гъайгъу зиг, хъа пул артухъди харж гъабхъиш, хъадакнугъюрури туварза-яв». ³⁶ Гъаму шубур касдикан гъачгъарин хилиъ ахъуриз вартІан багахъ гъашир фуж ву кІури, фикир апІурава?

³⁷ Къанунчийи:

– Гъелбетда, дугъаз уж'вал гъапІур, – гъапи.

Исайи:

– Гъарах ва увура гъаци апІури йихъ, – кІуру.

Марфайин хулаъ

³⁸ Сабан Чан ученикарихъди рякъюъ айи Иса саб гъулаз гъюру; мушваъ сар Марфа кІуру дишагълийи Думу чан хулаъ къабул апІуру. ³⁹ Дугъаз Мар'ям кІуру чи айи; думу, Исайин ликарихъ деъну, Дугъан гафарихъ хъпехъури гъахъну. ⁴⁰ Марфайи, ужуб хураг апІбан гъайгъушнаъ ади, Исайин багахъна дуфну гъапи:

– Я Агъа! Йиз чуччу узу сарди гъитну Увуз вижна ктарнуз? Узуз кюмек апІин йипа дугъаз.

⁴¹ Исайи дугъаз жаваб вуди гъапи:

– Гъей Марфа, Марфа! Уву гизаф ляхнарин гъайгъушнаъ ади гъяжяргъюрава. ⁴² Хъа лазим вуйиб анжагъ саб ву. Хъа Мар'ямди сарихъанра тадабгъуз даршлу ужувлан пай кадабгъна.

Исайи ученикариз ккарагуз улупуб

11 ¹ Сабан Иса саб йишваъ ккарагурайи. Ккарагбахъан, Дугъан ученикарикан сари Дугъаз гъапну:

– Агъа! Ягъ'яйи чан ученикариз ккарагуз фици улупнуш, учузра ккарагуз улупа.

² Дугъу дурариз гъапи:



– Ккарагруган, йипай:

Я ич Адаш! Яв ччвур гирами ибшри;

Яв Паччагълугъ улубкъри;

3 Гьарсаб йигъаз учуз лазим вуйи уъл ча;

4 Ич гунгъариланра хил алдабгъ,

учура гьарсар учуз буржлурилан хил

алдабгъури шулча;

хъа учу тямгъариъ маан.

***Ча кІуруриз тувди, абгруриз бихъиди,
раккник кучруриз абцци***

⁵ Хъана Исайи дурариз кІуру:

– Пухъаки, учвкан сари, чаз дуст ади, гъацІишваринган дугъахъна дүфну, дугъаз кІуру: «Я дуст! Узуз шубуб уъл буржназ ча, ⁶рякъюъ айи йиз сар дуст хулаз дүфнайиз, ва узуз дугъаз гивузуз ужуб фукІа адарзуз». ⁷ Хъа дугъу хулан айтІан увуз жаваб тувди: «Узу бизар мапІан, раккнар сарун хъяркъназа ва йиз баярра узухъди ахникк дахъна; узхъан гъудужвну, увуз уълер тувуз шулдарзухъан». ⁸ Хъана кІарзачвуз, дугъу увуз ичв дуста-лин гъюрматнаан уъл тутрувишра, хъа эгер чахъан уву тувайиз-къан хътадакруб агъюу гъабхъиш, гъудужвну, ккун гъапІу къадар уълер тувдивуз. ⁹ Узу кІуразачвуз: ча йипай – тувдичвуз; абгай – бихъидичвуз; раккник кучай – абццичвуз. ¹⁰ Гьарсар ча кІурайириз тувди; абгурайириз бихъиди; кучрайириз абцци. ¹¹ Уву фицир адаш вува, бали балугъ ча гъапиган, дугъаз балугъин ерина битІ туврур? ¹² Ясана, мурта ча гъапиган, дугъаз акъраб туврур?

¹³ Гъаци вуйиган, учву пис адмийир вушра, ичв веледариз ужуб тувуз удукъруган, аьршариин али Адашдихъан, хъанара жууди, Чахъан ча кІурудариз Аллагъдин Рюгъ тувуз хъибди.

Иса ва Велзевул

¹⁴ Саб ражари Исайи чІал дибиснайириккан жин ктапІу ва думу улхуз хъюгъюу, халкъра мид'ин мюгътал гъахъи. ¹⁵ Дурарикан бя-зидари кІури гъахъну:

– Дугъу жинар жинарин ахъюр Велзевулин къувватниинди ктаура.



¹⁶Хъа тмундари, Иса ахтармиш апІури, Дугъкан аьршариан саб аьлааматнан лишан ккун апІури гъахъну.

¹⁷Хъа Дугъу, дурарин ниятар аьгъяди, кІуру:

– Чан айтІ душманвал ади, пай гъабши гъарсаб паччагълугъ ичІи шул ва душманвал ади жара гъабши хизанра ккадабхъур.
¹⁸Эгерки иблисра чан айтІ чахъди дявдиъ гъабшиш, дидин паччагълугъ фици сагъди гъубздихъа? Хъа учву, Узу Велзевулин къувватну жинар ктаура, кІурачва. ¹⁹Эгер Узу Велзевулин къувватну жинар ктаураш, хъа ичв терефкрари дурар шлин къувватну ктаура? Гъаддиз дурар учвуз диванчйир ишри. ²⁰Эгерки Узу жинар Аллагъдихъан гъюрайи къувватну ктаураш, икибаштІан, учвуз Аллагъдин Паччагълугъ хъубкъна.

²¹Къувватлури, хилиъ яракъ ади, чан хал уьбхюрайиган, дугъан мутмуйиз хатІавал адар. ²²Хъа дугъ’ина думутІанра гужлир алархъиган ва дугъ’ин гъалиб гъашиган, гъадмуган дугъан, учв уьрхюрза кІури миж кайи вари яракъра чаз гъадабгъиди ва тадабгъубра пай апІиди.

²³Фуж Узухъди дарш, гъадму Узуз къаршу ву ва, шли Узухъди уч апІурадарш, гъадгъу зяя апІура.

Жин хъадабкнугъюваликан

²⁴Чиркин рюгъ, инсандиан удубчІивиган, шид адрушвариъ либцури, чаз архайинвал абгури шулу, дибрихъиган, кІуру: «Узу утІубкку йиз хулаз хътабкидиза». ²⁵Хътабкубдиз хал ичІибкнади ва марцц дапІнади рябкъюру. ²⁶Гъадмуган диди, дубшну, хъана ургубсан жин хуру, дурар дугъаъ учІвну яшамиш шулу, ва думу касдиз улихъдитІан гъамус артухъ пис шулу.

Гъякъьки бахтаварвал

²⁷Исайи гъамци кІурайиган, сар дишагълийи халкъдигъян яманди Дугъаз кІуру:

– Уву дюн’яйиз гъахи ва аьхю гъапІу дишагъли хушбахтавар ву!

²⁸Хъа Исайи дугъаз кІуру:

– Аллагъдин гаф ебхъурайидар ва тамам апІрудар хъана артухъ хушбахтавар ву!



***Завариан вуйи аьламатарикан
Исайи аьгъювалар улунура***

²⁹ Хъа халкъ гизаф уч гъашиган, Исайи пуз хъюгъру:

– Му хътругъру насил ву; дулар заварин аьламатариз ккили-гура, хъа Юнусдин аьламатналан гъайри дулариз жара аьламат рябкъидар. ³⁰ Юнус Ниневияйин агъалйириз фици аьламат вуди гъахънуш, гъаци Инсаниятдин Байра му наслиз аьламат вуди хъиди. ³¹ Гъиямат йигъан суд апІру вахтна къиблайин паччагъ-ханум гъамусдин адмийириз къаршу гъудужвну, дулар тахсиркар апІиди, фицики думу дюн’яйин тму кІулиан Сулеймандин фагъумлувалихъ хъпехъуз гъафнийи; хъа магъа мушвахъ СулеймантІан зурба Вуйир хъа. ³² Гъиямат йигъан Ниневияйин агъалйир му наслин адмийирин дивандиз дуфну, дуларин тахсрар ачухъ апІиди, фицики Юнусди улупу аьгъювалариинди дулари чпин гунгъар гардандиъ гъидисну. Хъа магъа мушвахъ ЮнустІан аьхюр Вуйир хъа!

Бедендин чирагъ

³³ Сарира, чирагъ кабхъну, жини йишвахъ дивдар, я дид’ин гъаб иливдар, хъа, хулаъ учІврайидариз акв шлуси, чан йишв’ин дивру. ³⁴ Бедендин чирагъ ул ву, гъаци вуйиган, эгер яв ул марциди вуш, яв вари беденра акуди хъибди. Хъа эгер яв ул чІуруб вуш, яв беденра мучІуб хъибди. ³⁵ Гъаци вуйиган, лиг гъа: увуъ айи акв мучІушин вуди дарибшри! ³⁶ Эгер яв беден вари акуб вуш ва дидик сабкъан мучІу пай ктарш, вари гъаци аку хъибдики, хиял апІин, чирагъди уву чан нурниинди аку дапІна.

***Исайи фарисйирикна къанунчйирик
тахсрар кирчра***

³⁷ Исайи гъаци кІурайиган, сар фарисеи Дугъаз чан хулаз лисундин хураг ипІуз теклиф апІуру. Иса, дугъахъна дуфну, гъюн йивну, дахъру. ³⁸ Фарисей, Исайи, уъл ипІайиз, чан хилар джирикІиган, мюгътал шулу. ³⁹ Агъайи дугъаз кІуру:

– Учву, фарисйири, ичв рюкъчарин чІатан терев марцц апІури шулчва, хъа ичв айтІишв угъраш’валихъдина аьмалдарвалихъди абцІну шуличв. ⁴⁰ Эй фагъумсеузар! ЧІатан терев яратмиш



ГъаІури айтІишвра яратмиш гъаІундаринхъа? ⁴¹ Ужуб гъадму вуки, учвуз айибдикан садакъа тувай, гъадмуган ичв вари ляхнар марцидар хъиди.

⁴² Ичв пис гъял хъибди, фарисйир, фицики учву шюшеукІа-рилан, кІашнишарилан ва миди вуи мейвйирилан йицІубдик саб пай туврачва, хъа гъякълувалин ва Аллагъдин масанвалин гъайгъушнаџ адарчва. Учву гъамунубси, тмунубра дапІну ккунду. ⁴³ Ичв пис гъял хъибди, фарисйир, фицики учву жугъдарин мистариџ гъюрматлу йишвар дисуз ва мажлисариџ жвуван тярифар ерхъуз ккунидар вучва. ⁴⁴ Ичв пис гъял хъибди, фицики учву, чпин зиџлан инсанар лицури ва мидкан чпиз хабар адру, жиликк ккайи накъварсдар вучва.

Къанунчйирихъди сюгъбат

⁴⁵ Мидиз жаваб вуди къанунчйирикан сари Дугъаз гъапи:

— Мялим! Гъамци кІури, уву учузра гиран ктапІурава.

⁴⁶ Хъа Исайи кІуру:

— Учвухъра, къанунчйир, бала хъабхъди, фицики инсанарин гъахуз даршлу гъагъар илирчурачва, хъа дурар гъахбан бадали, учву ичв саб тІубкъан кучрадарчва. ⁴⁷ Пис гъял хъибди ичв, фицики учву, ичв абйири гъийиху пайгъамбрариз гюмбтар диврачва. ⁴⁸ Гъамдиинди ичв абйири гъапІу чІуру ляхнарин гъякънаан шагъидвал апІурачва ва дурарихъди рази шулачва, фицики гъадрари пайгъамбрар гъийихну. Хъа учву дурариз гюмбтар диврачва. ⁴⁹ Гъаддиз Аллагъдин аъяндарвалиинди гъамци кІура: «Дурарихъна пайгъамбрарна вакилар гъаџдиза, хъа дурарикан садар йивну йихиди, хъа тмундар утІурккиди». ⁵⁰ Ва гъаму насликан дюн'я яратмиш гъапІхъамина гъийиху вари пайгъамбрарин удубзу ифи кадабгъри. ⁵¹ Авелин ифдилан гъадабгъну, Аллагъдин хулаџ айи гъурбан гъапІдар урккру йишванна Гирами йишван арайиџ удубзу, Закар'яйин ифдиина гъайизкъан, кадабгъри. Ав, кІуразачвуз, гъаму насликан ктабгъиди. ⁵² Пис гъял хъибди ичв, къанунчйир, фицики учву абгъюваларин ачар бисуз дибисначва, амма я учву учІвундарчва, ясана учІврудар гъитрадарчва.

⁵³ Иса гъудучІвурайиган, къанунчйирна фарисйир Исайиз, хъючІюркъну, багахъ шуз хъюгъру. Дугъкан чпин ахъючІвевџ



суалариз жаваб тувуб ккун апІури, ⁵⁴ дурариз, Исайи туву жавабарий Дугъак тахсир кипуз шлу гафар агуз ният ади гъабхъну.

Къюб маш гъяйи фарисйирикан

12 ¹Му арайий, агъзрариинди халкъ уч духъну, сари-сар хъур-жуж хъюгъиган, Исайи сифте Чан ученикариз кІуру:

– Ихтият йихъай фарисйирин дунихъан. Думу къюб маш гъяйивал ву. ²Учв ачухъ даршлу гъич саб гъитІибкІуб адар ва ашкар даршлу гъич саб жиниб адар. ³Гъаддиз учву мучІушнаъ гъапиб аквнахъ ебхъиди ва хулан айитІ ибахъна гъапиб гъваълан атІабг-ну пиди. ⁴Учвуз, Йиз дустариз, кІураза: беден йибкІрударихъан гучІ мапІанай, фицики дурарихъан сарун артухъ фукІа апІуз шулдар. ⁵Хъа шлихъан гучІ дапІну ккундуш, кІурзачвуз: гъачІиган, жегъеннемдиъ Итрурихъан гучІ апІинай. Ав, кІуразачвузки, Гъадгъухъан гучІ апІури йихъай. ⁶Къюб кепкихъ хъуб гъулан-жакъв масу тувдаринхъа? Гъадрарикан сабкъан Аллагъди кІваълан гъаънадар. ⁷Ичв кІул’ин али чІарарра кмиди Дугъу гъисаб дапІна. Гъаци вуйиган, гучІ мапІанай: гизаф гъуланжакъвартІан учву заан вучва.

Исайи абгъювалар улупура

⁸КІуразачвузки, адмйирин улихъ Узу къабул гъапІу гъарсар кас Инсаниятдин Бали Аллагъдин малайикарин улихъ къабул апІиди. ⁹Хъа шли адмйирин улихъ Узу къабул дарапІиш, думу Аллагъдин малайикарин улихъ къабул апІидарза. ¹⁰Инсаниятдин Бализ къаршу гаф гъапиш, дугълан хил алдабгъиди, хъа шли Аллагъдин Рюгънакан чІуру гаф гъапиш, дугълан хил алдабгъидар. ¹¹Хъа учву мистариз гъакимаринна гъюкумдрарин улихъна хъади гъахи вахтна, фици ва фициб жаваб тувруш, вая фу кІуруш, дидин гъайгъушнаъ махъанай. ¹²Аллагъдин Рюгъну, учву фу дупну ккундуш, учвуз гъадму гъялатнаъ абгъю апІиди.

Тямягъкрар махъанай

¹³Халкъдин къялгъян сари Дугъаз гъапи:

– Я Мялим! Йиз чвуччвуз, адашдилан учуз гъурубкъу ирс узухъди пай апІин, йипа.



¹⁴ Исайи гьадму касдиз гьапи:

– Ичв диван апІуз вая пай апІуз Узу шли дерккнуну?

¹⁵ Мидихъди сабси Дугъу дурариз гьапи:

– Лигай гьа, тямягькрар махъанай, фицики инсандин уьмур дугъан девлетналан асиллу дар.

***Нефс кур девлетлуйикан
тахалус***

¹⁶ Хъа Исайи дурариз тахалус ктибтуру:

– Сар девлетлу касдин хутІлиъ ужуб бегьер битмиш дубхънади шулу. ¹⁷ Дугъу чав-чакди гьамци фикир апІуру: «Узу гьапІру? Узуз йиз ризкъар ахьрушв адарзуз, аьхир. ¹⁸ Гьамци апІидиза: йиз амбарханйир дарагъну, аьхюдар дивдиза ва гьадина вари йиз рузи ва вари йиз девлет уч апІидиза. ¹⁹ Хъа йиз кІваз пидиза: эй йиз юкІв, увуз гизаф йисариз аьхючІвеъ девлет уч дапІназа: архаин йибхъ, ипІин, убхъ, шад йибхъ». ²⁰ Хъа Аллагъди дугъаз кІуру: «Эй ахмакь! Ахъли яв юкІв увхъан гьадабгъиди: уву гъязур гьапІуб шлиз ккабхъдийкІан?» ²¹ Шли чаз девлетар уч апІураш, гьадгъаз гьаци хьибди. Думу Аллагъдин улихъ девлетлу шулдар.

***Гъян хурагтІан,
жан палаттІан заан ву***

²² Чан ученикариз Исайи гьапи:

– Гьаддиз учвуз кІуразаки, ичв гъян бадали фу ипІуруш ва ичв жан бадали фу алабхъуруш, гьаддин гъайгъушнаъ махъанай.

²³ Фицики гъян хурагтІан, хъа жан палаттІан заан ву.

***Фана дюн'айин гъайгъушнар
ва фтин гъаннаъ духъну ккундуш***

²⁴ Къяркърариз лигай: дурари я убзури, я ккадабцІури шулдар, дурариз я хулар, я амбарханйир адар. Аллагъди дурариз ипІруб тувра. Хъа учву ничхрартІан хайлин артухъ дарнучвахъа?

²⁵ Учвкан сарихъанра, жвуван гъайгъу зигури, гъич саб хъуршлииндикъана жан ягъал апІуз шулин? ²⁶ Гьаци вуйиган, эгер учвхъан лап цІиб вуйибра апІуз удукъурдаш, имбунубдин гъакънаан фу гъайгъу зигидичвахъа? ²⁷ Лизи кюкйир фици аьхю шулаш,



лигай: дурари я зегьмет зигурадар, я парча убхурадар. Хъа, кІу-разачвуз, Сулейман паччагьди чан лап ад айи вахтнара дура-рихъ гьарсабдихъ хъайисдар палтар алахъури гьахъундар. ²⁸ Эгер гъи чюлиъ ади, закур цІигъ убгурайи укІ Аллагьди гъаци уччвуди балгурайиган, Дугъу учв'ин дицитІан уччвуди палат алаб-хъидаринхъа, цІибтІан хътругърудар! ²⁹ Гъаци вуйиган, учву ипІ-рубдихъна убхърубдихъ милицанай ва инжик махъанай. ³⁰ Гъаз гъапиш вари гъамрар му дюн'яйин аллагъсузари агури шулу; хъа ичв Адашдиз учвузра дурадар лазим вуйиб агъя. ³¹ Аллагьдин Паччагълугъ абгури йихъай. Гъаци гъапиш, имбуб вари Дугъу тувдичвуз.

³² ГучІ мапІанай, бици лиж! Фицики ичв Адашди учвуз Чан Паччагълугъ тувуз ужуб къаст дапІна. ³³ Ичв мулкар масу туври, садакъади пай апІанай. Жвуваз аършариъ угъри удручІвру, йир-си даршлу ужагъ, камк ктрабхъру ва хътІатІабцру хазна гъазур апІанай. ³⁴ Фицики, ичв девлет наан аш, ичв юкІвра гъаду-шваъ хъибди.

Гьуллугъчийин уягъвал

³⁵ Гьарсабдиз гъазур вуди йихъай: юкъ'ан чІулар идитІну иш-ри ва чирагъар кархъну ишри. ³⁶ Агъа сумчриан дуфну, хъумп гъапубси, дугъаз раккнар арццуз ккилигурайи гьуллугъчийириз ухшар хъидичва. ³⁷ Агъайиз, хулаз хътакиган, даахнадарди гъяр-къю лукІар хушбахтаврар ву; гъякъди кІуразачвузки, дугъу, чан юкъ'ан идибтІну, дурадар дитди ва, гъарурихъна гъюри, чавра ду-рариз гьуллугъ апІиди. ³⁸ Ва думу гъацІишваринган гъафишра, гъириккна гъафишра, гъазур гъялнаъ гъидихъу лукІар хушбах-таврар ву. ³⁹ Учвуз агъю йибхъайки, хулан эйсийиз угъри гъю-ру вахт агъяш, думу чан хулаъ учІвуз гъитдар. ⁴⁰ Учвурра гъазур-ди гъузай, фицики учву ккилигури адру сьаьтна Инсаниятдин Бай гъиди.

⁴¹ Гъадмуган Петри Дугъхъан гьерху:

— Я Агъа! Му тахалус учуз кІурана, даршиш вардариз?

⁴² Агъайи кІуруки:

— Вафалу ва аькъюллу гьуллугъчи фуж ву? Агъайи чан лукІа-риз вахтнииинди хураг пай апІбан бадали аьхюрди дерккур. ⁴³ Ху-лаз гъафи агъайиз ляхин апІури гъяркъю гьуллугъчи бахтавар ву.



⁴⁴Гьякъ кІуразачвузки, агъайи думу чан вари хал-йишван ахјурди дерккди. ⁴⁵Эгерки гьуллугъчийи чан кІваан: «Йиз агъа багаригъди гьидар» пну, гъаравшариз йивуз, ипІуз-убхъуз ва пиянвалар апІуз хъюгъиш, ⁴⁶агъа, думу ккилигури адру йигъан ва мялум дару саятна хъуркъди ва думу гьуллугъчи къюб швур апІиди: дугъкан чаз мютІюгъсузариз апІруб апІиди.

***Чаз гизаф тувнайи гъарсарикан
ккунра гизаф апІиди***

⁴⁷Чаз агъайин къаст абгъяди, дугъу гъаписи дарапІу лукІ гизаф урччвиди. ⁴⁸Хъа чаз абгъдарди жазайиз лайикълу ляхин гъапІур цІибди урччвиди. Гизаф тувнайи гъарсарикан ккунра гизаф апІиди, ва шлин ихтиярнаъ гизаф ивнаш, гьадгъахъди йишв'инара гизаф хуз гъитди.

***«Узу инсанар жара апІуз
Гъафир вуза»***

⁴⁹Узу жил'ина цІа кчІибгуз Гъафир вуза ва гъаци ккунди азуз-ки, думу сарун гьамустІанра кабхъну! ⁵⁰Узу аьзабарикк ккуркъну ккунду ва гьаму кІулиз удубчІвайиз инжик вуза! ⁵¹Узу жилина мясляаьт тувуз дуфна кІури, фикир апІуранчва? Ваъ, кІуразачвуз. Узу сар-сарихъан жара апІуз дуфнайир вуза. ⁵²Фицики гьамусдихъантина саб хулаъ айи хъур кас жара хъуз хъюгъди, шубур къюриз къаршу ва къюр шубуриз къаршу вуди; ⁵³адаш бализ, бай адашдиз къаршу хьиди, дада шураз, риш дадайиз къаршу хьиди; сижарбаб швушваз, швушв сижарбабаз къаршу хьиди.

Деврин буйругъар

⁵⁴Халкъдизра Исайи гъапи:

– Ригъалабхъру терефнахъан гъюрайи диф гъябкъиган, диш-лади: «мархъ убгъиди» кІурчва, ва гъаци шулу. ⁵⁵Къиблайин микІ хъивиган, «гизаф мани хьибди» кІурчва, ва гъацира шулу. ⁵⁶Эй къюб маш гъяйидар! Учву, жилин ва завун лишнари фу улупураш, гьудубгъунчва, хъа му вахтарин лишнарин мяна гъаз аьгъю шуладарчвуз? ⁵⁷Гъаз учвхъан жвуван фикриинди, фу дапІну ккундуш, аьгъю апІуз шуладарчвухъан? ⁵⁸Уву яв гъюжаткрихъди ахјурихъна гъягъяйиз, рякъюъ имиди дугъахъди мясляаьт апІуз



чалишмиш йихъ. Гъаци даршиш, дугъу уву суддиз гъахиди, судди уву жаллатІрихъна тувди, хъа жаллатІри уву дустагъдиъ итди. ⁵⁹Хъа кІуразавуз: абхиримжи кепкиина гъяйиз, яв вари бурж ктипайизкъан, душв’ан удучІвидарва.

Гунгъар гардандиъ дисай

13 ¹Гъадму арайиъ сакъюдари, гъаина дуфну, Аллагъдиз икрам апІурайиган, Пилатди Галилей уълкейин гъийиху агъларикан, Исайиз кІуру.

²Исайи дурариз ктибтуру:

– Дурариз мициб инсафсуз жаза тувуз, дурар миди вуйи Галилей уълкейин агълартІан артухъди гунагъкрар ву, пну, фикир апІуранчвахъа? ³Ваъ, кІуразачвуз: эгер учву ичв гунгъар гардандиъ дидрисиш, тахсрар апІури гъашиш, учвура вари гъаци йихидичву. ⁴Ясана учву, Силамдин чІвурд абхъиган, гъийиху йицІимиржир кас Ерусалимдин миди вуйи агълартІан артухъди тахсиркрар ву кІури, гъисаб апІуранчва? ⁵Ваъ, кІуразачвуз: эгер учву ичв гунгъар гардандиъ дидрисди, тахсрар апІури гъашиш, учвура вари гъаци йихидичву.

Бегъерсуз инжирикан тахалус

⁶Хъа Исайи гъамциб тахалус ктибтуру:

– Сари чан багъдиъ инжирин гъар кивнади гъабхъну. Сабан, думу гъаригъ йимишар гъяш лигуз гъюру, амма гъядарди рябкъюру. ⁷Дугъу багъбанчийиз кІуру: «Магъа, шубуд кІуру йисан мина йимишар гъяш лигуз гъюраза ва гъядарди шула; думу алдабтІ, диди давди йишв бисура». ⁸Хъа багъбанчийи дугъаз: «Эй агъа! Гъаму йисансана гъибт, узу, дидин къаблихъишв дирибккнуну, пейин хъабхъдиза. ⁹Диди бегъер хуруш лигухъа, нагагъ дархиш, гъюру йисан думу алдабтІархъа».

Султ йигъан

жинар кайи дишагъли сагъ апІуб

¹⁰Султ йигъан Исайи саб жугъдарин мистаъ агъювалар улупурайи. ¹¹Душваъ йицІимиржид йисан уъзрин жин кайи сар дишагъли айи. Думу, дацІаркнуну, беден хъцІабкуз даршули гъахъну.

¹²Исайи, думу дяркънуну, дих апІуру ва дугъаз кІуру:



– Дишагъли! Уву яв уьзрихъан азад шулава.

¹³ Хъа Исайи дугъ’ин хилар иливуру, дишагъли дишлади хъцIа-куру ва Аллагъдин ад за апIуз хъюгъру. ¹⁴ Мистан ахъюри гъадму-ган, Исайи султ йигъан адми сагъ гъапIну кIури, хъял кубчIвну, халкъдиз кIуру:

– Му ляхин апIуз йирхъуд йигъ а, гъаддиз сагъ апIбан бадали султ йигъан ваъ, хъа миди вуйи йирхъуд йигъари гъачай.

¹⁵ Агъайи дугъаз жаваб вуди гъапи:

– Эй къюб маш гъайидар! Ухъкан гъарури султ йигъан чан йиц вая дажи, тIунхъан хъудубчну, шид тувуз хъапIри шулдаринхъа? ¹⁶ Хъа магъа йицIимиржид йисан иблисди йитIнайи му Ибрагъимдин риш султ йигъан азад апIуз хай шулдаринхъа?

¹⁷ Исайи гъамци кIуруган, Дугъаз къаршу удучIвнайи вардариз нач шулу, ва вари халкъ Исайин адлу ляхнариин шад гъахънийи.

Дилкан ва дуникан

¹⁸ Дугъу хъана гъапи:

– Аллагъдин Паччагълугъ фтихъна гъубшуб ву ва думу фтихъ тевза? ¹⁹ Думу, инсанди бистниъ киву дилиз ухшар ву: ктубчIви-ган, дидкан бегъем гъар шулу ва завун ничхрари дидин циркларигъ мукъар апIуру.

²⁰ Исайи хъанара гъапи:

– Аллагъдин Паччагълугъ сарун фтихъ тевза? ²¹ Думу дишагъ-лийи гъадабгъну, шубуб сеъ хюйик капIну, хамир вари утуз гъибту дуниз ухшар ву.

Ккуру урнарикан

²² Хъасин, гъамци аьгъювалар улупури, шагъриан шагъриз, гъул’ан гъулаз гъягъюри, Иса Ерусалимдиз рякъюъ учIвру. ²³ Рякъюъ сари Дугъхъан гъерхру:

– Я Агъа! Яраб уьрхрюдар цIибтIан хъидайкIан?

Исайи дугъаз кIуру:

²⁴ – Ккуру урнариантина учIвуз гъялак йихъай, фицики гизафдариз учIвуз ккунди, хъа учIвуз хъибдар. ²⁵ Гъадмуган эйсийи, гъудужвну, урчIар хъяркъди, хъа учву чIатан гъамци кIури урчIарик кучри гъуздичва: «Я Агъа! Учуз урчIар арцава». Хъа Дугъу учвуз пиди: «Учву фузар ва наънан вушра, аьгъдарзуз».



²⁶ Гьадмуган пидичва: «Учу Яв улихь ипІури-убхъури гьахъунча ва кючйириъ Уву учуз аьгъювалар улупуйва». ²⁷ Хъа Дугъу пиди: «Учву фужар ва наънан вушра, аьгъдарзуз; Узхъан дург йи-хъай, вари нягъякъвалар апІрудар!» ²⁸ Учвуз Ибрагъим, Исакъ, Якъуб ва вари пайгъамбрар Аллагъдин Паччагълугъдиъ гъяр-къиган, хъа учву дилин утІурккруган, зурба ишубна суза зигиди-чва. ²⁹ Хъа ригъгъудубчІвруна алабхъру, кафарина къибла тере-фарихъанди дуфнайидар Аллагъдин Паччагълугъдиъ гъюн йивну дахъди. ³⁰ Ва магъа, аьхиримжидар сарпидарди, сарпидар аьхи-римжидарди хъиди.

***Ерусалимдин гъякънаан
Исайин дердлувал***

³¹ Думу йигъан фарисйирикан бязидари, дуфну, Исайиз гъапи:
– УдучІвну, гъамлин гъарах, дарш Гъироддиз Уву йикІуз ккунди а.

³² Дугъу дуариз гъапи:

– Душну, гъадму аьмалдар сулаз йипай: магъа гъира, закур-ра Исайи инсанарикан жинар ктаиди ва инсанар сагъ апІиди, хъа саритІ Чан ляхин ккудубкІиди. ³³ Дупну ккундуки, Узуз гъи-на, закурна саритІган лицуз вахт имдарзуз, фицики пайгъамб-рар, ЕрусалимдиъТан дарди, жара йишваъ йикІбакк ккуркъри шулдар.

³⁴ Эй, пайгъамбрар йивну йихру ва чахъна гъау илчйириин гъван улюбхру Ерусалим! Швнубан Узуз, пеъли чан хлин-цариккна шюхъарси, яв халкъ уч апІуз ккун гъабхъунзуз, хъа учву кІул ккивундарчва! ³⁵ Лигай, магъа ичв хал ичІиди гъубз-на. Магъа кІуразачвуз: «Агъайин ччвурнахъ Гъюрайир ужув-лакк ишри», кІури, учву дих дарапІкъан гагъди, Узу сарун ря-къидарчвуз.

Фарисейин хулаъ

14 ¹ Саб султ йигъан Иса фарисйирин гъакимарикан сарин хулаз уъл ипІуз гъюбакк ккуркъру; хъа, Дугъу гъапІуш, дуарари ул хъипнийи. ² Исайин улихь хамракк шид уч шлу аьзар кайи сар кас деънайи. ³ Мициб дюшюшназ лигну, Исайи къа-нунчйирихъанна фарисйирихъан гъерхру:



– Султ йигъан духтирвал апІуз хай шулин?

⁴Дурар ккебехъну гъузру. Дугъу му аьзарлу дидисну, сагъ дапІну, хулаз деетуру.

⁵Мидихъди сабси Дугъу гъапи:

– Нагагъ учвкан сарин бай вая йиц фуриъ абхъиш, дугъу, султ йигъ вушра, думу дишлади адабгъидаринхъа?

⁶Дурарихъан Исайиз жаваб тувуз гъабхъундар.

«Шли учв заан апІури гъашиш»

⁷Дих дапІнайидари ужудар йишвар ктагъуради дябкъну, Иса-йи дурариз тахалус ктибтуру:

⁸– Сари увуз сумчриз гъюб теклиф гъапІиган, ужуб йишв'ин медеан, гъаз гъапиш гъач дупнайидарикан фужкІа увутІан артухъур вуди гъабшиш, ⁹хъа увузна дугъаз теклиф гъапІури, увухъна дуфну: «Мушв гъадгъан йишв ву», кІуруси дарибшри, даршиш думуган, начра дубхъну, харжи йишв'ин деуз мажбур хъидива. ¹⁰Саки увуз гъач дупнайиган, дуфну харжи йишв'ин деъ, увуз гъач гъапири, увухъна дуфну: «Дуст кас! Минаси кудучІв» кІуруганси. Гъадмуган увуз увухъди деънайидарин улихъ артухъ гъюрмат хъибди. ¹¹Фицики, шли чав учв за апІури гъашиш, гъадму асккан хъиди, хъа учв аскканди дисрур заан хъиди.

Хулан эйсийиз туву тербия

¹²Хъа хулан эйсийизра Исайи кІуру:

– Лисундин вая хябяхъдин хураг апІруган, я яв дустариз, я яв чвйириз, я яв мирасариз, ясана девлетлу гъуншйириз гъач макІан, дурари, увузра гъач дупну, уву гъивуб увухъна хътадабкруганси. ¹³Хъа шадвал апІру вахтна аьжузариз, шикастариз, ликудариз, курдариз дих апІин. ¹⁴Ва уву бахтавар хъидива, фицики дурарихъан чпиз гъивуб увуз къяляхъ апІуз хъибдар, хъа явра, дугъридар чІиви гъашиган, гъисабнаъ хъибдияв.

Зурба дем дюзмиш гъапІурикан тахалус

¹⁵Му гафар гъеерхъиган, Исайин гъвалахъ деънайидарикан сари кІуру:

– Аллагъдин Паччагълугъдиъ уъл ипІрур хушбахтавар ву!



¹⁶ Исайи дугъаз гьамци кІуру:

— Сар касди, ахью шадвал дюзмиш дапІну, гизафдариз гъач гьапну ¹⁷ ва, хябяхъ гьабшиган, чан лукІ хялариз: «Гъачай, гьарсаб гьязур духъна» пуз, гьаъру. ¹⁸ Хъа вардари, гаф саб дапІнайиганси, кІулар ккадагъуз хьюгъну. Сарпири дугъаз гьапну: «Узу жил гьадабгъназа ва узу, дина душну, дидиз дилигну ккунду, ккун апІурза узлан хил алдабгъуб». ¹⁹ Тмунури гьапну: «Узу хьуд жут йицар гьадагъназа ва узу дурариз лигуз душну ккунду, узлан хил алдабгъуб ккун апІурза». ²⁰ Шубурпири: «Узу багарихъди эвлемиш духънамиза ва гьаддиз гъюз шулдарзухъан» кІуру. ²¹ Хъа хъадакнугъафи гьадму лукІру чан агъайиз гьамрар вари ктитну. Гьадмуган хъял кубчІву хулан эйсийи чан лукІраз гьапну: «Гъарах, шагърин кючйиригъян дагну, тяди мина аьжюзар, шикастдар, ликудар ва курдар хъади гъач». ²² ЛукІрура, душну гьаци дапІну, кІуру: «Агъа, яв буйругъ тамам гьапІунза, вушра саб хъана йишв ими». ²³ Агъайи лукІраз гьапну: «Душну, кючйириан хъана хъади гъач, йиз хулан суфра хъабцІруси апІин. ²⁴ КІуразавуз: гьадму улихъна дих дапІнайидарикан сарикъан йиз хураг ипІидар».

Исайин ученик хьувалин шартІар

²⁵ Сабан Исайихъди хайлин халкъ гъюради гьабхъну ва Дугъу, дурарихъинди илдицну, гьапи:

²⁶ — Эгер сар кас Узухъна, чан адашна дада, хпирна веледар, чвйирна чйир, гьацира чан хусуси уьмур нигъ дапІну дарфиш, дугъкан Йиз ученик хьидар. ²⁷ Чан хач къял'ин алдрурихъан, ва Узухъди дяргъюрихъан Йиз ученик хъуз хьибдар. ²⁸ Учвкан фунури, хулар дивуз ккунди, сифте деъну, дидиз удучІвру харжар гьисаб дарапІди, думу дивну ккудубкІбан бадали фйир лазим вуш гьисабназ гьададагъиш, ²⁹ ва шибритІар ирчну, хулар ккудукІуз дархъиш, мици гъяркъдар вари дугъ'ин гьамци кІури аьлхъидарин: ³⁰ «Гъаму касдихъан, хулар дивуз хьюгъну, ккудуркІуз гьабхъундар?»

³¹ Ясана фуну паччагъди, чахъ йищуд агъзур эскер хъади, жара паччагъдиина дяви апІуз гъягъруган, чаина гъюрайи къад агъзур эскер айи къушмихъди дяви апІуз удукъидиш, улихъмиди деъну,



везирарихъди мясляаѣт дарапИди гъитур? ³² Ясана, гъадму къушум ярхлаѣ имиди, дугъу дяви дарапІбан бадали йикърар апІуз вакилар гъаидарин? ³³ Гъамци учвкан гъарурихъан, чаз вари айибдихъан гъудудучІвиш, Йиз ученик хъуз хъидар.

Къилан къилзивал

³⁴ Къил ужуб мутму ву; хъа эгер къилан къилзишин гъудубгиш, думу фти къилзи апИиди? ³⁵ Думу я ругдиз, я пейиндиз ярамиш дар; думу тина гатІабхъур. Шлин ибариз ебхъураш, гъит ебхъри!

Дудубгну гъибихъу агълижикан тахалус

15 ¹ Исайихъна, Дугъахъ хъпехъбан бадали, вари налук гъюдубхрудар ва гунагъкрар гъюри гъахъну. ² Фарисйирина аѣлимари, Дугъу гунагъкрар къабул апІура ва дурарихъди уѣл ипІури шула кІури, наразивал улупури гъахъну. ³ Гъадмуган Иса-йи дурариз гъамциб тахалус ктибтуру:

⁴ – Учвкан, чаз варж марчч ади, дурарикан саб гъудубгиган, урчІвцІурна урчІвуб чюлиѣ гъитну, гъудубгуб бихъайизкъан дарабгрур фуж шул? ⁵ Хъа дибихъну, думу гъюнариина шадди за апИидарин? ⁶ Ва хулаз дупну, дустарна гъуншйир уч дапІну, дурариз «Узухъди шадвал апІинай, гъудубгу чарва гъибихъунзуз», – пидарин? ⁷ КІуразачвузки, гъамци аършариѣра чан тахсрар гардандиѣ гъидису гунагъкрискан, урчІвцІурна урчІвур гунгъар ктарзук кІурайи марцци касарикантІан, артухъ шад хъиди.

Гъудубгу арсран кепкикан тахалус

⁸ Ясана фуну дишагълийи, чаз йицІуб арсран кепек ади, дурарикан саб гъудубгиган, чирагъ кабхъну, хал ичІибкури, думу бихъайизкъан дарабгди гъибтур? ⁹ Хъа му гъибихъган, чан дуст хпар ва гъуншйир уч дапІну, дугъу: «Узухъди шад йихъай, узуз гъудубгу арсран кепек гъибихъунзуз» дарпиди гъитрин? ¹⁰ Гъамци Аллагъдин малайикарра чан тахсрар гардандиѣ гъидису сар гунагъкрисканра шад хъиди.



***Чуру рьякьюъ ади дудургну,
хъасин швумал духъну гъафи балкан***

¹¹ Исайи хъана кІуру:

– Сар касдиз кюр бай ади гъахъну. ¹² Дурарикан бицІинури адашдиз гъапну: «Я адаш! Ихъ девлетнан узуз рубкъру пай ча». Адашдира баяриз девлет пай апІуру. ¹³ Сакьюдар йигъарилан бицІину чве, чаз ккубкъуб вари уч дапІну, ярхла юрдариз гъягъюру ва, душвариъ кефниинди яшамиш шули, чаз айи девлет вари хътипІуру. ¹⁴ Хъа вари хътипІган, гъадму юрдарий зурбади гаш абхъру, ва думу дарвалиъ ахъру. ¹⁵ Думу гъадму юрднан сар агъалийихъ яшамиш хъпакк ккуркъру. Эйсийира думу чан силар уърхюз чюллериз гъаъру. ¹⁶ Думу силари ипІурайи бужвам дипІнура чан фун абцІуз рази вуди шуйи, амма гъадмура дугъаз туври шулдайи. ¹⁷ Чан фагъмихъна гъафиган, дугъу гъамци гъапну: «Йиз адашдин хул’ин лихурайидариз фукъан булди уъл ади шуйи, хъа узу мушваъ гашу йикІури азу!» ¹⁸ Душну йиз адашдиз пидиза: „Я адаш, узу, аършариз ва увуз кършу духъну, гунагъвалар гъапІунза. ¹⁹ Ва сарун яв бай ву пуз лайикълур дарза. Узу увухъ лихурайидарин жергейиз къабул апІин“».

²⁰ Гъамци дупну, думу чан адашдихъна хътакуру. Думу ярхлаъ имиди дяркъну, адашдиз дугъан язухъ шулу ва, жаргъну душну, дугъан гардандий архъру ва макар апІуру. ²¹ Бали дугъаз кІуруки: «Я адаш! Узу, аършариз ва увуз кършу духъну, гунагъвалар гъапІунза ва сарун яв бай ву пуз лайикълу дарза». ²² Хъа адашди чан лукІариз кІуру: «Ужубсиб палат дубхну дугъахъ хъабхъай, хилихъ тІубланра хъапІай ва ликариинра алахъай. ²³ Хъасин гваназ дюбхнайи кІари дубхну, убккай. ИпІури ва убхъури шадвал апІидихъа. ²⁴ Фицики му йиз бай дукІну айи ва чІиви гъахъну, дудургну айи ва гъидихъну». Гъамци вари шадвал апІуз хъюгъну.

²⁵ Ахъюну бай думуган хутІлиъ ади гъахъну. ХутІлиан гъюрайириз, хуларихъна багахъ гъашиган, ялхъвнин мукъмар ерхъуру. ²⁶ Дугъу гъаравшарикан сарихъан гърхру: «Му фу хабар ву?» ²⁷ Дугъура мугъаз: «Яв чве дуфна; яв адашди, думу сагъ-саламатди хътакбан сагълугънаан ганаз дюбхнайи кІари дубккна» кІуру.

²⁸ Ахъюну чве, хъял дуфну, хулаъ учІвуз даккунди гъахъну. Адашди, удучІвну, дугъаз хулаз дих апІуру.



²⁹ Хъа дугъу адашдиз жаваб вуди кІуру: «Магъа швнуд йисан увуз гьуллугъ апІури аза ва сабанра яв гаф ликкрикк ккивундарза. Хъа уву узуз йиз дустарихъди шадвал апІуз мегъел саб муркъан тувундарва. ³⁰ Хъа чан пай улдугнайидарихъди дипІну, яв гьамуну бай гъафиган, уву дугъаз дьохнайи кІари гьубккунва». ³¹ Адашди дугъаз кІуру: «Я жан бай! Уву гьарган узухъди хъава ва вари йизуб явуб ву, ³² хъа яв му чве дукІну айи ва чІиви гъахъну, дудургну айи, гьидихъну, ва гьаддиин шад хъуб ва гешт хъапІуб лазим вуйи».

*Дугъривал ктру идарачийикан
тахалус*

16 ¹ Хъа Исайи Чан ученикариз кІуруки: – Сар девлетлуйиз чан мяишат идара апІру сар кас ади гъахъну. Гьадгъу эйсийин мяишат зяя апІура кІури, аьрза гьюру. ² Эйсийи дугъаз дих дапІну гъапи: «Увкан узуз ерхъурайи аьрзийр гъапІрудар ву? Яв идара апІбан ляхнарин гъакъ-гъисаб ча, фицики сарун увхъан мяишат идара апІуз шулдарвухъан».

³ Гьадмуган мяишатдин идарачийи чав-чакна кІуру: «Узу гъапІну ккун? Йиз агъайи хулан мяишат идара апІувал узхъан тадабгъиди: жил йибккуз узхъан удубкъидар, шликанкІа пул тІалаб апІуз начди вууз. ⁴ Йиз ляхнихъан гьадаиган, узу жарадарин хуларий къабул апІру ужуб аьмал аьгъязуз». ⁵ Хъа чан агъайин буржар кайидариз жа-жаради чахъна дих апІури, дугъу сарпирихъан гьерхну: «Уву йиз агъайиз фукъан буржлу вува?» ⁶ Дугъу: «Варж бети ччимдин» кІуру. Хъа дугъаз идарачийи: «Ма яв расписка» ва тядиди «хъуцІур бети бикІ» кІуру. ⁷ Хъасин тмунурихъан гьерхру: «Хъа уву фукъан буржлу вува?» Дугъу: «Варж шишал дяхнин» кІуру. Дугъазра кІуру: «Ма яв расписка ва „миржцІур шишал“ бикІ». ⁸ Хъасин эйсийи, чан нягъакъ идарачийи аькъюллу ляхин гъапІну кІури, дугъан тяриф апІуру. Фицики гьамусдин деврин адмийир аквнахъна чалишмиш шулайидартІан чпин хайирнан гьаврикк ккайидар ву.

⁹ Хъа гьаддиз Узу кІуразагъуз: учвуз жил'ин тувнайи девлетниинди жарадариз хайир тувай. Фицики му дюн'айин девлетар тІанкъ гъапиган, учву Агъайин гьаргандин хуларий къабул апІидичву. ¹⁰ ЦІиб вуйибдиъ дугъри кас – аьхюбдиъра дугъри ву, хъа



цѢиб вуйибдиѣ угѣри — ахѣюбдиѣра угѣри ву. ¹¹Гѣаци вуйиган, эгер учв'ина жилариин али девлет аманат апѢуз шулдарш, хѣа аѣршариин али хазна шли учв'инна аманат апѢиди? ¹²Ва эгер учву жарарин девлетнаѣ угѣри гѣахѣнуш, учвуз ичвуб шли тувди? ¹³Гѣич сар гѣуллугѣчийихѣанра кѣюр агѣайиз гѣуллугѣ сабси апѢуз шулдар, фицики дугѣаз санур даккун, хѣа тмунур ккун хѣиди, вая сариз ужуди гѣуллугѣ апѢиди, хѣа тмунуриз — чѢуруди. Аллагѣдизра девлетназра сатѢиди гѣуллугѣ апѢуз хѣибдарчвухѣан.

***Кѣанун
ва Аллагѣдин Паччагѣлугѣ***

¹⁴Пул ккуни фарисѣир, гѣаму гафарихѣ хѣпехѣури, Исаѣиин аѣлхѣюри гѣаши.

¹⁵Дугѣу дурариз гѣапи:

— Учву инсанарин улихѣ гѣякѣлудар вуди улупурачва, хѣа Аллагѣдиз ичв юкѢвар аѣгѣя, фицики инсанариз фу заан вуш, Аллагѣдиз думу алчагѣвал ву. ¹⁶Ягѣ'я гѣяѣйизкѣан кѣанун ва пайгѣамбрар ади гѣахѣну. Хѣа Ягѣ'я гѣафихѣанмина Аллагѣдин Паччагѣлугѣдикан Ужувлан хабар рабгѣура ва гѣарсар дидиѣ гужниинди учѢвуз чалишмиш шула. ¹⁷Амма кѣанундин саб цѢаркѣанра дубгаѣйиз, заварна жилар ухди дармадагѣин шул.

¹⁸Чан хпир гѣадаурайири ва жарар хурайири кѣяппавал апѢура. Хѣа гѣарсар жилирихѣан гѣудучѢву хпир хурайирира кѣяппавал апѢура.

***Девлетлуйинна Лазарин гештваликан
ва аѣзабнакк хѣуваликан***

¹⁹Сар кас девлетлу вуди, багѣа вуйи палтар алахѣури, гѣар ѣигѣан гешт хѣапѢри гѣахѣну. ²⁰Хѣа гѣацира Лазар кѢуру, чан хамриин хац алабхѣнайи, дугѣан урнарехѣ дахѣри шлу касибра гѣахѣну. ²¹Думу девлетлуйин суфраѣйихѣан хѣтахѣру кѣацѢар вушра итѢуз рази вуйи, ва хуйири, дуфну, дугѣан хацариз мелз ѣивури гѣахѣну. ²²Касиб гѣачѢиган, малаѣикари думу Ибрагѣимдин багахѣна гѣахуру. Девлетлурѣ ѣикѢуру, ва думура кивру.

²³Жегѣеннемдиѣ аѣзабар зиѣури ади, дугѣу улар за гѣапѢиган, дугѣаз ярхлаѣ Ибрагѣимна дугѣан гѣвалахѣ деѣнайи Лазар



рякъюру. ²⁴ Ва дугъ'ан гъарай утубчвурӯ: «Я Ибрагъим аба! Йиз язухъ апІин; Лазар узухъна гъаъ. Дугъу чан тубан кІакІ штук кубснӯ, йиз мелз къяши апІри, узу му жегъеннемдин цІин аъзабнакк кказа». ²⁵ Хъа Ибрагъимди дугъаз кІуру: «Йиз бай! КІваин апІинки, сарун увуз яв уъмриъ рубкъру уж'вал гъурубкъунвуз, хъа Лазариз писвалтІан фукІа гъябкъюндар. Гъамус дугъаз мушваъ гешт ккабхъна, хъа уву аъзабнакк ккава. ²⁶ Хъа дитІланра гъайри, явна ич арайиъ гъациб зурба деринар айихъки, милин увухъна гъюз ккунидарихъан ва дилин гъамина гъюз ккунидарихъан дилан улдучІвуз хъибдар». ²⁷ Гъадмуган девлетлуйи гъапи: «Я аба! Увкан Лазар йиз адашдин хулаз гъауб ккун апІурза. ²⁸ Узухъ хъур чве хъазухъ: гъит Лазари, гъадму йиз чвера гъаму аъзабнан йишваз дяргъруси, гъадрарихъ чаз гъябкъюбдикан шагъидвал апІри». ²⁹ Ибрагъимди дугъаз гъапи: «Дурариз Мусайин ва жара пайгъамбарин китабар а; гъит гъадрарихъ хъебехъри». ³⁰ Хъа девлетлуйи кІуру: «Ваъ, Ибрагъим аба! Белки, магъа гъачІидарикан сар, дурарихъна дүфну, ктибтиш, дурари гунгъар гардандиъ дисиди ва тахсрар апІидар». ³¹ Гъадмуган Ибрагъимди дугъаз кІуру: «Эгер дурар Мусайихъ ва пайгъамбарихъ хъпехъурадаш, дурар, фуж гъачІидаригъян чІиви гъахъишра, хътругъур».

*Гунагъ ляхникан, швумал хъубкан
ва хил алдабгъбакан*

17 ¹ Исайи чан ученикариз кІуру:
– Инсан гунагъвалиъ тІаъру тямгъяр чарасуз гъиди. Аммаки тямгъяр шлиланмина гъюруш, гъадгъан гъял пис хъибди. ² Думу касдиз, тямгъвал кипну, зяифдарикан саркъан рякъ'ан адаайиз, чан гардандиъ рягънин ахал ипну, учв гъюлиз гатІахънийиш, ужу шлийи. ³ Уягъди гъузай. Эгерки яв чвуччву увуз къаршу гунагъвал апІураш, мапІан йип дугъаз, ва эгер тахсир гардандиъ гъибисиш, дугълан хил алдабгъ. ⁴ Сад йигъан увуз къаршу вуди ургуб ражари гунагъ ляхин дапІну, ва ургубан швумал вуза гъапиш, дугълан хил алдабгъ.

⁵ Ученикари Исайиз кІуру:

– Ич хъугърувал артухъ апІина, Агъа!

⁶ Агъайи дурариз кІуру:



– Эгер учвуь бицІи дилсибкѡан хѡугѡувал аш ва учву инжирин гъариз: «КудубчІвну гѡюлиѡ уѡс» гѡапнийиш, думу учвухъ хѡпехъидийи.

Ужудар лукІар йихъай

⁷ Чаз хутІил хѡапІру вая маларихъ гѡягѡру лукІ ади, думу чюлиан гѡафиган, дугѡаз: «Гѡяракат апІин, суфраийхъ деѡ» шли кІуру? ⁸ Дугѡаз аѡксина вуди: «Узуз хѡбѡхъдин хураг гѡязур апІин ва, юѡвв’ан идиѡтІну, узу ипІури ва убхѡури имиди, узуз гѡуллугъ апІин, хѡасин уву ипІин ва убхъ», пидаринхѡа? ⁹ Му лукІру чан буйругъ тамам гѡапІну пну, дугѡаз аѡерин пидинхѡа? Пидар пну, фикир апІураза. ¹⁰ Гѡаци учвурѡ, учвуз буйругъ дапІнайи лѡхнар тамам гѡапІиган, йипай: «Учу фтинкІа ккадру лукІар вуча, гѡаз гѡапиш учу буржлу вуйиб гѡапІунча».

*Хамран аѡзар кайидар
сагъ апІуб*

¹¹ Ерусалимдиз гѡюрайи Иса Самария уѡлкейинна Галилей уѡлкейин арайиѡ айи ¹² саб гѡулаѡ учІврайиган, Дугѡаз цІиб ярхласи дийигъну, хамран аѡзар кайи йицІур кас алахѡуру. ¹³ Дурари аѡхю сесниинди кІуру:

– Я Мялим Иса! Ич язухъ апІинава!

¹⁴ Дурар дѡркъну, Исайи дурариз кІуру:

– Душну учву маллийриз улупай.

Дурар, гѡягѡюри имиди, уѡзрихъан марщ шулу.

¹⁵ Дурарикан сар, учв сагъ гѡашиб дѡбкъну, Аллагъдин ад за апІури, кѡяляхъ хѡтакуру ¹⁶ ва, Исайин ликарикк дахъну, дугѡ Исайиз чухсагѡул кІуру. Му Самария уѡлкейин агѡали вуйи. ¹⁷ Гѡадмуган Исайи гѡерхру:

– Учву йицІридра сагъ гѡахъундаинхѡа? Имбуну урчІвур нашиди? ¹⁸ Дурарра гѡаз, сар гѡураба самариялу ктарди, Аллагъдиз чухсагѡул пуз кѡяляхъ хѡтакундар?

¹⁹ Хѡа мугѡаз гѡапи:

– Гѡудужвну гѡарах, яв хѡугѡували уву гѡюрхну.



*Аллагъдин Паччагълугъ
улубкъуваликан*

²⁰ Фарисйири, Аллагъдин Паччагълугъ фила улубкъиди, кІури, гърхиган, Исайи дурариз жаваб тувру:

– Аллагъдин Паччагълугъ рябкъруси гьибдар. ²¹ Ва сарира пидарки: «думу дуфну магъа гьамшваъ а», вая «магъа гьатшваъ а», фицики Аллагъдин Паччагълугъ ичв арайиъ а.

²² Гьацира Исайи ученикаризра кІуру:

– Гьацдар йигъар гьидики, сад йигъанкъан Инсаниятдин Бай учуз рякъюз ккунийкІан пидичва, амма рякъидарчвуз. ²³ Ва учвуз «гьатмагъа гьатушвахъ», вая «магъа, гьамушвахъ хъа» гьапишра, мягъянай ва мехъерганай: ²⁴ фицики къюркълин цІаси, завун саб кІулихъ кривчубди фици завун тмуну кІулиз нур тувруш, гьаци хьиди Инсаниятдин Байра Чан йигъан. ²⁵ Хъа гьи Думу гизаф аьзабар ккюргъбакк ва гьамусдин наслари нигъ апІбакк ккуркъди. ²⁶ Нюгъдин йигъари фици гьабхънуш, Инсаниятдин Балин вахтарира гьаци хьибди: ²⁷ Нюгъ гимийиъ эу йигъ’ина гьайиз, вари халкъ ипІури-убхъури, швушвар хури, швуваз гьагъюри гьахъну, хъа вари дюн’яйиин шид улубчІивиган, дурар вари пуч шулу. ²⁸ Лутдин вахтарира гьаци гьабхънийи: вари халкъ, гьайгъусузди, ипІури-убхъури, ариш-вериш апІури, тум убзури, хулар тикмиш апІури гьахъну; ²⁹ хъа Лут Содомдиан удучІву йигъан завариан цІинна гугуртин мархъ гьубгънийи ва вари тІанкъ гьапІнийи. ³⁰ Инсаниятдин Бай гьафи йигъанра гьаци хьибди.

³¹ Думу йигъан фуж гьваин алди гьашиш, хъа мутму – хулаъ, дурар гьадагъуз хулаз дурушри, фуж хутІлиъ ади гьашиш, думура дурушри. ³² Лутдин хпир кІваин апІинай. ³³ Фуж чан уьмур уьбхюз хьюгъиш, думу дугъу пуч апІиди, хъа шли думу пуч гьапиш, гьадгъу думу чІиви апІиди. ³⁴ КІуразачвуз: думу йишван саб аьхникк къюр хьиди, дурарикан сар гьадагъиди, хъа тмунур гьитди. ³⁵ Къюр хпир ахларихъ хъаш, дурарикан сар гьадагъиди, тмунур гьитди. [36]*

* 17:36 Грекарин саспи БикІбарихъ кІура: «Къюр кас хутІлиъ хьиди, дурарикан сар гьадагъиди, тмунур гьитди».



³⁷ Хъа гъадмуган ученикари Исайихъан гьерхру:

– Мици наан хъибди, Агъа?

Дугъу дуарариз гъапи:

– Майит наан аш, гъадина люкъярра уч хъиди.

*АчІни дишагълийикан
ва диванбегийикан тахалус*

18 ¹ Хъасин Исайи ученикариз, чпи гъарган ккарагури ва юкІв дар дарапІди духъну ккун кІури, дуарариз саб тахалус ктибтуру:

² – Саб шагъриъ Аллагъдихъан гучІ ва инсанарихъан нач адру диванбеги ади гъахъну. ³ Гъадму шагъриъ сар ачІни дишагъли ади ва дугъу, диванбегийихъна гъюри, учв душмнихъан уърх, кІури гъахъну. ⁴ Амма диванбегийи хайлин вахтна дугъаз иб дириври гъахъну. Хъа аьхирки дугъу чав-чакди кІуру: узуз я Аллагъдихъан гучІударшра, я адмийирихъан нач кадаршра, ⁵ гъаму ачІни дишагълийи узу сикинди гъидритди хъпаз лигну, гъарган гъюри, узу инжик дарапІбан бадали, думу уърхидиза.

⁶ Агъайи хъа кІуру:

– Ебхъуранчвуз, гъякъсуз диванбегийи фу кІураш? ⁷ Аллагъди уърхидаринхъа, Чаз йигъ-йишвди ккарагурайи, Чав ктагъдар, гъеле дуарар уърхюз къан апІурушра? ⁸ КІуразачвузки, Дугъу дишлади дуарар уърхюз кюмек тувди. Амма Инсаниятдин Бализ, жил’ина гъафиган, хъугъувал бихъуйкІан яраб?

*Фарисейиканна
налукар уч апІурикан тахалус*

⁹ Исайи гъацира чпин дугъривалиин шак алдарди, имбудар аскан апІурайидаризра гъамциб тахалус хуру:

¹⁰ – Къюр кас Аллагъдин хулаъ ккарагуз учІвну: сар – фарисей, тмунурра – налукар гъадагърур. ¹¹ Фарисеи, ккарагруган, чакна гъамци кІуру: «Я Аллагъ! Увуз чухсагъул кІураза, узу миди вуйи пис инсанарсир, тІарашчйирсир, алдатмиш апІрударсир, къяппйирсир вая гъаму налукар уч апІурсир дарапІбаз. ¹² Гъяфтайиъ къюб ражари ушв бисури шулза, вари гъазанмиш гъапІубдин йицІубпи пай тувраза». ¹³ Налукар гъадагърурихъан, ярхласи дийигъну, завузди улар за апІузкъана гъабхундайи,



хъа чан мухур убччвури, кІури гъахъну: «Я Аллагъ! Язухъ апІина йиз, гунагъкрин!» ¹⁴ КІуразачвуз, думу чан хулаз фарисейтІан артухъди марщц духъну гъушну, фицики чав учв заан апІурайи гъарсар кас асккан апІиди ва чав учв аскканди дисурайир заан хъиди.

Исана бицІудар

¹⁵ Исайихъна, дурарилан хил алдатри кІури, набалугъ бицІидарра хури шуйи; ученикари, кІуруш, му гъябкъиган, гъадагъа апІуру. ¹⁶ Хъа Исайи, бицІидариз чахъна дих дапІну, кІуру:

– БицІидар узухъна гъюз гъитай, гъадагъа мапІанай, Аллагъдин Паччагълугъ гъацдаринуб ву. ¹⁷ Гъякъ кІуразачвуз, Аллагъдин Паччагълугъ бицІириси къабул дарапІур дидиџ учІвидар.

¹⁸ Гъюкумдрарикан сари Исайихъан гъерхру:

– Я гъяни Мялим! КкудудубкІру уъмур рубкъбан бадали, узу фу дапІну ккунду?

¹⁹ Исайи дугъаз гъапи:

– Гъаз Узуз гъянир кІурава? Сар Аллагъдилан гъайри саркъан гъянир дар. ²⁰ Хъа гъамцдар Аллагъдин табшуругъар агъявузки: «къяппавал мапІан», «адми миликІан», «мигъитІибкІан», «кучІлин шагъидвал мапІан», «адашдизна дадайиз гъюрмат апІин».

²¹ Дугъу жаваб туву:

– Вари гъамрар йиз жигъил вахтарихъанмина тамам апІураза.

²² Гъаму деебхъну, Исайи дугъаз гъапи:

– Сабсан увуз гъубкІрадар: увуз айи-адру девлет масу тувну, касибариз пай апІин, гъадмуган аършариџ увуз девлет хъибдивуз. Хъасин Узухъди гъач. ²³ Му гафар гъеерхъиган, му кас пашман шулу, гъаз гъапиш думу гизаф девлетлу вуйи.

²⁴ Дугъан пашманвал гъябкъю Исайи кІуру:

– Девлетлуйириз фукъан читин дарин Аллагъдин Паччагълугъдиџ учІвуз! ²⁵ Девлетлуйиз Аършарин Паччагълугъдиџ учІвубтІан, девейиз рубдин гъюн'ан удубчІвуб рягъят ву.

²⁶ Му гафар гъеерхъдари гъерхру:

– Шилхъан учв уърхюз хъиди?

²⁷ Исайи кІуру:

– Инсанарихъан даршлюб Аллагъдихъан шулу.

²⁸ Петри Дугъаз кІуруки:



– Магъа учу, вари учуз айиб гъибтну, Увухъди хъчаки.

²⁹ Исайи дурариз кІуру:

– Дугъриди кІуразачвуз: Аллагъдин Паччагълугъ бадали чан хал вая шив, ваяки чвйирна чйир, ясана абйир-бабар ва веледар дирчну, фуж Узухъди гъафиш, ³⁰ гъадгъаз му вахтари мурартІан швнубсабан артухъ хъибди ва гъюзимбу вахтарира ккудудубкІру уьмур хъибди.

³¹ Хъа йицІикъюр Чан ученикар гъирагъдиз гъадаъну, дурариз кІуру:

– Магъа ухъу Ерусалимдиз гъягъюрахъа ва Инсаниятдин Балкан пайгъамбрарилантина дибикІнайиб вари тамам хъибди:

³² «Ав, Думу аллагъсузарин хилиз тувди, Дугъ’ина аьрвалар хиди, Думу алчагъ апІиди, Дугъ’ин тутйир алатІиди. ³³ Думу гъирмажарихъди урччвиди ва, аьхирки, йикІиди, хъа шубудпи йигъан Думу чІиви хъиди».

³⁴ Амма ученикар фтинкІа гъаври ахъундаи; му гафарин сир дурарихъна гъурубкъундаи ва дурарихъан Исайи гъапиб аннамиш апІуз шуладаи.

³⁵ Иса Ерихон шагърихъна гъюрайиган, сар кур кас, садакъа ккун апІури, рякъюхъ деънайи. ³⁶ Дугъу, чан гъвалхъантина халкъ гъягъюрайиб деебхъну, гъерхру:

– Му фу хабар ву?

³⁷ Дугъаз: «Назаретдиан вуйи Иса гъюра», – гъапнийи. ³⁸ Гъадмуган дугъу чІигъ апІуру:

– Я Давудгъарин Бай Иса! Йиз язухъ апІина!

³⁹ Улихъди гъягъюрайидари куриз ккебехъ кІуйи, амма дугъу айибтІан артухъ чІигъ гъапІу:

– Давудгъарин Бай! Йиз язухъ апІин!

⁴⁰ Исайи, хъугъужвну, думу Чахъна хуз амур апІуру. Ва думу гъафиган, дугъхъан гъерхру:

⁴¹ – Узкан фу ккундувуз?

Дугъу кІуру:

– Агъа! Узуз рякъкъюз ккундузуз.

⁴² Исайи дугъаз гъапи: «Рякъъ! Яв хъугъвали уву гъюрхну».

⁴³ Дугъаз дишлади рякъкъюри шулу, ва думу, Аллагъдин ад за апІури, Исайихъди гъушу. Вари халкъди, му дябкъну, Аллагъдин тяриф апІури гъаши.



Заккай

19 ¹Хъасин Иса, Ерихондиъ учІвну, шагъриантина гъягъюри гъахъну. ²Душваъ налук гъюдюбхрударин аьхюр вуйи Заккай кІуру сар девлетлу кас айи. ³Дугъаз Иса рякъюз ва фицир вуш лигуз ккун гъабхьи, амма халкъдигъян рякъюз шуладайи, фицики Заккай жандкин исчІлир вуйи. ⁴Хъа улихъинди жаргъну, Иса рякъбан бадали, Заккай инжирин гъаригъ гъючІвру, гъаз гъапиш Иса гъадушвхъантина душну ккунди айи. ⁵Иса-йиз, душвахъна гъафиган, Заккай рякъюру ва кІуру:

– Заккай! Чикиди гъюдучІв, фицики гъи Узу яв хулаъ хялижв духъну ккунду.

⁶Дугъу, дишлади гъюдучІвну, Иса чан хулаъ шадвалиинди къабул апІуру. ⁷Му гъябкъю халкъдик гъал кабхъру ва, Иса гунагъкар касдихъ дергну кІури, наразиди улхури гъахъну. ⁸Заккайи Агъайиз кІуруки:

– Агъа! Йиз девлетнан гъацІ узу касибариз тувдиза ва, эгер узу шлихъан артухъ гъадабгънуш, юкъуб ражари артухъ тувдиза.

⁹Исайи дугъаз гъапи:

– Гъи му хулазра уърхювал гъафну, фицики мура Ибрагъимдин насликан ву. ¹⁰Инсаниятдин Бай пуч шулайидар агуз ва ккадагъуз дуфнайир ву.

¹¹Гъамдихъ хъпехъурайидариз Исайи сабсана тахалус ктибтуру, фицики, Думу Ерусалимдиз багахъ духънайиган, гизафдари, лап багарихъди Аллагъдин Паччагълугъ улубкъиди пну, фикир апІурайи. ¹²Гъаци вуйиган Исайи кІуру:

– Заан тухмиан вуйи сар кас, учв паччагъвализ тьяин апІбан къяляхъ хътакуз кІури, ярхла уълкейиз гъягъюру. ¹³Рякъюъ учІвайиз, дугъу чан йицІур гъуллугъчийиз дих дапІну, гъардихъна йицІуб гъизилин манат тувру ва кІуру: «Узу хътакайиз, му пул ляхник кипай». ¹⁴Хъа му юрднан агъалйириз думу ккунир дайи, ва дугъан къяляхъди учв гъягърушваз адмийир гъаьру: «Дугъу ич паччагъвал дапІну ккундарчуз» пуз. ¹⁵Мидизра дилигди, паччагъди тьяин дапІну хътакиган, чав пул туву гъуллугъчийириз, шли фу гъазанмиш гъапІнуш аьгъю апІбахъди, чяхъна дих апІуру. ¹⁶Сарпири дуфну кІуру:



– Агъа, яв саб гъзилин манатди йицІуб гъзилин манат гъазанж гъабхну.

¹⁷Агъайи дугъаз гъапну:

– Аферин увуз, ужур гьуллугъчи! Уву бицІи ляхниъ дугъри хьувализ яв хилиз йицІуб шагъур гъадагъ.

¹⁸Къюрпири дүфну кІуру:

– Агъа, яв саб гъзилин пули хьуб гъзилин манат гъазанж гъабхну. ¹⁹Мугъазра кІуру:

– Увухънара идара апІуз хьуб шагъур тувраза.

²⁰Шубурпири дүфну кІуру:

– Агъа, магъа яв гъзилин манат: ягълухъигъ гъивну гъюбхюнза. ²¹Фицики узуз увхъан гучІ гъабхънийзуз, гъаз гъапиш уву инсафсуз адми вува: жвуву дидривуб гъадабгърур ва жвуву дурбузуб ккадабцІрур.

²²Паччагъди дугъаз гъапну:

– Узу яв гафариинди яв диван апІидиза, аьмалдар лукІ! Увуз узу инсафсуз адми вуйиб, жвуву дидривуб гъадабгърур ва жвуву дурбузуб ккадабцІрур вуйиб агъяди, ²³уву йиз пул, узуз гъазанж гъюруганси, гъаз ишлетмиш гъапІундарва?

²⁴Ва чан улихъ дийигънайидариз кІуру:

– Дугъахъ хъайи пул дибисну, йицІуб гъзилин пул хъайириз тувай.

²⁵Хъа дурари паччагъдиз кІуру:

– Я агъа, дугъахъ йицІуб гъзилин манат гъацира хъа.

²⁶– КІуразачвуз, гъарсар айириз хъана тувну хьибди, хъа адрурихъан айибра тадабгъиди. ²⁷Хъа узу чпин паччагъ духъну даккни, йиз душмнар гъамина аькъинай ва йиз улихъ урччвай.

²⁸Гъамци дупну, рякъ давам апІури, Иса Ерусалимдиз багахъ шулайи. ²⁹Елион дагъдихъ, Вифагия ва Вифания гьуларихъна багахъ шулайиган, Дугъу Чан къюр ученик, гъамци дупну, дина гъаъру:

³⁰– Гъатму гъаншариъ айи гьулаз гъарахай, душваъ учІвиган, мегъел сар каскъан элелеу, дибтІнайи гъудугъ бихъдичвуз. Думу тудубчну гъамина аьбкъинай. ³¹Нагагъ шликІа: «Му гъаз тудубчурачва?» пну, гъерхиш, дугъаз гъамци йипай: «Думу Агъайиз баркарди ву».

³²Гъаъдар гъушу ва, Исайи гъаписи, дурариз гъудугъ бихъуру.

³³Дурари гъудугъ тудубчурайиган, дидин эйсийи дурарихъан гъерхру:



– Гъдугъ гъаз тудубчурачва?

³⁴Дурари жаваб тувру:

– Думу Агъайиз бакарди ву.

³⁵Думу Исайихъна хуру. Даждиин чпин палтар илирчну, хъасин Иса дид’ин илитуру. ³⁶Иса гъягъруган, халкъди рякъюкк чпин палтар ккирчуйи.

³⁷Хъа Думу Елион дагъдин канчІлихъна гъурукъиган, вари Дугъан ученикари шадвалиан, чпиз гъяркъю вари аьламатарин сагълугънаан, зарб сесниинди Аллагъдин тяриф апІуз хъюгъру:

³⁸ – Агъайин ччвурнахъди гъюрайи

Паччагъдиз уж’вал ишри!

Завариин мясляаьт, аьршариъ ад ибшри!

³⁹Халкъдин арайигъян бязи фарисйири Исайиз кІуру:

– Мялим! Яв ученикариз гъадагъа апІин.

⁴⁰Хъа Дугъу дурариз жаваб вуди кІуру:

– КІуразачвузки, нагагъ дурар ккебехъиш, гъванар улхиди.

⁴¹Хъа Ерусалимдиз багахъ гъашиган, дидиз лигури, Иса гъишу. ⁴²Хъа кІуру:

– Хуб ужу шлийи, эгер увуз мясляаьт шли хураш, гъамус аьгъю гъабхънийиш! Амма му яв уларихъан гъамусяаьт гъебкна.

⁴³Ув’ин гъацдар йигъар улуркъидики, яв душмнари увлан барйир илтІикІиди, къялаъ тІапІди ва варишварихъанди ув’ина гъюжум апІиди. ⁴⁴Ва яв веледарихъди уву ккидипиди, яв гъван гъвандиин гъибтидар, фицики увухъна Аллагъ гъафи йигъ аьгъю гъабхъундарвуз.

⁴⁵Хъасин Аллагъдин хулаъ учІвну, Дугъу душваъ шей’ар масу туврайидарна гъадагъурайидар, гъамци кІури, утІурккуру:

⁴⁶– Гирами китабариъ дибикІна: «Йиз хал ккарагру хал хъибди», хъа учву дидкан тІарашчйирин мугъара дапІначва.

⁴⁷Хъа гъаддихъантина Исайи Аллагъдин хулаъ гъар йигъан аьгъювалар улупури гъахъну. Жугъдарин аьхюну маллйирина, аьлимарина халкъдин улихъ хъайидари Думу йикІуз чара абгури шулу. ⁴⁸Хъа бихъури гъабхундар, гъаз гъапиш халкъ, Дугъхъан гъудудучІври, Дугъахъ хъпехъури шуи.



ТлумутІчйирикан тахалус

20 ¹Гьадму сад йигъан, Исайи Аллагъдин хулан гъяятдиъ Ужув-лан хабарнакан агъювалар улупурайи вахтна, агъсакълар-ра хъади Дугъахъна жугъдарин ахъюну маллйирна аьлимар дуф-ну, ²Дугъаз кІуру:

– Учуз, Уву му ляхнар фициб гъюкмиинди апІураш, Увуз ми-циб гъюкум шли тувнаш, йип.

³Исайи дурариз жаваб вуди кІуру:

– Узура учвуз саб суал тувдиза, йипай Узуз: ⁴Ягъ’яйин штуан апІувал аьршариан вуйин, даршиш инсанарихъан?

⁵Дурари, фикрарикк ккахъну, чиб-чпикди гъамци пуз хъюгъру:

– Эгер ухъу «аьршариан» гъапиш, Дугъу пиди: «Учву дугъахъ гъаз хъугъундарчва?» ⁶Хъа эгер «инсанарихъан» гъапиш, гъадму-ган вари халкъди ух’ина гъван уьлюбхиди, гъаз гъапиш халкъ, Ягъ’я пайгъамбар ву кІури, хъугъна.

⁷Гъаддиз дурари: «Наънан вуш агъгъдарчуз» гъапнийи. ⁸Исайи дураризра гъапи:

– Узура пидарзачвуз, фициб гъюкмиинди му апІураш.

⁹Хъасин халкъдихъинди илдицну, Дугъу гъамциб тахалус ктибтуру:

– Сар касди тІумтІин багъ ибтру, ва тІумутІчйирихъна арен-дайиз тувру ва учв хайлин вахтназ удучІвну гъягъюру. ¹⁰Вахт гъаб-хыган, дугъу тІумутІчйирихъна чан пай тІумтІар хуз лукІ гъаьру, амма дурари лукІ дурччвну, фукІара тутрувди утІуккуру. ¹¹Хъа-на жара лукІ гъаьру, ва думура дурччвну, сюгмиш дапІну, фу-кІа хътарди хътауру. ¹²Хъана шубурпирра гъаьру, дурари думу-ра дурччвну, зийнар дапІну, хътІурккуру. ¹³Гъадмуган тІумтІин багъдин эйсийи гъапну: «Узу гъапІну ккунду? Йиз масан бай гъаьдиза, белки, думу дяркъну, дурариз нач шул».

¹⁴Хъа думу гъяркъиган, тІумутІчйири чпин арайиъ гъамци фи-кир апІуру: «Му эйсийин ирсчи ву, гъачай думу йивну йикІухъа, ирс ухъуз гъубзди». ¹⁵Думу, багъдиан адаьну, йикІуру. Багъдин эйсийи дурарикан гъапІди? ¹⁶Учв дуфну, му тІумутІчйир йихиди ва багъ жарадарихъна тувди.

Му гъебхъдари кІуруки:

– Дициб ляхин саб вахтнара дарибшри!



¹⁷ Хъа Исайи, дурарилан ул илбицну, гьерху:

– Хъа му дибикІнайибдин мяна фу ву: «Устйири гатІабхъу гъван мурчвануб гъабхъну?» ¹⁸ Гъадму гъвандиина ахъу гьарсар парчйир хьиди, хъа думу гъван шил’ина абхъиш, чархъиди.

¹⁹ Жугъдарин аьхюну маллйирна аьлимар Исайи ктибту та-халус чпикан вуйибдин гъаври ахъру. Дурари гъадмуган, Иса йикІбан бадали, саб багъна абгури гъахъну, хъа халкъдихъан гу-чІуйи.

***Паччагъдинуб паччагъдиз,
Аллагъдинуб Аллагъдиз***

²⁰ Хъасин Дугъ’ин ул алди гъитру, Дугъахъ футнакрар хъитру. Дурари, чпи зиълан дугъриди улупури, Дугъу гъапи гафарикан багъна дапІну, хъасин Иса гъюкумдарин хилиз тувбан бадали, чарйир агуз хъюгъру.

²¹ Сабан дурари Исайихъан гьерхру:

– Мялим! Учуз Уву гъякъ кІурайиб ва аьгъювалар улупура-йиб, гъич сарин машназ дилигди инсанар Аллагъдин дугъри рякъюъ тІаърайиб аьгъячуз. ²² Учуз йип: Учү Римдин паччагъдиз налук тувуз хай шулин, дарш шулдарин?

²³ Исайи дурарин аьмалдарвалин гъаври ахъну, гъапи:

²⁴ – Узүз пул улупай: мидик шлин шикилна ччвур ка?

Дурари: «Рим паччагъдин» – пну, жаваб тувру. ²⁵ Дугъу дура-риз кІуру:

– Гъаци вуйиган, паччагъдинуб паччагъдиз, хъа Аллагъдинуб Аллагъдиз тувай.

²⁶ Гъамци халкъдин улихъ, Исайин гафариъ гъякъсузвал абгүз даршиди, Дугъан жавабниин мюгътал духъну, дуарар ккебехъу.

***Ургур чвуччвүз гъушу
сар хпирикан***

²⁷ Гъадму вахтна гъачІидар чІиви шлүб дар кІурайи саддукйи-рикан сакъюдари дуфну гьерхру:

²⁸ – Мялим! Мусайи учүз, эгер хпир айи чве веледар даршиди гъачІиш, гъадгъан хпир тмуну чвуччвү гъадагъну, чан чвуччвун тум арайиз дубхъну ккунду, кІури дибикІна. ²⁹ Ургур чве гъахъ-ну: сарпир, хпир духну, велед даршиди гъакІну. ³⁰ Гъадму хпир



кьюрпи чвуччву чаз дитну, хъа гьадмура велед даршиди гьакІну.
³¹ Думу хпир шубурпири, хъасин — вари ургрид чвйирира чпиз дитри, велед даршиди, вари чвйир гьийихну. ³² Аьхирки гьадму дишагьлира гьакІну. ³³ Гьаци вуйиган, гьиямат йигъан вари чИви шлуган, думу шлин хпир хьиди? Ургрид чвйиризра думу швуваз гьушнийи аьхир!

³⁴ Исайи дуариз жаваб вуди гьапи:

— Гьамус яшамиш шулайи гьаму аьсрин веледари швушвар хура ва швуваз гьягьюра. ³⁵ Хъа ккудудубкІру уьмриз гьачІхъан чИви хьуз лайикъ вуйидари душваъ я швушвар хурдар, я швуваз гьягьюрдар. ³⁶ Дурарихъан сарун йикІузра хьидар, фицики дуарар малайикарси ву. Хъа дуарар чИви хьувалиинди Аллагьдин веледар ву.

³⁷ Хъа гьийихдар чИви хьуб дугьридан гьякъ вуйивал Мусайи-ра улупураки: учв зазран рукнахъ хъайиган Агъайиз «Ибрагьимдин Аллагь, Исакьдин Аллагь ва Якьубдин Аллагь» гьапнийики. ³⁸ Аллагь дийихнайидарин ваъ, хъа чИвидарин Аллагь ву, фицики дугъандар вари чИвидар ву.

³⁹ Мидиз аьлимарикан бязидари гьапну:

— Мялим! Уву дуариз ужуди гьапунва.

⁴⁰ Сарун сарира Исайихъан гьич сабдиканра гьерхуз кІубанвал гьапІундар.

Месигь шлин Бай ву?

⁴¹ Хъа Исайи дуариз кІуру:

— Гьаз Месигь Давудгъарин Бай ву кІура? ⁴²⁻⁴³ Чав Давудри Мяълийирин китабдиъ кІура:

«Аллагьди йиз Агъайиз гьапну:

Узу Яв душмнар, духну,

Яв ликарикк дахъайизкъан,

Йиз арччул гьвалахъ деъ».

⁴⁴ Давудри Дугъаз Агъа кІура, гьаци вуйиган Думу дугъан Бай фици хьидихъа?

Аьлимарихъан ихтият хьуб

⁴⁵ Вари халкъ хъпехъурайиган, Исайи Чан ученикариз кІуру:

⁴⁶⁻⁴⁷ — Ярхи палтар алди лицу къанунчйирихъан ихтият йихъай. Дуариз чпин тяриф апІури, халкъар уч шлушвариъ чпи тебрик



апІури ккунду, мистариѣ ва ипІру-убхърушвариѣ варитІан гъюр-матлу йишвариин деуз ккунидар ву. Дурари ачІни хпарин хулар тадагъну хътитІуру, къюб маш гъяди гъудгнар апІуру. Дурариз варитІан яман жаза хъибди.

АчІни дишагълийин садакъа

21 ¹Къяляхъ илдициган, Исайиз Аллагъдин хулан хазнайиѣ садакъйир иврайи девлетлуйир рякъюру. ²Дугъаз гъацира къюб шигъи дирчу сар касиб ачІни хпирра рякъюру. ³Гъадмуган Исайи кІуру:

– Гъякъди кІуразачвуз, гъаму ачІни дишагълийи вардаритІан гизаф дивну, ⁴Фицики миди вуйидари садакъйир уълдюгънайи-валиан артухъ вуйибдикан дивну, хъа дугъу чан касибвалиан чаз айи-адруб вари дивну.

Аллагъдин хал дабгъуб

⁵Ученикарикан сакъюдари: «Аллагъдин хал фукъан уччу гъванарихъди ва багъишарихъди фукъан ужуди дабалгнадаринхъа!» гъапиган, Исайи гъамци кІуру:

⁶– Гъацдар йигъар гъидики, учвуз рябкъюрайишваѣ гъван гъвандиин гъубзидар, вари даргъиди.

⁷Хъа Дугъхъан гъерхру:

– Я Мялим! Дици фила хъибди? Мици шлу вахт фициб лишниинди агъю хъибди?

⁸Исайи гъапи:

– Уччу алдатмиш апІуз мигъитанай, фицики гизафдар Йиз ччвурнаккди, «Месигъ вуза» кІури, вая «Месигъ гъюру вахт улубкъна» кІури, гъиди. Вара-вара дурарихъди мягъянай. ⁹Учвуз дявйириканна гъалабулугъарикан гъеебхъиган, гучІ мапІанай, фицики дурар вари улихъ хъуз ккайи ляхнар ву, хъа му сабан аьхир дар.

¹⁰Хъана Исайи ученикариз гъапи:

– Халкъ халкъдиин ва паччагълугъ паччагълугъдиин алархъиди. ¹¹Жюрбежюр йишвариѣ зурбади жилар тІурчвиди, гаш`вал ва узрар ахъди, завариан гучІ шлу гъядисйир хъиди ва зурба аьлапатнан лишнар гъиди. ¹²Вари гъамрар хъайиз, уччу дисбан бадали, ичв къяляхъ хъергди. Узу сеbeb духъну, мажлисариѣ ичв



диван апІиди, учву дустгъариѣ итди, паччгъаринна гъюкумдра-рин улихъ учвухъ жаваб тувуз гъитди. ¹³Учву Йиз шагъидар хъидичва. ¹⁴Гъаци вуйиган, Узхъанди учву фициб жаваб тувруш, дидкан улихъмиди фикир мапІанай, ¹⁵фицики учвуз къаршу дийигъуз вая учву батІул апІуз гъич сарихъанра даршлуси гафар ва акъюллувал Узу тувдизачвуз. ¹⁶Гъацира абйир-бабари, чвйирина мирасари ва дустари учву масу тувди, учвкан саспидар йивну йихиди. ¹⁷Йиз ученикар хъпаз лигну, учву варидариз даккун хъиди. ¹⁸Хъа ичв кІуллан гъич саб чІаркъан алдабхъидар. ¹⁹Ичв сабур апІувалиинди ичв рюгъ-юкІв уърхидичва.

Ерусалим дабгъуб

²⁰Ерусалим къушмари къялаѣ тІапІну гъябкъиган, абгъю йибхъайки, думу ккадабхъуз багахъ дубхъна. ²¹Гъадмуган Ягъудия уълкейиѣ айидар дагълариз гъергри, фуж шагъриѣ ади гъашиш, дид'ан удучІври, хъа фуж шагърин аѣтрафарихъ хъади гъашиш, дидиѣ удручІври. ²²Гъаз гъапиш му йигъар жаза гъадабтІру йигъар хъиди ва вари дибикІнайиб гъадмуган тамам хъибди. ²³Гъагъдиѣ айидаринна нанайихъ бицІидар хъайидарин гъадму йигъари гъял пис хъибди! Аллагъдин хъял гъаму халкъдиин алабхъиди. ²⁴Гизафдар ханжлин мурзнахъан йихиди ва гизафдар жара халкъарин йисирвалиѣ хъиди. Хъа Ерусалим жара халкъари, чпин деврар ккудукІайиз, ликриккан апІури хъибди.

²⁵Хъа ригъдиин, вазлиин ва хъдариин аѣлааматнан лишнар хъиди. Жилиин гъюлерин сесерихъан ва ирикъуваларихъан халкъариз аѣжузвал ва гъалабулугъ хъибди. ²⁶Инсанар гучІбаан ва дюн'яйиина гъюз ккайи бедбахтвалариз ккилигувалиан зяйиф хъиди, гъаз гъапиш завар ккадаршвиди. ²⁷Хъа гъадмуган дурариз къувват ва зурба гъяйбат хъади дифриинди гъюрайи Инсаниятдин Бай рякъиди.

²⁸Гъамрар вари кІулиз удучІвуз хъюгъиган, гучІ мапІанай ва ичв кІулар за апІинай, фицики гъадмуган учву азад апІру вахт хъубкъра.

²⁹Хъасин Исайи дурариз тахалус ктибтуру:

– Инжирин ва миди вуйи вари гъарариз лигай: ³⁰дурари кІаж адабшврайиган, учвуз, му дябкъну, хъад багахъ шулайиб абгъю шулучвуз. ³¹Гъаци учвузра, гъамрар гъяркъган, Аллагъдин



Паччагълугъ багахъ дубхънайивал аьгъю апІнай. ³²Гьякъ кІура-
зачвуз: му вари улубкбайиз гьамусдин насил гьубзди. ³³Заварна
жилар ккадахьиди, хъа Йиз гафар дургидар.

³⁴Учв'ин гьадму йигъ хабарсузди улулубкьбан бадали, убхъ-
биинди, ичкивалиинди ва яшайишдин гьайгъушнариинди ичв
юкІвар тямьгвалиъ адрахъбаз ихтиягъ йихъай, ³⁵фицики му жи-
лиин яшамиш шулайи вардариин якьинди улубкьиди. ³⁶Гъаци
вуйиган гьарсаб вахтна уягъди гьузай, гьюзимбу вари завалари-
ккан ккадархъруси, ккарагури йихъай ва Инсаниятдин Балин
улихъ дийигъуз шлуганси гьузай.

³⁷Йигъар Исайи Аллагъдин хулаъ аьгъювалар улупури, хъа
йишвар, кІуруш, дилин удучІвур, Елион дагъдин адауйи.
³⁸Вари халкъ гвачІнин Аллагъдин хулаз Исайихъ хъпехъуз гъю-
ри гъахъну.

Пасхайин хураг

22 ¹ЛичІван лавшар итІру Пасха кІуру машквар багахъ шу-
лайи. ²Ахъю маллйирина кьанунчйири Иса йикІуз чарйир
агурайи, аммаки дурариз халкъдихъан гучІурайи. ³Хъа Исайин
йицІикъюр ученикдикан сариъ, Искариот лакІам хъайи Ягъуда-
йиъ, иблис убчІвру. ⁴Думу ахъю маллйирихъна ва гьаравларин
ахюдарихъна, Иса фици дурарин хилиз тувруш, йикърар апІуз
гьягъюру. ⁵Дурар, шад духъну, дугъаз пул тувуз рази шулу. ⁶Ягъу-
дайи гаф тувру: халкъ алдру йишваъ Иса дурарин хилиз тувуз гьу-
лай вахт абгури шулу.

⁷Лавшарин йигъ улубкьюру, ва гьадмуган Пасхайин ччил, гьур-
бан дапІну, дубккну ккундийи.

⁸Исайи Петрна Югъан: «Душну ухъуз пасхайин хураг гьязур
апІнай», – дупну, гъару. ⁹Дурари Дугъхъан гьерхру:

– Учү наан гьязур дапІну ккундувуз?

¹⁰Дугъу дурариз кІуру:

– Учвү шагъриъ учІвиган, шид айи гажин гьабхурайи сар кас
гъахъдичвуз. Гьадгъан кьяляхъди душну, гьадму учІву хулаъ
учІвай, ¹¹ва хулан эйсийиз йипай: «Мялимди гьерхра: „Узу уче-
никарихъди пасхайин хураг ипІру хал набши?“» ¹²Дугъу, учвүз
ккабалгнайи заан ахъю хал улупиди; хураг гьадушваъ гьязур
апІнай.



¹³Дурар гъушу, ва чпиз гъаписи дибихъну, пасхайин хураг гъазур гъапу.

¹⁴Хъа вахт гъабшиган, Чан вакиларра хъади, Иса, гъюн йивну, суфраийхъ деънийи. ¹⁵Исайи дурариз кпуру:

– Узу аъзабнакк ккуркъайиз, учвухъди гъаму пасхайин хураг ипуз гизаф юкIв хъайиз. ¹⁶Кпуразачвузки, сарун му пасхайин хураг, Аллагъдин Паччагълугъдиъ гъазур дархъикъан гагъди, ипидарза.

¹⁷Зах гъадабгъну, Аллагъдиз чухсагълул дупну, Исайи кпуру:

– Гъаму бисай ва ичв арайиъ пай апинай, ¹⁸кпуразачвуз: Узу сарун тIумтIарин му чяхир убхъидарза. Узу цийи чяхир Аллагъдин Паччагълугъдиъ убхъидиза.

¹⁹Хъасин уъл гъадабгъну, Аллагъдиз чухсагълул дупну, думу гъудубтпуру ва, дурарихъна тувну, кпуру:

– Му учвхъанди туврайи Йиз жан ву. Узу кIваин алаури, гъамци апинай.

²⁰Ари гъамци, хъяхъдин хураг ипIбахъан, Исайи хъанара, зах дибисну, кпуру:

– Му зах учвхъанди удубзурайи Йиз ифдиинди йтпурайи цийи йикърар вуйиз. ²¹Хъа магъа Узу масу тувуз ккайир Узухъди саб суфраийхъ деъна. ²²Инсаниятдин Бай Чаз улупнайиганси гъягъюра, вушра Думу масу туврайи касдин гъял пис хъибди!

²³Ученикари чиб-чпихъан, гъамци апуз ккайир ухъкан фуж ву, кпури, гьерхру.

²⁴Дурарин арайиъ, чпикан фуж ахъюр вуш, гъюжатра абхънийи. ²⁵Исайи дурариз гъапи:

– Паччгъари чпин халкъариин агъавал апура, хъа халкъди, чпи хилиъ дючIюркънайидариз: «халкъдиз уж'вал апIрудар» кпура. ²⁶Учву дицдар дарчва: учвкан фуж ахъюр вуш, варитIан бицIи гъллугъчиси йихъ ва, гъюкумдарвал апIрур гъаравашси йихъ. ²⁷Фицики, фуж зиина ву: суфраийхъ гъюн йивну дахънайир, дарш дугъаз гъллугъ апурайир? Суфраийхъ дахънайир зиина даринхъа? Хъа Узу ичв арайиъ суфраийхъ гъллугъ апурайирси аза.

²⁸Учву гъарган Йиз вари дарвалариъ Узухъди гъахъунчва. ²⁹Узуз Йиз Адашди Паччагълвал фици табшурмиш гъапIнуш, гъаци Узура учвуз Паччагълвал табшурмиш апураза. ³⁰Йиз Паччагълугъдиъ



Йиз суфраийхъ ипІури-убхъидичва ва, тахтнийн деъну, Израилин йицІикъюб тухмин суд апІидичва.

³¹Симон, я Симон! Магъа иблисдиз учву, сифккан дапІнайи дяхинна харукси, ужур-харжир жара дапІну ккунди а. ³²Хъа Узу, яв хъугъвал дурубгри пну, ккарагунза. Узухъна хътакиган, уву яв чвйирин хъугъвал мюгъкам апІин.

³³Дугъу Исайиз жаваб туву:

– Я Агъа! Увухъди узу дустагъдизра, аьжалназра гъягъюз гъязур вуза.

³⁴Хъа Исайи дугъаз гъапи:

– КІуразавуз, Петр, гъи даттли уьыйир дапІну ккудубкІайиз, Узу шубубан аьгъюр дарзуз пидива.

³⁵Исайи давам апІуру:

– Узу учву я пул, я тавра, я шаламар хъадарди гъаьруган, учвуз фукІа гъудрубкІуб гъабхъунчвуз?

Дурари: «Ваь» пну, жаваб тувру. ³⁶Исайи дурариз гъапи:

– Хъа гъамус, шлиз пул аш, гъадму гъадабгъри, гъаци – таврара, хъа шлиз адарш, чан палтар масу тувну, ханжал гъадабгъри.

³⁷КІуразачвузки, Уз’ин гъамци дибикІнайибра улубкъиди: «къанунсузарикан вуди гъисаб апІиди». Гъацира Узкан фу дибикІнаш, дурар вари тамам хъиди, ва магъа аьхирихънара гъюра.

³⁸Дурари гъапи:

– Я Агъа! Лиг, магъа мушваь къюб ханжал а.

Исайи дурариз: «ЧІяаьн ву» кІуру.

³⁹Хъа хул’ан удучІвну, Иса, Чан аьдат вуйиганси, Елион дагъдиина гъягъюру. Дугъан къяляхъди ученикара гъушнийи.

⁴⁰Йишв’ина гъафиган, Исайи дурариз гъапи:

– Тямягъвалариь адрахъбан бадали ккарагай.

⁴¹Хъа Учвра, душвхъан хил хъапІну гатІабхъру кІекІлин манзилиь къамкъариина ис духъну, гъамци ккарагуз хъюгъру:

⁴²⁻⁴⁴– Адаш! Эгер Увуз ккундуш, Узхъан гъаму аьзабнан зах гъадабгъ! Вушра Йиз ният ваь, хъа Явуб гъит ибшри.

⁴⁵Ккарагбахъан ученикарихъна гъафиган, Исайиз дурар хажалатнаан даахнади рякъюру. ⁴⁶Ва дурариз кІуру:

– Гъаз даахначва? Гъудужвну, тямягъвалариь адрахъбан бадали ккарагай.



Иса дисуб

⁴⁷ Дугъу гъамци кІури имиди, адмийирин саб ахю гъварч гъору. Дурарин улихъ йицикьюр ученикдикан сар Ягъуда хъади шулу. Думу Исайиз мак апІуз Дугъаз багахъ гъахъи. ⁴⁸ Исайи дугъаз кІуру:

– Ягъуда! Мак апІбиинди Инсаниятдин Бай масу тувранахъа?

⁴⁹ Исайихъ хъайдариз, му гъял наанди илтІибкІураш дябкъну, Дугъаз кІуру:

– Агъа! Ханжал йивидикІан?

⁵⁰ Дурарикан сари жугъдарин ахю маллайн гъаравшиз йивну, арччул иб ктабтІуру. ⁵¹ Гъадмуган Исайи гъапи: «Гъибтай, чІяаьн ву!» ва лукІран ибак хил кучну, думу сагъ апІуру.

⁵² Учв дисуз дуфнайи жугъдарин ахюну маллийриз, Аллагъдин хулан гъаравларин ахюдариз ва агъсакълариз Исайи гъапи:

– Узу дисбан бадали, учву, гъачгъиинаси, ханжларна маргъар хъади удучІвначва! ⁵³ Узу учвухъди гъар йигъан Аллагъдин хулаъ шуйза, учву Уз’ина хил за гъапІундайчва. Хъа гъамус, мучІушну гъюкум апІурайи вахт ичв вахт ву.

Петр инкар хуб

⁵⁴ Иса, дидисну, жугъдарин ахюну маллайн хулаз хуру. Петр ярхла-ярхлади дугъан къяляхъди гъягъюру. ⁵⁵ Гъяятдиъ уч духънайидар, ца алапІну, вари сатІиди деиган, Петрра дурарин арайиъ деъру. ⁵⁶ Сар гъараваш дишагълийи, думу цІихъ деънади дяркъну, дугъаз уччвуйи дилигну, гъапи:

– Гъамура Исайихъ хъайдарикан ву.

⁵⁷ Амма Петри: «Узуз Думу агъгюр дарзуз» дупну, кІул ккадабгъуру. ⁵⁸ Саб бици арайилан, Петр дяркъну, дугъаз сар жарарира: «Увур гъадрарикан вува», – кІуру. Петр, му касдизра: «Ваъ, дарза» пну, инкар шулу.

⁵⁹ Саб с्याаьткъан вахт улдубчІвиган, хъана сари ижмишнаан кІуру:

– Якъин гъамура Исайихъ хъайир ву, фицики му Галилей уълкейиан ву.

⁶⁰ Хъа Петри думу касдиз кІуру:

– Уву фу кІурашра, агъдарзуз.



Дугъу му гафар кІури имиди, даттли уьъиир гьапІу. ⁶¹Гьадмуган Агъа, илдицну, Петрихьинди гъилигу, ва Петрин Агъайи чаз гъапи гъаму гафар кІваина гъюру: «Гъи даттли уьъиир дапІну ккудубкІайиз, шубубан Узу аьгъюр дарзуз пидива!» ⁶²Гьадмуган Петр, гъяятдиан удучІвну, дердлуди гъишу.

⁶³Иса дидиснайи адмийир, Дугъ’ин аьлхъюри, Дугъаз йивури гъахъну. ⁶⁴Дугъан улар гьеркри: «Увуз шли гъивнуш, йипа, эгер Уву пайгъамбар вуш!» кІури, йивури гъахъну. ⁶⁵Гъацира Исайиз хъанара жара аьрвалар апІури гъахъну.

⁶⁶Хъайигъан гвачІинган агъсакълар, жугъдарин аьхю маллйир ва къанунчйир уч духъну, Иса заан диванханайиз гъахуру.

⁶⁷Дугъхъан гьерхру:

– Эгер Уву Месигъ вуш, йип учуз?

Дугъу дурариз кІуру:

– Узу учвуз гъапишра, хъугъидарчва; ⁶⁸Хъа Узу учвуз суал тувишра, Узуз жаваб тувидарчва; ⁶⁹Гъамусдихъантина Инсаниятдин Бай къудратлу Аллагъдин арччул гъвалахъ деъди.

⁷⁰Хъа вардари Дугъаз кІуру:

– Яна Уву Аллагъдин Бай вува, сарун?

Исайи дурариз жаваб тувру:

– Учву кІурайиси ву.

⁷¹Дурари кІуруки:

– Ухъуз сарун фициб шагъидвал лазим вухъа, фицики му гафар ухъуз Мугъан Чан мелзналан гъеерхъунхъуз!

Иса Пилатдин улихъ

23 ¹Хъасин дурари, гъудужвну, Иса Пилатдихъна гъуху ²ва Дугъак гъамцдар тахсрар кирчуз хъюгъю:

– Мугъу, Чаз Месигъ, паччагъ кІури, халкъ рьякъ’ан адаура, Римдин паччагъдиз налук тувуб дюз дар кІури, гъисаб апІура.

³Пилатди Исайихъан гьерхру:

– Уву «жугъдарин Паччагъ» вуна?

Исайи жаваб вуди дугъаз кІуру:

– Уву гъаци ву кІурава.

⁴Пилатди жугъдарин аьхюну маллйириз ва халкъдиз гъапи:

– Узуз Гъаму Касдик саб тахсирра бихъурадарзуз.

⁵Амма дурари гужниинди алаурайи:



– Дугъу Галилей улкейилан ккебгъну гъамина гъййиз, вари Ягъудия улке вуйибси, аьгъювалар улупури, халкъарин арайиь наразивал ипра.

⁶ Галилейикан деебхъну, Пилатди гьерху:

– Му Галилейин агъали вуйинхъа?

⁷ Хъа Иса Гъироддин виляятдиан вуйиб аьгъю гъабшиган, Пилатди Иса гъадму йигъари Ерусалимдиь айи Гъироддихъна гъаьру.

⁸ Иса гъяркъиган, Гъирод гизаф шад шулу. Дугъаз ухдитІан Думу рякъюз ккунди айи, гъаз гъапиш дугъаз Исайикан гизаф-дар деерхънайи ва Дугъкан саб аьламат рябкъюз миж кади айир вуйи. ⁹ Гъиродди Исайиз гизаф суалар туври гъахъну, амма Дугъу саб жавабра тувундар. ¹⁰ Жугъдарин аьхюну маллйирина аьлима-ри, гъудужвну, гужниинди Иса тахсиркар апІурайи. ¹¹ Гъиродна чан эскрар, Дугъ’ина аьрвалар хури, кялхъру. Исайиин пачч-гъаринсдар палтар алахъну, Пилатдихъна къяляхъ гъаьру. ¹² Ва гъадму йигъан Гъиродна Пилат дустар шулу; улихъди дурар чиб-чпихъди душманвалиь ади гъахънийи.

¹³ Пилатди, аьхюну маллйиризна гъюкумдрариз ва халкъдиз дих дапІну, ¹⁴ гъапи:

– Учву гъаму Кас, халкъ рякъ’ан адаурайирси гъисаб дапІну, узухъна гъахунчва. Хъа магъа, ичв улихъ ахтармиш дапІну, узуз гъаму Касдик учву кІуру саб тахсирра гъибихъундаруз. ¹⁵ Ва Гъироддизра гъибихъундар, узу Му дугъахъна гъаунза ва Мугъак йикІбаз лайикълу вуйи саб тахсирра дибихънадар. ¹⁶ Гъаддиз, жа-за тувну, Му деетидиза. [¹⁷]*

¹⁸ Гъадмуган вардари сабси чІигъар апІуз хъюгъру:

– Дугъаз аьжал, хъа учухъна Варава деет.

¹⁹ Варава, шагъриь гъалабулугъ ипбаз ва адми йивну йикІбаз лигну, дустагъдиь итнайир вуйи.

²⁰ Пилатди хъанара, Иса деетуз ккунди, чан сес за апІуру, ²¹ хъа дурари: «Хачрак карс, хачрак карс Думу!» – кІури, чІи-гъар апІуйи.

* 23:17 Грекарин саспи БикІбариь кІура: «Гъюкумдин аьхюрин, гъар йисан Пасхайин машквраз дидиснайидарикан сар халкъдин ТІалабниинди деетру аьдат айи».



²² Пилатди шубубпи ражари гьерхру:

– Исайи фу чІурувал дапІнахъа? Узуз Мугъак йикІбаз лайикъ-лу вуйи саб тахсирра гъябкъюндарзуз, гъаци вуйиган, Мугъаз саб бицІи жаза тувну, деетидиза.

²³ Амма мушв'ин уч духънайидари зарбди чІигъар апІури, Иса хачрак карсуб ккун апІурайи, ва дурарин чІигъар гъалиб шулу. ²⁴ Пилатди гъадрари кІуруси апІуз гъял апІуру: ²⁵ Шагъриъ гъалабулугъ ипбазна адми йикІбаз лигну дустагъдиъ итнаи Варав деетуру, хъа Иса дурарин ихтиярназ тувру.

²⁶ Иса гъахуз хъюгъиган, рякъюъ чан хутІлиан гъюрайи сар Симон кІуру Киринаейин агъали гъахъру. Дурари, Иса карсру хач дугъан къял'ин иливну, думу гъабхуз гъитру.

²⁷ Исайин къяляхъди гизаф адмийир ва Дугъахъ зарбди ишура-йи дишагълийир гъягъюру.

²⁸ Исайи, дурарихъинди илтІикІну, гъапи:

– Ерусалимдин дишагълийир! Узухъ мишанай, хъа учвухъ ва ичв веледарихъ ишай. ²⁹ Гъамци кІуру йигъар гъюра: «велед даршлудар, бицІир дархъидар ва нана тутрувдар хушбахтаврар ву!» ³⁰ Гъадмуган дагълариз: «уч'ина ахъай», хъа тепйириз: «учу элеркай» пуз хъюгъдичва, ³¹ адмийири ужур касдиз гъамцдар чІуру ляхнар апІурайган, дурари чІуру касариз фицдар ляхнар апІуйкІан?

³² Исайихъди сатІиди дариз зигбан бадали, къюр гъачагъра ху-райи. ³³ «Келле» кІурушв'ина гъафиган, Иса ва гъачгъар, сар Исайин арччул, тмунур – гагул терефназди хачарик карсру. ³⁴ Хъа му арайиъ эскрари, тупут ипри, Дугъан палтар пай апІу-райи. ³⁵ Халкъ лигури дийигънайи. Дурарин гъякимдрар Дугъ'ин аылхъюрайи:

– Жарадар уърхюри гъахъну, гъит Чав Учв уърхри, эгер Думу Аллагъди кадагънайи Месигъ вуш.

³⁶ Эскрарира, Исайиз люкънар апІури, Дугъан багахъна гъюри, кІвантІарихъна сирке хуйи ³⁷ ва гъамци кІуйи: «Эгер Уву жугъда-рин паччагъ вуш, Яв Уву уърх». ³⁸ Дугъан кІулихъ «Му жугъдарин паччагъ ву» дибикІнайиб кебхнийи.

³⁹ Исайихъди дариз дизигнайи гъачгъарикан сари Дугъаз чІуру гафар апІурайи:

– Эгер Уву Месигъ вуш, Увура, учура уърх.



⁴⁰Тмунури чан юлдшиз кІуру:

– Увуз Аллагъдихъан гучІ шуладарнуз, увузра гъациб жаза тувнайиган? ⁴¹Ухъуз гъякъди жаза тувна, гъаз гъапиш ухъуз ихъ тахсрариз лайикъ вуйиб гъурубкъунхъуз, хъа Мугъу саб чІуру ля-хинра гъаПундар.

⁴²Хъа Исайиз кІуру:

– Уву Яв Паччагълугъдиз гъафиган, узу кІваин апІна, Иса!

⁴³Исайи дугъаз гъапи:

– Гъякъди кІуразавуз, гъи Узухъди женнетдиъ хъидива.

⁴⁴Лисундин вахт вуйи. Сабпну вари улкейиин саят шубуб-дизкъан мучІушин улубчІвнийи. ⁴⁵Ригъдин акв хътабтІу ва Аллагъдин хулаъ Гирамишвахъ гъибхнайи чарч гъацІкъял’ансина гъячІябгъю.

⁴⁶Исайи зарбди гъарай гъаПу:

– Адаш! Йиз рюгъ Яв ихтиярназ тувраза.

Ва гъамци дупну, Дугъан нефес хътубтІу.

⁴⁷Гъаму гъябкъю эскрарин юзбашийи, Аллагъдин ад за дапІ-ну, гъапи:

– Дугъриданна, гъаму Кас марщир вуйиштІан!

⁴⁸Гъаму тамашайиз лигуз уч духънайидар, душвахъ гъабшиб дябкъну, чпин мухрар убччвур, алдагъуру.

⁴⁹Иса аьгъюкъандар вари ва Дугъахъди гъахъи Галилей улкейианмина гъафи дишагълийир, ярхлаанси дийигъну, мидиз лигурайи.

⁵⁰Гъадму арайиъ Юсуф кІуру сар гъяни ва гъякълу вуйи, заан диванханайин иштиракчи, ⁵¹дидин къарарихъди рази дарши кас гъюру. Думу Аллагъдин Паччагъвализ ккилигурайи Ягъудия улкейиин Аримафей кІуру шагъриан вуйи. ⁵²Пилатдихъна душну, дугъу Исайин беден чахъна тувуб тІалаб гъаПинийи. ⁵³Дугъу Исайин беден хачракан кадабгъну, иригъян гъибиржну, гъарзуъ дапІ-найи ва гъелелиг фужкІа кивнадру накъвдиъ ивру.

⁵⁴Жвуми йигъ вуйи, султ йигъ улубкъуз багахъ шулайи. ⁵⁵Исайихъди Галилей улкейиан гъафи дишагълийирра, накъвдихъна дуфну, Исайин беден фици ивнаш, лигуру. ⁵⁶Хъасин хулариз хътаку, дурари ищи ниъ хъайи аьтрарна ягъар гъязур гъаПу, хъа султ йигъан, Къанундиъ улупнайиганси, дурар фаракъат гъахъи.



24 ¹Чпи гъязур даІнайи аьтрин ниь хъайи ягъарра хъади, элгъет йигъан, ахсрарихъди, гъадму дишагълийир хъана накъвдихъна гъягъюру. ²Хъа дурариз майит айи хъарахъ гъипнайи гъван гъидипнади рябкъюру, ³накъвдизди учІвиган, дурариз Агъа Исайин беден гъибихъундар. ⁴Дурари, мид'ин мюгътал духъну, фикрар апІури имиди, сабпну дурарин улихъна вацІрацІар апІру палтар али къюр жви ачмиш шулу. ⁵Дурари гучІбаан ис алахъдариз кІуру:

– Учву чІвир гъачІидарин арайиь гъаз агурачва? ⁶Думу мушваь адар. Думу чІиви гъахъну. Дугъу, гъеле Галилей уьлкейиь имиди фици гъапнийиш, кІваин апІнай: ⁷«Инсаниятдин Бай гунагъкрарин хилиз тувди, дариз зигиди, хъа шубудпи йигъан чІиви хъиди». ⁸Гъадмуган Исайин му гафар дурарин кІваина гъафи.

⁹⁻¹⁰Къяляхъ хътаку дишагълийири (мурарин арайиь Магдалайиан вуйи Мар'ям, Югъанна, Якъубдин дада Мар'ям ва дурарихъди хъади гъаши жарадарра айи) мидкан йицІисар ученикдиз ва миди вуйидариз хабар дебккру. ¹¹Ученикари, му гафар ичІидарси гъисаб дапІну, дурарихъ хъугъундайи. ¹²Хъа Петр гъуджвну, жаргъну накъвдихъна гъушу ва душваь ис алахъну гъилигуриз кафнартІан гъяркъюндар ва, мид'ин мюгътал духъну, къяляхъ хътаку.

¹³Гъадму йигъан ученикарикан къюр Ерусалимдихъан къюб сяьтнан рякъюн манзилнаь айи Эммаус кІуру гъулаз гъягъюрайи. ¹⁴Дурарра Исайиин улукъу гъядисйирикан улхурайи. ¹⁵Чиб-чпихъди улхури фикрар апІурайи вахтна, багахъ духъну, Исара дурарихъди гъягъюз хъюгъю. ¹⁶Чпин улар йитІнайиси, дурариз Иса аьгъю гъахъундар.

¹⁷Дугъу дурарихъан гъерху:

– Учву, рякъди фтикан улхурачва?

Дурар пашманди дийигъу. ¹⁸Дурарикан Клеоп кІуру сари Дугъаз жаваб туву:

– Му йигъари Ерусалимдиь гъабшиб душваз гъафидарикан сар Уву вува аьгъдрур, дарин!

¹⁹Исайи дурариз гъапи:

– Фтикан?

Дурари Исайиз кІуру:



– Аллагъдин ва вари халкъдин улихъ, ляхнариъ ва гафнаъ къувватлу пайгъамбар вуйи Назаретдин Исайикан. ²⁰ Думу жугъ-дарин маллийрина гьюкумдрари тахсиркар дапІну, хачрак карснудариз зигуз гьитну. ²¹ Хъа учу, Думу Израилин халкъ азад АпІрур ву кІури, умуд апІурайча, хъа гъамус, магъа шубуд йигъ ву гъамциб гъядиса дубхъну. ²² Хъа гъи ич дишагълийирикан сакъюдари учу мюгътал гъапІну: дурад гъачІнин ухди Исайин накъвдихъна гъушиган, ²³ дурадиз Дугъан беден гъибихъундар ва хъадакну гъафидари, Думу чІиви гъахъну кІури, хабар дебккрайи, гъагина гъафи малайикарра гъяркъюнчуз кІури, ктибтура. ²⁴ Ичдарикан сакъюдар накъвдихъна гъушиган, дурадизра гъадму дишагълийиригъяркъдар гъяркъну, амма Дугъан беден гъябкъюндар.

²⁵ Гъадмуган Исайи дурадиз гъапи:

– Агъ, пайгъамбарри гъапидарихъ хътругъру ахмакъар ва кІван кагъалсузар! ²⁶ Месигъди гъацдар аъзабар гъизигъантІан, Думу Чан гъяйбатнаъ учІвидар, дупнадаринхъа?

²⁷ Хъасин Исайи, Мусайилан ккебгъну, вари пайгъамбарри Чакан Гирами китабарихъ дидикІнайидарин гъякънаан дурад гъаври тІаъру.

²⁸ Дурад чпи гъягъюрайи гъулаз багахъ гъашиган, Исайи Чаз дилинтина гъягъюз ккунди айиганси улупури гъахъну. ²⁹ Хъа дурадиз Дугъаз гъапи:

– Учухъди дерг, йигъ хъяхъ шула.

Исара гъадму гъулаъ дурадихъди гъузру.

³⁰ Дурадихъди суфрайихъ гъюн йивну дъйнайиган, Исайи, уъл гъадабгъну, Аллагъдиз баркаллагъ дупну, гъудубтІуру ва дурадиз пай апІуру. ³¹ Гъадмуган дурадин улар ачмиш шулу ва дурадиз Думу Иса вуйиб агъю шулу, хъа Думу дурадин улариккан дургру.

³² Хъа дуради чпи-чпиз кІуру:

– Дугъу рякъюъди ухухъди улхруган ва Гирами китабарихъ дибикІнайибдин гъаврикк ккаъруган, ихъ юкІвар ургури гъахъундайинхъа?

³³ Гъадму сьаът гъудужвну, дурад Ерусалимдиз хътакуру ва йицІисар вакиларна имбудар сатІиди ади дихъуру. ³⁴ Дуради: «Агъа дугъриданра чІиви гъахъну ва Симондиз ачмиш гъахъну», кІурайи. ³⁵ Хъа мурадизра, рякъюъ чпиин улуркъдар ва, уъл гъудубтІуруган, чпиз Думу фици агъю гъахънуш, ктитуру.



³⁶ Мурар мидкан улхури имиди, Иса Учв дурарин арайиъ ачмиш шулу ва Дугъу: «Учвуз мясляаът ибшри!» кІуру. ³⁷ Дурари, аъжайиб духъну ва гучІ кабхъну, чпиз рюгъ рябкъюра пну, хиял гъапІу. ³⁸ Хъа Исайи дурариз гъапи:

– Гъаз аъжайиб духъначва ва дицдар хиялар ичв юкІвариъ гъаз учІвра? ³⁹ Йиз хиларизна ликариз лигай: Му Узу вуза, хил кучри ва лигури Узу ахтармиш апІнай, рюгъ жан хъайиб ва кІурбар айиб шулдар.

⁴⁰ Гъамци дупну, Исайи дурариз чан хилар ва ликар улупуру. ⁴¹ Хъа дурар шадвалиан мегъел хътругъри ва мюгътал шули айиган, Дугъу дурариз гъапи:

– Мушваъ фициб-вушра ипІруб аничв?

⁴² Дурари Исайихъна гъубжу балугъин пай гъачІабккуру. ⁴³ Исайи, дурариз рябкъюри, ипІуру ⁴⁴ ва кІуру:

– Узу учвухъди хъимиди, учвуз гъаписи, Узкан Мусайин къанундиъ, Пайгъамбрарин китабдиъ ва гъацира Мяълийирин китабдиъ дибикІнайиси, Йиз кІул’ина гъюз ккайидар вари тамам духъну ккундийи.

⁴⁵ Гъадмуган Дугъу Гирами китабариди дибикІнайибдин гъаври ахъбан бадали, дурарин фагъум ачмиш апІуру. ⁴⁶ Хъасин дурариз гъапи:

– Гирами китабариди дибикІнаки, Месигъ аъзабарикк ккуркъди ва, дукІну, шубудпи йигъан чІиви хъиди ⁴⁷ ва, вардари чпин гунгъар гардандиди дисруси, Аллагъди чпилан хил алдабгъруси, Ерусалимдилан ккебгъну варишвариъ Йиз ччвурнахъан Ужувлан хабар рабгъиди. ⁴⁸ Магъа гъаци хъузра гъабшибдин учву шагъидар вучва. ⁴⁹ Хъа Узу Йиз Адашди учвуз тувурза дупнайиб гъамус тувдизачвуз. Учву, аършариан учвухъна къувват рубкъайиз, Ерусалим шагъриъ гъузай.

⁵⁰ Хъасин Исайи дурар шагъриан адаъну, Вифанияйихънакъан хъади гъюру ва, Чан хилар за дапІну, дурариз ужувлар ккун апІуру. ⁵¹ Дурариз ужувлар ккун апІури айи арайиъ, Иса, ученикарихъан гъудучІури, завуз за шулу. ⁵² Дурари, жилиина ахъну, Дугъаз икрам апІуру, хъасин зурба шадвалиинди Ерусалимдиз хътакуру ⁵³ ва, гъаммишан Аллагъдин ад за апІури, Аллагъдин хулаъ гъузру.



ЮГЪАНДИ КТИБТУ УЖУВЛАН ХАБАР

Ухди вахтарихъанмина гъисаб аИурайиси, юкъубни «Ужувлан хабар» Аллагъдин Рюгънан кюмекдиинди Югъандин хилари-лантина, Иса Месигъ дукІну чІиви гъахъихъанмина 50 йискъан улдубчІвган, учв Эфес шагъриъ яшамиш шулайи вахтари гъибикІуб ву. Маттаси Югъанра, Иса Палестинайин жилариин Аллагъдин ляхнар аИури лиураи вахтнахъанмина хъюгъну, Гъадгъахъди ученикди гъуллугънаъ гъахъну. Имбуну шубрид «Ужувлан хабрариъ» адрубдикан ктибтуб ва хъугърударин хилиз динариз къаршу ижми яракъ вуди ишетмиш аИуб – магъа муну Ужувлан хабарнан улихъ хъайи месела. Китабдин сифте кІулариан Иса неинки гунагъ ктру аьдати адми, хъа вари дюн'я халкъ гъаИу Аллагъ вуйивалра аьгъю шула. Дюн'яйиз Акв, Гъякъвал, дугъри Марччлихъан, Уьмур, Хураг, уьмур Гуврур – му вари Иса вуйивал ухъуз лап ачухъди аьгъю шулахъуз. Му Хабарнаан рябкъюрариси, Иса, неинки Чан тереф гъибисурихъна, хъа гъацира жарарихънара фукъан дикъатлу вуйкІан! Му Ужувлан хабарнан метлебнакан Гирами Рюгъну Чав Югъандин кьалмиинди гъамци кІура: «Аммаки гъаму вари дибикІнайиб, учву Иса Месигъ вуйибдихъ, Думу Аллагъдин Бай вуйибдихъ хъугъри пну ва Дугъахъ хъугъбиинди учвуз зат ккудудубкІру уьмур хъпан бадали дибикІнайиб ву» (20:31).



Месигь гъювал

1 ¹Сифте Гаф айи, Гаф Аллагъдихь хъайи, Гаф Аллагъ вуйи. ²Думу сифте Аллагъдихь хъайи. ³Вари Гъадгъуланмина гъабхъну ва, Думу дарди, арайиз дуфнайибдик, фукIара арайиз гъафундар. ⁴Уьмур Гъадгъаь а, ва гъадму уьмур инсаниятдиз акв ву. ⁵Аквну мучIушнаь акв тувру ва мучIушнахъан акв ккабгъуз шулдар.

⁶Аллагъди Ягъ'я кIуру ччвур али адми гъаьру. ⁷Думу Акв улупуз, Акв Месигь вуди, Гъадгъулантина вари хъугъбан бадали, гъаур вуйи. ⁸Думу учв Акв дайи, амма Аквнан гъякънаан шагъидвал апIуз гъаьнайир вуйи. ⁹Гъякъикъи Аквну му дюн'яйиз гъюру гъарсар касдиз агъювалар тувру. ¹⁰Думу, Чав арайиз гъабхи му дюн'яйиз гъафну, хъа му дюн'яйиндариз Думу къабул гъахъундар. ¹¹Думу жвувандарихъна гъафну, хъа жвувандари Думу гъясбикк гъапIундар. ¹²Учв къабул гъапIдариз ва Чан ччвур дибисну хъугъдариз Дугъу дурар Аллагъдин веледар хъувал багъиш гъапIну. ¹³Дурар инсанарин ниятариинди, ясана адмийириз ккун гъабшиган бабкан шлудар дар. Думу веледар Аллагъдихъан ву.

¹⁴Гаф Инсандиз илтIикIуру ва ухъухъди яшамиш шулу. Ухъуз Дугъан Аллагъвалин зурбавал ва къувват гъякъкъюнхъуз, масанвали ва гъякъвали ацIнайидар – Дугъаз дурар, Адашдихь хъайи сар Бай вуди хъпаз гъурукъну. ¹⁵Дугъкан адмийириз Ягъ'яйи хабар дебккру: «Магъа Думу узу учвуз кIурайир: „Думу, йиз къяляхъди Гъюрайир, узутIан заан ву, гъаз гъапиш Думу узу хъайиз айир ву“». ¹⁶Дугъан абцIнайи ужувлиинди ухъуз ужувлахъди уж'вал гъабхъунхъуз. ¹⁷Аллагъди ухъуз Къанун Мусайилантина тувну, хъа ужувларна гъякъвал Месигь Исайиланмина гъафидар ву. ¹⁸Зат саризра Аллагъ гъяркъюндар, Думу ухъуз анжагъ Аллагъди, хъайина-хътру сар Бали, гъарган Чан Адашдихъди хъайири, ачмиш гъапIну.

Исайикан Ягъ'яйин шагъидвал

¹⁹Магъа Ягъ'яйин шагъидвал. Жугъдари Ягъ'яйихъан, уву фуж вува, кIури, гъерхуз Ерусалимдиан чпин маллийр ва левитар гъаиган, ²⁰Ягъ'яйи дурариз ачухъди жаваб тувру: «Месигь Узу дарза».



²¹ – Хъа дици вуш, уву фуж вува? – гьерхру дурари. Уву Ил’яс вуна?

– Ваъ.

– Уву пайгъамбар вуна?

– Ваъ.

²² – Хъа уву фуж вува? – давам апІуру гьерхувал дурари. – Учу гъадариз учу жаваб тувну ккунду. Уву фуж вуди гъисаб апІурава?

²³ – Узу, Ишая пайгъамбри гъапиганси: «„Агъайиз рякъ диш апІинай!“ кІури, ичІи чулиѳ атІабгу дих вуза».

²⁴ Гъадмуган фарисйири гъаънайидари ²⁵ Ягъ’яйихъан гьерхру: «Хъа уву я Месигъ, я Ил’яс, ясана пайгъамбар даруган, уву халкъ гъаз штуан апІурава?»

²⁶ – Узу учву штуан апІураза, – кІури, Ягъ’яйи дурариз жаваб тувру, – хъа ичв арайиѳ Адми а. Думу учвуз аѳгъдарчвуз. ²⁷ Думу узутІан къанди гъюрашра, узу Дугъан шаламарин гъахмйир гъадарчузкъан лайиѳ дарза.

²⁸ Му вари Ягъ’яйи халкъ штуан апІури гъаши Ярдан нирин тмуну гъирагъдих хъайи Вифания кІурушваѳ гъабхънийи. ²⁹ Хъайигъан Ягъ’яйиз чахъинди гъюрайи Иса рякъюру ва кІуру: «Магъа, дюн’яйин гунгъар Чаина гъадагъуз ккайи Аллагъдин Агълиж гъюра. ³⁰ Думу узу Чакан: „Думу йиз къяляхъди Гъюрайир узутІан заан ву, гъаз гъапиш Думу узу шайиз Айир ву“, – Гъапир ву. ³¹ Думу фуж вуш, узузра аѳгъдайзуз, амма узу, Месигъ Израилиз аѳгъю ишри пну, халкъ штуан апІуз дуфнайир вуза».

³² Ягъ’яйи гъацира гъапи: «Узузра Думу Месигъ вуйиб аѳгъдайзуз, хъа штуан апІуз узу Гъаури гъапунзуз: ³³ „Шлиина-вуш Гирами Рюгъ ис шули рякъдивуз ва Гъадгъуин гъузди. Ари Гъадмунур хъиди Гирами Рюгънахъди адмийир цІийи Алаѳрур“. Узуз гъаци рябкъюзра гъябкъюнзуз:

Гирами Рюгъ луф жорейиинди Гъадгъуина аѳршариан гъафнийи. ³⁴ Магъа узу адмийирин улихъ шагъидвал апІураза: Ари Гъадму ву Аллагъдин Бай».

Исайин сарпи ученик

³⁵ Хъайигъанра Ягъ’я, чан къюр ученикра хъади, гъадушв’ин алди шулу. ³⁶ Багъхъантина гъярайи Иса дяркъну, Ягъ’яйи кІуру:

– Лигай, магъа Аллагъдин Агълиж!



³⁷ Дугъан му гафар гъеерхъу ученикар Исайин къяляхъди гъягъюру.

³⁸ Иса къяляхъинди илтІикІуру ва, дурар дяркъну, гъерхру:

– Фу ккундучвуз?

– Я Рабби! (Му илтІибкІиган «Мялим» кІуру гаф ву.) Уву наан яшамиш шулава? – пну гъерхру дурари Исайихъан.

³⁹ – Узухъди гъачай, ва учвуз рябкъидичвуз, – гъапи Исайи. Дурар Исайихъди гъягъюру. Думу яшамиш шулайишв дябкъну, дурар хябяхъдиз Гъадгъахъ гъузру. Сяаьт юкъбарихъна вуйи.

⁴⁰ Ягъ’яйин гафарихъ хъебехъну Исайихъди гъушу къюрикан сариз Андрей кІуйи, думу, чаз Петр кІури шлу Симондин чве вуйи. ⁴¹ Дугъу, гъадму сяаьт чан чве Симон дагну, дугъаз кІуру:

– Учуз Месигъ гъидихъунчуз! (Му илтІибкІиган «Христос» – «Аллагъдихъан вуйир» кІуру гаф ву.)

⁴² Андреи думу Исайихъна хъади гъюру. Иса дугъаз дикъатлуди лигуру ва кІуру:

– Уву Югъаннайин бай Симон вува. Увуз Кифа, яна Петр кІуру хъиди. (Жугъуд чІалниинди «Кифа» ва грек чІалниинди «Петрос» «Гъван» кІуру гаф ву.)

⁴³ Хъайигъан Исайи Галилей уълкейиз гъягъюз къаст апІуру. Дугъаз Филип алахъуру:

– Узухъди гъач! – кІуру дугъаз Исайи.

⁴⁴ Филипра Вифсайдаийан – Андрейинна Петрин гъахи шагъриан – вуйи. ⁴⁵ Филипди Нафанаил агуру ва кІуру:

– Учуз, Мусайи чан Къанундиъ шликан дибикІнаш ва пайгъамбарира шликан дибикІнаш, Гъадму гъидихъунчуз. Думу Назарет шагъриан Юсуфдин бай Иса ву.

⁴⁶ – Назаретдиан? Назаретдиан фукІа ужуб удубчІвур кІурана? – наразиди кІуру Нафанаили.

– Гъач гъягъюхъа, ва уву лигара, – кІуру дугъаз Филипди.

⁴⁷ Чахъна гъюрайи Нафанаил гъяркъиган, Исайи дугъкан гъамци кІуру:

– Магъа, затра кучІал ва цІарувал ктру, чан дугъри израилжви.

⁴⁸ – Увуз узу наънан агъявуз? – гъерхру Нафанаили.

– Узкан увуз Филипди ктибтайиз улихъна Узуз уву инжирин гъарикк гъяркъюнчуз, – пну, жаваб туву дугъаз Исайи.



⁴⁹ – Агъа! Уву Аллагъдин Бай вува – Израилин Паччагъ! – гевесниинди гъапи Нафанаили.

⁵⁰ – Уву Узухъ гъаддиз хъугъунва, Узуз уву инжирин гъарикк гъяркъюнзуз гъапну кІури? Хъа увуз мутІан бегъем артухъ аьла-матар рякъидивуз.

⁵¹ – Исайи давам апІуру:

– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: учвуз завар гъатІарщури ва Аллагъдин малайикар Инсаниятдин Бал’ина ис-за фици шулуш, рякъидичвуз.

Кана шагъриъ сумчир

2 ¹Къюд йигълан Галилей уълкейин Кана шагъриъ сумчир шулу. Душваъ Исайин дадара айи. ²Сумчриз Исайиз ва Дугъан ученикаризра теклиф вуйи.

³Хялари вари чяхир гъубхъиган, Исайин дадаи Дугъаз кІуру:

– Мурарин чяхир имдар.

⁴– Уву гъаз кІурава Узуз дици? – жаваб тувру дугъаз Исайи. – Йиз вахт мегъел улубкънадар.

⁵– Дугъу фици гъапиш, гъаци апІинай, – гъапи Исайин дада-йи кюмекчйириз.

⁶Гъадушвахъ жугъдари чпин диндихъди жикІувалариз ишлет-миш апІури шлу йирхъуб гъвандин латар хъайи, дурарикан гъа-рубдиъ къюб-шубуб гаргун шид гъябгъуйи.

⁷– Латар штухъди ацІай, – кІуру Исайи кюмекчйириз. Дура-рира латар даргариккнакъан штухъди ацІуру.

⁸– Гъамус сацІиб шид удубзну, мярака кІули гъабхрурихъна гъайибхай, – гъапи Исайи.

⁹Мярака кІули гъабхрури чяхриз илтІибкІнаи штук ниъ капІуру. Дугъаз чяхир гъаІруб-вуш аьгъдаи, хъа кюмекчйириз аьгъайи. ¹⁰Мярака гъабхрури, жамраз дих дапІну, кІуру:

– Адмийири хялариз сифте ужуб чяхир гъивру, хъасин вари пиян гъашиган, чІуруб хуру. Хъа уву ужубсиб чяхир гъамусдиз гъаз гъибтнава?

¹¹Му Исайи Галилей уълкейиъ айи Канайиъ улупу аьлама-тарикан сабпи аьламаат вуйи. Гъамдиинди Дугъу Чан зурбавал улупнийи ва Дугъан ученикар Дугъахъ хъугънийи.



¹² Гьамдихъан Иса Кафернагъум шагъриз гъягъюру. Дугъахъди Чан дада, чъйир ва ученикарра хъайи. Дурарин душваъ сякъюдар йигъар шулу.

¹³ Жугъдарин Пасхайин машквар багахъ шулайиган, Иса Ерусалим шагъриз гъягъюру. ¹⁴ Душваъ Аллагъдин хулан гъяятдиъ учИвиган, Дугъаз малар, марччар ва луфар масу туврайидар ва пулар гъюдохрударра рякъюру.

¹⁵ Исайи, тIурнарикан гъирмаж дапIну, дурар вари гъадушв'ан чпин малар-марччарра хъади утIурккуру, пул гъюдохрударин пулар даргъюру ва устлар ккитIикIуру. ¹⁶ Дугъу луфар масу туврайидариз гъапи:

– Мурар милин дургин апIинай! Йиз Адашдин хал базариз миилтIибкIанай!

¹⁷ Гъаму вари гъабхъиган, Исайин ученикарин Гирами китабарик дидикIнаи гъамцдар гафар кIваина гъюру: «Яв Хулахъна вуйи ккунивали Узу цIаси ургиди».

¹⁸ Мушв'ин жугъдарин гъюкумдрар гъедергуру.

– Увуз гъамцдар апIуз ихтияр айивал фициб аьламатниинди улупидива? – гъерхру дурари.

¹⁹ – Му Аллагъдиз ккарагру хал учву дабгъай, хъа Узу думу шубуд йигъан айтI дивурза, – дурариз жаваб вуди гъапи Исайи.

²⁰ – Му Аллагъдин хал диври инсанар ягъчIвурна йирхъуд йисан гъилихну, хъа Уву шубуд йигъан дивдина?! – гъапи жугъдари.

²¹ Исайи Аллагъдин хулкан улхурайиб Чан бедендикан кIурайивал вуйи. ²² Иса, дукIну, шубудпи йигъан чIиви гъашиган, Дугъу гъамдикан дупнайи гафар Дугъан ученикарин кIваина гъафнийи, ва дурар Гирами китабарихъ ва Исайихъ хъугънийи.

²³ Иса Ерусалимдиъ Пасхайин машквраъ аьи вахтна, Дугъу улупу аьламатар дяркъну, гизафдар Дугъахъ хъугънийи. ²⁴ Хъа Учв, Иса, саринна ихтибарнаъ учIвдаи, гъаз гъапиш Дугъаз инсанар ужуди аьгъайи.

²⁵ Исайиз адмийирин хасиятарикан шли-вуш ктитувал лазим дайи, фицики Дугъаз гъарсар касдин кIваъ айиб аьгъайи.



Иса ва Никодим

3 ¹Фарисйирин арайиь жугьдарин гьакимарикан сар Никодим кІурур айи.

²Йишвну Исайихьна дүфну, дугьу кІуру:

– Мялим! Учүз уву Аллагьдихьан дүфнайи Мялим вуйиб агьгячүз, фицики Уву апІрусдар аьламатар, эгер Аллагь Увухьди хьтайиш, сарихьанра апІүз даршлийи.

³Исайи дугьаз жаваб вуди кІуру:

– Гьакьлу вуйи гьакь кІуразавуз: анжагь учв цІийикІултІан бабкан гьаширихьантІан Аллагьдин Паччагьлугьдиь учІвүз хьибдар.

⁴– Ахью адмийихьан хьана бабкан хьүз фици шулухьа? Думу, сабансана чан дадайин фуниь учІвну, хьана бабкан даршулда? – кІуру Дугьаз Никодимди.

⁵Исайи дугьаз жаваб туву:

– Гьакьлу вуйи гьакь кІуразавуз: фуж штуан ва Гирами Рюгьнахьан цІийикІултІан бабкан дархьиш, дицирихьан Аллагьдин Паччагьлугьдиь учІвүз хьибдар. ⁶Бедендикан бабкан шлуб беден ву. Анжагь Гирами Рюгьнакан рюгьтІан бабкан шулдар. ⁷Узу увуз: учву цІийикІултІан бабкан духьну ккунду, гьапну кІури, мюгьтал махьанай. ⁸МикІ ккунишвахьинди хьивру. Увүз дидин сес ебхьурувүз, хьа думу наанди ва наьнан хьивраш, агьгю шулдарвүз. Гирами Рюгьнакан бабкан гьаширра, ари гьаци ву.

⁹– Дици фици хьүз мумкин ву? – пну, гьерху Никодимди.

¹⁰– Уву Израилин мялим вуди, гьамцдар шей'арикан агьгьдарнуз? – жаваб тувру дугьаз Исайи. – ¹¹Гьакьлу вуйи гьакь кІуразавуз: Учү кІурача Учүз агьгьюбдиан ва шагьидвал апІурача гьябкьюбдикан. Хьа учву Учү шагьидвал апІурайибдихь хьугьрадарчва. ¹²Эгер Узу учвүз му дюн'яйинубдикан кІурайиган учву хьугьрадарш, хьа аьршаринубдикан гьапиш, фици хьугьдичвахьа? ¹³Гьич саркьана аьршариз за гьахьундар, гьадушв'ан жилиина ГьафиртІан – Инсаниятдин БайтІан гьайри. ¹⁴ИчІи чюлиь Мусайи фици битІ ягьалди гакІвлик кибтІну дебккнуш, гьаци Инсаниятдин Байра хамхрик карсну хьиди, ¹⁵Дугьахь хьугьу гьарсариз зат ккудудубкІру уьмур хьпан бадали. ¹⁶Аллагьдиз дюн'я гьаци ккун гьабхьнуки, Дугьу Чан айи-адру сар багьри



Бай, Дугъахъ хъугъну, гъарсар кас дукІну даришри, хъа зат кку-
дудубкІру уьмур ибшри пну, гъаьну гъурбан гъапІну. ¹⁷ Аллагъди
Чан Бай дюн'яйиз, дидин диван апІуз ваь, хъа Гъадгъулантина
дюн'я дюбхну хъуз гъаьну. ¹⁸ Дугъахъ хъугънайирин диван апІи-
дар, хъа фуж Дугъахъ хъугъундарш, сарун диван гъапІу мисал ву,
гъаз гъапиш думу Аллагъдин багъри Балихъ хъугъундар. ¹⁹ Диван
апІувал гъаддиь аки, дюн'яйиз акв гъафну, хъа адмийириз акв-
тІан мучІушин артухъди ккун гъабхъну, гъаз гъапиш дурарин
ляхнарра чІурудар ву. ²⁰ Фицики чІуруб апІурайи гъарсар касдиз
акв даккун шулу ва, чан чІуру ляхнар ашкар даришри пну, думу
аквнахъна гъягъюрдар. ²¹ Хъа гъякъвалиинди апІурр, чан ляхнар
ашкарди хъуз, аквнахъна гъягъюру, гъаз гъапиш дугъан дурар
Аллагъдиьди дапІнайидар ву.

Иса ва штуан апІру Ягъ 'я

²² Мидхъантина Иса, Чан ученикарра хъади, Ягъудия уьлкейин
ругариина гъюру ва, душваь гъадрихъди яшамиш шули, дурар
штуан апІури гъахъну. ²³ Гъадму вахтна Ягъ'яра Салим кІуру-
швахъ хъайи Энондиь адмийир штуан апІури шулу, гъаз гъапиш
душваь шид гизаф айи ва дина штуан хъуз хайлин халкъ гъюри
гъахъну. ²⁴ Му Ягъ'я дустагъдиь итайиз гъабхъиб вуйи.

²⁵ Гъадмуган Ягъ'яйин ученикарикан сакъюдари жугъдарихъди
штуан хъпан гъякънаан гъюжат ккебгъру, ²⁶ ва дурари Ягъ'яйихъ-
на дуфну гъерхру:

– Мялим, кІваинди иминуз, увухъди Ярдан нирин тмуну гъи-
рагъдихъ гъуркъу, уву Чакан ктибту Гъадму Кас? Магъа, Дугъу
адмийир штуан апІура ва Дугъахъна вари гъюра!

²⁷ – Адмийихъан анжагъ чаз аьршариан улупубтІан апІуз дар-
шул, – пну, жаваб тувру Ягъ'яйи. – ²⁸ Узу учвуз: „Узу Месигъ дар-
за, хъа узу Аллагъди Дугъаз рякъ ккабалгуз гъаьнайир вуза“, –
гъапибдин шагъидар вучва. ²⁹ Швушв анжагъ швушв хурайириз
ву, хъа дугъахъ хъебехъну, дугъу гъапиб апІурайир швушв хура-
йирин дуст ву. Швушв хурайирин дих кубкІиган, шад шулу: узу-
ра гъаци шадвали ацІназу. ³⁰ Фицики Дугъан ад машгъур ва ахю
дубхъну ккунду, хъа йизуб – цІиб шула ва аьхирихъна гъюра.



Заълан Гъафир

³¹ Аършариан Гъафир гъаму дюн'яйиин алидартІан зина ву, хъа му дюн'яйиин алидар гъаму дюн'яйиндартІан дар, ва дураp му дюн'яйиин ляхнарикантиан улхурира шулдар. Аършариан Гъафир варитІан заан ву.

³² Дугъу Чаз гъеобхъубдикан ва гъябкъюбдикан кІура, аммаки адмийири Дугъан шагъидвал къабул апІурадар. ³³ Дугъан гафар къабул апІурайир гъякъ Аллагъ вуйивалихъ хъугъра. ³⁴ Фицики Аллагъди Гъаънайир Аллагъдин гафариинди улхура, гъаз гъапиш Аллагъди Дугъаз бегъем Гирами Рюгъ тувна.

³⁵ Адашдиз Чан Бай масанди ву ва гъаддиз варибдиин гъюкум Дугъан хилиз тувна. ³⁶ Аллагъдин Балихъ хъугънайириз зат ккудудубкІру уьмур хъибди, хъа Дугъахъ хъругъуриз дициб уьмур рябкъидар ва дицириин гъаммишандиз Аллагъдин хъял хъибди.

Иса ва

Самарияйиан вуйи дишагъли

4 ¹⁻³ Фарисейириз Ягъ'яйизтІан Исайиз артухъди ученикар ва штуан хъуз гъюрудар айибдикан абгъю шулу. Гъякъикъатдиъ адмийир Исайи Чав ваъ, хъа Дугъан ученикари штуан апІури гъахъну. Мидкан абгъю гъабшиган, Ягъудия улке гъибтну, Агъа хъана Галилей улкейиз гъягъюру. ⁴ Дугъан рякъ Самария юрднаантина вуйи. ⁵ Ва магъа Иса Самарияйиъ айи Сихар кІуру шагъриз гъюру. Думу шагъур Якъубди чан Юсуф кІуру бализ бахиш гъапІу хутІлин багахъ хъайи. ⁶ Душваъ Якъубдин гъуйи айи. Рякъюъ эргу Иса гъадму гъуйдихъ деъру. Вахт лисухъна вуйи. ⁷ Дина штуз Самарияйиан сар дишагъли гъюру.

– Узуз убхъруб чава, – кІуру дугъаз Исайи.

⁸ Дугъан ученикар шагъриз ипІруб гъадабгъуз душнайи.

⁹ – Уву, жугъудри узхъан, Самарияйиан вуйирихъан, убхъуз ужуб фици ча кІурава? – гъерху Дугъхъан жаваб вуди дишагълиийи. Фицики жугъдар самариялуйирихъди албагну адайи.

¹⁰ Исайи жаваб туву:

– Эгер увуз, Аллагъди адмийириз фу тувруш, абгъяйиш ва, «Узуз убхъруб чава» КІурайир Фуж вуш, абгъяйиш, уву Узхъан шид ккун апІидийва ва Узу увуз чІиви шид тувдийза.



¹¹ – Я ахю кас! – кІуру Дугъаз дишагълийи, – Увухъ гъич бедрекъан хъадарвухъ, хъа гъуйи деринуб ву. Хъа Уву дициб шид наънан гъадабгъидийва? ¹² Уву учуз му гъуйи туву ва дид’-ан чавра, чан баярина мал-къарайира шид убхъури гъаши ич аба ЯкъубтІан заанур вунахъа?

¹³ Исайи жаваб тувру:

– Му шид убхъру гъарсар касдиз цІиб арайилан хъанара убхъуз ккун хъибди. ¹⁴ Хъа узу шид тувну гъубхъур сану гъич зат харгидар. Гъаз гъапиш Узу дугъаз туву шид зат ккудудубкІру уьмур тувру яшайишдин булагъдиз илтІибкІиди.

¹⁵ – Я ахю кас! – кІуру Дугъаз дишагълийи, – Узуз сарун зат-ра шид ккун даршлуганси ва мина дидиз дяргъруганси гъадму шид чава!

¹⁶ Душну яв жилирра гъамина хъади гъач, – кІуру Исайи.

¹⁷ – Узухъ жилир хътарзухъ, – гъапи дишагълийи.

– Уву, жилир хътарзухъ кІури, дюзди гъапива, – кІуру Исайи дугъаз. – ¹⁸ Фицики уву хъуб ражари швувахъ гъахъунва, хъа гъамусьяатди увухъ хъайир яв жилир дар. Уву дюз гъапунва.

¹⁹ – Я ахю кас! – кІуру Дугъаз дишагълийи, – Уву пайгъамбар вуди рякъюразуз. ²⁰ Ич абйир гъатму дагъдиина икрамназ гъюри гъахъну, хъа учву, жугъдари, кІурачва, икрам апІуз анжагъ ЕрусалимдизтІан душну ккундар.

²¹ Исайи дугъаз кІуру:

– Хъугъ Узухъ, дишагъли, гъамус учву я му дагъдиин, я Ерусалимдиъ ихъ Адашдиз икрам апІидарчва – гъациб вахт улубкъура. ²² Учвуз, самариялуйириз, учву фтиз икрам апІурашра, аьгъдарчвуз. Хъа учуз, жугъдариз, учу фтиз икрам апІураш, аьгъячуз, фицики уьрхювал жугъдарихъанмина гъибди. ²³ Хъа гъациб вахт улубкъидики, ва думу улубкъузра улубкъна, халис икрам апІрудари Адашдиз рюгънииндина гъякъвалиинди икрам апІиди. Ихъ Адаши, илагъки, гъамцдар икрам апІрудар агура. ²⁴ Аллагъ Рюгъ ву ва гъаддиз Дугъаз икрам апІрудари рюгънииндина гъякъвалиинди Дугъаз икрам дапІну ккунду.

²⁵ – Месигъ дуфну ккуниваликан узуз аьгъязуз, – гъапи дишагълийи. – Думу гъафиган, Дугъу учуз варибдикан ктибтиди.

²⁶ – Гъадму уву кІурайи Адми увухъди улхура. Узу вуза Месигъ, – кІуру Исайи.



²⁷ Гьадму арайиь Исайин ученикар гъюру ва, Дугъу дишагълийихъди гафар апІури дябкъну, дурар мюгътал шулу. Амма сарира Дугъхан, фу ккунди аш, вая дугъахъди гафар гъаз апІураш, гьерхундайи.

²⁸ Дишагълийи чан шид айи гвар гьибтну, шагъриз хъадакнун, адмийириз кІуру:

²⁹ – Узухъди гъачай ва узу йиз уьмриь гъапІу вари ляхнарикан ктиту Касдиз лигай. Мумкин ву Думу Месигъ хъузра?

³⁰ Дурар шагъриан удучІвну, Гъадгъахъна гъягъюру.

³¹ Хъа му вахтна ученикари Исайикан:

– Я Мялим, фукІа ипІина, – кІури, тІалаб апІурайи.

³² – Узухъ гъациб хураг хъазухъки! Дидкан учвуз аьгъю хъузра аьгъдарчвуз, – гъапи Дугъу.

³³ Гъадмуган ученикари чиб-чпихъан гьерхру: «Белки Дугъаз ипІруб шликІа гъабхнушул-гъа?»

³⁴ Исайи дурариз кІуру:

– Йиз хураг Узу Гъаурин ният тамам апІуб ва Дугъан ляхин ккудубкІуб вуйиз. ³⁵ ХутІил убзури, учву кІури шулчва: «Юкъуб вазсана – ва иганра хъубкъди». Хъа магъа Узу учвуз кІураза: улар арццай ва хутІлариз лигай – дурар ургуз хъуркъна. ³⁶ Убгурайири гъамустІанра чан гъякъи гъадабгъура ва зат ккудудубкІуру уьмриз бегьер уч апІура, гъубзурра ва гъубгурра – къюридра сабси шад хъпан бадали. ³⁷ «Сари убзуру, тмунури ккадабІуру» кІуру мисал гъамци вуйиган гъякъ ву. ³⁸ Узу гъаъразачву, учву убгбан бадали, учву зегъмет дизригушваз. Жарадари зегъмет гьизигну, хъа учву дурарин зегъметнан бегьер уч апІурачва.

³⁹ Му шагъриан вуйи самариялуйирикан гизафдар Исайихъ хъугъру, фицики му дишагълийи Дугъкан дурариз дупнайи: «Дугъу йиз уьмриь узу гъапІу вари ляхнарикан ктибтунзуз». ⁴⁰ Самариялуйири, Исайихъна дуфну, Думу чпихъ гъузуб тІалаб апІуру. Ва Думу дурарихъди къюд йигъан гъузру. ⁴¹ Исайи дурариз гъапІу ктитбариинди Дугъахъ хъанара гизафдар хъугънийи. ⁴² Дурари думу дишагълийиз кІуру: «Сифте учу Исайихъ яв гафариз дилигну хъугъунча. Хъа гъамус Дугъахъ учу ич-уч'инди хъебехъну хъугърача, ва аьгъячуз: Думу дугъриданра дюн'я уьрхру Месигъ ву».



Зурба гьулугъчийин бай сагъ апІуб

⁴³ Кьюд йигълан Иса, дилин удучІвну, Галилей уълкейиз гьагьору, ⁴⁴ фицики Дугъу Чав мидиз улихъна гьапнийи: «чан ватандиъ пайгъамбрин гьюрмат даршул». ⁴⁵ Галилейиз гьафиган, душван агълари Иса хуш'валиинди къабул апІуру, гьаз гьапиш Ерусалимдиз Пасхайин машквраз гьушиган, дурариз Дугъу гьапІкъандар вари дяркънайи, фицики дураара гьадму машквраъ айи.

⁴⁶ Иса хъана Чав шид чяхриз илтІибкІу Кана кІуру Галилей уълкейин шагъриз гьагьору. Гьадму вахтна Кафернагъум шагъриъ паччагъдин гьакимдрарикан сар яшамиш шулайи ва дугъан бай яманди ищурайи. ⁴⁷ Иса Ягъудия уълкейиан Галилейиз дуфнайибдикан деебхъну, думу Дугъахъна гьору ва, чан йикІру гьялнаъ айи бай сагъ апІуз Кафернагъумдиз гьач, кІури, Исайиз миннатар апІуру.

⁴⁸ – Учвкан саркъан, аьламатар ва аьжайиб лишнар дяркъкъан гагъди, хьугъуз ккайидар дарчва! – гьапи дугъаз Исайи.

⁴⁹ – Я аьхю кас! Йиз бай йикІайиз гьача! – кІури, паччагъдин гьакимдар Дугъаз хъана ккарагуру.

⁵⁰ – Хулаз гьарах, яв бай яшамиш шули гьузди, – кІуру Исайи. Ва му адми Исайин гафарихъ хьугъру ва рякъюъ учІвру. ⁵¹ Рякъюъ дугъаз чан гьуллугъчйир алахъуру ва дурари дугъаз: «Яв бай сагъ гьахъну», кІуру. ⁵² Дугъу дурарихъан: «Бализ филаси рягъят гьабхъну?» – пну, гьерхру. «Накъ лисхъан дугълан убцрушин алдабхъну», – гьапи дурари.

⁵³ Мушв'ин балин адашдиз, чан бай Исайи: «Яв бай яшамиш шули гьузди», гьапи вахтна сагъ гьашиб аьгью шулу, ва дугъан вари хуландар Исайихъ хьугънийи.

⁵⁴ Му Ягъудияйиан Галилейиз гьафихъан Исайи улупу къюбпи аьламат вуйи.

*Вифезда гьямамназ ккилигурайир
сагъ апІуб*

5 ¹ Дидхъан саб цІиб вахтналан жугъдарин машквар улубкъуру ва Иса Ерусалимдиз гьагьору.

² Ерусалимдиъ Марччарин латар кІурушвахъ, жугъуд чІалниинди «Вифезда» (Рягъимлувалин хал) кІуру саб кахъру



гьямам хъайи. Дидихъна элеркнайи гъвандин мурхълар ккудукънайи хъуб дегълиз гъюрайи. ³Гъадму хъубиб дегълизарра ацІну фалиж кайидар ва майифдар ади шуйи. Дурар, фила шид ккибикъуз хъюгъруш, гъаддиз ккилигури шуйи. ⁴Фицики Аллагъдин малайикди бязи вахтари, гъюри, шид ккибикъуйи ва, шид ккибикъхъан сифте вуди фуж учІвиш, гъадму, чак фициб уьзур кашра, сагъ шули гъахъну. ⁵Мушваъ сумчІурна миржид йисан иццурайи сар кас айи. ⁶Исайиз думу дахънади дяркъну ва хайлин вахтна иццурайиб агъяди, дугъхъан гьерхру:

– Сагъ хъуз ккундунуз?

⁷– Йиз ахюр, – жаваб туву иццурайири, – ккун даршулин. Аммаки, шид ккибикъубси, штук кучІвуз узуз кюмек апІру адми шуладар. Хъа узу кучІвуз хъюгъиган, узутІан ухди душвак жарар кучІвнади шула.

⁸– Гъудужвну, яв ахинра гъадабгъну, гъарах, – кІуру дугъаз Исайи. ⁹Ва думу дишлади сагъ духъну, чан ахинра гъадабгъну, гъягъюру.

Думу султ йигъ вуйи. ¹⁰Гъаддиз жугъдарин гъюкумдрари сагъ гъаши касдиз кІуру:

– Гъи султ йигъ ву, гъаддиз Къанундиинди ахин гъабхуз ихтияр адар!

¹¹– Узу сагъ гъапІури: «Ахин гъадабгъну гъарах», гъапунуз, – гъапи дугъу.

¹²– Хъа фуж ву думу Адми, увуз: «Ахин гъадабгъну, гъарах», гъапир? – гьерхру дурари.

¹³Сагъ духънайириз, Думу фуж вуш, агъдади, фицики гъадушваъ ахючІвеъ халкъ ади, Иса гъадраригъ рякъюри имдади.

¹⁴Хъасин Исайи, гъадму кас Чаз Аллагъдин хулаъ алахъиган, дугъаз гъапи:

– Магъа лиг, уву сагъ гъахъунва, сарун гунагъ ляхнар мапІан, даршиш митІан артухъ пис гъял хъибдияв.

¹⁵Му касди гъамус душну, учв сагъ гъапІур Иса ву, кІури, жугъдарин гъюкумдрариз хабар дебккру. ¹⁶Жугъдарин гъюкумдрар, Исайи му ляхин султ йигъан гъапІну кІури, Дугъахъ хъергуз хъюгъру. ¹⁷Хъа Исайи дурариз жаваб тувру:

– Йиз Адаш гъарган лихури шулу, Узур лихураза.



¹⁸ Жугьдарин гьюкумдрари Иса, неинки Дугъу султ йигъандин къайда гьючЮубгъну кІури, хъа гьацира, Аллагъдин Бай вуза, кІури, Учв Аллагъдихъди барабар апІурайиган, айибтІан артухъ Думу йивну йикІуз чпин къаст ижми апІуру.

Балин къудрат

¹⁹ Исайи дурариз кІуруки:

– Гьякълу вуйи гьякъ кІуразачвуз: сабан Чан Адашди гьапІ-раш дярѣбкъкъан гагъди, Балхъан Чан-Чаинди фукІара апІуз шулдар. Адашди гьапІраш, Балира гьадму апІура. ²⁰ Адашдиз Бай ккунду, ва Дугъу Чав апІурайидар вари Бализ улупура. Дугъу Бализ бегъем артухъ улупиди ва учву мегъел мюгътал хъуз кки-мичва. ²¹ Адашди гьачІидар чІиви апІруси ва дурариз уьмур тувруси, гьаци Балира Чаз ккунириз уьмур тувди. ²² Адашди саринра суд апІурадар; ²³ варидари, фици Адашдин гьюрмат уьбхюраш, гьаци Балинна гьюрмат уьбхбан бадали Дугъу вари суд апІру гьюкум Балихъна тувна. Шли Балин гьюрмат уьбхюрараш, гьадгъу Думу гьау Адашдинра гьюрмат уьбхюрараш. ²⁴ Гьякълу вуйи гьякъ кІуразачвуз: шлиз Йиз Гаф ебхъураш ва фуж Узу Гьаурихъ хъугъраш, гьацири зат ккудудубкІру уьмур гьазанмиш дапІна, дицир суддин улихъ дийигъидар. Дицир гьамустІанра, дукІну хъувалихъан, гьаргандин уьмриѣ учІвна. ²⁵ Гьякълу вуйи гьякъ кІуразачвуз: вахт улубкъура – сану улубкънура ву! – дийихнайидариз Аллагъдин Балин дих ебхъиди, ва гьеебхъдар гьаргандин уьмрихъна чІиви хъиди. ²⁶ Фици Адаш уьмрин булагъ вуш, гьаци Байра Дугъу уьмрин булагъ гьапІну. ²⁷ Ва Дугъу Бализ суд апІру гьюкумра тувна, фицики Думу Инсаниятдин Бай ву. ²⁸ Учву мид’ин мюгътал махъанай, вари накъвариѣ кайидариз Аллагъдин Балин сес ебхъура вахт улубкъура ва накъвариан удучІвиди. ²⁹ Фужари уж’вал гьапІнуш, дурар яшайишдиз чІиви духъну удучІвиди; фужари писвал гьапІнуш, дицдар чпин суд апІбан бадали удучІвиди. ³⁰ Узхъан Йиз хусуси гьюкмиинди фукІа апІуз шулдарзухъан. Узу кІураза Узуз Аллагъдихъан ебхъурайиси ва Йиз суд дишуб ву, фицики Узу Узуз ккуниб апІурадарза, хъа Узу Гьауриз ккуниб апІураза.



Исайкан шагьидвал

³¹ Эгер Узу Узкан адмийириз ктибтури гъашиш, дурар Узухъ хътругъубра мумкин ву. ³² Аммаки Узкан ктибтру жара Шагьид а, ва Узуз аьгъязуз, Дугъу Узкан ктибтурайиб гъякъ вуйивал. ³³ Учву Ягъ'яйихъна адмийир гъаунчва, ва дугъура вари гъамрар гъякъ вуйиб тасдикъ гъапІну. ³⁴ Хъа Узу адмийирин шагьидвалилан асиллу дарза: Узу му вари, учву уьрхбан бадали кІураза. ³⁵ Ягъ'я убгури акв туврайи чирагъсир вуйи, ва учву дугъан акв шадвалиинди цІиб вахтназтІан къабул гъапІундарчва. ³⁶ Амма Узуз, Йиз гъякънаан Ягъ'яйи гъапивалтІан хъанара мюгъкам шагьидвал азуз, фицики, Адашди Узуз апІин дупну, Узу апІурайи ляхнари, Узу Адашди гъаур вуйиб тасдикъ апІура. ³⁷ Гъаци Узу гъау Адашдира Узкан шагьидвал апІура. Хъа учвуз Дугъан дих затра гъеобхъундарчвуз, ва учвуз Думу затра гъяркъюндарчвуз. ³⁸ Ва учву ичв кІваъ Дугъан Гаф уьбхюрадарчва, фицики Дугъу гъау Узухъ хъугърадарчва. ³⁹ Учву Гирами китабар дурхну ахтармиш апІурачва, фицики дурарин гъаргандин уьмур гъазанмиш апІуз шулу кІури, фикир апІурачва, хъа Гирами китабарий Узкан дибикІна. ⁴⁰ Гъаци вушра, зат ккудудубкІру уьмур учвуз хъпан бадали, учвуз Узухъна гъюз ккунди адарчвуз. ⁴¹ Узуз инсанарин тярифар лазим дарзуз. ⁴² Хъа Узуз учву аьгъюдар вузуз ва учвуъ учвуз Аллагъдихъна вуйи масанвал адрувалра аьгъязуз. ⁴³ Узу Йиз Адашдин ччвур бадали учвухъна дуфназа, хъа учву Узу къабул апІурадарчва, хъа эгерки сар жара фуж-вуш, чан чаинди чан тярифар апІури учвухъна гъафиш, къабулра апІурчва. ⁴⁴ Учву сар-сарин тярифар апІури, сар Аллагъдихъан вуйи тярифарихъ хъергну даршлуган, учву Узу фици къабул апІидичва? ⁴⁵ Узу Адашдин улихъ учву тахсир апІур, кІури, фикир мапІанай. Учву тахсирк-рар апІурр Муса хъиди, фицики учву гъадгъуин умудлу вучва! ⁴⁶ Эгер учву дугъридан Мусайихъ хъугърайиш, Узухъра хъугърийчва, гъаз гъапиш дугъу Узкан дибикІна. ⁴⁷ Хъа эгер учву дугъу гъидикІдарихъ хъугъри адарш, Йиз гафарихъ фици хъугъдичвахъа?



Хьуд агъзур тухъ апІуб

6 ¹Гьамдихъан Иса Галилей гьюлин тмуну гьирагъдихъ хъайи Тивериад шагърин абтрафарихъна гьягъюру. ²Исайихъди гизаф халкъра гьюри гьахъну, гьаз гьапиш дурариз Дугъу аьзар-луйириз гьапІу аьламатар дяркънайи. ³Хъа Иса, дагъдиина за духъну, Чан ученикарин къялаъ деъру. ⁴Жугъдарин Пасхайин машквар багахъ шулайи. ⁵Исайи, улар за гьапІиган, Чахъна хайлин халкъ гьюради дябкъну, Филипдиз кІуру:

– Мурариз ипІуз ухъу гьамкъан уьлер наънан гьадагъухъайкІан?

⁶Исайи му, Филип ахтармиш апІузди гьапиб вуйи, фицики Дугъаз гьапІуруш улихъмиди аьгъяйи.

⁷– Дурариз варидариз уьлин саб къацІкъан ккубкъбан бадали, уьл гьадабгъуз къюдварж динар пулра гьудрубкІур, – жаваб туву Филипди.

⁸Исайин жара ученик Петрин чве Андрейи кІуру:

⁹– Мушваъ сар балихъ хьуб мухан уьлна къюб балугъ хъа, хъа гьамукъан халкъдиз дурарикан фу шулухъа?

¹⁰– Дурарихъди деуз гьитай, – гьапи Исайи.

Думу йишв'ин гизаф укІ алийи ва дурар гьадушв'ин деъру. Дурарин къадар хьуд агъзуртІан артухъ вуйи.

¹¹Исайи Аллагъдиз баркаллагъ дупну, уьлер гьудутІну, деъна-йидариз тувру. Ва балугъарра гьаци дапІну, гьардиз чаз ккуниб-къан тувру.

¹²Адмийир ацІбалан къяляхъ, Исайи ученикариз кІуру:

– Зяя дархъбан бадали, хъригъу къацІар уч апІинай.

¹³Дурари ипІуз хьюгъруган, хьуб уьл вуди, гьадрарихъан хъригъу къацІар уч гьапІиган, йицІикъюб тавра шулу. ¹⁴Исайи гьапІу му аьламат гьябкъиган, адмийири пуз хьюгъю:

– Му Кас якъинди дюн'яйиз дуфну ккуни Гьадму Пайгъамбар ву! – ¹⁵Адмийири Чакан гужниинди чпин паччагъ апІуз ккунди айиб аьгъяди, Иса хъана, ялгъузди гъузбан бадали, дагълариз гьягъюру.

Иса гьюлилантина гьягъюб

¹⁶Хябяхъ шулади, Исайин ученикар гьюлихъна ктучІувуру. ¹⁷Му-чІура шулайи, хъа Иса дурарихъна мегъел гьюри адайи. Дурар,



люткейиъ эъну, гъюлин тмуну гъирагъдихъ хъайи Каферна-гъумдиз рякъюъ учІвру. ¹⁸ Гужал микІ хъивну, гъюлиин лепйир ягъал-ягъал хъуз хъюгъру. ¹⁹ Гъирагъдихъан хъуб-йирхъуб километр манзилназ сирнав гъапІган, дурариз гъюлин лепйириланмина люткейихъна ликри гъюрайи Иса рякъюру ва гизаф гучІ шулу.

²⁰ – Му Узу вуза, гучІ мапІанай! – кІуру Исайи.

²¹ Дурариз Думу люткейиъ итуз ккун гъабхънийи, аммаки, фу лигурва, дурар чпи гъярайи гъирагъдихъна хъуркънади шулу.

Адмийир Исайихъна ахмиш шула

²² Хъайигъан гъюлин тлихъан гъирагъдихъ гъузу халкъдин гъюлин гъирагъдихъ саб люткетІан хътарди хъуб ва дидиъра ученикар эъну гъушуб, хъа Иса, кІуруш, дидиъ эдреуб кІваин шулу. ²³ Гъадмуган Тиверияйиан гъафи сякъюдар люткйир, Агъайи баркаллагъ дупну, халкъди уъл гъипІу йишвахъна гъюру. ²⁴ Мушваъ я Иса, я Дугъан ученикар адруб гъябкъиган, дурари люткейиъди, Иса агури, Кафернагъумдиз сирнав апІуру.

Иса – уъмрин уъл

²⁵ Иса гъюлин тмуну гъирагъдихъ дагну, Дугъаз дурари кІуру: – Мялим! Уву мина фила гъафунва?

²⁶ Исайи дурарин суалназ кІуру:

– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: Йиз аьлааматнан лишнарин учву гъавриъ а кІури, Узу агурадарчва, хъа Узу туву уъли учву тухъ апІбаз лигну агурачва! ²⁷ Ухди пуч шлу му дюн’яйин хураг бадали ваъ, хъа гъаргандин уъмур тувру ва зат пуч даршлу хураг бадали чалишмиш йихъай. Гъациб уъмур учвуз Инсаниятдин Бали тувра, фицики ихъ Адаш Аллагъди Инсаниятдин Бай Чан къудратниинди, печать йивну, лишанламиш дапІна.

²⁸ – Аллагъдиз хуш шлу ляхин апІбан бадали, учу гъапІну ккун? – пну, гъерху дурари.

²⁹ Исайи жаваб туву:

– Магъа Аллагъдиз ккуниб: Дугъу Гъаурихъ хъугъай.

³⁰ – Уву Дугъу Гъаур вуш, учу Увухъ хъугъбан бадали, Уву учуз фициб аьлаамат улупидива? – гъерхру дурари. – Уву гъапІдива?

³¹ Ич ата-бабйири ичІи чолиъ манна ипІуйи. Мидкан Гирами



китабариъра гьамци дибикІна: «Дугъу дурариз ипІуз уьл аьршариан гьапІну».

³² Исайи жаваб туву:

– Гьякълу вуйи гьякъ кІуразачвуз: учвуз аьршариан уьл гьапІур Муса дар. Учвуз гьякъ уьл аьршариан туврайир Йиз Адаш ву. ³³ Фицики Аллагъдин уьл – аьршариан дуфну, му дюн'айиз уьмур бахиш апІурайи Гьадму Кас ву.

³⁴ – Я ич аьхюр, – кІуру дурари, – учуз гьациб уьл гьамусди-хъантина гьаргандиз чава!

³⁵ Исайи дурариз кІуру:

– Узу вуза уьмур хурайи уьл. Фуж узухъна гьюруш, затра гашди гьузидар. Узухъ хьугънайир гьич затра харгидар. ³⁶ Хъа Узу учвуз улихънасира дупнайзачвуз, учвуз Узу рякъюрачвуз кІури, хъа учву хьугъри гьахьундарчва. ³⁷ Йиз Адашди Уз'ина аманат гьапІу гьарсар кас Узухъна гьиди ва, Узухъна гьафир, Узу гьич затра хъІурккидарза. ³⁸ Фицики Узу аьршариан, Узуз ккуниб апІуз ваъ, хъа Узу Гьаурин ният тамам апІуз дуфнайир вуза. ³⁹ Хъа магъа Узу Гьаурин ният – Чав Уз'ина аманат гьапІу дарикан гьич саркъан Узу дургуз гьидритуб, хъа гьияматдин йигъан дураар вари уьмрихъна къяляхъ апІуб. ⁴⁰ Даршуз магъа Йиз Адашди ккундайиб: Чан Бай рякъруриз ва Дугъахъ хьугъру гьарсар касдиз гьаргандин уьмур хьуб. Узу думу гьиямат йигъан гьаргандин уьмрихъна хътаидиза.

⁴¹ Исайи: «Узу уьл вуза, аьршариан дуфнайи», – гьапну, кІури, жугъдарик иц кабхъру.

⁴² – Му Юсуфдин бай Иса даринхъа? – кІуйи дурари. – Ухъуз Мугъан адашна дада аьгъдарди айинхъа? Гьаз Мугъу мици: аьршариан гьафир Вуза, кІурахъа?

⁴³ – Иц макахъанай, – кІуру дурариз Исайи, – ⁴⁴ Узухъна, Узу гьау Адашди гьюз гьидритиш, сарихъанра гьюз хьибдар, хъа гьафир, Узу гьиямат йигъан учв уьмрихъна хътаидиза. ⁴⁵ Пайгьамбарин Гирами китабарик дибикІна: «Аллагъди дурариз варидариз улупиди». Гьарсар Адашдихъ хъпехъур ва Гьадгъухъан аьгъю гьапІур Узухъна гьюру. ⁴⁶ Анжагъ Аллагъдихъан Гьафириз-Іан гьайри, гьеле гьич саризра Адаш гьяркъюндар. ⁴⁷ Гьякълу вуйи гьякъ кІуразачвуз: фуж хьугъраш, гьадгъу гьаргандин уьмур гьазанмиш дапІна. ⁴⁸ Узу уьмрин уьл вуза. ⁴⁹ Ичв ата-бабйири



ичИ чюлиъ чпиз Аллагъди гъапу манна ипури гъахъну ва им-бударси дурарра гъийихну. ⁵⁰ Хъа аършариан гъафи Уъл дициб дар: шли Думу гъипиш, дицир затра йикИдар. ⁵¹ Узу вуза аършариан гъафи чИви уъл. Шли думу Уъл гъипиш, гъадму зат ккудудубкИрубкъан яшамиш хъиди. Узу туврайи уъл – му йиз беден вуйиз. Узу думу, дюн'яйин уьмур бадали, тувраза.

⁵² Гъадмуган жугъдари:

– Дугъхан ухъуз ипуз Чан беден фици тувуз хъибди?! – кпу-йи, ва дурарин арайиъ яман гъюжат абхъру.

⁵³ Исайи дурариз жаваб тувру:

– Гъякълу вуйи гъякъ кпуразачвуз: эгер учву Инсаниятдин Балин беден дирипиш ва Дугъан ифи дурубхъиш, учвуз уьмур рубкъидар. ⁵⁴ Йиз беден ипурииз ва Йиз ифи убхърурииз гъаргандин уьмур хъибди, ва Узу дицир гъиямат йигъан уьмрихъна чИви апИдиза. ⁵⁵ Йиз беден – магъа гъякъди вуйи хураг, Йиз ифи гъякъди вуйи убхъруб ву. ⁵⁶ Шли Йиз беден ипураш ва Йиз ифи убхъураш, гъадму Узуъ яшамиш хъиди, хъа Узу дугъаъ яшамиш хъидиза. ⁵⁷ Узу гъау чИви Адашдиантина Узу фици яшамиш шулаш, гъаци Йиз беден ипурайидарра Уз'антина яшамиш хъиди. ⁵⁸ Аършариан гъафи Уъл магъа гъамциб ву. Хъа думу ичИ чюлиъ ичв ата-бабйири гъипу завариан гъафи маннасиб дар – хъасин, гъар чан аьжалниинди, дурарра гъийихнийи. Хъа шли аършариан вуйи гъаму Уъл ипураш, гъадгъу зат ккудудубкИру уьмур хъапди.

⁵⁹ Гъамци аьгъювалар улупуйи Исайи Кафернагъумдин жугъдарин мистаъ.

Гъаргандин уьмрикан улупуб

⁶⁰ Дугъан ученикарикани гизафдари, му гафар гъеерхъиган, кпури гъахъну:

– Мурар фу аьжайиб гафар ву? Мурар шлихъан аннамиш апузу шул!

⁶¹ Хъа Исайи, Чан ученикар нарази вуйиб аьгъяди, дурариз гъапи:

– Йиз гафари учвук гучИ капИрайин? ⁶² Хъа учву, Инсаниятдин Бай Учв наънан гъафнуш, гъадина за шули рякъруган гъапдичва? ⁶³ Беден фукла дар, анжагъ Рюгъ ву уьмур хурайир. Узу



учвуз кІурайи гафарий уьмрин Рюгъ а. ⁶⁴Аммаки ичв арайий хьтругьрударра а.

ИкибаштІан, Исайиз гьеле дюн'я ккебгъайиз аьгъяйи: фу-
жар Чахъ хьугъдайиш ва Учв шли масу тувуйиш. ⁶⁵Дугъу да-
вам апІуру:

– Гьаддиз учвуз гьапнийза Узу: анжагъ шлиз Адашди улуп-
наш, гьадму Узухна гьиди. ⁶⁶Гьаддихъан Исайин ученикарикан
гизафдар Дугъхъан хьтакнийи ва Дугъахъди шули гьахьундайи.

⁶⁷Гьадмуган Исайи Чан йицІикъюрин ученикарихъан гьерхру:

– Белки учвузра Узхъан хьтакуз ккунди ашулчвуз?

⁶⁸– Агъа, – жаваб туву Симон Петри, – учу шлихъна гьягъи-
дихъа? Зат ккудудубкІру уьмур тувру гафар Увухъ хьавухъ. ⁶⁹Гьа-
мус учу хьугърача ва аьгъячуз, Уву Аллагъдин Гирамир вуйиб.

⁷⁰– Узу дайкІана учву йицІикъюриндра ктагъур? – гьапи дугъаз
жаваб вуди Исайи. – Хъа учвкан сар иблис ву.

⁷¹Исайи му Искариотдиан вуйи Симондин бай Ягьудайикан
кІурайиб вуйи. Дугъу, учв йицІикъюринкан сар вуйири, хъасин
Иса масу тувнийи.

Иса машквраз гьягъбакан

7¹Дидхъантина Иса Галилей уьлкейиш лицури гьахъну, гьаз
гьапиш Дугъаз Ягьудия уьлкейиз гьягъюз ккунди адайи, фи-
цики душваъ Думу жугьдарикан бязидариз йикІуз ккунди айи.

²Гьадму вахтна жугьдарин Пажарин машквар багахъ шулайи.

³Ва гьаддиз Исайин чвйири дугъаз кІуру:

– Уву мушв'ан, Уву апІурайи ляхнар Яв ученикаризра рякъ-
руси, Ягьудия уьлкейиз машквраз гъарахъ. ⁴Сарира чан гьунара
жиниди апІури шулдар. Гьарсариз ккунду чибкан адмийири
аьгью дубхъну. Хъа Уву гьацисдар гьунара апІураваки, гьит Ув-
кан вари дюн'яйиз аьгью ибши!

⁵Дугъан чвйиркъан Дугъахъ хьугъри гьахьундар.

⁶Исайи дурариз кІуру:

– Йиз вахт мегьел гьафундар, хъа ичв фуну вахтна вушра хай
шуличв. ⁷Му дюн'яйихъан учву даккун апІуз хьибдар, хъа Узу да-
ккунди ву, фицики Узу дидин вари ляхнар писдар, гунагъвалин-
дар ву, кІураза. ⁸Хъа машквраз учву гъарахай. Узу думу машквраз
гьягьидарза, Йиз вахт мегьел улубкънадар.



⁹Гьамци дупну, Иса Галилей уьлкейиь гьузру. ¹⁰Саки Чан чвйир машквраз гьушхъан, Исара жиниди гьадина гьягьюру.

¹¹Жугьдарин гьякимари машквран вахтна Иса агуйи. «Наан а гьадму Адми?» – гьерхуйи дурари. ¹²Дугъкан халкъдин арайиь гизаф гьожатар ахънайи: садари, Думу ужур ву, хъа тмундари, Дугъу халкъ алдатмиш апІура, кІуйи. ¹³Амма гьюкумдрарихъан гучІбу, Дугъкан ачухъди сарира кІурдаи.

***Исайи Аллагъдин хулаь
аьгьювалар улупуб***

¹⁴Иса Аллагъдин хулан гьаятдиз дуфну, аьгьювалар улупуз хьюгъган, машквран гьацІ вахт дубшнаи. ¹⁵Жугьдар мид’ин мюгьтал духънайи.

– Мугъаз наънан гьамкъан аьгьяйкІан? – кІуйи дурари. – Дугъу наанкІа дурхнадар, аьхир.

¹⁶Исайи гьапи:

– Йиз аьгьювалар Йиздар дар, хъа Узу Гьауриндар ву. ¹⁷Шлиз Дугъан ният тамам апІуз ккундуш, гьацириз гьаму аьгьюваларикан аьгью хьибди, дурар Аллагъдихъан вуш, даршиш Узу Йиз Узкан кІурайидар вуш. ¹⁸Шли чан-чахъан кІураш, гьацири чаз хусуси ад гьазанмиш апІура. Хъа шли чав гьауриз ад гьазанмиш апІураш, гьацири дугъриди кІура, ва дугъан кІваъ кучІал адар. ¹⁹Учвуз Къанун Мусайи тувну, гьаци даринхъа? Гьаци вушра, учвкан сарира Къанун тамам апІурадар. Узу фтин бадали йикІуз ккундучвуз?

²⁰– Уву амрихъан душнава! – жаваб туву гьварч духънайида-ри. – Шлиз Уву йикІуз ккунди а?

²¹Исайи дурариз жаваб вуди гьапи:

– Узу саб аьламат улупайизра, учву вари мюгьтал духъначва. ²²Мусайи учвуз суннат апІин гьапну, дугъридан, думу Мусайихъан дар, хъа ата-бабйириланмина дуфнайиб ву, ва учву султ йигъанра кмиди суннат апІури шулчва. ²³Мусайин Къанун дючІ-рюбгъбан бадали, учву султ йигъанра адмийин суннат апІураш, Узу султ йигъан адми сагъ гьапІну кІури, Уз’ин хъял гьаз иливначва? ²⁴Зиълан лишнариинди суд мапІанай, суд апІинай дугъри вуйи суддиинди!



Адмийири Иса
Месигь вуди гьисаб апГуб

²⁵ Ерусалимдиан вуйи бязи агълари кГуйи:

– Му ихъ гьякимари йикГуз ккайи Адми даринхъа? ²⁶ Лигайчва, Дугъу ачухъди абгъювалар улупура ва сарира Дугъаз фукIара кГурадар. Мумкин ву, гьякимариз Думу дугъриданра Месигь вуйиб абгъю гъабхънушул? ²⁷ Амма ухъуз, Гъадму Кас наънан вуш, абгъяхъуз. Хъа Месигь гъафиган, саризра абгъю хъидар, Думу наънан вуш.

²⁸ Ва гъадмуган, Аллагъдин хулаъ абгъювалар улупурайиган, Исайи абхю сесниинди гъапи:

– Узура абгъячвуз, Узу наънан вушра, абгъячвуз. Гъаци вушра Узу Узхъан гъафир дарза. Шли Узу гъаънуш, Гъадгъахъ хъугъуз хай шулу, аммаки Думу учвуз абгъдарчвуз. ²⁹ Хъа Думу Узуз абгъязуз, фицики Узу Гъадгъухъан гъафир вуза ва Узу Гъадгъу гъаъну.

³⁰ Гъадмуган дурариз Думу дисуз ккун шулу, амма сарира Дугъак кучундар, гъаз гъапиш Дугъан сяагт дуфнадайи. ³¹ Халкъди-кан гизафдар Дугъахъ хъугънийи ва дурари кГуйи: «Месигь гъафиган, Дугъхъан Гъаму КасдихъантIан артухъ аьламатар улупуз шулинхъа?»

Жугъдар Иса дисуз
чалишмиш хъуб

³² Исайикан халкъдин арайиъ гъамцдар гафар-чIалар деерхъну, фарисйиринна жугъдарин абхюну маллийри Думу дисуз Аллагъдин хулан гъаравлар гъаъру.

³³ Гъадму вахтна Исайи халкъдиз кГурайи:

– СацIибсана Узу учвухъди гъуздиза, хъасин Узу мина Гъаурихъна хътакидиза. ³⁴ Узухъ лицури хъидичва, хъа дихъидарчвуз, гъаз гъапиш учвхъан Узу наан шулуш, гъаина гъюз хъибдарчвухъан.

³⁵ Жугъдари чпин арайиъ кГури гъахъну:

– Думу, ухъхъан агуз даршлуси, наана гъягъюз ккайкIан? Белки Дугъаз, Грек уьлкейин шагърариз душну, дурарин арайиъ яшамиш шулайи ихъ агъалйириз вая грекариз абгъювалар улупуз



ккунди ашул гъа? ³⁶ Дугъу ухъуз: «Узу агури хьидичва, хъа дихъидарчвуз», ва «Узу наан шулуш, гъадина гъюз хьидарчвухъан», – гъапи гафариинди Мугъаз фу пуз ккунди айкІан?

*Исайи Гирами Рюгънакан
пувал*

³⁷ Машкврин абхиримжи, вартІан машгъур йигъан Исайи, гъудужвну, абхю дихниинди кІуру:

– Фуж дахаргнаш, гъит гъадму Узухъна гъюри! ³⁸ Ва фуж Узухъ хъугъраш, гъит гъадгъу убхъри! БикІбарий кІура: «Дугъан кІваан чІиви штарин нирар ахмиш хъиди».

³⁹ Исайи гъамци Гирами Рюгънакан гъапнийи. Думу Исайихъ хъугънайидариз рукъиди. Думу вахтназ Гирами Рюгъ мегъел тувну адайи, гъаз гъапиш Иса сабан Аллагъдин аднаъ ахънадайи.

*Жугъдарин улихъ-кІулиъ айидар
Исайихъ хътругъуб*

⁴⁰ Му гафар гъеерхъиган, халкъдин арайиан сякъюдари кІуру:

– Му дугъриданра Пайгъамбар ву.

Хъа жарадари кІуйи:

– Му Месигъ ву!

⁴¹ – Галилей уълкейиан Месигъ гъюб мумкин вуйинхъа? – къаршуди кІуйи дурариз. – ⁴² Гирами китабарий, Месигъ Давурин насликан ва Давуд бабкан гъахъи Вифлеем шагърий Думу бабкан хъиди, кІура.

⁴³ Гъамци Исайин гъякънаан халкъдин арайиъ гъюжат абхънийи. ⁴⁴ Дурарикан бязидариз Иса дисуз ккун гъабхънийи, аммаки сарира Дугъ’ина хил за гъапундайи.

⁴⁵ Хъа Иса дисуз гъау Аллагъдин хулан гъаравлар жугъдарин абхюну маллийрихъна ва фариссийрихъна къяляхъ хътакнийи.

– Думу гъаз дидисну гъахундарчва? – гъерху дурари гъаъдарихъан.

⁴⁶ – Гъадму Касдиси мегъел гъич сарира саб вахтнара кІури гъахундар! – жаваб тувнийи гъаравлари.

⁴⁷ – Гъаяман, Дугъу учвуралдатмиш гъапуншалчву гъа? – гъапи дурариз фариссийри. – ⁴⁸ Гъюкумдрарикан Дугъахъ гъич фужкІа хъугънинхъа? Ясана фариссийрикан фужкІа? ⁴⁹ Дугъахъ



хьугърудар Къанун аьгьдру авамар ву ва дурар Аллагьдин няна-йикк ккайидар ву!

⁵⁰ Хъа дурарин арайиъ улихъна вахтари Исайихъна гъафи Никодим кІуру кас айи, ва дугъу дурариз гъапи:

⁵¹ – Ихъ Къанунди ихтияр туврайинхъа, сабан адмийихъ хъпехъди ва дугъу ву тахсир гъапІнуш аьгъю дарапІди, дугъан суд апІуз?

⁵² – Гъаяман, увура Галилей уьлкейиан вушала гъа? – гъапи дурари. – Уву Гирами бикІбар аьгъю апІин ва яв уву гъавриъ ахъдива Галилей уьлкейиъ гъич сар пайгъамбарра бабкан дархъуб.

⁵³ Ва дурар алдагъну хъасин хулариз гъягъюру.

*«Гунагъ ктрури
дугъ'ина гъван гатІабхъри»*

8 ¹ Хъа, Иса Елион дагъдиина гъягъюру. ² ГвачІнин ухди Думу хъана Аллагьдин хулаъ ачмиш шулу. Дугъан багахъ халкъ уч хъуз хъюгъру ва Исайи, деъну, аьгъювалар улупуру.

³ Гъадму вахтна Къанундин мялимарина фарисйири Исайихъна, къяппавал апІури гъидису дишагъли хуру ва думу халкъдин улихъ дерккну, ⁴ дурари Исайиз кІуру:

– Мялим! Гъаму дишагъли къяппавал апІурайи вахтна дидиснайир ву. Му чан жилирихъди дарди, жарарихъди хъайи. ⁵ Мусайи чан Къанундиъ мицисдариин гъван уьлюбх дупна. Хъа Уву фу кІурава?

⁶ Му, Иса ахтармиш апІбан ва Дугъак тахсир кипбан бадали, саб багъна абгуз ккунди гьерхрайиб вуйи.

Амма Исайи, ис алахъну, дурариз саб фикирра тутрувди, тІуб'инди жилиин фу-вуш бикІури гъахъну. ⁷ Исайи Чахъан гьерхри хътадакрайиган, кІул за дапІну, дурариз кІуру:

– Учвкан шли затра гунагъ гъапІундарш, гъит гъадгъу сарпирди му дишагълийиина гъван гатІабхъри! ⁸ Ва хъана, Чан кІул ис дапІну, жилиин бикІувал давам апІуру.

⁹ Му гафар гъеерхъиган, аьхюдарилан хъюгъну, душв'ин алидар са-сарди гъудучІвну гъягъюру ва аьхириъ Исана гъадму дишагъли гъузру. ¹⁰ КІул за дапІну, Исайи дугъхъан гьерхру:

– Эй дишагъли, увук тахсир кипрайидар наши? Уву сарикъан тахсиркар гъапІундарин?



¹¹ – Сарикъанра, йиз ахю кас, – пну, жаваб туву дугъу.
– Узура уву тахсир апІурадарза; гъарах ва сану гунагъ ляхнар мапІан, – гъапи Исайи.

*«Узу аьгъяйиш,
Йиз Адашра аьгъю шуйчвуз»*

¹² Къандиси халкъдихъди Иса хъана улхуру:
– Узу му дюн’айиз акв вуза. Фуж Узухъди гъахъиш, дицир му-
чІушнаъ улдугну хъидар, дицирихъди уьмрин акв хъибди.
¹³ – Уву Яв Увкан шагъидвал апІурава, – кІуру фарисйири. –
Яв шагъидвал гъякъюб дар.

¹⁴ Исайи жаваб тувру:
– Эгена Узу Йиз Узкан шагъидвал апІури удучІвураш, Йиз га-
фарихъ хъугъуз хай шулу, фицики Узуз аьгъязуз Узу наънан гъаф-
нуш ва наана гъягъюраш. Хъа учвуз, Узу наънан гъафнуш ва
наана гъягъюраш, аьгъдарчвуз. ¹⁵ Учву сар-сарин, инсанарин уьлч-
мейиинди суд апІурачва, хъа Узу саринра суд апІурадарза. ¹⁶ Эгер-
ки Узу ичв суд апІуишра, Йиз суд гъякъюб хъибдийи, фицики
Узу сар дарза, Узухъди Узу гъау Адашра хъазухъ. ¹⁷ Хъа ичв Къа-
нундиъра, къюр касдин шагъидвалихъ хъугъуз хай шул, кІури
дибикІнавучв. ¹⁸ Учү къюр шагъид вуча: Узу ва Узу гъау Адаш.

¹⁹ – Хъа Яв Адаш наан аяв? – гьерху дурари.
– Учвуз я Узу, я Йиз Адаш аьгъдарчвуз, – гъапи Исайи. –
Эгер учвуз Узу аьгъяйиш, Йиз Адашра аьгъю шуйчвуз.

²⁰ Му гафариинди Исайи, Аллагъдин хулан гъяятдиъ, садакъ-
йир иврүшван гъвалахъ дийигъну, аьгъювалар улупури, гъап-
нийи. Гъаци вушра Думу сарира гъидисундайи, гъаз гъапиш Ду-
гъан саят сабан улубкънадайи.

Жугъдар Исайин гъавриъ ахърадар

²¹ Ва хъана Исайи гъапнийи:
– Багарихъди Узу гъягъюраза. Учву Узу агуз хъюгъдичва, ам-
маки ичв гунгъариъди йихидичву. Узу гъушушваз, учвхъан гъюз
хъибдар.

²² – «Узу гъушушваз учвхъан гъюз хъибдар», – гъапиган, Му-
гъан фу кІуру гаф вуйкІан? – кІурайи жугъдари чиб-чпигъ. –
Дугъаз Учв йикІуз ккундайкІан дарш?



²³ Исайи гъапи:

– Учву исккан вуйи дюн'яйиан вучва, хъа Узу заълан вуза. Учву гъаму дюн'яйиан вучва, хъа Узу му дюн'яйиан дарза. ²⁴ Узу учвуз гъапунзачвуз:

«Гунгъариъди йихидичву!» Узу Гъарганур Аллагъ вуйибдихъ эгер учву хътругъиш, учву вари гунгъариъди йихидичву!

²⁵ – Гъаци вуйиган Уву Фуж вува? – гьерхру дурари.

– Узу учвуз гъарган бинайиан кІурайи Гъадмунур вуза, – жаваб туву Исайи. – ²⁶ Учвкан, Узхъан гизафдар пуз ва ичв суд апІуз шуйзухъан. Амма Узу, гъаму дюн'яйиз Узу Гъаурихъан фу гъеебхънуш, анжагъ гъадму кІураза, хъа Узу Гъаур гъякълу ву.

²⁷ Дугъу Чан Адашдикан кІурайибдин дурар гъавриъ ахъундайи.

²⁸ Исайи давам гъапІу:

– Учву Инсаниятдин Бай за гъапІиган, гъадмуган агъю хъибдичвуз, Узу Гъарганур вуйиб, ва Узу Йиз Узлан фукІара дарапІуб: Узу анжагъ Адашди улупуб кІураза. ²⁹ Хъа Узу Гъаур Узухъди хъа – Дугъу Узу сарди гъитнадар, фицики Узу гъарган Дугъаз ккуниб апІураза.

³⁰ Гъаму гафарилантина Дугъахъ гизафдар хъугънийи.

Исайи

гунгъариккан азад хъуваликан пуб

³¹ Хъасин Исайи Чахъ хъугънайи жугъдариз гъапи:

– Эгер учву Йиз Гаф учвуъ гъюбхиш, гъякъикъи Йиз ученикар хъидичва, ³² гъадмуган учвуз гъякъвал агъю хъибдичвуз ва диди учву азад апІиди.

³³ – Учү Ибрагъимдин наслар вуча ва саб вахтнара саризра лукІар гъашидар дарча! – гъапнийи дурари. – «Азад хъидичва» кІуруган, гъамдиинди Увуз фу пуз ккунди авуз?

³⁴ Исайи дурариз жаваб туву:

– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: гъарсар шли гунагъ апІураш, гунагъвалин лукІ ву. ³⁵ ЛукІ гъарган (девлетуйин) хизандиъ яшамиш шули гъузидар, хъа бай душваъ яшамиш гъарган хъиди.

³⁶ Фила учвуз Бали азадвал тувиш, анжагъ гъадмуган учву азад адмийир хъидичва. ³⁷ Учву Ибрагъимдин тум вуйиб Узуз агъязуз,



гъаци вушра учвуз Узу йикІуз ккундачвуз, фицики Йиз Гаф учвуъ убчІвнадар. ³⁸ Учвуз Йиз Адашдихъ гъябкъюбдикан кІуразачвуз, хъа учву учвуз ичв адашдикан гъебхъуб тамам апІурачва.

³⁹ – Ич адаш – Ибрагъм! – жаваб туву дурари.

Исайи дурариз кІуру:

– Эгена учву Ибрагъмдин чан гъякъ баяр вуйиш, учву Ибрагъмдиси апІрийчва. ⁴⁰ Хъа учвуз Узу йикІуз ккундачвуз. Чаз Аллагъдикан деебхънайи гъякъвал учвуз улупурайи Гъадму Адми йикІуз ккундачвуз! Гъамци гъапІнийинхъа Ибрагъмди?! ⁴¹ Ваъ, учву ичв адашдиси апІурачва!

– Учву Къанундиинди вуйи баяр вуча! – наразивалиъ ахъу дурар. – Ич сар адаш вуйич – Аллагъ!

⁴² Исайи дурариз жаваб туву:

– Эгер ичв адаш Аллагъ вуйиш, учвуз Узу ккунди хъидийчвуз, фицики Узу Аллагъдихъан гъафир вуза ва Гъадгъахъна гъягъю-раза. Узу Узхъан дуфнадарзаки – Гъадгъу Узу гъаъну. ⁴³ Учву Йиз Гаф къабул апІурадарчва? ⁴⁴ Ичв адаш иблис ву, ва учву ичв адашдин интІи тІулар тамам апІуз шад вучва. Хъа думу гъарган адми-йир пуч апІрур ву, ва дугъаз гъякъвал душман ву, гъаз гъапиш дугъаъ гъякъвал адар. Дугъу кучІал апІурайиган, кучІал дугъан багъри чІал ву, гъаз гъапиш думу кучІлях ву ва кучІларин адаш ву. ⁴⁵ Хъа Узу учвуз гъякъ кІуруган, учву Узухъ хъугърадарчва. ⁴⁶ Учвкан шлихъан Узу, гунагъвал апІурава, кІури, дисуз шул? Ва эгер Узу учвуз гъякъ кІураш, гъаз учву Узухъ хъугърадарчва? ⁴⁷ Фуж Аллагъдинур вуш, гъадму Аллагъдин гафарихъ хъпехъура. Учву Аллагъдин даруган, гъаддиз учву Узухъ хъпехъурадарчва.

Исайи

Чакан ва Ибрагъмдикан пуб

⁴⁸ – Дюзди кІура учухъ: Уву самариялужви вува ва амрихъан душнайир вува, – гъапи Дугъаз жугъдари.

⁴⁹ Исайи жаваб туву:

– Узу амрихъан душнадарза: Узу Йиз Адашдин гъюрмат уб-хюраза, хъа учву Узу нянайиз хурачва. ⁵⁰ Узу Узуз аднахъ хъерг-найир дарза, Жарар а – Гъадмунур ву хъергнайир ва суд АпІрур. ⁵¹ Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: шли Йиз Гаф чаъ гъюбхиш, аьсарриъ гъацириз аьжал рябкъидар.



⁵² – Магъа учуз гъамус якъинтІан агъюу гъабхъунчуз, Уву амрихъан душнайир вуйиб, – жаваб туву дурари. – Ибрагъим гъакІну, пайгъамбрарра гъийихну. Хъа Уву: «Шли Йиз Гаф чаъ гъюбхиш, абсрариъ гъацириз аъжал рябкъидар!» кІурава. ⁵³ Дугъриданна дукІнайи ич аба ИбрагъимтІан Уву артухъур вуна? Ясана – гъийиху пайгъамбрартІан? Хъа Уву Фуж вуди гъисаб апІурава?

⁵⁴ Исайи жаваб туву:

– Эгер Узу Йиз ад апІураш, Йиз ад фукІара дар. Хъа Узу Йиз Адашди адлу апІура – учву ичв Аллагъ вуйич КІурайири. ⁵⁵ Учвуз Думу гъич саб вахтнара агъюр дайчвуз, хъа Узуз Думу агъязуз. Эгер Узуз Думу агъюр дарзуз, гъапнийиш, Узура учвусир кучІлах вуди гъахънухъидийи. Хъа Узуз Думу агъязуз ва Узу Дугъан гафнийин алза. ⁵⁶ Ичв аба Ибрагъим Узу дюн’яйиз гъюру йигъ рябкъидиз пну, шадвали ацІру. Дугъаз му йигъ гъябкъну ва шадра гъахъну.

⁵⁷ – Яв сабан хъуцІур йискъан дубхънадарив, хъа Увуз Ибрагъим гъяркъюновуз?! – чІигъар апІуз хъюгъю жугъдари.

⁵⁸ Исайи жаваб туву:

– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: Ибрагъим хъайиз Узу Айир ва Вуйир вуза.

⁵⁹ Гъадмуган дурар, Исайиз йивуз, гъванарихъан хъчІихуру. Сакі Иса гъитІикІуру ва гъадрарин къялгъянтина Аллагъдин хул’ан удучІвуру.

*Курди бабкан гъашир
сагъ апІуб ва уърхюб*

9 ¹ Рякъди гъягъюрайи Исайиз, бабкан гъашихъанмина кур вуйи сар кас рякъюру.

² – Мялим, му гъаз кур вуди бабкан гъахъну? – гъерхру Дугъхъан ученикари. – Шли гунагъ гъапІну: мугъу чав, даршиш мугъан абйир-бабари?

³ – Я мугъу, ясана мугъан абйир-бабари гунагъ ляхин гъапІундар, – жаваб туву Исайи. – Мугъан курвал гъаддиз вуки, Аллагъдин къувват гъаддиинди улупбан бадали. ⁴ Сабан йигъ имиди ухъу Гъадгъан, Узу Гъаурин ляхнар дапІну ккунду. Гъамус йишв хъибди, гъадмуган сарихъанра лихуз хъибдар. ⁵ Сабан Узу дюн’яйиъ имиди, Узу дюн’яйиз акв вуза.



⁶ Гьамци дупну, Исайи жил'ина туту гатIабхъну, шурш руг-дик кибикъну, гьадму батIур, кур вуйирин уларикан ктатуру ⁷ ва кIуру:

– Душну Силам (му «гъаьнайир» кIуру гаф ву) дагрик яв маш жибкI. Думу гъягъюру, жикIуру ва, рябкъюз хъюгъну, хътакуру.

⁸ Думу садакъа ккун апIури дяркънайи дугъан гъуншйири ва жара адмийири кIури гъахъну:

– Фици? Му гъаму адми, садакъа ккун апIури деънайир да-ринхъа?

⁹ – Ав, му гьадму ву, – жаваб тувуйи садари.

– Ваь, думу гъаци, гьадгъахъна гъушур ву, – кIуйи жарадари.

– Му гъякъди узу вуза, – гъапнийи чав гьадму адмийи.

¹⁰ – Хъа увуз фици рябкъюри гъабхъунвуз? – гьерху дурари.

¹¹ – Иса ччвур али сар адмийи йиз уларикан батIур кадатну, «Душну Силам дагрик яв маш жибкI», гъапунзуз. Узу гъушунза, гъижикIунза ва рябкъюз хъюгъюнзуз, – жаваб туву дугъу.

¹² – Наши Думу? – гьерху дурари.

– Аьгъдарзуз, – гъапи сагъ гъашири.

¹³ Гьадму адми, улихънаси кур вуйир, фарисйирихъна хъади гъюру.

¹⁴ Хъа Исайи курин улар сагъ гъапIу йигъ султ йигъ вуйи.

¹⁵ Фарисйирира дугъхъан, дугъан улар фици сагъ гъахънуш, гьерхру.

– Дугъу йиз уларикан батIур ктатну, узу машар гъижикIунза ва гъамус рябкъюразуз, – жаваб туву дугъу.

¹⁶ – Думу Адми Аллагъдихъан хъуз мумкин дар, гъаз гъапиш Дугъу султ йигъандин аьдат уьбхюрадар, – кIури, гьадмуган аьрз гъапIу фарисйирикан садари.

– Гунагъкар касдихъан мицдар аьламатар апIуз шулинхъа? – кIуйи тмундари.

Ва гьамци, фарисйирин арайиь гъюжат абхъру. ¹⁷ Курди гъаширихъан хъана гьерхру:

– Уву кIурава, Дугъу увуз рябкъювал тувну. Яв хиялиан Думу Фуж ву?

– Пайгъамбар, – жаваб туву дугъу.

¹⁸ Жугъдарин агъсакълариз адми кур вуди хъувалихъ ва дугъахъна рябкъювал къяляхъ гъювалихъ гъапIура хъугъуз ккунди



адаи. Гьаддиз рябкьюз хьюгьюрин абйир-бабариз дих дапІну гьерхру:

¹⁹ – Му ичв бай вуйин? Учву кІурачва, думу кур вуди бабкан гьахьну. Хьа фици дугъаз гьамус рябкьюра?

²⁰ – Учуз му ич бай вуйиб аьгъячуз ва кур вуди бабкан гьахьбра аьгъячуз, – жаваб туву абйир-бабари. – ²¹ Хьа гьамус дугъаз фици рябкьюраш ва шли дугъаз рябкьювал тувнуш, гьамунуб учуз аьгъдарчуз. Чахъан гьерхай. Думу аьхюр ву, чахъан ктибтуз шулуки.

²² Абйир-бабари, жугьдарин гьякимарихъан чпиз гучІруган, гьамциб жаваб тувнийи. Фицики дурари, Иса Месигь ву кІури хьюгьрур гьарсар мистхъан ярхла апІуз кьарар адабгънайи. ²³ Гьаддиз дугъан абйир-бабари:

«Сарун думу аьхюр ву, чахъан гьерхай», – гьапнийи.

²⁴ Ва магъа кьюбпи ражарира, кур вуди гьаши адмийиз дих дапІну, дугъаз кІуру:

– ГьякътІан пидарза дупну, ху апІин! Учуз аьгъячуз Гьадму Кас гунагькар вуйиб.

²⁵ – Узуз Думу гунагькар вуйин-дарин аьгъдарзуз, – жаваб туву дугъу. – Саб аьгъязуз: узу кур вуйза, хьа гьамус рябкьюразуз.

²⁶ – Дугъу увкан гьапІну? – хъана гьерху дурари. – Дугъу яв улар фици арщну?

²⁷ – Узу учвуз гьапунзачвуз, хьа учвуз хьпехъуз ккун гьабхьундарчвуз, – жаваб туву дугъу. – Учвуз сабансана хьпехъуз ккунди айчвуз? Гьяяман, учвузра Дугъан ученикар хьуз ккундашалчвуз-гьа?

²⁸ – Дугъан ученик уву вува-гьа, – кІури хьжагъуру дурар дугъаз. – Хьа учу Мусайин ученикар вуча. ²⁹ Учуз Аллагь Мусайихъди гьулхуб аьгъячуз, хьа Думу наънан гьядяхьюр вушра, аьгъдарчуз.

³⁰ – Мюгьтал шлу ляхин вуки, учвуз Думу наънан вуш аьгьдарди хьуб, хьа Дугъу узуз рябкьювал тувунзуз, – жаваб вуди гьапи думу адмийи.

³¹ – Хьа ухьуз аьгъяхьуз Аллагь гунагькрарихъ хьпехьхьруб, хьа анжагь гьадрарихъди хьа Думу: Чав ккун гьапІдарихъди ва Чан ниятар тамам апІрударихъди. ³² Дюн'я ккебгъхъанмина



гъебхъуб дархъуз, сар шли-вуш бабкан шлугантІан кур вуйи-
риз рябкъювал тувуб. ³³ Эгер Думу Аллагъдихъан гъафир дайиш,
Дугъхан фукІара мициб апІуз хъибдайи!

³⁴ – Уву, вари гунгъариъди бабкан гъашири, гъамус учуз улу-
пурана! – кІури, вари дугъ’ина алжагъуру ва думу утІурккуру.

³⁵ Исайиз думу утІурккуваликан абгъю шулу ва, дагну, гьерхру:
– Уву Инсаниятдин Балихъ хъугърана?

³⁶ – Йиз абхюр, йип Думу Фуж вуш, узу Дугъахъ хъугъдиза, –
гъапи дугъу.

³⁷ – Увуз Думу гъяркъюнвуз ва магъа Дугъахъди гафарра апІу-
рава, – кІуру дугъаз Исайи.

³⁸ – Хъугъурза, Агъа! – дупну, думу Дугъан улихъ, къамкъариин-
на ис духъну, икрам апІуру.

³⁹ Исайи гъапи:

– Узу му дюн’яйиз дярябкърайидариз рябкъри дупну, хъа
рябкъюраридар кур хъпан бадали, суд апІуз дуфнайир вуза.

⁴⁰ Исайин багахъ дугъужвнайи фарисйири Дугъаз кІуру:

– Саки Уву учура кур вуйидар гъисаб апІурадарва абхир?

⁴¹ Исайи жаваб туву:

– Эгер учву кур вуйидар вуйиш, учву апІурайи гунгъариъ ичв
тахсир адархъидийи; хъа учву кІурачва: «учуз рябкъюрачуз»,
гъаддиз ичв гунагъ учв’ин гъубзра.

Габан ва дугъан марччар

10 ¹– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: фуж марччаринишваъ
урчІариан дарди, фици-вуш жараси учІвруш, думу тІафал ва
тІарашчи ву. ²Хъа фуж урчІарианди учІврур, гъадму марччарин
лижан габан ву. ³Гъаравли дугъаз урар арццу. Марччар дугъан
дихнахъ хъпехъуру. Дугъу чан марччариз ччвурариинди кІуру ва
чІатинди адауру. ⁴Дугъу чандар вари адагъан, думу дурарин улихъ-
ди гъягъюру, хъа марччар дугъан къяляхъди гъюру, гъаз гъапиш
дурариз дугъан дих абгъя. ⁵Жарадарихъди дурар гъягъидар, дурар
дугъхан гьергди, гъаз гъапиш дурариз жарарин дих таниш дар.

⁶ Исайи дурариз гъаму тахалус ктибтуру, хъа Дугъу чпиз фти-
кан гъапнуш, фарисйир гъавриъ ахъундайи.

⁷ Исайи давам апІуру:

– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: марччариз урчІар – Узу вуза.



⁸Вари Узу гъийиз гъафидар тІафлар ва тІарашчйир вуйи. Саки марччар дурарихъ хъпехъундар. ⁹УрчІар – Узу вуза. Фуж Уз’анти-на учІвиш, дюрхну хъиди. Гъацир УрчІаризди учІвди ва дилин-тина удучІвиди, гъацириз чаз ипІруб алишв бихъиди. ¹⁰Хъа тІа-фал саб апІуз гъюри шулу: гъитІибкІбан бадали, йибкІбан ва пуч апІбан бадали. Узу гъафунза гъацдариз уьмур хъади, варибдиъ – абцІу уьмур. ¹¹Узу гъяни Габан вуза. Дицир ужур габни марччар бадали чан уьмур тувру. ¹²Хъа гъирагъдилан дуфнайир – думу га-бан дар, дицириз марччар жарадар ву – жанавар лижахъна багахъ шулайиб гъябкъюбси, марччара гатІахъуру ва гьергрира ву. Жа-наври дурар дисуру ва чІяргъюру. ¹³Дицир габан дар, хъа гъирагъ-дилан, гъякъи тувну, хъитнайир ву; дицир марччарин гъайгъуш-наъ шулдар. ¹⁴Узу ужур Габан вуза: Узуз Йиз марччар аьгъязуз ва Узура Йиз марччариз аьгъя. ¹⁵Адашдиз Узу фици аьгъяш, гъа-ци Узуз Адашра аьгъязуз. Узу Йиз уьмур марччарихъанди тувди-за. ¹⁶Узуз жара марччарра азуз, гъаму марччаринишв’ан дарудар. Узу гъадрара хъади дуфну ккунду, Йиз дихнахъ дурар хъпехъи-ди, гъадмуган саб лиж хъибди ва сар Габан хъиди! ¹⁷Узу Адашдиз гъаддиз ккундуки, Узу уьмур туврайиган, тазакІултІан думу гъа-дабгъуз. ¹⁸Йиз уьмур сарира дадабгъидар, Узу Йиз хушниинди ду-му тувраза. Думу тувуб Йиз ихтиярнаъ, думу, къяляхъ гъадабгъуб-ра Йиз ихтияриаъ айиз. Думу гъаци Узуз Йиз Адашди улупунзуз.

¹⁹Хъана гъаму гафари жугъдарин арайиъ гъюжатар ирчру. ²⁰Ду-рарикан гизафдари кІуйи:

– Думу амрихъан душна ва гъарзади улхура. Дугъахъ гъаз хъпехъурачва?

²¹– Му улхбар жинар кайириндар дар, – кІури, къаршу удучІвуйи тмундар. – Жинар кайирихъан кур вуйириз рябкъювал тувуз шулинхъа?

Исайиз жугъдар къаршу хъуб

²²Къюрд улубкъуру. Ерусалимдиъ Аллагъдин хал таза апІбан машквар вуйи. ²³Иса Аллагъдин хулан гъяятдиъ Сулейман пай-гъамбрин айвандихъ лицурайи. ²⁴Жугъдари, Дугълан илтІикІну, Дугъхъан гьерхру:

– Уву фукъан вахтназ ич сабур ахтармиш апІури гъузуз ккава? Йип учуз дюзди, Уву Месигъ вуна?



²⁵ – Узу учвуз гьапунзачвуз, хьа учву Узухъ хьугьрадарчва. Узу Йиз Адашдин ччвурнахъан апІурайи ляхнар – магъа Узкан шагьидвал апІурайидар. ²⁶ Амма учву Узухъ хьугьрадарчва, фицики учву Йиз марччарикан дарчва. ²⁷ Йиз марччариз Йиз дих ебхьуру ва Узуз дурар аьгъязуз, дурар Узухъди гьюру. ²⁸ Узу тувдиза дурариз гьаргандин уьмур, дурар аьсрариьра йихдар, дурар Узхъан сарира гьитІикІдар. ²⁹ Йиз Адаш варидартІан зурба ву. Гьаддиз дурар Йиз Адашдихъан сарихъанра дадагъуз хьибдар, ³⁰ хьа Узуна Йиз Адаш сар вуча.

³¹ Жугьдар хъана Исайиз йивуз гьванарихъан хьчІихуру.

³² – Йиз Адашдихъан Узу учвуз гизаф ужудар ляхнар улупунзачвуз, – гьапи Исайи. – Гьадрарикан фунубдин гьакънаан Узуз йивуз ккунди ачвуз?

³³ – Учуз, Уву ужудар ляхнар гьапІну кІури, йивуз ккунди адарчуз, хьа Аллагьдикан рихшанд апІурайиган. Уву вуйир адми, хьа Увкан Аллагъ апІурава.

³⁴ Исайи жаваб туву:

– Ичв Къанундиъ дибикІнадаринхъа: «Узу гьапунза: учву аллагьар вучва?» кІури. Хьа гьакъ дибикІна. ³⁵ Эгер Аллагьди Чан Гаф шлихъна гьапІнаш, Дугъу дурариз аллгьар кІура. ³⁶ «Узу Аллагьдин Бай вуза», гьапну кІури, фици учвхъан Узуз пуз шулчвухъан: «уву рихшанд апІурава», кІури. Шлиз кІурачва гьацци? Узуз? Адашди гирами дапІну, гьаму дюн'яйиз гьаьнайириз?! ³⁷ Эгер Узу Йиз Адашди апІурайи ляхнар апІурадарш, гьадмуган Узухъ мухьугъанай! ³⁸ Хьа эгер Узу дурар апІураш, учвхъан Узухъ хьтругъуз шулчвухъан, саки Йиз ляхнарихъкъан хьугъай! Гьадмуган, учвуз аьгъю хьибдичвуз ва: Узузъ – Йиз Адаш, хьа Узу – Дугъаь айибдин гьавриь хьидичва.

³⁹ Гьадмуган дурариз Иса хъана дисуз ккун шулу, амма Думу дурарин хиларигъян гьютІурччуру.

⁴⁰ Хьасин Иса, Ярдан нирихъ Ягъ'яйи улихъди штуан апІури гьаши йишвариз гьагьюру ва душваь саб къадар вахтна гьузру. ⁴¹ Дугъахъна гизаф адмиийр гьюйи.

«Ягъ'яйи саб аьламатра улупундайи, – кІуйи дурари, – хьа Исайикан гьапидар вари гьакъ ву». ⁴² Ва гьадушваь гизафдар Дугъахъ хьугънийи.



Лазарин аьжал

11 ¹ Сар адми ищру шулу. Дугъаз Лазар кІуи. Думу Мар’ям-на чан чи Марфа яшамиш шулайи Вифания гьул’ан вуйи. ² Мар’ям, Агъайин ликарикан ягъ ктатури, дурар чан кушарихъди кжиктури гъаши дишагъли вуйи. Ари Мар’ямдин чве Лазар ищру гъахънийи.

³ Чйири Исайихъна гъамци кІури хабар дебккуз гъахънийи: «Агъа, гъадмунур, Увуз ккунирнур, кетІерщна». ⁴ Гъаддикан аьгъю дубхъну, Исайи кІуру:

– Му ищрушин аьжалихъна дар, думу Аллагъдин ад бадали ва гъаддилантина Аллагъдин Бали Чан адлувал улупбан бадали, вуйиб ву.

⁵ Исайиз Марфа, дугъан чи Мар’ям ва Лазар ккунидар вуйи. ⁶ Гъаци, Лазар ищкурайбдикан гъебхънушра, Иса къюд йи-гъансана Учв айишваъ гъузру. ⁷ Хъасин Дугъу Чан ученикариз кІуру:

– Гъачай, Ягъудия уьлкейиз къяляхъ гъягъюрхъа.

⁸ – Я Мялим! – кІуру Дугъаз ученикари, – жугъдариз Ув’ин гъван уьлюбхну, улихънаси йикІуз ккунди айи, хъа Уву хъана дина гъягъюрана?

⁹ Исайи дурариз гъапи:

– Йигъаъ йицІикъюб саяѳ адаринхъа? Фуж йигъну гъяруш, дицир хъарсну алдакидар, фицики гъадгъаз му дюн’айин акв рябкъюра. ¹⁰ Хъа эгер дицир йишвну гъяруш, хъарсну алдакиди, гъаз гъапиш акв ади шулдар.

¹¹ Гъамци дупну, Исайи давам апІуру:

– Ихъ дуст Лазар гъахну. Узу думу хъиргуз гъяраза.

¹² – Агъа, сарун думу нивкІуз душнаш, сагъ хъиди, – кІуру Дугъаз ученикари.

¹³ Исайиз гъамдиинди Лазар дукІнайиваликан пуз ккунди айи, хъа дурари, думу аьдати нивкІуз душна кІури, фикир дапІнайи.

¹⁴ Гъадмуган Исайи дурариз ачухъди кІуру:

– Лазар гъакІну. ¹⁵ Хъа учву бадали Узу гъадушваъ адарди хъуб’ин шад вуза. Гъаци дубхънайиган, учву хъугъдичва. Сарун гъа-чай гъадгъахъна гъягъюрхъа!

¹⁶ «КІвятІяхъ» кІуру лакІам хъайи Фомайи чан юлдшариз кІуру:



– Гъчай, Мялимдихъди сатИди ухъура йихурухъа!

¹⁷ Дина гъафи Исайиз, Лазар дукІну накъвдиъ ади юкъуд йигъ вуйиб агъю шулу. ¹⁸ Вифания Ерусалимдихъан шубуб километрІан манзилнаъ адайи, ¹⁹ ва дина гъадрарихъди Марфайихънана Мар’ямдихъна чвуччвун дердер зигуз гизаф жугъдар дуфнайи. ²⁰ Иса гъюрайибдикан гъеобхъубси, Марфа дишлади Дугъан улихъна гъягъюру, хъа Мар’ям хулаъ имийи.

²¹ – Агъа, эгер Уву мушваъ айиш, йиз чве йикІидади! – гъапи Марфайи Исайиз. – ²² Саки узуз агъязуз, хъа гъамус вушра, Уву Аллагъдикан фу ккун гъапишра, Дугъу Увуз тувди.

²³ – Яв чве хъана гъудужвиди, – гъапи дугъаз Исайи.

²⁴ – Гъиямат йигъан вари чИиви шлуган, думура гъудужвруб агъязуз, – жаваб туву Марфайи.

²⁵ Исайи гъапи:

– Узу вуза чИиви хъувал ва уьмур. Фуж Узухъ хъугъраш, гъеле гъачИишра, яшамиш хъиди. ²⁶ Хъа гъарсар, яшамиш шулади Узухъ хъугънайир абсрариъра йикІидар. Уву гъамдихъ хъугъурна?

²⁷ – Ав, Агъа, – жаваб туврайи дугъу, – узу хъугъурза: гъаму дюн’айиз гъюз ккади айи ва, магъа дуфнайи Месигъ, Аллагъдин Бай, Уву вува.

Исайлан нивгъар алдахуб

²⁸ Гъамци дупну, Марфайи, Мар’ямдиз жиниди дих дапІну, кІуру:

– Мялим гъамшваъ а, Дугъу увуз дих апІура.

²⁹ Му гафар гъеерхъубси, Мар’ям гъудужвну, Дугъахъна гъягъюру.

³⁰ Иса мегъел гъулаъ учІвнадади ва Учв Марфайи къаршуламиш гъапишв’ин илмийи.

³¹ Мар’ямдихъди хулаъ ади ва думу ккарцури гъаши жугъдар, Мар’ям тяди кади гъудужвну чІатна удучІвуб дябкъну, думу накъвдихъна ишуз гъягъюра, кІури, хиял дапІну, дурарра дугъан къяляхъди гъягъюру. ³² Хъа Мар’ям, Иса хъайишвахъна дуфну, Думу гъяркъюбси Дугъан ликарикк ккархъру ва кІуру:

– Я Агъа, эгер Уву мушваъ айиш, йиз чве йикІидади.

³³ Мар’ям ва дугъахъди гъафи жугъдар дердлуди ишури дябкъну, кІван деринаризкъан Чазра язухъ дубхънайи Исайи гъерху:



³⁴ – Думу наан кивначва?

– Гъач учу улупидича, – гъапи дурари.

³⁵ Иса ишуру.

³⁶ – Лигайчва, фици Мугъаз думу ккундуш! – гъапи жугъдари чпин арайиъ.

³⁷ – Мугъу кур вуйириз рябкъювал тувну, – гъапи шли-вуш дураригъян сари, – Белки Дугъхъан Лазарра чИви шлуси апІуз шул?

³⁸ Иса хъана артухъ пашманвалиинди накъвдихъна гъюру. Накъв дюрхъсиб вуйи. Душвазди учІврушвахъ гъван гъипнайи.

³⁹ – Гъван гъадабгъай! – кІуру Исайи.

– Агъа, душваъ майтин ниъ абхънашул, фицики думу кивхъан юкъуд йигъ улдубчІвна, – кІуру Дугъаз дукІнайирин чи Марфайи.

⁴⁰ Исайи дугъаз кІуру:

– Узу увуз гъапундайин: «Эгер уву хъугъри гъузиш, Аллагъдин гъунар рябкъидивуз», – кІури?

⁴¹ Гъван гъадабгъуру. Исайи улар зина заъру ва кІуру:

– Адаш, Увуз баркалагъ кІураза, Увуз Узу ерхъбаз. ⁴² Увуз Узу гъарган ерхъурайиб агъязуз. Гъамушв’ин али халкъ Узу Уву гъаънайибдихъ хъугъри пну, ачухъди кІурайиб вуйиз!

⁴³ Ва гъамци дупну, Исайи зарбди дих гъапІу:

– Лазар, удучІв!

⁴⁴ Хилар-ликар кафнаригъян гъидиржнайи, машиниинра ирин чарч илипнайи Лазар накъвдиан удучІвуру.

– Думу гъюдурчай, гъит гъарахри! – гъапи дурариз Исайи.

Жугъдар Иса йикІуз

чалшмиш хъуб

⁴⁵ Мар’ямдихъна гъафи ва Исайи гъапІуб гъябкъю жугъдарикан гизафдар Дугъахъ хъугънийи. ⁴⁶ Хъа дурарикан, фарисийрихъна душну, Исайи гъапІубдикан ктибтударра гъидихънийи.

⁴⁷ Жугъдарин абхюну маллійирна фарисийр чпин собрандиз уч гъаши:

– Ухъу гъапІну ккунду? – кІуйи дурари. – Му касди гизаф аьламатар улупура. ⁴⁸ Эгер Думу мици гъитиш, вари Гъадгъахъ хъугъди ва римлуйир гъафиган, дурари ихъ гъюкуматра ва ихъ халкъра терг апІиди.



⁴⁹ Каяфа кІуру ва гьадму йисан жугьдарин маллйирин ахюр вуди кадагънайи дурарикан сари кІуру:

⁵⁰ – Учву сабдинра гъавриъ ахърадарчва! Я кас, учвуз гъаз аьгьдарчвуз: учвуз ужу хьибди, эгер вари халкъдихъанди сар адми гъачІиш, вари жугьдар йихайиз?

⁵¹ Мурар Каяфайин хусуси гафар дайи: гьадму йисан думу жугьдарин маллйирин ахюрра вуди, дугъу пайгъамбриси гъапнийи, Иса халкъдихъанди йикІиди кІури, ⁵² ва неинки гъаму халкъдихъанди, хъа гъацира вари дюн'я вуйибси дарагънайи Аллагьдин веледар сабвалихъна хпан бадалира.

⁵³ Гьадму йигъхъан дурари Иса фици пуч апІуруш, фикир апІуз хъюгъру.

⁵⁴ Гьаддиз Иса жугьдарин арайиъ ашкарди лицури гъахъундар, ва гьадлин Думу, ичІи чолин гъирагъдихъ хъайи Ефраим кІуру шагъриз душну, гъадушваъ Чан ученикарихъди гъузру.

⁵⁵ Жугьдарин Пасхайин машквар багахъ шулайи. Уълкейин ва-ришвариан, чпи машквар хъайиз улихъна гунгъарихъан марщ апІбан бадали, гъациб аьдат тамам апІуз гизафдар Ерусалим-диз дуфнайи. ⁵⁶ Дурари, Иса агури, Аллагьдин хулаз уч духъну, чиб-чпигъ кІуйи: «Фици хиял апІурачва? Думу Пасхайин машквраз гъюрдайкІана?»

⁵⁷ Ахъюну маллйирина фарисйири Иса дисбан бадали, гьар шлиз Думу айишв аьгъю гъабхъири гьаддикан чпиз хабар дебккуб буйругъ тувру.

*Иса Чан дустарихъди
Вифанияийъ хъуб*

12 ¹ Пасхайин машквар ккебгъуз йирхъуд йигъ ккимиди, Иса Чав чІиви гъапІу Лазар яшамиш шулайи Вифанияийиз гъору. ² Дурари Дугъан сагълугънаан хураг гъязур апІуру. Марфа суфраийхъ Исайин гъайгъушнаъ айи. Суфраийхъ хъайидарихъди Исайин багахъ Лазарра деънайи. ³ Мар'ямди, нард гьарин гизаф багъа вуйи марщци ягъ дубхну, Исайин ликарикан ктатуру ва Дугъан ликар чан кушарихъди кжикуру. Вари хал аьтринсиб ищци ниърахъди абцІру.

⁴ Исайин ученикарикан сари, хъасин Агъа масу туврури, Искариотдиан вуйи Симондин бай Ягъудайи кІуру:



⁵ – Гьаму ягъ, шубудварж арсран пулихъ масу тувну, пул касибариз пай апІуз гъаз шулдаихъа?

⁶ Дугъу мици, касибарин гъаннаъ ади ваъ, хъа учв тІафал вуди хъпаз лигну гъапиб вуйи, гъаз гъапиш дугъахъ уртахъ вуйи пулин мажник хъайи ва саспиган, чан тямгъяр гъуркІуз, гъадму пуликан харж апІуйи.

⁷ Гъадмуган Исайи кІуру:

– Думу сикинди гъитай! Дугъу му ягъ Узу накъвдик кивру йи-гъаз гъязур дапІнайиб ву. ⁸ Касибар гъарган учвухъди хъиди, хъа Узу учвухъди гъарган хъидарза.

⁹ Жугъдарикан гизафдариз Иса душаваъ айиб агъю дубхъну, Дугъу чІиви гъапІу Лазаризра лигуз кади, дурар Исайихъна гъюру. ¹⁰ Гъадмуган маллийрин ахъюдари Лазарра йикІбан къарар адабгънайи, ¹¹ гъаз гъапиш гъадгъулантина, кавхъирна маллийр гъитну, гизаф жугъдар Исайихъ хъугънийи.

Ерусалимдиз гъюрайи Иса тебрик апІуб

¹² Хъайигъан машквраз гъафи халкъ, Иса Ерусалимдиз гъюруб деебхъну, ¹³ хурмайин гъарин кюлерра хъади, Исайин улихъна, гъамцдар чІигъар апІури, удубчІуру:

Агъайин ччвурнахъ гъюрайи Израилин Паччагъдиз
уж’вал ибшри!

¹⁴ Иса, саб гъудугъ дибихъну, гъаддиин элеуру, фицики Гирами китабарихъ дибикІна: ¹⁵ «ГучІ мапІан, Сиондин риш! Лиг, яв Паччагъ увухъна жигъил даждиинди гъиди».

¹⁶ Исайин ученикар сифте мидин гъаврихъ ахъундаи, хъа къанди Иса Аллагъдин аднаъ гъашиган, Иса гъамци гъюваликан Гирами китабарихъ дибикІнайиб дурарин кІваина гъафнийи, ва гъаци дурари Думу къаршуламишра гъапІнийи.

Адмийири Исайикан ктибтуб

¹⁷ Лазар чІиви апІруган, Исайихъди хъайидари дидин гъакънан варидариз ктибтури гъахъну, ¹⁸ гъаддиз халкъди Иса гъамци тебрик апІури къаршуламиш гъапІнийи, гъаз гъапиш варидариз гъадму аьламат улупур Думу вуйибдикан деебхънайи. ¹⁹ Хъа фарисийири чиб-чпиз кІуйи:



– Рябкъюранчвуз, фукIа-мукIа апIуз ухъу къувватсуз ву. Вари Гьадгъахъди гъягъюра!

²⁰ Аллагъдиз икрам апIуз машквраз гъафидарин арайиъ гре-
карра айи. ²¹ Дурари, Галилей улкейиъ айи Вифсайдаиан вуйи
Филип кIуру касдихъна дуфну, гъамци кIури саб тIалаб апIуру:

– Я ич ахъюр, учуз Иса рякъюз ккунди ачуз.

²² Филипди душну Андрейиз, хъа дурар къюридра Исайихъна
душну, Дугъаз мидкан ктибтуру.

²³ Исайи гъапи:

– Аллагъдин аднаъ шлу Инсаниятдин Балин саят улубкъну!

²⁴ Гъякълу вуйи гъякъ кIуразачвуз: сабан дяхнин удар жил'ина
абхъну дарчIиш, думу гъаци сабди гъубзди, хъа гъабчIиш, диди
бегъем мягъсул хибди.

²⁵ Шлиз чан уьмур багъади вуш, гъацири думу пуч апIура,
хъа шлиз гъаму дюн'яйиин чан уьмур даккунди вуш, гъацири
думу ккудудубкIуру уьмриз уьбхюра. ²⁶ Фуж Йиз гьуллугънаъ аш,
гъит гъацир Йиз шилнаъди гъюри! Ва Узу наан аш, гъадушваъ
Йиз гьуллугъчира хъиди. Фуж Йиз гьуллугънаъ аш, гъацир Йиз
Адашди за апIиди.

Исайи Чан аьжаликан пуб

²⁷ Гъамус Йиз юкIв гъалабну абцIна! Фу пну ккунду Узу? Пи-
дикIан: «Я Адаш! Узу гъаму гъялнаккан уьрх!» Саки Узу му
дюн'яйиз гъаддиз дуфназа – гъаму гъял бадали! Адлу апIин Яв
ччвур, Адаш!

²⁸ Гъадму арайиъ заварин дих атIабгуру:

– Адлу гъапIунза ва хъана адлу апIидиза!

²⁹ Гъадушвахъ дугъужнайи халкъ думу дихнахъ хъпехъурайи.
Садари, завар гъарахну кIурайи; тмундари, Дугъахъди малайик
гьулхну, кIуйи.

³⁰ Исайи дурариз жаваб вуди кIуру:

– Му дих Узуз вуйиб дайи, хъа думу халкъ бадали вуйи! ³¹ Му
дюн'яйиин суд апIру вахт, магъа, хъубкънура ву. Гъамус му дюн'-
яйиин гъакимдар (иблис) тина утIуккну хъиди! ³² Хъа Узу жилилан
за гъахъиган, Узу варидарихъди Узухъинди иб тувуз гъитдиза.

³³ Гъаму гафариинди Дугъу дурариз, Учв фициб аьжалиинди
йикIуруш, улупнийи.



³⁴ – Учуз Гирами китабарян Месигъ гьарган учухъди шлува-
ликан аьгъячуз, – гьапи халкъди. – Увхъан фици пуз шулвухъан,
Инсаниятдин Бай завариз зигиди, кІури? Ва фуж ву, Думу Ин-
саниятдин Бай?

³⁵ Исайи дурариз кІуру:

– СацІиб вахтнаьтІан акв учвухъди гьубзидар. Гьаци вуйиган,
Учву мучІушну ккадраьбан бадали, сабан акуди имиди, гьара-
хай. Фицики фуж мучІушнаьди гьяраш, гьацириз учв наанди
илтІикІнашра, аьгъдар. ³⁶ Хъа сабан учвуз аку апІурамиди, аку
аквнахъ хьугъай ва аквнан веледар хьидичва!

Гьаму гафар дупну, Иса гьягъюру ва дурарихъан жин шулу.
³⁷ Дугъу дурарин улихъ гьамкъан аьламатар гьапІнушра, аммаки
дурар, дидизра дилигди, Дугъахъ хьугъдайи. ³⁸ Гьамци Ишяя пай-
гьамбри дупнайи гафар тамам духъну ккундийи. Дугъу гьапнийи:

«Учхъан гьеебхъубдихъ фуж хьугъну, Агъа? Шлиз ачухъ гьабхъ-
нухъа Агъайин кьудрат?»

³⁹ Ва гьаддиз дурар хьугъуз удукърудар дайи, хъана Ишяйи
кІуруганси:

⁴⁰ «Аллагъди дурарин улар кур гьапІнийи, дурарин фикир хъун-
ти гьапІнийи, гьаци вуйиган, улар ади дярябкърудар ва фикир-
ниинди гьавриь адрахърудар. Гьаци ккундарш, Узухъинди илтІикІрийи,
ва Узу дурар сагъ апІидийза».

⁴¹ Ишяйи му гафар, чаз улихъмиди Исайин адлувал гьябкъи-
ган, гьапидар вуйи.

⁴² Агъсакъларин арайиьра кмиди Исайихъ хьугънайидар цІиб
адайи, хъа дурари дидкан, фарисйири чпи мистариан утІрукк-
бан бадали, ачухъди кІурдайи. ⁴³ Адмиийрин тярифар дурариз
Аллагъдин адлувалтІан зина вуйи.

*Месигъди туву аьгъювалариинди
ичв суд хьибди*

⁴⁴ Исайи аьхю дихниинди гьапи:

– Фуж Узухъ хьугъраш, гьацир Узухъ хьугърадар, хъа Узу Гьау-
рихъ хьугъра. ⁴⁵ Шлиз Узу рякъюраш, гьацириз Узу Гьаур ря-
къюра. ⁴⁶ Узу акв вуза ва Узухъ хьугъру гьарсар мучІушнаь гьуд-
рузбан бадали дюн'яйиз дуфназа. ⁴⁷ Эгер шлиз Йиз гафар де-
рхъну, дурар тамам дарапІиш, Узу гьацирин суд апІидиза, гьаз



гъапиш Узу дюн'яйиз суд апІуз ваъ, хъа думу уьбхюз дуфнайир вуза. ⁴⁸Узу шли нигъ апІураш ва Йиз Гаф къабул апІуз даккни-риз, гъамустІанра судья а: Узу дупнайи Гаф – магъа судья, гъия-мат йигъан суд апІур! ⁴⁹Фицики Узу Йиз Узхъан гъапиб дариз – му Узу гъау Адашдин, Узуз вуйи амур ву, фу кІуруш ва фици кІуруш. ⁵⁰Узуз агъязуз: Дугъан амур – му зат ккудудубкІ-ру уьмуру ву. Узу анжагъ Узуз Адашди йип гъапиб кІураза.

Исайи

Чан ученикарин ликар жикІуб

13 ¹Жугъдарин Пасхайин машквар багахъ шулайи. Исайиз, Чав му дюн'я дипну, Адашдихъна хътакру вахт улубкъна-йиб агъяйи. Му дюн'яйиъ Чандар вуйидар Дугъаз ккундийи, ва гъамус Дугъу дурарихъна вуйи Чан масанвалин къувват улупуз гъял гъапІнийи.

²Иблисди Искариотдиан вуйи Симондин бай Ягъудайин кІваъ Иса масу тувбан ният гъамустІанра ивнайи. ³Хябяхъдин уьл ипІ-ру вахтна Исайи, Адашди вари Чан хилиъ ивнайиб агъяди ва Учв Аллагъдихъан дуфнайиб, Аллагъдихъна хътакурайиб агъяди, ⁴гъудужвну, Чан зиълан палат илдибтуру ва, дастамал гъадабгъ-ну, Чан къял'ан идибтІуру. ⁵Хъасин легниъ шид уззну, Иса уче-никарин ликар жикІуз хъюгъру ва къял'ан идибтІнайи дастам-лихъди кжикуру. ⁶Гъамци Иса Петрихънакъан хъуркъру. Ва Петри Дугъаз кІуру:

– Я Агъа! Увуз йиз ликар жикІуз ккунди айвуз?!

⁷– Узу гъапІраш, уву сабан гъавриъ адарва, – жаваб туву Исайи. – Къанди аннамиш апІидива.

⁸– Йиз ликар жикІуб?! Гъич хъибдар! – кІуру Петри.

– Эгер Узу дижрикІиш, сарун уву Йизур дарва! – гъапи Исайи.

⁹– Агъа! Дици вуш, неинки ликар, гъацира – хилар, кІулра! – гъевеслуди кІуру Петри.

¹⁰– Вари жан дижибкІнайидарин анжагъ ликар жикІубтІан лазим дар, дицир марцциди ву аъхир. Учвур марцциди вучва. Аммаки учвкан вари марццидар дар, – гъапи Исайи.

¹¹Исайиз Учв масу туврур агъяйи, гъаддиз Дугъу: «Учвкан ва-ри марццидар дар», гъапнийи. ¹²Хъа дурарин ликар гъижикІган,



алабхъну палат, хъана гъюн йивну суфрайихъ дахъиган, Дугъу кІуру:

– Узу учвуз гъапІнуш, гъаддин гъавриъ гъахъунчва? ¹³ Учву Узуз «Агъа», «Мялим» кІуручва ва гъякъди кІурира ачва, гъаз гъапиш Узу якъинди гъадму хъузра вуза. ¹⁴ Гъаци вуйиган, эгер Узу – Агъайи ва Мялимди – ичв ликар гъижикІнуш, учвур чиб-чпин ликар жикІури ккунду. ¹⁵ Узу гъапІганси, гъаци учвур апІбан бадали, Узу учвуз мисал улупунза.

¹⁶ Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: гъуллугъчи чан ахъюртІан артухъ дар ва Гъаънайирра Учв ГъауртІан артухъ дар. ¹⁷ Ва гъамус учвуз му агъю дубхънайиган, эгер гъаци апІури гъашиш, бах-таврар хъидичва. ¹⁸ Узу учвкан варидарикан кІурадара: Узуз агъязуз Узу кадагънайидар. Саки Гирами китабарихъ дидикІнайи му гафар кІулиз удучІври: «Узухъди уъл гъипІур Узуз къаршу удучІвну». ¹⁹ Му хъайиз, мидиз улихъна Узу учвуз кІураза. Гъаци вуйиган, му ляхин улубкъиган, учву Узу Гъадму – Гъарган Айир – вуйибдихъ хъугъдичва. ²⁰ Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: Узуз Гъаърайир шли къабул апІураш, гъацири Узуз къабул апІура, хъа шли Узуз къабул апІураш, гъацири Узуз му дюн'айиз Гъаур къабул апІура.

***Учв масу туврур
Исайи ашкар апІуб***

²¹ Гъамци дупну, Иса яман гъалабулугъназ гъюру.

– Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвузки, – гъапи Дугъу, – учвкан сари Узуз масу тувди.

²² Думуган ученикар, Думу шликан улхурайкІан кІури, гъавриъ адарди, сар-сарихъинди лигури гъузру. ²³ Исайин юкІв али ученикаркан сар Чан гъвалахъ гъюн йивну дахънайи. ²⁴ Симон Петри дугъаз, Мялим шликан улхураш Дугъхъан гъерх кІури, ишарат апІуру. ²⁵ Ва ученик Исайихънаси хъиркІну, гъерхру:

– Я Агъа! Думу фуж ву?

²⁶ – Узуз уъл кубсн шулихъна тувиш, гъадму ву, – гъапи Исайи.

Дугъу улин къацІ гъабраъ хурагнак кубсн, Искариотдиан вуйи Симондин бай Ягъудайихъна тувру. ²⁷ Гъаму къацІ хилиз гъадабгъубси Ягъудайиъ шейтІан убчІвру.

– Яв апІуз ккайиб ухди апІин, – кІуру дугъаз Исайи.



²⁸ Суфраийхъ хъайидар саркъан, Исайи дици гъаз гъапнуш, гъавриъ ахъундайи. ²⁹ Хъа Ягъудайихъ чпин уртахъ пул хъайиган, дурарикан сякъюдари: Исайи дугъаз: «ухъуз машквраз фукIа гъадабгъ» вая «касибариз фукIа тув», кIурайиси фикир апIуру. ³⁰ Уъл гъибису Ягъуда дишла хул'ан удучIуру.

Йишв вуйи.

Цийи табуругъ

³¹ Думу удучIивиган Исайи гъапи:

– Магъа гъамус Инсаниятдин Бализ Чан ад гъабхъну. Дугъан ад – Аллагъдин ад ву. ³² Эгер Дугъан ад Аллагъдин ад вуш, Аллагъдира Думу Чан адназ гъадагъиди ва зат хъугъужвидар. ³³ Эй Йиз лижан веледар! Узуз учвухъди хъуз дицикъан вахт имдар. Учву Узу агури хъидичва – му жарадариз гъапиб Узу учвузра кIураза: «Узу гъарушваз учвхъан гъюз хъибдар». ³⁴ Узу учвуз цийи табуругъ тувраза: сари-сар ккун апIинай, Узу учву ккун гъапIиганси, гъаци учвурасари-сар ккун апIинай. ³⁵ Эгер ичв арайиъ масанвал ади гъабшиш, Учву Йиз ученикар вуйиб вардариз аьгъю хъибди.

³⁶ – Агъа, Уву наана гъягъюрава? – гьерху Дугъхъан Симон Петрийи.

– Узу гъягъюрайишваз сабан увхъан Узухъди гъюз хъибдарвухъан, – жаваб туву Исайи. – Хъа хъасин гъидива.

³⁷ – Я Агъа! – кIуру Петри. – Узхъан Увухъди гъамус гъюз гъаз шулдар? Увхъанди йикIузра узу гъязур вуза!

³⁸ Исайи гъапи:

– Узхъанди йикIузра?! Гъякълу вуйи гъякъ кIуразавуз: даттли убъйир дапIну ккудубкIайиз, шубуб ражари Узу аьгъюр даруз пидива!

Исайи Чан ученикар ккариуб

14 ¹ Исайи варидариз кади кIуру:

– Гъит ичв юкIвариан шаклувалар удучIври! Учву Аллагъдихъ хъугърачва, гъаци Узухъра хъугъай! ² Йиз Адашдин ужагъдиъ гизаф хулар а. Эгер гъаци дайиш, Узу учвуз мидкан пидайза. Узу учвуз душваъ йишв гъязур апIуз гъягъюраза. ³ Узу гъушиган, учвуз йишв гъязур апIидиза. Узу наан шулуш, учвурасадушваъ



хьпан бадали, Узу хътакидиза ва учву Узухъна гъахидиза. ⁴Хъа Узу наана гъягъюраш, дина рякъ учвуз аьгъячвуз.

⁵ – Агъа, Уву наана гъягъюраш, учуз аьгъдарчуз, – кІурайи Фомайи. – Гъаддиз учуз дина рякъ наънан аьгъю шул?

⁶ Исайи жаваб туву:

– Узу вуза Рякъ, Узу вуза Гъякъ ва Уъмур. Анжагъ УзхъанминатІан Адашдихъна гъягъюз шулдар. ⁷Эгер учвуз Узу аьгъяш, Адашра аьгъячвуз. Гъамусдихъантина учвуз Думу аьгъячвуз ва гъяркънурa вучвуз!

⁸ – Я Агъа! – кІуру Филипди. – Учуз Адаш улуп ва сарун учуз фукІара лазим дарчуз.

⁹ – Узу учвухъди гъамкъан вахтна хъади, увуз Узу гъамусра аьгъю гъахъундарнуз, Филип? – жаваб туву Исайи. – Шлиз Узу гъяркънуш, гъадгъаз Адашра гъяркъну. Уву фици: «учуз Адаш улуп», кІурава?

¹⁰ – Узу Адашдиъ, Адаш Узуъ айибдихъ уву хъугърадарна? Узу учвуз кІурайи гафар Узхъан кІурайидар дариз, хъа дурар кІурайир Узуъ аьи Адаш ву, Чан ляхнар апІурайи. ¹¹Узухъ хъугъай: Узу – Адашдиъ, ва Йиз Адаш Узуъ а. Узухъ хъугъдарш, Узу апІурайи ляхнарихъкъана хъугъай. ¹²Гъякълу вуйи гъякъ кІураза-чвуз: фуж Узухъ хъугъраш, гъацири Узу апІурайи ляхнар апІиди ва УзутІан артухъдира кади апІиди, фицики Узу Адашдихъна гъягъюраза. ¹³Йиз ччвур дибисну учву ккун гъапІуб вари Узу тамам апІидиза, ва Адашди Чан ад Чан Бал’антина улупиди. ¹⁴Эгер учву Йиз ччвурназ дих гъапІиш ва фу ккун гъапІишра, Узу тамам апІидиза.

Гъякъвалин Рюгъ гъауб

¹⁵ Эгер учвуз Узу ккундуш, Узу учвуз фу табшурмиш гъапІнуш, гъадму тамам апІинай. ¹⁶Узу Адашдикан ккун апІидиза ва Дугъу учвухъна жарар – Хъюгърур гъаъди. Думу аьсрариз учвухъди гъузди. ¹⁷Думу Хъюгърур – Гъякъвалин Рюгъ ву. Му дюн’-яйихъан Думу къабул апІуз хъидар, гъаз гъапиш Думу рякърур дар ва аьгъюр дар. Анжагъ учвуз аьгъячвуз Думу, Думу учвухъди хъа ва учвуъ а. ¹⁸Узу учву йитимарди гъитидарзачву, хъана учвухъна хътакидиза. ¹⁹СацІиб вахтналан дюн’яйиз Узу сарун рякъидар, хъа учвуз Узу рякъюри хъидичвуз: гъаз гъапиш Узу



яшамиш шулаза ва учвур яшамиш хьидичва. ²⁰ Ва гьадму йи-
гъан учвуз аьгью хьибдичвуз, Узу Йиз Адашдиъ шулайиб, учву –
Узуъ, хъа Узу – учвуъ. ²¹ Шли Узхъан вуйи табшуругъар тамам
апІураш, гьадму ву Узу ккунир. Шлиз Узу ккундуш, Йиз Адашра
гьадгъу ккун апІиди. Гъацир Узузра ккун хьидизуз ва гъацирин
улихъ ачмиш шули хьидиза.

²² – Я Агъа! – кІуру Искарриотдиан дару Ягъудайи, – Уву, им-
буну дюн’яйиз ктарди, учуз фици ачмиш хьидива?

²³ Исайи жаваб туву:

– Шлиз Узу ккундуш, гьадгъу Йиз Гаф уьбхиди. Ва гьадмуган
дицир Йиз Адашдизра ккун хьиди, гьадмуган Узуна Думу сатІи-
ди гъацирихъна гьидича ва гьадгъаъ яшамиш хьидича. ²⁴ Шлиз
Узу ккундарш, Йиз гафар уьрхидар. Учвуз ебхъурайи Гаф Йизуб
дариз аьхир, хъа Узу гъау Адашдинуб ву. ²⁵ Узу учвуз му гъеле
учвухъди хъамидитІан гъапунза. ²⁶ Узу бадали Адашди учвуз гъа-
райи Хьюгърури – Гирами Рюгъну учвуз вариб улупиди ва Узу
учвуз гъапиб вари кІваин апІидичвуз. ²⁷ «Мясляаьт ибшри!» –
Узу кІуразачвуз гъарайири. Узу учвуз Йиз мясляаьт тувраза-
чвуз. Узу учвуз, инсанари туврубсиб мясляаьт туврадарзачвуз.
Ичв кІваан дердер адаай! ГучІ мапІанай! ²⁸ Узу учвуз «гъягъюра-
за» гъапиб учвуз гъеебхъунчвуз, ва: «Узу учвухъна хътакидиза»,
гъапнура вуза. Эгер учвуз Узу ккундийиш, Узу Адашдихъна гъа-
райибдиин учву шад хьидийчва, фицики Йиз Адаш УзутІан ар-
тухъ ву. ²⁹ Узу гъамус гъаму вари улубкъайиз улихъна вари гъа-
пунза, ва гъадмуган, гъаму улубкъиган, учву Узухъ хъугъдичва!
³⁰ Сарун Узхъан учвухъди артухъ гафар апІуз хьибдарзухъан: са-
рун му дюн’яйин гъакимдар багахъ духъна. Йиз зиин дугъаз гью-
кум адар. ³¹ Аммаки му дюн’яйиз аьгью дубхъну ккунду: Узуз
Йиз Адаш ккундайиб. Магъа гъаддиз Дугъу Узуз гъапиб вари та-
мам апІураза. Гъудужвай, гъягъюрхъа гъамушв’ан!

Иса тІумтІин шириз ухшар ву

15 ¹ Узу халис тІумтІин шир вуза, хъа Йиз Адаш тІумутІчи
ву. ² Уз’ин али бегъер дархру гъарсаб кюл Дугъу ктабтІу-
ру, хъа бегъер хруб, диди хъанара артухъди бегъер хпан бадали,
марщ апІуру. ³ Узу учвуз улупу Гафналантина учву сарун мар-
цидар вучва. ⁴ Узу учвуъ шлуганси, учву Узубъ йихъай. Кюлихъан



чав-чаланди бегьер хуз шулдар, думу ширнан пай вуди ккунду. Гъаци учвур Узуь духъну ккунду. ⁵Узу – шир, хъа учву – кюлер. Анжагъ гъадмуноури, Узу чаь айиганси, фуж Узуь аш, бегъем бегьер хури шулу. Узу хътарш, учвхъан фукла апІуз шулдар. ⁶Хъа фуж Узуь адарш, дулар, багъдиан гатІахъну, ерщура-йи кюлерси ву; дулар уч апІиди, цІигъна гатІахъиди ва ургиди. ⁷Хъа эгер Узу учвуь ва Йиз гафар учвуь аш, учвуз фу ккундуш, гъадму тІалаб апІинай, учвуз вари тувди! ⁸Йиз Адашдин ад бадали ахю бегьер хибдичва ва Йиз ученикар хъидичван. ⁹Узу Адашди фици ккун гъапІнуш, гъаци Узура учву ккун гъапІунза. Йиз масанвалиинди яшамш йихъай! ¹⁰Эгер Узу учвуз табшурмиш гъапІуб учву тамам апІури гъашиш, Йиз масанвалиь яшамш хъидичва. Гъаци Узура гъапІунза: Узуз Йиз Адашди табшурмиш гъапІуб Узу тамам гъапІунза ва Адашдин масанвалиьди яшамш шулаза.

¹¹Узу учвуз му гъаддиз гъапунза: Йиз шадвал ичвуб хъпан бадали, учву кьикънягъди ацІну шлуси. ¹²Магъа Йиз учвуз вуйи табшуругъ: Узу учву ккун гъапІиганси, сари-сар ккун апІинай. ¹³Дустарихъанди уьмур тувубтІан артухъ масанвал дюн'яйиь адар. ¹⁴Эгер Узу учвуз табшурмиш гъапІуб учву тамам апІуруш, учву Узуз дустар вучва. ¹⁵Сарун Узу учвуз Йиз гьуллугъчйир пну дих дарапІарза – гьуллугъчийиз чан ахъюри гъапІраш аьгъдар ахир. Узу учвуз Йиз дустар пну дих апІураза. Йиз Адашдихъан аьгью гъапІуб, Узу учвуз вари ктибтунза. ¹⁶Узу ктагъур учву дарчва, гъаму Узу вуза учву ктагъур, гъаму Узу вуза учву дюн'яйиз улупнайир, ва бегьер туврудар (учву вучва) – варитІан ужуб бегьер. Ва гъадмуган Йиз Адашди учвуз, учву ккун гъапІуб, вари тувди. ¹⁷Магъа Узу учвуз табшурмиш апІурайиб: сари-сар ккун апІинай.

Исайи Чан ученикариз
улихъмиди хатІаваликан пуб

¹⁸Эгер учву дюн'яйиз даккунди вуш, учвутІан Узу ухди даккун гъашиб аьгью йибхъай. ¹⁹Учву му дюн'яйиндар вуди ккундийи, диди учву чандарси ккун апІидийи. Хъа учву му дюн'яйиндар даруган, гъаддиз учву дюн'яйиз даккунди ву (яна, Узу учву кадагъну му дюн'яйихъан жара гъапІунзачву). ²⁰КІваин апІинай,



Узу учвуз гъапундайин: «гъуллугъчи чан ахъюртІан артухъ дар?» Эгер Узу утІурккуйиш, учвур утІурккури хъиди. Эгер Йиз гафар тамам апІуйиш, ичвра тамам апІури хъиди. ²¹Амма гъамрар вари учву Йиздар вуйиган апІиди, гъаз гъапиш дурариз Узу Гъаур аьгъдар. ²²Эгер Узу дюн'яйиз гъафундайиш ва дурарихъди гъулхундайиш, дурар тахсиркрар хъидайи. Хъа гъамус дурарин чпи гъякъ вуча кІурайивализ бин имдар. ²³Шлиз Узу даккунди вуш, гъацириз Йиз Адашра ккундар. ²⁴Эгер сарихъанра апІуз даршлу ляхнар Узу гъапундайиш, гъадмуган дурар тахсиркрар хъидайи. Хъа гъамус дурариз Узу гъапІдар вари гъяркъну, ва гъаци вушра дурариз Узура, Йиз Адашра даккунди ву. ²⁵Саки гъаци дубхъну ккундийи, дурарихъ хъайи Къанундиъ дибикІнайи «Саб багънара адарди Узу даккунди ву» кІуруб тамам хъпан бадали. ²⁶Саки учвухъна Хъюгърур гъафиган, яна Адашдихъан гъюрайи Гъякънан Рюгъ, Узу учвухъна Адашдихъан гъаъдиза – ва Думу Йиз шагъид хъиди. ²⁷Ва учвур Йиз шагъидар вучва, фицики садпи йигъланмина Узухъди хъачва.

«Дурариз я Узу, я Йиз Адаш аьгъдар»

16 ¹Учву хъугъвалихъан хътадахъбан бадали, Узу учвуз гъамрар гъапунзачвуз. ²Учву мистариан утІурккури хъиди. Гъациб вахт гъибдики, учву йикІрудари, чпи гъаци апІбиинди, Аллагъдин гъуллугънаъ ача кІури, фикир апІиди. ³Дурари дици гъаддиз апІидики, гъаз гъапиш дурариз я Узу, я Йиз Адаш аьгъдар. ⁴Хъа Узу учвуз гъамрар, вахт улубкъиган, Узу дурарикан ктитуб ичв кІваина гъюбан бадали, гъапунзачвуз. Сифте ражари дидкан учвуз гъапундайза, гъаз гъапиш учвухъди хъайза.

«Узу дурушиш, Хъюгърур гъидар»

⁵Хъа гъамус Узу Гъаурихъна гъяраза. Учвкан сарикъан: «Уву наана гъягъюрава?» – пну гъерхрадарчва, ⁶гъаз гъапиш Узу учвуз вари ктибтиган, ичв юкІвар пашман духънайичв. ⁷Хъа Узу гъякъ кІуразачвуз: учвуз уж'вал бадали гъяраза. Эгер Узу дурушиш, Хъюгърур учвухъна гъидар. Хъа Узу гъушиш, Думу учвухъна гъаъдиза. ⁸Дугъу, гъафиган, дюн'яйин агълариз дурар гунагъвалин, дугъривалин ва Аллагъдин суддин дюзди гъавриъ адрувал улупиди. ⁹Узухъ хътругъруган, дурар гунагъвалин дюзди гъавриъ



адар. ¹⁰Узухинди даруган, дурар дугъривалин дюзди гъавриъ адар, гъаци вуйиган, Узу Адашдихъна гъяраза, ва учвуз Узу сарун рякъидарчвуз. ¹¹Гъаму дюн'яйин гъюкумдариин гъамустІанра гъалиб духънашра, дурар Аллагъдин суддин дюзди гъавриъ адар. ¹²Узхъан учвуз хъана гизафдарикан пуз шуйзухъан, аммаки учвхъан дурарин гъаму ражари сабан гъавриъ ахъуз хъибдарчвухъан. ¹³Учвухъна Гъякъвалин Рюгъ гъафиган, Дугъу учву дюз рякъди гъахиди, рюгънан метлеб – гъубкІну вуйи гъякъвал ву, фицики Дугъу кІурайиб Чахъан дар. Дугъу анжагъ Чаз гъеебхъубдикан пици, Дугъу учвуз гъюз ккимбубдикан хабар дебккди. ¹⁴Дугъу Узу адлу апІиди, гъаз гъапиш Дугъу, Узхъан гъадабгъну, думу учвуз ачухъ апІиди. ¹⁵Вари Адашдиз айиб Йизуб ву. Магъа гъаддиз Узу: „Дугъу, Узхъан гъадабгъну, учвуз тувди“, гъапунза.

*Пашманвалин ерина
шадвал гъибди*

¹⁶Багарихъди Узу сарун рякъидарчвуз, цІиб вахтналан хъана рякъидичвуз.

¹⁷Ученикарикан сакъюдари чиб-чпигъ кІури гъахъну:

– Мугъан фикирнаъ фу ади мици кІурайкІан? Мугъу кІура: «Багарихъди Узу учвуз сарун рякъидарчвуз, хъа сацІиб вахтналан хъана рякъидичвуз». Ва гъамцира кІура: «Гъаз гъапиш Узу Адашдихъна гъяраза». ¹⁸Хъа мидин фици гъавриъ ахъди – «багарихъди?» Му фтикан улхураш, ухъу гъавриъ адархъа.

¹⁹Исайиз абгъяйи, дурариз Чахъан фтикан гъерхуз ккунди айиш ва гъаддиз Чав кІуру:

– Учву чиб-чпихъан гъерхрачва, Узу Йиз хиялнаъ фу ади мици: «багарихъди» ва «учвуз Узу сарун рякъидарчвуз, хъа цІиб вахтналан хъана рякъидичвуз» – кІурайкІан кІури? ²⁰Гъякълу вуйи гъякъ кІуразачвуз: ишидичва ва дердер зигидичва, хъа миди вуйи дюн'я шад хъибди. Учву пашман хъидичва, амма ичв пашманвал шадвализ хъибди. ²¹БицІир апІурайи дишагъли аъзабнакк шулу, фицики дугъан сяаът улубкъна, хъа бицІир гъапІуриз аъзабар гъархру – дюн'яйиз цІийи инсан хъуб'ин думу шад шулу. ²²Гъаци учвурра гъамус пашман вучва, саки учву Узуз хъанара рякъиди ва гъадмуган ичв юкІвар шадвали ацІди, му ичв шадвал



сарихъанра дадабгъуз хьибдар. ²³Ва гъадму йигъан учву Уз'хъан сабдиканра гьерхидарчва. Гьякълу вуйи гьякъ кІуразачвуз: Йиз ччвур дибисну, учву Йиз Адашдихъан фу тІалаб гъапІишра, Дугъу тувдичвуз. ²⁴Учву мегъел фукІара Йиз ччвурнахъан тІалаб гъапІундарчва. Гъамус тІалаб апІинай – хьибдичвуз, ва учву шадвалихъди ацІдичву!

Дюн'яйин зиин гъалибвал

²⁵Мугагъназ Узу учвуз тахалусариинди кІури гъахъунза, хъа гъамус Узу учвуз, тахалусариинди дарди, Адашдикан ачухъди дупну ккуни вахт улубкъура. ²⁶Гъадму йигъан учву, Йиз ччвур дибисну, Дугъкан тІалабар апІидичва. Узу кІуразачвуз, учвхъанди Адашдиз ккарагидиза, дупну. ²⁷Ичв Узухъна вуйи ккуни-вализ дилигну ва Узу Аллагъдихъан дуфна кІури ичв хъугъна-йивализ дилигну, Адашдиз Чаз учву ккунду. ²⁸Узу му дюн'-яйиз Адашдихъан гъафунза ва гъамус, дюн'я дипну, Дугъахъна хътакураза.

²⁹– Ари гъамус Уву, тахалусариинди дарди, ачухъди кІурава, – гъапи Дугъаз ученикари. – ³⁰Увуз вари аьгъюбдин учу гъамус гъавриъ ахъунча. Увхъан гьерхайизра кмиди Уву жавабар туврава. Магъа гъаддиз Уву Аллагъдихъан дуфнайибдихъ хъугърача.

³¹– Аьхирки хъугъунчва? – гъапи жаваб вуди дурариз Иса-йи. – ³²Хъебехъай, Узу сарди гъитну, учву вари хулариз гьергру саят улубкъура. Амма Узу сар дарза, гъаз гъапиш Узухъ Йиз Адаш хъазухъ. ³³Узу му гафар, Узуйъ учву мясляат абгри пну, гъапидар вуйиз. Му дюн'яйиъ учвуз дердер алахъидичвуз, аммаки миж макадабтІанай: Узу му дюн'яйиин гъалиб гъахъунза.

Исайин Чан Адашдихъди улхуб

17 ¹Му гафар гъапиган, Исайи завузди кІул за апІру ва кІуру: – Я Адаш! Йиз саят улубкъну. Яв Бай адлу апІин, Яв Ба-ли Уву адлу апІбан бадали. ²Вари яшамиш шлубдин зиин Уву Дугъаз гъюкум тувунва. Уву Дугъахъна гъаьдариз гъаци Гъад-гъура гъаргандин уьмур тувди. ³Хъа гъаргандин уьмур – му Уву, сар вуйи, гьякълу вуйи Аллагъ, ва Уву гъау Иса Месигъ аьгъю апІувал ву. ⁴Ууз Уву табшурмиш гъапІу ляхин тамам дапІну, Узу Уву жилиин адлу гъапІунзаву. ⁵Ва гъамус, дюн'я ккебгъайиз



улихъна, Узу Увухъди хъайиган, Узуз фици ад айиш, гъациб адниинди Узу адлу апІин, эй Адаш. ⁶Уву, му дюн'яйиан адагъну, Узухъна туву адмийириз Яв ччвур ачмиш гъапІунза. Думу адмийир, Явдар вуйидар, Уву Узуз тувунва. Дурари Яв Гаф гъюбхну. ⁷Гъамус дурар, Уву Узуз тувуб вари Явуб вуйивалин, аьхирки, гъавриъ ахъну. ⁸Уву Узухъди гъау гафар, Узу дурарихъна тувунза ва дурар дурари къабул гъапІну. Узу Увхъан дунфнайивалин дурар якъинтІан гъавриъ ахъну ва Уву Узу гъаувалихъ хъугъну. ⁹Узу гъадрарин гъакънаан ккарагураза: Узу вари дюн'яйихъанди ккарагурадарза, хъа Уву Узухъна тувдари хъандитІан, гъаз гъапиш дурар Явдар ву, ¹⁰фицики вари Узуз айиб Явуб ву, ва вари Увуз айиб Йизуб ву. Гъадрариантина Узу Йиз ад улупунза. ¹¹Узу сарун му дюн'яйиъ гъузрардарза, Узу Увухъна хътакураза, хъа дурар му дюн'яйиъ гъузра. Эй гирами Йиз Адаш! Яв ччвурнан къувватниинди – Уву Узуз тувунва гъадму ччвур – дурар уърх, Увуна Узу сар вуйиганси, дурарра сарси хъпан бадали. ¹²Яв ччвурнан къувватниинди – Уву Узуз тувунва гъадму ччвур – чпихъди хъайи вахтна Узу уърхори гъахъунза дурар. Узу гъюрхюнза дурар: аьжалихъна улупнайи сартІан гъайри фужкІара гъакІундар, гъамци Гирами бикІбарин Гаф тамам дубхъну ккундийи. ¹³Хъа Узу гъамус Увухъна гъюраза. Узу сабан жилиин илмиза, му вари Узу гъаддиз кІураза, Йиз абцІну вуйи шадвал Узухъди дурарира пай апІбан бадали. ¹⁴Узу Яв Гаф дурариз улупунза, гъаддиз му дюн'яйи дурар даккун гъапІну, гъаз гъапиш дурар му дюн'яйиан даруган, Узу му дюн'яйиан даруганси. ¹⁵Узу Увкан дурар му дюн'яйилан гъадагъуб ккун апІурадарза, Узу ккун апІураза, дурар писвалихъан уърхюб. ¹⁶Узу му дюн'яйиан даруганси, дурар му дюн'яйиан дар. ¹⁷Гъакъвалин къувватниинди дурар Яв гъуллугъниина жалб апІин, Гъакъвал – му Яв Гаф ву. ¹⁸Уву Узу дюн'яйиз фици гъаънуш, Узура дурар му дюн'яйиз гъаунза. ¹⁹Гъадрар бадали, Узу Увуз дугъриданра дурар Явдар хъпахъди бахш гъахъунза. ²⁰Анжагъ Узу гъадрарихъандитІан ккарагурадарза, гъадрари гъапи Узкан вуйи гафналантина Узухъ хъугънайидарихъандира ккарагураза. ²¹Гъит дурар вари саб хилди ишри, Уву Узуъ фици шулаш, хъа Узу Увуъ фици шулаш, гъит гъадрар Ухъуъ ишри. Ва гъит дюн'яйиз Узу Уву гъаънайивал аьгъю ибшри. ²²Уву Узуз



туву ад Узу дурариз тувунза, Увуна Узу сар вуйиси, дурарра саб хилди хъпан бадали. ²³ Узу дурариъ шулаза ва Уву Узуъ шулава. Гъит дурарра ижмиди сабхилди гъузри! Ва гъит дюн'яйиз аьгью ибшри Узу Уву гъаувал ва, Увуз Узу ккуниганси, Увуз дурарра ккунивал. ²⁴ Я Адаш! Узуз ккундузуз, Уву Узуз тувдар Узу шлушваъ Узухъди духъну. Гъит дурариз Уву Узуз туву Йиз ад рябкъри. Фицики дюн'я арайиз хайиз Уву Узу ккун гъаПунва. ²⁵ Эй гъякълу вуйи Йиз Адаш! Дюн'яйи Уву аьгью гъаПундар, Узуз Уву аьгъязуз, хъасин Узу Уву гъауб дурариз аьгью гъабхъну. ²⁶ Увуз Узу ккун масанвал гъадрариъра, Узу гъадрариъ фици аш, гъаци хъпан бадали, Узу дурариз Яв ччвур ачмиш гъаПунза ва аПидира вуза.

Иса дисуб

18 ¹ Гъамци ккарагбалан къяляхъ, Иса, Чан ученикарра хъади, Кедрон кІуру дерейиантина багъдиъ айи йишваз гъягъюру. Дурар сатІиди багъдиъ учІву. ² Иса масу тувуз ккуни Ягъудайиз му йишв аьгъюб вуйи – Исана ученикар дина кми-кмиди уч шуйи. ³ Ва магъа, римлуйирин эскрарин десте ва гъацира жугъдарин маллийрин ахъюдарина фарисйири гъау Аллагъдин хулан гъаравларра хъади, Ягъуда мина гъюру. Дурар вари яракъламиш духънайи: дурарихъ цІа кайи гакІвларна фанисар хъайи.

⁴ Исайи, Чаин улубкъруб аьгъяди, дурарин улихъна удучІвну гьерхру:

– Учву фуж агурачва?

⁵ – Назаретдиан вуйи Иса, – жаваб туву дурари.

– Гъадму Узу вуза, – кІуру Дугъу.

Масу туврайи Ягъудара гъадрарихъди хъайи. ⁶ Исайи: «Гъадму Узу вуза» гъапибси, дурар къяляхъ шулу ва жил'ина ахъру.

⁷ – Учву фуж агурачва? – хъанара гьерхру дурарихъан Исайи.

– Назаретдиан вуйи Иса, – кІуру дурари.

⁸ – Узу учвуз гъапунзачвузки: Гъадму Узу вуза, – гъапи Исайи. – Эгер учвуз Узу лазим вуш, гъаму адмийир деетай.

⁹ Исайи гъаци гъапнийи, гъаз гъапиш Чав дупнайи гъаму гафар: «Уву Узуз тувдарикан, Узу фужкІара пуч гъаПундарза», кІурудар тамам духъну ккундийи.



¹⁰ Гьадмуган ханжал хъайи Петри, думу уьчЮбгъну, маллийрин ахюрин гъаравшиз йивну, дугъан иб ктабТур. Гъаравшиз Малх кЮйи.

¹¹ – Ханжал чан халариъ ив! – гъапи Исайи Петриз. – Му аьзабарин зах Узуз Адашди тувунуз. Мегер Узхъан думу дурубхъди гьибтуз шулин?

¹² Гьадмуган Аллагъдин хулан гъаравлари Иса дисуру ва йитТур. ¹³ Сифте Думу гьадму йисан маллийрин ахюр вуйи Каяфайин язна Гъаннайихъна хуру. ¹⁴ Эгер вари халкъдин ерина сар адми гъачИш ужу шул, дупну, жугъдариз насигъят тувур гьадму Каяфа вуйи.

Петри Исайиз
«Аьгъюр дарзуз» пуб

¹⁵ Симон Петрна сарсан ученик Исайин кяляхъди гъушнийи. Му ученик, маллийрин ахюрихъди танишур вуйи ва думу Исайихъди кавхайин гъятдиъ учИвнийи. ¹⁶ Хъа Петр урарин чIатинди гъузру. Хъасин гьадму кавхайиз таниш ученик удучИвну, урарихъ хъайи гъараваш шурахъди дулхну, Петрра гъятдизди аьру. ¹⁷ Ва гъамшвахъ му шуру Петриз кЮру:

- Хъа уву, гъаписи даршул, гъатму адмийин ученик дарна?
- Ваъ, – пну жаваб туву Петри.

¹⁸ Аьхъюди вуйи. Гъаравшари ва гъараваш дишагълийири, алапIрушвахъ цIа алапIну, мани апIуз хъюгъю. Петрра дурарин багахъ дугъужвнайи ва мани апIурайи.

Исайихъан силис гъадабгъуб

¹⁹ Кавхйири Исайихъан Дугъан ученикарикан ва Дугъу улупурайи аьгъюваларикан гьерхрайи.

²⁰ – Узу варидарин улихъ ачухъди гъапунза, – жаваб туву Исайи. – Вари жугъдар гъюру мистаъ Узу гъарган аьгъювалар улупури гъахъунза. Узу фукIара гъитIибкIну, жиниди улупундарза. ²¹ Гъаци вуйиган, Узхъан гъаз гьерхрачва? Узу фтикан гъапнуш, ебхъурайидарихъан гьерхай. Дурариз аьгъя, Узу фу гъапнуш.

²² Дугъу гъамци гъапиган, багахъ дийигънайи гъаравларикан сари Исайин машнягъан йивуру ва кЮру:

- Фици гафар апIурава кавхайихъди?!



²³ – Эгер Узу фу-вуш жараси гьапнуш, йип Узу фтин дюз дарш, – гьапи Исайи. – Хъа эгер гьякъ кІураш, гьаз Узуз йи-вурава?

²⁴ Гьадмуган Гьаннайи, Иса йитІну имиди, маллийрин ахюр вуйи Каяфайихъна гьяъру.

Петри Иса кььобни ражарира
«Аьгъюр дарзуз» пуб

²⁵ Хъа Симон Петр чаз мани аПіури дугъужвнамийи.
– Ич хиялиан, увура Дугъан ученикарикан вуйва? – гьерхру дугъъбан.

– Ваъ, – жаваб туву Петри.

²⁶ – Уву дайнахъа узуз багъдиъ Дугъахъди гьяркьюр? – гьерхру Петри иб кдабтІу гьуллугъчийин багахълуйи.

²⁷ Петри хъана дарза кІуру, ва гьадму сьаът даттли уъйир аПіуру.

Пилатдин силис

²⁸ Гьирин ухди Иса, Каяфайин хул’ан адаъну, Римдин гьюкум-дарин дараматариз хуру. Жугъдар, чпи чиркин духъну, Пасхайин машквар аПіуз хьибдар кІури, дараматдиъ учІвундайи. ²⁹ Гьаддиз гьякимдар Пилат учв дурарихъна удучІуру.

– Учву узухъна духнайи му Кас фтин тахсир аПіурачва? – гьерхру дугъу.

³⁰ – Эгер Думу тахсиркар дайиш, учу Думу Увухъна суд аПіуз дархрийча, – жаваб туву дурари.

³¹ – Думу учвухъна гьадагъай ва ичв закондиинди суд аПіунай, – гьапи Пилатди.

– Учуз фужкІара аьжализ тувуз ихтияр адарчуз, – гьапи дурари.

³² Гьамци гьабхънийи, гьаз гьапиш Исайи, Чав улихъмиди Учв фициб аьжалиинди йикІуруш, гьапи гафар тамам духъну ккундийи.

³³ Пилат дараматдиз хътакуру ва, Исайизра дих дапІну, гьерхру:

– Уву «жугъдарин Паччагъ» вуна?

³⁴ – Гьаци уву кІурана, даршиш думу увуз Узкан жарадари гьапиб вуйин? – гьерхру Исайи.



³⁵ – Узу жугъуд вуйинхъа? – хъГурчву Пилат. – Гъаму Яв ватанагълийири ва кавхйири Уву узухъна тувну. Уву гъациб фу гъапунва?

³⁶ – Йиз Паччагълувал му дюн'яйиан дар. Эгер Йиз Паччагълувал гъаму дюн'яйиан вуйиш, Йиз гьуллугъчйири, Узу жугъдарин хилиъ адрахъбан бадали, чпихъан шлуб апИидийи. Ваъ, Йиз Паччагълувал мушв'ан дариз, – гъапи Исайи.

³⁷ – Гъаци вуйиган, фици-вушра Уву Паччагъ вуна? – гьерху гъадмуган Пилатди.

– Узу паччагъ ву, уву кІурава. Узу гъаддиз бабкан гъахъунза ва гъаддиз дюн'яйиз гъафунза: гъякъвал улупбан бадали. Шлиз ккундуш гъякъвал, гъарсариз Йиз дих ебхъура, – гъапи Исайи.

³⁸ – Хъа гъякъвал фу ву? – гьерху Пилатди. Ва гъамци дупну, думу хъана жугъдарихъна удучІву.

– Узуз му Касдик гъич саб тахсирра бихъурадарзуз, – гъапи дугъу.

³⁹ – Учвуз гъациб аьдат ачвуз: Пасхайин машквраз дидиснайидарикан сар деетуб. Узу учвуз дидиснайидарикан сар Пасхайиз деетурза. «Жугъдарин Паччагъ» деетурза, ккундунучвуз?

⁴⁰ – Думу ваъ! Варава деет! – хъана дурари чІигъар апІуз хъюгъю.

Варава гъачагъ вуйи.

«Думу дариз зиг»

19 ¹Гъадмуган Пилатди, Иса хъади душну, Думу урчвуз гъитру. ²Эскрарира, зазарикан таж дапІну, Дугъан кІул'ин улубкІуру ва гъюнарихъ аку-уьру халат хъипру. ³Дурар Дугъахъна гъюйи ва кІуйи:

– Яшамиш ишри «жугъдарин Паччагъ!» – ва гъамци кІури, Дугъан машнягъян йивуйи.

⁴Хъана Пилат удучІуру.

– Мугъак узуз гъич саб тахсирра бихъурадарзуз, учвуз аьгъю хъпан бадали, магъа узу Думу ичв улихъна адаураза, – гъапи Пилатди.

⁵Ва гъадмуган, зазарикан гъапІу таж ва аку-элвен халат хъади, дурарихъна Иса удучІуру.

– Магъа Думу Адми! – гъапи дурариз Пилатди.



⁶ Хъа кавхйирина гъаравлари, Иса гъяркъюбси, чІигъар апІуру:
– Хачриина Думу! Хачриина!

– Думу учву гъадагъну, дариз зигай! – кІуру дурариз Пилатди. – Узуз Мугъак саб тахсирра бихъурадарзуз.

⁷ – Учуз закон ачуз, – гъапи жугъдари, – закондиинди Думу дукІну ккунду, гъаз гъапиш Дугъу, Учв Аллагъдин Бай вуза, гъапну.

⁸ Му гафар гъеерхыган, Пилатдиз хъана артухъди гучІ шулу.

⁹ Думу хъана дараматдиз хътакуру ва Исайихъан гъерхру:

– Уву наънан вува?

Амма Исайи фукІара гъапундар.

¹⁰ – Гафар апІуз ккундарнуз? – кІуру Пилатди гъадмуган. – Увуз аьгъдарнузхъа, Уву дестувал йиз гъюкмий айиб ва Уву хачриин дариз зигувалра йиз гъюкмий айиб?

¹¹ Исайи жаваб туву:

– Йиз зиин яв гъич саб гъюкумра даршлиий, эгер увуз думу зиълан тувнадаийш. Ва гъаддиз Узу яв хилиз масу тувурин гунагъ хъана зурбауб ву.

¹² Гъаму гафарин къяляхъ Пилат Иса азад апІуз чарйир агбахъ шулу. Хъа жугъдари чІигъар апІуру:

– Эгер уву Думу деетиш, уву Цезар-паччагъдин дуст дарва! Фуж учв паччагъ вуза кІурайир, думу Цезар-паччагъдиз къаршу гъедергурайир ву!

¹³ Гъамцдар гафар гъеерхъу Пилат, Исара адаъну, суд апІруш'ин деъру. Думу йишваз «Гъвандин тахт» кІуру, жугъуд чІалниинди: «Гаввафа».

¹⁴ Му ляхнар Пасхайин машквар ккебгъайиз улихъна, жвуми йигъан лисунган шулайидар вуйи.

– Лигай, магъа ичв паччагъ! – гъапи Пилатди.

¹⁵ – ЖвартІ апІин Думу! ЖвартІ! Хачриина! – гъарйир гъапІу дурари.

– Гъаци вуйин? Ичв паччагъ узу дариз зигну ккундунчвуз? – кІуру Пилатди.

Цезарилан гъайри, учуз жара паччагъ адарчуз! – жаваб туву дурари.

¹⁶ Ва гъадмуган Пилатди, аьхирки, Иса дариз зигбан бадали жугъдарихъна тувру. Эскрарира, Иса дидисну, хъади гъахуру.



Хачриин Исайин аьжал

¹⁷ Дугъу «УнтIаъ» (жугъуд чIалниинди «Голгофа») кIуру йишвахьнакъан Чаинди Чав карсру хачра дубхну ккундийи. ¹⁸ Гьадушв'ин Думу къумарихьди хачрак карсру, хьа Дугъахьди къюрсана – сар арччул, гьатмунурсана гагул терефнахьанди карсру, хьа Иса – дурарин къялаъ.

¹⁹ Пилатди хачрак дибикIнайи табличкара кебхуз буйругъ тувру. Душвак дибикIнайи: «Назаретдиан вуйи Иса, жугьдарин паччагъ».

²⁰ Му бикIуб гизаф жугьдари гьурхнийи, Иса дариз дизигнаийишв шагьрихьан ярхлаъ адайи: ва душвак жугъуд, латин ва грек чIалариинди дибикIнура айи. Жугьдарин кавхьири Пилатдиз гьапи:

²¹ – «Жугьдарин паччагъ» кIури мибикIан. «Гьаму адмийи учв жугьдарин паччагъ вуза кIура», – пну, бикI.

²² – Узу, фу дибикIнаш, дибикIназа, – жаваб туву Пилатди.

Тупут ипуб

²³ Иса дариз гьизигхьан, эскрари, Дугъан халат гьадабгъну, юкъубишваз пай апIуру – гьарсар эскриз саб. Дурари Исайин балахунра (кIанккан алабхьру ккуртт) гьадабгъуру. Думу гьибирхушв ктарди заьлансина дубхнайиб вуйи.

²⁴ – Му чIябгьидархьа, шлиз удубчIвуруш, тупут ипиш ужу шул, – гьапи дурари чиб-чпин арайиъ. Гьамци, Гирами китабарий дидикIнайи му гафар тамам гьахьнийи: «Йиз палтар дурари чпин арайиъ пай гьапIнийи, Узу алабхьнайибдин тупут ипнийи». Чан гьаци эскрари апIузра гьапIнийи.

Исайи Чан жан тувуб

²⁵ Иса керхнайи хачран багахь Дугъан дада, дадаин чи, Клеопдин шив Мар'ям ва Магдалайиан вуйи Мар'ям дийигънайи. ²⁶ Чан дада ва душвахь хьайи Чан юкIв али сар ученик дяркъну, Исайи дадаиз кIуру:

– Дишагъли, магъа яв бай. – ²⁷ Хьасин ученикдизра кIуру:

– Магъа яв дада.

Гьаддихьанмина ученикди Исайин дада чяхьна гьадагъуру.



²⁸ Исайи, вари ляхнар Гирами китабарий дидикІнайиси духь-найиб аьгъяди, кІуру:

– Дахаргназу!

²⁹ Душвахь чяхрин сиркейихьди абцІнайи гажин хъайи. Иссоп рукнан кюлигь чяхрин сирке дизибгнайи мачалкасиб гьивну, эскрари Дугъан кІвантІарихьна хуру.

³⁰ Исайи, сиркейикан дубхъну, кІуру:

– Тамам гъабхъну!

Ва, кІул кибхну, Дугъу рюгь туву (Аллагъдиз).

***Гирами китабарий дибикІнайиб
тамам хуб***

³¹ Му жвуми йигъан гъабхьиб вуйи, ва жугьдарин гъакимариз дариз дизигнайидарин майтар султ йигъаз хачарик керхну гьитуз ккунди адайи, фицики гъаму султ йигъан дурарин ахью вуйи Пасхайин машквар ккебгърайи. Гъаддиз дурари Пилатдикан, керхнайидарин ликар дюргъну, дурар хачракан ктагъуб тІалаб гъапІнийи. ³² Гъадмуган эскрар дуфну, Исайихьди дариз гъизигдарикан сарпирин ликар уьргъюру, хъасин – кьюрпирин. ³³ Хъа Исайихьна гъафиган, лигуруш, Думу дукІнайи, ва гъаддиз Дугъан ликар дюрюргъди гьитру.

³⁴ ДукІну ашра, эскрарикан сари Дугъан гъвалаь жида убччвру, ва дишла ифина шид удубчІвуру.

³⁵ Му вари чан хусуси улариинди гъябкъю адмийи, учвура хъугъбан бадали ктибтура. Дугъан шагьидвал гъякълуб ву, чав гъякъ кІурайивал дугъаз аьгъя. ³⁶ Гъамци Гирами китабарий дибикІнайибра тамам гъабхънийи:

«Дугъан гьич саб кІурабра дюбгъну хьибдар». ³⁷ Гирами китабарин жара йишваьра кІура: «Шлиь жида убччвнуш, Гъадгъаз лигури хьиди».

Исайин беден накъвдиь ивуб

³⁸ Мидин къяляхь, жугьдарин гъакимарихьан гучІури жиниди, Исайин ученик гъаши Аримафейяиан вуйи Юсуф кІурури Пилатдикан, Исайин беден ктабгъуз ихтияр тІалаб апІуру. Пилатди ихтияр тувиган, дугъу, душну, беден хачракан ктабгъуру. ³⁹ Мина, саб фулан йишвну жиниди Исайихьна гафар апІуз гъафи



девлету кас Никодимра гъюру. Дугъу варж литр ищи ний хъа-
йи ягъарна, мирра рукнанна алоэ укІан кибикънайи ччим ху-
ру. ⁴⁰ Жугъдарин накъвдик кивруган, аьдат вуйиси, дурари Иса-
йин беден гъадму ягъар дизигнайи ирин кафнигъян гъибир-
журу. ⁴¹ Иса дариз гъизигу йишвахъ багъ хъайи, хъа багъдиъ
саркъан мегъел кивнадру накъв айи. ⁴² Султ йигъан улихъ хъа-
йи йигъ вуди хъпаз ва накъв багахъ хъайивализ дилигну, ду-
шваъ Иса кивру.

*Исайин беден
накъвдиъ имдар хъуб*

20 ¹Гяфтайин садпи йигъан гвачІнин ухди, мучІуди имиди,
Магдалайиан вуйи Мар’ям накъвдихъна гъюру ва, дугъаз
накъвдин айтІинди учІврушвахъ гъипнайи гъван гъидипнади
рябкъюру. ² Думу жаргъури дүфну, Симон Петризна ва Исайин
ккунди гъаши жара ученикдиз кІуру:

– Агъа накъвдиан гъурхну, аьгъдарчүз наана гъурхнуш.

³ Петрна гъадму ученик накъвдихъна жаргъуру. ⁴ Дурар кю-
ридра ккажагъуру, хъа ПетрІан тмуну ученик зарбди жаргъуйи,
ва думу накъвдихъна сарпирди хъуркъюру. ⁵ Думу ис алахъну ли-
гуру, фу лигурва: душваъ (майит диврушв’ин) кафнарІан адар,
амма думу накъвдин айтІ учІвундайи.

⁶ Дугъахъна Симон Петра хъуркъюру. Думу накъвдиъ учІвру –
душваъ дугъаз дипнайи кафан ва ⁷ Исайин кІул илибтІнайи чІу-
лар рякъюру. Му чІулар кафнихъан тина йишвахъ дидиржну
дирчнайи. ⁸ Сифте накъвдихъна хъуркъю тму ученикра айтІна
учІвру. Мурар гъаркъиган, думура хъугъюру. ⁹ Аммаки дурар сабан
Гирами китабарий дибикІнайибдин гъаврий адайи. Хъа дурарий,
Иса чІиви хъиди, кІури дибикІна.

Иса чІиви хъуб

¹⁰ Ученикар хулаз хъакуру.

¹¹ Хъа Мар’ям чІатинди дугъужвнайи ва ишурайи. Ва, ишура-
миди, ис алахъну, накъвдизди лигуру, ¹² дугъаз, Исайин беден
алди гъабши йишв’ин лизи ккурттар али кюр малайик рякъю-
ру: сар кІулихъ жвурнахъинди, тмунур ликар гъашишвахъинди
деънайи.



¹³ – Эй дишагъли, гъаз ишурава? – гьерху малайикари.

– Йиз Агъа гьурхну, хъа наана вуш, абгъдарзуз, – жаваб ту-
ву дугъу.

¹⁴ Гъаму гафар кІурамиди Мар’ям къяляхъинди илтІикІуру, фу
лигурва: чан улихъ Иса дийигъна. Аммаки думу му Иса вуйиб-
дин гъаврихъ ахъундайи.

¹⁵ – Эй дишагъли, гъаз ишурава? – кІуру дугъаз Исайи. – Фуж
агурава?

Мар’ямди, му багъбанчи вушул пну хиял дапІну, Дугъаз кІуру:

– Йиз абхюр, эгер уву Думу гъашв’ан адагъну гьурхнуш, йип
узукна, наан дитнуш, узу Думу гъадагъурза.

¹⁶ – Мар’ям! – кІуру Исайи.

Мар’ям илдицуру.

– Раввуни! (Жугъуд чІалниинди: «Мялим»), – пну, чІигъ
апІуру Мар’ямди.

¹⁷ – Узук мукучан! – кІуру дугъаз Исайи. – Узу сабан Йиз
Адашдихъна хъадакнадарза. Уву, душну, Йиз чвйириз: «Узу Йиз
Адашдихъна ва ичв Адашдихъна, Йиз ва ичв Аллагъдихъна хъта-
кураза», кІура, йип.

¹⁸ Магдалайиан вуйи Мар’ям ученикарихъна гьюру ва дура-
риз кІуру:

– Узуз Агъа гьяркъюнзуз!

Ва дугъу чаз Исайи гъапиб кІуру.

Иса ученикариз ачмиш хъуб

¹⁹ Гъяфтайин гъадму садпи йигъан хябяхъган Исайин учени-
кар, жугъдарин гъякимдрарихъан гучІбу раккнарра хьяркъну, саб
хулаъ уч духънайи. Мушваъ Иса учІвру ва дурарин арайиъ ду-
гъувуру:

– Мясляаът учвуз! – гъапи Дугъу. ²⁰ Дугъу Чан хиларна гъвал
улупуру. Агъа гьяркъю ученикар шад шулу.

²¹ – Мясляаът учвуз! – текрар апІуру Дугъу. – Адашди Узу фи-
ци гъаънуш, гъаци Узу учвурра гъаъраза.

²² Гъамци дупну, Дугъу дурариин уф илитуру ва кІуру:

– Гирами Рюгъ къабул апІинай! ²³ Учву шлин гунгъарилан хил
алдабгъиш, гъадгъан алдабгъну хьибди, хъа шлиин гъитиш, гъад-
рариин гунагъ гъубзди.



Фомайин хътругърувал

²⁴ „КІвятІях“ кІуру лакІам хъайи йицикьюрикан Фома кІуру сар, Иса ачмиш шлуган, дурарихъди хътайи.

²⁵ – Учуз Агъа гъяркъюнчуз! – кІуру дугъаз тмуну ученикари.

– Дугъан хилариин кьумари гьиту урхъар дяркъди, дурарихъди узу йиз тІуб удрубчвди ва йиз хил Дугъан гъвал’ан жидайи иди-пу зийниъ идривди, мидихъ хътругъарза! – жаваб туву дугъу.

²⁶ Саб гъяфтайилан Исайин ученикар хъанара уч шулу. Му ражари дурарихъди Фомара хъайи. Ракнар хъяркънашра, хулаъ Иса учІвру ва, дурарин къялаъ дийигъну, кІуру:

– Мясляаът учвуз!

²⁷ Хъасин Фомайиз кІуру:

– ТІуб гъачІабкк! Магъа Йиз хилар. Хил гъачІабкк ва гъвалак зийниъ убччв! КІвахъни махъан, аммаки хъугъ!

²⁸ – Йиз Агъа ва йиз Аллагъ! – гъарайниинди гъапи Фомайи.

²⁹ – Уву хъугъунва, гъаз гъапиш Узу гъяркъюнвуз? Аммаки хушбахтаврар ву гъадрар, Узу дяркъди, хъугъдар! – кІуру дугъаз Исайи.

*Югъанди гъаз
му китаб гъибикІну*

³⁰ Исайи дурарин улихъ гъаму китабдиъ дидикІну адру хъана гизаф аьламатарра улупну. ³¹ Аммаки гъаму вари дибикІнайиб, учву Иса Месигъ вуйибдихъ, Думу Аллагъдин Бай вуйибдихъ хъугъри пну ва Дугъахъ хъугъбиинди учвуз зат ккудудубкІру уьмур хъпан бадали дибикІнайиб ву.

*Иса ургур ученикдиз
ачмиш хъуб*

21 ¹ Хъасин Тивериад гъюлин гъирагъдихъ Иса Чан ученикариз хъана ачмиш шулу. Думу магъа гъамци гъабшиб ву. ² Симон Петр, КІвятІях кІуру лакІам али Фома, Галилей уьлкейиъ айи Кана шагъриан вуйи Нафанаил, Зеведейин къюринд баяр ва Исайин къюр жара ученикар – вари сатІиди уч шулу.

³ – Узу балугъар дисуз гъараза, – кІуру дурариз Симон Петри.

– Учурра увухъди гъюрча, – кІуру имбударира.



Дурар душну люткейиь эьру, аммаки думу йишван дурари фукIара гьибисундайи. ⁴Хъа аку хьуз хьюбгьиган, гьирагьдихъ Иса дугъужвнайи. Саки му Иса вуйибдин ученикар гъавриь ахънадайи.

⁵ – Дустар, лисуз фукIа-мукIа гьибисунчва? – гьерхру дурари-хъан Исайи.

– Ваъ, – жаваб туву дурари.

⁶ – Чул люткейин арччулну гьвалхъанди ккипай, ва дисиди-чва, – кIуру Дугъу.

Дурари чул ккипру – гизаф балугъар ади хьпаз, дурарихъан чул ккадабгъуз шуладайи.

⁷ – Му Агъа ву! – кIуру Петриз Исайин юкIв али сар ученики. Му Агъа ву пну гьсебхьубси, Петр чан гьяцIли жандин али плашдин канчIар зина ккаъну, йитIну, штузди урсру.

⁸ Хъа тмуну ученикар, балугъари абцIнайи чулра хъчIюбхюри, люткейиьди гьирагьдихъна гьюру. Гьирагьдихъна ярхла даий – варж метркъан. ⁹ Гьирагьдихъна ктучIвиган, дурариз кархънайи аржлар рякьюру, дурариин балугъ илипнайи ва гьвалахъ уьлра хъайи.

¹⁰ – Учву гьидистарикан сякьюбсана балугъ акъинай, – кIуру дурариз Исайи.

¹¹ Симон Петри, люткейихъна душну, чIатху балугъарихъди абцIнайи чул хъчIюбхюру. Дидиь варжна хьуцIурна шубуб балугъ айи. Ва гьамкъан гизаф балугъар ади гьахънушра, чул гьячIябгьюндайи.

¹² – Деай гьириндин уьл ипIуз, – кIуру дурариз Исайи.

Ученикарикан сарира Дугъхъан, Думу фуж вуш, гьерхундайи. Думу Агъа вуйиб дурар дишла гъавриь ахънийи. ¹³ Исайи дуфну, гьадабгъну уьл, дурариз пай апIуру, ва балугъра пай апIуру. ¹⁴ Гьаму Иса, дукIну чIиви гьахьихъанмина, Чан ученикариз ачмиш шули шубубпи раж вуйи.

Исайин Петрихъди улхуб

¹⁵ Дурари гьирин уьл ипIубалан къяляхъ, Исайи Симон Петриз кIуру:

– Я Югъаннайин бай Симон, увуз Узу гьамраризтIан гизаф ккундунуз?



– Ав, Агъа, узуз Уву ккуниб Увузра аьгъявуз, – жаваб туву Петри.

– Йиз ччилар уьрх, – кІуру Исайи. ¹⁶ Къюбпи ражарира Исайи Петрихъан гьерхру:

– Я Югъаннайин бай Симон, узуз Узу ккундунуз?

– Ав, Агъа, узуз Уву ккуниб Увузра аьгъявуз, – жаваб туву Петри.

– Йиз марччарин гъайгъу зиг.

¹⁷ Ва шубубпи ражарира Исайи дугъаз кІуру:

– Я Югъаннайин бай Симон, узуз Узу ккундунуз?

Дугъу, Учв ккундунуз кІури шубубпи ражнура гьерхиган, Петриз ищру апІуру.

– Я Агъа, Узуз вари аьгъявуз, – кІуру дугъу Исайиз. – Узуз Уву ккуниб Увуз аьгъявуз.

– Йиз марччар уьрх, – кІуру Исайи. – ¹⁸ Гъякълу вуйи гъякъ кІуразавуз: уву жигъилди айиган, яв чІул уву идибТІну, узуз ккунишваз гъягъюйва. Хъа къаби гъашиган, хилар гъатІарцидива, жарари яв чІул идибТІиди ва узуз даккнишваз хъади гъахидиву.

¹⁹ Гъаму гафариинди Исайи, Петри фициб аьжалиинди Аллагъ адлу апІуруш, думу учв гъавриъ ахъбан бадали, дугъаз чаз гъапнийи. Ва гъадму гафарихъан Петриз кІуру:

– Узухъди гъач!

²⁰ Петр къяляхъинди илдицуру ва дугъаз Исайин юкІв али ученик рякъюру. Дугъу хябяхъдин уъл ипІурайи вахтна Исайихънаси гъачІарккну: «Агъа, Уву шли масу тувди?» – кІури гьерху гъадму ученик вуйи. ²¹ Ва думура чпихъди гъюрайиб дяркъну, Петри Исайихъан гьерхру:

– Я Агъа, хъа мугъкан фу хъибди?

²² – Узуз думу, Узу хъадакнугъайизкъан, яшамиш шули гъузну ккунди шул. Хъа яв фу хъаяв дугъахъ? – жаваб туву Дугъу. – Уву Узухъди гъач!

²³ Магъа гъаддиз гъардшарин арайиъ, думу ученик йикІрур дар, кІуру хабар арабгънийи. Аммаки Исайи, думу йикІидар кІури гъапундайи. Дугъу анжагъ: «Узуз думу, Узу хъадакнугъайизкъан, яшамиш шули гъузну ккунди шул. Хъа яв фу хъаяв дугъахъ?» – гъамцитІан гъапундайи. ²⁴ Думу гъадмуну ученик



вуйи, гьаму вариб ктибтур ва гьаму вари гьибикІур. Ва ухьуз аьгьяхьуз, дугъан шагьидвал гьякълуб вуйиб.

²⁵ Исайи хъанара гизаф жара ляхнарра гьапІну. Эгер дураp вари хъайи-хъайиси дикІури гъашиш, вари дюн'яйиъра гьад-мукъан къадар китабариз йишв гьудрубкІрийи.



МАРЦЦИ ВАКИЛАРИН ЛЯХНАР

Гирами Рюгьну Лукайиантина ккебгьу «Ужувлан хабар» «Марцици вакиларин ляхнар» Китабдиинди давам аИура. Му Китабра Фиофилин ччвур дибисну дибикИнайиб ву. Сифте Исайихъ хъугьри гьахьидарин уьмрикан ктибтура, Иса Месигьдилантина Аллагьди гьаму дюн'яйиъ цИийиди ккебгьу ляхин, гьамусдихъантинара Исайин терефкрариинди давам хьибди. Гьаддиз, Иса чИиви духьну хьцИуд йигьлан, гьамидар аьжжайиб ляхнар арайиз гьюру: йицИикьюр вакилиз ва Исайихъ хъугьдариз Аллагьди Чан Рюгь багьиш аИуру. Ва гьадмуган гизаф адмийириз Иса Месигь дюн'я Уьбхрур вуйиб аьгью шулу. Ари гьаму касари Ерусалимдиъ Исайихъ хъугьрудар сатИи аИуру. Гьадму вахтнахъанмина хъюгьну, Исайихъ хъугьрудар фици лхуйиш ва яшамиш шуйиш, Китабдиъ ктибтура. Хъугьрударин кИулиъ айи фикрар ва аИру вари ляхнар дукИну чИиви гьаши Исайикан вуйи Ужувлан хабар неинки Ерусалимдиъ, хъа гьацира дюн'яйин вари пИиИариз дебккбакан вуйи.

Месигьдикан вуйи Хабар рабгьбан аьхюну пай ляхин иллагьки Павели гьаИну. Китабдин аьхюбсиб пай, дугьу жара миллетарин арайиъ фици Ужувлан хабар рабгьуйиш, гьаддиз бахши дапИна. Мушваъ Павелин сиягьятарикан ктибтура: думу гьаму ражари, Турция ва Греция гьюкуматар али жилариин лицури, гьеле Рим шагьризкъан гьушнийи. Му вакили, учв наан гьашиш, гьадушваъ гьаммишан Аллагьди гьаИубдикан ва чан



улариз гъябкъюбдикан, инсанар уърхбан бадали, ктибтури гъахъну. Чаз вари мютЮгъ апІру гъадму къуватну вари дюн'я вуйибси Исайихъ хъугърударин къадар зарб апІура ва инсаниятдиз уж'вал хура.

Иса чІиви хъуваликан

1 ¹Йиз сабпи китабдиъ, Феофил, узу Исайи гъапІу вари ляхнар ва улупу агъювалар ктитунза, ²Дугъан уьмур, Дугъу Чан ученикарикан ктагъу вакилариз Гирами Рюгъналантина насигъятар тувну, Учв аьршариз удучІвайиз, лап эвелиан хъюгъну улупунза. ³Учв дукІну чІиви гъахъихъантинара, Иса швнубсабан дурадин улихъна гъюри гъахъну ва Дугъу, Учв чІиви хъувал усбат апІури, хайлин шагъидвалар улупну. Учв чІиви гъахъихъантина ягъчІвур йигъандин арайиъ Чан вакилариз ачмиш шули, Дугъу дурадин Аллагъдин Паччагълугъдикан ктибтури гъахъну.

Иса аьршариз удучІвуб

⁴Саб ражари, вакиларихъди улихъ хъайи вахтна, Исайи дурадин амур апІуру:

– Ерусалим мидипанай, хъа Адашди тувурза гъапибдиз ккилигури гъузай, фицики Дугъу, учвуз Узкан гъеебхъубси, гъамци дупна: ⁵«Ягъ'яйи инсанар штуан апІури гъахъну, хъа учву багарихъди Гирами Рюгъниинди цІийи алаидичву».

⁶Хъасин дурадин вари сабишв'ина уч гъашиган, вакилари Исайихъан гъерхнийи:

– Я Агъа! Уву гъамус Израилиз паччагълугъвал дебккрадарнахъа?

⁷Исайи дурадин жаваб тувру:

– Адашди Чан гъюкмиъ тІаънайи вахтарна муддатар агъю хъувал ичв ляхин дар. ⁸Гирами Рюгъ учв'ина гъафиган, къуватну ацІдичву ва Йиз шагъидар, сифте Ерусалимдиъ хъа вари Ягъудияна Самария уьлкйириъ, ва гъацира тап дюн'яйин тмуну кІулизкъан, хъидичва.

Иса аьршариз за хъуб

⁹Гъамци дупну, Иса, дурадин рякъюри, аьршариз за гъахъну ва дифру Думу дурадин хъерккру. ¹⁰Дурадин дикъатниинди завариз



лигури имиди, дурарин улихъна лизи ккурттар али кьюр жви ач-миш шулу. ¹¹ Дурари гъапну: «Галилей уълкейин агъалйир! За-вариз лигури, мушв'ин гъаз дийигъначва? Учвуз, Думу фици аършариз за гъахънуш, гъяркъюнчвуз. Ва гъадму Иса, учвуз аършариз за шули гъяркъиганси, къяляхъра гъиди».

¹² Хъасин вакилар шагърихъан саб километр манзилиъ айи Елион дагъдилан Ерусалимдиз хътаркуру. ¹³ Чпи дергнайишваз дуфну, дурар заан хулаз удучІвур. Душваъ Петр, Югъан, Якъубна Андрей, Филипна Фома, Варфолемейна Матта, Алфейин бай Якъуб, Женгчи кІуру лакІам хъайи Симон ва Якъубдин бай Ягъуда айи. ¹⁴ Дурар вари сатІиди ккарагурайи. Дурарихъди Исайин дада Мар'ям, Дугъан чвйир ва гъацира сакъюр дишагълйир хъайи.

Вакил ктагъуб

¹⁵ Сакъюд йигълан Исайихъ хъугънайидар сабишв'ина уч шулу (душваъ вари варжна къар касдихънакъан айи). Петри, ученикарин арайиъ дийигъну, кІуру:

¹⁶⁻¹⁷ – Эй йиз гъардшар! Гирами китабарий Гирами Рюгъну Давудрин мелзналан дупнайиб улубкъну ккунду: ухъухъди зегъмет дизигнайи, ухъкан сар вуйи Ягъудайи, Иса дисуз ккеънайидар хъади гъиди, дибикІна. (¹⁸ Ягъудайи Иса масу тувну гъибису пулихъ хутІил гъадабгъну. Думу душв'ин кІулихъди алдакнугъакІну ва дугъан айтІишвар чІатна адахъну. ¹⁹ Му ляхин Ерусалимдиъ яшамиш шулайидариз варидариз агъю шулу ва му хутІлиз жугъуд чІалниинди Акелдама кІуру, яна «Ифдин хутІил»). ²⁰ Мяълийирин китабдиъ мидин гъакънаан гъамци дибикІна:

«Дугъан жил ичІи ибшри,
душв'ин фужкІа яшамиш даришри». Ва хъанара:
«Дугъан йишв
жара касди бисри».

²¹⁻²² Гъаддиз ухъу Иса чІиви хъувалин шагъид гъаши сар жара кас кадагъну ккунду. Думура, Ягъ'айи адмийир штуан апІуз хъюгъю вахтналан ккебгъну, Иса, ухъухъди хъади гъаши вахтра кади, тап аършариз удучІвайизкъан, гъарган ухъухъди гъашир духъну ккунду.



²³Хъа дурари кьюр кас улупуру: Варсава вая Юст кІури шлу Юсуф ва Матта. ²⁴Хъасин вакилари ккарагури гъапнийи:

– Я Агъа, Увуз гъар касдин кІваъ айиб агъявуз. Гъаму кьюр-икан Уву фуж ктагъуруш, ²⁵яна учв гъягъюз лайикъ гъахъи йишваз гъушу Ягъуда гъадахъу вакилвал шли гъабхуруш, учуз улуп.

²⁶Хъа дурари тупут ипу, ва Аллагъдин амринди думу Маттайиз удубчІву. Гъамци Маттайикан, миди вуйи йицІсариканси, Исайин вакил шулу.

Аьриариан Гирами Рюгъ гъюб

2 ¹ХъуцІдарин машквраз вари Исайин вакилар сабишв’ина уч гъахънийи. ²Сабпну завариан тІурфансиб микІлан сес шулу ва вакилар айи хал абцІру. ³Дурадин улихъна цІин мелзарстар гъадахъну, жара шули, гъарурина саб алабхъуру. ⁴Хъа вари Гирами Рюгънахъди ацІру, ва жара чІалариинди улхуз хъюгъру, фицики гъаци хъувал дурариз Гирами Рюгъну бахш гъапІнийи.

⁵Гъадму вахтна Ерусалимдиъ дюн’яйин жюрбежюр юрдариан вуйи динагъли жугъдар яшамиш шулайи. ⁶Гъадму сес гъабшиган, дурар уч шулу ва гизаф мюгътал шулу, гъаз гъапиш вакиларикан гъарсар дурариз чан чІалниинди улхурайиси гъибгърайи.

⁷Вари гъяйран ва аьламат духънайи:

– Мегер гъаму улхурайи касар вари Галилейин агъалйир вуйин? – кІури, чиб-чпин арайиъ гьерхрайи. – ⁸Дици вуш, ухъуз дурар ихъ бабан чІалариинди улхурайиси гъаз гъибгърайкІан? ⁹Ихъ арайиъ Парфияйин, Мидияйин, Эламдин ва Месопотамияйин, Ягъудияйин, Каппадокияйин, Понтайин ва Асияйин агъалйирра айихъ, ¹⁰Фригияйинна Памфилияйин, Египетдин ва Киринайиз багахъ юрдариан ва Римдин агъалйирра, ¹¹гъацира Критдин, Аравияйин агъалйирра, жугъдарра, дин къабул гъапІу аллагъсузарра айихъ – вушра ухъуз варидариз Аллагъдин зурба ляхнарикан дурари ихъ багъри чІалариинди ктитурайиганси ебхъурахъуз.

¹²Гъамци вари гъяйран духънайи ва, дубхънайибдин гъавриъ адрахъди, «Му фу ляхин вуйкІан?» кІури, чиб-чпигъ гьерхрайи.

¹³Хъа бязидари кялхъбахъди: «Дурари гизаф чяхир дубхънайи гъял ву», – кІурайи.



¹⁴ Гьадмуган Петри, йицІисаридра хъади гъудужвну, халкъди-хъинди илдицну, кІуру:

– Эй жугьдар ва Ерусалимдиъ яшамиш шулайи вари агьал-йир! Узу учву му ляхнин гъаври тІагьдиза. Йиз гафарихъ дикъат-луди хъебехъай! ¹⁵ Учву фикир апІурайиси, учу пиянди адарча, фицики гъеле гвачІниндин саят урчІувбтІан дар. ¹⁶ Хъа учву гъурхуб Яил пайгъамбрилантина дибикІнайиб ву:

¹⁷ «Гъаци хъибди аьхиримжи йигъари, –

кІура Аллагъди, –

Узу Йиз Рюгъ вари инсанариина улурзидиза.

Ичв баярина шубари

аьяндар гафар пиди

ва ичв живанариз аьлапатнан рякъбар рякъиди,

хъа ичв къабидариз

фагъумлу нивкІар рякъиди.

¹⁸ Ав, гъадму йигъари Узу Йиз Рюгъ

Йиз лукІариина:

гъам жилариина, гъамсана хпариина улурзидиза,

ва дурарира хъуз ккайиб улихъмиди кІури хъиди.

¹⁹ Узу завариин ва жилариин

гъамцдар аьлапатнан лишнар:

ифи, цІа ва кумран дифар – улупидиза.

²⁰ Ригъ – мучІу,

хъа ваз ифиси уьру хъибди,

Агъайин зурба ва адлу йигъ улубкъайиз.

²¹ Агъайин ччвур дибисну ккарагу

гъарсар кас уьрхиди».

²² Эй Израилин агьалйир! Гъаму йиз гафарихъ хъебехъай: Назаретдиан вуйи Исайихъ Аллагъдин гъюкум хъайи. Аллагъди Чан гъюкум Гъадгъуантина гъапІу аьлапатнан, аьжайиб ва зурба ляхнариинди улупну. Му учвузра аьгъячвуз, фицики гъадму ляхнар ичв улихъ гъашидар ву. ²³ Аллагъди улупнайиганси Тувнайир учву, къумариинди хачрак карсну, къанунсузарин хилариинди гъакІунчва. ²⁴ Хъа Аллагъди, аьжалин къюкъяр дармадагъин дапІну, Думу чІиви гъапІну, фицики Думу аьжалихъан дерккуз гъабхъундайи.

²⁵ Фицики Давудри Исайикан гъамци кІура:



«Узуз Агъа гъарган йиз улихъ хъади рякъюразуз.
Дугъу, йиз арччул хилихъ дийигъну,
узу уърхюрайи.

- 26 Мид'ин йиз юкІв шад гъабхъну,
йиз мелзну гъарган Яв тяриф апІура.
Йиз беденра кмиди архаинвалиъ а,
ва узу умуд ктабтІурадарза,
- 27 фицики Уву йиз рюгъ жегъеннемдиъ гъидрибтарва
ва Яв Марцци Кас накъвдиъ утІуз гъитидарва.
- 28 Уву узуз уъмрин рякъ ачухъ гъапІунва,
Уву йиз улихъ хъайивали узу шадвали ацІди».

29 Эй йиз чвийр! Узхъан учвуз ихъ абйирин аба Давудрин гъакънаан саб шак адарди пуз шулзухъан: думу гъакІну ва думу киву накъв гъийин йигъазкъан имихъухъ. 30 Учв пайгъамбар вуди хъпаз дилигну, дугъаз, учв али тахтнийна чан насларикан сар дитуз Аллагъди аьгът дапІнайиваликан аьгъяйи.

31 Дугъаз Месигъ гъачІихъан чІиви шлубдиканра аьгъяди гъабхъну, фицики дугъу гъамци кІура:

«Месигъ гъийихдарин паччагълугъдиъра гъитдар,
ва Дугъан беденра накъвдиъ убтІидар».

32 Аллагъди гъадму Иса чІиви гъапІну, ва учу вари мидин ша- гъидар вуча.

33 Гъамус Думу аьршариин Аллагъдин арччул хилихъ деъна. Дугъу Адашдихъан тувурза дупнайи Гирами Рюгъ къабул гъапІну ва Гъадму, учвуз рябкъюрайиси ва ебхъурайиси, уч'ин улурзну.

34 Давуд аьршариз за гъапІундаршра, дугъу гъамци дупна: «Агъайи йиз Агъайиз гъапну: 35 „Сабан Узу Яв душмнар Яв ли- карикк дахъайизкъан, Йиз арччул хилихъ деъ“».

36 Гъаци вуйиган, аьгъю йибхъайки, эй Израилин халкъ, Иса- йикан Аллагъди Агъа ва Месигъ гъапІну, хъа учву Думу къума- риинди хачрак карсунчва!

37 Му гафар гъеерхъиган, дурарин лап кІваз тясир гъапІнийи ва Петризна миди вуйи вакилариз дурари гъамци гъапнийи:

– Хъа учу гъамус гъапІча, гъардшар?

38 Петри дурариз кІуруки:

– Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІинай. Ва ичв гунгъарилан хил алдабгъбан бадали, гъарсар кас Месигъ



Исайин ччвурнахъан штунан йихъай: гъадмуган учвуз Гирами Рюгъ пешкеш хъиди. ³⁹ Му, учвузси, ичв веледаризра, сабан Аллагъдихъан ярхла вуйидаризра, Агъа Аллагъди, Чахъна дих дапИ-найидаризра кади, тувнайи гаф ву.

⁴⁰ Петри «аърбатанди яшамиш шулайидарихъан ихтият йи-хъай» кІури ва хъана жара гизаф гафариинди дурариз ихтият хъуз дих апІури гъахъну.

Хъугънайидарин яшайиш

⁴¹ Дугъан гафар къабул гъапІдар штунан гъахънийи; хъа гъадму йигъан хъугънайидарин къадар шубуд агъзур кас шулу. ⁴² Дурари, гъаммишан вакиларин агъюваларихъ хъпехъури, чпин арайиъ сюгъбатар гъахури, сатІиди ипІури ва ккарагури, чпин вахт адапІури шуйи.

⁴³ Аллагъдихъан варидариз гучІуйи, ва Аллагъди вакиларилан-тина дурариз ахъючІвезъ аламатар ва аъжайиб лишнар улупнийи.

⁴⁴ Хъугънайидар вари сатІиди гъузнайи, ва вариб дурарин ур-тахъди вуйи. ⁴⁵ Дурари чпин мал-мулк масу туври ва дарвал кайидариз пай апІури гъахъну. ⁴⁶ Дурар гъар йигъан Аллагъдин хулаз уч шуйи ва уьлра кмиди чпин хуларихъ сатІиди ипІуйи, сари-сариз разивалиинди хураг гъиври, шадди яшамиш шуйи. ⁴⁷ Гъацира дурари, Аллагъдин тяриф апІури, вари халкъ чпихъ-ди ужуди хъуб'ин шадвал хъапІри гъахъну. Ва гъар йигъан, Аллагъдихъ хъугънайидарихъна, гунгъариккан азад гъаши касар артухъ шуйи.

Петри ликур сагъ апІуб

З¹ Сабан Петрна Югъан лисхъан, саяът шубуб шулайиган, ккарагуз Аллагъдин хулаз гъягъюрайи. ² Дурариз учв бабкан гъашихъанмина ликар ккурсуз даршлу сар ликур рякъюру. Думу, чан дустари хури, гъар йигъан Аллагъдин хулан «Уччу урна-рихъ» кІурушвахъ дитри шуйи. Дугъу дина гъюрудариз садакъа ча кІури шуйи.

³ Дугъу, Аллагъдин хулан урнарихъна гъафи Петрна Югъан дяркъну, дурариз садакъа ча кІуру. ⁴ Дурар дугъаз дикъатниинди лигуру ва Петри кІуру:

– Учухъинди лиг.



⁵Думура, чаз фукІа тувур кІури, дурарихьинди лигуру. ⁶Амма Петри дугъаз гъапи:

– Узухъ арс, ясана гъизил хътарзухъ, хъа узуз айиб тувдизавуз: Назаретдиан вуйи Месигъ Исайин гъюкмиинди кІураза: гъудужвну гъарах!

⁷Гъамци дупну, Петри, дугъан арччулну хил дибисну, дугъаз за хъуз кюмек апІуру. ⁸Гъадмуган ликурин ликар мюгъкам шулу ва думу гъедергну лицуз хъюгъру. Хъасин думу, ергури ва Аллагъдин тярифар апІури, дурарихъди Аллагъдин хулаъ учІвру. ⁹Варидариз думу, фици Аллагъдин тярифар апІури гъягъюраш, рякъюру ва ¹⁰думу, садакъа ча кІури, «Уччу урнарихъ» деъну шуликур вуйиб аьгъю шулу. Дугъан ликар сагъ хъувалиин адмийир русвагъ духънайи.

Сулеймандин айвандихъ Петрин улхуб

¹¹Гъадму ликар сагъ гъаши кас Петриханна Югъандихъан гъудудучІври гъахънийи, хъа гъаму арайиъ мюгътал духънайи вари халкъ Сулеймандин айван кІурушвахъ дурарихъна уч хъуз хъюгъру. ¹²Му гъял дябкъну, Петри кІуру:

– Израилин агъалйир, мид'ин гъаз аьламат духъначва? Гъаз уччу учуз, му касдин ликар ич къувватниинди ва ужувлиинди сагъ дапІнайиси, лигурачва? ¹³Му Аллагъди гъапІуб ву: Ибрагъимдин, Исакъдин ва Якъубдин Аллагъди, ихъ абйирин Аллагъди Чан Гъараваш Иса адлу гъапІну. Хъа уччу Думу йикІуз гъитунчва ва, Пилатдиз Думу азад апІуз ккун гъабшиган, Думу нигъ гъапІунчва. ¹⁴Марцци ва Гъякълу вуйи Кас нигъ дапІну, адми гъачІи гъачагъ азад апІувал тІалаб гъапІунчва. ¹⁵Уччу уьмур Туврайир гъакІунчва. Ари Гъадму Аллагъди, гъачІихъан, чІиви гъапІну, ва учу мидин шагъидар вуча. ¹⁶Му кас Исайин къувватниинди сагъ духънайир ву, фицики учу Исайин къувватнахъ хъугънача. Уччузуз гъаму кас аьгъяччуз ва Исайихъан вуйи хъугъували думу сагъ апІувал магъа гъябкъюнчвуз!

¹⁷Амма узуз аьгъязузки, йиз чвйир, му ляхнар ичв аьхюдаризси уччузра аьгъдарди хъувалиан гъапІдар вуйичв. ¹⁸Аллагъди чан пайгъамбрарин мелзналан Месигъдин аьзабарикан улихъмиинди гъапну ва гъаци гъапІнура ву. ¹⁹Гъаци вуйиган, ичв тахсрар



гардандиъ дисай ва, ичв гунгъарилан хил алдабгъбан бадали, Агъайихъинди илтГикай. ²⁰ Гъадмуган Агъайи учвуз шадвалар тувиди ва учвухъна гъязур духънайи Иса Месигъ гъаъди.

²¹ Думу аършариин Аллагъди Чан марцци пайгъамбарин мелз-налан дупнайи вари ляхнар тамам апГайизкъан гъузди. ²² Фицики Муса пайгъамбри дупна: «Ичв Аллагъ вуйи Агъайи ичв чвийрин арайиан, узуси, Пайгъамбар адаиди. Дугъу учвуз фу гъапишра, тамам апИнай. ²³ Ва гъадму Пайгъамбрихъ хъпехъу гъарсар кас Аллагъдин халкъдин арайиан адаиди ва терг апИди». ²⁴ Ав, Шамуил пайгъамбрилан ккебгъну, дугъхъанмина гъахъи вари пайгъамбарари гъамцдар йигъар улуркъбакан улихъмиди кІури гъахъну. ²⁵ Пайгъамбарари улихъмиди дупнайи йикърар, Аллагъди ичв абйирихъди гъийитІдар, учвуз дурукъна. Аллагъди Ибрагъимдиз гъапнуки: «Яв тумралантина дюн'яйин вари инсариз ужувлар хъиди». ²⁶ Аллагъди сифте учвухъна, ичв чІуру рякъяриан адаъну, учвуз ужувлар хъпан бадали, Чав чІиви гъаПІу Чан Гъараваш Иса гъаъна.

Петриин ва Югъандиин суд

4 ¹ Петрна Югъан халкъдихъди улхурайи вахтна, дурарин багахъна маллйир, Аллагъдин хулан гъаравларин ахъюдарна саддукйир гъафнийи. ² Петрина Югъанди халкъдиз Исайилантина гъачІидар чІиви хуваликан агъювалар улупура кІури, дурариз гизаф хъял кайи. ³ Дурари, Петрна Югъан дидисну, сарун хябяхъ хъпаз лигну, гъачІиндизкъан гъаравликкди уърхюру. ⁴ Агъювалар гъеерхъдарикан гизафдар хъугънийи. Дурарин къадар хъуд агъзурихънакъан вуйи.

⁵ Хъайигъан гъакимар, агъсакълар ва аьлимар Ерусалимдиъ уч шулу. ⁶ Душваъ ахъюну малла Гъаннай, гъацира Каяфа, Югъан, Александр ва жугъдарин ахъюну маллайин тухмиан вуйи жарадарра айи. ⁷ Дурари, Петрна Югъан хъади духну, дурарихъан гъерхну:

– Фициб къувватниинди вая фуну ччвурнахъан учву гъамци гъаПунчва?

⁸ Гъадмуган, Гирами Рюгънахъди ацІну, Петри дурариз кІуру:

– Эй халкъдин гъакимдрарна Израилин кавхйир! ⁹ Эгер учву аьжуз адмийиз уж'вал гъаПІну кІури ва, думу фици сагъ гъахънуш,



пуб гѝ учкан жаваб тІалаб апІураш, ¹⁰учвуз варидариз ва вари Израилин халкъдиз аьгюю ибшри, му, учву дариз гъизигу ва Аллагдади чІиви гъапІу Назаретдиан вуйи Месигъ Исайин гъунарниинди думу ичв улих сагъ духъну, дийигъна.

¹¹Думу,

устйири нигъ дапІну

ва хъасин мурччван кІулин гъван гъаши, Гъван ву.

¹²Фицики заварин кІанакк инсанариз тувнайдарикан, ухъуз уърхювал тувру, сарун жара ччвур ккадар.

¹³Жугъдарин гъакимдрариз Петринна Югъандин дирбаш'вал дябкъну, дурагъ гъурхдар дару ва аьдати адмийир вуйивалин гъаври ахъну, гъаддин могътал духънайи. Дурагъ Исайихъди гъахъидар вуйиб аьгюю гъабхънийи. ¹⁴Исайин вакиларин гъвалахъ сагъ дапІнайи адми дийигънайиган, сарун артухъ дурагърихъан гаф пуз гъабхъундайи. ¹⁵Петризна Югъандиз диванханайиан удучІвуз буйругъ тувну, гъакимдрари чпин арайиъ мясляат апІуру:

¹⁶– Ухъу мурарикан гъапІхъа, фицики Ерусалимдиъ яшамиш шулайи гъарсар касдиз му ахъю аьлапат гъадрари гъапІуб ачухъди аьгъя, ва ухъхъан му гъапІундар пуз шулдар. ¹⁷Амма му аваза хъанара ярхлаз дарабгъбан бадали, Исайикан гъич сарихъдира дулухуз дурагъриз гъадагъа апІидихъа.

¹⁸Ва дурагъриз дих дапІну, Исайикан сарун саризра фукІа дарпуб ва аьгюювалар улулупуб гъадагъа апІуру. ¹⁹Хъа Петрина Югъанди дурагъриз жаваб тувру:

– Учву саб фикир апІинай: Аллагдадин улихъ АллагдадихътІан учвухъ артухъ хъпехъуб дугъри вуйинхъа? ²⁰Учхъан учуз гъабкъюбдиканна гъеебхъубдикан дарпиди гъитуз шулдарчухъан.

²¹Дурагъ, хъана гучІар ккаъну, деетну. Гъаз гъапиш дурагъриз жаза тувуз гъакимарихъан багъна абгуз гъабхъундайи, фицики гъабхъибдиз лигну, вари халкъди Аллагдадин ад апІурайи. ²²Сагъ гъаши касдин ягъчІвур йистІан артухъ вуйи.

Вакиларин ккарагувал

²³Деету Петрина Югъанди, чпиндарихъна дуфну, ахъюну маллийрина кавхйири чпиз фу гъапнуш, ктибтуру. ²⁴Мурар деерхъну, заварихъинди илдицну, Аллагдадиз варидари кІуру:



– Я Гьякимдар Аллагъ, Уву зав, жил, гьюл ва дюн'яйиъ айи гьарсаб яратмиш гьапунва! ²⁵ Ич аба ва Яв лукI Давудрин мелз-ниинди Гирами Рюгьналанмина Уву гьапунва:

«Гъаз жара миллетар гьяясуз шулу?

Гъаз дурариъ кIулиз удудучIвру ниятар а?

²⁶ Дюн'яйин паччгьар ва гьякимдрар

дяви апIуз гьязур духьна,

Агъайиз ва Дугъан Месигъдиз

къаршу вуди сабишв'ина уч духьна».

²⁷ Фицики дугъриданра мурар вари, Гьиродна Понтий Пилат Израил халкъдихъди ва жара миллетарихъди гьаму шагъриъ Уву Месигъди ктагъу Яв Гирами Гъаравашдиз къаршу вуди уч гъахъ-ну. ²⁸ Чпин ляхнар кIулиз адагъуз уч гъашидариинди Яв къаст-ниинди ва гьюкмийинди улупнайи ляхнар кIулиз удучIвну. ²⁹ Гьамус Уву лиг, Агъа, учуз гучIар ккаъри, дурари фйир кIураш, Яв лукIариз Яв гаф гучI дарди пуз кюмек апIин. ³⁰ Аьзарлуйир сагъ апIури, аьламатар ва аьжайиб лишнар улупури, Яв Гирами Гъараваш Исайин ччвурнахъди Яв къувват улуп.

³¹ Ккарагбахъан, дурар али йишв тIубччвурву ва дурар Гирами Рюгьнахъди ацIру. Гъаддиз дурари Аллагъдин Гаф аьшкъниинди пуз хьюгънийи.

Вари уртахъуб вуйи

³² Вари хьугънайидар саб юкIвси ва саб жанси гъахънийи. Дурарикан сарира чаз айи мал-мутмуйиз, йизуб ву, кIурдайи, хъа вариб дурарин уртахъуб вуйи. ³³ Вакилари зурба къувватниинди Агъа Иса чIиви хьуваликан шагъидвал апIури гъахъну. Дурариин Аллагъдин уж'вал алди гъабхъну. ³⁴ Дурарин арайиъ дарвал кайидар адайи, фицики мулкар вая хулар-йишвар айидари, дурар масу туври, пул хури шуйи. ³⁵ Хъа пул вакиларихъна тувуйи, ва дурари, шлиз фтин дарвал каш, гьубкIбан бадали пай апIуйи.

³⁶ Месела, Киприъ бабкан гъаши сар левит Юсуфди (вакилари дугъаз Варнав кIуйи, яна «Ккарцрур») ³⁷ чан хутIил масу тувну, дидихъ гъадабгъу пул дубхну, вакиларихъна тувнийи.



Ананайин ва Сапфирайин кучІал

5¹ Ананай кІуру сар касдина дугъан шив Сапфирайи чпин мулк масу тувру. ² Хъасин гъадабгъу пуликан, хпиризра аьгъяди, саб пай гьитІибкІуру ва имбуб дубхну вакиларихъна тувру. ³ Гъадмуган Петри дугъаз кІуру:

– Ананай, гъаз яв кІван аьхювал апІуз иблисдихъди гьитунва, гъаз, Гирами Рюгъназ кучІал дапІну, жилихъ туву пуликан гьитІибкІунва? ⁴ Масу тувайиз думу жил явуб дайнхъа? Ва гъадабгъу пулра яв ихтиярнаь адайнхъа? Мициб ляхин фици фикриз гъафниьяв?! Уву адмиириз ваъ, хъа Аллагъдиз кучІал гъапІунва.

⁵⁻⁶ Гъаму гафар гъеерхъу Ананай алдакуру ва алишв'ин йикІуру. Хъа дуфну жигъилари, думу кивуз гъазур апІуру, хъасин кивуз адагъуру. Ва мидкан гъеобхъдарин гучІбаан зегъле гъябгъюру.

⁷ Мина шубуб сьаьтналан гъабшибдикан хабар адру Ананайин шив гъюру. ⁸ Петри дугъхъан гъерхру:

– Йип узуз, учву хутІил гъаму къиматнахъ масу тувинчвахъа? Дугъу: «Ав, гъадмукъандиз тувунча» пну, жаваб тувру.

⁹ Гъадмуган Петри дугъаз кІуру:

– Учв'ан Агъайин Рюгъ ахтармиш апІуз фици удубкъунчван?! Гъатмагъа яв жилир кивдар, къяляхъ хъадакнуну, урчІарихъна дуфна. Дурари яв майитра гъабхиди.

¹⁰ Му дишагъли сабпну Петрин ликариккинди алдакуру ва йикІуру. Хулаь учІву жигъилариз думура дукІну рякъюру ва, духну, жилирин гъвалахъ кивру. ¹¹ Вари хъугънайидарик ва мидкан гъеобхъдарик зарбди гучІ кабхънийи.

Аллагъдин лишнар

¹² Вакилари халкъдин арайиь гизаф аьламатарна аьжайиб лишнар гъапІнийи. Дурар гъарган вари сатІиди Сулеймандин айвандихъ хъади шуйи. ¹³ Жарадарикан гьич сарихъанна вакиларин багахъ хъуз шули гъабхъундар. Халкъди дурарин ад апІуйи. ¹⁴ Агъайихъ хъугънайи халкъдин – гъам жиларин, гъам дишагълийирин – къадар артухътІан артухъ шулайи. ¹⁵ Аьзарлуйирра кмиди, кючейиз адагъуйи, ахнар-леьфариин дитуйи, дилинтина гъягъруган, Петрин сиринкъан кубкІри кІури. Фицики дурар сагъ хъпан бадали гъадмура чІяаьн шул пну, дурари миж кивуйи.



¹⁶ Ерусалимдин аѡтрафарихъ хъайи шагърариан аѡзарлуйир ва жинар кучІвнайидар хури, инсанарин аѡхю дестѡир гъюз хъюгъюйи, ва вари сагъ шулира гъахъну.

Вакилар дисуб

¹⁷ Гъадмуган маллѡирин аѡхюр ва дугъахъ хъайи саддукѡир гъанихвалиан тІуркІури гъахъну ва ¹⁸ дурари вакилар, дидисну, жямѡаѡтлугъ дустагъдиѡ итру. ¹⁹ Хъа Агъайин Малайикди, ѡишвну дустагъдин урчІар арщѡу ва, дурар адаѡну, кІуру:

²⁰ – Душну Аллагъдин хулаѡ халкъдиз цІийи уѡмрикан вари кидибтай.

²¹ Му гафар деерхъну, дурар акв мялум шулайи вахтна Аллагъдин хулаѡ учІвру ва халкъдиз аѡгъювалар улупуз хъюгъру. Маллѡирин аѡхюри ва дугъахъди хъайидари, вари диванбегѡирна Израилин сихларин вари кавхѡир суддиз уч апІуру, хъасин суддин гъаравлар дустагъдиз вакилар хуз гъаѡру.

Диванбегѡирин улихъ

²² Вакилар хуз гъафидариз дустагъдиѡ фужкІара дихъурдар ва, хъадакнѡу, гъафидари кІуру:

²³ – Учѡз дустагъ мюгъкамди хъябкънѡу ва гъаравларра урчІарихъ дѡийгънади гъяркъюнчѡз, амма раккнар арщѡиган, учѡз душѡаѡ касра гъидихъундарчѡз.

²⁴ Му гафар гъеерхъиган, аѡхюну маллѡир ва Аллагъдин хулан гъаравларин аѡхюр, му фу хабар вуйкІан кІури, мюгътал духънѡу гъюзнийи. ²⁵ Хъасин сари дѡфнѡу кІуру:

– Учѡу дустагъдиѡ иту адмѡир Аллагъдин хулаѡ а ва халкъдиз дурари аѡгъювалар улупура!

²⁶ Гъадмуган гъаравларин аѡхюри, чан эскрарихъди душнѡу, вакилар хъади гъюру. Вакилариз гуж апІуз эскрариз гучІуйи, фицики халкъди дурариин гъван уѡлюбхюб мумкин вуйи.

²⁷ Дурари вакилар диванбегѡирин улихъ дерккѡу. Гъадмуган маллѡирин аѡхюри дурарихъан гъерхѡу:

²⁸ – Учѡу учѡз Гъадму Касдин гъякънаан аѡгъювалар улупуб ижмишнаан къадагъа гъапІундаинхъа? Хъа магъа, учѡу Ерусалим вуйиси Дугъкан аѡгъювалар рагъурачѡа ва Думѡ ѡйкІбан тахсир уч'ин илипуз ккунди ачѡуз.



²⁹ Петри ва вакилари жаваб тувру:

— Учү адмийиризГан Аллагъдиз артухъди мютЮогъ духъну ккунду. ³⁰ Учвү Иса, дариз дизигну, гъакІунчва, амма ихъ абйирин Аллагъди Думу, гъачІихъан, чІиви гъаІну. ³¹ Аллагъди, Израилин халкъди чпин тахсрар гардандиъ дидисну гунгъарилан хил алдабгъуз гъитбан бадали, Иса Чан арччул хилихъна Ахъюрди ва ухъу Уърхрюрди за гъаІну. ³² Мидин шагъидар Чаз мютЮогъ шлудариз Аллагъди тувнайи Гирами Рюгъ ва учу вуча.

³³ Му гафар гъеерхъиган, диванбегъирик яманди хъял кубчІвру, ва дулариз вакилар йихуз ккун шулу.

Гамалилин насигъят

³⁴ Къанунчийизси гъюрмат айи, диванбегъирикан Гамалиил кІуру сар фарисеи, али йишвлан за духъну, вакилар саб геренди суддиан адауз буйругъ тувру. ³⁵ Хъасин дугъу кІуру:

— Израилин агъалйир! Учвү мурарикан гъаІруш, ужуди фикир апІинай! ³⁶ Ичв кІваин илмиш, сацІиб улихънаси, учв зурба кас вуза кІури, Февда кІурур гъядяхънийи ва юкъудваржкъан адми дугъахъди гъахънийи. Хъа думу йивну гъакІнийи, дугъан терефкрар гъадаргънийи ва жвартІ гъахънийи. ³⁷ Дугъан къяляхъ, агъалйир гъисаб апІру вахтна, Галилеиан Ягъуда гъядяхъну, дугъура чахъди хайлин халкъ жалб гъаІну. Думура йивну гъакІну, хъа дугъахъди гъушдарра вари гъубкъушвахъинди гъарагъну. ³⁸ Гъаддиз лигну, гъамус кІуразачвуз: гъадму касарихъан гъудучІвай ва дулар сикинди гъитай. Фицики эгер му ляхин инсанарин терефнаан вуйиб вуш, думу кІулиз удубчІвидар. ³⁹ Хъа эгер Аллагъдин терефнаан шулайиб вуш, учвхъан думу дебккузра хъибдарчвухъан, учвү Аллагъдиз къаршудира хъуз мумкин ву.

⁴⁰ Диванбегари дугъан насигъят къабул апІуру. Хъасин вакилариз дих дапІну, дулар дурччвну, сарун Исайикан агъювалар улупуз гъадагъа дапІну, деетуру. ⁴¹ Вакилар кІуруш, чпи Иса себеб вуди жазайикк ккуркъуз лайикълу хъуб'ин шад духъну, суддиан удучІвну гъягъюру. ⁴² Гъар йигъан Аллагъдин хулаъ ва адмийирин хуларид халкъдиз Иса Месигъдикан агъювалар улупури, дулари Ужувлан хабар рабгъуру.



Ургур кюмекчи ктагъуб

6¹Вакиларин терефкрар артухъ хъпахъ, бинайиан грек чІал'-инди улхурайи жугъдари Ерусалимдин жугъдарикан аьрзар апІуз хъюгъру. Дурари, гъар йигъан Ерусалимдин жугъдари кюмек пай апІру вахтна, Ерусалимдиан дару ачІни хпариз фикир туври шулдар, кІуйи.

²Гъадмуган йицІикъюр вакили, вари ученикариз дих дапІ-ну, кІуру:

– Учу Аллагъдин гаф гъибтну, кюмек пай апІуб ужу дар. ³Гъа-ци вуйиган, гъардшар, ичв арайиан ухъуз аьгъюдар, Гирами Рюгъну ва фагъумлували ацІнайи ургур кас кадагъай. Дурар гъадму гъуллугъниин дерккдихъа. ⁴Хъа учу ккарагури ва Ужув-лан хабар рабгъури хъидича.

⁵Му теклифниин вари рази шулу. Дурари хъугъвали ва Гирами Рюгъну ацІнайи Стефан кІуру кас, гъацира Филип, Прохор, Никанор, Тимон, Пармен ва улихъди аллагъсуз вуди гъаши Антиохияйиан вуйи Николай ктагъуру. ⁶Мурар вакиларин улихъ дерккнийи ва, Аллагъдиз ккарагну, дурариин хилар иливнийи.

⁷Гъамци Аллагъдин гаф рабгъури, Ерусалимдиъ хъугънайидарин къадар артухъ шулайи, маллйириканра гизафдар Аллагъдихъ хъугъри гъахънийи.

Стефан дисуб

⁸Хъугъвалиъ ва къувватнаъ айи Стефанди халкъдин арайиъ зурба вуйи аьламатар ва аьжайиб лишнар улупуйи. ⁹Киринеяйиан, Александрияйиан, Киликияйиан, Асияйиан вуйидар ва Азадлуйирин мистан терефкрар Стефандихъди гъюжатнаъ учІвр-ру. ¹⁰Амма дурарихъан Стефандин фагъумлувал ва дугъак кайи Гирами Рюгъ ккагъуз гъабхундар. ¹¹Гъаддиз дурари пул тувну бязи адмийир: «Учуз, дугъу фици Муса пайгъамбризна Аллагъ-диз люкънар апІурайиш, гъеебхъунчуз» кІури, пуз алауру. ¹²Дурари гъамци халкъдик, тухмарин кавхйирик ва аьлимарик гъала-булугъ кипру ва, алархъну дидисну, Стефан аьхю суддиз хуру. ¹³Душваз кучІлин шагъидарра хъади гъюру, ва дурари кІуру:

– Му касди сикин дарди Аллагъдин хулаз ва Къанундиз люкъ-нар апІура. ¹⁴Учуз дугъу, Назаретдиан вуйи Исайи Аллагъдин



хал дабгъиди ва Мусайи ухъуз тувнайи аьдатар гьюдюхиди кІури, гьеебхъунчуз.

¹⁵ Суддиъ деънайидари Стефандин машналан ул алдабгъурадайи, фицики дурариз дугъан маш малайикдин машси рьабкьюрайи.

Стефандин улхуб

7 ¹ Гьадмуган жугьдарин ахъюну маллайи гьерхру:
– Му гафар гьякъ вуйин?

² Стефанди жаваб тувру:

– Хьебехъай, чвийр ва абийр! Ихъ аба Ибрагъмидиз, гьеле чав Харрандиъ бин апІайиз улихъна, яна учв Месопотамияйиъ яшамии шулайи девриъ, къудратлу Аллагъ ачмиш гъахъну ³ ва гьамци гьапну: «Яв багъри юрд ва яв багахълуйир гьитну, Узу улупу уълкейиз гъарах». ⁴ Ибрагъмидира, халдеялуйирин уълке дипну, Харрандиъ бин гьапІну. Дугъан адаш кечмиш гъашихъан, Аллагъди Ибрагъм гьамусьяьтди учву яшамии шулайи уълкейиз гьюз гьитну. ⁵ Аллагъди дугъаз ирс вуди жилин саб чІукІкъан тувундар, амма думуган Ибрагъмидиз веледар адайишра, гележегдиъ дугъазна дугъан веледариз жил тувуз гаф тувру. ⁶ Аллагъди дугъаз гьапну: «Яв веледар яд ругариина гъафи гьурабийр хьиди ва дурар юкъудварж йисан лукІарди аьзабнакк ва зулмикк ккади гьузди. ⁷ Дурар лукІариз илтІикІу халкъдин узу диван апІидиза, ва дурари, гьадму юрд дипну, гьамина дуфну, гьаму ругдиин Узуз икрам апІиди». ⁸ Аллагъди, Ибрагъмдихъди йикърар йибтІбан лишан вуди, суннат апІбан аьдат дугъаз багъиш гьапІну. Гьаддиз лигну, Ибрагъмдикан Исакъдин адаш гъашиган, дугъу миржидпи йигъан Исакъдин суннат гьапІну. Исакъдикан Якъубдин адаш гъашиган, дугъура гъаци Якъубдин суннат гьапІну, дидхъантина Якъубди чан баяринна суннат гьапІну, хъа дурарикан гележегдиъ йицІикъюб сихлин ата-бабийр гъахъну.

⁹ Дурари, чпин чве Юсуфдиин бахил духъну, думу Египет уълкейиз йисирвализ масу тувру. Хъа думу Аллагъдин кІваин илмиди гъахъну. ¹⁰ Аллагъди думу вари завалариккан уърхюру, дугъаз зурба фагъумлувал ва Египетдин паччагъ дугъахъна ужуди янашмиш хьувал тувру. Паччагъди дугъкан вари Египетдин ва чан хусуси хулан гьякимдар гьапІнийи. ¹¹ Египетдиъна Ханаан юрднаъ



гаш'вал абхъру, ва вари агъалйир зурба аъзабарикк ккуркъру. Ихъ абйириз ипІруб дибрихъри гъабхъну. ¹² Египетдиъ уъл а, кІури деебхъну, Якъубди дина ихъ абйир гъаънийи. Му дурари Египетдиз гъапІу сабпи сиягъят вуйи. ¹³ Дурар гъаина къюбпи ражари гъушиган, Юсуф чан чвйириз ачмиш шулу, ва Египетдин паччагъдиз Юсуфдин тухум аъгью шулу. ¹⁴ Хъа Юсуфди чан адаш ва вари багахълуйир хъади гъюз адми гъаъру. Дурар вари ург-цІурна хъур кас вуйи. ¹⁵ Якъуб Египетдиз гъюру ва ихъ абйир душваъ чпин аъжал хъубкъайиз яшамиш шулу. ¹⁶ ГъачІихъан, дурарин майтар багъри юрднаъ айи Сихем кІуру шагъриз духну, Ибрагъимди Хаморин баярихъан арсрахъ гъадабгъу накъвдиъ ивру.

¹⁷ Аллагъди Ибрагъимдиз тувнайи гаф тамам апІру вахт багахъ хъубахъ, Египетдиъ айи жугъдарин къадар гъюблан-гъюбаз ар-тухъ шули гъабхъну. ¹⁸ Аьхириъ Египетдин тахтнийина, Юсуф аьгъдру жара паччагъ гъафнийи.

¹⁹ Дугъу ихъ халкъ аьмал кади ишлетмиш гъапІну ва ихъ абйириз гужар тувну. Дурарин бицІидар, пуч хъубан бадали, чІурариз гатІахъуз мажбур апІури гъахъну. ²⁰ Гъадму вахтна Муса бабкан шулу. Думу Аллагъдиз къабул шлу бай гъахъну. Думу шубуб вазли чан адашдин хулаъ дадаийн мухрихъ шулу, ²¹ хъа думу гатІахъиган, паччагъдин шуру гъадагъуру ва чахъ, чан байси, тербияламиш апІуру. ²² Мусайиз Египетлуйирин гъадмугандин илмар аьгью гъахъну. Думу улхбарий дилавар, ляхнарий бажаранлу кас вуди гъахъну.

²³ Мусайин ягъчІвур йис гъабхъиган, гъардашлугъ жугъдариин улукъуз дугъан кІваз гъюру. ²⁴ Чан гъардшарикан сарик Египетдин агъали кълхъради ва дугъаз йивуради дяркъну, дугъхъанди духъну, Мусайи египетлу йивну йикІуру.

²⁵ Мусайи, чан халкъдиз чалантина Аллагъди азадвал гъапІрайивалин дурар гъаври ахъуршул пну, фикир гъапІнийи, амма дурар гъаври ахъундаийи. ²⁶ Хъайигъан дугъаз хабарсузди чиб-чпик кархънайи къюр жугъуд рякъюру ва дугъаз дурар, гъамци кІури, мясляаьтнахъна хуз ккун шулу: «Эй инсанар, учву гъардшар вучва, гъаз учву сари-сариз гиран ктапІурачва?» ²⁷ Амма чан багахълуйиз гиран ктапІурайири, Мусайиз хъизигну, кІуру: «Уву ич аьхюрди ва диванбегиди шли дерккунву?» ²⁸ Накъ Египетлуси, узура йивну йикІуз ккунди ануз?» ²⁹ Му гафар гъеерхъиган, Муса



Египетдиан гьергну, Мадиама юрднаъ гьурабайиси чаз бин ккебгь-ру. Душваъ дугъаз кьюр байра шулу.

³⁰ ЯгъчІвур йис улдучІвхъан, ичІи чюлиъ Синай дагъдиин дугъаз чан улихъ убгурайи зазун рукчин ялавнягъ малайик рякьюру. ³¹ Му гьяркью Муса мюгьтал шулу. Хъа ужуди тамаша апІбан бадали рукчиз багахъ хьуз хьюгьиган, дугъаз Агъа Аллагъдин сес ебхьуру: ³² «Узу яв абйирин Аллагъ, Ибрагьимдин Аллагъ, Исакъдин Аллагъ ва Якъубдин Аллагъ вуза!» ГучІбаан гукІни духънайи Муса рукчиз лигуз даршули гъахъну. ³³ Гьадмуган Агъайи дугъаз кІуру: «Яв ликарилан илдит, фицики уву дийигънайишв Аллагъдиз гирами жил ву. ³⁴ Узуз Египетдиъ Йиз халкъдиз зулмар апІуради рябкъюразуз, дурарин сузйирин агъузар ерхьуразуз ва дурар азад апІуз жилина кудучІвназа. Гъаци вуйиган, Узу уву хъана Египетдиз гъаъразаву».

³⁵ «Уву ич ахьюрди ва диванбегиди шли дерккну» пну, жугъдари нигъ гъапІур гьадму Муса ву. Убгурайи зазун рукчигъ Аллагъдин малайик гьяркью, Аллагъди малайикдилантина жугъдарин гьакимдарди ва азад апІурди гъаурра гьадму Муса ву. ³⁶ ЯгъчІвур йисан Египет жилариин Уъру гьюлихъ ва ичІи чюлиъ аламатар ва аъжайиб лишнар улупури, дурар Египетдиан адаурра гьадму Муса ву. ³⁷ Израилин баяриз: «Ичв Агъа Аллагъди учвухъна ичв чвйирин арайиан, узуси, Пайгъамбар гъаъди» гъапирра гьадму Муса ву. ³⁸ ИчІи чюлиъ уч гъашиган, Израилин халкъдихъ хъайир, чахъди Синай дагъдиин малайик гьулхур, чІиви гафар къабул гъапІур, дурар ухъухъна рукъуз гьитур, ихъ абйирихъди хъади гъаширра гьадму Муса ву. ³⁹ Ихъ абйириз дугъахъ хъебехъну хьуз ккун гъабхъундар, думу нигъ дапІну, Египетдиз хътакуз ккун гъабхъну. ⁴⁰ Дурари Гьарундиз гъапну: «Ухъу дина хъади гъягъюз ухъуз идолар кадаъ, фицики ухъу Египетдиан адау Мусайихъди фу гъабхънуш, аьгъдархъуз». ⁴¹ Гьадмуган дурари идол вуди кІарисиб кадапІну, дидиз гьурбнар хури ва чпи гъапІубдикан шадлугъар апІури гъахъну. ⁴² Аллагъди дурарихъан маш гьадабгьуру, ва дурари завун идолариз гьурбнар хури икрамар апІуру. Пайгъамбарин Китабдиъ гъамци дибикІнайиси гъабхъну:

«Израилин халкъ!

ЯгъчІвур йисан ичІи чюлиъ

урккру ва ургру гьурбнар



учву Узуз хури гъахъунчваха?

- 43 Ваъ, учву икрам апІбан бадали,
учвухъди Молохдин чадур,
ичв Ремфан-идолин хяд,
ичв ктау идолар гъахури гъахъунчва.
Гъаддиз лигну, Узу учву
Вавилон сяргятарилан тина гъаъдиза».

44 Ихъ абйири, ичІи чюлиъ лицурайи вахтна, йикърарнан гирами Чадур гъабхури гъахъну. Думу Чадур Мусайи, Аллагъди чаз улупу чешнейиинди гъапІну. 45 Ихъ абйири Гъисайин хиликкди чпин абйирилан гъурубкъу гъадму чадур гъабхури гъахъну. Дурари, Аллагъди улихъди жара халкъбар ултІуркку жил гъибисну. Гъамци Давудрин йигъар улукъайиз гъабхънийи. 46 Давуд Аллагъдиз ккунир гъахъну. Думу, Якъубдин Аллагъдиз хал дивбан бадали, ккарагну.

47 Хъа Агъайиз хал Сулейманди дивру. 48 Анжагъ ВаритІанзаанур хилариинди диву дараматарийъ яшамиш шлур дар, фицики, пайгъамбри дупнайиганси:

- 49 «Аършар Йиз тахт вуйиз,
хъа жил – Йиз ликарин кІан.
Фициб хал Узуз дивуз шулчвухъан? –
кІура Агъайи, –
Ясана Йиз эргвал йивру йишв наан а?

- 50 Му вари Узу яратмиш гъапІуб даринхъа?»

51 Эй, Аллагъдиз юкІвар бахш апІуз ва Дугъахъ хъпехъуз даккни фурсачйир! Учву гъарган Гирами Рюгъназ къаршу удучІвурачва, учву ичв абйирсдар вучва. 52 Ичв абйири пайгъамбрарикан фуж утІурккундар? Дурари Гъякълур гъюваликан улихъмиди хабар гъапІу пайгъамбрарра гъийихну, гъамус гъадму Гъякълур учву масу тувну гъакІунчва! 53 Аллагъдин малайикари учвуз туву Къанундиз мютІюгъ гъахъундарчва.

Стефан йикІуб

54 Му гафарихъ хъпехъурайи жугъдарин гъякимдрари хъюлу ургури, силбари жакъракъбар апІурайи. 55 Гирами Рюгънахъди ацІнаийи Стефан завузди лигуру, ва дугъаз Аллагъдин гъяйбатна Дугъан арччулну хилихъ дийигънайи Иса рякъюру. 56 Дугъу кІуру:



– Магъа, узуз атГарццнайи аьршарна Аллагъдин арччул терефнаъ Инсаниятдин Бай рякъюразуз.

⁵⁷ Гъякимдрари чИгъар апІури, чпин ибарий тІубар урччву. Хъасин дугъ'ин алархъу. ⁵⁸ Дурари, Стефан шагърин гъирагъдихъна духну, дугъ'ин гъван улюбхюз хъюгъру. КучІлин шагъидари Саул кІуру сар жигъилихъ чпин палтар уьрхюз гъитнийи. ⁵⁹ Дурари Стефандин гъван улюбхнайиган, Стефанди ккарагури гъапи:

– Я Агъа Иса! Йиз рюгъ къабул апІин!

⁶⁰ Хъасин къамкъариина ис духну, зарбди чИгъ апІуру:

– Я Агъа! Дурарин гъаму гунгъилан хил алдабгъ!

Гъамци дупну, дугъан нефес улдубтІуру.

Саул хъугънайидарихъ хъерхуб

8 ¹ Стефан йикІбиин Саул рази гъахънийи. Гъадму йигъан Ерусалимдиъ айи хъугънайидарихъ зурбади хъергбар ккергънийи ва дурар, вакилар ктарди, вари Ягъудия ва Самария улькйир вуйиси гъарагънийи.

² Стефандиз вафалу вуйидари, дугъ'ин ишлар дапІну, думу накъвдик кивнийи.

³ Хъа Саули, хъугънайидар терг апІуз ккунди, гъардин хуларий учІври, жилар, хпар дисури, дустагъдиъ итуийи.

Филип Самарияийиъ

⁴ Чпин йишвариан утІурккну, гъар йишвариъ гъадаргъу хъугънайидари Ужувлан хабар рабгъуйи. ⁵ Гъаци, Филип Самария кІуру шагъриз гъюру ва Месигъдикан аьгъювалар улупуру. ⁶ Дугъан гафар деерхъну, дугъу гъапІу аьлааматар дякъну, халкъди сабхилди Филипди гъапиб аннамиш апІуз хъюгъру. ⁷ Гъаз гъапиш, дугъу гизафдариан чИгъар апІурайи жинар адаъну ва аьхючІвеъ паралич кайидар, ликудар сагъ гъапІну. ⁸ Ва гъадму шагърий зурба шадвал абхънийи.

⁹ Самарияийиъ улихъдира сюгъюрчивалар апІру ва мид'инди вари мюгътал апІру сар Симон кІуру кас айи. Дугъу учв зурба касси улупуйи. ¹⁰ Дугъахъ хъпехъу варидари кІури шуйи:

– Му касдиъ «Зурба Къувват» кІуру аллагъдин къудрат а. ¹¹ Дугъу хайлин вахтна инсанар чан сюгърийинди гъайран апІруган,



дугъахъ хъугъри шуйи. ¹² Хъа халкъар Аллагъдин Паччагълугъ-дикан ва Месигъ Исайикан аьгъювалар улупурайи Филипдихъ хъпехъуз хъюгъиган, жилар ва хпар штуан шулу. ¹³ Гъадму Симонра хъугънийи ва, штуан духъну, гъарган Филипдихъди шули гъахъну. Дугъу улупурайи аьламатар ва аьжайиб лишнар рякъюури, думу учвра гъайран шуйи.

Петрна Югъан Самарияйиш

¹⁴ Самарияйин агъалйири Аллагъдин Гаф къабул гъапІну, кІури гъеебхъу Ерусалимдиъ айи вакилари, дурарихъна Петрна Югъан гъаъру. ¹⁵ Дурар, дина дуфну, тазади хъугънайидари Гирами Рюгъ къабул апІри пну, ккарагуру. ¹⁶ Фицики дурар Агъа Исайин ччвурнахъди штуан духънашра, Гирами Рюгъ дурарикан сарира къабул дапІнадайи.

¹⁷ Гъадмуган Петрина Югъанди дурариин хилар иливуру ва Гирами Рюгъ къабул апІуру. ¹⁸ Вакилари хилар иливиган, дурари Гирами Рюгъ къабул гъапІуб дябкъну, Симонди вакилариз пул теклиф апІури, ¹⁹ кІуру:

– Узу шлиин хил иливишра, дугъу Гирами Рюгъ къабул апІуруси, узузра гъациб гъюкум чавайчва.

²⁰ Петри дугъаз кІуру:

– Яв пул кІулик кубкІрияв, гъаз гъапиш уву Аллагъдин багъиш пулихъ гъадабгъуз ният гъапІунва. ²¹ Ич ляхнарин иштиракчи хъуз лайикъ дарва, фицики яв юкІв Аллагъдин улихъ дугъри дар. ²² Гъаддиз яв чІуру ният гардандиъ бис, дидлан хил алдабгъбан бадали Аллагъдиз ккараг, белки, Дугъу увлан хил алдабгъур. ²³ Гъаз гъапиш рякъюуразуки, яв жан къутІкъли бахилвалихъди абцІна ва уву гъакъсузвали йисир дапІнаву.

²⁴ Гъадмуган Симонди жаваб туву:

– Учву гъапибдикан фукІара уз'ин улулубкъбан бадали, Агъайиз ккарагай.

²⁵ Петрна Югъан, Исайикан шагъидвал дапІну ва Агъайин гаф аьгъювалиинди улупну, Ерусалимдиз хътакуру. Гъюру рякъюуди дурари Самария уьлкейин гъуларикан гизафдариъ Исайикан Ужувлан хабар рабгъуру.



Филипди**хасижви хъугъувалихъна хуб**

²⁶Агъайин малайикди Филипдиз кІуру:

– Гъязур духъну, кьиблайихъинди, Ерусалимдиан Газа кІурушваз ичІи чюлиантина гъябгъюрайи рякъюхъна гъарах.

²⁷⁻²⁸Филип, гъязур духъну, гъягъюру. Дугъаз рякъюъ Эфиопия-йин, Кандакия ччвур али паччагъ дишагълийин девлет убхру, бегларикан вуйи эфиоп хасижви алахъуру. Думу Ерусалимдиз икрам апІуз душну хътакурайир вуйи. Дугъу, фургъниъ деъну, Ишая пайгъамбрин китаб урхурайи. ²⁹Гъадмуган Гирами Рюгъну Филипдиз кІуру:

– Фургънихъна душну, гъадихъди гъуз.

³⁰Дидихъна гъушиган, Филипди, дугъу Ишая пайгъамбрин китаб урхури деебхъну, гъерхру:

– Урхурайибдин гъаври ахърана?

³¹– Узу фици гъаври ахъзахъа? Узу шликІа гъаври тІаърайинхъа? – жаваб тувру дугъу ва Филипдиз фургъниз чан гъвалахъна теклиф апІуру.

³²Дугъу Гирами китабариан гъамщдар гафар урхурайи:

– Думу убккуз гъабхурайи марччси вуйи
ва ултІубкъурайи марччлихънин улихъ
сессуз агълижиси

Дугъу Чан ушв абщундайи.

³³ Думу инсан вуди гъисаб апІурдайи.

Думу гъякъ вуйи диван апІбахъан
мягърум апІури гъахъну.

Фуж Дугъан заманайиндарин ниятарин гъаври ахъди?

Фицики дюн'яйиин Дугъан уьмур къатІ гъапІну.

³⁴Хасижвуву Филипдихъан гъерхру:

– Узу увкан пуб ккун апІураза: мушваъ пайгъамбри шликан кІура – чакан, даршиш жарарикан?

³⁵Гъадмуган Филипди, мушваъ Исайикан кІура, дупну, Гирами китабдин гъадму йишвлан ккебгъну, Ужувлан хабар ктибтуз хъюгъру.

³⁶Рякъ давам апІури, дулар штухъна гъюру ва хасижвуву Филипдихъан гъерхру:



– Магъа шидра: узуз штуан хъуз фти машат апИдихъа? [37]*

³⁸Дугъу фургъун дебккуз буйругъ тувру, кьюридра штуъ учІвру ва Филипди думу штуан апІуру.

³⁹Хъа штуан удучІвган, Агъайин Рюгъну Филип гъадагъуру, хашижвуаз думу сарун гъяркъюндайи ва дугъу шадди рякъ давам апІуру. ⁴⁰Филип, кІуруш, Аштод шагъриъ ади шулу. Дугъу, шагъриан шагъриз гъягъюри, Къайсарийиз гъяйизкъан, Ужувлан хабар рабгъури гъахъну.

Саул хъугъувалихъна хуб

9¹Му арайиъ Саул, Агъайин ученикариз гучІар ккаъри, дурар йихуз ккунди хъергнайи. Думу жугъдарин маллийрин ахъюрихъна гъягъюру. ²Дугъхъан Саули Дамаскдиъ айи жугъдарин мистариз вуйи кагъаз бисуру. Диди душваъ, жилар вушра, хпар вушра, Исайин терефкрар алахъиган, дурар дидисну, йитІну, Ерусалимдиз хуз ихтияр тувуйи. ³Думу Дамаскдиз багахъ шулайиган, сабпну завариан аквну ккаъру. ⁴Думу жил’ина алдакуру ва чаз кІурайи сес ебхъуру:

– Саул, Саул! Уву Узухъ гъаз хъергнава?

⁵Дугъу: «Агъа, Уву фуж вува?» – пну гъерхиган, Агъайи жаваб тувру:

– Узу уву хъергнайи Иса вуза. ⁶Гъудужвну, шагъриз гъарах ва уву душваъ, фу дапІну ккундуш, пидивуз.

⁷Дугъахъ хъайи адмийирин мюгъталвалиан чІал гъибиснийи, фицики дурариз, сес ебхъурашра, фужкІа рякъюрадайи. ⁸Жилилан за гъахъи Саулиз, улар арцциган, фукІара рябкъюри гъабхъундар. Думу дугъахъ хъайидари, хилхъан дидисну, Дамаскдиз хъади гъюру. ⁹Думу шубуд йигъан дярякъри, дирипІри ва дурубхъри гъахънийи.

¹⁰Дамаскдиъ Ананай кІуру Исайин ученик айи. Агъайи дугъаз аьжайиб рякъбиинди гъапнийи:

– Я Ананай!

Дугъу:

* 8:37 Грекарин саспи БикІбарие кІура: «Хъа Филипди гъапи: „Эгер уву яв вари юкІв хъипну хъугъраш, штуан хъуз шулвухъан“. Хъа дугъу гъапи: „Узу хъугъурза – Иса Месигъ Аллагъдин Бай ву“».



– Гъай Агъа! – пну, жаваб тувру.

¹¹ Агъайи дугъаз кІуру:

– Гъудужвну, «Диш кюче» кІуру кючейиз гъарах ва Ягъудайин хулаъ Гарсдиан вуйи Саул кІуру кас гьерх, думу гъамусяаьт ккарагура.

¹² Дугъаз аьжайиб рякъбиинди, дугъан улар сагъ апІуз дуфну, дугъин хил иливури Ананай кІуру кас рякъюру.

¹³ Ананайи жаваб тувру:

– Я Агъа! Гъадму касди Ерусалимдиъ Яв халкъдиз гъапІу чІуру ляхнарикан гизаф деебхъназуз. ¹⁴ Гъаминара думу, жугъдарин аьхюну маллйири гъаьну, Увухъ хъугънайидар вари дисуз дугънайир ву.

¹⁵ Хъа Агъайи дугъаз кІуру:

– Гъарах, фицики пачгъарин, жугъдарин ва жара халкъарин арайиъ Йиз ччвур адлу апІуз думу кас Узу кадагъунза.

¹⁶ Узу дугъаз, Йиз ччвурнахъди фукъан аьзаб дизигну ккундуш, улупидиза.

¹⁷ Ананайи, душну, гъадму хулаъ Саулиин хил иливну, дугъаз кІуру:

– Саул чве, мина гъюру рякъюъ увуз гъяркъю Агъа Исайи узу, яв улар сагъ апІбан ва Гирами Рюгъну ацІбан бадали, гъаьназу.

¹⁸ Гъамци гъапибси, дугъан уларилан ханцІ алдабхъиганси шулу ва дугъаз рякъююз хъюбгъру, хъасин думу штуан шулу. ¹⁹ Хъа дугъу уьл ипІуру ва дугъахъна къувват гъюру.

*Саули Дамаскдиъ
аьгъювалар улупуб*

²⁰ Дугъан Дамаскдиъ ученикарихъди садшвнуд йигъ шулу, хъасин дугъу Иса Аллагъдин бай вуйиваликан, жугъдарин мистариз гъягъюри, аьгъювалар улупури гъахъну. ²¹ Дугъан гафар гъеерхъкъандар вари мюгътал шуйи ва кІуйи:

– Му кас Ерусалимдиъ Исайиз ккарагурайидар вари терг апІурайи гъадму Саул дайинхъа? Думу мина, дурар дидисну, жугъдарин маллйирин аьхюдарихъна гъахуз дугънайир дайинхъа?

²² Хъа Саулин къувват артухътІан-артухъ шулайи ва дугъу, Иса Месигъ вуйивал тасдикъ апІури, Дамаскдиъ яшамиш шулайи жугъдар русвагъ апІурайи.



Саул аьжаликан ккадархуб

²³ Хайлин йигъар улдучІвхъан, жугъдари думу йикІуз йикърар апІуру. ²⁴ Дурар йигъ-йишвди шагърин урнарихъ дугъаз ккеъну шуйи, аммаки Саулиз дурарин къастнакан аьгъю шулу. ²⁵ Ученикари, йишвну дуфну, думу жагваъди шагърин цаллансина чІа-тинди эрхру.

Саул Ерусалимдиъ хуб

²⁶ Саул Ерусалимдиз гъафиган, дугъаз Исайин ученикарик ктикъуз ккун шулу, амма дурариз дугъхъан гучІури гъахъну, фицики дурар, му Исайин ученик ву пну, дугъахъ хъугъри адайи. ²⁷ Гъадмуган Варнавди думу вакиларихъна хуру ва дурариз, Саулиз Агъа фици гъяркънущ, Агъайи дугъаз фу гъапнуш, Саули Дамаскдиъ фици дирбашди Исайикан аьгъювалар улупнуш, ктибтуру. ²⁸ Дидхъантина Саул дурарихъди гъузру ва Ерусалимдиъ, азадди лицури, Агъа Исайикан ачухъди аьгъювалар улупури шулу. ²⁹ Думу грек чІалниинди улхру жугъдарихъди гъюжатарихъ шулу, хъа дурари думу йикІуз къаст апІуру. ³⁰ Гъардшариз мидкан аьгъю дубхъну, думу, Къайсарияйиз духну, гъадушв'ан багъри Тарсдиз рякъюъ аьру.

³¹ Гъамци вари Ягъудия, Галилей ва Самария уьлкйир вуйиси хъугънайидар саламат ва хъугъувалиъ мягъкам шули гъахъну. Агъайихъан гучІ'вал хъади ва Гирами Рюгъну кюмек апІури, вакиларин ученикарин къадар артмиш шули гъабхъну.

Петри**паралич кайир сагъ апІуб**

³² Шагъриан шагъриз гъягъюри, Петр Лидда кІуру шагъриъ айи хъугънайидариин улукъуру. ³³ Душваъ дугъаз Эней кІуру, рিশвуз даршули, миржид йисан ахний ахънайи сар кас дихъуру. ³⁴ Петр дугъаз кІуру:

– Эней! Месигъ Исайи уву сагъ апІура. Яв ахниккан гъудужв!

Энейра дишла гъудужвуру. ³⁵ Лиддайиъ ва Сарондиъ айидариз варидариз му рябкъюру ва дурар Агъайихъ хъугъру.



Петр Тавифа чИви апІуб

³⁶ Яффайиъ Тавифа (грек чІалниинди Доркас, яна «Жейран») кІуру сар хьугънайи дишагъли айи. Дугъу, ужувлар апІури, касибариз садакъиър тувуйи. ³⁷ Гъадму йигъари думу кетІерцнцу йикІуру. Думу, дижикІну, зиин хулаъ гъитру. ³⁸ Хъа Лидда Яффайихъан ярхлаъ дархъбаз лигну, Петр Лиддайиъ айиваликан деебхъну, ученикари дугъахъна: «Къан дарапІди гъач», – кІури, кьору кас гъаъру.

³⁹ Петр, гъязур духъну, дурарихъди гъюру. Петр гъафиган, думу зиин хулазди гъахуру ва ачІни хпар ишури дугъан гъаншариз гъюру. Дурари чпиз Тавифайи гъидирху ккурттар улупуру. ⁴⁰ Петри дурар хул’ан адауру ва, къамкъариина ис духъну, ккарагуз хъюгъру. Хъасин гъачІирихъинди илдицну, кІуру:

– Тавифа, гъудужв!

Дишагълийи улар арщру ва, Петр дяркъну, за духъну деъру. ⁴¹ Хил гъачІабккнцу, Петр дугъаз гъудужвуз кюмек апІуру. Хъасин вари хьугънайидариз ва ачІни хпариз дих дапІну, дурариз чІиви духънайир улупуру. ⁴² Мидкан вари Яффайиз агъю шулу, ва гизафдар Агъайихъ хъюгъру. ⁴³ Хъа Петр дидхъантина хайлин йигъари Яффайиъ гъидкъарин уста Симондихъ гъузнийи.

*Петр Корнилий кІуру**Римдин юзбашиихъ хъуб*

10 ¹ Къайсарияийи Корнилий кІуру сар кас яшамиш шули гъахъну. Думу Италияийн къушмарин юзбаши вуйи. ² Думу, чан вари хизанси, Аллагъдихъан гучІури шлур ва Аллагъдиз вафалу жви вуйи. Дугъу жумартвалиинди касибариз садакъа тувуйи ва гъаммишан Аллагъдиз ккарагуйи. ³ Аъжайиб рякъкъбиинди йигъну, сьаьт шубуб шулайи арайиъ, дугъаз Аллагъдин малайик чан улихъна дуфну ачухъди рякъюру. Малайикдира дугъаз: «Корнилий!» – пну, дих апІуру. ⁴ Дугъу, гучІра дубхъну, малайикдихъинди дилигну: «Фу кІурава, Агъа?» – пну, гьерхру. Малайикди дугъаз жаваб тувру:

– Яв ккарагбар ва яв садакъиър Аллагъди кІваин гъюрхну. ⁵ Гъамус, Яффайиз гъаъну, Петр кІурайи Симондиз дих апІуз гъит.

⁶ Думу гъюлихъ хал хъайи гъидкъарин уста Симондихъ дергна.



⁷ Малайик гъдучІвиган, Корнилийи чан кьюр гъаравшиз ва Аллагъдин рякъюъ айи сар эскриз дих апІуру ⁸ ва, дурариз гъаб-шибдикан кидибтну, дурар Яффайиз гъаѳру.

⁹ Хъайигъан лисун шули, дурар шагъриз багахъ шулайи вахтна, Петр ккарагуз гъваин улучІвур. ¹⁰ Дугъаз гаш шулу ва дугъу уъл ипІуз къатІъ апІуру. Хураг гъазур апІури имиди, думу аъжайиб гъялназ гъюру. ¹¹ Дугъаз, аьршар атІарццну, юкъбиб пІипІари-хъанна шли-вуш дибиснайиси ахю суфрасиб саб шейъ жилиина ис шули рякъюру. ¹² Дид'ин гъар жюрейин жилилан гъягъру гъяйванатар, битІар-чурчлар ва завун ничхрар алди рякъюрайи. ¹³ Петрихъна сес шулу:

– Гъудужвну, дурккнун итІин, Петр! – кІури.

¹⁴ Петри:

– Дициб дарапІарза, Агъа, гъаз гъапиш саб вахтнара чІуру ва марцц дару мутму гъипІур дарза, – жаваб тувру.

¹⁵ Дугъаз думу сесну къюбпи ражари кІуру:

– Аллагъди марцц гъапІуб марцц даруб вуди гъисаб мапІан.

¹⁶ Гъамци шубуб ражари текрар шулу, хъасин дишла вари хъана завариз зигуру.

¹⁷ Петри, гъябкъюбдин мянайикан фагъум апІури имиди, Корнилийи гъау адмиир, Симондин хулар гъерхри, дугъан урнарихъна дуфну дийигъуру. ¹⁸ Дурари зарбди гъерхру:

– Петр кІуру Симон гъаму хуларий дергнаин?

¹⁹ Петри гъябкъюбдикан фагъум апІури имиди, Рюгъну дугъаз кІуру:

– Узухъ хъебехъ, уву шубур касди агура. ²⁰ Гъудужв, улдучІв ва, саб фикирра кадарди, дурарихъди гъарах, фицики дурар Узу гъаъназа.

²¹ Петри, улдучІвну, гъадму касариз кІуру:

– Учву агурайир узу вуза. Учву гъаз дуфнайидар вучва?

²² Дурари жаваб тувру:

– Уччу юзбаши Корнилийи, вари жугъдари гъюрмат апІурайи гъякълу ва Аллагъдихъан гучІру касди, гъаунчу. Марцци малайикди дугъаз, увуз чан хулаз дих апІуз ва яв гафарихъ хъпехъуз, амур дапІна.

²³ Хулаз теклиф дапІну, Петри дурар хъажижв апІуру. Хъайигъан рякъ'ин духъну, Петр дурарихъди гъягъюру, ва Яффайиан сакъюдар гъардшарра дугъахъди хъахъру.



²⁴ Хъайигъан думу Къайсарияйиз хъуркъру. Корнилий, чан ма-йиларна багахьлу дустар уч дапІну, дурариз ккилигурайи.

²⁵ Петр хулаъ учІвруган, улихъна удучІву Корнилийи, дугъан ликарикк дахъну, икрам апІуру.

²⁶ – Гъудужв! Узу анжагъ увусир инсан вуза – кІури, Петри думу за апІуру.

²⁷ Дугъахъди сюгъбат апІури, Петр хулаъ учІвиган, дугъаз душваъ ахъючІвеъ халкъ уч духъну рякъюру. ²⁸ Петри дурариз кІуру:

– Учвуз агъячвузки, жугъудриз жара миллетдиндарихъди тти-кІуб вая дурариин улуркъуб гъадагъа вуйивал. Аммаки Аллагъди узуз гъич сар адмикъана кифир, ясана марцци дарур вуйиб гъисаб дарапІуб табшурмиш гъапІунуз. ²⁹ Гъаддиз лигну, узуз теклиф гъапІумитІла, чІалкъан дарпиди мина гъафунза. Гъаци вуйиган, учвхъан гъерхраза: узуз гъаз дих дапІначва?

³⁰ Гъадмуган Корнилийи кІуру:

– Юкъуд йигъ мидиз улихъна, лисхъан сьяаѳ шубуб шули, гъаму вахтна, узу йиз хулаъ ккарагурайза. Сабпну йиз улихъ аку палтар али сар кас ачмиш гъахъну ³¹ ва дугъу узуз гъамци гъапну: «Корнилий, яв ккарагувал аършариз деебхъна ва уву касибариз туву садакъйир Аллагъди кІваин дюрхна. ³² Гъаци вуйиган, Яф-файиз Петр кІуру Симон хъади гъюз адми гъаъ, думу гъюлихъ яшамиш шулайи гъидкъарин уста Симондин хулаъ хялижвди дергна». ³³ Узура дишлади увухъна гъаунза, ва гъюб ужу гъапІунва. Гъамус ухъу вари Аллагъдин улихъ дийигънахъа, ва Агъайи увуз йип гъапибдихъ хъпехъуз учу гъязур вуча.

Петрин улхуб

³⁴ Гъадмуган Петр дурариз кІуру:

– Дугъриданна агъю гъабшизуз, Аллагъ адмийирин машназ дилигрур вуйиб. ³⁵ Дугъу Чахъан гучІрур ва гъякъ вуйир, фуну миллетдин адмийир вушра, къабул апІура. ³⁶ Дугъу Месигъ Исайин мелзналантина Израилин халкъдиз мясляаѳтнан ужуб хабарнакан гаф гъапІну. Думу варидарин Агъа ву. ³⁷ Улихънаси Ягъудияйиъ гъаши гъядисйирикан, Ягъ’яйи Галилейиъ улупу штуан апІувалихъан ккергъу гъядисйирикан агъячвуз. ³⁸ Гирами Рюгъ ва къувват туву, Аллагъди Месигъ гъапІу Назаретлу Исайикан



аьгъячвуз. Аллагъ гьарган Исайихъди гьахъну ва Иса варишварий ужулар апури ва иблисдин гьюкмикк ккайикъандар вари сагъ апури, лиури гьахъну. ³⁹Учу Дугъу Ерусалимдий ва вари жугъдарин улкеий гьапкъан ляхнарин шагъидар вуча. Думу, гакълин хачрак кьумарихъди карсну, гьакъну. ⁴⁰Хъа дукъну шубудпи йигъан Аллагъди Думу чивий гьапъну, ва Думу инсанрихъна ачмиш шуйи. ⁴¹Анжагъ Думу варидариз ваъ, хъа Аллагъди улихъмиди ктагъу шагъидариз, яна Думу чивий гьашихъан, Дугъахъди ипури-убхъури гьаши учузтIан, улупну, ачухъ гьапундар. ⁴²Аллагъди чивидарин ва гьийихдарин зиин Диванбегий вуди деркнайир гьадму Кас вуйиваликан инсанариз аьгъювалар улупуз ва дидин шагъидвал апуз учуз амур гьапъну. ⁴³Вари пайгамбарий, Дугъахъ хъугъу гьарсарин гунгъарилан Дугъан ччвурнахъан хил алдабгъиди кпури, Дугъкан шагъидвал апури гьахъну.

*Жугъуд дарудари
Гирами Рюгъ къабул апул*

⁴⁴Петр улхури имиди, дугъахъ хъпехъурайидариина Гирами Рюгъ гьору. ⁴⁵Петрихъди гьафи суннат дапънайи хъугънайидар, Аллагъди Чан Гирами Рюгъ жугъуд дарударизра тувбийн мюгътал духънайи. ⁴⁶Фицики дурариз гьадрарий фици, жара чIаларининди улхури, Аллагъдин ахъювалин тяриф апураш, ебхъурайи. Гьадмуган Петри кпуру:

⁴⁷— Мурариз ухъузсий Гирами Рюгъ багъиш гьабхъну. Гьаддиз штухъди штунан хъуз дурариз шлихъан гьадагъа апуз шул?

⁴⁸Ва дугъу дурар Месигъ Исайин ччвурнахъан штунан хъуз гьитру. Хъасин дурарира Петрикан чпихъди сакъюдар йигъарий гьузуб тIалаб апуру.

Петр Ерусалимдиз хътакуб

11 ¹Вари Ягъудия улке вуйисий Исайин вакилариз ва гьардшариз, жугъуд дарударира Аллагъдин Гаф къабул гьапъну кпури, ебхъуру. ²Ва Петр Ерусалимдиз гьафиган, жугъдари дугъаз тягънйир гьивнийи:

³— Уву суннат дапъну адрударин хулариз гьягъюри ва дурарихъди улийхъ деъри гьахъунва!



⁴ Гьадмуган Петри вари гъаши ляхнар хъайи-хъайиси ктитуз хьюгъру:

⁵ – Яффа шагъриъ, ккарагурайи вахтна, аъжайиб рябкъбиинди юкьуб пИпИнахан дибиснайиси саб ахю суфрасиб аършариан йиз улихьинди ибхри гъябкъюнзуз. ⁶ Узуз дид'ин жилилан гъягъру гъяйванатар, нахшрар, битIар-чурчлар ва завун ничхрар гъяркъуз. ⁷ Хъасин гъамцдар гафар кIурайи сес гъеебхъунзуз: «Петр! Гъудужвну, дурккнун итIин!» ⁸ Хъа узун жаваб тувза: «Затра дициб дарапIарза, Агъа, фицики гъич саб вахтнара чIуру ва марциб дару мутму гъипIур дарза». ⁹ Сесну зав'ан къюбпи ражари гъапизуз: «Аллагъди марщ гъапIуб марщиб даруб вуди гъисаб мапIан». ¹⁰ Гъамци шубуб ражари гъабхънийи, ва хъана вари аършариз гъизигнийи. ¹¹ Му арайиъ дишлади узун дергнайи хуларихъна Къайсарияйиан узухъна гъаънайи шубур кас гъафнийи. ¹² Ва Гирами Рюгъну узун, шаклу даршиди, гъадрарихъди гъягъюз амур гъапIнийи. Узухъди гъаму йирхърид гъардшарра гъафну. Учун Корнилийин хулаз гъафунча. ¹³ Дугъура учун, чаз фици марци малайик гъяркънуш ва малайикди фу гъапнуш, ктибтнийчун: «Яффайиъ айи Петр кIуру Симон хъади гъюз адмийир гъаъ. ¹⁴ Дугъу увун увун ва вари яв хизан уърхру гафар пидивуз», – кIури.

¹⁵ Узун улхун хьюгъиган, сифте ухъ'инси, дурариина Гирами Рюгъ гъафнийи. ¹⁶ Ва йиз кIваина думуган Агъайи гъапи гафар гъафнийиз: «Ягъ'айи инсанар штуан гъапIуну, хъа учун Агъайи Гирами Рюгънахъди цIийи апIидичву». ¹⁷ Гъаци вуйиган, эгер Аллагъди, Агъа вуйи Месигъ Исайихъ хьюгъу ухъузси, жугъуд дарударизра Гирами Рюгъ багъиш гъапIнуш, Аллагъдиз машат апIуну узун фуж вухъа?

¹⁸ Му гафар гъеерхъиган, дурари гъерхбар дерккру.

– Рябкъюрайиганси, Аллагъди жугъуд дарударизра цIийи уьмур бадали чпин тахсрар гардандиъ дисун ихтияр тунун, – кIури, дурари Аллагъдин ад апIуру.

Антиохияйин хъугънайидар

¹⁹ Хъа Стефандин вахтари, зулмар дапIуну, утIуркку хъугънайидар, жугъдаризтIан дарди Ужувлан хабар рабгъури, Финикия, Кипр ва Антиохияйихънакъан хъуркънийи. ²⁰ Хъа Киприан ва



Киринеяйиан вуйи хьугънайидарикан сакьюдари, Антиохияйиз дүфну, жугьуд дарударихьдира сюгьбатар апІури, Агъа Исайикан Ужувлан хабар улупури гъахънийи. ²¹Дурарихьди Агъайин кьудрат хъайи ва гъаддиз гизафдар, хьугъну, Агъайихьинди илтІикІнийи.

²²Мидкан аваза Ерусалимдин хьугънайидарихьна рубкьуру ва дурари Антиохияйиз Варнав гъаъру. ²³Аллагъди му адмийириз уж'вал дапІну дябкъну, дина гъафи Варнав шад шулу, ва Аллагъдиз кІвантІан вафалу хьувалиъ дугъу дурар ижми гъапІнийи. ²⁴Фицики думу Гирами Рюгъну ва хьугъвали ацІнайи кас вуйи. Натижайиъ лап гизаф халкъ Агъайин терефкрар шулу.

²⁵Хъасин Варнав Тарсдиз Саул агуз гъягъюру ²⁶ва, дагну, Антиохияйиз къяляхъ хъади гъюру. Душваъ дурар сад йисан гъузнийи ва, хьугънайидар уч шлушваз Варнавна Саул гъюри, дурариз абгъювалар улупури шуйи. Гъадихъанмина гъадму Антиохияйиъ Исайин ученикариз сифте вуди «христианар», Яна «Месигъдин терефкрар» пуз хьюгъну.

²⁷Гъадму вахтна Ерусалимдиан Антиохияйиз пайгъамбрар гъюру. ²⁸Дурарикан, Гирами Рюгъну гъевесламиш дапІнайи сар Агав кІурури, вари дюн'яйиъ зурба гаш'вал абхъди кІури, хабар дебккнийи, ва гъаци Клавдийи паччагъвал апІурайиган гъабхънура вуйи. ²⁹Думуган Исайин ученикари, гъарури чаан удукърубкъан, Ягъудия уълкейиъ айи чпин гъардшариз кюмек апІуз къатІъ гъапІнийи. ³⁰Дурари, кюмек уч дапІну, Варнавдихьди ва Саулихьди хьугънайидарин абхюдарихьна хътапІнийи.

Гъирод хьугънайидарихъ хъергуб

12 ¹Гъадму вахтари паччагъ Гъирод хьугънайидарикан сакьюдари хъергуз хьюгъру. ²Дугъу буйругъ тувну, Югъандин чве Якуб ханжлихьди йивну йикІуру. ³Хъа му ляхин жугъдариз хушди дябкъну, Петрра дисуру. Му Лавшарин машкварган гъабшиб вуйи. ⁴Петр дидисну, дустагъдиъ итру ва ю-юкьурди эскрар айи юкъуб дестейиз думу, нубатар апІури, гъравликк уърхюз буйругъ тувру, фицики дугъу Пасхайин машкврахъан Петр халкъдин улихъна диван апІбан бадали адагъуз ният дапІнайи. ⁵Петр дустагъдиъ ул алдадабгъри уърхюрайи, хъа хьугънайидар дугъхъанди Аллагъдиз ккарагурайи.



Петр азад хьуб

⁶ Гьиродди думу халкъдихьна адауз ккайи йигъ хьайиз йишвну, Петр, кьор эскрин арайиъ зунжрарихьди дитІнайир, даахна-йи. Хьа дустагъ урнарихъ хьайи гьаравлари уьбхюрайи. ⁷ Сабпну дустагъдиз Агъайин малайик гьюру ва душвайишв аквну абцІру. Петрик хил кучну, «Ухди гьудужв!» – пну, малайикди думу хьиргру. Ва дугъан хилариин али зунжрар алдахьору. ⁸ Хьа малайикди Петриз кІуру:

– Юкв'ан идибтІ ва ликариин алахъ.

Петри гьаци гьапІиган, малайикди кІуру:

– Чуха хьипну, узухьди гьач.

⁹ Малайикди апІурайи му ляхнар, гьакьикъатдиъ дарди, аьжа-йиб рябкъбиинди шулайидарси гьигъри, Петр дугъан кьяляхьди удучІвуру.

¹⁰ Сабпи ва кьюбпи жергейин гьаравларихьан гьудучІвну, дурар шагъриз гьагъру урнарихьна гьюру. Хьа чиб-чпилан арцу урнариан дурар удучІвуру. Саб кючейиан удучІвиган, малайик сабпну дургру ва Петр сарди гьузру. ¹¹ Чан фикрихьна гьафи Петри кІуру:

– Гьамус дугъриданра, Агъайи, Чан малайик гьаъну, узу Гьироддин хилккан ва жугъдари уз'ина хуз ккайи вари бала-къазийриккан уьрхюб гьабкъюнзуз.

¹² Му аьгвалат аннамиш дапІну, Петр Маркра кІуру Югъандин дада Мар'ямдин хуларихьна гьюру. Душваъ хайлин халкъ уч духьну, ккарагурайи. ¹³ Петр урнарик кучиган, Рода кІуру гьаравашриш удучІвуру ва дугъу, думу фуж вуш, гьерхру. ¹⁴ Хьа Петрин сес аьгью дубхьну, шадвалиан урнар арццуз гьархну, думу хулаъ архьру, ва, урнарихъ Петр дийигъна пну, хабар тувру. ¹⁵ Дугъаз: «Уву яв фикирнахъ хьана?» – кІуру, амма шуру чан гафар гьакъ вуйиб хьана тасдикъ апІуру. Дурари шураз: «Думу Петрин рюгъ вушул», – кІуру. ¹⁶ Петри урнар урччвуб давам апІури шулу ва, урнар арццу, чпиз Петр гьаркъиган, вари мюгътал шулу.

¹⁷ Хили ишара дапІну, дурариз ккебехъ дупну, Петри, учв Агъайи дустагъдиан фици адаънуш, ктибтуру, хьа кІуру: «Мидкан Якъубдиз ва миди вуйи гьардшариз кидибтай». Хьасин дилин думу жара йишваз гьагъюру.



¹⁸ Йигъ улубкьуради, эскрарин арайиъ, Петр нашдикІан кІури, ахю гьалмагьал абхьру. ¹⁹ Гьиродди Петр агури гьахьну, амма дугьаз думу гьидихъундар, ва дугъу, эскрарихъан силис гьадабгъну, дурар дариз зигуз буйругъ тувру. Хъасин Гьирод Ягъудия уьлкейиан Къайсарийиз гьягъюру ва саб къадар вахтна гьадушваъ гьузру.

Гьироддин абжал

²⁰ Гьироддиз Тирин ва Сайдаин агьалйирикан гизаф хьял кайи. Дурари Гьироддин дахьру хулан гьуллагъчи Власт чпин терефназди илтІикІну, дугъан кюмекниинди вари паччагъдихъна дуфну, дугъкан мясляаьт гьитуб ккун апІуру, гьаз гьапиш дурарин уьлке Гьироддин вилаятдикан итІуру сурсатариинди асиллу вуйи.

²¹ Гьюрюшмиш шуз улупнайи йигъан Гьирод, паччагъвалин палтар алди, тахтнийн деъру ва халкъдихъди улхуз хьюгъру. ²² Халкъди дугъаз: «Му инсандин ваъ, хъа Аллагъдин сес ву!» – кІури, чІигъар апІури гьахьну. ²³ Хъа Гьиродди му гафар лайикъ вуйидарси къабул апІуру, амма Аллагъдин ад гьапІундар. Мидиз лигну Аллагъдин малайикди дугъаз йивуру, йикІуру ва думу мялхъвари хътитІуру.

²⁴ Аллагъдин Гаф рабгъури, хьугънайидарин къадар артухъ шулайи. ²⁵ Варнавна Саул, Ерусалимдиъ чпиз туву табшуругъ тамам дапІну, чпихъди Марк кІуру Югъан хъади, Антиохияйиз хътакуру.

Варнавдинна Саулин гьулулугъ ккебгъувал

13 ¹ Антиохияйин хьугънайидаригъ гьамщдар пайгъамбрар ва мялимар гъяйи: Варнав, КІаруч кІуру Симеон, Киринаейиан вуйи Луций, юкъур паччагъдикан сар Гьироддихъди саГІиди тербияламиш гьапІу Манаил ва Саул. ² Дурари Агъайиз гьуллагъ апІури, ушвар дидиснайи вахтна, Гирами Рюгъну кІуру:

– Узуз Варнавна Саул жара апІинай, гьаз гьапиш дурари Узу чпиз пуз ккайиб тамам апІиди.

³ Дурари ушвар дидисну, ккарагну, Варнавдиинна Саулиин хилар иливну, деетуру.



Варнавна Саул Киприин хьуб

⁴ Гирами Рюгъну гъаъну, дулар Селевкийиз гъюру, хъа душв'ан Киприина сирнав апІуру. ⁵ Саламиндиз дуфну, дулари жугъдарин мистариъ Аллагъдин Гаф рабгъуру. Дуларихъди кюмек апІури, Югъаннара хъайи.

⁶ Вари Кипр вуйибси душну, тму кІулихъ хъайи Пафосдиз гъурукъган, дулариз Варисус (Елима) кІуру сар жугъуд сюгъюрчи – кучІлин пайгъамбар, гъахъру. ⁷ Думу Кипр вилаятдин абхюр вуйи фагъумлу кас Сергей Павелин гъуллугъчи вуйи. Сергей Павели, Варнавна Саул хъади гъюз гъитну, дуларикан Аллагъдин Гаф ктибтуб ккун апІуру. ⁸ Хъа Елимаи (ччвурнан мяна «сюгъюрчи» ву) гъар жюрейин манигъвалар апІури, Сергей Павел хъугъувалихъан ярхла апІуз чарйир зигуйи. ⁹ Гъадмуган учвра Павел вуйи Саули, Гирами Рюгънахъди ацІну, дугъахъинди ижмиди дилигну, ¹⁰ кІуру:

– Агъ хаинвалина писвали абцІнайи иблисдин бай, дугъривалин душман! Уву Агъайин диш рякъяр цІаркувал фила ккутІди-ва? ¹¹ Узухъ хъебехъ! Гъамус Агъайи магъа ув'ин хил иливна, кур духъну, саб вахт хъайиз, ригъ рябкъидарвуз.

Сабпну дугъан улариин дерин мучІушин улубчІвуру ва думу, учв хъади гъарур агури, минди-тинди илтІикІури, лицуру. ¹² Му гъядиса дябкъну, Агъайин абгъювалариин аьламат духъну, Сергей Павел хъугъру.

Писидияйин Антиохияйиз

¹³ Павел ва дугъахъди хъайидар, Пафосдиан сирнав гъапІдар, Памфилияйиъ айи Пергия шагъриз гъюру, хъа Югъан дуларихъан жара духъну, Ерусалимдиз хътакуру. ¹⁴ Пергияйиантина дулари чпин рякъ давам апІури, Писидияйин Антиохияйиз гъюру. Султ йигъан дулар, жугъдарин мистаз дуфну, душваъ деъру. ¹⁵ Мусайин къанун ва пайгъамбарин китабар урхбалан къяляхъ, мистан ахъюдари дуларихъна гъамци пуз гъаъру:

– Гъардшар, эгер ичв халкъдиз тувру насигъят аш, йипай.

¹⁶ Гъадмуган гъудужвну, хил за дапІну, Павели кІуру:

– Израилин халкъ ва Аллагъдихъан гучІрудар, хъебехъай!

¹⁷ Израилин халкъдин Аллагъди ихъ абйир ктагъну ва Дугъу



ихъ халкъ, дурар гъеле Египетдиъ гъурабийрди имиди, заан гъапІну ва Чан къудратлу хил’инди гъадму ругарилан алдаъну. ¹⁸ Ва ягъчІвур йисандин арайиъ ичІи чюлиъ дурарин тІулар аьх апІури гъахъну. ¹⁹ Хъасин Ханаан вилаятдиъ ургуб халкъ тІанкъ дапІну, Дугъу израиллуйириз гъадрарин жил ирвуди тувну. ²⁰ Му ляхнар вари 450 йисандин арайиъ гъашидар ву. Хъасин Дугъу дурариз Шамуил пайгъамбриина гъайизкъан, халкъдин ахъюдарди судйир тувнийи. ²¹ Хъасин дурари паччагъ ккун гъапІнийи, ва Аллагъди Вениаминдин тухмиан паччагъди Кишдин бай Саул тувнийи. Дугъу ягъчІвур йисан паччагъвал гъапІнийи. ²² Саул ултІуккнун, Аллагъди Давуд паччагъди дерккнун. Дугъкан дугъу гъамци шагъидвал гъапІну: «Ессейин бай Давуд Йиз кІваз хуш гъахънийиз. Узу амур гъапІкъандар вари дугъу тамам апІиди». ²³ Ари Давудрин насларикан, Чав гаф тувиганси, халкъ Уърхур – Иса, Израилиз бахш гъапІну.

²⁴ Иса гъайиз улихъна Ягъ’яйи Израилин халкъдиз, чпин тахсар гардандиъ дидисну, штуан апІбан агъювалар улупнийи.

²⁵ Аьршариан табшурмиш дапІнайиб тамам апІури, Ягъ’яйи гъапнийи: «Узу фуж вуди гъисаб апІурачва? Узу Месигъ дарза, Думу йиз къяляхъди гъиди. Узу Дугъан шаламарин гъахмйир гъадарчузкъан лайикъур дарза».

²⁶ Эй йиз гъардшар, Ибрагъимдин наслин веледар ва Аллагъдихъан гучІрудар! Му, ухъу уърхбан бадали, дапІнайи гаф вуйи. ²⁷ Ерусалимдин агъалйири ва дурарин ахъюдари, Иса уърхювал Туврур вушул пну, къабул гъапІундаи ва Думу жазайикк ккитнийи. Гъамци дурари пайгъамбрари гъар султ йигъан кІурайи гафар тамам гъапІнийи. ²⁸ Дурариз Иса йикІбан бадали тахсир гъибихъундаршра, Пилатдикан Думу йикІуб тІалаб гъапІнийи. ²⁹ Вари Гирами китабариъ Исайикан дибикІнайиси дурарин тамам гъабшиган, Дугъан беден, дарикан кадабгъну, накъвдиъ ивнийи. ³⁰ Аммаки Аллагъди Думу чІиви гъапІнийи. ³¹ Хайлин йигъари Чахъди Галилейиан Ерусалимдиз гъафидариз Думу ачмиш шули гъахънийи. Хъа гъамус дурар халкъдин улихъ Дугъан шагъидар ву.

³² Аллагъди ихъ абйириз тувнайи гаф ухъуз, дурарин баяриз, Иса чІиви апІбиинди тамам апІбакан Ужувлан хабар учвуз



деебтурача. ³³ Мидкан Гирами китабарин кьюбли шиъриъ ди-
бикІна:

«Уву Йиз Бай вува,
гъамус Узу Яв Адаш гъахъунза».

³⁴ Иса гъачІихъан, дутІну, ругдиз илтІитІикІбан бадали, Ал-
лагъди Думу чІиви гъапІну, ва мидкан гъамци дупна:

«Узу Давудриз гаф туву
гирами ва шаксуз ужувлар
учвуз тувдиза».

³⁵ Фицики Мяълийирин китабдин жара йишваъ Аллагъди
дупна:

«Уву Яв Гирамир
ругдиз илтІикІуз
гъидритара».

³⁶ Чан вахтна Давуд Аллагъдин гъуллугънаъ духъну, кечмиш
гъахъну, думу чан абийрин накъваригъ кивну ва ругдиз илтІикІ-
ну. ³⁷ Хъа Аллагъди гъачІихъан чІиви гъапІу гъадму Кас ругдиз
илтІикІундар. ³⁸ Ва гъаддиз, гъардшар, учвуз аьгъю йибхъайки,
ичв гунгъарилан хил алдабгъувал Исайилантина дебккначвуз.
³⁹ Мусайин къанундиинди учву гъякълу апІуз даршлуган, вариб-
диъ гъарсар хъугънайир Исайилантина гъякълу апІиди. ⁴⁰ Гъад-
диз, пайгъамбрари дупнайи исихъайи гафар учв'ин улулуркъбан
бадали, ихтият йихъай:

⁴¹ «Хъебехъайчва, шаклу шулайидар,
мюгътал йихъай ва дург йихъай,
фицики Узу ичв йигъари
учву хътругърусиб ляхин апІидиза.
Учву дидихъ, шликІа
гъаври аишра, хъугъидарчва».

⁴² Варнавна Павел мист'ан удучІвурайиган, дурари хъа султ
йигъанна гъамдикан ктибтуб ккун апІуру. ⁴³ Алдагъиган, жугъда-
рин ва жара миллетдин хъугънайидарикан гизафдар Павелинна
Варнавдин къяляхъди гъягъюру. Мурари халкъдихъди сюгъатар
гъахури, дурар Аллагъдин гъякъ рякъюъ гъузуб ижми апІуру.

⁴⁴ Гъюру султ йигъан шагърин, сакъюдар ктарди, вари агъалйир
Аллагъдин гафнахъ хъпехъуз уч гъахънийи. ⁴⁵ Гизаф халкъ гъяб-
къиган, жугъдар хъюлу ацІну, Павели кІурайи гафариз къаршу



удучІвуз ва дугъаз люкънар апІуз хъюгъру. ⁴⁶Гъадмуган Павелина Варнавди дурариз дирбашди кІуру:

– ЖарадаризТІан сифте учвуз Аллагъдин Гаф улупну ккунди-йи. Хъа думу къабул дарапІбиинди гъаргандин уъмрихъан ичвучву мягърум апІураш, учу гъамус жугъуд дарударихъинди илдицидича. ⁴⁷Агъайи гъамци табшурмиш гъапІунчуз:

«Уву вари дюн’я уьбхбан бадали,

Узу Увкан жара миллетариз чирагъ гъапІунза».

⁴⁸Му гафар гъеерхъиган, жугъуд дарудар шад гъаши ва дурари Агъайин гафнан тяриф апІуз хъюгъю; ва гъаргандин уъмриз кадагънайидар хъугънийи. ⁴⁹Гъамци вари вилайтдиъ Агъайин Гаф рабгъурайи.

⁵⁰Хъа жугъдарин маллийри дурариин диндихъ хъайи гъюрматлу дишагълийир ва шагърин кІулиъ айи адмийир алауру. Дурар Павелихъна Варнавдихъ хъергру ва дурар шагъриан утІурккуру.

⁵¹Павелна Варнав, чпин ликарик кайи бишируг гъадму адмийириина кутІубчвну, Иконияйиз гъягъюру.

⁵²Вари ученикар гъаммишан шадвали ва Гирами Рюгъну ацІну шулу.

Павелна Варнав Иконияйиз

14 ¹Иконияйиъ Павелна Варнав, аьдат вуйиси, жугъдарин мистаз гъюру ва дурари душваъ ижмивалиинди аьгъювалар улупуру. Жугъдарикан ва жара миллетарикан гизафдар Исайихъ хъугънийи. ²Хъа хътругъу жугъдари, Варнавдизна Павелиз къаршу вуди, жугъуд дарударик хъял капІру.

³Вушра, Варнавна Павел, душваъ къаназ гъузну, Агъайикан дирбашди аьгъювалар улупури гъахъну. Агъайи дурарин хиларилантина Чан ужувлан шагъидвал вуди хайлин аьламатар ва аьжайиб лишнар улупури гъахъну. ⁴Шагърин агъалйир къюб дестейиз пай гъахънийи: садар жугъдарихъанди, тмундар Исайин вакиларихъанди. ⁵Жугъуд дарударинна жугъдарин аьхюдари Павелна Варнав, гъван уьлюбхну, урччвуз къаст гъапІиган, ⁶вакилар, мидкан хабар дубхъну, Ликаонияйин шагърар вуйи Листра, Дервия ва дурарин аьтрафарихъинди гъушнийи.

⁷Дурари душвариъра Ужувлан хабар рабгъури гъахъну.



Паралич духънайир сагъ апІуб

⁸ Листрайиъ, ликарик паралич кади, бабкан гъахъихъанмина сабанна дилицу кас айи. ⁹ Му кас Павелин гафарихъ хъпехъурайи. Павел дугъахъинди гъилигнийи. Дугъаъ сагъ хъуз хъугъвал айивал Павелиз гъябкънийи ¹⁰ ва зарбди гъапнийи:

– Ликриина гъудужв!

Думу гъедергну лицуз хъюгъру. ¹¹ Гъадмуган, Павели гъапІуб гъябкъиган, адмийири ликаон чІалниинди чІигъ апІуру:

– Ухъухъна инсанарин суратнаъди аллагъар дуфна.

¹² Дурари Варнавдиз Зевс, хъа Павелиз Гермес кІурайи, фикци дурарикан гизафси улхрур Павел вуйи.

¹³ Шагърин гъирагъдихъ Зевсдиз икрам апІру мист хъайи. Му мистан гъуллугъчийи, кюкйирин кунцІарна йицар хъади, шагърин урнарихъна йицар хъаъну гъюру. Дугъазра халкъдихъди, Павелизна Варнавдиз икрам апІбан лишан вуди, йицар дуркккнугъурбан апІуз ккунди айи. ¹⁴ Мидкан гъеебхъу Варнавна Павел, хъюл’ан чпин палтар дячІяргъну, чІигъар апІури, халкъдихъна жаргъуру:

¹⁵ – Эй инсанар, учву гъапІрачва? Учү аллагъар дарча! Учү учвусдар инсанар вуча! Учү учвухъна, учву идоларихъан маш гъибицну, завар-жилар, гъюлер ва дурариъ айикъандар вари яратмиш гъапІу чІиви Аллагъдихъинди илтІикІбан бадали, учвухъна Исайикан Ужувлан хабар хъади дуфнайидар вуча. ¹⁶⁻¹⁷ Улихъди Аллагъди, ужувлар апІури, Чакан учвуз гъаммишан кІваин апІури гъахънушра, Дугъу гъарсаб халкъдиз чан рякъ дибисну гъягъюз ихтияр туври гъахъну. Дугъу, учвуз ужуб бегъер тувуз, мархъар гъаъри гъахъну. Дугъу учвуз ипІуз ужуб тувра ва ичв юкІвар шадвали ацІра.

¹⁸ Вари гъамцдар гафар гъапнушра, Павелихъанна Варнавдихъан йицар гъурбан апІбахъан халкъ саб гужа-гуждитІан дерккуз удукъундайи.

¹⁹ Вакилари Ужувлан хабар рабгъурайиган, Антиохияйианна Иконияйиан жугъдар дуфну, халкъ дурариз гъамци кІури къаршу адауру:

– Вакилари учвуз фукІара гъякълуб кІурадар, хъа вари дурарин кучІлар ву.

Мурарира, гъван улюбхну, Павел йивну дитру ва, думу гъа-кІуншул пну, хъчІюхюри, шагърин гъирагъдихъ духну дитру.



²⁰ Ученикар дугълан илтИшган, Павел гъудужвуру ва шагъриз гъягъюру. Хъайигъан думу, Варнавра хъади, Дервияйиз гъягъюру.

²¹ Гъаму шагъриъ дурари, аьгъювалар улупури, чпиз хайлин ученикар гъазанмиш апІуру. Хъасин дурар Листрайиз, Иконияйиз ва Антиохияйиз хътакуру. ²² Душвариъ дурари чпин ученикарин юкІвар хъугъвалиъ ижми хъпан бадали, дурар гъевеслу апІуйи. Дурари гъамци кІуйи:

– Ухъуз Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвайиз гизаф аьзабар алахъиди.

²³ Хъасин хъугънайидарин гъарсаб жямаябтдиъ аьхюр ктагъ-балан къяляхъ, Павелна Варнавди, ккарагну ва ушвар дидисну, чпи хъугънайи Аллагъдиина дурар аманат апІуру.

²⁴ Писидияйиантина душну, дурар Памфилияйиз гъюру ²⁵ ва Пергдиъ аьгъювалар улупуру. Хъасин дурар Атталіяйиз ктучІвуру. ²⁶ Хъа дилин дурар Аллагъдин амриинди чпи гъапІу ляхнар апІуз гъау Антиохияйиз сирнав апІуру.

²⁷ Дина дуфну, вари хъугънайидар уч дапІну, дурари Аллагъди чпиз гъапІу вари ляхнарикани ва Агъайи жугъуд дарударизра хъугъувалихъна раккар арщбакан ктибтуру. ²⁸ Хъа дурар душваъ чпин ученикарихъди къаназ гъузнийи.

Ерусалимдиъ уч хъуб

15 ¹ СабцІиб вахтналан Антиохияйиз Ягъудияйиан гъапІру-дар-вуш гъафи адмийири гъардшариз кІуйи: «Эгер учву Мусайин аьдатниинди суннат дарапІиш, уьрхюз хъибдарчвухъан». ² Павелна Варнав дурарихъди рази гъахъундар, ва мидин кІулла дурарин арайиъ ярхи гъюжат аьхъру. Гъадмуган Павелна Варнав ва сакъюдар жарадар му месэла бадали Ерусалимдиз вакиларихъна ва хъугънайидарин аьхюдарихъна гъаьру.

³ Гъамци хъугънайидари дурар рякъюъ аьнийи. Финикияйианна Самарияйиантина гъягъюрайиган, дурари, фици жугъуд дарудар хъугъувалихъна гъафнуш, ктитурин гъахъну, ва мид'ин гъардшар шад шуйи. ⁴ Ерусалимдиз хъуркъиган, дурар хъугънайидарин аьхюдари шадвалиинди къабул апІуру. Павелна Варнавди Аллагъди чпиинди гъапІдарикан варибдикан ктибтуру.

⁵ Фарисийрин тереш дибиснайи сакъюдар хъугънайидари гъудужвну кІуру:



– Жугъуд дарударин суннат апІуб лазим ву ва дурариз Муса-ийн Къанун убхъюз табшурмиш дапІну ккунду.

⁶Вакиларна хъугънайидарин аьжюдар му месэла гьял апІбан бадали уч шулу. ⁷Гизаф улхбалан къяляхъ Петр гъудужвну кІуру:

– Гъардшар! Учвуз аьгъячвузки, Аллагъди сифте кІул’ан ухъкан узу ктагъну ва жугъуд дарудариз йиз мелзналантина Ужувлан хабар ебхъруси ва хъугъвалихъна гъюруси гъапІну. ⁸Инсанарин юкІвар аьгъю Аллагъди, дурариз ухъузси Гирами Рюгъ багъиш дапІну, дурар къабул апІувал улупну. ⁹Дугъу, хъугъвалиинди дурарин юкІвар марщ дапІну, ихъна дурарин арайиъ саб фаркъвалла гъибтундар. ¹⁰Гъаци вуйиган, Исайин ученикариин я ухъхан, я ихъ абйирихъан гъабхуз дарши гъагъ иливурѝ, гъаз учву Аллагъ ахтармиш апІурачва? ¹¹Хъа Агъа Исайин ужувлиинди гъадарси ухъура уьрхувалихъ хъугъурхъа.

¹²Уч духънайидар вари ккебехъуру. Варнавдина Павели чпилантина Аллагъди жугъуд дарударин арайиъ улупу аьламатариканна аьжайиб лишнарикан ктитору ва ккебехънайидар хъебехъури гъузру. ¹³Дурарин улхуб ккудубкІиган, Якъуб улхуз хъюгъру:

– Гъардшар, узухъ хъебехъай!

¹⁴Сифтейиан жугъуд дарудар чан халкъ вуди къабул дапІну, Аллагъди дурариз фици уж’вал гъапІнуш, Симонди ухъуз ктибтунхъуз.

¹⁵Гъамдихъди пайгъамбарин гафарра, дидикІнайиси, дюзди гъюра:

¹⁶⁻¹⁸ «Агъайи, гъаму арайиз

Хурайири кІура:

„Хъасин Узу хътакидиза,

ва ккадабхънайи Давудгъярин хал,

дидин харабийр за дапІну, цІийи алаьну,

жугъуд дарударра кади,

Йиз ччвурнахъ хъугърайидарси вари инсаният

Агъайихъна гъюз

гъялак хъпан бадали,

тазатІан арайиз хибдиза“.

Дюн’я ккебгъхъанмина

му аьгъюб вуйи».



¹⁹ Гъаддиз узу Аллагъдихъинди илдицу жугъуд дарудариин ухъу читинвалар илилирчуб лазим вуди гъисаб апІураза. ²⁰ Ухъу дурариз, идолариз гъурбан дапІнайи хураг мипІанай, къяппавалар мапІанай, бугъмиш дубхъну гъабЧибдин йикк мипІанай ва ифи мубхъанай кІури, кагъаз дибикІну ккунду. ²¹ Фицики дегъзаманайин насларихъанмина гъарсаб шагъриъ Мусайин къанундикан улупрудар ва гъар султ йигъан мистариъ Къанун урхури шлу адмийир а.

Вакиларин кагъаз

²² Хъасин вакиларина ахъюдари, вари хъугънайидарихъди мяляаът дапІну, чпин арайиан саршвнур гъардаш кадагъну, дурар Павелихъдина Варнавдихъди Антиохияйиз гъауб къатІъ апІуру. Дурари гъардшарин арайиъ гъюрмат айи Сила ва Варсава кІуру Ягъуда ктагъуру, ²³ ва дурарихъди гъамциб кагъаз хътапІуру:

– Вакиларина хъугънайидарин ахъюдари, ичв гъардшари Антиохияйиъ, Сирияйиъ ва Киликияйиъ айи жугъуд дару гъардшариз саламар гъаъра. ²⁴ Ич арайиан гъушу бязидари, ич терефнаан чпиз гъич саб табшурмиш апІувалра адарди, учвухъна дүфну, чпин гафариинди ичв арайиъ гъалабулугъ ипбакан хабрар дерхъначуз.

²⁵ Учү варидарин разивалиинди сакъюр кас кадагъну, ич юкІв али Варнавдихъдина Павелихъди учвухъна гъауз къатІъ гъапІунча. ²⁶ Му касари ихъ Агъа Месигъ Исайин ччвурнахъ чпин уьмур гъяйиф гъапІундар. ²⁷ Гъацира учвухъна Ягъудана Сила гъаърача, дурари учвүз учү гъибикІуб гафарииндира пиди. ²⁸ Фицики Гирами Рюгъназ ва учүз учвү вартІан метлеблү саб ляхнихъантІан хътауз ккунди адарчүз: ²⁹ идолариз гъурбан дапІнайи хураг мипІанай, ифи мубхъанай, къяппавалар мапІанай, бугъмиш дапІну гъабЧибдин йикк мипІанай. Гъамрар вари тамам апІури гъашиш, ужу хъибдичвүз. Сарун сагъ-саламатди гъузай.

Гъаънайидар Антиохияйиъ

³⁰ Гъамци гъау вакилари, Антиохияйиз дүфну, хъугънайидар уч дапІну, дурарихъна кагъаз тувру. ³¹ Дурари му кагъаз урхуру ва кюмекнан хабриин шад шулу. ³² Ягъудана Сила, чпи пайгъамбрарра вуди хъпаз дилигну, хъугъувалиин ижми хъүз дурариз кюмек



апІури, дурарин улихь къаназ гьулхнийи. ³³ Душваъ сацІиб гьуз-хъан, Ягьудайизна Силайиз ягьурлувал ккун дапІну, дурар гьаъ-дарихъна къяляхь гьягьюз гьитру. [³⁴]*

³⁵ Хъа Павелна Варнав Антиохийийъ гьузру. Гизаф жарадарихъ-ди дурари, душваъ аьгьювалар улупури, Агъайин гафнан Ужув-лан хабар рабгьуру.

Павелна Варнав жара хуб

³⁶ СацІиб вахтналан Павели Варнавдиз кІуру:

– Гъач хъана ухьу, Агъайин Гаф гъарабгьу гъарсаб шагъриъ айи ихъ гъардшариин улуркъну, дурар фици яшамиш шулаш, лигухъа.

³⁷ Варнавдиз Марк кІуру Югъанра чахъди гьадагьуз ккун шулу.

³⁸ Амма Павели, Памфилияийъ чпихъан хътаку ва аьхиризкъан чпин ляхнийъ иштирак дарши Марк кІуру Югъан хъади дурушиш ужу шул, пну, фикир апІуру.

³⁹ Гъамци дурарин арайийъ гьюжат абхъру ва гъаци Павелна Варнав чиб-чпихъан жара шулу. Варнавди, Маркра гьадагьну, Киприз сирнав апІуру. ⁴⁰ Павели, кІуруш, Сила ктагьуру. Гъард-шари думу, Агъайиина аманат дапІну, рякъюъ тІаъру. ⁴¹ Думу, гъардшарин хъугьувал мюгькам апІури, Сирийийъ ва Киликия-ийъ лицури гьахъну.

Павеликна Силайик Тимофей ктикьуб

16 ¹ Дилин Павел Дервийийиз, хъасин Листрайиз гьюру. Душваъ Тимофей кІуру сар ученик айи. Дугъан дада хъугънайи жугъуд дишагъли вуйи, хъа адаш грек вуйи. ² Листрайийъ ва Иконияийъ айи гъардшар дугъкан ужуди улхури шуйи. ³ Павелиз Тимофей чахъди рякъюъ учІвну ккунди айи. Гъаддиз дугьу Тимофейин суннат гьапІнийи. Мид'инди Павелиз душваъ айи жугъдариз хуш шлуб апІуз ккунди айи, фицики дурариз варидариз Тимофейин адаш грек вуйиб аьгъяйи. ⁴ Ва дурари, шагърариан шагърариз гьягьюри, хъугъвалиина гьафидариз Ерусалимдиъ

* 15:34 Грекарин саспи БикІбарийъ дибикІна: «Хъа Силайи гьадушваъ гьузуз къаст апІуру».



вакилари ва хьугънайидарин ахьюдари адагъу къарар, дуарар тамам апІруганси, ктитური гъахьну. ⁵Гъамци хьугънайидар хьугъувалиъ мягъкам шули ва дуларин къадар йигълан-йигъаз артухъ шули гъахьну.

Павелиз Македонияйиз дих апІуб

⁶Павел ва дугъахъди хъайидар Фригияна Галатия уълкйириантина гъягъюру, амма Гирами Рюгъну дуларихъди Асия уълкейиъ аьгъювалар улупуз гъитундар. ⁷Мисия уълкейин сьргъятарихъна дуфну, дулариз Вифания юрдназ гъягъюз ккун шулу, амма Гирами Рюгъну дулариз манигъвал апІуру. ⁸Гъамци, Мисияйиъ удручІвди, дулар Троада шагъриз гъюру.

⁹Йишвну Павелиз Македония уълкейин касди, чан улихъ дийгъну аьжайиб саягъниинди:

– Македонияйиз дуфну, учуз кюмек апІин, – кІури, миннат апІуради рябкъюру.

¹⁰Му гъябкъюбси, учу дишлади Македонияйиз гъягъюз къатІъ гъапІунча, фицики Аллагъди дулариз Ужувлан хабар гъайибхай кІура, пну, фикир гъапІунча. ¹¹Троадаиан гимийиъди рякъюъ учІвну, дилин сифте Самофракия островдиина, хъайигъан Неапол шагъриз гъафунча.

Филипияйиз гъюб

¹²Дилинра учу Римдиан гъафидар яшамиш шулайи Македонияйин сабпи пайнан Филипия шагъриз гъафича, ва душваъ садшвнуд йигъ гъабхънийич. ¹³Султ йигъан шагъриан нирихъна удучІвнийича. Душвахъ, аьдат вуйиси, гъудгнар апІру хал хъайи. Гъадиана уч духънайи дишагълийирихъди деъну, сюгъбатар апІурайча. ¹⁴Душваъ Фиатир шагъриан вуйи багъа уьру парчайин алвер апІру Лидия кІуру сар дишагълира айи. Думу гъякъ вуйи Аллагъдихъ хьугънайир вуйи. Павелихъ хъпехъурайи вахтна, Агъайи дугъан юкІв ачмиш апІуру, ва думу Павелин гафарихъ хьугънийи. ¹⁵Думу ва дугъан вари хуландар штунан гъахъихъан, дугъу учкан тІалаб апІуру:

– Эгер учву узу дугъриданра Агъайихъ хьугънайир вуди гъисаб апІураш, йиз хулаъ яшамиш йихъай.

Учура рази гъашича.



Павелна Сила дисуб

¹⁶ Саб ражари учу гьудгнар апІру хулаз гьягьюрайиган, фал китуз шлу жин кайи ва фал китбиинди эйсйириз зурба хайир хурайи лукІ риш алахъунчуз. ¹⁷ Павелинна ич кьяляхъди гьюри, дугьу, гьамци кІури, чІигъар апІури гьахъну:

– Му касар ВаритІанзаану Аллагьдин гьуллугъчийр ву! Дурари ухъуз уьрхивалихъна рякъ улупура!

¹⁸ Гьамци думу шуру гизаф йигъари кІури гьахъну. Павелихъан ах апІуз дархъиди, шурахъинди илдицну, дугъак кайи фалин жиндиз кІуру:

– Месигъ Исайин ччвурнахъан увуз амур апІураза: дугъ’ан удубчІв!

Думу жинра дишлади шур’ан удубчІвуру.

¹⁹ Хъа дугъан эйсйириз чпин хайир хътабтІурайиб дябкъну, дурари, Павелна Сила дидисну, гужниинди базар али майдандиинна гьякимарихъна гьахуру. ²⁰ Дурарихъна гьахидари кІуру:

– Му касар жугъдар ву ва дурари ихъ шагъригъ гьалабулугъ ипра. ²¹ Дурари ухъу, римлуйири, къабул вая тамам апІуз лайикъ дару аьдатар рагъура.

²² Халкъра Павелизна Силайиз къаршу шулу. Хъа гьякимари дурар, палтар илдитну, маргълихъди урччвуз буйругъ тувру. ²³ Дурар, гизаф дурччвну, дустагъдиъ итру, хъа дустагъчийиз дурар ижмишнаан гьаравликк уьрхюз буйругъ тувру. ²⁴ Мициб буйругъ гьадабгъу дустагъчийира дурар дустагъдиъ айи вартІан айтІ дустагъдиъ уржру ва дурарин ликар урхъар айи ацІу кьулиъ ивну рукъарихъди йитІуру.

Павелна Сила азад апІуб

²⁵ ГьацІишвар багахъ шулади, Павелина Силайи, ккарагури, Аллагьдин адназ мяълийир апІурайи. Дустагъдиъ айи дидиснайидар дурарихъ хъпехъурайи. ²⁶ Гьаму арайиъ сабпну жилар гьаци зарбди гьутІурччвнийики, саки дустагъдин шибритІарра ришвруси. Гьадму сьаьт вари раккнарра арцпру ва вари дидиснайидариин али рукъарра алдахъуру. ²⁷ НивкІ’ан хъиргу дустагъдин гьаравулиз, вари раккнар арццнади дябкъну, ханжал уьчІюбгъну учв йикІуз ккун шулу, фицики дугъу, дидиснайидар



гьєргну пну, хиял гьапІнийи. ²⁸ Хъа Павели: «Уву увуз хатІа ма-
пІан, учу вари гьамшваъ имича», – пну, зарбди чІигъ апІуру.

²⁹ Гъаравли, акв апІруб хуз гьитну, Павелна Сила айи йишваз-
ди архьру ва, гучІбаан гукІни духьну, думу дурарин улихъ жил²-
ин дахьру. ³⁰ Хъасин гъаравулчийи, дурар чІатна адаьну, кІуру:

– Эй йиз худйир, узу уьрхбан бадали гьапІну ккунду?

³¹ Дурари дугъаз жаваб туву:

– Агъа вуйи Месигъ Исайихъ хьугъ, Аллагъди уву ва яв хулан-
дар уьрхиди.

³² Хъасин дурари гъаравулчийиз ва дугъан хулаъ айидариз ва-
ридариз Агъайин Гафнакан аьгъювалар улупуру. ³³ Гъаравулчи-
йи, дурар чан хулаз гъахи йишван, дурарин зийнар жикІуру,
хъасин дишлади думу ва дугъан хуландар штуан шулу. ³⁴ Чан ху-
лаз гъахи Павелизна Силайиз дугъу хураг гьивнийи, хъа дугъу ва
дугъан хуландари Аллагъдихъ хьугъбиин шадвал апІури шулу.

³⁵ ГьачІин улубкъиган, шагърин гьякимари:

– Дустагъ дапІнайидар деетай, – пну, дустагъдиз чпин чар-
хачйир гъьру.

³⁶ Дустагъдин гъаравулчийи мидкан Павелиз кІуру:

– Гьякимари, узухъна учву деетри пну, адмийир гъаьна. Гъаци
вуйиган, гьамус архаинвалиинди удучІвну гъарахай.

³⁷ Амма Павели дурариз кІуру:

– Учу суд дарапІди, Римдин ватандашар вуйибдизра дилигди,
вари халкъдин улихъ дурчвну, дустагъдиъ итнийи. Хъа гьамус
жиниди деетурайин? Ваъ. Гьит чпи гьюри, чпи учу адаьри.

³⁸ Чархачйири му гафар, гьякимарикна гъапиган, Павелна Сила
Римдин ватандашар вуйиб гъеєбхьиган, гьякимариз гучІ шулу.

³⁹ Гъаддиз дурари, дүфну, Павелинна Силайин улихъ чпилан хил
алдабгъувал ккун апІуру ва, дустагъдиан адаьну, дурарикан шагъ-
риан удучІвну гьягъюб тІалаб апІуру. ⁴⁰ Дурар, дустагъдиан удучІв-
дар, Лидияйин хулаз гьюру. Душваъ гьардшарихъди дяркьну, ду-
рарин юкІвар аьшкълу дапІну, шагъриан рякъюъ учІвру.

Павелна Сила Фессалоникайиъ

17 ¹ Амфипол ва Аполлония кІуру шагърариантина душну,
Павелна Сила жугъдарин мист айи Фессалоникайиз гью-
ру. ² Павел, дина дүфну, чан аьдатниинди шубуд султ йигъан



жугьдарихъди БикІбарикан улхуру. ³Дугъу, Месигъ сифте дукІ-ну, хъасин чІиви духъну ккунийи кІури, мидкан гъаврикк ккаъри ва му усбат апІури гъахъну. Дугъу кІуру:

– Гъадму Месигъ узу учвуз улупурайи Иса ву.

⁴Дурарикан сакъюдар Аллагъ кІваъ уърхру грекар ва хайлин адлу дишагълийир хъугънийи ва Павелинна Силайин терефназ гъафнийи.

⁵Хъа хъугъну адру жугьдари, хъюл’ан базариин али алчагъ адмийир уч дапІну, гъварч шулу ва вари шагърик гъал кипру. Халкъдин улихъна адаъбан бадали, дурари, Ясондин хулаз дуфну, Павелна Сила агуру. ⁶Дурар душваъ дидрихъди, Ясонна жара гъардшар шагърин гъакимарихъна гъахуру. Халкъди гъамцдар чІигъар апІурайи:

– Вари дюн’яйиъ гъалабулугъ ипнайи гъаму касар гъамус гъаминара дуфна, – ⁷хъа Ясонди дурар чан хулаъ къабул гъапІну. – Дурар, Римдин паччагътІан хъана жара сар Иса паччагъ а кІури, Римдин паччагъдин гъюкмиз къаршу удучІвур.

⁸Мициб хабарну халкъдик ва шагърин гъакимарик гъалабулугъ кипру. ⁹Дурари Ясон ва имбу хъугънайидар, чпи азад апІбан бадали, пул тувуз мажбур апІуру, ва хъасин дурар деетуру.

Верияйиъ
цІийи читинвалар хъуб

¹⁰Гъардшари гъадму йишван дишла Павелна Сила Верия кІуру шагъриз гъаъру. Дина гъафибси, дурар жугьдарин мистаз гъагъюру. ¹¹Мушван адмийир ФессалоникайиндартІан фикирлудар вуйи: дурари Агъайин Гаф лап аьшкъниинди къабул гъапІнийи. Павелина Силайи кІурайиб гъакъ вуш аьгъю апІбан бадали, гъар йигъан БикІбар ахтармиш апІури гъахънийи. ¹²Натихайиъ жугьдарикан гизафдар, хъа гъацира хайлин грекар ва адлу дишагълийирна жилар хъугъувалиина гъафнийи.

¹³Фессалоникайин жугьдар, Павели Верияйиъра Аллагъдин Гаф рабгъурайиваликан аьгъю дубхъну, гъаина дуфну, халкъдик гъалабулугъ кипуз ва дугъ’ин алауз хъюгъру. ¹⁴Гъадмуган гъардшари тяди Павел гъюлин гъирагъдихъна гъаъру, хъа Силана Тимофей гъадушваъ гъузру. ¹⁵Павелихъди гъушдари думу



Афинайизкъан гъару. Дилин хътакурайидарихъ Силайизна Тимофейиз «Шлубкъан ухди узухъна гъачай», – кІури, Павели дибикІнайи кагъаз хъайи.

Павел Афинайиъ хъуб

¹⁶ Силайизна Тимофейиз ккилигурайи Павелин рюгъ убгури гъабхъну, гъаз гъапиш дугъаз шагъур идолари абцІну гъабкъ-нийи. ¹⁷ Мидкан дугъу мистаъ жугъдарихъдина Аллагъ кІваъ айи грекарихъди ва гъар йигъан базар – майдандиин алахъура-йидарихъди сюгъбатар апІури гъахъну. ¹⁸ Сакъюдар эпикурчйир ва стоикар вуйи философар дугъахъди гъюжатнаъ учІвру. Дурарикан сакъюдари: «Му лягълягъиз фу пуз ккунди айкІан?», тмундари: «Думу, рякъру гъялариан, яд аллагъарикан улупурайир вуйкІан?» – кІури шуйи. Дурари мици гъаддиз кІурайи, гъаз гъапиш Павели Исайикан ва Думу чІиви хъуваликан Ужувлан хабар рабгъурайи. ¹⁹ Дурари Павел Ареопаг тепейиин уч шлу мажлисназ духну, дугъхъан гъерхру:

– Уву рагъурайи гъадму агъювалар фу вуш, учуз агъю апІуз хай даршулин? ²⁰ Фицики ич ибарихъна саб аъжайиб хабар гъю-ра; гъаддиз учуз, му фу вуш, агъю дубхъну ккунди ачуз.

²¹ Афинайин агъалйирин ва душваъ яшамиш шулайи гъураб-йирин пише чпин вахт, сюгъбатар апІури вая гъар жюрейин цІйишнар гъял апІури, адапІувал вуйи.

Павелин

Ареопаг мажлисдин улихъ улхуб

²² Павели, Ареопаг мажлисдин улихъ дийигъну, гъапнийи:

– Афинайин агъалйир! Рябкъюраузки, учву гизаф идолар къабул апІурачва, ²³ фицики узу шагъриантина гъягъюрайиган ва ичв гирами йишвариз лигурайиган, «Мялум дару аллагъдиз» кІури дибикІнайи гъурбан апІру йишвра гъабкъюнзуз. Магъа учву, Учв фуж вушра агъдарди, икрам апІурайи Аллагъ, узу учвуз ач-миш апІурайи Гъадму Аллагъ ву.

²⁴ Дюн'я ва дидиъ айикъандар вари яратмиш гъапІу Гъадму Аллагъ заваринна жиларин Агъа хъпаз лигну, Думу инсанарин хила-риинди гъапІу дараматарихъ яшамиш шуладар. ²⁵ Дугъаз инсанарин хилариинди апІурайи кюмек ккундар, гъаз гъапиш Дугъаз гъич



фтинкIа игътияж адар. Дугъу чав инсанариз гъарсаб тувра: уьмур-ра, нефесра ва гъаци вари миди вуйи ужувларра. ²⁶Аллагъди сифте сар кас, хъа дугълантина дюн'яйин вари инсаният арайиз гъабхну. Дурар яшамиш шлу вахтар ва йишвар улупну. ²⁷Аллагъдин метлеб халкъари Учв агуб вуйи. Мумкин ву, дурар Дугъахъна рукъузра, дурари Думу агузра. Думу ухъкан гъарурин багахъ хъа. ²⁸Фицики ухъу Гъадгъуинди яшамиш шули, лицури ва нефес хътабгъури ахъа. Ичв шаирарикан сасдари гъаписи: «Ухъу Дугъан веледар вухъа».

²⁹Гъаци вуйиган, ухъу Аллагъдин веледар вуди, Аллагъ гъизилиз, арсраз вая гъвандиз, инсандин устадвалиинди ва хиялниинди яратмиш дапIнайи суратназ ухшар ву пну, фикир дапIну ккундар. ³⁰Аллагъди ихъ агъдруваларин вахт ихъ тахсир вуди гъисаб апIурадар, хъа гъамус Дугъу варишвариъ вари адмийириз чпин тахсрар гардандиъ дисуб амур апIура. ³¹Фицики Дугъу вари дюн'яйин гъякъди суд апIру йигъ улупна. Чав улупнайи Инсанди гъадму суд апIиди. Аллагъди, Думу, гъачIихъан, чIиви дапIну, варидариз шагъидвал тувну.

³²ГъачIихъан чIиви хъубкан деебхъну, дурарикан бязидар: «Мидкан хъа ражари ктибтара» пну, кялхъюз хъюгъру. ³³Гъаци вуйиган, Павел дурарихъан гъудучIвну гъягъюру. ³⁴Хъа сакъюдари, дугъахъ хъугъну, дугъан тереф бисуру. Дурарин арайиъ Дионисий кIуру Ареопаг мажлисдин иштиракчи, Дамар кIуру дишагъли ва хъана жарадарра айи.

Павел Коринфдиъ хъуб

18 ¹Дидхъан Павел, Афинайиан удучIвну, Коринфдиз гъюру. ²Душваъ дугъаз Понт юрднаан вуйи Акила кIуру сар жугъуд дихъуру. Думу чан шив Прискилайихъди Италийиан удучIвну дуфнайир вуйи, фицики Римдин паччагъ Клавдийи вари жугъдариз Римдиан удучIвну гъягъюз буйругъ дебккнайи. Павел дурариин улуркъюз гъафнийи. ³Дурари чадрар дирхурайиб, яна Павели чав улихъди апIури гъаши кеспи апIурайиб, агъю гъабшиган, дурарихъди гъузну, лихуз хъюгъру. ⁴Гъар султ йигъан дугъу мистаъ, жугъдарна грекар хъугъувалиина хури, агъювалар улупури гъахъну.

⁵Силана Тимофей Македонияйиан гъафиган, Павели чан вари вахт жугъдариз Иса Месигъ вуйивал улупбаз харж апIури



гъахъну. ⁶Дурари, мид'ин рази даршули, дугъаз люкънар апІури
гъахъну, хъа дугъу чан ликарик кайи бишируг гъадму адмийи-
риина кутІубчъвну, гъапи:

– Учву ичв уъмрин тахсиркрар хъидичва. Ичв кІул'ина гъю-
рубдин узу жаваб тувидарза. Гъамус узу жугъуд дарударихъна
гъягъюраза.

⁷Хъа думу удучІвну, мистан гъвалахъ хъайи, Аллагъ кІваъ уър-
хюрайи Юст кІуру касдин хулаз гъюру. ⁸Мистан ахъюр вуйи
Криспдира, чан вари хизандихъди, Агъайиина хъугъувал гъабх-
нийи. Гъацира Павелихъ хъпехъу коринфлуйириккан гизафдари,
хъугъувалиина дуфну, чпи штуан апІуз гъитру.

⁹Сад йишван Агъайи аъжайиб рябкъбаъ Павелиз гъапну:

– ГучІ мапІан! Адмийирихъди улхбар давам апІин ва меккебе-
хъан. ¹⁰Фицики Узу увухъди хъаза ва гъич сарихъанра увуз писвал
апІуз хъибдар, гъаз гъапиш му шагъриъ Йиз адмийир гизаф айиз.

¹¹Павел душаваъ, агъалйириз Аллагъдин Гаф улупури, йисна
гъащІаъ гъузру.

¹²Гъадму вахтна Ахая уълкейин гъакимдар Галлион вуйи. Ма-
гъа жугъдар сатІиди Павеліин алархъуру ва думу суддиз хуру.
Дурари гъамци кІуйи:

¹³– Гъаму касди адмийириз, Къанундин къайдйирихъди дар-
ди, Аллагъдиз икрам апІуз улупура.

¹⁴Павели ушв абщайизра, Галлионди жугъдариз кІуру:

– Эгер саб чІуру ляхин вая хатІа дубхънайиш, узуз учвухъ,
жугъдарихъ, хъпехъуз сеbeb шуйзуз. ¹⁵Хъа ляхин ялгъуз гъапи га-
фариъна, ччвурариъна, ичв къанунариъ аш, му месэла учву гъял
апІинай. Узуз му ляхнин диванбеги хъуз ккундарзуз.

¹⁶Гъамци дупну, дугъу дурар диванханаыйан утІурккуру. ¹⁷Ва-
ридари, мистан ахъюну малла Сосфен дидисну, думу диванхана-
йин улихъ урччвуз хъюгъру, хъа мидкан Галлиондиз гъич вижна-
ра ктайи.

Павел Антиохияйиз хътакуб

¹⁸Коринфдиъ хъана хайлин йигъари гъузу Павели, гъардшар
душваъ гъитну, Акилана Прискилла хъади Сирияйиз сирнав апІу-
ру. Кенхерея портнаъ Павели, чав Аллагъдиз Гаф тувиганси, чан
кІул алдапІуру. ¹⁹Дурар Эфесдиз гъафиган, Павели Прискилана



Акила душваъ гьитну, учв жугьдарихъди сюгьбатар апІбан бадали, мистаз гьюру. ²⁰Дурари дугькан чпихъди шлубкъан къаназ гьузуб тІалаб апІуру, хъа Павел рази гьахъундаи. ²¹УдучІвну гьягьруган, «Эгер Аллагьди амур гьапІиш, узу учвухъна хъадакну гьидиза», – пну, Павел Эфесдиан, баркаллагь дупну, гьягьюру.

²²Къайсарийиъ гимийиан эдеъну, думу Ерусалимдиз рякъюъ учІвру ва, дина гьафири, душван хьугьнайидар тебрик апІуру, хъасин Антиохияйиз гьягьюру. ²³Душваъ сацІиб вахтна гьузбалан къяляхъ, дугьу чан рякъ давам апІуру ва, Галатияйиъна Фригияйиъ шагьриан шагьриз гьягьюри, душвариъ вари ученикарин хьугьувал мюгькам апІури гьахъну.

Аполлос

²⁴Душваъ Аполлос кІуру Александрия шагьриан вуйи БикІбарин гьаври айи ва ушвниъ ужуб чІал айи жугьуджви айи. Думу сабан Эфесдиз гьафнийи. ²⁵Думу Агъайин рякъярин гьякънаан гьаврикк ккайи кас вуйи. Анжагь Ягь'яйи шуван апІбакантІан деебхънадашра, дугьу Исайин гьякънаан аьшкълуди ва дюзди аьгьювалар улупури шуйи. ²⁶Мидкан дугьу мистаъ дирбашди улхуз хьюгьру. Хъа Прискилайина Акилайи, дугьан гафар гьеерхьиган, думу чпин хулаз духну, Аллагьдин рякъюн гьякънаан хъанара дишди гьаврикк ккаъру. ²⁷Хъа дугьаз Ахаяйиз гьягьюз ккун гьабшиган, гьардшари, дугьаз ягьур ибшри дупну, душван ученикариз, думу къабул апІри, пну, кагъазра бикІуру. Аполлос дина гьафиган, Аллагьдин ужувналан хьугьдариз дугьу ахю кюмекар апІуру. ²⁸Иса Месигь вуйивал БикІбариинди улупури, дугьу вари халкъдин улихъ жугьдар дюз дарувал ужуди улупуйи.

Павел Эфесдиъ хьуб

19 ¹Аполлос Коринфдиъ айи вахтна Павел, жюрбежюр йишвариантина душну, Эфесдиз ктахъуру. Душваъ дугьаз сакьюдар ученикар алахъуру. ²Дугьу дурарихъан гьерхру:

– Хьугьувалиина гьафиган, учву Гирами Рюгь къабул гьапІунчва?

Дурари дугьаз:

– Учуз Гирами Рюгьнакан гьич гьеебхънукъан дарчуз, – пну, жаваб тувру.



³ Павели дурариз:

– Учву шлин штуан апІувал къабул гъапІунчва? – пну, гьерхру.

Дурари:

– Ягъ’яйин штуан апІувал, – пну, жаваб тувру.

⁴ Павели кІуру:

– Ягъ’яйин штуан апІувал тахсрар гардандиъ дисбан бадали апІурайиб вуйи. Дугъу инсанариз чан къяляхъди Гъюз Ккайирихъ, яна Исайихъ, хъугъуз дих апІури гъахъну.

⁵ Ягъ’яйин ученикариз мидкан гъебхъиган, дурар Агъа Исайин ччвурнахъан штуан шулу. ⁶ Хъа Павели дурариин хилар иливиган, дурариина Гирами Рюгъ гъафнийи ва дурар, жа-жара чІаларинди улхури, пайгъамбарвалин гафар пуз хъюгъру. ⁷ Дурар вари йицІикъюр касдихънакъан вуйи.

⁸ Павели, мистаз гъягъюри, шубуб вазлин арайиъ, жугъдарихъди сюгъбатар гъахури, Аллагъдин Паччагълугъ айивал тасдикъ апІури, хъуркъувалиинди аьгъювалар улупуйи. ⁹ Хъа дурарикан сакъюдар хъугъбаккан кІул ккадабгъури, халкъдин улихъ Агъайин рякъярикан чІуруди улхури гъахъну. Гъаддиз Павел дурарихъан гъудучІвну гъюру ва, чахъди ученикар гъадагъну, Тиран кІуру касдин мектебдиъ гъар йигъан сюгъбатар гъахуру. ¹⁰ Гъамци къюд йис гъябгъюру ва вари жугъдаризна Асияйиъ яшамиш шулайи грекариз Агъа Исайин Ужувлан хабарнакан гъебхънийи.

Аьхюну малла Скевайин ургур бай

¹¹ Аллагъди Павелин хилариинди гизаф аьламатар улупури гъахъну, ¹² гъаддиз дугъан хил кубкІу ягълухъар, ккурттарра кмиди, аьзарлуйир сагъ апІбан бадали, ишлетмиш апІуйи ва дурар сагъра шуйи. Дурариан гъацира жинарра удучІвуйи.

¹³ Шагъриан шагъриз гъягъюри, жинар утІурккурайи бязи жугъдарин сюгъюрчйирра кмиди, жинар кайидариз гъамци кІури, Исайин ччвур бисуз чалишмиш шули гъахъну:

– Увуз Чан гаф Павели улупурайи Исайин ччвурниинди амур апІураза: удубчІв гъаму касдиан.

¹⁴ Мурар жугъдарин аьхюну малла Скевайин ургур бай вуйи.

¹⁵ Хъа сабан жинди дурариз:

– Иса аьгъюр вузуз, Павелра аьгъязуз, хъа учву фузар вучва? – кІуру.



¹⁶ Ва гьадмуган жин кайи гьадму кас дураарин алархьуру ва дугьу дурар урччвуру. Дураарин али палтар гьячІяргънийи, ва дурар гьадму хул'ан гьяцІалди ва зийнар духьну утІурччвнийи.

¹⁷ Хъа мидкан Эфесдиъ яшамиш шулайи вари жугьдаризна грекариз аьгью шулу, ва дураарик гучІ кабхьру, ва Агъа Исайин ччвурназ хъанара артухъ гьюрмат апІуз хьюгьру. ¹⁸ Хьугьгувалиина гьафидарикан гизафдари, Павелихъна дуфну, чпи гьапІу гунагъ ляхнар ачухъ апІуйи ва гардандиъ дисуйи. ¹⁹ Хъа сюгьюрчйир-фалчйирикан гизафдари, чпин китабар уч дапІну, варидаарин улихъ ургуру. Гьургдарин кьимат гьисаб гьапІиган, 50 агьзур арсран манатдихъна удубчІвнийи.

²⁰ Гьамци Агъайин Гаф яркъуди рабгьуйи ва къуватнаъ убчІвуйи.

Павелин ниятар

²¹ Вари гьаму гьядисйир гьашихъан, Павели Македонияйиан ва Ахаяйиантина Ерусалимдиз гьягьюз кьатІъ гьапІнийи. Дугьу: «Душваъ сабцІиб вахтназ гьузну, хъасин узу Римра дябкъну ккунду», – гьапнийи. ²² Чан кюмекчйирикан кьюр кас – Тимофейна Эраст – Македонияйиз гьаьну, думу саб къадар вахтназ Асияйиъ гьузнийи.

Эфесдин устйирин гьалабулугъ

²³ Гьадму вахтна Агъайин Гафназ гизафдар кьаршу гьудужвнийи. ²⁴ Эфесдиъ Димитрий кІуру сар арсран уста яшамиш шулайи. Дугьу арсракан Артемида-аллагъдин бицІи хулар дапІну масу тувуйи. Му кеспи кайи устйири ахью пулар гьазанмиш апІури шуйи. ²⁵ Димитрийи дурарна жара кеспйир кайи устйир уч дапІну, дураариз кІуру:

– Эй дустар, учвуз аьгьячвузки, ихъ кеспийи ухьуз ужуб хайир хура. ²⁶ Мидихъди сабси учвуз рябкъюрачвузки ва ебхьурачвузки, гьадму Павел кІурури, инсандин хилариинди гьапІдар аллагьар дар, кІури, неинки Эфесдиъ, хъа вари Асияйиъ айи адмийир рякъ'ан адаура ва инсанар гьаддихъ хьугьюз гьитра. ²⁷ Хъа миди ухъ'ина бала хура, неинки ихъ пише зат имдарди ккадабхъбиинди, хъа гьацира зурба вуйи Артемида-идолин дараматдин саб жюрейинна мяна гьубзидар. Вари Асияйи ва вари дюн'яйи икрам апІурайи Артемидайин адлувал дубгди.



²⁸ Му гафар гъеерхыган, хьюлу ацІну, дурари: «Эфесдин Артемида зурба ву!» – кІури, чІигъар апІуз хьюгъру. ²⁹ Шагъригъра бегъем гъалабулугъ абхъру. Павелин юлдшар Гай ва Аристарх кІуру кьюр Македонияин агъалийрра хъади, тамашийр улупрушвахъна вари гъажаргънийи. ³⁰ Павелиз, душваз дуфну, уч духънайи халкъдин улихъна удучІвуз ккун гъабхънийи, хъа ученикари гъитундайи. ³¹ Дугъан дустар вуйи му вилаятдин сакьюдар гъакимд-рари, дина дурушуб тІалаб апІури, дугъахъна адмийр гъаънийи.

³² Му арайиъ уч духънайидари, саб къайда адарди, гъарури саб кІури, чІигъар апІуйи. Дурарикан гизафдариз, чпи гъаз уч духънаш, аьгъдайи. ³³ Сакьюдари вари тахсрар сар Александр кІуру касдиин алаънийи, ва жугъдари думу улихъна удучІвуз гъитнийи. Хилин ишара дапІну, дугъаз халкъ аьгъвалатнан гъаврикк ккауз ккун гъабши. ³⁴ Хъа думу жугъуд вуйивал аьгью гъабшиган, вари-дари сабхилди чІигъар гъапІнийи: «Эфесдин Артемида зурба ву!» ва му гафар текрар апІури дурарин кьюб сяаьткъан гъабхънийи. ³⁵ Шагърин къайдийр дерккрури, халкъ сикин дапІну, кІуру:

– Эфесдин агъалийр! Эфес зурба вуйи Артемидаин дарамат ва зав’ан абхъу гирами гъван уьрхюрайи шагъур вуйивал шлиз аьгъдар? ³⁶ Му ляхин шаксуз вуйиган, учву архаин духъну ккун, апІру ляхин фагъумсузди апІуз хай даршул. ³⁷ Хъа учву мина дараматдин фукІа жин дарапІдар ва ихъ Артемида-аллагъдиз чІуру гафар дарпидар духначва. ³⁸ Эгер Димитрийинна дугъахъ хъа-йи устийрин дурарихъна аьрз аш, мидиз ухъухъ диванханйирна диванбегийр ахъуз: гъит дурари сар-сариина гъаина аьрз апІри. ³⁹ Эгер дурарихъан жара гьерхруб аш, думу аьдати саягъниинди мажлисди гъял апІиди. ⁴⁰ Даршиш гъи гъабшибдин кІуллан гъалабулугъ гъитІибккну, ухъу тахсиркрар апІбан хатІавал а. Мициб гъалабулугъ ипбан бадали саб багънара адархъуз.

⁴¹ Гъамци дупну, дугъу халкъ алдагъуз гъитру.

Павел

Македонияиъ ва Грецияиъ хъуб

20 ¹ Гъалмагълар яваш гъашиган, Павел, ученикариз дих дапІну, дурариз кюмекнан гафар ва баркаллагъ дупну, Македонияиъз рякъюъ учІвру. ² Македонияин ругарилан гъягъруган, дугъу хъугънайидариз хайлин кюмекнан гафар гъапнийи. Хъасин



думу Грецияйиз гъюру. ³ Душваъ думу шубуб вазли гъузру. Думу душв'ан Сирияйиз сирнав апІуз гъязур шулайи арайиъ, жугьдариз думу йикІуз ккун шулу. Гъаддиз Сирияйиз Македонияйиантина гъягъюз дугъу къатІъ апІуру. ⁴ Дугъахъди Верияйиан вуйи Пирин бай Сосипатр, Фессалоникайиан вуйи Аристархна Секунд, Дервияйиан вуйи Гай, Тимофей ва Асияйиан вуйи Тихикна Трофим хъади шулу. ⁵ Дураар, улихъди душну, учуз Троадайиъ ккилигури гъузру. ⁶ Хъа учу Пасхайин Лавшарин машквран йигъарихъан Филипияйиан гимийиъди гъушнийча ва хъуд йигълан дурарихъди Троадайиъ сатІи гъахънийча. Душваъра саб гъяфтайиъ имича.

Павели Евтих чІиви апІуб

⁷ Элгъет йигъан, ученикар уъл ипІуз уч гъашиган, Павели дурарихъди сюгъбатар гъахуйи. Хъайигъан гимийиъди рякъюъ учІвуз ният ади, думу дурарихъди гъацІишваризкъан сюгъбат давам апІури гъузру. ⁸ Учу деънайи зиин хулаъ гизаф чирагъар кархънайи. ⁹ Павели агъювалар улупури имиди, улдаригъ деънайи Евтих кІуру живан дерин нивкІуз гъягъюру. Ва, нивкІуъ айир, шубубпи мертебайиансина ахъру. Хъа думу за гъапІиган, лигуруш, дукІнайи. ¹⁰ Павели, исина кудучІвну, дугъаз дилигну, хабахъна гъадагъуру ва кІуру: «Пашман махъанай, дугъ'ин жан илмиди», – кІуру. ¹¹ Хъа думу, зиина удучІвну, уъл гъудубтІну, дипІну, лап къаназ, гвачІиндизкъан учухъди сюгъбатнаъ шулу. Хъасин думу удучІвну гъягъюру. ¹² Гъадму вахтна жигъил бай хулаз чІивиди хуру, ва мид'ин вари гизаф рази гъахънийи.

Троадайиан Милитдиз гъюб

¹³ Учу улихъди гимийиъди, Павел дидиъ итузра ккади, Асс шагъриз сирнав гъапІунча. Дугъаз Ассдиз яягъди гъягъюз ккунди, дугъу гъациб буйругъ тувнийчуз. ¹⁴ Думу учуз Ассдиъ алахъиган, думура гимийиъ итну, Митилена шагъриз гъафунча. ¹⁵ Хъайигъан, дилин сирнав апІури, Хиос островдихъан ярхла дарди гими дебккча. Хъайигъан Сомос островдиинра улуркъну, сад йигълан Милит шагъриз гъафича.

¹⁶ Асияйиъ энгел дархъбан бадали, Павели Эфесдиз дурушуз къаст апІуру, гъаз гъапиш думу Ерусалимдиз, эгер удукъуруш, ХъуцІударин машквар улубкъайиз хъуркъуз гъялакди вуйи.



**Милитдиъ хъугънайидарин ахъюдариз
баркаллагъ пуб**

¹⁷ Милитдиан дугъу, Эфесдин хъугънайидарин ахъюдар гъюри пну, дина адми гъаъру. ¹⁸ Хъа гъафиган, дурариз кІуру:

– Узу Асияйиз гъафи йигъхъанмина вари вахтна учвухъди хъа-йивал аьгъячвуз. ¹⁹ Жугъдари уз’ина гъахи писвалариз дилигди, узу, дамагъар ктарди ва уларилан нивгъ рубзури, Агъайиз гъул-лугъ апІури гъахъунза. ²⁰ Узу вари халкъдин улихъ ва ичв хуларийъ уж’вал хру варибдикан учвуз аьгъювалар улупури гъахъунза. ²¹ Жугъдаризна грекариз узу Аллагъдин улихъ тахсрар гардандиъ дисувалин ва ихъ Агъа Исайихъ хъугъвалин жавабдарвалиинди шагъидвал гъапІунза. ²² Хъа гъамус, Гирами Рюгънан амриз мю-тІюгъ шули, узу Ерусалимдиз душну ккунду. Хъа душаваъ йиз кІул’ина фу гъюрушра, аьгъдарзуз. ²³ Ялгъуз саб аьгъязуз, Ерусалимдиъ узуз аьзабарна дустгъар ккилигура, Гирами Рюгъну дид-кан узуз гъар шагъриъ хабар тувра. ²⁴ Хъа узу бадали йиз уьмур гъайиф дарзуз, йиз метлеб узу Агъа Исайихъан къабул гъапІу гъуллугъ тамам апІуб ва жавабдарвалиинди инсанарин улихъ Аллагъдихъан вуйи багъиш’валикан Ужувлан хабарнан шагъидвал апІуб вуйиз. ²⁵ Ва хъана аьгъязуз, узу ичв арайиъ Аьршарин Па-ччагълугъдикан аьгъювалар улупури, сарун рякъидарчвуз. ²⁶ Гъа-цира учвуз гъи кІураза, учвкан фуж пуч гъашиш, дидин тахсир-кар узу хъидарза, ²⁷ фицики узу, учвхъан гъич фукІара гъитІи-тІибкІди, Аллагъдин ниятарикан аьгъювалар улупури гъахъунза.

²⁸ Ичв ва вари хъугънайидарин гъанаъ йихъай. Исайи Чан иф-диинди гъазанмиш дапІну, Аллагъдихъ хъугънайидарин ва учв’ина Гирами Рюгъну аманат гъапІдарин гъайгъу зигай. ²⁹ Узуз аьгъязуз, узу учвхъан гъушиган, яман жанаврар дуфну, дурари сюрйи-риз инсаф апІидар.

³⁰ Ичв арайиъра гъацдар адмийир хъидики, дурари, ученикар чпихъинди илтІикІуз, нягъякъвалихъинди улхиди. ³¹ Гъаддиз их-тиятди гъузай. Узу шубуд йисан йишвди-йигъди, уларилан нивгъ рубзури, ккарагури, учвуз мидкан аьгъювалар улупури гъахъунза. Му вари кІваин гъибтай. ³² Гъамус, гъардшар, учву Аллагъдиина ва Дугъан хайирнан Гафниина аманат апІуразагъу. Дугъхъан учву хъугъувалиин мюгъкам апІуз ва Чан ужувлакк ккайидарихъди



учвузра ирс тувуз удукъуру. ³³Узу учвухъди хъайиган, саринна я арс, я гъизил, я багъа палат ккун гъапундарза. ³⁴Учвуз ужуди аьгъячвуз, йиз ва узухъди хъайидарин игътияжар гъуркIуз гъаму йиз хилар кюмек гъахънийиз. ³⁵Уз'ан удукърусиди учвуз улупунза, узусиди зегъмет зигури, саилариз кюмек апIури, учвура духъну ккунду. Агъа Исайин гафар кIваин апIинай, фицики Дугъу Чав дупна: «ГъадабгъубтIан тувуб хушбахтаварвал ву».

³⁶Гъамци дупну, думу, къамкъариина ис духъну, варидарихъди ккарагуру. ³⁷Варидари, ишури, дугълан хабар алдагъури, макар апIуйи, ³⁸фицики дурар гизаф пашман духънайи, иллагъки дугъан: «Сарун узу учвуз рякъидарчвуз», кIуру гафариин. Хъасин дурари думу гимийихъна рякъюу тIаънийи.

Ерусалимдиз рякъюу

21 ¹Дурарихъан жара духъну, учу гимийиъди дишди Кос, хъа-йигъан Родос кIуру островариина, хъа дилин Патара шагъри-из гъафнийча. ²Финикияйиз гъябгъури гимиди дабгъу, дидиъ эъну, рякъюу учIвча. ³Киприн кафари терефнахъантина душну, учу Сирияйиз гъафича ва Тир шагъриъ дергча, фицики душваъ гимийиан гъагъар адагъну ккундийи. ⁴Душваъ учуз ученикар гъидихъчуз ва дурарихъди саб гъяфта адапIча. Гирами Рюгънан амриинди дурари Павелиз, Ерусалимдиз мягъян, кIури гъахъну. ⁵Ич душваъ шлу вахт ккудубкIиган, учу дилин удучIвну, ич рякъдавам гъапIча. Ученикари, чпин хпарна веледар хъади, учу шагъриантина рякъюу тIаънийи, хъа гъюлин гъирагъдихъна гъафиган, учу къамкъариина ис духъну, ккарагънийча.

⁶Дурарикан гъарурихъди, баркаллагъ дупну, учу гимийиз за гъашича, хъа дурар чпин хулариз хътаку.

⁷Учу, рякъдавам апIури, Тириан Птолемида шагъри-из гъафича ва душваъ гъардшар тебрик дапIну гъафи йигъ гъадарарихъди адапIча. ⁸Хъайигъан рякъюу учIвну, учу Къайсарияйиз гъафича ва Ерусалимди кадагънайи ургур гъардшикан сар вуйи Ужувлан хабар рабгъури Филипдин хулаъ дергча. ⁹Дугъаз швуваз душну адру, пайгъамбарвалин гафар кайи юкъур риш айи. ¹⁰Учу душваъ сакъюдар йигъар адагъхъан, дина Ягъудияйиан Агав кIуру пайгъамбар гъафнийи. ¹¹Учухъна дуфну, дугъу, Павелин чIул гъадабгъу, дидихъди чан ликарна хилар йитIну, гъапнийи:



– Гирами Рюгъну гьамци дупна: «Ерусалимдин жугъдари му чІулин эйси магъа гьамци йитІиди ва аллагъсузарин хилиз тувди».

¹²Му гафар гъеерхьиган, учу ва душваъ айи адмийир вари Павелиз, Ерусалимдиз мягъян кІури, ккарагуз хьюгъча. ¹³Гьадмуган Павели жаваб тувру:

– Учву гьапІрачва? Гъаз, ишури, йиз юкІв дар апІрачва? Узу, йитІуб гьубзри, хъа гъацира Агъа Исайин ччвурнахъ Ерусалимдиъ йикІузра гъазур вуза.

¹⁴Думу, учу кІурайибдихьинди илтІикІуз дархьиган, «Гъит Агъайин амур ибшри», – пну, гъитча.

Павел Ерусалимдиз гъюб

¹⁵Гьадму йигъарихъан гъазур духъну Ерусалимдиз гъушча.

¹⁶Къайсарияйиан сакъюдар ученикарра учухъди гъафнийи. Дурари учу ухдихъанмина ученик вуйи кипржви Мнасондихъна хъади гъафнийи. Учугъадгъахъ дергча. ¹⁷Ерусалимдиз гъафиган, гъардшари учу хушниинди къабул гъапІнийи. ¹⁸Хъайигъан Павел учухъди Якъубдин хулаз гъафнийи. Душваъ вари хъугънайидарин ахъюдар уч духънайи. ¹⁹Павели, дурариз салам тувну, жугъуд дарударин арайиъ Аллагъди чан хилариинди гъапІу вари ляхнарикан хъайи-хъайиси ктибтуру. ²⁰Мидкан гъеобхьиган, дурари Аллагъдин ад апІуру ва Павелиз кІуру:

– Гъардаш, увуз хъугъувалиина дуфнайи швнуд-сад агъзур жугъуд гъяркъюнвуз, амма дурар вари Къанун уьбхбан ижми терефкранди ими. ²¹Уву жугъуд дарударин арайиъ айи вари жугъдариз, дурари ихъ аьдатар дюрюхри, веледарин суннат дарапІри, Мусайин къанунар кІули дурухри пну, аьгъювалар тувра, кІури, дурариз увкан деебхъна. ²²Гъаци вуйиган ухъу гъапІхъа. Дурариз, икибаштІан, уву гъюбкан ебхъиди. ²³Гъаддиз учу кІуруб апІин: ич арайиъ Аллагъдиз ху дапІнайи юкъур кас а. ²⁴Дурарихъди душну, марщц хъпан аьдат тамам апІин. Дурарихъан чпин кІулар ултІукъуз шлуганси, дурари гъапІу харжарин пул уву тув. Гьадмуган варидариз увкан кІурайиб гъякъ дарувал ва увура къанундиз мютІюгъ шулайивал аьгъю хъибди.

²⁵Хъугъувалиина гъафи жугъуд дарударикан гъулхиш, дурариз учу, идолариз гъурбан гъапІу йикк, бугъмишди гъабкІибдин



йикк дирипІри, ифи дурубхъри ва къяппавал дарапІри пну, кагъаз хътапІунча.

²⁶ Гъамци хъайигъан Павели, гъаму касар чахъди хъади душну, марцц хъпан аьдат тамам апІуру. Хъасин, марцц хъпан йигъар фила ккудуркІуруш ва дурарикан гъарурихъанди гъурбнар фила апІуруш, аьгъю апІбан бадали, Аллагъдин хулаз гъюру.

Павел дисуб

²⁷ Аьдатниинди дерккнайи ургуд йигъ улдубчІвиган, Асияйиан вуйи жугъдариз думу Аллагъдин хулаъ ади рякъюру. Дурари халкъ-дик гъалабулугъ кипру ва, гъамци чІигъар апІури, думу дисуру:

²⁸ – Израилин агъалйир! Кюмекназ гъачай! Му жви инсанар къанундиз, ихъ халкъдиз ва ихъ Аллагъдин хулаз къаршу вуди дих апІурайи кас ву. Мидихъна мугъу, Аллагъдин хулаз грекарра хъади дуфну, ихъ гирами йишв чиркин гъапІну.

²⁹ Дурариз, улихъ йигъари шагъриъ дугъахъ Эфесдиан вуйи Трофим хъади гъаркъган, Павели думура Аллагъдин хулаз хъади дуфнайиси гъибгънайи.

³⁰ Шагъриъ гъалабулугъ абхъру, варишварихъанди адмийир, жаргъури дуфну, уч хъуз хъюгъру. Дурари Павел, дидисну, гужназ Аллагъдин хул’ан адагъуру ва дишла раккнар хъаркъру. ³¹ Дурариз Павел йикІуз ккун гъабхъиган, къушмарин аьхюрихъна, вари Ерусалимдик гъал кабхъна пну, хабар гъабгъюру. ³² Дугъу, эскрарна юзбашйир гъадагъну, гъаина гъаракат апІуру. Аьхюрна эскрар гъаркъиган, дурари Павел урччувал дебккру. ³³ Гъадмуган аьхюри, дуфну, думу дидисну, къюриз думу зунжрари йитІуз буйругъ тувру ва гъерхру:

– Му фуж ву? Мугъу фу гъапІну?

³⁴ Халкъдин арайиан сари саб, тмунури саб кІури, чІигъар апІурайи. Дурарин гъугънагъян гъаври ахъуз даршиган, аьхюри Павел эскрарин йишваз гъахуз гъитру. ³⁵ Павел умбрарихъна гъахиган, эскрари гъадлантина думу хилариинди гъахуру, гъаз гъапиш халкъдин гъварчну думу парчйир апІуб мумкин вуйи. ³⁶ Дурари, дугъахъ хъергну:

– Думу йивну йикІай! – кІури, чІигъар апІурайи.

³⁷ Эскрари чав гъадрарин йишваъ аьрайиган, Павели къушмарин аьхюрихъан гъерхру:



– Увхъан гьерхуз хай шулин?

Дугъу жаваб тувру:

– Увуз грек чІал агъявузки! ³⁸ Дици вуш, багарихъди гъалабу-лугъ гьитІибккнуну, ичІи чюлиз юкъуд агъзур гъачгъар адау Египетжви уву вуна?

³⁹ Хъа Павели жаваб тувру:

– Узу Киликияиан вуйи жугъуд вуза, агъю Тарс шагърин ватандаш вуза. Увкан миннат вуйиз, узухъ халкъдихъди улхуз гьит.

⁴⁰ Гъадмуган дугъу ихтияр тувру. Павелира, умбриина за духъну, халкъдиз хилин ишара апІуру. Хъа вари яваш гъашиган, думу жугъуд чІалниинди улхуз хъюгъру.

Павелин улхуб

22 ¹ «Гъардшарна абйир, гъамус узу тахсиркар дарувалихъ хъе-бехъай». ² Павел чпихъди жугъуд чІалниинди улхуради де-ебхъну, дуар хъанара яваш шулу. Гъадмуган дугъу кІуру:

³ – Узу Киликияиъ аи Тарсдиъ бабкан гъахъи жугъуд вуза, хъа узу мушваъ, гъаму шагъриъ тербияламиш гъашир вуза. Йиз мялим Гамалиили узу ихъ абйирин къанунар дишди уърхурси тербияламиш гъапІну. Учву гъи фици вуш, зура гъаци кІваантІан Аллагъдин гъуллугъниин алди гъахънийза. ⁴ Агъайин рякъюъди гъягъюрайидар йихури, жилар ва дишагълийир дисури, дустагъ апІури гъахънийза. ⁵ Мидкан абхюну маллийрихъан ва кавхйирин мажлисдихъан шагъидвал апІуз шулу. Дамаскдиъ аи жугъуд дустариз вуйи кагъаз узухъна гъадрари тувунзухъна. Узура, душван хъугънайидар, рукъари йитІну, Ерусалимдиз духъну, жаза гъадабтІуз, гъаина гъушунза. ⁶ Хъа рякъюъ, Дамаскдиз багахъ шулайиган, лисун шулайи арайиъ саб дупну завариан узу зурба вуйи аквну ккаунзу. ⁷ Узу жил’ина алдакза, ва узус гъамци кІурайи дихъ гъеебхъуз: «Эй Саул! Саул! Уву Узухъ гъаз хъергнава?» ⁸ Узу гьерхза: «Уву фуз вува, Агъа?» Дугъу узус жаваб туву: «Узу уву хъергнаи Назаретдиан вуйи Иса вуза». ⁹ Узухъди хъайидариз акв гъябкънийи, хъа узухъди улхурайи дихъ дураи аннамиш гъапІундайи. ¹⁰ Гъадмуган узу гъапунза: «Узу гъапІну ккунду, Агъа?» Агъайи узус гъапунзу: «Гъудужвну, Дамаскдиз гъарахъ, хъа душваъ, уву фу дапІну ккундуш, пидивуз». ¹¹ Узус фукІа дяркъди гъабшизуз, фицики зурба аквну кур



гъапІнийзу. Гъаддиз узухъди хъайидари, йиз хил дибисну, Дамаскдиз гъахнийзу.

¹²Ва магъа, Аллагъ кІваин али ва къанунариз мютІюгълу, чакан вари жугъдар ужуди улхру Ананай кІуру касди, ¹³узухъна дуфну, гъаписуз: «Саул гъардаш! Рѣкъѣюри йихь!» Гъамци гъапибси, узуз думу гъяркъзуз. ¹⁴Хъа дугъу узуз гъаписузки: «Ихъ абйирин Аллагъди Чан ният увуз агъю хъпан бадали, Гъякълур рякъбан бадали ва Дугъан мелзналан дихъ ебхъбан бадали уву кадагъна. ¹⁵Уву вари инсанарин улихъ увуз гъякъѣюбдинна гъеебхъбдин шагъид хъидива. ¹⁶Гъаци вуйиган, уву фтиз ккилигурава? Гъудужвну, штуан йихъ, Агъа Исайихъ хъугъвалиинди яв гунгъарихъан марщ йихъ».

¹⁷Узу Ерусалимдиз хътакиган, Аллагъдин хулаъ ккарагурайи вахтна, узуз агъжайибди саб гъякъкъзуз. ¹⁸Узуз гъамци кІурайи Иса гъяркъзуз: «Тѣди Ерусалимдиан гъарах, фицики дурари Йиз гъякънаан вуйи яв шагъидвал къабул апІидар». ¹⁹Узу Дугъаз гъаписа: «Я Агъа, дурариз, узу фици Увухъ хъугърайи адмийир дустагъ апІури, урччвурѣ гъахънуш, агъя. ²⁰Яв шагъид Стефандин ифи удубзруганра, думу ляхнин рази духъну, дугъаз йивурайидарин палтар уърхѣюри, гъаравлиъ гъахъунза». ²¹Гъадмуган Агъайи узуз гъапи: «Гъарах, Узу уву ярхлариз, жугъуд дарударихъна гъаъразаву».

Павел – Римдин ватандаш

²²Гъамусдиз дурар Павелихъ хъпехъури айи, хъа му гафар гъеерхъиган, чІигъар апІуз хъюгъру:

– Думу йивну йикІай! Думу дѣн'яйиин яшамиш хъуз лайикъ дар!

²³Дурари, чІигъар апІури, чпин палтар хътитурѣ, завуз бишируг гатІабхъуйи. Гъамци дурари чпин хъял улупуйи. ²⁴Къушмарин абхѣюри Павел, эскрарин йишваз духну, дугъкан дицдар чІигъар гъаз апІураш, агъю апІбан бадали, гъирмажи урччвуз буйругъ тувру. ²⁵Хъа Павел урччвбан бадали йитІурайиган, дугъу гъадушвахъ хъайи юзбашийихъан гъерхру:

– Суд дарапІди, Римдин ватандаш урччвуз ихтияр анчвуз?

²⁶Му гафар гъеерхъиган, юзбашийи, къушмарин абхѣюрихъна душну, кІуру: «Уву гъапІрава? Му кас Римдин ватандаш ву!»



²⁷ Къушмарин ахьюри, Павелихьна дуфну, гьерхру:

– Йипа, уву дугьридан Римдин ватандаш вуна?

– Ав, – пну, жаваб туву Павели.

²⁸ Къушмарин ахьюри гьадмуган:

– Узу гьаму ватандаш вал ахью пуларихь гьадабгъунза, – гьапи.

Хъа Павели кІуруки:

– Хъа узу гьадму ватандаш вуди бабкан гьахъунза.

²⁹ Павелихьан силис гьадабгъуз ккайидар дугъхьан дишлади гьудучІву. Чав Римдин ватандаш зунжрари йитІувал агъю гьабшиган, къушмарин ахьюризра гучІ гьабхьнийи.

Павел ахью суддин улихь

³⁰ Хъайигъан къушмарин ахьюри, жугьдари Павелик фу тахсир кипраш, якьинди агъю апІбан бадали, ахьюну маллийризна вари ахью суддиз уч хъуз буйругь тувру. Павелилан зунжрар алдагъну, думу дурарин улихь дерккру.

Павелна жугьдарин ахьюдар

23 ¹ Ахью суддиъ айи диванбегйириз дилигну, Павели кІуру:
– Йиз гьардшар! Гъийин йигъ’инакъан узу Аллагьдин улихь намусниинди яшамиш гьахъунза.

² Му гафар гьеерхьиган, маллийрин ахьюр Ананайи, гьваларихь хъайидариз, Павелин мучІмучІихьан тувай пну, буйругь тувру. ³ Хъа Павели дугъаз кІуру:

– Увузра Аллагьди йивидивуз, дабснайи цал! Мушв’ин Къанундиинди йиз диван апІуз деънайир вува, хъа уву, Къанун чІюбгьюри, узуз йивуз алаурава.

⁴ Дугъан гьваларихь хъайидари Павелиз гьапи:

– Ахьюну маллайиз гьацдар гафар кІурава?

⁵ Павели:

– Гьардшар! Узуз думу ахьюну малла вуйиваликан агъгдайзуз. Фицики дибикІна: «Яв халкъдин гьюкумдриз пис гафар маІан».

⁶ Павелиз душваъ уч духънайидарикан садар саддукйир, тмундар фарисйир вуйиб агъю гьабшиган, дугъу зарбди кІуру:

– Гьардшар! Узу фарисейин бай фарисей вуза! Хъа суддиз узу, гьачІидар чІиви хьпак йиз умуд ка кІури, духназу.



⁷Дугъу гьамци гьапиган, фарисийринна саддукйирин арайиъ гьожат абхъру ва дулар кьуб йишваз пай шулу. ⁸Фицики саддукйири я гьачИр чИви хьувал, я малайикар, я рюгьяр айидар дар, хьа фарисийри гьадрар вари айидар ву, кIури шуйи. ⁹Варидали чИгьар апIуз хьюгънийи, хьа фарисийрикан сакьюдар аьлимари, гьамци кIури, гьожат апIуз хьюгьру: «Учуз му касдик саб чIуру фикирра бихъурадарчуз. Белки рюгь, ясана малайик дугъахъди гьулхнушул?»

¹⁰Гьожатар артухъ шулайиган, дулари Павел парчйир дарапIри пну, кьушмарин ахьюри, эскрариз, душну, думу дуларигьян гьядягъну, эскрарин йишваз гьахуз буйругъ тувру.

¹¹Хъайишван Агъайи, Павелин улихъна ачмиш духъну, кIуру:
– ГучI мапIан, Павел, фицики уву Узкан Ерусалимдиъ фици шагьидвал гьапIнуш, Римдиъра гьаци шагьидвал апIидива.

Павелиз жугьдарин кьаршувал

¹²Йигъ улубкьуради, жугьдари чпин арайиъ Павел дарчИкьан гагъди, дирипIри ва дурубхъри гьузуз ху апIуру. ¹³Ху гьапIдарин кьадар ягъчIвур кастIан артухъ вуйи. ¹⁴Дулари, ахьюну маллийрин ва кавхйирин багахъна душну, гьамци кIуру:

– Учү, Павел йивну йикIайиз, дирипIри ва дурубхъри гьузарча пну, ху дапIнача. ¹⁵Гьаци вуйиган, учву ва ахью судди, думу ичв улихъна хруси, кьушмарин ахьюрикан, Павелин месэла хьана айибтIан гьакълуди ахтармиш апIуз ккундучуз кIури, тIалаб апIинай. Хьа учу думу мина гьюру рякьюъ йикIуз ккеъдича.

¹⁶Гьаму кьастнакан Павелин худлиз ебхьуру. Дугъу, эскрарин йишваз дуфну, дидкан Павелиз хабар апIуру. ¹⁷Гьадмуган Павели, юзбашйиркан сариз, чяхъна дих дапIну, кIуру:

– Гьаму живан кьушмарин ахьюрихъна гьайих, мугъаз ахьурикна кIуру саб хабар аьгъа.

¹⁸Дугъура, живан кьушмарин ахьюрихъна духну, кIуру:

– Дустагъдиъ айи Павели, узуз чяхъна дих дапIну, гьаму живан увухъна гьахуз тIалаб гьапIну, гьаз гьапиш мугъаз увуз фу-вуш пуз ккунди а.

¹⁹Кьушмарин ахьюри, живандин хил дибисну, гьирагъдиз гьадаъну, гьерхру:

– Увуз фу пуз ккунди авуз?



²⁰ Дугъу жаваб туву:

— Жугъдариз, дугъан месэла хъана айибтІан гъякълуди ахтармиш апІуз ккундучуз кІури, увкан закур Павел ахъю суддиз хувал ккун апІуз йикърар дапІна. ²¹ Дурарихъ мехъебехъан, гъаз гъапиш дугъаз ягъчІвур касдилан зиина адмийир ккеъна. Дурари, думу дарчІикъан гагъди, дирипІуз ва дурубхъуз ху дапІна. Дурар гъамус, гъаци апІуз, яв разивализ ккилигура.

²² Къушмарин ахъюрира:

— Уву узуз ктибтубдикан саризкъан макІан — пну, живан деетуру.

Павел Къайсарияйиз гъауб

²³ Хъасин дугъу, чан къюр юзбашийиз дих дапІну, кІуру:

— Къайсарияйиз гъягъюз къюдварж эскер, ургцІур гъяйвнарин эскрар, къюдварж ярхи жидйир хъайи эскрар хябяхъдин сяаьт урчІувбдиз гъязур апІинай. ²⁴ Гъацира, Павел гъякимдар Феликсдихъна гъахбан бадали, гъяйвнарра гъязур апІинай.

²⁵ Хъа дугъу гъамцдар гафар кайи кагъаз гъибикІнийи:

²⁶ — Яв ахювал гъякимдар Феликс! Узу, Клавдий Лисийи, увуз саламар хътаураза. ²⁷ Гъаму кас жугъдари дидисну йикІуз цибтІан имдайи, хъа узу, думу Римдин ватандаш вуйиб агъю дубхъну, думу гъюрхюнза. ²⁸ Думу тахсиркар апІбан себеб агъю апІуз ккунди, узу думу суддиз гъахунза. ²⁹ Лигуруш, дугъак кирчрайи вари тахсрар дурарин чпин хусуси къанунарихъди аьлакълудар вуйи, хъа думу йикІуз вая дустагъ апІуз лайикъ вуйи саб тахсирра дугъак ктар. ³⁰ Хъа му касдиз къаршу вуди чІуру къастар дапІнайиваликан узуз гъапиган, узу думу дишлади увухъна хътаунза ва думу тахсир апІурайидариз чпин дугъак кирчрайи багънийир яв улихъ ачухъ апІуз буйругъра тувунза. Сагъ ишриву!

³¹ Эскрарира, дугъан буйругъ тамам дапІну, Павел гъадму йигъан хябяхъдиз Антипатридайиз гъахуру. ³² Хъайигъан гъяйвнарин эскрар, Павелра хъади, Къайсарияйиз рякъюь учІвру, хъа миди вуйи эскрар чпин йишваз хътакуру. ³³ Къайсарияйиз гъафиси, Павелихъ хъайи гъаравлари кагъаз гъюкумдрихъна гъабхуру ва Павел дугъан хилиз тувру. ³⁴ Хъа Феликсди, кагъаз дурхну, Павел фуну юрднаан вуш, гъерхру. Думу Киликияйиан вуйиб агъю гъабшиган, ³⁵ Феликсди Павелиз кІуру:



– Узу увухъ, уву тахсиркар апІурайидар гъафиган, хъпехъидиза.
Ва Павел Гъироддин дараматдиъ гъаравликкди уърхюз буй-
ругъ тувру.

Феликсди

Павелин месэла ахтармиш апІуб

24 ¹Хъуд йигълан, сакъюдар кавхйир ва Тертулл кІуру аьр-
зачи хъади, аьхюну малла Ананай гъюру ва гъюкумдрин
улихъ Павелиз къаршу вуди дугъан тахсрар ктухуру. ²Чаз дих
гъапІиган, Тертулли, Павел тахсирламиш апІури, гъамци кІуру:

³– Аьхю вуйи Феликс, гизаф вахтнан мясляаьт ва халкъдин
ужуб дуланажагъ айивалиинди учу увуз буржлу вуча ва му учу
разивалиинди къабул апІурача. ⁴Хъа уву артухъ инжик дарапІбан
бадали, увуз хас вуйи сабурлувалиинди ич жикъи вуйи аьрзайихъ
хъпехъуб ккун апІурача. ⁵Фицики учу му кас мясляаьт ЧЮбгъ-
рур, вари дюн'яйиъ жугъдарин арайиъ гъалабулугъар гъитІир-
ккурайир ва назаретлу кучІлин диндин кІул вуйивал ачухъ гъа-
пІунча. ⁶МитІланра гъайри, дугъаз Аллагъдин хал чиркин апІуз
ккун гъабхъну, хъа учу думу гъидисунча. [7]*

⁸Дугъхъан силис гъадабгъну, учу дугъак кирчрайи тахсрар ув-
хъан аьгъю апІуз хъибдивухъан.

⁹Вари жугъдари, мурар вари гъякъяр ву кІури, Тертуллин га-
фар тасдикъ апІуру.

Павелин улхуб

¹⁰Гъякимдари, ишара дапІну, чаз улхуз ихтияр тувиган, Па-
вели кІуру:

– Уву гизаф йисари гъаму халкъдин гъякимвал апІурайивал
аьгъяди, узу шадвалиинди узук кирчрайи тахсрар дюз дарувал
улупидиза. ¹¹Увхъан ахтармиш апІуз шулвухъанки, узу Ерусал-
лимдиз икрам апІуз гъафи вахтнахъанмина йицикъюд йигътІан
артухъ гъабхъундар. ¹²Гъаму вахтнан айтІ узу Аллагъдин хулаъ
шлихъдикІа я гъюжатар апІури, я мистаъ, я шагърин жара йишваъ

* 24:7 Грекарин саспи БикІбариъ дибикІна: «Хъа думу учуз ич закондиинди жа-
зайиъ итуз ккун гъабхъунчуз, амма къушмарин аьхюр Лисийди думу учхъан гъи-
дисну. Дугъу думу тахсир апІурайидариз увухъна гъягъюз буйругъ дебккнийи».



халкъдик гьал кипри гьаркью кас адар. ¹³ Ва гьамусра дурари-хъан чпи узук кирчрайи тахсрар тасдикъ апІуз шули адар. ¹⁴ Хъа узу гардандиъ бисуразаки, дурари кучІал дин вуди гьисаб апІу-райи БикІубдин бинайиин алди йиз абйирин Аллагьдиз гьуллугъ апІураза. Узу Къанундиъ улупнайи гьарсабдихъ ва Пайгьамбра-рин китабариъ дидикІнайидарихъ хьугъраза. ¹⁵ Ва, дураринси, йизра Аллагьди гьам гьякълу, гьамсана гьякъсуз касар, гьачІи-хъан, чІиви апІбак умуд кайиз. ¹⁶ Гьаддиз Аллагьдин ва инсана-рин улихъ йиз намус марцци хъпан бадали, узхъан шлукъан чар-йир зигураза.

¹⁷ Гизаф йисар улдучІвхъан, узу, йиз халкъдин арайиъ сада-къа ва гьурбнар апІуз Ерусалимдиз хьадакнугъафунза. ¹⁸ Дупну ккундуки, узу марцц апІру аьдатра тамам апІури, дурариз Ал-лагьдин хулаъ гьаркьюнзу. Узу халкъдик гьалабулугъ кипри гьа-хъундарза. ¹⁹ Мушваъ, эгер узуз къаршуди кІуруб аш, Асияйиан вуйи жугьдарра яв улихъна дуфну ккундийи. ²⁰ Ясана гьамусяаьт мушваъ айидари, узу Ерусалимдиъ ахью суддин улихъ деркки-ган, узук фицдар тахсрар кирчнуш, гьит йипри. ²¹ Дурарихъан пуз шлуб ялгъуз гьамутІан дар: дурарин къялаъ дийигъну, узу: «Узу гьачІидар чІиви хъпахъ хьугъра кІури, гьи учву йиз диван апІурачва», – пну, чІигъ гьапІунза.

Павел дустагьдиъ хьуб

²² Гьадмуган Агъайин рякъ ужуди агъью Феликсди, диван апІувал дебккнугъа, гьамци гьапи:

– Узу яв ляхниз къушмарин ахьюр Лисий гьафи вахтна ли-гидиза.

²³ Дугъу юзбашийиз Павелиин ул алди гьитуб ва саризра ду-гъахъна гьюз ва дугъан ярар-дустариз дугъан гьайгъушнаъ хьуз гьадагъа дарапІуб буйругъ тувру. ²⁴ Сакьюдар йигъарилан Феликс, чан жугьуд шив Друзиллара хъади дуфну, Павел хуз гьитну, Месигъ Исайин хьугъваликан вуйи дугъан улхбарихъ хъпехъуру. ²⁵ Хъа Павел гьякъваликан, сабурлуваликан ва ахирзамандихъан шлу дивандикан улхуз хьюгъиган, Феликсдиз гучІ шулу ва кІуру: «Гьелелигъ гьарах. Хъа вахт гьабшиган, дих апІидизавуз». ²⁶ Паве-ли чав деетузди пул тувур, кІури, Феликсдин миж кайи. Гьад-диз дугъу кми-кмиди Павелиз чахъна дих апІури ва дугъахъди



сюгьбатар гъахури гъахъну. ²⁷ Къюд йис улдучІвхъан, Феликсдин йишв'ин Порций Фест дерккнийи. Жугьдар рази ктаури, Феликсди Павел дустагъдиь итнийи.

Павел Фестдин улихъ хъуб

25 ¹Фест гъакимдар духъну шубуд йигълан, думу Къайсария-йиан Ерусалимдиз гъягъюру. ²Ахъюну маллийири ва жугьдарин садпи агълари дугъан улихъ Павелин тахсрар ктухуру. ³Дурари, гъамци гъапИиш, ужу хъибди, кІури, Павел Ерусалимдиз гъауб Фестдикан тІалаб апІуру, фицики дурариз думу рякъюь йикІуз ккунди айи. ⁴Фестди дурариз, Павел Къайсария-йиь мюгъкамди уърхюра ва багарихъди учв дина гъягъюрза, кІури, жаваб тувру.

⁵ – Гъит ичв ахъюдарикан сакъюдар узухъди гъюри, – гъапи дугъу, – ва думу касдик тахсир каш, гъадушваь тахсиркар апІри.

⁶Фест дурарихъди ургуд-йицІуд йигъан гъузру. Къайсарияйиз хътакиган, Фестди, диванбегийин йишв'ин деъну, Павел дина хуз буйругъ тувру. ⁷Хъа думу гъахиган, Ерусалимдиан гъафи жугьдарин, Павел къялаь тІаъну, дугъак гизаф ахъю тахсрар кирчру, амма дурарихъан мурар усбат апІуз гъахъундар. ⁸Павели: «Узу жугьдарин къанундиз, Аллагъдин хулаз, я Римдин паччагъдиз къаршу ляхин гъапІундарза», – кІури, учв дурарихъан уърхюри гъахъну.

⁹Хъа Фест жугьдар рази апІуз чалишмиш шули гъахъну ва гъаддиз Павелиз гъамциб суал тувру:

– Увуз, Ерусалимдиз душну, гъадушваь, увук кирчрайи тахсрариз лигну, узу яв диван дапІну ккундунуз?

¹⁰Павели жаваб тувру:

– Узу гъамусяьт йиз диван дапІну ккуни Римдин паччагъдин дивандин улихъ дийигъназа. Узу жугьдариз саб чІуру ляхинра гъапІундарза, му увуз лап ужуди аьгъявуз. ¹¹Эгер узу гъякъ дарш ва йикІбаз лайикъ вуйи ляхин гъапІнуш, узу дидккан кІул ккадабгъури адарза. Хъа гъаму касари, йиз тахсир адарди, узук тахсрар кирчраш, узу шлихъанкІа дурарин хилиз тувуз хъибдар. Узу йиз диван Римдин паччагъди апІуб ккун апІураза.

¹²Мажлисдихъди мясляьт дапІну, Фестди жаваб туву:

– Уву яв диван Римдин паччагъди апІуб ккун гъапІунва, гъаддиз Римдин паччагъдихъна гъягъидива.



Фестдинна Агриппайин сюгьбат

¹³Сакьюдар йигъарилан паччагъ Агриппа, Вереникара хъади, Фест тебрик апІбан бадали, Къайсарияйиз гъюру. ¹⁴Дурари душваъ адау сакьюдар йигъарин арайиъ Фестди паччагъдиз Павелин месэлайикан, гъамци кІури, ктибтуру:

– Мушваъ Феликсди дустагъ дапІну гъитнайи сар кас а. ¹⁵Узу Ерусалимдиъ айиган, дугъак тахсрар кирчри, жугъдарин ахъюну маллйирина кавхйири дугъан диван апІуб тІалаб гъапІни-йи. ¹⁶Хъа узу, тахсир илипурайириз, тахсрар кирчрайидарихъди машна-машди дяркъну, учв уърхюз мумкинвал тутрувди, думу аъжализ тувуб римлуйирин аьдат дар, гъапунза. ¹⁷Гъаддиз, гъадму жугъдар мина гъафиган, узу ляхин къаназ илдидипди, хъайигъан диванбегийин йишв’ин деъну, гъадму кас дина хуз буйругъ тувунза. ¹⁸Думу тахсирламиш апІурайидар гъудужвну гъулхиган, дурарихъан узу ккилигурайи гъич саб тахсирра пуз гъабхъундар. ¹⁹Дурари дугъахъди чпин диндикан ва гъапІрур-вуш сар дукІна-йи Исайикан гъожатар апІури гъахъну. Павели, думу чІивир ву, кІурира тасдикъ апІурайи. ²⁰Му ляхниз фици лигуруш аьгъарди, узу Павелихъан, Ерусалимдиз душну, гъадушваъ яв диван дапІну ккундунуз, пну, гъерхунза.

²¹Хъа Павели чан месэла Римдин паччагъ Августди гъял апІуб тІалаб апІбаз лигну, узуз думу Римдин паччагъдихъна гъауз мумкинвал хъайиз, Къайсарияйиъ гъаравликк гъитуз буйругъ тувунза.

²²Агриппайи Фестдиз: «Узузра гъадму касдихъ хъпехъуз ккунди азуз», – гъапиган, Фестди: «Закур уву дугъахъ хъпехъидива», – пну, жаваб тувру.

Павел Агриппайин улихъ хъуб

²³Хъайигъан, Агриппана Вереника гизаф дамахлуди дуфну, къушмарин ахъюдарихъдина шагърин адлу агъалйирихъди диванханайиъ учІвиган, Фестди Павел хуз буйругъ тувру. ²⁴Хъасин Фестди кІуру:

– Агриппа паччагъ ва вари мушваъ айи агълар! Учвуз Ерусалимдиъ ва гъамушваъ чакан вари жугъдарин жямьяатди аьрзар апІурайи гъаму кас рякъюрочвуз. Дурари, му кас яшамиш духъну ккундар, кІури, чІигъар апІури гъахъну. ²⁵Хъа узу, думу йивну



йикІуз лайикълу вуйи гъич саб тахсир ктар, кІури, гъисаб апІу-
раза. Хъа дугъу чан диван Римдин паччагъди апІуб Талаб гъа-
пІиган, узу думу дугъахъна гъауб къатІъ гъапІунза. ²⁶Хъа узу
Римдин паччагъдиз якъинди фу бикІурушра аьгъдруган, гъаддиз
думу ичв варидарин улихъна, иллагъки, паччагъ Агриппа, яв
улихъна хуб буйругъ тувунза. Учву дугъан ляхин ахтармиш апІ-
балан къяляхъ, узу Римдин паччагъдиз му ляхникан фу бикІу-
руш ачухъ шул. ²⁷Фицики дустагъ дапІнайи касдин тахсир фтихъ
аш, улулупди, гъауб фагъумсуз ляхинси гъибгъразуз.

Павелин улхуб

26 ¹Гъадмуган Агриппайи Павелиз кІуру:
– Гъамус увхъан улхуз шулвухъан.

Павелира, чан хил за дапІну, чан тахсир адруваликан пуз
хъюгъру:

²– Агриппа паччагъ! Жугъдари узук кирчрайи вари тахсрари-
хъан яв улихъ жвув уърхюб ахю бахт вуди гъисаб апІураза. ³Фи-
цики уву жугъдарин вари аьдатарихъди ва гъюжат али месэлийи-
рихъди таниш вува. Гъаддиз увкан узухъ сабурниинди хъпехъуб
тАлаб апІурза.

⁴Вари жугъдариз, фици узу жигъил вахтнахъанмина йиз халкъ-
дин арайиъ, хъасин Ерусалимдиъ яшамиш шули гъахънуш, аьгъя.
⁵Дурариз узу ухдихъанмина аьгъя ва, чпиз ккун гъабхъиш, ду-
рарихъан узу фарисей вуди хъуваликан ва ихъ диндиз тялукъ
вуйи ижми саягънан уьмур хъапІри хъуваликан шагъидвал апІуз
шулу. ⁶Гъамус узу, Аллагъди ихъ абйириз туву гафнак умуд кив-
баз лигну, ⁷йигъ-йишвди Аллагъдиз гъуллугъ апІури, ич йици-
къюб тухми думу гаф тамам хъпак умуд кивбаз лигну, суддин
улихъ дийигъназа. Магъа гъаму умудназ лигну, Агриппа паччагъ,
жугъдари узу тахсиркар апІура. ⁸Уву, Аллагъдихъан гъачІидар
чІиви апІуз хъуб мумкин дарубси гъисаб апІурана? ⁹Сифтеийи-
ан узур, Назаретдиан вуйи Исайин гафназ къаршу вуйи гизаф
ляхнар апІуб лазим ву, кІури, гъисаб апІуйза. ¹⁰Узу гъадрар вари
Ерусалимдиъ апІурийза. Мидкан ахюну маллийрихъан гъюкум
гъадабгъну, ахючІвеъ Исайихъ хъугърайидар дустагъдиъ ирчун-
за. Хъа Исайин ученикар йивну йихру вахтна, узу мид'ин рази
шуйза. ¹¹Узу дурар вари мистариъ, дурарихъди чпин хъугъувал



батІул апІуз гъитуз чалишмиш шули, жаза туври гъахънийза. Дурарихъна йиз даккнишин гъадмукъан гъатиб вуйики, узу дурарихъ хъергуз жара шагъаризра кмиди гъягъюйза.

¹² Гъациб къаст ади узу сабан, ахъюну маллийрин гъюкум ва табшуругъар хъади, Дамаскдиз гъушнийза. ¹³ Лисун шулайи вахтна, узу рякъюъ айиган, ригъдинтІан гужли аквну, завариян гъюри, узуну узухъ хъайидар ккаънийи. ¹⁴ Учу вари жил'ина алдакчу, ва узуз узухъди жугъуд чІалниинди улхурайи гъамциб дих гъе-ебхъуз: «Эй Саул, Саул! Уву Узухъ гъаз хъергнава? Аллагъдиз къаршу гъудужвну, жвуваз писвал апІурава». ¹⁵ Хъа узу: «Уву фуз вува, Агъа?» – пну, гъерхза. Ва Агъайи узуз жаваб туву: «Узу уву хъергнайи Иса вуза. ¹⁶ Ликриина гъудужв. Гъеле увуз гъябкъюб гъубзри, хъа Узу увуз улупуз ккимбубдинра шагъид шлу, Йиз гъуллугъчиди дерккуз увухъна ачухъ духъназа. ¹⁷ Узу уву яв халкъдихъан урхидиза ва жугъуд дарударихъна гъадизаву. Хъа дурарихъанра увуз зарар тувуз хъибдар. ¹⁸ Уву дурарин улар арцну, дурар мучІушнахъан аквнахъна, иблисдин гъюкмиккан Аллагъдихъна хидива. Дурарихъан гъамци чпин гунгъарилан хил алдабгъувал ва Узухъ хъугъбиинди Аллагъдин терефназ гъафидарин арайиъ чпиз йишв гъазанмиш апІуз хъибди».

¹⁹ Гъаци вуйиган, паччагъ Агриппа, узхъан аършарин амрихъ хъебехъди гъузуз гъабхъундарзухъан. ²⁰ Хъа Дамаскдиъ, гъацира Ерусалимдиъ ва вари уълкейиъ, хъасин жугъуд дарударин арайиъра, дурари, чпин тахсрар гардандиъ дидисну, Аллагъдихъинди илдицбан бадали ва чпин ляхнариинди му тасдикъ апІбан бадали, агъювалар улупуз хъюгъюнза. ²¹ Гъамдин кІуллан жугъдариз, узу Аллагъдин хулаъ айи вахтна, дидисну йикІуз ккун гъабхъну. ²² Хъа Аллагъди узуз, гъийин йигъазкъан кюмек апІура. Дугъан кюмекниинди узу гъи, бицІидариз ва ахъюдариз шагъидвал апІури, пайгъамбрари ва Мусайи гъаци хъибди гъапибдилан гъайри, фукІара жара артухъуб гъапундарза.

²³ Месигъ йикІиди ва гъийихдарикан сарпирди, гъачІихъан, чІиви хъиди, ва Дугъу гъам жугъдариз, гъамсана жара халкъариз акв хибди.



*Агриппа хъугъувалина хуз
Павелин чалишмиш'вал*

²⁴ Павел учв уърхюз улхури имиди, Фестди зарб сесниинди:

– Павел, уву деллур вува! Ахью зигъмлували уву аькъвлиан адаънаву! – кІуру.

²⁵ – Узу деллур дарза, гизаф гьюрматлу Фест, – жаваб туву Павели. – Узу кІурайиб гьякълуб ва фагъмлуб вуйиз. ²⁶ Паччагь Агриппайиз мидкан аьгья ва узу дугъахъди ачухъди кІураза. Узу фикир апІуразаки, дугъу йиз вари гафариз фикир тутрувди гьидрибтур, фицики мурар вари гизафдариз рякъюри гъашидар ву. ²⁷ Паччагь Агриппа! Уву пайгъамбрарихъ хъугъурна? Уву хъугърайиб аьгъязуз.

²⁸ Гьадмуган Агриппайи Павелиз кІуру:

– Уву, узу гьамци рягъятди Исайихъ хъугъур хъуз шул кІури, фикир апІурана?

²⁹ – Рягъятди вуш вая читинди вуш, му метлеблудар, – жаваб туву Павели. – Неинки уву, хъа гьи узухъ хъпехъурайидар вари узусдар хъузди, амма зунжрар алдарди, Аллагъдиз ккарагураза.

³⁰ Гьадмуган паччагь, гьякимдар Фест, Вереника ва дура-рихъди деънайидар вари гъудужвуру. ³¹ Диванханайиан удучІвну, чпи-чпихъди гьамци улхуру:

– Му касди йикІбаз вая дуस्ताгъ апІбаз лайикълу вуйи саб чІуру ляхинра дапІнадар.

³² Агриппайи Фестдиз гъапи:

– Му кас, эгер дугъу Римдин паччагъдин улихъ жаваб тувуз ккун дапІнадайиш, азад апІузра шуи.

Римдиз рякъюб

27 ¹Учу гимийиъди Италияйиз сирнав апІбанди гъашиган, Павелна сакъюдар жара дидиснайидар Римдин паччагъдин къушмариян вуйи Юлий кІуру юзбашийихъна тувнийи. ²Учу Адрамития шагъриъ, Асияйин гъирагъарихъна гъябгъюрайи гимийиъ эъну, рякъюб учІвча. Учухъди Фессалоникайиан вуйи македонжви Аристархра хъайи. ³Хъайигъан учу Сайдайиъ гимийиан эдеъча, ва Юлийи, Павелиз чан дустарихъна гъягъюз ихтияр тувну, ужуб ляхин гъапІну. Дустарра дугъан гъайгъушнаъ шулу.



⁴Сайдаиан удучІвну, Киприхан кьиблайихъинди сирнав гьапІ-ча, гьаз гьапиш учу микІлаз кьаршуди гьагьюри гьахънийча.

⁵Киликийинна Памфилийин гьирагьарихъантина сирнав дапІ-ну, Ликия улкейин Мира кІуру шагьриз гьафича. ⁶Душваъ юз-башийи, Италияйиз гьабгьюрайи Александрияйиан вуйи гими дабгну, учу дидиъ иту.

⁷Учу гьюлилан явашди садшвнуд йигъан гьагьюри гьашича. МикІ ич гьаншаризди хъивнади хьпаз лигну, учу гуж-балайиинди Книд шагьриз хьуркъча. Ва, улихъ гьагьюрайи терефназди гими хьапІуз даршиди, Салмона кІакІнахан ярхла даршули, Крит островдихъан кьибла терефназди гьушча. ⁸Гуж-балайиинди учу Ласея шагьрихан ярхла дарди, Гимйир дийигьру „ХатІасуз“ кІурушвахьна гьафича.

Турфан

⁹Гизаф вахт зяя гьабхънийи, ва сарун гими хьапІуб хатІалу дубхънайи, фицики думугандиз жугьдарин ушварин йигьар ул-дучІвнийи. ¹⁰Павели дурариз гьапнийи: «Узухъ хьебехъай! Узуз рябкъюразузки, ихъ сирнав бедбахтвалихъна гьюрайиб. Гимийиъ айи гьагьра, гимира пуч хьиди, хьа ухьура йихуб мумкин ву». ¹¹Хьа юзбаши, Павелихъ хьебехъди, гими хьапІурихъна дидин эйсийихъ хьпехъну. ¹²Гимйир дийигьру „ХатІасуз“ кІу-рушв кьюрд адапІуз хай даруб вуди хьпаз лигну, гизафдари, душваъ дедребккди гимйир дийигьру Финик кІурушваз рукьуз ча-лишмиш хьпан ва душваъ кьюрд адапІбан бадали, сирнав апІуз къаст гьапІнийи. Финик Критдин али кьибла-ригьгалабхьру ва кафари-ригьгалабхьру микІариз кьаршу йишв вуйи.

¹³Кьиблайихъанди пучІу микІ хъивиган, му чпиз ккуниси гьабхъну кІури, фикир дапІну, гимичйири, гими дебккру гьагьи гьармах за дапІну, Критдин гьирагьдихъантина сирнав апІуру. ¹⁴Хьа саб бицІи арайилан островдилан «кафари-ригьгудубчІв-ру» кІуру кьувватлу микІ утІубччвuru. ¹⁵Гимийихъан микІлаз кьаршу гьабгьюз шуладайи. Гьаддиз учу гагь му, гагь тму тереф-наз гатІахьури гьахъну. ¹⁶Учу Клавда кІуру саб бицІи остров-дин гьвалхъан гатІахьчу ва саб гуж-балайиинди гимийихъ хьа-йи лютке кибтІну мюгькам гьапІча. ¹⁷Думу гимийиина за дапІ-ну, гимийин кІанкканмина тІилар ккадагъну, кибтІну, мюгькам



гъапІча. Сирт кІуру гъмран гъирагъдин багахъ исчІли йишв'ин гими алабсур кІури, гучІури, ахъюну елкан ис гъапІнийи. ¹⁸ Хъайигъан микІ гужалди хъивган, гимийиан гъагъар гатІахъуз хъюгъю. ¹⁹ Хъа шубудпи йигъан дурари гъюлиз гимийин алатарра кмиди гатІахъу. ²⁰ Гизаф йигъари я ригъ, я хядар дяржъри гъахънийи. Хъа зурба тІурфан ккудудубкІрайиган, учу ккадархъур кІуру умуд марщиди ктабтІнийич.

²¹ Сарикъан фукІа дирипІри хайлин йигъар вуйи. Гъадмуган Павели гъудужвну гъапи:

– Эй инсанар, учву узухъ хъебехъну ккундийи ва Критдиан удучІвну ккундайи. Гъаци гъапІнийиш, му балйир ва зарарар хъидайи. ²² Хъа узу учвуз ичв юкІвар ижми апІуз дих апІураза, гъаз гъапиш учвкан сар касра йикІидар, анжагъ гими пуч хъибди. ²³ Фицики сан узуз, узу Чанур вуйи ва узу Чаз гъуллугъ апІурайи Аллагъдин малайикди гъамци гъапунзуз; ²⁴ «ГучІ мапІан, Павел. Уву Римдин паччагъдин улихъ дийигъну ккунду ва, гъадиз, Аллагъди увухъди гимийиъ айидар вари сагъ-саламатди урхюз гаф тувра». ²⁵ Гъаци вуйиган, гучІ мапІанай, дуитар, фицики узу Аллагъдихъ ва узуз гъапидар вари кІулиз удучІвбахъ хъугъраза. ²⁶ Ухъу саб островдиина гатІахъиди.

²⁷ ЙицІиюкъудпи йишв улубкъиган, микІлу учу Адриатик гъюлилан гъахурайчу. ГъацІишвар шулайи вахтна гимичйириз багарихъ жил хъайивал гъугъубжвнийи. ²⁸ Гъюлин деринвал гъеебциган, думу ягъчІвур метрйихънакъан вуди гъабхънийи. СабцІиб вахтналан хъана гъеебциган, деринвал гъамус сумчІур метрйихънакъан дубхънайи. ²⁹ Гими гъарзариин алабсуз гучІури, гимичйири гимийин къяляхъ йишвлан юкъуб гъагъи гъармах ккирчну, хъа йигъ ухди улубкъри пну, ккарагуз хъюгънийи. ³⁰ Гимичйири, гимийиан гъергуз ккунди, гъагъи гъармахар гимийин улихъ йишвлан ирчру аъмлар апІури, гъюл'ина лютке илипуру.

³¹ Хъа Павели юзбашийизна эскрариз гъапи:

– Эгер дурар гимийиъ гъудрузиш, учву ккадархъидарчву.

³² Гъаци гъапиган, эскрари люткейин тІилар къатІар апІуру ва думу гъюлиъ абхъру.



Гими пуч хьуб

³³ Йигъ хъайиз улихъна Павели, гъамци кІури, варидарихъди уъл ипІуз гьитру:

– Ихъ ккадархъбаз ккилигури гъи йицІиюкъудпи йигъ вуйихъ, хъа учву вари гъаму йигъари фукІа дипІнадарчва. ³⁴ Гъаддиз учвкан фукІа-мукІа ипІуб ккун апІураза, му ичв уьмур уьбхбаз кюмек хъибди. Учву, кІулан саб чІаркъан алдадабхъди, сагъ-саламатди гъуздичва.

³⁵ Гъамци дупну, дугъу уъл гъадабгъну, варидарин улихъ Аллагъдиз чухсагъул дупну, кудубтІну, ипІуз хъюгъру. ³⁶ Варидарик юкІв кубчІвну, дурарира уъл ипІуз хъюгъру. ³⁷ Гимийиъ вари 276 кас айи. ³⁸ Варидари тухъ хъайиз дипІну, учу, тахил гъюлиъ абхъри, гими артухъ вуйи гъагънахъан азад апІуз хъюгъча.

³⁹ ГъачІин улубкъиган, гимичйириз гъум хъайи гъирагъ рябкъюру. Му жил фунуб вуш агъю гъабхъундаршра, дурариз гими душвахъ, эгер шулуш, дебккуз ккун шулу. ⁴⁰ Гъармахарихъ хъайи тІилар хъудутІну ва рулар дудурчну, улхъан елкар дурари микІ хъайи терефназди гъатІабщну, гими гъирагъдихъна хъапІру. ⁴¹ Хъа гими ичІ адру йишваъ гъумриин алабсубси, дидин хъюхъ гъумраъ абсру ва рибшвукъан даршули гъубзу, хъа къяляхъ йишв лепйирин къувватниинди уьбгъюз хъюбгъру. ⁴² Эскрариз сифте, дидиснайидарикан сарихъанкъан гъергуз дархъбан бадали, дурар вари йивну йихуз ккун шулу. ⁴³ Хъа юзбашийи, Павелин уьмур уьбхбан бадали, дурариз ихтияр тувундар. Дугъу сирнав апІуз шлудариз, сифте гимийиан гъюлиъ урсну, гъирагъдихъна ктучІвуз буйругъ тувру. ⁴⁴ Хъа имбудариз дугъу тахтйириинди вая фукІа-мукІа уьлюбхрубдиинди гъирагъдихъна ктучІвуз гьитру. Гъамциб саягъниинди вари сагъ-саламатди гъирагъдихъна ктучІвнийи.

Мальтайиз

28 ¹ Гъирагъдихъна кудучІвну, хатІасуз агъвалат арайиз гъафиган, учуз му остров Мальта вуйиб агъю гъабшичуз. ² Душван агъалйири учу къадарсуз ужуди къабул гъапІнийчу. Мархъ дубгъну, гъавйир мичІал хъпаз лигну, дурари, ахю цІа алапІну, учуз цІихъна дих гъапІнийи. ³ Павели саб хаб цІирцІар



гъварч дапІну, дурар цІиин алахъуз хъюгъиган, цІихъан гъебгра-
йи битІ дугъан хилккан ккичІибхуру. ⁴Дугъан хиликк ккебхнайи
битІ дябкъну, душван агъалйири чпин арайиъ гъамци гъапнийи:

– Гъаму кас, саб шакра адарди, адми гъачІир ву, фицики ду-
му гъюлиъ талаф гъахъундаршра, Аллагъдин судди думу чІивиди
гъитрадар.

⁵Хъа Павели битІ, чан хил дугІубччвну, цІигъ гъипу ва дугъаз
фукІа зиян гъабхъундайи. ⁶Дурар, Павелин хил абгъюр вая ду-
му дишла дукІну алдакур кІури, ккилигурайи. Дурар Павелиз
къаназ ккилигури гъузру, хъа дугъаз фукІара дархъиди рябкъю-
ру. Гъадмуган дурари, чпин фикир дигиш дапІну, думу аллагъ ву
пуз хъюгъру.

⁷Душвхъан ярхла дарди островдин гъюкумдар Публийин мул-
кар хъайи. Дугъу учуз чан хулаз теклиф апІуру ва шубуд йигъан
учу ужуди хялижв апІуру. ⁸Публийин адаш фунин гъагъи уъзур
кади ахниъ ахънади шулу. Павел дугъ’ина улукъуз гъягъюру ва,
ккарагну, дугъ’ин чан хилар иливну, думу сагъ апІуру. ⁹Мид-
хъан, островдиин яшамиш шулайи жара аъзарлуйирра гъюру ва
Павели дурарра сагъ апІуру. ¹⁰Мальтайин агъалйири учуз гизаф
гъюрматар гъапІнийчуз. Учу рякъюъ учІвуз гъязур гъашиган, ду-
рари учуз лазим вуйи гъарсабдихъди тямин гъапІчу.

Мальтайиан Римдиз рякъ

¹¹Шубуб възлилан учу гъаму островдиин къюрд адапІурайи
«Диоскурар» кІуру Александрияйин гимийиъди гъюлиз удучІвун-
ча. Дидин хъюхъниин Диоскурар кІуру къюдюхрар вуйи идолар
алийи. ¹²Сиракуза шагъриз гъафиган, душваъ шубуд йигъ адапІ-
ча. ¹³Дилин рякъюъ учІвну, Ригия шагъриз гъафича. Йигъ ал-
дабхъган, къибла микІ хъивну къюдпи йигъаз учу ПUTEола шагъ-
риз гъафунча. ¹⁴Душваъ гъардшар гъагча. Дурарин тІалабниинди
дурарихъ ургуд йигъан гъузну, хъасин Римдиз гъушча.

¹⁵Душваъ айи гъардшар, учу гъюрайиваликан деебхъну, ич
улихъна, хялар дахъру шубуд хулар али Аппийин майдандиина
удучІву. Дурар гъяркъган, Павел гизаф шад гъахъи, ва дугъу Ал-
лагъдиз чухсагъул гъапи. ¹⁶Римдиъ гъаравулди сар эскерра хъит-
ну, Павелиз азадди яшамиш хъуз ихтияр тувнийи.



*Павели Римдиъ
аьгъювалар улунуб*

¹⁷ Шубуд йигълан Павели жугъдарин арайиъ вартІан гъюрмат-лу вуйи адмийир сабишв'ина уч гъапІнийи. Дурар вари уч гъашиган, дугъу дурариз гъапи:

– Гъардшар! Узу ихъ халкъдиз вая ихъ абйирин аьдатариз къаршу вуди фукІа гъапІундаршра, узу Ерусалимдиъ римлуйирин хилиз дустагъ дапІнайирси тувна. ¹⁸ Римлуйири узхъан силис гъадабгънийи ва, узук йикІбаз лайикълу вуйи саб тахсир-ра ктруган, дурариз узу азад апІуз ккун гъабхънийи. ¹⁹ Жугъдари мидиз манигъвал гъапІнийи ва гъадмуган узу Римдин паччагъдихъна гъайих пуз мажбур гъахънийза. Хъа узу, йиз халкъ мидин тахсиркар ву, кІурадарза. ²⁰ Гъаддиз узуз, учву дяркъну, сюгъбат апІуз дих гъапІунза. Узу, ялгъуз Израилин гележегдихъ хъугъна-йивализ лигну, зунжрариъ тІаъна.

²¹ Дурари Павелиз кІуру:

– Учу яв гъакънаан Ягъудияйиан сабкъан кагъаз гъадабгъундарча ва душв'ан гъафи гъардшарира увкан саб чІуру хабарра тувундарчуз. ²² Хъа учуз, увкан уву фици фикир апІураш гъеебхънийиш, ккундийчуз, фицики яв аьгъюваларикан варишвариъ чІуруди улхурайибдикан хабар вучуз.

²³ Дурари мидин гъакънаан уч шлу йигъ тйин апІуру, ва гъадму йигъан Павел дергнайишваз хъанара артухъ жугъдар сатІи шулу. Дугъура, гвачІинтІан хябяхъдиз Аллагъдин Паччагълугъдикан ктитурин ва шагъидвал апІури, Мусайин къанундинна Пайгъамбрарин китабарин бинайиин алди Исайикан гъапидар вари гъакъ вуйивал субут апІуйи. ²⁴ Дугъу саб пай уч духънайидар чан гафариинди умудлу апІуйи, хъа гъатмундар хъугъдайи. ²⁵ Чиб-чпин арайиъ сабвалихъна дарфиди, дурар алдагъуз гъязур духънайи арайиъ Павели дурариз кІуру:

– Гирами Рюгъну ичв абйириз Ишая пайгъамбриланмина гъапи му гафар гъакъ вуйиштІан:

²⁶ «Душну гъадму халкъдиз йип:

Учву хъпехъури ва учвуз ебхъури гъашишра,

фтинкІа гъаври ахъидарчву,

лигури, рябкъюри гъашишра,



фукІа рѣбкъидарчвуз.

- 27 Гъз гъапиш му халкъдин аькъюл
хъунти дубхъна,
дурарин ибар кар духъна
ва улар кур духъна.
Му вари, чпин улариз дѣрябкъри,
ибариз дѣребхъри,
юкІв гъаври адрабхъри, кІури
ва, чпи сагъ апІбан бадали,
Узухъна дарифри кІури,
гъаци дапІнайиб ву».

28 Эй жугъдар! Учвуз агъю йибхъайки, Аллагъдин уърхювал жугъд дарудариз гъапІнайиб ву, ва дурар Дугъахъ хъпехъиди! [29]*

30 Павел, саб хал дибисну, чахъна гъафикъандар вари къабул апІури, къюд йисан яшамиш шулу. 31 Думу Аллагъдин Паччагъ-лугъдикан агъювалар улупури ва дирбашди Агъа вуйи Месигъ Исайин Ужувлан хабар рабгъури гъахъну.

* 28:29 Грекарин саспи БикІбарий дибикІна: «Павели гъамци гъапихъан, жугъдар, чиб-чпин арайий яман гъюжатар апІури, гъушнийи».



ВАРИ ХЪУГЪРУДАРИЗ ЯКЪУБДИН КАГЪАЗ

Чпин диндин абдатар уьмриз кечирмиш апІурча, кІури хъюгъ-ну, абхю читинваларихъ ахъу хъугънайидариз Гирами Рюгъну Агъайин чве вуди гъисаб апІурайи Якъубдихъди гъаму кагъаз бикІуз гъитру. Исайихъ сифте хъугъдарин хасиятнаъ алахъру саси суалариин Якъуб хъайи-хъайиси дийигъура. Дурарикан сакъюдар, чпиз айи девлетниин элеъну, касибарин улихъ чпи заанди дисуйи. Сакъюдари, футна гъабхури, жарадарилан улхури, гизаф пис ляхнар гъапІинийи, хъюхъ хъазабгнущиуи, жарадариз къаршу чІуру ниятар кІваъ дисуйи. Гирами Рюгъну хъугъвал ляхнинидитІан улупуз шлуб дар ва, гъаддиз, инсанра гъаци уърхиди кІурайи. Дугъу дурарин улихъ гъамциб суал дивра: «Йиз гъардшар, фу тІяаъм ахъа, эгер шли, хъугъраза, кІураш, хъа ужувлан ляхнар апІдарш?» (2:14). Мушваъ Гирами Рюгъну хъугърударикан Месигъди улупнайи рякъюбди гъягъюз юкІв хътру касариз кІура. КІваантІан Аллагъдихъ хъугънайири, саб шак адарди, Гъадгъаз ккуниб апІуру.

Хъугъвал ва абкъюл

1 ¹Аллагъдин ва Агъа Иса Месигъдин лукІ Якъубдихъан вари дюн'я вуйибси дарагънайи Израилин йицІикъюб тухмин Аллагъдин адмийириз – саламар!

²Йиз гъардшар, учв'ин гъар жюре читинвалар алахъруган, учву лап бахтлу касарси гъисаб апІинай, ³фицики, ичв хъугъувал



читинвалариантина удубчІвруган, сабурлувал арайиз гьюруб агъязчуз. ⁴Ва гьамциб сабурлували чан ляхин кІулиз адабгъну ккунду, гьамдиинди учву гьуркІдар ва тамамдар шулачва, учвуь камивал хьибдар.

⁵Эгер учвкан шлиз аькьюл гьубкІрадарш, дугъу, гьайиф ктарди багъиш апІру ва камивалар дарагру Аллагъдикан тІалаб апІри ва Аллагъди дугъаз тувди. ⁶Хъа учву хъугъвал ади тІалаб дапІну ккунду, саб шак адарди, фицики, шаклу шлур, микІру гьипнайи ва ибикъурайи гьюлин лепейиз ухшар ву. ⁷Мицир касди, Агъайихъан фукІа-мукІа шулиз кІури, фикир дарапІри. ⁸Шаклу вуйири кьубдикан фикир апІури шулу, думу чан ляхнариъ ижмир шулдар.

Гъякъ девлетнакан

⁹Касибвалиъ айи гьардаш Аллагъдин улихъ учв заан вуйивалиин фурслуди ккунду. ¹⁰Хъа девлетлур чан мютІюгъвалиин фурслуди ккунду, гъаз гъапиш, думу, чІурдин кюкюси, жвартІ хьиди. ¹¹Ригъ гьудубчІвуру ва убцрушин абхъру. Убцрушнаан укІ чубхуру, дидин кюкю алдабхъуру ва дидин уччувал йибкІуру. Гьамдиз ухшарди девлетлуйирра, чпин вари ляхнара хъади, терг хьиди.

¹²Читинвалариъ ахърур хушбахтавар ву. Читинвалариан Аллагъ ккунди удучІвуриз, Аллагъдихъан, Чав Гаф тувнайиси, гьаргандин уьмрин таж рубкьиди. ¹³Читинвалариъ ахъру сарира «Му читинвалар Аллагъди гъаьнайидар ву» дупну ккундар, фицики Аллагъдин писваларихъди вуйиб гъич фукІара адар ва саризра читинвалар гъаьдар. ¹⁴Хъа гьарсар кас чан тьямгъари зигура, хъа ккаъра ва дючІюркъну гъитра. ¹⁵Тьямгъну, дишагълийикси, гунагъ кибшру ва апІуру, хъа гунгъи, ликриин гъабшиган, аьжал хуру.

¹⁶Йиз масан гьардшар, учву учвуз кучІлар апІрубси мапІанай. ¹⁷Гьарсаб ужувлаз апІурайи ляхин ва гьубкІну вуйи хьуркъвал заьлан, Аллагъдихъан, аьршарин акв арайиз гъабхи Адашдихъан вуйиб ву. Аллагъ гьаммишан сабсир ву ва гьюдюхрур дар. ¹⁸Дугъу Чан гъякъ вуйи Гафналантина, Чав халкъ гъапІубдик варибдик варитІан заан вуйидар хъпан бадали, ухъкан Чаз велелдар ктаьну.

Хъпехъуз ва кІул ккивуз агъю йибхъай.



¹⁹ Йиз масан гъардшар, гъаммишан гафар апІузтІан – кІурубдихъ хъпехъуз гъяракатнаъ йихъай ва хъял кубчІвуз гъялак махъанай, ²⁰ даршиш, инсандик хъял кайивали Аллагъдиз ккуни дугъривал хурдар. ²¹ Гъаци вуйиган, учву апІурайи ляхнариъ писваларихъанна гъякъсузваларихъан ярхла йихъай ва ичв кІваъ урзурайи Аллагъдин аьгъювалар мютІюгълуди къабул апІинай, фицики гъаму аьгъювалари ичв рюгъяр уърхиди. ²² Аллагъдин гаф тамам апІинай, хъа эгер учву думу деебхънутІан гъибтдарш, учву учвуз кучІлар апІурачва. ²³ Эгер шли, Аллагъдин аьгъювалариъ кІурайидар дарапІри, деерхънутІан гъитрадарш, думу гюзгдиан чан маш рябкъюрайириз ухшар ву. ²⁴ Думу чаз дилигну гъудучІвиди ва гъадму гагъди, учв фицир вуш, кІваълан гъархди. ²⁵ Хъа, азадвал хру варитІан заан вуйи Аллагъдин закон кІваантІан аьгъю апІурур ва кІваълан гъадрапІри гъаддихъди чан ляхнар кІулиз адагърур, чан ляхнариъ бахтлу хъиди. ²⁶ Эгер шли учв дугъри вуза кІури фикир апІураш, хъа чан мелзнан эйсивал апІуз аьгъдарш, дугъу чав чаз кучІлар апІура ва дугъан дугъривал файдасуз ву. ²⁷ Аллагъдизна Аьршарин Адашдиз ккуни чиркин дару марщци дугъривал – касибвалиъ айи ачІни хпаризна йитимариз кюмек апІувал ва жвув гъаму дюн'яйин чиркинвалариккан уърхювал ву.

Ичв багахъ хъайидар ккун апІинай

2 ¹ Йиз гъардшар, ихъ адлу вуйи Агъа Иса Месигъдихъ хъугъри, адмийир ккунидаризна даккнидариз жара мапІанай. ² Мисалназ, учву уч духънайишваз багъа палат али ва гъизилин тІублан хъайи адми гъюру, гъацира – йирси палат али касибра. ³ Учву багъа палат алириз, артухъ гъюрмат апІури, гъамци кІурачва: «Уву гъаму ужударсдар йишварикан гъамунубдиин деъ». Хъа касибдиз кІурачва: «Гъатушвахъинди гъудучІв», ясана, «Йиз ликарихъинди деъ». ⁴ Учву гъапІрачва? Учву сарин улихъ сар заан апІурачва ва ичв дюз дару хияларихъди, фунур артухъур вуш, гъял апІурачва. ⁵ Хъебехъай, йиз масан вуйи гъардшар! Аллагъди гъаму дюн'яйин улихъ касиб вуйидар кадагънадаринхъа, чпин хъугъувалиъ мюгъкам ва, Учв ккунидариз гаф тувнайиси, Чан Паччагълугъдин ирс рубкърудар хъпан бадали? ⁶ Хъа учву касибар гъясбикк апІурадарчва! Девлетлуйир даринхъа учвлан гъидикъ алдабхъурайидар. Учву судариз хъчІюхюрайидар гъадрап



даринхъа? ⁷Гьадрар даринхъа, учву Чазди кадагънайи Месигъдин ччвур беябур апІурайидар?! ⁸Эгер учву дугъриданра, Гирами китабарий улупнайи: «Багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин» кІуру паччагъвалин закондиъ айиси апІураш, учву дюзди апІурачва. ⁹Хъа эгер учву сартІан сар артухъди дисураш, гунагъбарий ахърачва, ва учвуз, закон гъючІюбгъдаризси, жаза гъадабтІиди. ¹⁰Гъаз гъапиш, шли, Къанундиъ улупнайиб вари тамам апІури, хъа душв'ан саб фукІа-мукІа тамам дарапІди гъибтиш, дицир кас вари Къанун чІюбгъбаъ тахсиркар ву. ¹¹Фицики «къяппавал мапІан» гъапи Аллагъди «миликІан» гъапундаринхъа? Ва гъаддиз, эгер уву къяппавал апІурадарш, хъа йивну йикІураш, Къанун чІюбгъюрава. ¹²Азадвал тувру Къанундиинди суд апІурайи адмийинсдар гафар ва ляхнар апІин. ¹³Фицики Аллагъдин судди жарариз уж'вал дарапІрурин язухъ апІидар. Уж'вал судтІан зиина ву!

Хъугъувал ва ужувлан ляхнар

¹⁴Йиз гъардшар, фу тІяаъм ахъа, эгер шли, хъугъраза, кІураш, хъа ужувлан ляхнар апІдарш? Мициб хъугъували думу уърхидар, гъаци дарин? ¹⁵Эгер чвуччвуз, ясана чуччуз алабхъуз палат, ясана ипІуз уъл адарш, ¹⁶хъа учвкан сари: «Гъарах мясляабтнниинди. Яшамиш йихъ манишнаъ ва тухъди!» – дупну, фукІа-мукІа дугъаз адрубдикан тутрувиш, мушваъ фу шул? ¹⁷Ари гъамци, эгер хъугъувал лайикъ вуйи ляхнариинди улупдарш, хъугъувал дубкІнаийи гъисаб ву.

¹⁸Сари пуз мумкин ву: «Увуз хъугъувал авуз, хъа узуз – ляхнар! Ляхнар дарди яв хъугъувал гъан, улуп узуз! Хъа узу увуз йиз ляхнарий рябкъюрайи йиз хъугъувал улупидизавуз».

¹⁹Уву Аллагъ сар вуйивалихъ хъугърана? Ужуйи апІурава! Гъеле жинарра хъугъра ва гукІунди йихура.

²⁰Эй ичІи инсан! Увуз ляхнариинди дару хъугъувал файдасуз вуйивал аъгъю дубхъну ккундийвуз? ²¹Хъа ихъ абйирин аба Ибрагъим, чан бай Исакъ, гъурбан апІрушв'ина гъахиган, чан ляхнариинди гъякъ гъапІундайинхъа? ²²Рябкъюрайвуз, дугъан хъугъувал ляхнариинди шуйи ва ляхнарин кюмекниинди дугъан хъугъувал гъубкІуб гъабхъну. ²³Ва гъамци, Гирами бикІбарий дибикІнайиб тамам гъабхъну: «Ибрагъим Аллагъдихъ хъугънийи



ва, чан хъугъувализ дилигну, думу гъякъ гъаПнийи» ва гъаддиз, дугъаз Аллагъдин дуст гъапнура вуйи. ²⁴Рябкъюрайчвуз, Аллагъдин улихъ адми, неинки саб хъугъвалиинди, хъа чан ляхнаринди гъякъ аПура. ²⁵Гъаци гъабхъну кач'вал кайи Раавдихъдира. Дугъу, чпин шагъур ахтармиш аПури гъафидар, къабул даПну, жара рякъди гъаиган, думу чан ляхнариз дилигну, гъякъ гъаПундайинхъа?! ²⁶Ари гъамци, рюгъ адру беден фици дубКІну шулуш, хъугъувалра, ляхнар даруган, дубКІна.

Мелз ва гафар

З ¹Йиз гъардшар, вари мялимар хъуз мюхъюгъянай. Ихъ, мялимарин, суд ижмиди аПруб агъячвузки, ²фицики ухъу вари дари гагъ-гагъ лайикъсуз тІулар аПурахъа. Чан мелзниинди чІуруб даркІрур гъуркІу кас ву ва дугъаз чан бедендин эйсивал аПузра къувват а. ³Эгер гъайвнин сппаригъ ухъу фури гъипиш, думу ухъуз мютІюгъ шулу, дидин вари жандин эйвал аПурхъа. ⁴Гъадмукъан ахъю гимйирра магъа гъаци, пис микІари гъирчнайидар, саб бицІи рулиинди хъаПрури чаз ккунишвахъинди хъаПра. ⁵Гъамци ихъ мелзра, учв ихъ бедендин бицІи пайтІан даршра, дидхъан зурба ляхнар аПуз шулу. ЦІюмгъял кабхъиш, гъадму бицІи цІи зурба яркур убгуру! ⁶Мелз – цІа ву. Ихъ жандин имбу паярик гъилигган, дидиъ варитІан гизаф писвал а. Диди вари жан чиркин аПура; дидик жегъеннемдин цІикан цІа кабхъра ва ихъ уьмур убгура. ⁷Адмийи гъубкъу жюрейин гъяиванатар, жакъвар, улчвурхури гъягърудар ва гъюлерин гъяиванатар вердиш даПна ва аПурира а. ⁸Хъа гъич сарихъанра мелз вердиш аПуз шулдар. Му дебккуз даршлу, агъуйи абцІнайи завал ву. ⁹Гъамдиинди ухъу ихъ Адаш Агъайин тярифар аПури шулхъа ва гъамдиинди Аллагъдиз ухшар ади халкъ даПнайи адмийириз агърарра аПури шулхъа. ¹⁰Саб ушвниан удучІуру ужувлан гафарра, агърарра. Йиз гъардшар, дици дубхъну ккундар. ¹¹Саб булагъдиан марцци штарра, къилзи штарра удучІури хъуз мумкин вуйинхъа? ¹²Йиз гъардшар, шулин ари, инжирин гъаригъ хифар гъиршри, ясана тІумтІарин ширариин инжирар илиршури? Гъаци къилзи булагъдиан марцци шид удубчІуб мумкин дар!



Гъякъ вуйи аькъюл ва кучІал

¹³ Ичв арайиъ фужкІа дугъридан фагъумлу ва варибдин гъавриъ айи кас адарин? Эгер дицир аш, дугъу чан фагъумлувал гъякъ уьмриинди улупну ккунду, фагъумлуйириси кІул ис дапІну ккунду. ¹⁴ Хъа эгер ичв юкІвариъ пис бахилвал аш, ва иблисвалиинди жвуваз хайир абгураш, фурслу махъанай ва гъякънакан кучІал макадапІанай. ¹⁵ Мициб фагъум заълан гъюруб дар, думу му дюн'айинуб ву; рюгъниинди вуйиб дар, иблисдихъан гъюрайиб ву. ¹⁶ Наан бахилвал ва жвувтІан даккнивал аш, гъадушваъ къайдасузвал ва гъарсаб пис ляхин а. ¹⁷ Заълан гъюрайи фагъумлувал, сифте нубатнаъ, марцциб ву, гъацира мясляаъ хурайиб ву, аькъюллуб ву, аьлакъайихъна хруб ву, рягъимлувалихъди ва ужувлан ляхнарихъди абцІна, диди адмиийр ккунидаризна даккнидариз жара апІдар ва машназ лигдар. ¹⁸ Ислягъвал бадали мясляатниинди лихрудари гъякъвалин бегъер ккадабцІиди.

Аллагъдиз бахи йихъай

4 ¹ ГъапІрудар ву ичв гъярхъбарна гъюжатар? Ичв жанариъ урхъурайи тямгъарилан гъюрайидар даринхъа? ² Учвуз фу-вуш ккундучвуз, хъа думу шуладарчвуз, гъаддиз чиб-чпигъ гъярхъну йихурачва. Учву гужназ хъюгърачва, хъа фукІара шуладарчвухъан, ва гъаддиз, гъюжатар апІурачва ва гъярхърачва. Учвуз ккуниб шуладарчвуз, гъаз гъапиш Аллагъдикан ккун апІурадарчва. ³ Учву ккун апІурашра, ккун апІурайиб тамам шуладаричв, гъаз гъапиш учву ужудар ниятариз ккун апІурадарчва, хъа – ичв тямгъяр гъуркІбахъди. ⁴ Дюз дарудар, учвуз аьгъдарди айчвуз, гъаму файдасуз дюн'айихъди хъувал – Аллагъдихъди апІурайи дяви вуйиваликан? Шлиз гъаму файда ктру дюн'айихъди дуст духъну ккундуш, думу Аллагъдиз душманди удучІвур. ⁵ Гирами бикІбариъ гъавайиди гъамци дибикІна кІуранчва?

«Ухъуъ учІвнайи Рюгъназ
ухъу анжагъ ЧазтІан духъну ккундар».

⁶ Хъа Дугъу ухъуз мутІан артухъ уж'вал улупну. Магъа гъаддиз, Гирами бикІбариъ дупна:

«Аллагъ фурсачйириз къаршуди удучІвур,
хъа къисматниин рази вуйидар ккун апІуру».



⁷Гъаддиз, Аллагъдиз мютЮогъ йихъай! Иблисдиз къаршу удучІвай — думу учвхъан гъебгди. ⁸Аллагъдихъна багахъ йихъай — Аллагъра учвухъна багахъ хъиди. Хилар жикІай, гунагъкрар, юкІвар марщ апІнай, къю-къюб юкІв айи адмийир! ⁹Дердер апІнай, гъарай ипай, ишай! Ичв аьлхъбар ишбариз илтІибкІри-йичв, шадвал — пашманвализ. ¹⁰Агъайин улихъ учву исди дисай, ва Дугъу учву за апІиди.

¹¹Сар-сариз чІуру гафар мапІанай, гъардшар. Шли чан гъардшиз чІуру гафар апІуруш ва тахсир кипруш, дугъу Къанундиз къаршуди кІура ва Къанун тахсир апІура. Хъа уву гъамци Къанундик тахсир кипраш, уву Къанундиъ улупнайиб тамам апІрур дарва, хъа — судьявал апІурава. ¹²Аммаки, Къанун Туврур ва судьявал АпІрур сартІан адар, уърхюз Шлур, ясана терг АпІрур. Хъа уву гъацир фуж вува, яв багахъ хъайирин суд апІуз?

¹³Гъамус учву узухъ хъебехъай, гъамци кІурудар: «Гъи-закур саб фунуб-вуш шагъриз сад йисазди, ариш-вериш апІури, гизаф пул гъазанмиш апІуз гъягъидихъа». ¹⁴Учвуз, гъеле закур учвкан фу шулушра, аьгъдарчвуз! Ичв уьмур фу вухъа? Учву, сацІиб ачмиш духъну, дургру дифарси вучва. ¹⁵Учву, мидин ерина, гъарган гъамци дупну ккунду: «Эгер Агъайиз ккун дубхъну, ухъу сагъди гъузиш, гъамци-гъамци апІидихъа». ¹⁶Хъа учву, учв'ин эльъначва ва ултІурччвру гафар апІурачва. Гъарсаб гъамциб фурс чІуруб ву. ¹⁷Ва гъаддиз, учвуз дюзвал фу-вуш аьгъядишра, гъаци дарапІрур гунгъин тахсиркар ву.

Жвуаз жвувтІан дакни девлетлуйириз жаза хъибди

5 ¹Хъа гъамус хъебехъай, учву, девлетлуйир! Ишай ва гъарай ипай учв'ин улукъуз ккайи бедбахтвалариин. ²Ичв девлет гъутІну, ичв палат сурари гъипІну. ³Ичв гъизилизна арсраз гандриж гъивну! Гъадму гандрижи учвуз къаршуди шагъидвал апІиди ва ичв беден, цІиси, ипІиди. Учву ичв аьхиримжи йигъариз учвуз девлет уч дапІначва! ⁴Ичв хутІлариъ бегъер уч апІрудариз къимат тутрувди, учвуз гъибтунчва, дурари Аллагъдиз гъарйир апІура, ва хутІлиъ айидарин агъар Саваоф Агъайин ибарихъна дурукъна. (Саваоф — Аллагъдин ччвурарикан саб, аьршарин къушмарин аьхюр кІуру гаф ву). ⁵Учву жилиин девлетниин уьлюрхну яшамиш гъахъунчва, кефер апІури гъахъунчва, урkkру йигъаз ичв



жанар гваназ гъюрхюнчва. ⁶Учву тахсир ктрудар тахсиркрар апІуйчва ва йивну йихуйчва, хъа дурар учвуз гъаршу гъудужвдайи.

Сабур апІинай ва ккарагай

⁷Гъаци вуйиган, сабур апІинай, гъардшар, Агъа къяляхъ гъюру йигъ хъайизкъан! Лигай, нежбер фукъан сабурлуди ккилигури шулуш, дубзнайи жили багъа бегъер хайиз фици думу чвлин ва хъадукран мархъариз ккилигури шулуш. ⁸Учвур сабурлувалиинди ккилигури гъузай, юкІвар мюгъкам апІинай, гъаз гъапиш, Агъа гъюру йигъар сарун багахъ хъа. ⁹Гъардшар, Аллагъди учвуз жаза гъадаабтІуз, чиб-чпилан мулханай. Лигай, Судья гъамустІанра урчІарихъ дийигъна! ¹⁰Гъардшар, сабур апІбаъ ва мюгъкамвалихъ Аллагъдин ччвурнахъан гъапи пайгъамбрарихъан мисал гъадабгъай. ¹¹Учвуз абгъячвуз, абхиризкъан мюгъкамди гъуздариз учу бахтаврар кІурача. Учвуз Аюбдин ижмиваликан гъеобхъунчвуз ва, Агъайи дугъаз чан уьмрий фициб абхир тувнуш, абгъячвуз, гъаз гъапиш Агъа рягъимлур ву ва язухъ Зигрур ву. ¹²Сифтена-сифте, йиз гъардшар, я завариинди, я жилариинди ху мапІанай, я жараси гъич саб жюрейиинди ху мапІанай. Гъит ичв анжагъ «ав» кІурушваъ «ав» ибшри, «ваъ» кІурушваъ «ваъ» ибшри, учвуз жаза дархъбан бадали.

¹³Учвкан фуж балайикк ккахъиш, гъит ккарагри, фуж шадвали ацІнаш, гъит Аллагъдиз мяълийир апІри. ¹⁴Учвкан фуж ищураш, хъугърударин жямьяатдин абхюриз дих апІри ва, Агъайин ччвурнахъ ччим кадатну, гъит, гъадгъан зиин ккарагри. ¹⁵ГъубкІну хъугъвал айи ккарагували ищурайир сагъ апІиди ва Агъайи думу ликриин апІиди. Хъа эгер дугъу гунагъ дапІнаш, хил алдабгъиди. ¹⁶Гъаддиз чиб-чпин улихъ жвувкан ктахъу гунгъар кІул'ин дисай ва, Агъайи учву сагъ апІбан бадали, чиб-чпихъанди ккарагай. Гъякъ уьмур хъапІрайирин ккарагбаъ гизаф къувват а! ¹⁷Ил'яс ухъусир адми вуйи. Думу лап ижмишнаан мархъ дурубгъбан бадали ккарагнийи, ва шубуд йисанна гъацІаъ гъубгъундайи. ¹⁸Думу хъана ккарагнийи, ва аършариан мархъ гъубгънийи, жили бегъер гъабхнийи. ¹⁹Йиз гъардшар, эгер учвкан фуж, гъякъ рякълан улдугну, шли-вуш хъана алаънуш, ²⁰абгъю йибхъай, гунагъкар кучІлин рякъхъан хътаури думу абжалихъан уърхюра ва гизаф гунгъар апІуваликкан азад апІура.



ВАРИ ХЪУГЪРУДАРИЗ ПЕТРИН САБПИ КАГЪАЗ

Гирами Рюгъну Петрин хилариинди бикІуз гъиту гъаму саб-ни кагъаз, БицІи Азияийъ Исайихъ сабпидарди хъугъдар, чпин хъугъувалиан кялхъюваларилан, рихшанд апІуваларилан ва сабра дарди ктукъури балайикк ккитуваларилан гъагъи гъялнаъ ахъдариз кІури дибикІнайиб ву. Дурар саб суалну архаинди гъитрадайи: чпи айи йишваъ арайиз дуфнайи гъяларихъди аьлакъайиъ шулуш, даршсан гъюкумдрариз къаршу гъедергуруш. Петри дурариз, чпин хъугъувалилантина аъзабарийъ ахъдичва, кІура, гъаз гъапиш Исайихъ хъугънайидар имбударигъян жа-жаради аьгъю шулу, дурарин уьмур цІийивализ дигиш дубхъна. Кагъзиъ, гъамцдар дюшюшарийъ ахъу Исайихъ хъугърудари гъапІуну ккундуш улупури, гъаму кІулин суаларилан гъайри, мянфя-аьтлу насигъятарра а. Вари хъугърудари фикир тувру варитІан аьхю умуд, Гирами Рюгънан насигъятарин мюгъкам бина ву. Исайин вакили кагъаз урхрудариз гъамци кІура: «Хъа гъамци, Месигъдин аъзабарийъ иштирак учвурра шулайивалиин шад йи-хъай, Дугъан ад ачмиш гъабхъи вахтнара шадвали ацІдичва ва гъарай ипдичва» (4:13).

Чисви умуд

1¹⁻² Иса Месигъдин вакил Петрихъан гъурабйирди жара жилариин Понтдийъ, Галатдийъ, Каппадокияийъ, Азияийъ ва Вифанияийъ дарагънайи, Аллагъди Чан рябкъювалиинди кадагънайи



хьугънайидариз, учву, Рюгъну гирами дапІнайидар, Иса Месигъ-дихъ хъпехъбан ва Дугъан ифдиинди марщ хъпан бадали, учвуз гьуркІну вуйи уж'вал ва мясляаџт ибшричвуз!

³Ихъ Агъа Иса Месигъдин Адаш ужувлиинди ишричав. Дугъу, Иса Месигъ чІиви апІбиинди Чан зурба вуйи уж'вал улупну, ухъу заълан бабкан гъахну ва цІиийи уъмрихъ хъаъну. ⁴Гъамдиинди ухъук, я аъжалихъбан, я камиваларихъбан, я вахтнахъбан чІур апІуз даршлу, чІиви миж кивунхъук. Ихъ миж кайи «девет» ухъуз аършариџ уьбхюра. ⁵Учвуз, ичв хьугъувализ дилигну, Аллагъдин къудратнакк ккайидар, гъиямат йигъахъна аъхиримжи вахтари ачмиш шлу уърхювал рубкъидичвуз. ⁶Гъаци вуйиган, гъеле сацІиб вахтари гъаржюре читинвалариџ учІвршнар кчІикъуб алабхъурушра, гъамдиин шад йихъай. ⁷Агъю йибхъайки, гъизилра цІиинди таза алапІурайиб. ЦІихъан гъеле думу зат имдарди деебцІ-ну гъадапІузра шулу, хъа ичв хьугъувал гъизилтІан лап артухъ багъа ву, ва думу, гъякъди вуйиб вуш, ясана – дарш, Иса Месигъ къяляхъ гъафи вахтна гъиямат йигъан жвуван тяриф, ад ва заанвал жвувахъна рубкъбан бадали, ахтармиш дапІну ккундарин?! ⁸Думу (Иса) ккундучвуз, гъеле учвуз гъяркъюндаршра, учву Дугъахъ хьугърачва, гъеле гъаму ражари Думу ичв уларикк ккадаршра. Учву улупуз даршлу аъжайиб шадвали ацІну урхъурачва, ⁹гъаз гъапиш ичв хьугъувалин метлеб кІулиз удубчІурайичв – ичв уърхювал.

¹⁰Гъаму уърхюваликан чпин вахтари гъеле пайгъамбрари чпихъан удукърубкъан ужуйи ахтармиш'валар гъахури гъахънийи, ва улихъмиди Аллагъдин гъянивалиан учвуз тувнайи багъишдикан гъапнийи. ¹¹Дурари, Месигъдин Рюгъну фуну вахтнакан кІураш, фицдар гъялариџ Месигъдин аъзабар шулуш, ва гъадму аъзабарин къяляхъ шлу Дугъан аднакан агъю апІуз ккунди, ахтармиш'валар гъухнийи. ¹²Пайгъамбрариз чпи чпин – ваъ, хъа – ичв гъайгъушин бадали гъилихуваликан ачмиш гъабхънийи. Дурари аършариан гъаънайи Гирами Рюгъну дебкку Ужувлан хабарнакан хабар дебккнийи – гъаму ражари рабгъурайи Ужувлан хабар. Гъаму сир агъю апІуз ккунди, гъеле аършарин малайикарра кмиди тямгъну йихура. ¹³Гъит, гъаддиз ичв фагъум фагъмихъ хъади ибшри, ва ляхнар апІуз гъаммишан гъязурди гъузай. Вари ичв умуд Аллагъдин гъянивалиин илипай, хъа гъиямат йигъан Иса Месигъ гъафиган, учвуз ичв умуд кайиб вари багъиш апІиди.



Гирами уьмрихъна дих

¹⁴ Хъпехъру бицИдарси, учву Аллагъдихъна гъяйиз айи ичв тя-
 мягъяр фицдар вуйиш, гъадрарихъди ичв уьмур хъапІуз мигъита-
 най. ¹⁵ Хъа гъатци, учвуз дих ДапІнайир фици Гирамир вуш,
 учвур гъаци гирамидар йихъай ва ичв хасиятра гирами вуйиб
 ибшри. ¹⁶ Гъаддиз БикІбариф дупна:

«Гириамидар йихъай, гъаз гъапиш Узу Гириамир вуза».

¹⁷ Эгер учву сабдизра дилигди, вари адмийирин суд АпІруриз
 Адаш кІураш, му дюн'яйиш имиди Дугъхан гучІ'вал кади яша-
 миш йихъай. ¹⁸ Аьгъю йибхъайки, ичв абйирихъан дурубкънайи
 гъаму файдасуз уьмриккан учву, гъизилна арсси чІур дубхъну
 гъябгърубдихъ кымат тувну гъадагъну азадвалиш тІаънадар,
¹⁹ хъа гъич саб жюрейин зиян, я скаш ктру ччилан ифдихъси, ва-
 ритІан багъа вуйи Месигъдин ифдихъ гъадагъну, азадвалиш тІаъ-
 найидар вучва. ²⁰ Иса, дюн'я арайиз хайиз, учву бадали Кадагъ-
 найир вуйи, ва гъаму аьхиримжи йигъари Думу жилиина гъафну.
²¹ Учву Думу гъачИдаригъян чІиви гъапІу ва Дугъаз ад туву Ал-
 лагъдихъ, Гъадгъулангина хъугъначва. Гъаци вуйиган, ичв хъугъ-
 вал ва миж Аллагъдиф авучв.

²² Учвуз ичв хъугънайи гъардшар, жвув гъякъвалихъ хъебехъну
 марцц гъахъиган, къю-къюб маш гъидривру масанвалиинди, мар-
 цци юкІвариинди ва жандин вари къувватниинди ккун гъахъун-
 чвуз! ²³ Учвуз цІийи уьмур тувру тум алаур йибкІру тум даричв,
 аьхир, хъа – дирибкІру тум. Думу тум чІиви ва гъаммишандиз
 вуйи Аллагъдин Гаф ву. ²⁴ Гъаддиз Гирами китабариф дупна:

«Инсаният укІси ву,
 дурарин усппагъивал – хутІлин кюкюси.
 УкІ ебщурӯ – кюкюра алдабхъуру.

²⁵ Агъайин гаф
 аьсрариан-аьсрариз гъубзра».

Агъайин гъадму Гаф, учвуз гъурубкъу Ужувлан хабар ву!

ЧІиви гъван ва гирами халкъ

2 ¹ Гъаци вуйиган, гъарсаб чІуруб, гъарсаб кучІал, къю-къюб
 маш гъивнайивал, маш ккадарди хъувал, гъар жюрейин футни-
 иир гатІахъай. ² Тазади бабкан духъну имбу бицИдарси, рюгънан



тІяаьмлу никкдихъ, гъадин кюмекниинди аьхю хьуз ва уьрхювал гъазанмиш апІуз, тямгъ хъивай. ³ИкибаштІан, Агъа фици ужур вуш, учвуз аьгю гъабхунчвуз. ⁴Гъадгъахъна гъачай – чИви Гъвандихъна, адмийири тина гъадапІубдихъна, хъа Аллагъди ктабгубдихъна, Дугъан уларихъ багъа вуйибдихъна. ⁵Учвур, чИви гъванарикан хал диврайиси, ичв учвкан рюгъвалин хал тикмиш апІинай. Гъадмуган, гирами вуйи гьуллугъчйир хъпан къяляхъ, Месигъдиланмина Аллагъдиз къабул вуйи, Рюгъниинди вуйи гьурбнар апІидичва. ⁶Гъаз гъапиш, Гирами китабарихъ гъаци кІура:

«Магъа, Узу Сион дагъдиин
мурчван гъван дивдиза – кадабгънайиб, багъа вуйиб.
Дугъахъ хьугьру гъич саркъан биябур хьидар».

⁷Гъаци вуйиган, учвуз, хьугьрудариз, Думу зурба хазна ву, хъа хьтругьрудариз –

«Устайи тина гъапІу гъван
мурчвануб гъабхъну»,

⁸ва

«Му Гъван хъарсру гъван ву.
Му Гъвандихъ хъарсу адмийир
алдакуру».

Магъа, дураар хъарсру, гъаз гъапиш Ужувлан хабарнахъ хьугърадар. Дураарихъди гъаци шулайиб ву.

⁹Хъа учву, кадабгънайи жинс, Паччагъдин гьуллугъчйир, гирами халкъ, Аллагъдин хусусият, мучІушнаан Чан аьжайиб аквнаъ хьуз учвуз Шли дих дапІнаш, Гъадгъан зурба ляхнарикан хабар дебккбан бадали, гъядягънайидар вучва.

¹⁰ «Саб вахтна,
халкъ ву дупну – халкъ дарудар,
хъа гъамус – Аллагъдин халкъ.
Улихъди – уж'вал дархъидар,
хъа гъамус
думу учвуз гъабхунчвуз».

¹¹Йиз багъа вуйидар, гъаму дюн'яйиин улукъуз дүфну, къяляхъ гъягъюри рякъ'ин алидарси, кІвахъди дяви гъабхурайи жандин тямгъярихъан ярхлади гъузуб учвкан ккун апІураза. ¹²Гъит, ичв хасият Аллагъдихъ хьтругьрударин арайихъ марцциб ибшири. Ва



гъадмуган, гъаму ражари учвуз, пис касар ву, кІури люкънар апІурайидари, учву апІурайи ужувлан ляхнар рякъюри, Аллагъ гъафи гъиямат йигъан, Дугъан ад апІиди.

Гьюкумдариз мютІюгъ йихъай

¹³Агъа бадали мютІюгъ йихъай адмийири дерккнайи вари гьюкумариз, ¹⁴гьюкум гъабхурайидариз, гъаз гъапиш дурари тІафларизна тІарашчйириз жазйир гъадатІуру ва ужувлар апІрудариз пешкешар тувру. ¹⁵Даршуз Аллагъдин ният гъациб ву: ужувлар апІрудари, абдларин чІуруди улхру ушварихъ, ужудар ляхнар апІбариинди гъитІибшвну ккунду. ¹⁶Хъа учву, азад адмийир ву-йивализ дилигну, ахмакъ ляхнар ккеркуз ичв азадвал ишлетмиш мапІанай – учву Аллагъдин лукІар вучва, аьхир. ¹⁷Варидариз гьюрмат апІинай, гъардшар ккун апІинай, Аллагъдихъан гучІ апІинай, паччагъ гъисабназ гъадагъай. ¹⁸ЛукІар, ичв агъйириз хай гьюру жюрейиинди гучІ’вал кади, неинки гъянириз ва гьюдлириз, хъа учІвру хасият хъайириз вушра, мютІюгъ йихъай. ¹⁹Тяриф хьибди, чан аьзабар аьгъ апІрурин, гъаз гъапиш дицир Аллагъдин ниятнан гъавриъ айир ву; думу лайикъ дарди бедбахтваларикк ккахъна. ²⁰Хъа эгер, тахсир дапІну, учву урччвураш, ичв фициб ад шул? Хъа учву уж’вал апІури, аьзабар сабурлуди аьгъ апІуруш, Аллагъдин улихъ ичв аваза за хьибди. ²¹Учвуз, учву гъамци хъуз, дих дапІначвуз, аьхир, гъаз гъапиш Месигъ учвхъанди аьзабарикк ккахъну ва Дугъу дурар аьгъ гъапІну. Дугъу учвуз, Чан шилнагъди гъюз, мисал гъибтну.

²²Дугъу «гунагъ гъапІундар ва Дугъан ушвниин кучІал илибшундар».

²³Учв биябур апІруган, Дугъу Чавра адмийир биябур апІуз хьюгъюндар. Учв аьзабарикк ккахънайиган, Дугъу гучІар ккаундар, хъа Дугъу Учв гъякъ вуйи Суд’яйин хилиз тувнийи. ²⁴Дугъу Чав, ухъу гунгъариз дийихнайидарси хъуз ва гъякъвал бадали яшамиш хъуз, Чан хусуси бедендигъди ихъ гунгъар хачриина гъухну. Учву Дугъан зийнариинди сагъ гъахъунчва. ²⁵Учву сабфила-вуш, марччарси, улдугнайчва, хъа гъамус учву ичв Марччлихънихъна – гъайгъу Зигрурихъна къяляхъ хътакунчва.



Жиларин ва хпарин гъякънаан

3¹ Учвур, хпар, ичв жилариз гъаци мютЮгъ йихъай. Дурарикан шли Аллагъдин Гаф къабул апІурадарш, чпин хпарилантина, ² ичв марци ва Аллагъдихъан гучІру уьмур уларикк ккади рябкъюрайибдиинди, саб гаф адарди, дурарра хъугъвалихъна гъиди. ³ Гъит ичв успагъивал, гъар жюре аъжайиб кІюлгънар апІбинди, гъизиларихъди балгбиинди, ясана учвудар палтариинди чІатлануб дарибши, ⁴ хъа — айтІануб: чІур даршлу успагъивал улупру хъпехъвалиинди ва гъожатариз ададаІру рюгъниинди кІваан вуйиб ибши — гъамциб ву Аллагъдин улихъ багъавал. ⁵ Фила-вуш садар вахтари, Аллагъдиин хъугъвал али дишагълиийири, чпи гъамцдариинди балгуйи, аъхир! Дурар чпин жиларихъ хъпехъуйи. ⁶ Мисалназ, Сара, варибдиъ Ибрагъимдихъ хъпехъуйи ва дугъаз чан агъа кІуйи. Учвур Сарайин шубар вучва — эгер учву ужувлар апІуруш ва гучІури хъуваликк кІул ккиврүш.

⁷ Ари гъамци, сатІлан вуйи уьмриъ жиларра чпин хпарихъна лайикъ вуйибси духъну ккунду. Дурарин гъюрмат дюбхну ккунду, гъаз гъапиш, гъеле дурар цІибди зяифдар вушра, жиларихъди сабси ужувлан багъишдин ирсчйир ву. Гъаддиз, учву ккарагруган, гъич сарихъанра машат апІуз хъибдарчвүз.

Гъякъ ляхин апІузди алабхъру аъзабнакан

⁸ Аъхирки, гъит ичв сабсдар фикрар ва гъиссар ишри, ичв гъардшарихъна вуйи саб масанвал ибши, язухъ зигуб ва фурсктрувал ибши. ⁹ Писвализ — писвалиинди, биябурвализ — биябурвалиинди жаваб мутуванай, хъа жараси, уж’вал апІбиинди жаваб тувай, гъаз гъапиш, учвүз гъаддиз дих дапІна ва учвүзра, ирс вуди, уж’вал дебккуз гаф тувна.

¹⁰ «Шлиз бахтатарвалиинди яшамиш духъну ва ужудар йигъар дяркъну ккундуш, гъит, мелз чІурубдихъан уьбхри, хъа ушв — кІучІлихъан.

¹¹ Гъит, писвалихъан ярхла ишри, гъит, уж’вал апІри; гъит, мясляаьт абгри, гъит, ислягъвал арайиз хури,



¹² фицики Агъайин улар гьякълудариин ал
 ва ибар
 дурарин ккарагбарихъ хъивна.
 Хъа писвалар апІурайидарихъинди лигруган,
 Агъайин машнак хъял кубчІвру».

¹³Хъа шлихъан учвуз зарал тувуз шидихъа, эгер уж’вал апІузтІан ичв тямягъ хътарш? ¹⁴Гъеле учву, ичв гьякъвализ дилигну, балйирикк ккахънашра, бахтаварар вучва! Дурариз гучІурайибдихъан гучІ мапІанай ва гучІ’валиъ мугъузанай! ¹⁵Хъа Агъа Месигъдин гьюрмат ичв юкІвариъ гирамиди уьбхъйй. Учвуъ яшамиш шулайи умуд фтиин биналамиш дубхъна, кІури, гьерхруриз, ккунириз жаваб тувуз шлубси гъязурди гъузай; ¹⁶анжагъ аькъюллудина гьюрматлудитІан жаваб мутуванай. Учву яшамиш шулайи ичв гъяни уьмур къабул дарди, люкънар апІру адмийириз, Месигъдихъ хъугъиган, чпин гъапІу гафарихъан нач шлуси, ичв намус марцциди уьбхъйй. ¹⁷Чуруб дапІну, аьзабнакк ккуркъайиз, эгер Аллагъдин ният вуш, ужуб дапІну аьзабнакк ккахъуб хъа ужуйи даринхъа! ¹⁸Гъаци Месигъра, ухъу гъапІу гунгъарихъанди, сабан ва гъаргандиз, Гьякълур гьякъсузарихъанди, учву Аллагъдихъна хпан бадали, ккахъундаринхъа! Дугъан беден аьжализ тувну гъабкІну, хъа Рюгъ уьмрихъна къяляхъ хътакну. ¹⁹⁻²⁰Иса гъадму Рюгънаъди, мучІушнаъ айи рюгъяриз Ужувлан хабарнакан ктибтури, гъушну. Думу рюгъяр, дюн’я, шид илипну, ккапІуз ккунди, Нюгъди гими апІайиз Аллагъ сабурлуди ккилигурайи вахтна, Аллагъдихъ хъпебехъу адмийирин рюгъяр ву. Нюгъдихъди штуин али гимдиъди сакъюдартІан гьюрхюндайи – анжагъ миржир кас. ²¹Думу шид, цІийи хъуз, штуан хъувалин лишан ву. Думу лишан гъира кмиди учву уьбхюрайиб ву. Штуан хъувал – му ичв жандилан чиркшин алдапІувал дар, хъа ичв марцци кІвахъан Аллагъдиз тувнайи гаф ву, Иса Месигъ чІиви хъуб’инди учву уьрхюрайи. ²²Завариина за духъну, Думу гъамус Аллагъдин арчул хилихъинди хъа. Дугъаз вари малайикар, гьюкмар ва кьудратар мютІюгъ гъахъну.

Уьмриъ дигиш’валар

4 ¹Гъаци вуйиган, беден аьзабарикк ккабхъбиинди Месигъди фици аьзиятар гъизигнуш, учвурга гъацдар фикрар гъисабназ гъадагъай. (Гъаз гъапиш, беден аьзабарикк ккабхърури гунгъар



апІуб гьибтру). ²Гьацдар фикрар гьисабназ гьадагьнайиган, гьюз имбу уьмур — инсандиз ккуниси ваъ, хьа Аллагьдин ниятнаккди хьапІуз шулу. ³Дарди хьуз, Аллагь кІул'ин алдрударси, мяна адру уьмур тямгьяриьна пиянвалариь, кьяппавалариьна намусузвалариь ипну, гьар жюре аллагьаризна идолариз икрам апІури, учву бегьем вахт гьавайиди гьапІунчва. ⁴Хьа гьамус дурариз учву, чпихьди чпи айи аьгьвалиь имдруган, аьжайибди гьугьубжвур ва ушвнихьна гьафиб вари кІурачвуз. ⁵Аммаки дурар багарихьди чИвидаринна гьийихдарин суд апІуз Гьюрурин улихь чпи гьапибдинна гьапІубдин жаваб тувуз мажбур хьиди. ⁶Магьа гьаддиз, гьеле чпи адмийирди имиди бедендиинди жаза дурариз гьадабтІундаршра — хьа думу жазайиккан дурарихьан ккудучІузу хьибдар — хьа чпин рюгьнииндикьан Аллагьдин уьмрихьна гьюбан бадали, Ужувлан хабар гьийихдаризра дебккнийи.

⁷Варибдин аьхир багахь шула. Гьаддиз ачухь фикир айидар йихьай, фагьум апІинай, хьа гьадмуган ккарагуз хьибдичвухьан. ⁸Сифтена-сифте вари кІваантІан чиб-чпи ккун апІинай, гьаз гьапиш масанвали гизаф гунгьар ккеркру. ⁹Мурмрар дарапІди, хьлар къабул апІури йихьай. ¹⁰Учвкан гьарсариз жарариз дарубсиб хьуркъвал дурубкъначвуз, гьаци вуйиган Аллагьди учвуз багьиш дапІнайи гьаму гьарсаб жюре хьуркъувалар, чиб-чпин гьайгьушнаъ шлуси, мянфяаьтлуди ишлетмиш апІинай. ¹¹Эгер шлиз гафар апІувалин хьуркъувалар аш, гьит, дугьу Аллагьдин хабарнакан гаф рабгьри; шлиз гьуллугь апІбаъ хьуркъувалар аш, гьит, Аллагьди туврайи къуватнаъ учв мягькам ишри. Гьит, варидари Иса Месигьдилантина Аллагьдин ад бадали жафа зигри! Гьадгьаз ибшири аьсрариан-аьсрариз ад ва къудрат, амин!

Хьугьрударин сабуруваликан

¹²Йиз багьаллуйир, учвухьди фу-вуш саб аьжайиб шула, кІури, учв'ин алахьурайи гьагьи аьзабариин-аьзиятариин мягьтал махьанай. ¹³Хьа гьатцидарихьинди, учву Месигьдин аьзабарий иштирак шулачва ва, гьаддиз, шад йихьай, хьа гьиямат йигьан, Иса Чан аднаьди гьафиган, шадвали ацІдичва ва гьарай ипдичва. ¹⁴Эгер учву Месигьдин ччвурналантина биябур апІураш, учву бахтаврар вучва, му гьадму кІуру гаф вуки, Аллагьдин Рюгь Чан вари аднаьди учвуь архаин духьна. ¹⁵Эгер учвкан сар фуж



аьзабнаъ аш, гьит, думу аьзаб йивну йикІбалан, ясана гьитИибкІ-балан, ясана законсузваларилан, ясана футна апІувалиланти-на вуйиб дарибши. ¹⁶Учву Месигьдихъ хьугънайивалилантина аьзиятариъ ахьнаш, гьит, дицири нач дарапІри, хъа, гьит: «му Исайихъ хьугърур ву», – кІуруган, Аллагьди учвуз гъациб уж’вал дебккнайивализ дилигну, гъацири Дугъан ад апІри!

¹⁷Гъаз гъапиш Суд апІру йигъ багахъ хъа. Хъа думу Аллагьдин хуландарилан ккебгьди. Хъа думу ухьлан ккебгърайиган, Аллагьдин Хабар къабул дарапІрайидарин аьхир фициб шуйкІан?!

¹⁸ «Эгер гъякъ вуйирихъан
саб нуфтдитІан жвув уърхюз шулдарш,
хъа фу шул
кацІнайидарикан ва гунагъкрарикан?»

¹⁹Гъаддиз Аллагьдин ниятнинди аьзабнакк ккайидар, гьит, гьуркІну чпи вариб халкъ ГъапІурин ихтиярнаъ учІври – Думу гъарган аьгътлур ву – ва чпин фикрар ужудар ляхнариина жалб апІри.

Аллагьдин лиж

5 ¹Гъаци вуйиган, гъамус узу ичв аьхюдарихъна илтІикІураза. Даршуз узура йиз марччарин – хьугърударин аьхюр вуза. Мидлан гъайри, Месигьдикан кчІикъу аьзабарин шагьид вуза ва, магъа, гъамус – хъа дюн’яйиз гъиямат йигъ хъади гъюрайи Дугъан ад рубкърударикан сар духъназа. ²Ичв ихтиярназ тувнайи Аллагьдин лиж убхъйй, дидин гъайгъушнаъ учву буржлу вуйивалиан мишанай, хъа Аллагь ихъ гъайгъушнаъ айиганси, учвур а ичв аьшкъниинди гъайгъушнаъ йихъай; учвуз му дюн’яйикан хайир ктабгъуз ккунди ваъ, хъа ичв гъякъ тямгъ хъайивалиинди гъайгъушнаъ йихъай; ³гъякимари Аллагьди чпин хилиъ ивнайи адмийирин зиин агъавал апІурайиганси ваъ, хъа вари лижаз мисал вуди гъуллугънаъ шлуганси гъайгъушнаъ йихъай; ⁴ва, Аьхюну Марччлихъан гъафиган, гъич зат дучрубхру адлувалин кунцІ рубкъидичвуз.

⁵Учвур а, жигьилар, аьхюдарихъ хъпехъури апІинай; чиб-чпин гъайгъушнаъ духъну, разивалиъ кІул ипай, гъаз гъапиш,

«Аллагь фурсачйириз къаршу удучІвур а,
хъа разивал улупрудариз



Думу рягъм апІрур ву».

⁶Гъаддиз, Аллагъдин къудратлу хилин улихъ разивалиинди ик-рам апІинай, Дугъу учвур Чан вахтна заъди. ⁷Ичв вари гъай-гъушнар Гъадгъуин иличай – Думу ичв гъайгъушнаъ а!

⁸Ичв фагъмихъ гъузай, мааханай! Учвуз къаршу вуйир, иб-лис, гашу удубтІнаи асланси, учвкан хътЮюкюз ужур агури либцур.

⁹Учву ичв мюгъкам хъугъвалиинди, дюн'яйиъ вари ичв гъард-шари учвуси гъамцдар аъзабар агъ апІурайиб агъяди, дидиз къаршу удучІвну ккунду. ¹⁰Аммаки учвуз агъ апІуз сацІибтІан имдар! Иса Месигъдиъ сатІиди духъну дих дапІну, гъарсаб ужув-лан булагъ айи Аллагъди Чан гъаммишандин Ад учвухъди пай апІиди, учву дюз алаиди, ижми апІиди, къувватлу апІиди, йишв'ин мюгъкам апІиди. ¹¹Дугъан къувват аьсрариан-аьсрариз ибшри, амин!

Аьхиримжи насигъят

¹²Узу гъаму бицІи кагъаз Силван гъардшин кюмекниинди гъибикІунза. Узуз дугъан хъугъувал ужуйи агъязуз. Узу му ка-гъаз учвуз, мушваъ улупнайиб Аллагъдин ужувлан гъакъ багъиш ву, кІури, учву рази ктаъбан бадали, гъибикІунзачвуз. Ижмиш-наан гъамдихъан хъичІихай.

¹³Учвуси Аллагъди кадагънайи Вавилондиан вуйи чуччура учвуз саламар хътаура, ва гъацира – йиз бай Маркдира. Чиб-чпиз чве-валин масанвалин мак апІбиинди салам туври апІинай. Вари Месигъдиндариз, учвуз, мясляаьт ибшри!



ВАРИ ХЪУГЪРУДАРИЗ ПЕТРИН КЪЮБПИ КАГЪАЗ

Къюбпи кагъазра Гирами Рюгъну Петриинди БицИи Азияийъ Исайихъ хъугърудариз дибикІнайиб ву. Душваъ кучІлин вакилар ачмиш духънайи, ва дурарин фурслу улхбар-рахбари хъугърудар гьаму дюняийн тямягъярихъна зигурайи, дурар буш апІурайи. Дурари Исайихъ хъугърудариз тувнайи азадвал чпин чІуру ниятариз ишлетмиш апІурайи. Дурари гъаци Исайин ччвур биябур апІурайи ва Аллагъдикан кучІлях ктаурайи. Чахъ хъугърудар Чахъди гъахуз Иса къюбпи ражарира гъиди кІури, Аллагъди тувнайи гаф дурари ибак апІурадайи. Гирами Рюгъназ БицИи Азияийъ Аллагъдихъ хъугърайидар кучІлин вакиларихъан уърхюз ва дурарин каламариз аъхир дивуз ккунди айи. Дугъу хъугърудариз шаклу дархъуз дих апІура, гъаз гъапиш кІвахънивалари хъугъвал ебиІуз гъитру. Гьамусдихъантина, Аллагъдиз ккуни уьмур хъапІри, дурари чпин умуд Месигъдик кади гъибтри.

Аллагъди ухъуз лазим вуйиб вари тувна

1¹ ЛукІвал апІурайи Иса Месигъдин вакил Петрихъан – Аллагъди гъякъ апІбиинди ва Уърхрурин – Иса Месигъдин къюмекниинди ухъуз гъабхъибсиб багъа хъугъувал гъабхъидариз – саламар.

² Учвуз Аллагъ ва ихъ Агъа Иса агъюу апІувалилантина гизаф ужувлар ва мясляаьтар ишричвуз!



³ Исайин Аллагъвалин къуватну ихъ уъмриз гъарсаб лазим ву-йиб ва лап кІваантІан Аллагъдин гъюрмат уьбхрувал тувнахъуз. Му Чан хусуси адниинди ва Чав ужувлан ляхнар апІбиинди Учвухъуз аьгью хъувалилантина гъурубкъунхъуз. ⁴ Гъаму Касдиланмина ухъуз, гаф тувнайиси, варитІан багъа ва варитІан зурба ужувлар дурукънахъуз. Дурар ухъуз, гъаму дюн'яйин тямгъариланмина гъюру аьжалнахъан гъадрарин кюемекниинди учву ярхла духъну, Аллагъдин хасиятнак ктикъбан бадали, багъиш дапІнайидар вухъуз.

⁵⁻⁷ Гъаму себеб вуди, ичв хъугъувал – ужудар ляхнариинди, ужудар ляхнар – аьгьювалариинди, аьгьювалар – аьгь апІбиинди, аьгь апІуб – ижмишниинди, ижмишин – ужуб гъюрматниинди, ужуб гъюрмат – чневалин дуствалиинди, дуствал – масанвалиинди мюгъкам апІбан бадали, ичв вари къувват жалб апІнай. ⁸ Эгер учвуь гъамцдар хасиятар аш ва учву дурар зарб апІуруш, ихъ Агъа Иса Месигъдикан вуйи ичв аьгьювалар дурари мянфяаьтсузди ва бегъерсузди гъитдар. ⁹ Хъа гъацдар хасиятар кадрур улихъишв дярйабкърайир ва кур ву, чан мугагъназ кайи гунгъарихъан марщ духънайивал кІваьлан гъапІнайир ву. ¹⁰ Магъа гъамдиз, гъардшар, хъана аьхю къувватниинди учвуз дих дапІнайивал ва учву кадагънайивал тасдикъ апІнай. Гъамци апІури гъашиш, гъич саркъан алдакидарчва! ¹¹ Гъадмуган учвуз ихъ Агъа ва Уьрхрур Иса Месигъдин гъаммишандиз вуйи Паччагълугъдиь учІвуз ихтияр жумартлуди багъиш дапІну хъибди, аьхир. ¹² Магъа гъаддиз йиз ният вуйиз учвуз гъамдикан гъаммишан кІваин алапІуз, гъеле учвуз гъаму варибдикан аьгъяшра ва учвуз дурубкънайи гъаму гъякъвалиин учву мюгъкам духънашра.

Месигъдин аднан шагъидар

¹³ Сабан узу йиз гъаму бедендин халиь яшамиш шули имбукъан гагъди, ичв фагъмиз мидкан кІваин алапІури, думу гъарган уягъ апІуз узу йиз буржи вуди гъисаб апІураза. ¹⁴ Узуз аьгъязуз, аьхир, гъаму йиз хал узхъан хътибтру вахт багахъ шула – му узуз ихъ Агъа Иса Месигъди ачмиш гъапІунуз. ¹⁵ Узу гъушхъантинара ккуни вахтна учвхъан, гъамдикан кІваин алапІуз шлуганси, узу йиз хил'ан удубкъруб вари апІидиза.



¹⁶Учу учвуз, ихъ Агъа Иса Месиғ къудрат хъади къяляхъ гъиди, гъапиган, учу шлин-вуш аьмалдар махъвар текрар гъапундайча. Ваъ, Дугъан зурбавал учуз ич улариинди гъябкъюнчуз! ¹⁷Дугъахъна «Му Йиз масан Бай вуйиз, Гъадгъаъ Йиз шадвал айиз» кІуру зурбавалин Аднан дих гъабхъиган, Дугъу Аллағ Адаш-дихъан гъюрмат ва ад къабул гъапІну. ¹⁸Ва гъаму дих завариан гъафнийи – учуз, Дугъахъди гирами дагъдиин алиган, ич ибаринди гъебхъунчуз. ¹⁹Миди ухъуз пайгъамбри гъапи гафар дюз вуйивал хъана артухъди улупура. Учву дурарин гафарихъна, Йигъ аку дубхъну ичв юкІвариъ гъачІиндин Хяд гъудудубчІвкъан гагъди мучІушнакк убгурайи чирагъдихънаси янашмиш шулаш, ужуб апІурачва. ²⁰Хъа сифтена-сифте кІваин гъибтну ккундуки, Гирами бикІбарин гъич сабкъан гъюз имбубдикан гаф адмийи ачмиш апІуз хъюгъну ккундар, ²¹фицики адмийин ниятнинди гъич саб вахтнара пайгъамбрарихъан вуйи гъюз имбубдикан гафар гъахъидар дар. Ваъ, адмийири Аллағдихъан гъюруб кІуйи ва дурар гъаддихъна Гирами Рюгъну хуйи.

КучІлин мялимар

2 ¹Мидлан савайи, халкъдин арайиъ кучІлин пайгъамбрар ачмиш гъахъиганси, ичв арайиъра кучІлин мялимар ачмиш хъидивучв. Дурарихъан аьжалихъна гъахру чпин кучІлин каламар арайиз адагъуз хъиди. Дурари чпи азадвал бадали кадагънайи Гъюкумдар (Агъа) тина апІиди. Дурар, Агъа къабул дарапІбинди, багарихъди чпи тІанкъ апІувалихъна гъиди. ²Гизафдари дурари апІрусдар ягъсуз ва намуссуз тІулар апІуз дубгъиди ва гъацдариинди гъякъ рякъ биябур апІуз йишв тувди. ³Дурар ацІру касар дар. Дурар чпин иблис ва аьмалдар каламариинди учвлантина гизаф девлетлу хъиди. Аммаки, дурариз ухдитІан жаза гъадабтІну гъязурди а, диди къан апІидар, ва дурарин аьжал даабхнадар!

⁴Аллагъди гъеле малайикарккъан гъяйиф гъапІундар; дурари гунагъ гъапІиган, жегъеннемдиъ дурар уржнийи ва гъаммишандин мучІушнан зунжрарихъди суддин Йигъ гъяйиз дитІнийи. ⁵Дугъу лап кюгъне дюн'яра гъяйиф гъапІундар; гъякъ'валикан хабар дебккри гъахъи Нюгъдилан ва дугъахъди хъайи ургур касдилан гъайри, гъюрмат адрударин дюн'я штухъди ккапІнийи. ⁶Содом



ва Гомора шагърарра, гъюз ккимбу гъюрматсузариз мисал вуди, ккидирчну, рюкъдиз илтІикІну. ⁷ Хъа Дугъу дугъривалиинди яшамиш шулайи, ягъсуз уьмур хъапІрайи законсузариккан абсси духънайи Лут, гъюрхну. ⁸ Гъаму гъялал касдиз, гъамгъан дугъри гъяназ гъадрари апІурайи тІулар ерхъуб ва рякъюб гъар йигъан чакан кчІикъурайи зивзиварси гъугъужвуйи. ⁹ Намус ва гъир'ят айи касар Агъайиз читинвалариккан уьрхюз аьгъя, хъа гъякъсузар – суд апІру Йигъаз жаза адабтІуз уьрхюз аьгъя. ¹⁰ Дурарикан гизафна-гизафси, Агъайин гъюкум гъясбикк ккадарди, чпин жанариз ккунибси апІру чиркин тямгъярихъди гъягърударин язухъ ву!

Гъясбикк ккадру тІулар апІрудар ва эдеб адрудар, чпи аьршарин къудратар биябур апІурайивалихъан гукІнидикъан адар. ¹¹ Агъайин улихъ тахсрар кирчри, дурарилан улхурайи малайикарикъана, гъеле дурар адмийиртІан фукъан гизаф къувватлудар ва удукърудар вушра, дурар биябур апІурадар. ¹² Дурар сабдизтІан хай дару – дисуз ва йихуз пну бабкан шлу, чпин нефстІан аьгъдру фагъумсуз гъайванатарсарду ву. Дурари варибдиз чпин фагъмихъан аннамиш апІуз даршлу агърар апІуру. Гъадму гъайванатарси дурарра йихиди. ¹³ Дурарин чпи гъапІу чІурувалариз – чІурувал'инди тувди. Дурариз йигъандин аквнахъди кефер хъауз меэлди ву. Дурар чпи ву кфирвал ва ужувал. Дурари, учвуз кучІлин чулар ургъбиинди учвухъди саб суфраийхъ деъну, къукъар апІура. ¹⁴ Дишагъли гъяркъюбси, дурарин улар къяппавали ацІра, ва гъациб гунагънахъан гъудучІвуз ккундар. Дурари, чпин дисру рукъариъ итуз, зяиф гъян айидар хъчІюхюри шулу. Дурарин юкІвар иблисвалихъди дидиржна. Дурарин къисмат – пуч хъувал ву. ¹⁵ Дурар диш рякълан улдучІвну ва ургну. Дурар гунагъкар ляхнар апІузди тувру пешкешнаъ ул абхъну гъушу Босродин бай Валаамдин рякъюъди гъушну. ¹⁶ Думу Валаам, писвалар апІурайиган, чІал аьгъдру дажди, инсандин чІалназ дуфну, гъидиснийи, ва гъадму пайгъамбрин фагъумсузвал дебккнийи.

¹⁷ Дурар дерццнайи булагъар ву. Дурар, гужал микІари гъирчнайи кІару къюкъ-дифар ву! Дурариз гъаммишандин жегъеннемдин мучІушин ккилибгура. ¹⁸ Дурари чпин къил ктру гафариинди, ичІи улхбариинди, гъуркІну удудукъру жандиз ккуни тямгъярин къомекниинди, кучІлариъди яшамиш шулайидарихъан



ярхла хьуз хьюгънайидар, чпихъна хьчЮюхюру ва чпин бацаригъ чЮюркьюру. ¹⁹ Дурари, чпи пуч шулайи лукI'валиъ ахънайидари, дурариз азадвал тувуз гаф туври шулу. Фуж фтиз мютЮюгъ шулаш, думу гьаддин лукI шула. ²⁰ Эгер ихъ Агъа ва Уърхрур – Иса Месиъгъ аьгью хьувалиинди гьаму дюн'яийн чиркинваларихъан гьудучIвнайидар хъана гьадму чиркинваларихъ ахъиш, дурар хъана гьадрарин лукI'валиъ ахъра. Сифте чпин чиркинваларихъ айибтIан, гьамус хъадахъну ахъуб – хъа яман ляхин ву. ²¹ Дурариз, гьякъ Ряхъкан аьгью дубхъну, чпин хилиъ ивнайи гирами табшуругъарихъан гьудучIвайиз, дидкан зат аьгью гьабхъундайиш ужу хьибдийи! ²² Дурарихъди гьабхъибди гьаму мисалнаъ дупнайиб дюз вуйиб улупура:

«Ху хъана чан ибичубдихъна хътабкуру»

ва

«Сил жибкI – думу хъана батIриан идибгъиди».

Иса къяляхъ гъиди

3 ¹Йиз ккунидар, узу бикIурайи кагъаз къюбпиб вуйиз. Гьадму кагъзариъ узуз учву марцци фикрарихъна хуз ккунди азуз. ²Гъаци гьабхъиган, саб фила-вуш гирами пайгъамбрари гъапи гафар ва ичв вакилари учвухъна дурубкънайи Агъайин ва Уърхрурин табшуругъ кIваинди уърхидичва.

³Сифтена-сифте учвуз аьгью дубхъну ккундуки, аьхиримжи йигъари чпин хусуси тямгъарихъди гьягъру рихшанд апIувалар арайиз гъиди. ⁴Дурари, кълхъри, пици: «Набши Дугъан, гаф тувнайиси, гъюрайивал? Магъа ич абйирра кивну архаин гъахъну, хъа вариб дюн'я халкъ гъапIхъанмина чан гъаци ими». ⁵Дурариз саб фила-вуш Аллагъдин Гафниинди жилар ва аьршар штукан ва штуинди халкъ гъапIубдикан кIваълан гьархна. ⁶Гьадму шта-риинди ккапIну дюн'я терг гъапIнийи. ⁷Хъа гьамусдин аьршарна жилар, Аллагъдин гьадму Гафниинди цIа йивну ккидирчуз ва Месиъгъдихъ хътругъдар йихуз, суддин Йигъ хъайиз уърхюра.

⁸Йиз ккунидар, магъа фу учву кIваълан гьархну ккундарш: Агъайиз сад йигъ – агъзур йисси ву ва агъзур йис – сад йигъси. ⁹Агъайи Чав гъапиб тамам апIуз, гъеле сакъюдари къан апIура кIурашра, къан апIидар. Гъатци, Думу ухъуз гъилигиган гизаф сабур айир ву, Дугъаз ухъкан фужкIа дукIну ккундар, хъа вари, чпи



гъапибдиин ва гъапІубдиин швумал духъну, Чахъна илтІикІну ккунду. ¹⁰Хъа Агъайин Йигъ, тІафалси, хабарсузди гъибди. Гъадму йигъан аършар-завар рахру гъугърумарин дихарихъди дургди; заварин табиаътар даргъиди ва ургиди; дюн'яра, чан ляхнар улихъ гъаъну, тахсирназ хибди. ¹¹Ва эгер вари гъамци ккадахъруш, хъа учву фицдар духъну ккунду, фициб гирамиб ва Аллагъдиз бахш дапІнайиб вуди ккунду ичв уъмур?! ¹²ЦІа алабхънайи аършар ккадахъруган ва завариъ айи ригъар-хядар цІиъ ерцІруган, аъгъ дарапІди ва тямгъниинди Аллагъ гъюру Йигъаз, учву, гъацдар, фици ккилигуз ккачва?! ¹³Ухъу, Дугъу гаф тувиганси, дугъривалтІан адру цІийи аършариз ва цІийи дюн'яйиз ккилигурахъа.

¹⁴Магъа гъаддиз, йиз ккунидар, учву Аллагъдихъди мясляаътнаъ хъпан бадали, гъамци шлувализ ккилигбиинди марцицдар ва гаф ктрудар хъуз чара зигай. ¹⁵Хъанара, Аллагъдин гъадмукъан зурба сабур – учву уърхюз мумкинвал туврайивал – ичв хайирназ вуди гъисаб апІнай. Мидкан Аллагъди чаз тувнайи фагъумлувалиинди вари чан кагъзариъ ихъ масан гъардаш Павлира гъапнийи. ¹⁶Дугъу мидкан чан вари кагъзариъ гъибикІниийи. Дурариъ гъавриъ ахъуз читин шей'арра а. Дицдар йишвар акъюлсуз ва мюгъкам дару адмийири, Гирами бикІбарин имбуну йишварси, чпин аъжалназ, айтІлан апІуру. ¹⁷Хъа, йиз ккунидар, учвуз мидкан мугагъназра хабар айиган, намус адру адмийирин кучІлари учву чпихъинди хъчІючІюхюз ва ичв ижми бин ккидидипуз, ихтиятди гъузай. ¹⁸АйибтІан артухъ ихъ Агъа, Уърхур – Иса Месигъ, ва Дугъан уж'вал агъюу апІури, гъаддиъ ахъюйихъай. Дугъан ад ибшири гъамусси, гъаммишандин Йигъ гъафиганра. Амин!



ЮГЪАНДИН САБПИ КАГЪАЗ

Гирами Рюгъну Югъандиинди му кагъаз шлин вая фуужарин-вуш ччвурнахъ дибикІнадар. Гъаддиз, му кагъаз гъадму вахтназ хъугъу варидариз кайиб ву. Сабпи варж йис ккудубкІури, Месигъ-дикан Ужувлан хабар ва варитІан цІийи хъугъувал кубкъу йишварихъ жара жюрейин каламарра яркъуди рагъуз хъюгънайи. Гъеле хъугърударин арайихъра каламар, гъич саб бин адаршра, къабул апІурайи. Мисалназ, сакъюдар кучІлин мялимари, Аллагъдин Бай вуйи Иса Месигъ гъаму дюн'яйин адмисир дар, кІурайи. Гъаддиз Исайин вакил Югъанди, гъякъди Исайихъ хъугънайидари хъугъувалин бин ва метлеб фицдар лишнариинди аьгъю апІуруш, хъайи-хъайиси кІурайи: Аллагъдикан Адми духъну, Чан уьмур ухъхъанди гъурбан дапІну, Дугъу Чан масанвал ухъуз улупну. Хъугърудари гъадму масанвал къабул гъапІну, ва думу жарадаризра багъиш апІура. Гирами Рюгъну, масанвал къабул дапІну, Аллагъдихъна илтІикІдарин гъяни ляхнарикан кІваин апІура: «Шли, Аллагъдиз ккуниси яшамии шулаза, кІураш, думу Исаси яшамии духъну ккунду» (2:6).

Иса Месигъ – уьмрин гаф

1 ¹Дюн'я ккебгъхъанмина Айирикан, учуз Гъебхъурикан, ич улариинди учуз Гъяркъюрикан, учу лигури Гъахъирикан, учу ич хилариинди кучри Гъахъирикан, яна уьмрин Гафнакан – Исайикан учу ктибтурача. ²Му вари – учуз гъябкъюнчуз, мидин



шагъидар – учу вуча. Му – учуз гъяркью уьмрин Гаф, Адаш Аллагъдихъ хъайи. Дугъу Думу учуз улупну ва учу учвуз мидкан хабар дебккрача. ³Учуз гъябкьюбдикан ва гъебхъубдикан, гъамус учвуря учук ктикъбан бадали, учвуз хабар дебккрача. Хъа учу Адаш Аллагъдик ва Дугъан Бай Иса Месигъдик кидикънайидар вуча. ⁴Учу му, учуз гъубкІу шадвал хъпан бадали, бикІурача.

Аквнаъди гъягъюб

⁵Магъа учуз Аллагъдикан гъамциб хабар гъебхъунчуз: «Аллагъ – акв ву. Дугъаъ гъич саб жюрейин мучІушин адар». ⁶Эгер ухъу, Дугъак ктикъунхъа кІураш, хъа мучІувалиъди гъяраш, ухъу кучІлар апІурахъа ва гъякъвалиъди яшамиш шуладархъа. ⁷Эгер, Аллагъ аквнаъ айиси, ухъура аквнаъди яшамиш шулаш, ихъ арайиъ аьлакъйирра хъиди, ва ихъ гъарсаб гунагънахъан Дугъан Балин – Исайин ифди марщ апІура.

⁸Эгер ухъу, гунагъ ктарчук кІураш, ухъу ухъуз кучІлар апІурахъа ва ухъуъ гъякъвал адар. ⁹Эгер ухъу ачухъди ихъ гунгъар кІул²-ин дисуруш, Дугъу, Гъякълури, хъугъвал Алири, ихъ гунгъарилан хил алдабгъиди ва ихъ гъарсаб гъякъсузвалихъан ухъу марщ апІиди. ¹⁰Хъа эгер ухъу, гунгъар гъапІундархъа кІураш, ухъу Аллагъ кучІлях вуйирси дерккрахъа ва Дугъан Гаф къабул апІурадархъа.

Аллагъдин цІийи табшуругъ – масанвал

2 ¹Йиз веледар, узу му, учву гунагъ дарапІбан бадали, бикІураза. Хъа эгер шли аьгъдарди гунагъ гъапІишра, Адашдин улихъ ухъхъан гаф Йиврур хъа. Думу – Иса Месигъ, дугъри Кас ву. ²Ари Гъадму гъурбан духъну, ихъ гунгъариккан, неинки ихъ, хъа гъацира вари дюн'айин гунгъариккан ккадауз Гъитур ву.

³Дугъан табшуругъар тамам апІури гъашиш, ухъуз Аллагъ дугъридан аьгъю гъахъунхъуз дупну, архаин хъуз шулухъхъан. ⁴Шли: «Узуз Думу аьгъязуз» кІураш, хъа Дугъан табшуругъар тамам апІдарш, дугъу кучІлар апІура ва дугъаъ гъякъвал адар. ⁵Хъа фуж Аллагъдин аьгъюваларихъ хъпехъураш, думу дугъриданра Аллагъдин масанвали ацІна. Магъа гъамци ухъу Аллагъдикди кидикънайивал аьгъю апІуз шулу. ⁶Шли Аллагъдиз ккуниси яшамиш шулаза кІураш, думу Исаси духъну ккунду.



⁷ Йиз масан вуйи дустар, узу учвуз таза табшуругънакан бикІу-радарза, хъа — учвуз сифте бинайиан тувнайибдикан. Му кюгъне табшуругъ учвуз ухдихъанмина деебхънайи гаф ву. ⁸ Хъа жара те-рефнаан, узу учвуз бикІурайиб, цІийи табшуругъ ву, гъаз гъа-пиш, му гъякъвал Иса Месигъдин ва ичв уьмри улупура, миди мучІушназ къяляхъ йивура, ва гъякъвалин аквну гъамустІанра нурагъура.

⁹ Шли, чав аквнаъ аза кІури, гъардаш ккун дапІнадарш, думу мегъел мучІушнаъ ами. ¹⁰ Шлиз чан гъардаш ккундуш, думу аквнаъ а, ва дугъаъ фукІара учв алдакруб хъибдар. ¹¹ Гъардаш даккнир мучІушнаъ а. Думу мучІушнаъ яшамиш шула ва ду-гъаз, учв наанди гъягъюраш, аьгъдар, фицики мучІушну думу кур дапІна.

¹² Узу учвуз, йиз ккуни веледар,
ичв гунгъарилан
Иса Месигъдилантина
хил алдабгъну, кІури,
бикІураза.

¹³ Узу учвуз, абйир-бабар,
дюн'я-бина хъайиз Айир
аьгъю гъахъунчвуз, кІури,
бикІураза.
Узу учвуз, жигъилар,
Писубдиин
гъалиб гъахъунчва, кІури,
бикІураза.

¹⁴ Узу учвуз, бицІидар,
Адаш аьгъю гъахъунчвуз, кІури,
гъибикІнийза.
Узу учвуз, абйир-бабар,
дюн'я-бина хъайиз Айир
аьгъю гъахъунчвуз, кІури,
гъибикІнийза.
Узу учвуз, жигъилар,
къувватлу вучва,
Аллагъдин Гаф учвуъ яшамиш шула
ва Писубдиин



гъалиб гъахъунчва, кІури,
гъибикІнийза.

¹⁵ Му дюн'я ва дидиъ айиб ккун мапІанай. Эгер шлиз дюн'-
яйинуб ккундуш, дугъан кІваъ Адашдихъна вуйи масанвал адар.

¹⁶ Гъаз гъапиш му дюн'яйиъ айи варибдихъ ихъ гунагъкар жандин
тмягъ хъа. Ихъ уларин тмягъ хъайиб ва гъаму уъмриъ адмийи-
ри фурс ва дамах апІурайиб вари – гъич фукІара Адашдихъан
вуйиб дар. Хъа му вари – дюн'яйихъан ву. ¹⁷ Му дюн'я ва инсан-
дин тмягъ зибгруб – вари гъюдубчІвну гъябгъруб ву, хъа Ал-
лагъдин ниятар тамам апІруризтІан гъаргандин уъмур хъибдар.

Аьхиримжи вахтарин аллагъдин душмнар

¹⁸ Баяр-шубар, аьхиримжи вахтар улукъура! Учвуз гъебхъи-
ганси, Месигъдиз Къаршур гъиди, дупна. Лигуруш, дурар, ихъ
Месигъдиз къаршу касар, гизаф духъна. Магъа гъаддиз ухъуз,
аьхиримжи сяаьт улубкънайиб рябкъюрахъуз. ¹⁹ Месигъдиз къар-
шу вуйи гъадму касар ихъ арайиан удучІвдар вуйи, хъа дугъри-
дан дурар ухъукди кидикънайидар дайи. Эгер дурар дугъриданра
ухъукди кидикънайидар вуйиш, дурар ихъ арайиъ гъуздийи. Ам-
маки дурар вари гъергну, гъамди дурарин ухъук кидикъну адру-
вал улупура.

²⁰ Учвуз Гирамири Чав, туву багъиш ачвуз ва варидариз, аьгъю-
валар фу вуш, аьгъю гъабхъунчвуз.

²¹ Узу учвуз, гъякъвал аьгъдарчвуз, кІури, бикІурадарза, хъа ду-
му учвуз аьгъюган ва диди кучІал арайиз дархиган, бикІураза.

²² Фуж ахъа сарун, Иса – Месигъ дар, кІуруртІан кучІлях? Гъа-
цир кас Месигъдиз къаршу ву. Дицири я Адаш, я Бай къабул
апІурадар. ²³ Шли Бай къабул апІурадарш, дугъу Адашра къа-
бул апІурадар. Шлиз Бай аьгъяш, дугъаз Адашра аьгъя.

²⁴ Сифте бинайиан гъебхъубдихъди гъузай. Эгер учву, учвуз
сифте бинайилан гъебхъубдихъди гъузиш, Балихъди ва Адаш-
дихъди хъидичва. ²⁵ Ухъуз Бали туву гаф – магъа гъаму ву: гъар-
гандин Уъмур!

²⁶ Узу му учвуз, учву алдатмиш апІрударикан бикІураза.
²⁷ Хъа учвуз кайиб: Месигъдихъан учвуз дурубкънайи багъиш
учвухъди гъубзди, ва, гъаддиз, учву, шлин-вуш дарсариз кки-
лигурайидар дарчва. Гирамирихъан учвухъна гъафи Рюгъну учвуз



гьякъвалин дарсар кивра, ва гъич саб вахтнара Дугъу учвуз кучІал апІидар. Гъаци вуйиган, Гъадгъу улупурайибси апІинай, ва Аллагъдиъди гъузай.

Аллагъдин бицІидар

²⁸ Гъаци вуйиган, Месигъди кІуруб гъаци апІинайки, йиз веледар, Думу хъадакнугъафиган, Дугъан улихъ учвхъан, я гучІвал, я начвал адарди, дугъужвуз шлуганси!

²⁹ Эгер учвуз Думу дугъри вуйиб агъяш, учвуз гъацира агъячвузки: дугъривалиинди яшамиш шулайидар Аллагъдин веледар вуйибра.

3 ¹Ихъ Адашди ухъуз Чан – Аллагъдин веледар пуб’инди фукъан зурба вуйи масанвал улупнуш, учву фикир апІинай. Ухъу гъаци хъузра вухъа! Му дюн’яйиндари ухъу къабул апІураддар, гъаз гъапиш дурари Думу къабул гъапІундар. ²Йиз ккунидар, гъаму ражари ухъу Аллагъдин веледар вухъа, хъа гъюру вахтари ухъкан фузар шулуш, сабан мялум дар. Саб агъяхъуз, Иса Месигъ хъана жилариина гъафиган, ухъу Гъадгъаз ухшар хъидихъа, фицики Думу Учв фицир вуш, гъацирди рякъидихъуз! ³Вашли чан миж Гъадгъак кивраш, дугъу, марцци Месигъдиз ухшар вуди, чан уьмурра марцц апІура.

⁴Шли гунагъ апІураш, дугъу законсузвал апІура, фицики гунагъ – законсузвал ву. ⁵Учвуз агъюганси, Месигъ инсанарин гунгъар Чаина гъадагъуз Гъафир ву. Дугъак гунагъ ктар. ⁶Дугъахъди яшамиш шлу гъич сарира гунагъ апІидар. Хъа гунагъ апІуб давам апІурайириз Думу я гъяркъюндар, я агъю гъахъундар.

⁷Багъалу вуйи веледар, лигайки, учву гъякъ рякъхъан хътаьрударин кучІларихъ мехъебехъанай. Гъякъвали тІалаб апІурайиси апІур Месигъси гъякъ кас ву. ⁸Гунгъар апІур иблисдинур ву, фицики иблисдира, чан сифте бинайианмина гунгъар апІуйи. Аллагъдин Бай жилариина магъа гъамциб метлеб ади гъафир ву: иблисдин тІулар терг апІуз. ⁹Аллагъдин веледар гъахъидарикан гъич сарира гунгъар давам апІидар, гъаз гъапиш дицир касдиь Аллагъдин тум а. Гъаддиз дицирихъан гунагъ тІулар апІури гъузуз шулдар, гъаз гъапиш думура Аллагъдин веледарикан



сар духъна. ¹⁰Фуж – Аллагъдин, хъа фуж иблисдин велед вуш, магъа гъамци аьгъю апІуз шулвухъан: гъякъвалиинди дарапІрур ва чан гъардаш даккнир Аллагъдихъан дар.

Сари-сар ккун апІунай

¹¹Магъа учвуз сифте бинайиан деебхънайи гаф: сар-сарихъна масанди йихъай. ¹²Ухъу иблисдин тереф дибисну, чан чве йивну гъакІи Каиндиз ухшар духъну ккундар. Дугъу думу гъаз гъакІну? Гъаз гъапиш дугъан ляхнар писдар вуйи, хъа чан чвуччвун – ужудар.

¹³Чвйир, мюгътал махъанай, эгер учву му дюн'яйиз ккундарш. ¹⁴Ухъуз аьгъяхъуз ухъу аьжалнахъан гъаргандин уьмрихъна дuffmanайиб, фицики ухъуз ихъ гъардшар ккундухъуз. Хъа шлиз ккундарш, думу, чан дукІнайир, дукІну гъузди. ¹⁵Гъарсар, чан гъардаш даккнир, адми йивну гъачІир гъисаб ву, хъа учвуз аьгъячвуз, адми йивну гъакІириз гъаргандин уьмур даршлуб.

¹⁶Масанвал фу вуш, ухъуз, магъа, наънан аьгъяш: Месигъди ухъхъанди Чан уьмур тувну. Ухъура гъаци ихъ гъардшарихъанди ихъ уьмрар тувну ккунду.

¹⁷Эгер шли, девлет ади, хъа чан гъардаш аьжузди яшамиш шулайиб рябкъюри, кюмек апІдарш, дицириъ Аллагъдин масанвал фици шул? ¹⁸Йиз веледар, ихъ ккунивал садар гафарииндина улхбариинди дубхъну ккундар, хъа – ляхниинди, ва якъин вуийиб дубхъну ккунду.

¹⁹⁻²⁰Ухъу гъякъвалин рякъюъ айиб гъамци аьгъю шулу: гъеле ихъ намус сикинди даршра, ухъхъан Аллагъдин улихъ архаинди хъуз шулухъхъан, фицики Аллагъ ихъ намустІан артухъ ву ва Дугъаз вари аьгъя. ²¹Йиз ккунидар, эгер ихъ намус сикинди вуш, ухъхъан гучІ адарди Аллагъдиз багахъ хъуз шулухъхъан. ²²Гъаддиз Аллагъди, Чаз ккарагну Чакан фу тІалаб гъапиш, гъадму тамам апІурухъуз, фицики Дугъан табшуругъарихъди гъярахъа, ва Дугъаз ккуни ляхнар апІурахъа. ²³Магъа ухъуз Аллагъди фициб табшуругъдебккнаш: ухъу Дугъан Бай – Иса Месигъдихъ хъугъну ккунду, ва Исайи ухъуз табшурмиш гъапІиганси, ухъу сари-сар ккун дапІну ккунду. ²⁴Шли Аллагъдин табшуругъар тамам апІураш, гъадму кас Аллагъдиъ яшамиш шула ва гъадму касдиъ Аллагъ яшамиш шула. Наънан аьгъяхъа ухъуз, ухъуъ Аллагъ яшамиш шулайиб? – Дугъу ухъуз багъиш гъапІу Рюгъналанмина аьгъяхъуз.



Гьякъвалин ва кучІлин рюгь

4 ¹Йиз ккунидар, фунуб рюгнахъ вушра, яна адмийихъ мехъе-
бехъанай. Хъа дурар Аллагъдихъан вуйин – дарин, гьарган
ахтармиш апІури йихъай, фицики дюн’яйиз бегъем кучІлин пай-
гьамбрар ачмиш духъна.

²Магъа фици Аллагъдихъан вуйи Рюгь аьгъю апІуз шулуш:
Иса Месигъ Аллагъдихъан жилиина инсандин суратнаъди гъаф-
ну, кІуру гьарсар рюгь Аллагъдихъан вуйир ву. ³Хъа Иса къабул
дарапІуру рюгь – думу Аллагъдихъан вуйир дар. Мицдари Месигъ-
диз Къаршур рази ктаура. Къаршур гъиди, кІури, учвуз деебхъ-
найчвуз ва магъа думу сарун му дюн’яйиъ а.

⁴Йиз веледар, учву Аллагъдиндар вучва, кучІлин пайгьамб-
рариин гъалиб духъначва, гъаз гъапиш, учвувъ айи Аллагъ му
дюн’яйин эйсивал апІурайиртІан къудратлу ву. ⁵Ари гъадрар –
му дюн’яйиндар ву. Гъаддиз дурари кІурайибра гъаму дюн’-
яйикан ву ва дюн’яйиндар гъадрарихъ хъпехъурира ву. ⁶Хъа ухъу
Аллагъдиндар вухъа ва шлиз Аллагъ аьгъяш, думу ухъухъ хъпе-
хъуру. Хъа фуж Аллагъдинур дарш, ухъухъ хъпехъидар. Магъа
гъамци ухъхъан гьякъвал хру Рюгь кучІлин рюгнахъан жара
апІуз шулу.

Аллагъдин масанвал

⁷Багъалу вуйи дустар, гъачай чиб-чпи ккун апІухъа, гъаз гъа-
пиш масанвал Аллагъдихъан гъюрайиб ву. Масанвал айи гьарсар
касди гъаци апІуру, гъаз гъапиш думу Аллагъдин веледарикан
сар гъахъну ва Аллагъ дугъаз аьгъя.

⁸Шлиъ ккунивал адарш, дугъаз Аллагъ аьгъдар, фицики Аллагъ
Учв масанвал ву. ⁹Магъа фици Аллагъди Чан масанвал ухъухъна
улупнуш: Дугъу Чан айина-адру сар Бай, Гъадгъулантина ухъуз
гьаргандин уьмур хъпан бадали, гъаму дюн’яйиз гъаьну.

¹⁰Дугъри вуйи ккунивал, ухъу Аллагъ ккун гъапІну кІури,
гъаддиъ адар, хъа Аллагъди Чав ухъу ккун гъапІну ва Чан Бай
ухъу гъапІу гунгъарихъанди гъурбан хъуз гъаьну – магъа гьякъ
вуйи ккунивал.

¹¹Йиз ккунидар, Аллагъдиз ухъу масанди вуйиган, ухъура
чиб-чпи ккун дапІну ккунду. ¹²Гъич саризра Аллагъ зат гъаркъюр



дар, хъа эгер ухъуз сар-сар ккундуш, Аллагъ ухъуь яшамиш шула, ва Дугъан масанвал ухъуь гъубкІну артмиш хъибди.

¹³Ухъхъан, ухъу Дугъаь ва Думу ухъуь яшамиш шулайиб ухъухъди пай гъапІу Гъадгъан Рюгъниинди аьгъю апІуз шулу. ¹⁴Му вари учуз гъабкъюнчуз ва Адашди Чан Бай дюн'я уьбхюз гъаувалин шагъидар гъахъунча. ¹⁵Эгер фуж Иса Аллагъдин Бай вуйивалихъ хъугъраш, гъадму касдиь Аллагъ яшамиш шула, ва учвра Аллагъдиь гъузра. ¹⁶Учуз Аллагъдин ухъухъна вуйи му масанвал аьгъю гъабхъунчуз, ва думу къабул гъапІунча.

Аллагъ – масанвал ву. Масанвали ацІнайир Аллагъдиь гъузра, ва Аллагъра гъадму касдиь яшамиш шула.

¹⁷Ухъуь бегъем гъабхъи масанвалиинди, ухъхъан гъияматдин йигъ хъугъвал алди къабул апІуз шулу, гъаз гъапиш гъаму дюн'-яйиь ухъу, Месигъди фици гъапІнуш, гъаци апІурахъа. ¹⁸Масанвал гъич саб жюрейинра гучІ айиб дар. ГъубкІу масанвали гучІ утІубккуру. ГучІ жазайихъди аьлакъа айиб ву, ва гучІруриз бегъем гъубкІу масанвал адар.

¹⁹Аллагъди ухъу сифте ккун дапІнайиган, ухъура Думу ккун апІурахъа. ²⁰«Узуз Аллагъ ккундузуз» кІуруриз чан гъардаш даккунди вуш, думу кучІлях ву, гъаз гъапиш, улариз рякъюрарайи чан гъардаш даккнирихъан, улариз дярякърайи Аллагъ ккун апІуз даршул!

²¹Месигъди учуз гъамциб насигъят тувунчуз: Аллагъ ккунири чан гъардашра ккун дапІну ккунду.

Варибдин ахъюр – Аллагъдин Бай ву

5 ¹Иса – Аллагъдин Месигъ вуйивалихъ хъугънайидарикан Аллагъдин веледар ктучІвур. Адаш ккунириз, Гъадгъулантин гъахъирра ккунду. ²Ухъуз Аллагъдин веледар ккунивал магъа гъамци аьгъю апІуз шулу: Аллагъ ккун дапІну, Гъадгъан табшуругъар тамам апІруриз Дугъан веледарра ккун шулу. ³Аллагъдихъна вуйи ихъ масанвал Дугъан табшуругъар тамам апІбиинди улупурайиб вуйиштІан. Хъа Дугъан табшуругъар тамам апІуб думукъан читин ляхин дар. ⁴Гъаз гъапиш, Аллагъдихъан вуйи гъарсар му дюн'яйиин гъалиб хъиди. Хъа дюн'яйиин гъалиб гъабхъи къувват ихъ хъугъувал ву. ⁵Дюн'яйиин зиин гъалиб фуж шулу? Иса Аллагъдин Бай вуйивалихъ хъугърур.



⁶Ари Гъаму ву штииндина ифдиинди гъафи Иса Месигъ. Думу, штииндиси, жарасира, ифдииндира гъафну. Мидин шагъид Рюгъ ву, фицики Рюгъ – гъякъ ву. ⁷Гъаз гъапиш, дидин шубур шагъид а: ⁸Рюгъ, шид ва ифи – гъамрари варидари саб кІура. ⁹Ухъу адмийирин шагъидвал къабул апІури шулхъа, хъа Аллагъдин шагъидвал хъана зиина ву, гъаз гъапиш му шагъидвал Аллагъди Чан Балкан кІурайи шагъидвал ву. ¹⁰Аллагъдин Балихъ хъугърайири му шагъидвал чан кІваъ дибисна. Хъа Аллагъдихъ хътругърайири Аллагъ кучІляхиз илтІикІура, гъаз гъапиш, Чан Балкан вуйи Аллагъдин шагъидвалихъ дурад хъугърадар. ¹¹Магъа думу шагъидвал: Аллагъди ухъуз гъаргандин уьмур тувну, ва думу уьмур – Дугъан Балиъ а. ¹²Шлиз Бай аш, дугъаз гъадму уьмурра а. Хъа шлиз Аллагъдин Бай адарш, дугъаз гъадму уьмурра адар.

Ухъуз гъаргандин уьмур багъиш дапІна

¹³Гъаму варибдикан узу учвуз, Аллагъдин Балихъ хъугънайидар, учву вари, гъаргандин уьмрин эйсйир вуйибдикан агъю хъпан бадали, бикІуразачвуз. ¹⁴Аллагъдикан, гучІ ктарди, тІалаб апІуз шулухъхан: эгер ухъу, Гъадгъан ниятнахъди гъюруб, фу вушра, Дугъкан тІалаб гъапиш, Дугъаз ебхъуру. ¹⁵Эгер ухъуз, ухъу фу ккун гъапишра, Дугъаз ебхъруб агъяш, ухъуз гъацира, ухъу ккун гъапІуб вари туврубра, агъяхъуз.

¹⁶Эгер шлиз чан гъардши йикІрувалихъна дару гунагъ апІури гъяркъиш, гъадгъухъанди думу ккарагри, ва дугъаз уьмур тувди. Узу аьжалихъна дархру гунгъариъ ахъурикан кІураза. Аьжалихъна гъахру гунагъра а, ва узу учвуз гъацдар гунгъарихъанди ккарагай кІурадарза. ¹⁷Гъарсаб чІуру ляхин – гунагъ ву, хъа аьжалихъна дархру гунагъра а.

¹⁸Ухъуз агъяхъуз, Аллагъдин велед гъахъир гунгъарихъан ярхла шула. Думу Аллагъдин Бали уърхюра ва иблисдихъан дугъак кучуз шулдар. ¹⁹Гъеле вари дюн'я иблисдин гъюкмикк ккашра, ухъу Аллагъдиндар вуйиб агъяхъуз. ²⁰Ухъуз, Аллагъдин Бай гъафиваликан ва гъякъ Аллагъ агъю хъуз ухъу гъаврикк ккауваликанра агъяхъуз. Ухъу гъякъ Вуйириъ айибра агъяхъуз, фицики ухъу Дугъан Бай – Иса Месигъдиъ ахъа. Думу – гъякъ вуйи Аллагъ ву. Думу – гъаргандин уьмурра ву. ²¹Йиз веледар, идоларихъан ярхла йихъай.



ЮГЪАНДИН КЪЮБПИ КАГЪАЗ

Гирами Рюгъну Югъандиинди му жикъи къюбпи кагъазра ччвур дибисну дибикІнадар. Мушваъра хъугърудариз каламарихъан ихтият йихъай кІури, дих апІура. Сабпи кагъзиъ гъял апІура-йистар месэлийрикан къюбпидиъра гъацдар месэлийр гъял апІура. Гъаддиз мушваъ гизафна-гизафси хъугънайидариз варитІан Ахъюр Фуж вуш, яни Месидикан, Алагъдин Бай гъахъи Адми-йикан кІура.

1 ¹Яшлу ахъюрихъан – Алагъди кадагънайи агъа-ханумдиз – хъугърударин жямаятдиз ва дугъан бицІидариз. Узу учву вари гъяквалиъди ккун гъапІунзачву. Гъацира, гъяквалин гъавриъ ахъу вариди учву ккун гъапІну, ²фицики ухъуъ гъяквал яшамиш шула. Му гъяквал ухъухъди гъаммишандиз хъайиб ву. ³Учвуз Аллагъ Адашдихъан ва Дугъан Бай Иса Месигъдихъан гъяквалиъди ва масанвалиъди уж’вал, рягъимлувал ва мясляаът ибшричвуз.

Масанваликан насигъят

⁴Яв саб къадар бицІидар, ихъ Адашди табшурмиш дапІнайи-ганси, гъяквалин рякъюъди гъягъюри гъяркъган, гизаф шад гъахъунза.

⁵Хъа магъа гъамус узу, багъалу вуйи агъа-ханум, саб ккун апІураза (му насигъят цІийиб даршра, сифте бинайианмина



ухъуз тувнайиб ву): гъач, сари-сар масанди дисурхъа! ⁶ Масанвал магъа гъаму ву: ухъу Аллагъдин табшуругъарихъди яшамиш духъну ккунду. Му табшуругъ учвуз сифте бинайиан деебхънайиб ву, ва гъаддихъди яшамишра духъну ккунду.

Месигъдиз абгътлуди гъузай

⁷ Ихъ арайиан дюн'яйиз гизаф кучІляхяр душна. Дурари Иса Месигъ, инсан духъну, жилиина гъювал къабул апІурадар. Дицир адми кучІлях ва Месигъдиз къаршур ву. ⁸ Лигай гъа, учву фу бадали гъилихнуш, гъадму ичв дубгрусидарибшри гъа, хъа ичв пешкеш гъубкІну учвухъна рубкъруганси апІинай.

⁹ Месигъдин абгъювалар чІюргъруриз ва дурар тамам дарапІруриз Аллагъ абгъдар. Хъа Месигъдин абгъювалар тамам апІурриз Адашра, Байра абгъа. ¹⁰ Гъамцдар абгъювалар хъади дяргърургъич зат къабул мапІанай, я ичв хулаз гъюз мигъитанай, я дугъаз салам мутуванай. ¹¹ Гъацир къабул апІур дугъан чІуру ляхнарик ктикъура.

¹² Узуз хъана гизафубдикан учвуз бикІуб лазим вуйи, хъа узу кагъзииндина чернилиинди бикІуб ужу вуди гъисаб апІурадарза. Мидин ерина, учвухъди машна-машди улхбан бадали ва ихъ шадвал гъубкІуб хъпан бадали, багарихъди учву рякъюр пну, умуд кайиз. ¹³ Аллагъди кадагънайи яв чуччун веледари саламар хътаура.



ЮГЪАНДИН ШУБУБПИ КАГЪАЗ

Вакил Югъанди жикъи шубубпи кагъзиъ чан дуст Гайшкан Ужувлан хабар рабгъури сиягъятназ удучІвнайидариз кюмек апІуб ккун апІурайи. Югъанди гъаму чан тІалабнаъ, кІваантІан Иса-йихъ хъугънайир, тмуну хъугърурихъ тевиған, жевув заанди дидис-ну дакнивал улупура. Хъугърудар чтин вари ляхнариъ, иллагъки Иса Месигъдикан Ужувлан хабар рабгъбаъ, чиб-чпис кюмек дапІ-ну ккунду, кІуру фикир му Гирами Рюгънан кагъзиъ кІулинуб ву.

1 ¹Яшлу ахъюрихъан – узуз гъякъвалигъди ккун гъахъи, йиз ба-гъа вуйи дуст Гайдиз.

²Йиз масан дуст, увуз варибдиъ хъуркъувалар ва мюгъкам сагъвал хъпан бадали ккарагураза, хъа уву Рюгъниинди сагъ вуйивал узуз агъязуз. ³Гъамина гъафи гъардшари увкан, гъякъвализ яв агътлу вуйиваликан ва яв дугъри уъмрикан ктибтиган, узу гизаф шад гъахъунза. ⁴Узуз йиз веледар гъякъ рякъюгъди гъярайиваликан ебхъубтІан артухъ жара шад хабар адарзуз.

Пешкеш ва тягъна

⁵Йиз масан дуст, уву гъардшарихъ зигурайи зегъметну, гъеле дурадин арайиъ мушв'ан дарудар ашра, яв дугъриваликан кІура.

⁶Гъардшари яв масанваликан хъугънайидарин жямьяатдин улихъ ктибтнийи. Уву ужуб ляхин апІидийва, эгер дурарихъди чпин рякъ давам апІуз Аллагъдиз лайикъ вуйи рякъ'ин алаънийиш.



⁷Дурар Месигъдин ччвур бадали рякъюѡ учІвна, ва хътругъру-дарихъан фукІара къабул гъапІундар. ⁸Гъаци вуйиган, гъацдар касариз, гъякъвалин гъуллугънаѡ хъпан бадали, ухъу хил гъа-чІабккнѡ ккунду.

⁹Узу хъугърударин жямаяѡтдиз кагъаз гъибикІунза, хъа дура-рин ахъор хъуз ккуни Диотрефди, учу кІурайиб къабул апІура-дар. ¹⁰Гъаддиз, эгер узу гъафиш, дугъу гъапІраш, ктибтидиза. Дугъу къутІкъли гафариинди учук тахсрар кирчра, аммаки мид-канра дугъаз гъубкІрадар. Дугъу ихъ гъардшар хяларди къабул апІурадар ва апІуз ккунидарихъди гъитрадар, дурар хъугърударин жямаяѡтлугъдианра кмиди утІурккура!

¹¹Багъа вуйи дуст, писвалихъна магъачІаккан, хъа – ужувлахъ-на. Ужувлан ляхнар апІрур Аллагъдинур ву. Шли чІурувал апІу-раш, думу зат Аллагъ аѡгъю гъахъир дар.

¹²Деметрикан варидари, гъякъ рякъ’ин аливаликанра, ужуйи кІура. Гъацдар гафар дугъкан учура кІурача, хъа ич шагъидвал, увуз аѡгъюганси, гъякъ вуйич.

¹³Хъана гизафубдикан узхъан увуз ктибтуз шуйзухъан, хъа къалмииндина чернилиинди дици апІуз ккундарзуз. ¹⁴Багарихъ-ди уву машна-машди рякъюр кІури умуд кайиз, ва гъадмуган гафар апІидихъа. ¹⁵Саламат ишриву. Вари дустари увуз саламар хътаура. Увура, ччвурар дидисну, вари дустариз саламар йип.



ВАРИ ХЪУГЪРУДАРИЗ ЯГЪУДАЙИН КАГЪАЗ

Гирами Рюгъну му кагъаз Ягъудайихъди фила ва шлин ччвурнахъ дибикІнайиб вуш аьгъдаршира, дидиъ улупнайи мяна ухъуз агъяхъуз. Исайихъ хъугънайидарикан сакъюдари чпин гъайгъу зигури ва Аллагъдин рягъимлуваликан улхури, чпин хъапІрайи гъулайсуз ва абкъюлсуз уьмур ккебкуз чарйир зигурайи. Ари гъацдарихъди Ягъудайи, юкІе хъипну, Аллагъдихъ хъугънайидариз дикъатлу йихъай кІура. Дурарихъан, чпин уткан дапІнайи улхбар-рахбариинди сакъюдар чпин терефназди хъчІюхюзра гъахънийи. Гъаддиз Гирами Рюгъну алдакувалихъан чпи уьрхюз ва марцици шадлугънаъ Чан гирами нурарихъ чпи дерккуз удукъру Аллагъдиин чпин вари умудар илирчуз ва Гъадгъаз аьгътлуди гъузуз дих апІура.

КучІлар деетрудариз жаза ккилибгура

1 ¹Иса Месигъдин гъуллугънаъ айи Якъубдин гъардаш Ягъудайи Адаш Аллагъдиз масан вуйи ва Иса Месигъди уьрхюрайи дих дапІнайидариз саламар хътаура.

²Уж'вал, мясляаьт ва масанвал гъубкІну ибшричвуз!

³Йиз ккунидар, гъеле узуз ихъ сатІлан вуйи уьрхюваликан би-кІуз гизаф ккунди ашра, саб ражари ва гъаргандиз Аллагъдин гирами халкъдиз тувнайи хъугъвалиан женг гъабхуз ашкъ капІру кагъаз учвуз бикІуб лазим вуди гъисаб апІураза. ⁴Суддин йигъаз ухдихъанмина кадагънайи адмийир ичв арийриъ жиниди



учІвра. Гьадму аллагъсузари ихъ Аллагъдин уж'вал чпин чиркин-валариз дюз гьюрубси илбицура ва гьамци дурари Иса Месигъ-дихъан, сар ихъ Гьюкумдарихъан ва Агъайихъан маш гьйбицура.

⁵Узуз кІваин апІуз ккундузуз, учвуз гьацира вари аьгъяшра: Агъайи Чан халкъ саб вахтна, Египетдин жиларилан алдаъну, гьюрхнийи, хъасин дурарикан хътругърудар пуч гьапІнийи. ⁶Узуз гьацира малайикариканра кІваин апІуз ккундузуз: дурарихъан чпиз туву гьюкум уьбхюз гьабхъундайи ва чпи яшамиш шулайишвар гатІахънийи. Агъайи дурар, суд апІру зурба Йигъ гъайиз, гьаммишандин зунжрарихъди мучІушнаъ уьрхюра. ⁷Гьаму малайикарси, Содомна Гомора, дурарин гъирагъарихъ хъайи жара шагърарси, гизаф къяппйирра ва ягъсузарра гьаргандин цІиъ ургру жазайиз, гъи ухъуз дарс хъпан бадали, тувдар вуйи.

⁸Чпин нивкІариин элеъну, чпин жанар чиркин апІурайидарра гьацдар адмийириз ухшар ву. Дурари Агъайин гьюкум тина апІура ва аьршарин къудратариз люкънар апІура. ⁹Гьеле аьхюну малайик Жабраиликъана, иблисдихъди Мусайин бедендикан гьюжатар апІурайи вахтна, дидиз люкънар гьапІундайи. Дугъу дидиз, анжагъ гьамцитІан гьапундайи: «Гъит Агъайи увуз жаза гьадабтІри!» ¹⁰Хъа гьаму касари чпи гъавриъ адрубдиз люкънар апІура. Дурариз саб аьгъя – чпин табиаьт. Вари гьамди дурар, фагъумсуз гъайванатарси, пуч апІура. ¹¹Дердна хажалат ибшри чпиз! Дурар Каиндин рякъюьди гъушну. Девлет ккунди дурар, Баламси, улдугнийи. Корей кІули ади къаршу гьедергдар фици пуч гьапІнийиш, дурарра гъаци йихиди. ¹²Ичв масанвалин шадлугъариъ му касар ккеънайи сулариз барабар ву. Дурар гъич саб гучІ адарди, суфрайихъ, чпин гъайгъушнаътІан адарди, деъру. Мурар микІари гьирчнайи мархъ ктру дифарси ву. Чвну, бегъер дархури, ерццу, хъа къабарианзина кчІюгъру, къюб ражари пуч шлу гьарарси ву. ¹³Гьюлин вягъши лепйирси, дурар, чпин ягъсуз ляхнар, чиркин кафси, зиина алдаърудар ву. Дурар аьсрариан-аьсрариз пис мучІушнаъз гъязур дапІнайи, улдугну завариъ уьргънайи хьдар ву.

¹⁴Адамдихъанмина ургурпи насилди гъаши Енухди гьамрарикан гьапнийиштІан гьамцдар пайгъамбарвалин гафар:

«Магъа, Агъа гьафну.

Дугъахъди агъзрар-агъзрариинди



гирамидарра хъа.

- 15 Дугъу варидарин суд апИиди,
вари аллагъсузари
гъапІу аллагъсуз ляхнар
ашкар апИиди,
ва, Исайиз къаршуди гъапи
нягъякъ гафариз дилигну,
аллагъсуз гунагъкрарин
суд апИиди».

16 Думу адмийирин ушв рабхбакан сикин дар. Дурар чпин къисматнакк аьсси духъна. Дурар чпин тямгъярин хилиъ аьжуз духъна. Дурар, чпин авазйир апІури, гъючІвру ва чпиз хайир-нахъди, сар шлин-вушра тярифар апІури, хъюгъру.

17 Хъа учву, йиз ккунидар, ихъ Агъа Иса Месигъдин вакилари улихъмиди гъапи гафар кІваин апІинай. 18 Дурари учвуз гъапнийи:
«Аьхиримжи вахтари кялхърудар,
намуссуз тямгъяр ади, ккуниб апІури,
арайиз удучІвиди».

19 Гъамрари адмийир жара апИиди. Гъамрар жандин хилиъ аьжуз духънайидар ву. Мурариз Рюгъ адар. 20 Хъа учву, йиз ккунидар, ичв гирами хъугъувал артмиш апІинай, Гирами Рюгънаъди ккарагай. 21 Ихъ Агъа Иса Месигъди Чан ужувлиинди ухъуз тувру гъаргандин уьмриз ккилигури, Аллагъдин масанвалиъ гъузай.

22 Шаклу духънайидариз ужувлар апІинай; 23 саспидар, цІигъян гъючІюгъюри, уьрхяй; хъа тмундариз ичв рягъимлу юкІвар улупай, аммаки, дурарин тІулари чиркин гъапІу палтарра кмиди даккун апІури, ихтиятди гъузай.

24 Учву алдакуз Гъидритруриз, Чан улихъ учву марцциди ва лап шадди дерккуз Шлуриз – 25 сар Аллагъдиз, ихъ Агъа Иса Месигъдиланмина ухъу Гъюрхюрис, гъит, ад, зурбавал, къудрат ва гъюкум, дюн'я ккебгъайизра, гъамусра, ва гъамусдихъантина гъаммишандиз ибшри! Амин.



РИМ АГЪЛАРИХЪНА ВУЙИ КАГЪАЗ

Павел жугъуд аьлим вушра, чаз Месигъ ачмиш гъашиган, дугъкан Гъадгъан терефкар шулу. Павегиантина Гирами Рюгъну, Иса бадали, гизаф кагъзар гъидикІну. Думу кагъзариъ Исайихъ хъугъвалин мяна-метлебнакан ктибтура ва Исайин сифте терефкрариз алахъру суалариз жавабар тувра. Римдиъ Исайин терефкрариз гъибикІу му кагъзин мяна Аллагъдиз къаршу удучІву ва Дугъан табшуругъар ярхла гъанІу адмийирикан ву. Аллагъдихъан, дурари гъанІу ва апІурайи гунгъариз лигуйиш, дулар ухдитІан терг апІуз шуйи, хъа Дугъу дици гъанІундар. Дулар гъич фтизкІа лайикъ даршра, дулариз Аллагъди гизаф багъа багъиш тувра: гъадрариз гъадабтІну ккуни жаза Месигъди Чан кІул'ина гъадабгънайиган, аършарин ихъ Адаш, дулар вари Чаз веледарди къабул апІуз гъарган гъязур ву. Шли му багъиш хъугъвалиинди къабул гъанІиш, гъацирин неинки гунгъарилан хил алдабгъуру, хъа Аллагъди думу гъуркІну къабул апІуру ва думу Аллагъдихъди гъаргандин уъмрин эйси шулу. Мициб гъялну Исайин терефкрариз, чпин вари уъмриъ, ахъю тясир апІуру. Кагъзиъ, Павелинси, Месигъдин тереф дибиснайи аьлимарин фагъум-фикир фициб дубхъну ккундуш, гъаддиз гизаф фикир тувра. Кагъзин ахириъ, насигъатар туври, Исайин терефкрариз фици яшамиш хъуб лайикъ вуш, бикІура. Аллагъдиз адмийир масанди ву, фицики дуларихъанра чпин багахълуйир ккун даранІди гъузуз шулар.



Саламар пуб

1¹⁻² Иса Месигьдин лукІ вуйи, Аллагьди вакил хьуз кадагьнайи ва Чан пайгьамбрарилантина Гирами китабариъ Чав гаф тув-найиганси, Аллагьдин Ужувлан хабар гьабхуз дих дапІнайи Павелихьан саламар. ³Му Хабарнаъ, Чан жил'ин гьабхьи уьмриз дилигну, Давудрин тухмиъ бабкан гьахьи Аллагьдин Балкан кІура, ⁴хъа Гирами Рюгьналантина Думу, гьачІихьан, чІиви духьну, Аллагьдин Бай вуди кьудратниинди улупна. Му ихь Агъа, Иса Месигь ву. ⁵Гьадгьулантина узуз, Аллагь аьгьдру халкъар хьугьувалихьна ва хьпехьувалихьна хпан бадали, вакилвалин багьиш гьурубкъунзуз. Му ляхнар Дугьан ад бадали вуйидар ву. ⁶Учвур а гьацдар халкъарикан вучва: Аллагьди учвуз Иса Месигьдин те-рефкрар хьуз дих дапІна. ⁷Узу му, учвуз, вари Римдиъ яшамиш шулайидар, Аллагьдиз ккунидар ва Аллагьдин гирами халкъ хьуз дих дапІнайидар, бикІуразачвуз.

Уж'вал ва мясляаьт ибшричвуз Аллагьдихьан, ихь Адашдихьан ва Агъа Иса Месигьдихьан.

Чухсагьулин ккарагуб. Римдиз гьюз тямягь хьайивал

⁸Сифте нубатнаъ, учвхьан варидарихьанди, Иса Месигьди-лантина узу йиз Аллагьдиз баркаллагь кІураза, фицики, вари дюн'я вуйибси, адмийириз ичв хьугьуваликан ебхьура. ⁹Вари йиз юкІв хьипну, Аллагьдин гьуллугьнаъ аза. Дугьан Балкан ва-ридариз Ужувлан хабар дебккри, гьарган узу учву кІваин алаура-зачву. Магъа дидин шагьид Аллагь. ¹⁰Гьарган узу йиз ккарагба-риъ, Аллагьдин амриинди, узу учвухьна гьюз хьибдайкІан, кІури, тІалаб апІури шулза. ¹¹Фицики, учвуз кьувват гьабхи рюгьнан багьиш учвухьди пай апІуз, йиз учвухьна гьюз гизаф тямягь хьа-йиз, ¹²жараси кІури гьабшиш, ихь хьугьувалилантина чиб-чпи-хьан кьувват бисидихьа – учву узхьан ва узу учвхьан. ¹³Гьард-шар, учвуз аьгьяди ккундузуз, жара халкъаризси, учвузра узкан артухьси мянфяаьт ктабгьуз шлуси, гизаф ражари узу учвухьна гьюз гьязур гьахьунза, хъа гьамусдизкъан, манигьвалар алахьу-ри, гьюз гьабхьундарзухьан.

¹⁴Вари халкъариз: гьам грекариз, улихь хьайи, ва имбудариз, кьяляхь хьайи, гьам аьяндрариз ва сабдиканра хабар адрудариз –



вардиз узу буржлу вуза. ¹⁵ Магъа гъаддиз узу учвуз, Римдиъ яшамиш шулайидариз, Агъайин Ужувлан хабар дебккуз гъазур вуза.

Ужувлан хабарнан къувват

¹⁶ Узуз Агъайин Ужувлан хабар рабгъуз нач дарзуз, гъаз гъапиш дидиъ гъарсар хъугъру кас уърхюз шлу Аллагъдин гъюкум а – сифте жугъдар, ва хъасин имбу халкъар. ¹⁷ Му Ужувлан хабарну, Аллагъди хъугъувалилантаина, сифте бинайиан ккудубКайизкъан, адмийирикан фици дугъри касар ктауруш, улупура. Гирами китабарий дибикІна: «Дугъри касдиз хъугъвали уьмур тувди».

Вари адмийир гунагъкрар ву

¹⁸ Гъякъвал чпин нягъякъвалихъди ккапІрайи адмийири апІрувари чІурубдиз ва гъякъсузвализ аършариан Аллагъдин хъял гъюру. ¹⁹ Адмийирихъан удукъру Аллагъдикан вуйи аьгъювалар, дурариз аьгъю гъахъну, гъаз гъапиш, Аллагъди Чав Чакан аьгъю хъуз гъитну. ²⁰ Дюн'я арайиз гъабхихъанмина дярйабкъру гъаммишандин къувват ва Аллагъдин заанвал ачухъди аьгъю шула, фицики гъаму вари Аллагъди халкъ гъапІубдиинди рябкъюра. Гъаддиз, гъацдар адмийирилан хил алдабгъуб хъибдар. ²¹ Дурариз Аллагъ аьгъяйишра, дурари хай шлуси Дугъаз гъюрмат гъапІундайи. Мидин ерина, дурар чпин файдасуз фикрар-фагъмариъ ахъну, ва дурарин ахмакъ юкІвар кІару гъахъну. ²² Чпи фагъумлу ксар вуча кІурашра, дурар ахмакъар гъахъну. ²³ Дурари аьжалсуз Аллагъдин ад, аьжал хъайи адмийирин, жакъварин, гъяйванатарин, улчвухури гъягъру гъашаратарин идоларихъ гъюдохну.

²⁴ Гъаддиз Аллагъди дурар, чпин абдал тямгъяриъ, бедендиз ккуни кфирваларий аьру, чпин жанар, чиб-чпихъди чиркин апІуз гъитру. ²⁵ Дурари Аллагъдикан вуйи гъякъвал кучІларихъ гъюдохнийи; хилари гъапІу шей'ариз икрам апІуйи, гъадрарин гъуллугънаъ шуйи, хъа халкъ ГъапІурин, гъаммишандиз ужувлиинди Айирин – ваъ. Амин.

²⁶ Гъамцдар апІруган, Аллагъди дурар чпин аьйибнан тямгъяриъ гъитнийи. Дишагълийири жиларихъди духъну ккунивал, табиаьтдиз къаршуди, дишагълийирихъди сатІи хъувалихъ гъюдохнийи. ²⁷ Гъаци жиларра, табиаьтдиинди дишагълийирихъди



сатӀи духъну ккунивал гъибтну, табиаьтдиз къаршуди, чиб-чпихъ-ди сатӀи хъувалин тмягъяриъ ахъна. Дурари чпин жанар, жара жиларихъди сатӀи шули, аьйибнан тӀулар апӀури, гъацдар аьйиб ляхнар апӀбиинди, лайикълу вуйи жазайикк ккирчра.

²⁸ Дурариз Аллагъ аьгъю апӀуз даккниган, Дугъу дурарихъди чпин дюз дару фагъмин лайикъсуз тӀулар апӀуз гъитнийи. ²⁹ Гъамцдар адмийир писвалари, тмягъяри, чӀурувалари, къаст айивали, йивну йикӀуваларихъна ва гъярхъуваларихъна зигрували, кучӀлари ва жарадарикан гъарган варитӀан харжиди фикир апӀували – гъар жюрейин гунгъари ацӀна. Му адмийири футнийир апӀуру, ³⁰ сар-сарилан улхури шулу ва дурариз Аллагъ даккунди ву. Дурар сарслидар ву, фурсари ацӀна, жарадарин улихъ гъарган чпин адар апӀури шулу, писвал апӀуз рякъяр агру фикрари ацӀна, чпин абийр-бабариз мютӀюгъ шулдар. ³¹ Дурар ахмакъар ву, гъич саб вахтнара чпи туву гаф тамам апӀдар ва гъич саризра я гъюрмат, я уж'вал апӀдар. ³² Дурари, Аллагъдин гъякъвалиинди гъамци тахсиркар вуйириз аьжал гъадабтӀуб лазим ву, кӀури, хабар ашра, неинки чпи гъаци апӀура, хъа гъаци апӀрударин терефра бисура.

Аллагъдин суд

2 ¹ Эгер уву гъамцдар касарик тахсир кипраш, увлан хил алдаб-гъуб адар; эгер уву сар шлик-вуш тахсир кипраш, уву яв увук тахсир киправа. Жарар тахсиркар апӀурайири, увура тахсиркри апӀруб апӀурава. ² Ухъуз аьгъяхъуз, аьхир, гъамцдар апӀрударик Аллагъди, Чан гъякъ'вализ дилигну, тахсир кипди. ³ Гъаци вуйиган, уву, гъамцдар тӀулар апӀур тахсиркар апӀурайир, гъеле гъацдар увура апӀурайир, Аллагъдин суддиккан ккутӀурччвидиза кӀури, фикир апӀурана? ⁴ Ясана уву Дугъан зурба вуйи гъюрмат, сабур ва аьгъ апӀувал гъаци ул'ан идипнана, дарш, ва увуз вуйи Дугъан гъюрмат, уву яв тӀулариин швумал хъуз вуйибдин гъавриъ адарна? ⁵ Уву инкар ва утӀукънайир вува, яв гунгъар кӀул'-ин гъадагъурадарва ва, гъамдиинди, Аллагъди Чан хъял улупру йигъаз Аллагъдин хъял ув'ина артухъ апӀурава; хъа халкъдиз Дугъан гъякъ вуйи суд рякъиди. ⁶ Аллагъди гъардиз чав гъапӀубдиз тувди. ⁷ Гъаммишан ужувлар апӀури, аднахъ, гъюрматнахъ ва аьжалсузвалихъ хъергнаидариз Дугъу гъаргандин уьмур пешкеш



апИди. ⁸Хъа учвтІан аьгьдруриз, гъякъ вуйи рякъюьди гъягъюз даккнириз ва диш дару рякъ кадабгънайириз Аллагьди Чан хъял ва гъызгъинвал улупиди. ⁹Дугъу абдал тІулар апІбаъ тахсиркар вуйи гъарсар касдиз, сифте жугьдариз, хъа имбудариз дердер ва аьзиятар гъаьди. ¹⁰Хъа уж'вал апІру гъарсар касдиз, сифте жугьдариз, хъа имбудариз Дугъу ад, гъюрмат ва мясляаьт гъапИди. ¹¹Аллагьди варидарин гъякъди суд апІуру; майил апІдар.

¹²Эгер Къанундикан дерехъдари гунагъ апІураш, дурап Къанун адарди йихиди. Хъа Къанун ади гунагъ апІрударин суд Къанундиинди апИди. ¹³Агъайин улихъ Къанундикан гъеебхъдар гъякълу хъидар, хъа Къанундиз мютІюгъ гъахъидар Агъайи гъякъ апИди. ¹⁴(Ва гъаддиз, Къанун адру миллетари чиб-чпиинди, гъеле дурапин Къанун адаршра, чпин кІваан Къанундиъ айиси апІураш, дурап чпи ву чпиз закон. ¹⁵Къанундиъ айиси дюзвал фу вуш ва дюз дарувал фу вуш, дурапин кІваъ дибикІна. Дишди апІруган, дурапиз чпин кІваан аьгъю шула, ва дишди дарапІруганра, чпин кІваз аьгъю шула. Дурапиз дишди дарапІувал чпин ягъ-намусну улупура ва гъадди дурап тахсиркар апІура. Дишди апІувалра дурапиз чпин ягъ-намусну улупура ва гъадди дурапин тахсир адрувал улупура). ¹⁶Гъаму вари, Аллагьди Иса Месигьдилантина узу рабгъурайи Ужувлан хабарнаъ кІурайиси, инсанарин вари жини ляхнарин суд апІруган, хъибди.

Аллагьдиндар вуча кІурайидар ва Къанун

¹⁷Эгер уву жвув жугъуд вуди гъисаб апІураш, Къанундихъ йирфар хъирчраш, Аллагьдиинди уву дамагълу вуш, ¹⁸увуз Дугъан ниятар аьгъяш, Къанундиан дубгъури варитІан ужуб ва чарасуз лазим вуйиб, аьгъю апІураш, ¹⁹ва уву, кур вуйидар диш рякъюьди хъади гъягъюраза, кІураш, мучІушнаъ айидариз акв вуза, кІураш, ²⁰Къанундиъ гъякъ ва аьгъювалар увуз ади, фикир адрудариз ва фукІа аьгьдрудариз мялим вуза, кІураш, ²¹гъаз уву дурап жарадариз улупурава, хъа уву увхъан дудрубгъди? Уву, мигьитІибкІанай кІури, дарсар туврайир, уву гъаз гьитІибкІурава? ²²Уву, сарира къяппавал дапІну ккундар кІурайири, гъаз къяппа тІулар апІурава? Уву, идолар гъясбикк ккадариз кІурайир, мистар тІараш гъаз апІурава? ²³Уву, Къанун азуз кІури фурсар апІурайир, Къанун чІюбгъюри, Аллагь гъаз ужуз апІурава? ²⁴Гъаддиз,



увлантина Агъайин ччвур аллагъсузари нянайикк ккипна, кІури, дибикІна Гирами китабарь.

²⁵ Эгер уву Къанун тамам апІуруш, суннат апІувал мянайи абцІна, хъа эгер уву Къанун чІюбгъюраш, суннат апІувалин гъарсаб мяна дубгра. ²⁶ Эгер суннат дапІну адрури Къанундиъ айиб вари тамам апІураш, думу суннат гъапІурси гъисаб апІуз хай даршулин? ²⁷ Яв суннат дапІнайивализ ва увуз дидикІну тувнайи къайдйириз дилигди, суннат дапІну адарди, Къанун тамам апІурури диван апІидияв, гъаз гъапиш, уву Къанун тамам апІури гъахъундарва.

²⁸ Зиълан лишнариз дилигну, гъякъ жугъуд шлуб дар. Му, бендин аьдати суннат гъапІну кІури, гъякъ вуйи суннат дару гъисаб ву. ²⁹ Гъякъ вуйи жугъуд чан кІваантІан Аллагъ ккун апІурайир ву. Му, дерккнайи аьдатариинди ваь, хъа кІваантІан, рюгъналан вуйи гъякъ суннатдик гъисаб ву. Ва гъамцир касдин апІурайи тяриф адмийирихъан дар, хъа Аллагъдихъан ву.

Вари адмийир тахсиркрав ву

3 ¹ Гъаци вуйиган, жугъдар фтин артухъ ву, суннат апІбан мяна фу ву? ² Дурарин артухъвал гизаф аьлюб ву, думура гизафубдиъ, саб гъапиб, Аллагъди Чан гаф гъадрариз тувнийи. ³ Дурарикан сакъюдар Аллагъдиз вафалу дарш, дурарин вафалу дарували Аллагъдин вафалувал чІур апІуз шулин? ⁴ ИкибаштІан, даршул! Юкъуб аьтраф вари кучІлари ацІнашра, Аллагъ аьгътлуди гъузди, Гирами бикІбарь дибикІнайиси:

«Уву Яв улхбарь гъякъди гъуздива
ва Уву Яв суд апІруган,
гъалиб хъидива».

⁵ Эгер ихъ дюз дарувалари Аллагъдин гъякъвал ачухъди артухъ апІураш, Аллагъди ухъкан хъял апІруган, Думу дюз дар, пуз хай шулин? (Узу гъамци йиз адмивалин фагъмиинди кІураза.) ⁶ ИкибаштІан, даршул! Аллагъди ухъкан хъял апІдайиш, Дугъхъан вари дюн'яйин суд апІузра хъибдайи.

⁷ Увхъан пузра шулвухъан: «Хъа эгер йиз дугъри дарували Аллагъдин дугъривал артухъ апІураш ва гъаци Дугъан ад артухъ шулаш, гунагъкринси йиз суд гъаз апІура?» ⁸ Му, гъамци пуб гъисаб ву: «Ужувлар хъпан бадали, ухъу пис ляхнар дапІну ккунду».



Ари, гьамцдар агъювалар улупура, кІури, гизафдари учуз тягъ-
нийирра йивури шулу. Мици кІуру адмийир жазайиз лайикъ ву.
9 Мидиз фу пухъа? Имбу миллетартІан ухъу, жугъдар, фтин ар-
тухъ ву? Гьич сабдинра! Гьаддиз узу зиихъ дупназа: жугъдарра ва
имбударра сабси гунагъвалин гьюкмий а, 10 Гирами китабарий
кІурайиси:

«Дюз вуйир гьич фужкІа адар, фужкІа!

11 Гьич фужкІа гьаврий ахърадар.

Гьич сарира Аллагъ агурадар.

12 Гьякъвалихъан вари ярхла гьахъну;

гьич фужкІа сабдизра хай вуйир дар.

Гьич сарира уж'вал апІдар – гьич сарира, сар касдикъан!»

13 «Дурарин ушвар арщнайи накъвариз ухшар ву.

Мелз дурари кучІал рабгъузтІан ишлетмиш апІдар».

«БитІран агъу ву дурарин кІвантариин алиб».

14 «Люкънарина агъуди ацІна дурарин ушвар».

15 «Дурариз йивну йикІувал гьич фукІа дарубси ву.

16 Наанди гьушишра, дурар чпихъди гьабхруб пуч апІувална

гьам-дерд ву,

17 ва дурариз, ислягъвалин рякъярикан агъдар».

18 «Дурариз Аллагъдихъан гучІ ктар».

19 Ухъуз агъяхъуз, гьич сарира, учв гьякъ вуза, дарпбан бадали,
ва вари дюн'яйи Аллагъдин улихъ жаваб тувбан бадали, гьаму
Къанундиъ дупнайиб вари Къанундиз мютІюгъ вуйдариз дуп-
найиб ву. 20 Саб Къанундиъ айиб тамам апІури гьич сарихъанра
Аллагъдин улихъ гьякъ хъуз хьибдар, гьаз гьапиш, Къанундиан
удубчІвурайиб вари инсан гунагъкар вуйиб улупурайиб ву.

Аллагъ ву адмийир гьякъ апІурайир

21 Аллагъди, Чан улихъ адмийир фици гьякъ апІуруш, улупна-
хъуз. Му мици, Къанундира ва пайгъамбрарира гьаддикан кІу-
рашра, Къанундилан асиллу дарди шула. 22 Аллагъди адмийир
Чан улихъ гьякъ апІура Иса Месигъдихъ хъугъбиинди. Му хъугъ-
рудариз варидариз кайиб ву, гьаз гьапиш дурарин арайий гьич
саб фаркъвалра адар, 23 фицики, вари гунагъкран ву, ва гьаддиз
дурар Аллагъдин адлувалин багахъна деетнадар. 24 Хъа Аллагъ-
дин рягъимлувалилантина адмийирин гунгъар Чаина гьадагъу



Иса Месигьдилантина вари халкъар, гъич саб къимат тутрувди, Аллагдадин улихъ гъяхъ гъахъну. ²⁵Аллагдади Думу гъурбан гъапІну. Дугъан ифди Дугъахъ хъугърударин гунгъар марщц гъапІну. Адмийирин ухди гъапІу гунгъарилан хил алдабгъну, Аллагдади Чан гъяхъвал улупну. ²⁶Дугъу адмийирин гунгъар аьгъ дапІну, Учв гъаму сьаьтдира гъяхъ вуйивал, ва Учв гъаммишандиз гъяхъди гъузрувал ва дидихъди сабси Месигьдихъ хъугъру гъарсар кас гъяхъ апІувал улупну.

²⁷Гъамус ухъу фтиинди фурсар апІухъа? Сабдииндира! Гъаз? Ляхнар тІалаб апІурайи Къанундин бинайиин алди? Ваъ! Хъа хъугъвал тІалаб апІурайи Къанундин бинайиин алди. ²⁸Фицики, учу кІурача, адми сарун, Къанундин тІалабариз учв мютІюгъ шулашара-шуладаршра, чан хъугъувализ дилигну, гъяхъ гъапІну. ²⁹Аллагъ, анжагъ, жугъдаризтІан дарин? Гъацира имбударизра Вуйир даринхъа? Ав, Думу гъацира имбу халкъаринра ву. ³⁰Аллагъ сар вуйивализ дилигну, Дугъу вари хъугърудар сабси гъяхъ апІура – суннат гъапІдарра дарапІдарра. ³¹Ухъуз хъугъвал а кІури гъамус Къанун тина апІухъахъа? ИкибаштІан, ваъ! Ухъу ихъ хъугъувалиинди Къанун мюгъкам апІурахъа.

Ибрагъимдикан

4 ¹Ихъ абйирин аба Ибрагъимдикан фу пухъа? ²Эгер Аллагдади Ибрагъим чав апІурайи ужудар ляхнариз дилигну гъяхъ гъапІнуш, дугъхъан инсанарин улихъ фурс апІуз шуйи, хъа Аллагдадин улихъ – ваъ. ³Гирами китабарихъ дупнаки:

«Ибрагъим Аллагдадихъ хъугънийи, ва, чан хъугъувализ дилигну, Аллагдади думу гъяхъ гъапІну».

⁴Лихурайидариз пул пешкеш вуди туврадар, думу ляхний гъазанмиш гъапІуб ву. ⁵Хъа эгер адми чан ляхнарихъ хътругъди, гъеле чІуру касра гъяхъ апІру Аллагдадихъ хъугъруш, чан хъугъувализ дилигну, Аллагдади думу гъяхъ апІиди. ⁶Гъаци Давудрира гъапну: адмийин ляхнариз дилигди, хъа хъугъувализ дилигну, Аллагдади гъяхъ апІурайи кас бахтавар ву.

⁷ «Бахтавар ву законсуз ляхнарилан хил алдабгъну, гунгъар ккерку касар.

⁸ Бахтавар ву Агъайи гунгъар гъисабназ гъададагъу кас».

⁹Му бахтаварвал суннат дапІнайидаризтІан дарин, дарш? Хъа дапІнадрудариз? Ухъу гъурхунхъаки: «Ибрагъимдин хъугъувализ



дилигну, Аллагдади думу гьякъ гьапІну». ¹⁰Фила думу гьякъ гьапІну? Дугъан суннат апІайиз, даршиш апІбалан къяляхъ? ИкибаштІан, апІайиз! ¹¹Ибрагъимдин суннат, суннат апІайиз улихъна айи чан хъугъувализ дилигну, Аллагдадин улихъ гьякъ хъувалин лишан вуди хъасин гьапІну. Ва гъаддиз Ибрагъим, гъеле суннат дапІну адарди, хъугънайидаринра кмиди аба гъахъну. Дурарра, чпин хъугъувализ дилигну, Аллагдади гьякъ гьапІну. ¹²Ибрагъим гъацира суннат дапІнайидаринра аба ву. Дурари неинки суннат, хъа гъацира, ихъ аба Ибрагъимдиси, чан суннат апІайиз улихъна айи хъугъувалра къабул дапІна.

Хъугъувализ дилигну, Аллагдади туврайи гаф

¹³Ибрагъимдиз ва дугъан наслариз вари дюн'я ирсди тувди, кІури, Аллагдади туву гаф дугъаз Къанундиланмина тувуб дайи, хъа чан хъугъувализ дилигну, гьякъ хъувалиинди гъурубкъу гаф вуйи. ¹⁴Адмийириз, Къанундиз мютІюгъ хъузди, Аллагдадин гаф рубкъуйиш, хъугъувализна Ибрагъимдиз туву гафназ айиб гъич саб къиматра хъибдайи. ¹⁵Фицики тамам дарапІру Къанунди Аллагдадик хъял капІру, хъа Къанун адрушваъ думу чІюбгъюзра шулдар.

¹⁶Гъаци вуйиган, адмийириз Аллагдадин гаф чпин хъугъувализ дилигну рубкъура. Му Дугъан рягъимлувалин багъиш ву. Гъаддиз думу неинки Къанундиинди яшамиш шулайидариз, хъа гъацира хъугъувалиинди яшамиш шулайи Ибрагъимдин вари наслариз кайиб ву. Хъа Ибрагъим ихъ варидарин аба ву. ¹⁷Гирами китабарий аки: «Узу увкан гизаф миллетарин аба гьапІунза». Му Аллагдадин улихъ гьякъ ву. Ибрагъим гъийихдариз уьмур тувру, хъуз ккайиб вари хъуз гъитру Аллагдадихъ хъугънийи.

¹⁸Ибрагъимдиз гъич саб чара имдайи, хъа думу, Аллагдадихъ хъугъну, миж кади гъузнийи. Гъаддиз Аллагдадин гъаму гафарининди: «Яв наслар лап гизаф хъиди», – дугъкан вари халкъарин аба гъахънийи. ¹⁹Варж йис яшнан чан бедендик хай кимдруб аьгъяшра, хъа Сара бицІидар шлур дайишра, Ибрагъимдин хъугъувал зяиф гъабхъундар. ²⁰Думу Аллагдадин гафниин шаклу гъахъундайи, хътругъри гъузундайи. Хъа думу, Аллагдадин тяриф апІури, ижмиди хъугъну гъузнийи. ²¹Думу Аллагда Чав туву гаф тамам апІуз Удукърур вуйибдихъ хъугънайи. ²²Гъаддиз Аллагдади



Ибрагъм гякъ гьапІнийи. ²³ Гирами китабарий сар дугъкан: «Гьаддиз Ибрагъм гякъ гьапІнийи», – кІури дупнадар, ²⁴ хъа ухъу бадали дупна. Ихъ Агъа Иса Месигъ чІиви ГьапІурихъ хъугъ-руш, ухъура гякъ апІиди. ²⁵ Думу ихъ гунгъарихъанди гьакІну ва, Аллагъдин улихъ ухъу гякъ апІбан бадали, Думу чІиви гьахъну.

Аллагъдин улихъ гьакъвал

5 ¹ Ихъ Агъа Иса Месигъдихъ хъугъну, ухъу гякъ духънайиган, Аллагъдихъди Иса Месигъдилантина ихъ аьлакыйр дерккунхъа. ² Ихъ хъугъувалиинди ухъу ахънайи рягъмлувал Гьадгъулан-тина улупнахъуз, ва, Аллагъдин аднакан ухъуз рубкъруб аьгъяди, гьамус лап шад вухъа. ³ Мидланра гъайри, аьзаб-дерднаъра ухъу шад вухъа, фицики аьзаб-дердериъ ухъу сабурлу шулайиб аьгъа-хъуз. ⁴ Сабурлувалиъ хасият мюгъкам апІура, хъа мюгъкам гьаб-хъи хасиятналан умуд арайиз гъюра. ⁵ Умудну ухъуз кучІлар апІидар, фицики Аллагъдин масанвал, Аллагъдихъан багъишди дуфнайи Гирами Рюгъналанмина ихъ юкІвариъ убзна. ⁶ Ухъу зя-ифди айиган, Месигъ ухъхъанди гьакІну. Ухъу Аллагъ гьасбикк ккадарди яшамиш шули гьахъунхъа, гъаци вушра Месигъ улуп-найи вахтна ухъхъанди гьакІну. ⁷ Дугъри касдихъанди йикІуз шлиз ккун шул? Саризра. Мумкин ву, ужур касдихъанди йикІуз сар фуж-вуш дихъубра. ⁸ Хъа Месигъ, гъеле ухъу гунагъкьрар вуш-ра, ухъхъанди гьакІну, ва гьамдиинди Аллагъди, ухъухъна вуйи Чан масанвал фукъан аьхюб вуш, улупну.

⁹ Гьамус, Месигъдин аьжалилантина Аллагъдин улихъ ухъу гякъ духънайиган, мидлан артухъ, Гьадгъу Аллагъдин хъялна-хъан уьрхидихъу. ¹⁰ Фицики, гъеле ухъу Аллагъдин душмнарди имиди, Дугъу ухъу Чан Балин аьжалниинди албагнуш, хъа гьамус албагну айиган, хъана ужуйи Чан Балин уьмриланмина Дугъу ухъу уьрхиди. ¹¹ Ухъу неинки дюрхну хъиди, хъа гъира, Гьад-гъуланмина Аллагъдихъди албагнаидар, Аллагъди ихъ Агъа Иса Месигъдиланмина лап шад апІурахъу.

Адам ва Месигъ

¹² Гъаци вуйиган, дюн'айиз гунагъ сар адмийиланмина – Адамдиланмина фици гьафнуш, хъа гьадму гунгъихъди – аьжал, гъаци аьжалра вари инсанариз гъурубкъу пай гьабхъну, фицики



дулари варидари гунагъ апІуйи. ¹³ Гунагъ, дюн'яйиз Къанун гъа-
йиз айиб ву, хъа Къанун адрушваъ, гунагъ гъич саризра тахсир
вуди гъугъубжвурадар. ¹⁴ Хъа аъжал, Адамдин вахтариланмина тап
Мусайин вахтаризкъан тахтнини дебънади гъабхъну. Думу гъеле
Адамдиси гунагъ дарапІдариинра агъавал апІури гъабхъну.

Адам хъасин гъюз Ккайириз ухшарди гъахъну. ¹⁵ Хъа Аллагъ-
дин ужувлан багъиш Адамдин гунгъиз барабар дар. Эгер гизаф-
дар сар касдин гунгъилан гъийихнуш, мидлан артухъ Аллагъдин
уж'вал ва сар Адмийин, Месигъ Исайин ужувлан багъиш гизаф-
дариз абЦІну рубкъиди. ¹⁶ Му багъиш гунагъ гъапІу сарин суд
дар. Фицики судди тахсир кипру, хъа му ужувлан багъишну ги-
заф гунгъарин къяляхъ адмийир Аллагъдин улихъ гъякъ гъапІну.
¹⁷ Эгер анжагъ сар адмийин гунгъиланмина аъжали агъавал апІуз
хъюбгънуш, мидлан артухъ, абЦІну Аллагъдин уж'вал ва гъякъва-
лин багъиш къабул гъапІдари гъадму сар Касдилан, Иса Месигъ-
диланмина уьмриъ паччагъвал апІиди.

¹⁸ Гъаци вуйиган, сарин гунгъилантина вари адмийирик тахсир
кипнуш, гъаму жюрейинди, Сарин гъякъвалилан Аллагъдин
улихъ вари адмийириз гъякъвал рубкъиди ва дулариз уьмур
хъибди. ¹⁹ Гъаци вуйиган, сарин мютІюгъ дарували гизафдар гу-
нагъкрар гъапІубси, Сарин мютІюгъвали гизафдар гъякъ апІиди.
²⁰ Къанун гунгъар артухъ хъуз гъафну, хъа гунагъ артухъ шлуб-
къан, Аллагъдин уж'вал хъана артухъ шуйи, ²¹ ва гунагъ апІували
фици чахъди аъжал хури, агъавал апІуз хъюбгънуш, гъаци Аллагъ-
дин уж'валира ихъ Агъа Иса Месигъдиланмина, ухъуз гъаргандин
уьмур тувбан бадали, гъякълуди агъавал апІуз хъюбгъди.

Месигъдихъ хъугърударин уьмур

6 ¹ Гъаци вуйиган, фу пухъа? Аллагъдин уж'вал артухъ хъуз гун-
гъар апІури гъузхъахъа? ² ИкибашТІан, ва! Ухъу гунгъариъ
гъапІу ихъ уьмур дебккунхъа, фици ухъу хъана гунгъар апІухъа-
хъа? ³ Учвуз агъдарди айинхъа, ухъу штуан шлуган, ухъкан Ме-
сигъ Исайин саб пай хъубкан, ва гъацира Дугъан аъжал пай апІ-
бакан? ⁴ Гъаци вуйиган, штуан шлуган, ухъу Дугъахъди сатІиди
гъакІунхъа ва, Аллагъдин адлу къудратнинди Месигъ чІиви гъа-
хъиганси, ухъура чІиви апІбан бадали ва цІийи уьмринди яша-
миш хъпан бадали, Гъадгъахъди кивну гъахъунхъа.



⁵ Ухьу Гьадмуси дукІнайиган ва гьаддиинди Дугъак кидикь-найиган, Гьадмуси чІивира хьдихьа. ⁶ Ихь гунагькар хасиятну ухь'ин гьюкум дарапІбан бадали ва сарун ухьу гунгьарин лукІар дархьбан бадали, ихь йирси уьмур Исайихьди сатІиди хач-рак кабсуб аьгьяхьуз. ⁷ Фицики гьакІи кас гунгьар апІбаккан азад шула.

⁸ Ухьу Месигьдихьди гьакІнуш, Гьадгьахьди яшамиш шлуб-дихьра хьугьурхьа. ⁹ Фицики гьачІидаригьян чІиви гьахьи Месигь сарун диликІруб аьгьяхьуз. Дугьан зиин сарун аьжалин гьюкум илмидар. ¹⁰ Думу, сабан ва гьаргандиз гунгьарин дюн'я дипну, гьакІну. Хьа гьамус Думу Аллагьдиз яшамиш шула. ¹¹ Гьа-ци учвур, гунгьар апІбаз дукІнайидарси, Иса Месигьдиьди Аллагь бадали яшамиш шулайидарси йихьай.

¹² Гьаддиз гунгьари ичв аьжал хьайи бедендиин аьхювал апІуз мигьитанай ва дидин тьмягьариз мютІюгь махьанай. ¹³ Ичв жандин гьич саб пайра гунгьарин гьюкмиз мутуванай, дурарикан гьякьсуз ляхнарин гьуллугьнан яракьар даришри. Дидин ерина, дукІну чІиви гьашидарси, Аллагьдин гьуллугьнаь йихьай. Ичв жандин паярра гьякьлувалин яракьди Аллагьдин гьуллугьнаь дерккай. ¹⁴ Гунгьари учв'ин агьавал дапІну ккундар, фицики учву Кьанундикк яшамиш шуладарчва, хьа Аллагьдин ужувлакк.

Гьякьлувалин лукІар

¹⁵ Гьа, фу дапІну ккунду ухьу? Ухьу, Кьанундикк ккадарди, хьа Аллагьдин ужувлакк ккайдари гунагь шлу ляхнар дапІну ккундин? ИкибаштІан, ваь! ¹⁶ Учвуз аьгьдарди анчвухьа, учву шлин ихтиярнаь мютІюгь хьуз лукІарси учІвраш, гьадгьан лукІар шулачва, гьаци – аьжалихьна хру гунагьвалин лукІар, яса-на гьякьвалихьна хру Аллагьдихь хьпехьувалин лукІар шулачва, ¹⁷ хьа учву улихьди гунагьвалин лукІар вушра, Аллагьдин кюмек-ниинди ичв марци кІваан учвуз улупурайи аьгьюваларихь хьпехьури гьахьунчва! ¹⁸ Ва учву гунгьариккан ккадагьнийи, гьамус гьякьлувалин лукІар гьахьунчва. ¹⁹ Узу, адмийир гьавриь ахьруси, мисалариинди кІураза, даршиш мидин гьавриь ахьуб учвуз гизаф читин ву. Фици учву мидиз улихьна ичв жандин паяр чиркинвализ, законсузвалар апІуз тувуйиш, гьаци гьамус дурар гьякьлувалин гьуллугьнаь гирами ляхнар апІуз тувай.



²⁰ Фицики учву гунгъарин лукIар вуйиган, гъякълувалин гъюкмиъ адайчва. ²¹ Учву ичв йирси ляхнар апIруган, фукIа хайир айчвуз? Дицдар ляхнари аъжалихъна хуруган, гъамус дурарихъан начди ачвуз. ²² Хъа гунгъариккан азад духънайиган ва Аллагъдин лукIар духънайиган, гъамус, марцци яшайишдин хайир ачвуз, хъа диди гъаргандин уъмрихъна хуру. ²³ Фицики гунгъин къимат аъжал ву. Аллагъдин багъиш – ихъ Агъа, Месигъ Исайихъди вуйи гъаргандин уъмур ву.

Къанундин лукIваликкан ккудучIвуб

7 ¹ Учвуз агъдарди айинчвуз, гъардшар (учвуз, Къанундин гъаври ахънайидариз кIураза), Къанунди инсан чIивиди имиди дугъ'ин агъвал апIурайиб? ² Мисалназ, жилирихъ хъайи шив, сабан думу чIивидимидикъан гагъди, Къанундиинди чан жилирик китIна, хъа эгер дугъан жилир гъачIиш, Къанунди думу нюкгъин гъюкмиккан азад апIура. ³ Гъаддиз, чан жилир чIивидимиди думу жарариз швуваз гъушиш, дугъу къяппавал апIура. Хъа эгер дугъан жилир гъачIиш, думу нюкгъин гъюкмиккан азад шула, ва гъаддиз дугъу, жарариз шивди гъушну кIури, къяппавал апIурадар.

⁴ Гъаму жюрейиинди, йиз гъардшар, Месигъдин Бедендилантина учвура гъачIидаригъян чIиви гъахъирин ихтиярнаъ ахъбан бадали ва, Аллагъдиз бегъер хпан бадали, Къанунди кIуруб апIбаккан азад вучва. ⁵ Фицики ухъу бедендиз ккуниб апIури яшамиш шулайхъа. Къанундиланмина шулайи ихъ гунагъкарвалин тямгъяри ихъ жанариин агъвал апIуйи. Диди ухъу аъжализ хурайхъу. ⁶ Гъадму Къанундин бацарий айхъа. Ухъу, Къанундиз дукIну, дидккан азад гъапIунхъу. Сарун дидикIнайи йирси аьдатарин хиликкди ваъ, хъа Рюгънан хиликкди цIйи духъну, Аллагъдиз гъуллугъ апIуз шулу.

Гунагъкарвалихъди дяви

⁷ Мушваъ фу шула? Къанун – му гунагъ вуйинхъа? Ваъ, дици дар. Мидихъди сабси, Къанун адайиш, узуз, гунагъ фу вуш, агъю хъибдайзуз. Эгер Къанунди, «жараринуб ккун мапIан», кIурадайиш, узуз, лайикъ даруб ккун мабхъан, фу кIуру гаф вуийишра, агъю хъибдайзуз. ⁸ Гунгъи, гъаму табшуругъ багъна вуди,



узук лайикъ дару тямгъар каунзук. Къанун адайиш, гунагъра шулдайи. ⁹Узу Къанун аьгъдарди яшамиш шулайза, хъа Къанундин табшуругъар узуз аьгъю гъахъиган, гунагъра арайиз удубчІвну, ¹⁰ва узурга гъакІну. Гъаци узуз уьмур дубхну ккуни табшуругъну, узуз аьжал гъабхну. ¹¹Фицики гунгъи, гъаму табшуругъ багъна вуди, узу алдатмиш дапІну, гъакІунзу.

¹²Гъаци вуйиган, Къанун гирами ву, дидин табшуругъарра гирамидар, гъакъ вуйидар ва ужудар ву. ¹³Му ужубди узуз аьжал гъабхну. Гъаци вуйин? ИкибаштІан, ва! Гунгъи, узуз аьжал хъпан бадали, ужуб мутму ишлетмиш гъапІну. Гъамци апІури, гунгъи чан ляхин гъапІну. Табшуругъну гунагъ гизаф пис шейъ вуйиб улупура.

АйтІ айи дявдикан

¹⁴Ухъуз Къанун рюгънануб вуйиб аьгъяхъуз, хъа узу, беден ади, гунгъиз лукІди тувнади гъахъунзу. ¹⁵Узу гъапІраш, узуз аьгъдарзуз, яна узуз ккуниб апІурадарза, хъа узуз даккниб апІураза. ¹⁶Эгер узу узуз даккниб апІураш, Къанун ужуб вуйивал къабул апІураза. ¹⁷Дугъриди гъапиш, мици апІурайир узу дарза, хъа узубъ яшамиш шулайи гунагъ ву. ¹⁸Узубъ, йиз гунагъкар бедендиъ, уж'вал яшамиш шули адрувал аьгъязуз. Ужудар ляхнар апІуз ккунди шулзуз, хъа дицдар ляхнар апІурадарза. ¹⁹Фицики узу узуз ккуни уж'вал апІурадарза, дидин ерина узуз даккни чІуру ляхнар апІураза. ²⁰Узуз даккни ляхнар узу апІруган, дугъридан гъилигиш, дурар апІурайир узу дарза, хъа узубъ яшамиш шулайи гунагъ ву.

²¹Гъаци вуйиган, гъамциб ляхин ачухъ гъабхъунзуз: гъарган, узуз уж'вал апІуз ккун гъабхъиган, хил'ан удубчІвруб писвал ву-йиз. ²²Йиз айтІан пай Аллагъдин Къанундин шад ву

²³Йиз жандиъ жара къайда рябкъюразуз. Му къайдаи йиз фагъмин къайдайихъди дяви гъабхура. Йиз жандиъ айи гунагъ къайдаи узу чан йисирвализ дисура. ²⁴Гъей касиб узу! Шли узу, узуз аьжал хру, гъамциб бедендихъан урхиди? ²⁵Ихъ Агъа Иса Месигъдилантина ухъу урхру Аллагъдиз баркаллагъ! Гъаддиз, узу сар вуди, йиз фагъум Аллагъдин Къанундин гъуллугънаъ а, хъа йиз беден гунагънан гъуллугънаъ а.



Рюгъну абиЦнаи уьмур

8¹ Сарун Месигъдихъди яшамиш шулайидарик тахсир кипдар. ² Гъаз гъапиш Месигъ Исайилантина уьмрихъна хураи рюгънан законди узу гунгъарихъна ва аьжалихъна хураи закондиккан азад гъаІну. ³ Ихъ гунагъкар бедендиинди Къанун зяиф гъабхъну. Гъаддиз Аллагъди Чан Бай гунагъкар адмийириз ухшар ади, гунгъарихъанди гъурбан хъуз жилариина гъаьну. Гъаци Дугъу адмийирин бедендиъ айи гунгъар тахсирназ гъахну. ⁴ Жвуван гунагъкар бедендин гъюкмийъ – ваъ, хъа рюгънан гъюкмийъ яшамиш шули, ухъу Къанундин гъякълу табшуругъар тамам апІбан бадали, Аллагъди гъамци гъаІну.

⁵ Фицики чан гунагъкар бедендин гъюкмийъ яшамиш шулайидари бедендин тямгъарикан фикир апІура, хъа рюгънан гъюкмийъ яшамиш шулайидари Рюгънан ляхнарикан фикир апІура. ⁶ Бедендин тямгъарикан вуйи фикрари аьжалихъна хуру, хъа Рюгънан ляхнарикан вуйи фикрари уьмур ва архаинвал хуру. ⁷ Гъаз мици ву? Гъаз гъапиш бедендин тямгъарикан вуйи фикрар Аллагъдиз душмнар ву. Дурар Аллагъдин Къанундиз табигъ шулдар, я табигъ хъузра шулдар. ⁸ Бедендин гъюкмийъ яшамиш шулайидарихъан Аллагъдиз ккуниб апІуз шулдар.

⁹ Эгер дугъридан учвуъ Аллагъдин Рюгъ яшамиш шулаш, учву бедендин гъюкмийъ яшамиш шуладарчва, хъа Рюгъназ мютІюгъ шулачва. Шлиъ Месигъдин Рюгъ адарш, думу Месигъдинур дар. ¹⁰ Тмуну терефнаан, эгер учвуъ Месигъ аш, гъеле ичв беден гунгъари дубкІнашра, Рюгъну, Аллагъдин улихъ гъякъ дапІну, учвуз уьмур тувра. ¹¹ ЙикІбан къяляхъ Иса чІиви ГъапІурин Рюгъ учвуъ яшамиш шулаш, Месигъ чІиви ГъапІури, учвуъ яшамиш шулайи Рюгъналанмина ичв жанариз уьмур багъиш апІура.

¹² Гъаддиз, гъардшар, ухъу ихъ гунагъкар бедендиз ккуниб дапІну, дидиз мютІюгъ духъну ккундар. ¹³ Эгер учву ичв бедендин гъюкмийъ яшамиш шулуш, йихидичву. Хъа эгер учву рюгъниинди ичв гунагъкар бедендин тямгъар гъачІиш, уьмур гъазанмиш апІидичва. ¹⁴ Фицики Аллагъдин Рюгънан гъюкмийъ айидар Аллагъдин гъякъ веледар ву. ¹⁵ Ухъу къабул дапІнаи Рюгъну ухъу лукІариз илтІикІурадар ва ухъуз цІийи гучІ ккапІрадар, му Рюгъну ухъу Аллагъдин веледариз илтІикІура. Ва Дугъу «Авва», яна



«Адаш» кІури, гьарай апІуз гьитра. ¹⁶Ихь рюгьнахьди сабси Рюгьну Чав ухьу Аллагьдин веледар вуйиб тасдикь апІура. ¹⁷Ухьу Аллагьдин веледар вуйиган, Месигьдихьди ухьузра ад хьпан бадали, Дугьан аьзабар ухьу кьабул апІурайиган, Месигьдизси, Аллагьдин ирс ухьузра рубкьиди.

Адлу хьидихьа

¹⁸Ухьуз гьюз имбу уьмриь хьуз ккайи адлувалихьан ихь гьамусдин аьзабар фукІара дар. ¹⁹Фицики Аллагьдин веледар фу-жар вуш, ачмиш апІру вахт хьайиз, Аллагьди халкь дапІнайиб вари, аьгь апІуз даршули, ккилибгура.

²⁰⁻²¹Аллагьди халкь дапІнайиб вари му мянасуз дюн'яйиь чпин ниятнининди адар, хьа – халкь ГьапІурин ниятнининди. Хьа Аллагьди халкь дапІнайи варибдин, чпи пуч шлу лукІ'валиккан азад хьиди ва Аллагьдин веледариз гьурубкьу азадвална адлувал чпизра кайиб хьибди, кІури, миж ади гьабхьну.

²²Ухьуз аьгьяхьуз, Аллагьди халкь дапІнайиб вари, бицІир апІури аьзиятнакк ккайи дишагьлиси, гьийин йигьазкьан аьзабариаь ади гьабхьну. ²³Неинки вари халкь дапІнайиб, хьа гьа-цира Рюгьну ацІну цІийи уьмур ккебгьу ухьура вари ккилигурайхьа. Дидлан гьайри, Аллагьди ухьу Чан веледарди гьадагьур, кІури, ва ихь жанар азад апІур, кІури, айтІанзина аьзабнаь ккилигури айхьа. ²⁴Ихь умудну ухьу гьюрхну. Ихь умуд ухьуз гьурубкьиш, думу умудди гьубзрадар. Адмийир, миж кайиб тамам гьабхьихьан, фтиккІа миж кади гьуздар. ²⁵Ухьу ухьуз адрубдик миж кади гьузрахьа ва сабурлуди дидиз ккилигурахьа.

²⁶Дидихьна, ухьуз, зяиф касариз, ихь зяифвализ дилигну, Рюгьну кюмек апІурахьуз. Ухьуз хай вуйибси ккарагуз аьгьдархьуз, аммаки ухьхьанди Аллагьдиз мидкан гафариинди пуз даршлу гьигьариинди Рюгь Чав ккарагура. ²⁷Хьа Аллагьдиз, ихь юкІвар Шлиз арццнаш аьгьяди, Рюгьну Чаз фтикан ккарагураш аьгья, фицики, Рюгь, Аллагьдиз Чандарихьанди Чаз, Аллагьдиз ккуниси ккарагуру. ²⁸Ухьуз, Аллагь ккунидариз, Чаз ккуниси Дугьу дих гьапІдариз, вариб ужувлаз ачухь шлуб аьгьяхьуз. ²⁹Фицики, дюн'я арайиз хайиз Дугьаз аьгьюди айидар, Гьадгьу улихьмиди Чан Бай вари чвйир-чйиригьян сарпирди



хьпан бадали, Чан Бализ ухшар хьуз ктагъну. ³⁰ Чав ктагъдариз Дугъу дихра гьапІну, хьа дих гьапІдар Чан улихь гьякъ гьапІну, хьа гьякъ гьапІдар адлу гьапІну.

Аллагъдин масанвал Иса Месигъдиъ а

³¹ Фу кІухьа? Аллагъ ухьхъанди вуш, ухьуз къаршу шлихъан хьуз шул? ³² Ухьу вари бадали, Чан Бай, гьайиф дарапІди, аьзаб-накк Ккитури, Чан Балихъди сатІиди ухьуз вари имбубра тувидаринхьа? ³³ Шилхъан Аллагъди кадагънайи халкъдик тахсир кипуз хьибди? Аллагъди Чав дураp гьякъ апІура. ³⁴ Шли дураp тахсирлу апІиди? Месигъ Иса гьакІну, хьа чІиви гьахъну, хьа гьамус Аллагъдин арччулну хилихъинди деъна ва ухьхъанди ккарагура. ³⁵ Ухьхъан Месигъдин масанвал тадабгъуз фтихъан шул? Дердерихъан? читинваларихъан? хьергуваларихъан? гаш'валарихъан? гьяцІливаларихъан? хатІйирихъан? ханжларихъан? ³⁶ Гирами китабарий дибикІна:

«Уву бадали учу гьар йигъан йивну йихура,
урккуз гьязур дапІнайидарси,
учу марччарик гьисаб апІура».

³⁷ Гьаци вушра, ухьу ккун гьапІу Аллагъдин кюмекниинди гьаму варибдиъ зурба гьалибвал гьадабгъидихьа. ³⁸ Фицики узуз дугъридан аьгъязуз: я уьмрихъан, я аьжалихъан, я малайикарихъан, я заан рюгъярихъан, я гьамусдин, я гьюз имбу заманайихъан, я кьудратарихъан, ³⁹ я зиин али, я кІанакк ккайи гьатарихъанра, я вари дюн'я гьадабгъиш, жара жюрейин гьич сабдихъанра ухьхъан ихь Агъа, Месигъ Исайиланмина улупу Аллагъдин масанвал тадабгъуз хьибдар.

Аллагъ ва жугъдар

9 ¹ Месигъдин гьякънииндира гьякъ кІураза. Узу кучІлар апІурадарза, Гирами Рюгъну абцІнайи йиз намус узуз шагъид ибшри: ² йиз кІваъ зурба дерд ва кудудубкІру иццрушин айиз. ³ Йиз гьардшар, йиз миллет уьрхбан бадали, Узу Месигъдихъан гьудучІвузра гьязур вуза. ⁴ Йиз миллет Израил халкъ ву. Дураpиз Аллагъди Чан веледар кІура. Аллагъдин ад, Аллагъдихъди гьийитІу йикърар, Мусайин Къанун, Аллагъдиз гьуллугъ апІувал ва Аллагъдин Гаф гьаму халкъдиз тувнийи. ⁵ Гьамрар ву ихь зурба



абйирин наслар. Гьамрар ву варибдин зиин Аллагъ вуйи, абсра-
риан абсрариз ужувлакк ккайи Месигъдин жилин хизан. Амин!

⁶Хъа му, Аллагъди Чав тувнайи гаф тамам гьапундар, кІуру
гаф дар. Дарди хъуз, Израиликан гьахьидар гьякъ вуйи израил
халкъ ву, хъа вари ваъ. ⁷Гъеле дураар Ибрагъимдин наслар вушра,
сабан, мици хъувалиинди, дураар вари Ибрагъимдин гьякъ нас-
лар дар. Фицики, Аллагъди гьапиганси, «Яв гьякъ наслар Исакъ-
дикантІан хьидар». ⁸Му гьаци кІуру гаф вуки: Ибрагъимдилан
бабкан гьахьи вари наслар Аллагъдин гьякъ веледар дар, хъа ан-
жагъ Ибрагъимдиз туву Аллагъдин гафналантина гьахьи веледар
гьякъ веледар ву. ⁹Туву гафнаъ магъа фу кІураш: «Улупнайи
вахтна Узу гьидиза ва Сарайиз бай хьиди».

¹⁰Хъа му сабан вариб дар. Гьацира Ревекайиз баяр айи ва
дурарин сар адашра вуйи – ихъ аба, Исакъ. ¹¹⁻¹²Ва кьюрид ба-
яр бабкан хъайиз, дурари фукІа-мукІа ужуб, я харжиб апІайиз
улихъна, Аллагъди Ревекайиз гьапну: «Ахъюну бай бицІирнурин
гьуллугънаъ хьиди». Аллагъди мици дураар бабкан хъайиз улихъ-
на гьапнийи, гьаз гьапиш, Аллагъди кадагънайи бай, Чав ният
дапІанайиганси кадагънайир хъпан бадали, хъа бали чав гьапІуб-
диинди кадагъну дархъбан бадали. ¹³Гирами китабарий дупна-
йиси: «Узуз Якъуб ккун гьахъунзуз, хъа Исаф – даккун».

¹⁴Гьамус фу пухъа? Аллагъ дюз дарур шлуб дарки, гьаци да-
рин? ИкибаштІан, шлуб дар! ¹⁵Фицики, Дугъу Мусайиз гьапну:
«Узу Узуз ккунириз уж’вал дебккдиза
ва Узу Узуз ккунирин язухъ зигидиза».

¹⁶Гьаддиз, адмийирикан шлиз, чан тІалабариз вая гьапІу лях-
нариз дилигди, уж’вал апІуруш, Аллагъди Чав гьял апІуру. ¹⁷Ги-
рами китабарий дупнайиси, Аллагъди Египетдин паччагъдиз
гьапну:

«Увлантина варидариз Йиз кьувват улупбан
ва Йиз ччвур вари дюн’я вуйибси рабгъбан бадали,
увкан паччагъ ктаур Узу вуза».

¹⁸Магъа гьамци Аллагъди, Чаз ккуниси, сариз уж’вал апІуру,
сарик хъял капІру.

¹⁹Мумкин ву, учву узуз гьамци пубра: «Эгер Аллагъди ихъ лях-
нариин ахъювал апІураш, гьаз Дугъу ухъу тахсирклар апІура?
Аллагъдин ниятариз фуж кьаршу удучІвидихъа?» ²⁰Уву фуж



вувахъа, инсан, Аллагъдихъди гъужатар апІуз? Мутмуи учв гъа-
пІурихан гьерхдар, аьхир, узу гъамциб уву гъаз гъапІунва, кІу-
ри? ²¹ БатІур гъабар апІуруин хилиъ адаринхъа? Дугъу чаз ккун
гъабшиш, гъадму гъурдсиб батІрикан багъайин гъаб, ясана ужуж
гажин апІуру.

²² Аллагъдиз Чан хъял улупуз ва Чан къувват улупуз ккун
гъабхъну, аммаки хъял капІру, тІанкъ апІуз гъазур вуйи ляхнар
Дугъу сабурлуди аьгъ гъапІну. ²³ Дугъу мици Чан ккудудубкІру
ад, рягъимлувализ лайикъ вуйи ва адлувал къабул апІуз гъазур
дапІнайи касариз улупуз гъапІундайкІан, яраб? ²⁴ Гъадму касар
ухъу вухъа. Дугъу ухъу неинки жугъдаригъян, хъа миди вуйи хал-
къаригъян, дих дапІну, гъядягъну. ²⁵ Гирами китабарикан Оси-
йин китабдиъ дупна:

«Йиз халкъ дарудариз
Узу Йиз халкъ пидиза,
ва Узуз даккнириз
Йиз ккунир пидиза».

²⁶ «Аллагъди: „Учву Йиз халкъ дарчва“
гъапи гъадму йишв'ин
дурариз чІиви Аллагъдин веледар пиди».

²⁷ Ишаййира Израилин халкъдихъанди гъарай апІура:

«Гъеле Израилин веледарин къадар
гъюлин кІанаъ айи гъумкъан вушра,
дурарикан цІиб къадартІан уьрхидар,

²⁸ фицики Аллагъди Чан ахиримжи суд
адмийирин зиин
ухди апІиди».

²⁹ Ва Ишаййи улихъмиди гъапиганси:

«Эгер Вариудукъру Агъайи ухъуз наслар гъитундайиш,
ухъуз шлубра

Содом ва Гомор шагърариз гъабхъиб хъибдийи».

³⁰ Гъамус фу кІуру? Гъякъвал дарабграи жара миллетариз
чпин хъугъувалилантина гъякъвал гъабхъну. ³¹ Хъа Къанун тамам
апІури гъякъвал абгурайи Израилин халкъдиз гъякъвал гъабхъун-
дар. ³² Гъаз? Гъаз гъапиш дурариз гъякъвал ляхнарилантина аб-
гуз ккун гъабхъну, хъа хъугъувалилантина ваъ. Дурар ликарикк
ккабхъру гъвандихъ хъарсну, ³³ Гирами китабарий дупнайиси:



«Лиг гъа,
Узу Сион дагъдиин
ликарикк ккабхъру Гъван дивдиза,
Гъван, гунагъкрар хъарсру Гъван,
аммаки фуж Гъадгъахъ хъугъиш,
думу швумал хъидар».

Жугъдарихъан уърхювал абгуз шулу

10 ¹Гъардшар, узуз йиз кІваантІан жугъдар дюрхну ккундузуз, ва Аллагъдиз гъадрарихъан ккарагураза. ²Фицики узу шагъидвал апІураза, чпи Аллагъдихъ юкІв хъипну янашмиш шулашра, дурариз дюз рякъ абгъдар. ³Гъаз гъапиш дурариз Аллагъди багъиш апІру гъякъвал абгъдаи, хъа чпин хусуси гъякъвал ара-йиз адабгъуз чарйир зигури, Аллагъдин гъякъвализ мютІюгъ гъахъундар. ⁴Месигъди, гъарсар хъугъу кас Аллагъдин улихъ гъякъ апІбан бадали, Къанундиз аьхир дебккну.

⁵Мусайи Къанундин гъякъваликан бикІура:

«Къанундин табшуругъар тамам апІрур
яшамиш хъиди».

⁶Гирами китабарихъ хъугъувализ дилигну туврайи гъякълували гъамци кІура:

«Учву учвхъан мегъерханай: „Фуж аьршариз гъягъиди?“
душв’ан Месигъ хъади гъюз?

⁷ва мегъерханай: Месигъ гъийихдарин паччагълугъдиан хъади гъюз,

„Фуж кІан адрушваз гъягъиди?“»

⁸Фу дупна Гирами китабарихъ? «Аллагъдин Гаф увухъди хъа, яв багахъ хъа, думу яв ушвниин ал ва яв кІваъ а», ва думу Гаф ухъу адмийириз улупурайи хъугъувал ву. ⁹Эгер уву яв ушвниинди: «Иса Агъа ву», – кІури, Аллагъди Думу гъачІидаригъян чІиви гъапІубдихъ, юкІв хъипну, хъугъиш, уърхидиву. ¹⁰Гъарсар, юкІв хъипну, хъугърур, Аллагъдин улихъ гъякъ хъиди; ушвниинди чан хъугъуваликан ктибтрур уърхиди. ¹¹Фицики, Гирами китабари кІура:

«Дугъахъ хъугърур беабур апІуз хъибдар».

¹²Жугъдарна жара миллетар саб ву, фицики Агъара варидариз Сар ву, ва Чаз дих апІру варидариз Дугъу уж’вал тувру. ¹³«Гъарсар, Агъайиз дих апІрур, уърхиди».



¹⁴Хъа дурари чпи Хътругъруриз фици дих апИиди? Фици чпиз Дерерхърурихъ хъугъди? Хъа дурариз, Дугъкан сарикъан дар-пиган, фици ебхъиди? ¹⁵Хъа фици Дугъкан ктибтиди, ктибтрур гъадраиш? Гирами китабарихъ дибикІнайиси:

«Фукъан гюрчег дарин Ужувлан хабар рабгърударин ликар!»

¹⁶Аммаки вари жугъдари му Ужувлан хабар ибак апІури гъа-хъундар. Ишайи гъапну:

«Агъа, фуж хъугъну учу улупу агъюваларихъ?»

¹⁷Гъаци вуйиган, Ужувлан хабар гъеебхъиган, хъугъвал гъюру. Хъа Ужувлан хабар, Месигъдикан ктибтруган, гъюру.

¹⁸Амма узу кІураза: «Дурариз Ужувлан хабар гъеебхъундарин?» ИкибаштІан, гъеебхъну!

«Вари дюн’я вуйибси дурарин дихар гъарагънийи
ва дурарин гафар
дюн’яийн тлихъан кІулихъна гъурукънийи».

¹⁹Хъана кІураза: «Израилин халкъ мидин гъаврихъ ахъундай-кІан?» Сифте Мусайин китабдихъ кІура:

«Узу учвуъ гъизгъинвал ачмиш апИидиза,
халкъ ву дупну гъисаб апІуз даршлу халкъдиинди.
Узу увук хъял капІдиза,
шулайибдин гъаврихъ адру халкъдиинди».

²⁰Хъасин Ишайийн китабдихъ кІубанди кІура:

«Узу дарагди гъахъидариз Узу гъидихъну.
Узу гъедрерхри гъахъидариз
Узу ачмиш гъахъунза»,

²¹хъа Израилин халкъдикан душваъ кІура:

«МютІюгъ даршлу ва хъебехъру халкъдиз
вари йигъди Узу, хилар гъачІаккнун,
дих апІури гъахъунза».

Аллагъдиз Чан халкъ кІваълан гъархнадар

11 ¹Хъа магъа узу гъерхраза: «Аллагъди Чан халкъ Чахъан гъа-даънадарин?» ИкибаштІан, ваъ! Узура Ибрагъимдин насил, Вениаминдин тухмиан вуйи израилжви вуза. ²Аллагъди Чаз улихъмиди агъю Чан халкъ Чахъан гъадаънадар! Гирами кита-барихъ Ил’ясдикан фу дупнаш, агъдарди анчвуз? Ил’яеди Ал-лагъдиз израил халкъдилан аьрз апІури:



³ «Я Агъа, дурари Яв пайгъамбрар
гъийихнийи ва,
Увуз гъурбнар хру Яв йишвар ккидирчнийи;
анжагъ узу сар сагъди имиза,
аммаки, дурариз узура йивну йикІуз ккунди а».

⁴ Аллагъди дугъаз фициб жаваб тувнийи?
«Узу Узуз
Ваалдин улихъ кІул ис дарапІу ургуд агъзур кас
гъюрхюнза».

⁵ Гъаму вахтарира Аллагъди Чан ужувлиинди кадагънайи саб
бицІи гъварч адмийир а. ⁶ Аллагъдин ужувлиинди дубхънайиб,
инсандин ляхнариз дилигну, дубхънадар. Гъаци дайиш, уж'вал
уж'валси гъубзидайи.

⁷ Гъамус фу шула? Израилин халкъдиз чпи абгурайиб гъибихъундар. Анжагъ кадагънайидаризтІан гъибихъундар, имбударин инсанвал гъудубгну. ⁸ Гирами китабарий дупнайиси:

«Аллагъди дурар дерин нивкІуъ аънийи».

«Дурариз дярйабкъбан бадали,
Аллагъди дурарин улар хъяркънийи,
дурариз дерехъбан бадали,
ибарий итІишвнийи,
ва гъамци гъийин йигъазкъбан ими».

⁹ Давудри гъапнийи:

«Гъит, дурариз,
чпин шадлугъар
чпиз ккиву рукъарна чулар ишри.
Гъит, дурар хъахъну алдакри ва жазайикк ккахъри.

¹⁰ Гъит, дурариз дярйабкъбан бадали,
дурарин уларихъ мучІушин гъабхъри.
Гъит, дурарин юкъвар гъаргандиз
къяни ишри».

¹¹ Узу кІураза: «Жугъдар, хъахъну, гъудужвуз даршлуси, алдакнин-хъа?» ИкибаштІан, ваъ! Гъадрарин алдакувалиланмина имбу халкъариз, жугъдар бахил хъпан бадали, уърхювал гъабхъну. ¹² Дурарин алдакували вари дюн'яйиз уж'вал хуруган ва дурариз кам гъахъиган, имбу миллетариз зурба ужувлар шлуган, хъа эгер вари жугъдар Аллагъдихъна хътакиш, имбу дюн'яйиз фукъан зурба ужувлар шул!



¹³Гьамус узу, жара миллетар, учвухъна илтIикIураза. Узу Аллагъ аьгъдру миллетарихъна гъаьнайи вакил вуза. Узу йиз гъуллугъ заан вуди гьисаб апIураза. ¹⁴Йиз халкъ бахил дапIну, сакъюдаркъана уърхидиза кIури, миж кайиз. ¹⁵Аллагъ жугъдари-хъан гьидицган, дюн'яйин жара халкъариз мясляаьт гъабхнуш, хъа Аллагъди жугъдар къабул гъапIган, фу шул? Дийихнайидар чIиви апIдаринхъа?

¹⁶Эгер яв уьлин сабпи парча Аллагъдиз бахш гъапIиш, имбу вари уьлерра гирами хьидияв. Эгер гьарин ччивар гирамидар вуш, дидин кюлерра гирами ву.

¹⁷Гъяни гьарин кюлер кудуршвнади, дурариин чIурудар фици улурхънуш, гьадму жюрейиинди учву, жара миллетар, чIуру чIувумучварси гьамус гъяни гьарин ччиварин къувватнак кеьначва. ¹⁸Гъаци вуйиган, кюлерин зиин фурс мапIан, гъаз гъапиш, ччивариз уьмур туврайир уву дарва, хъа ччивари увуз уьмур тувра. ¹⁹Уву пидива: «гъатму кюлер узу улурхъбан бадали ктуршвну». ²⁰Думу гъякъ вуяв. Дурар чпин хътругърувалиан ктуршвну. Хъа уву дурарин йишв'ин хъгъувалиан алва. Гъаддиз фурс мапIан, хъа гучI кади гъуз. ²¹Аллагъди багъри кюлер гъайиф гъапIундарш, увура гъайиф апIидар.

²²Гъаци вуйиган, увуз Аллагъдин уж'валра, хъялра рябкъюравуз. Дугъан хъял Чахъан гьудучIвдарихъна шулу. Хъа увухъна вуйи уж'вал, эгер уву Дугъан ужувлакк гъузруш, рябкъюравуз. Гьудрузиш, гьаркан увура кадабтIиди. ²³Хъа эгер жугъдар чпин хътругърувалиь утIукъну гьудрузиш, дурар хъана гьарик кюрхъди, даршуз, Аллагъ му кюлер тазабаштIан кюрхъюз кьудратлу ву. ²⁴Хъа эгер уву чIуру гьаркан кадабтIнайи циркил, багъри дарди, гъяни гьарик кубхънуш, хъа кюлериз чпин багъри гьар'ин улурхъюз фукъан рягъят шул!

²⁵Гъардшар, узуз учву му сирнан гъавриь адарди гьитуз, учву ичв аьгъювалиин гизаф умуд кивну гьудрузбан бадали, ккундарзуз. Израилин саб пай агълар, чпин утIукъну гъузувалиь арсну, жара миллетар вари тамамди Аллагъдихъна илтIикIайизкъан, гъузди. ²⁶Хъасин, Израилин вари халкъ уърхиди. Гирами китабариь дибикIнайиси:

«Сион дагъдилан Уърхур гьиди.

Дугъу Якъубдин тухмиан вари чIуруб идипиди,



²⁷ ва Узу дурарилан гунгъар алдагъган,
дурарихъди йикърар йитИдиза».

²⁸ Ужувлан хабар къабул дарапИбинди жугъдарикан Аллагъдин душмнар шула. Жара миллетар ичв хайирназ ву. Мидиз дилигди, жугъдар Аллагъдин кадагънайи халкъди гъузди, Аллагъдиз дурар ккунду, фицики Дугъу дурарин абйириз гаф тувнийи.

²⁹ Фицики Аллагъди Чав дих дапИнайи халкъ ва Чав тувнайи гаф уърхиди. ³⁰ Саб фила-вуш учву Аллагъ гъясбикк апИдайчва. Хъа гъамус, Дугъахъ жугъдар хъпебехъган, Дугъу учвуз уж'вал улупура. ³¹ Аллагъди учвуз Чан уж'вал улупуз, хъасин думу дурариинра алабхъбан бадали гъаму ражари жугъдар Дугъахъ хъпехъурадар. ³² Аллагъди вари халкъариз, хъасин чпилан хил алдабгъбан бадали, хъпебехъри гъузуз шлу вахтар улупнийи.

³³ Фукъан дарин Аллагъдин фагъмин ва зигъмин деринвал ва булвал! Фукъан дарин Дугъан ниятар ктитуз даршлувал! Фукъан дарин Дугъан рякъярин гъавриъ ахъуз даршлувал!

³⁴ «Агъайин фагъум шли аьгъю апИди,
Дугъаз насигъятар шли тувди?»

³⁵ «Шли фу тувну Аллагъдиз,
Дугъу думу къяляхъ апИуз буржлу вуйиб?»

³⁶ Вари Аллагъди халкъ гъапИну, аьхир, ва гъадму вари яшайиш анжагъ Гъадгъуланмина ва Гъадгъаз шула. Аьсрариан аьсрариз ад Гъадгъаз ву. Амин!

Ичв уьмрар Аллагъдиз бахш апИнай

12 ¹ Гъаддиз учвуз ккарагураза, гъардшар, Аллагъдин уж'вал бадали ичв жанар, Гъадгъаз хуш шлу марцци, чИиви гъурбнарси, дерккай. Му Аллагъдиз фагъумлу вуйи гъуллугъ хъибди. ² Гъит, му дюн'яйин гъюкмари учв'ин агъавал дарапИри. Аллагъдин ужуб, рази ктаъру ва гъубкIу ният фу вуш, аьгъю хъпан бадали, ичв фагъум цИйи алапИури, дигиш йихъай.

³ Аллагъди узуз вакилвал багъиш дапИнайиган, узу учвуз варидариз кIураза: учву ичв вуйидартIан артухъ заанди мидисанай, учвуз гъарсариз Аллагъди туву хъугъувализ дилигну, фурс ктарди гъузай. ⁴ Ихъ беден гизаф паярикан вушра, вари паяри саб ляхин апИурадар. ⁵ Гъаци ухъура вари Месигъдихъди саб беден вуди, дидин паяр вухъа. ⁶ Аллагъди Чан ужувлантина гъарсариз чан



хусуси багъиш гъурубкъунхъуз. Шлиз пайгъамбарвалин багъиш аш, гъит дугъу думу, чан хъугъувализ дилигну, ишлетмиш апІри. ⁷ Шлиз жарадарин гъуллугънаъ шлу багъиш аш, гъит учв гъадму гъуллугъназ бахш ишри. Шлиз мялимвалин багъиш аш, гъит учв мялимвализ бахш ишри. ⁸ Шлиз ккарцуз шлу багъиш аш, гъит дугъу жарадар ккарцри. Шлиз жумартвалиинди пай апІуз шлу багъиш аш, гъит дугъу гъаци, кІвакк ккадарди, пай апІри. Шлиз жарадарин зиин ахъювал апІуз шлу багъиш аш, гъит ахъювал апІри вари юкІв хъипну ва намуслуди. Шлиз уж’вал апІуз шлу багъиш аш, гъит думу шадвалиинди апІри.

⁹ Гъит, ичв масанвал кІваантІан вуйиб ибшри. Писвал ккун мапІанай, ужувлахъ хъачІарккай. ¹⁰ Чвйирси чиб-чпи ккун апІинай. Гъарсари жвувазтІан чиб-чпиз артухъ гъюрмат апІинай. ¹¹ ТІагъру дарди, юкІв хъади лихури, рюгъ гъевеслуди Агъайин гъуллугънаъ йихъай. ¹² Умудвалиъ шадди, бедбахтвалариъ сабурлуди, ккарагбарिъ мяюгъкамди гъузай. ¹³ Аллагъдин адмийириз читинвалариъ кюмек апІинай. Хялар къабул апІури гъузай.

¹⁴ Учвухъ хъергнаидариз ужувлар ккун апІинай. Ужувлар ккун апІинай, люкънар – ваъ. ¹⁵ Шадлударихъди шад йихъай. Ишурайдарихъди ишай. ¹⁶ Чиб-чпихъди албагну яшамиш йихъай. Фурс мукубчІванай. Аъжузарихъди дуствал апІуз нач мапІанай. Жвувкан заанди фикир мапІанай.

¹⁷ Писвализ писвалиинди жаваб мутуванай. Варидариз уж’вал апІури гъузай. ¹⁸ Учвхъан шлубкъан варидарихъди мясляътниинди яшамиш йихъай. ¹⁹ Аъзиз дустар, хъял алдабгъбахъ махъанай, хъял алдабгъуб Аллагъдин ихтиярнаъ гъибтай. Фицики Гирами китабариъ дибикІна:

«Хъял алдабгъувал Йиз ляхин ву.

Узу жаза тувдиза» – кІура Агъайи.

²⁰ Гъамдин ерина,

«эгер яв душмандиз гашди аш,

уъл тув дугъаз.

Эгер думу дахаргну аш,

шид тув.

Эгер уву гъамци апІури гъашиш,

думу нач’валиан йикІиди».

²¹ Писвал ув’ин гъалиб хъуз мигъитан, думу уж’вали ккапІ.



Месигьдин терефкрар гьюкмихъ хъябяхъну ккунду

13 ¹Гьарсар заан гьюкмиз мютЮогъ духъну ккунду, фицики Аллагъдихъан дару гьюкум адар; гьаму ражари айи гьюкум-ра Аллагъди дебккнайиб ву. ²Гьаддиз, фуж гьюкмиз къаршуди гьудужвураш, гьадму Аллагъди дебккнайибдиз къаршу гьедер-гурайи гьисаб ву. Гьаци апІрудари чпиина тахсир хура. ³Уж'вал апІрудариз гьюкумдрарихъан гучІ адар, хъа – писвал апІрудариз. Эгер гьюкумдрарихъан увуз гучІ апІуз ккундарш, уж'вал апІури гьуз ва дурарин терефнаан яв тяриф ебхъидивуз. ⁴Гьюкумдар увуз уж'вал хъпан бадали лихурайи Аллагъдин лукІ ву. Хъа эгер уву писвал апІуруш, гучІ апІин, фицики увуз жаза гьадабтІуб гьадгъан гьюкмиз гьавайиди айиб адар. Писвал апІруриз жаза адабтІури, Аллагъдин хъял алдабгъури, дугъу Аллагъдиз гьуллугъ апІура. ⁵Гьаци вуйиган, дугъаз мютЮогъ духъну ккунду, неинки хъпебехъиш, жаза адабтІур кІури, хъа – жвуван намус бадалира.

⁶Гьаци вуйивализ дилигну, учву налогарра тувай; гьюкумдрари, Аллагъдин гьуллугъчйири, чпин вари вахт гьюкум гьабхбиинди гьапІра. ⁷Гьардиз лайикъ вуйиб тувай: шлиз – налогар, шлиз – харжар, шлиз – гучІ, шлиз – гьюрмат.

⁸Саризра буржлуди мугъузана; гьит, учвук анжагъ саб буржтІан дарибшри, думура – чиб-чпихъна улупру масанвалин бурж, фицики, шли чан багахъ хъайир ккун гьапІиш, гьадгъу Къанун тамам апІура. ⁹Табшуругъариз лигай: «къяппавал мапІан», «милікІан», «мигъитІибкІан», «жараринуб ккун мапІан», ва жара табшуругъариъра улупурайиб саб ву: «Багахъ хъайир, жвуваз жвувси, ккун апІин». ¹⁰Масанвали багахъ хъайириз писвал хурдар. Гьаддиз масанвал Къанун тамам гьапІу гьисаб ву.

¹¹Гьаму вахт фициб вуш, аьгъяди, гьаци апІури гьузай. Сарун учву нивкІ'ан хъиргру вахт дуфна, фицики ухъу уърхру вахт, ихъ сифте хъугъу йигъак гъилигган, гьамус багахъ дубхъна. ¹²Йишв ккудубкІура. Йигъ сарун багахъ хъа. Мици вуйиган, вари мучІу ляхнарихъан ярхла хъидихъа, ва аквназ лайикъ вуйибдихъди яракъламиш хъидихъа. ¹³Гьачай, йигъандин аквназ барабар вуйиси, намуслуди яшамиш шулхъа. Пиянискаваларикк ва сагІи къяппаваларикк кІул ккивархъа. Аьйиб апІруб ва гьясузуб



аПидархъа, гъожатар аПидархъа ва сар-сариин бахил хьидар-хъа. ¹⁴Ихъ Агъа Иса Месигъди учву уърхричву, ичв бедендин гъайгъушин тямгъяриз миилтГибКІанай.

Жарадар тахсир маПІанай

14 ¹Цибди хъугъувал айир ичв арайиз къабул аПІанай. Дугъанна ичв фикрар сабсдар дар кІури, дугъахъди гъождатар маПІанай. ²Сариз фунуб вушра хураг ипІуз ихтияр хъугъували тувру, хъа тмуноури, хъугъувал цІиб айири, бистнин мейвйиртІан итІурдар. ³Вари ипІур, мейвйиртІан диритІрурихьинди фурс кади милиган. Ва мейвйиртІан диритІрурира вари ипІурайир тахсирнакк ккаъну ккундар, фицики Аллагъди думу къабул аПІура. ⁴Уву фуз вува, жарарин лукІрак тахсир кипуз?! Анжагъ чан эйсийин улихътІан лукІ гъякъ, ясана нягъякъ шлуб дар. Агъайин лукІ гъякъ хьиди, фицики Агъайиз думу гъякъ аПІуз гъюкум а.

⁵Сари, саб йигътІан, тму йигъ важиблу ву кІура, хъа жарари, вари йигъар сабстар ву кІура. Гъарсари, гъит, чав фици гъисаб аПІураш, гъаци аПІри. ⁶Сари йигъарикан сад йигъ, имбу йигъартІан багъа ву кІураш, дугъу гъаци Агъайин гъюрматназ аПІура, ва фунуб-вуш саб хураг ипІрурира Агъа бадали гъаци аПІура, гъаз гъапиш, Аллагъдиз чухсагъул кІура. Ва фунуб-вуш саб хураг дирипІрурира Агъайин гъюрматназ гъаци аПІура, гъаци дугъура Агъайиз чухсагъул кІура. ⁷Гъаз гъапиш ухъкан саркъан чав-чаинди яшамиш шуладар, ва чав-чаинди йикІурадар. ⁸Гъаци вуйиган, эгер ухъу яшамиш шулаш, Агъа бадали яшамиш шулахъа, эгер йихураш, гъацира Агъа бадали йихурахъу, ва аьхирй, яшамиш шулайидар вушра, дийихнайидар вушра, Агъайиндар вухъа.

⁹Гъамдин бадали Месигъ гъакІну ва чІиви гъахъну – Дугъкан чІивидаринра, гъачІидаринра Агъа гъахъну.

¹⁰Хъа уву гъаз яв гъардаш тахсир аПІурава? Яв гъардаштІан, уву фит’инди артухъ вуза, кІурава? Ухъу вари Аллагъдин суддин улихъ дугъужвидихъа.

¹¹Гирами китабарй дибикІна:

«Гъарсари Йиз улихъ кІул ис аПІиди,
ва гъарсари, Узу Аллагъ ву, пиди.



Узу яшамиш шулайивал фици гьякъ вуш,
гьаму вари тамам шлубра гьякъ ву — кІура Агъайи».

¹²Ва гьаддиз ухъкан гьарсари Аллагьдин улихъ, чав гьапІу лях-нариз дилигну, жаваб тувди.

Жарадарихъди гунагъ апІрубси мапІанай

¹³Чиб-чпик тахсарар кирчувал дипурхъа, жвуван гьардшиз гьалатІариъ ва гунгъариъ ахъуз ухъу багъна тутрувиш, ужу хьибди. ¹⁴Узуз аьгъязуз, ва дугъридан саб шак адарди Иса Месигьдин гьюкмийинди кІураза: марщиб даруб фукІара адар. Анжагъ марщиб дар кІуруриз думу марщиб дар. ¹⁵Хъа эгер уву ипІруб яв гьардшиз къабул шуладарш, яв ляхнариъ масанвал адар. Яв хураг бадали гьардаш пуч мапІан, Месигъ гьадгъухъандира гьакІ-ну. ¹⁶Уву ужуб вуди гьисаб апІурайиб имбудари, писуб ву, пуз багъна мутуван. ¹⁷Фицики Аллагьдин Паччагълугъ ипІруб, я убхъруб дар, думу Гирами Рюгъну багъиш апІурайи дугъривал, ислягъвал ва шадвал ву. ¹⁸Месигьдиз гьамци гьуллугъ апІурайири Аллагьдиз ккуниб апІура, ва адмийиризра къабул шула.

¹⁹Гъачай, мясляаьт шлу ва чиб-чпиз кюмек шлу гьарсабдихъна илтІикІурхъа. ²⁰Аллагьдин ляхнар ипІрубдин кІуллан чІур мапІан. Гьарсаб хураг ипІуз шул. Хъа яв гьардаш гунагънахъна хру хураг ипІуб дюз дар. ²¹Йикк дирипІуб ва чяхир дурухуб ва фукІа гъациб дарапІуб ужу ву, эгер дурари яв гьардаш гунгъарихъна гъахуруш.

²²Уву хъугънайи яв ляхнар жвувахъди гьит; гьит, дурарикан анжагъ АллагьдизтІан аьгъяди дарибшри. Чав гьякъ вуйиз кІуруб апІурайиган, учв тахсиркарди гьидригъру кас бахтавар ву. ²³Хъа шли, фукІа-мукІа ипІуз ужуб вая писуб кІури, шаклуди, ипІури гъашиш, дицир Аллагьди тахсиркар апІиди. Хъа хъугъвал адарди апІурайиб вари гунагъ ву.

Ижми хъугъувал айидар

15 ¹Ухъу, ижми рюгъ айидари, зяиф рюгъ айидарин гьалатІар сабурлуди аьгъ дапІну ккунду, хъа жвуваз ккуниб дапІну ккундар. ²Ухъкан гьарсари багахъ хъайириз, дугъан рюгъ мюгъкам шлуб, дугъаз хайир кайиб дапІну ккунду. ³Гъеле Месигьдира Чан хайирназ фукІа гьапІундар. Хъа Гирами китабарихъ дупна:



«Уву беябур апІрударин люкьнар Уз’ин алахънийи».

⁴ Гирами китабарий дибикІнайиб вари, диди туврайи сабурлувалин ва ккарцрувалин кюемкниинди ихъ умуд ктадабтІбан бадали, ухъуз насигъят вуди, дибикІнайиб ву. ⁵⁻⁶ Гъит сабурлувал ва ккарцрувал туврайи Аллагъди, Иса Месигъ мисал вуди Гъадгъахъди гъари, ухъу сатІиди, саб гъарайниинди Аллагъдин, ихъ Агъа Иса Месигъдин Адашдин тяриф апІруси, ичв мясляаътнаъ яшайиш туври. ⁷ Гъаци вуйиган, Месигъди учву фици къабул гъапІнуш, учвур, Аллагъдин ад бадали, гъаци сари-сар къабул апІнай. ⁸ Месигъ суннат гъапІдарин гъуллугънаъ Аллагъдин гъакъвал дуариз улупуз, Аллагъди дуарин абйирин абйириз тувнайи гаф гъакъ вуйивал улупуз ади гъахъну. ⁹ Гъадмуган жара халкъарира Аллагъди чпиз гъапІу ужувлантина Дугъан ад апІиди. Гирами китабарий дупнайиси:

«Гъаци вуйиган, узу Уву
Аллагъ аьгъдру халкъарин арайиъ
адлу апІидизаву
ва Яв ччвурназ
тярифнан мяълийир апІидиза».

¹⁰ Ва хъана:

«Аллагъдин халкъдихъди сабси
Шадвалин гъарай ипай, Аллагъ аьгъдру халкъар!»

¹¹ Гъамцира дупна:

«Агъа адлу апІнай, Аллагъ аьгъдру вари халкъар!
Гъит вари миллетари
мяълийириинди
Дугъан тярифар апІри!»

¹² Ишаййира кІура:

«Ессей тухмиан таза кюл ачмиш хъибди.
Дугъу миллетариин гъюкум гъабхиди,
ва Аллагъ аьгъдру халкъари Гъадгъак чпин
миж кивди».

¹³ Гъит, умуд тувру Аллагъди учву ичв хъугъувалилантина, Гирами Рюгънан къувватниинди ичв умуд артухъ хъпан бадали, шадвали ва мясляаътну ацІричву.



Павелин кагъзикан ва ляхнарикан

¹⁴Йиз гъардшар, учву ужувлу ацІнайиб, учвуз гизафубдикан аьгъю гъабхъиб ва сар-сариз учвхъан насигъятар тувуз шлуб якъинди аьгъязуз. ¹⁵Хъа Аллагъди узуз багъиш тувнайиган, узу учвуз лап кІубанвал кади, сакъюдар ляхнарикан учвуз кІваин алауз ккунди гъибикІунзачвуз. ¹⁶Йиз вакилвалин бурж вуди, Аллагъди жара миллетариз, Иса Месигъдин гаф ва Ужувлан хабар рабгъру багъиш тувназуз. Гъамци дурар Дугъаз, Гирами Рюгъниинди марщц духъну, Аллагъдиз ккуниси гъурбан хъиди.

¹⁷Иса Месигъдихъ хъади, узура йиз Аллагъ бадали апІурайи ляхнариин фурслу вуза. ¹⁸⁻¹⁹Узлантина Аллагъ аьгъдру халкъар гафнииндина ляхниинди Аллагъдиз мютІюгъ апІбан бадали, аьжайиб лишнарииндина аьламатариинди ва Аллагъдин Рюгънан къудратниинди Месигъди гъапІубдикантІан пидарза. Магъа гъамци, Ерусалим ва дидин гъирагъарихъан тап Иллирик уьлкейихънакъан Месигъдикан Ужувлан хабар деебтунза. ²⁰Узу Месигъдин ччвур аьгъдру йишвариь, жарари шибритІ ккиву йишв'ин хал дидривди, Ужувлан хабар рабгъуз чалишмиш гъахъунза. ²¹Гирами китабарий дупна:

«Дугъкан дупнадрудариз

Думу рякъиди,

хъа деебхънадрудар гъаврий ахъди».

Павелиз Римдиз гъягъюз ккунди а

²²Узу учвухъна гъюз гизаф ражари гъязур гъахъунза, хъа гъамцдар алахъиган гъюз гъабхъундарзухъан.

²³УхдитІан узуз учвухъна гъюз ккунди айзуз. Хъа гъамус узу му вари юрдариь дилихну ккудубкІунза. ²⁴Испанияйиз гъягърур, учв'ин улукъидиза. Улукъиган, учвухъди, юкІв хъади, цІибди сюгъатар апІбалан къяляхъ, учву узу дина гъаърувалик миж кайиз. ²⁵Гъамус узу Ерусалимдиз душваъ айи Аллагъдин адмийирин гъуллугънаъ хъуз гъягъюраза. ²⁶Фицики Македония ва Ахая уьлкйирин хъугърудари Ерусалимдиъ касибди айи Аллагъдин адмийириз, пул уч дапІну, къюмек апІуз къаст гъапІнийи. ²⁷Дурари дици апІуб ужу гъапІну, хъа Ерусалимдиъ айидариз дурар буржлу вуйи. Жугъдарихъди сабси дураризра рюгънан ужувлар



гъахъну. Дурари жугъдариз бедендин ужувларикан пай гъяпІну ккунду. ²⁸Узу гъаму месэла гъял гъапІган ва чпиз хътапІу вари пул дурарихъна гъурубкъиган, Испанияйиз рякъюъ учІвдиза ва рякъюъ учв’инра улуркъидиза. ²⁹Узуз аьгъязуз, узу учвухъна гъафиган, Месигъди туву ужувлар гъуркІну хидизачвуз.

³⁰Учвкан, ихъ Агъа Иса Месигъ бадали, Гирами Рюгънан ма-санвал бадали, миннат апІураза, гъардшар, узу бадали Аллагъдиз узухъди учвур а юкІв абЦІну ккарагай. ³¹Ягъудия юрднаъ хътругъ-рударин хиларигъ узу гъядряхъбан бадали, Ерусалимдиъ Аллагъдин адмийири уз’ин илипнайи ляхин къабул апІбан бадали, ³²эгер Аллагъдин ният гъабшиш, учвухъна шадвалиинди гъюбан бадали ва учвухъди рягъятвал гъадабгъбан бадали, ккарагай. ³³Гъит, ислягъ-валин булагъ – Аллагъ учвухъди варидарихъди ишри. Амин.

Таниш вуйидариз саламар

16 ¹Узуз учвуз Фибия кІуру ихъ чи аьгъяди ккундузуз. Думу Кенхрийиъ айи хъугърударин жямьяьтдин гъулугъчи ву. ²Ккун апІураза учвкан, Агъайин гъюрматназ дилигну, думу Аллагъдин адмийириз лайикъ вуйиси къабул апІинай, дугъаз гъуд-рубкІру варибдиъ кюмек апІинай, фицики дугъу чав, гъеле узуз-ра кмиди, гизафдариз кюмекар гъапІну.

³Узухъди сатІиди Иса Месигъдин гъуллугънаъ гъахъи ва шулайи Прискилайиз ва Акилайиз узхъан саламар йипай. ⁴Дурари узу бадали чпин жанар гъяйиф гъапІундайи. Неинки сар узу, хъа гъацира жара миллетарин хъугъру жямьяьтарира дурариз чухсагъул кІура.

⁵Дурарин хулаз уч шлу хъугърударизра саламар йипай.

Узуз масанди вуйи, Азияйиъ сарпирди Месигъдихъ хъугъу Эпенетдиз саламар йипай.

⁶Учву бадали гизаф гъилиху Мар’ямдизра саламар йипай.

⁷Йиз багахълуйир вуйи, узухъди дустагъдиъ гъахъи ва марщци ва-киларин арайиъ ад айи Андроникдизна Юнийиз – саламар. Дурар узутІан ухди Месигъдихъ хъугъну. ⁸Агъайихъ хъугънайи йиз ккуни дуст Амплиатдиз – саламар. ⁹Саламар йипай Месигъдиз гъуллугънаъ иштирак гъаши ихъ гъардаш Урбандиз ва йиз ккуни дуст Стахисдиз. ¹⁰Месигъдихъ хъугъвалиъ ижмивал улупу Апелесдиз – саламар. Ариставулин хуландариз варидариз саламар йипай. ¹¹Йиз багахълу Иродиандиз – саламар. Агъайин терефкар



вуйи Наркиссайин хуландариз варидариз саламар йипай. ¹²Агъайин ада бадали юкІв хъипну лихурайи чйир Трифенайизна Трифосайиз – саламар. Агъа бадали гизаф жафа гъизигу йиз ккуни чи Персидайиз саламар йипай. ¹³Саламар йипай Агъа бадали кадагънайи чве Рудфиз ва узузра дада гъахъи дугъан дадайиз.

¹⁴Анискритдиз, Гермасдиз ва дурарихъди хъайи гъардшариз – саламар. ¹⁵Саламар йипай Филологдиз, Юлияйиз, Нерейдизна дугъан чуччуз, Олимпасдиз ва дурарихъди хъайи вари Аллагъдин адмийириз. ¹⁶Гирами мак дапІну, чиб-чпиз салам туври гъузай. Месигъдин вари жямаябтари учвуз саламар хътаура.

¹⁷Учвкан миннат апІураза, гъардшар, учвуз улупу агъювалариз къаршу удучІвури, гъюжатар апІрударихъан ва машат апІрударихъан ярхлади гъузай. ¹⁸Гъаци апІру касар ихъ Агъа Месигъдин гъуллугънаъ айидар дар, хъа чпин тямягъяр гъуркІбахъ хъайидар ву. Дурари чпин уччву улхбарииндина тярифариинди бицІи юкІвар айи касар алдатмиш апІура. ¹⁹Ичв мютІюгъваликан варидариз деебхъна. Узу учв'ин гизаф шад вуза. Учвуз ужуб агъяди ва гъарсаб чІурувалихъан учву ярхлади ккундузуз. ²⁰Мясляаьт туврайи Аллагъди багарихъди иблис дармадагъин апІиди ва думу ичв ликариккинди гатІабхъиди. Гъит, учвуз Агъа Исайин уж'вал ибшри. ²¹Узухъди лихурайи Тимофейи учвуз саламар хътаура, хъа дугъахъди – Луцийи, Ясонди ва Сосипатри, йиз багахълуйири.

²²Узура, Павелин гъаму кагъаз бикІурайи Тертыйира, вари Агъайихъ хъугърайидариз саламар хътаураза.

²³Чан хулаъ узу ва вари хъугънайи жямаяьт къабул дапІнайи Гай кІуру касдира учвуз саламар хътаура. Гъацира шагърин пул хлиъ айи Ераст кІурури ва ихъ гъардаш Квартди саламар хътаура. [²⁴]*

²⁵Узу учвуз дебкку Ужувлан хабарнаъ ичв хъугъувал мюгъкам апІру Аллагъдин ад ибшри! Гизаф аьсрариъ дьубхнайи ²⁶сир, гъамус гъаммишандин Аллагъдин амриинди пайгъамбарин китабариланмина, халкъяр Дугъахъ хъугъбан ва хъпехъбан бадали, дурариз ачмиш гъапІну. ²⁷Аьсрариан аьсрариз Иса Месигъдилантина Аькьюл хурайи сар вуйи Аллагъдин ад ибшри! Амин.

* 16:24 Саспи грекарин БикІбариъ гъамци дибикІна: «Гъит, учвуз варидариз ихъ Агъа Иса Месигъдин ужувлар ишри. Амин».



КОРИНФДИЪ АЙИ ХЪУГЪРУДАРИЗ 1-ПИ КАГЪАЗ

Му кагъазра Эфес шагъриъ Павелиинди Гирами Рюгънулан арайиз гъафиб ву. Павел, Ужувелан хабар рабгъури чан къюбпи сиягъятназ гъушган, грекарин Коринф шагъриъ Исайихъ хъугърударин жямяаьт арайиз гъюру. Исайин вакил му шагъриан удучІвну гъушхъан, хъугърударин улихъ читин меселйир дугъужвуру. Гъадму меселйирин гъякънаан кагъаз дибрикІди гъибтуб гъич зат дюзюб дайи. Кагъзиъ Исайихъ хъугърудари, хътругърудари апІурайистар лайикъсуз тІулар, гъич фицикІа дапІну ккундар кІура. Коринфдиъ гизафдариз Павел Исайин вакил вуди къабул апІуз ккунди адайи, гъаддиз месэла хъана читин гъялнаъ абхънайи. Агъайин хябяхъдин уъл ипІбан мянайин дурар гъубкІну гъавриъ ахънадайи ва аьхюдарикан фунуриз артухъди гъюрмат дапІну ккундуш, гъаддин кІулан гъюжатарихъ айи. Исайихъ хъугъгнайи сакъюдар, кІучІлин алагъариз гъурбан дапІнайи йикк ипІуруш-ипІдарш, гъаддинра гъавриъ адайи. Дурар, чпин арайихъ айи гъюжатар аьдати сударихъ гъял апІуз шерик шуйи. Хъугърудар къюб йишваз пай дархъбан бадали, Гирами Рюгъ, Павелин кагъзиинди гъадму меселйириз, хъугъувалин биналу суалариз лигуру ва, Иса мисалди улупури, Коринфдин хъугърударин аьгъюваларихъ алахъру читинвалар гъял апІуз кюмек шулу. Месигъдин масанвал хъугърударин ара мюгъкам апІру алат дубхъну ккунду.



Саламар

1 ¹Иса Месигьдин вакил хьуз Аллагда дих дапІнайи Павели-хьан ва Сосфен гьардшихьан ²Коринфдиъ Аллагдахь вари хьугьрудариз, Иса Месигьдихьди саб вуйи гирами духьнайидариз, Дугъаз кІури гирами халкъ хьуз дих дапІнайидариз, ихь Агъа ва дурарин Агъа вуйи Иса Месигьдиз ккарагурайидариз саламар.

³Аллагдахьан, Аьршарин ихь Адашдихьан ва Агъа Иса Месигьдихьан уж'вал ва мясляаьт ибшричвуз!

Павели Агъайин тяриф апІура

⁴Учвхьан узу йиз Аллагдаиз гьаммишан чухсагьул кІураза, гъаз гъапиш Гьадгьу учвуз Иса Месигьдиланмина ужувлан багъишар тувначвуз. ⁵Гьадгьулантина учву варибдихьди – гаф-чІаланан ва аьгьюваларин вари хазнайихьди ацІунчву, ⁶фицики Месигьдикан вуйи ич шагьидвал учвуь мюгькам гъабхьну. ⁷Сарун, ихь Агъа Иса Месигь гъайиз ккилигури гьузбаь, рюгьнан багъишарихь учвуз гьудрубкІруб фукІа адарчвуз. ⁸Учву аьхирикьан, ихь Агъа Иса Месигьдин Йигьан учву сабкъан тахсир ктарди хьпан бадали, Гьадгьу мюгькам апІидичву. ⁹Чан Бай вуйи ихь Агъа Иса Месигьдихьди саб хьуз ухьуз дих дапІнайи Аллагда хьугьвал Алир ву.

Хьугьрударин жара хьувалар

¹⁰Ихь Агъа Иса Месигьдин ччвурнахьан, гьардшар, учвуз миннат апІураза, чиб-чпихьди вари рази духьну гьузай. Гьит учву чиб-чпихьан жара даришри, фагьмар ва фикрарихьди саб ишричву!

¹¹Йиз гьардшар, ичв гьюжатарикан Хлоийин хуландарикан деебхьназуз. ¹²Узу мушваь фтикан улхура? ГьацІари кІурачва: «Узу Павелин тереф дибиснайир вуза», тмундари – «Узу – Аполлосдин», шубурпидари – «Узу – Кифдин», юкьурпидари – «Хъа узу – Месигьдин». ¹³Месигь пай духьнайин дарш?! Вая учвхьанди хачрак карсур Павел гъахьнийин?! Ясана учву Павелин ччвурнахьштуан гъахьунчвахъ?! Ваь! ¹⁴Криспна Гай ктарди, узу йиз хилариинди учвкан фужкІаштуан дарапІбаз Аллагдаиз чухсагьул кІураза. ¹⁵Гьаддиз учвхьан сарихьанра, йиз ччвурнахьан



штуан гъахъунча, пуз хьибдарчвухъан! ¹⁶ Ав, йиз хилариинди штуан дапІну цІйи алаъдар Стефанна дугъан хуландар вуйиз, хъа сарун узу фужарсана цІйи алаънуш, кІваин илмидариз ¹⁷ Месигъди узу, учву штуан апІуз кІури ваъ, хъа Ужувлан хабар дебккуз гъаънайир вуза. Думу Хабар узу аьмалдар гафариинди дебккнун ккундар, вуйиш, Месигъдин, ккадауз кІури, хачрак гъабхь аьжалнан метлеб дубгдийи.

Аллагъдин заанвал, аьяндарвал ва къувват – Месигъ ву

¹⁸ Пуч хъуз ккайидари, Месигъдин, ккадауз кІури, хачрак гъабхь аьжаликан гаф ахмакъвал ву кІура, хъа ухъуз, Аллагъди уърхрудариз, думу Аллагъдин къувват ву. ¹⁹ Гирами китабарий дибиІнаки:

«Узу, аьяндрар вуча кІурайидарин аьяндарвал фукІа дарувал апІидиза ва фикирлуйир вуча кІурайидарин фикирлувал тина гъадапІидиза».

²⁰ Наши аьяндар? Наши Къанундин алим? Наши гъаму аьсарин дирбаш гъюжаткар? Аллагъди гъаму дюн'яйин вари аьяндарвал, дугъридан ахмакъвал ву, кІури, улупнадарин дарш? ²¹ Аллагъдин зурба фагъми дебккганси, гъаму дюн'яйин фагъмихъан Аллагъ аьгю апІуз дархьиган, Хабарну дебккрайи «ахмакъвалихъ» хъугъдар уърхюз Аллагъдиз ккун гъабхъну. ²² Жугъдари аьламатар ккун апІура, Аллагъдикан аьгъдрудари фагъум абгура, ²³ хъа учу, хачрак карсу Месигъдикан хабар рабгъурача. Жугъдариз му хъарснун алдакру гъван ву, хъа имбу халкъариз – фагъумсузвал ву. ²⁴ Хъа, Аллагъди дих дапІнайидариз, жугъдаризра, грекаризра, Месигъ – Аллагъдин фагъум ва къувват ву! ²⁵ Фицики, Аллагъдин «ахмакъвал» инсандин фагъумІан зиина ву ва Аллагъдин «зйифвал» инсандин къувватІан къудратлу ву!

²⁶ Гъардшар, Аллагъди учвуз дих апІайиз учву фицдар вуйиш, учвуз лигай. Эгер адмийи гъисаб апІурайиси гъадабгъиш, учвкан гизафдар фагъумлуйир, къувватлуйир, бина машгъур касар вуйинхъа? ²⁷ Хъа Аллагъди, фагъумлуйиз нач хъузди, гъаму дюн'яйи ахмакъди гъисаб апІруб ктабгъну, ва къувватлуб начан шлуси, гъаму дюн'яйи зйифди гъисаб апІруб ктабгъну. ²⁸ Дугъу, гъаму дюн'яйи зина вуди гъисаб дапІнайиб батІил апІбан бадали,



саб кымат адруб, асккан дапІнайиб ва ул’ан идипнайиб ктабгъ-ну. ²⁹ Гьаддиз сарун сарихъанра Дугъан улихъ чан тяриф апІуз хьибдар.

³⁰ Гьадгъан кюмекниинди учву Иса Месигъдик кидикъначва. Гьадму Иса ухъуз Аллагъдин фагъум, ихъ гьякъвал, ихъ гирамивал ва ккадаувал вухъуз! ³¹ Гъаци вуйиган, Гирами китабарихъ кІурайиси:

«Тяриф апІуз ккунири Агъайин тяриф апІри!»

Хачрак карсу Месигъдикан

2 ¹Узу учвухъна, гьардшар, Аллагъдин сирнакан ктибгуз гьяфиган, узу йиз уччвудар гафар, ясана йиз фагъумлувал улупуз гьяфир дайза. ²Учвухъди хъайиган, узуз аьгъюр сар Иса Месигъ вуйуз, Думура – хачрак карсур. Дугълан гъайри, сарун фуКІа аьгъю дарапІуз гьял гъапІунза. ³Узу учвухъна, гучІ кади, гукІунди ва аьжузди гьяфнийза. ⁴Узу туврайи хабарнаъ ва йиз улхбарихъ инсандин фагъмин эсер апІру гафар адайиз, хъа дидихъ Рюгънан кьувват ачмиш хъувал рябкъюйи. ⁵Мици узу, ичв хъугъувал, адмийин фикринуб ваъ, хъа Аллагъдин кьувватнануб хъпан бадали, улхури гъахъунза.

Аллагъдин фагъум

⁶Фагъмикан учу гьуркІу адмийириз ктибтурача. Учу, гъаму дюн’яйин фагъум, ясана му дюн’яйин гьюкумдрари туврайи ухди-къанди фуКІа дарубдиз илтІикІру фагъум, туврадарча. ⁷Ваъ, учу Аллагъди гъамусдиз жиниди уьбхюрайи сирнан фагъмикан кІурача. Думу фагъум, ухъу адлу апІуз кІури, дюн’я халкъ апІайиз айи Аллагъдин ният вуйи. ⁸Думу фагъум гъаму дюн’яйин гьюкум хилиъ айидарихъан аьгъю апІуз гъабхъундар, гъабхънийиш, дурари хачрак аднан Агъа карсидайи. ⁹Аммаки Гирами китабарихъ дупнайиси гъабхъну:

«Аллагъди Чав ккунидариз гъязур дапІнайиб
я инсандин улариз гъябкъюндар,
я ибариз гъеебхъундар,
я фагъмиз гъафундар».

¹⁰Хъа Аллагъди думу ухъуз Чан Рюгънан кюмекниинди ачмиш гъапІунхъуз, фицики Рюгъназ вариб аьгъя. Рюгъназ Аллагъдин



вари фагъмин деринарра аьгъя. ¹¹ Шлихъан чаь яшамиш шулайи чан хусуси рюгъналан гъайри чан кІван ниятар аьгъю апІуз шулу? Гъаци, Аллагъдин ниятарра Чан Рюгъналан гъайри гъич саризра аьгъдар. ¹² Ухъуз му дюн'яйин рюгъ дурубкънадархъуз, хъа Аллагъди ухъуз багъиш дапІнайи варибдин гъавриь ахъуз, Чахъан Рюгъ дурукънахъуз. ¹³ Мидкан учу, инсандин фагъмиинди ваь, хъа Рюгъну улупу гафариинди кІурача. Рюгъниинди вуйи гъякъярин гъавриь, учуз Рюгъну улупну, тІаьрача. ¹⁴ Аллагъдин Рюгънахъан гъюрайиб рюгъ аьгъдру адмийихъан къабул апІуз шулдар. Дугъу думу ахмакъ'валси гъисаб апІуру, ва дидин гъавриь ахъуз шулдар, фицики му ляхнар рюгъ кІваь ади апІрудар ву. ¹⁵ Рюгъ кІваь айи касдиз варибдиз къимат тувуз аьгъя, хъа адруриз – рюгъ айириз къимат тувуз аьгъдар, ¹⁶ гъаз гъапиш:

«Агъа Аллагъдиз насигъят тувуз Дугъан гъавриь айир фуж ву?»

Хъа ухъуз Месигъдин фагъум ахъуз.

Адмийирихъ хътІерциуб гунагъ ву

3 ¹ Гъардшар, узхъан учвухъди рюгъ айи адмийирихъдиси улхуз гъабхъундарзухъан, хъа му дюн'яйин адмийирихъдиси ва Месигъдихъ хъугъну имбу бицІи нинйирихъдиси гъулхунза. ² Узу учвуз «никк» туври гъахъунза, хъа ахъюдариз вуйи «хурагъ» туври гъахъундарзачвуз, тувнийишра, учвхъан гъял апІуз хъибдайчвухъан ва гъамусра шулайиси адар. ³ Учву сабан му дюн'яйин адмийирди имичва. Ичв арайиь бахилвална гъярхъувалар имбукъан гагъди, учву му дюн'яйин адмийирди гъуздичва ва ичв хасиятра аьдати адмийиринсиб вуйичв. ⁴ «Узу Павелин терефкар вуза», ясана: «Узу Аполлосдинур вуза» кІуруган, му дюн'яйин адмийирстар дарнучвахъа?

⁵ Я кас, Аполлос фуж ву? Хъа – Павел? Гъадрарилантина учву Месигъдихъ хъугъу гъуллугъчйиртІан дар дулар. Ва учуз гъарсариз Агъайи саб ляхин улупунчуз. ⁶ Узу кивунза, Аполлосди хъубзну, ахъю гъапІур Аллагъ ву! ⁷ Гъаддиз, фужкІара гъисабнаь адар: я кивур, я хъубзур, хъа анжагъ – арайиз адабгъу Аллагъ! ⁸ Кивуринна хъубзурин айиб саб метлеб ву, ва гъардиз чан пай ляхнинуб рубкъиди. ⁹ Учву Аллагъдин гъуллугънаь айидар вуча, хъа учву – Дугъан хутІил, Дугъан диврайи дарамат вучва.



¹⁰Узу, Аллагъди узуз тувнайи ужувлиинди, фагъумлу устайиси, шибритІ ккивур вуза, хъа жарари душв'ин хулар дивра. Аммаки гъарсар, чав фици дивраш, дикъатниинди лигри. ¹¹Сарихъанра, ккивнайибдилан гъайри, жара шибритІ ккивуз шлуб дар, ари гъадму шибритІ – Иса Месигъ ву. ¹²Гъаму шибритІиин адмийи-хъан гъизиликан, арсракан, багъа гъвандикан, гакІвликан, гъе-ебцу укІкан вая нахъвракан хулар дивуз шулу. ¹³Хъа шли фици дивнуш, улупру Йигъ гъибди. Думу Йигъан вари цІиинди ахтармиш апІиди ва гъарсарин ляхниз цІи кымат тувди. ¹⁴Шлиндар цІихъан ургуз дархъиш, гъадгъаз чан пешкеш хъибди, ¹⁵хъа гъургиш – зарал. Аммаки думу учв, цІигъян гужназ гъядягъю касси, дюрхну хъиди.

¹⁶СатІлан учву – Аллагъдин хал вуйиб ва учвуъ Аллагъдин Рюгъ яшамиш шулайиб аьгъданчвуз дарш? ¹⁷Аллагъдин хал дабгъурр Аллагъди даргъиди. Гъаз гъапиш, Аллагъдин хал гирамиб ву, ари гъадму Хал – учву вучва.

¹⁸Учву учвуз кучІлар апІруси дарибшири. Эгер учвкан шлиз учв, гъаму дюн'яйи гъисаб апІурайиси, фагъумлу касси гъугъужвураш, дицир, учв дугъридан фагъумлу хъузди, «ахмакъ» духъну ккунду. ¹⁹Фицики, гъаму дюн'яйин фагъумлувал Аллагъдин улихъ ахмакъвал ву. ДибикІна:

«Дугъу фагъумлуйир

чпин кью-кьюб маш гъайивалихъди дисура».

²⁰Ва хъана:

«Фагъумлуйин фикрар – гъавайидар вуйиб

Агъайиз аьгъя».

²¹Гъаддиз адмийиинди тярифар мапІанай. Вариб – ичвуб ву: ²²Павелра, Аполлосра, Кифра, гъаму дюн'яра, уьмурра вая аьжалра, гъамустинубра вая гъюз ккимбубра – вари ичвдар ву, ²³хъа учву Месигъдиндар вучва, Месигъ – Аллагъдин.

Месигъдин вакилар

4 ¹Гъаци вуйиган, Аллагъдин сир уч'ина ихтибарлу дапІнайи Месигъдин гъуллугъчйирси учу гъисаб апІинай. ²Гъамциб хъугъвал илипнайидар аьгътлу духъну ккунду. ³Учву вая сар жарари узкан фици кІураш, саб жюрейинна вижна ктарзуз. Узхъан узканкъан фукІа гъациб пуз шулдарзухъан. ⁴Йиз намус марцциди



вуйиз, вушра, му, узук тахсир ктар, кІуру гаф дар. Йиз судья – Агъа вуйиз. ⁵Гъаддиз, Агъа хъадакнугъюру вахт шайизра, улихъ-миди тахсрар агури мюхъюгъянай. Дугъу вари жиниб ачухъ апІиди, инсанарин юкІвариъ гьитІибкІнайиб арайиз адабгъиди ва гъадмуган Дугъу гъардин тяриф апІиди.

⁶Узу мици, гъардшар, узканна Аполлосдикан учвуз уж’вал бадали кІураза. Учү мисал духъну, учхъан, артухъуб жвувкан ктадабгъди, дибикІнайиб дубгъай, имбунуртІан артухъ за апІури, сар шлинди-вуш фурс мапІанай.

⁷ИмбудартІан артухъ за шли апІураву? Аллагъдихъан даруб фу авуз? Увуз вари пешкеш дапІнайиган, увуз тутрувганси яв тярифар гъаз апІурава?

⁸Сарун учү вари ачүз, девлетлу вуча, учү хътарди пачгъяр гъахъунча кІури, фикир апІурайчва! Ай аман, узүз ккундайинхъа учву ахъювал апІури, учура учвухъди ахъювал апІурахъидийча! ⁹Хъа йиз фикриан, Аллагъди учү, Месигъдин вакилар, аьжал тувүз жаза гъадабтІнайи адмийирси, варидарин къяляхъ дерккна. Вари дюн’яйиз, малайикариз ва адмийириз учкан тамашачийр духъна. ¹⁰Месигъ бадали абдлар духъначу, хъа Месигъдихъ хъугърударин арайиъ учву – фагъумлуйир! Учү – зяиф, хъа учву – къувватлу! Учву – адлу апІура, хъа учү – беябур! ¹¹Гъийин йигъазкъан учү гашлу ва мукърам вуча, гъяргъяртІан алдарди лицурача, учү урччвурѳ шулу, ич хал-йишв адарич, ¹²учү ич хилариинди, унтІаз амкІ идипури, учүз уьлин къацІ гъазанмиш апІурача. Уч’ин агъ уьлюбхюру, хъа учү уж’вал ибшричвүз кІурача, хъергру – аьгъ апІурача. ¹³Учкан варитІан писубтІан кІури шулдар, хъа учү гъянивалиинди жаваб туври шулча. Гъийин йигъазкъан, му дюн’яйиз чІюрхярди, гъарсаб хъархъвасси, имичу.

¹⁴Му узу учвүз нач хъүз кІури бикІурайиб дариз, ваъ, хъа, йиз ккуни веледарси, учву гъавриъ ауз ккундузуз. ¹⁵Учвүз агъзраркъан Месигъдин рякъюьди гъягъру мялимар ашра, хъа адшар сакъюдартІан адарчвүз. Иса Месигъдикан вуйи Ужувлан хабарнахъ учву хъугъган, узкан рюгъниинди вуйи ичв адаш гъахъну. ¹⁶Учвкан миннат вуйиз: узхъан мисал гъадабгъай! ¹⁷Гъаддиз багъа ва гъапиб кІулиз адабгъру, Агъайихъ ихъ сатІлан вуйи хъугъувалиъ айи йиз бай Тимофей гъаьразачвухъна. Узу хъугърударин арайиъ



варишвариъ улупурайиси, узу йиз уьмриъ фици Месигъ Исайин рьякъди гъягъюри шулуш, дугъу кІваин апІидичвуз.

¹⁸ Сарун узу учвухъна гьидар кІури, ичв арайиъ сакъюдари хъюхъ гъзабгнѹ. ¹⁹ Хъа узу, эгер Агъайин амур гъабшиш, гьиди-за, ва гъадмуган думу кІул’ан удучІвнайидарин гафарин ваъ, хъа дурарин къувватнан къимат фициб вуш, аьгъю хьибдизуз. ²⁰ Гъаз гъапиш Аллагъдин Паччагълугъ, гафнаъ ваъ, хъа къувватнаъ ач-миш шулайиб ву. ²¹ Учву кадабгъай: маргъ хъади гъюза, даршиш-сана – масанвална умунвал?

Хъугърударин арайиъ удлугнайивал

5 ¹Узуз ичв арайиъ Аллагъ аьгъдрударин арайиъкъан даршлу къяппавал абхънайиваликан хабар деебхъназуз: ичвдарикан сар чан адашдин хпирихъди хъа кІура. ²Хъа учвук фурсарра кучІвначвук! Мици хъайиз, гъамлу духъну, ичв арайиан гъациб гъапІур утІуккуб лайикъ дайинхъа? ³Узу бедендиинди учвухъди хътаршра, йиз рюгъниинди хъаза, ва, гъадму касдикан гъапІруш, гъамустІанра гъял гъапІунза: ⁴ихъ Агъа Исайин ччвур бадали учву уч гъахъиган, хъа узу учвухъди йиз рюгъниинди хъидиза ва ухъухъди ихъ Агъа Исайин къувват хъибди, ⁵учву думу адми иб-лисдин хилиз тувну ккунду, ва дугъан беден, Гъаргандин Агъа къяляхъ гъюру Йигъан дугъан рюгъкъан дюрхну хъузди, йибкІри.

⁶Учвуз фурс апІуб рубкъудар. Учвуз, дунин тикийи вари хя-мир утуз гъитруб, аьгъдарди анчвуз?

⁷Гъаци вуйиган, учву таза, дун ктру хямир хъпан бадали, зат имдарди йирси дунихъан марцц йихъай. Учву гъаци духъну ккунду, фицики ихъ Пасха машквран ччил, Месигъ, сарун гъур-бан гъапІну. ⁸Гъаци вуйиган, гъачай, Пасха машквар, йирси дунин чІурувалииндина писвалиинди ваъ, хъа дун ктру марцци ва гъякъ уъл’инди тебрик апІидихъа.

⁹Узу учвкан йиз гъубшу кагъзиъ, улдугнайидарихъди гъич саб аьлакъа дарибшри кІури, тІалаб гъапІнияз, ¹⁰аммаки узу, гъаму дюн’яйин адмийирикан – къяппйирикан, тямгъкрарикан, тІаф-ларикан, идолариз икрам апІрударикан, гъапундайза. Дици ву-йиш, учву му дюн’я дипбакк ккуркъдийи! ¹¹Хъа узу, учв къяппа, тямгъкар, идолариз икрам апІрур, футнакар, пияниска, кучІлях вуди, гъардаш вуза кІури, лицурайирикан, кІураза. Мицирихъди



саб суфраийхъ ипІузкѣан мипІанай. ¹²⁻¹³Хътругърударин суд апІуб ѣиз ляхин дариз — дурарин суд Аллагъди апІиди! Учву хъугърударин суд дапІну ккунду, фицики дибикІна: «Яв арайиан писур адаъ».

Хъугърударин арайиъ айи гъярхъбарикан

6 ¹Хъана, учвхъан, ичв гъюжатар, Аллагъдин гирами халкъди гъял апІуз гъидритди, хътругъру адмийирин судди гъял апІри кІури, гъитуз фици шулчвухъан? ²Аллагъдин гирами халкъди дюн'яйин суд апІруб аьгъданчвуз дарш? Учв'ин вари дюн'яйин суд апІувал алабхъруган, гъаму бицІи гъярхъбар гъял апІуз шуладанчвухъан дарш? ³Малайикаринна кмиди ухъу суд апІурахъа гъа. Дуланажагъдин аьдати ляхнаринкѣан ухъхъан суд апІуз шуладарин? ⁴Гъамциб дюшошназ ичв арайиан важиблуду дару касар ичв судйирди ктагъурачва. ⁵Нач дубхъну ккунду! Ичв арайиъ хъугърударин месэлийр гъял апІуз шлу саркѣан аькыюллу адми адарин? ⁶Хъа учву гъардши гъардшилан суддиз аьрза туврачва, ва хътругърудари ичв суд апІура! ⁷Учву беабур хъуз, чиб-чпилан суддиз аьрза тувувал чІяаьн ву! Гъаци апІайиз, жвув гъякъ вушра, асккан духъну гъузуб ужу даршулин? Жвувануб тувну гъузуб ужу даршулин? ⁸Хъа учву ичв гъардшар асккан апІурачва ва дураринуб бисурачва.

⁹Учвуз чІур гъахъи касариз Аллагъдин Паччагълугъ ирсди дурубкъруваликан аьгъдарди анчвуз дарш? Лигай гъа, учву ичв учвуз кучІлар апІрубси дарибшри! Къяппйириз, идолариз икрам апІрудариз, дугъри дару жиларизна хпариз, жилир жилирихъди гъярудариз, ¹⁰Іафлариз, тямгъкрариз, пиянисккйириз, футна дабгърудариз, кучІляхъариз Аллагъдин Паччагълугъ ирсди рубкъидар. ¹¹Учвкан саб къадар ари гъацдар вуйчва, аммаки ихъ Аллагъдин Рюгъну ва Агъа Иса Месигъди ухъуз гъапІубди учву марщ, гирами ва гъякъ гъапІунчву.

Гъит ичв жанар Агъайин гъуллугънаъ ишири

¹²Учву кІурачва: «Узуз вари апІуз ихтияр азуз!» Аммаки вариб хайирназ дар! «Узуз вари апІуз ихтияр азуз», хъа гъич сабдира ѣиз зиин агъавал апІуз гъитну ккундар! ¹³Учву гъацира, «ипІруб — фуниз, фун — ипІрубдиз», кІурачва! Ав, дюз кІурачва, хъа мура,



тмура Аллагъди терг апІрубра дюз ву. Аммаки беден къяппавализ вуйиб дар, хъа — Агъайиз. Агъара — бедендиз. ¹⁴Аллагъди Агъа Чан къувватниинди чІиви гъапІну ва ухъура чІиви апІиди. ¹⁵Учвуз, ичв жанар Месигъдин жандин паяр вуйиб, аьгъданчвуз? Гъаци вуйиган, узхъан Месигъдин пай гъадабгъну, къяппавализ фици тувуз шулу? Аллагъди уърхри! ¹⁶Учвуз, къяппайик ктикъур, гъадгъахъди саб беден шлубдикан аьгъданчвуз дарш? Фицики дибикІна:

«къюрикан саб беден хъибди».

¹⁷Хъа фуж Агъайик ктикъиш, думу Гъадгъахъди рюгъниинди сатІи шула. ¹⁸Къяппавалихъан гъергай! Адмийи, къяппавал ктарди, фу гунагъ гъапІишра, думу гунгъин дугъан бедендихъди фу-кІара дар, хъа къяппавал апІурайири, чан бедендиз къаршуди гунагъ апІура! ¹⁹Учвуз ичв беден Аллагъдихъан учвуъна дуфнайи Гирами Рюгъ яшамиш шулайи хал вуйибдикан хабар адарди анчвуз дарш? Сарун учву ичвдар дарчва, ²⁰гъаз гъапиш учву зурба къиматнахъ гъадагънайидар вучва. Гъаддиз, ичв жанариинди Аллагъ за апІинай!

Жилириканна хпирикан

7 ¹Учву узуз, жилириз хпирик зат кудручди гъузиш, ужу шул кІури, гъибикІунчва. ²Хъа му дюн'яийи къяппавал абхънайиган, гъит гъарсар жилир чан хпирин ва гъарсар хпир чан жилирин ахникк ишри. ³Жилири чан хпирихъди жилирвалин буржи тамам апІри, хпирира гъаци апІри.

⁴Чан жандин ахюр хпир дар, хъа — жилир, гъаци жилирра чан бедендин ахюр дар, хъа — чан хпир. ⁵Чиб-чпихъди сатІи хувал гъибтри мапІанай. Йикърар йитІну, сацІиб вахтназ, думу вахт Аллагъдиз ккарагуз бахш апІузди жара гъахъну пну, баладар. Хъасин хъана сатІи йихъай, даршиш иблисди, учвхъан аьгъ апІуз даршиш, гъирагъдихъинди хъчІюхидичву. ⁶Яна узу му буйругъ вуди дупнайиб дариз, хъа ичв ихтиярнаъ гъубзра. ⁷Узуз вари адмийир узуси духъну ккундийзуз, хпир хътарди, аммаки гъарсариз Аллагъдихъан чан багъиш а: сариз саб, тмунуриз тмунуб.

⁸Хъа ачІни хпаризна жилариз кІураза: дулариз ялгъузди, гъаму узуси яшамиш шули гъузиш, ужу шул. ⁹Хъа аьгъ апІуз



даршлудари, тямягъну гьадагъайиз, гъит, чпиз хизанар ккергъ-ри, гьамци ужу хьибди.

¹⁰ Хъа шив ва жилир хъайидариз узу ваъ, хъа Чав, Агъайи буй-ругъ тувра: хпири чан жилир гъитну ккундар, ¹¹ хъа эгер гагІахъ-руси алабхъиш, сарун нюкгъин эйси даришри, шулуш, хъана чан жилирихъди албагри. Ва жилирра хпирихъан жара даришри.

¹² Хъа имбудариз, сарун Агъайи ваъ, хъа узу кІураза: эгер сар фунур-вуш гъардшин хпир хъугърур дарш ва думу дугъахъди яшамиш хъуз рази вуш, гъит жара даришри. ¹³ Хътругъру жилир хъайи дишагълийизра кайиб гъадму ву: эгер думу дугъахъди яша-миш хъуз рази вуш, чан жилирихъан гъудудучІври. ¹⁴ Гъаз гъапиш, хътругъру жилир чан хъугъру хпирилантина, ва хътругъру хпир чан хъугъру жилирилантина гирами шулу. Жараси вуйиш, ичв веледарра марци дару гъисаб хъидийи, хъа мици, дурарра ги-рами ву.

¹⁵ Эгер хътругъру жилириз вая хпириз жара духъну ккундуш, гъит ишри. Му гъялариъ гъардаш, вая чи асиллуди гъузидар. Ал-лагъди ухъуз мясляябтнагъди яшамиш хъуз дих дапІнахъуз. ¹⁶ Увуз, хпир, яв жилир увлантина дюрюхрувал фици аьгъявуз? Увузра, жилир, яв хпир увлантина дюрюхрувал фици аьгъявуз?

¹⁷ Гъит гъарсар Агъайи улупнайиси яшамиш ишри, ва чаз Ал-лагъди дих дапІнайиси гъузри. Му къайдйир варишвариъ айи хъугърудариз кІурудар вуйиз. ¹⁸ Чаз дих апІайиз суннат дапІ-найириз думу жиниди уьбхюри гъибтуз гучІ адар. Хъа суннат дапІну адарди дих дапІнайириз, сарун суннат дарапІишра, гучІ адар. ¹⁹ Суннат дапІнайивал, ясана адрувал – мурариъ гъич саб мяна адар, хъа мяна – Аллагъдин табшуругъар тамам апІуб ву. ²⁰ Чаз дих апІруган, фуж фици вуйиш, гъит чан гъаци гъузри. ²¹ Эгер увуз лукІди имиди Аллагъди дих дапІнаш, увуз дидкан гъии дардиси дарибшри. Эгер увуз азад хъуз шлу мумкинвал аш, ужу шлуси апІин. ²² Фицики Агъайи дих дапІнайи лукІ Агъа-йиз азад вуйир ву. Гъаци, азад вуди дих дапІнайирра, Месигъдин лукІ шула. ²³ Учву, зурба къимат тувну, гъадагънайидар вучва, гъаддиз, адмийирин лукІар махъанай! ²⁴ Гъардшар, Аллагъди дих апІруган, гъар кас фици айиш, Дугъан улихъ гъаци гъузай!



Павели нюкгын гьякьнаан вуйи суалариз жаваб тувра

²⁵ Швуваз дурушдариз ва швушв дархидариз Агъайи дурарин гьякьнаан саб буйругъра тувнадарзуз, аммаки Гьадгъухъан, узуз уж'вал дурубкьнайивализ дилигну, йиз гафнахъ хьугъуз шулу. Узу гьамци пидиза: ²⁶ Узу, гыйин гьялариф, адмийиз чпин айибси – швуваз дурушдар, дурушди ва швушв дархидар дархиди гъузиш ужу шул кIури, гьисаб апIураза. ²⁷ Эгер уву нюкгийъ аш, жара махъан. Хъа эгер уву швушв хъайир дарш, махан. ²⁸ Хъа эгер гъахишра, думу гунагъвал дар. Эгер риш швуваз гъушиш, гунагъ хьибдар. Аммаки чпин сатIлан вуйи уьмрийъ дурариз гизаф читинвалар ккилигура, хъа узуз учву гьадрариккан уьрхюз ккундийзуз.

²⁹ Жараси кIури гьабшиш, гьардшар: вахтар цIибтIан гъузрардар, ва швушвар хъайидар, гьит швушвар хътрударси ишри, ³⁰ хъа дердлудар – дерд ктрударси, шадлудар – шад дарударси, гьадагърудар – фукIа хътрударси. ³¹ Гьит гьаму дюн'яийъ яшамииш шулайидар, дидкан тIяаьм ктадабгърударси, ишри. Гъаз гьапиш, ухъуз рябкьюрарийи гьаму дюн'я багарихъди жвартI хьибди.

³² Узуз учву сабдиканра вижна ктарди ккундузуз. Хпир хътрур, учв Агъа Аллагъдиз ккун ишри кIури, Аллагъдин ляхнарийъ ичIигну а. ³³ Хъа хпир хъайир, хпириз ккун ишри кIури, му дюн'яийн ляхнар апIбахъ хъа. ³⁴ Дицир кас кьюбишваз пай духъна. Жилир хътру хпири вая швуваз душну адру шуру Агъайин ляхнариккан фикрар апIуру. Думу чан бедендиинди ва рюгъниинди Дугъаз бахш хъуз шерик шулу, хъа швувахъ хъайир, жилириз учв ккун ишри кIури, му дюн'яийн ляхнар апIбахъ хъа. ³⁵ Му вари узу учвуз уж'вал бадали кIурайиб вуйиз, хъа учву фтихъан-вуш гьадатIуз кIури ваь. Узуз ккундайиб: учву варитIан ужуйи, гьич сабдира учвуз машат дарапIди, Аллагъдин гьуллугънаъ хъуб вуйиз.

³⁶ Эгер учвкан шлиз, сумчир дарапIди чан лишан кипнайирин йисар гъяра кIури гьии даруси аш, ва гьамус сумчир дапIну ккуниси фикир апIураш, гьит дугъу чан дюз гъюрубси апIри. Дугъхъан швушв хуз шулу, думу гунагъ дар. ³⁷ Эгер адмийи швушв дархуз ижмиди гьял дапIнаш, эгер швушв хувал думукъан чарасуз ляхинси фикир апIурадаш ва эгер учв чан хилиъ дидисну гъузуз шлур вуш, дугъу чаз хъирснайи риш марцциди гьитуз



кІваъ дибиснаш, ужуйи апІура. ³⁸ Гъаци вуйиган, хъирснайи риш швушвди хрури ужуйи апІура, хъа дархрури хъана ужуйи апІура.

³⁹ Хпир чан вари уьмриъ жилирик китІнайир ву, хъа жилир гъачІиган, думу азад шула ва дугъхъан чаз ккунириз швуваз гъагъюз шулу, анжагъ – хъугъруриз. ⁴⁰ Хъа эгер, фуж, узурра Аллагъдин Рюгъ азурь, кІури, швуваз дурушди гъузиш, думу бахтлуди хъиди.

Идолариз гъурбан гъапІу хурагнакан

8 ¹ Гъамус ичв суалназ Аллагъсузарин идолариз гъурбан дапІнайи йикк'кан пидиза. ИкибаштІан, «ухъуз варидариз аьгъювалар айибдикан» хабар ахъуз, аммаки аьгъювалари фурс капІру, хъа масанвали мягъкамвал хуру. ² Эгер шли аьгъювалар азурь кІураш, дугъаз дугъридан чаз аьгъю дубхъну ккундайиб аьгъю дубхънадар. ³ Хъа Аллагъдиз Учв ккунидар аьгъа.

⁴ Гъаци вуйиган, аллагъсузарин идолариз гъурбан гъапІу хурагнакан пидихъа. Ухъуз варидариз, дюн'яйи икрам апІурайи идолар фукІа даруб ва Сарилан гъайри гъич саб жюрейинра аллагъ адруб, аьгъяхъуз. ⁵ Эгер гъацдар «аллагъар» ву кІурайидар заварин, ясана жилариин алийишра (хъа дюн'яйиъ «аллагъар» ва «агъйир» кІурудар, дугъридан гизаф а), ⁶ аммаки ухъуз айир сар АллагътІан дархъуз – Адаш Аллагъ. Ари Гъадгъу дюн'яйиъ вариб ккебгъну, ва, Гъадгъаз кІури, ухъу яшамишра шулахъа. Агъара сартІан дар – Иса Месигъ. Ари Гъадгъуинди дюн'яйиъ вариб арайиз удубчІвну, ва Гъадгъулантина ухъуз уьмурра гъабхъунхъуз.

⁷ Хъа мидкан варидариз хабар адар. Саспидар идоларихъна гъаци вердиш духънаки, гъира кмиди дурари, гъациб хураг ипІруган, идолариз икрам вуди дубхнайиб ву кІура ва чпин зяиф намусну дурар чиркинди улупура. ⁸ Хурагнахъан ухъу Аллагъдихъна багахъ апІуз хъибдар. Ухъу дирипІди гъузну пну, кам шулайиб адарихъ, ипІуру пну, фукІа гъазанмишра апІурадархъа. ⁹ Амма лигайки, ичв азадвал зяифдариз ликриккан ккибиргъру гъван дарибшри. ¹⁰ Фицики зяифуриз идоларин хулаъ уву, аьгъювалар айир, ипІури гъяркъиш, дугъура идолиз гъурбан дапІнайи хураг ипІиди. ¹¹ Магъа гъаддиз, яв аьгъювалари зяиф гъардаш – дугъхъандира Месигъди жан тувну аьхир – пуч апІиди. ¹² Гъамци гъардшариз къаршуди гунагъ апІури ва дурарин зяиф намусназ



зиян туври, учву Месигьдиз къаршуди гунагь апІурачва. ¹³Гьаддиз, узу ипІурайи хурагналантина йиз гьардаш алдакураш, думу гунгьихъна дархбан бадали, йикк дирипІди гьузарза.

Павелра имбуну вакиларсир ву

9 ¹Узу азад адми дарин дарш? Узу Месигьдин вакил дарин дарш? Ихъ Агъа Иса узуз гьяркъюндарин дарш? Учву Агъа-йихъди саб хъувал – йиз гьуллугънан ляхин дарин дарш? ²Жарадариз узу вакил гьисаб даршра, учвуз узу – Месигьдин вакил вуза! Месигьдихъди учву саб хъували узу вакилвалин гьуллугънаъ айиб тасдикъ апІура.

³Узук тахсир кипрудариз йиз жаваб магъа гьамциб хьибди. ⁴ИпІрубна ухрубдиз учуз ихтияр адарин дарш? ⁵Хьугъру дишагъгли учуз швушвди хуз ихтияр адарин дарш? Ва думу хпир, Месигьдин имбуну вакилариси, Агъайин чвйириси вая Кифайиси, жвувахъди гьярушваз гьадагъуз шулдарин дарш? ⁶Ясана учуз ипІуз уъл гьазанмиш апІуб узузна ВарнавдизтІан адабгънадарин?

⁷Фунур эскри чан гьуллугънан харжар чан жибдиан ккеркру? Фунури, тІумтІин багъ ибтну, тІумтІар диритІди гьитру? Фунур габни чан лижан хюнйириккан никк дурубхъур? ⁸Му вари узу адмийин улариантІан дилигди кІурайинхъа? Къанундин китабдиъра гьаддикан кІурадаринхъа? ⁹Фицики, ухъуз Мусайиланминатувнайи Къанундира кІура:

«Гад апІурайи йицран ушв мяхъябкъян»

Аллагъ йицарин гьайгъушнаъ а кІури, хиял вуничвхъа? ¹⁰ИкибаштІан, Дугъу мици ухъуз кІура! Ухъуз дибикІна:

«ХутІил хътабкрури хутІил хътабкуру, ва гад апІури гад апІуру, чпизра чпи апІурайи ляхникан пай бадали».

¹¹Учу ичв арайиъ рюгънан тум дубзну, дидлан ккадабцІру мутмуйиинди вуйи бегьерназ ккилигураш, учуз гизафуб ккун апІураин? ¹²Жарадариз учвхъан кюмек рубкъуз ихтияр айиган, учуз хъа ахъю ихтияр ачуз!

Аммаки, учу сабанкъан учуз айи гьадму ихтияр ишлетмиш гьапІундарча, хъа, Месигьдикан Ужувлан хабар рабгъуз машат дарибшри кІури, учу вариб аьгъ апІурача. ¹³Учвуз, Аллагъдин хулан гьуллугънаъ айидари уъл Аллагъдин хулкан ипІурайибдин ва гьурбнар апІурушвахъ гьуллугънаъ айидариз гьурбан гьапІубдикан



саб пайназ ихтияр айибдин, хабар адарин дарш? ¹⁴Гъаци Агъайира, Ужувлан хабар рабгъуриз ипРуб гъаддилан дубхъну ккунду кЎри, амур гъаПну.

¹⁵Гъаму узуз айи ихтиярар гъич сабкъан узу ишлетмиш гъапундарза. Я гъамус, гъациб кюмек ккун апЎри, бикЎрайиб дариз. Йиз тяриф дубгайиз, узу йикЎз гъазур вуза. ¹⁶Узу Ужувлан хабар рабгъура кЎри, гъаз узу йиз тяриф апЎза? Думу йиз буржи вуйиз. Эгер узу думу тамам дарапЎди гъибтиш, йиз язухъ ву! ¹⁷Узу Ужувлан хабар йиз хушниинди рабгъураза. Йиз хушниинди дайиш, узу думу ляхин, йиз буржи вуди хъпаз дилигну, тамам апЎидийза. Хъа узу думу йиз хушниинди рабгъурайиган, пешкешра хъибдизуз. ¹⁸Йиз пешкеш фтилан арайиз гъюра? Хъа гъамдилан: Ужувлан хабар узу къимат дарди рабгъураза ва узуз улупнайи ихтиярар ишлетмиш апЎурадарза.

¹⁹Гъеле узу азад адми вушра, узу йиз хушниинди, Аллагъдихъна шлубкъан гизаф адмийир хпан бадали, варидариз лукЎвал апЎри гъахъунза. ²⁰Жугъдарихъди узу, дураар Агъайин терефназ хузди, жугъудси гъахъунза. Къанун тамам апЎурайи адмийирхъди, гъеле узу Къанундин хиликк ккайир даршра, дураар Агъайин терефназ хузди, зура Къанун тамам апЎурайирси гъахъунза. ²¹Къанун адру адмийирхъди, гъеле узу Аллагъдин Къанундиккан азад даршра, гъаз гъапиш Месигъдин Къанундикк кказа, дураар Агъайин терефназ хузди, зура Къанун адрурси гъахъунза. ²²Зяифдариз узу, дураарра хузди, зяифурси гъахъунза. Варидиз узу, аьхирки гъадрикан сакъюдаркъан уърхбан бадали, варибди гъахъунза. ²³Му вари узу, Ужувлан хабар бадали ва гъадин ужувланан узузра кубкЎзди, апЎураза.

²⁴Жаргъбан талитнаъ гизафдар иштирак шулу, хъа гъалиб сартан даршлуб учвуз аьгъячвуз. Гъаддиз пешкеш рубкъуси жаргъай. ²⁵Иштракчйири, вари чпин тямгъяр дирчну, чЎур дубхъну гъябгъру кунцЎ бадали, гъар йигъан гъазурлугъар гъахуру, хъа ухъу – чЎур даршлу кунцЎ бадали гъазур духъну ккундарин! ²⁶Гъаддиз, саб метлеб адарди жаргъурайир дарза ва гъавайиз гъурдар йивурайир дарза! ²⁷Ваъ, жарадариз Ужувлан хабарнакан ктибтруган, жвув тина дарапЎзди, зура йиз беден вердиш апЎураза, думу узуз мютЮгъ апЎураза.



Жугьдарси махъанай

10 ¹Гъардшар, ихъ вари абийр дифран хиликкди хъубкан ва, гьюл жара дубхъну, вари гьадушв'антина удучІвбакан, учвуз аьгьюди ккундузуз. ²Дурар вари Мусайин ччвурнахъ дифраъ ва гьюлиъ гъахъну. ³Дурари вариди рюгънан саб хураг ипІури ⁴ва рюгънан саб убхъруб убхъури гъахъну. Дурари чпихъди шлу рюгънан гъарз'ан убхъури гъахъну, хъа думу гъарз – Месигъ вуйи. ⁵Дурар гъаци гъахънушра, Аллагъдин улихъ дурари уж'вал гъазанмиш гъапІундар ва къурамагъдиъ пуч гъахънийи.

⁶Му вари ухъуз, гъадрариси ухъура писвал ккун дарапІбаз, улупурайиб ву. ⁷Гъадрарикан гъацІарси, учвура идолариз икрам апІрудар махъанай. Фицики Гирами китабарийъ дибикІна:

«Халкъди, деъну, ипІуз ва убгъуз хъюгъру,

хъасин идолин гъюрматназ ялхъвнар апІуру».

⁸Гъадрарикан гъацІарси ухъура, къяппийр хъидархъа. Дурари къяппа тІулар апІури ккебгънийи, ва сад йигъан къанна шубуд агъзур гъийихнийи. ⁹Ухъура, гъадрарикан гъацІариси, Месигъ ахтармиш апІури хъюгъидархъа. Хъасин дурар, битІари къацІар дапІну, гъийихнийи. ¹⁰Учвура, гъадрарикан гъацІарси, бурбрар апІури махъанай, гъаддилан дурар пуч апІру малайикди тІанкъ гъапІнийи.

¹¹Гъамрар вари, гъюз ккимбуб улупури, гъадмуган дурарихъди гъахънийи, хъа му ухъуз, дарс вуди, дибикІна. ¹²Гъаци вуйиган гъит, гъар шли учв ижмиди ликриин дийигъназа кІури, фикир апІураш, алдакуз гъидритри! ¹³Гъамусдиз учв'ин алахъу читинвалар адмийриин улукъру аьдати читинвалартІан дар. Аллагъ Чав туву гаф тамам апІур ву. Дугъу учв'ин аьгъ апІуз даршлу читинвалар алахъуз гъитдар. Читинвалар алахъруган, Дугъу учвуз дурариан удучІвуз шлу рякъра улупидичвуз. Гъаци дурариан учвхъан кІул адабгъуз хъибдичвухъан.

¹⁴Магъа гъаддиз, йиз ккунидар, идолариз икрам апІбахъан гьергай! ¹⁵Узу, учву фикирлу адмийр ву дупну, улхураза. Учву фикир апІинай. ¹⁶Аллагъдиз чухсагъул дупну, убхъурайи баркаллагънан Захру ухъу Месигъдин ифдик ктикъурадарин? ГъудубтІну, пай дапІнайи уьли ухъу Месигъдин бедендик ктикъурадарин? ¹⁷Уьл саб ву, ухъура, фукъан гизаф вушра, саб беден



вухъа, гъаз гъапиш, ипІурайи гъадму саб уъл'инди ухъу вари са-тІи шулахъа.

¹⁸ Израил халкъдиз лигай, гъурбан апІрушвахъна гъурбан гъа-пІу мутму дубхну ипІрудар, гъурбан гъапІушвахъди саб шула-дарин? ¹⁹ ИкибаштІан, узу, идолиъ вая дидиз гъурбан дапІна-йибдиъ фу-вуш саб мяна а, кІурадарза. ²⁰ Ваъ, аммаки Аллагъсу-зари чпин гъурбнар, Аллагъдиз ваъ, хъа шейтІнар-жинариз хура. Узуз учву жинарихъди саб духъну ккундарзуз. ²¹ Учвхъан Агъа-йин Зах'анра ва жинарин зах'анра сабси убхъуз хъибдарчву-хъан! Учвхъан Агъайин Суфрайихъра ва жинарин суфрайихъра сабси деуз хъибдарчвухъан! ²² Агъайик хъял капІуз шулухъхъан кІури, ухъу фикир апІураин? Ухъу ДумутІан къувватлуйир ву-йин дарш?

Жвуан азадвал Аллагъдин адназ ишлетмиш апІинай

²³ Учву: «Вари апІуз ихтияр ачуз!» кІурачва, аммаки вари, хайирназ дар. «Вариб апІуз ихтияр а!» Аммаки варибди мюгъ-камвал хурдар. ²⁴ Гъит варидар, жвуваз ваъ, имбудариз уж'вал апІри.

²⁵ Базариъ масу тувруб вари, юкІв архаинди, ахтармиш да-рапІди, ипІинай, ²⁶ фицики, «жил ва дид'ин алиб вари Агъа-йинуб ву».

²⁷ Эгер хътругъру адмийи учвуз теклиф гъапІиш, гъивуб вари юкІв архаинди, ахтармиш дарапІди, ипІинай. ²⁸ Хъа эгер учвуз гъадмуган: «му гъурбан дапІнаи йикк ву» гъапиш, гъапир бада-ли ва намус бадали, мипІанай — ²⁹ узу мушваъ, ичв ваъ, хъа жара касдин намус бадали, кІураза. Жарарин намусну йиз азадвалик тягъна гъаз кипди? ³⁰ Аллагъдиз чухсагъул дупну, узу думу хураг баркаллагъниинди ипІураш, узук тягъна гъаз кипди?

³¹ Гъаддиз, учву ипІурашра, убхъурашра, фу апІури гъашишра, вари — Аллагъдин ад бадали апІинай. ³² Я жугъдар, я грекар, я Аллагъдихъ хъугънайидар гунгъихъна дархрубси уьмур хъапІри апІинай. ³³ Узуси, варибдиъ варибдиз ужу шлуси апІинай. Узу, узуз ваъ, хъа, жарадар гизаф дюрхну хъпан бадали, гъадрариз уж'вал абгурайир вуза.



Гьюкум хилиъ ивнайир

11 ¹Узу Месигьдихъан дубгъурайиганси, учвур а узхъан дубгъай. ²Узу гъапиб вари ичв кІваин илмивалин ва узу учвуз туву аьгъюваларий дупнайиси апІурайивалин тяриф апІураза.

³Учвуз аьгъяди ккундузуз: гъар жилирин кІул – Месигь ву, дишагълийин кІул – чан жилир, хъа Месигьдин – Аллагь. ⁴Жилижвиву кІул’ин алди ккарагураш, ваяки пайгъамбарвалин гафар кІураш, чан кІул аьйибнакк ккаъра. ⁵Дишагълийира кІул’ин алдарди ккарагураш, ваяки пайгъамбарвалин гафар кІураш, чан кІул аьйибнакк ккаъра. Мици вуйиш, дишагълийи чан кІул алдапІнайи гьисаб шуйи. ⁶Эгер хпириз кІул’ин алабхъуз ккундарш, зат имдарди кушарра алдаъри, хъа дишагълийиз кІул алдапІуб аьйибнан ляхин вуш, кІул’ин алабхъри. ⁷Жилири кІул илибкнуду ккундар, фицики думу Аллагьдин ухшар ва ад ву, хъа хпир – чан жилирин ад. ⁸Жилир хпирикан гъахъир дар, хъа жилиरिकан – хпир. ⁹Жилир хпир бадали халкъ дапІнайир дар, хъа хпир жилир бадали халкъ дапІнайир ву. ¹⁰Гъаддиз дишагълийи, чан кІул’ин чан жилирин гьюкум аливалин малайикариз лишандикъан, кІул’ин алабхънуду ккунду.

¹¹Аммаки Агъайихъди саб духънайивалиъ, дишагъли жилирикан ва жилир дишагълийикан асиллу ву. ¹²Жилиरिकан хпир гъахъибси, дишагълийикан жилижвиву бабкан шула, аммаки вари Аллагьди халкъ дапІна. ¹³Учву гьисаб апІинай, дишагълийиз кІул’ин алдарди Аллагьдиз ккарагуб лайикъ вуйин? ¹⁴Ва чав табиаьтдира ухъуз, жилижвиву ярхи кушар гъитуб аьйиб ву, кІурадарин? ¹⁵Дидихъди сабси, дишагълийиз ярхи кушар – заанвал ву. Дурар дугъаз, чан кІул’ин лакач алабхъуз, тувнайидар дарин? ¹⁶Яни, мидкан узухъди гъюжат ккебгъуз ккунириз дишлади кІураза: мидлан гъайри жара аьдат я учухъ, я жара йишварий айи Аллагьдихъ хъугърударин арайиъ адар.

Агъайин хябяхъ

¹⁷Гъамцдар насигъятар туври, узуз пуз ккунди азуз: ичв тяриф апІидарза, гъаз гъапиш ичв уч хъували хру хайиртІан зарал гизаф ву. ¹⁸Гъаз? Саб гъапиб, узуз гъеебхъунзуз: учву Аллагьдин улихъ уч шлуган, ичв арайиъ гъюжатар гъитІирккуз хъугърачва.



Сакьюдар дицдар хабрарихъ хьугъурза. ¹⁹ Ичв арайиъ гьар жюре фикрар-хиялар, фуж дюз вуш аьгью апІбан бадали, духьну ккунду. ²⁰ Хъа учвуси, Агъайин гьюрматназ суфраийихъна са-сарди уч шулаш, дидиз уч хьувал кІурдар. ²¹ Учву, чиб-чпихъ дийийигъди, ипІуз хьюгърачва, ва аьхириъ гьацІар гашди гьузра, хъа гьацІари пиян хъайизкъан убхъура. ²² Дици апІайиз ичв хуларихъ ипІинай ва убхъай, даршиш Аллагъдихъ хьугъурдарин уч хьувал беябур мапІанай, ва, дугъриданра, фукІа ипІуз адрудар асккан мапІанай. Гьамус узу, учву гьамци апІузди, ичв тяриф дапІну ккундин? ИкибаштІан, ва!

²³ Фицики узу учвуз улупуб, Чахъан, Агъайихъан гьудубгъуб вуйиз: Агъа Исайи, Учв масу туву йишван, суфрайилан уъл гьадабгънийи, ²⁴ ва Аллагъдиз чухсагъул дупну, гьудубтІну, гьапнийи: «Му Йиз беден вуйиз учвхъанди туврайи. Узу кІваин алаури гьамци апІинай». ²⁵ Ари гьамци, хьяхъдин хураг ипІбахъан, Исайи хъанара, зах дибисну, кІуру:

– Му зах учвхъанди удубзурайи Йиз ифдиинди йитІурайи цІийи йикърар вуйиз. Йиз гьюрматназ убхъруган, гьар ражари гьамци апІинай. ²⁶ Гъаз гьапиш, гьар ражари учву гьаму уъл ипІурайиган ва гьаму зах'ан убхъруган, учву Агъайин аьжаликан шагъидвал апІурачва. Думу къяляхъ гъайизкъан гьаци апІинай.

²⁷ Гьаци вуйиган, хай гьюрусихъ уъл дирипІрури ва Агъайин зах'ан дурубхъури Агъайин ифдиз ва бедендиз къаршуди гунагъ апІура. ²⁸ Адмийиз, уъл ипІайиз ва зах'ан убхъайиз, чав гьапІраш, аьгъяди ккунду, ²⁹ гъаз гьапиш, Агъайи фида гьапІу бедендин мяна аьгъдарди ипІруринна убхъурин ипІувална убхъувал чак тахсир кипувал ву. ³⁰ Магъа гьаддиз ичв арайиъ гьаци гизаф иццрудар ва аьжюзар айичв; гъийихдарра цІиб даричв. ³¹ Хъа эгер ухъу гьапІраш аьгью апІуйиш, тахсир кипбахъан ярхла хъидийхъа. ³² Агъайи ихъ суд апІура, жазара гьадаптІура. Дугъу дици, дюн'айин суд апІруган, ихъ суд дарапІбаз, апІура.

³³ Гьаци вуйиган, гьардшар, учву ипІуз уч шлуган, гьялак махъанай, чиб-чпихъ дийигъури апІинай. ³⁴ Гашди гьюрури, ичв уч хьувалилантина учву тахсирнакк ккадрахъбан бадали, хулаъ дипІну гьюри.

Узу учвухъна гьафиган, жара ляхнарра дюз алаидиза.



Гирами Рюгънан багъишар

12¹Рюгънан багъишарикан улхури гъашиш, гъардшар, учву дидин дишди гъавриъ ади ккундузуз. ²Ичв аллагъсуз вахтари, жинари учву фици ил алдру идоларихъна гужназ хъчЮхюйиш, кІваин илмиячв. ³Гъаддиз гъавриъ йихъай: Аллагъдин Рюгъну хъау адмийи Исайиз люкънар дарапІур, я гъич сарира, эгер Гирами Рюгъну хъадраиш: «Иса – Агъа ву», пидар.

⁴Гъар жюре багъишар а, хъа дураp вари гъадму сар Рюгъну туврайидар ву. ⁵Гъар жюре гъуллугъ апІувалар а, хъа ухъу варди гъадму сар Агъайиз гъуллугъ апІурахъа. ⁶Гъар жюре ляхнар а, хъа вари ляхнар ухъуъ варидиъ артмиш апІурайир гъадму сар Аллагъ ву.

⁷Гъарсар адмийиъ Гирами Рюгъ, вардиз кайи уж'вал бадали, ачмиш шула. ⁸Сар адмийиз Рюгъну фагъумлувал айи гаф тувра; тмунуриз гъадму Рюгъну аьгъювалар айи гаф тувра; ⁹шлиз-вуш гъадму Рюгъну хъугъвал тувра; шлиз-вуш гъадму Рюгъну уьзрар сагъ апІувал тувра. ¹⁰Сарсануриз – аьламатар улупру къувват; гъатмунуриз – пайгъамбарвалин гаф; шубурпириз – рюгъяр жара апІуз шлувал; гъатмунуриз – гъар жюре чІалар, гъаккмунуриз – гъадму чІалариинди гъапибдин гъавриъ ауз шлувал. ¹¹Мурар вари – гъадму сар Рюгънан ляхнар ву. Гъаму багъишар Дугъу гъардиз Чаз ккуниси тувру.

Месигъдин беден

¹²Беден, гъар жюре паярикан арайиз дуфнашра, саб ву. Бедендин паяр, гизаф вушра, саб беден ву. Гъаци Месигъдин беденра ву. ¹³Ухъу вари саб беденси хъпан бадали, жугъдар ва грекар, лукІар ва азад вуйидар – сар Рюгъну цІийи алаънайидар вухъа. Ухъуз варидариз гъадму сар Рюгъ ухъуз тувнахъуз.

¹⁴Фицики беденра саб пайнакан дубхънадар, хъа гизафдарикан. ¹⁵Эгер ликри: «Узу хил дарза, узу му бедендинуб дарза» гъапиш, диди гъаци гъапну кІури, думу бедендин саб пай дарди гъубзрайин? ¹⁶Ваяки, ибу: «Узу ул дарза, му бедендинуб дарза» гъапиш, диди гъаци гъапну кІури, думу бедендин саб пай дарди гъубзрайин? ¹⁷Эгер вари беден саб улкан ибарат вуйиш, дидиз фици ебхъидийи? Хъа эгер вари беден иб вуйиш, диди ниар



фици аьгью аПидийи? ¹⁸Аммаки Аллагъди бедендиъ гьарсаб пайназ, Чаз ккуниси, чпин йишвар улупну. ¹⁹Вари саб пай вуйиш, беден наънан хьибдийи? ²⁰Магъа гьаддиз, паяр гизаф ву, хъа дураар варибдикан дубхънайи беден саб ву.

²¹Улхъанра хилиз: «Узуз уву лазим дарзуз» пуз шулдар. Ваяки, кІули ликариз: «Йиз учвукк ккабхънайиб адариз» пидар. ²²Бедендиъ лазимсузди гьисаб аПру паяр, лигуруш, варитІан лазим вуйидар ву. ²³Хъа ихъ фикриан лазим даруси гьисаб аПурайи паярин ухъу хъа гизаф гъайгъу зигурахъа. ²⁴Гъяркъган, аьйиб шлу паяр ухъу, ижмиди ккеркнуну, уьрхюрахъа, хъа гьатмундариз дициб гъайгъу лазим дар. Аммаки Аллагъди Чав, беден гьамциб юрейиинди дебккнуну ва ихъра гъаци аПуз кІулиъ тІапІна: «ужуб ад хътру» бедендин паярин артухъси гъайгъу дизигнуну ккунду. ²⁵Беден пай дархъуз, ухъу ухъ'инди чиб-чпин гъайгъушнаъ духъну ккунду. ²⁶Эгер саб пайназ аьзият каш, вари паяризра аьзият кади шулу. Эгер саб пайназ гьюрмат аПураш, дидихъди вари паярира шадвал хъаПри шулу.

²⁷Гъаци вуйиган учву вари сабси – Месигъдин беден вучва. Учву гьарсар Дугъан бедендиъ пай вучва. ²⁸Хъугърударин арайиъ Аллагъди саспидар Месигъдин вакиларди, саспидар пайгъамбарди, саспидар мялимарди дерккнуну. Дугъу гъацІариз аьламатар улупуз шлу къувват, гъацІариз – сагъ аПру, гъацІариз – касибариз кюмекар аПру, гъацІариз – гъякимвал аПру, гъацІариз жара чІалариинди улхру багъишар тувну. ²⁹Вари Месигъдин вакилар шулин? Вари пайгъамбарар шулин? Вари мялимар шулин? Вари аьламатар улупрудар шулин? ³⁰Вари уьзрар сагъ аПрудар шулин? Вари жара чІалариинди улхрудар шулин? Ясана думу чІаларин гъавриъ аьру гьуллугъ вардиз тувнайин? ³¹Учвуз хъа заан багъишар шлуси хъачІарккай!

Гьамус узу учвуз варитІан ужуб рякъ улупидизачвуз.

Масанвал

13 ¹Эгер узуз вари адмийирин ва малайикарин чІалар аьгъяди, хъа масанвал адарш – узу гаргврин бябрягъяр ва далдабуйин дабдаба вуза. ²Узуз пайгъабарвалин багъиш ади, дюн'яйин вари сир аьгъяди, узуз вари аьгъювалар тувнади, узуъ дагъларра кмиди чпин алишвлан улдучІвуз гьитру хъугъувал ади, хъа



масанвал адарди вуш, узу фукIа дару ичIичIай вуза. ³Узуъ масанвал адарди касибариз узуз айи вари девлет пай гъапишра, гъадрарихъанди убгуз йиз жан тувишра – мурарихъан сабди-хъанра узуз кюмек апуз хьибдар.

⁴Масанвали сабур хуру, гъяниввал хуру, бахилвал хурдар, жву-ван тяриф апидар, фурс кипдар, ⁵чиуруди хьтIурччвуз гьитдар, чан хайирназ фукIа апидар, хъял хурдар, писвал кIваъ гьибтдар. ⁶Масанвал кучIлиин ваъ, хъа гъякъвалиин шад шулу. ⁷Диди ва-рибдилан хил алдабгъуру, варибдихъ хъугъру, умуд зат ктабтIруб дар, вариб аьгъ апуру.

⁸Масанвал гъич зат хъатIабщну хьибдар. Пайгъамбарвал дугъуб-жвиди, чIалар ккебехъиди, аьгъювалар лазимди гъузидар. ⁹Фи-цики ихъ аьгъювалар гъуркIнайидар дар, ихъ пайгъамбарвалин гафарра гъуркIнайидар дар, ¹⁰ва тамамвал гъафиган, вари гъуд-рубкIувал жвартI хьибди. ¹¹Узу бицир вуйиган, бицириси кIуйза, бицириси фикир апуйза, ляхнарикан бицириси хиял апуйза. Ахъю гъахъунза – бицивал вари гъудубчIвну. ¹²Гъаму ражари ухъуз, къалу гюзгдиан рябкъюрайиси, ачухъди рябкъю-радархъуз, хъа гъадмуган машна-машди рябкъюри хьибдихъуз. Сабан сацIибтIан аьгъдарзуз, хъа думуган, Аллагъдиз узу фици аьгъяш, гъаци тамамди аьгъю хьибдизуз.

¹³Хъа сабан магъа гъаму шубуб а: хъугъвал, умуд ва масанвал, дуарикан заануб масанвал ву.

*Рюгънан багъишар хъугърударин хайирназ
ишлетмиш апинай*

14 ¹Масанвалихъ хъачIарккай. Рюгънан багъишарин гъай-гъушнаъ йихъай, гизафна гизафси – пайгъамбарвалин багъишнан.

²Таниш дару чIалниинди гафар апурайир адмийрихъди ваъ, хъа Аллагъдихъди улхура. Фицики дугъан фужкIа гъавриъ ахъ-дар, амма Рюгъниинди дугъу сирарикан кIура. ³Хъа пайгъамбар-валин гафар кIурайири адмийриз насигъят вуди, юкIв капI-ри ва ккарцури кIура. ⁴Таниш дару чIалариинди улхурайир, чаз насигъят вуди улхура, хъа пайгъамбарвалин гафар кIурайири, хъугънайидариз насигъят вуди кIура. ⁵Узуз учвкан гъарсар чIа-лариинди улхури ккундийзуз, аммаки пайгъамбарвал апуб ужу



ву. Пайгъамбарвал апІурайир, чІалариинди улхруртІан зиина ву. Аммаки чІалариинди улхрури, хъугънайидариз насигъят вуди, гъадму чІаларин гъавриъ ауйиш, думу зина вуйи.

⁶ Гъардшар, узу учвухъна дуфну, таниш дару чІалариинди, фу-кІа ачмиш дарапІди, аьгъювалар тутрувди, пайгъамбарвалин га-фар дарпиди, насигъят тутрувди улхуйиш, узкан учвуз фу хайир хъибдийи? ⁷ Ил алдру мукъмарин алатар гъадагъай, мисалназ, швутІрам вая къумуз. Эгер сесер жара апІуз шулдарш, дурарин мукъмар фици аьгъю апІидичва? ⁸ Эгер зурнайи гъавриъ адрахъ-ру дих деебтиш, дявдиз фуж гъедергидийи? ⁹ Гъаци учвура шу-лачва. Эгер гъавриъ адрахъру гафар кІураш, учву кІурайибдин адмийир фици гъавриъ хъиди? Учву гъавайи гафар деестурачва. ¹⁰ Дюн'яийиъ фукъан гизаф чІалар а, амма чІалар аьгъюдари ду-рарин мяна бисура. ¹¹ Эгер узуз кІурубдин узу гъавриъ ахъдарш, кІурайириз узу жара уълкейин адми ву, ва думура узуз жара уъл-кейин адми шула. ¹² Гъаци учвура шулачва. Учвуз Рюгънан ба-гъишар ккунди анчвуз? Ккуниган, хъугънайидарин хайирназ бегъемди ккун апІинай.

¹³ Гъаддиз, аьгъдру чІал апІрури, дидин гъавриъ ауз шлу ба-гъишра туври кІури, ккарагри. ¹⁴ Аьгъдру чІалниинди узу ккараг-руган, йиз рюгъ ккарагура, хъа йиз фикир иштирак шуладар. ¹⁵ ГъапІза? Узу рюгъниинди ккарагидиза, йиз фикрииндира кка-рагидиза. Рюгъниинди Аллагъдиз мяълийир апІидиза, йиз фик-рииндира мяълийир апІидиза. ¹⁶ Эгер уву рюгъниинди Аллагъдиз баркаллагъ кІураш, гъаври адру адмийи фици «амин» пиди? Ду-гъаз уву фу кІураш аьгъдар! ¹⁷ Увхъан Аллагъдиз ужуйи баркал-лагъ пуз шулвухъан, хъа тинди хъайир диди мяюгъкам апІидар.

¹⁸ Учвуз варидаризтІан чІалариинди улхуз узуз ужуйи аьгъязуз, гъаддиз Аллагъдиз чухсагъул вуйиз, ¹⁹ амма хъугънайидарин ара-йиъ, жарадариз насигъят вуди, йиз фикриинди гъавриъ ахъру хъуб гаф кІарза, агъзрариинди аьгъдру чІалнан гафар кІайиз!

²⁰ Гъардшар, фикир ади, бицІидарси махъанай. Писвализ тах-сир ктру бицІидарси йихъай, хъа фикриинди – гъуркІу адмийир!

²¹ Къанундиъ дибикІна:

«Жара чІалариинди ва жара мелзариинди
Узу гъаму халкъдиз пидиза, я гъадмуганкъан
дурар Узухъ хъпехъидар, – кІура Агъайи».



²² Гъаци вуйиган, жара чІалар хъугърудариз вуйи лишан дар, хъа хъругърудариз. Пайгъамбарвалин гафар — хъругърудариз дар, хъа — хъугърудариз. ²³ Хъугънайидар вари уч духъну, чІалариинди улхуради, дурарихъна аьгъдрудар ваяки хъругърудар гъафиш, дурари учвук жинар кучІвна даркІури? ²⁴ Хъа варида-ри пайгъамбарвалин гафар кІуради, душвазди хъругърур, ясана жарар учІвиш, улхурайи гъарсарикан дугъаз учв гунагъкар ва тахсиркар вуйиб рябкъиди. ²⁵ Дугъан кІван жини ниятар ачухъ хъиди, ва гъадмуган, къамкъарихъди ис алахъну, Аллагъдиз дугъу икрам апІиди ва пиди: «Дугъриданна, Аллагъ учухъди хъа!»

Хъугърудар мюгъкам апІури йихъай

²⁶ Фу вухъа, гъардшар? Учву уч шлуган, гъарсарин фу-вуш кІуруб шуличв: Аллагъдиз мяъли, насигъятнан гаф, Аллагъди ачмиш гъапІуб, чІалариинди улхуб, ясана думу чІаларин гъавриъ ауб — гъит варилиз му вари мюгъкамвализ ибшри. ²⁷ Эгер чІалариинди улхрудар аш, гъит къюри йипри, заан кІул — шубури, нубатнахъди, хъа сар касди дурари кІурайиб кидибтри. ²⁸ Хъа чІаларин мяна ктибтуз шлур адарш, чІалариинди улхрур хъугънайидарин арайиъ ккебехъну гъузри — чазна АллагъдизтІан дарипри.

²⁹ Пайгъамбарариканра къюри вая шубури йипри, хъа имбудари гъапибдикан фикир апІри. ³⁰ Эгер дүфнайидарикан сариз Аллагъдихъан фукІа ачмиш гъабхъиш, улхурайир ккебехъну, му-нури йипри. ³¹ Учвхъан вардарихъан, вардариз насигъят тувбан ва вардарик юкІв капІбан бадали, нубатнахъди пайгъамбарвал апІуз шулучвхъан. ³² Пайгъамбарари чпин рюгънан эйсивал дапІну ккунду, ³³ гъаз гъапиш, Аллагъ — къайда хътру Аллагъ дар, хъа мясля-аьтнан Аллагъ ву.

Аллагъдин гирами халкъ уч шлу варишвариъси, ³⁴ душвариъ дишагълийир ккебехъну ккунду. Дурариз гафар апІуз ихтияр туврадар. Къанунди тІалаб апІурайиси, дурарин пише мютІюгъди гъузуб ву. ³⁵ Эгер дурариз фукІа аьгъю апІуз ккунди аш, гъит дурари хулаъ чпин жиларихъан гъерхри, фицики дишагълийиз уч духънайишваъ улхуб аьйиб ву.

³⁶ Аллагъдин гаф сифте учвхъан удубчІуб, ясана учвухънатІан дурубкъну адруб ву кІури, гъисаб апІуранчва? ³⁷ Учв пайгъамбарди



вая рюгънан адмиди гъисаб апІурайири узу бикІурайиб, Чав Агъайин дебккнайиб вуди, къабул апІри. ³⁸Хъа къабул дарапІ-рур, учвурa къабул мапІанай.

³⁹Гъаци вуйиган, гъардшар, пайгъамбарвалихъ хъачІаккай, чІа-лариинди улхузра машат мапІанай. ⁴⁰Аммаки вари лайикълуди ва къайдалуди дубхъну ккунду.

Иса Месигъ чІиви хъуб

15 ¹Гъардшар, узу учвуз дебкку, учву къабул гъапІу ва мюгъ-кам хъуз гъиту Ужувлан хабар ичв кІваина хуз ккундузуз. ²Гъадму Хабарну уърхидичву, эгер узу учвуз гъапибдихъан иж-миди хъчІихиш, даршиш – учву гъавайиди хъугърачва.

³ВаритІан важиблуб, узухъна тувуб, тувунзачвухъна: Гирами китабарий улихъмиди дупнайиси, Месигъ ихъ гунгъарихъанди гъакІну. ⁴Гирами китабарий улихъмиди дупнайиси, Думу, накъв-дик кивну, шубудпи йигъан чІиви гъахъну. ⁵Думу, Петриз ач-миш гъахъну, хъа – йицІикъюрис, ⁶хъасин хъудварждилан зиина гъардшариз сабси ачмиш гъахъну. Дурарикан сакъюдар гъийих-ну, гизафдар гъамусра чІивиди ими. ⁷Хъасин Якъубдиз ачмиш гъахъну, хъасинси – Месигъдин вари вакилариз. ⁸Дурарикан ва-ритІан къяляхъна узуз, лайикъ даруриз, ачмиш гъахъунзуз.

⁹Фицики узу вакиларик варитІан цІибди вуйир вуза, узу ва-килвалин ччвурназ лайикъкъан дарза, гъаз гъапиш Аллагъдихъ хъугъру гирами халкъдихъ хъергри гъахъунза. ¹⁰Амма, Аллагъдин ужувлиинди, узу йиз вуйир вуза, ва Дугъан узухъна вуйи уж'вал давди гъюдубчІвундар: узу варидитІан гизаф ляхин гъапІунза, яни, гъилихур узу ваъ, хъа узухъди хъайи Аллагъдин уж'вал ву.

¹¹Узу вая жарари – учу гъациб Хабар дебккну, учву хъугъунчва.

ГъачІудар чІиви апІуб

¹²Йипай гъеле, эгер Месигъ, хабар дебккрайиси, чІиви гъахъ-нуш, учвкан сакъюдари, гъийихдар чІиви шлуб дар, фици кІура?
¹³Эгер гъийихдар чІиви шлуб дарш, Месигъра чІиви хъидайи.
¹⁴Хъа эгер Месигъ чІиви гъахъундайиш, учу дебккрайи Хабар, дидихъди ичв хъугъвалра, дав хъидайи. ¹⁵Дидланра гъайри уч-кан, эгер гъийихдар чІиви шлуб дар кІурубдиз лигуруш, Аллагъ-диз къаршу кІучІлин шагъидар шула, фицики учу, чІиви дархъи



Месигь Аллагьди чИви гьапІну, кІурача. ¹⁶ Эгер гьийихдар чИви шлуб дарш, Месигьра чИви гьахьундар. ¹⁷ Месигь чИви гьахьундарш, ичв хьугьувалра дав ву, ичв гунгьарра учвук ками. ¹⁸ Дици вуш, Месигьдихь хьугьну гьийихдар, гьаммишандиз гьачІну. ¹⁹ Эгер Месигьдиин али ихь умуд гьаму уьмризтІан кайиб дарш, имбу вари адмийирик варитІан пис гьялнаь ухьу ахьа.

²⁰ Месигь, дугьриданра, чИви гьахьну! Думу гьачИдаригьян сарпирди чИви гьахьну! ²¹ Сар адмийилан гьаму дюн'яйиь аьжал абхьганси, чИви хьувалра сар Адмийиланмина гьафну. ²² Адамдилантина вари фици йихуруш, Месигьдилантина вари гьаци чИви хьиди. ²³ Амма гьарсар чан кьайдайиинди: сифте, сабпи бегьер, Месигь, хьасин, Думу кьяляхь гьафиган, Месигьдиндар вари, ухьу, чИви хьиди. ²⁴ Дугьу, гьарсаб гьакимвал, гьарсаб гьюкум ва кьувват терг дапІну, Адаш Аллагьдихьна Паччагьлугьвал тувди, хьа гьадмуган аьхир гьибди! ²⁵ Дугьу паччагьвал, Аллагьди вари душмнар Дугьан ликарикк духну дахьайизкьан, апІиди. ²⁶ Терг апІуз ккайи аьхиримжи душман аьжал ву. ²⁷ Фицики, Аллагьди «Гьадгьан ликарикк вари ккирчну». «Вари ккирчну» кІуруган, Ккирчурнур ктар. ²⁸ Дугьу Гьадгьан хилиь вари ивган, вари ва варибдиь Аллагь хьпан бадали, Учв, Байра, Чан хилиз вари Тувурин хиликкна гьягьиди.

²⁹ Эгер думу дици дайиш, адмийир, гьийихдарихьандира штуан гьаз шула? Эгер гьийихдар чИви апІуз шулдарш, гьаз дура-рихьанди штуан хьидихьа? ³⁰ Гьар сяаьтнак ухьура гьаз хатІи-рикк ккахьхьа? ³¹ Узу гьар йигьан аьжаликк ккахьраза. Узу ихь Агьа Иса Месигьдин улихь учв'инди фици фурс апІураш, гьациб кьувватнаьди му кІурайибра кучІал дариз, гьардшар. ³² Эгер адмийин улариан лигураш, узу фу бадали Эфесдиь айи вягь-шйирихьди дяви гьабхидийи? Узуз дидкан фу файда ка хьа? Гьийихдар чИви шлуб дайиш:

«Гьачай ипІухьа, убхьухьа,
гьапІнура закур йикІурайидар дарин хьа».

³³ Учву учвuz кІучІлар апІруси дарибшри гьа: «ЧІуру шадлугьа-риь гьяни хасиятар ЧІур апІуру».

³⁴ Учвuz лайикь вуйиси, фикриз гьачай, гунгьар апІуб гьытай, фицики ичв арайиь гьамусра Аллагь аьгьдрудар имийичв – мици учвuz нач хьуз кІураза.



Ихъ беден фициб хьибди?

³⁵ Сари гьерхуб мумкин ву: «Дийихнайидар фици чИви хьиди хъа? Думуган дурарин беден фициб хьибди?» ³⁶ Фикирсузар! Уву гьубзу тум ктубчІвбан бадали, сифте думу пуч дубхьну ккунду! ³⁷ Уву тум убзруган, вари укІ-мукІди убзурадарваки, хъа дидгьян – удар, дяхнин удар, ясана жараб гъациб. ³⁸ Хъа Аллагъди Чаз ккуниси думу тумраз – гьардиз хас вуйи жан тувра. ³⁹ Вари жанар сабстар дар, мисалназ адмийирин жараб, гъяйванатарин жараб, жакъварин жараб, балугъарин жараб ву. ⁴⁰ Мидлан гъайри, жанар а аьршариндар ва жилиндар. Аьршарин жанариз чпиз хас вуйи успагъивал а, хъа жилиндариз – чпин. ⁴¹ Ригъдиз чан акувал а, вазлиз – чан, хядариз – жараб. Чпин нубатнаъ хядарра, крачІрувализ дилигну, чиб-чпихъан жара шула.

⁴² ЧИви шлуганра, гъаци хьибди. Ухъухъ хъайи беден тумси убтІруб ву, хъа чИви шлуган, ухъухъ хьибшру беден убтІруб хьибдар. ⁴³ Накъвдик кивру беден асккануб шулу, хъа чИви шлуб – успагъиб! Кивра зяифуб – чИви шула къудратлуди, ⁴⁴ кивра рябкъру мутмусиб – чИви шула рюгънанубси.

Рябкъру беден айиган, рюгънан беденра айиб ву. ⁴⁵ Гирами китабарий, сарпи адмийиз, Адамдиз, чИви рябкъру беден гъабхьну, хъа Исайиз, аьхиримжи Адамдиз, уьмрин булагъ Вуйириз, рюгънан беден гъабхьну, дупна. ⁴⁶ Сифте гьюруб, рюгънануб ваъ, хъа рябкъюри шлуб гъафну, ва хъасин – рюгънануб. ⁴⁷ Сарпи адми жилин рюкъдикан гъахьну, хъа къюрпи Адми – аьршариан гъафи Адми. ⁴⁸ Сарпи жилин адми фицир гъахьнуш, жилин адмийирра гъацдар гъахьну, хъа аьршариан гъафи Адми фицир вуш, аьршариз гъягърударра гъацдар хьиди. ⁴⁹ Ухъу гъаму ражари фици жилин адмийиз ухшар вуш, гъаци аьршарин Адмийиз ухшар хьидихъа.

⁵⁰ Учвуз кІураза, гьардшар, ифина йикк Аллагъдин Паччагълугъдин ирсчйир шлуб дар, ва убтІруб дурубтІрубдин ирсчи хьибдар. ⁵¹⁻⁵² Хъебехъай, узу учвуз гъамус сир ачмиш апІидиза: зурнайин аьхиримжи дих утІубчву сьаьт ухъу вари йихидар, хъа хабарсузди, улар уьлчІюкьну арцайиз, вари дигиш хьиди. Зурнайин дихнахъди дийихнайидар дурутІру жанар хъади чИви хьиди, хъа ухъу дигиш хьиди. ⁵³ Вари убтІруб дурубтІрубдиз



илтIибкIиди, йибкIруб – дилибкIрубдиз. ⁵⁴Вари убтIруб дурубтIрубдиз ва йибкIруб дилибкIрубдиз илтIибкIган, гьаму гафар тамам хьиди:

«Аьжал гьалибвали хьтIюбкью!»

⁵⁵ «Эй аьжал, набшдияв гьалибвал?

Эй аьжал, набшдияв, галам?»

⁵⁶Аьжалин галам – гунагъ ву, гунгьин кьувват – Кьанун. ⁵⁷Аллагьдиз чухсагьул! Дугьу ихь Агъа Иса Месигьдиланмина ухьуз гьалибвал туврахьуз.

⁵⁸Гьаддиз, йиз ккуни гьардшар, ижмиди гьузай. Минди-тинди хьахьрудар махьанай. Агъа бадали вуйи ляхниз фукIара гьайиф мапIанай ва аьгью йибхьай: Агъайиз вуйи ичв ляхин давди гьюдубчIвидар.

Жара хьугьрудариз кюмекар

16 ¹Гьамус Ерусалимдиь айи Аллагьдин гирами халкъдиз кюмек вуди пул уч апIбакан. Узу Галатдиь айи хьугьрудариз апIин гьапиб учвур апинай. ²Гьит учвкан гьарсари, гьафтайин садпи йигьан, шлихьан фукьан удукьуруш, ичв гьюру хайирназ дилигну, узу гьафиган уч апIури, давди вахт гьадрапIбан бадали, кюмекназ пул гьязур апIинай. ³Хьа узу гьафиган, учву уч гьапIу кюмек Ерусалимдиз гьабхбан бадали, учву ктагьу адмийир, насигьятнан кагъзарра тувну, гьаьдиза. ⁴Эгер узузра дина гьагьуб алабхьуруш, дурарра узухьди гьиди.

⁵Хьа узу учвухьна Македонияйиь хьпан кьяляхь гьидиза. Гьюрур гьадлин мина гьидиза. ⁶Учвухьди саб вахтназ гьузуз ният айиз, мумкин ву учвухь узу кьюрдра адапIуз, хьасин, эгер узу дилинтина гьагьуси гьабшиш, рякъ'ин апIуз узуз кюмек апIидичва. ⁷Узу гьаму ражари учв'ин улукьидарза, улукьнийишра, думу сацIиб вахтназтIан хьибдайи. Эгер Аллагьди гьитиш, учвухь гизаф вахт адапIуз юкIв хьайиз. ⁸Эфесдиь узу ХьуцIударин машквар хьайизкьан гьуздиза, ⁹Фицики мушваь, хьуркьувалиинди гьуллугьнаь хьуз шлуси, йиз улихь яркьуди урчIар арцна. Душмнарра цIиб дар.

¹⁰Эгер Тимофей гьафиш, лигай, дугьаз учвухь хатIасузди ибшри, фицики дугьура, узуси, Агъайин ляхин кIули гьабхура.

¹¹Думу гьяспикк ккадарди гьич фужкIара даришри. Хьасин



думу, узухъна къяляхъ гъюз шлуси, мясляятнинди рякъюъ аай. Узу дугъазна гъардшариз ккилигураза.

¹²Аполлос гъардшикан. Узу дугъкан, гъардшарра хъади, учвухъна гъюб тІалаб гъапІнийза, амма гъаму ражари дугъан гъюз тямягъ хътар. Думу, мумкинвал гъабхъиган, гъиди.

¹³Мугъаятди гъузай! Хъугъвалиъ ижмиди гъузай, кІубанди ва къувватлуди йихъай! ¹⁴Ичв апІурайиб вари, масанвал ади, апІинай!

¹⁵Сабсанубдикан учвкан тІалаб апІуз ккунди азуз, гъардшар: Стефанусдин хуландар аьгъячвуз, Ахаяйиъ дурари сарпидарди Месигъ къабул гъапІну ва, Аллагъдин гирами халкъдин гъайгъушнаъ хъуз, чпин уьмрар бахш апІура – ¹⁶гъацдар адмийирин, гъуллугънаъ айи вардарин ва дурариз кюмек апІрударин гъайгъушнаъ йихъай. ¹⁷Узу Стефанусна, Фортунатна, Ахаик мина гъюб'ин гизаф рази гъахъунза. Дурар дуфнайиган, учву йиз гъвалахъ хъайиси шулазуз. ¹⁸Дурари узукра ва учвукра юкІв капІра. Гъацдар адмийирин гъюрмат уьбхъай.

¹⁹Азияйиъ хъугърудари учвуз саламар хътаура. Агъайихъ хъугънайивалиъ гъардашна чи вуйи Акилайина Прискилайи ва дурарин хулаъ уч шулайи хъугъру варидари мани саламар хътаурачвуз. ²⁰Мушваъ вари гъардшари саламар хътаура. Чиб-чпиз гирами макнинди салам туври апІинай.

²¹Гъамус узу, Павели, йиз хили бикІураза: ²²Шлиз Агъа ккундарш, гъит бала гъядябхъричаз. Эй, Агъа, гъач!

²³Агъа Исайин уж'вал учвухъди гъит ибшри! ²⁴Йиз масанвал – вари учвуз, Иса Месигъдиндариз. Амин.



КОРИНФДИЪ АЙИ ХЪУГЪРУДАРИЗ 2-ПИ КАГЪАЗ

*Коринфдиъ хъугърудариз вуйи Павелин сабни кагъзи вари месэлийр гьуркІну гъял гъанІундайи. Думу кагъзин хъугъруда-
риз вуйи тясир мянфяаьтлуб вуди гъабхъну, аммаки гъял дапІ-
ну ккуни жара суаларра арайиз удучІвнийи ва дурарра гъял
дапІну ккундийи, гъаддиз къюбни кагъаз чарасуз лазим вуйи.
Кагъзиан рябкъюрайиси, Павел Исайин вакил вуйивалихъна
гъацІари сабан чпин тереф ачухъди улупнадайи. Коринфдиъ,
Исайин вакилар вуча кІури, уччву улхбар-рахбар апІури лицу-
райи иблисари хъугърударикан сакъюдар чпин терефназдир
кмиди хъчІюхнийи. Му кагъзиъ, сабан алахъу кучІлин вакила-
рихъди мягъянай, хъа дурари Исайикан ва хъугъуваликан кІу-
руб дикъатнаан ахтармиш апІинай, хъасин дурар фуужар вуш,
агъгю хъибди, кІурайи Павели му Коринфдин хъугърударин ги-
заф гъяйифар зигурайивал рябкъюра. Гъатму терефнаан, сабни
кагъзиъ улупнайи насигъятар хъугънайидари фикриз гъадагъ-
ган, Павел разира духънайи. Коринф агълариз чан уъмрикан
ктибтури, Павели Аллагъдин рягъмлувал кІваин хура, фици-
ки, ляхнар фукъан гъагъидар ва писдар вушра, Агъайи дурар
ужувлариз илтІукІуру.*



Павели, Агъайиз баркалагъ кІури, Дугъан ад за апІура

1 ¹Алагъдин амриинди Иса Месигъдин вакил духънайи Павелихъан ва Тимофей гъардшихъан – Коринфдиъ Аллагъдихъ хъугърудариз ва Ахаяйин варишвариъ яшамиш шулайи Аллагъдин гирами халкъдиз.

²Алагъдихъан, ихъ Адашдихъан ва Агъа Иса Месигъдихъан мясляаѣт ва уж’вал ибшричвуз!

³Рягъимлувалин Адаш, ухъу ккаарцурайи Аллагъ, ихъ Агъа Иса Месигъдин Адаш ва Аллагъ, гъит ужувлан аднаъ ишри. ⁴Ихъ гъарсаб читинвалиъ Дугъу ухъу ккарцура. Дердериъ ахънайи жара адмийир ухъура гъаци ккарцбан бадали, Аллагъди ккарцурахъу. ⁵Гъаз гъапиш, Месигъ бадали ухъ’ин алахъурайи аъзабар фукъан ахъюдар вуш, Месигъдиланмина вуйи ккарцувалра гъадму къадар артухъ шулахъуз. ⁶Уъмриъ уч’ин алахъурайи читинвалар, учву ккарцбан ва уърхбан бадали агъ апІурайидар вуйич. Учуз дурубкънайи ккарцувал, учвура ккарцбан бадали, туврайиб вучуз. Диди, учу агъ апІурайидарстар учв’инра алахъру аъзабар учвура кІубанди агъ апІбан бадали, кюмек апІидичвуз. ⁷Учвук ижми миж кайич, ва агъгъчуз: ич аъзабарин пай гъадабгъурайиси, учву ич ккарцувалинра пай гъадабгъурачва.

⁸Узуз, гъардшар, Азияйиъ айиган уч’ин улукъу читинваларикан учвузра агъю дубхъну ккундузуз. Дурар гъадмукъан агъ апІуз даршлукъандар вуйики, сарун учу чІивиди гъузур кІури, миж кимдайич. ⁹Учу сарун чІивиди гъитур кІури хиял дайич, аъжал гъадабтІнайчуз, аммаки мици, учу учук ваъ, хъа гъачІидар чІиви апІру Аллагъдик миж кади гъузбан бадали, гъабхъиб вуйи. ¹⁰Гъадгъу аъжалин хатІайиккан ккадаунчу, ва гъамусдихъантинара ккадаиди! Ич Гъадгъак миж кайич, учу уърхиди кІури. ¹¹Учву, ккарагури, учуз кюмек апІурачва. Гизафдар ккарагну, Аллагъди багъишар учуз гъапІган, гизафдари учхъанди чухсагъул пиди.

¹²Учу, гъаму дюн’яйиндарихъди, иллагъки учвухъди ич алакъйир, намуслуди ва дугъриди дерккри гъахъунча, – ич марцци намуснура гъаци кІура, – учу гъамдиинди тяриф апІурача. Му учуз Аллагъдихъан дурубкънайиб ву. ¹³⁻¹⁴Учу гъибикІубдик, дурхну, гъавриъ адрахъуб, гъич фукІара гъабхъундаричв. Ич гъубкІну гъавриъ ахъну, – хъа саб къадар учву гъамустІанра ич гъавриъ



ачва, — Агъа Иса Месигъ хъдакнугъюру Йигъан, учу учв'инди тяриф апІурайиси, учвуга уч'инди апІур кІури, йиз миж кайиз.

¹⁵Гъаци шлуб абгъяди, учвуг къюбан уж'вал хъузди, сифте учвухъна гъюз ккунди азуз. ¹⁶Македонияйиз гъягъюрайир учв'ин улукъуз ккайза, хъасин — къяляхъ гъюрурра, ва гъадмуган узуз Ягъудияйиз гъягъюз кюмек апІидийчва. ¹⁷Учву, узу мици фикир дарапІди дапІна, кІури, хиял апІурайчва? Ясана, фагъумсузди, узу гъадму саб гагъди «авра» «ваъра» кІурайиси?

¹⁸Аллагъдин улихъ тасдикъ апІураза: узу учвуг кІурайиб саб гагъди «авра» «ваъра» кІури кІурадарза. ¹⁹Учвуг узу, Сильванди ва Тимофееи хабар дебкку Аллагъдин Бали, Иса Месигъди саб гагъди «авра» «ваъра» кІурадар, Дугъаъ айиб гъарган «ав» ву! ²⁰Аллагъди тувнайи вари гаф Иса Месигъди тамам гъабхъну! Гъаддиз Аллагъдин ад бадали Гъадгъахъди сатІи духънайидари «Амин» кІурача. ²¹Учвуга учуга Месигъди саб духънайивал ижми апІурайир Аллагъ ву. Гъадгъан гъуллугънаъ хъуз Аллагъди ухъкан ччим кадатна ²²ва Чан лишан уч'ин йивна. Ихъ юкІварий Дугъу, гъюз имбубдин тасдикъвал вуди, Гирами Рюгъ аъна.

²³Узу гъамусдиз Коринфдиз, ичв язухъ апІури, гъафундайза, Аллагъ шагъид ву. ²⁴Учуг, ичв хъугъувалиин агъавал апІуз ккунди адарчуг, ваъ, учу апІурайиб вари, ичв шадвализ вуйич, гъаз гъапиш учву хъугъувалиъ мюгъкамди дийигъначва.

Павелин насигъатар

2 ¹Гъаддиз, учву пашман апІуз кІури, сарун учвухъна дарфуз, къаст гъапІунза. ²Эгер узу учву пашман гъапІиш, узлан пашман гъахъири узу шад дарапІди, сарун шли апІиди? ³Узу гъатмунуб кагъаз, учвухъна гъафиган узу рази ктауз ккайидарилантина пашман дархъуз, гъибикІнийза. Йиз шадвал — ихъ вардин шадвал вуйивалик саб шак кадарииз. ⁴Учвуг думу кагъаз нивгъар рузури, юкІв гъагъиди, кІваъ дерд ади гъибикІнийза. Йиз метлеб учву пашман апІуб дайиз, хъа узуг учву фукъан масанди вуш, учвуг абгъю хъпан бадали, гъибикІнийза.

⁵Узу пашман гъапІури, неинки узу, хъа, сацІиб вушра (му йиз заанвал дариз), учву вари пашман гъапІну. ⁶Сарун дугъаз гизафдарихъан гъурубкъу жаза чІяаън ву. ⁷Хъа гъамус, хил алдабгъну, думу ккарцай, дердну ккагъуз мигъитанай. ⁸Миннат вуйиз,



дугъаз ичв масанвал улупай. ⁹ Гъацира узу думу учвуз, варибдиъ учву хъпехъури шулуш, ахтармиш апІури, гъибикІуб вуйиз. ¹⁰ Учву хил алдабгъурилан узура алдабгъидиза. Хъа узу хил алдабгъурилан, эгер думу касдиз хил алдабгъуз ужуб фукІа аш, Месигъдин улихъ учву бадали алдабгъуб вуйиз, ¹¹ иблисди ухъу алдатмиш апІуз гъидритузди, хъа дидин ниятар ухъуз ужуйи абгъяхъуз.

¹² Узу Троадайиз Месигъдикан Ужувлан хабар рабгъури гъафиган, Агъайи душваъ ляхин апІуз раккнар арщунзуз. ¹³ Аммаки узхъан архаинди гъузуз гъабхъундарзухъан, фицики душваъ хъугъвалиъ йиз гъардаш вуйи Тит адарди гъахъну. Магъа гъаддиз Троадайиъ хъугърудариз баркаллагъ дупну, Македонияйиз гъушунза.

¹⁴ Учву, Месигъдиъ саб духънайидар, хъуркъувалиинди гъаммишан улихъ гъахурайи ва варишвариъ учлантина ширин ниар адаурайи абгъювалар Дугъкан рагъурайи Аллагъдиз чухсагъул. ¹⁵ Гъаз гъапиш, урхювалин ва аъжалин рякъюъди гъярайидарин арайиъ, Месигъди Аллагъдиз ургурайи гъадму ширин ниар, ари учу вуча. ¹⁶ ГъацІариз учу – аъжал хурайи, хъа гъацІариз – чІививал хурайи ширин ниар вуча. Гъаци ляхин шлихъан апІуз шул?! ¹⁷ Учву, гизафдарси, хайир бадали, Аллагъдин Гафнак камк кипрадарча. Месигъдихъди саб гъахъихъанмина, учу, Аллагъди гъаънайидари, Аллагъдин улихъ марцци кІваан, ктибтурача.

ЦІийи Йикъарнан гъуллугъчийир

З ¹ Учву ич тяриф апІури, хъана таниш хъухъахъа? Имбударизси учузра, учвухъна гъюз ясана учвхъан гъягъюз учу лайикълу адмийир ву, кІуру кагъзар гъадагъуб, рубкъурайинхъа? ² Учву вучва ич кагъаз – ич кІваъ дибикІнайи, вардиз абгъю ва варди урхурайи кагъаз. ³ Учву, чернилиинди ваъ, хъа Аллагъдиз вуйи ич гъуллугъниинди, чІиви Аллагъдин Рюгъниинди, гъванарикра ваъ, хъа инсанарин юкІварик дибикІнайи Месигъдин кагъаз вуйиб, варидариз рябкъюра.

⁴ Месигъдилантина Аллагъдин улихъ вари якъин гъаци вуйибдик саб шак кадарич. ⁵ Му мици, ич гъунарниинди гъабхъиб ва учу гъаци кІурайиб дарич. Ич гъунар вари Аллагъдихъан вуйич. ⁶ Дугъу учкан, ЦІийи Йикъарнан гъуллугънаъ хъуз, гъуллугъчийир



ктаъну. Думу Йикърар – дидикІнайи гъярфар дар, ваъ, хъа Рюгънахъан ву. Фицики гъярфну йикІуру, хъа Рюгъну уьмур хуру.

⁷Гъвандиъ гъярфариинди адабТІнайи Къанундиз апІури гъахъи гъуллугъ кІваин апІинай. Думу гъациб адниинди дебккнайиб вуйики, Израиларихъан Мусайин нур туврайи машназ, гъеле нур къаназ гъубзундаршра, лигузкъан гъабхъундайи. Аъхириъ аъжал гъабхи му гъуллугънаъ хъувал гъамкъан адлу ляхин вуйиш, ⁸хъа Рюгъну гъуллугъ апІрувал фукъан адлу шул? ⁹Эгер инсан тахсиркар апІру гъуллугъ гъациб адлу вуйиш, хъа инсандикан тахсир ктипурайи гъуллугъ фукъан адлуб шул! ¹⁰Думугандин адлувал швнубсаб ражари артухъ вуйи адлувалихъ тевиган, гъамус думукъан адлуди гъибгърикъан дар. ¹¹Эгер вахтназ вуйи ад гъаци ахъюб вуш, хъа фукъан ахъюб шул гъаргакдиз вуйи ад!

¹²Гъаци вуйиган, ухъуз ухъук кІубанвал капІру умуд ахъуз ¹³ва ухъу, Израилариз кТІубшвурайи адлувал дярябкъбан бадали, Мусайиси маш элебкну, лицурадархъа. ¹⁴Хъа дурарин фагъумра элебкнайи. Гъамусра, Йирси Йикърар урхруган, гъадму чарч кІул’ин илипурами, гъаз гъапиш думу чарч МесигъдихъанТан алдабгъуз шлуб дар. ¹⁵Гъийин йигъазкъан, Мусайилантина дебккнайи Къанун урхруган, жугъдарин юкІвар элеркну ими. ¹⁶Хъа адми Агъайихъна илтГикІруган, дугълан думу чарч алдабхъуру. ¹⁷Агъа – Рюгъ ву, хъа Агъайин Рюгъ наан аш, гъадушваъ азадвалра а! ¹⁸Ухъуз варидариз ачухъ машнаан гъозгдианси Агъайин адлувалин нур рябкъюрахъуз ва Гъадгъаз ухшар дигишра шулахъа. Дугъан ад ухъуъ артухъ-артухъ шула, фицики думу Агъайихъан гъюрайиб ву, хъа Думу – Рюгъ ву!

Рюгънан хазна

4 ¹Му гъуллугъ учуз Аллагъди Чан ужувлиинди тувнайиб ву ва юкІв дар гъабхъундарич. ²Учу нач шлу, намус ктру ляхнар тина апІурача. Учү сабанра аьмалдар тІулар ва Аллагъдин гаф дацІабкну апІдарча. Учү гъякънакан хабар дебкккрача, ва гъит гъарсар касди, чан намусназ дилигну, Аллагъдин улихъ учуз къимат туври. ³Эгер учү туврайи Хабар шлихъна рубкъурадарш, думу аъжалихъна гъягъюрайихъна рубкъурадар. ⁴Гъаму дюн’-яйин аллагъ-иблисди хътругърударин фагъум, Чаъ Аллагъ ачмиш апІурайи Месигъдин адлуваликан вуйи Ужувлан хабарнан



акв дярбкьюз, кур апІура. ⁵Учу ичуб ктибтури адарча, хъа Иса Месигъ Агъайин Хабар ктибтурача, ва Месигъ бадали ичв гьул-лугънаъ айидар вуча. ⁶Гъаз гъапиш «МучІушнаан, гъит, акв удубчІври», – гъапи Аллагъди, Иса Месигъдин машинин рябкью-райи Аллагъдин аднакан аьгьювалар туври, ич юкІвар аку апІура.

⁷Учу гъамциб хазна ругдин гъабарисси, уьбхюрача. Му ккуду-дубкІру кьувват, ич ваъ, хъа Аллагъдин вуйиб улупурача. ⁸Вари терефарихъанди учу чІюркюра, амма дюргънадарча. Учу миж кимдру гьялнаъ ача, амма умуд кадабтІнадарич. ⁹Учухъ хъергри шулу, амма ул’ан идитнадарчу. Бегъем дурччвначу, амма йивну дукІнадар. ¹⁰Исайин уьмур учуъ арайиз гьюбан бадали, Дугъан аьжал гъаммишан ич бедендиъ айич. ¹¹Учу чІивидимиди Иса-йилантина гьарган аьжализ туврачу. Исайин уьмур ич аьжал хъайи жанариз гьюбан бадали аьжалин улихъ дийигънача. ¹²Уьм-ри учвуъ чан ляхин тамам апІбан бадали, аьжали учуъ чан ляхин апІура.

¹³Учуъ хьугъвалин рюгъ айиган, «Узу хьугъунза ва кІурира аза» дибикІнайиси, учу хьугърача ва гъаддиз кІурира ача. ¹⁴Учуз аьгьячуз: Агъа Иса Месигъ чІиви ГъапІури, Исаси учура чІиви апІиди ва учвухъди сабси учура Чан улихъ дерккди. ¹⁵Му вари, артухътІан артухъ инсанар ужувлакк ккаърайи уж’вали Аллагъ-дин адлувализ хъана артухъ чухсагъул пубан бадали, учвуз вуйи уж’вал ву.

¹⁶Гъаддиз учу ккагънадарчу. Гъеле учу ликрилан алдахънашра, хъа айтІан йигълан-йигъаз таза шулача. ¹⁷Фицики ич пчІу ва вахтназтІан дару аьзабари учуз артухъ ва гъаммишандиз вуйи ад-лувал хура. ¹⁸Учу рябкърубдиз лигурадарча, хъа – дярбкъруб-диз, гъаз гъапиш улариз рябкъруб вахтназтІан дар, хъа дярбкър-райиб – гъаммишандиз.

Хьугъвалин табшуругъарихъди яшамии йихъай

5 ¹Учуз, жилин уьмрин паж терг гъапІиган, аьршариъ гьарган-дин хал – адмийирин хилари ваъ, хъа Аллагъди арайиз хру хал ккилибгурайиб аьгьячуз. ²Сабан, ухъу гъамушв’ин илмиди, ухъу аьршарин гъадму палтар фила алахъуйкІан кІури, гъагъи угъ-тар алдахъури, ккилигурайидар вухъа! ³Думу палтар алахъган, ухъу гъяцІалди гъузидархъа. ⁴Хъа сабан ухъу, ихъ гъаму жилин пажакк



ккимиди, гъагъи угътар алдахъури гъуздихъа. Ухъуз читинди вухъуз, гъаз гъапиш ухъуз гъацІалди гъузуз ккундархъуз, аьжал хъа-йиб вари уьмри хъгІюбкъбан бадали, палтар алахъуз ккундухъуз. ⁵Гъаци апІбан бадали Аллагъди ухъу халкъ дапІна. Дугъу Чан гаф тамам апІрувалин лишан вуди ухъуз Чан Рюгъ тувнахъуз.

⁶Гъаддиз, гъеле сабан ухъу жвуван хулаъси бедендиъди Агъа-йихъан ярхлади ашра, архаин вухъа, ⁷фицики ухъу улариз рябкъюри ваъ, хъа хъугъну яшамиш шулахъа. ⁸Гъаци вуйивал аьгъяди, архаин вуча ва, жвуван беден дипну, Агъайихъна гъагъюз ккундийчуз. ⁹Гъаддиз ич метлеб, учу бедендиъ ашра – адаршра, Агъайиз ккуниб апІуб вуйич. ¹⁰Фицики Месигъдин Суддиз гъюб ухъуз варидариз алабхъиди ва бедендиъ имиди ухъу гъапІу гъани ва пис ляхнариз дилигну, гъаруриз рубкъруб тувди.

¹¹Гъаддиз лигну, Агъайихъан гучІурачуз ва думу гучІ жарадаризра улупурача. Учу фузар вуш Аллагъдиз ужуйи аьгъя. Ичв намусназра учу фузар вуш, гъаци ужуйи аьгъя, кІури, хиял вуйиз. ¹²Учу ичв улихъ ич тяриф апІури хъана таниш шуладарча, хъа учвхъан, айтІанубдикан дарди, зиъланубдикан тяриф апІрударин улихъ, саб гучІ адарди, учкан тяриф апІуз шулучвхъан. ¹³Шли учу фикрихъан душна, кІураш, Аллагъ бадали гъаци духънача. Хъа эгер учу ужуйи фикир апІураш, мици учву бадали апІурача. ¹⁴Месигъдин масанвали гъяракатнак китнайидар вуча, варидарихъанди Месигъ гъакІнуш, гунгъар дарапІуз вари дийихнайивалин саб шак адарич. ¹⁵Думу варидарихъанди, гъамус яшамиш шулайидар чпи бадали ваъ, хъа чпихъанди жан Тувур ва чІиви Гъахъир бадали яшамиш хъуз, гъакІну.

¹⁶Гъаци вуйиган, сарун учу адмийин фагъмиинди саризра лигури имдарча. Мугагъназ Месигъдиз гъаци лигуйча, сарун – ваъ. ¹⁷Гъаддиз, Месигъдик кидикънайир, цІийиди бабкан духънайир ву. Йирсивал имдар, цІийиб дуфна! ¹⁸Хъа му вари Месигъдиланмина учу Чахъди албагу Аллагъдихъан ву, ва имбударра Чахъди албагбан гъуллугъ Дугъу учуз тувна. ¹⁹Яни Аллагъди, Месигъдиланмина Чаинди вари дюн'я чпи гъапІу гунгъариз дилигди, албагну. Ари гъаму албагбакан Хабар дебкк дупначуз. ²⁰Гъаддиз лигну учу Месигъди кадагъну гъаьнайидар вуча, фицики учлантина Аллагъ адмийирихъди улхура. Гъаддиз Месигъдин ччвурнахъан миннат апІурача: Аллагъдихъди албагай!



²¹ Гунагь ктру Месигь Аллагьди ихъ гунгъарихъанди гъурбан гъапІну. Аллагьди гъаци, Чан улихъ ухъу, Месигьдихъди саб духъну, гъякъ хъуз кІури, гъапІну.

Уърхюз шлувалин вахт дуфна

6 ¹ Аллагьдин гъуллугъчйири, учу, учвкан ккун апІурача: учвуз багъиш дапІнайи Аллагьдин уж’вал, гъавайиб дарибшри.

² Дугъу гъамци кІура, аьхир:

«Ужуб вахтна Узуз яв дих гъебхъунуз,
ва уърхру йигъан Узу увуз кюмек гъапІунза».

Лигай, гъаму вахт ужуб вахт ву, гъийин йигъ уърхру йигъ ву!

³ Учү, ич гъуллугънаъ тягъна шлуси, шлиз-вуш лик хъипрадара-ча. ⁴ Учү Аллагьдин гъуллугъчйир вуйивал варибдиъ улупурача: зурба сабурнаъ, бедбахтвалиъ, фукІа гъубкІну адрувалиъ, читинвалиъ, ⁵ учү урччвруган, дустгъариъ итруган вая гъалабулугъариъ уч’ин жарадар алаъруган, гъагъи ляхнариъ, йишвну нивкІ адрувалиъ, гаш’валиъ, ⁶ марццивалиъ, аьгъювалариъ, гъюдливалиъ, уж’вал апІбаъ, Гирами Рюгънан хиликк хъувалиъ ва кІваантІан вуйи ккунивалиъ, ⁷ гъякъ гафнаъ, Аллагьдин къувватнаъ, гъякъвалин яракъ гагул ва арччул хилиъ, ⁸ ич аднаъ ва беябурвалиъ ккунивалинси даккнивалинра тягънийириъ. Учкан кучІляхар кадаъна, хъа дугъри вуча. ⁹ Учү саризра аьгъдрударси гъисаб апІура, хъа варидариз учү аьгъя. Учү дийихна, кІури, гъисаб апІура, хъа чІивиди ача. Учүз жазйир гъадатІури шулу, хъа йивну дийихнадар. ¹⁰ Учү дердерикк ккитри шулу, хъа гъарган шадди вуча. Касибди вуча, хъа гизафдар девлетлу апІурача. ФукІа адарчуз, хъа вари хилиъ айич.

¹¹ Коринф агълар, учү учвуз варибдикан ачухъди гъапунча. Учү ичв улихъ юкІвар арццунча. ¹² Учүз учву гъаци ккундучузки, хъа учву учү ккун апІурадараъча. ¹³ Узү учвуз йиз гъахи веледаризси кІураза: учву учүз ичв юкІварра арццай!

¹⁴ Хътрүгърударихъди саб юрккгъиъ кІул мииванай. Гъякълувална нягъякъвал сатІи шулин? Аквна мучІушин сатІи шулин?

¹⁵ Месигьдин Велиарихъди (иблисдин ччвур) аьлакъа хъуз мумкин вуйин? Ясана хъугърурна хътрүгърур саб шулин? ¹⁶ Аллагьдин хална идолар саб вуйин? Ухъу – чІиви Аллагьдин хал вухъа, фицики Аллагьди ухъкан гъамци гъапну:



«Узу дураригъ яшамиш хьидиза,
Узу дурарин арайиъ лицидиза,
Узу дурарин Аллагъ хьидиза,
хъа дурарикан Узуз халкъ хьиди».

17 «Гъаддиз дураригъян гъюдучІвай
ва жара йихъай, – кІура Агъайи, –
чиркинубдик мукучанай,
хъа Узу учву къабул апІидизачву».

18 «Узкан ичв Адаш хьиди,
ва учвкан Йиз баярна шубар хьиди», –
кІура вари Чан хилиъ айи Агъайи.

Павелин шадвал

7 ¹Гъаци вуйиган, йиз ккунидар, гъачай, ухъуз ужувлар хъуз
гъамциб гаф тувнайиган, ихъ беденна рюгъ чиркин апІру ва-
рибдихъан марщ дапІну, Аллагъдин улихъ ахъю гукІнивал ади,
гирамиди яшамиш хъуз улихъ гъягъидихъа.

²Учуз ичв юкІвар арцъай! Учу саризра гиран ктапІундарча,
саризра зарар тувундарча, сариканкъан ич хайирназ мянфяаѣт
ктабгъундарча. ³Узу му учвуз тягъна вуди кІурайиб дариз, ваъ,
учву ич юкІвариъ ачва, учу учвухъди яшамиш хъузра, йикІузра
гъязур вуча кІури, улихъна гъапунзачвужки. ⁴Йиз учвук гизаф
миж кайиз ва учв'ин дамахлу вуза! Учву узук гъаци юкІв капІри
шулчваки, йиз вари бедбахтвалариз дилигди, узу бегъем шадва-
ли ащІразу.

⁵Гъеле учу Македонияйиз гъафнушра, душваъ архаинвал гъаб-
хъундарчуз. Вари терефарихъанди балйир алахъунчуин: чІатан
уч'ина гъюжмар апІуйи, хъа айитІ жандиъ гукІнишин абхъуйи.
⁶Пашманвалиъ ахъдар ккарцру Аллагъди, учухъна Тит гъаъну,
ккаарцунчу. ⁷Думу учухъна гъафну кІури ваъ, хъа учву думу фи-
ци къабул гъапІнуш, гъаддикан вуйи ихтилатниин гизаф рази
гъахъунча. Дугъу, учвуз узу фукъан дяркъну ккунди аш, узуз
гъабшибдин учву фукъан дердер гъизигнуш ва фициб гъяракат-
ниинди учву узхъан хъюгънуш, ктибтунчуз – миди узуз зурба
шадвал тувунуз.

⁸Йиз кагъзи учвуз гиран ктапІнушра, думу бикІбиин шву-
мал дарза. ИкибаштІан, сифте швумал гъахънийза, фицики йиз



кагъзи учвуз цѣиб вахтназ вушра гиран ктапѣуб, гъябкънийиз, ⁹ хъа гъамус шад вуза. Учвуз учву тахсиркрар вуйѣб аьгъю дубхъна кѣури ваъ, хъа ичв пашманвали учву швумал гъапѣган, шад гъахъунзу. Ичв пашманвал Аллагъдихъан вуйѣи, гъаддиз учкан харжиб фукѣа гъабхъундарчвуз! ¹⁰ Аллагъдихъан вуйѣи пашманвали швумал хъуб арайиз хуру, гъаддихъди – уърхювалра, гъяйѣфар зигбакк ккуркъдар. Хъа му дюн'яйин пашманвали аьжал хуру. ¹¹ Аллагъдихъан вуйѣи пашманвали учвуъ фу арайиз гъабхънуш лигай: аьшкъ кади лихуб, гъякъвалихъна гъюб, тахсиркриина алжагъуб, гучѣ'вал кади хъуб, рякъюз юкѣв хъади хъуб, кѣван сикинсузвал, тахсиркрин суд апѣуз гъязурди хъуб. Учвук му ляхний сарун тахсир кимдруб гъубкѣну улупунчва. ¹² Узу учвуз, беябур апѣрур дерккнѣ ясана беябур гъахъирихъан хъюгъну гъузузѣган кѣури дибикѣнадарза, хъа, Аллагъдин улихъ учву учухъ фукъан хъпехъури гъузу ккундуш, учву гъавриъ ахъбан бадали, гъибикѣуб вуйѣиз. ¹³ Аьхириъ миди учу шад апѣура.

Учу шад, неинки учвуъ гъахъѣ дигиш'валари, хъа гъацѣира Титдин шадвали шад гъапѣунчу, фицики учву вариди дугъан кѣваълан гъагъ алдабгъунчва. ¹⁴ Узу дугъан улихъ ичв тяриф гъапѣунза, ва йѣз учв'ин али хъугъ'вал пуч гъапѣундарчва. Учву учвуз кѣурайѣбра вари диш ву, ва учу Титдиз учвкан гъапѣу тярифар вари дишдар гъахъну. ¹⁵ Дугъаз учву, чахъ фици хъпехънийиш ва фициб гукѣнивалиинди ва жандиъ зириз ади думу учву къабул гъапѣнийиш, кѣваин апѣрукъан, гѣзафтѣган гѣзафт ккун шула. ¹⁶ Узъхъан учвухъ йѣрфар хъѣрчуз шлубдиин шад вуза.

Аллагъдин терефкрарин ачухъ хил

8 ¹ Гъардшар, Македонийѣиъ айѣи хъугърудариз Аллагъди фициб уж'вал улупнуш, учвуз ктибтѣуз ккундучуз. ² Дурар гъагъѣ гъялнаъ ади гъахъну, дурариз учѣвру касибвал, дарвал гъябкъну, амма дурарин шадвалина жумартвали вари читинвалар ккагъну. ³ Магъа узу шагъид: чпин хушниинди дурари удубкъру кюмек, гъеле чпихъан шлубтѣган артухъра кади, гъапѣнийѣи. ⁴ Дурари, Ерусалимдиъ айѣи Аллагъдин гѣрами халкъдиз кюмек апѣуз ихтияр тувуб учкан ижмиди ккун гъапѣнийѣи. ⁵ Дурари гъамкъан кюмек апѣур, кѣури, хѣял дайѣч. Фицики дурар вари, сѣфтѣна сѣфте Агъаѣйин хилиз бахш гъахънийѣи, хъасин, Аллагъдин амриинди – ич.



⁶ Гьаддиз учу Титдикан, гьардшариз кюмек апІури, чав ккебгьу гьадму ужуб ляхин учвухьра кІулиз адабгьуб, тІалаб гьапІнийча.

⁷ Учвуз вари артухьра кади айивализ дилигну: хьугьувал, уччвуб гаф-чІал, аьгьювалар, ляхнихъ юкІв хьайивал, учвуз учу ккунивал – гьаму ужуб ляхниъ учву заан хасият улупну ккундийчуз.

⁸ Му буйругь вуди кІурадарзачвуз, хьа имбудари юкІв хьипну улупру гьяракатнакан кІури гьабшиш, гьадму ляхнилантина узуз ичв дугьри ккунивал ахтармиш апІуз ккундузуз. ⁹ Ихъ Агьа Иса Месигьдин уж'вал аьгьячвуз. Думу, Учв девлетлу вуйи, хьа Чан касибвалиланзина учву девлетлу хьуз кІури, касиб гьахьну.

¹⁰ Гьаддиз дилигну, ичв хайирназ саб насигьят тувуз ккундузуз. Гьубшу йисан сарпидарди вуди учву ужуб ляхин ккебгьунчва, ва сифте гьадму фикирназ гьабхидарра учву вучва. ¹¹ Учву думу ляхин сифте ккебгьнамиди фициб аьшкьниинди ккебгьнуш, гьациб аьшкьниинди ккудубкІузра ккудубкІай. Учвхьан шлу кьадарниинди тувай! ¹² Эгер учвуъ аьшкь аш, адрубдиз ваъ, хьа ичв айибдиз дилигну, тувну ккунду.

¹³ Мушваъ улхуб вари гьагьар учв'ин иличну жарадарин гьял ужу апІбакан дар, хьа вари сабси хьуваликан. ¹⁴ Гьаму ражари, учвуз артухъ вуйиб адрудариз тувну, гьудрубкІрайиб гьубкІуз шулучвхьан, хьасин, учвуз адарди дурариз артухъ айиган, дурари учвуз адруб тувдичвуз. Гьамциб жюрейиинди вари сабси хьиди,

¹⁵ Гирами китабарий дупнайиси:

«Гизаф уч гьапІуриз артухъ адайи,
ва цІиб гьабхьириз гьудрубкІруб адайи».

¹⁶ Учву ичв гьайгьушнаъ фициб жюрейиинди аш, гьаци хьуб Титдин кІваъра иву Аллагьдиз чухсагьул. ¹⁷ Тит, учу тІалаб гьапІнушра, чан хушниинди, учв улихъ гьучІвну, учвухьна гьюрайир ву. ¹⁸ Дугьахьди Ужувлан хабарнан ужур гьуллугьчиси варишварий айи хьугьрудариз аьгью сарсана гьардаш гьаърача. ¹⁹ Мидланра гьайри думу кас варишварий айи хьугьрудари, учу ич хушниинди Агьайин ад бадали апІурайи гьадму ужуб ляхниъ кюмекчиди ктагьур ву. ²⁰ Учву, хьугьнайидари, гьамкьан уч дапІнайи аьхю пулар дюз дарди харж апІурачва, кІури, гьич сарихьанра учуз тягьна йивуз даршлуси, ихтиятди ача. ²¹ Учву, неинки Аллагьдин, хьа гьацира адмийирин улихьра, гьич саб тахсир ктарди ляхин апІурача.



²²Учу учвухъна гизаф ляхнариъ гизаф ражари кЉубанвал улупу сарсана ич гъардаш гъаърача. Гъамус дугъак хъа гизаф юкЉв ка, гъаз гъапиш дугъан учв'ин лап ижми хъугъвал ал. ²³Титдикан кЉури гъабшиш, учвуз вуйи кюмекнан вари ляхнариъ ва рѣкъяриъ думу йиз юлдаш вуйиз, хъа имбу къюр гъардшикан кЉури гъабшиш, дурар хъугърударин жямѣаътари гъаънайидар ва Месигъдин ад за апЉурайидар ву. ²⁴Гъаддиз, хъугърударин жямѣаътариз учу учв'ин дав дамахлу даруб рѣкъкъбан бадали, учвуз дурар багъа вуйиб дурариз улупай.

Месигъдихъ хъугърайи гъардшариз кюмек апЉури гъузай

9 ¹Дугъри гъапиш, учу, Ерусалимдиъ айи Аллагъдин гирами касариз вуйи кюмекнакан учвуз бикЉубра рубкъурдар. ²Дурариз кюмек апЉуз ичв ижмиди юкЉв хъайиваликан аьгъязуз. Македонияйин хъугърударин улихъ ичв тярифарра гъапунза. Узу дурариз учву Ахаяйиъ кюмек апЉуз гъеле гъубшу йис'анмина гъязурди айиваликан гъапунза ва ичв юкЉв хъайивали дурарикра гъаракат кипнийи. ³Узу учвухъна гъардшар гъаъраза, амма узу ичв тярифар дапЉну, арайиъ ляхин адарди дарибшригъа. Узу учвуз, вари гъязур дапЉнади ибшри, улихъмиди гъапунзачвуз, ⁴нагагъ Македонияйин агълар узухъди гъафиш, дурариз учву гъязурди адарди дярябкъригъа. Дарди гъабшиш, учу ичв гъамкъан тярифар дапЉну, дурарин улихъ, гъеле учвкан улхурикъан адарза, хъа ич машар уъру даришри. ⁵Гъаддиз узу, гъардшар, учву гаф тувнайиси, багъиш уч дапЉну, гъязурди гъибтбан бадали, учвухъна улихъмиди душну ккунивалин, гъавриъ аунза. Гъадмуган, му ляхин, учву алаъну апЉурайивал ваъ, хъа ичв хушниинди апЉурайивал, рѣкъъиди.

⁶КЉваинди гъибтай: къискъисди убзрури, гъаци ккадабѣидира ву, булди убзрури булди ккадабѣиди. ⁷Гъит гъар касди, гъайифсузди ва гуѣа-гуѣа дарди, чан кЉваъ айибкъан туври, гъаз гъапиш Аллагъдиз шадди туврур ккунду. ⁸Аллагъдихъан вари учвуз лазим вуйиб гъаммишан артухъра кади хъпан бадали ва вари гъяни ляхнаризра гъубкЉну шлуси, фу вушра тувуз шулу, ⁹дибикЉнадарин:

«Дугъу чан девлет юкъуб терѣф касибариз пай гъапЉнийи, дугъан гъякъвал гъаргандиз гъубзруб ву».



¹⁰Убзруриз тум Туврури, ипІуз уъл Туврури учву гьубзуб зарб апІиди ва ичв гьякьвалин бегьер артухъ апІиди. ¹¹Учву варибдихъди гьаци девлетлу хьидичваки, гьайиф дарди, гьарган адми-йириз кюмекар апІуз хьибдичвухъан, ва учву, гьайиф дарди, учлан чпиз гьапІу багъишарилантина дурари Аллагъдизра чухсагьул пиди.

¹²Му учву апІурайи гьуллугъну Аллагъдин гирами халкъдиз неинки кюмек тувди, хъа гьацира Аллагъдихъна вуйи ккунивал артухъ-артухъ хьуз гьибтди. ¹³Ва ичв гьаму гьуллугънан бегьер рябкъюри, учвлантина адмийири Аллагъдин ад апІиди, гьаз гьапиш учву рабгъурайи Месигъдин Ужувлан хабарнакк кІул ккиврачва ва учвуз айибдикан шадди дураризра, имбударизра туврачва. ¹⁴Учвуз Аллагъди тувнайи къадар адру уж'валилантина дурар учвхъандира ккарагиди ва учвуз багахъ хьиди. ¹⁵Аллагъдиз, Чан ктибтуз даршлу багъишназ дилигну, чухсагьул!

*Павели, чан гьуллугъ
тягънийрихъан уьбхюра*

10 ¹Узу, Павел, учву кІуруганси, ичв багахъ гьарган «начур», учвхъан ярхла айиган, «кІубнир», Месигъси гьюдалди ва фурс ктарди учвухъна илтІикІураза. ²Учвуз миннат апІураза: учвухъна гьафиган, дюн'яйин ляхнариз дилигну, учу ич гьуллугъ ккебгъна кІурайидарихъна узу кІваан ижми шлуси, мапІанай. ³Ухъу гьаму дюн'яйиъ яшамаш шулашра, гьаму дюн'яйин яракъниинди дяви апІурадархъа. ⁴Учу аьдати яракънахъди ваъ, хъа мютІюгъ даршлу гьалйир ккидирчру Аллагъдин яракънахъди дяви гьабхурча ⁵ва Аллагъдин фагъмиз къаршу дяви гьабхрудар ккидирчурача. Учү гьарсаб фикир, Месигъдихъ хъпехъруси, йисирвализ гьадабгъурача. ⁶Учу Месигъдихъ хъпехърайидариз, ичв хъпехърувал заан дережайиз гьафиган, жаза гьадабтІуз гьязур вуча.

⁷Учву шей'арин зиьланди лигурачва! Месигъдинур вуза кІури, саб шак адарди фикир апІурайириз гьит аьгъю ибшри, думуси учура Месигъдин адмийир вуча. ⁸Агъайи учуз, учву чІур апІуз ваъ, хъа артмиш апІуз тувнайи гьюкмий узу хъа гизаф фурс апІуйишра, узуз нач апІуб рубкъдайи. ⁹Узуз йиз кагъзариинди учвуз гучІар ккауз ккунди а, кІуру, фикир дарибшри. ¹⁰Сада-ри, кагъзариъ узу ижмир ва къувватлур ву, хъа учвухъ хъайиган



зйифур, йиз гафар фукIа дарудар ву, кIури ашул. ¹¹Гъит гъаци кIурудариз аьгъю ибшри, ярхлаь учу ич кагъзариь фицдар вуш, багахъна гъафиган, ляхнариьра гъацдар вуча.

¹²Учхъан, чиб-чпин тярифар апIру адмийириз ухшар хъуз яса-на гъадрарихъ тевуз, хъибдарчухъан. Дурари гъаци, чпи чиб-чпихъ теври, ахмакъвал апIура. ¹³Хъа алдарди ич тяриф апIидарча, амаки Аллагъди учуз дерккнайи терефарихъ учу ич тяриф апIиди-ча, му терефар учвухънакъан рукъура. ¹⁴Фицики учуз улупнайи терефарилан уллучIвурадарча, аьхир, гъаци хъибдийи, эгер учу учвухъна гъафундайиш. Хъа учу учвухъна Месигъдикан вуйи Ужувлан хабар хъади гъафунча! ¹⁵Учу къадар адрубкъан ич тя-рифар апIурадарча, гъаз гъапиш учу гъапIу ляхин – думу ичуб ву, хъа жарадарин хъуркъувал дар. Ичв хъугъувал артухъ шул кIури, умуд кайич, ва дидихъди сабси ичв арайиь апIру ич ля-хинра артухъ хъибди. ¹⁶Хъа гъадмуган учхъан дилинтина гъа-гъюз ва душваьра Ужувлан хабар рабгъуз хъибдичухъан. Чпиз улупнайи йишвариь гъапIу ляхнарин, жарадариси, ич тярифар апIидарча.

¹⁷ «Шлиз тярифар дапIну ккундуш, гъит дугъу
Агъайин тярифар апIри!»

¹⁸Чан тяриф чав апIурайирин гаф Агъайи къабул апIидар.
Агъайин тяриф апIурайирин – апIиди.

КучIин вакилариз къаршу Павел

11 ¹Учву сацIиб йиз «ахмакъвал» аьгъ апIур кIури, умуд кайиз. СацIибсана аьгъ апIиначва. ²Узу учвхъан Аллагъ хъюгъру-си хъюгъраза. Узу учвук, сар Жилириз – Месигъдиз, Дугъан улихъ тахсир ктру швшвси дугъужвбан бадали, лишан кипун-зачвук. ³Амаки, Ева, иблис битIру алдатмиш гъапIси, ичв фи-кирра Месигъдиз дугъриди ва марщиди бахш шлувалихъан гъа-дапIур кIури, гучIуразуз. ⁴Сари, учвухъна дупну, учу дарпи жара Исайикан ктибтруган, ясана учу тутруву жара рюгъ вая учву къа-бул дарапIу жара хабар къабул апIруган – му вари учву рягъят-ди къабул апIуручва. ⁵Узу, йиз фикриан, гъадму «варитIан заан вакилар вуча» кIурайидарин къяляхъ хътарза. ⁶Мумкин ву, узу гаф-чIалнан уста дарди хъузра, хъа узуз аьгъювалар азуз ва учу дурар учвуз рябкъюри-рябкъюри варибдиь улупунча.



⁷Узу, учву заѣбан бадали, жвув асккан дисури, гунагъ гъапІну-шул гъа, гъаз гъапиш Аллагъдин Ужувлан хабар учвуз кымат дарди ктибтунза? ⁸Учвуз гъуллугънаѣ хъузди, жара йишвариѣ хъугърударихъан пул гъибисну кІури, узу дурар тІарашра гъапІну, пуз шулу. ⁹Узу учвухъна дуфнайиган, гъеле узуз вари гъубкІну адайишра, гъич саринра кІул'ин алахъундарза. Вари лазим вуйиб узуз Македонийин гъардшари тувунзуз. Узу гъамусдихъантинара учв'ин алахъидарза. ¹⁰Му йиз дамах – узу узубъ яшамииш шулайи Месигъдин гъякъвалиинди гаф тувраза – гъич сарихъанра вари Ахая вуйибси гъилицишра, батІул апІуз хъибдар! ¹¹Гъаз? Учву даккниган? Узуз учву фукъан масанди вуш, Аллагъдиз ужуйи агъя!

¹²Гъамусдихъантинара узу ляхин гъаци давам апІидизаки, узу апІурайиси Аллагъдин ляхин чпира апІурача, кІури, къуру тяриффар апІуз ккунидарихъан дици апІуз даршлуси.

¹³Думу адмийир, кІучІлин вакилар, марѣци хил хътру гъуллугъчйир Месигъдин вакилар вуча кІурайи кІучІляхяр ву. ¹⁴Му аьламат вуйин хъа? Иблисра учв аквнан малайикси улупури гъабхъну! ¹⁵Гъаци вуйиган дидин гъуллугъчйири чпи гъякълу гъуллугъчйирси улупуз чалишмиш хъувалиин мюгътал хъуз хай даршул. Дурарин аьхирра чпин ляхнариз гъилигуб хъибди.

Павелиз алахъурайи читинвалар

¹⁶Хъана текрар апІураза: узу ахмакъси мидисанай, хъа эгер дисураш, узухъди, ахмакъриси, саѣИбсана тяриффар апІуз гъитай. ¹⁷Гъаму ражари узуз пуз ккуниб, Агъайиси дарди кІурза. Узу ахмакъуриси йиз тяриф апІидиза. ¹⁸Гъаму дюн'яйиѣ гизафдари чпин тяриффар апІура, гъаддиз гъитай узухъдира йиз тяриф апІуз. ¹⁹Учву, гъаци фикирлуйир вуйидари, ахмакъар ичв арайиѣ хушниинди гъитрачва! ²⁰Учву, учву лукІар апІрудар ва учв'инди яшамииш шлудар, учвхъан тадабгърудар, ичв зиин фурсар апІрудар, ичв машнагъян йиврудар ичв багахъ гъитрачва. ²¹Йиз нач'валиан кІураза, учвуз гъаци апІуз гъабхъундарчухъан.

Дурари фтин вушра чпин тяриф апІураш, узхъанра йиз тяриф апІуз шулзухъан ва му, йиз «ахмакъвалси» гъисаб апІуз шулчухъан. ²²Дурар жугъдар вуйин? Узура вуза. Израилин баяр? – узура, Ибригъимдин наслар? – узура! ²³Дурар Месигъдин гъуллугънаѣ



айин? Мици гьерхуб ахмаквал вушра, узу хъа гизаф Месигьдин гуллугънаъ айир вуза! Узу артухъ гъилихунза, узу гагъ-гагънак дустгъариъ итуйзу, гагъ-гагънак урччвуйзу, аьжаликкан швнуб-сабан ккутIурччвурѝ гъахъунза. ²⁴Жугъдарихъан хъуб ражари сумчIурна урчIуб гъирмаж гъитIунза, ²⁵шубуб ражари римлуйири маргъарихъди гъурччвунзу, саб ражари гъванарин жварра улюбхюнзуин, шубуб ражари саб нуфт ккахърайи гимйириккан ккутIурччвунзу ва ярхи йигъди гъюлерин къялаъ ади гъахъунза. ²⁶Узу гъаммишан рякъяриъ аза, гъаммишан нирарин, гъачгъарин, жвуван миллетарин ва аллагъсузарин хатIайикк ккахъразу; шагъарин, чIурарин, гъюлин, кучIлин гъардшарин хатIйирикк кказа. ²⁷Узу, нивкI адарди, гашди, убхъруб адарди, хураг адарди, ахълу аргъури, палат алдарди, жандихъан хътахъайиз лихури гъахъунза. ²⁸Гъаму варибдилан артухъ, варишвариъ айи хъугърударин гъайгъу хяртIахъ хъайиз. ²⁹Гъарсар зяифурин язухъ зигури шулза, гъарсар гунгъиъ ахъру адмийин язухъшну кIваз аьзият шулиз.

³⁰Узуз йиз тяриф апIуси гъабшиш, узу фтигъ зяифди вуш, гъаддин тяриф апIидиза. ³¹Агъа Исайин Аллагъ ва Адашдиз – гъит Дугъан ад гъаммишандиз ибшри! – узу кучIал дарапIрайивал аьгъя. ³²Арет паччагъди, Дамаскдин аьхюрди дерккнайири, узу дисбан бадали, шагъур уликк уьхъюри гъахъну, аммаки узу жагваъди шагърилан илбицнайи цалигъ айи урхъ'ансина ирхнийзу, ва дугъан хилккан ккутIурччвнийза.

Павелин улубкъуб

12 ¹Узу йиз тяриф апIуз, гъеле дидкан айи хайир адаршра, буржлу духъназу. Агъайи улупубдихъинди, ачухъ гъапIубдихъинди илтIикIидиза. ²Узуз сар хъугъру кас аьгъязуз, йицIюукъуд йис мидиз улихъна, чан бедендиъди вуш, ясана беден хътарди вуш, аьгъдарзуз, Аллагъдиз ужуйи аьгъя, думу, дидисну, шубубпи зав'ина гъурхну. ³⁻⁴Думу адми, чан бедендиъди вуш, ясана беден хътарди вуш, аьгъдарзуз, Аллагъдиз ужуйи аьгъя, женнетдиз гъахбакан ва душваъ дугъаз пуз даршлударстар гафар ерхъбакан аьгъязуз. Думу гафар ктитуз ихтияр айидар дар. ⁵Гъацир адмийинди тяриф апIуз шулзухъан, хъа жвуван тяриф, жвуван зяиф терефарилан гъайри апIидарза. ⁶Гъеле узуз тяриф апIуз ккун гъабхънийишра, думу фагъумлу ляхин шуйи, гъаз гъапиш



узу гъякътІан пидарза. Хъа узу, узу дяркъну вая йиз гафар дерхъну, дугъу учв заанди улупура, кІури, сарира фикир дарапІан бадали, дици апІидарза.

⁷ Гъациб зурба сир узухъна гъурубкъган, узуз узу заанди дяркъюз, йиз жандиъ аъзаб тувуз галам, иблисдин малайик, ивна. ⁸ Шубуб ражари Агъайиз узу дидхъан азад апІин гъапунза. ⁹ Хъа Дугъу гъапунзуз: «Йиз уж'вал увуз чІааьн ибшри, фицики Йиз къувват зяифвалилан ужуйи гъюру». Гъаддиз, узуъ Месигъдин къувват хъуз, шадди йиз зяифвалин тяриф апІури шулза. ¹⁰ Гъаддиз узу зяифди вуйиган, гиран ктапІруган, гъубкІну фукІа адруган, хъергруган, читинвалариъ итруган, Месигъ бадали разиди гъузрара, гъаз гъапиш йиз зяифвалиъ къувватлу вуза.

¹¹ Узу бегъемди ахмакъ духъназа, амма узкан гъаци гъапІдар учву вучва. Йиз тярифар учву дапІну ккундийи, фицики узу гъадму «заан вакилар вуча» кІурайидартІан, гъич сабдииндира асккан дайза. ¹² Учвуз Месигъдин гъякъ вакил жара апІру лишнар улупначвуз: ахъю сабур, аъжайиб лишнар, аъламатар ва къудратлу ляхнар. ¹³ Жара йишвариъ хъугърудариз, учв'лан гъайри, узхъан гъациб фу гъурубкъну? Дициб фукІа адар, сабдилан гъайри: узу учв'ин алалахъувал. Гъаму йиз тахсирналан хил алдабгъай!

¹⁴ Учвухъна шубубпи ражарира гъюз ккунди азуз, амма ичв кІул'ин гъагъ хъидарза. Узуз ккуниб, учвуз айиб ваъ, хъа учву вузуз! Абйир-бабар веледари ацІруб дар, хъа абйир-бабари – веледар. ¹⁵ Вари узуз айиб шадвалиинди, гъеле жвувра кмиди учву бадали учвуз харж апІуз кказа. Узуз учву артухъ ккуниган, узу камди гъаз ккун апІурачва?

¹⁶ Фици вушра узу ичв кІул'ина гъагъ гъахъундарза, аммаки узу саб аъмлинди учву алдатмиш гъапІну, кІурачва? ¹⁷ Белки, узу учвухъна гъау адмийирилантина учвхъан пул гъибисну шул? ¹⁸ Узу учвухъна сар гъардашра хъади Тит гъаунза. Белки, Титди учвхъан фукІа гъибисну шул? Учү ич гъуллугъ учвухъ сар рюгънаъди ва саб метлеб ади гъапІундайинхъа?

¹⁹ Учву ухдитІан, учү ичв улихъ ич тахсрар кжикурайидар ву, кІури, фикир дапІнашалчва. Ваъ! Учү, Иса Месигъдин терефк-рари, Аллагъдин улихъ кІурача: йиз ккунидар, учү апІурайиб вари ичв мюгъкамвализ вуйич. ²⁰ Узу учвухъна гъафиш, учву узуз



ккуниси дяркьбюр кІури, гучІ кайиз ва гьадмуган учвухъди вуйи йиз ляхнар учвуз ккуниси ваъ, хъа жараси хьиди. Ичв арайиъ узуз гьожатар, бахилвал, хъял, гьярхъувалар, кІучІлар, футнийир, кьуру дамагъар, къайдасузвал рябкьбюр, кІури, гучІ кайиз. ²¹Узу учвухъна хъана гъафиш, Аллагъди узу асккан апІур, кІури, гучІуразуз ва чпин намус адрувалилантина, къапвалантина, хил'ан адахънайивалилантина гунагъ дапІну, чпин гунгъариин швумал дархъи гизафдарихънди ишлар апІуб алабхъидизуз.

Цийи гьорюшмишназ гьязур йихъай

13 ¹Учвухъна шубубпи ражари гьюраза. «Тахсир кипруган, кьбюр вая шубур шагьид ади ккунду». ²Узу кьубпи ражари учвухъ хъайиган, учвуз улихъмиди гъапнийза, хъа гъамус, учвхъан ярхла айири, мугагъназ гунгъар гъапІариз варидариз кІураза: гъаму ражари ичв язухъ зигидарза. ³Учвуз Месигъди йиз мелзниинди гафар апІури аш, адарш, аьгю апІуз ккунди анчвуз? Дугъан кьувват зяиф дубхънадар, Дугъу думу ичв арайиъ улупура! ⁴Гъеле Месигъ зяифди айиган хачрак карснийишра, Думу Аллагъдин кьудратниинди чІивиди а! Учура Дугъахъди саб вуди зяифдар вуча, аммаки ичв гьуллугънаъ хъпан бадали Аллагъдин кьудратниинди Гьадгъахъди яшамишра хъидича.

⁵Учвуъ хьугъувал имиш лигай; жвув ахтармиш апІури гьузай. Ясана учвуъ Иса Месигъ айибдикан аьгъдарди айчвуз, икибаштІан, учву эгер вари аьгъ апІури гъашиш? ⁶Хъа учкан улхуруш, йиз умуд кайиз, учвуз рябкьбюр, кІури, учу фузар духъну ккундийиш, гьадрар вуча. ⁷Учву писвал дарапІуз Аллагъдиз ккарагурача. Учву фузар духъну ккундуш, гъацдар хъузди, му ляхнар учвуз улупуз апІурайиб дарич, хъа, учу фузар духъну ккундуш, гъацдар вуди учвуз гьяркьюндаршра, учву гьякьвалиинди ичв ляхнар апІбан бадали, апІурайиб вуйич. ⁸Гьякьвал гьибтну, учхъан фукІара апІуз шулдарчухъан, хъа апІруб вари гьякьвал бадали вуйич. ⁹Эгер учву дугъриданра кьувватлу шулуш, учву зяиф хъуз шад вуча. Ва учву гьуркІдар хъузди ккарагурача. ¹⁰Гъаму ражари узу ярхлаан, учвухъна гъафиган, учвухъди ижми дархъуз бикІураза. Агъайи, пуч апІуз ваъ, яратмиш апІуз, гьюкум тувназуз.



¹¹ Гъардшар, кІуразачвуз: шадвал хъапІай, уъмриъ улихъ гъарай, чиб-чпик юкІв капІай, гъит ичв арайиъ сабвал ибшри, мясляътниинди яшамиш йихъай, ва Аллагъ, масанвалинна мясляътнан Булагъ, учвухъди хъиди.

Баркаллагъ кІуругандин саламар

¹² Чиб-чпиз салам, гирамивалин мак апІури, тувай. Мушваъ яшамиш шулайи Аллагъдин вари гирами халкъди учвуз саламар хътаура.

¹³ Агъа Иса Месигъдин уж'вал, Аллагъдин масанвал ва Гирами Рюгънахъди вуйи гаф-чІал, гъит, учвухъ варидарихъ хъади ибшри.



ГАЛАТДИЪ ХЪУГЪДАРИЗ КАГЪАЗ

«Марици вакиларин ляхнар» Китабдиан рябкъярайиси (16:6; 18:23), Ужувлан хабар рабгъури, Павел Галат шагъриз къяуб ражари гъушну. Исайихъ хъугърудар думу шагъриъ 50-ни йисари арайиз гъафиси рябкъяора. Къураматарин къялаъ айи гъюлин гъирагъарихъ хъайи юкъуб тереф вари уълкйириъси, Месигъдикан вуйи Ужувлан хабарнан къяляхъ, Галатдиъ хъугърударинра Къанундиъ улуннайи аьдатар хъаъбан месэлийр улихъ дийигънайи. Гъаму месэлийр себеб вуди, Гирами Рюгъну Павелихъди Аллагъдихъ хъугърудариз Галат шагъриз кагъаз бикІуз мажбур апІуру. Рябкъярайиси, дина Исайихъ хъугънайи жугъдарра гъафнийи. Дурари жугъдарин диндин вари аьдатар тамам дапІну ккуниваликан ктибтуйи. Дурари, диндин аьдатар тамам апІдарш, уърхюз шлуб дар кІуйи. Павелилантина Аллагъдин Рюгъ дицдар фикрариз ижмиди къаршу удучІвуру. Дугъу, адмийир, чпин ляхнариинди гъякъ хъуз ккунди Къанундин ва диндин аьдатар хъайи-хъайиси хъаъру кІури, ваъ, хъа дурар Иса Месигъдихъ хъугъну кІури, Аллагъдиз масанди ву, кІура. Гъаму ву Месигъдикан вуйи Ужувлан хабарнаъ варитІан мяналу мутму. Аллагъдин Рюгъназ Галат агълари гъарган гъамдикан кІваинди гъибтну ккунду: «Месигъди ухъу, азад хъуз кІури ккадаъну. Гъаддиз ижмиди дийигъай, хъана лукІвалин юрккгъиъ ичв кІул мииванай!» (5:1).



Гъякъ – саб Ужувлан хабартлан дар

1 ¹Адмийири гъял дапІну ваъ, я адмийин кюмекниинди ваъ, хъа Иса Месигьдин ва Думу гъачИдаригъян за гъапІу Адаш Аллагьдин кюмекниинди вакил гъахъи Павелихъан ва ²гъамшваъ узухъди хъайи вари гъардшарихъан – Галатдиъ айи хъугъ-рударин жямьябтриз саламар.

³Уж’вал ва мясляаът учвуз, ихъ Адаш Аллагьдихъан ва Агъа Иса Месигьдихъан. ⁴Дугъу, Адаш Аллагьдин ният тамам гъапІну, писвали агъавал апІурайи гъаму дюн’яйин гъюкмиккан ухъу азад апІбан бадали ихъ гунгъарихъанди Чан жан тувну. ⁵Гъадгъан ад – аьсрариан аьсрариз ибшри. Амин.

⁶Учву гъамкъан ухди, Чан зурба вуйи ужувлиинди учвуз дих ДапІнайирихъан гъидицну, саб жара ужувлан хабарнахъ хъергуз къаст дапІнайивалиин гъах духъназа. ⁷Ужувлан хабар сарун жараб айиб дар! Ичв ара бикъурайи, Месигьдикан вуйи хабар айтІлан апІуз ккуни адмийир а. ⁸Эгер шли ичв арайиъ, учвуз дебккнайи Ужувлан хабарналан гъайри, сарун жара гъациб хабар ипраш, гъациб хабар ипрайир, узу вушра, завариан малайикди гъаци апІурашра – гъит гъаци апІурайир, жегъеннемдин цІигъ гъяхъри! ⁹Улихънаси узу гъапнийзаки ва гъамус хъана текрар апІураза: гъарсар, учвуз тувнайи Ужувлан хабарналан гъайри фукІа-мукІа жараб кІуру кас жегъеннемдин цІигъ гъяхъри!

¹⁰Узуз гъапІуз ккунди а: адмийири йиз тереф бисуз гъитуз, даршиш – Аллагьди? Хъа узу, адмийириз ккуниб апІуз хъюгънайир вуйинхъа? Эгер узу адмийириз ккуниб апІурайир вуйиш, узу Месигьдин лукІ хъидайза.

Павелиз къувват Аллагьди тувну

¹¹Гъардшар, узуз учвуз агъю дубхъну ккундузуз: узу учвуз ктибту Ужувлан хабар адмийирихъан гъафиб дар. ¹²Узуз думу адмийирихъан гъебхъуб дариз, я адмийири улупуб дариз, хъа Иса Месигьди узуз думу ачмиш гъапІунуз.

¹³Учвуз, узу Къанун гъярф-гъярфди тамам апІру жугъуд вуйиган, гъич саб инсаф адарди, Аллагьдихъ хъугърударихъ, терг апІури, хъергурр вуди хъуваликан, гъебхъунчвуз. ¹⁴Йиз таярик узукъан жугъуд дин улихъ гъабхру кас адайи, абийрин



аьдатар алдарди тамам апІуйза. ¹⁵Хъа Аллагьди Чан ужувлиинди Чан гьуллугьнаъ хьуз узу ктагьну. Дугьан гьаџиб ният узу бабкан хъайиз айи. ¹⁶Дугьу Чан Бай узуз ачмиш апІуру ва Гьадгьукан Аллагь аьгьдру халкъариз Хабар дебккуз гьитру. Думуган узу гьич сар касдихьнакъан, насигьят ккун апІури, гьушундарза. ¹⁷Узу Ерусалимдиз узутІан ухди вакилар гьахьидарихьнакъан гьушундайза, хъа Аравияйиз гьушунза, хъасин Дамаскдиз къяляхъ хътакунза.

¹⁸Хъасин, шубуд йис гьубшиган, узу Ерусалимдиз Петр рякъюз гьафунза. Дугьахъ йицІихьуд йигьан гьузунза. ¹⁹Хъа имбу вакиларикан узуз, Агьайин гьардаш Якьубдилан гьайри, фужкІара гьяркъюндарзуз. ²⁰Узу учвуз бикІурайиб кучІал дариз, Аллагь шагьид ишри!

²¹Хъасин узу Сирияйизна Киликияйиз гьушунза. ²²Ягьудияйиъ айи Месигьдихъ хьугьрудариз машна-машди узу таниш дар. ²³Узкан дурариз аьгьюб: «учухъ мугагьназ хьергрури улихьди чав тІанкъ апІурайи хьугьуваликан ктибтура» кІурубтІан дайи. ²⁴Узу гьаџи гьахьну, кІури, дурари Аллагь адлу апІуйи.

Имбу вакилари Павелра вакил вуйиб гьисаб апІура

2 ¹Хъасин, йицІиюкъуд йислан, узухьди Варнавна Тит гьадагьну, хъана Ерусалимдиз гьафунза. ²Хъа узу дина, Аллагьди амур гьапІиган, гьушур вуйза. Хьугьнайидарин кІулиъ айидарихьди, жаради гьорюшмиш гьахьиган, узу дурариз, йиз гьубшу ва гьамусдин жафа давди гьюдудубчІвбан бадали, узу жугьуд дарудариз ктибтурайи Хабарнан мяна-метлебнакан гьапунза. ³Дурари узухьди хъайи грекжви Титдиин, аьдатниинди суннат апІин кІури, гуж илипундайи. ⁴Сакьюдар кІучІлин гьардшариз дугьахьди гьаџи апІуз ккун гьабхьну. Дурари ич арайиъ, хъана лукІ'валиъ ахьру аьдатарихьна учу къяляхъ апІуз ккунди, Месигь Исайиланмина айи ич азадвал шпионарисе абгури гьахьну. ⁵Хъа учу, Ужувлан хабарнан гьякъ мяна-метлеб учвуз уьбхбан бадали, саб гагьдизкъан, дурари зигрушвахьинди хьипундарча. ⁶Хъа хьугьнайидарин кІулиъ айидар, фужар вуш ва фужар вуди гьахьнуш, саб вузуз – Аллагьдин улихъ вари адмийир саб ву. Дурари узкан йиз Хабарналан артухъ вуйиб фукІара тІалаб гьапундайи. ⁷Дурариз, Ужувлан хабарнакан жугьдариз



ктибтуб Петриин илипнайганси, жугьуд дарудариз ктибтуб уз'-ин илипнайиб, гьябкънийи. ⁸Фицики, Петри вакилвалин гьул-лугънаъ жугьдарин арайиъ Дерккури, узура, Аллагъ аьгьдрударин арайиъ гьуллугънаъ дерккунзу. ⁹Узуз вакилвалин багъиш тувнайиб дурариз аьгью гьябхьиган, хьугьрударин гьваикк ккудукънайи мурхълар вуйи Якьубдина, Петрина, Югьанди, узузна Варнавдиз чпин хилар гьачІарккунчуз. Му дурарин чпихъди учура саб ляхин апІурайивалин лишан вуйи. Учү – Аллагъ аьгьдрудариз, хъа чпи – жугьдариз Ужувлан хабарнакан ктибтуз гьягъюз дурар рази гъаши. ¹⁰Дурари учкан саб тІалаб гьапІнийи: Ерусалимдиъ хьугьрударин касибар кІваин апІуб. Йизра гьадра-риз кюмек апІуз лап яманди тямягъ хъайиз.

Павели Петр дюз дарувал улупура

¹¹Хъа Петр Антиохияйиз гьафиган, узу ачухъди дугъаз къаршуди удучІвунза. Думу дюз дайи. ¹²Якьубди дина адмийир гьаайиз улихъна думу, жугьуд дарударихъди деъну, ипІури вердиш вуйи. Хъа Якьубдихъан вуйидар Антиохияйиз гьафиган, Петр жугьуд дарударихъан гьудучІвнийи. Дугъу дици, аьдатариинди суннат дапІну ккунду, кІурударихъан гучІ кайивалиан гьапІнийи. ¹³Гьадгъуси, имбу жугьдарира кью-кьюб маш гьиву. Гьеле Варнавдира, гъаци, кьюб маш гьивнийи.

¹⁴Узуз дурар Ужувлан хабарнан гьякъ мяна-метлебнахъан гьудучІвурѳ гьяркъган, вари хъайишвахъ Петриз гьапунза: «Эгер, уву, жугьуд, жугьуд дарурси яшамиш шулаш, уву гъаз жугьуд дарудариз, жугьдарси яшамиш йихъ, кІурава?»

¹⁵Ухъуз, жугьдарди бабкан гьахьидариз, «жара гунагъкар халкъаризси» ¹⁶дарди, агъяхъуз, гьич сар адмийихъанра, Къанундиъ улупнайи аьдатар хъаъну кІури, гьякъ хъуз шлуб дар, хъа анжагъ Иса Месигъдихъ хьугъгигантІан. Гьаддиз, ухъура Месигъ Исайихъ хьугънахъа, Месигъдихъ хьугънайивалиинди ухъу гьякъ апІурси, хъа Къанундин аьдатариинди гьякъ хъуз шулдар, фицики, Къанундин аьдатариинди «яшамиш шулайидарикан гьич фужкІара гьякъ хьидар».

¹⁷Эгер, Месигъдик кидикъну, гьякъ духънайиганра ухъу имбударси гунагъкран вуш, Месигъ, гунгъар апІинай, кІури, дуфнайир вуйинхъа? ИкибаштІан ваъ! ¹⁸Эгер узу, мугагъназ гатІахъу



аьдатар, хъана хъаай кІури хъюгъиш, узу Къанун чІюбгъюра-
йи гьисаб ву.

¹⁹ Къанунди узу йивну гъакІну, ва узу, Аллагъдиз яшамиш
хъузди, Къанундиз дукІнайир вуза. Месигъдихъди узура хачрак
карсназу, ²⁰ сарун яшамиш шулайир узу дарза, хъа узуъ яшамиш
шулайир Месигъ ву. Ва, узу жилиин илмикъан гагъди, Аллагъ-
дин Балихъ хъугъну яшамиш шулайир вуза. Гъаци узу яшамиш
хъузди Дугъу, узу ккун дапІну, Чан жан узхъанди тувну. ²¹ Дугъу
узуз гъамци дапІнайиган, фици узу Аллагъдин му багъиш гатІаб-
хъуза?! Эгер Къанундихъан адми гъякъ апІуз шуйиш, Месигъ
давди гъакІнуки?!

Хъугъували Аллагъдин уж'вал хуру

З¹ Галатлуйир, ахмакъар, шли ичв фагъум гъибикъну?! Узу
учвуз Хабарнакан ктибтруган, учвуз ичв улариинди хачрак
карснайи Месигъ гъяркъну кІури, хиял вуйизки!

² Учвхъан сабдикан гьерхуз ккунди азуз: учвуъ Гирами Рюгъ,
Къанун тамам гъапІну кІури, учІвунчвуъ, даршиш, Ужувлан ха-
барнакан деебхъну, хъугъиган? ³ Учву гъадмукъан ахмакъар вун-
чвахъа, ккебгъруган – Рюгънахъди ккебгъну, хъа ккудубкІру-
ган – адмийири чпикан ктагъдариинди ккудубкІуз?! ⁴ Ясана,
учвуз гъахъи ва учву апІури гъахъи ляхнар, гъаци, ичІи сес ву-
йинхъа? Хъуз мумкин дар! ⁵ Аллагъди учвуз Рюгъ багъиш ва ичв
арайиъ аьлааматнан ляхнар, учву Къанундин къайдйир хъаъра
кІури, гъапІну кІурачва, даршиш, Гъадгъан хабарнакан деебхъну,
учву хъугъиган?

⁶ Мисалназ, Ибрагъимдиз лигай. Думу «Аллагъдихъ хъугъру, ва
Аллагъди думу, чан хъугъувализ дилигну, гъякъ апІуру». ⁷ Гъаци
вуйиган, гъавриъ ахъай, Ибрагъимдин баяр фузар вуш – хъугъ-
рудар ву. ⁸ Гирами китабариъра, хъугъу халкъар Аллагъди гъякъ
апІиди кІури, улихъмиди дупнайи. Ибрагъимдиз, «Увлантина
жугъуд дару халкъариз Аллагъдин уж'вал хъибди», кІури, Ужув-
лан хабарнакан сифте хабар гъадмугантІан дебккнийи. ⁹ Гъаддиз
Аллагъдихъ фузар хъугъруш, гъадрариз варидиз Ибрагъимдихъ-
ди сабси, чпин хъугъувализ дилигну, ужувлар хъиди.

¹⁰ Къанундихъ йирфар хъирчну, дидин аьдатар тамам апІуз
ккунидар агънакк ккахъуз мумкин ву, гъаз гъапиш «Къанундин



китабдиъ дибикІнайиб вари, сабкъан гьидидипди, тамам дарапІрур, агънакк ккахъна» кІури, дибикІна. ¹¹ Хъа Къанундиинди Аллагъдин улихъ гъич фужкІара гъякъ даршлуб гъаму гафариан ачухъ шула: «Чан хъугъувализ дилигну гъякъ гъапІуртІан яшамиш хъидар». ¹² Къанундин хъугъувалихъди айиб гъич фуқІара адар. Дидиъ дупна: «Анжагъ му къайдйир вари тамам апІуртІан яшамиш хъидар».

¹³ Месигъди ухъу, Къанун тамам дарапІруган, ухъ'ин улубкъру агънаккан ккадаъну. Дугъу Чав Къанундиъ улупнайи къаза-балйир ухъу бадали Чаина гъадагъну, гъаз гъапиш гъамци дупна: «гъарикк ккерхнайир агънакк ккахъна». ¹⁴ Ибрагъимдиз тувурза дупнайи уж'вал Иса Месигъдилантина вари халкъариз хъпан бадали ва ихъ хъугъувализ дилигну тувурза гъапи Рюгъ ухъуз рукъбан бадали, Къанундиъ улупнайи къаза-балйир Дугъу Чаина гъадагъну.

Къанун ва тувнайи гаф

¹⁵ Гъардшар, ихъ гъар йигъандин уъмриан мисал хибдизачвуз: эгер адмийи дюз гъюруси васиятнан кагъаз дибикІнаш, думу гъясбикк ккадрапІуз вая дидик жараб капІуз хъибдар. Ари гъамшваъра гъаци ву. ¹⁶ Ибрагъимдиз ва дугъан наслиз Аллагъди гаф тувнайи. Фикир тувай, фици дупнаш: «наслариз» дупнадар – мици, гизафдарикан улхураш, кІуру, хъа, «яв наслиз» – мици сарикан улхруган кІурайиб ву. Ари гъадму насил – Месигъ ву. ¹⁷ Узуз гъамци пуз ккундузукки: юкъудваржна сумчІур йислан арайиз гъафи Къанундихъан Аллагъди дебккнайи йикърар арайиан адабгъуз шлуб дар ва дидиъ тувнайи гаф тамам дарапІди гъибтуз хъибдар. ¹⁸ Эгер ирс Къанундилан асиллу вуйиш, думу тувнайи гафналан асиллу хъибдайи. Хъа Аллагъди, Чан гаф тувну, Ибрагъимдиз гъаму ирс тувна.

¹⁹ Дици вуйиган, Къанун гъаз ву? Думу, тахсрар артухъ хъувализ дилигну, гъадму гаф тувну гъюру «Насил» гъяйизкъан адабгънайиб вуйи. Къанун малайикариланмина ва ара сатІи апІрурин кюмекниинди дебккнайиб ву. ²⁰ Ара сатІи апІрур, аьлакъа йибтІуз ккайи къюб тереф айигантІан шлур дар. Хъа Аллагъ сартІан дар, аьхир.



Мусайин Къанундин ляхин

²¹ Дици вуш, Къанун, Аллагъди тувнайи гафназ къаршу вуйинхъа? ИкибаштІан, ва! Эгер адмийириз, уьмур тувуз шлу Къанун гъабхънийиш, икибаштІан, дурар гъякъ апІувал гъаџиб Къанундилан асиллу хъибдийи. ²² Аммаки Гирами китабаридюн'яйиин алиб вари, Иса Месигъдихъ хъугъувалиланмина, хъугънайириз тувнайи гаф тамам апІбан бадали, гунгъин гъюкмикк кка, кІура.

²³ Хъугъувал ачмиш хъайиз Къанундин дустагъдиъ, хъугърувалин вахт гъяйиз, итнайхъа. ²⁴ Гъаџи вуйиган, Къанун ухъуз, ихъ хъугъувалиинди ухъу гъякъ апІбан бадали Месигъдихъна гъахру тербиячи вуйхъуз. ²⁵ Хъугъувалин вахт гъафиган, ухъу тербиячийин хилккан ккадаунхъу.

²⁶ Учву вари Месигъ Исайихъ хъугърувалилантина Аллагъдин баяр вучва. ²⁷ Фиџики, Месигъдик ктикъбан бадали штуан гъахъидар, учву Месигъдин гъаравликк ккачва. ²⁸ Сарун жугъдаринна жара миллетарин фаркълувал имдар, лукІранна азад вуйирин фаркълувал имдар, жилижвуванна дишагълийин фаркълувал имдар. Гъаз гъапиш учву вари, Месигъ Исайихъди саб вучва. ²⁹ Сарун учву Месигъдиндар вуш, Ибрагъимдин наслар вучва ва, гаф тувнайиси, ирс рубкърудар вучва.

Павелиз Галатдин хъугърудар ккунивал

4 ¹ Учвуз сабсана мисал хибдиза: ирс рубкъуз ккайир, васиџятниинди вари ирснан ахъюр учв вушра, биџІиди имиди, лукІрахъан сабдинра артухъ дар. ² Думу чан адашдин васиятнаъ улупнайи вахт гъяйизкъан, чан хулаз лигурайидарин ва чан гъайгъу зигрударин хиликк ккади шулу.

³ Ари гъаџи ухъура ахъа: ухъу биџІиди айиган, гъаму дюн'яйиин къудратарин хиликк ккайхъа. ⁴ Аммаки Аллагъди, вахт гъабхъиган, Къанундиккди яшамиш шулайи дишагълийи гъахи Чан Бай гъаъру. ⁵ Думу му дюн'яйиз, Къанундин гъюкмиккди яшамиш шулайидар азад апІбан бадали ва Аллагъди ухъкан Чаз веледар ктаъбан бадали, гъафну.

⁶ Учву Чан веледар вуйиган, Аллагъди ичв кІваъ, «Авва! Адаш!», кІури, дих апІру Чан Балин Рюгъ аьну. ⁷ Гъаддиз, сарун уву



лукІди имдарва, хъа Дугъан бай духънава. Хъа эгер уву Дугъан бай вуш, Дугъу увкан ирс рубкъурайир ктаъну.

⁸ Мугагъназ, учвуз Аллагъ аьгъдру вахтари, учву аллагъар дару кучІлин аллагъарин лукІар вуйчва. ⁹ Гъамус, учвуз Аллагъ аьгъю гъахьиган, яна дюзди гъапиш – Аллагъдиз учву аьгъю гъахьиган, гъаз учву хъана гъадму зяиф ва касиб дюн'яин къудрата-рихъна хътакурачва? Гъадрарин лукІвалиъ учІвуз ккунди анчвуз? ¹⁰ Учву, саспи йигъар, вазар, йисан паяр ва йисар къайд апІурачва. ¹¹ Амма учвуз ужувлаз вуйи йиз ляхнар, учвухъ дав шул, кІури, гучІ казуз.

¹² Гъардшар, учвуз миннат вуйиз, узу фицир вуш, учвура гъацдар йихъай! Фицики узура учвусир даринхъа? Учву узуз гъич зат фукІара чІуруб гъапІундарчва. ¹³ Учвуз аьгъячвуз: узу учвухъна сифте ражари гъафиган, ищцурашра, учвуз Ужувлан хабарнакан ктибтуз гъабхъунзухъан. ¹⁴ Йиз уьзри учву узхъан ярхла гъапІундайи. Узу даккун дапІну, учву узхъан гъидицундайчва, хъа Аллагъдин малайикси, Месигъ Иса Учвси, узу къабул гъапІнийчва. ¹⁵ Гъамус ичв думугандин гъевес-шадвал набши? Думуган, саб шак адарди кІураза, лазим гъабхънийиш, ичв ул узуз тувуз гъайиф хъибдайчвуз! ¹⁶ Гъамус фу дубхъна? Учвуз гъякънакан гъапну кІури, узкан ичв душман духънайин?

¹⁷ Пис хиялар ади ичв кІул'ин аьхювал апІуз ккуни адмийириз учву учхъан гъадатІуз, хъасин учву, чипкан каркар ктатури дерккуз ккунди а. ¹⁸ Жвуван тереф бисуз гъитбаъ фукІара чІуруб адар, эгер ниятар ужудар вуш. Гъаци узу учвухъди гъузу йигъазтІан дархъиди дарибшригъа. ¹⁹ Йиз ккуни веледар! Узу хъана уьзур-аьзиятниинди, учву тазатІан бабкан шулайиси, Месигъдиз ухшар айидар шайизкъан, цІийи алаидизачву! ²⁰ Гъаму ражари, узу учвухъди хъади, жараси улхуз ккунди айзуз! Узу учв'ин мюгътал духъназа!

²¹ Учвуз Къанундиз мютІюгъ хъуз ккунди анчвуз? Дици вуйиган, узуз йипай: Къанундиъ фу кІураш, гъавриъ анчва? ²² Душваъ, Ибрагъимдихъ къюр бай хъайи, кІури, дупнаки, сар – гъараваш дишагълийикан, тмунур ²³ – Аллагъди гаф тувнайиган – азад дишагълийикан. ²⁴ Му ихтилатнаъ саб жини мяна а: къюр дишагъли къюб йикърар вуди гъисаб апІура. Дурарикан сар – Агар, Синай дагъдиин гъийитІу йикърар ву. Ари гъадму Агар



лукІ вуйи ва дугъан веледарра лукІарди бабкан шули гъахъну.
²⁵ Агар Аравияйи айи Синай дагъ гысаб ву, ва гъацира гъадму
 вахтари чан веледарра хъади лукІвалиъ абхънайи Ерусалим. ²⁶ Хъа
 аършарин Ерусалим – азадуб ву, ва гъадму – ихъ дада вуйихъ!
²⁷ Гирами китабарихъ дибикІна:

«Шад йихъ, бицІидар даршлур ва бицІидар дархир!
 Чигъар апІин ва гъарай ип, бицІир апІруган шлу
 аъзиятарикан хабар адрур!

Фицики, ялгъуз дишагълийин бицІидар жилирихъ
 хъайиринтІан гизаф ву!»

²⁸ Учвурa, гъардшар, гаф тувну бабкан духънайи веледарси,
 Исакъдиз ухшар вучва. ²⁹ Аммаки, аъдати жюрейиинди бабкан
 духънайир Гирами Рюгъниинди бабкан гъахъирихъ хъерграйиси,
 гъаму вахтарира гъаци шула. ³⁰ Гирами китабарихъ фу кІура? –
 «Азад дишагълийин балихъди ирснан пай ккудрубкъбан бадали,
 лукІ дишагъли, чан байра хъади, утІукк». ³¹ Гъаддиз, гъардшар,
 ухъу лукІран веледар дархъа, хъа – азад дишагълийиндар!

Ичв азадвал уьбхяй

5 ¹ Месигъди ухъу, азад хъуз кІури, ккадаъну. Гъаддиз ижмиди
 дийигъай, хъана лукІ’валин юрkkгъихъ ичв кІул мииванай!

² Узу, Павели, учвуз кІуразачвуз: эгер аъдатариз дилигну, сун-
 натар апІури, Къанундиъ кІурайибдихъна учву къяляхъ хътаку-
 руш, учвуз Месигъдикан вуйи гъич саб хайирра адарчвуз. ³ Узу
 учвуз хъана текрар апІураза: аъдат бадали шли чан суннат апІуз
 гъитиш, гъадгъу Къанундиъ улупнайи вари къайдйирна аъда-
 тар тамам дапІну ккунду. ⁴ Эгер Къанундиинди гъякъ хъуз ичв
 умуд каш, гъамусидихъантина Месигъдихъди вуйиб гъич фукІара
 адаричв ва Аллагъдин ужувлихъан жара гъахъунчва. ⁵ Хъа ухъу
 гъякъ хъуз ихъ умуд хъугъувалик кайихъ ва Рюгъну ккилигуз
 кюмек апІурахъуз. ⁶ Эгер Месигъ Исайихъди ухъу саб вуш, адми-
 йин суннат дапІну а – адар, дурар сар сарихъан жара дар. Му-
 шваъ айи метлеб – масанвалиланмина арайиз удубчІурайи
 хъугъвал ву.

⁷ Учву жаргъуб ужуди ккебгънийчва. Думуган учвуз шли ма-
 шат гъапІунчвуз ва гъякънахъ хъпебехърудар шли ктаунчвукан?

⁸ Мидхъан шли хътаунчву? Учвуз дих ГъапІури дици дарапІур!



⁹ «Вари хямир утуз сацIиб дун чIяаьн ву» ¹⁰ Узу, Агъайихъди сабси, учву жара фикрариь адрахърубдихъ, хъугъурза. Хъа ичв ара бикъурайидариз, чпи фузар вушра, жаза гъадабтIиди. ¹¹ Гъардшар, эгер узу гъамусра суннатнакан ктибгуйиш, гъаз узухъ хъергуйихъа? Эгер узу гъамусра гъаци ктибтури имийиш, хачракан вуйи йиз абгъювалари къаршувалар арайиз хидайи. ¹² Хъа ичв арайиь гъипрайи футнакрари, неинки суннат, хъа чпин вари ккадатIузра ккадатIри!

¹³ Учвуз Аллагъди азадди яшамиш хъуз дих дапIна, гъардшар. Аммаки, лигайгъа, ичв азадвал, ичв жандиз ккуниб апIури хъаъру гунгъариз ишлетмиш апIуз мигъитанай! Хъа учву чиб-чпин гъайгъушнаь, масанди йихъай. ¹⁴ Гъаз гъапиш, мушваь вари Къанун гъаму саб гафнаь а: «Яв багахъ хъайир, увуз увуси, ккун апIин». ¹⁵ Хъа эгер учву, чиб-чпи кчIвукъури ва чиб-чпин йикк апIури гъашиш, лигайгъа, учву чиб-чпи тIанкъ апIуз мумкин ву!

Рюгъ ва беден

¹⁶ Узу учвуз кIураза: Рюгъну кIурайиси яшамиш йихъай, ва гъадмуган, ичв жандин тямгъарий кIулихъди ахъидарчва. ¹⁷ Ихъ гунагъкар бедендиз ккуниб – Рюгъназ ккуниб дар, хъа Рюгъназ ккуниб – ихъ гунагъкар бедендиз ккуниб дар. Дурар чиб-чпиз къаршу ву. Учвхъан учвуз ккуниб гъаддиз апIуз шулдарчвухъан. ¹⁸ Эгер учву Рюгъну хъаъраш, ичв зиин Къанундин гъюкум гъубзрадар.

¹⁹ Гунагъкар бедендин ляхнар варидариз рякъюрайидар ву. Дурарик къяппавал, чиркинвал, хил'ан адахънайивал, ²⁰ идолариз икрам апIувал, фал китувал, душманвал, гъюжатар, жарадариин хъугъвал алдрувал, хъял, учвтIан даккнивал, гъярхъувалар, къаршувалар, ²¹ бахилвал, пиянвал, шадлугъар-къяппавалар ва гъацдар жарадар кахъра. Узу учвуз улихънасира гъапунза ва гъамусра кIуразащвуз: гъаци апIрударикан гъич саризра Аллагъдин Паччагълугъдиь ирс ккубкъидар.

²² Хъа Рюгънан ляхнарик – масанвал, шадвал, мясляаьт, сабур, уж'вал, хил ачухъвал, хъугъвал алди хъуб, ²³ гъянивал, жвув хилиь дисувал кахъра. Гъамцдар ляхнариз закон лазим дар. ²⁴ Месигъ Исайиндари, чпин гунагъкар бедендин вари дерккуз даршулу ва чиркин тямгъяр хачрак карсна. ²⁵ Ухъу гъамус Рюгънахъ



хъайиган, гъачай, Рюгъну кІурайиси, апІурхъа! ²⁶ Гъаддиз, фурс кубчІвуз гъузидархъа, чиб-чпик хъял капІидархъа, чиб-чп'ин бахил шули хъидархъа!

Чиб-чпиз кюмек апІури йихъай

6 ¹Гъардшар, эгер шли гунагъ гъапІиш, учву, рюгънахъ хъайидари, тахсир гъапІур гъяниди дюз рякъюхъна духну ккунду. Лиггъа, жвувканра гъациб тахсир ктудубчІвбан бадали, жвув'ин ул алди гъуз! ²Гъардиз чаин алиб апІуз кюмек апІури гъузай, гъаци учву Месигъдин закон кІулиз адабгъидичва. ³Шлиз, чав фукІа дарапІишра, учв заанди рякъюрарш, дугъу учв алдатмиш апІура. ⁴Гъит, гъарсари аькъюллуди чпин ляхнарикан фикир апІри, ва гъадмуган дугъхъан, чан хъуркъувалариз дилигну, фурс апІуз хъибди, ва дугъу чан ляхнар жарадариндарихъ тевдар, ⁵фицики, гъарди чаин алиб апІиди.

⁶Шли Аллагъдин гафнан аьгъювалар гъадагъураш, гъит, гъадгъу, чаз айи вари хазнайикан, чаз улупурайиризра капІри.

⁷Жвуву жвув алдатмиш мапІанай: Аллагъ ахмакъ апІуз хъибдарчвухъан! Адмийи, фу гъубзиш, гъадму ккадабцІиди! ⁸Чан гунагъкар беден бадали убзрури, ккадабцІруб аьжал хъибди. Хъа Рюгъ бадали убзрури, Рюгънахъан гъаргандин уьмур ккадабцІиди. ⁹Гъаци вуйиган, уж'вал апІуру кІури эргувалиъ кІул ипдархъа, ва гъадмуган, эгер хътадахъиш, ухъуз улупнайи вахтна бегъер ккадабцІидихъа. ¹⁰Магъа гъаддиз, вахт имиди, варидариз уж'вал апІидихъа, илагъки, хъугъувалиъ саб хизан гъашидариз.

Павели чан кагъаз ккудубкІура

¹¹Гъамус узу учвуз йиз хусуси хил'инди бикІураза – гъаму аьхю гъярфар рякъюрарчвузки? ¹²Хъа учвухъди суннатнан аьдатар хъауз гъитрудари, чпи адмийириз ккун хъузди гъаци апІура, фицики дурариз Месигъдин хачралантина чпихъ хъергри ккундар. ¹³Дурари, аьдатниинди чпин суннат дапІнашра, Къанундиъ улупнайи аьдатар хъаъри шулдар. Дурариз, аьдатназ дилигну, ичв суннат апІуз ккунди а. Гъаци дурариз чпин тяриф за апІуз ккунду. ¹⁴Хъа узуз, ихъ Агъа Месигъ Исайин хачрииндитІан гъайри, жарабдиинди фурс апІуз ккундарзуз. Узуз – дюн'я думу хачрак кабсна ва дюн'яйиз – узу думу хачрак карсна. ¹⁵Суннат



дапІну ашра – адаршра, мидлан фукІара шулайиб адар. Мушваъ ккундайиб: жвув Аллагъдиз цІийи кас хъувал ву. ¹⁶Мясляаѣт ва уж'вал ибшри гъамци апІрудариз ва Аллагъдин Израилиз!

¹⁷Гъит, гъамусдихъантина узу гъич сарира пашман дарапІри, фицики йиз бедендиин Исайин лишнар ал.

¹⁸Ихъ Агъа Иса Месигъдин уж'вал ичв рюгънахъди ибшри, гъардшар. Амин!



ЭФЕСДИЪ АЙИ ХЪУГЪРУДАРИЗ КАГЪАЗ

Му кагъаз Эфес шагъриндариз дибикІнайиб вушра, БицІи Азияйин вари хъугърудариз кІури, Гирами Рюгъну Павелихъди би-кІуз гъитна. Мумкин ву кагъаз Павел Римдиъ дуस्ताгъдиъ айи вахтна дибикІнайиб хъузра. Му кагъзиъ Аллагъди адмийир уърх-баъ Месигъдин важиблуваликан ктибтура. Гъаму шибритІиин али Исайихъ хъугънайидарин саб хизандин уъмрикан ктибтура: Аллагъди дурариз, Иса Месигъдихъ хъугърудар вари саб хилси хъуз, дих гъапІну. Дурарин хъугъувалин бин хачрак карсу, хъасин чІиви гъаши Иса Месигъ духъну ккунду. Исайихъ хъугърудар инсандин бедендихъ тевра: бедендин паярихъан, саб хътарди, тмунубдихъан фукІа апІуз дарилуси, Исайихъ хъугънайи ад-мира гъаци ву — сар чан-чаз яшамиш духъну ккундар. Хъугъна-йидарин арайиъ гъарсариз чан йишв ва ляхин а, гъаддиз сарин гъуллугъ тмунурунубтІан артухъ вуди гъисаб дапІну ккундар. Хъугънайидарихъан сатІидитІан гъаму дюн'яйиъ айи писвализ къаршу дугъужвез шлуб дар. Кагъзин аъхириъ хъугърударин гъар йигъандин месэлийрихъна фикир жалб апІура: мушваъ жиларин ва хпарин, абйир-бабарин ва бицІидарин, гъуллугъарихъ хъайи-дарин ва дурарин хиликк ккайидарин аълакъйириккан ктибтура. Душваъ, юкъвнаан гъякъвал идибтІну, дюзвалин рукъан палат-диъ учІвну, ижмиди дийигъуз дих апІура.



Месигь – ухъуз тувнайи уж’вал ву

1 ¹Эфесдиъ айи Аллагъдин гирами халкъдиз, Месигь Исайихъ хъугъну яшамиш шулайидариз Аллагъдин амриинди Месигь Исайин вакил Павелин терефнаан – ²уж’вал ва мясляаьт учвуз, ихъ Адаш Аллагъдихъан ва Агъа Иса Месигъдихъан!

³Гъит адлу ишри ихъ Агъа Иса Месигъдин Адаш, Аллагъ. Дугъу аьршариъ ухъуз, Месигъдихъди ухъу саб гъашиган, рюгънан вари ужувлар тувунхъуз: ⁴Дугъу ухъу, Месигъдиъ саб духъну, Аллагъдин улихъ гирамиди ва тахсир ктарди яшамиш хъуз дюн’я халкъ апІайиз улихъна ктагъну. Дугъу Чан масанвалиинди, ⁵Чан хушнииндина ниятнинди, Иса Месигъдилантина ухъкан Чаз веледар ктауз улихъмиди къаст дапІнади гъахъну. ⁶Чав ккун гъапІу Месигъдилантина ухъуз туву Дугъан ужувлан вари ад магъа гъамдиъ а. ⁷Гъадгъахъди саб гъахъиган, Дугъан ифди ухъу дюрхна ва Аллагъдин аьхир адру уж’вали ихъ гунгъарилан хил алдабгъна. ⁸Думу уж’вал Дугъу ухъуз жумартди тувну. Вари фагъмиинди ва аьгъювалиинди ⁹Дугъу ухъуз Чан хушниинди Чан ниятнан сир ачухъ гъапІну. Думу ният Месигъдиланмина арайиз хуз ккайиб вуйи. ¹⁰Дугъан му ляхнар улупнайи вахтна завариин ва жилариин халкъ дапІнайиб вари Месигъдин гъюкмиккна сатІи апІбан бадали вуйидар вуйи.

¹¹Гъадгъахъди саб гъахъиган, Аллагъди Чан вари хушниинди ва ниятнинди улихъмиди апІурайи ниятнаъ айиси, учу ктагъну. ¹²Му мици учу, Месигъдик сифте миж кивну, адлу духънайи Аллагъдин тярифар апІуз гъабхъиб ву. ¹³Гъаци учвур, учвуз уьрхювал тувру гъякъвалин гаф – Ужувлан хабар гъеебхъиган, Месигъдик ктикъунчва. Дугъахъ хъугъиган, Аллагъдин печать гъивунчуин – гаф тувну гъафи Гирами Рюгъ. ¹⁴Гъадму Гирами Рюгъ ухъуз тувнайиган, адлу духънайи Аллагъдин тярифар апІуз ухъуз ирс рубкъруб ва ухъкан Чан адмийир ктаъруб аьгъяхъуз.

Павел хъугърударихъан ккарагура

¹⁵Магъа гъаддиз, Агъа Исайихъна айи ичв хъугъуваликан ва Аллагъдин вари гирами халкъдихъна айи ичв масанваликан узуз гъеебхъиган, ¹⁶йиз ккарагбариъ учву кІваин апІури, Аллагъдиз гъаммишан учвхъанди баркаллагъ кІураза. ¹⁷Ихъ Агъа Иса



Месигьдин Аллагьди, адлу Адашди, фагьум туврайи Рюгь ва Чан гьавриь ахьуз шлу ачмиш'вал учвуз тувуз кІури, узу сикин дарди ккарагураза. ¹⁸⁻¹⁹Узу, Аллагьди ичв юкІвариз гьякъ рябкъювал туври, кІури, ккарагураза. Гьадмуган, Чав дих дапІну, учвуз тувнайи гьадму умуд фу вуш, Аллагьдин гирами халкъдиз ирсди рубкъру аднан девлет фукьан зурбади вуш, ва ухьуь, Дугьан къадарсуз къувватнан кюмекниинди хьугьнайи адмийириь айи ебцуз даршлу Дугьан къудратнан зурбавал фукьануб вуш, агью хьибдичвуз. ²⁰Гьадму къувватнан кюмекниинди Аллагьди Месигьдиь, Думу чІиви гьапІган, гьяракат ипнийи ва аьршариь Чан арччул хилихьинди, ²¹рюгьнан дюн'яйин вари аьхюдартІан, гьюкумдрартІан, агьйиртІан, ва неинки гьаму, хьа гьюз ккимбу уьмрариьра кІваина хру заан ччвурартІан зиина дитнийи. ²²Аллагьди вари Месигьдин ликариккна гьабхну. Думу, вари гьурдаь Дибиснайир, вари дюн'яйиь хьугьнайидарин Аьхюрди дерккну. ²³Дурар сатІиди Гьадгьан беден, варишвариь ва варибдиь вуйи Гьадгьан тамамвал ву.

Аьжалихьан уьмрихьна

2 ¹Учву ичв тахсарна гунгьарилантина дийихнайидар вуйчва ²ва, гьаму дюн'яйиь фици апІури гьахьнуш, учвуралагьдиз къаршуди удучІвнайидариь айи рюгьнан гьавайиь айи чІуру къувватарин аьхюрин хиликкди гьаци апІуйчва. ³Саб вахтназ ухьура гьацдар вуйхьа ва, бедендиз ккуниси, ихь тямгьярин ва ихь чІуру ниятарин ляхнар апІуйхьа. Варидарихьди ухьузра, ихь хасиятназ дилигну, Аллагьдин хьял ккилибгурайи. ⁴Хьа, зурба рягьим айи Аллагьди Чан зурба масанвалиинди ккун гьапІунхьу. ⁵Гьаддиз ухьу ихь тахсарилантина дийихнайидар вуйишра, Месигьдихьди чІиви гьапІунхьу. Гьадгьан ужувлиинди дюрхнайидар вучва. ⁶Аллагьди ухьу Месигьдихьди чІиви гьапІну ва Иса Месигьдиь саб духьнайи ухьу аьршариь дитну. ⁷Гьаци Дугьаз Иса Месигьдилантина гьюз ккимбу вахтари ухьуз тувру Чан ужувлан кІан-кІул адру девлет варидариз улупуз ккун гьабхьну. ⁸Гьаддиз Аллагьди учвуз Чан уж'вал тувну, ичв хьугьувалилантина гьюрхюнчву. Ичв дюрхнайивал ичв гьунар дар, хьа – Аллагьдин багьиш ву. ⁹Учву, учву гьапІу ляхнариз дилигну, дюрхнадар. Гьаддиз, ич ляхнариз лигну,



гъюрхюнча, кІури, фурс мапІанай! ¹⁰ Аллагъди ухъуз дерккнайи ужувлан ляхнар тамам апІуз, ухъу Иса Месигъдиъ саб дапІну, халкъ дапІнайидар вухъа.

Месигъдиъ сатІи вуйидар

¹¹ Гъаддиз кІваинди гъитай: учву бабкан аллагъсузарди гъахъунчва. Адмийирин хилари бедендин суннат апІру аьдат гъапІдари учвуз «кададабтІдар» кІури шуйчвуз. ¹² Думу вахтари учву Месигъ хътарди гъахъунчва. Учву Аллагъдин халкъ вуйи Израиларик кахърайидар дайчва. Гирами Йикърариъ Аллагъди тувнайи гаф учвуз кайиб дайи. Учву му дюн'яйиъ миж ктарди, я Аллагъ адарди яшамиш шулайидар вуйчва. ¹³ Хъа гъамус учву, Месигъ Исайикди ктикъган, саб вахтна Аллагъдихъан ярхла айидар, Месигъдин учвхъанди удубзу ифдиинди багахъ гъахъунчва.

¹⁴ Месигъди ухъу, жугъдар ва жара халкъар, саб мясляътназ гъахну ва къюбдикан саб гъапІну; Чан жан гъурбан дапІну, ихъ арайиъ дийибгънайи цал, яни ухъу жара апІурайи душманвал адабгъну. ¹⁵ Дугъу аьдатарна къайдйир хъайи Къанун арайиан идипну. Дугъан метлеб – Чаъ сатІи дапІну, къюбдикан цийи халкъ дапІну, мясляът ипуб ву, ¹⁶ къюридра саб халкъси, хачриин гъабхъи ккадаъру Чан аъжалилантина Чаинди душманвал терг дапІну, Аллагъдихъди мясляътназ хуб ву. ¹⁷ Думу дуфну, учвуз, Аллагъдихъан ярхла айидариз, ва Дугъаз багахъ хъайидариз мясляътнакан хабар дебккну. ¹⁸ Гъаддиз Гъадгъулантина ухъуз, жугъдариз ва миди вуйи халкъариз, сар Рюгъну сатІи дапІну, аьршарин Адашдихъна гъюз ихтияр дубхънахъуз.

¹⁹ Гъаци вуйиган, учву сарун жарадар ва гъирагъдилан дарчва. Учву Аллагъдин гирами халкъдизстар ихтиярар айи саб пай вучва ва Дугъан хизандин адмийир вучва. ²⁰ Учву вакиларина пайгъамбрари ккивнайи шибритІин бина ккебгънайидар вучва. Гъадму шибритІин сабпи ва мурчван Гъван – Месигъ Иса Учв ву. ²¹ Дид'ин ягъал-ягъал шулайи ва Агъайиз бахш вуйи, гирами дараматдиз илтІибкІурайи мюгъкам хал дийибгъна. ²² Дидиъ учвкан Чан Рюгъниинди Аллагъ яшамиш шлу ужагъ шула.



Аллагьсузарин арайиъ Павелин ляхнар

3¹Магъа гъаддиз узу, Павел, учву, аллагьсузар бадали, Месигь Исайиланмина дустагъдиъ аза.

²Учвуз, икибаштІан, Аллагьди узуз Чан уж'вал учвуз улупуз табшурмиш дапІнайиваликан деебхъначвуз. ³Дугъу узуз Чан сир ачухъ гъапІунуз, узу дидкан учвуз жикьиди гьибикІнийза. ⁴Гъаму гьурхиган, Месигьдин сирнакан узуз фу агъяш, йиз агъюваларикан учвхъанра агъю апІуз шулчвухъан. ⁵Му сир агъю хуб гъамусдизкъан айи инсаниятдиз тувнайиб дайи. Хъа гъамус Рюгъну Аллагьдин гирами вакиларизна пайгъамбрариз думу агъю гъапІну. ⁶Думу сир магъа гъаму ву: жугьдарихъди сабси жугьд дарударра, Ужувлан хабарнахъ хьугъну, Аллагьдин ужувлан ирсчйир ву ва дурарихъди сабси саб бедендик ктикъура. Иса Месигьдик ктикърудариз тувнайи гафнакан гьадраризра ка.

⁷Аллагьдин къувватну узуз тувнайи ужувлиинди гьадму Ужувлан хабар рабгъру гьуллугъчи духъназукан. ⁸Узуз, Аллагьдин халкъдин арайиъ варитІан асккануриз, гъаму багъиш тувназуз: Аллагь агъдрудариз ебцуз удудубкъру Месигьдин девлетнакан Ужувлан хабар дебккуб. ⁹Вари халкъ гъапІу Аллагьди сифте бинайиан жиниди убхюрайи гьадму ляхнин гьякънаан варидариз агъювалар арцру багъиш тувназуз. ¹⁰Гьадму ляхнин метлеб: гьарсаб жорейиинди арайиз удубчІвру Аллагьдин фагъум вари дюн'яйиъ айи Месигьдихъ хьугънайидарилантина аършариъ айи ахъудариз ва гьюкмариз гъамус ачмиш дубхъну ккунду. ¹¹Му Дугъан ихъ Агъа Иса Месигьдиинди тамам гъапІу гъаммишандин ният ву. ¹²Месигьдиъ саб духъну ва Гьадгъахъ хьугъну, ухъхъан, гучІ ктарди ва саб шак адарди, Аллагьдихъна гъюз шулу. ¹³Гъаддиз, учву бадали узу аьзабарикк ккахъна кІури, ккун апІу-раза, юкІв макадабтІанай, дурар ичв адлувализ ву.

Месигьдин масанвал

¹⁴Гъаддин бадали узу Адашдин улихъ, къамкъариинди ккарагури, дийигъназа. ¹⁵Гъадгъухъан завариин ва жилариин гьарсаб тухми ччивар дисура. ¹⁶Узу, Аллагьди Чан аднан булвалиан Чан Рюгъниинди ичв рюгъ къувватлу апІуз, ¹⁷хьугъувалиинди ичв кІваъ Месигь учІвуз, ичв уьмрин ччивна шибритІ масанвал хьуз,



¹⁸ Аллагьдин вари гирами халкъдихъди учвур Месигьдин масан-
валин яркъушнан, ярхишнан, ягълишнан ва деринвалин гъавриъ
ахъуз, ¹⁹ учвур инсандин фагъмиъ удрубшру гъадму масанвал аьгъю
хъуз, ичв уьмур Аллагьдин тамамвалихъди абцІуз ккарагураза.

²⁰ Хъа, ухъуъ Чан къувват гъяракатнаъ ипну, ухъу ккун апІруб-
тІан вая ккунийкІан, кІурубтІан гизаф артухъ тувуз Шлуриз,
²¹ гъит, Иса Месигьдилантина ва вари дюн'яйин хъугърудари-
лантина гъаммишандиз наслариан наслариз ад ибшири! Амин.

Рюгънан сабвал

4 ¹Узу, Агъайин тереф дибисна кІури дустагъдиъ айири, мин-
нат апІуразачвуз: Аллагьди учвур дих дапІнайи гъуллугъназ
лайикъ вуйиси яшамиш йихъай. ² Дамагъсузди ва гъюдалди гъу-
зай, чиб-чпихъна сабурлуди ва масанди йихъай. ³ Вари къувват
жалб дапІну мясляабтнахъди рюгънан ичв сабвал йибтІай. ⁴ Рюгъ
сар ву, Месигьдин беденра саб ву ва, гъадрарси, Аллагьди учвур
дих дапІнайи умудра саб ву. ⁵ Сар Агъа, саб хъугъувал, ухъу вари
штуан хъувалин метлебра саб ву. ⁶ Айир – сар Аллагъ. Думу ва-
ридарин Адаш ву. Думу ихъ варидарин зиин Алир ву, Дугъан лях-
нар ухъ'инди варидариинди ву, ва Думу ухъуъ варидариъ яша-
миш шула.

⁷ Месигьди улупнайи къадарниинди ухъуз гъарсариз хъуркъувал
гъязанмиш апІуз шлу багъиш тувнахъуз. ⁸ Гъаддиз дибикІнура а:

«Чахъди къадарсуз йисирар хъади,
Думу гъалибвалиинди кІакІназ удучІвну,
ва Чан адмийириз багъишар тувну».

⁹ «КІакІназ удучІвну» кІуру гафну мугагъназ Думу исина, жи-
лин кІанакк йишвариз гъювал улупура. ¹⁰ Чахъди вари дюн'я
абцІбан бадали аьршартІан зиина за Гъашир, гъадму исина Гъу-
шур ву. ¹¹ Ари Гъадму ву багъишар Тувур: фужариз – вакилар
хъуб, фужариз – пайгъамбрар, фужариз – Ужувлан хабар ктибт-
рудар, фужариз – хъугърударин ахъюдар ва мялимар хъуб. ¹² Ми-
ци, Аллагьдин гирами халкъ, Месигьдин беден артмиш апІуз
гъуллугъназ гъязур апІбан бадали, гъабхъну. ¹³ Му мици, ихъ хъу-
гъувалиъ ухъу вари саб хъайизкъан, Аллагьдин Бай аьгъю апІа-
йизкъан, рюгънаъ хъуркъувалихъна гъайизкъан ва вари тамамвал
Айириз – Месигьдиз ухъу ухшар шайизкъан хъибди.



¹⁴ Хъа думуган ухъу сарун лепйири ккалакъурайи ва гъар жюре каламарин микІарихъ гъитнайи, инсанар улдугуз гъитри, аьмалдар кучІляхърикк ккахъру бицІидарси хъидархъа. ¹⁵ Эгер ккунивалиинди гъякъ'вал кІури гъабхъиш, варибдин кІул вуйи Месигъдин хасиятназ ухшарди ухъу ахъю хъидихъа. ¹⁶ Гъадгъан кюмекниинди вари беден саб дубхъна ва гъар жюре аьлакъйири кибтІна, дидин вари паяри гъарсабди чаз улупнайиб тамам апІура. Гъамци вари беден ахъю ва масанвалиь артмиш шула.

Йирси ва цІийи уьмур

¹⁷ Гъаци вуйиган узу Агъайин ччвурнахъан кІураза, тІалаб апІураза: ичІи фикрар айи аллагъсузарси яшамиш хъуб дипай. ¹⁸ Дурарин фагъум рюгънан курвалиан ва юкІвар дициркънайивалиан мучІу дубхъна, дурар Аллагъди тувру уьмрихъан гъадатІна. ¹⁹ Дурар, инсанвалин лишан дудубгну, адрацІди, гъубкъу чиркишнаъ арсри, къяппавалиь ахъра.

²⁰ Хъа учвуз Месигъ дици аьгъю гъахъундарчвуз. ²¹ Саб шак адарди, Дугъкан учвуз гъеабхъунчвуз ва, Гъадгъан терефкрар вуйивализ дилигну, учвуз гъякъ'вал улупунчвуз, фицики гъякъ'вал Исайиь а. ²² Ичв йирси табиаьтдиз хас вуйи, улар йитІру кучІлин тямгъяри пуч апІурайи мугагъназдин уьмур гъибтуз учвуз улупнийи. ²³ Ичв фикир апІбан саягъ цІийи алапІай, ²⁴ Аллагъдин хасият — гъякъ вуйи дюзвал ва гирамивал улупурайи цІийи табиаьт «алабхъай».

²⁵ Гъит гъарсари кучІал дипри ва жвуван багахъ хъайидариз дюзвал йипри, гъаз гъапиш ухъу вари саб бедендин паяр вухъа. ²⁶ Хъял кубчІвнади гунагъ мапІанай. Гъит ичв хъял ригъ алабхъайиз ккъядябхъри, ²⁷ ичв уьмриь иблисдиз йишв мутуванай. ²⁸ Шли гъитІибкІуйиш, сарун мигъитІибкІан, жвуван хилари гъазанмиш апІин ва адрудариз капІ.

²⁹ Гъич сабкъан ахмакъ гаф мапІанай, ужуб рякъюхъ хъаъру ва хъпехърудариз хайирлу гафар йипай. ³⁰ Ккадаъру Йигъ гъяйиз учв'ин печать йивнайи Аллагъдин Гирами Рюгъназ гиран макадапІанай. ³¹ КІван гъарсаб къутІкъливалихъан, хъял гъювалихъан, тюнтвалихъан, чІигъарихъан, люкънар-агърарихъан, гъар жюре хъял бисувалихъан азад йихъай. ³² Сар-сарихъна гъюрмат ади йихъай, учву Месигъдиь саб гъахъиган Аллагъди учвлан фици хил алдабгънуш, учвура чиб-чпилан хил алдабгъури гъузай.



Аквнахь яшамиш шулайиси гъузай

5 ¹Аллагъдин ккуни веледарси, Гъадгъаз ухшар йихъай. ²Кабалгру ищи ниар адаури, Аллагъдиз Месигъ Учв фици гъурбан гъахънуш ва фици ухъу ккун гъапІнуш, гъаци масанди яшамиш йихъай.

³Ичв арайиь къяппаваликан, вая жара чиркинваликан, ясана тямгъкарваликан гафаркъбан даришри – мурар Аллагъдин гирами халкъдиз хас дар. ⁴Ичв ушвниь гъич фицикІа лайикъ даруб, ичІи улхуб вая кацІу зарафтар духъну ккундар, Аллагъдиз чухсагъул кІури гъабшиш, ужу шул! ⁵Къяппавалиь ахъру гъич сар кас, я чиркин кас, я тямгъкар (мицир идолариз икрам апІрурик гъисаб ву) Аллагъдинна Месигъдин Паччагълугъдиь ирснан эйси хъидар.

⁶Гъит, зиихъ дупнайибдиз къаршу удучІвну, гъич сарира учву алдатмиш дарапІри, гъаз гъапиш мютІюгъ дарудари чпиина Аллагъдин хъял алапІура. ⁷Мицдар адмийирихъди ичв фукІа уртагъуб дарибшри.

Аквнан баяр

⁸Саб ухди учву мучІушин вуйчва, хъа гъамус, учву Агъайиь саб вуйиган, акв вучва. Аквнан баярси яшамиш йихъай. ⁹Хъа аквнан бегъер – гъяниввал, дугъриввал ва гъякъвал ву. ¹⁰Агъайиз фу къабулди шулуш, аьгъю апІури йихъай. ¹¹МучІушнан бегъерсуз ляхнариь иштирак махъанай, хъа дурар дюз дарувал улупай. ¹²Дурари жиниди апІурайидарикан пуз гъеле начра шулу. ¹³Хъа вари жиниб аквнахь ачухъ хъибди. ¹⁴Вари рябкъюри апІруб акв ву, гъаддиз гъамци кІурира а:

«Даахнайир, хъирг!

ДукІнайир, гъудужв!

Месигъди уву аквнакк ккаъди».

¹⁵Лигайгъа, ахмакъарси яшамиш махъанай, хъа фагъумлуйирси. ¹⁶Жвуван вахт ужуйи гъапІуз ял апІинай, гъаз гъапиш му йигъарий гизаф писвал а. ¹⁷ПчІу юкІв ади махъанай, хъа Агъа Аллагъдин ният фу вуш, гъаврий ахъуз чалишмиш йихъай. ¹⁸Ички гизаф мубхъанай, диди ягъ-намус дубгуз гъитру, хъа Рюгънахъди ацІай. ¹⁹Чиб-чпихъди Мягълийирин китабдиан тярифнан ва рюгънан



мяглийриинди сюгьбатар апІнай. Ичв юкІварийь Агъайиз мягльийир апІури, Дугъан ад апІнай. ²⁰ Ихъ Агъа Иса Месигьдин ччвур дибисну, Адаш Аллагьдиз гьаммишан ва варибдихъан чухсагьул йипай.

Жилиринна хпирин аьлакьйир

²¹ Месигьдиз айи лап дерин гьюрматнаан чиб-чпиз мютЮгь йихъай.

²² Учву, хпар, Агъайизси, ичв жиларизра мютЮгь йихъай. ²³ Гъаз гъапиш Месигь фици Чан бедендин – вари хьугьрударин – КІул ва дурар Уърхур вуш, жилирра чан хпирин кІул ву. ²⁴ Месигьдиз хьугьрудар фици мютЮгь вуш, ари хпарра чпин жилариз гъаци мютЮгь духьну ккунду.

²⁵⁻²⁷ Хъа учву, жилар, Месигьди Чахъ хьугьрудар фици ккун гъапІнуш, ичв хпарра гъаци ккун апІнай. Дугъу, гафналантина штуъ марцц дапІну, гирами апІбан бадали, я миж, я камивал, ясана жара фукІа гъациб ктарди, швушвси, чпин вари аднаъди Чан улихъ дерккнуну Чаз бахш апІбан бадали, тахсир ктру хьугьрударин гирами Жямьяът хъпан бадали, хьугьрударихъанди Чан жан тувну. ²⁸ Гъаци жиларра, чпин жанар фици ккундуш, чпин хпарра гъаци ккун апІуз буржлу ву. Шлиз чан хпир ккундуш, дугъаз учв ккунду. ²⁹ Хъа мегьел чан жан даккнир гъахъундар, адми дидин гъайгъушнаъ шулу, думу тухъ апІури шулу. Гъаци Месигьра хьугьрударин гъайгъушнаъ а, ³⁰ гъаз гъапиш ухьу Дугъан бедендин паяр вухъа. ³¹ «Гъаддиз адми, чан адашна дада гьитну, чан хпирик карсди, ва кьюрикан саб жан хьибди». ³² Мушваъ зурба вуйи сир а, узу кІурайиси, думу сир Месигьдинна вари хьугьрударин аьлакьйирикан ву. ³³ Хъа учвуз кайиб, гьит гьар жилири, чаз учв ккуниси, чан хпир ккун апІри ва хпирира чан жилирин гьюрмат уьбхри.

Абйир-бабар ва бицІидар

6 ¹ БицІидар, Агъайихъди гъягьрудариз лайикъ вуйиси, ичв абйир-бабарихъ хъпехъури апІнай – му дюзвал ву.

²⁻³ «Уву бахтлу хъпан ва жилиин ярхи уьмур хъапІбан бадали, яв адаш-дадайиз гьюрмат апІин» –



му Аллагды гаф тувнайи сабпи табшуругъ ву.

⁴Адшар, ичв биЦидарик хъял макаПанай, хъа Агъайин тер-бияйихъдина насигъатарихъди ижмиди вердиш апІнай.

Эйсйир ва лукІар

⁵ЛукІар, учву Месигъдиз мютІюгъ шлуси, вари юкІв хъипну, гьюрмат ади ва гучІ кади жилин ичв агъйириз мютІюгъ йихъай. ⁶Дурариз учву ккун хъпан бадали, зиълан апІруси маПанай, хъа юкІв хъипну, Аллагъдин ният тамам апІурайи Месигъдин лукІарси лихай. ⁷Адмийрихъ лихурайиси ваъ, хъа аьршарин Агъайихъ лихурайиси юкІв хъади лихай. ⁸Учвуз аьгъюганси, учв лукІ вушра – даршра, шли ужуб ляхин гъапІиш, гьарсаб ляхниз Агъайи пешкеш тувди.

⁹Учвур, агъйир, лукІарихъна гъаци йихъай. ГучІар ккауб гъибтай. Учвуз аьгъюганси, ичвра, дураринра сар Агъа ву аьршариф Айир, хъа Думу гъич саринра тереф бисрур дар.

Аллагъдин рукъан палат алабхъай

¹⁰Аьхирки, Агъайиъ саб хъувалиъ, Дугъан удукъувалиъ ва къуватнаъ ижми йихъай. ¹¹Аллагъди учвуз тувнайи вари яракъ, иблисдин тІулариз къаршу дугъужвуз, алабхъай. ¹²Фицики ухъу дяви йиккканна ифдикан вуйи адмийрихъди гъабхурадархъа, хъа аьхюдарихъдина гъюкумдрарихъди, гъаму мучІушнан дюн'я хилиъ дибиснайидарихъди ва заварий писвалин рюгъярихъди гъабхураха. ¹³Ари гъаддиз, писвал алжабгъуз хъюбгъю йигъан учвхъан къаршу дийигъуз, ва кІул адабгъну гъузуз, Аллагъдин вари яракъ учвухъна бисай. ¹⁴Юкъвнаан гъякъвал идибтІну ва дюзвалин рукъан палатдиъ учІвну, ижмиди дийигъай. ¹⁵Ичв ликариин алахърударра, дюн'яйиз Ужувлан хабар гъабхуз, гъязурди ишри. ¹⁶Варибдилан гъайри, иблисдин цІа кайи чІимрар ктІуршвуз, хъугъвалин гъалхан ижмиди бисай. ¹⁷Уьрхрувалин рукъан баккара улубкІай ва Рюгънан ханжалра, яни Аллагъдин Гаф гъадабгъай. ¹⁸Гъубкъу жюрейинди ккарагай ва Рюгънаъди учвуз ккуну вахтна Аллагъдикан тІалаб апІнай. Гъаци хъуз гъязурди ва Аллагъдин вари гирами халкъдихъан гъаммишан ккарагури гъузай.

¹⁹Узу ушв абццубси, лазим гафар тувбан бадали ва Ужувлан хабарнан сир улихъ гучІ ктарди ктибтбан бадали, узхъандира



ккарагай. ²⁰Узу гъеле гъаму зунжрариъ ашра, гъадин гъакънаан гъаънайир вуза. Узу лазим вуйибси дирбашди дидкан хабар дебккбан бадали, узхъан ккарагай.

²¹Узу гъаІраш, Агъайиз дугъривалиинди гъуллугъ апІурайи йиз ккуни гъардаш Тихикди узкан вари пидичвуз. ²²Думу гъадиз учвухъна, ич ляхнарикан ктибтуз ва ичв юкІварик аьшкъ капІуз гъаърайир вуйиз.

²³Гъит, гъардшар, мясляаьт, масанвал ва хъугъвал Адаш Аллагъдихъан ва Агъа Иса Месигъдихъан ибшричвуз. ²⁴Зат аьхир адарди ихъ Агъа Иса Месигъ ккуни варидариз уж'вал ибшри.



ФИЛИПП ШАГЪРИЪ АЙИ ХЪУГЪРУДАРИЗ КАГЪАЗ

Филипп шагъриз Павел, жара халкъариз Ужувлан хабар раб-гъуз кьюбни ражари сиягъятназ удучИван, гъафну. Европайин жилариин Исайихъ хъугъдар сифте вуди гъадму шагъриъ ачмиш шулу. Ужувлан хабар рабгъура кІури, гъаддин кІулла Риндиъ дустагъ дапІнайи Павелихъди гъаму шагърин хъугърудариз Гирами Рюгъну кагъаз бикІуз мажбур гъапІну. Павел чан суддиз ккилигурайи. Дугъан, учв гъякъ дапІну, азад апІур кІури, миж айи. Филипп шагърин хъугърударин пулин кюмекниинди, чахъан чпихъна гъюз шлу мумкинвализ Павели чухсагъул кІура. Исайин вакилин юкІв, дурар чпиз алахъурайи читинвалариз дилигди, Иса Месигъдикан вуйи Ужувлан хабарниинди яшамиш шулайи-ган, марциди шадвали абцІна. Гъаму кагъзин кьюбни кІулин 6-11-ни цІарари адми гъяйран дапІну дерккру. Душваъ, ас-ккан гъапІу Месигъдикан гъевеслуди ктибтура. Месигъдин табигъ'валикан вуйи му ктибтувал сифте Исайихъ хъугъдарин арайиъ гъеле сабни шагъидвал ву. Кагъаз, дустагъдиъ дибикІ-найивализ дилигди, шадвали абцІна, гъаз гъапниш Павелин Филиппдиъ хъугърударихъди ужудар аьлакыйир а. Фицики дурар чпин хъугъувалиин ижмиди дийигъна, мугагъназси гъамусра дурар жара хъугърудариз кюмек апІуз гъязур ву. Мидлан савайи, Филипп агълари Месигъдилан улар алдадагъри, Дугъан масанвал, дирбаиш'вал ва инсанарин гъуллугънаъ хъувал кІваин алди ккунду, кІура Аллагъдин Рюгъну. Чан шадвал Дугъу гъаму тухъ



ва важиблү цІарнинди ухъухъна рубкъура: «Ихъ Агъайиъ саб духъну, гъаммишан шадвал хъанІай, хъана кІураза: шадвал хъанІай!» (4:4).

1 Месигъ Исайин гъуллугъчйир вуйи Павелихъанна Тимофе-йихъан – Филиппдиъ айи Месигъ Исайихъди саб вуйи Аллагъдин хъугърудариз, гъадму хъугърударин ахъюдариз ва дура-рин кюмекчйириз.

² Уж'вал ва мясляаѣт учвуз, ихъ Адаш Аллагъдихъан ва Агъа Иса Месигъдихъан!

Павелин миннат

³ Гъар ражари учву кІваин апІури, узу йиз Аллагъдиз баркал-лагъ кІураза. ⁴ Гъар ражари учвхъан ккарагруган, узу шадвалиин-ди ккарагури шулза, ⁵ гъаз гъапиш учву Ужувлан хабар рабгъбаъ сифте йигъариланмина гъамусдизкъан иштирак шулачва. ⁶ Учвуъ гъадму ужуб ляхин Ккебгъури Месигъ Исайин Йигъазкъан гъад-му ляхин гъабхиди ва гъадмуган ккудубкІиди.

⁷ Дугъридан, учвухъна вуйи йиз гъиссар ари гъацдар духъну ккунду! Узу дуостагъдиъ айиганси, адруганра – узу Ужувлан ха-бар, дид'ин алжагърударихъан уьбхюрайиган ва думу дугъри ву-йиб тасдикъ апІруган, узуси учвура гъадму ужувлан гъуллугънаъ гъахъунчва. ⁸ Месигъ Исайин Чан юкІвси йиз юкІв фициб убцру масанвалиинди учвухъна вуйиш, магъа Аллагъ шагъид ву! ⁹ Узу, ичв масанвал хъана артухъ ахъю хъпан бадали ва гъякъ аьгъю-валарина сагъу фагъумлували учву ацІбан бадали, ккарагураза. ¹⁰ Гъаддиз учвхъан учвуз ужубсиб гъядябгъюз хъибдичвухъан; учву Месигъ хъадакнү гъюру Йигъан марцциди ва саб тахсир ктарди гъуздичва; ¹¹ учвхъан Аллагъдин ад ва тяриф апІуз шлуси, Иса Месигъдин кюмекнинди гъякъ'валин бегъер хуз хъибдичвухъан.

Павели аьгъ апІурайи дарвалари Аллагъдин ляхнариз кюмек апІура

¹² Учвуз аьгъяди ккундузуз, гъардшар: узухъди гъахъи гъядисйир Ужувлан хабар рабгъуз кюмек гъахъну. ¹³ Римдин паччагъдин ху-лан гъулугънаъ айи эскраризра ва вари жарадаризра узу Месигъ-дин кІулан дуостагъдиъ итнайиваликан аьгъя. ¹⁴ Узу дуостагъдиъ



итну кІури, Агъайихъди саб вуйи гизаф гъардшар, саб юкІв айиганси, уч гъахъну ва хъана ачухъди ва гучІ ктарди Аллагъдин гафнакан ктибтури гъахъну.

¹⁵Дюз гъапиш, дурарикан сакъюдари Месигъдикан хабар чпин арайиъ бахилвал, талит ади дебккра, хъа жарадари – ужудар ниятар ади. ¹⁶Му адмиири мици узу ккунивалиан апІура, дурариз, узу, Ужувлан хабар уьбхюз кІури, Аллагъди дерккнайиваликан агъя.

¹⁷Хъа гъацдарра аки, Месигъдикан хабар чпин хайирнахъди рабгърударра. Дицдари Хабар марцци кІваан рабгъури шулдар, дурари дици, узу йитІнайи зунжрар ижми ва гъагъи апІуз ккунди айидариси апІура. ¹⁸Фу пухъахъа? Дурари чІуру вая марцци ният ади кІурашра, Месигъдикан кІура – гъаддиз узу гъацибдизра рази вуза.

Узу шадвали ацІдиза, ¹⁹фицики ичв ккарагбарина, Иса Месигъдин Рюгънан кюмекнуна ва гъамци хъпу узу азад апІруб, агъязуз. ²⁰Му йиз ижми умударихъдина ккилигурайиваларихъди сабси гъюра. Ва, гъаци вуйиган, узу нач шлуси апІидарза, хъа мугагъназси гъамусра гъаци кІубанди хъидиза, ва, узу чІивиди гъузишра, гъачІишра, йиз бедендиъ Месигъ за дапІну хъиди. ²¹Фицики йиз уьмур Месигъ вуйиз, аьжал – узуз гъурубкъу мутму. ²²Хъа эгер узу йиз бедендиинди яшамиш шули гъузиш, узу бегъерлуди лихувал хъибди. Гъаци вуйиган, узу узуз фу ктабгъурушра, агъдарзуз. ²³Йиз ниятназ дилигди, гъадму къюб рякъкан узу саб рякъ ктабгъну ккунду. Узуз, му дюн'яйиан душну, Месигъдихъди шлу рякъ ктабгъуз ккундузуз, мици гъабхънийиш, икибаштІан, лап гизаф ужу вуйи. ²⁴Хъа узу му дюн'яйиин гъузиш, ичв хайирназ хъибди, гъаддиз, мунуб рякъ хъа гизаф ужуб ву. ²⁵Му гъаци вуйиган, узу гъамушв'ин гъузруб агъязуз. Узу, учву хъугъувалиъ улихъ гъагъюз ва ичв хъугъували хурайи шадвал артухъ хъуз, учвухъди гъуздиза. ²⁶Узу хъана учвухъна гъафиган, узлантина Месигъ Исайиинди хъа артухъ фурс апІуз хъибдичвухъан.

²⁷⁻²⁸Фицдар гъялариъ ахъишра, Месигъдин Ужувлан хабар ктибтуз лайикълуди гъузай! Узу учвухъна гъафиган, рякъъруси, хъа гъюз дархъиш, узуз ебхъруси саб хилди, Ужувлан хабар бадали, жафа зигури ва гъич сарихъдира учвуз гучІ ккапІуз гъидритди яшамиш йихъай. Гъамциб ичв дирбаш'вал дурариз чпи тІанкъ



шлувалин лишан хьибди, хъа учву дюрхну хьиди, муар вари Аллагъдин ляхнар хьиди. ²⁹Аллагъди учвуз Месигъ бадали хъугъувал ва Месигъ бадали аьзабар аьгъ апІуб тувна. ³⁰Фицики узу, учвуз рябкъюри, ичв улихъ гъубхубсиб дяви учвура гъабхурачва. Узу думу, учвуз аьгъюганси, гъамурса гъабхураза.

Сар-сарин гъайгъушнагъ йихъай

2 ¹Эгер учвуз Месигъдиъ ккарцувал аш, эгер Дугъан масанвал учвуз шадвал вуш, эгер ичв арайиъ Рюгъниинди гаф-чІал аш, эгер ичв арайиъ рягъимлувал ва язухъ зигувал аш, ²йиз юкІв гъубкІну шад шлуси апІинай: вари юкІв хъипну, вари сабси ккун апІинай, саб жанси саб рюгънагъди йихъай ва сабсдар фагъмар-фикрар ишричвуъ. ³Жвуван заанвал, ясана тяриф бадали, фукІара мапІанай. Хъа жвувтІан багахъ хъайир заанди дисури апІинай. ⁴Учвкан гъарсари неинки чан, хъа гъацира имбударин хайирнаканра фикир апІри!

Мисал – Месигъ

⁵Месигъди фици фикир апІуйиш ва гъапІри гъахънийиш, учвура гъаци апІури гъузай.

⁶Думу учв Аллагъ вушра, Аллагъдихъди сабси, Аллагъдихъан хъичІихну гъузундар. ⁷Хъа, Чаина лукІвал гъадабгъну, Учв асккан гъахъну. Думу адмийириз ухшар айир гъахъну. Думу зильан адмиси духъну, ⁸гъациб саягъниин разиди гъузну, тап чан аьжал хъайизкъбан, думу, аьжалра фициб аьжал – чавра хачриин, мютІюгъди гъузну имийи! ⁹Гъаци хъузди Аллагъди Думу варибдин зиина за гъапІну ва ччвурра Дугъаз варидаринтІан заан вуйиб тувну – ¹⁰Исайин ччвурнан улихъ гъарсабди икрам апІбан бадали завариин али, жилариин али ва жиларикк ккайи варибди, ¹¹гъарсаб мелзну, Иса Месигъ Адаш Аллагъдин адлувализ вуйи Агъа ву, кІури, ччвур бисбан бадали.

Аллагъдиз учву фицдар духъну ккундуш, гъацдар йихъай

¹²Йиз ккунидар, узу учвухъди хъайиган, учву, фициб аьшкъниинди узуз мютІюгъ духъну, лихуйиш, гъаци зурба аьшкъ кади, гъюрмат ади ва гучІвал хъади, узу учвухъди хътруганра, ичв уьрхювал тамамуб хъпан бадали, лихай. ¹³Фицики иллагъки Аллагъди,



Чаз ккуниб апІбан бадали, ичв тямгъ арайиз хуру ва ляхнарихъ хъаъру. ¹⁴Мурмарна гъожатар дарапІди, вари апІнай. ¹⁵Ва гъадмуган учвук гъич саб тахсир хъибдар, марщиди гъуздичва; намусна гъир’ят дудубгнаи ва улдугнаи инсанарин арайиъ Аллагъдин марщци веледар хъидичва. Чиркиндарин арайиъ, йишвандин мучІушнаъ акв туврайи хъадарси, йихъай. ¹⁶Гъациб жүрейиинди уьмур хурайи Гаф гъайибхай! Месигъдин Йигъан узу йиз рякъ давди ккадапІундайза ва давди жафйир гъизигундайза кІури, учв’инди фурс апІидиза!

¹⁷Аллагъ бадали апІурайи ляхнариъ ичв хъугъувалин гъуллугънаъ хъпаъ йиз ифи удубзурушра, узу шад хъидиза, учвухъди сабси шадвал хъапІдиза. ¹⁸Ари гъамциб жүрейиинди учвур шадвал хъапІну ккунду, ва ичв шадвал узухъдира пай апІуз шлуси гъузай!

Тимофейиканна Эпофрадитдикан хабар

¹⁹Агъа Исайи, багарихъди Тимофей учвухъна гъауз шул, кІури, умуд тувразуз, дугъу ичв ляхнар фици вуш, узуз агъю гъапІган, йиз юкІв архаин шул. ²⁰Тимофейси, учвхъанди юкІв убгру жара кас адарзуз. ²¹Вари имбудар чпин хайирнахъ хъа, Иса Месигъ бадали вуйир гъич фужкІара дар. ²²Думу фукъан мягъкамур вуш, учвуз агъгъачвуз, думу узухъди, Ужувлан хабар бадали бай адашдихъди фици шулуш, гъаци шула. ²³Узуз, йиз ляхин фицидарихъинди илгІибкІнуш, агъю гъабхъимитІлан думу учвухъна гъауз миж кайиз. ²⁴Агъайи, багарихъди узхъанра учвухъна гъюз шул, кІури, умуд тувразуз.

²⁵Узу гъацира, эгер ихъ гъардаш Эпофрадитра учвухъна къяляхъ гъаиш ужу шул, кІури, гъисаб апІураза. Думу, йиз гъайгъу зигбан бадали, учву узухъна гъау йиз гъуллугъчи ва узуси саб гъагънакк ккайи йиз юлдаш вуйиз. ²⁶Дугъаз учву рякъюз гизаф ккунди а, думу йишв’ин сикинди ктисурадар, гъялак духъна, гъаз гъапиш, учв ищцру гъахъну, кІури, учвухъна хабар дубшна, кІура. ²⁷Думу гъаци хъузра гъабхъну ва даркІиди саб нуфт ими. Аммаки Аллагъди дугъан язухъ гъизигну, неинки дугъан, хъа гъацира йизра язухъ гъизигну – Аллагъдиз йиз дерд артухъ апІуз ккун гъабхъундар. ²⁸Гъаци вуйиган, Эпофрадит хъа ахъю иштагъниинди учвухъна гъаъдиза. Думу учвухъна гъюб ичв ахъю шадвал хъибди, ва йиз дердра гъаму сабдиинди кам хъибди. ²⁹Думу Агъайихъди



вуйи ичв гьардашси ахью шадвалиинди кьабул апІнай ва гьацдар адмийириз чпи лайикь вуйибсиб гьюрматра апІури йихьай. ³⁰Фицики Месигьдин ляхнар бадали дугьан лик аьжалин даргниин алди гьабхьну, дугьу чан уьмур гьайиф гьапІундайи. Гьаци дугьу учвхьан узуз апІуз дархьи кюмекар гьапІунзуз.

Месигь варидартІан заан ву

3¹Ахирки, йиз гьардшар, учву Месигьдихьди хьайивалихьди учвуз шадвалар ккун апІураза! Узу учвуз гьаммишан сабдикан бикІурашра, эргри шулдарза. Миди учву гизаф бедбахтвалариккан уьрхиди.

²Суннат апІури, бедендиз зиян тувру намуссуз „хуйирихьан“ ихтият йихьай! ³Гьякь суннат дапІнайидар, ухьу вухьа, гьаз гьапиш, ухьу Аллагьдин Рюгьну хьаьри, Дугьан гьякь гьуллагьнаь ахьа; Месигь Исайин уьмриинди ухьу заан, яни дамахлу вухьа ва му дюн'яйинубдихьан хьичІихнадархьа. ⁴Узхьан му дюн'яйинубдибисну гьузузра шуйзухьан. Эгер, шли-вуш му дюн'яйинубдин гьубзру бин азуз, кІури гьабшиш, дугьазтІан узуз дициб бин хьа ижмиб азуз. ⁵Йиз суннат бабкан духьну миржидпи йигьан гьапІнийи. Узу Израилин халкьдин арайиан вуйи Вениаминдин тухмиан вуза. Узу жугьдар вуйи абйир-бабарикан духьнайи марци жугьуд вуза. Эгер Кьанундихьди фици вува, кІури, гьерхруш, узу Кьанун гьярф-гьярфди тамам апІру фарисей вуза. ⁶Йиз хьачІаккувал Аллагьдихь хьугьрударихь хьергуб вуйиз. Кьанунди дюз кІурайиб вари тамам апІури гьахьунза, гьадин гьакьнан узук гьич саб тахсирра ктарзук.

⁷Аммаки гьадмуган узу гьазанмиш дапІнайи вари хьуркьувалар Месигь бадали гьамус узхьан гьадахьу мисал апІураза. ⁸Мидланра гьайри, йиз Агьа Месигь Иса агью хьпан кьяляхь вари имбуб гьич фукІа дарубси гьисаб апІураза. Думу бадали узу варибдихьан ярхла гьахьунза, гьаму дюн'яйиь айиб вари гатІахьнайи чІурхяртІан багдади дарзуз. Йиз мурад-метлеб, гьапІнура, Месигь агуб ва ⁹узу Гьадгьахьди хьуб вуйиз. Сарун узу, Кьанунди улупнайиб тамам апІидиза, кІури, жвуван жафайиинди Аллагьдин улихь гьякь хьуз хьибдизухьан кІури, гьаддихь хьачІарккнун имдарза. Месигьдихь хьугьигантІан Аллагьдин улихь гьякь хьуз шлуб дар – узу гьаддихь хьачІарккназа. Гьациб хьугьвал



туврайирра Аллагъ ву. Узуз ккуниб сабтІан дарзуз: ¹⁰ Иса Месигъ аьгъю апІуб, яни Думу чІиви гъапІу кьудрат аьгъю апІуб. Узуз гъацира, Дугъан аьзабар пай апІуз ккундузуз ва, Гъадму гъачІиб-си дукІну, ¹¹ Гъадму чІиви гъахьиганси, узура чІиви хьидайкІан, кІури, миж кади гъузуз ккундузуз.

Улихъ хъайи метлеб тамам апІуз шерикъ йихъай

¹² Узуз, узу гъадму метлебарихъна гъафунза, пуз, ккунди адарзуз. Аммаки Иса Месигъди узу, гъадму метлебнахъна гъюз кІури, кадагънайир ву. ¹³ Гъардшар, йиз улихъ гъамциб къайда дебккназа: сарун гъапІу ляхнарикан фикир дарапІуб ва узуз айи вари къувватниинди апІуз ккимбу ляхнарихъ хъюгъюб. ¹⁴ Гъаци апІувалин метлебра узу пешкеш рубкъуз лайикъ хъувал вуйиз. Думу пешкеш – Иса Месигъдиланмина Аллагъди аьршариз дих дапІнайивал вуйиз.

¹⁵ Узуз учвкан фужар хъуркънаш, гъаму узуси духъну ккундийзуз. Хъа эгер, саб фициб-вуш месэлайин гъакънаан учву жараси фикир апІураш, Аллагъди гъадмура ачухъ апІидичвуз. ¹⁶ Фициб жорейиинди вушра, гъачай, ухъу гъамусдиз хъуркънайи хъуркъувалар, аьгъювалар гъисабназ гъадагъну, яшамиш шулахъа. ¹⁷ Гъардшар, жарадар гъярайиси, учвура йиз рякъди узухъди дугъну ккунду. Уччу учвуз улупганси яшамиш шулайидариз фикир тувай. ¹⁸ Фицики, гизафдар, узу учвуз улихъна гъапиганси (гъамусра улариин нивгъар алди хъана кІураза), Месигъдин хачран душмнарси яшамиш шула. ¹⁹ Дурарин аьхир аьжал хьибди, дурарин аллагъ чпин фун ву; чпиз нач дубхъну ккунибдиинди дурари фурсар апІури шулу. Дурари дюн'яйин ляхнарикантІан фикир апІури шулдар. ²⁰ Хъа ихъ ватан аьршариь а. Гъадму ихъ Ватандиан гъиди ухъу Уьрхру ихъ Агъа Иса Месигъ. ²¹ Дугъу, ихъ зяиф, аьжал хъайи жанар дигиш дапІну, Чансиб нур тувру Бедендиз илтІикІиди. Дугъу ихъ жанар вари дюн'я Чаз мютІюгъ апІуз гъиту къувватниинди илтІикІуз гъитди.

Аллагъ ву умуднан, шадвалин ва мясляьтнан булагъ

4 ¹ Магъа гъаддиз, йиз ккуни ва дярякъди ктирсуз даршлу гъардшар, ккунидар, йиз шадвал ва гъалибвалин таж, Агъайихъди сатІиди, ижмиди дийигъну гъузай! ² Узу Эводияйиканна Синтихиййикан ккун апІураза: Агъайин ччвур бадали албагну



яшамиш йихъай! ³Узу увканра, йиз дугъри вуйи Сизиг, ккун апІураза: миннат вуйиз, кюмек апІин гьадрариз, фицики дурар кьюридра Ужувлан хабар бадали, узухъди, Клементдихъди ва имбу йиз юлдшарихъди (дурарин ччвурар Уъмрин китабдик ка), гъилихну.

⁴Агъайихъди саб духъну, гьаммишан шадвал хъапІай! Хъана кІураза: шадвал хъапІай. ⁵Гъит варидариз ичв фурс ктрувал рябкъри. Агъа магъа багахъ хъа! ⁶Гъич сабдинна гъайгъушнаъ махъанай. Аммаки фицдар гъялариъ ашра, ккарагай, ккуниб ккун апІури, илтІикІай, ясана, чухсагъул кІури, илтІикІай, гъит ичв тІалабар Аллагъдиз агъю ишри. ⁷Хъа Аллагъдихъан гъюрайи, гъавриъ ахъуз даршлу, заан вуйи мясляаьтну, ичв юкІвар ва фикрар Месигъ Исайиъ уърхиди.

⁸Аъхирки, гъардшар, гъарган гъякъ вуйибдикан, лайикъ вуйибдикан, дюзваликан, марццибдикан, бегелмишубна гъяйранубдикан, намуслуваликан ва тярифариъ лайикъубдикан фикир апІинай. ⁹Узхъан гъудубгъуб, узхъан гъурубкъуб, узкан гъеебхъуб, узуб гъябкъуб – вари тамам апІинай, ва гъадмуган мясляаьтнан булагъ вуйи Аллагъ учвухъди хъиди.

¹⁰Учву хъана йиз гъайгъушнаъ учІвну, узухъди илтІикІиган, узу йиз вари юкІв хъипну Агъайихъди сабси шадвали гъадагъунза. ИкибаштІан, учву гьаммишан йиз гъайгъушнаъ ачва, хъа гъамусдизкъан учвуз ичв гъайгъу узуз улупуз мумкинвал адайчвуз. ¹¹Узу мици, учвкан фу-вуш ккунди айивалиан кІурайиб дариз, фицики, узу фициб гъялнаъ ахънашра, узуз айибдиин разиди гъузуз гъудубгъунза. ¹²Узуз, касибди вушра ва ацІну ашра, яшамиш хъуз агъязуз. Уз’ин вариб улубкъунзуин ва варибдихъна гъязурра вуза: тухъвалихъна ва гаш’валихъна, девлетлуварихъна ва касибвалихъна. ¹³Узуз къувват Туврайирин кюмекниинди вари шулзухъан.

¹⁴Хъа вушра, узухъди йиз дердер учвур пай апІуб ужу гъапІунчва. ¹⁵Учвуз агъячвуз, Филиппдин агълар, узу Македонийиан удучІвну, Ужувлан хабар рабгъуз хъюгъхъанмина, учвлан гъайри, Аллагъдихъ хъугърударин гъич саб жямаяьтди кюмек гъапІундарзуз. ¹⁶Учву Фессалоникдиз кмидира швнубсабан йиз яшайишдиз кюмек хътапІури гъахъунчва. ¹⁷Мици узу, учвхъан хъана гизаф пешкешар гъадагъурза, кІури, ваъ, хъа учвуз ичв пулилантина



ФИЛИПП 4

хъана гизаф хайир хъпан бадали апІурайиб вуйиз. ¹⁸ Хъа узуз вари гъубкІну азуз, гъамус узуз ккунибтІан гизафра кади азуз. Учву хътапІуб вари Эпофрадитди тувунзухъна, гъамус варибдихъди ацІназа. Ичв багъишар Аллагъдин хулаз гъабхи «ицци ниъ хъади убгрубси», «къабул шлу гъурбан, Аллагъдиз хуш вуйи гъурбанси» гъисаб апІуз шулу. ¹⁹ Ва йиз Аллагъдира Чан зурба вуйи девлетниинди, Месигъ Исайилантина вари учвуз ккунди имбубдихъди артухъра кади ацІдичва. ²⁰ Аьсрариан аьсрариз ихъ Адашдин, Аллагъдин ад ибшри. Амин. ²¹ Месигъдианмина Аллагъдин гирами халкъдик кидикънайи варидариз саламар йипай. Узухъди хъайи вари гъардшарира учвуз саламар хътаура. ²² Аллагъдин вари халкъди, илагъки Римдин паччагъдин хуларийъ гъуллугънаъ айидари, учвуз саламар хътаура. ²³ Агъа Иса Месигъдин уж'вал, гъит, гъарган ичв рюгнахъди ибшри!



КОЛОССДИЪ ХЪУГЪДАРИЗ КАГЪАЗ

Римдин дустагъдиъ айи Павелихъди Рюгъну му кагъаз Колосс-диъ дугъаз аьгъдру хъугърудариз бикІуз гъитру. Колоссдиъ хъугъ-рударин арайиъ, Иса Месигъ Аллагъдин Бай дар, хъа малайикдиз ухшар адми ву, кІуру каламар удучІвур. Дурарин арайиъ итІру хурагариз, машкврариз ва жуьгдарин законар тамам апІбаз фикир туври шулу. Мидиз жаваб вуди, Гирами Рюгъну, Иса Меси-гъ Фуж вуш ва Дугъу гъапІнуш, кІура: Думу Аллагъдин Бай ву; Думу вари хъугърударин, яни Чан Бедендин КІул ву; Думу ва-рибдин ккергъувал ва ккудукІувал ву; Дугъу вари инсанарин тахсир Чаина гъадабгъну; Думу хачриин гъакІну ва ихъ гунгъар себег вуди ухъуз гъадабтІру жазайиккан Дугъу ккадаунхъу. Гъаму жюрейшинди Гирами Рюгъ, Аллагъдихъан вуйи уърхювал Къанундин ва диндин аьдатарихъ дибтІру ва гъадрар хъаъру гъарсариз къаршу удучІвур. Месигъдихъ хъугънайир ичІи улх-бар-рахбарихъ, кучІлин фикрарихъ хъугъну ккундар. Исайихъ хъугънайи адми Агъайиз ккуниси яшамииш хъуз Аллагъдин ря-гъимлували гъитра.

Месигъдиз лигурайиган, Аллагъ рякъюрухъуз

1 ¹Аллагъдин амриинди Месигъ Исайин вакил Павелихъан ва Тимофей гъардшихъан ²Колосс шагъриъ айи Месигъдихъди гъякъ гъардшар вуйи Аллагъдин гирами халкъдиз – саламар. Адаш Аллагъдихъан учвуз уж'вал ва мясляаьт ибшри!



³Учу гьаммишан учвхъан Аллагъдиз ккарагурайиган, ихъ Агъа Иса Месигъдин Адашдиз баркалла кІурача. ⁴Учуз Месигъ Исайихъ ичв хьугъуваликан ва Аллагъдин вари гирами халкъдихъна вуйи ичв ккуниваликан деебхъначуз. ⁵Учвуз аършарий ккилибгурайи умудну хьугъувал ва ккунивал арайиз хуру. Улихъди учвуз дидкан гьякъвалин гаф – Ужувлан хабар гъебхъунчвуз. ⁶Ужувлан хабар учвухъна гъафну. Учву, гьякъвали абцІнайи Аллагъдин уж’вал деебхъну, гъаврий ахъунчву. Думу йигъхъанмина Ужувлан хабар, ичв арайийси, вари дюн’яий рабгъура ва диди чан бегъер хура. ⁷Учвуз дидкан Эпафрасди гъапунчвуз. Эпафрас, ич масан гьуллугъчи, юкІв хъипну, учву бадали Месигъдин гьуллугънаъ айир ву. ⁸Дугъу учвуз Рюгъну багъиш дапІнайи ичв масанваликан ктибтунчуз.

⁹Магъа гъаддиз, учуз учвкан гъебхъу йигъхъанмина, учвхъанди гьаммишан ккарагурача. Ккарагруган, Аллагъдин ният учвуз гьубкІну агъю хъуб ва Гирами Рюгъну туврайи гъарсаб фагъумлувалин учву гъаври ахъуб, ккун апІури шулча. ¹⁰Учу гъазира, учву Агъайиз лайикълуди яшамиш хъпан бадали, вари Гъадгъаз хуш вуйиси апІбан бадали, учву апІурайи гъарсаб ужувлан ляхниъ ужуб бегъер хъпан бадали ва учвуз Аллагъдикан агъюб артухътІан артухъ ибшри кІури, ккарагури шулча: ¹¹гъит, учву гъаци хъпан бадали, Чан зурбавалина къудратну учвуз сабурна ижмивал туври ва вари терефарихъанди учву мюгъкам апІри; ¹²гъит Адашдиз, Дугъу учвузра Чан гирами халкъдихъди сабси аквнан Паччагълугъдий йишв улупбаз, шадди чухсагълул йипри. ¹³Дугъу ухъу мучІушнан гьюкмиккан ккадаъну, Чан масан Балин Паччагълугъдиз гъаъну. ¹⁴Гъадгъу ухъуз, гунгъарилан хил алдабгъну, азадвал тувунхъуз.

¹⁵Гъадгъу дярякърайи Аллагъ рякъюри ачмиш гъапІунхъуз. Думу Сарпир ву. Думу арайиз гъабхи варибдин Зииналир ву. ¹⁶Фицики заварий ва жилариин алиб, рякъюрарийб ва дярякърарийб: Паччгъарин тахтар, агъаваликк ккайидар, гьякимар ва гьюкмар – вари Гъадгъу халкъ гъапІну, арайиз гъабхиб вари Гъадгъулантина гъабхъну ва Гъадгъаз кІури айиб ву. ¹⁷Думу фукІа-мукІа хъайиз Айир ву. Гъадгъаъ варибдин сабвал ва къайда гъабхъну. ¹⁸Гъадму ву Бедендин кІул, яна Аллагъдихъ хьугърударин Ахъюр. Варибдин эвел – Гъадму ву. Варибдий сарпирди



хъпан бадали, гъачИдарикан чИви гъахъи Сарпир Гьадму ву, ¹⁹фицики Аллагъдиз, вари тамамвал Гьадгъаъ ади хъуб ккун гъабхъну. ²⁰Дугъу, хачриин Чан аъжалилантина вари жилинубдихъди ва аършаринубдихъди мясляаѳт йибтІну, Чалантина Аллагъдихъди аьлакъайиѳт тІаъну.

²¹Ичв чІуру ляхнариланмина ухди гъярхърайидар ва ул’ан идитнайидар, ²²гъамус Дугъу учву, жилиин гъабхъи Чан бедендилантина, Чан аъжалилантина учву Аллагъдин улихъ гирамиди, тахсир ктарди, марцциди дерккбан бадали, Аллагъдихъди албагунчву. ²³Учву мици, хъугъувалин ижми ва мюгъкам бинайиин дугъужвну ва Ужувлан хабарну учвуз бахш дапІнайи умуднахъ хъади гъузиш, хъидичва. Думу Ужувлан хабарнакан учвуз гъеобхъунчвуз – аършарин кІанакк вари халкъ дапІнайибдиз дидкан хабар дебккна, ва узу, Павел, гъадин гъайгъушнаѳ айир вуза.

Павелин ляхнар – хъугърударин ужувлаз

²⁴Гъамус узу учву бадали аьзабарикк ккуркъбиин шад вуза. Узу Месигъдин Беден бадали къадар адру аьзабар аьгъ апІурайир вуза. Дугъан думу Беден – Чахъ хъугърудар ву. ²⁵Аллагъдин ният тамам апІбан бадали, узу думу хъугърударин гъуллугънаѳ гъахъунза. Узуз Аллагъдин гафнакан гъубкІну учвуз хабар дебккуз амур дапІназуз. ²⁶Думу Гаф агъзрар йисариѳ вари насларихъан жиниди дюбхнайиб вуйи. Хъа гъамус думу Дугъан гирами халкъдиз ачмиш дапІна. ²⁷Аллагъди думу сирнан вари хазна ва ад Аллагъ аьгъдру халкъариз улупуз кІури ачмиш гъапІну. Дидин сир Месигъ ухъуѳ яшамиш хъувалиѳ а. Месигъ ихъ гъюз ккайи адлувалин умуд ву. ²⁸Ари Гъадгъукан учвуз, Аллагъдин улихъ Месигъдихъди гъуркІну дугъужвуз шлуси, учхъан удубкъру фагъумлувалиинди, насигъят туври, аьгъювалар улупури, хабар дебкк-рача. ²⁹Гъаѳиб метлеб бадали узу, узуѳ бегъемди артмиш шулайи Месигъди тувнайи къувватниинди дяви гъабхури, жаѳа зигураза.

Месигъдихъди яшамиш йихъай

2 ¹Узу учвхъанди, Лаодикияйин хъугърударихъанди ва узу чпин улариз рякъюзкъан дярярякъдарихъанди фиѳиб ижми дяви гъабхураш, учвуз аьгъяди ккундузуз. ²Йиз метлеб ичв юкІвариѳ масанвалин сатІивал ва кІубанвал тІапІуб вуйиз. Масанвалин



сатIивал ва кIубанвал аш, учвуз Аллагъдин сир, яна Месигъди-
кан вуйи абгъюваларин гъубкIу девлет хъибдичвуз. ³Хъа вари
абкьюллувалин ва фагъмин девлетар Месигъдиъ а. ⁴Узу учвуз
му, гъич сарира уччу гафариинди учву ичв рякълан алдауз
гъидритуз, кIурайиб вуйиз. ⁵Бедендиинди учвухъди хътаршра,
рюгъниинди учвухъди хъаза ва, Месигъдихъди ичв албагувал ва
хъугъувал узуз рябкъруган, шад шулуза.

⁶Гъаци вуйиган, эгер учву Месигъ Иса ичв Агъади къабул
гъапIнуш, Гъадгъахъди сатIиди яшамиш йихъай. ⁷Гъадгъаъ
ччивар деетай, жвуван уьмур Гъадгъахъди хъапIай, учву айи
хъугъвалиъ мягъкам йихъай ва учвуз гъапIу ужувлан гъадри
кади гъузай.

⁸Лигайгъа, гъич сарира, Месигъдихъан ваъ, хъа адмийирин
абдатарихъан ва гъаму дюн'яйин къудратарихъан гъюру ичIи ва
кучIлин фикрари учву чпин чулиинди дисуз мигъитанай. ⁹Гъаз
гъапиш вари Аллагъдин тамамвал Гъадгъаъ рябкъюри а. ¹⁰Учвуз-
ра тамамвал гъакимарин ва гъюкмарин КIул вуйи Гъадгъаъди
дурубкъначвуз. ¹¹Гунагънан хасият учвлан, палатси, уьлчIюб-
гъю Месигъди ичв суннат Чаъ гъапIну. Думу адмийин хилари
апIурайибсиб суннат дар. ¹²Учву штуан хъувал учву Гъадгъахъди
накъвдиъ иву мисал ву. Думу чIиви гъапIу Аллагъдин къувват-
нахъ хъугъували Дугъахъди учвура чIиви гъапIунчу.

Адмийири дерккнайи къайдйирихъди мягъанай

¹³Ухди учву, ичв гунгъариз ва суннат дапIну адрувализ дилиг-
ну, дийихнайидар, Аллагъдин халкъдик кахъри адайчва. Хъа гъа-
мус Аллагъди учву Гъадгъахъди уьмрихъна къяляхъ хътаъну. Ду-
гъу ихъ вари тахсрарилан хил алдабгъну. ¹⁴Дугъу ухъуз къаршу
вуйи къайдйир кайи китаб, хачрак къумарихъди кабсну, жвартI
гъапIну. ¹⁵Гъамци Думу, гъакимарихъан гъюкум, яракъ тадабгъ-
ну, варидарин улихъ беябур дапIну, дурариин Чан хачрахъди
гъалиб гъахъну.

¹⁶Гъаци вуйиган, гъит, гъич сарира учву ипIрубдиз ва убхъ-
рубдиз тягънийир дириври ва учвхъан, машкврар, ваз цIийи
алаувалар ва султ йигъар къайд апIури гъахъунчва, кIури, гъед-
рерхри. ¹⁷Фицики му вари гъюз ккимбубдин гъарантутIан дар,
хъа улариз рябкъювал Месигъ ву! ¹⁸МютIюгълуди хъуз ккунидари,



малайикариз икрам апІрудари учвук тахсир кипруси мапІанай. Дурар чпин гьугъжвуаларихъ ахъна. Давди, чпин фагъмиин элѣну, фурс апІура — думу гьаму дюн'яйинуб ву! ¹⁹ Аллагъдин ниятнининди вари беден ахъю хъпан бадали, табар-дюгъберихъди думу либухъ ва сатІи апІуз гьитрайиб — КІул ву. Сарун дицдар адмийирин КІулихъди аьлакьа имдар.

²⁰ Учву, Месигъдихъди дукІнайидар, му дюн'яйин кьудратари-хъан азад вуйиган, дюн'яйиндариси, гьамци кІури, къайдйир гъаз уърхюрочва: ²¹ «Мидик мукуркъан!», «Мунуб мипІан!», «Гьамунубдик мукучан!» ²² Гьаму вари гьадагъа дапІнайиб ишлетмиш апІруган, жвартІ шлу мутмйирикан къайдйирна аьдатар арайиз дуфнадарин? ²³ Диндин аьдатариз мютІюгъваликан, жвув гьадатІуваликан, бедендиз ккуниб дарапІуваликан кІуру гьамцдар къайдйир, зиьлан гъилигган, фагъумлударси рякьюру. Амма дурари бедендин тьямгъариз къаршу дийигъуз кюемек апІдар!

Ичв џІийи уьмур Месигъдихъди ву

3 ¹ Аллагъди учву Месигъдихъди чІиви дапІнайиган, Аллагъдин арччул хилихъинди деънайи Месигъдихъинди, заваринубдихъна, ял апІнай. ² Заваринубдикан фикрар апІнай, хъа му дюн'яйинубдикан — ваъ. ³ Фицики учву дийихначва, хъа ичв уьмур, Месигъдихъди сабси, Аллагъдиъ жиниди а. ⁴ Ичв уьмур — Гьадму Иса ву. Думу гьафиган, учвур Дугъахъди адлуди гьидичва.

⁵ Гьаддиз, учву гьаму дюн'яйихъан дибиснайи учвуъ айиб вари: къяппавал, чиркинвал, ктирсуз даршлу тьямгъяр, асккан тьямгъяр, къискъисвал — гатІахъай. Мицдар тІулар идолариз икрам апІуал ву. ⁶ Вари гьамцдар тІулари чпиина Аллагъдин хъял зигура. ⁷ Улихъди, гъаци яшамиш шлуган, учвур гъацдар вуйчва.

⁸ Хъа гьамус думу вари: хъял, гъизгъинвал, даккнивал, люкънар, лайикъсуз гафар — гатІахъай! ⁹ Чиб-чпиз кучІлар мапІанай, фицики учв'лан ичв йирсивал илдипунчва. ¹⁰ Учву ГьапІуриз ухшар айи, Аллагъдин гьякъвал аьгъяди, џІийитІан џІийи алапІурайи адмивалин џІийи халиъ учІвначва. ¹¹ Гъаци гъахъиган, грекна жугъуд миллетдин, суннат дапІнайиринна адрурин, варваринна скифдин, лукІранна азад вуйирин арайиъ фаркъвал адар. Месигъ вариб ву, ва варибдиъ айир Гьадму ву!



Аллагъдихъ хъугърударин хизан

¹² Гъаддиз, Аллагъдин кадагънайи гирами ва масан вуйидариз лайикъ вуйиси, учвурa рягъимлувалин, язухъ зигувалин, юкІв айивалин, гъянивалин ва сабурлувалин палтар алахъай. ¹³ Эгер учвуз сар-сарикан гиран каш, сабурлуди аьгъ апІури гъузай ва Агъайи учвлан хил алдабгъиганси, учвурa хил алдабгъури йихъай! ¹⁴ Хъа гъацдар палтарин зиълан масанвалиндар алахъай. Фицики масанвали варибдикан тамам вуйи сатІивал апІуру.

¹⁵ Гъит, Месигъдин мясляаьтну ичв юкІвариз рякъ улупри, фицики Аллагъди учвуз дих гъапІунчвуз ва саб Бедендик, мясляаьт бадали, ктикъунчву. Гъаци апІузди баркаллагъ кІури йихъай!

¹⁶ Гъит, учвуъ Месигъдин гаф булди яшамиш ибшри. Хъа гъадмуган учвхъан вари фагъум хъади чиб-чпиз аьгъювалар улупуз ва насигъятар тувуз хъибдичвухъан ва, рюгъ баркаллагъну абЦІну, Аллагъдиз юкІв абЦІнайивалин Аллагъдиз мяълийир, тярифнан ва рюгънан мяълийир апІуз хъибдичвухъан. ¹⁷ Вари ичв улхбарра, ичв ляхнарра Гъадгъулантина, Адаш Аллагъдиз чухсагъул кІури, Агъа Иса бадали апІинай.

Жарадарихъди цІийиди яшамиш йихъай

¹⁸ Хпар, ичв жилариз мютІюгъ йихъай, му Агъайин улихъ ичв буржи ву.

¹⁹ Жилар, ичв хпар ккун апІинай ва дурариз писдар махъанай.

²⁰ БицІидар, варибдиъ ичв абйир-бабарихъ хъпехъури гъузай, фицики учву гъаци апІувал Агъайиз ккуниб ву.

²¹ Адашар, ичв бицІидарик хъял капІри махъанай, даршиш дурар аьжуз юкІвар айидар хъиди.

²² ЛукІар, ичв жилин агъйирихъ варибдиъ, къюб маш гъайидарси имбударин улхъан ваъ, хъа марцци кІваан ва Агъайин улихъ гучІ кайивалиан хъпехъури апІинай. ²³ Учву фу апІури гъахъишра, вари ичв марцци кІваан, адмийиризи ваъ, хъа Агъайиз апІурайиси, апІинай. ²⁴ Фицики, Агъайи пешкешди ирс тувруб учвуз аьгъячвуз. Учву Агъа Месигъдин гъуллугънаъ ачва. ²⁵ Хъа шли чІурувал апІуруш, дугъаз, гъапІу чІурувализ дилигну, тувди. Аллагъдин улихъ вари саб ву.



Насигьятар

4 ¹Учвур, агъйир, лукIарихъди дугъриди ва намуслуди гъузай. KIваинди гъибтай, ичв Агъара завариин ал.

²Гъаммишан ккарагури йихъай, ккарагруган, кIубанди йихъай ва чухсагъул кIури йихъай! ³Гъацира, Аллагъди учуз Месигъдин сирнакан гаф рабгъбан урчIар арццбан бадали, учхъанди ккарагай. Гъадму сир ктибтруган, узу зунжрариъ аза.

⁴Узуз дидкан агъювалар, узхъан удубкърубкъан ужуди, ачухъди ва тамамди улупбан бадали, узхъанди ккарагай. ⁵Жарадарихъди фагъумлуди гъузай, гъубкъу жюрейин мумкинвал ишлетмиш апIинай. ⁶Гъит, ичв сюгъатар гъаммишан кабалгрудар ва фагъумлудар ишри ва, гъит, гъардиз лазим вуйи жаваб бихъри.

⁷Узкан вари хабрар Тихикди пидичвуз. Думу ихтибар али гъуллугъчи, узухъди Агъа бадали лихурайи йиз ккуни гъардаш вуйиз. ⁸Узу думу учвухъна, ич ляхнарин хабрар кидитну, ичв юкIвар шад апIуз, гъаъраза. ⁹Узу дугъахъди дугъри ва ккуни вуйи гъардаш Онесимра гъаъраза – думу ичвдарикан сар ву. Дурари учвуз, гъамшваъ шулайи варибдикан ктибтидичвуз.

¹⁰Учвуз узухъди дустагъдиъ айи йиз юлдаш Аристархди, Варнавайин халуйин бай Маркди саламар хътаура. Дугъкан учвухъна тIалаб дурубкъначвухъна: эгер думу учвухъна гъафиш, думу къабул апIуб ккун апIурача. ¹¹Учвуз гъацира саламар хътаура Юстус кIуру лакIам хъайи Исайи. Аллагъдин Паччагълугъ бадали жафа зигурайи жугъдарикан гъадрартIан хътарзухъ. Дурар узуз ахъю кюмек вузуз. ¹²Ичвдарикан саламар Месигъ Исайин гъуллугънаъ айи Эпафрасди хътаура. Думу гъарган учвхъанди, учву тамамвалинна дугъривалин мюгъкамвалиинди Аллагъдин ниятнахъ хъпехъури гъузри кIури, ижмиди ккарагура. ¹³Думу учвхъанди ва Иерапольна Лаодикия шагърарин хъгърударихъанди, гъайиф дарди, ахъю жафайиинди лихбан узу шагъид вуза. ¹⁴Учвуз ихъ ккуни духтир Лукайи ва Демасди саламар хътаура.

¹⁵Лаодикияийиъ айи гъардшариз, гъацира Нимфандиз ва дугъан хулаъ уч шлу хъгърудариз саламар йипай. ¹⁶Му кагъаз учвухъ гъурхиган, Лаодикияийин хъгърударизра урхуз шлуганси



апИнай. Хъа учву Лаодикияйиан вуйи кагъаз урхай. ¹⁷ Ва Архип-диз йипай: «Лиг, увуз Агъайихъан гъабхъи гьуллугъ тамам апГури гъуз!»

¹⁸ Йиз хусуси хил'инди бикГураза: Павелихъан саламар. Йиз зунжрарикан кВаинди гьибтай. Гъит учвухъди Аллагъдин уж'вал ибшри!



ФЕССАЛОНИК ШАГЪРИЪ АЙИ ХЪУГЪРУДАРИЗ 1-ПИ КАГЪАЗ

Му кагъаз Коринф шагъриъ дибикІнайиб ву. Павел Фессалоникдизра Исайикан хабар хъади гъушну. Душваъ Дугъан тереф гъибисдарра шулу. Аммаки Иса хачриин дукІну чІиви гъахъи Месигъдикан хабар вуйиб дици дар кІурударин шагърин саб къадар агълар Павелиз къаршуди гъитІиккури гъахъну ва, гъаддиз, думу Фессалоникдиан ухди гъягъюз мажбур шулу. Фессалоникдин хъугърударин уъмрикан аьгъю апІуз ккунди, Павели дина чакъди Коринфдиъ Аллагъдин гъуллугънаъ ади гъахъи Тимофей гъаъру. Тимофей дилин ужудар хабрар хъади къяляхъ гъюру. Аллагъдихъ хъугърудар, хъергувалариз дилигди, Исайихъ дурар сабан ва гъаргандиз хъугънайи, дурарин хъугъувал лигимтІан-лигим шулайи. Гъаци дурар, вари Греция вуйибси, вари дариз Месигъдиъ мисал вуйи. Дурариз чпин месэлийирира архайвал туврадайи: дурарин арайиъ Павел имдардимиди сакъюдар гъийихнура вуйи. Гъийихдарин багахълуйириз, гъийихдар чІиви шлуб вуйкІан-дайкІан кІури, гъич сикинвал туврадайи. Дурар ккарцури, Гирами Рюгъну Павелилантина гъамци бикІура: Иса гъафиган, Думу гъайииз гъийихдарин улихъ чІивиди имбудар гъич сабдинна артухъди хъидар. Месигъ гъафибси, дийихнайидар чІиви хъиди, гъаддихъан хъугънайидар вари гъаргандиз Гъадгъахъди гъузди. Ужувлан хабарнахъ



хъугънайивали гьамустІанра ужуб бегьер хура: гьациб желегдихъ хъугъру кас гьамустІанра, гьадму вахт улубкънайиси, яшамиш шула.

1 Павелихъан, Силвандихъан ва Тимофейихъан – Фессалоникдиъ айи Адаш Аллагъдин ва Агъа Иса Месигъдин хъугърудариз.

Уж’вал учвуз ва мясляаьт!

Фессалоникдиъ гьабхьи хъугъувализ чухсагъул

²Учу ич ккарагбарихъ, учву кІваин апІури, учвуз гьапІубдиз Аллагъдиз гьаммишан чухсагъул кІурача. ³Учу ихъ Адаш Аллагъдин улихъ ичв ляхнариинди вуйи хъугъвал, юкІв абцІну зигру масанвалин жафа, ихъ Агъа Иса Месигъдихъ хъугъувалиин ичв мюгъкамди дийигънайивал гьаммишан кІваинди гьибтрача. ⁴Учуз абгъячуз, гьардшар, учву Аллагъдиз ккунду, Гьадгъу учву ктагъну, ⁵гъаз гьапиш, учу учвуз гьабхи Ужувлан хабар неинки гафариинди, хъа гьацира ахю кьувват, Гирами Рюгъ хъади вуйи ва думу гьакъ вуйивал улупру лап дерин хъугъувал вуйи. Учвуз абгъячвуз, учу учвухъди хъайиган фициб саягъниинди учу яшамиш гьахънуш. Гьаци хъувал учвуз ужувлаз вуйи, ⁶ва учву учуна Агъайи апІруб апІури гьахънийчва. Учву Ужувлан хабар, зурба аьзаб-аьзиятназ дилигди, Гирами Рюгъну туву шадвалиинди къабул гьапІнийчва. ⁷Гьаддиз учву Македонияйиъна Ахаяйиъ айи вари хъугърудариз мисал вуди гьахъунчва. ⁸Гьамус учвлантина Агъайин гаф неинки Македонияйиъна Ахаяйиъ рабгъура, хъа гьацира – Аллагъдихъ учву хъугъра, кІуру хабар варишвариз дубшна. Ва сарун дидкан фукІара пуб учуз алабхъурадар. ⁹Учу наанди гьушишра, варишварихъ, учву учу фици къабул гьапІнуш, гьаддикан ктибтури шулчуз. Дурари хъана, чІиви ва гьакъ вуйи Аллагъдин гьуллагънаъ хъпан бадали, учву фици идоларихъан Гьадму Аллагъдихъна гьафнуш, ктибтури шулчуз. ¹⁰Дурари гьацира Аллагъди чІиви гьапІу Чан Бализ – гьамус гьюз ккайи Суддин хъялнаккан ккадаъру Исаяйиз, аьршариан Думу гьайиз, учву ккилигури гьузну ккуниваликан ктибтури шулчуз.



Фессалоникдиъ Павелин ляхнар

2 ¹Учвуз аьгъячвуз, аьхир, гьардшар, учу учвухъна гъювал дав ляхин гъабхъундайи, ²аммаки Филипдиъ, учвуз аьгъюганси, аьзабар ва ужуз апГувалар алахъунчуин. Хъа учу ихъ Аллагъдин кюмекниинди, учуз писди къаршу удучГувалариз дилигди, учвуз дирбашди ва ачухъди Ужувлан хабарнакан ктибтнийча. ³Учу учвуз улупу аьгъювалар ич улдугнайиваларин бинайиин алидар я чГуру ниятназ апГурайидар, я кучГлар айидар дар. ⁴Аллагъди, учу лайикъ вуди гьисаб дапГну, Чан Ужувлан хабар ич хилиъ ивнийи. Учу гъаци, адмийириз ккун ишри, кГури гъапГундарча, ваъ, хъа – ихъ юкГвар ахтармиш апГру сар Аллагъ бадали. ⁵Учвуз аьгъюганси, учу гъич саб ражнукъан уччвудар гафар гъапГундарча, ва ич хайирназ гъич саб аьмал гъапГундарча – мидин шагъид Аллагъ ву! – ⁶ясана адмийирин ад гъазанмиш апГуз шерик гъахъундарча – я учвухъ, я жарадарихъ.

⁷Учу Месигъдин вакилар вуди хъпаз лигну, учхъан учву ишлемиш апГуз шуйчухъан. Хъа учу учв'ин гъагъ илипундарча ва ичв арайиъ бицГидар хъайи дадаси гъахъунча. ⁸ЮкГвар ачухъди, шадвалиинди ичв хилариъ неинки Ужувлан хабар, хъа гъацира ич уьмрарра ивнийча. Магъа гъамкъан учву учуз ккун гъахъунчуз! ⁹Ичв кГваин илмийичвки, гьардшар, уч'ин алахъу гъагъишнар ва ич аман-иман адатГру жафйир. Учу Аллагъдихъан Ужувлан хабарнакан учвуз ктибтруган, учв'кан гъич сариинра гъагъ илилипбан бадали, йишв-йигъ лихури гъахъунча.

¹⁰Учву хъугърудар гъахъиган, учу фици марциди, гъякълуди ва тахсир ктарди учвухъди гъахънуш, учвура Аллагъдихъди шагъидар гъахъунчва. ¹¹Учвуз аьгъюганси, адаш чан балихъди фици шулуш, учура учвухъди гъаруридрихъди гъаци гъахъунча: ¹²ичв уьмур Чан Паччагълугъдиз ва аднахъна дих апГурайи Аллагъдиз лайикълуб хъпан бадали, учу учвуз дих апГури гъахъунча, ял апГури гъахъунча ва насигъатар туври гъахъунча.

¹³Хъана учу Аллагъдиз зат сикин дарди баркаллагъ кГурача, гъаз гъапиш учву учкан гъеебхъу Аллагъдин Гаф гъаци, адмийин гафарси ваъ, хъа дугъридан гъякъ Аллагъдин гафси ва учвуъ, хъугърудариъ, ляхин гъабхурайи кьувватси къабул гъапГунчва.

¹⁴Учву, гьардшар, Месигъ Исайихъди саб духънайи Ягъудияийиъ



айи Аллагъдин хъугърудариз ухшар духъначва: учвуз ичв адми-
йирихъан бегъем учІврушин кубкъунчвуз, дурариз чпин адмийи-
рихъан – жугъдарихъан кубкъубси. ¹⁵Дурар, пайгъамбрар йивну
йихруси, Агъа Иса дукІну, ухъухъ хъергна. Дурарин ляхнар Ал-
лагъдиз къабулди дар, ва дурар вари адмийирин душмнар из ил-
тІикІура. ¹⁶Дурари ухъуз хабарнакан жугъуд дарудариз ктибтуз
гъадагъа апІура. Вари гъамцдар ляхнариинди дурари чпин гун-
гъарин гъагъ артухъ апІура. Хъа Аллагъдин хъял дурариин сабан
ва гъаммишандиз алабхъиди!

Павелиз Фессалоникдиз хъана гъягъюз ккун шулу

¹⁷Гъардшар, учу учвхъан сабан цІиб вахтназтІан жара гъахъун-
дайча, думура – бедендиинди, хъа юкІвариинди – ваъ, гъамус
учву рякъюз гизаф тямягъ хъайич. ¹⁸Ав, фу дапІнура учвухъна
гъюз гизаф ккун гъабхъунчуз. Дугъриданна узу, Павели, гъаци
апІуз гизаф ражари хъюгъюнза, хъа ШейтІни гъитри гъабхъун-
дар. ¹⁹Учву дарди, сарун фузар шул ич миж кайидар, ич шадвал
алидар, ич адлувалин заанвал хъайидар. Учв’инди учу ихъ Агъа
Исайин улихъ, Думу къяляхъ гъафиган, фурслу хъидича?! ²⁰Фи-
цики ич адлувал ва шадвал, иллагъки, учву вучва!

3 ¹Ва гъаддиз, сарун учхъан учву дарди гъузуз даршлуган, Афи-
найиъ учу ялгъузди гъузуз къаст гъапІунча. ²⁻³Хъа ихъ гъар-
даш Месигъдикан Ужувлан хабар рабгъру Аллагъдин гъуллугъчи
Тимофей учвухъна гъаъдича. Дугъу учвуз читин хъибган, кюмек
апІиди, ккарцциди ва ичв хъугъувал мюгъкам апІиди. Учвузра
агъячвуз гъацдар аъзабар ухъ’ин алахъруб. ⁴Гъеле учу учвухъди
хъайигантІан ухъ’ин аъзабар улукърубдикан кІури гъахъунча.
Учвуз агъюганси, гъаци хъузра гъабхъну. ⁵Ва гъаддиз узхъан са-
рун, ккилигури, агъ апІуз шули амдруган, ичв хъугъуваликан
агъю апІуз Тимофей гъаунза. Алдатмиш духъну, учву рякълан
улдугънийкІан кІури, ва ич жафйир дав гъахънукІан кІури, гучІу-
ри гъабхъунзуз.

⁶Амма учвхъан къяляхъ гъафи Тимофейи ичв хъугъували-
кан ва масанваликан, учву учу ич ужудар ляхнариинди кІваин
урхъюрайиваликан ва ич учву рякъюз юкІв хъайиси, ичв учу
рякъюзра юкІв хъимбуваликан ужудар хабрар гъахну. ⁷Гъаддиз,



гърдшар, вари гъаму бедбахтвалариъ ва гьергувалариъ айи учу ичв хъугъували ккарцури гъахъну. ⁸Учву ижмиди Агъайихъди хъайивали учура уъмриъ шад апІуру. ⁹Ихъ Аллагъдин улихъ учву учуз туву му шадвалин гъакънаан Аллагъдиз фициб чухсагъул кІуру?! ¹⁰Аллагъди учву рякъюз мумкинвал туври кІури ва ичв хъугъувалиъ учвуз гъудрубкІрубдин кюмек ибшри кІури, эргвал аьгъдарди, учу йишв ва йигъ ккарагурача.

¹¹Гъит Чав Аллагъди, ихъ Адашди, ва ихъ Агъа Исайи ич рякъ учвухъна гъапІри, ¹²хъа ичв чиб-чпихъна ва жарадарихъна вуйи масанвал, ич учвухъна айи масанвалси, Агъайи гъубкІну ва ар-тухъра кади туври. ¹³Ва гъит Гъадгъу учву, ихъ Агъа Иса Чан вари гирами халкъра хъади гъюру Йигъ гъайизкъан, ихъ Аллагъдин ва Адашдин улихъ марцциди гъузбан бадали, гирамивали ацІна-йи ичв юкІвар мягъкам апІри. Амин.

Аллагъдиз ккуни уьмур

4 ¹Аьхиринишв'ин гъардшар, учу учвуз Аллагъдиз ккунидарси яшамиш хъуз улупганси, гъамусдихъантинара гъаци яшамиш хъуб учвкан Агъа Исайин ччвурнахъан ккун апІурача. Учву гъамустІанра гъаци яшамиш шули ачва, хъа вушра, хъана артухъ ужуйи яшамиш хъуз чалишмиш йихъай.

²Учу учвуз Агъа Исайин гъюкмийинди фицдар насигъятар тув-нийиш, гъархнадарчвуз. ³Аллагъдин ният учву Чаз бахш хъувал ва къяппавалихъан гъудучІуб ву. ⁴Гъит гъарсари, гирами ва марцц шлуси, чан жандин эйвал апІри, ⁵хъа, Аллагъ аьгъдру аллагъсу-зарси, тямгъярин цІа кабхъну даришри. ⁶Гъацдар тямгъярин ахъуз ва гъардшин ихтиярарин лик иливуз гъич фикиркъан ма-пІанай, гъаз гъапиш, учу улихъна гъаписи ва учвкан ижмиди ккун гъапІганси, вари гъацдар ляхнариз Агъайи жаза гъадабТиди. ⁷Аллагъди ухъуз чиркинвалиъ яшамиш хъуз ваъ, хъа гира-мивалиъ гъузуз дих апІура. ⁸Гъаци вуйиган, шли му тина апІу-раш, дугъу адми тина апІурадар, хъа Чан Гирами Рюгъ учвуз тув-райи Аллагъ тина апІура.

⁹Гъардшарихъна вуйи масанваликан бикІуб думукъан лазим вуди гъисаб апІурадарча, фицики Чав, Аллагъди, учву чиб-чпи ккун апІуз улупунчвуз. ¹⁰Хъа учву Македонияйиъ айи вари гъардшарихъна гъаци хъузра шулачва. Гъардшар, учвуз миннат



апІураза, имбубтІан артухъ чиб-чпи ккун апІиной ¹¹⁻¹² ва, гизаф-на-гизафси, архаинди яшамиш хъуз чара абгай. Жарадари ичв гъюрмат уьбхбан ва ичвра сабдиъра ул ади дархъбан бадали, гъит гъарсари чан ляхин апІри ва уьмриз уьлин къацІ гъарди, учу учвуз мугагъназ гъапиганси, чан хилариинди гъазанмиш апІри.

Агъа гъюбкан

¹³ Гъардшар, учуз учву гъийихдарикан фукІа-мукІа абгъдарди гъитуз ккундарчуз. Сабдикра миж кимдру имбу адмийириси, дурарин дердер мизиганай. ¹⁴ Эгер ухъу, Иса, дукІну, чІиви хъувалихъ хъугъраш, ухъу гъацира Исайихъ хъугъну гъакІидар Аллагъди аьршариз Гъадгъахъна хъади гъягърувалихъ хъугърахъа.

¹⁵ Учву учвуз Агъайин гафариинди кІурача: Агъа гъайиз, ухъкан чІивиди гъуздар дийихнайидарин улихъ гъучІвидар, ¹⁶ гъаз гъапиш, хабар утІубччвган, ахъю малайикдин дих утІубччвган, Аллагъдин зурна гъарабхган, Агъа Учв завариан гъиди ва сифте, Месигъдихъ хъугъну, гъийихдар чІиви хъиди, ¹⁷ хъасин ухъу, чІивиди гъузнайидар, гъадрарихъди сатІиди дифариинди Агъа рякъюз гъахиди ва гъаци гъаммишандиз Агъайихъди гъуздыхъа. ¹⁸ Гъаци вуйиган, гъамцдар гафариинди чиб-чпик юкІв капІри гъузай.

Агъа гъюрайивалихъна гъязурди гъузай.

С ¹ Фуну вахтари ва фуну йигъан Думу гъюруш, гъардшар, учвуз дидкан бикІуб лазим дар. ² Учвуз лап ужуйи абгъячвуз Агъайин Йигъ, йишвну тІафалси, кІваин алдруган, гъюру. ³ Адмийири: «Варишвариъ мясляаьт а ва гъич саб жюрейинра хатІа имдар!» – пуз хъюгъиган, бицІир кайи дишагъли сабпну бицІир апІуз иццрушну гъадагърубси, гъадмуган дурариина аьжал гъядябхъиди, ва дурарихъан гъергбиинди чпи уьрхюз хъибдар!

⁴ Хъа учву, гъардшар, мучІушнаъ адарчва, ва гъадму Йигъандин аквну, тІафлиси, мюгътал апІидарчву. ⁵ Фицики учву вари аквнан ва йигъандин веледар вучва. Ухъу мучІушнакна йишвак кахърадархъа. ⁶ Гъаддиз, имбударси, даахну гъуздархъа! Ачухъ фагъум ади ва кІубанди гъуздыхъа! ⁷ Йишвну нивкІу улар удутІнайидар ахури шулу, хъа пиянискийир ярхи йишвди убхъури шулу, аьхир. ⁸ Хъа ухъу, йигъан аквнак кахърайидар, ачухъ фагъум



ади хьидихьа ва хьугъвалинна масанвалин халариъ учІвдихьа, кІул'ин ухьу уърхру пІапІах улубкІидихьа! ⁹Гъаз гъапиш Аллагъди ухьуз Чан хъял улупнадар, хъа, ихь Агъа Иса Месигъдиланмина вуйи ухьу уърхювал улупна. ¹⁰Гъаддиз ухьу дийихну ашра, адаршра, ухьу гъаммишан Гъадгъахъди хьуз кІури, Думу ухъхъанди гъакІну. ¹¹Гъаци вуйиган, чиб-чпик юкІв капІри йихьай ва чиб-чпиз хил туври апІинай – му учву апІурачва.

¹²Учвкан ккун апІурача, гъардшар, учву Агъайихъ хъаърайидариз ва, гъарсаб улупури, кІваантІан жафа зигурайидариз артухъ гъюрмат апІури йихьай. ¹³Дурари апІурайи ляхниз дилигну, дурариз ахью масанвалиинди гъюрмат апІинай. Чиб-чпихъди мясляятниинди гъузай. ¹⁴Гъардшар, учвкан ккун апІурача: ляхин апІуз даккнидарин кІулиъ аькьюл апІай, кагълидарихъ кІубанвал тІапІай, зяифдариз гъюн ккивай, варидарихъди сабурулу йихьай. ¹⁵Лигайгъа, ичв арайихъ гъич сарира чІурувализ чІуру жаваб тутруври. Гъаммишан, чиб-чпихъна шлуси, варидариз ужувлиинди йихьай. ¹⁶Гъаммишан шадвалиъ гъузай, ¹⁷зат сикин дарди ккарагури йихьай, ¹⁸варибдиз чухсагъул йипай – магъа учвуз, Месигъ Исайихъ хьугърудариз вуйи Аллагъдин ният. ¹⁹Рюгъ мукутІуршванай, ²⁰пайгъамбарвалин гафар тина магдаданай, ²¹хъа вари ахтармиш апІури, ужувлан тереф дибисну, гъузай, ²²жюрбежюр писваларихъан ярхла йихьай!

²³Гъит мясляятнан Аллагъди Чав учву гъуркІну гирами апІри. Ва гъит вари учвуъ: рюгъра, юкІвра, жанра – ихь Агъа Иса Месигъ гъюру гъадму Йигъаз саб зиян ктарди уърхри. ²⁴Учвуз дих апІурайир аьгътлу ву, ва Гъадгъу му тамра апІиди!

²⁵Гъардшар, учхъанра ккарагай!

²⁶Вари гъардшариз гирамивалин мак апІбиинди салам тувай. ²⁷Агъайин ччурнахъан миннат апІураза, гъаму кагъаз вари гъардшариз урхай.

²⁸Ихь Агъа Иса Месигъдин уж'вал учвухъди ибшри!



ФЕССАЛОНИК ШАГЪРИЪ АЙИ ХЪУГЪРУДАРИЗ 2-ПИ КАГЪАЗ

Фессалоникдин хъугърудариз сабни кагъазси, гъаму къюб-пибра Коринфдиан вуйи. Думу шагърин хъугърудар сабни кагъ-зиъ дупнайи гъаму дюн'яйин аьхиримжи йигъарикан дюзди гъав-риъ ахънадайи. Мидкан хабар Исайин вакилихъна рубкъуру. Лап яман хъергувалар улуркъу Исайихъ хъугънайидарикан сакъюда-ри, Месиъ къюбпи ражари гъаму багарихъди гъюру, кІурайи. Гъамциб гъялназ ккилигури, дурари я ляхин, я гъар йигъандин гъайгъушнар тамам апІдайи. Хъугърударикан сакъюдарин, Ал-лагъдин гафнаъ дупнайиси, Месиъ къюбпи ражнура гъиди, кІу-ру аьгъюваларикан дюз дару хиялар дюз алаури, Гирами Рюгъну ачухъди ва гъавриъ ахъруси, думу гъядиса хъайиз улихъ фу шу-луш, бикІура: Исайихъ хъугънайидарихъан аьзабариккан кІул ккадабгъуз хъибдар, дурарихъ хъергери, дарариз кучІлар апІури, дурарин хъугъувалик къялхъри ва дурар масу туври хъиди. Хъа ду-рарин улукъру гъаму вари аьзабариз ва читинвалариз дилигди, Аллагъдин Рюгъну Фессалоникдин агълариз чпин хъугъувалиъ ижмиди дийигъуз дих апІура: «Гъит ухъу ккун гъапІу, ва Чан ужувлиинди ухъуз зат ккудудубкІру ккарцувал ва ужувлан умуд багъиш гъапІу Чав, Агъа Иса Месиъди ва Аллагъди, ихъ Адаш-ди, ичв юкІвариъ ккарцувал тІапІри ва гъарсаб ужувлан ляхниз ва гафназ мюгъкам апІри» (2:16, 17).



1 ¹Павелихъан, Силвандихъан ва Тимофейихъан – Фессалоникдиъ айи Адаш Аллагъдин ва Агъа Иса Месигъдин хъугъ-рудариз.

²Уж’вал ва мясляаьт ибшричвуз Аллагъдихъан, ихъ Адашдихъан ва Агъа Иса Месигъдихъан!

³Вари учвуз гъапубдиз учу гъаммишан Аллагъдиз баркаллагъ дупну ккунду, гъардшар. Му гъякъ ву, гъаз гъапиш ичв хъугъувал къадар адрубкъан ахю шула ва учвкан гъарсари вари ккун апурайи ва чиб-чпи ккун апурайи масанвал айибтІан артухъ шула. ⁴Гъаддиз Аллагъдин жара хъугърудариз, учву вари гъаму хъергувалариъна аъзабариъ аьгъ апурй арайиз хурайи ва мюгъкам апурайи хъугъувал улупури, ичв тярифар апурй шулча.

Алагъдин суддикан

⁵Варибди Аллагъдин Суддин дюзваликан шагъидвал апурй ва учвурй Аллагъдин Паччагълугъдиз лайикъ хъиди, гъадму бадали учву аъзабарра аьгъ гъапунчва. ⁶Учв’ин аъзабар илирчу тахсирк-рариз Аллагъди бедбахтвалар тувди – мура гъякъ ву. ⁷Учву гъаму ражари аъзабариъ ачва, хъа Агъа Иса аьршариан цІиъди Чан зурба гъунар кайи малайикарра хъади гъафи гъадму Йигъан, учухъди сатІиди учвурй рягъятвал тувди. ⁸Аллагъ къабул дарапІ-дариз ва Ихъ Агъа Исайикан вуйи Ужувлан хабарназ мютІюгъ дархъидариз жаза хибди. ⁹⁻¹⁰Дурариз гъадабтІру жаза гъаргандин аьжал хибди: Иса Чан адмийирин арайиъ адлу хъпан бадали ва Чахъ хъугъдарин арайиъ за хъпан бадали гъафиган, Дугъан аднан ва къувватнан нурнахъан, Агъайин багъхан гъацдар ярхла апІиди. Исайин адмийирин арайиъ учвурй хъидичва, гъаз гъапиш учву ич шагъидвалихъ хъугъунчва.

¹¹Гъаддиз Аллагъди Чан дих апІбаз учву лайикъ хъпан бадали ва Чан къувватниинди вари ичв ужудар ниятар ва хъугъувалин ляхнар тамам апІбан бадали, учу учвхъанди гъаммишан ккарагу-рира шулча. ¹²Гъадмуган, учву кюмек духъну, ихъ Агъа Исайин ччвур адлу хъибди, хъа ихъ Аллагъдин ужувлиинди ва Агъа Иса Месигъдиинди Дугъу учву адлу апІиди.



Агъа гъяйиз гизаф писвал хьибди

2¹⁻² Хъа гъамус ихъ Агъа Иса Месигъ къяляхъ гъюбкан ва Дугъу ухъу фици сатИи апІуруш гъаддикан. Учъу учвкан, гъардшар, ичв кІулар дудругуб, ва, я пайгъамбарваларихъан, я ачмиш апІу-валарихъан, я кагъзарихъан, гъеле думу кагъзар учхъан вуйидар ву кІури, эгер дурарий Агъайин Йигъ сарун гъабхъну кІури дибикІ-ну ади гъабшишра, улдудугувалиъ адрахъуб ккун апІурача. ³Гъич сарихъдира учву алдатмиш апІуз мигъитанай – гъич саб жюре-йииндира. Гъаз гъапиш, сифте, Аллагъдиз къаршуди, зурба вуйи гъедергувалар арайиз дугъну ккунду, писвал арайиз адмийиинди удубчІвиди (думу адми, аъжализ кадатІнайир ву), ⁴къаршур, аллагъдинубдик вая гирами вуйибдик гъилигган, учв варитІан зина вуза, кІури, гъисаб апІури хъиди, гъаци, гъеле думу Аллагъдин хулаъра кмиди деъди ва дугъу Аллагъ учв вуза пиди.

⁵Ичв кІваин илмидарничв? Узу мидкан учвуз, учвухъ хъайи-ган, гъапнийза аъхир. ⁶Гъамус учвуз агъячвуз, гъаз думу къар-шу вуйир чан вахт гъяйиз дерккнаш. ⁷Фицики писвалин жини къувватари чпин ляхин гъамустІанра гъабхура, хъа сабан думу къаршу вуйириз рякъ гъадабтІнайир дугъан рякъ'ан удубчІвну ккунду. ⁸Хъа гъадмуган думу душман ачухъ хъиди, хъа Агъа Иса-йи Учв гъафи гъадму Йигъан, гъеле Чан ил хътабгъбан адлува-лин нурниинди думу тІанкъ апІиди. ⁹Писур гъювал ШейтІнин хиларин ляхин ву. Думу писвал гъубкъу жюрейин аьламатар ва гъаврий ахъуз даршлу кучІлин лишнар улупбариинди ¹⁰ва гъа-цира гъар жюрейин пис аьмалдарвалариинди арайиз удубчІви-ди. Дугъахъди аъжализ гъягърудар хъиди, гъаз гъапиш дурари гъякъвалихъна вуйи масанвал тина гъапІнийи, хъа гъаддиинди дурарихъан чпи уърхюз шуий, аъхир. ¹¹⁻¹²Ва гъаддиз Аллагъди дур-рар, гъякъвалихъ хътругъди, писвал ктабгъдар, кучІларихъ хъугъ-бан бадали ва гъациб жюрейиинди жаза адабтІну гъитуз, кучІлин гъюкмиъ итра.

Учву уърхбан бадали кадагънайидар ву

¹³Учвхъан, гъардшар, гъаммишан учу Аллагъдиз баркаллагъ пуб рубкъура, Агъайин ккунидар! Фицики, учву марщ апІура-йи ва ичв хъугъувал гъякъвализ илтІикІурайи Гирами Рюгънан



кюмекниинди Аллагъди, учвуз сифте уърхювал хъпан бадали, Дугъу учву ктагъну. ¹⁴Гъаддиз Дугъу учвуз, ихъ Агъа Иса Месигъдин адлувал пай апІбан бадали, учу гъабхи Ужувлан хабарниинди дих гъапІну!

¹⁵Гъаци мюгъкамди дийигъну гъузай, гъардшар! Учу учвуз ушвалан ва кагъзариинди улупу агъюваларихъан ижмиди хъичІхну гъузай, ¹⁶ва гъит ухъу ккун гъапІу, ва Чан ужувлиинди ухъуз зат ккудудубкІру ккарцувал ва ужувлан умуд багъиш гъапІу Чав, Агъа Иса Месигъди, ва Аллагъди, ихъ Адашди, ¹⁷ичв юкІвариъ ккарцувал тІапІри ва гъарсаб ужувлан ляхниз ва гафназ мюгъкам апІри.

Учу бадали ккарагай

З¹Ва аъхириъ, учу бадали ккарагай! Гъит, Агъайин Гаф зарбди улихъ гъарабхри ва ахю гъюрматниинди, Думу учву къабул гъапІганси, имбударира къабул апІруси ибшри. ²Хъана ккарагай, Аллагъди учу лайикъ дару ва чІуру адмийириккан ккадаъри, кІури, фицики варидариъ хъугъувал адар, аъхир! ³Хъа Агъа Чав кІурубдиин Алир ву, ва Гъадгъу учву мюгъкам апІиди ва писурихъан уърхиди. ⁴Учу учвуз ктиту Агъайин тІалабар гъамусдиз тамам апІури гъахъиганси, гъамусдихъантина тамам апІрубдихъ ижмиди хъугърача. ⁵Гъит ичв юкІвар Агъайи Аллагъдин масанвалихъна ва Месигъдин мюгъкамвалихъна илтІикІри!

Фарз – зегъмет зигуб

⁶Гъардшар, ихъ Агъа Иса Месигъдин ччвурнахъан тІалаб апІурачачвукан: чаз ккуниб апІури яшамиш шулайи гъардшихъан ва учу учвуз туву насигъятарихъди даршулайи гъарурихъан ярхла йихъай. ⁷Фицики учвуз агъгъачвуз, фици учхъан мисал гъадабгъну ккундуш. Гъаз гъапиш учу учвухъ ляхин дарди гъахъундарча, ⁸учв’ин гъич сариинкъан гъагъ илдрипбан бадали, гъич саринра давди уълин къацІ гъипІундайча; йишв-йигъ, къуватар гъяйиф дарапІди, лихури гъахъунча. ⁹Учу гъаци, учуз ихтияр адруган, гъапІуб дайи, хъа учву учхъан мисал гъадабгъбан бадали гъапІуб вуйич. ¹⁰Гъеле учу учвухъ хъайи вахтна учу учвуз магъа гъамциб къайда гъибтунча: «ляхин апІуз даккнири ипІузра дирипІри!» ¹¹Хъа гъамус учуз, учвухъ лихуз даккнидар а, ляхин апІуз даккунди,



уьргъну, жарадарин ляхнаригъ гьючІврайидар а, кІури, ебхьурачуз. ¹²Гьадму адмийирикан учу, архаинди лихуб ва жвуван хилариинди гьазанмиш гьапІу уьл ипІуб тІалаб апІурача ва Агъа Иса Месигьдин ччвурнахъан дих апІурача.

¹³Хъа учву, гьардшар, уж'вал апІбаъ меэрганай. ¹⁴Хъа фуж учу гьаму кагъзиъ бикІурайибдихъ хъпебехъиш, думу фикирназ гьадагъай, ва дугъахъди гаф-чІал мапІанай, гьит дугъаз нач ибшри!

¹⁵Дугъахъди, душмнихъдиси, махъанай, хъа, гьардшизиси, гьавриъ шлу гафар йипай!

¹⁶Гьит Чав Агъайи, мясляатнан булагъди, гьарган ва гьубкъу жюрейиинди учвуз мясляат туври. Гьит учвухъди варидарихъди Агъа ишри!

¹⁷Павелихъан саламар – му узу йиз хилариинди бикІураза, узу гьарсаб йиз кагъзик гьамци лишан капІри шулза. ¹⁸Гьит ихъ Агъа Иса Месигьдин уж'вал гьарган учвухъди варидарихъди хъади ибшри.



ТИМОФЕЙИЗ

1-ПИ КАГЪАЗ

Тимофейиз дибикІнайи сабни кагъзиъ, кьюбпидиъси, Аллагъдин гьуллугънаъ айи хьугърударин хасиятарикан ва буржйирикан кІура. Гъаз дибикІнаш ва бикІбан метлеб фу вуш, Гирами Рюгънулан ачухъди рябкъюра: «Аллагъдин хизандиъ жвуе фици духъну ккундуш, увуз аьгъю хъпан бадали бикІураза. Думу хизан – хьугъру гирами халкъ ву. Думу халкъ – Чиви Аллагъдинуб ву. Думу халкъ – мюгъкам бин ва дебккрайи гъякъ'вал ву» (3:15). Му кагъаз, гъилигу гъялариан, Павел Македонияиз дуфнайиган дибикІнайиб ву. Павели, Эфесдиъ даргъурайи каламариз къаршуди дийигъуз, чан дуст вуйи ва чахъди Аллагъдин гьуллугънаъ айи Тимофейикан душваъ гъузуб тІалаб апІура. Павелиз чаз Эфесдиз гъягъюз ккун дубхънайи, хъа дугъаз садар гъядисйири машат гъапІнийи. Гъаддиз дугъу Тимофейиз, сабдизра дилигди ва ижми хьугъвалиинди ккебгънайи ляхин ккудубкІ кІури, кагъаз бикІуру. Тимофеи Эфесдиъ хьугърударихъди аьлакъалу вуйи сакъюдар суалар гъял дапІну ккундийи: гъаЦари хьугънайидариз я швушвар духну, я швуваз душну ккундар, кІурайи, жарадари апІру-ухру шей'арикан ишетмиш апІуз ихтияр айидарра, адрударра а, кІурайи. Гирами Рюгъ Чан кагъзиъ Исайихъ хьугърударин уьмрин гизаф суалариин дийигънайи. Дугъан фикрари ва насигъятари Эфесдиъ хьугънайидариз Ужувлан хабарнан гъаммишандин гъякьикъатвалихъна, яни Иса Месигъдихъна, Гъадгъу инсанариз дебккнайи уьрхювалихъна къяляхъ хътакуз кюмек



данИну ккундийи. Ихъ Агъайиз вари адмийир дюрхну ва Чан гъякьвалин гъавриъ ахъну ккунду. Гъаддиз Исайихъ хъугънайидари му гъякьвал жиниди гъибтну ккундар, хъа дурар, чпин хъугъували Аллагъдин дигиш апІру рягъимлуваликан ачухъди шагъидвал апІруси, яшамиш духъну ккунду. Кагъзиъ артухъси фикир хъугърударин ахъюр кипуз саб тягъна ктру уъмрин адми духъну ккунивалихъна жалб апІура.

КучІлин аьгъюваларикан

1 ¹Ухъу уърхру Аллагъдин ва ихъ умуд кайи Месигъ Исайин амриинди кадагънайи Иса Месигъдин вакил Павелихъан ²хъугъувалиъ йиз гъякъ бай Тимофейиз – уж’вал, рягъим ва мясляът увуз Адаш Аллагъдихъан ва Иса Месигъ ихъ Агъайихъан!

³Македонияйиз гъярайири, увкан Эфесдиъ гъузуз ижмиди ккун гъапІнийза. Уву душваъ кучІлин аьгъювалар рагъурайи сакъюдар касар дерккнунду ккундийзуз. ⁴Чпин вахт дурари гъубкъу жюрейин махъварихъди ва ккудудукІру архийр агури гъадрапІри. Миди арайиз хрудар гъужатарІан дар, хъа хъугъували арайиз хурайи Аллагъдин ляхин улихъ гъабхурадар. ⁵Гъаму йиз Палабнан метлеб – марцци КІваан, гъяни намуснаан ва дугъри хъугъувалиан удубчІвурайи масанвал вуйиз. ⁶Сакъюдар, гъаму вари дипну, файдасуз гъужатарихъ ахъна. ⁷Дурариз Къанун кивру мялимар хъуз ккунди а, аммаки дурар я чпи кІурайибдин, я чпи гъадмукъан ижмиди ктибтурайибдин гъавриъ ахънадар.

⁸Къанун ухъуз агъяхъуз: думу ужуб ву, эгер дюзди ишлетмиш апІури гъашиш. ⁹Ухъуз гъацира аьгъяхъуз: Къанун дугъридариз ваъ, хъа – гъадму законар чІюргъудариз ва мютІюгъ даршлудариз, аллагъсузариз ва гунагъкрариз, фукІара гирамиб адрудариз ва хътругъудариз, адашдин вая дадайин уъмрин хил иливрудариз, йивну йикІрудариз, ¹⁰къяппавалиъ айидариз, жилир жилирихъ хъайидариз, адмийир лукІ’вализ масу туврудариз, кучІляхъариз, кучІалди шагъидвал апІрудариз ва дюз аьгъювалариз къаршуди удубчІвурдариз ву. ¹¹Му аьгъювалар гъарсаб тярифназ лайикъ вуйи Аллагъди уз’ин илипнайи Ужувлан хабарнахъди сабси гъюру.



Аллагъдин ужувлаз баркалагъ

¹²Узуз къувват туву ихъ Агъайиз, Месигъ Исайиз чухсагъул кІураза. Дугъу уз'ин ихтибар дапІну, гьуллугъ илипунзуин. ¹³Мугагъназ Агъайиз люкънар апІуйза, хъугърударихъ хъергуйза, вягъшисир вуйза. Аллагъди узлан хил алдабгъну, гъаз гъапиш, узу йиз абгъдрувалиан ва хътругърувалиан гъаци апІури гъахъунза. ¹⁴Хъа, Иса Месигъдик ктикъхъан, рябкъру масанвална хъугъвал хъайи ихъ Агъайин уж'вал Аллагъди уз'ин бегъем улубзну. ¹⁵Дюз ва гъякъ ву гъаму гафар: гунагъкран уърхбан бадали, Месигъ Иса дюн'яйиз гъафну, хъа дурарикан вартІан ахю гунагъкар узу вуйза. ¹⁶Аммаки Иса Месигъди гъамциб уж'вал узуз, сарпирди, Чан сабурлувал фукъан зурба вуш дябкъну, имбударра хъугъуз ва дурариз гъаргандин уьмур рубкъуз, улупну. ¹⁷Гъаци вуйиган, гъит гъаргандин Паччагъдиз, абжал Хътруриз, Дрякъруриз ва Сар вуйи Аллагъдиз абсарариан абсарариз гъюрмат ва ад ибшри! Амин.

¹⁸Тимофей, йиз бай, увкан дупнайи пайгъамбарвалин гафар кІваин алди, магъа гъамцдар насигъятар дикІуразавуз; гъадрарихъди гъяри гъякъвал бадали ¹⁹жвуван хъугъувал ва марци намус уьбхюри, уву хай кайи дяви дубхну ккундузуз. Сакъюдар намуснахъан гъидицну, ва ахириъ дурарин хъугъувалин гими ккабхъну. ²⁰Гъацдарин арайиъ Гименейна Эскендер а; узу дурар, Аллагъ беябур дарапІди яшайиш дубгъуз, иблисин хилиъ ивунза.

Сакъюдар ляхнарикан

2 ¹Сифтена-сифте увкан ккун апІурайиб гъаму вуйиз: вари адмийрихъанди ккарагай, тІалаб апІинай, гаф хъипай, Аллагъдиз чухсагъул йипай. ²Ухъу мясляаьт ади ва ужувлаъ архаинди, лайикълуди яшамиш шлуси, пачгъарихъанди ва гъюкмихъ хъайи варидарихъанди ккарагай. ³Мици апІуб дюзди ва ухъу уърхру Аллагъдиз къабулди ву. ⁴Фицики Дугъаз вари адмийир дюрхну ва гъякъвалихъна дуфну ккунду. ⁵Аллагъ сар ву, ва Аллагъдинна адмийин ара сатІи АпІурайирра сар ву. Думу Кас – Месигъ Иса ву. ⁶Дугъу вари адмийирихъанди кайи буржнан ерина Учв тувну. Думу Аллагъди, вахт гъафиган, дюн'яйиз гъау шагъидвал ву. ⁷Гъаддиз узу, Хабар рабгъурди, Месигъдин ва-



килди ва жугъуд дару халкъариз гьякъ хъугъувалин мялимди дерккнайир вузун; кучІлар апІурадарза, гьякъ кІураза.

⁸ Гъаци вуйиган жилари, хъял ва гъожатар гъитну, гьарсаб йишвахъ ккарагури, марцци хилар заргури ккундузуз.

⁹ Гъаци дишагълийирира палат абурлуди ва жвуваз балгрусси, къайдайинди алабхъри; гъит дурари, аьжайибди кушар деркк-ри, гъизилар, жавагъиарар, багъа палат алабхъури ваъ, ¹⁰ хъа Аллагъдиз бахш духънайи дишагълийириз лайикъ вуйиси гъяни ляхнаринди чпи кабалгри. ¹¹ Гъит дишагълийири, артухъ гаф дарди, саб наразивал улулупди, аьгъювалар аьгъю апІри. ¹² Дишагълийиз жили-жвуван зиин ахъювал апІуз ва аьгъювалар улупуз гъидритарза; думу ккебехъну гъузри. ¹³ Фицики сифте – Адам, хъа Ева халкъ гъапІнийи. ¹⁴ Алдатмиш гъапІурра Адам дайи, хъа, кІучІлихъ хъебехъну, гунагъ гъапІур учв вуйи. ¹⁵ Аммаки дишагълира уърхиди, бицІидар апІури, эгер хъугъувал, масанвал, гирамивал ва намуслувал ади яшамиш шулуш.

Хъугърударин аьхюдар

З ¹ Дишди кІура: шлиз хъугърударин аьхюр хъуз ккундуш – баркаллагъ чаз! ² Аммаки аьхюр кипуз саб тягъна ктру уьмрин адми духъну ккунду: саб ражаритІан швушв дархир, сабурлур, аькъюллур, намус кайир, хъялар ккунир, аьгъювалар улупуз удукърур, ³ дурубхърур, элелегрур, хъа гаф-чІалнаъ гъюдлир, хъюхъ дазрабгрур, пулиъ ул адрур. ⁴ Дугъу чан хал-хизан ужуйи гъюле гъабхури ккунду, хъпехъру ва чан гъюрмат уьбхру баяр-шубар ади ккунду. ⁵ Хъа чан хулан эйвал апІузкъан даршлурихъан Аллагъдин хъугърударин гъайгъу зигуз шулин? ⁶ Тазади хъугъну имбударикан аьхюр ктагъну ккундар: дицир адмийик фурс кубчІвди ва, иблисдинси, дугъанра суд апІиди. ⁷ Хътругърудар дицир касдикан, къяляхъ тягънийир дархъуз ва иблисди ккиву чулиъ адрахъуз, ужуйи улхури ккунду.

⁸ Гъаму дурарин кюмекчйиризра кайиб ву. Дурар гъюрмат айи, къюб маш гъядру, чяхрихъ юкІв хъадру ва пулиъ ул адру касар духъну ккунду. ⁹ Дурари, марцци намус ади, хъугъувалин сирар дидисну ккунду. ¹⁰ Сифте дурарра ахтармиш дапІну ккунду, ва, эгер дурарихъ «рижв» хътрибшиш, гъит кюмекчивалин гъул-лугънаъ гъузри.



¹¹Аьхюдарин кюмекчйирин хпарра гьюрматназ лайикьдар духьну ккунду, футнийир дарагьрудар, тямгьяриь адрахьрудар, ва-рибдиин хьугьвал алидар.

¹²Аьхюрин кюмекчира саб ражаритІан швушв духну адрур ва чан хал-хизан ужуди кІули гьабхрур духьну ккунду. ¹³Гьаз гьапиш чан гьуллугь ужуди тамам апІрури гьюрматра гьазанмиш апІуру, ва Иса Месигьдикан вуйи чан хьугьуваликан дугьхан, саб гучІ адарди, ктибтузра шулу.

¹⁴Багарихьди увухьна гьюз кказа, хьа му узу увуз, ¹⁵нагагь узу кьан апІруси гьабшиш, Аллагьдин хизандиь жвув фици духьну ккундуш, увуз аьгью хьпан бадали бикІураза. Думу хизан – ЧИ-ви Аллагьдихь хьугьру гирами халкъ ву. Думу халкъ – мягькам бин ва дебккрайи гьякьвал ву. ¹⁶Саб гаф адарди ихь хьугьувалин сир зурба ву:

Думу бедендиьди гьафну,
Рюгьну гьякь гьапІну,
Думу малайикариз гьяркьну,
Дугькан халкъариз ктибтну,
Думу дюн'яйиь хьугьувалиинди кьабул гьапІну,
Думу адлуди завариз за гьахьну.

Тимофейиз насигьятар

4 ¹Аллагьдин Рюгьну ачухьди кІура, аьхиримжи вахтари, хьугьвал дипну, гьацІар гьудучІвиди, дурари кучІлин рюгьярин ва жинарин каламарин терев бисиди. ²Дицдар каламар, намус дудубгнайи, кью-кьюбди машар гьивнайи кучІляхяриланмина гьиди. ³Дурари швушвар хуз гьадагьа апІура. Дурар, гьякьвал агьюдарица хьугьрудари баркалагь кІури, ипІбан бадали Аллагьди халкъ дапІнайи саб жюре итІрудар митІанай, кІури, хьюгьна. ⁴Аллагьди арайиз дубхнайиб вари ужу ву. Баркалагь кІураш, вари кьабул апІуз шулу. ⁵Гьаз гьапиш думу вари Аллагьдин гафну ва ккарагбу гирами апІура.

⁶Эгер уву, Тимофей, гьардшариз гьацдар кІури гьабшиш, уву хьахьнайи сагь аьгьюваларин ва хьугьувалин гафари ацІрайи Иса Месигьдин ужур гьуллугьчи хьидивукан. ⁷Кьаби хпариз лайикь вуйи махьварихьди вахт давди маадапІан, хьа гьарган хьугьувалин тІалабарихь йихь. ⁸Бедендиз вуйи гьяракатарикан



сацИб мянфяаьт а, хъа хъугъувалин тІалабарихъ хъуб варибдиъ мянфяаьтлу ву, фицики диди, гъамусси, гъюру вахтариъра уьмур тувди.

⁹ Му гаф дюз апІуб ва къабул апІуб лайикъ ву. ¹⁰ Гъаддин бадали ухъу лихурира ахъа, гъаддихъна гъачІарккурира ахъа, гъаз гъапиш умуд чІиви Аллагъдик кайихъ, хъа Думу вари адмийир Уърхрур ву, иллагъки – Чаин хъугъвал алидар.

¹¹ Адмийириз магъа гъамдихъна дих апІин ва гъамдикан аьгъювалар улуп. ¹² Увухъинди, уву жигъил ву кІури, гъясппикк ккадру саягъниинди, фужкІара лигуз мигъитан. хъугънайидариз уву гъам гафариъ, уьмриъ, масанвалиъ, хъугъувалиъ ва гъам марцишнаъ чешнеди гъуз. ¹³ Узу гъайиз хъугърударин улихъ Гирами китабар ерхъури урх, Ужувлан хабар ктибтури апІин, аьгъювалар улупру мялим йихъ. ¹⁴ Хъугърударин аьхюдари ув'ин хилар иливуйрайиган увуз гъапи пайгъамбарвалин гафариланмина гъабхъи багъиш увхъан ярхла мапІан.

¹⁵ Яв гъуллугъ юкІв хъади апІин, дидиз гъуркІну бахш йихъ, ва гъадмуган варидариз яв хъуркъувалар рякъиди. ¹⁶ Яв ув'ин ва уву улупурайибдиин ул алди гъуз. Гъаму аьгъюваларихъан ижмиди хъичІих, фицики гъамци апІури, увура ва увухъ хъпехъурайидару уърхидиву.

Вазифйир, яни жьуву гъапІну ккундуш

5 ¹ Яшлу адмийириз хъжагъру саягъниинди макІан, яв адашси, гъавриъ тІаъ. Жигъил адмийирихъди, яв гъардшарихъдиси, гафар апІури йихъ. ² Аьхю дишагълийир – дадйирси; жигъилдар чйирси дис, дурарихъди вуйи яв аьлакъйир лап марцидар шлуси гъуз.

³ Гъич саб терефнаанкъан кюмек имдру ачІни дишагълийирин гъайгъу зиг. ⁴ Эгер ачІни дишагълийиз баяр-шубар, ясана хтулар аш, дурари чпин хъугъувал ляхниъ улупри, чпин хизандинна абайир-бабарин гъайгъу зигури. Му Аллагъдиз кбалгру ляхин ву. ⁵ Хъа гъакъ ачІни дишагъли, яни фужкІа хътрур сар Аллагъдихъ йирфар хъирчнайир ва, йигъ-йишв ккарагури, Дугъкан кюмек ккун апІурайир ву. ⁶ Хъа кефер апІурайи ачІни дишагъли чІивидимиди дукІнайи гъисаб ву. ⁷ Гъич саб жюрейин тягънийир дархъбан бадали, хъугъударихъ тІапІ. ⁸ Жьуван багахълуйирин,



сифтена-сифте жвуван хизандин гъайгъу ктрур, хъугъувалихъан гъудучІвнайир ву ва хътрургъуртІан ужуз ву.

⁹ЙирхъцІур йислан зиина яш дубхънайи ва саб ражаритІан швувахъ дархъи ачІни дишагълийиртІан хъугъурударин гъайгъушнаъ махъан. ¹⁰Думу дишагълийин ужудар ляхнар агъю ишри: бицІидар вердиш гъапІу ва хялар къабул гъапІу, хъугъу гъардшарин ликар гъижикІу, читинвал алабхъдариз кюмекнаъ ва гъарсаб ужудар ляхнариз бахш гъашир.

¹¹Жигъил ачІни дишагълийир думу гъисабнак макаан, гъаз гъапиш чпин юкІв хъипнайивал Месигъдихъан ярхла шлурихъ дурариз швуваз гъягъюз ккун хъибди, ¹²ва, чпи сифте Аллагъдин улихъ туву гаф чІюбгъюри, дурари чпин суд апІура. ¹³Мидихъди сабси, лихурира адруган дурар гагъ-гагънак давди вахт адапІуз вердиш шула, хуларииан-хулариз ккажагъуз хъюгъра, футна либухура, жарадарин ляхнаригъ гъючІвра, лазим дарубдикан улхури шулу. ¹⁴Гъаци вуйиган, узу жигъил ачІни дишагълийирикан швуваз гъягъюб, бицІидар апІуб, чан хулахъ зегъмет зигуб ва душмнар чпикан чІуруди дулухрусид апІуб ккун апІураза. ¹⁵Гъаз гъапиш гъацдарикан сакъюдар, жвуван хъугъувал дипну, иблисихъди гъушну.

¹⁶Эгер ачІни дишагълийиригъ хъугъу багахълуйир аш, хъугъурудариз артухъ гъагъ дархъуз, дурарин гъайгъу багахълуйири зигри. Гъадмуган дугъридан кюмек адру ачІни дишагълийиригъ хъугъурударихъан кюмек апІуз хъибди.

¹⁷Ужуди ахъювал апІру касариз хъугъурударин артухъ гъюрмат ади ккунду, иллагъки Ужувлан хабар рабгъурудариз вая агъювалар улупрудариз. ¹⁸Гъаз гъапиш Гирами китабари кІура:

«Гад апІури, рацц'ин али йицран ушв миилибтІан» ва

«Лихрур къиматназ лайикъ ву».

¹⁹Хъугъурударин ахъюрилан аьрз апІуради гъабшиш, къюр вая шубур шагъид хътарди, къабул мапІан. ²⁰Хъа гунгъар апІрур, имбударизра дарс хъузди, варидарин улихъна адагъ.

²¹Аллагъдин, Иса Месигъдин ва кадагънайи малайикарин улихъ увкан ижмиди ккун апІураза: гъаму узу гъапидар къабул дапІну, саризра майил мапІан; сарин тереф дибисну, тмунуригъ миилзиган.



²² Жарадарин гунггарин иштиракчи махъан. Хъугърударин ахъударин жергйириз гъялакди фужкIара макадагъан. Марцинди гъуз.

²³ Саб шидтIан дурубхъди мугъузан, яв фунин уъзриз ва кми-кмиди шлу ищрушнариз цIибди чяхирра ишлетмиш апIури йихъ.

²⁴ ГъацIарин гунггар, суддин Йигъ гъайиз гъамустIанра рякъюра, хъа гъацIарин – къяляхъна ачмиш хъиди. ²⁵ Гъаци ужудар ляхнарра ву: гъацIар гъамустIанра рякъюра, хъа дярякърайидар къанди арайиз удучIвиди.

6 ¹ ЛукIвалиъ айидари Аллагъдин ччвур ва учу улупу аьгъювалар беябур дарапIбан бадали, гъит чпин ахъударин гъюрмат уьхри. ² Хъа ахъудар хъугърудар вуш, дурар чпин гъардшар вуйивализ дилигну, фурс дарапIри. Хъа гъаци, гъит имбубтIан хъана уччвуйи чпин ахъюрихъ хъпехъури ишри, гъаз гъапиш чпи гъуллугъ апIурайидариз дурарра дугъри ва ккуни гъардшар ву. Адмийириз уву гъамци улупну ва гъаддихъна дих дапIну ккунду.

КучIлин улупбар ва гъякъ девлет

³ Шли, Аллагъдиз лайикъ вуйи гъюрмат хурайи ихъ Агъа Иса Месигъдин сагъ гафар ва аьгъювалар тина гъадаъну, фу-вуш жараб улупураш, ⁴ думу хъюхъ забгурайир, амма фукIа аьгъдрур ву. Дицир адми, гъюжатарин ва люкънарин кчIихбарин уъзри гъадагънайир ву. Гъацдарилантина бахилвал, гъярхъувалар, агърар-люкънар, хъугъвалиан адахъувал ⁵ ва кIулиъ маъ адарди гъякъвал кIваълан гъубшдарин гъанихвали, зат ккудудукIру гъюжат арайиз хура. Аллагъдин ляхнар дурариз чпи ацIузтIан вуйидар дар.

⁶ Хъугъувалин тIалабар тамам апIуб ва варибдиин рази хъуб зурба хъуркъувал ву. ⁷ Фицики му дюн'яйиз ухъу гъабхиб фукIара адарихъ, я фукIа къяляхъ гъабхидира дархъа. ⁸ Уълна палат аш, гъаддиин рази хъидихъа. ⁹ Девлетлу хъуз ккунир гизаф абдал ва хатIавалин тямгъяриъ ахъру. Дурари адмийир бедбахтвалин ва аьжалин деринариз хъчIюхюру. ¹⁰ Вари жюре чIуруваларин ччив – пул ккун апIувал ву. Пул ккун дубхъну, хъугъувалихъан гъудучIву адмийир гизаф бахтсуз гъахъну.



Фу кІваълан гьархну ккундарш

¹¹ Хъа уву, Тимофей, Аллагъдин адми вува, гьаддиз гьацдарихъан гьерг. Дюзвал, хъугъувал, хъугъувалин тІалабар тамам апІувал, масанвал, сабур, умунвал бисуз хилар гьачІаркк. ¹² Хъугъувал бадали игит йихъ, увуз дих дапІнайи гьаргандин уьмрихъан хъичІих. Фицики уву лайикълуди гизаф шагъидарин улихъ яв хъугъуваликан гьапнийва. ¹³ Гьамус узу увуз, Понтий Пилатдин унтІаъ кІубанди гьаму хъугъуваликан шагъидвал гьапІу Месигъ Исайин ва варибдиз уьмур тувру Аллагъдин улихъ дих апІуразавуз: ¹⁴ увуз гьич саб тягъна дяргъруси, узу увуз гьапиб вари ихъ Агъа Иса Месигъ гьайизкъан, тамам апІури гьуз. ¹⁵⁻¹⁶ Вахт гьабхыган, Думу ухъухъна Аллагъди, хушбахтавар ва сар вуйи Гьюкумдри, паччгъарин Паччагъди ва агъйирин Агъайи, лик кубкІуз даршлу аквнаъ айи ва адмийирикан гьич саризкъан дяркъю ва рякъюз даршлу, аьжал хътру Сари гьаъди. Гьадгъануб ву гьюрмат ва къудрат гьаммишандиз! Амин.

¹⁷ Гьаму дюн'яйиин девлетлу вуйидариз йип: фурсар дарапІри ва чпин девлетарихъ йирфар хътричри – думу мюгъкам вуйиб дар. Уьмрикан къукъ ктабгъури яшамиш хъуз вари лазим вуйиб артухъра кади тувру Аллагъдихъ йирфар хъирчиш, хъа ужу ву. ¹⁸ Дурарикан ужувлар апІуб ккун апІин, гьит гъяни ляхнарихъди девлетлу ишри. Къискъисар даришри ва иштагъниинди имбудариз чпин девлетнакан капІри. ¹⁹ Гьит, гьамци чпиз хазна уч апІри – му гьюз ккимбу гьякъ уьмур гъазанмиш апІру ижми шибритІ хьибди.

²⁰ Тимофей, яв хилиъ ивнайиб вари уьбх. Аллагъсузвалин улхбар-рахбарихъан ва кучІлин аьгъюваларин гьожатарихъан гьудучІв. ²¹ Гьацдар аьгъювалар ачуз, кІурайидар хъугъувалихъан гьирагъдиз душна.

Гьит уж'вал учвухъди ибшри!



ТИМОФЕЙИЗ 2-ПИ КАГЪАЗ

Гирами Рюгьнуланмина Павели гьибикІу му кагъаз, гъилигу гъялариан, аьхиримжинуб ву. Му кагъаз Римдиъ гьибикІганси ву. Му кагъзиъра чаз аьгьтлу вуйи гьардаш Тимофейин ччевур кІваин апІура. Хъергуваларикк ккахъну, дустагъдиъ деънайи Павел суддихъна ва аьжалин жазайихъна гъязур шулайи. Иллагъки гъамциб вахтна дугъу чаз кюмек гъапІу ва чан вари уьмриъ хъугъвал алди гъахъи Аллагъдикан ктибтуз хъюгънийи. Павелиз аьжаликан гучІ ктайи, думу Месигъдихъди чазра гьаргандин уьмур ккилибгурайивалихъ ижмишнаан хъугънайи. Аммаки Исайин вакилиз хъугърударин гъюз имбу гележегдиз кюмекар даранІди гьитуз ккундайи, фицики чаин улуркъьстар аьзабарна хъергувалар дуарариз ккилигурайиб дугъаз аьгъяйи. Гирами Рюгъну улихъмиди, гизафдар гъякъвалихъан хътакиди ва жвуван зин Аллагъди аьхювал апІури дуарариз ккун хьибдар, кІурайи. Гъаддиз Аллагъдин Рюгъну Исайихъ хъугънайидариз Месигъ вари гъюкмартІан зиина вуйивал ва вари аьхюдарин Паччагъ вуйивал кІваин уьрхюб, гъацира, улукъуз ккайи хъергуваларизна гучІар ккаъбаз дилигди, аьгьтлуди гъузуз дих апІура: «аьжал терг ГъапІуриинди, Ужувлан хабарниинди дюн'яйиз уьмур ва аьжалсузвал Гъабхуриинди, ухъу Уьрхрур – Месигъ Иса гъюб'инди думу багъиш рябкъюри гъабхъну» (1:10).



1 ¹Аллагъди гаф тувнайи Месигъ Исайиъди сатIи вуйи уьмур рабгъуз Аллагъдин ниятнинди гъаьнайи Месигъ Исайин ва-кил Павелихан ²йиз ккуни вуйи бай Тимофейиз – уж’вал, рягъимлувал ва мясляаьт Адаш Аллагъдихъан ва ихъ Агъа Месигъ Исайихъан!

Баркаллагъ пуб

³Йиз абйириси марцци намуснинди узу гъуллугъ апIурайи Аллагъдиз, гъарсаб йиз ккарагбаъ уву кIваин апIруган, баркаллагъ кIураза. Узу уву, ккарагури, зат сикин дарди, йигънура йишвнура уву кIваин апIураза. ⁴Узхъанди уву удурзу нивгъар кIваин илмийиз, ва уву дяркъну, юкIв шадвали абцIуз ккунди, ктисурадарзу. ⁵Сифте яв баб Лоидайин, хъа яв дада Евникайин кIваз гъафисиб марцци яв хъугъувал кIваин апIураза. Му мициб хъугъувал увуз айивалин саб шак адарзуз. ⁶Магъа гъамци, кIваин апIуразавуз: Аллагъди увуз тувнайи, ва узу хилар иливган, увуъ кабху гъуллугънан багъиш, чIиви цIа кади, убгури гъит. ⁷Аллагъдин Рюгъну ухъуз гучI туврадар, хъа къувват, ма-санвал ва сагъ фикир тувру.

⁸Гъаддиз, ихъ Агъайикан ктибтуз нач мапIан, ва Гъадму бадали дустагъдиъ айи узхъан нач мапIан, хъа узухъди Ужувлан хабар бадали, уз’ин улукънайи аьзабарин пай гъадабгъ. Фицики Аллагъди ухъуз Чан ужувлакан ктибтуз кIури къувват тувна. ⁹Дугъу ухъу ихъ ляхнариз лигну дюрхнадар ва Чан гирами вуйи дихнинди ухъуз дих дапIнадар, хъа, Чан гъаци апIуз ккайивалин къувватназ ва Чан зурба вуйи ужувлаз дилигну гъаци дапIна. Дугъу ухъуз, Месигъ Исайиланмина думу багъиш, вахтар ккергъайиз улихъна дапIнайи. ¹⁰Гъамус, аьжал тергъ ГъапIуриинди, Ужувлан хабарнинди дюн’яйиз уьмур ва аьжалсузвал Гъабхуриинди, ухъу Уърхрур – Месигъ Иса гъюб’инди думу багъиш рябкъюри гъабхъну. ¹¹Гъадму Ужувлан хабар ктибтру вакилди, аьгъювалар улупрурди ва мялимди Аллагъди узу дерккну! ¹²Магъа гъамдиз дилигну, узу гъацдар аьзабар аьгъ апIураза. Хъа узуз начди дарзуз! Узуз узу Шлихъ хъугънаш, аьгъязуз. Дугъу уз’ин илипнайи гъадму ляхин Аьхиримжи йигъ гъайизкъан вари уьбхрувалик йиз гъич саб шакра кадариз.



¹³ Хьугъувал ади ва масанвал ади узкан увуз гьеерхьу дюз аьгъювалар увуз дарсар ишри. Дурар учуз Месигь Исайиь гьидихьдар вучуз. ¹⁴ Яв хилиь ивнайи вари ужуб ухьуь яшамиш шулайи Гирами Рюгьнан къувватниинди убх.

¹⁵ Асия уьлкейиь, Гермогенна Фигелра кади, узхьан вари гьидицнайиваликан аьгъявуз.

¹⁶ Гьит Агъайи Чан рягьимлувал Онисефордин вари хулан-дариз улупри. Дугъу гагь-гагьнак йиз кIваз архаинвал хури гъахьну ва узу йитIнайи зунжрарихьан нач гъапIундар! ¹⁷ Учв Римдиь айиган, дугъу узу, дихъайизкъан, гизаф агури гъахьну. ¹⁸ Гьит, Агъайи дугъаз гьадму Йигъан Чан уж'вал туври! Хъа дугъу узуз Эфесдиь фукъан кюмек гъапIнуш, варидаризтIан увуз ужуйи аьгъявуз.

Хьугъувал али Месигь Исайин адми

2 ¹ Гъаци, йиз бай, Аллагьдин ужувлаан къувват адабI, думу ухьуз, Месигь Исайиь сатIи вуйиган, туврайиб ву. ² Увуз узкан гьеебхьуб гизаф адмийирин улихь жарадаризра гъаци улупуз удубкъру хьугъвал али касарин арайиь кидибт. ³ Месигь Исайин дугъри эскерси, яв пай аьзаб гьадабгъуз гъязурди гъуз. ⁴ Гъич сар эскерра хулан ляхнарихь шулдар — дугъан вазифа, чан аьхюри гъапиб апIуб ву. ⁵ Я гъич сар талитчийиз, талитнан къайд-йир гъючIюргъиш, пешкеш тувидар. ⁶ Гъаци нежберра ву: амI ккудубзури гъилиху дугъаз чан пай мягьсул сифте ражну дурубкъну ккунду. ⁷ Узу гъапибдикан фикир апIин — Агъайи варибдин гъавриь ахъуз кюмек апIидивуз.

⁸ Давуддин тухмиан удучIву, дукIну чIиви гъахьи Иса Месигь кIваин апIин. Узу рабгъурайи Хабарнан мяна гъаддиь а. ⁹ Гъадму Ужувлан хабар бадали узу балайикк ккахъназа, тахсиркарси, зунжрариь аза. Хъа Аллагьдин Хабар зунжрариь дибтIуз шлубдар! ¹⁰ Гъаддиз узу, кадагънайидар бадали, Месигь Исайихьди сатIи вуйидариз, гъаммишандин адлувалра хъади, чпиз уьрхювал рубкъбан бадали вари аьгь апIураза.

¹¹ Гъаму гафар гъякъ ву:

эгер ухьу Дугъахьди гъийихнуш,

Гъадгъахьди яшамишра хьидихъа.

¹² Эгер аьгь апIураш, Дугъахьди паччагъвалра апIидихъа.



Эгер уху Дугъхъан гьудучИвиш,
 Думура ухъхъан гьудучИвиди.

- 13 Эгер уху дугъриди гьудрузиш,
 Думу дугъриди гьузди, фицики
 Думу Учв Чахъан гьудучИвидар!

Аллагъди кадагънайи гьуллугъчи

14 Гьаму вариб адмийириз кIваин апIбаъ яваш ва инжик ма-
 хъан. Аллагъдин улихъ дурарикан гьюзаткарвал дебккуб ккун
 апIин. Дурарихъ хъпехърудариз, аьжалихъна хувалтIан, хайир
 адар. 15 Аллагъ увкан разиди гьитруси, диш рякъди гьярайи кас-
 си, гьич сабдихъанра нач даршлу гьякъвалин гаф деебтури, яв
 хил'ан удубкъруб вари апIин. 16 Хъа ичIи ва аллагъсуз лягъля-
 гьярихъан гьудучIв. Фицики дурари адмийир Аллагъдихъан яرخ-
 ла апIура. Чпин хътругърувалариъ дурарин хъуркъувалар артухъ
 хьиди. 17 Дурарин каламарра, кубчIвру аьзарси, даргъиди. Диц-
 дарин арайиъ Филетна Гименейра ахъна. 18 Дурар гьякъ рякълан
 улдугна. Дурари, гьийихдар чIиви духъна, кIура. Гьамци кIури,
 дурари сакъюдарин хъугъувал чIюбгъюра. 19 Хъа Аллагъди ккив-
 найи бин мюгъкамди дийибгъна, ижмиб ву. Дид'ин гьамци кIу-
 ри, лишан алабсна: «Аллагъдиз Чандар аьгъя». Ва хъана: «Гьар-
 сари, Агъайин ччвур бисрури, гьич чIуруб дарапIри!»

20 Ахъю хулаъ, гьизилинна арсранси, гакIвлинна ругдин гьа-
 барра а. Гьюрматлуди ишлетмиш апIру багъа гьабарра а, аьдат-
 нан гьязатназ – ужуз гьабарра. 21 Вари чIурубдихъан марцц гьа-
 хьир гьюрматлу гьаб хьиди: дицир кас гирами дапIна; Эйсийи
 гьадму ишлетмиш апIиди, думу гьаммишан гьарсаб ужувлан лях-
 низ гьязурди гьубзди.

22 Жигъилвализ хас вуйи тьямгъярихъан ярхла йихъ ва, Агъа-
 йихъна марцци юкIвариинди илтIикIрударихъди сабси, дюзва-
 лихъна, хъугъувалихъна, масанвалихъна, мяслааьтнахъна вари-
 дарихъди гьачIаркк. 23 Ахмакъ ва абдал гьюзатарихъан ярхла
 йихъ, увуз аьгъявуз: дицдар гьюзатар элегбаринди ккудукIуру.
 24 Агъайин гьуллугъчийиз гьюзатаригъ гьючIуб лайикъ дар. Ду-
 му варидариз гьюдлир ва ужур, аьгъювалар улупуз аьгъюр духъ-
 ну ккунду. ЧIурувал кIваъ гьибтну ккундар, 25 жвуваз къаршу
 удучIврур гьюдалди дюз алаъ. Белки Аллагъди дурариз гьякъ'вал



аьгью хьпан бадали чпи гьапІубдиин швумал хьуз хъана мумкинвал тувур, ²⁶ дурарра хьиргди, ва, чан ниятназ мютІюгь дапІну, иблисди йисирвализ гьадагънайи гьарсар азад хьиди.

Аьхиримжи йигъар

3 ¹Ва сабсана аьгью йибхь, аьхиримжи вахтари гьагьи йигъар улуркъиди. ²Адмийириз, чпина пултІан ккунди гьубзидар, чпин тярифар апІрудар хьиди, хьюхь дазабгну лицрудар хьиди, ушвниин чІуру гафар алидар хьиди; абйир-бабарихъна гьюрмат гьубзидар, чухсагъул кІурудар хьидар, инсанарин юкІвариъ гирамивал гьубзидар. ³Адмийир юкІв адрудар, мясляаьтнахъна дяргьрудар, футнакраар, сабур адрудар, инсафсузар, ужувлан душмнар, ⁴масу туврудар, фикирсузди гьаракат кайидар, ацІу гафар кайидар хьиди, дурариз АллагьтІан къукъар апІуб артухь ккун хьибди. ⁵Зиьлан чпи Аллагьдихь хъайиганси улупиди, хъа айтІан дурар Аллагьдин къуватну дигиш апІидар. Гьацдарихъан ярхлади гьуз.

⁶Дурарин арайиъ гьацдар адмийир аки, чпиина хьугъ вал дубхну, жара хизанариъ учІврудар, дурари гьавриъ адру, гунгъари ккачІакІнайи дишагълийир алдатмиш апІиди, хъа дишагълийири гьадарин гьубкъу жюрейин тьягъар гьуркІри хьиди. ⁷Думу дишагълийирихъан, дурарин дарсар гьаммишан урхури шулушра, гьич фицкІа гьякъ абгуз хьибдар. ⁸Мусайиз къаршу удучІву Янесна Янбресси, гьаму адмийирра маар адрудар, кучІлин хьугьувал айидар, гьякъ валихъди гьюжатариз гьудужврудар ву. ⁹Хъа дурар чпин метлебарихь хьуркъидар: дурар вари (Мусайихъди гьюжатнаъ гьахьидарси), ахмакъар вуйивал ачухь хьибди!

Аьхиримжи насигъатар

¹⁰⁻¹¹ Гьамус уву гьам урхбаъ, гьам уьмриъ, гьам метлебар кІулиз адагъбаъ, гьам хьугьувалиъ, гьам аьгь апІбаъ, гьам масанвалиъ, гьам ижмивалиъ, уз'ин Антиохияйиъ, Иконияйиъ ва Листрайиъ алахьу хьергувалариъ ва аьзабариъ узу кІуруб апІури гьахьунва. Гьаму вари хьергувалар узу аьгь гьапІунза, ва варибдиккан Агъайи узу ккадаъну! ¹²Месигь Исайихъди гирамиди яшамиш хьуз ккуни гьарсариз гьацдар хьергувалар ккилигура. ¹³Хъа пис адмийирна алдатмиш апІрудар исина-исина кучІлин къарнаъ арсди, дурари чпихъди имбударра алдатмиш апІиди.



¹⁴Уву гьарган яв хьугьувал алибдихъди ва увуз улупубдихъди гьуз. Увуз аьгьявуз му вари увуз Шли улупнуш. ¹⁵Гьеле бицидимици увуз Гирами китабар аьгьявуз, ва гьадму Китабари Месигь Исайихъ хьугьувалилантина уьрхювалихъна гьахру аькьюл тувунвуз. ¹⁶⁻¹⁷Гьарсаб Гирами китаб Аллагьдин Рюгьниинди вуйиб вуйиган, думу хайирназ ву: Китабари, Аллагьдин адми ужувлан гьарсаб ляхниз гьуркІну гьазур хьпан бадали, аьгьювалар гьадагьуз, жиниди айи писвалар ачухъ апІуз, гьалатІар ктагьуз, дюз рякьюхъ хьауз кюмек апІура.

4 ¹Чивидаринна гьийихдарин суд апІуз гьюру Месигь Исайин ва Аллагьдин улихъ ккун апІуразавукан (узу мици, Месигьдиз Паччагьлугъ айиган ва Думу багарихъди гьюрайир вуйиган, кІураза): ²Аллагьдин гаф рабгъ, рягьят вуйи ва рягьят дару вахтнара ижмиди гьуз, гьалатІар ктагьури апІин, жинивалар ашкар апІури гьуз, инсанарин рюгъ за апІин ва сабурлуди аьгьювалар тув. ³Гьациб вахт гьибдики: гьякь аьгьювалар улупбахъан гьудучІвиди ва, чпиз фу деебхъну ккундуш, гьаддихъ хьпехъуз тямгъ ади, мялимар чпилан илтІикІуз гьитди. ⁴Гьякь'вализна дюзвализ чпин ибар гьеркну, дурар, махъварихъ хьпехъбан бадали, дурарихъан гьидициди.

⁵Хъа уву варибдикан марци саягьниинди фикир апІин, гьагьивалар аьгъ апІуз дубгъ, яв ляхин апІин – Ужувлан хабарнакан кидибт, яв гьуллугъ гьубкІну тамам апІури гьуз. ⁶Хъа узкан хабар гьадабгьуруш, сарун йиз уьмур гьурбан апІруш'ина дубхнайиси алиб ву. Йиз гьягьру вахт ву сарун. ⁷Узу ужуйи женг гьубхунза ва узуз улупнайи вари манзил ккадапІунза, хьугьувал гьюбхюнза. ⁸Гьамус узуз Агъайи, дюзвалин Судьяйи, гьадму Йигъан пешкеш тувди – узу гьякь апІиди, неинки узу, хъа Думу хьадакнугьюру Йигъаз масанвалиинди ккилигурайи гьарсар гьякь апІиди.

⁹Узухъна ухди гьюз чарйир аг! ¹⁰Фицики Демас узухъди гьузундар. Думу, чан юкІв гьаму дюн'айиз тувну, Фессалоникдиз гьушну. Креск Галатияйиз гьушну, Тит – Далматияйиз. ¹¹Узухъди сар ЛукатІан хътар. Увухъди Маркра хъади гьач, гьаз гьапиш, дугьу узуз йиз гьуллугьнагъ гизаф кюмек апІури шулу. ¹²Тихик узу Эфесдиз гьаунза. ¹³Уву гьюруган, йиз валжагьра гьадабгъ – думу



Троадайиъ айи Карпдихъ гъубзниз, йиз китабарра гъадагъ, гизафси гъидкъиндар.

¹⁴Рукъан уста Эскендери узуз гизаф чІуруб гъапІунзуз. Гъит, Агъайи дугъаз, чан ляхнариз лигну, туври! ¹⁵Хъа уву дугъхъан ихтиятди гъуз, думу яманди ухъу тувру вари аьгъювалариз къаршу гъедергури гъахъну.

¹⁶Суддиъ узуз йиз тереф уьбхюри улхуз сабпи ражну мумкинвал тувиган, кюмекназ сар касра гъафундаи, варидали узу гатІахъну. Гъит му дурарин тахсир гъисаб дарапІри! ¹⁷Хъа йиз къаляхъ Агъа дугъужвнайиз. Ари Гъадгъу узуз, узлантина Ужувлан хабарнакан жугъуд дарудариз ктибтбан бадали, варидариз ебхъуз гъитруси къувват тувунзуз. Дугъу узу асландин кІанччаригъян гъядягъну. ¹⁸Агъайи узу гъарсаб чІурубдиккан ккадаиди ва, Чан Аьршарин Паччагълугъдиз гъахуз кІури, уьрхиди. Гъадгъаз ибшри ад аьсрариан-аьсрариз! Амин.

¹⁹Прискилайизна Акилайиз саламар йип, ва гъацира Анесифордин вари хуландариз. ²⁰Эраст Коринфдиъ гъузну. Трофим, ищру гъахъир, Милетдиъ гъитунза. ²¹Къюрд хъайиз гъюз чара апІин! Увуз саламар хътаура Эвбули, Пудди, Линди, Клавдияйи ва вари гъардшари. ²²Гъит, яв рюгънахъди ишри Агъа! Гъит, учвухъди Аллагъдин уж'вал ибшри!



ТИТДИЗ КАГЪАЗ

Гизаф аьлимари кІурайиси, Гирами Рюгьну Павелихьди му кагъаз, думу йикІайиз улихьна, Римдиъ бикІуз гьитуб ву. Му кагъаз Крит островдиин Аллагьдин гьуллугьнаъ айи Титдиз дибикІнайиб ву. Павели му островдиин Тит, чан аьхиримжи сиягьатназ дуфнайиган, гьитну имбур вуйи. Думу мушв'ин Аллагьдихъ хьугьнайидарин гьайгьушнаъ духьну ккундийи. Думу дицикьан рягьят ляхин даи. Крит агьларин хасиятнакан аьгью Павел, дурариз ачухьди кьаршу гьедергуйи. Аллагьдин вакилиз Ужувлан хабар душв'ин ухди дюз дарушвахьинди илтІибкІбакан аьгью гьабхьнийи. Ужувлан хабарнакан каламар дапІнайи. Хьугьрударин арайиъ кьайда, гьюрмат адаи. Аллагьдин халкьдин арайиъ гьалабулугьар гьитІиккуз ккунди, сакьюдар кучІлин хьугьрудари, гьубкьу жюрейин мумкинвалар ишетмиш апІуйи. Гьамциб гьял себев вуди Гирами Рюгьну Павелихьди Титдиз кагъаз бикІуз мажбур апІуру ва дугъаз Критдиин хьугьрудар саб хилди хьуз кюмек апІуру буйругьар тувру. Дидихьди сабси, Титдиз каламар ашкар апІбаъ, лазим вуйибкьан ижмишин улуп кІури, насигьятарра тувру. Кагъзиъ гизафси Аллагьдин рягьимлувалин уьрхру кьувватназ фикир тувра.

1¹Узу, Аллагьдин гьуллугьнаъ айи ва Иса Месигьдин вакил Павел, Аллагьди кадагьнайидар хьугьувалихьна хуз, гьякь'валин кІулиъ тІауз, дюзди Аллагьдиз гьюрмат фици апІуруш улупуз ва ²дурарик гьаргандин уьмрин умуд капІуз гьягнайир вуза. Дициб уж'вал вари дюн'я арайиз хайиз улихьна гьич саб вахтнара



кучІал дарапІру Аллагъди тувнайи гаф ву. ³Чав дебккнайи вахт гъафиган, Дугъу дюн'яйиз Чан Гаф гъаъну. Гъадму Гафнакан вуйи Хабар рабгъувал Аллагъдин, ухъу Уърхрурин, ниятнииинди уз'ина ихтибар дапІна.

⁴Узухъди саб хъугъувалин йиз дугъри бай Тит, Адаш Аллагъдихъан ва ухъу Уърхру Иса Месигъдихъан уж'вал ва мясляаѣт ибшривуз.

Критдиин Титдин вазиѣйир

⁵Узу уву Критдиин гъял дапІну адру вари ляхнар гъял апІбан бадали ва гъарсаб шагъриѣ хъугърударин арайиѣ аѣхюдар дерккбан бадали гъитунзаву. ⁶Узу гъапиганси, дерккру аѣхюдар марциди яшамиш шулайидар духъну ккунду – саб ражаритІан хпир духну адрударикан; дуарин веледар хъугърудар вуди ккунду, я гъич саб жюрейин хлиан идитнайивал ва хъпебехърувал дуарик кади ккундар. ⁷Фицики Аллагъдин гъуллугъниин али аѣхюр Гъадгъан ляхнар кІули гъахурайир ву ва дицир саб гаф кайир духъну ккундар. Дициб гъуллугъниин, чав кІурубтІан агъд-рур, я хъял гъюрур, пияниска, элегрур, я пулиѣ улар айир духъну ккундар. ⁸Хъа, гъатци, дицир кас хъялар къабул апІрур, уж'вал апІрур, фикирлур, дюзвал ккунир, намус-гъир'ят айир, учв чан хилиѣ дисуз шлур вуди ккунду. ⁹Думу улупурайи агъюваларикк кІул ккиврур, гъякъ гафнан терефкар вуди ккунду; хъпехърудариз сагъ насигъятариинди кюмек апІрур, хъа хъпебехърудар, чаз къаршу гъедергрудар ашкар апІуз агъюр духъну ккунду.

¹⁰Фицики гизафдар гъич саринра гъюкум къабул дарапІрудар шулу, лягълягъчйир ва футнакрар-кучІляхяр, гизафна-гизафси дицдар адмийир суннат дапІнайидарин арайиѣ а. ¹¹Дурари кІулди хизанар пуч апІури хъюгъру; чпин ужуз хайирнахъди, агъю дубхъну ккуниб улулупди, фукІа дару каламарихъан хъѣихури шлуган, дуарин ушвниѣ итІибшвури ккунду. ¹²Дуарин сар пайгъамбри гъапну: «Критдин агълар – гъарган кучІлар апІрудар, вягъши гъяйванатар, темплар, адрацІру фунар ву!».

¹³Му дугъридан гъякъ ву. Гъаддиз дуарин, саб гъяйифвал ктарди, гъякъяр унтІаѣ атІри апІин; гъит, дуарар сагъ хъугъувалихъна гъюри; ¹⁴гъит, жугъдари кадагънайи махъварихъан дуарар ярхла ишри ва гъякъналан улдугнайидари кІурайиб дарапІри.



¹⁵ Марцидариз вари марцциб ву, хъа кацІнайидариз ва хътругъ-рудариз марцциб фукІара адар, гъаз гъапиш, дурадин фагъумра, намус-гъир’ятра кацІнайидар ву. ¹⁶ Дуради, чпиз Аллагъ абгъячуз, кІури, гъисаб апІура, хъа чпин ляхнар-тІулариинди Думу ярхла апІура. Гъадрар ву думу намуссузар, мютІюгъ дарудар, гъич саб ляхнизра хай дарудар.

Гъякъ абгъюваларихъди хъуб

2 ¹ Уву, гъякъ абгъювалари фу тІалаб апІураш, дупну ккунду. ² Яшлуйириз чпин кІул’инди фикир апІуз улуп: ужубна-харжиб абгъю апІури ишри, гъюрматназ лайикъди ишри, фикирлуди ишри, ижми хъугърудар ишри, ккудудубкІру масанвалиъ ишри, мюгъкамди сабурлудар ишри. ³ Гъаци улуп яшлу дишагълийиризра: намуслуди яшамиш шлуганси, футнийир дарагъди, убхърубдиъ улар адрахъуси; гъит, жигъил швушвариз ужувлар апІуз улупри. ⁴ Дуради хъди чпин жилар ккун апІуз гъитри; чпин веладарихъ юкІв хъипри; ⁵ абкъюллуди фикир апІрудар ишри, чІат ул адрударди вердиш ишри, хулан гъайгъу кайидар ишри, уж’вал кайидар ишри, Аллагъдин Хабар аскан даршлуси, чпин жиларихъ хъпехърудар ишри. ⁶ Гъаци жигъиларра ишри: дуради чпи хилиъ дисуз шлуси улуп. ⁷ Уву дуради вари яв алдабгъурайи ликдииндина ляхнариинди чешнеди гъуз. Гъит, уву улупурайи абгъювалар лап кІваантІан ва гъюрматназ лайикъ ишри, ⁸ ихъ душмнарехъан ухъуз фукІара чІуруб пуз даршлуганси ва дуради чпиз нач шлуганси, яв гаф-чІал сагъиб ва гъич саб гъалатІ ктруб ибши.

⁹ ЛукІариз улуп: вари чпин абхюдарихъ хъпехърудар ишри; кІуруб апІрудар ишри; гафариз къаршу удудучІври, ¹⁰ гъитІибкІрудар ваъ, хъа ухъу Уърхурикан – ихъ Аллагъдикан вуйи абгъювалар хъана артухъ уткан ва такабур апІру гъубкІу ихтибар алидар ишри.

¹¹ Фицики Аллагъдин зурба вуйи ужувлу вари инсаният уърхюз шлу аквнахъди ккапІниийи. ¹² Аллагъдин ужувлу ухъуз гъаму дюн’-яйиъ, аллагъсуз уъмрихъан ва му дюн’яйин тямгъярихъан ярхла духъну, жвув хилиъ дидисну, марциди ва намуслуди яшамиш йихъ кІурахъуз. ¹³ Диди ихъ умудар тамам шлу хушбахтавар Йигъ гъяйиз ккилигури гъузуз улупурахъуз. Думу Йигъ Чан аднагъди зурба вуйи Аллагъ ва ухъу Уърхур – Иса Месигъ гъюру Йигъ



хьибди. ¹⁴Ухьу законсузваликкан азад апІбан бадали, Чаз дуркьнайи халкъ марцц апІбан бадали ва думу халкъ, вари юкІв хьипну, уж'вал апІуз улихъ гьагьбан бадали, Гьадгьу ухьхьанди Чан жан тувну.

¹⁵Магьа гьамцдар агьгьовалар улуп. Яв вари гьюкум улихъ гьапІну, дурарик юкІв капІ ва тахсрар улупури гьуз! Ва гьит, гьич сарихьанра увухьинди хьюхъ за дапІну лигуз дарибшри!

Дугьри вуйи уьмрикан

З¹Дурариз гьюкум гьабхрударихъ ва аьхюдарихъ хьебехьну ккунивал кІваин апІури гьуз; гьарсаб ужувлан ляхин апІуз гьязурди ишри, ²гьич затра люкьнар дарапІри, гьюзатар гьитІи-тІиккри вари адмийирихьна ккунивалиинди ва гьюдливалиинди ишри.

³Улихьди ухьура ахмакьарди гьахьидар вухьа: кІул'ин зигрудар, алдатмиш дапІнайидар, хьуз мумкин вуйи вари тьямгьарин ва ягь адру кьукьарин лукІар вуйхьа, хьюлу ацІну ва гьанихвали ургури яшамиш шули гьахьунхьа, чиб-чпин хьял ади ва чиб-чпи даккунди гьахьунхьа. ⁴Хьасин дюн'яйиз ухьу Уьрхрур – Аллагьдин уж'вал ва Дугьан инсанарихьна вуйи масанвал гьафну. ⁵Думу, ухьу апІури гьахьи ихъ «гьякъ ва дугьри» ляхнариз дилигну, Гьафир дар, хьа Чан уж'валилантина гьаци гьабхьиб ву. Дугьу ухьу гьюрхну, штухьди марцц дапІну, таза алаьну ва Гирами Рюгьнахьди цІйии гьапІну. ⁶Дугьу Чан Рюгь, ухьу Уьрхруриланмина – Иса Месигьдиланмина ухь'ина, кІюгьялвал адарди, улузну. ⁷Дугьан зурба вуйи ужувлиинди ухьу, гьякъ дапІнайидар, умуд кивнайи гьаммишандин уьмур рубкьру насларди гьуз-дихьа. ⁸Мурар дугьри гафар ву.

Узуз уву гьаму гьякьяр дурарин юкІвариъ тІаьри ккундузуз. Гьит, Аллагьдихъ хьугьрудар, ужувлар апІури, ацІри. Хьа мици хьуб варидариз успагьи ва мянфяаьтлу ляхин ву. ⁹Аммаки ахмакъ улхбарихьан, архийирикан вуйи гьюзатарихьан, гьярхьуваларихьан ва Кьанундин кІуллан кЧихуваларихьан ярхлади гьуз. Мурар ичІи ва хайирсуз ляхнар ву. ¹⁰Хьа гьюзат гьипуз ккуниризи, сабан-кьюбан чан дюз дарувал улуп, хьасин дицирихьди сарун аьлакьа мигьибтан. ¹¹Агьюю йибхъ, дицир кас чІур гьахьир ва гунагькар ву, дугьу чав чак тахсир кипна.



¹²Узу увухъна Артем ясана Тихик гъаиган, узухъна Никополь-диз гъюз ял апІин; узу душаваъ къюрд адапІуз къаст гъапІунза.

¹³Ккун апІуразавукан, законарикан аьгъю Зенасдихъанна Аполоссдихъан чпи гъярайи рякъ давам апІуз кюмек апІин: дурариз фукІа-мукІа ккимиди мигъибтан. ¹⁴Гъит, ужудар ляхнар апІури, ихъдаризра дарс ибшри ва гъудрубкІрушваъ кюмек апІуз дубгъри, хъа гъадмуган дурарин уьмур бегъер хруб хъибди.

¹⁵Увуз узухъди гъамшваъ айи варидари саламар хътаура. Ухъу ккуни вари хъугънайидариз саламар йип. Гъит, учвухъди варидарихъди Аллагъдин уж'вал ибшри!



ФИЛИМОНДИЗ КАГЪАЗ

Му кагъаз Павелихъди Гирами Рюгъну Римдиъ дибикІнайиб ву. Филимон Колосс шагъриъ Исайихъ хъугърударикан сар вуйи. Филимондин Онисим кІуру сар лукІ Рим шагъриъ гьергену гъуш-нийи. Гьаму шагъриъ гъабхъи саб гъядисайи лукІран вари уьмур дигиш гъапІнийи: думу Павелихъди таниш гъахънийи. Павели-кан Онисимдиз учв уьрхру Исайин гъякънаан гъеебхънийи ва Дугъан терефкар гъахънийи. Гьергену кІури лап пис жаза гъа-дабтІбазра дилигди, гьаму гъядисайиинди учв гьергену гъафи эй-сийин хликкна къяляхъ душну, ккунивалин думу гъавриъ ахъру. Павели Филимондиз, чан лукІрахъна гъюдал йихъ кІури, тІалаб апІури, бикІуру, фицики, Филимон чавси, думура Алагъдихъ хъугърур гъахънийи. Гьеле Павел лукІгъвализ ачухъди къаршу удучІвурадаршира, Гирами Рюгъну Онисимдинна Филимондин ара-йиъ цІийи аьлакъйир ирчбакан бикІура: «Мумкин ву, саб вахт-наз думу увухъди дархъуб, хъасин гъаргандиз увухъди хъиди, амма лукІси ваъ, хъа лукІтІан гизаф заина вуйи ккуни гъар-дашси, илагъки, узуз ккуни. Думу увузра гъам инсанси, гъамса-на Агъайшлантина вуйи гъардашси багъа шулу!» (15, 16).

1 ¹Иса Месигъдихъ хъугъру кІури дустагъ дапІнайи Павелихъан-на гъардаш Тимофейихъан – ухъухъди гъуллугънаъ айи, кку-ни вуйи Филимондиз ²ва яв хулаъ уч шулайи вари хъугърудариз, ккуни чи Апфияйиз ва ухъухъди гъуллугънаъ айи Архипдиз.

³Ихъ Адаш Алагъдихъан ва Агъа Иса Месигъдихъан уж'вал ва мясляаьт ибшричвуз.



Павели саб ляхин тЛалаб апІура

⁴Йиз ккарагбарий уву кІваин апІури, увхъан Аллагъдиз гъам-мишан чухсагъул кІураза, ⁵гъаз гъапиш, узуз Агъа Исайихъна ва вари гирами халкъдихъна вуйи яв хъугъуваликан ва масанваликан ебхъури шулзуз. ⁶Учухъди пай апІурайи яв хъугъували, Месигъдихъди учуз айи вари ужубдин увура гъаври ахъбан бадали ккарагураза.

⁷Яв масанвали узу гизаф шад гъапІну ва ккаарцну, гъаз гъапиш, уву, гъардаш, Аллагъдин халкъдин юкІвар архаин гъапІунва.

⁸Ва гъаддиз, узхъан, Месигъдин вакилихъан, увуз яв буржйир тамам апІин кІури, саб нач-гучІ адарди пуз шулушра, ⁹узу увухъна, тЛалаб апІури илтІикІуб хъана ужу ву кІури, гъисаб апІураза, фицики узуз уву масанди вузуз. Узу, Павели, Месигъ Исайи гъаънайири ва Гъадгъулантина дустагъ дапІнайири, ¹⁰узуз гъаму дустагъдиъ байси гъахъи йиз бай Онисимдихъан тЛалаб апІуразавукан. ¹¹Саб фила-вуш думу узуз гъич саб ляхнизра хай вуйир дайи, хъа гъамус думу гъам увузра, ва гъам узузра хайирлу кас ву. ¹²Думу узу увухъна къяляхъ хътаураза, амма думу узкан ктабІгу йиз пайси вузуз! ¹³Думу гъамушваъ, дустагъдиъ узу Ужувлан хабарнан кІуллан итнайишваъ, яв ерина узуз кюмек апІбан бадали, узухъди гъитуз ккундийзуз. ¹⁴Яв разивал дарди, дици апІуз ккун гъабхъундарзуз. Гъит яв ужувлан ляхин яв хушниинди вуйиб ибшри, хъа гуж апІбиинди ваъ. ¹⁵Мумкин ву, саб вахтназ думу увухъди дархъуб, хъасин гъаргандиз увухъди хъиди, ¹⁶амма лукІси ваъ, хъа, лукІтан гизаф заина вуйи ккуни гъардашси, иллагъки, узуз ккуни. Думу увузра гъам инсанси, гъамсана Агъайилантина вуйи гъардашси багъа шулу!

¹⁷Гъаддиз, ухъу саб ляхин апІурайиган, увухъна гъафи узу къабул апІруси, думура къабул апІин. ¹⁸Хъа эгер, думу яв улихъ тахсиркар вуш, ясана думу увуз фу-вуш буржлуди гъузнаш, думу бурж узук кайи гъисаб апІин. ¹⁹Магъа узу увуз йиз хилариинди бикІураза: «Узу, Павели, яв зарар ккебкуб кІул'ин гъадабгъураза». Гъеле узу, уву узуз буржлу вуйибдикан гафкъан кІурира адарза. Уву яв ув'инди йиз улихъ буржлу вува! ²⁰Ав, гъардаш, Агъа бадали гъамус узуз увканра хайир дубхъну ккундузуз. Месигъдиланмина уву йиз гъардаш вуйивализ дилигну, йиз юкІв сикин апІин.



ФИЛИМОНДИЗ 1

²¹Уву узухъ хъпехъур кІури, миж кади, увуз бикІураза. Уву йиз тІалаб узу ккун апІурайибтІан артухъра кади, тамам апІруб аьгъязуз. ²²Мидихъди сабси, увуз хялижвувазси, саб халра гъязур апІуб ккун апІураза. Ичв ккарагбарин кюмекниинди Аллагъди узу гъаму багарихъди учвухъна гъаърубдик умуд кайиз.

²³Увуз саламар хътаура узухъди дустагъдиъ айи йиз юлдаш Эпафрасди, думура Месигъ Исайин кІуланнина дустагъдиъ айир ву. ²⁴Гъацира саламар хътаура узухъди гъуллугънаъ айи Маркди, Аристархди, Демасди ва Лукайи. ²⁵Агъа Иса Месигъдин уж'вал гъарган ичв рюгънахъди ибшри!



ЖУГЪДАРИЗ КАГЪАЗ

Му кагъаз, Исайихъ хъугърудар вушра, гагъ Месигъдихъинди, гагъ жугъдарин Къанундихъинди илтИкИрудариз дибикИнайиб ву. Магъа гъаддиз кагъзиъ Къанундин тереф дибиснайидаринна Исайихъ хъугърударин арайиъ айи фаркъваликан хъайи-хъайиси ктибтура. Кагъзиъ израил халкъдин тарихдиъ Мусайин Къанундиз ва дидин важиблувализ лайикъ къимат тувра. Дидихъди сабси, кагъзиъ Кюгъне Йикърарнан вахтна арайиз гъафи гъядисйириъ, Аллагъди ният дапИнайиси, ахъю мяна айивал ва улихъмиди гъязур дапИнайи хабар адмийириз улихъмиди дебккруб кИваин апИура. Исайихъди му дюн'яйиз саб таза хабарра гъафнийи. Израил халкъди Аллагъдиз гъадмукъан гъурбнар апИурушра, мегъел гъич сар адмикъан гунгъарихъан марциди марци апИуз шуладайи. Аммаки Месигъдиз «гъар йигъан гъурбнар хуб гъазкИа дар. Дугъу, Чав-Учв гъурбан гъапИу вахтна, варидарихъанди гъаргандиз саб ражсари гъурбан гъапИну» (7:27). Дугъу ухъу аьсрариз Аллагъдин улихъ ихъ гунгъариккан азад гъапИунхъу. Рябкъюрайиси, му кагъзиинди Исайихъ хъугъдари Месигъдикан вуйи Ужувлан хабар хъугъувалиинди къабул гъапИну. Хъа хъугънайидарин Иса Месигъдик кайи миж сарихъанра ктабтИуз дархъбан бадали, чиб-чпиз хил гъачИабккбан бадали ва хъугърударихъди аьлакъйириъ гъузбан бадали, Гирами Рюгъну кагъзиъ гагъ-гагънак гъадму Ужувлакан ктибтура. Дурар чпин гъар йигъандин уьмриъ, чпихъ хъерграйиганра, аьзббар зигурайиганра, хъугъвалихъан гъудудучИвди, мюгъкамди дийигъну ккунду. Дурарихъан аьхиризкъан Аллагъдиз ккуниб апИури гъузу гизаф жьоре игитариинди дамах апИуз шуйи.



Аллагъ Чан Балин мелзалан улхури гъахъну

1 ¹Гъушу вахтари гизаф ражари ва гъар жюрейиинди Аллагъ пайгъамбрариланмина ихъ абйирихъди улхури гъахъну. ²Хъа гъаму аьхиримжи вахтари Аллагъ адмийирихъди Чан Балин мелзалан улхури гъахъну. Дугъу Думу вари Чан хилиъ бисуз Улупнайир ву. Дугъу Гъадгъуланмина вари завар-жилар арайиз гъахъну. ³Бай – Аллагъдин ад атІабгурайи Нур ву. Думу Аллагъдин аллагъвал ву. Дугъу, Бали, Чан къудратлу гафниинди дюн'я, ккадабахъуз гъидритди, дебккна. Думу, ихъ гунгъар марцц дапІну, аьршариъ ВаритІанзаанурин арччул хилихъинди деъна.

Иса Месигъ вари малайикартІанна зиина ву

⁴Малайикарин аьхювалтІан Иса Месигъдиз дурубкънайи аьхювал фукъан зиина вуш, малайикартІан Думура гъадмукъан зиина ву.

⁵Аллагъди фуну малайикдиз ва фила гъамци гъапну:

«Уву Йиз Бай вува.

Гъи Узу Яв Адаш гъахъунза»?

Ясана:

«Узу Дугъан Адаш хъидиза,

хъа Думу Йиз Бай хъиди»?

⁶Чан Сарпир, дюн'яйиъ аьри, Аллагъди кІура:

„Гъит Аллагъдин вари малайикари Мугъаз икрам апІри“.

⁷Малайикаरिकан дупна:

„Чан малайикаरिकан Дугъу микІар апІуру

ва Чан лукІарикан – цІин мелзар“.

⁸Хъа Дугъу Чан Балкан гъамци кІура:

«Жан Аллагъ! Яв Паччагъвалин тахт

гъаммишандиз вуяв,

гъякъ'вал – Яв Паччагълугъдин

паччагъвалин маргъ вуяв.

⁹ Увуз дюзвал ккун гъабхъунвуз,

хъа нягъякъвал – даккун,

гъаддиз, жан Аллагъ, Яв Аллагъди Уву имбудартІан

заан гъапІну,

кІулкан кдатру ччимси, Учв'ин шадвал улубзну».

¹⁰Ва, гъамци, Балканра дибикІна:



„Жан Агъа! ВаритІан улихъ

Уву дюн’я арайиз хуз бин ккивунва,

гъаци аършарра Яв хиларин ляхин ву.

11 Жилна аършар ккадахъиди, хъа Уву гъаммишан гъюздива.

Дурар, палтарси, йирси духъну, гъюдучІвиди.

12 Ва Уву дурар, сарун лазим дару валжагъси,

дидиржну гъадагъидива.

Хъа, палатси, дурар цІийидарихъди гъюдюхидива.

Аммаки Уву дигиш Шлур дарва,

ва Яв яшарин аъхир айиб дар!“

13 Малайикариккан шлиз ва фила гъамци дупна:

„Узу Яв вари душмнар Яв ликарикк духну ккахъайизкъан,

Йиз арччул хилихъинди деъну гъуз?“

14 Малайикар уърхювал рубкъуз ккайидарин гъайгъушнаъ хъуз гъаънайи рюгъяр даринхъа?

Иса Месигъди туврайи уърхювал варитІан зиина ву

2 ¹Магъа гъаддиз, дюз рякъ’ан ададахъбан бадали, ухъуз гъееб-хъубдиз варитІан уччуйи фикир тувну ккунду. ²Ухди малайикариланмина тувнайи Аллагъдин Гафнаъ къувват айи ва гъарсаб дюз дарувализ ва хъпебехъувализ гъилигу жазара гъадабтІуйи. ³Хъа гъамус, зурба уърхювал къабул дарапІиш, гъадабтІуру жазайиккан ухъхан сарун фици гъергуз хъибди? Чав Агъайи сифте му уърхювал ухъуз дебккнуну, му Гъадгъукан гъеебхъдари тасдикъ гъапІунчуз. ⁴Агъа Исайин Хабар гъякъ вуйивал Аллагъди аъжайиб лишнариинди, аъламатариинди, гъар жюреди ачмиш шлу къудратниинди ва Чан ниятниинди Чаз ккунириз тувру Гирами Рюгънан багъишар гъаъбиинди тасдикъ гъапІну.

Ухъу уърхбан бадали,

Иса Месигъ адмийиз илтІукІну

⁵Учу кІурайи гъамус цІийиди арайиз гъюру дюн’я Аллагъди малайикарин хилиъ иврадар. ⁶Хъа сари наан-вуш тасдикъ гъапІну:

„Адми гъапІурр ву, Уву дугъхан гъадмукъан юкІв убгуз?

Инсандин бай гъапІурр ву,

Уву дугъан гъадмукъан гъайгъушнаъ хъуз?



7 Уву думу малайикартІан ціб вахтназІан
исинди дерккундарва.

Уву дугъаз аднан ва гьюрматнан таж тувунва.

8 Вари Уву дугъан ликарикк, дубхну, дипунва!“

Аллагъди инсандиз вари мютЮгъ гъаІну. Дугъаз мютЮгъ даруб Аллагъди фукІара гьибтундар. Гьелелиг инсандиз вари мютЮгъ дапІну рябкъюрадархъуз. 9 Ухъуз Иса сацІиб вахтназ малайикартІан исинади Дерккур гъамус адлуди ва гьюрматлуди рябкъюрахъуз, гъаз гъапиш аьжаликк ккахъур Гъадму ву. Фицики Аллагъди ухъуз уж’вал дебккбан бадали, гьарсарин аьжалнахъанди Думу Учв аьжализ гъушну.

10 Гъаци дубхънура ккундийи. Аллагъдиз Чан Рюгънахъди гъягъру гизаф веледар адлу духъну ккундийи. Дюн’яйиь айиб вари Аллагъ бадали ву ва дюн’яйиь шулайибра вари Аллагъдилантина шулайиб ву. Хъа дурар адлу апІуз Аллагъди Иса гъязур апІуру. Дугъу Дугъкан, гизаф веледар уърхбан бадали, гъацдар аьзабарантина духну ГьуркІур гъаІну. 11 Адмиир гирами АпІуризира, гирами шулайидаризра – варидариз сар Аьршарин Адаш а. Гъаддиз Исайиз, дурар Чан гьардшар вуйиз пуз, начди дар. 12 Дугъу кІура:

«Йиз гьардшариз Яв ччвур улупидиза
ва вари хъугърударин арайиь Яв адназ
мяълийир апІидиза».

13 Дугъу кІура:

«Узу Гъадгъак миж кади хъидиза».

Ва хъана:

«Магъа Узу ва Аллагъди Узуз туву веледар».

14 Хъа веледар йиккканна ифдикан духънайидар вуйиган, Дугъу Чахъра гъациб беден хъивну. Дугъу дици, Чан аьжалниинди аьжалин зиин гьюкум али иблисдихъан гьюкум бисузди, 15 вари чпин уьмирь аьжалин улихъ гучІури лукІарди дугъужвнайидар азад апІузди гъаІну. 16 Рябкъюрайиси, Дугъу кюмек малайикариз апІурадар, хъа – Ибрагъимдин наслариз. 17 Гъаддиз Месигъ, Учв халкъарин гунгъарихъанди ккахъбан бадали, вари терефарихъанди, Чан гьардшар фицдар вуш, гъацдарсир духъну ккундийи. Гъацир хъуб’инди Дугъкан уж’вал ккуни ва дугъриди Аллагъдин гьуллугънаъ шлу заан Гьуллугъчи ктучІвнийи.



¹⁸Вари Чаин алахъу ахтармишнан аъзиятариан Думу удучІвну. Гъамус Дугъхъан ахтармишнан аъзиятнаккан гъарсариз кюмек апІуз шулу.

Иса Месигъ МусатІанра зиина ву

3¹Гирами гъардшар, учвузра Аллагъди дих дапІна. Гъаддиз учу хъугърайибдин ва ктибтурайибдин заан Гъуллугъчи – Аллагъди гъаънайи Исайиз лигай. ²Аллагъди Чан гъуллугънаъ хъуб Гъадгъан ихтиярназ тувну. Дугъу думу Гъуллугъ, чан вахтна Мусайи чан хилиз тувнайи Аллагъдин халкъдин зиин фици гъуллугъ гъабхуйиш, гъаџиб хъуркъувалиинди кІулиз адабгъура. ³Амаки Муса пайгъамбартІан Иса, хуларизтІан хулар диврайи устайиз артухъ гъюрмат апІруси, заан адлувализ артухъ лайикъ гъахъну. ⁴Гъарсар хулариз чан уста айиб ву, хъа Аллагъ варибдин Уста ву. ⁵Мусайи Аллагъдин вари халкъдин гъуллугъниин дугъриди ляхин апІури гъахъну, ва дугъан думу гъуллугъну саб фила-вуш хабар дебккуз ккайибдикан улупури гъабхъну. ⁶Хъа Месигъди, дугъри Балиси, Аллагъдин вари Хул’ин аъхювал гъабхура. Ари гъадму Дугъан Хал, эгер ухъу аъхиризкъан ухъу тяриф апІурайибдиз кІубанди ва гъаддик миж кади гъузиш, ухъу вухъа.

«Дурар Узу рягъятвал туврушваъ учІвидар»

- ⁷Гъаддиз Гирами Рюгъну кІурайиси:
«Гъи, эгер учвуз Дугъан дих ебхъураш,
⁸ учву ичІи чюлиъ читинвалар алахъган,
гъалабулугъ гъитІибккруганси,
ичв юкІвар мючІюркъянай.
⁹ Душвариъ ичв абйири
гъеле дурариз 40 йисан арайиъ Йиз ляхнар гъяркънушра,
Узу ахтармиш апІуйи ва дюз вуш-дарш лигуйи.
¹⁰ Гъаддиз Узуз думу насликан хъял гъафунзуз ва гъапунза:
дурарин юкІвар гъаммишан улдугура,
дурариз Йиз рякъяр агъдар.
¹¹ Гъаддиз, Узук хъял кмиди, гъамци ху гъапІунза:
дурар, чпиз Узу рягъятвал туврушваъ учІвидар».
- ¹²Гъардшар, ичв саринкъан юкІв пис даршлуси, вафалуди гъуз-руси, чІиви Аллагъдихъан гъидидищруси, ихтият йихъай. ¹³Гъар



йигъан, гунгъи чахъинди дизригуз ва учвкан фужкIа дючIюркъ-
ну гъидритуз, гъадму «гъи» гафну ухъуз сабан дих апIури ими-
дикъан гагъди, чиб-чпик юкIв капIри гъузай. ¹⁴ Эгер сифте
кIуларий ухъуз айибсиб ихъ ижми хъугъувал ухъу аьхиризкъан
гъюбхиш, Месигъдиз айи варибдикан ухъузра пай хъибдихъуз.
¹⁵ Мидкан гъамци дупна:

«Гъи, эгер учвуз Дугъан дих ебхъураш,
учву гъалабулугъ гъитIибккруганси,
ичв юкIвар мючIюркъянай».

¹⁶ Дих деебхъну, гъалабулугъ гъитIибккдар фужар вуди гъахъну?
Дурар Мусайи Египетдиан адау вари дайнхъа? ¹⁷ ЯгъчIвур йи-
сандин арайиь Аллагъдиз фужарикан хъял гъюйи? Дурар гунагъ
апIрудар ва чпин жанар ичIи чюлий дийихну дахъдар дайнхъа?
¹⁸ Аллагъди, рягъятвал туврушваь учIвидарчва кIури, фужариз ху
гъапIну? Чахъ хъпебехърудариз дайн? ¹⁹ Ари ухъуз, чпин хътругъ-
рувализ дилигну, дурар душваь учIвуз дархъувал рябкъюрахъуз.

Аллагъди рягъятвалин йишв Чан халкъдиз тувди

4 ¹ Сабан къан дубхънадар, ва Аллагъди тувнайи гаф – рягъят-
вал туврушваь учIвуз шлувал – къувватнаь ими, гъадму ря-
гъятвал дурубкъди гъудрузбан бадали, гъачай гизаф дикъатлуди
гъузурхъа. ² Ухъузра, гъадму гъалабулугъ гъитIибккрударизси, ря-
гъятвалин Ужувлан хабар ктибтнийи, хъа думу Хабарнакан дура-
риз хайир гъабхъундар, гъаз гъапиш дурари думу хъугъувалиинди
къабул гъапIундар. ³ Хъа ухъу, гъадму Хабарнахъ хъугъдар, Дугъу
рягъятвал туврушваь учIврахъа. Хъа хътругърударикан Аллагъди
гъапну:

«Гъаддиз Узук хъял кмиди гъамци ху гъапIунза:
дурар чпиз Узу рягъятвал туврушваь учIвидар».

Дугъу мици, гъеле Чан ляхин дюн'я арайиз хайиз ккудубкIну
айивализ дилигди, гъапнийи. ⁴ Жара йишваь Дугъу ургудпи йигъ-
кан гъамци дупна: «Ургуд гъапи йигъан Аллагъ, Чан вари ляхнар
ккудукIну, саламат гъахънийи». ⁵ Аммаки зиихъ: «Дурар чпиз Узу
рягъятвал туврушваь учIвидар» – дупнайи гафар кIваинди гъитай.

⁶ Гъамусра Дугъу рягъятвал туврушваь аьрувалин гаф къувват-
наь ими. Хъа Ужувлан хабар ухди деебхънайидарихъан, чпин
хъпебехъувализ лигну, душваь учIвуз дархъиган, ⁷ Аллагъди, ичIи



чюлиъ гъахьи гъядисйирихъан лап къанди, хъана саб йигъ улупну — «Гъи». Дидкан, зиихъ гъапиганси, Давуд паччагъдиланмина хабар дебккна:

«Гъи, эгер учвуз Дугъан дих ебхъураш,
ичв юкІвар мючІюркъянай».

⁸Эгер мушваъ дурариз Ешуайи туву рягъятвалин йишвкан, яни Ханаандин жиликан улхури айиш, сарун Аллагъ дидин къялхъян саб жара йигъкан улхидайи. ⁹Гъаддиз Аллагъдин халкъдиз рягъятвал гъамус рябкъюз ккимбуб ву. ¹⁰Аллагъди рягъятвал туврушваъ учІвурѳи, Аллагъди Чан ляхнарихъан фици рягъятвал гъадабгъураш, гъаци рягъятвал гъадабгъиди. ¹¹Гъаддиз гъадрарси, чпин хъпебехърувалилантина фужкІа алдадакбан бадали ва гъадму рягъятвал туврушваъ учІвбан бадали, ухъ’ан удукъруб вари апІидихъа.

¹²Фицики Аллагъдин гаф яшамиш шула ва либхура. Думу гаф къюбиб мурзарра учІру дапІнайи ханжалтІан учІруб ву. Думу гаф, ихъ инсанвалин варитІан деринариз: юкІвна рюгъ, йиккна кІураб жара шлушвариз ва кІурбарин мааризкъан гъябгъюру. Гъадму Гафну фикраринна кІван хияларин суд апІуру. ¹³Халкъ дапІнайи вари дюн’яйиъ Аллагъдин улихъ гъитІибкІнайиб гъич фукІара адар. Дугъан улихъ вари ачухъди ву. Дугъан улариз вари рябкъюру. Ари Гъадгъан улихъ ухъу жавабра тувдихъа.

Иса Месигъ — Аллагъдин заан Гъуллугъчи ву

¹⁴Ухъухъ зурба вуйи Аллагъдин заан Гъуллугъчи хъахъухъ — аършариз Гъушур. Думу — Аллагъдин Бай, Иса ву. Гъаддиз гъачай, хъугъну, учу ктибтурайи гъякъ’валихъан ижмиди хъичІихну гъуздихъа. ¹⁵Ихъ заан Гъуллугъчи ихъ камиваларин гъавриъ адрахърударикан дар. Думура, ухъуси, гунгъариъ ктарди, вари аъзаб-аъзиятариъ Ахъур ву. ¹⁶Гъаддиз ухъхъан, саб гучІ адарди, ухъуз рягъим апІуз ва лазим вахтназ кюмек бадали ухъуз уж’вал тувуз, Ужувлан тахтнахъна гъюз шулухъхъан.

5 ¹Фицики Аллагъдин гъуллугънаъ шлу гъарсар заан гъуллугъчи адмийирин арайиан ктагъури гъахъну. Дугъу, Аллагъдин улихъ адмийирихъан дугъужвуз шлуси, дурарин гунгъарихъанди Аллагъдиз багъишар хури, мал-марччлин гъурбнар апІури гъахъну.



²Гъацир гъуллугъчи чпин аьгъдрувалиан улдугнайидарин гъавриъ ади духъну ккундийи, гъаз гъапиш чавра чан тямгъярикк кахънайир ву. ³Гъамци вуйивализ дилигну, дугъу чан ва вари халкъдин гунгъарихъанди гъурбнар дапІну ккундийи.

⁴Мициб гъуллугънаъ учІвуб адмийихъан чахъан бисуз шлуб дар. Дугъаз, чан вахтна Гъарундиз дих гъапІганси, Аллагъди дих дапІну ккунду. ⁵Ари Месигъдира, заан Гъуллугъчи хъуб’инди Чав Учв адлу гъапІундар, хъа Аллагъди Дугъаз гъамци гъапну:

«Уву Йиз Бай вува.

Гъи Узу Яв Адаш гъахъунза».

⁶Дугъу жара йишваъра кІура:

„Уву гъаммишандиз Аллагъдин Гъуллугъчи,
Мелхиседесир Гъуллугъчи вува“.

⁷Учв жилиин али вахтна Исайи гъарай ипну, нивгъариинди Учв аьжаликкан Уърхруриз ккарагну ва Аллагъдин улихъ улупу зурба гъюрматназ дилигну, Дугъаз думу гъеебхъну. ⁸Гъеле Думу Дугъан Бай вуйишра, Дугъаз Чаин алахъу аьзабарилантина хъпехъвалин кымат аьгъю гъабхъну. ⁹Дугъкан, ГъуркІур духъну, Чахъ хъпехърудариз варидариз гъаммишандин уърховал тувру Булагъ гъахъну. ¹⁰Аллагъди Дугъаз, Мелхиседекдиз ухшар айи заан Гъуллугъчи вува, гъапну.

«Учв Аллагъдин гъии гафарин читинди гъаври ахъурчва»

¹¹Мидкан хъана гизаф пуз хъибдийчухъан, хъа учву гъапибдин читинди гъаври ахъурчва, хъпехъдарчва. ¹²Учву хъугърудар гъахъихъанмина гъубшу вахт гъисабназ гъадабгъуруш, гъамусдиз учвкан мялимар ктучІвуз вахт ву, хъа рябкъюрайиси, Аллагъдин лап гъии гафарин гъавриъ тІауз учвуз мялимар лазим шула. Учвуз сабан ижми хураг ваъ, хъа никк ккунди ими. ¹³Хъа никк убхърур, гъякъваликан цІибтІан аьгъдру тазати бабкан духънайи бицІир гъисаб ву. ¹⁴Ижми хураг аьхъудариз ву. Чпин тажруба айивализ дилигну, дурарихъан ужубна харжиб жара апІуз шулу.

6 ¹⁻²Гъаддиз гъачай, Месигъдикан вуйи аьгъюваларин бинайи-ланзина яшназ дуфнайидариз вуйи аьгъювалариина улдучІвидихъа. Ухъу гъамус хъана аьжалихъна гъахру гунгъар гардандиъ дисуваликан, Аллагъдихъ хъугъну ккуниваликан, штуан



хъуваликан, хилар иливбакан, гъачИдар чИви хъуваликан ва гъаргандин Суддикан вуйи аьгъюваларин бин хъана ккивуз хъюгъидархъа. ³Хъа, Аллагъди гъитиш, улихъ гъягъидихъа.

⁴Гъаз гъапиш саб ражари Аллагъди аьгъювалар тувдар, заварин багъишидик тIяаьм капIдар, вари хъугърудариси, Гирами Рюгъ къабул гъапIдар, ⁵Аллагъдин гъяни гафнакан тIяаьм гъабхъидар, гъюз ккимбу аьсрин къувватнакан хабар айидар ⁶хъугъувалихъан гъудучIвиш, дурар хъана гунгъар гардандиь дисбиинди таза алауз шлуб дар, гъаз гъапиш дурари чиб-чпиинди Аллагъдин Бай, Думу вари эллерин аьйибнакк ккитри, хачрак карсра.

⁷Гагъ-гагънак чайна убгъурайи мархъ зибгру жили учв тартиб апIруриз ужуб бегъер тувру, дугъаз думу Аллагъди дебккнайи уж'вал ву, ⁸хъа варжина заз али хутIил фукIа дар. Дидиз бала гъядябхъюр ва, аьхирки, думу убгиди.

⁹Аммаки йиз ккунидар, учу гъаци кIурашра, учву ужуб гъялнаь айивалик ва уьрхювалихъан хъичIихнайивалик умуд кайич.

¹⁰Аллагъ дюз дарур хъуб гъич мумкин дар. Дугъаз я учву апIурайи жафйир, я Чан гирами халкъдин гъуллугънаь хъуб'инди улупу ва улупурайи Чахъна вуйи ичв ккунивал кIваьлан гъархидар.

¹¹Учуз ккунди айиб, учвкан гъарсар ичв кIван метлебар бадали, аьхиризкъан гъяракатнаь хъуб вуйич. ¹²Учуз учву тIагъру дапIну ваь, хъа жвуван хъугъувалииндина аьгъ апIбиинди Аллагъди тувнайи ирс рубкърударси учвуря духъну ккундучуз.

Аллагъди Чав туву гаф тамам дарапIди гъибтдар.

¹³Аллагъди Ибрагъимдиз гаф тувруган, Чав Чаинди ху гъапIну, фицики ху апIуз ужур сарун УчвтIан зиина вуйир адайи.

¹⁴Дугъу гъапну:

„ГъапIнура Узу увуз уж'вал улупидиза ва Узу увуз гизафна-гизаф наслар тувдизавуз“.

¹⁵Сабурлуди ккилигури гъахъи Ибрагъимдиз дугъриданра гаф тувнайиси гъабхънийи.

¹⁶Адмийири чпитIан фтиинди-вуш зина ва багъа вуйириинди ху апIури шулу. Ху апIувал, гъапиб дюз ву кIури, тасдикъ апIуб ву, ва диди гъарсаб гъюжат дебккру. ¹⁷Гъаци Аллагъдира, Чан ниятар гъюдюхрудар дариз, кIури, Чав гаф тувуриз ачухъди улупуз ккунди айиган, Чан гаф ху апIбиинди мюгъкам гъапIну. ¹⁸Ва



гъаму къюб гъюдюдохру мутму – гаф тувувална ху апІувал – Аллагдадин мураp кучІал кайидар дар, ухъуз, чара абгури, улубкъру ихъ умуднахъан хъичІихнайидариз, мюгъкамди юкІв капІувал вухъуз. ¹⁹Му умуд, ихъ кІвас хатІасузвал хурайи ижми бин вухъуз. Миди ухъуз, чарчликк ккайи Гирамишван айитІинди учІвуз ихтияр туврахъуз. ²⁰Ари гъадушвазди, Мелхиседекдиз ухшар ади, гъаммишандиз заан Гъуллугъчи духъну, ихъ улихъди гъафи Иса учІвну.

Аллагдадин гъуллугъчи – Мелхиседек

7 ¹Гъадму Мелхиседек Салим шагърин паччагъ вуйи ва Вари-тІанзаану Аллагдадин гъуллугъчи вуйи. Дугъаз, дявйир дапІну, паччгъариин гъалиб духъну гъюрайи Ибрагъим алахънийи ва Мелхиседекди дугъаз Аллагдадин ужувлакк ккахъриву, гъапнийи. ²Чахъ хъайи варибдикан Ибрагъимди дугъаз йицІубпи пай тувнийи. Сабпиб дугъан „Мелхиседек“ кІуру ччвур „гъякъвалин паччагъ“ кІуру гаф ву. Хъа дугъан „Салимдин паччагъ“ кІури хъибшнаи ччвур „мясляаьтнан вая архаинвалин паччагъ“ кІуру гаф ву. ³Дугъан адашдикан я дадайикан, дугъан ата-бабйирикан, я дугъан уьмур фици ккебгънуш ва ккудубкІнуш мялум дар, хъа думу Аллагдадин Бализ ухшарди гъаммишандиз Аллагдадин гъуллугъчиди гъузра.

⁴Лигай, думу фукъан зурба кас гъахънуш. Гъеле ихъ абйирин аба Ибрагъимдира кмиди дугъаз дявдиъ чав гъибису девлетнакан йицІубпи пай тувнийи! ⁵Къанундин бинайиин алди, Левийин насларикан Аллагдадин гъуллугънаъ гъахъидари чпин гъардшариланра кмиди хайирнан йицІубпи пай, гъеле мураpра, гъатрарра Ибрагъимдин наслар вуйишра, бисуйи. ⁶Хъа Мелхиседекди, уч Левийин тухмиан даршра, Ибрагъимдихъан йицІубпи пай къабул гъапІнийи. Дугъу Мелхиседекдиз пай тувайиз улихъна, Аллагдади Ибрагъимдиз уж’вал апІуз гаф тувнайишра, Мелхиседекди дугъаз Аллагдадин ужувлакк ккахъриву, гъапнийи. ⁷Исина вуйири, Аллагдадин ужувлакк ккахъриву, кІуру гафар, зина вуйирихъан къабул апІуру. Му дигиш шлу мутму дар. ⁸Хилиз гъюру хайирнан йицІубпи пай, аьдат вуйиганси, аьжал хъайи адмийири къабул апІури шулу, хъа Мелхиседек чІивиди а, кІури, шагъидвал дапІна. ⁹Пуз шулу, чав, йицІубпи пай къабул апІурайи Левийира



кмиди Ибрагъмдиантина Мелхиседекдиз йицубпи пай тувну, ¹⁰фици гъапиш, Мелхиседекдиз Ибрагъм алахъган, мегъел бабкан духъну адру Левий Ибрагъмдиъ тумси ади гъахъну.

*Иса Месигъ – Мелхиседекдиз ухшар
Аллагъдин Гъуллугъчи ву*

¹¹Эгер Аллагъдин метлеб, халкъдиз тувнайи Къанундин бина вуйи Левитарин гъуллугъниинди кІулиз удубчІувуйиш, Гъарундиз ухшар адру, Мелхиседекдиз ухшар айи жара гъуллугъчи гъаз лазим вуйи? ¹²Аллагъдин гъуллугъчивал гъюдюхруган, дидихъди Къанунра гъюдюхюрайиб ву. ¹³Гъаму ражари ихъ ушвниин али Иса, гъурбнар ургрушваъ зат гъуллугъниин дархъи жара тухмикан ву. ¹⁴Ихъ Агъа Ягъудайин тухмиан вуйиб аьгъяхъуз, хъа Мусайилантина тувнайи Аллагъдин Къанундиъ гъадму тухмиан вуйи гъуллугъчйириккан гъич фукІара дупнадар. ¹⁵Мелхиседекдиз ухшар жара Аллагъдин гъуллугъчи арайиз удучІвнайиган, гъаци вуйиб ухъуз ачухъди рябкъюрахъуз. ¹⁶Думу, Аллагъдин гъуллугъчиди саб кадабгънайи тухмикан Къанунди дерккнайир дар, хъа гъаргандин уъмриъ айи къувватну Дерккнайир ву. ¹⁷Дугъкан гъамци дупна:

„Уву гъаммишандиз Аллагъдин Гъуллугъчи,
Мелхиседекдиз ухшар Гъуллугъчи вува“.

¹⁸Мугагъназ айи къайда ккутІна, фицики сарун дидин къувват гъудубгну ва дидкан имбу мянфяаьт имдар. ¹⁹Къанунди фукІара гъубкІуб арайиз гъабхиб адар. ДумутІан ужуб умуд тувна. Диди ухъу Аллагъдихъна багахъ апІура.

²⁰Дидин гъякънаан Аллагъдира ху дапІна. Имбу гъуллугъчйир Аллагъдин гъуллугънаъ гъич саб ху апІувал адарди гъахънийи, ²¹хъа Месигъ Чакан гъамци Гъапири ху апІбиинди Аллагъдин Гъуллугъчи гъахъну:

«Ху гъапІну Агъайи ва Чан ху къяляхъ апІидар:

Уву вува гъаргандиз вуйи Аллагъдин гъуллугъчи».

²²Гъадму ху апІувализ дилигну, Иса мугагъназ айидартІан лап ужуб Йикърар кІулиз адагъуз Чаина гъидису Агъа ву. ²³Думугандин гъуллугъчйир гизаф вуйи, аьжали дурарихъ чпин гъуллугъ кІулиз адабгъуз гъитдайи, ²⁴хъа Иса, гъаммишан яшаммиш Шулайир ву ва Дугъан Аллагъдин гъуллугъра гъаммишандиз ву.



²⁵ Гъаддиз Дугъ’ан, Чан кюмекниинди Аллагъдихъна гъюрудар гъуркІну уърхюз удукъуру. Думу Гъаммишанур ву ва Дугъу гъарган дурарихъанди гафра йивура.

²⁶ Ари гъамци гирами, гъич саб тахсир ктру, марци, гунагъ-краниккан асиллу дару ва аършартІанна заан вуйи заан Гъуллугъчи ухъуз лазимра вухъуз. ²⁷ Дугъан, жара гъуллугъчйиринси, сифте чпин, хъа вари халкъдин гунгъарихъанди гъар йигъан гъурбнар хуб гъазкІа дар. Дугъу, Чав Учв, гъурбан гъапІу вахтна варидарихъанди гъаргандиз саб ражари гъурбан гъапІну. ²⁸ Гъуллугъчйирди Къанунди гъудрукІу аъдати адмийир дерккри гъахъну, хъа Къанун дебккбалам къяляхъ, ху дапІнайивализ дилигну, заан Гъуллугъчиди Бай дерккну. Думу гъаргандиз ГъуркІур ву.

Ухъу бадали деркнайи Аллагъдин заан Гъуллугъчи

8 ¹ Учү учвүз кІурайибдин варитІан кІулинуб – аършариъ айи Вариудукъурурин тахтнан арччүл терефнахъинди хъайи заан Гъуллугъчи ухъуз ахъуз. ² Думу адмийири ваъ, хъа Аллагъди дивнайи гирами йишваъ ва гъякъ гирами Чадриъ гъуллугъ апІурайир ву.

³ Гъарсар заан гъуллугъчи гъурбнар ва багъишар хуз дупну дерккрайир ву, гъаддиз ихъ заан Гъуллугъчийизра саб фу-вүш гъурбан апІүз шлүб ади ккундийи. ⁴ Эгер Думу гъаму ражари гъаму дюн’яйиин алийиш, Дугъкан гъуллугъчикъан духъну адархъидийи, гъаз гъапиш Къанундин бинайиин алди гъурбнар хру гъуллугъчйир ади хъидийи. ⁵ Дурари, аършариндиз ухшар айи ва гъаддин сиринтІан дару гирами йишв’ин гъуллугъ апІура. Гъаз гъапиш гирами Чадур апІайиз улихъна Мусайиз гъапнийи: «Лиг, – гъапнийи Аллагъди, – увүз дагъдиин улупубдинси, вари дюзди апІин». ⁶ Хъа гъаму ражари Месигъдиина, жилиин гъуллугънаъ гъахъидариина аманат гъапІу гъуллугътІан лап артухъ Гъуллугъ аманат дапІна, фицики мугагъназдинтІан ужудар шартІар айи Аллагъдинна адмийин арайиъ гъийитІу мугагъназдинтІан ужудар гирами Йикърар Гъадгъулантина ву.

⁷ Эгер сифтейин Гирами Йикърарик камивал ктайиш, къюбпи ражари Йикърар йитІуб гъазкІа дайи. ⁸ Хъа Аллагъди, инсанариз тягъна йивури, кІура:



„Узу, – кІура Агъайи, – Израилин ва Ягъудайин хулахъди
цІийи Йикърар йитІру вахт багахъ шула.

- 9 Думу Йикърар Узу чпин абйирихъди,
Узу дурарин хилхъан дибисну,
Египетдиан адагъан гъийитІу йикърарстар хъидар,
гъаз гъапиш Узухъди гъийитІу Йикърар дурари
тамам дарапІган,
Узура дурарихъан гъидицунза, – кІура Агъайи. –
- 10 Гъаддиз, Узу гъамус йитІуз ккайи Йикърар
Израилин хулахъди йитІидиза, – кІура Агъайи, –
Йиз къайдйир дурарин фагъмиъ тІагъдиза ва
дурарин юкІварик дикІидиза.
Узу хъидиза дурариз Аллагъ, хъа дурар Йиз халкъди хъиди.
- 11 Сар-сариз абгъювалар улупуб гъубзри хъибдар,
я гъардши чан гъардшиз:
«Гъаммишанур абгъю апІин» кІури,
абгъювалар улупуб лазим вуди гъубзидар,
гъаз гъапиш, бицІирилан гъадабгъну, абхюриинакъан,
варидариз Узу абгъяди хъиди.
- 12 Фицики Узу дурарин чІуруваларилан хил алдабгъидиза,
я дурарин гунгъар кІваин алаидарза“.
- ¹³Дугъу гъаму Гирами Йикърарназ „цІийиб“ гъапну, ва гъад-
диинди сабпи Йикърар йирси хъувал улупура. Хъа йирси гъаб-
хъиб ва лазимди имдруб жвартІ хъибди.

Сабпи Йикърарназ Аллагъдиз фици икрам апІуруш

- 9¹ Сабпи Йикърарназ Аллагъдиз фици икрам апІуруш ва жи-
лиин гирами йишв фунуб вуш, улупна. ²Гирами Чадур гъапІ-
нийи. Душван сабпи хулаъ акв апІру алат ва Гъаммишанурин
улихъ дивру уьлер али устул дивнайи – му йишваз „Гирамишв“
кІуйи. ³Къюбпи хал сабпидихъан чарчнахъди гъадабтІнайи ва
душваз „Лап Гирамишв“ кІуйи. ⁴Душваъ, ици ниар хъайи ччи-
мар ургру гъабсиб гъизилин саб алат ва варишварихъанди гъи-
зилихъди дабалгнайи Гирами Йикърарнан сундух айи. Сундхиъ,
манна ади, гъизилин гъаб, къюкю адабшвуз къюкъяр гъапІу Гъа-
рундин маргъ ва Гирами Йикърар кайи гъвандин шибар айи.
⁵Сундхин зиин гъаравларди дапІнайи хлинцар кайидар алийи.



Дурар адлувал улупурайидар ву. Дурарин хлинцар сундхин гъапагъ вуйибси „хил алдабгърушв“ кІурайишв'ин гъатІарццнайи. Хъа сабан ухъу дидкан вари хъайи-хъайиси пидархъа.

⁶Гъамци ккабалгну дебкку вахтарихъанмина Аллагъдин гъуллугъчйир гагъ-гагънак гирами Чадрин сабпи хулаъ чпин гъуллугъ тамам апІуз учІври гъахъну. ⁷Хъа къюбпи хулаъ заан гъуллугъчйизтІан учІвруз ихтияр адарди гъабхъну, думура йисан саб ражари, чан ва вари халкъдин терефнаан, чпин абгъдрувализ дилигну деестру гунгъарихъанди вуйи ифира хъади. ⁸Гъамци вуйиган, Гирами Рюгъну сабан гъадму гирами Чадур имидикъан гагъди „Лап Гирамишвазди“ учІврुшв ачмишди даруб улупура. ⁹Гъамдиъ а гъамусдин вахтназра кайи мисал: багъишарихъанна гъурбнарихъан Аллагъдиз икрам апІурайирин намус-гъир'ят марцц апІуз шлуб дар. ¹⁰Думу къайдйир ипІрубдизна убхърубдиз ва жара жүрейн жикІбан аьдатаризтІан кайидар дар. Мурар, цИйи къайда дебккайиз къувватнаъ гъузнайи, зиьлан апІурайи аьдатрІан дар.

***ЦІйи Йикъариинди Аллагъдин гъуллугънаъ
фици шулуш***

¹¹Гъаму ражари ухъуз айи ужувларин заан Гъуллугъчи, Месигъ, инсанарин хилари дарапІу, гъадмугандиз айибтІан лап заан ва тамам вуйи Чадриан, яни гъаму дюн'яйин дарубдиантина удучІвну. ¹²Думу душваъ къунаринна кІарарин ифи хъади, учІвнадар; Думу, адмийирин гунгъарилан хил алдабгъувал гъазанмиш дапІну, „Лап Гирамишваъ“ саб ражари ва гъаммишандиз Чан ифи хъади учІвну. ¹³Эгер къунаринна жердарин ифи кибчруган ва жигъил хюни дубгну, дидкан гъабхъи рюкъ кабхъруган, чиркинвалари кацІнайидар гъацдар аьдатариинди марцц гъахъи гъисаб апІуйиш, ¹⁴хъа Месигъдин Ифди фукъан ужуди марцц апІур?! Гъаммишандин Рюгънан кюмекниинди Дугъу Аллагъдиз Учв гъич саб тахсир ктру гъурбан вуди тувну. Ва Дугъан Ифди, ухъу чІиви Аллагъдиз икрам апІрудар хъузди, аьжалихъна гъахру ляхнарихъан ихъ намус-гъир'ят марцц апІуру!

¹⁵Ари гъаддиз Месигъдилантина ЦІйи Йикъар, дих дапІнайидариз тувнайи гафниинди гъаммишандиз вуйи ирс рубкъбан бадали, гъийитІну. Дурариз думу ирс, гъеле сабпи Йикъар



къувватнаъ имидитІан гъапІу чпин гунгъарилантина рубкьру аъжалихъанди Исайи Учв аъжализ тувиган, гъурубкьуб ву.

¹⁶ Эгер адмийи фукІа дапІнаш, васият гъапІу адми гъакІигантІан думу васият чан къувватнаъ абхъидар. ¹⁷ Васият дапІнайир чИвиди имбукъан гагъди, дугъан васият къувват хъайиб дар. Васият къувватнаъ, васият гъапІур гъакІиган, убчІвра. ¹⁸ Гъаци сабпи Йикърарра, ифи удудубзкъан гагъди. къувватнаъ убчІври гъабхъундар.

¹⁹ Гъадмуган Мусайи халкъдиз Къанундиъ айи табшуругъарикан ктибталан къяляхъ, штук кибикънайи кІараринна къунарин ифи, элвен хъана иссоп гъарин кюл гъадабгъну, Къанундин китабдикна вари халкъдик кибчру. ²⁰ Ва кІуру: „Гирами Йикърар худнаъ ирчрайи му ифи, Аллагъди ичв улихъ, учву гъамци апІбан бадали, дебккрайи аьдат ву“. ²¹ Дугъу гъацира гирами Чадрик ва душваъ айи Аллагъдин гъуллугъназ ишлетмиш апІру вари алатарик ифи кибчнейи. ²² Къанунди вари ифдихъди марцц апІуб тІалаб апІура ва, ифи удудубзди, хил алдабгъуб айиб дар.

²³ Аършаринубдиз ухшар ади дапІнайи вари жилинуб гъамциб жюрейиинди марцц дапІну ккундийи, хъа аършаринуб гъамрартІан лап ужубсиб гъурбнихъдитІан марцц дапІну хай шулдар. ²⁴ Гъаддиз Месигъ, инсанарин хилариинди дапІнайи ва гъякъ гирами Чадрин сиринтІан дару жилин Чадриъ учІвнадар, ваъ, Думу, Аллагъдин улихъ ухъхъанди гаф кІури, гъадму аършариъ учІвна. ²⁵ Думу аършариъ, гъар йисан гъяйванатарин ифи хъади „Лап Гирамишваъ“ учІврайи Аллагъдин заан гъуллугъчиси, гагъ-гагънак Учв гъурбан апІуз кІури, учІвнадар. ²⁶ Гъамциб аьдатнахъди Месигъра гъушнийиш, Дугъаз дюн'я арайиз гъабхихъанмина швнубсаб ражари аьзабарикк ккуркьуб алабхъидийи. Хъа Думу, Учв гъурбан дапІну саб ражари ва гъаммишандиз гунгъихъди вуйиб ккудубкІбан бадали, вахтарин аьхирихъна гъаммишандиз кІури саб ражари гъафну. ²⁷ Фици гъарсар касдиз, саб ражари дукІну, Суддин улихъ дугъужвуб алабхъуруш, ²⁸ гъаци Месигъра, гизаф инсанарин гунгъарихъанди, саб ражари гъурбан гъахъну, ва Думу гъамус къюбпи ражарира, сарун дюн'яйин гунагъ Чайна гъадабгъуз кІури ваъ, хъа Чаз ккилигурайидар уьбхбан бадали гъиди.



*Иса Месиџь гьаммишандиз къувватнаџь
гьубзрайи саб гьурбан ву*

10 ¹Къанун адмийириз гьюз имбу уьмриџь ккилигурайи ужувларин сиригтан дар. Ваџь, Къанун – думу ужувлар дар. Гьаддиз Къанундихъан, йис’ан-йисаз гьаммишан саб жюрейин гьурбнар хуру кIури, адмийир Аллагъдин улихъ гьакъ апIуз шлуб дар. ²Эгер Къанундихъан гьаци апIуз удубкъуйиш, дурари чпин гьурбнар апIуб ккутIидайинхъа? Икрам апIрудар саб ражари ва гьаргандиз марщ дапIну ахъидийи, ва, чпин гунгъариз дилигну, дурариз чпик тахсир кади гьибгъдайи. ³Хъа му гьурбнар, йис’ан-йисаз чпи апIурайи гунгъар кIваин алауз кIури вуйидар ву, ⁴гъаз гьапиш, жердаринна къунарин ифдихъан гунгъар ккутIуз шлуб дар.

⁵Гьаддиз гьаму дюн’айиџь учIву Месиџьди Аллагъдиз гьапну:

«Увуз ккун гьахъундайвуз я гьурбнар, я багъишар, хъа Уву, Узуз кIури, беден гьязур гьапIнийва.

⁶ Сагъди гьургу гьурбнари,

я гунгъарихъанди апIру гьурбнари Уву шад апIдар.

⁷ Гьадмуган Узу гьапунза:

„Магъа, Узкан Къанундиџь дибикIнайиси,

Узу Яв ният тамам апIуз гьагъюраза, жан Аллагъ!“»

⁸Гьаци вуйиган, сифте Дугъу гьамци гьапну: «Увуз ккун гьахъундайвуз я гьурбнар, я багъишар, я сагъди гьургу гьурбнар, я гунгъарихъанди апIру гьурбнар, дурари Уву шад гьапIундар». Дугъу мици, Къанундин тIалабариинди вуйиб вушра, Чаз къабул дархъиди гьапиб вуйи. ⁹Хъасин Дугъу давам гьапIнийи: «Магъа, Узу Яв ният тамам апIуз гьагъюраза». Месиџьди, гьурбнар апIбарин йирси къайдйир арайиан адаџьну, фу-вуш цийиб къувватнаџь ипру. ¹⁰Дугъу Аллагъдин ният тамам гьапIган, ухъу саб ражари ва гьаргандиз, Иса Месиџьдин беден гьурбан апIбиинди, гирами гьахъунхъа.

¹¹Гьарсар Аллагъдин гьуллугъчийи чан гьуллугъ, гунагъ ярхла апIуз даршлу гьадму садар гьурбнар хури, йигъ’ан-йигъаз тамам апIура. ¹²Хъа му Гьуллугъчи, гунгъарихъанди гьаммишандиз къувватнаџь гьубзрайи саб гьурбан дубхну, Аллагъдин арччул терефнахъинди деџьну. ¹³Гьаддихъанмина Думу, Чан душмнар духну,



Чан ликарикк ккахъру вахт улубкъайизкъан, ккилигури гъзна.
¹⁴ Саб ражари гъурбан хуб'инди Дугъу гирами шулайидар Аллагъдин улихъ гъякъ гъаІну.

¹⁵ Мидкан ухъуз Гирами Рюгънура шагъидвал апІура. Дугъу сифте кІура:

¹⁶ «Магъа, гъадму йигъарихъан Узу дурарихъди гъацдар
 Йикърар йитІидиза, – кІура Агъайи, –
 Йиз къайдйир дурарин юкІварифъ тІагъдиза ва дурарин
 фагъмик дикІидиза».

¹⁷ Хъасин Дугъу давам апІура:

„Дурарин гунгъар ва гъюкумсуз ляхнар
 Узу гъич зат кІваин алаидарза“.

¹⁸ Гунгъарилан хил алдабгънайиган, гунгъарихъанди гъурбан апІуб сарун лазимди гъубзрадар.

Аллагъдиз багахъ улучІвай

¹⁹ Гъардшар, Исайин ифдин кюмекниинди гъамус ухъхъан дир-башди «Лап Гирамишваъ» учІвуз шулухъхъан. ²⁰ Дугъу ухъуз душваз рякъ абццну, цІийиб, уьмур хруб, чарчнаантина вуйи рякъ, яни Чан бедендиантина вуйи рякъ. ²¹ Ухъуз, Аллагъдин хулан ахъювал апІурайи зурба вуйи Гъуллугъчи ахъуз.

²² Гъаци вуйиган гъачай Дугъахъна, гъубкІу хъугъувалиинди, ифи кибчбиинди юкІвар чІуру нефснахъан марщц ва ихъ жанар марщци штунан дапІну, ачухъ юкІвар ади гъюхъа. ²³ Хъугъну, учу ктибтурайи умуднахъан мюгъкамди хъчІихидихъа, гъаз гъапиш гаф Тувнайир, хъугъувал Алир ву. ²⁴ Сар-сарихъна масанди гъуз-руси ва ужувлан ляхнар апІруси, чиб-чпин гъайгъу зигури хъидихъа. ²⁵ Сакъюдарин, хъугърудар уч шлуган дина дяргърувал аьдати ляхин дубхъна. Хъа ухъу дицдарихъан дубгъидархъа, иллагъки, сарун Агъа гъюру вахт багахъ шулайиб фикирназ гъадабгъну, чиб-чпик юкІв капІри апІидихъа.

Гъякъ'вал аьгъяди, гунгъар апІруруз – жаза

²⁶ Гъаз гъапиш, ухъу, гъякъ'вал аьгъю дубхъну, хъана аьгъя-аьгъяди гунгъар апІуруш, гунгъар сарун гъич саб жюрейин гъурбнарихъан марщц апІуз хъибдар, ²⁷ хъа Суддиз ва Аллагъдин душмнар итІру гъизгъин цІиз гукІунди ккилигуб хъибди. ²⁸ Мусайиланмина



ухъуз тувнайи Аллагъдин Къанун шли чЮбгъюйиш, къюр вая шубур шагъиддин гафариинди гъючЮбгъюрюз, саб инсаф адарди, аьжал гъадабтІуйи. ²⁹ Хъа ичв фикриинди, Аллагъдин Бай ликриккан апІруриз, Йикърар гъийитІу Гирами ифи фукІа дарубси гъисаб апІруриз ва ужувлан Рюгъ беябур апІруриз фукъан ахю жаза гъадабтІур? ³⁰ Ухъуз: „Къисас алдабгъуз Узухъди гъитай, лазим жаваб Узу тувдиза!“ – гъапир Фуж вуш, аьгъяхъуз. Дугъу гъамцира гъапну: „Чан халкъдин суд Агъайи апІиди“. ³¹ ЧІиви Аллагъдин хиларигъ гъяхъюб – мутІан ахю гучІ адар!

Учухъ хъергруганра мюгъкамди гъузай

³² Гъушу вахтар кІваин алаай, думуган, учвуз аьгъюваларикан аьгъю гъабхьи вахтна, учву гъагъи аьзабарин кІул адабгъунчва. ³³ Вахт-вахтарик учв'ин аьлхъюз гъитри шуйи ва хъергри шуйи, хъа саспи вахтари гъамцдар аьзабар аьгъ гъапІарин багахъ дийигъну гъахъунчва. ³⁴ Учву дустгъариъ айидарин язухъ зигури гъахъунчва, ичв шейъ-шюйъ тадабгъруган, учву шад шули гъахъунчва, гъаз гъапиш учвуз думутІан ужуб шейъ, гъаммишандиз вуйи Шейъ айиб аьгъяйчвуз.

³⁵ Гъаци вуйиган, ичв кІубанвал мудубганай – ужуб пешкеш хъибдичвуз. ³⁶ Аммаки Аллагъдин ният тамам апІбан бадали ва Дугъу тувурза гъапиб рубкъбан бадали учвуз ккундайиб – аьгъ апІуб ву. ³⁷ Сарун сацІибтІан вахт имдар, ва

«Дуфну Ккунир, къан дарапІди, гъиди.

³⁸ Йиз улихъ гъякъ вуйир чан хъугъувалиинди

яшамиш хъиди,

хъа дицир Узухъ хъугънайивалихъан гъудучІвиш,

Узу дугъкан рази хъидарза».

³⁹ Амма ухъу, къяляхъ йиврударикан ва йикІрударикан дархъа, ваъ, хъугъурхъа, ва уърхювалра хъибдихъуз!

Хъугъувалин мисалар

11 ¹ Хъугъувал – ихъ миж кайибдиз саб шак адарди ккилигуб ва гъелелиг дрякърайиб дугъриди а, кІуру гаф ву. ² Ихъ аб-йир, гъациб хъугъувалиинди уьмур хъапІну, баркаллагъназ лайикъ гъахъну.



³Ухью, хьугъувал ади, Аллагъдин амри дюн'я халкъ дапІнайиб ва вари рябкъюрайиб дярябкърайибдикан арайиз дуфнайиб, аьгъяхьуз.

⁴Авели, хьугъувал ади, Аллагъдиз КаиндитІан ужуб гьурбан гьабхну. Дугъу гьабхи гьурбан Аллагъди, дугъан хьугъувализ диглну, къабул гьапІну ва гьаддиинди думу гьякъра гьапІну. Дугъан хьугъувалин мисал, гьеле думу учв чІивиди имдаршра, гьира кмиди ухьуз метлеб ади гьубзрахьуз.

⁵Енох, хьугъувал ади, чІивидимиди гьаму дюн'яйиан гьурхнийи. Думу агури гьахьнушра, гьич сабишваъкъан гьидихьундади, гьяз гьапиш Аллагъди думу Чахьна гьурхнийи. Хьа гьадмугандиз, гьаму дюн'яйиан учв гьадагъайиз дугъу хьугъну, Аллагъдиз ккуниси апІуйи, ва дугъ'ин Думу разира гьахьнийи. ⁶Хьугъувал адарди Аллагъдиз ккуниси апІуз шлуб дар, гьяз гьапиш Дугъахьна гьюру гьарсар кас, Аллагъ айивалихь ва Учв агруриз Дугъу пешкеш туврувалихь хьугъну ккунду.

⁷Нюгъдиз улубкъуз ккайибдикан, чаз думу фу-вуш рябкъяйизра, улихьмиди хабар дебккнийи ва дугъу, хьугъувал ади, Аллагъдихь хьебехьну, дюн'я ккапІру штарихьан чан хизан уьбхюз гими гьапІнийи. Аьхирки дюн'я жазайикк ккипуз гьял гьапІнийи, хьа думу чан хьугъувализ гьилигу гьякъвал гьурубкъу ирсчи гьахьнийи.

⁸Хьугъувал ади, Ибрагъим, Аллагъди чаз дих гьапІубси, Дугъаз мютІюгъ духьну, фила-вуш ирсди жил тувдиза, кІуру гафнин элєну, гьеле дугъаз учв наана гьягьюрашкъан аьгъдарди, гьадина гьушнийи. ⁹Хьугъувал ади, думу, Аллагъди гаф тувну гьурубкъу жилиин, жара йишв'ан удучІвну гьафи адмиси, чадрарикк яшамиш хьуз хьюгъну. Дугъахьди чадрикк Исакъра, Якъубра яшамиш гьахьну. Тувнайи гафниинди жил гьадраризра дурубкъну ккундийи. ¹⁰Фицики Ибрагъим ижми бинайиин диврайи шагъриз ккилигурайи. Думу шагъур фициб шулуш, капІрур ва апІрур Учв, Аллагъ вуйи.

¹¹Хьугъувал ади, Ибрагъимдикан чан шив Сарайик, гьеле думу бицІидар даршлур вуйишра ва къюридра лап къабидар вушра, бицІир киршнийи, фицики Ибрагъимдин миж чаз гаф туву Аллагъдик кади гьабхьну. ¹²Ва гьациб жюрейиинди сар адмийикан, учвра беден къаби-къюци дубхьнайирикан, завуь хьадаркъан ва гьюлихь гьумкъан гизаф инсанар гьахьну.



¹³Вари гьадму адмийир, хъугъну ва, чпиз гаф тувнайиб улубкъа-йиз, гыйихну. Дурариз думу гаф тувнайи улке ярхлаан гъябкъ-нийи ва рази гъахънийи. Дурариз, чпи му дюн'яийи гъурабийир-ди айиб ва вахтназтІан даруб аьгью гъабхънийи.

¹⁴Чпи гъацдар вуйиб гьисаб апІурайидари, гъаддиинди чпин Ватан абгурайивал улупура. ¹⁵Эгер дурари чпи дипну гъушу ватандикан фикир апІури гъахънийиш, дурариз дина къяляхъ хъта-кузра мумкинвал айи. ¹⁶Хъа, дугъридан, дурар ужубтІан-ужуб ватандихъ хъчІарккурайидар вуйи – аьршаринубдихъ. Гъаддиз Аллагъдиз, Узу дурарин Аллагъ вуза, пуз начди дар, фицики Дугъу дурариз шагъур гъязур дапІна.

¹⁷⁻¹⁸Хъугъувал ади, Ибрагъимди Аллагъди учв ахтармиш апІу-райи вахтари чан бай гъурбанди гъахънийи. Дугъаз гаф тувнайи ва думу, гъеле Аллагъди чаз, «Исакъдилантина увуз насил хъиб-дивуз» дупнайишра, хъайи-хъадру сар бай гъурбан апІуз гъязур гъахънийи. ¹⁹Ибрагъимди Аллагъдихъан дукІнайирра чІиви апІуз шул, кІури, хиял дапІнайи, ва, гъаци кІури гъабшиш, дугъри-данра, Исакъ дукІнайидаригъан къяляхъ гъадагънура вуйи.

²⁰Хъугъувал ади, Исакъди чпин ярхи уьмарариь Якъубдизна Исавдиз, Аллагъдин ужувлар ишричвуз, гъапнийи.

²¹Хъугъувал ади, йикІурайи Якъубди Юсуфдин баяриз жа-жа-ради Аллагъдин ужувлар ишричвуз, гъапнийи, хъа чан маргълин кюмекниинди Аллагъдиз икрам гъапІнийи.

²²Хъугъувал ади, чан уьмур ккудубкІурайиган, Юсуфди из-раилар Египетдиан удучІвну гъягъбакан гъапнийи ва йикІба-лан къяляхъ гъузру чан кІурбарин гъякънаан васият гъапІнийи.

²³Хъугъувал ади, Мусайин абйир-бабари думу, бабкан гъа-хъиси, шубуб вазлин айтІ гъитІикІну гъюрхънийи, гъаз гъапиш дурариз думу гъадмукъан уччвурди гъяркънийики, абйир-бабариз паччагъдин буйругънахъан гучІ гъабхъундайи.

²⁴Хъугъувал ади, ахъю гъахъи Муса, учв фараондин шуран бай ву, кІурайивалихъан гъудучІвнийи. ²⁵Дугъу, Аллагъдин халкъдихъ-ди сабси, цІиб вахтназтІан дару гунагъ ляхнарикан кефер ктагъа-йиз, аьзабарикк ккахъуб ктабгънийи. ²⁶Дугъаз, чаз фициб пеш-кеш ккилибгураш, гъябкънийи, гъаддиз Месигъ бадали учв аскан апІуб Египетдин вари девлетартІан багъади гъабхънийи. ²⁷Хъу-гъувал ади, думу, фараондин хъюлхъан, гучІ ктарди, Египетдиан



удучІвнийи. Дугъу, чан улихъ Дярякърур рякъюри, вари аьгъ гъапІнийи. ²⁸ Хъугъувал ади, дугъу израилариз Пасхайин машквар апІнай, сифте бабкан гъахьидар йихури гъючІвнайи пуч апІрури дурарик ктручбан бадали, урчІарикан ифи кадатай, гъапнийи.

²⁹ Хъугъувал ади, халкъ, жилиланси, Уъру гъюллантина гъуш-нийи; хъа египтаризра гъаци апІуз ккун гъабхьиган, дурар вари ккахъну гъарагънийи.

³⁰ Израиларин хъугъувалиинди Ерихон шагърилан илтІикІна-йи зурба цалар, душвлан ургуд йигъан хъади-хъади илтІикІган, гъарагъну ахънийи.

³¹ Къяппади лихурайи Рахав, хъугъувал ади, душмандин тереф ахтармиш апІурайи израилар мясляътниинди къабул гъапІган, хътругърударихъди тІанкъ гъахъундайи.

³² Артухъ хъана фу кІуза? Узуз Гедеондикан, Варакайикан, Самсондикан, Ефтайикан, Давуддикан, Самуиликан ва пайгъамбра-рикан пуз вахт адарзуз. ³³ Дурари, хъугъувал ади, гъюкуматар ди-суйи, дугъривал ипуйи, гаф тувнайиб дурарихъна рубкъуйи, ас-ланарин ушвар хъяркъюйи, ³⁴ гъизгъин цІа ктІубшвуйи, учІру ханжларихъан чпи уърхюйи. Дурарин зяифвал къувватназ ил-тІибкІуйи, дурар дявдиъ къувватлу шуйи ва алжагънайи къуш-мар гъергну гъягъюз гъитуйи. ³⁵ Дишагълийрихъна, чІиви духъ-ну, чпин дийихнайи багахълуйир къяляхъ гъюйи. ГъацІарикан, чпиз улупу азадвалихъан думутІан лап ужуб уъмриз чпи чІиви шлуб аьгъяди гъудучІвган, йикІру гъялнахъна хру аьзабар кчІю-къюйи. ³⁶ Гъатмундари чпиин аьлхъюри хъувалар ва урччувалар, хъа гъацира зунжрар ва дустгъар аьгъ апІуйи, ³⁷ жарариин гъвандин жвар уьлюбхюйи, къюб йишв'ина парчйир апІуйи, ханжларихъди йихуйи, сасдар марччаринна цІигъарин гъидкъариъди уьлкйи-риъ ахъуз мажбур шуйи, сасдариз фукІара гъубкІну адайи, сас-дарихъ хъергуйи ва сасдарикан, рихшанд апІури, зивзивар кчІю-къюйи. ³⁸ Хъа саспидар, чпи вари дюн'ятІан багъа вуйидар, ичІи чюллериъ, дагълариъ, хъарариъ ва чІуру гъярариъ уьргъну ими.

³⁹ Дурар варидарикан, чпин хъугъувализ дилигну, Аллагъ ра-зи гъахънийи. Дурариз саризра чІивидимиди чпиз гаф тувну рубкъруб гъурубкъундайи, ⁴⁰ гъаз гъапиш Аллагъди ухъузра кади, гъадрарихъди ухъура гъуркІувалихъна гъюбан бадали, фу-вуш лап ужуб гъязур дапІна.



«Аллагъ учвуз Чан баяризси лигури шулу»

12 ¹Лигай, ухълан, дифаркъан, шагьидар илтГикІна! Гьаддиз гьачай, ухълан ухъуз гьергуз машат апІурайиб ва гьацира ухъу алдакуз гьитрайи гунагъ вари илдипурхъа ва сабурлуди ухъуз кадабтІнайи манзил ккадапІурхъа. ²Зат ктІатІарцци Иса-йиз лигури гьузурхъа. Думу, ихъ хъугъувалин ккергъубра ва кку-дукІубра ву. Дугъу, гъюз ккайи шадвал бадали, беябурваликкди хачриин аьзиятар аьгъ гьапІну ва гьамус Думу, Аллагъдин тахт-нан арччул терефнахъинди деъна.

³Гьамциб даккнивал гунагъкрарин терефнаан аьгъ ГьапІури-кан сацІиб фикир апІинай. Миди учвуз, ичв юкІв-рюгъ усалва-лиъ адрабхъуз ва рюгъ дурубгуз кюмек апІидичвуз.

Аллагъ Адашдиз ухшар ву

⁴Учвуз сабан гунгьихъди ифи ктипайиз элегуб алабхъундар-чвуз. ⁵Учвуз Жвуван веледаризси дупнайи аьшкъ капІру гьамц-дар гафар кІваълан гьархначвуз:

«Йиз бай, Аллагъди увуз жаза адабтІурайивал
ибак апІури апІин,

Думу увуз хъжагъруган, мукуцухан.

6 Фицики Аллагъди жаза Чан юкІв алидариз адабтІури
шулу ва
Чан байди къабул дапІнайириз
йивури шулу».

⁷Учву аьгъ апІурайи жазйир учву вердиш апІурайивалин саб пай ву. Аллагъ учвуз Чан баяризси лигури шулу. Адашди жаза тутрувру бай шлуб вуйин? ⁸Эгер учвуз жаза адабтІури гьахъундарш, – хъа гьарсариз жаза адабтІури шулу, – учву бичди гьахъидар вучва, гьякъ баяр дарчва. ⁹Ухъухъ варида-рихъ му жилиин жаза адабтІу адшар гьахъунхъухъ, ва дура-рин ухъу гьюрмат убхъуйхъа. Хъа яшамиш хъуз, фукъан ар-тухъ ухъу ихъ рюгъярин Адашдихъ хъпехърудар духъну ккунду!

¹⁰Ихъ адшари ухъу саб вахтназтІан вердиш гьапІундар – думу-ра ккабхъубси. Хъа Аллагъди, ухъура Чан гирамивалин ишти-ракчйир хъпан бадали, ухъуз уж'вал ибшри, кІури, вердиш апІурахъу. ¹¹Ухъуз фициб жюре жаза вушра, шадвал хруси ваъ,



хъа ищпрушназ вуйибси гьугъубжвухъуз. Хъасин, жазайиинди вердиш дапІнайири, дугъривалинна мясляabtнан бегъер ккадаб-цІури шулу.

¹² Гъаддиз амансуз хилар ва зяиф къамкъар ижми апІнай. ¹³ Дюз рякъюъди, ликуриз зиян шлуси ваъ, хъа сагъ шлуси, гъарахай.

Аллагъдихъан ярхла махъанай

¹⁴ Вари адмийирихъди мясляabt ади яшамиш хъуз ва гирами-дар хъуз ял апІнай – гирамивал адарди, гъич сарихъанра Агъа рякъюз хъидар. ¹⁵ Лигайки, гъич сарра Аллагъдин ужувлахъ мягърум даришри ва къутІкъли къаблиси зарар-зиян тувруси дарибшри, гъацдарилантина чиркин даришри. ¹⁶ Лигай, учвкан сарира къяппавал мапІанай ва, саб гъаб ипІрубдихъ хизандиъ ахю бализ айи ихтиярар масу туву Исавси, Аллагъдихъан гъад-мукъан ярхлади махъанай. ¹⁷ Учвуз аьгъячвуз, хъасин Исавдиз чан ихтиярар къяляхъ апІуз ккун гъабхънийи, аммаки думу тина гъапІнийи. Дугъхъан, чпин адашди гъял гъапІуб, гъеле уларилан рубзури гъаддикан ккун гъапІнийишра, дигиш апІуз гъабхъундайи.

¹⁸ Учву хил кучуз даршлу ва цІа алабхъну убгурайи дагъдихъна, мучІувалихъна, пашманвалихъна ва тІурфнахъна дуфнадарчва. ¹⁹ Зурнайин сеснахъна ва улхурайи дихнахъна дуфнадарчва. Думу дих гъеебхъдари чпикди улхуб давам дарапІуз миннат апІуйи. ²⁰ Инсанарихъан чпиз дебкку гъамциб табшуругъ аьгъ апІуз шулдайи: «Эгер гъяйванат гъаму дагъдик кубкъиш, думу, йивури гъванар, йибкІну ккунду». ²¹ Думу шиклихъан гъадмукъан гучІ айики, гъеле Мусайира кмиди гъамци гъапнийи: «Узу гукІнишин кабхъну йикІуразу».

²² Ваъ! Учву Сион дагъдихъна, чІиви Аллагъдин шагърихъна, Аършарин Ерусалимдихъна дуфначва! Учву шадвалин мярака-йиз уч духънайи агъзрариинди малайикарихъна дуфначва. ²³ Учву, аършариъ ччвурар дидикІнайи, сарпидар вуди бабкан гъаши-дарин мяракайиз дуфначва. Учву вари халкъарин суд апІру Аллагъдихъна ва гъуркІу дугъридарин рюгъярихъна дуфначва. ²⁴ Учву, Исайихъна, ЦІийи Йикърар Дерккурихъна, Авелин ифитІан ужу-ди улхурайи кибчру Дугъан ифдихъна дуфначва.



²⁵ Лигай, учвухъна илтГикІурайи Аллагъ тина мапІанай. Израила-рихъан гъаму жилиин гафар апІурайирихъ хъпебехъган гъадабтІу жазайиккан кІул ккадабгъуз дархъиган, дидлан артухъ аършари-ан гафар апІурайирихъан гъудучІвиш, ухъхъанра кІул ккадабгъуз хъибдар. ²⁶ Думуган Дугъан дихну жилар тІурччвуйи, хъа гъамус Дугъу гаф тувна: «Узу саб ражарисана жилар тІурччвидиза, не-инки жилар, хъа гъацира аършарра». ²⁷ «Саб ражарисана» кІуру му гафар: вари халкъ дапІнайибдикан вари ккадабшвруб ва саб вахтназтІан даруб дубгди, хъа ккадабшвуз даршлуб гъубзди, кІу-райидар ву.

²⁸ Гъаци вуйиган ухъуз ккадабшвуз даршлу Паччагълугъ руб-къурайиган, чухсагъл кІури гъуздихъа, гъюрматлудина гукІунди Аллагъдиз икрам апІури гъуздихъа, ²⁹ гъаз гъапиш ихъ Аллагъ – вари хътІюбкъру цІа ву.

Аьхиримжи насигъятар

13 ¹ Учву гъардшарси чиб-чпи ккун апІинай. ² Рякъюъ айидар къабул апІруваликан кІваълан магъарханай. Гъаци апІру-дари, чпизра аьгъдарди, малайикар хялижв апІури шулу. ³ Дуст-гъариъ айидар, гъадрарихъди дустгъариъ айидар учву вуйибси, кІваин алаури апІинай. Улуржурайидар, гъадрарихъди аьзабарихъ учвур аийбси, кІваин алаури апІинай.

⁴ Нюкягъ гъюрматлуб ва марцциб дубхъну ккун. Аллагъди, чан жилар вая хпир гъитну, гъирагъдиъ ул айир ва къяппавал апІрур жазайиз тувди.

⁵ Пул ккун апІувалихъан шлубкъан азадди гъузай. Учвуз айиб-диин разиди гъузай, фицики Аллагъди гъапну:

„Узу уву сарди гъитдарза ва гатІахъдарза“.

⁶ Гъаци вуйиган ухъхъан саб шак адарди пуз шулухъхъан:

“Агъа – йиз Кюмекчи вуйиз,

узуз сабдихъанра гучІ адарзуз.

Инсандихъан узуз гъапІуз шул?“

⁷ КІваин апІинай учвуз Аллагъдин гаф улупдар: дурарин уъм-риз ва аьжализ лигури, гъадрарин хъугъувал учвуъра ади гъузай.

⁸ Иса Месигъ накъра, гъира, гъаммишанра зат дигиш шлур дар.

⁹ Ужувлан хабарназ къаршу гъар жүре каламари учву гъякъ’ва-лихъан гъадауз мигъитанай. ЮкІвар, фициб хураг ипІуруш,



гъаддин къайдйириинди мюгъкам дарапИди (дурар тамам апИ-рудариз дурари хайир гъабхундар), хъа Аллагъдин ужувлиинди апИруш, ужу шул. ¹⁰ Ухъуз ихъ хусуси гъурбнар хрушв ахъуз. Душв'ан гирами Чадриъ гьуллугъ апИурайидариз хураг ипИуз ихтияр адар.

¹¹ Аллагъдин заан гьуллугъчийи „Лап Гирамишваз“ гъяйванатарин ифи хура – му гъурбан гунгъарихъанди вуйи – хъа жандкар чИатанишваъ ургура. ¹² Гъаци Исайира, шагърин урнарин чИатанди, Чан ифдиинди халкъ гирами апИбан бадали, аъзаб гъизигнийи. ¹³ Гъаддиз гъачай ухъура, Гъадму ккахъу беябурвал ухъура пай апИруси, Дугъахъна шагърин урнарин чИатинди удучИвидихъа. ¹⁴ Ухъуз му жилиин гъаргандин шагъур адархъуз, ухъу гъюз ккайи шагъриз ккилигурайидар вухъа.

¹⁵ Гъаммишан Аллагъдиз, Дугъан ччвур рабгъури, ушвниан удучИвурайи тярифнан гъурбнар Исайилантина хидихъа. ¹⁶ Уж'вал апИуз ва гъудрубкИрудариз тувуз кИваълан магъарханай – мицдар гъурбнар Аллагъдиз кабалгрудар ву.

¹⁷ Учвуз аькъюл-насихъят туврайидарихъ хъпехъури, мютЮгъ йихъай. Дурар, ул иливну даърахди, ичв юкИварин гъайгъушнаъ а, гъаз гъапиш дурариз чпи Аллагъдин улихъ жаваб тувруб аьгъа. Дурари чпиин али гьуллугъ, гъагъи бала алиси, тямягъ хътру саягъ тамам апИруси мапИанай, фицики дидкан учвуз айи хайир адар, хъа разивалиинди кИулиз адабгъруси, ичв терефнаан кюмек апИинай.

¹⁸ Учү бадали ккарагури йихъай. Ич намус марцци вуйивалик ич саб шак кадарич, ва варибдиъ дугъриди гъузуз ккундучуз. ¹⁹ Хъа гизафна-гизафси узу учвухъна ухди хъадакнү гъюз ккарагай.

²⁰ Гъит, мясляатнан Аллагъди, марччарин зурба Марччлихъан вуйи, Чан ифдиинди гъаммишандиз вуйи Гирами Йикърариин печать гъиву ихъ Агъа Иса чИиви ГъапИури, ²¹ учву Чан ният тамам апИру гъарсаб ужуб ляхнихъ хъаъри. Ва, гъит, Иса Месигъдилантина Дугъу ухъу, Чаз ккуниб апИруси, гъитри. Хъа Иса Месигъдин, гъит, гъаммишандиз ад ибшри. Амин.

²² Гъардшар, узу учвуз миннат апИураза, учвук юкИв капИрайи гъаму гафар сабурлуди къабул апИинай, фицики му йиз кагъаз думукъан ярхиб дар.



²³ Агъю йибхай, ихъ гъардаш Тимофей азад гъаІну. Эгер думу багарихъди мина гъафиш, узу учвухъна гъадмура хъади гъидиза.

²⁴ Ичв вари ахъюдариз ва Аллагъдин гирами вари халкъдиз – саламар. Италияйианра Иса Месигъдин терефкрари учвуз саламар хътаура.

²⁵ Гъит уж'вал учвухъ варидарихъди гъубзри!



АЧМИШ АПУВАЛ

Ахиримжи йицІуд йистІан зиина чан уьмур Югьанди Эфесдиъ хьугьрударин гьуллугьнаъ хьуз бахи гьапІинийи. Думу вахтна Рим вилаятдин паччагь Домициан вуйи. Дугьу учь Аллагь вуза кІурайи, варидади чав Аллагьси гирамиди дисуб ккун апІуйи ва, саб тикикьан язухъ даранІуди, Исайихъ хьугьрудар терг апІуйи. Исайин вакил Югьанра гьадму хьергуваларикк ккахънийи. Думу Патмос островдиша алдаънийи. Ари гьадушв'ин дугьаз Аллагьдихъан аьдати дару хабар гьафнийи. Гьадму хабар бикІбалак кьяляхъ дидиз «Ачмиш апІувал» кІуру ччвур тувнийи. Гьадму китабдиъ дебккнайи хабар, сабни нубатнаъ, БицІи Азияийъ Исайихъ хьугьнайидариз вуйи. Му вари «Ачмиш апІували» хьерграйи ва аьзабар зигурайи йигьари хьугьрудариз ижмиди дийигьуз дих апІура. Китабдиъ кучІалди Исайихъ хьугьнайи мялимарихъан ихтиятди гьузну ккуниваликанра кІура. Аьзабарийъ айидар саб важиблу суалну архаинди гьитрадайи: сацІиб вахтназ хьергбар алахъурайи Исайихъ хьугьрударин аьхир фициб хьибдикІан? Китабди думу суалназ жаваб тувра: Иса Месигь Аллагьдиз кьаршу гьудужведарин гьубкІну гьалиб хьиди. Гьадму ву пачгьарин Паччагь ва гьюкумдрарин Агьа. Югьанди гьибикІу китабдин Исайихъ хьугьрудариз вуйи важиблувал гьич саб вахтнара дубгьруб дар. Дурариз китаб, чпихъинди душмнарисзи лигьруганра ва хьергруганра, ккарцрубди ва чпин терефкарди гьубзра. Ухьу Югьандиланмина ктикьурайи кІулин хабар Иса Месигь ву. Думу му дюн'яйиз хъана гьиди, му ражари Гьалибчиди. Китаб гьамциб гаф тувбиинди ккдубкІура: «Ав, Узубагарихъди гьидиза!» (22:20).



Фтикан ву гьаму китаб

1 ¹Иса Месигьдин ачмиш апІувал, Чан гьуллугьчйириз багарихьди хьуз ккайиб вари улупбан бадали, Дугьаз Аллагьди тувнайиб ву. Мидкан хабар дебккбан бадали, Чан гьуллугьнаь айи Югьандихьна Исайи малайик гьаьнийи.

²Югьанди чаз гьябкьоб вари: Аллагьдин Гаф ва Иса Месигьдин шагьидвал – тасдикь апІура.

³Хушбахтавар ву Аллагьди гьаьнайи гьаму пайгьамбарвалин гафар урхурайир, дурарихь хьпехьурайир ва мушваь дибикІнаьйиб тамам апІур. Гьаз гьапиш вахт хьубкьна.

Хьугьнайидарин жьмяаьтдихьна вуйи гафар

⁴Асия виляятдиь айи хьугьнайидарин ургуб жьмяаьтдиз Югьанди кІура: учвуз гьарган Айирихьан, Гьахьирихьан ва Гьюрурихьан, гьацира Дугьан тахтнахь хьайи ургур рюгьнахьан, ⁵Иса Месигьдихьанра – гьякь Шагьид вуйирихьан, гьийихдарик сарпирди чИви Гьахьирихьан ва дюн'яйин паччгарин зиин агьавал апІурайирихьан уж'вал ва мясляаьт ибшричвуз.

Ухьу Ккунириз, Чан ифдиинди ухьу ихь гунгьарихьан азад ГьапІуриз, ⁶саб паччагьлугьдиз уч гьапІу ухькан Чан Адашдин – Аллагьдин гьуллугьнаь шлудар Ктауриз зат ккудудукІру аьсрариз ад ва кьудрат ибшри. Амин!

⁷Магьа гьамус Думу дифар хьади гьиди ва гьарсариз Думу рякьиди, гьеле Дугьан мурглин тІуларигьанзина жида гьюбччваризра кмиди. Дугьан улихь дюн'яйин али вари миллетари суза зигиди. Ав, дугьриданра гьаци ву! Амин.

⁸«Узу вуза, – кІура Агьа Аллагьди, – Эвелра, Аьхирра гьарган Айирра, Гьахьирра, Гьюрурра ва вари хилиь Дибиснайирра».

⁹Узу, Югьан, ичв гьардаш, Месигь Исайиьди саб вуди, учвухьди Дугьан бедбахтвалар, паччагьлугьвал ва сабурлувал пай апІурайир, Аллагьдин Гаф ва Иса Месигьдихьан шагьидвал бадали Патмос кІуру островдиин гьахьунза.

¹⁰Элгьет йигьан узуз, Рюгьнан гьюкмий ахьнайириз, зурнаийианси чИгь апІури, йиз кьалхьан ахью дих гьеебхьунзуз. ¹¹Ди-ди гьапи: «Вари увуз рябкьюрайиб кагьзик бикІ ва Эфесдиь,



Смирнайиъ, Пергамдиъ, Фиатирайиъ, Сардисдиъ, Филадельфия-йиъ ва Лаодикияйиъ айи ургбиб жямаяътариз хъадапI».

¹²Узукди гъаму гафар апIурайи дих шлинуб вуйIан, кIури, къяляхъ илдицуриз, гъизилин акв апIру ургуб алат гъябкъюнзуз. ¹³Гъадму акв апIрударин арайиъ, ярхи палат алди, мухрилан гъизилин чIул идибтIнайи, Инсаниятдин Бализ ухшар айир-сир кас гъяркъюнзуз. ¹⁴Дугъан кIул ва кушар лизи хъаси ва йифси вуйи. Дугъан улар убгурайи цIаси вуйи, ¹⁵хъа ликар пичраъ крабчIури убгурайи рукъси вуйи, Дугъан дихра ягъли гъарза-рилан урсарайи штарин гъугъси вуйи.

¹⁶Дугъан арччул хилиъ ургуб хяд айи. Дугъан ушвниан, къю-биб терефарихъанди мурзар али учIру ханжал удубчIвнайи. Дугъан маш яманди ичIибгнайи ригъси айи.

¹⁷Думу гъяркъиган, дукIнайирси, Дугъан ликарикк дахъунза, хъа Дугъу, Чан арччул хил йиз гъюниин иливну, гъапи:

– ГучI мапIан! Узу вуза Сарпирра, КкудукIрурра. ¹⁸Яшамиш шулайир Узу вуза. Узу гъакIнийза, хъа магъа Узу хъана аьсра-риан-аьсрариз яшамиш шулаза. Узухъ хъазухъ аьжалин ва же-гъеннемдин ачар. ¹⁹Гъаци вуйиган, увуз гъябкъюб бикI: гъаму ражари шулайиб ва хъасин хъуз ккайиб. ²⁰Магъа, увуз Йиз ар-ччул хилиъ гъяркъю ургуб хядран ва ургуб чирагъдин сир: ургуб хяд – мурар ургбиб жямаяътарин малайикар ву, хъа ургуб чи-рагъ – мурар ургуб жямаяът ву.

Эфесдин хъугънайидариз

2 ¹Эфесдин хъугънайидарин малайикдиз бикI:

«Магъа арччул хилиъ ургуб хяд Дидиснайири ва гъизилин ургуб акв апIру алатаригъ Лицурайири фу кIураш:

²Яв ляхнар, яв гъагъи жафа ва яв сабурулувал Узуз аьгъязуз. Аьгъязуз, уву нягъякъ ва чIуру адмийир аьгъ дарапIруб; Иса-йин вакилар вуча кIурайидар уву ахтармиш гъапIунва ва дурар кучIляхяр вуйиб аьгъю гъабхъунвуз. ³Уву ижмир вува, Йиз ччвур бадали уву гизаф читинвалариъ ахъунва ва зяифвалиъ кIул ипун-дарва. ⁴Амма, Йиз увуз къаршуди кIуру саб айиз: увуз яв сиф-тейин масанвал кIваълан гъархнавуз. ⁵KIваин апIин, уву фициб ягълишналан ахънуш, швумал йихъ, ухдийин ляхнар давам апIин. Эгер уву, швумал духъну, гъаци дарапIиш, Узу увухъна гъидиза



ва яв акв туврайиб йишвлан илдипидиза. ⁶Хъа саб увуз авуз – Узуз даккни николитарин* ляхнар дяркъну ккундарвуз.

⁷Шлик хъпехъру ибар каш, гъит хъугънайидарин жямаятариз Рюгъну фу кІураш, ебхъри! Гъалиб гъахъириз Узу Аллагъдихъ женнетдиъ айи уьмрин гъаргъян йимишар итІуз гъитдиза».

Смирнайин хъугънайидариз

⁸Смирнайин хъугънайидарин малайикдиз бикІ:

«Гъамци кІура Сарпири ва КкудукІури, ГъачІири ва хъана яшамиш Шулайири: ⁹Узуз яв аьзабарикан ва касибваликан аьгъязуз, хъа уву девлетлу вува! Аьгъязуз уву беабур апІурайи, жугъдар вуча, кІурайидариканра, хъа дугъридан дурар иблисдин мярака ву. ¹⁰Ув'ин улукъуз ккайи аьзабарихъан гучІ мапІан. Магъа багарихъди иблисди учвкан сакъюдар ахтармиш апІуз, кІури, дустагъдиъ ирчди, ва йицІуд йигъан учву аьзабар зигидичва. ЙикІайизкъан вафалуди гъуз ва Узу увуз уьмрин паччагъвалин таж тувдиза.

¹¹Шлик хъпехъру ибар каш, гъит хъугънайидарин жямаятариз Рюгъну фу кІураш, ебхъри! Гъалиб гъахъириз къюбпи аьжал айиб дар».

Пергамдин хъугънайидариз

¹²Пергамдин хъугънайидарин малайикдиз бикІ:

«Гъамци кІура къюбиб мурзарра учІру ханжал хъайири: ¹³Узуз аьгъязуз, уву иблисдин тахт алишв'ин яшамиш шулайиб. Аммаки уву Йиз ччвурнахъан ижмиди хъичІихнава. Уву Узухъ хъугъвалихъан иблис яшамиш шулайи ичв шагъриъ Йиз дугъри вуйи шагъид Антип гъакІи йигъанра гъудучІвундарва. ¹⁴Гъаци вушра, Узуз увуз къаршу вуйибра азуз: увуъ Балам пайгъамбрин каламарихъди гъарайидар а. Думу каламари чан вахтна Валак паччагъди Израилин халкъ гунагъарихъна хуз гъитнийи. Дугъу дурар, идолариз гъурбан гъапІуб ипІуз хъаънийи; дурариз намуссузвалиинди уьмур гъапІуз улупнийи. ¹⁵Увуз гъацира николитарин каламарихъди гъягърударра авуз. ¹⁶Гъаддиз, швумал духъну, хъадакай! Эгер хътадакиш, Узу багарихъди гъидиза ва дурарихъди Йиз ушвнин ханжлихъди дяви гъабхидиза.

* 2:6 Саб кучІлин терефкрар.



¹⁷ Шлик хъпехъру ибар каш, гъит хъугънайидарин жямьяа-тариз Рюгъну фу кІураш, ебхъри! Гъалиб гъахъириз Узу, гирамиди уьбхюрайи ва сир айи манна* тувдиза, гъацира, ччвур кайи лизи гъван тувдиза. Душвак дибикІнайи ччвур, думу гъурубкъурилан гъайри, сарун гъич саризра аьгъю хъибдар».

Фиатирайин хъугънайидариз

¹⁸ Фиатирайин хъугънайидарин малайикдиз бикІ:

«Гъамци кІура Аллагъдин Бали, гъизгъин цІаси улар айири ва крабчІурайи рукъстар ликар ккайири: ¹⁹ Узуз аьгъязуз яв ляхнар ва масанвал, хъугъувал, гъуллугънаъ хъувал ва мюгъкамвал. Яв аьхиримжи ляхнар сифтейиндартІан гизаф вуйибра аьгъязуз. ²⁰ Хъа магъа увуз къаршуди Йиз фу аш: пайгъамбар вуза, кІурайи Изавел кІуру дишагъли аьгъ апІурава. Дугъу Йиз гъуллугънаъ айидар улдугуз гъитра: дурар къяппавалихъинди илтІикІура ва идолариз багъиш гъапІуб ипІуз улупура. ²¹ Узу дугъаз чан тІулар дирчуз вахт тувунза, хъа дугъаз чан намуссузвалиин швумал хъуз ккунди адар. ²² Гъаддиз Узу думу уьзрарихъ гъахъуз гъитдиза, эгер чпин ляхнариин швумал духъну, хътадакиш, дугъахъди къяппавал апІури гъашидарра зурба бедбахтвалихъ гъирчдиза. ²³ Дугъан бицІидарра аьжалихъ гъирчдиза. Гъадмуган вари жямьяа-тариз аьгъю хъибди: ичв юкІвариъ ва фагъмарийъ жиниди уьбхюрайиб вари аьгъюр Узу вуйиб, ва гъарсариз Узу, чан ляхнариз дилигну, тувдиза. ²⁴ Хъа Фиатирайиъ имбудариз, гъадму каламарихъди дяргърудариз ва иблисдин фендигарвалар аьгъю дарапІ-дариз Узу кІураза: „Узу учв’ин артухъ гъагъ илипдарза“, ²⁵ эгер учву, тап Узу гъайиз, ичв айибдиинди, гъадму уьбхюри гъузиш. ²⁶⁻²⁷ Хъа аьхиризкъан, Узу кІуруб вари тамам апІури, гъалиб гъахъириз, халкъарин зиин Узуз Йиз Адашдихъан гъурубкъанси, гъюкум тувдиза. Гъацири дурарин зиин рукъан чумакихъди гъюкум гъабхиди ва, ругдин гъабар фици тикийр шулуш, гъаци дурар уьргъиди!

²⁸ Гъалиб гъахъириз Узу гвачІиндин хъдра тувдиза. ²⁹ Шлик хъпехъру ибар каш, гъит, хъугънайидарин жямьяа-тариз Рюгъну фу кІураш, ебхъри!»

* 2:17 Лизи хюсиб Аллагъди туврайи хураг.



Сардисдин хьугънайидариз

3¹Сардисдиъ айи хьугънайидарин малайикдиз бикІ:
 яв ляхнар Узуз аьгъязуз; гьеле уву чІивидарин жергйириъ ашра,
 уву дукІнайир вуйиб аьгъязуз. ²Уягъ йихъ ва мягъкам апІин уву
 имбу гьамус-хъа йибКІру гьялнаъ айиб. Яв ляхнар Йиз Аллагъ-
 диз хуш шлударстар вуди гьяркъюндарзуз. ³Гъаци вуйиган, кІва-
 ин апІин, увуз фу гьурубкънуш ва фу гьеебхънуш! Гьадму тамам
 апІин, яв ляхнар гьит ва швумал йихъ! Хъа эгер уву уягъ дар-
 хьиш, Узу тІафалси хабарсузди гьидиза. Уву, Узу увухъна фу-
 ну вахтна гьюруш, аьгъю хьибдарвуз. ⁴Аммаки увуз Сардисдиъ
 чпин палтар ктрацІу сакьюдар адмиир авуз, ва дурау Узухди
 лизибдиъди гьягьиди, гъаз гъапиш дурау лайикълу ву. ⁵Гъа-
 либ гъахьирра лизи палтар алахъну хьиди, ва Уьмрин китаб-
 дикан Узу дугъан ччвур ктІубшвидарза, Узу думу, Йиз Адашдин
 ва Дугъан малайикарин улихъ къабул апІидиза. ⁶Шлик хъпехъру
 ибар каш, гьит, хьугънайидарин жямаяьтариз Рюгъну фу кІу-
 раш, ебхъри!»

Филадельфияйин хьугънайидариз

⁷Филадельфияйин хьугънайидарин малайикдиз бикІ:

«Гъамци кІура Гирамири, Гьякълури, Давудрин ачар Хъайи-
 ри – Дугъу абщхъанмина, гьич сарихъанра хъябкъюз хьибдар,
 Дугъу хъябкъхъанмина, гьич сарихъанра абццуз хьибдар: ⁸Узуз
 яв ляхнар аьгъязуз – магъа яв улихъ Узу урчІар арццунза ва гьич
 сарихъанра дурау хъяркъюз хьибдар, гъаз гъапиш, гьеле яв къув-
 ват цІибди вушра, уву Йиз Гаф гьюбхюнва ва Йиз ччвурнахъан
 гьудучІвундарва. ⁹Гъаддиз магъа, Узу увуз иблисдин мяракайиан
 жугъдар вуча кІурайидар, амма дугъри дарудар, кучІляхяр тув-
 дизавуз – Узу дурау увухъна гьюрусин ва яв ликарикк икрам
 апІури дахъруганси апІидиза. Хъа дурауриз, Узуз уву ккуниб,
 аьгъю хьибди. ¹⁰Узу увуз, мягъкамди гъуз, гъапиган, уву гъаци
 гъузунва, гъаддиз вари адмиир ахтармиш апІуз дюн'яйиина
 гьюру бедбахтваларин вахтна, Узу увура уьрхидизаву.

¹¹Узу багарихъди гьидиза. Гьич сарихъанра яв паччагъвалин
 таж тадабгъуз даршлусин, увуз айибдихъан ижмиди хъичІихну



гъуз. ¹²Гъалиб гъахьирикан Узу Йиз Аллагъдин хулан мурхьул ктаидиза ва думу душваъ абсариз гъузди. Узу дугъак Йиз Аллагъдин ччвур, Йиз Аллагъдихъан завариан гъюру Йиз Аллагъдин шагърин – цИйи Ерусалимдин ччвур, ва Йиз цИйи ччвур бикИдиза. ¹³Шлик хъпехъру ибар каш, гъит, хъугънайидарин жямаяътариз Рюгъну фу кIураш, ебхъри!»

Лаодикияйин хъугънайидариз

¹⁴Лаодикияйин хъугънайидарин малайикдиз бикI:

«Гъамци кIура Амин ччвур алири, Дугъри ва Гъякъ Шагъидди, Аллагъди халкъ гъапIу варибдин Ахъюри: ¹⁵Узуз яв ляхнар агъязуз, уву я мичIлир, я урцрур дарувалра агъязуз. Увуз ужу хъибди, эгер уву я мичIлир, ясана урцрур вуди гъахънийиш! ¹⁶Хъа уву я мичIлир, я урцрур дарди, хъа анжах мани вуди хъпаз дилигну, Узу уву Йиз ушвниан тутуси идипидизаву! ¹⁷Уву: „узу девлетлу вуза, узу девлетлу гъахъунза, узус сарун фукIара ккимбуб имдариз“ – кIураш, увуз, уву фукъан бахтсуз, аьжуз, касиб, кур ва гъяцIал вуш, аьгъдарвуз. ¹⁸Узу увуз саб насигъят тувраза: уву девлетлу хъуз, Узхъан цИъ марщ гъапIу гъизил ва яв гъяцIливалин нач ккебкуз алабхъру лизи палат гъадабгъ. Гъацира увуз уларикан ктатуз ва рябкъюри хъуз ччимра гъадабгъ. ¹⁹Узу Узуз масан вуйи касариз жаза гъадабтIурза ва дурарин жини ляхнар арайиз адагъурза, гъаци вуйиган, юкIв хъип, ва швумал духъну, яв фурсар дирч. ²⁰Магъа, Узу дийигъназа урчIарихъ ва кучраза. Шлиз Йиз дих ебхъураш, гъадгъу Узуз урчIар арццди, Узу гъадму касдихъна учIвдиза ва учу, сатIиди деъну, хябяхъдин уъл ипIидича.

²¹Гъалиб гъахъириз Узу Узухъди тахтнийин деуз йишв улупидиза, гъаз гъапиш, Узура гъалиб гъахъунза ва Йиз Адашдин гъвалахъ Дугъан тахтнийин деунза. ²²Шлик хъпехъру ибар каш, гъит, хъугънайидарин жямаяътариз Рюгъну фу кIураш, ебхъри!»

Югъандиз аьршариъ гъябкъюб

4 ¹Гъамдин къялхъян узус заварихъ урчIар арццну гъяркъюнзуз ва гъадму сифте гъебхъу зурнайинсиб дих гъебхъунзуз. Дих узухъди, гъамци кIури, улхуз хъюбгъю: «Мина удучIв, Узу увуз багарихъди хъуз ккайиб улупурзавуз».



²Узу гьадму сьаьт Рюгьну ацІунзу. Фу лигурва, аьршариь тахт дебккна, хьа тахтнийн Деънайир ал. ³Хьа Деънайирилан сердоликна яшма кІуру багъа гьванариланси нур рабгъурайи, ва тахт вуйибси заьланмина изумруддин рангарин дерккучІимирсиб илбицнайи. ⁴Гьадму тахтнахъди, илтІикІну, къабна юкъуб тахтсана хъайи. Дурариин къарна юкъур аьхюр, лизи палат алабхьну, деънайи; дурарин кІулариин гьзизилин тажар алийи. ⁵КІулинуб тахтнахъан къюркълин цІийир, гьарйир ва завар рахрустар сесер гьудучІувуйи. Думу тахтнан улихь цІа алди ургурайи акв тувру ургуб алат хъайи – мурар Аллагъдин ургур рюгь вуйи. ⁶Тахтнан гьаншариь хрусталсиб гюзгдин гьюлиз ухшар вуйи фу-вуш айи. ГьацІна – гьацІ къялаь, тахтнан юкъуб тереф вуйибси илтІикІну, улхъандира ва къялхъандира къадар адрубкъан улар айи, гьайванатарстар юкъур чІивидар айи. ⁷Сарпи гьайванатсир – аслансир вуйи; къюрпир – жигьил йицсир; шубурпирин маш адмийинсиб вуйи, хьа юкъурпир завуь уьбхнайи люкъраз ухшар айир вуйи. ⁸Гьадму юкърид гьайванатарстарик гьарсардик йи-йирхьуб хлинцц кайи. Хлинццар вари терефарихъанди: айтІандира, зиьландира – уларихъди алацІнайи. Юкърид гьайванатарстари, зат дийийигъди, йишвнура ва йигънура гьарйир апІурайи:

«Гирами, гирами, гирами ву Агъа Аллагъ
вари хилиь Дибиснайир,
гьарган Айир, Гьахьир ва Гьюрур!»

⁹Гьадму юкърид гьайванатарстари тахтнийн Деънайириз – гьарган яшамиш Шулайириз, чухсагъул кІури имиди, Дугъан ад апІури имиди ва заанвал улупури имиди, ¹⁰къарна юкъур аьхюри тахтнийн Деънайирин улихь, ис алахъури, гьарган яшамиш Шулайириз икрам апІуьи ва, тахтнан улихь чпин тажар диври, гьамци кІуьи:

«Уву лайикъ вува, Агъа, ич Аллагъ,
ад, заанвал ва къувват къабул апІуз,
гьаз гьапиш, Уву вува вариб арайиз Гьабхир;
Яв амриинди вари гьабхьну
ва арайиз гьафну!»



Дибиржнайи кагъаз ва Ччил

5 ¹Тахтнийн Деънайирин арччул хилиъ узуз китаб – турбаси дибиржнайи кагъаз гъябкъюнзуз. Дидин айтІандира, зийландира варишвар алацІну, дибикІнайи, ва думу ургуб печатдинди хъябкънайи. ²Ахю дихнийинди гъамци кІурайи кьудратлу малайикра гъяркъуз: «Фуж лайикъ ву му китаб ачмиш апІуз ва мидлан печатар алдагъуз?»

³Гъич сарихъанра: я завариин, я жилариин, я жиларикк ккайидарихъан – китаб ачмиш апІуз гъабхъундайи, гъеле дидихъинди лигузкъан дурарихъан удубкъундайи. ⁴Китаб ачмиш апІуз ужур, дидихъинди лигузкъан удубкърур арайиз удудучІвган, узу бегъем гъишза. ⁵Хъасин гъадму ахъюдарикан сари гъаписуз: «Мишан! Лиг, Ягъудайин тухмиан Аслан гъалиб гъахъну, Давудрин машгъур вуйи насил! ГъадгъухъантІан шулдар ургуб печать али китаб ачмиш апІуз».

⁶Узуз тахтнахъ, гъацІ кьялаъ, Ччил гъяркъюнзуз. Думу гъурбан апІуз духнайирси айи. Дугълан гъадму юкърид гъайванатарстарна ахъюдар илтІикІнайи. Гъурбан апІуз Духнайириз ургуб кІарчна, ургуб ул айи – мурар Аллагъдин ургуб рюгъ вуйи. Дугъан мурар дюн'яйиина гъаърудар вуйи. ⁷Дугъу, багахъ духъну, тахтнийн Деънайирин арччул хилиъ айи дибиржнайи китаб гъибису. ⁸Дугъу думу гъибисган, юкърид гъайванатарстарна къарна юкърид ахъюдар Ччилан улихъ икрам апІури дахъу. Дурарин гъарсарин хилиъ чюнгюр ва кІулихъди ацІнайи, ицци ниар хъайи ургру ччимар ади, гъизилин гъабар айи – му ччимар Аллагъдин гирами халкъдин ккарагбар ву. ⁹Дурари цІийи мяъли апІурайи:

«Уву лайикъ вува китаб бисуз
 ва дидлан печатар алдагъуз,
 гъаз гъапиш, Уву духъну гъурбан,
 Яв ифдиинди Уву Аллагъдиз адмиийр гъадагъунва
 гъарсаб тухмиан ва чІалнаан,
 гъар жюре миллетарикан ва халкъарикан.

¹⁰ Уву гъапІунва дурарикан
 ихъ Аллагъдиз гирами гъуллугъчйир ва паччгъар –
 дурари дюн'яйиинра
 паччагъвал апІиди!»



¹¹Узуз юкьрид гъяйванатарстаринна гьадму ахьюдарин тахтна-лан илтГикІнайи гизаф малайикар гъяркъзуз ва дурарин дихар гъеерхъзуз. Дурарин къадар ктухузкъан шлуб дайи – агъзрар-агъз-рариинди вуйи. ¹²Дурари ахью дихниинди кІуйи:

«Гъурбан гъахьи Ччил лайикъ ву
къувват, девлет, ахькюл ва къудрат,
заанвал, ад ва уж'вал
къабул апІуз!»

¹³Узуз гъеобхъунзуз, вари арайиз дубхнайибди – завариинра, жилариинра, жилариккра ва гюлеригъра – варишвариъ варибди фици гъарай апІуйиш:

«Тахтниин Деънайиризна Ччилаз –
уж'вал, заанвал,
ад ва къудрат
гъаммишандиз!»

¹⁴Ва юкьрид гъяйванатарстарира кІуйи:

«Амин!»*

Ахьюдар жилиина ахуйи ва икрам апІуйи.

Сабни йирхъуб печать алдабгъбакан

6 ¹Ччилу ургуб печатдикан саб фици алдабгънуш, гъябкъзуз ва юкьрид гъяйванатарстарикан сари фици: «Мина гъач!» кІури, завун гъугърумаринсиб чІигъ гъапІнушра, гъеобхъунзуз. ²Хъа ли-зи гъяйван гъябкъзуз. Дид'ин чІимирра хъайи атлу алийи. Ду-гъаз таж тувнади шулу, ва думу гъалибвал гъадабгъуз, гъалиб гъахьирси, рякъ'ин шулу.

³Ччилу къюбпи печать алдабгъиган, узуз, юкьрид гъяйвана-тарстарикан къюрпири, мина гъач, кІури, гъеобхъуз.

⁴Хъа цІаси убгурайи уьру гъяйван удубчІури гъябкъзуз. Му гъяйвниин али атлуйиз, зурба ханжал тувну, адмийир чиб-чпигъ гъярхъну йихбан бадали, дюн'яйиан мяслябтвал адабгъуз шлу ихтияр тувнийи.

⁵Ччилу шубубпи печать алдабгъиган, узуз юкьрид гъяйванатарс-тарикан шубурпири: «Мина гъач!» кІури гъеобхъуз. Хъа хьютси кІару гъяйван гъябкъзуз, дид'ин элеънайирин хилиъ ярчврар айи.

* 5:14 Дугъриданна гъаци ву!



⁶ Хъасин гъадму юкърид гъяйванатарстарин арайиъ гъамци кІурайи дихсиб гъебхъуз:

«Ярхи йигъан гъилихубдихъ саб сеъ дяхинтІан дяргърубси хъибди, ясана шубуб сеъ мухтІан дяргърубси хъибди! Аммаки я ччимдиз, я чяхриз зарар мутуван!»

⁷ Дугъу юкьубпи печать алдабгъиган, юкърид гъяйванатарстарикан юкьурпири кІурайи дих гъебхъунуз: «Мина гъач!»

⁸ Хъа узуз, зяиф-гъатху рангнан гъяйван гъябкъуз. Дид'ин элеънайирин ччвур Аъжал вуйи, дидихъди вари жегъеннем гъюрайи. Мидиз дюн'яйин юкьубпи пайниин ханжлиинди, гаш'-валиинди, уьзариинди ва юкьиб вягъши гъяйванатариинди адмийир йихуз шлу гъюкум тувнайи.

⁹ Дугъу хъубпи печать алдабгъиган, узуз гъурбнар апІрушван кІанакк Аллагъдин Гафналантина ва дурари гъапІу шагъидвалилантина гъийиху адмийирин рюгъяр гъяркъуз. ¹⁰ Дурари зурба гъарай идипу:

«Гирами ва Гъякълу Гъюкумдар! Уву гъаз гъамусра дюн'яйин адмийирин суд апІурадарва ва дурариз, ич удубзу ифдихъанди, жаза гъаз гъадабтІурадарва?»

¹¹ Гъадмуган дурарикан гъарсариз лизи палат тувнийи ва са-цІибсана сабур апІуб ккун гъапІнийи, гъаз гъапиш дурадин къадар гъуркІну шайиз, чписи, Месигъ Аллагъдин гъуллугънаъ айи гъардшарра йихайиз, ккилигну ккундийи.

¹² Узуз Дугъу йирхъубпи печать алдабгъури гъябкъуз. Гъадмуган лап яманди жилар гъутІурччу; ригъ – маллайн чухаси кІару, хъа вари ваз ифиси гъабхъи, ¹³ гужал микІ хъивну гъядябхъру дурубжу инжирси, хъадар, завариан адахъну, жилиина ахъу. ¹⁴ Зав кагъазси илбижну дубгу; вари дагъларна островар чпин йишварихъан гъудучІву. ¹⁵ Дюн'яйин паччгъарра, гъякимарра, къушмарин ахъюдарра, девлетлу ва къудратлу адмийирра, лукІарра ва азадди уьмур хъапІрударра – вари дагъларийъ айи гъарзаригъ ва дюрхъарийъ гъитІикІнийи. ¹⁶ Хъа дурари дагъларизна гъарзариз кІуйи: «Уч'ина ахъай, тахтнийин Деънайирихъан ва Ччилан хъял кайивалихъан учу гъитІикІай. ¹⁷ Дурадин хъял алдабгъру Йигъ дуфна. Шлихъан мидккан ккадархъуз хъиди?!»



Израилян 144000 кас

7 ¹Хъасин узуз дюн'яйин юкьбиб терефарий дийигънайи юкьур малайик гьяркъзуз. Дурари, я жилина, я гьюл'ина, я гьарариина хъивуз гьидритди, дюн'яйиина хъивру юкьуб микI дидиснайи. ²Узуз ригъ гьудубчIвру терефнахъан чIиви Аллагъдин печать дибиснайи сарсана малайик за шули гьяркъюнзуз. Дугъу зурба дихниинди жилизна гьюлериз бедбахтвалар хуз гьюкум тувнайи юкьбиб малайикариз гъапи:

³«Сабан я жилариз, я гьюлериз, я гьарариз, ухъу ихъ Аллагъдин гьуллугънаъ айидарин машар печатдиинди жара дарапIкъан гагъди, зарар мутуванай!»

⁴Ва узуз, печать йивну жара гъапIдарин къадар варжна ягъчIвурна юкьуд агъзур кас вуйиб, гъеебхъунзуз. Израилин баярин вари тухмариан печатдихъди жара гъапIдар гьадмукъан вуйи.

⁵Ягъудайин тухмиан печатдихъди лишанлу гъапIдар йицIикъюд агъзур кас вуйи;

Рувимдин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Гаддин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

⁶Ашерайин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Нефталимдин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Манасдин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

⁷Симеондин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Левийин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Исахардин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

⁸Забулундин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Юсуфдин тухмиан – йицIикъюд агъзур;

Вениаминдин тухмиан – йицIикъюд агъзур.

⁹Хъасин узуз сарихъанкъан ктухуз даршлукъан гьар жюре халкъарикан, миллетарикан, тухмарикан ва чIаларикан вуйи адми-йирин зурба гьварч, тахтнан ва Ччилан улихъ лизи палтарикди ва пальмайин кюлер хилиъ ади дийигъну, гьяркъзуз. ¹⁰Дурари ахъю дихариинди гьарай ипнайи:

«Уърхювал тахтнин деънайи ихъ Адашдин ва Ччилан хилиъ а!»

¹¹Хъа тахтналан, ахъударилан ва юкьрид гьяйванатарстарилан илтIикIнайи вари малайикари, тахтнан улихъ жилина ахъну, Аллагъдиз икрам гъапIу. ¹²Дурари варидари гьамци кIуйи:



«Амин!

Дугъриданна уж'вал ва ад, абкьюл, чухсагъулвал, заанвал, къуват ва къудрат гъарсариз абсрариан абсрариз ихь Аллагъдихь хъа. Амин».

¹³Думу абхюдарикан сари узхъан гъерхнийи: «Гъаму лизи палат али адмийир фузар ву ва наънан гъафидар ву?»

¹⁴«Йиз абхюр, думу увуз ужуди абгъявуз!» — жаваб тувза. Дугъу гъапизуз:

«Мурар зурба бедбахтвалариккан ккудучІвдар ву. Дурари чпин палтар, Ччилан ифдиъ дурччну, лизи гъаІну, ¹⁵гъаддиз дурар Аллагъдин тахтнан улихь хъа ва Дугъан Хулаъ дурар йишвди-йигъди Дугъан гъуллугънаъ а, хъа тахтнийн Деъна-йири дурарин зиин Чан чадур алтІабцциди, ¹⁶ва дурариз гъич зат я къурагъвал, я гаш'вал абгъю хъибдар, я ригъди дурар ургидар, я пис манишнан ялавну ккагъидар, ¹⁷гъаз гъапиш тахтнийн али Ччилу дурар уърхиди, ва уьмур хру штун булагъарихъна гъахиди. Аллагъди дурарин уларилан гъарсаб нивгънан цІадал марцц апІиди».

Ургубни печать алдабгъуб

8 ¹Дугъу ургубни печать алдабгъиган, гъацІ сьаътнастикъан аършариъ сессузвал абхъру. ²Узуз Аллагъдин улихь ургур малайик дийигъну гъяркъзуз. Дурарихъна ургуб зурна тувну шулу.

³Жара малайик гъюру. Думу гъурбнар ургрушван гъвалахъ, кум ккапІру гъзилин гъабсибра хъади, дугъужвuru. Дугъахъна, Аллагъдин вари халкъдин ккарагбарихъди, тахтнан улихь хъайи гъзилин гъурбнар ургрушв'ина хпан бадали, бегъемди ицци ниар хъайи, ургру ччимарра тувру. ⁴Хъа малайикдин хилиъ айи гъзилин гъабсибдиан Аллагъдин улихь, Дугъан халкъдин ккарагбарихъди сабси, ицци ниъ хъайи кум за шулу. ⁵Малайикди кум ккапІру гъабразди, гъурбнар ургрушвлан цІа гъадабгъну, кабхъуз ипру, хъа думу дюн'яйиинди гатІабхъуру, хъасин душв'ин завар рахуру, гъарай утІубччвuru, къюркълин цІийир кричуру ва жилар тІурччвuru.



Ургуб зурна

⁶ Хъа ургуб зурна дидиснайи ургур малайик зурнийир рахуз гъязур духънайи.

⁷ Сарпири гъарабху – ва ифдихъди гъибикънайи мирккна ца абху ва жилиин дабху. Дюн’яйин шубубпи пай жилар гъургу, шубубпи пай гъарар ва вари чру укI гъубгу.

⁸ Къюрпи малайикди зурна гъарабху – убгурайи зурба дагъсиб гъюлеризди абху. Хъа гъюлерин шубубпи пай шид ифдиз ил-тIибкIнийи. ⁹ Гъюлериз шубубпи пай чIивишин гъирмиш гъабхъ-нийи ва шубубпи пай гимйир ккахънийи.

¹⁰ Шубурпи малайикди зурна гъарабху – зав’ан чирагъси уб-гурайи зурба хяд абху. Думу шубубпи пай нирариина ва штари-н булагъариина абхънийи. ¹¹ Думу хядраз КъутIкъли Къал кIу-йи. Вари штарин шубубпи пай къалси къутIкъли гъабхънийи ва гизаф адмийир гъациб штуан гъийихнийи, гъаз гъапиш штар къутIкъли гъахънийи.

¹² Юкъурпи малайикди зурна гъиву – ригъдин ва вазлин шубубпи пай ва шубубпи пай хядар пуч гъапIу. Дурарин шу-шубубпи паяр гъидису ва, акв адарди, йишвандин шубубпи пайси, шубубпи пай йигъандинра мучIуди гъабхъи.

¹³ Узуз аършарикк тIибхурайи люкъ гъябкъюнзуз. Диди зурба дихниинди кIурайиб гъеебхъунзуз:

«Гъамус имбуну шубур малайикди хъаъру зурнайин дихари-хъан дюн’яйиин яшамиш шулайидарин язухъийкIана, язухъий-кIана, язухъийкIана!»

9 ¹ Хъубпи малайикди зурна гъиву, ва узуз зав’ан жилиина хяд абхъри гъябкъуз. Дидиз кIан ккадру гъуйдин ачар тувнайи.

² Диди кIан ккадру гъуйдикан жюлгер ктаху ва душв’ан, зурба пичраанси, кум утIубчву. КIан ккадру гъуйдиан утIубчву кум-ру ригъ ва гъава ккапIу.

³ Кумруан жилиина елгнагарин гъвар-чар адаху. Жилиин акърабариз айи гъюкум думу елгнагаризра тувнайи.

⁴ Елгнагариз, я чру укIаз, я чрушназ, я гъарариз зарар тутрувди, унтI’ин Аллагъдин печатдин лишан алдру адмийириз зарар тувуз, амур дапIнайи.

⁵ Елгнагариз думу адмийир йихуз ваъ, хъа хъуб вазлин арайиъ сузайикк гъитуз буйругъ тувнайи.



Хъа дурарин сузайин учІврушин, аькърабари къацІ гъапІганси, писуб вуйи. ⁶Думу йигъари адмийир аьжал абгури хьиди, хъа бихъури хьибдар, дурар аьжалихъ мягърум хьиди, хъа аьжал дурарихъан гьебгди.

⁷Думу елгнагар дьвдиз гъязур духънайи эскрарин гъяйвнарсирякъюйи. Думу гъяйвнарин кІуларин гъизилин тажарстар алийи, хъа машар адмийинстар, ⁸кушар дишагълийинси ярхидар, сппар асландин кІанччарстар вуйи. ⁹Дурарин, гар али гъюбаринси, рукъанстар, фукІа ктидипру палтар алийи. Дурарин хлинцарин дих дьвдиз ккажаргъурайи аьхючІве гъяйвнарин аьрабйирин гъугъсиб вуйи. ¹⁰Дурарин галамар айи рижвар аькърабаринстар вуйи; адмийириз хъуб вазлиъ зарар тувру къувват дурарин рижвариъ айи. ¹¹Дурарин паччагъ кІан ккадрушван малайик ву; думу паччагъдиз жугъуд чІалниинди Аббадан, хъа грек чІалниинди Аполлион кІуру.

¹²Сабпи дерд гъудубчІвuru. Мегъел мидихъди къюбсана дерд гъюри ими!

¹³Йирхъурпи малайикдира зурна гъарабху. Узуз Аллагъдин улихъ хъайи, гъизилин гъурбнар ургуруш'ин али юкъуб кІарчнан гъюрайи дих гъеебхъуз. ¹⁴Дихну зурна хъайи йирхъурпи малайикдиз гъапи: «Зурба вуйи Ефрат нирихъ дитІнайи юкърид малайикар дудурч».

¹⁵Юкърид малайикарра дудурчуру – дурар гъязурди, гъаму сяаьтназ, йигъаз, вазлиз ва йисаз (ккилигури), вари халкъарин шубубпи пай йибхбан бадали, дерккнайидар вуйи. ¹⁶Гъяйвнин къушмарин къадар къюдварж миллион вуйи; му къадар узуз гъеебхъунуз. ¹⁷Магъа йиз рякъбарин узуз гъяйвнарна дурарин элънайидар фици гъяркънуш: дурарин али фукІа ктрипру палат цІаси уьруб, укІуб ва гугутси гъатхуб вуйи; кІулар асландин музмузарстар вуйи; дурарин ушвниан цІа, кум ва гугурт утІубччурайи. ¹⁸Гъаму шубуб бедбахтвали дурарин ушвниан удубчІвурайи цІихъан, кумрухъан ва гугуртдихъан вари адмийирин шубубпи пай гъийибхнийи. ¹⁹Гъаз гъапиш гъяйвнарин къувват дурарин ушвариъна рижвариъ айи, дурарин рижвар битІариз ухшар вуйи, дурарин кІулар алийи ва гъадму кІуларихъди зарар тувуйи.

²⁰Гъадму бедбахтвалариккан гъирмиш дархъиди ккудуччу адмийир, чпин хиларин ляхнарихъан, швумал духъну, гъудучІвундайи:



дулари шейтІнаризна гъзиликанна, арсраканна, йифриканна, гъвандиканна, гакІвликан дапІнайи ва каънайи, я рябкъюз, я ерхъуз, я гъягъюз даршлу идолариз гъюрмат апІуб дипундаи.
²¹Дурар гъацира чпин я йивну йихувалар, я фалчивалар, я къяппавалар, я тІафалвалар дирчну, швумал гъахъундаи.

Дибиржнайи китаб хъайи малайик

10 ¹Узуз дифариъди завариансина гъюрайи сарсана кудратлу малайик гъяркъуз. Дугъан кІул’ин дерккучІимир алийи, машну ригъдиси нур туврайи, хъа ликар цІин бурузарстар вуйи.
²Дугъан хилиъ, саб къадар ачмиш дапІнайи кагъаз айи. Дугъу арччул лик гъюлериин диву, хъа гагул лик – жилариин, ³ва зурба дихниинди, аслан арабхруганси, гъарай гъапІу! Дугъу гъарай гъапІиган, завар рахрустар, ургуб гъугъруми гафар апІуз хъюгъю.
⁴Ургбиб гъугърумари гафар гъапІиган, узу бикІуз гъязур гъахъиза. Аммаки узуз завариан гъамци кІурайи дих гъеебхъуз: «Ургбиб гъугърумари гъапиб жиниди уьбх. Думу гафар мидикІан!»

⁵Узуз гъюл’инна жилиин дийигъну гъяркъю малайикди арччул хил завариз за гъапІу, ⁶ва аьсрариан аьсрариз гъарган яшаммиш Шулайириинди, завар ва душваъ айиб, жилар ва душв’ин алиб арайиз Гъабхуриинди, сарун вахт имдар кІури, ху гъапІу!

⁷Хъа гъадму йигъари, ургурпи малайикдин зурна гъарабхган, Аллагъдин сир, Дугъу Чан гъуллугънаъ гъаши пайгъамбрариз хабар дебккганси, вари тамам хъибди.

⁸Узуз завариан гъеебхъу дихну, узухъинди илтІикІну гъаписуз: «Душну, гъюл’инна жилиин дийигънайи малайикдихъан ачмиш дапІнайи китаб бис».

⁹Узу, багахъ духъну, малайикдихъан гъадму китаб узухъна тувуб ккун гъапІза. Хъа дугъу узуз гъапи: «Ма, му ипІин, фуниъ къутІкълишин абхъдияв, хъа ушв йиччвси меъли хъибдияв».

¹⁰Узу думу китаб, малайикдин хил’ан дибисну, гъипІза ва йиз ушвниъ, йиччв гъипІганси, меълишин абхъу, хъа фуниъ – ктирсуз даршлу къутІкълишин. ¹¹Хъа узуз гъапи: «Уву аьхючІвеъ халкъарикан, миллетарикан, чІаларикан, ва паччгъарикан пайгъамбарвалин гафар хъана пуз буржлу вува».



Кьюр шагьид

11 ¹Узухъна жилар ерцрубсиб маргъ тувнийи ва гъапнийи: «Душну Аллагъдин хал ва гъурбнар ургрушв ебц, хъа гъадму Хулаъ икрам апІрударин къадар гъисаб апІин. ²Аммаки Хулахъди хъайи чІатан гъяят гъидип, думу меебцан, гъаз гъапиш душвайишв алагъсузариз тувна, дурари гирами шагъур ягъчІвурна къюб вазли ликриккан апІиди. ³Узу Йиз кьюр шагьид тувдиза: дурар, чІуру ирин палат алабхъну, агъзурна къюдваржна йирхъцІуд йигъан, пайгъамбарси, пайгъамбарвалин гафар кІури гъузди». ⁴Му пайгъамбар – жилин Агъайин улихъ дийигънайи оливайин къюб гъарна, акв тувру къюб алат ву. ⁵Эгер шлизкІа дурариз чІуруб апІуз ккун гъабшиш, дурарин ушвниан цІа утІубччвиди ва душмнар ургиди. Дурариз писвал апІуз саризра ккун хъибдар, гъапІиш, гъаци йикІиди. ⁶Дурариз зав хъябкъюз гъюкум а; дурарихъан чпин пайгъамбарвалин гъуллугънийин али вахтна мархъ дурубгъри гъитуз шулу; дурариз шид ифдиз илтІибкІуз шлу гъюкум тувна; дурарихъан, чпиз фициб ккундуш, гъациб бедбахтвалихъди жил алабцІуз шулу.

⁷Дурарин шагьидвал апІру вахт ккудубкІган, кІан ккадрушв'анзина удубчІву вягъши гъяйванат гъадму къюрид пайгъамбарихъди дявдиз удубчІвиди, гъяйванат гъалиб хъибди ва дурар йихиди. ⁸Дурарин майтар ахъю шагърин кючейиъ дирчну хъиди. Жара жюрейиинди думу шагъриз, дурарин Агъа хачрак карсу йишваз, Содом ва Египет кІури шулу. ⁹Дурарин майтариз, вари халкъаригъян, тухмариан, чІалариан ва миллетаригъян адмийир шубуд йигъанна гъацІаъ лигури гъузди ва дурар кивуз гъитдар. ¹⁰Дюн'яйиин али адмийир шад хъиди, мяракйир ачмиш апІиди, чиб-чпиз пешкешар апІиди, гъаз гъапиш гъадму къюрид пайгъамбарари дюн'яйиин халкъар аьзабнакк ккитнийи. ¹¹Шубуд йигъна гъацІ удубчІвган, Аллагъдихъан уьмрин рюгъ майтариъ убчІвди, ва пайгъамбар чпин ликриина гъудужвиди, хъа дурариз лигурайидарик зурба гучІ кабхъди.

¹²Пайгъамбариз заваран чпиз: «Мина удучІвай!» – кІурайи зурба дих гъеебхънийи. Душмнариз рякъюри, дурар дифриинди завариз за шулу. ¹³Гъадму вахтна лап яманди жилар тІурччвурву ва шагърин йицІубпи пай дарабгъну абхъру. Жилар гъутІурччвган,



ургуд агъзур кас гыйихнийи, хъа имбудариз гучІ гъабхънийи ва дурари Аършарин Аллагъдин ад за апІуз хъюгънийи.

¹⁴ Къюбпи дерд гъудубчІвнийи. Хъа магъа шубубпи дерд гъюз гъялакди а!

Ургубпи зурна

¹⁵ Ургурпи малайикди зурна хъапІу, ва заварий гъамци кІурайи зурба дихар арайиз гъафи:

«Гъаму дюн’яйин паччагълугъ ич Агъайин ва Дугъан Месигъдин Паччагълугъ гъабхъну. Дугъу гъаргандиз, асрариан асрариз паччагъвал апІиди!»

¹⁶ Аллагъдин улихъ тахтариин деънайи къарна юкьур ахъюр, жилина ахъну, Аллагъдиз, вари хилиъ Дибиснайириз, икрам гъапІу. ¹⁷ Хъа гъамци кІури, гъарай идипу:

«Чухсагълу Увуз, Агъа Аллагъ, вари хилиъ Дибиснайир,
гъарган Айир ва Гъахъир,
гъаз гъапиш, Уву Яв зурба вуйи къувват ва паччагъвал
хилиз гъибисунва.

¹⁸ Аллагъсузар аргъарди гъадагъна, хъа гъамус Увукра хъял кубчІвнавук:
дийихнайидарин суд апІру ва дюн’я чІур апІурайидар
пуч апІру,
ва Яв лукІарди гъахъи пайгъамбрариз,
Яв гирами халкъдиз,
Яв ччвурназ гъюрмат гъапІу бици касаризси,
зурба вуйидаризра
лайикълу пешкешар тувру вахт дуфна».

¹⁹ Аършарий Аллагъдин хал абциру ва Душваъ Дугъан Йикърар айи сундух рябкъюри шулу. Хъасин къюркълин цийир кричуру, гъарай абхъру, гъугърумарин гъугъ абхъру, жилар тІурччуру ва гужли миркк убгъуру.

Дишагъли ва аждагъа

12 ¹ Хъа завариин зурба лишан арайиз гъюру: ригъ алабхънайи дишагъли, дугъан ликарикк – ваз, хъа кІул’ин – йицикъюб хядракан вуйи таж. ² Дишагълийик бицир ка ва аъзиятариан чІигъар апІура; думу бицир апІуз ктІерцшуз хъюгънайи.



³Завариин жара лишанра арайиз гъюру: зурба цІаси уьру аждагъа, ургуб кІул али, йицІуб кІарч али ва кІулариин ургуб таж али. ⁴Дидин рижвну зав'ан шубубпи пай хядар илжикуру ва жилиинди ахьру. Аждагъа, бицІир апІурайи дишагълийиз къаршуди дугъу бицІир гъапІубси, итІуз ккепІну дийибгънайи. Дугъу бай гъапІу. Думу Бали рукъан чумагъихъди вари халкъариин гъюкум гъабхиди. Дугъан бицІир Аллагъдихъна, Дугъан тахтнахъна гъахуру. ⁶Хъа дишагъли ичІи чюлиз гьергьру. Душваъ дугъаз Аллагъди йишв ккабалгнайи. Дина дугъаз агъзурна кьюдваржна йирхъцІур йигъан хураг гъабхиди.

⁷Хъа завариин Мукаил малайикдина дугъан малайикари аждагъайихъди дяви ккебгъру. Аждагъайи дяви чан малайикар хъади апІурайи, ⁸хъа дурарихъан гъалиб хъуз гъабхъундаи ва завариф дидин йишв гъудубгънийи. ⁹Хъасин зурба аждагъа, дегъ заманайин битІ, иблис вая Сатана, вари дюн'я улдубгуз гъибтрайиб, завариан жилиина ипнийи. Дидихъди чан малайикарра идирчънийи.

¹⁰Хъа узуз аьршариъ гъамци кІури зурба дих гъеебхъуз:

«Магъа хъубкъна уьрхювал ва кьувват,
васана ич Аллагъдин Паччагълугъ,
ва Дугъан ччим Кадатнайирин гъюкум,
гъаз гъапиш ихъ чвйирин футнакар идипну,
Аллагъдин улихъ йишвди-йигъди дурарилан
футнийир апІурайиб.

¹¹ Ихъ чвйир аждагъайиин,
Ччилан ифдиинди
ва чпин шагъидвалариинди гъалиб гъахъну.
Дурари аьжалин улихъ чпин уьмур гъайиф гъапІундар.

¹² Гъаци вуйиган шадвалин сес ипай,
аьршар ва душван агълар!
Язухъ ву жилин ва гъюлин!
Учвухъна яман хъял ади,
чан вахт хъубкънайиб аьгъяди, иблис дуфна».

¹³Аждагъайиз учв жилиина илдипну гъабкъиган, думу бай гъапІу дишагълийихъ хъебгьру. ¹⁴Дишагълийиз чаз ичІи чюлиъ улупнайи йишваз, аждагъа дяргърушваз ва шубуд йисна гъацІаъ хураг хрушваз тІирхуз, люкъран кьуб ахю хлинцц тувру. ¹⁵Дишагълийин къяляхъди, думу ккахъбан бадали, аждагъайи чан ушвниан



зурба нир деебтуру. ¹⁶ Хъа жили дишагълийиз кюмек апІуру: диди чан ушвар арцру ва аждагъайи чан ушвниан деебту нир убхъуру. ¹⁷ Аждагъайиз дишагълийикан яман хъял гъюру ва думу гъитну, дугъан имбу бицІидарихъди, Аллагъдин табшуругъар уърхрударихъди ва Исайикан шагъидвал апІрударихъди дяви гъабхуз гъябгъюру. ¹⁸ Хъа аждагъа гъюлин гъирагъдихъ дугъубжвuru.

Гъюл'ан гъяйванат

13 ¹Узуз гъюл'ан, йицІуб кІарч али, ургуб кІул али, кІарчарин йицІуб таж али, хъа кІуларик Аллагъдиз люкънар кайи вягъши гъяйванат удубчІвuri гъябкъюнзуз. ²Узуз гъябкъю вягъши гъяйванат леопарддиз ухшар вуйи, хъа ушв – асландинсиб. Аждагъайи дидиз чан къувват, тахт ва зурба гъюкум тувнийи. ³Дидин кІуларикан сабнубдиз йибкІрубсиб зиян дубхъну рябкъюйи, аммаки думу зиян сагъ гъабхънийи, ва вари дюн'я, мюгътал дубхъну, гъадму вягъши гъяйванатдихъди гъубшнийи. ⁴Хъа адмийири, аждагъайи чан гъюкум вягъши гъяйванатдиз тувиган, дидиз икрам гъапІу, хъасин, гъамци кІури, дурари вягъши гъяйванатдизра икрам апІуру: «Фуж шулу гъаму гъяйванатдихъ тевуз, шлихъан шул мидихъди элегуз?»

⁵Дидиз, дамагъ кайи ва Аллагъдиз люкънар апІру гафар пуз, ихтияр тувнайи ва дидиз гъюкумра ягъчІвурна къюд йигъаз тувнайи. ⁶Диди Аллагъдиз люкънар апІуз чан ушв абцру – люкънар Дугъан ччвурназ, Думу яшамиш шулайишваз ва Аършарин агълариз апІуру. ⁷Дидиз Аллагъдин гирами халкъдихъдира дяви гъабхуз ва гъалиб хъуз ихтияр тувнайи. Дидиз гъацира гъарсаб тухмин, халкъдин, чІалнан ва миллетдин зиин гъюкум тувнайи. ⁸Дюн'я арайиз хайиз гъурбан апІуз гъязурди айи Ччилахъ хъайи уьмрин китабдик ччвурар ктру жилин вари адмийири дидиз икрам апІиди.

⁹Шлик ерхъру ибар каш, гъит ебхъри!

¹⁰Шли йисирап дисураш, думу учв йисирди дисиди.

Шли ханжли йикІураш, думу учв ханжлихъан йикІиди.

Гъамдиинди Аллагъдин гирами халкъдиз чпин мюгъкамвал ва хъугъувал убхюз дих апІура!



Жилиан гъяйванат

¹¹ Хъасин узуз жилиан удубчІвурайи жара вягъши гъяйванат гъябкъуз. Дид'ин, Ччил'инси, къюб кІарч алийи, амма диди аждагъайиси гафар апІуйи. ¹² Дидиз сабпи вягъши гъяйванатдин-сиб гъюкум тувнайи. Диди сабпи вягъши гъяйванатдиз варибдиъ кюмек апІуйи. Диди дюн'яйин вари адмийирихъди йибкІруб-сиб зиян сагъ дубхънайи сабпи вягъши гъяйванатдиз икрам апІуз гъитуйи. ¹³ Диди зурба аьламатар улупуйи: адмийирин улихъ за-вариан жилариина ца гъюз гъитуйи. ¹⁴ Сабпи вягъши гъяйванат-дин ччвурнахъан аьламатар улупури, диди дюн'яйин адмийир улдугуз гъитуйи. Диди ханжал йивну зиян гъапІу ва, хъана сагъ гъабхъи сабпи вягъши гъяйванатдин гъюрматназ сурат балгуз, буйругъ гъапІу. ¹⁵ Гъадму суратну гафар апІбан ва диди чаз ик-рам дарапІрудар йихбан бадали, вягъши гъяйванатдин суратни-ин ил алапІнийи; дидиз гъаци ил алапІуз удукърувал тувнайи. ¹⁶ Диди варидариз: гъулугъчийриз ва гъулугънахъ хътрудариз, дев-летлуйириз ва касибариз, лукІариз ва азаддариз – арччул хлик, ясана унтІак лишан капІуз гъитуйи. ¹⁷ Дициб лишан (вягъши гъяйванатдин ччвур, ясана число) кадрурихъди мутму я гъадаб-гъуз, я масу тувуз гъитри гъахъундар. ¹⁸ Мушваъ аькъюл лазим ву: фикирлу кас гъит, вягъши гъяйванатдин числоийъ айи мя-найин гъаври ахъри. Думу число адмийиринуб ву, магъа дидин число: 666.

Сион дагъдиин цІийи мяъли

14 ¹ Хъа узуз гъяркъюнзуз: магъа, Сион дагъдиин Ччил дийигъ-на, Дугъахъди – гъадму варжна ягъчІвурна юкъуд агъзур, унтІин Исайин ччвур ва Дугъан Адашдин ччвур дидикІнайидар.

² Хъа узуз завариан, ягъли гъарзарилан убсрайи нирин гъугъ-сиб ва завар рахбан гъугърумарстар дихар гъеерхъунзуз. Узуз гъе-ерхъу дихар гъацдар, мукъмар йивурайи чюнгринстар вуи.

³ Дурари тахтнан улихъ ва юкърид гъяйванатарстаринна къарна юкъур аьхюдарин улихъ цІийи мяъли апІурайи. Думу мяъли, дюн'-яйин тухмигъян гъядягънайи гъадму варжна ягъчІвурна юкъуд агъзур касдихъантІан гъайри, сарун гъич сарихъанра кІваъланди дубгъуз шулдайи.



⁴Дурар дишагълийирихъди чиркин дархъидар, хъа чпин марцишин гъюбхдар ву; дурар, Ччил наанди гъушиш, Гъадгъахъди гъягърудар ву. Дурар имбу инсаниятдигъян гъядягънайидар ву. Дурар Ччилаз ва Аллагъдиз бин ва ккебгъувал вуди кадагънайидар ву. ⁵Дурарин мелзназ кучІал агъдайи, дурар кацІдар дар.

Шубур малайик

⁶Хъасин узуз, аьршарикк, гъаргандин Ужувлан хабар хъади, жилариин гъарсаб миллетдиз, тухмиз, чІалназ ва халкъдиз дидкан хабар дебккри, тІирхурайи жара малайик гъяркъюнзуз. ⁷Дугъу ахъю дихниинди гъарай гъапІу:

«Аллагъдихъан гучІ апІинай ва Дугъан ад за апІинай!

Гъаз гъапиш Дугъу суд апІру саят хъубкъна!

Гъаддиз зав, жил, гъюл ва булагъар яратмиш ГъапІуриз икрам апІинай!»

⁸Сарсана, къюрпи малайикра, сарпирин къяляхъди тІирхури, гъафи ва гъарай гъапІу:

«Ккадабхъну, ккадабхъну, ккадабхъну Вавилон,

машгъур меркез,

чан къяппавалин чяхрихъди вари халкъар тухъ

гъапІу шагъур!»

⁹Сарсана, шубурпи малайикра, къюрпирин къяляхъди, зурба дихниинди чІигъар апІури, гъафи:

«Эгер шли вягъши гъяйванатдиз ва дидин суратназ икрам апІураш ва хил'ин, ясана унтІ'ин дидин лишан капІнаш, ¹⁰гъадгъу Аллагъдин хъял айи зах'ан фукІа кпибикъди гъязур гъапІу чяхир убгъиди. Дицирикан, циъ ва гугуртдиъ, гирами малайикарин ва Ччилан улихъ, зивзивар кчІюкъиди.

¹¹Дурарикан кчІюкъюрайи зивзиварин кум гъаргандиз аьсрариан аьсрариз завариз удубчІвура. Я йигъну, я йишвну синкинвал адар вягъши гъяйванатдиз, дидин суратназ, ва дидин ччвурнахъ лишан жандиин алапІнайидариз». ¹²Гъамдиинди Аллагъдин гирами халкъдиз, Аллагъдин табшуругъар тамам апІурайидариз ва Исайиз агъгтлу вуйидариз мюгъкам хъуз дих апІура.

¹³Мидхъан узуз завариан гъамци кІурайи дих гъеебхъзуз:



«БикI: „Хушбахтаварар ву, Иса Месигьдихъ хъугъну, гыйих-дар“, „Ав, думу гъаци ву, – кIура Рюгъну, – дурари, чпин гъа-гъишнариккан ккудучIвну, рягъятвал гъадабгъура, гъаз гъапиш дурари гъапIу ляхнар гъадрарихъди гъягъиди“».

Хъугъувалин иган

¹⁴Ва магъа узуз лизи диф гъябкъзуз, хъа дифриин фуж-вуш Инсаниятдин Бализ ухшар алир деъна. Дугъан кIул'ин гъизилин таж ал, хъа хилиъ учIру дагъур а. ¹⁵Хъа сарсана малайик Аършарин хул'ан дифриин деънайириз ахъю дихниинди чIигъ апIури, удучIву:

«Яв дагъур гъапI ва убгI

Гъаз гъапиш иган убгру вахт хъубкъна – дюн'яйин мягъсул хъубкъна!»

¹⁶Дифриин деънайири, хил хъапIну, чан дагъур жилиина гатIабхъуру, ва жилин вари иган дубгъну шулу.

¹⁷Хъасин Аършарин Хул'ан жара малайик удучIвуру, дугъахъ-ра учIру дагъур хъайи.

¹⁸Сарсана цIин ахъювал хъайи малайикди, гъурбнар ургурушвлан гъедергъну, учIру дагъур хъайи малайикдиз ахъю дихниинди кIуру:

«ГъапIну яв дагъур,
 дюн'яйиин али тIумтIарин багъдиан
 тIумтIарин кабар ккудутI,
 гъаз гъапиш дурар хъуркъна».

¹⁹Малайикди чан дагъур дюн'яйиинди гатIабхъуру ва тIумтIар ккудутIуру, хъасин дурар, Аллагъдин хъял айи кчIюкърушвазди ахъру. ²⁰Хъа кабар шагърин гъирагъдихъ, ликариккан апIури, кчIюкъруру, ва кчIюкърушван даргарилан ифи улдубзуз хъюбгъру. Удубзу ифди, дийибгънайи гъяйвнин фурийиккнакъан ягъалди, юкъуб аътраф шубудварж километрин манзилназ жил алабцIуру.

Ургур малайик ургуб бедбахтвал хъади

15 ¹Хъасин завариин узуз сабсана зурба ва аъжайиб лишан гъябкъюнзуз: ургур малайикдихъ ургуб аххиримжи бедбахтвал хъа. Гъамрариинди Аллагъдин хъял ккудубкIурайи. ²Узуз цIихъди дибикънайи гюзгдиз ухшар али гъюл гъябкъзуз. Гъадму



гюзгдин гьюлихъ вягъши гъяйванатдин, дидин суратнин ва дидин ччвурнан числойин гъалиб гъахьидар дугъужвнай. Дурар Аллагъдин чюнграр хъади дугъужвнай. ³Дурари, Аллагъдин гьуллугъчи Мусайин мяъли ва Ччилан мяъли апІурайи:

«Зурба ва аьжайиб вуяв ляхнар, Агъа Аллагъ,
вари хилиъ Дибиснайир!

Дугъри ва гъякъ вуяв рякъяр, халкъарин Паччагъ!

⁴ Шлиз, Агъа, Увхъан гучІ хьибдар,

ва шли Яв ччвур адлу апІидар?!

Гъаз гъапиш Уву сар вува, Гирамир!

Ва Яв улихъ дахъди икрамназ!

Гъаз гъапиш Яв гъякъвал ачухъ гъабхъну!»

⁵Хъасин узуз гъябкъюнзуз: заварий Аллагъдин Хал ачмиш дапІну – Шагидвалин Чадур, ⁶хъа душв’ан, ургуб бедбахтвал хъади, ургур малайик удучІву. Дурариин марцци крабчІру палат алийи ва дурари юкъв’ан гъизилин чІулар идитІнайи. ⁷Гъадму юкърид гъяйванатарстарикан сари ургрид малайикарихъна, аьсрариан аьсрариз яшамиш шулайи Аллагъдин хъюлу ацІнайи ургуб гъизилин гъаб туву. ⁸Хъа, Аллагъдин адлувалиан ва Дугъан къудратнаан кумрахъди Аьршарин Хал абцІру. Душвазди, сабан ургрид малайикарихъ хъайи ургуб бедбахтвал ккудудукІкъан гагъди, гъич сарихъанра учІвуз гъабхъундайи.

Аллагъдин хъял айи зах

16 ¹Хъасин узуз, Аьршарин Хул’ан ахъю дихниинди ургрид малайикариз кІурайи дих гъеебхъунзуз:

«Гъарахай, ургуб гъабраъ айи Аллагъдин хъял дюн’яйиина удубзай!»

²Сарпир удучІвну, дюн’яйиина чан гъаб удубзуру ва бухъ ккайи учІвру ва мурдал зийнар хуру. Дурар вягъши гъяйванатдин лишан кайи ва дидин суратназ икрам апІру адмийириин алаънийи.

³Къюрпири чан гъаб гъюлериинди удубзуру, ва шид майтин ифдиз илтІибкІуру – вари гъюлиъ айи чІивишин йибкІуру.

⁴Шубурпири чан гъаб нирариинди ва булагъариинди удубзуру, ва дурарра ифдиз илтІикІуру. ⁵Хъа штарин малайикди гъапиб гъеебхъзуз:

«Уву гъякъ вува,



эй Айир,
Гъахьир
ва Гирамир,
гъамци жаза гъадабтІбаз:

6 дулари гирамидарин ва пайгъамбарин
ифи удубзну,
гъаддиз Уву
дулариз убхъуз
ифи тувунва –
дулар лайикъ ву!»

7 Хъа узуз, гъурбнар ургру йишвур а фици кІуйиш гъеебхъуз:
«Ав,
Агъа Аллагъ,
вари хили Дибиснайир,
дугъри ва гъякъ ву
Яв адабтІурайи жаза!»

8 Юкъурпири чан гъаб ригъдиинди улубзуру, ва ригъдиз чан
цІиинди адмийир ургуз гъитру къувват тувру. 9 Яман убцруш-
наан адмийир ургуйи ва гъацдар бедбахтвалар гъау Аллагъдин
ччвурназ агърар апІуйи. Аммаки дулар, чпин тІулар гъитну,
швумал гъахъундайи ва Дугъан ад гъапІундайи.

10 Хъурпири чан гъаб вягъши гъяйванатдин тахтниинди удубзни-
йи ва дидин паччагълугъ мучІушнаъ абхънийи. Адмийири, ищ-
рушнаан чпин мелзариин къацІар алахъуйи, 11 ва бедбахтваларна
ищрушнар гъаъну кІури Аършарин Аллагъдиз агъар апІуйи. Ам-
маки дулари чпин тІулар дирчундайи, я гардандиъ гъидисундайи.

12 Йирхъурпири чан гъаб машгъур нир Ефратдиинди удубзуру
ва дидиъ айи шид, ригъ гъудубчІвру терефаридъ айи паччгъариз
рякъ ачмиш хъуз, ебццуру. 13 Узуз, аждагъайин ушвниан, вягъши
гъяйванатдин ушвниан ва кучІлин пайгъамбрин ушвниан чру
гъюбариз ухшар айи шубуб чиркин рюгъяр удучІвур гъяркъзуз.
14 Мурар, аьламатар улупру жинарин рюгъяр ву: дулар, Аллагъдин,
вари хилиъ Дибиснайирин зурба гъяямат йигъаз дявдиз гъязур
йихъай кІури, дюн'айин вари паччгъарихъна гъягъюру.

15 «Магъа, Узу тІафалси, хабарсузди гъидиза. Хушбахтавар ву
ккилигурайир ва чан палтар уърхюрайир, дицир гъяцІалди гъя-
гъидар, ва гъич саризра дугъан аьйибнан йишвар рякъидар!»



¹⁶Ва дурари паччгъар жугъуд чІалниинди Армагедон кІуру йишв’ина уч апІуру.

¹⁷Хъа ургурпи малайикди чан гъаб гъавайизди удубзуру. Аършарин Хулаъ, тахтнахъан гъамци кІурайи зурба дих гъюру: «Тамам гъапІну!»

¹⁸Хъа къюркълин цІйир, гъарйир, гъугъумар ва жилар тІурччувалар шулу. Гъамкъан яманди жилар тІурччувал дюн’яйиин адми гъахъихъанмина гъахъундаи. ¹⁹Машгъур вуйи шагъур шубуб йишваз гъутІубкІнийи, Аллагъ гъясбикк ккадрурарин шагърар ккадахънийи. Машгъур вуйи Вавилон кІуру меркез Аллагъди кІваин гъапІнийи ва дидиз Дугъу Чан пис хъял айи чяхрин зах тувнийи. ²⁰Хъа вари островар гъудургнийи, дагълар дихъури имдаи! ²¹Завариан адмийириина йирхъцІур килакъан айи мирккар гъургънийи. Гъамциб миркклин бедбахтвал гъапІу Аллагъдиз адмийири хъа яман агърар апІуйи, гъаз гъапиш му бедбахтвал гизаф ахъюб вуйи!

Вавилондин суд

17 ¹Ургуб гъаб хъайи ургур малайикдикан сар узухъна гъафнийи ва узухъди гъулхнийи:

«Лиг, фициб жазайиз ккилигураш гизаф нирариин али Машгъур Къяппа. ²Дюн’яйин паччгъари дугъахъди къяппавал гъапІнийи, ва дугъан къяппавалин чяхрихъди дюн’яйин адмийир тухъ гъахънийи».

³Хъасин узу Гирами Рюгъну ацІнийзу ва ичІи чюлиз гъухнийзу. Узуз душваъ, Аллагъдиз дидикІнайи люкънарихъди алабцІнаи уъру вягъши гъяйванатдиин деъну, дишагъли гъяркъзуз. Думу вягъши гъяйванатдиин ургуб кІул ва йицІуб кІарч алийи. ⁴Дишагълийиин лап уъру ва ал рангнан палат алийи. Дугъан къашкъамат гъизилиинди, багъа гъванариинди дабалгнаи. Хилиъ дугъу чан къяппавалин чиркишнари ва аъйибну абцІнаи гъизилин зах дибиснайи. ⁵Дугъан унтІ’ин жини сир айи гъамциб ччвур дибикІнайи: «Вавилон – машгъур меркез, дюн’яйин аъйибнанна къяппаваларин дада».

⁶Узуз думу дишагъли, Аллагъдин халкъдин ифи ва Исайикан шагъидвал апІрударин ифи дубгъну, пиян духъну, гъяркъзуз. Узуз думу гъяркъиган, гъах гъахъир, узу йиз фикрихъна гъюрадайза. ⁷Малайикди узуз гъапи:



«Уву гъаз мюгътал гъахъива? Узу увуз дишагълийикан ва думу элеъну гъягъюрайи, ургуб кІулна йицІуб кІарч али вягъши гъяйванатдикан сир ктибтидизавуз. ⁸Увуз гъябкъю вягъши гъяйванат саб вахтна айи, хъа думу сарун имдар. Гъамус, багарихъди думу, кІан ккадрушв'ан аъжал хъудубкънайиб, удубчІвиди. Дюн'я халкъ апІайиз Уъмрин китабдик ччвурар дидикІну адру дюн'яйин вари адмийир, думу вягъши гъяйванат гъябкъиган, мюгътал хъиди, гъаз гъапиш саб вахтна думу айи, хъа гъудубгнийи, хъа гъамус хъана ачмиш хъибди. ⁹Мушваъ гъавриъ ахъуз фагъум ва аькъюл лазим ву. Ургуб кІул – мурар, дишагъли деънайи ургуб тепе ву. ¹⁰Дурар (ургуб кІул) – ургур паччагъ ву; гъамусдиз хъур гъийихну, сар ими, хъа имбур мегъел дуфнадар, ва, думу гъафиган, дугъан думукъан йигъар хъидар. ¹¹Фила-вущ чІивиди айи вягъши гъяйванат, гъам сяаътна дубкІнайиб – му гъадму ургур паччгъарси миржирпи паччагъра ву, думу чан аъжалнахъна гъяра. ¹²Увуз гъяркъю йицІуб кІарч, мегъел паччагъвал ккубкънадру паччгъар ву, амма дурариз вягъши гъяйванатдихъди сатІиди цІиб вахтназ паччагъвал ккубкъди. ¹³Дурарин сабстар метлебар ву, думу паччгъари чпин къувватна гъюкум вягъши гъяйванатдихъна тувди. ¹⁴Дурари Ччилахъди дяви гъабхиди, Ччил дурарин гъалиб хъиди, гъаз гъапиш Думу агъйирин Агъа ва паччгъарин Паччагъ ву. Дугъахъди сатІиди, Чав дих дапІнайидар, Чав кадагънайидар ва Дугъахъ хъугърайидар, аьгътлу ву-йидар хъиди».

¹⁵Хъа малайикди узуз гъапи:

«Увуз рякъюрайи Къяппа деънайи нирар – мурар халкъар, адмийирин ахю гъварчар, миллетар ва чІалар ву». ¹⁶Увуз гъябкъю йицІуб кІарчназ ва вягъши гъяйванатдиз думу Къяппа даккун хъиди ва дугъхъан вари девлет тадабгъну, фукІа илимдарди гъяцІал апІиди. Дурари дугъан жандак ипІиди ва цІигъ убгиди. ¹⁷Гъамци дурарихъди апІуз гъитур Аллагъ ву. Агъайин ният гъациб вуйи. Аллагъди, Чан гафар тамам хъайизкъан, дидин хилиз гъюкум гъюз гъитнайи. ¹⁸Хъа увуз гъяркъю дишагъли – му вари дюн'яйин паччгъарин зиин паччагъвал гъабхурайи зурба ва машгъур шагъур ву.



Вавилон ккадабхъуб

18 ¹Хъасинси узуз завариан гъюрайи, хилиъ зурба гъюкум айи жара малайик гъяркъуз. Дугъан адлувалиан жил нурлу гъабхънийи. ²Дугъу къудратлу дихниинди гъапи:

«Ккадабхъну, ккадабхъну машгъур меркез Вавилон!

Думу шейтІнар диргрушв ва гъар бабат чиркин

рюгъярин мугъара,

гъар бабат чиркин жакъварин мукъ,

гъар бабат чиркин ва хяви вягъши гъяйванатарин макан ву;

³ гъаз гъапиш думу къяппайи чан кач’валин яман чяхир

вари халкъарихъди убгъуз гъитнийи;

дугъахъди дюн’яйин вари пачгъари къяппавал гъапІнийи;

дугъан хазнайин къадар адрувалилантина

ариш-веришчйири чпиз девлет уч гъапІнийи».

⁴Хъа узуз завариан кІурайи жара дих гъеабхъуз:

«Йиз халкъ,

дугъан гунгъарин иштракчйир учву дархъбан бадали

дугъан бедбахтвалар учвук ктрукІбан бадали,

дугъхъан ярхла йихъай.

⁵ Гъаз гъапиш дугъан гунгъар завариккна ккудукъна,

ва Аллагъди дугъан алчагъ ляхнар кІваин алаура.

⁶ Гъаддиз дугъаз,

дугъу учвуз гъапІуб апІинай,

къюб ражари артухъ дугъан ляхнариз къимат тувай;

къюб ражари артухъ ижми чяхир дугъан захаъ убзай!

⁷ Дугъан фукъан ад ади ва дугъу фукъан кефер

апІури гъахънуш,

гъадмукъан аъзабар ва дерд тувай дугъаз!

Гъаз гъапиш дугъан кІваан гъаму гъябгъюра:

„Узу падишагъ-ханумси деъназа,

узу ачІнир дарза ва дерд узуз гъябкъюндарзуз!“

⁸ Магъа гъаддиз, сабхилди дугъ’ина бедбахтвалар гъиди:

аъжал, дерд, гаш’вал,

гъацира думу цІигъ ургиди.

Гъаз гъапиш, дугъан суд гъапІу Агъа Аллагъ

къудратлу ву».



⁹ Дугъак кабхъну цІана кум гъябкъиған, дугъахъди алчагъ'валариъди ва гъзилиан идиргъури яшамиш гъаши дюн'яйин паччгъар дугъахъ ишиди ва дердер зигиди. ¹⁰ Дугъан аьзабариз гъирагъдихъ дийигъну лигури ва гукІнишну гъадагъну, дюн'яйин паччгъари пиди:

«Язухъ вуда, язухъ вуда яв, эй Вавилон,
машгъур вуйи меркез, къудратлу вуйи меркез.

Саб гагъди ув'ина яв къазйир гъафида!»

¹¹⁻¹³ Ариш-вериш апІрударра дугъахъ ишуйи ва гъам зигуйи, гъаз гъапиш сарун дурарин мутмйир: гъзилин, арсран, багъа гъванарин ва жемчугдин, назук ирин, къириб-жюржюрин, шелкдин ва ал рангнан парчйирин, лимондин гъарарин гъагъар; флин кІурбин гъаржюре шей'арин ва багъа гакІвликан, бронзайикан, рукъкан ва мрамардашдикан ктау гъабарин гъагъар; хурагнак кахъру гъарарин гъеерццу галарин, гъеерццу укІарин, ищци ниар хъайи ччимарин, мирра ва ладан аьтрарстар ягъарин; чяхрарин, оливкйирин ва ччимарин, уччвуди гъярягъю хюйин, дяхнарин, йицарин ва марччарин, гъяйвнарин, аьрабйирин, лукІарин гъагъар сарира гъадагъури имдайи.

¹⁴ «Яв кІван тямягъ хъайи йимишар сарун увуз имдар;
яв нурлувал ва девлет вари пуч гъабхъну.

Сарун гъич зат дурар увухъ хъидар!»

¹⁵ Гъамцдар мутмйириинди ариш-вериш апІрудар ва Вавилондин падишагъ-ханумдилантина девлетар уч гъапІдар, дугъан аьзабар гъяркъган, мяхъ кивну, гъирагъдихъ дийигъиди ва дурари, ишури, жан гъадабгъури, ¹⁶ пиди:

«Язухъ вуда, язухъ вуда, машгъур меркез,
назук ирин палатдиъ убчІвнайиб,

лап уьру ва ал рангнан парчйириъ айиб,

гъзилин, багъа гъванарин ва якъут-мержандин нур
туврайи шагъур!

¹⁷ Фициб девлет саб гагъди пуч гъабхъундарин!»

Хъа вари гъюлериин гимйир хъаьрудар, вари гимйириъ айидар, вари гимйириин ляхин апІурайидар ва вари гъюлериин чпиз девлетнахъ хъайидар гъирагъдихъ дийигънийи, ¹⁸ ва дурари, меркездик кабхъу цІин кумрахъинди лигури, ишларин гъарайниинди кІуйи:



«Фу тевуз шул машгур меркездихь?» ¹⁹ Хъасин дурари чпин кІуларин дерднаан рюкь алабхъуйи, хъа, ишури, гъарай или-пуйи:

«Язухъ вуда, язухъ вуда яв, машгур меркез!

Гъюл'ин гимйир хъаърайидар

вари гъамгъан девлетналан арбаб гъахъну.

Саб гагъди душв ичІи чюлиз илтІибкІну!»

²⁰ «Аммаки уву, зав, шадвал хъапІ!

Шадвал хъапІай, гирамидар, вакилар ва пайгъамбрар,
дугъу учв'ан удубзу ифдилантина

Аллагъди дугъаз завал гъядябхъюз гъитну!»

²¹ Хъасин къудратлу малайикди, рягънин ахалсиб зурба гъван гъадабгъну, гъюлизди гатІабхъну, кІуру:

«Гъамциб къувватниинди илдипну Вавилон,
машгур меркез!

Думу сарун арайиз гъибдар!

²² Мукъмарин сесер сарун хъидар,

саризра ерхъидар чюнгюр йиврудар,

швутІрам ва зурна йиврудар.

Я шей'ар апІрудар,

я шей'ар апІрушвар

сарун увуъ хъидар.

Рягъярин ахларин сесер

сарун саризра ерхъидар.

²³ Шагъриъ акв апІру алатдин акв

сарун саризра рябкъидар.

Швушв хурайиринна швушван сесер

сарун саризра ерхъидар.

Гъаз гъапиш, яв ариш-вериш гъабхрудар дюн'яйиъ
зурба касар вуйи;

гъаз гъапиш, вари халкъар уву яв тІилисимдиинди
кучІлин рякъюхъна гъахунва;

²⁴ гъаз гъапиш, пайгъамбрарин ва гирами касарин ифи,

дюн'яйиин вари йивну гъийихдарин ифи

гъаму шагъриъ а!»



Халкъди аършариъ Аллагъдиз мяълийир апІура

- 19** ¹ Хъасин узуз аършариъ зурба гъварч адмийирин шадвалин гъарайнан гъугъ гъебхъунзуз:
 «Аллилуя!
 Уърхювал, ад ва къудрат
 ихъ Аллагъдихъ хъа,
- ² гъаз гъапиш, дугъридар ва гъякълудар ву Дугъан жазйир:
 Дугъу Машгъур Къяппайин, диван гъапІну,
 вари дюн'яйиин чан алчагъвал артмиш гъапІиган;
 Дугъу дугъаз,
 Чан лукІарин ифдиз дилигну,
 жаза адабтІну!»
- ³ Хъанара адмийирин гъварчну гъарай гъапІу:
 «Аллилуя!
 Думу алчагърин кум аьсрариан аьсрариз завариз
 удубчІвури хъибди!»
- ⁴ Къарна юкъур аьхюр ва юкърид гъяйванатарстар, Аллагъдиз икрам апІури, тахтнийин Деънайирин улихъ гъамци кІури, жилина ис ахъу:
 «Амин! Аллилуя!»
- ⁵ Ва тахтналан гъамци кІурайи дих гъабши:
 «Ихъ Аллагъдин тяриф апІинай,
 вари Дугъан гъуллугъчйир,
 вари Аллагъдиз гъюрмат апІрудар,
 цІиб вуйидар ва машгъур вуйидар!»
- ⁶ Узуз адмийирин зурба гъварчнан гъугъ, ясана урсрайи штарин гъугъ, ясана къудратлуди завар рахурайи гъугърумарин гъугъсиб дих гъебхъунзуз:
 «Аллилуя! Агъа, ихъ Аллагъ,
 вари хилиъ Дибиснайир, паччагъди дийигъну!»
- ⁷ Шад хъидихъа ва шадвалин гъарай ипдихъа,
 Дугъан ад за апІидихъа,
 гъаз гъапиш Ччилан сумчир а!
 Дугъан швушв гъязур духъна:
- ⁸ швушваз назук ирин нурлу ва марцци палат тувна!
 Назук ир – му Аллагъдин гирами халкъдин гъякъ ляхнар ву».



⁹ Хъасин малайикди узуз кІуру:

«БикІ: „Хушбахтавар вu Ччилахъна сумчрин гешт хъапІуз дих дапІнайидар!“

Ва, давам апІури, малайикди гъапизуз:

„Магъа Аллагъдин гъякъ гафар!“»

¹⁰ Узу, му малайикдиз икрам апІарза кІури, дугъан ликариккна ис алахъза, хъа дугъу узуз гъапи:

«Лиг, мици мапІан! Узура, увуси ва яв гъардшарси, Исайикан шагъидвал апІурайи лукІ вуза! Аллагъдиз икрам апІин! Гъаз гъапиш гъаму пайгъамбарвалин гафарин мяна Исайикан шагъидвал апІуб ву».

Лизи гъяйвниин элеънайир

¹¹ Хъасинси узуз зав атІабщну гъябкъуз: магъа лизи гъяйван ва дид’ин Элеънайир. Дугъаз Дугъри ва Гъякъ Кас кІуйи, Дугъу гъякъ’валиинди дяви ва суд апІуру. ¹² Дугъан улар убгурайи ца-си ву, Дугъан кІул’ин гизаф тажар ал. Дурарик, Дугъаз ЧазтІан гъайри, саризра аьгъдру ччвур дибикІна. ¹³ Дугъ’ин ифдик кипна-йи валжагъ алийи. Дугъан ччвур: «Аллагъдин Гаф» вуйи. ¹⁴ Лизи гъяйвнариинди, назук ирин лизи ва марци палат алди, Дугъахъди аьршариан къушум хъайи. ¹⁵ Аллагъдин Гафнахъ хътругърудар пуч апІуз Дугъан ушвниан учІру ханжал удубчІурайи. Дугъу дурар рукъан чумагъикк ккаъди: Дугъу чяхир кчІюбкърушваъ Аллагъдин, вари хили Дибиснайирин, яман хъялнан чяхир кчІюбкъюра. ¹⁶ Дугъан валжгъиин ва жвукъриин «паччъгарин Паччагъ ва агъйирин Агъа» ччвур дибикІнайи.

¹⁷ Узуз, ригъдиин дийигъну, заварикк тІирхурайи вари жакъвариз зурба дихниинди чІигъ апІурайи малайик гъяркъуз:

«Эй, гъамина, Аллагъдихъна, хъяхъдин машгъур хураг ипІуз уч йихъай! ¹⁸ Паччъгарин, къушмарин ахъюдарин, къудратлударин, гъяйвнarin ва дурариин элеънайидарин, лукІарин ва азадкра-рин, цІиб ва зурба вуйидарин жандкарин йикк ипІидичва».

¹⁹ Хъа узуз, лизи гъяйвниин Элеънайирихъдина Дугъан къуш-марихъди дявдиз удубчІвнайи вягъши гъяйванат гъябкъуз. ²⁰ Вягъ-ши гъяйванатна кучІлин пайгъамбар гъидису. КучІлин пайгъамб-ри вягъши гъяйванатдин гъюрматназ аьламатар улупуйи. Дугъу гъадму аьламатариинди вягъши гъяйванатдин лишан капІнайидар



ва дидин суратназ икрам апІурайидар алдатмиш гьапІнийи. Дурар кьюридра чІивиди имиди убгурайи гугуртдин дагриъ ирчу. ²¹ Имбудар лизи гьайвниин Алирин ушвниан удубчІвурайи ханжлихъди гьийихнийи, ва вари жакьвар дурарин майтарин йиккарихъди ацІнийи.

Агъзур йис

20 ¹ Хъа гьадмуган, кІан ккадрушван ачар хъади ва хилиъ ахю зунжур ади, завариян гьюрайи малайик гьяркъзуз. ² Дугъу аждагъа, дегъ заманайин битІ, яни иблис вая Сатана, дибисну агъзур йисазди йибтІну, ³ кІан ккадрушвазди ипру ва, халкъар алдатмиш дарапІбан бадали, агъзур йис гьябгъяйизкъан, хъябкъну, зиълан печать йивуру. Хъасин думу сацІиб вахтназ дебтуб лазим вуйи.

⁴ Хъа узуз, суд апІуз гьюкум тувнайидар деънайи тахтар ва, Исайикан шагьидвал дапІну ва Аллагъдин Гафналантина ккахъну, кІулар алдатІу рюгъяр гьяркъзуз. Мурар вягъши гьайванатдиз, я дидин суратназ икрам дарапІдар ва унтІ'ин, ясана хил'ин дидин лишан капІуз гьидритдар ву. Дурар чІиви гьахънийи, ва дурари Месигъдихъди агъзур йисан паччагъвал апІиди. ⁵ Хъа имбу дийихнайидар, агъзур йис гьябгъяйиз, чІиви хьидар. Му сабпи чІиви хъувал ву. ⁶ Хушбахтаврар ва гирамидар ву сабпидарди чІиви гъашидар! Мурарин зиин кьюбпи аъжализ гьюкум адар. Дурарикан Аллагъдин ва Месигъдин гьуллугъчйир хьиди, ва дурари Гьадрарихъди агъзур йисан паччагъвал апІиди.

Иблисдиз жаза

⁷ Агъзур йис гьубшиган, иблис дустагъдиан деебтиди, ⁸ ва диди, дюн'яйин юкъуб терефназ дубшну, яни Гогдинна Магогдин йишвариз дубшну, халкъар алдатмиш апІури, дурар дявдиз уч апІиди. Дурарин къадар гьюлихъ гьумкъан ву. ⁹ Вари жил дибисну дуфну, дурари Аллагъдин гирами халкъар айишв ва Аллагъдин ккуни шагъур къялаъ тІапІу. Хъа, завариян цІа дубгъну, Иблисдин къушум вари тІанкъ гьапІу. ¹⁰ Дурар алдатмиш гьапІу Иблис гугурт убгурайи цІин дагризди – вягъши гьайванатна кучІлин пайгъамбар айи йишвазди – ипру. Дурарикан йишвди – йигъди, аьсрариан аьсрариз зивзивар кчІюкьюри хьиди.



Гъийихдарин суд

¹¹ Хъа узуз, зурба лизи тахт ва дид'ин Деънайир гъяркъзуз. Дугъан машнахъан вари жил ва зав гьергнийи, дурар дихъури имдайи! ¹² Узуз гъийихдар, машгъур ва цѳиб вуйидар тахтнан улихъ дийигъну гъяркъзуз. Китабар арццу, хъасин сабсана китаб абццу. Му Уъмрин китаб вуйи. Хъасин гъийихдарин суд, китабар иъ дибикІнайиси, чпин ляхнариинди гъапІу. ¹³ Гъюлери чпий айи дийихнайидар тувнийи, аъжали ва жегъеннемди чпий айи дийихнайидар тувнийи, ва гъарсар касдин, чав гъапІу ляхнариз дилигну, суд гъапІу. ¹⁴ Хъасин аъжална жегъеннем цѳин дагризди ирчнийи. Ари гъаму къюбпи аъжал ву – цѳа алди, убгурайи дагар. ¹⁵ Уъмрин китабдик дидикІну адрудар цѳин дагризди гатІахънийи.

Цѳийи Ерусалим

21 ¹ Хъа узуз цѳийи зав ва цѳийи жил гъябкъзуз. Гъаз гъапиш сифтейин заварна жилар гъаргандиз гъудургнийи ва гъюлер сарун имдайи. ² Узуз Гирами Шагъур – цѳийи Ерусалим гъябкъзуз. Думу завариан Аллагъдихъан, жилириз ккилигурайи швушвси кабалгну, ис гъабхънийи. ³ Узуз тахтналан кІурайи ахъю дихъ гъеебхъзуз:

«Магъа Аллагъ дуланмиш шлу йишв,
Думу адмийирихъди сатІиди яшамиш хъиди!
Дурар Гъадгъан халкъди хъиди!
Ва Аллагъ гъадрарихъди хъиди, ва гъадрариз
Думу Аллагъ хъиди.

⁴ Дугъу дурарин уларилан гъарсаб нивгъ марцц апІиди.
Аъжал сарун хъибдар,
сарун дердер, ишлар, иццрушнар хъидар,
гъаз гъапиш, муганайиздинуб вари гъаргандиз гъубшну».

⁵ Тахтнийин Деънайири гъапи:

«Лиг, Узу вари цѳийиб арайиз хураза!» Хъа гъапи:

«БикІ, му гафар вари гъякъ ва дугъри ву».

⁶ Дугъу гъапизуз:

«Тамам гъабхъну! Узу – Альфа ва Омега, Эвел ва Ахъир вуза. Гъахъ духънайириз уъмрин булагъдиккан Узу чІанади шид убхъуз гъитдиза. ⁷ Гъалиб гъахъириз Узхъан гъаму вари ирсди рубкъиди.



Гъацириз Узу Аллагъ хьидиза, хъа думу Узуз бай хьиди. ⁸Хъа гучІбяхярин, масу туврударин, намуссузарин, йивну йихрударин, къяппйирин, фалчйирин, идолариз икрам апІрударин ва вари кучІляхярин йишв цІииндина гугутдиинди убгурайи дагар ву. Му къюбпи аьжал ву».

⁹Хъасин ккудукІру ургуб бедбахтвалар айи захар хъайи ургур малайикариккан сар малайик гъюру ва узухъди улхуру:

«Лиг, узу увуз швушв улупидизавуз – Ччилан шив!»

¹⁰Хъа дугъу узу, Гирами Рюгъну ацІнайир, зурба ягъли дагъ-диинна гъурху ва узуз заварин Аллагъдихъан ис шулайи Гирами Шагъур – Ерусалим улупу. ¹¹Думу Аллагъдин адну нурлу дапІнайи. Шагърин крабчІурайивал багъа гъванаринсиб, яшмайихъна гъубшубсиб, хрусталси марцциб вуйи. ¹²Дидлан, йицІикъюр урар алди, зурба ягъли бару илтІибкІнайи. Хъа урнарихъ – йицІикъюр малайик. Урнариин ччвурар дидикІнайи – му ччвурар Израилин баярин йицІикъюб тухмин ччвурар вуйи. ¹³Шубуд урнар ригъ гъудубчІвру терефнахъинди лигурайи, шубуд – кафарийихъинди, шубуд – къйблаихъинди, шубуд – ригъ алабхъру терефнахъинди. ¹⁴Шагърин цал йицІикъюб шибритІин дивнайи. Дурариин Ччилан йицІикъюр марцци вакиларин ччвурар алийи.

¹⁵Узухъди гафар апІурайи малайикдихъ, шагъур, дидин урнар ва цалар ерцуз гъзилин маргъ хъайи. ¹⁶Шагъур юкъуб мурччвануб вуйи, дидин ягълишинна яркъушин саб вуйи. Малайикди маргълихъди шагъур гъебцу ва ярхишин къюд агъзур километрІан зиина удубчІву, хъа дидин яркъушинна ягълишин, дидин ярхивалин къадар айидар вуйи. ¹⁷Дугъу цал гъебцу, дидин ягъливал, малайикди ктухубси, инсанарин гъисабариинди, йирхъцІур метр удубчІвнийи. ¹⁸Цал яшма кІуру багъа гъвандикан дапІнайи, хъа шагъур – чаантина рябкъру шюшесиб марцци гъзиликан. ¹⁹Шагърин шибритІар гъамцдар гъар жюре багъа гъванарихъди дабалгнайи: сабпи багъа гъван – яшма, къюбпиб – сапфир, шубубпиб – халцедон, юкъубпиб – изумруд, ²⁰хъубпиб – сардоникс, йирхъубпиб – сердолик, ургубпиб – хризолит, миржибпиб – берилл, урчІвубпиб – топаз, йицІубпиб – хризопраз, йицІисабпиб – бирюза, йицІикъюбпиб – аметист. ²¹ЙицІикъюд урнар – йицІикъюб жемчугдикан, гъарсар урнар сабди вуйи



жемчугдикан дапІнайи. Шагърин кІулин кюче чаантина рябкърү шюшеси марцци гъзиликан вуйи.

²²Узуз шагъриъ Аллагъдин Хал гъябкъюндарзуз, гъаз гъапиш Учв, Агъа Аллагъ, вари хилиъ Дибиснайир ва Ччил – гъадрар Чпи Хал вуйи. ²³Шагъур аку апІуз я ригъдин, я вазлин акв лазим дайи, гъаз гъапиш шагъур Аллагъдин аднахъди аку дубхънайи, ва Ччил – дидиз акв Туврур вуйи. ²⁴Халкъар Дугъан аквнаъди гъягъиди ва дюн’яйин паччгъари душваз чпин заанвал хибди. ²⁵Дидин урнар вари йигъан арццну хъиди, хъяркъну хъидар – душваъ йишв мучІу шлуб дар. ²⁶Душваз халкъарин заанвал ва гъюрмат хибди. ²⁷ФукІара чиркинуб душвазди убчІвидар, душвазди алчагъвал ва кучІал апІрур учІвидар. Душваъ анжагъ Ччилахъ хъайи Уъмрин китабдиъ дидикІнайидартІан учІвидар.

Уъмрин нир

22 ¹Хъасин малайикди узуз хрусталси нур туврайи уъмрин штун нир улупуз. Думу нир Аллагъдинна Ччилан тахтнаккан ккудубчІвурайи ²ва кІулин кючеийансина гъябгъюрайи. Нирин къюбиб гъирагъарихъди уъмрин гъар хъайи. Дидигъ йисан йицІикъюб ражари йимишар гъиршру, гъар вазли мейва хуру, дидин кІажар халкъар сагъ апІуз вуйидар ву. ³Мушваъ агъ-суза кайибра гъич фукІара хъибдар. Гъаму Шагъриъ хъибди Аллагъдинна Ччилан тахт, ва Дугъан гъуллугъчйир Гъадгъан гъуллугънаъ хъиди. ⁴Дурариз Аллагъдин маш рябкъиди, ва Дугъан ччвур дурарин машинин хъибди. ⁵Душваъ сарун мучІу шлуб дар, дурариз сарун акв тувру алатдин акв, я ригъдин акв лазим хъибдар, гъаз гъапиш дурариз акв Агъа Аллагъди апІиди. Дурари паччагъвал аьсрариан аьсариз апІиди.

⁶Малайикди гъапизуз:

«Му гафар дугъридар ва гъякълудар ву. Чан Рюгъ пайгъамбариз тувру Агъа Аллагъди Чан гъуллугънаъ айидариз багарихъди хъуз ккайиб улупуз Чан малайик гъаъну».

Гъюрур – Иса

⁷«Магъа, Узу багарихъди гъидиза!

Хушбахтавар ву гъаму китабдин пайгъамбарвалин гафар тамам апІрур!»



⁸ Узуз, Югъандиз, гъаму вари гъябкъюнзуз ва гъебхъунзуз. Узуз гъебхъиган ва гъябкъиган, узуз гъаму вари улупу малайикдин ликариккна, дугъаз икрам апІуз кІури, ис алахъза. ⁹ Хъа малайикди гъаписуз:

«Лиг, мици мапІан! Узура гъаму увуси, яв гъардшарси, пайгъамбарарси ва гъаму китабдин гафар тамам апІрударси, лукІ вуза. Аллагъдин улихъ икрам апІин!»

¹⁰ Хъа дугъу гъаписуз: «Гъаму китабдин пайгъамбарвалин гафар миликан! Гъаз гъапиш вахт сарун хъудубкъна. ¹¹ Гъит, ахмакъ адми чан ахмакъ валар апІури гъузри, гъит, алчагъри чан алчагъвалар апІри, гъит, ужури ужувлар апІри, ва гирами вуйир гирамиди гъузри».

¹² «Магъа, Узу багарихъди гъидиза! Ва гъардиз, чав гъапІу ляхнариз дилигну, тувру Йиз къимат Узухъди хъазухъ. ¹³ Узу вуза Альфа ва Омега, Сарпир ва КкудубкІур, Эвел ва Аъхир».

¹⁴ Хушбахтаварар ву чпин палтар урччурайидар! Дурариз уъмрин гъарихъна ихтияр а, дурарихъан Шагъригъ урнарианмина учІвуз шулу. ¹⁵ Амма хуйир, фалчйир, къяппйир, йивну йихрудар, идолариз икрам апІрудар, кучІал ккунидар ва думу арайиз хрудар вари Шагърин чІатинди гъузди.

¹⁶ «Узу, Исайи, учвуз гъаму шагъидвал тувну, жямьяътарин улихъ ктибгуз Йиз малайик гъаунза. Узу вуза Давудрин Ччив ва Кюл. Узу вуза гвачІиндин аку Хяд».

¹⁷ Рюгънура ва швушвур кІура: гъач!

Хъпехъурайирира, гъит, йипри: гъач!

Дахаргнайирра, гъит, гъюри!

Шлиз ккундуш, гъит, уъмрин шид чІанади гъадабгъри!

¹⁸ Гъаму китабдин пайгъамбарвалин гафар ерхъурайидариз узу улихъмиди кІураза: эгер шли гъаму гафариин фукІа-мукІа иливиш, дугъин Аллагъдира гъаму китабдиъ ктитурайи бедбахтаварлар иливиди; ¹⁹ хъа эгер шли гъаму пайгъамбарвалин китабдикан фукІа-мукІа ктабгъиш, гъаму китабдиъ ктитурайи уъмрин гъаркан ва Гирами Шагърикан Аллагъди дугъан пай ктабгъиди.

²⁰ Шли гъамдикан шагъидвал апІураш, Дугъу кІура:

«Ав, Узу багарихъди гъидиза!»

Ав гъаци ибшри, гъач, Агъа Иса!

²¹ Агъа Исайин ужвал варидариз ибшри!

Читин гафар

Аллагъдин Агълиж – Иса Месигъдин ччвурарикан саб, фицики гьарсар касдин гунгъарихъанди Думу, агълижси, хачриин гьурбан гъахъну.

Аллагъдин Паччагълугъ – Аллагъдин гьюкмин девир. Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвуб – Аллагъ чпин паччагъ вуди хьуб. Жараси – женнет.

Аллагъдин хал – Ерусалимдиъ ади гъабхьи Гирами дарамат. Анжагъ гьадушваџтІан жугъдари Аллагъдиз гьурбнар хури гъахъундар ва гъацира машквариз гьадушваџтІан уч шули гъахъундар. Сифте думу Дарамат ихъ девир гъайиз 10-пи аьсриџ Сулейман паччагъдин девриџ дивну. Хъасин, ихъ девир гъайиз 5-пи аьсриџ, жугъдар Вавилондиан йисирвалиан гъафиган, дарабгънайиб тазатІан дивнийи. Ихъ деврин 1-пи аьсриџ Гьирод паччагъди Дарамат жараси тикмиш гъапІнийи. Исайи улихъ ккимиди дупнайиси, ихъ деврин 70-пи йисан му дарамат Римдин къушмари ккидипнийи ва дидхъанмина таза алапІундайи.

Аллагъсузар (Аллагъ аьгъдрудар) – Иса жилиина гъайиз, Аллагъ садар жугъдаризтІан аьгъяди гъахъундар, гъаз гъапиш Аллагъди Учв дурариз Къанундилантина аьгъю гъапІну, имбуну халкъариз аьгъяди гъахъундар, я Аллагъ аьгъяди ккунди гъахъундар, аьгъяди ккунидар жугъуд халкъдик ктикъури гъахъну.

Аьлимар – *лигай*: къанунчъириџ.

Аьхюну малла – жугъдарин диндин кІулин гьуллугъчи. Кюгъне Йикърарин вахтари дурари халкъди гъапІу гьурбнар къабул апІуйи ва Аллагъдиз ургуйи.



- Вакилар** – Аллагъди кадагънайи ва гъагънайи адмийир. Исайи гъамци, Чав ктагъу ва Чахъди лицури гъахъи 12 ученикдиз кӀуйи. Дурари инсанарихъна Ужувлан хабар рубкъну ккундийи.
- Гирами китабар** – Гирами Рюгъниинди дидикӀнайи вари китабар: Мусайин хъуб китаб, Пайгъамбрарин китаб, Мягълийрин китаб ва ЦӀийи Йикърарин китаб.
- Гирами чадур, Шагъидвалин чадур** – Аллагъдиз хал дивайиз Дугъаз икрам апӀрушв ва гъурбнар хрушв. Думу, Аллагъди гъапибси, дапӀнайиб вуйи. Му мици Кюгъне Йикърарин вахтари гъабшиб вуйи.
- Гунгъар гардандиъ дисуб** – Аллагъдин улихъ жвуван гунгъарин гъавриъ ахъуб ва цӀийи, гунгъар ктру уьмур ккебгъуб.
- Гъурбан апӀрушв** – жилихъан ягъалди, гъвандикан, батӀрикан ясана рукъкан дапӀнайишв. Гъурбан гъапӀуб гъадушв'ин дипуйи ва Аллагъдиз убгуйи. Иса жилиина дуфнайи вахтна, гъурбан апӀрушв Аллагъдин хулаъ айи. Душв'ин гъурбан гъапӀуб убгуз Аллагъдин гъуллугъчйириздӀан (маллийр) ихтияр ади гъабхъундар.
- Давудрин Насил** – Месигъдиз гъаци кӀуйи. Думу Давуд паччагъдин насларикан духъну ккундийи.
- Динар (динарий)** – улихъ вахтари сад йигъандин зегъметнахъ тувру къимат.
- Заан диванхана (синедрион)** – жугъдарин диван апӀру гъюкум айи заан мажлис. Думу 70 касдикан ибарат вуйи. Иса жилиин ва жугъдар Рим вилайатдин гъюкмикк ккайи вахтна, заан диванханайин кӀулин къарар, анжагъ жугъдарин жилариин али Рим гъюкмин ихтияр гъабхъиган, къувватнаъ убчӀвуйи.
- Зилотар** – жугъдарин диндин саб десте. Дурариз жара миллетарихъан жугъдарин дин марцциди уьбхюз ва Римдин гъюкмиккан Израиль дявдиинди азад апӀуз ккундийи.
- Инсаниятдин Бай** – Кюгъне йикърарин китабарий Месигъдиз гъаци кӀуйи. Исайи, Чаз гъамци кӀури, Учв Месигъ вуйиб улупнийи. Сакъюдар Гирами китабарийра Месигъдиз гъаци кӀура.
- Къанун** – Муса пайгъамбриз Аллагъди туву табшуругъар айи Гирами китабарин кюгъне саб пай. Дидиз Таврат, Тора вая Мусайин хъуб китаб кӀури шулу.



Къанун тамам апІуб – вари жугъдарин буржи. Думу Къанундиъ, адми фици яшамиш духъну ккундуш, уьмриъ фу гъадагъа вуш, жара гъюкуматдиндарихъди фици духъну ккундуш, мидланна гъайри, гизаф къадар аьдатарикан, хурагарикан ва жара гизафубдикан дибикІна.

Къанунчйир – инсанариз Къанундин къайдйир улупру гъуллугъчйир. Жугъдарин дурариз аьхю гъюрмат айи.

Лавшарин машквар – Пасха машкварихъан дишла ургуд йигъан тебрик апІру машквар. Думу вахтна анжагъ дун ктру уьлтІан (лавшартІан) дитІну ккундайи.

Левитар – дурар Аллагъдин гъулугъчйир (маллйир) даршра, дурари, Аллагъдин хулаъ мукъмар йивури, Аллагъдин ад за апІури, гъурбан апІурайи гъяйванатар ургуз ва жара ляхнариз кюмекчйир гъахъну. Мидланра гъайри, дурари Къанундин дарсар туври гъахъну ва халкъдин арайиъ дурар мялимарси вуйи. Мици Левийин тухмиан вуйи адмийиризтІан апІуз ихтияр ади гъабхъндар.

Маллйир – Ерусалимдиъ айи Аллагъдин хулан гъуллугъчйир. Дурарин вазифа, Къанундиъ улупнайиганси, гъурбнар хуб, ургуб вуйи.

Манна – Мусайин хиликкди гъумран чюллериъ Израиль халкъ уьгънайи вахтари Аллагъди дурариз зав’ан гъапІри гъабхъи хураг.

Месигъ – Гирами китабарий улупнайиси, инсанар уьрхбан бадали Аллагъдихъан Дуфнайир.

Мист – Гирами китабар урхбан ва гъацира ккарагбан бадали жугъдар уч шлу хал. Жугъдарин мистаъ гъар султ йигъан уч шуйи. Мистариъ Кюгъне йикърар урхуз ва дурарин мяна ктибтуз гъар жугъуддиз ихтияр ади гъабхъну. Жугъдар яшамиш шлу гъар шагъриъ, гъулаъ мистар ади гъахъну. Аьдат вуйиси, дурарин яшайиш гъаддилан илтІибкІнайи, ва мистан аьхюрра вартІан гъюрматлу кас шули гъахъну.

Мяълийирин китаб – Гирами китабарикан саб. Дидиз 150 мяъли дахил шула. Дурари Аллагъдин аднакан, аьжаликкан адмийир уьрхюзди Аллагъдиз баркаллагънакан, Аллагъдин зурбаваликан, Аллагъдиз ккарагбакан кІура.

Налукар уч апІру – Къанун дюрюбхди, Римдин хазнайиз пул уч апІру жугъдар. Дурар тмуну жугъдариз лап дакни инсанар вуйи.



Пайгъамбар – Аллагъдин гафар деерхъну, дулар адмийириз ктитрудар. Пайгъамбар Иса гъайиз ади гъахъну. Аллагъдин пайгъамбар жугъуд адмийикантІан шлуб дар, гъаз гъапиш Аллагъди гъадму Чан халкъидигъантІан пайгъамбар гъядягъюри гъахъндар, фицики дулари Аллагъдин Къанун хъапІуз улупури гъахъну. Пайгъамбарарин китабар Кюгъне йикъарарин пайназ дахил шула.

Пасха – Египетдин лукІ’валиккан ата-бабйир азад хъувал кІваи на хру жугъдарин кІулин машквар. Пасхайин машквар гъар хъадукра апрелиъ Ерусалимдиъ къайд апІуи. Пасхайин хурагназ, аьдат вуйиси, агълиж дубккнун ккундийи.

Саддукйир – жугъдарин диндин саб десте. Дулари КъанундизтІан гъуллугъ апІури гъахъндар. Гъаддиз лигну, дулар гъачІидар чІиви хъувалихъ хъугъри гъахъндар, фицики, чпи фикир апІурайиси, Къанундиъ дидкан дибикІну адруган.

Султ йигъ – гирами ва гъяфтайин аьхиримжи йигъ. Му йигъ марци йигъ вуди гъисаб апІурайи. Къанундиз лигну, султ йигъан лихуз гъадагъа апІурайи. Жугъдарин ригъ алабхъбан къяляхъ закурин йигъ ккебгъуйи. Гъаддиз, жвуми йигъан ригъ алабхъбалан къяляхъ тап султ йигъан ригъ алабхъайизкъан лихуз ихтияр ади гъабхъндар, думу йигъ Аллагъдиз бахш дапІну ккундийи.

Ужувлан хабар – Аллагъди тувнайи Гаф. Гъадму Гаф уьмриз Аллагъди Иса Месигъдилантина арайиз гъабхну. Гъадгъулантина вари инсаниятдиз чпи уьрхюз рякъ ачмиш гъабхъну – магъа Аллагъдихъан дуфнайи Ужувлан хабар жилариин гъарсар касдиз.

Ученикар (Исайин) – Исайихъ хъугънайидар, Дугъан терефкарар, Дугъан гаф агъю апІурайидар ва Дугъан рякъ дибиснайидар.

Фарисйир – жугъдарин диндин саб десте. Дулари Къанундиъ улупнайиб гъарф-гъарфнаъди тамам апІуи. Халкъдин арайиъ дуларин аьхю гъюрмат айи. Дулар, чпин аьгъювализ лигну, гизаф фурс кайидар вуйи.

Хач – иливбан ишараси чиб-чпик китІнайи къюб хамхар. Дуларикан сабунуб жилиъ убсуйи, хъа гъатмунуб дидик кабсуйи. Рим гъюкми тахсиркарар гъацдар хачарик карсуйи. Адмийириккан



аьзабар кчЮкьбан бадали, дуради дурад хачрак кьумар йивну карсуйи ва йикГайизкьан гьаци кирхну гьитуйи.

Хьугьрударин мажлис, ясана хьугьрудар – му гаф кьуб мянайинди ишлетмиш апІури шулу: 1) Саб йишвахь уч шлу Иса Месигьдихь хьугьру адмийир. 2) Вари дюн'я вуйибси яшаммиш шулайи Исайихь хьугьру адмийир.

ХьуцІурарин машквар (Бегьер ккадабцІбан машквар) – бегьер ккадабцІбалан кьяляхь апІру машквар. Жугьдари думу машквар, Азадвалин (Пасхайин) машкварихьан хьцІурпи йигьан тебрик апІури шулу.

Штуан апІуб – гунгьар гардандиъ дисбан ва гунгьарихьан марцц хьпан лишан вуди, штукк ккеркнуду, таза беден хьибшу мисал вуди, ккудучІуб. Мици, Аллагьди дупну, Исайин терефкради апІури шулу, гьаз гьапиш Исайихь хьугьру гьашигандІан женнетагьли хьуз шлуб дар. Му аьдатну инсан Аллагьдиз бахш гьахьивал ва цІийи уьмур ккебгьувал улупура.

Ччвурар

Аюб – аьгь апІуз даршлу аьзабар аьгь гьапІу кас. Дугькан, «Кюгьне Йикьрарин» «Аюб» китабдиъ дибикІна.

Вавилон – Иса Месигь гьайиз улихьна вахтари Вавилон вилаят жугьуд халкьдин лап яман душман вуди гьабхьну. ЦИийи Йикьрарнаъ «Вавилон» кІуру гаф саспи йишвариъ иблисдин вая шейтІнин гьюкум вуди ишлетмиш апІура.

Гоморра – ДубкІнаи (Мертвое) гьюлин гьирагьдихъ хьади гьахьи хьуб шагьрикан кьубдиз Гоморра ва Содом кІуйи. Гьадму шагьрариъ яшамиш шули гьахьи адмийири апІури гьахьи гунгьариз дилигну, Аллагьди зав'ан мархьси цІана гугут дубгьну, гьадму кьубиб шагьрар гьургну.

Гьарун – Муса пайгьамбрин аьхюну гьардаш. Аллагьдин гьуллугьнаъ хьуз ва Аллагьдиз Израиль халкьдихьанди гьурбнар хуз, анжагь Гьарундиз ва дугьан насларизтІан ихтияр ади гьабхьндар.

Гьирод – хьади-хьади гьахьи юкьур паччагьдиин алди гьабхьи ччвур. 1. *Зурба Гьирод* – вари Палестина уьлкейин паччагьвал апІури гьахьи жугьдарин паччагь. Гьадгьу паччагьвал апІурайиган, Иса Месигь бабкан гьахьну. 2. *Гьирод Антина* – Галилей уьлкейин паччагь, Зурба Гьироддин бай. 3. *Гьирод Агринна* – Зурба Гьироддин бадин бай (хтул). Дугьу Палестинайин аьхювал апІурайи вахтна, Исайихъ хьугьрударихъ думу ижмиди хьбергри гьахьну.

Давуд – Ягьудайин тухмиан гьахьи Израилин варитІан машгьур паччагь. Пайгьамбрари, гьакьди дюн'яйиин паччагьвал апІуру Месигь Давудрин насларикан хьиди, кІури, улихьмиди кІури гьахьну.



Ибрагъм – Аллагъди гъаму пайгъамбрихъди йикърар гъийитІ-нийи. Израиль халкъ гъамгъулантина ккебгъра. Ибрагъм Аллагъдихъ хъпехърур, Аллагъдиин хъугъ’вал алир вуйи, ва Аллагъди думу дугъри кас вуди гъисаб гъапІну.

Ильяс – Кюгъне йикърарнан вахтари гирамидарикан сар ва адлу пайгъамбар. Думу чІвидимиди аършариз гъурхну. Израиль гъюкуматдин аъхюр вуйи Ахавдина дугъан хпири кучІлин аллагъариз икрам апІурайиган, Ильясди дурариз Аллагъдин гафар гъапнийи. Гъаму дюн’айиз гъюз Месигъ гъязур гъапІур Ильяс ву.

Исакъ – Ибрагъмдинна Сарайин бай.

Мелхиседек – Салим кІуру йишван паччагъ, Аллагъдин гъул-лугънаъ айир. Ибрагъм пайгъамбри дугъаз, дявдиъ гъалиб духъну гъюрури, чахъ хъайибдикан йицІубпи пай тувнийи. Гъадин къяляхъ, Ибрагъмдиз уж’вал апІин кІури, Мелхиседек Аллагъдиз ккарагнийи.

Муса – пайгъамбар, жугъдарин варитІан машгъур кас, дурарин аъхюр. Дугъу чан халкъ, жугъдар, Египетдин йисирваликкан ккадаъну. Дугъу Аллагъди туву Къанун чан халкъдихъна гъурубкъну.

Нюгъ – пайгъамбар. Аллагъди, гъадмугандин дюн’я, илипну шид, ккидипайиз, Нюгъдиз гими апІин гъапну. Гъадиъди думу ва дугъан хизан Аллагъдихъ хъугъувалилантина аъжалнаккан гъюрхну.

Сарай – Ибрагъм пайгъамбрин хпир, Исакъдин дада.

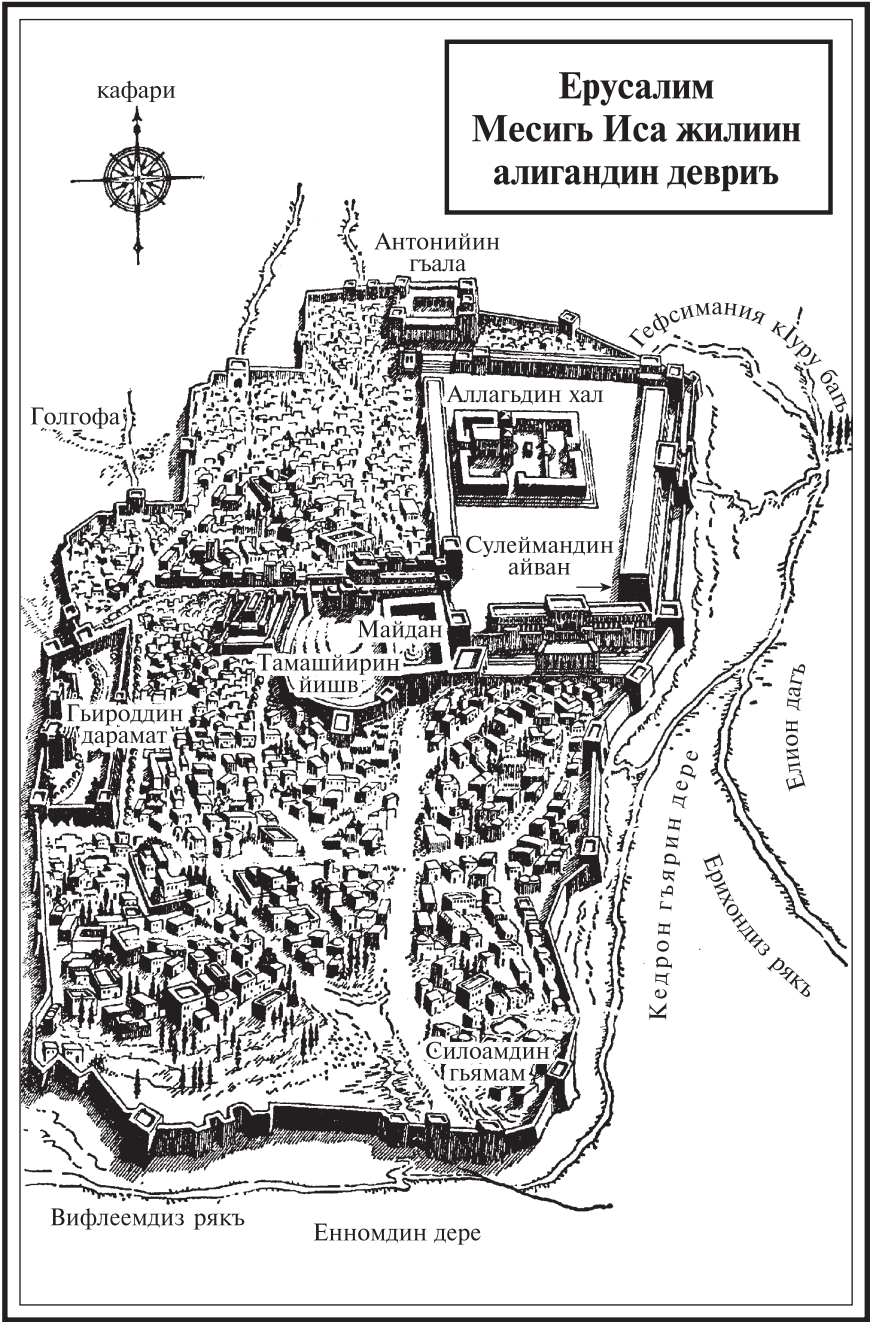
Содом – *лигай*: Гоморрайиз.

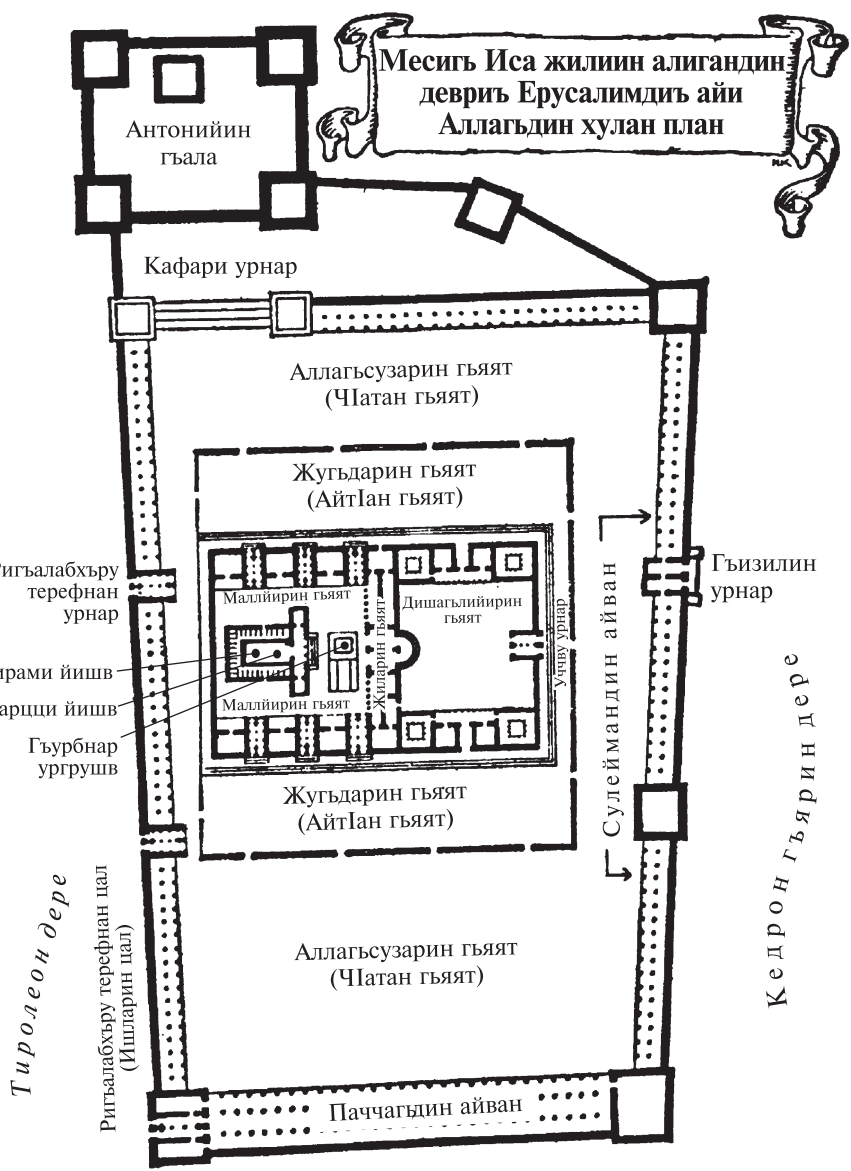
Сулейман – Давудрин бай. Давудрин къяляхъ Израиль уълкейин паччагъ. Сулейман паччагъ вуйиган, Израиль гъюкумат гизаф девлетлу ва къувватлу шулу. Сулейманди Ерусалимдиъ Аллагъдиз сабпи хал (дарамат) дивру.

Юнус – пайгъамбар, шубуд йигъан балугъин фуниъ ади гъашир.

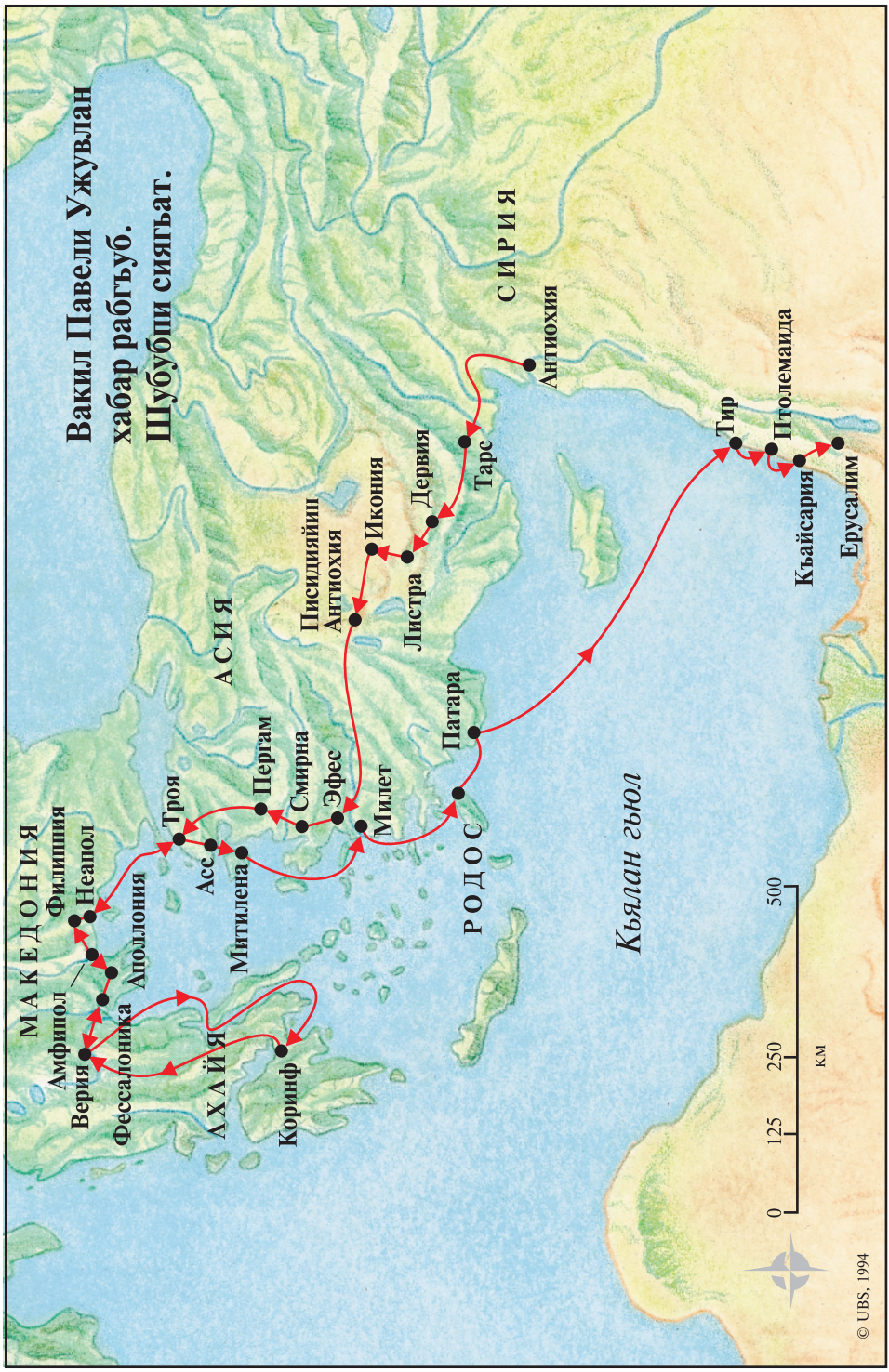
Якъуб – Исакъдин бай, дугъаз Израилра кІури шулу.



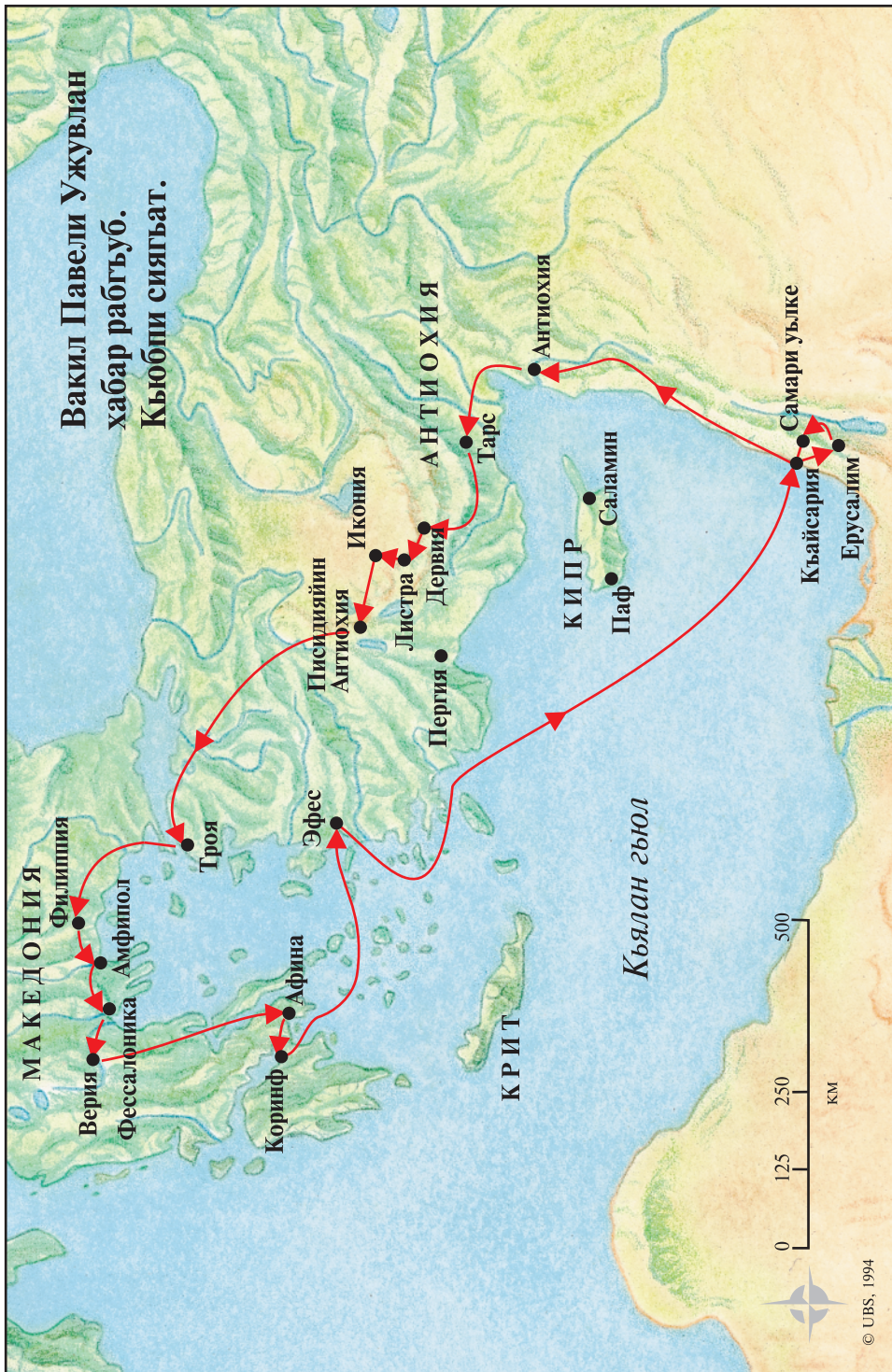




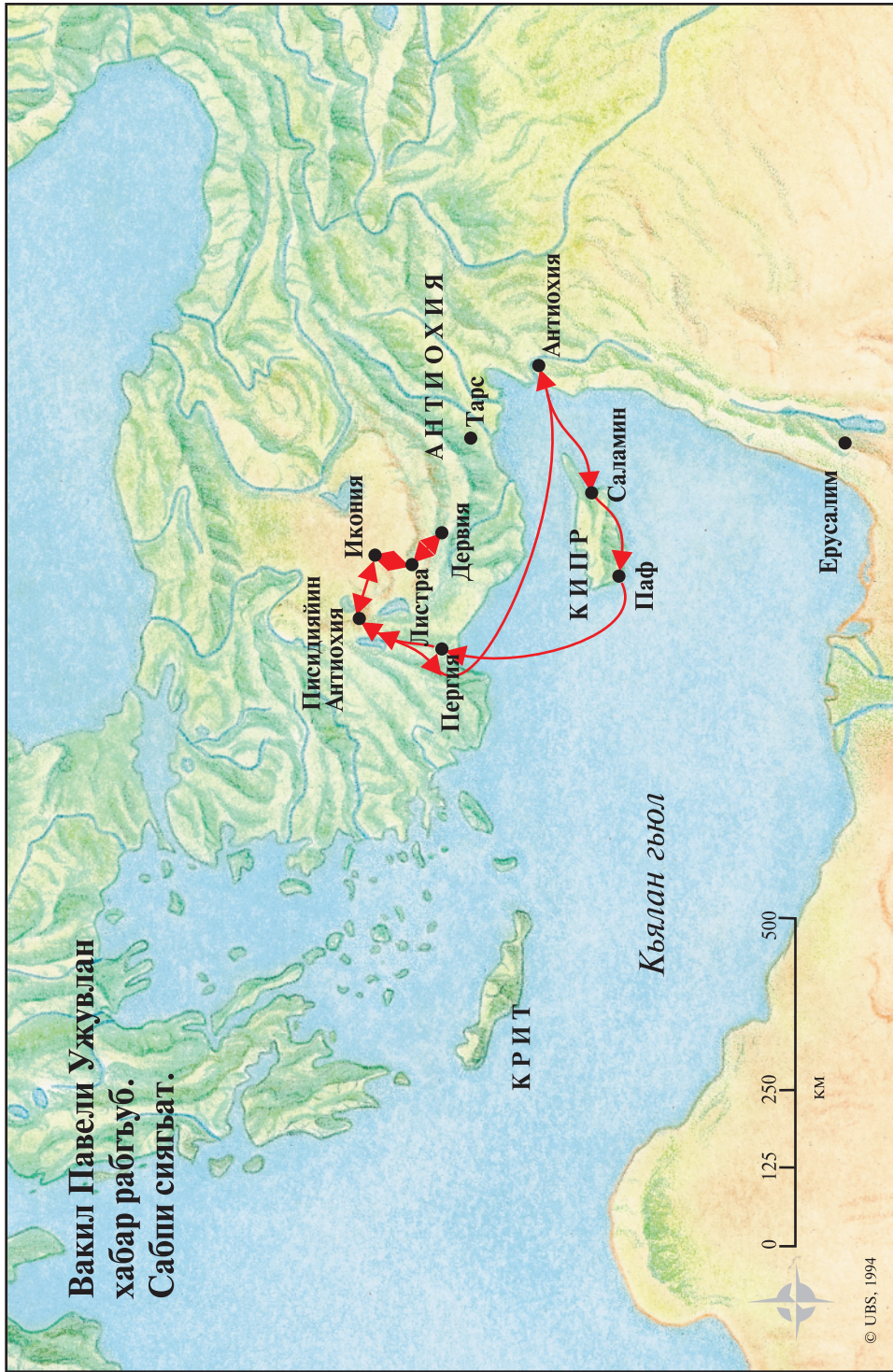
**Вакил Павели Ужувлан
хабар рабгуб.
Шубубши сиягъат.**

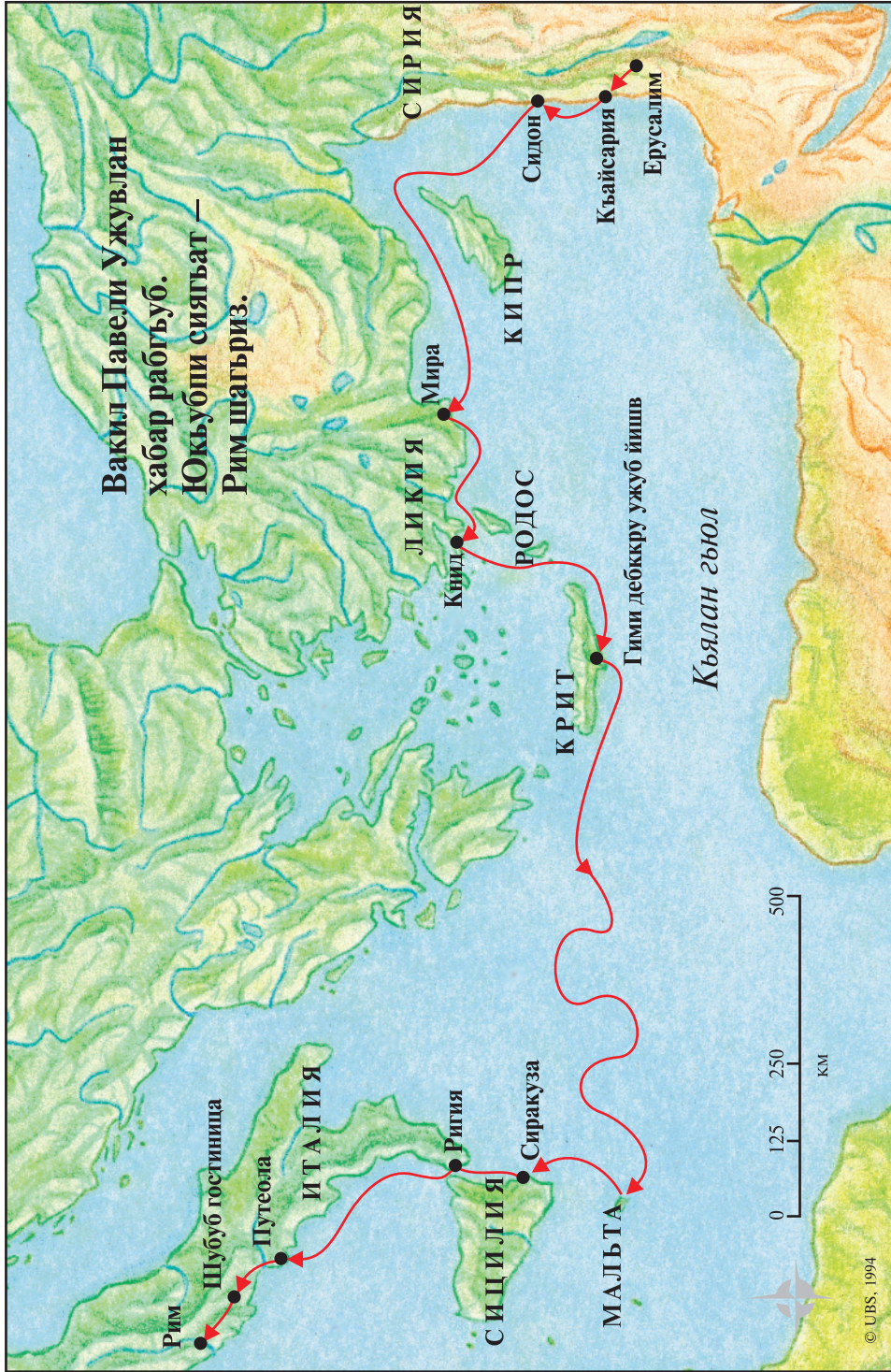


**Вакил Павелли Ужувлан
хабар рабгуб.
Къюбпли сиягъат.**



**Вакил Павелі Ужувлан
хабар рабгъуб.
Саблі сиягъат.**



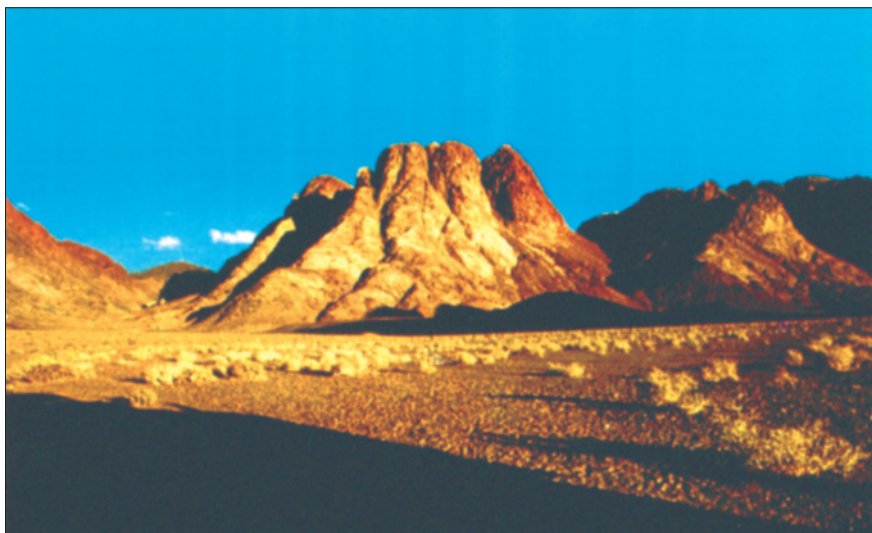




ЕРУСАЛИМ. ЕЛИОН ДАГЪДИЛАН РЯБКЪЮРАЙИБ
(ригъгъудубчІерушвхъан)
Сулейманди диву Аллагъдин хал алди гъабхъишв.
Гъамус мушв'ин Уъмран мист ал.



ЕРУСАЛИМ ВА ЕЛИОН ДАГЪ.
Хъа Ерусалимдиз багагъ гъашиган, дидиз лигури, Иса гъишу. (Лк. 19:41)



СИНАЙ ДАГЪ

*Агъа зав'ан Синай дагъдиина, дидин кІакІниина гъафи. Агъайи Мусайизра
душв'ина дих гъаІу. Аскканзина думура ккудучІву.
(Адавал 19:20)*



КЪИЛЗИ (ДУБКІНАЙИ) ГЪЮЛ

*Дурар вари Сиддим дерейиъ кдикънийи. Гъамус душвайише Къилзи гъюли
ккаІна. (Хъувал 14:3)*



ФАВОР ДАГЪ

Кафарира кьиблара Уву яратмиш гьапунва; Фавор ва Ермон дагъарра Яв ччвурниин шадвалиъ а. (Мяъл. 13)



НАЗАРЕТ

Хъа йиргъубни ваз улубкъиган, Аллагъди, Галилей уълкейиъ айи Назарет к'Гуру шагъриз, Давудрин тухмиан вуйи Юсуф к'Гуру касдиз хъирснайи шурагъна Жабраил малайик гьаъру. Шуран ччвур Мар'ям вуйи. (Лк. 1:26, 27)



ВИФЛЕЕМ

*«Увура, Вифлеем, Ягбудия юрднан шагърарин арайиъ сабдииндира биџИиб дарва, фиџики ув'ан удучИвиди Йиз Израилин халкъ уърхру Аьхюр».
(Матт. 2:6)*



ЯРДАН

Гьадму вахтна Ягъ'яйихъна Галилей уълкейиан Иса гъюру. (Матт. 3:13)



КАПЕРНАГЪМ

Думу, Назаредиан удуч Івну, Забулун ва Нафталим к Іуру юрдарин аьтрафариь айи Галилей гьюлин гьирагъдихъ хъайи Кафернагъмдиь дергру. (Матт. 4:13)



ГАЛИЛЕЙИИН КАНА

*Кьюд йигълан Галилей уьлкейин Кана шагъриь сумчир шулу. Душваъ Исайин да-
дара айи. (Югъ. 2:1)*



ЯГЪУДИЯЙИАН САМАРИЯЙИЗ ВУЙИ РЯКЪ

*Ягъудия уълке гъibtну, Агъа хъана Галилей уълкейиз гъягъюру. Дугъан рякъ
Самария юрднаантина вуйи. (Югъ. 4:3, 4)*



ГЕННИСАРЕТ ДАГАР (ГАЛИЛЕЙ ГБЮЛ)

*Сабан, Аллагъдин гаф ебхъбан бадали, халкъ Исайилан илт Ишуру, хъа Думу Учв
Генисарет гъюлихъ дийигъну...(Лк. 5:1)*



ВИФАНИЯ

*Пасхайин машквар ккебгъуз йирхъуд йигъ ккимиди, Иса, Чав чИви гъапIу
Лазар яшамии шулайи Вифанияийиз гъюру. (Югъ. 12:1)*



РИМДИН КОЛИЗЕЙ

МЕСИГЪДИН ТЕРЕФКРАРИЗ АЪЗАБ-АЪЗИЯТАР ТУВНУ, ГЪИРМИШ ГЪАПИУ ЙИШВ.
*Хъа узуз... Исайикан шагъидвал дапIну ва Аллагъдин Гафналантина ккахъну,
кIулар алдатIнайи рюгъяр гъяркъуз. Мурар, вягъши гъайванатдиз, я дидин су-
ратназ икрам дарапIдар ва унтIгин, ясана хил'ин лишан капIуз
гъидритдар ву. (Ачмиш. 20:4)*